T.C.
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
ANKARA

ARŞİV BELGELERİYLE RUM FAALİYETLERİ

CİLT I
(1918-1922)

ROMAIC ACTIVITIES IN THE ARCHIVE DOCUMENTS

VOLUME I
(1918-1922)

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları

ANKARA
GENELKURMAY BASIMEVİ
2009

İNCELEME KURULU / INSPECTION COMMITTEE

Doç.Dr. Yusuf SARINAY
Doç.Dr. Mehmet OKUR

YAYIN KURULU / PUBLICATION COMMITTEE

Yayına Hazırlayan / Editor
Dr. Öğ. Alb. Ahmet TETİK

İngilizce Çeviri ve Sayfa Düzeni / Translation and Page Design
Uzm.Müt. Yusuf Serdar DEMİRTAŞ

Belge Çeviri ve Kontrol / Document Transcription and Control
Uzm. Ayşe SEVEN
Uzm. Melike GÜRLER
Uzm. Çiğdem AKSU
Uzm. Emel SESİGÜR

Belge Araştırma / Document Research
Uzm. Sema DEMİRTAŞ
Uzm. Mahmut Yüksel CANBAZ

Düzelti / Redaction
Uzm. Yasemin TAŞCI

Belge Ayırım / Document Classification
Uzm. Nuri BAYRAK

Dizin / Index
Uzm. İbrahim ÇAĞLAR

Belge Onarım / Document Restoration
Türkan YILMAZ

Belge Çekim / Document Scanning
Uzm. Erol SESİGÜR
Erhan KANDEMİR

Veri Hazırlama / Data Processing
Nuray ÇALIŞKAN

SUNUŞ

Tarihin ayırt edici vasıflarından biri de doğruların gün ışığına çıkması için sunduğu belgelerdir. Belgeler, günümüze olduğu kadar yarına da gerçekleri açıklar. Gerçekleri açıklamak ve toplumu aydınlatmak da tarih disiplininin temelini oluşturur. İşte bu düşünceden hareketle, Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Başkanlığı da doğruların bilinmesi için yayınlarını sürdürmektedir.

XXI. yüzyılın ilk yıllarını yaşarken dünya üzerinde iletişim teknolojisinin ulaştığı dev boyutlar sayesinde bilgilenme süreci de hızlanmış bulunuyor. Burada "doğru bilgilenme ve bilgilendirme" önemli bir sorun teşkil etmektedir. Yanlışların "doğru" olarak sunulup kabul ettirilmesi de bu iletişim sayesinde mümkün olabilmektedir. Pontus konusu buna somut bir örnektir.

Geçen yüzyılın başlarında Anadolu'da cereyan eden paylaşma kavgasında siyasi bir mesele olarak ortaya atılan yapay Pontus hayaline kapılanlar hüsrana uğramışlar ancak onları alet edenler hiçbir şey olmamışçasına davranabilmişlerdir. Konu yapay olduğu kadar samimiyetsizlik de içermektedir. Öyle ki, Mondros Mütarekesi'nden sonra düzenlenen Paris Barış Konferansı'nda yapay Pontus hayalinin peşinde koşanlara vaatlerde bulunmuş olmalarına rağmen bu konuda da samimiyetsizliklerini Sevr Anlaşması'nda bile anılan iddialara yer vermeyerek göstermişlerdir. Nihayet, Mustafa Kemal ATATÜRK'ün önderliğindeki İstiklal Mücadelesi önünde yerle bir olmaktan kurtulamamıştır.

Günümüzde bir siyasi mesele olarak yeniden öne sürülmek istenen Pontus konusu, tarihin tozlu sayfalarında, bizim açımızdan kapanmıştır. Kan, gözyaşı ve ihanetin her türünü barındıran bu meselede ne olup bittiğini belgeler anlatmaktadır. Gnkur. ATASE Başkanlığı Arşivinde mevcut orijinal belgeler, Türk ve dünya kamuoyunu aydınlatmak, gerçekleri göstermek üzere yayımlanmaktadır. Tarihi yazanların, tarihi yapanların gerçeklerini görmelerini ve sadık kalmalarını beklemek hakkımızdır.

Belgelerin yayıma hazırlanmasında emeği geçen personele teşekkür ediyorum.

Abidin ÜNAL
Hv. Plt. Korg.
ATASE ve Dent. Başkanı

PRESENTATION

One of the most distinguishing characteristics of history is its submitting of documents in the due process of the bringing of truth to the daylight. Documents do explain the truth to our day let alone coming generations. Above all, explanation of the truth and enlightening of the people do constitute the foundations of the discipline of history. Keeping this belief in mind Turkish General Staff Directorate of Military History and Strategic Research Directorate (ATASE) continues publishing documents for the primacy of the truth.

While living through the beginnings of the 21st Century the giant steps the communications technology took the process of learning gained a definite momentum. Here, the issue of "due learning and due presentation of information" constitutes an important problem. Owing to the developments in this field of technology, the presentations of falsehood as "right" have become possible. The Pontine issue is a concrete example.

Those who were carried away with the Pontine dream that was brought to the fore as a political predicament during the battle given for the sharing of Anatolia at the beginning of the last century were greatly disappointed; however, those who have exploited them behaved as if nothing had happened. The issue is contrived as it embodies disingenuousness. The promises they made to those who were pursuing the alleged Pontine dream at the Paris Peace Conference held after the signing of the Moúdhros Ceasefire Agreement have never given a place in the Sevres Treaty proving their insincerity. Consequently, they could not stand against the waves generated by the Turkish War of Independence conducted under the leadership of Mustafa Kemal ATATÜRK.

In our view the Pontine issue that is being tried to be brought to the fore as a political predicament once more today has already taken its due place in the dusty pages of history. Documents pertaining to this issue reveal the facts lying behind the bloodshed, tears, and treason of any kind. The documents found in the archives of the TGS ATASE Directorate are being published with the aim of revealing the naked truth and the due enlightening of the Turkish and world public opinion. We are of the conviction that the writers of history ought to see the realities of the makers of history; and that our expectation of writers' being loyal to the makers is our definite right.

I would like to extent my appreciation to all the personnel who took part in the publication of the documents

Abidin ÜNAL
Air Lieutenant General
Chief of ATASE ve Dent. Directorate

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Birinci Bölüm / Part One …….. 3

Belgelerin Günümüz Türkçesi ve İngilizce Tercümeleri
Turkish and English Translations of the Documents

İkinci Bölüm / Part Two ……..... 331

Belgelerin Tıpkıbasımları ve Çevrim Yazıları
Facsimiles of the Documents and Transcriptions

Dizin / Index ……..... 723

HAYALLER DEĞİL GERÇEKLER YAŞAR

Mondros Mütarekesi'nin ardından başlayan hızla çözülme sürecinde ortaya çıkan önemli meselelerden birisi de Pontus-Rum[*] konusudur. Büyük satranç oyuncularının öne sürdükleri piyon olarak Pontus oyunu, dönemin mevcut kaos ortamından yararlanılarak yapılan bir hamledir. Hamlenin bir anda yapıldığı sanılırsa da gerçek farklıdır. 1878 Berlin Antlaşması'nın satır aralarında saklı düşüncelerin arasında Pontus da ayrıştırma ve parçalama siyasetinin bir ürünü olarak sonraki yıllarda yerini alır.

19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkan Mustafa Kemal Paşa, Pontus oyununun bölgedeki oyuncularının vahşi cinayetlerini 11 Haziran 1919 tarihli raporunda şöyle belirtir: "Tezkere alarak memleketlerine gitmek üzere 29 Mayısta Merzifon'un Mahmutlu köyünden geçmekte olan 7-8 askerin, bu köyde yemek yedikleri sırada, köyden muhtarın oğlu Kiryako, Vasil Yorika, Sava oğlu İstefano, Papaz oğlu Borika ve Hacı Pavli oğlu Karavasil'i yanlarına alan 30 kadar Rum eşkıyası tarafından katledildiği, cenazelerin köy çobanı Kostantin'e defnettirildiği, bekçiler tarafından Amasya Mutasarrıflığına bildirilmiş ve takibata başlanmıştır. Rum komitelerinin ve Hristiyan Rumların Müslümanlar aleyhindeki gasp ve imha siyasetini arz etmiştim. Birçok hunhar olayı Müslümanlara atfetmekten çekinmeyen Rumların gerçek yüzü, Mahmutlu köyünde yaptıkları katliamla bir kez daha ortaya çıkmıştır." (s.39)

---

[*] "Rum" kelimesi Anadolu Türkçesine Arapçadan geçti. "Roma" kelimesinin Batı dillerindeki telaffuzu genellikle "Rom" şeklindedir. Bu da Arapçaya, "o" sesi bulunmadığından "Rum, el-Rum" şeklinde geçti. Anadolu Selçuklu Devleti döneminde "Rum" deyimi daha yaygın hâle geldi. Bununla doğrudan doğruya Anadolu kastedilmiştir. Osmanlı İmparatorluğu zamanında Amasya, Sivas ve dolaylarına "Vilâyet-i Rum" deniyordu.

Yunanistan'da bir Grek kültürü ortaya çıkarken Anadolu'da Grek kültürü ile hiç ilgisi olmayan kültürler ve milletler vardı. Greklerin zamanla Adalar Denizi kıyılarında koloniler kurup yerleşmeleri, İskender İmparatorluğu ile Grek kültürünün İran'a kadar uzanması sonucu, Anadolu'nun yerli kültürleri bir ölçüde etki altında kalmıştı. Uzun Bizans egemenliği sırasında Hititlerin, Frigyalıların, Likyalıların, Lidyalıların, Hurrilerin, Urartuların, Asurluların ve Mitannilerin kültürleri bir birine o kadar karıştı ki "Anadolu'nun yerli kültürü" deyimini kullanmak bir mecburiyet oldu. Özellikle sonraki yüzyıllarda bu ulusların ortak bir Hristiyan dinine sahip olmaları, bu kendine özgü Anadolu yerli kültürünün oluşumunda geniş ölçüde etkili oldu. Anadolu Hristiyan halkının taşıdığı kültürde ilk bakışta bir Grek kültürü damgası görünürse de bu sadece dış görünüştedir. Halkın aynı din ve mezhebe sahip olması, Grekçeye geniş ölçüde benzeyen bir dil kullanması böyle bir görünüşe sebep olmaktadır. Bu yerli kültürde Grek kültürünün payını da önemle belirtmek gerekir. İşte bu nedenle, Rumlarla Yunanlar iki ayrı millet olarak kabul edildi ve ayrı ayrı ele alındı. Özellikle Osmanlı İmparatorluğu döneminde iki ayrı "millet" kabul etme mecburiyeti daha çok ortaya çıkmaktadır. Çünkü Anadolu'nun yerli kültürüne, geniş ölçüde bir de Türk-İslam kültürü karışmıştır. Hatta birçok yerde halk Rumcayı unutmuş ve ana dil olarak Türkçeyi kullanmaya başlamıştır. Bu durum ortada iken Anadolu Rumları ile Yunanistan'daki Yunanları aynı millet olarak kabul etmek ve bunlar arasında tarihen açıklanması güç bir akrabalık kurmak, tarihî gerçeklere uymayacaktır.

Roma İmparatorluğu zamanında Latin kültürü Anadolu'da pek etkili olmadı. Çünkü genellikle yönetici sınıfı ve bir miktar da askerî sınıfı Romalılar oluşturmuş, geniş ölçüde Latin halk toplulukları Anadolu'ya gelip yerleşmemiştir. Bu nedenle Latin kültürü Anadolu'nun yerli kültürü içinde zamanla eridi. İşte Rumların, ne Romalılar, ne Grekler, ne de diğer milletler içerisinde sayılmayıp ayrı bir topluluk olarak gösterilmesi bu nedenledir.

ERCAN, Yavuz. *Osmanlı Yönetiminde Gayrimüslümler*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2001, s.76-77.

Eş zamanlı yürütülen bir planın parçası olarak Yunan ordusunun İzmir'i işgal ettiği günden önceki ve sonraki günlerde Giresun'da, Samsun'daki yetimhanelere Rumlar tarafından Yunan Kızılhaç bayrağı çekilir. (s.17) Açıkça askerî teşkilatlanma yerine bilinçli olarak sivil örgütlenme tercih edilir. En çarpıcı örgütlenme biçimi de kurulan izci teşkilatlarıdır. "İstanbul, Bursa, Bandırma, Kırklareli, Tekirdağ ve buralara bağlı yerlerde teşkilatlarını kurmuşlardır. İzci teşkilatı esas teşkil etmektedir. İzciler mahalle itibarıyla takımlara, birkaç mahallenin bağlı bulundukları kilise itibarıyla bölük ve taburlara, metropolitlik itibarıyla da alaylara ayrılmışlardır. İzciler bugün numara ile adlandırılmamışlardır, mensup oldukları kilise ve metropolitliklerin isimlerini taşımaktadırlar." (s.48)

İzci örgütü altında, terörist eylemler için eğitim yapılır. "Büyükada'daki kilise okulunda, 15-20 yaşlarındaki Rum çocuklarından teşkil edilen izciler bulunduğu; yaklaşık 70 civarındaki mevcudunun yerli Rumların da katılımıyla günden güne arttığı; görünürde boru, baston gibi istihkâm aletleriyle, gizli olarak da bombalarla donatılarak eğitildikleri Adaların güvenliğinden sorumlu Tabur Komutanlığının raporuna atfen 30'uncu Alay Komutanlığından bildirilmektedir. Osmanlı Devleti topraklarında Rumların izci teşkilatı dikkat çekici şekilde genişlemekte ve yalnız okullardaki öğrencilerle sınırlı kalmayıp bütün gençleri kapsamaktadır." (s.60)

Genç Dernekleri Müfettişinin 26 Ocak tarihli raporundaki tespitleri sivil örgütlenmenin boyutlarını göstermesi bakımından önemlidir. Bizzat Rum ve Ermeni Patrikhanelerinin kurup yönettikleri sivil örgütlerin isimleri ne kadar masumsa, işlevleri o kadar masumiyetten uzaktır. Yalnız İstanbul'daki "kulüp ve cemiyetlere" bakıldığında bunu görmek mümkündür. "İraklis Jimnastik Cemiyeti, Beyoğlu Boks Kulübü, Diyaplasisyani Musikî, Eğitim ve Jimnastik Dersleri Cemiyeti, Ermeni Güzel Sanatlar Birliği Cemiyeti, Ermeni Kulübü, Olimpiya Jimnastik Cemiyeti, Musiki Jimnastik Cemiyeti, Rum Öğretmenleri Jimnastik Cemiyeti, Fydypydy(?) Jimnastik Cemiyeti, Ermis(?) Jimnastik Cemiyeti, Aspeter Rum Futbol Cemiyeti, Abas Jimnastik ve Musiki Cemiyeti" (s.161) Buralara gelen "izcilerin eğitimini üstlenen rehberlerin büyük kısmı, yabancı ordularda görev yapmış kişilerdir ve uyrukları bilinmemektedir." (s.160)

Pontus oyunundaki aktörlerin sosyokültürel yapılarına dair çizelge, meselenin alt yapısını açıkça göstermektedir. Dönemin şartları ve ortamı dikkate alındığında "metropolit, banker, doktor, gazeteci, tüccar, esnaf, avukat" gibi kişilerin öncülüğü, kurulan örgütün yaygınlığını açıklamaktadır.

1918 yılı itibarıyla izciliğe temel teşkil eden ve İstanbul'da Rumlar tarafından açılan okullardaki "öğrenci" mevcudu dikkat çekicidir. 123 okuldaki toplam mevcut 25.158'dir. (s.179)

Nüfus yapısını değiştirmek de oyunun vazgeçilmez araçlarından biri olarak kullanılır. Özellikle Trabzon'daki nüfus yapısı değiştirilmek istenir. Temsil Heyeti Reisi Mustafa Kemal Paşa, bu oyuna dikkati çekerek uyarır ve engellenmesini ister. "Sohum, Kars ve civarındaki 200.000 Rum'un Bolşeviklik

bahanesiyle Osmanlı Devleti topraklarının Karadeniz sahillerine göç etmeleri için Venizelos tarafından talimat verildiği ve bunların güya daha önce göç etmiş Rumlar olduğu, İtilaf devletlerine bildirilerek söz konusu bölgeye yerleştirilmeye teşebbüs edileceği haber alınmıştır. Pontus Rum Hükûmetinin teşkiline yönelik olan bu düşüncenin eyleme geçirilmesi için yapılacak ilk girişimin, büyük bir millî galeyanla karşılanarak engellenmesi için hazırlıklar yapılması ve yetkililerin dikkatinin şimdiden çekilmesi rica olunur." (s.185)

Ermeni-Rum iş birliği de bu oyun planında ayrıntı olarak yer alır. Faik Ahmet Barutçu'nun Trabzon'da yayınladığı "İstikbal" gazetesinde meselenin stratejik hesapları ve iş birliği bütün boyutlarıyla ortaya konur. (s.197-201)

Mondros Mütarekesi'nden sonra İstanbul'daki örgütlenme ve eylemlere dair Genelkurmay Başkanlığının 4 Ocak 1921 tarihli değerlendirme raporunda, mesele bütün aktörleriyle birlikte tahlil edilmektedir. Değerlendirmede sivil örgütlenmenin önemine dikkat çekilmektedir. (s.215-220) Merzifon Amerikan Kolejinde Şubat 1921'de yapılan aramada ele geçen belgelerde Pontus oyununun daha 1904 yılında, bu okulda faal olduğu tespit edilir. (s.284) Bu da yukarıda belirtilen sivil örgütlenmenin boyutunu gösteren önemli bir kanıttır.

Ahmet TETİK
Dr. Öğ. Alb
Arşiv Şb. Md.

ONLY THE TRUTH ENDURES NOT DREAMS

One of the most important problems of the rapid disintegration period that started right after the signing of the Moúdhros Ceasefire Agreement is the Pontus-Romaic[*] issue. Pontine issue is in fact a pawn moved by the great chess players of the age who took the chaotic atmosphere of the years for granted. Although the move is known to be a sudden move, the truth is different. Today, the Pontus issue, the outcome of the policies of separation

---

[*] *The term "Rum" was coined into the Anatolian Turkish from the Arabic language. The pronunciation of the word "Rome" in the western languages is generally "rōm". As there is no "o" vowel in Arabic the term was adapted as "Rum, al-Rum". The term "Rum" became widespread during the Anatolian Seljuqi State. The term directly referred to Anatolia. Amasya, Sivas, and their environs were referred to as the "Vilâyet-i Rum" during the reign of the Ottoman Empire.*

At the time when Greek culture was developing in Greece, there were already developed cultures and "millets" in Anatolia that were not related to the still developing Greek culture whatsoever. Native Anatolian cultures were affected to a certain extent by the developing culture as a result of Greeks' colonizing the shores of the Dodecanese Sea and Alexander Empire's borders reaching to inner Iran. Under the long Byzantine sovereignty the Hittite, Phrygian, Lycian, Lydian, Hurrian (Khurrite), Urartu, Assyrian, and Mitanni cultures were so amalgamated that the use of the term "Native Anatolian Culture" became inevitable. As those people started to share the same Christian religious beliefs in the later centuries helped the evolving of this unique native Anatolian culture. Although the culture of the Anatolian Christian peoples shows tinges of Greek culture at the first sight it is only shallow. This in fact stems from peoples' sharing of the same religion and sect, as well as using of a language very similar to Greek. However, the share of the Greek culture in the formation of this unique culture ought to be stressed. For this reason, the Rum and the Greeks were considered as two distinct millets. The necessity of their acceptance as two distinct millets became more pressing during the Ottoman sovereignty. The Turkish-Islam culture had made its way into the native Anatolian culture. Moreover, most of the people forgot the "Rum" language and started to use Turkish as their native language. While everything historical is thus evident, it is extremely difficult to establish a relationship between the Romaics of Anatolia and the Greeks of Greece; else, it will be a breach of historical truth.

During the sovereignty of the Roman Empire, the Latin culture could not prove to be effective in Anatolia. Because, the Romans were the administrators, and some of the Romans had constituted the military class; but the no large-scale immigration of the Latin peoples into Anatolia was observed. Thus, the Latin culture amalgamated into the native Anatolian culture in the due time. This is the sole reason why the "Rum" are accepted as distinct people and not taken into consideration together with the Romans, Greeks, or with any other millet.

ERCAN, Yavuz. Osmanlı Yönetiminde Gayrimüslümler *[Non-Muslim Communities under the Ottoman Regime]. Ankara: Turhan Kitabevi, 2001, pp. 76-77.*

Translators note:

Under the light of the information quoted above and the researches conducted the term "Romaic", first used in 1809 to refer to Eastern Roman Empire, is used in this series to denote the "Rum" people and the language they spoke. In history, the term "Rum" was used to denote the Romans of the Lower Empire; it was also a name applied formerly to Syria, as well as to Asia Minor, to the whole territories of the Lower Roman Empire, and to Seljuqi Kingdom of Asia Minor; the term was used for those Ottoman subjects who are commonly called Greeks by the Europeans.

REDHOUSE, Sir James W. A Turkish and English Lexicon. Constantinople: A.H. Boyajian, 1890.

The terms "Pontus," "Pontic," and "Pontine" – as derived from the Latin word "Ponticus" – are used in this series to refer to the Black Sea as it was first used in 1598 and 1622; and to the products obtained from the region as it was first used in 1551; and to the ideology concerning the Black Sea region respectively.

The Compact Edition of the Oxford English Dictionary. *2 vols. Oxford: Oxford UP 1971.*

and disintegration, has taken its place in the arena relying on the unvoiced terms of the Treaty of Berlin signed in 1878.

In his report dated June 11, 1919 Mustafa Kemal Pasha, who set foot in Samsun on May 19, 1919, mentions of the atrocities committed by the actors of the Pontus game. He writes:

> *Due legal proceedings have been launched for the massacring of 7-8 discharged soldiers who happened to stop for lunch in the Mahmutlu village of Merzifon on their way to their home town on May 29; it is understood from the reports the night-watchmen submitted to the Office of Amasya Mutasarrif that they were massacred by some 30-men Romaic gang in unison with village mukhtar's son Kiryako, Vasil Yorika, Sava's son Stephano, priest's son Borika, Hadji Pauli's son Karavasil; and that they had the village shepherd Constantine bury the bodies. I had earlier submitted my reports, on various dates, on the usurpation of the Muslim community and on the politics pursued by the Romaic committees and the Christian Romaics coercing the Muslim population. The real selves of the Romaics, who have been ascribing almost all the bloodthirsty incidents to the Muslim community relentlessly, are clearly unveiled once more with the massacre they committed in Mahmutlu village. (p. 42)*

As a part of a premeditated plan, carried out simultaneously with the Greek invasion of İzmir, the Romaics hoisted a Greek Red Cross flag over the orphanages in Giresun and Samsun (p.18). It is thus evident that a civil organization was preferred to a military organization. One of the most striking organizations was the scout boy scout organizations established.

> *At present, Romaics have established organizations in İstanbul, Bursa, Bandırma, Kırklareli, Tekirdağ, and in the districts affiliated. The scout organization is the core of those organizations. The scouts form teams in the neighborhoods, companies and battalions in the area of responsibility of a church, and regiments in the area of responsibility of a Metropolitan. Nowadays, the scout organizations are not numbered but bear the name of the church and the Metropolitan to which they belong. (p.55)*

Training for terrorist activities were given under the disguise of scout organizations.

> *30th Regiment Command, responsible from the security of the islands, notifies that there are Romaic scouts – 15-20 years of age – at the church school on Büyükada; that their numbers – which was 70 at the beginning – is continuously increasing day by day with the joining of local Romaics; that they are being trained with*

> *seemingly engineering equipments – pipes and walking sticks – and with bombs in secret. The scope of the Romaic scout organizations on the Ottoman lands in gradually increasing considerably, and this is not limited to the boys at schools only; it covers all the Romaic youth. (p.63)*

The information the inspector of the Youth Associations wrote in his report dated January 26 is extremely important in that it reveals the dimensions the civil organizations reached. Although the names of those organizations, established and administered by the Romaic and Armenians patriarchates, seem extremely innocent, their functions are thoroughly different from the names they bear. This can be understood by just simply looking at the "clubs and associations" established in İstanbul. "Heracles Gymnastics Association; Beyoğlu Boxing Club; Diaplasisiani Association for Music, Education, and Gymnastics; Armenian Fine Arts Unions' Association; Armenian Club; Olympia Gymnastics Association; Music and Gymnastics Association; Romaic Teachers' Gymnastics Association; Fydypydy(?) Gymnastics Association; Ermis(?) Gymnastics Association; Aspeter Romaic Association for Soccer; Abas Music and Gymnastics Association (p. 165). Most of the instructors who have undertaken the training of the scouts had served in the foreign armies earlier, their origins are not known. (p.163).

The list pertaining to the socio-cultural structures of the actors involved in the Pontine game reveals the bases of the issue clearly. Considering the conditions and circumstances of the day the leadership of the metropolitans, bankers, doctors, journalists, merchants, tradesmen, and of lawyers in the establishment of the organization and in its becoming widespread can easily be understood.

The number of "students" in the 123 schools opened as of 1918 by the Romaics only in İstanbul, to form a basis for the scout organizations, reached 25,158. (p.188)

Changing the number of population structure is used as one of the indispensable elements of the game. Especially the population of Trabzon was tried to be changed. The President of the Committee of Representatives, Mustafa Kemal Pasha draws due attention to the issue, warns the government, and requests its curbing.

> *We have been informed that Venizelos has ordered the settling of 200.000 Romaics – living in Sukhumi, Kars and their environs in the Ottoman State – to the Black Sea shores with the help of the Entente Powers under the pretext of they were Bolsheviks, and that they had earlier moved to the regions mentioned earlier. It is hereby requested that preparations against this idea aiming at establishing a Pontine Romaic Government should be made for a strong opposition with a great national protest at the first attempt; and that the authorities should be warned in advance. (p.190)*

Armenian-Romaic cooperation takes place as a very minute detail in the planning stage of the game. The İstikbal newspaper published by Faik Ahmet Barutçu in Trabzon reveals all the strategic calculations and the cooperation between them with all their dimensions (p.206).

The organizations and activities they carried out in İstanbul after the signing of the Moúdhros Ceasefire Agreement are taken under focus with all their dimensions and actors, in a report issued by the General Staff on January 4, 1921. The report draws attention on the importance of civilian organizations (pp. 225-229). The documents confiscated during the investigations held at the Merzifon American College in February 1921 revealed that the Pontine game had been in application at this school since 1904 actively (p. 27). This is a definite evidence proving the extent the civilian organizations mentioned above reached.

Ahmet TETİK, Ph.D.
Ins.Col.
Director of Archives

BİRİNCİ BÖLÜM

PART ONE

27 Kasım 1918
Saat 12.50

Çok İvedi

Kars'tan Harbiye Nezaretine gönderilen 5855 sayılı şifredir.

1. Samsun ve çevresindeki Rum eşkıyaları, uzun zamandan beri ihanet edip çeşitli eylemler gerçekleştirmişlerdir. Son bir aydır da faaliyetlerini artırmışlardır. Her gün katliam ve yağma yapıyorlar.[1] Bölgede üç adet takip taburu var; fakat mevcutlarının azlığından ve bölgenin genişliğinden dolayı yeterli değillerdir.

2. 15'inci Tümen Samsun'a görevlendirilmiştir. Bu Tümenin bir piyade alayıyla bir topçu taburu Batum'da hazırdır. Acilen yeterli miktarda vapur gönderilir ve bu kuvvetler Samsun'a sevk edilirse hem Batum'un iaşe sıkıntısı giderilir hem de Samsun bölgesindeki eşkıyalığın önüne geçilebilir.

3. Samsun ve çevresindeki Rumların eşkıyalıklarını artırmalarının, bir mesele çıkarmak amacına dayandığı kesindir. Bugün Harbiye Nezaretinden aldığım telgrafta, terhis faaliyetlerine nezaret etmek üzere Samsun'a ve Trabzon'a birer İngiliz subayının geleceği bildirilmektedir. Bu iki mesele birbiriyle ilgilidir. İngiliz subaylar Samsun'daki karışıklığı görmeden önce oraya kuvvet yetiştirmenin ve güvenliği sağlamanın çok önemli olduğunu arz ederim.

Harekât 5855

9'uncu Ordu Komutanı
Şevki[2]

---

[1] 30 Ekim 1918 tarihinde imzalanan Mondros Mütarekesi'nden sonra Türk ordusunun terhis edilmesine paralel olarak, Doğu Karadeniz bölgesindeki Pontus çeteleri Türk köylerine karşı saldırıya geçtiler. İlk saldırılar Kasım 1918'de Bafra civarında bulunan Nebyan bölgesinde başlamıştır. Nebyan bölgesi, yerinin sarplığı, Rum köylerinin yoğun oluşu gibi sebeplerle Pontus çetelelerinin ilk olarak ortaya çıktığı ve saldırıya geçtiği bölge olmuştur. Daha sonra Samsun, Çarşamba, Vezirköprü, Terme, Amasya, Merzifon, Kavak, Ladik, Gümüşhacıköy, Havza, Tokat, Erbaa ve Sivas (Zara bölgesi) bölgelerine bu saldırılar yayılmıştır. Yusuf Sarınay; Pontus Meselesi ve Yunanistan'ın Politikası (Makaleler), Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 1999, s.31-32.

[2] Yakup Şevki Subaşı (1876-1939), Harput'ta doğmuştur. 1900'de Harp Akademisinden mezun olmuş, aynı yıl kıta stajlarını yapmak üzere 4'üncü Ordu birliklerinde görev almıştır. 1902 yılında 21'inci Süvari Alayı 5'inci Bölük Komutanlığına atanmış, 4'üncü ve 3'üncü Orduların kurmay heyetlerinde bulunmuştur. 1908'de 2'nci Ordu Kurmaylığında, 1909'da 4'üncü Ordu Karargâhı 1'inci Şube Müdürlüğünde ve 1912'de 2'nci Kolordu Kurmaylığında görev almıştır. 1914'te Karadeniz Boğazı Müstahkem Mevki Komutanlığına, 1915'te 19'uncu Tümen Komutanlığına, 1916'da 14'üncü Kolordu Komutanlığına, 1917'de 2'nci Kafkas Kolordu Komutanlığına ve 1918'de 9'uncu Ordu Komutanlığına atanmıştır. 31 Ekim 1921 tarihinde İngilizler tarafından sürüldüğü Malta'dan gelerek, İstiklal Harbi'ne katılmıştır. İstiklal madalyası sahibi olan Orgeneral Yakup Şevki, 20 Aralık 1939 tarihinde Yüksek Askerî Şûra üyesiyken ölmüştür. Türk İstiklal Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri; 2. Baskı, Gnkur. Yay., Ankara, 1989, s.71-73.

November 27, 1918
12:50

Very Urgent

Message number 5855 sent from Kars to the Ministry of Defense.

1. *Romaic brigands in Samsun and its environs have long been engaged in various treacherous activities. Their activities intensified in the last month. They are committing massacres and plunders everyday.[3] There are three pursuit battalions in the region, but they are ineffective as they lack adequate number of men compared to the vastness of the area.*
2. *The 15th Division is assigned to Samsun. An infantry regiment and an artillery battalion of this Division are mounted in Batumi. If a sufficient number of ships are sent and these forces dispatched to Samsun without delay, both the scarcity of supplies in Batumi and the brigandage in Samsun can be curbed.*
3. *It is certain that the Romaics around Samsun have increased their brigandage activities with the purpose of inciting conflicts. A telegram I have received today from the Ministry of Defense holds that two British officers are heading for Samsun and Trabzon, to supervise the dissolving of the troops. These two issues are related. I hereby assert that it is of utmost importance to dispatch forces to Samsun and secure the area before the British officers see the turmoil there.*

November 27, 1918 at 12:50
Commander of the 9th Army
Brig. Gen. Yakup Şevki[4]

Operations 5855

---

[3] In parallel with the dissolving of the Turkish army after the Armistice of Moúdhros, signed on October 30, 1918, Pontus bands in the eastern Black Sea region of TurkiyeTurkiye set out to attack Turkish villages. The first attacks started in November 1918 in Nebyan near Bafra. Nebyan environs, due to the steep terrain and abundance of Romaic villages, were the first region where the Pontus bands emerged and launched their attacks. These attacks later on emanated towards Samsun, Çarşamba, Vezirköprü, Terme, Amasya, Merzifon, Kavak, Ladik, Gümüşhacıköy, Havza, Tokat, Erbaa and Sivas (Zara environs).

Yusuf Sarınay, "Pontus Meselesi ve Yunanistan'ın Politikası" Makaleler. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 1999, pp. 31-32.

[4] Yakup Şevki Subaşı (1876-1939) was born in Harput. He attended the War College in 1900 and was assigned to the 4th Army the same year for his field training. He was appointed Commander of the 5th Company of the 21st Cavalry Regiment in 1902, and had been in the staff of the 4th and 3rd Armies. He served in the 2nd Army Corps Staff in 1908, in the 1st Department of the 4th Army Headquarters in 1909, and in the 2nd Army Corps Staff in 1912. He was appointed the Commander of the Black Sea Strait Stronghold in 1914, Commander of the 19th Division in 1915, Commander of the 14th Army Corps in 1916, Commander of the Caucasian 2nd Army Corps in 1917, and Commander of the 9th Army in 1918. He returned from Malta, where he was exiled by the British, on October 31, 1921 and joined the Turkish War of Independence. Rewarded with a Medal of Independence, General Yakup Şevki died on December 20, 1939, as a member of the Supreme Military Council.

Türk İstiklâl Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri *[Biographies of Division and High Ranking Commanders Served in the Turkish War of Independence]. 2nd Ed. Ankara: Gnkur. Yay., 1989. pp. 71-73.*

13 Aralık 1918

Kars'tan Harbiye Nezaretine gönderilmiştir.

12 Aralık 1918 tarih ve 17322 sayılı şifreye cevaptır.

1. Samsun ve çevresinde eşkıyalığın arttığını, bu eylemlerin çoğunu Rumların yaptığını ve amaçlarının da siyasi bir mesele çıkarmak olduğunu daha önce arz etmiştim.

2. Samsun ve çevresindeki takip birliklerinin gerek kuvvet gerekse nitelik itibarıyla yetersiz olduğunu ve terhis dolayısıyla kuvvetlerinin daha da azaldığını gördüm. Birkaç gün önce 15'inci Tümen 45'inci Alayın iki taburunu Alay Komutanıyla birlikte Şile vapuruyla Samsun'a gönderdim. Bu bölgedeki karışıklıkların kısa sürede azalmasını ve eşkıyalığın ortadan kaldırılmasını ümit ediyorum. Yeterli miktarda vapur gelirse 15'inci Tümenin hepsini hızla Samsun'a nakleder ve daha geniş bir bölgede eşkıyalık eylemlerini önlemiş oluruz.

3. Söz konusu eşkıyalık eylemleriyle ilgili olarak, başta Samsun Mutasarrıfı olmak üzere, yerel yetkililer hiçbir yardımda bulunmaz ve devamlı olarak askerin azlığından ve yetersizliğinden şikâyet ederlerse hiçbir şey yapılamaz. Bu kişiler devlet ve millet yararına çalışacaklarsa askerle ortak hareket etmeli ve askere yardımcı olmalıdırlar. Herhangi bir kimse veya bir asker suç işlediğinde şahıs, olay ve zaman belirtilerek hemen 9'uncu Ordu Komutanlığına bildirilmesinin ilgililere emredilmesini arz ederim.

Harekât 6083

9'uncu Ordu Komutanı
Şevki

December 13, 1918

From Kars to the Ministry of Defense

Rejoinder to the message number 17322 dated December 12, 1918

1. *I had submitted earlier that brigandage has increased in Samsun and its environs, and that most of these actions were held by Romaics with the aim of inciting a political conflict.*
2. *I observed that the pursuit troops in Samsun and environs are deficient in terms both of quantity and quality, and their forces have further diminished due to the disbandment. I sent two battalions from the 45th Regiment of the 15th Division to Samsun by the Şile steamer a few days ago, along with the Commander of the Regiment. I expect the turmoil in this region to decrease shortly and the brigandage to be eliminated. If a sufficient number of ships are to come, I will rapidly dispatch the whole 15th Division to Samsun so that we will be able to abrogate brigandage in a wider area.*
3. *Regarding brigandage, if the local authorities do nothing but keep complaining about the insufficiency of the soldiers, nothing can be accomplished. If these people are to work to the advantage of the state and the nation, they should cooperate and help the soldiers. I hereby request your ordering the concerned that whenever a person or a soldier commits a crime he is to be reported to the 9th Army Command immediately with the details of the person, the incident and time.*

December 13, 1918

Operations 6083

Commander of the 9th Army
Şevki

---------- ----- ----------

16 Şubat 1919

Acele

Erzurum'dan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

Yunan donanmasından Averof kruvazörünün yakında Samsun'a gelmesini bekleyen Rumların büyük bir gösteri hazırlığında oldukları ve böyle bir gösteri sırasında millî hisleri galeyana gelecek olan bazı Müslümanların uygunsuz hareketlerde bulunması ihtimali olduğu 15'inci Tümen Komutanlığının yazısına atfen 3'üncü Kolordu Komutanlığından bildirilmektedir. Gerçi 3'üncü Kolordu Komutanlığı, söz konusu kruvazörün Samsun Limanı'na gelmesi ve Rumlar tarafından gösteri yapılması hâlinde bir olay çıkmaması için 15'inci Tümen Komutanlığına talimat vermiştir; ancak gerekli tedbirlerin vaktinde alınabilmesi için, özellikle Yunan harp gemilerinin Samsun ve Trabzon sahillerine seferleri hakkındaki bilginin birkaç gün önce 9'uncu Ordu Komutanlığına ve doğrudan 3'üncü Kolordu Komutanlığına bildirilmesini, devleti sıkıntıya düşürecek böyle bir durumu önlemek üzere Yunan gemilerinin Karadeniz sahillerine uğratılmaması için önlemler alınmasını arz ederim.

Harekât 625

9'uncu Ordu Komutanı
Şevki

February 16, 1919

Code sent from Erzurum to the Ministry of War

Urgent

The 3rd Army Corps Command referring to the correspondence of the 15th Division Command has reported that the Romaics expecting the cruiser Averov, of the Greek navy, to arrive soon at Samsun are preparing for a massive demonstration, which might provoke some Muslims' feelings of patriotism and lead them to undesirable actions. Although the 3rd Army Corps Command had already given instructions to the 15th Division Command, concerning the arrival of the above-mentioned cruiser in Samsun Port, to curb any unusual incident to be inflicted by the Romaics' demonstration. However, in order to be able to take the necessary measures any information concerning the cruising of the Greek battleships towards Samsun and Trabzon shores should be forwarded a few days in advance to the 9th Army Command and directly to the 3rd Army Corps Command in order to prevent the state from falling into the pangs of any trouble. I hereby request the taking of necessary measures for keeping the Greek ships reaching to the shores of Black Sea. February 16, 1919

Operations 625

Commander of the 9th Army
Şevki

---------- ----- ----------

17 Şubat 1919

İçişleri ve Dışişleri Bakanlıklarına

3'üncü Kolordu Komutanlığından gönderilen telgrafın bir sureti öneminden dolayı Ek'te arz edilmiştir.

Bu konuda gerekli tedbirlerin alınması için ilgililere emir verilmesini ve telgraftaki söz konusu kruvazörün ne zaman Samsun'a gideceğinin bildirilmesini rica ederim.

17 Şubat 1919

To the Ministries of Interior and of Foreign Affairs

A copy of the telegram received from the 3rd Army Corps Command is attached due to its importance.

I hereby request that those who are concerned be ordered to take due measures on the issue, and the time of departure of the cruiser, mentioned in the telegram, for Samsun be reported.

---------- ----- ----------

Osmanlı Hükûmeti
Dışişleri Bakanlığı
Özel Kalem
13975
204

23 Şubat 1919

Harbiye Nezaretine

3'üncü Kolordu Komutanlığının, Yunan donanmasından Averof kruvazörünün Samsun'a gelmesini bekleyen Rumların gösteri yapmalarına ve bunun sonucunda uygun olmayan hareketlerin ortaya çıkmasına meydan vermemek için durumun zamanında bildirilmesini içeren telgraf suretinin gönderilmesine dair 17 Şubat 1919 tarih ve 953 sayılı Harbiye Nezaretinin yazısı üzerine durum, Mütareke Komisyonunda görevli İngiliz delegesi General Dides'e sorulmuş ve Yunan donanmasının Karadeniz'e gitmeyeceği cevabı alınmıştır.

Dışişleri Bakanı
(İmza)

Genelkurmay Başkanlığına
24 Şubat 1919

Ottoman Government
Ministry of Foreign Affairs
Clerk's Office
13975
204 *February 23, 1919*

To: Ministry of Defense

Upon receiving of the letter numbered 953, dated February 17, 1919, of the Ministry of Defense, containing a copy of the telegram message sent by the 3rd Army Corps Command, suggesting the taking of necessary measures for curbing any undesirable action against a Romaic demonstration for the arrival of a Greek battleship Aerov at Samsun, the British representative in the Armistice Commission, General Dides, is asked about the issue and replied that the Greek fleet was not to go to the Black Sea. February 23, 1919

Minister of Foreign Affairs
(Signed)

To the Chief of General Staff
February 24, 1919

---------- ----- ----------

5 Nisan 1919

Dışişleri Bakanlığına

31 Mart 1919 tarih ve 14731/305 sayılı yazıya cevaptır.

25 Şubat 1919 tarihinde İzmir Limanı'na gelen Yunan vapurundan, iki Rum tarafından çıkarılmak istenen bir bavul şüpheli görülerek kontrol edilmek istenmiş ve bu sırada Rumlar firar etmişlerdir. Sandık açıldığında içerisinde Yunan revolver mermileri olduğu görülmüştür.

27 Şubat 1919 tarihinde Pire'den İzmir'e gelen Adriyatikosya adlı Yunan vapurundan çıkan Yunan Konsolosluğu Kavası[5] Dimo'nun yanında bulunan bir sandık içinde çeşitli cinste revolver mermisi bulunmuştur.

İzmir ve çevresinde meydana gelen çatışmalarda ölen Rumların üzerinde Yunan beylik revolverleri ve silahları olduğu görülmüştür. Mesela 1 Mart 1919 tarihinde Urla'da tabakhanede bekçilerle girilen çatışmada ölen Mihal Pamiraki oğlu Vasil'in üzerinde bir Yunan beylik tabancası bulunmuştur.

Görele civarındaki Yoran köyü olaylarında Yunan üniforması giymiş birçok kişi görülmüştür. Bütün medeni devletler tarafından en ağır cezayı gerektiren bir suç olarak kabul edilen bu durumla ilgili olarak, Kızılhaç kisvesine bürünen Yunan eşkıyasının ve yerli Rumların faaliyetleri ve meydana gelen başlıca olaylar, 2'inci Şubenin, 30 Şubat 1919 tarih ve 1674 sayı; 3 Mart 1919 tarih ve 1226 sayı; 4 Mart 1919 tarih ve 1312 sayı; 4 Mart 1919 tarih ve 1320 sayılı yazılarıyla arz edilmişti. Bu kez Bahriye Nezaretinin 3 Nisan 1919 tarih ve 62639/203 sayılı yazısından, çetelere Yunan harp gemilerinin de yardım ettiği anlaşılmıştır. İzmir'deki bir gambotumuzla gönderilen diğer gambotun o bölge sahillerinin gözetlenmesi için yeterli olmadıkları, bu gambotların görevlerini yaparlarken Yunan gemileri tarafından karşılık görmeleri sonucunda siyasi bir mesele çıkma ihtimali olduğundan, durumun 2 Mart 1919 tarihli yazıyla Bakanlığınıza arz edildiği bildirilmektedir.

Söz konusu yazılarda da arz edildiği üzere yeterli şekilde muhafaza edilemeyen sahillerimizin her noktasına silah ve cephane çıkarılmaya devam edildiği apaçık ortadadır. Kızılhaç adı altında sahillerimize uğrayan Yunan heyet ve gemilerinin gelmesiyle birlikte yerli Rumların hareketlerinde değişiklikler görülmekte ve taşkınlıklar baş göstermektedir.

Yunanların tahriklerine karşı kesin ve etkili tedbirlerin alınması için bütün ilgililere emir verilmesi, alınan tedbirlerin İtilaf devletleri tarafından desteklenmesinin sağlanması ve Yunan korsanlığına yardımcı olan Yunan harp gemilerinin sahillerimizdeki faaliyetlerinin durdurulması için gerekli tedbirlerin alınması önemle rica olunur.

(İmza) (İmza) (İmza)

[5] Kavas, elçilik veya konsolosluklarda görev yapan hizmetlidir. *Türkçe Sözlük*. 10. Baskı. Ankara: TDK Yay. 2005.

To: Ministry of Foreign Affairs

April 5, 1919

Rejoinder to the letter numbered 14731/305 dated March 31, 1919.

A suitcase that two Romaics were attempting to take from the Greek ship at the İzmir Port, on February 25, 1919, was seen suspicious and held for a check, upon which the Romaics escaped. On opening the suitcase Greek revolver ammunition were discovered.

A chest brought by the kavass Dimo of the Greek Embassy, who stepped out from the Greek steamer Adriaticosia*, came to İzmir from Piraeus, on February 27, 1919, was found out to contain revolver ammunitions of various kinds.*

It was found out that the Romaics who were killed in the clashes in İzmir and environs were carrying Greek police revolvers and guns. For instance, on March 1, 1919, Mihal Pamiraki's son Vasil, who was killed in a clash he engaged against the guards at the tannery in Urla, was found out to have a Greek police pistol.

During the Yoran village incidents, near Görele, many people wearing Greek uniforms were observed. In relation to this particular incident, which requires the heaviest penalty in any civilized country, where Greek bands and the local Romaics disguised themselves as Red Cross servants were reported in the letters of the 2nd Department: number 1226 dated March 3, 1919; 1312 dated March 4, 1919; and 1320 dated March 4, 1919. This time, the letter numbered 62639/203 dated April 3, 1919 of the Ministry of Navy holds that Greek battleships helped the gangs. It is reported that our gunboat at İzmir, and the other gunboat sent, were not sufficient for coastal surveillance of the region. The issue of a probable political crisis on these gunboats' encountering Greek ships while performing their duties was reported to your Ministry in a letter dated March 2, 1919.

As indicated in the above-mentioned letters, it is obvious that there is a continuous landing of guns and ammunition on our shores that we fail to secure sufficiently. Upon the arrival of the Greek committees and ships in the name of the Red Cross, local Romaics have been observed to change their attitude and indulge in furors.

We hereby request especially that all those who may be concerned be given orders to take clear and effective measures against the Greek instigations; the support of the Allies for these measures be provided; and necessary measures be taken in order to force the Greek battleships that help Greek pirates cease their activity on our shores.

(Signed) *(Signed)* *(Signed)*

Üçüncü Kolordu Komutanlığı
Kurmay Başkanlığı
1'inci Şube
2773

Sivas
14 Mayıs 1919

Harbiye Nezaretine

Samsun ve Bafra'daki terörist faaliyetler hakkında 15'inci Tümen Komutanlığından gelen raporun bir sureti Ek'te gönderilmiştir. Gereğinin yapılması arz olunur.

Sivas'ta
3. Kolordu Komutanı adına
Kurmay Başkanı
Lütfü

25 Nisan 1919 günü Kadamut ile Haydarlı istikametine devriyeye çıkan üç asker dönmemiştir. Kaybolan üç askerle ilgili olarak yapılan soruşturmanın sonucunda, askerlerin o gün koğuşta hasta bulunan arkadaşlarına "Rumlar bizi panayıra davet ettiler. Eğer oraya gidersek size yoğurt getiririz." diyerek gittikleri ve bir daha dönmedikleri anlaşılmıştır. Tüm bunlar askerlerin Rumlar tarafından şehit edildikleri ihtimalini artırmaktadır. Yine bu bölgede odun kesmeye giden üç askere, ormanda 15 kişilik bir Rum çetesinin "Bir daha buralara gelmeyin, köylüler silahlarınızı alır." diyerek tehdit etmesi, kaybolan üç askerin şehit edildiğini göstermektedir.

Daha önceki raporlarda arz edildiği üzere söz konusu bölgede, erzak alarak tabur merkezine dönen iki askerden biri şehit edilmiş ve devriye gezen diğer biri de ağır şekilde yaralanmıştı. Bölgede, Rumların eşkıyalarla birleşerek yalnız buldukları askerleri birer ikişer şehit etmeleri ve yaralamaları, askerlerin moralini bozmaktadır. Bu olayların hemen sonrasında müfrezeler çıkarılmakta ve köyler aranmakta ise de halk hemen köyleri tahliye ederek dağa çıkmaktadır. Halkta silah bulunduğu müddetçe ve mülki idareciler de köylerin papaz ve ihtiyar heyetleri hakkında gizli tahkikat yaparak bir ipucu elde etmedikçe kesin sonuç alınamaz. Her takipte mutlaka mülki idareden bir jandarma subayı da bulunduğu ve müfrezelerin bütün harekâtı kontrol altında olduğu hâlde, kendilerini Devlete karşı mazlum gösteren Rumların iddiaları hemen askerî makamlardan sorulmadan, takip sırasında ölen ve yaralanan askerlerimiz hakkında köylüler ve muhtarlar çağrılarak veya köylere memurlar gönderilerek tahkikat yaptırılmadan ve eşkıyanın müfrezelerin gelmesiyle veya bir çatışmadan sonra dağlara çıkması engellenmeden, faydalı bir sonuç elde edilemeyeceği arz olunur.

Third Corps Command
Office of Chief of Staff
1st Division
2773

Sivas
May 14, 1919

To: Ministry of Defense

Attached is the copy of the report, received from the 15th Division Command, pertaining to the terrorist activities realized in Samsun and Bafra. Hereby submitted to your further considerations for the due procedures.

On behalf of the
3rd Corps Commander
Chief of Staff
Lütfü

Three soldiers who went on patrol towards Kadamut and Haydarlı on April 25, 1919 did not return. Investigations revealed that these three soldiers left the ward that day saying "Romaics invited us to the fairground. They told they would bring yoghurt if we go." and did not come back. All this information strengthens the possibility that these soldiers were killed by Romaics. In the same region, three soldiers who were sent to get firewood met a Romaic band of 15 men who threatened them saying "Do not you here ever again, or the villagers will take your arms." All these prove that the three soldiers lost were in fact killed.

As submitted in the previous reports, one of the two soldiers returning to the battalion after buying food was martyred and yet another on patrol was severely wounded in the region mentioned. It discourages the soldiers to know that Romaics team up with the gangs in the region and martyr or wound the soldiers they see alone or in twos. Although troops were dispatched right after these incidents to search the villages; the villagers evacuated the villages and headed for the mountains. No definite results shall be obtained as long as people have guns, and no clue is achieved by the secret investigations of the local administrators about the village councils and pastors. Although there is a gendarme officer from the administration in every pursuit, and in all the operations of the troops are under control, I hereby assert that every endeavor shall prove to be of no use unless the military authorities are immediately asked about the claims of Romaics who pretend to be submissive to the State; unless investigations are carried out about our soldiers who are killed or wounded in pursuit; or no investigation is held either by calling villagers and village mukhtars *or by sending officers to the villages; or without impeding the felons from heading for the mountains on seeing the approaching units or after a clash.*

Osmanlı Ordusu
Başkomutanlık Vekâleti

13 Mayıs 1919

Sivas'tan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

1. Sivas'a bağlı İpsile bucağının Çirmiçek köyünde, (SKİ?) Paraport(?) doğumlu Müslüman Şeri ve arkadaşı Tekfur ölü olarak ele geçirilmişlerdir.

2. Samsun'dan Bafra'ya gelmekte olan bir yolcu arabası İncesu civarında eşkıyanın taarruzuna uğramış, arabanın hayvanları gasbedilmiştir. Yolculardan haber alınamamıştır.

3. 50 kişilik bir Rum çetesi, Samsun civarındaki Aşlı(?) köyüne taarruz ederek 300'e yakın koyun gasp etmiştir. Çetenin takibine, jandarma ile birlikte kuvvetli bir müfreze gönderilmiştir.

4. Bafra civarında Çakıllı köyüne erzak götüren üç asker, Çakıllı - Hasırlı Dağı arasındaki Karga Deresi civarında yaklaşık 50 kişilik bir çeteye rastlamış, iki asker firar ederek eşkıyanın elinden kurtulmuş, diğer askerin silah ve cephanesi ile askerî eşyası eşkıya tarafından gasbedilmiştir.

3'üncü Kolordu Komutanı adına
Kurmay Başkanı Lütfü

Ottoman Army
Deputy Supreme Command *May 13, 1919*

The code sent from Sivas to the Ministry of War.

1. *Muslim Shery, born in Paraport(?), (SKİ?) and his friend Tekfur are captured dead in the Çirmiçek village of İpsile, Sivas.*
2. *A passenger cart heading for Bafra from Samsun was attacked by brigands around İncesu and the beasts were taken. Nothing has been heard about the passengers.*
3. *A Romaic band of 50 men attacked Aşlı(?) village near Samsun and seized some 300 sheep. A strong unit has been sent in pursuit of the band, along with gendarme.*
4. *Three soldiers carrying food to Çakıllı village around Bafra encountered a 50-men gang around Karga Creek between Çakıllı and Mt. Hasırlı. Two of the soldiers fled and survived, while the gun, ammunition and military equipment of the other soldier were usurped by the brigands. May 13, 1919*

On behalf of the 3rd Army Corps Command
Chief of Staff Lütfü

15 Mayıs 1919

Sivas'tan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

11 Mayıs 1919 Pazar günü Giresun'daki Rumların yetimhanelerine Yunan Kızılhaç bayrağı çektikleri, Müslümanların bundan çok rencide olduğu ve yerel yöneticilerin konuyla ilgili hiçbir teşebbüste bulunmadığı 15'inci Tümen Komutanlığından bildirilmiştir.

3'üncü Kolordu Komutanı adına
Kurmay Başkanı Lütfü

May 15, 1919

Code sent to Ministry of Defense from Sivas

It has been reported by the 15th Division Command that the Romaics in Giresun had hoisted Greek Red Cross flags over the Romaic orphanages on May 11, 1919, Sunday; that the Muslim population was deeply offended; and that the local administrators have not taken any initiatives. May 15, 1919

On behalf of the Commander of the 3rd Corps
Chief of Staff Lütfü

17 Mayıs 1919

Dışişleri Bakanlığına

3'üncü Kolordu Komutanlığından gönderilen şifre sureti Ek'te arz edilmiştir. Görünürde pek basit bir sağlık tertibatından ibaret gibi görülen bu tedbirlerin, sonradan işgal mahiyetini aldığı ve bununla millî hislerin galeyana getirilmesinin amaçlandığını görmekteyiz. İtilaf devletlerinin, millî bağımsızlıkla alakası olan bu gibi faaliyetlerine son verilmesi için gerekli teşebbüste bulunulması arz olunur.

(İmza) (İmza) (İmza) (İmza)

May 17, 1919

To: Ministry of Foreign Affairs

Attached is the copy of the code received from the 3rd Army Corps Command. It has been observed that a seemingly simple matter of medical arrangement is evolving into an occupation and hence provoking the national feelings. I hereby propose taking of initiatives to put an end to such activities of the Allies threatening national independence.

Signed *Signed* *Signed* *Signed*

17 Mayıs 1919

İçişleri Bakanlığına

3'üncü Kolordu Komutanlığından gönderilen asayişle ilgili raporların özeti, bilgi için Ek'te takdim edilmiştir.

(İmza) (İmza) (İmza)

Özet

1. Çarşamba'nın Ökseköseli köyünden Dikkulak İbrahim, kimliği bilinmeyen kişiler tarafından öldürülmüştür.

2. Kavak bucağının Çukurbük köyünden Battal oğlu Bilal Çavuş ve oğlu Celal tarlada çift sürerlerken 20 kişilik bir Rum çetesi tarafından katledilmiş, silah ve hayvanları da gasbedilmiştir.

3. Eşkıyadan Muslu oğlu Ahmet ile iki arkadaşı ve Karaçakır oğlu Ramazan ile arkadaşı Mehmet yakalanmışlardır.

4. Kangal ile Giresun arasında Kangal'dan gelmekte olan postaya ikisi silahlı beş kişi tarafından saldırılmış, meydana gelen çatışmanın sonucunda eşkıyalar kaçmış, posta kurtarılmıştır.

5. Çete reisi Sarı Kostantin yaklaşık 80 kişiden oluşan çetesiyle Samsun merkeze bağlı Çorak köyüne saldırmış, jandarma ve korucuların karşılık vermesiyle saldırı püskürtülmüştür. Yalnız iki sığır gasbedilmiştir.

6. Samsun'da Dereli köyü camisinden yedi kilim ve üç halı, Rum eşkıyası tarafından gasbedilmiştir.

7. Bafra yolu üzerinde Rum, Arnavut ve Gürcülerden oluşan 20 kişilik bir çete tarafından Bafra'ya gitmekte olan üç arabacı ve üç yolcu ile dokuz hayvan dağa kaldırılmış, takipleri için müfreze çıkarılmıştır.

8. Ünye'ye bağlı Urlakuş bucağının Karacaçal köyü muhtarı Ali'den çalınan 23 sığır, takip neticesinde müfrezelerimiz tarafından geri alınarak sahibine iade edilmiştir.

9. Bafra'nın İgrene(?) köyünden Kirako(?) adlı kişi öldürülmüştür.

10. Samsun'un Havza bölgesinde Soğanlı köyü civarında müfrezemiz tarafından, kimlik bilgileri tespit edilemeyen soyulmuş hâlde iki ceset bulunmuştur.

11. Eşkıyalar, Amasya'nın Karlı köyünden Hacı Hasan'ın evine saldırarak para ve eşya gasp etmişlerdir.

12. Kavak'ın Tabaklı köyünden Ali oğlu Emin Çavuş'un evine eşkıyadan Çerkez Neferaz ve yandaşları saldırarak Emin Çavuş'la, annesini ve eşini yaralamışlardır.

13. Cinayetten mahkûm olup Bafra Hapishanesinden firar eden Muslu oğlu Ali Fevzi yakalanmıştır.

14. Samsun civarında Alıcı bucağına saldıran 30 kişilik bir çeteden iki kişi çatışma neticesi ölü olarak ele geçirilmiştir. Samsun Kadıköy civarında bir Rum çetesine rastlayan müfrezemiz çatışmaya girmiş; ancak eşkıyalar firar etmişlerdir.

15. Çarşamba bölgesinde Tahtaköy Müfrezesinden üç askerin tüfekleri, köylerine giderlerken Tatarlı ormanında Laz Ali oğlu Mustafa çetesi tarafından alınmış, sevk edilen müfrezemizle çete arasında meydana gelen çatışmada çete başı Mustafa sağ olarak ele geçirilmiş ve yandaşları üç tüfeği bırakarak firar etmişlerdir.

16. Alaçam bucağında Tepebölmesi ve Kızalan köylerine baskın yapan 13 kişilik Laz eşkıyasından ikisi ölü, yedisi sağ olarak ele geçirilmiştir.

17. Bafralı Kolaylızade Hasan Efendi'nin 50 baş koyunu ve iki kısrağı eşkıyadan geri alınmıştır.

18. Havza'dan köyüne giden Vasil adlı Rum, kimliği tespit edilemeyen kişiler tarafından öldürülmüş, olay yerine bir müfreze sevk edilmiştir.

19. Çeltek civarındaki fabrika, silahlı sekiz kişi tarafından basılmış, fabrika müdürü ve çalışanlar tehdit edilerek 25 lirası altın olmak üzere 13.800 kuruş, 25.000 kuruşluk eşya ve elbise gasbedilmiştir. Baskın yapanların, Yozgatlı Ohannes ile Havza'nın Armutlu köyünden Dimitri Anesti Çavuş ve değişik köylerden İlya, Şiyabot Karadağlı oğlu Sava ve Lazari oldukları anlaşılmıştır. Ohannes ile Dimitri tutuklanarak adli makamlara teslim edilmiştir.

20. Balıklı'dan odun kesmeye giden kişilere ait yedi eşek, kimliği tespit edilemeyen eşkıya tarafından gasbedilmiştir. Bunların takiplerine devam edilmektedir.

May 17, 1919

To: Ministry of Internal Affairs

Attached are the summaries of the reports, pertaining the public order, submitted by the 3rd Corps Command for further considerations.

Signed *Signed* *Signed*

Summary

1. *Dikkulak İbrahim, from the Ökseköseli village of Çarşamba, was killed by unidentified people.*
2. *A Romaic band of 20 men massacred battal's son Sergeant Bilal, from Çukurbük village of the Kavak subdistrict, and his son Celâl while they were plowing their field, their guns and beasts were seized.*
3. *Of the outlaws Muslu's son Ahmet and his two friends; and Karaçakır's son Ramazan with his friend Mehmet have been captured.*
4. *Five bandits, two of whom were armed, attacked the platoon coming from Kangal between Kangal and Giresun. After a short clash, the brigands fled and the platoon was saved.*
5. *Sarı [Blonde] Konstantin together with his 80-men band attacked Çorak village of the central district of Samsun. Gendarme and rangers retaliated and repulsed the attack. However, two cows were taken away.*
6. *Romaic brigands seized 7 rugs and 3 carpets of the Dereli village mosque in Samsun.*
7. *A 20-men band composed of Romaic, Albanian, and Gruziyan origin abducted three drivers, three passengers, and nine beasts on the road to Bafra. A detachment has been sent in their pursuit.*
8. *As a result of the pursuit carried out by our units, mukhtar Ali's 23 cattles, stolen from the Karacaçal village, affiliated to the Urlakuş subdistrict of Ünye have been taken back and returned to their owner.*
9. *Kirako(?) from the İgrene(?) village of Bafra was killed.*
10. *One of our detachments found two naked corpses, who could not have been identified, near the Soğanlı village in the Havza region of Samsun.*
11. *Bandits attacked Hadji Hasan's house in the Karlı village of Amasya and seized some money and property.*
12. *The bandit Çerkez [Circassian] Neferaz and his followers attacked Ali's son Sergenat Emin's house in theTabaklı village of Kavak and wounded Sergeant Emin, his mother, and his wife.*
13. *Muslu's son Ali Fevzi, who was convicted of murder, ran away from the Bafra Prison where he was put, is caught.*

14. *Two members of the 30-men band that attacked the Alıcı subdistrict of Samsun are captured dead following a skirmish. One of our detachments engaged in a clash with a Romaic gang in the environs of the Kadıköy village of Samsun, the gang members fled.*
15. *Laz Ali's son Mustafa's band seized the rifles of three orderlies, who were on their way to their village, from the Tahtaköy detachment, in the Tatarlı forest near Çarşamba. The band leader Mustafa is caught alive after a brief skirmish, his men fled leaving the three rifles they had confiscated.*
16. *Of the 13-men Laz band that attacked the Tepebölmesi and Kızalan villages of the Alaçam subdistrict two were killed and seven others caught alive.*
17. *50 sheep and two mares of Hasan Effendi of the Kolaylızade family from Bafra have been taken back from the bandits.*
18. *Vasil, a Romaic citizen, who headed for his village from Havza, was killed by unknown people, a detachment was dispatched.*
19. *A factory near Çeltek was raided by 8 people; usurped 25 gold liras and 13.800 kurushes[6], and confiscated property and clothing worth of 25.000 kurushes. It has been understood that the raiders Ohannes from Yozgat, Sergeant Dimitri Anesti from Havza's Armutlu village, and Ilia, Shiyabot Karadagh's son Sava, and Lazari who were coming from other villages. Ohannes and Dimitri were arrested and handed over to the judicial authorities.*
20. *7 donkeys belonging to people who set out from Balıklı village to cut some wood were seized by unknown bandits. Their pursuit is still underway.*

---------- ℘ ----- ☙ ----------

[6] *Kuruş [kurush]: Coins issued during the reign of Sultan Suleiman III. 833 karats of silver, 4 cm in diameter, weighing 6 dirhems (approx. 19 grams)*

25 Mayıs 1919

Sivas'tan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

1. 14 Mayıs 1919 tarih ve 2741 sayılı şifre ile arz edildiği üzere, Rumların 18 Mayıs 1919 Pazar günü Samsun'daki yetimhanelerine Yunan bayrağı çekmiş oldukları arz olunur.

3'üncü Kolordu Komutan Vekili
Mehmet Fikri

May 25, 1919

Code sent to Ministry of Defense from Sivas

We hereby inform you that the Romaics hoisted a Greek flag over their orphanage in Samsun on May 18, 1919, Sunday; just as they did earlier as notified with a code dated May 14, 1919, numbered 2741. May 25, 1919.

3rd Corps Deputy Commander
Mehmet Fikri

---------- ----- ----------

İstihbarat
Şifre

28 Mayıs 1919

Kişiye Özel

Canik[7] Mutasarrıflığına

Patrikhanenin telkinleriyle bu bölgedeki Rum çeteleriyle temas kurduğu düşünülen Havza Piskoposunun propagandasını yapan Çakaloğlu adlı kişinin, takip edilmesinden ürkerek Samsun'a gittiği haber alınmıştır.

(İmza) (İmza) (İmza)

[7] Karadeniz ve Anadolu'nun kuzey sahilleri tarihte değişik adlarla anılmakla beraber, Türklerin Anadolu'ya girişleriyle "Karadeniz" tabiri yaygınlaşmış, Anadolu'nun Karadeniz kıyılarına da Canik, Canit, Canet denmiştir. Bazen Trabzon Devleti'ne (1024-1461) Canik Krallığı, Kızılırmak'ın döküldüğü yere Canik Denizi dendiği de olmuştur. Canik adının, bugünkü Samsun ve Ordu çevresinde oturduğu ifade edilen Tzan / Çan / Can kavminin adından geldiği belirtilmektedir. Bu adın tarif ettiği coğrafi alan zaman zaman daralıp genişmekle beraber genellikle Samsun yöresi tanımlanmış, bölgeye bazen bugünkü Amasya ve Tokat vilayetleri de dâhil edilmiştir. XIX. yüzyıl ortalarında merkezi Sinop olan Canik sancağı, önceleri Sivas vilayetine bağlıydı. Daha sonra Trabzon vilayetine bağlanan Canik sancağı, XX. yüzyıl başlarında merkez Samsun (nahiyesi Kavak), Bafra (nahiyesi Alaçam), Ünye (nahiyesi Karakuş), Terme, Çarşamba, Fatsa kazalarından ve 965 köyden ibaretti. İkinci Meşrutiyet'in ilanından sonra müstakil sancak olan Canik, yine aynı idari bölümlerini korumuştur. Daha sonra ise 4 Aralık 1920 tarih ve 69 sayılı kanunla Ünye ve Fatsa kazaları Ordu iline katılmışlardır. Nuri Yazıcı; *Millî Mücadele'de Canik Sancağı'nda Pontuscu Faaliyetler (1918-1922)*. Ankara, AÜ Basımevi, 1989, s.1-2.

May 28, 1919

Reconnaissance

Code

To: Office of the Canik[8] Mutasarrif

Personal

It has been claimed that the person named Çakaloğlu, who is believed to have established contact with the Romaic bands in this region upon the inculcations of the Patriarchate, and propagandizing for the Havza Bishop, has gone to Samsun fearing a pursuit.

Signed *Signed* *Signed*

---------- ℘ ----- ☙ ----------

[8] *Although the northern shores of Anatolia and the Black Sea [Karadeniz] itself was named differently in different ages of history, the name "Karadeniz" had become a widely accepted name with the Turkish conquest of Anatolia. The northern shores of Anatolia were referred to as Canik, Canit, and Canet throughout the history of the region. In some sources the Trabzon State (1024-1461) was also referred to as the Canik Kingdom; and the delta where the Kızılırmak flows into the Black Sea was referred to as the Canik Sea. Today it is claimed that the name Canik derives from the very name of the Tzan / Çan / Can tribe who were the early settlers of Samsun, Ordu and environs. Although the boundaries of the region described changed occasionally throughout the history, the region is generally accepted to be centered around Samsun and its environs; but Amasya and Tokat were occasionally included within the boundaries of the region. The Canik Sanjak, whose capital was Sinop until the mid-19th Century, was affiliated to Sivas* vilayet. *Canik Sanjak was later affiliated to Trabzon* vilayet *and at the beginning of the 20th Century it was composed of Kavak subdistrict of Samsun, Alaçam subdistrict of Bafra, Karakuş subdistrict of Ünye, Terme, Çarşamba, and Fatsa districts, and of 965 villages. Canik Sanjak, which became autonomous, kept the same administrative composition after the declaration of the Second Constitutional Monarchy. Later, upon issuing of the Law numbered 69, dated December 4, 1920, Ünye and Fatsa districts were affiliated to Ordu.*

Nuri Yazıcı; Millî Mücadele'de Canik Sancağı'nda Pontuscu Faaliyetler (1918-1922) *[Pontus Activities in the Canik Sanjak during the Turkish War of Independence (1918-1922)].* Ankara: A.Ü. Basımevi, 1989, s. 1-2.

7 Haziran 1919

Havza'dan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

1. Amasya sancağına bağlı Merzifon Kaymakamlığının güvenilir istihbaratına göre Mutasarrıflık aşağıdaki bilgileri vermektedir:

Merzifon'daki İngilizler, 1 Haziran 1919 tarihinde Rum ve Ermenilerden 110 kadar fedai kaydetmişler ve Gümüşhacıköy'e bağlı Karaköy adındaki Rum köyünde teşkilat yapmak üzere, bu köyün ileri gelenlerinden ve hâlen Merzifon'da oturan Yanko ile gitmişlerdir. Merzifon Amerikan Kolejinin[9] eşyası adı altında hemen her gün 15-20 arabadan oluşan birer kafile, İngiliz ve Hint askerlerinin gözetimi altında Samsun'dan gelerek koleje sandıklar taşımaktadır. Sandıkların içindekilerle ilgili henüz bilgi elde edilememiştir. Merzifon'un ileri gelenlerinden 60 kişinin uzaklaştırılması ve tutuklanması için bir defter hazırlanmaktadır.

2. Gümüşhacıköy'e gelen bir İngiliz subayı vasıtasıyla, Karaköy Rumlarının fenalık yapmamaları sağlandığı için, haklarında takibatta bulunulmaması, Kaymakamlığın yazısına atfen bildirilmiştir.

Yukarıdaki istihbaratın teyidi ve daha sıkı önlemler alınması için ilgili makamlara tebligat yapılmıştır.

Canik sancağındaki siyasi teşkilatı ve Amasya sancağının özellikle kuzey kazalarında meydana gelen olayları 5 Haziran 1919 tarih ve 60 sayılı raporumla arz etmiştim. Rum köyü olan Karaköy, bu bölgede karışıklıkların en fazla olduğu yer olarak bilinmektedir. İngiliz subayının o köy hakkında böyle bir ifade vermesi … adresini Devletten saklamak içindir. Rum ve Ermenilerin yaptıkları terörist eylemlerin bizzat yabancı subaylar tarafından hazırlandığı ve desteklendiği ortadadır. Bu subaylar köylerdeki Hristiyanlara Müslümanlar tarafından eziyet edildiği gibi yalan iddialarla da onları devamlı kışkırtıyor ve koruyorlar. Bu noktalar üzerinde meselenin çözümlenmesi amacıyla İngiliz subaylarıyla açıktan açığa tartışılması, içinde bulunduğumuz şartlar ve zaman açısından uygun değildir, ama yapılanları da bilmek ve böyle kabul etmek lazımdır. Gerekli tedbirlerin alınmış olduğunu arz ederim.

9'uncu Ordu Müfettişi
Mustafa Kemal

[9] 1884 yılında Amerikan misyonerlerinin teşebbüsüyle Amasya'nın kuzeyindeki arazi satın alınarak buralara ev, okul, aşhane, kütüphane, eczane, hastane gibi birçok müessese meydana getirilmiştir. Bu müesseseler arasında bulunan Merzifon Amerikan Kolejinde ilk, orta ve lise derecelerinde eğitim yapılıyordu. 1904'te kolejde gizli olarak Rumlar tarafından "Rum İrfanperver Cemiyeti" ve "Orpheus" adında bir musiki cemiyeti kurulmuş, bu cemiyetler daha sonra birleşerek ilk "Pontus Cemiyetini" teşkil etmişlerdir. Sonraki yıllarda kolej bu tür cemiyetlerin merkezi olmuştur. 16 Şubat 1921'de zararlı faaliyetlerinden dolayı aranan okulda, kolej yöneticilerinin Türkiye aleyhinde siyasi faaliyetlerde bulunduklarını gösteren belgeler ele geçirilmiştir. Bunun sonucunda Pontus Cemiyetinin yönetim kurulu üyeleri tutuklanmış, sınıflar mühürlenerek eğitim ve öğretime ara verilmiştir. İçişleri Bakanlığının emriyle okulun muhafazası ve yetimhanede bulunan 290 Ermeni ve Rum çocuğun bakımı için biri karı-koca, biri bekâr olmak üzere üç Amerikalı alıkonulmuş, diğer 29 Amerikalı Samsun yoluyla memleketten çıkarılmışlardır. Yazıcı; s.39-42.

June 7, 1919

Code sent to Ministry of Defense from Havza

1. *The Office of Mutasarrif conveys the following reliable reconnaissance message received from the Office of the Governor of Merzifon, affiliated to Amasya Sanjak:*

   The English in Merzifon registered some 110 Romaic and Armenian fedayeens on June 1, 1919. They went to Karaköy, a Romaic village affiliated to Gümüşhacıköy, together with Yanko, one of the notables of the village who was living in Merzifon, to set up organizations in this Romaic village. Convoys of 15-20 carts are bringing chests from Samsun, under the pretext of property of Merzifon American College,[10] *to the college daily under the supervision of English and Indian soldiers. No information could have been obtained about the contents of those chests. A list containing the names of the 60 notables of Merzifon, who are to be distanced and arrested, is being drawn.*

2. *As the Romaic people of the Karaköy were warned not to get engaged in any kind of atrocity through an intermediary English officer who came to Gümüşhacıköy; their acquittal was granted upon a decree received from the Office of Kaimakam.*

   Relevant authorities have been informed about the confirmation of the above-mentioned intelligence, and abut their taking necessary tight measures.

   I submitted the information on the political organization in the Canik Sanjak, and on the incidents that took place especially in the northern districts of the Amasya Sanjak, in my earlier report dated June 5, 1919 and numbered 60. The Romaic village of Karaköy is known to be the place where most of the turmoil is observed. The reason behind the English officer's saying such a thing about that village is just to keep …'s address secret from the State. It is evident that the terrorist activities carried out by the Romaics and Armenians are being prepared and supported personally by the foreign officers. Those officers are continuously making up false claims on Muslim population's treatment of the Christians in the villages, and thus, they are provoking them under

---

[10] *In 1884, with the intervention of the American missionaries the lands in the north of Amasya was purchased to built and establish institutions - houses, schools, soup kitchens, libraries, pharmacies, and hospitals. Merzifon American College was offering primary, secondary, and high school education. In 1904, Romaics established "Romaic Occult Wisdom Society" and a music group "Orpheus" secretly at the college. These societies later united to form the first "Pontus Organization." The college became the breeding ground of such societies. On February 16, 1921, lots of documents threatening Turkiye's well-being - and proving the detrimental activities of the school managers - were seized at the college where a conclusive search was conducted due to its malicious activities. Consequently, the members of the executive board of the Pontus Organization were arrested, classrooms were sealed, and thus education had to be stopped temporarily. Upon the orders of the Ministry of Interior for the taking care of the school and 290 Armenian and Romaic children a married couple, 3 Americans - one of whom was single – were kept; and the other 29 Americans were deported via Samsun.*

Yazıcı, pp. 39-42.

their protection. Considering the prevailing circumstances, it does not seem appropriate to get in to straight forward discussion with the English officers to reach a solution; however, we should keep those provocative attempts in our minds, and try to endure them as they are for the time being. I hereby inform your honor that the necessary measures have been taken. June 7, 1919.

9th Army Inspector
Mustafa Kemal

---------- ----- ----------

8 Haziran 1919

Sivas'tan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

1. 4 Haziran 1919 günü akşamüzeri Merzifon'da bulunan İngilizlere gelen sekiz arabaya ait yüklerdeki bütün sandıkların üzerinde otomatik Amerikan silah markalarının yazılı olduğu görüldüğünden sandıkların içerisinde silah olduğuna hükmedilmiştir. Bu kafilenin Merzifon'a yaklaşırken üçe ayrılarak aralıklarla kasabaya girmesi ve Merzifon'daki Hint askerlerinin bir kısmının silahlı olarak güzergâh üzerine yerleştirilmeleri, bu hükmü kuvvetlendirmiştir. Kafileyle beraber dört binek, bir yük(?) ve sekiz süvari hayvanıyla, iki İngiliz subayı gelmiştir.

2. Gerek bu kafilenin gelişi ve gerekse şimdiye kadar peyderpey yapılan silah toplama faaliyetleriyle Rumların ve Ermenilerin silahlandırıldığının düşünüldüğü 5'inci Tümen Komutanlığından bildirilmektedir.

3. 10'uncu Alay Komutanı Ruşen komutasındaki bir müfrezemiz 31 Mayıs 1919 gecesi Gümüşhacıköy'e bağlı Karaköy Rum köyünü aradıktan sonra, dönüşte Gümüşhacıköy'den çıkacağı sırada Merzifon'dan gelen bir İngiliz yüzbaşı ile Okul Müdürü askere dur emri vermişler; ancak Müfreze Komutanının müdahalesi üzerine asker yürüyüşüne devam etmiş ve Müfreze Komutanı, İngiliz Yüzbaşıya bir söyleyeceği varsa kendisine söylemesini tebliğ etmiştir. Görüşme talebinde bulunan Yüzbaşıya Müfreze Komutanı Ruşen, şimdi aldığı bir görevi yerine getirmekte olduğundan ancak görevin bitiminde kendisiyle görüşebileceğini söylemiş, daha sonra Gümüşhacıköy'de İngiliz Yüzbaşıyla görüşmüştür. İngiliz Yüzbaşının Rumların takip edildiğini, Müslümanların ise korunup takip edilmediğini ifade etmesi üzerine Müfreze Komutanı tarafından kendisine gerekli cevaplar verilmiştir.

4. 2 Mayıs 1919'da Mecitözü'ne gelen bir Fransız albayının, jandarma dairesinde askere alınacak kişiler hakkında bazı sorular sorduğu ve kendisine gerekli cevapların verildiği arz olunur.

3'üncü Kolordu Komutan Vekili
Mehmet Fikri

June 8, 1919

Code sent from Sivas to Department of Defense

1. *It was observed - on June 4, 1919, at dusk – that the boxes brought on 8 wagons for the English at Merifon bore American weapon brands; and thus, it was concluded that the boxes contained arms and ammunitions. Our conviction was further proved when the convoy split in three on approaching Merzifon, and when some of the armed Indian soldiers were placed on the streets where the boxes were carried. The convoy also included four mounts, a pack animal, eight saddle horses, and two English officers.*
2. *The 5th Division Command informs that they are of the conviction that both the arrival of this convoy and the gathering of arms denote to the arming of the Romaics and the Armenians.*
3. *One of our detachments, under the command of the 10th Regiment Commander Ruşen, came across an English Captain and the principal of the school coming from Merzifon just as they were leaving Karaköy, a Romaic village, affiliated to the Gümüşhacıköy where they carried out a search, in the evening of May 31, 1919. Upon the English Captain's ordering the detachment to stop the unit continued to its march on the intervention of the detachment commander; the detachment commander told the captain that if he had anything to say he would directly tell him. On the captain's request for a meeting, the detachment commander Ruşen declared that he was on a duty and that they could meet after the completion of his task. Later, he met the English captain in Gümüşhacıköy. On English captain's assertions on only the Romaics were pursued and not the Muslims, who he said were in fact protected, the Detachment Commander gave him the appropriate answers.*
4. *A French colonel asked questions about the people who were being enlisted by the gendarmerie forces in Mecitözü on May 2, 1919. He was given the necessary reply. June, 8, 1919*

3rd Corps Deputy Commander
Mehmet Fikri

---------- ----- ----------

Osmanlı Ordusu
Başkomutanlık Vekâleti

Bir sureti bilgi vermek amacıyla imzasız olarak
Dışişleri Bakanlığına gönderilmiştir.

Yunan Tahriklerine ve Çetelerin Eylemlerine Dair Örnekler:

4 Mayıs 1919, saat 15.30: İki Yunan askeri, 21 mavzer tüfeği, 21 kasatura ve palaskayı Selanik'ten vapurla kaçak olarak getirip Galata Balıkpazarı İskelesi'ne çıkarırlarken yakalanmış ve İtilaf devletleri polislerine teslim edilmişlerdir.

22 Mayıs 1919 tarihli Muhafızlık raporundan: Fener'de Rum Patrikhanesinde Giritli 80 jandarma vardır. Bunlardan 20'si resmî, diğerleri sivil olarak gezmektedir.

27 Nisan 1919 tarihli Muhafızlık raporundan: Balıklı panayırında sayıları 4000-5000 olduğu tahmin edilen çoğu silahlı Rum, zabıtaya saldırmış ve ateş açmışlardır.

7 Haziran 1919 tarihli Muhafızlık raporundan: Polis Müdüriyetinin değerlendirmesine göre, Fener Rum Patrikhanesinin bir işareti üzerine memlekette ani bir Rum isyanı olacak ve Paris Barış Konferansı'nda[11] Türkiye'ye ait müzakereler yapılırken Osmanlı Devleti aleyhine fikirler ortaya atılacaktır. Patrikhanede ve Tatavla'da Sinemköy'de bazı kiliselerde çok miktarda silah toplanmış ve bu silahlar halka dağıtılmıştır.

8 Haziran 1919'da gece yarısından sonra Çengelköy Rum kilisesinde çan çalınması üzerine bütün Rum halk, kiliseye toplanmış ve beş dakika sonra dağılmışlardır. Bunun talim maksatlı olduğu zannedilmektedir.

İstanbul'da Rum İzci Teşkilatındaki[12] izciler arasında izcilik yaşından büyük Rumlar bulunmaktadır.

---

[11] 18 Ocak 1919 tarihinde başlayan Paris Barış Konferansı'na 32 devletin temsilcileri katılmıştır. Konferansın kararlarını, ağırlıklı olarak İtilaf devletleri belirlemiştir. ABD, İngiltere, Fransa, Japonya ve İtalya'nın devlet başkanları ile dışişleri bakanlarından oluşan "Onlar Konseyi" kurulmuştur. Yapılan toplantılarda ABD Başkanı Wilson, ulusların kendi kaderlerini kendilerinin saptaması ilkesinden yola çıkarak barışı sağlayacak bir Milletler Cemiyetinin kurulması yönünde çalışmıştır. İtilaf devletleri ülkelerinin çıkarlarını korurken, Birinci Dünya Savaşı'nda yenilen devletlerden, özellikle de Osmanlı Devleti'nden ayrılacak ülkelerin statülerinin belirlenmesine çalışmışlardır. Paris Barış Konferansı sonunda yenik ülkelerden Almanya'ya Versailles, Avusturya'ya St. Germain, Bulgaristan'a Neuilly, Macaristan'a Trianon ve Osmanlı Devleti'ne ise Sevres barış anlaşmaları imzalattırılmıştır. Oral Sander; Siyasi Tarih, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, 1994, s.291-295.

[12] Rum İzci Teşkilatı, Mondros Mütarekesi'nden hemen sonra yapılan yeni düzenlemelerle, gerek çetelerin eleman ihtiyacını karşılamak gerekse Rum gençlerini düzenli bir ordu için eğiterek hazırlamak maksadıyla kurulmuş ve geniş bir alana yayılmıştır. Rum İzci teşkilatları tamamen Mavri Mira Cemiyeti tarafından idare edilmekteydi. İstanbul, İzmir, Bursa, Bandırma, Kırklareli, Tekirdağ ve ilçelerinde İzci Teşkilatları kurulmuş ve askerî bir teşkilatlanma düzeninde çalışmalar yaparak gençleri âdeta bir milis kuvvet gibi yetiştirmişlerdir. Ali Güler; İşgal Yıllarında Yunan Gizli Teşkilatları, Kültür ve Turizm Bak. Yay., Ankara,1998, s.43-45.

1’inci Kolordu Komutanlığının muhtelif raporlarından:

a. Merkezi Lüleburgaz’da bulunan Yunan taburunun ve sahilden de Yunan Kızılhaçının yardımıyla görünürde muhacirlere yardım adıyla o kadar çok forma, silah ve cephane gönderilmiştir ki, Trakya’da eli silah tutan her Rum silahlanmıştır. Son zamanlarda Yunanlar bu teşkilatı saklamaya dahi lüzum görmeyerek Rum gençlerine açıktan açığa askerî talim yaptırmaya başlamışlardır.

b. 8 Hazirandan beri Yunan askerî elbisesine benzeyen üniformalı ve kimlik bilgileri tespit edilemeyen çok sayıda Rum, Lüleburgaz’a gelip halkın evlerine yerleşmektedir. Bu elbiselerden giymiş sekiz kişilik silahlı iki çete tespit edilmiştir.

c. Silivri civarında Çanta köyünden silahlı 60 eşkıya Çorlu’nun ileri gelenlerinden Mehmet Bey’in çiftliğini basmıştır.

d. 9 Haziran 1919 tarihinde Çatalca savunma hattı Gaziler tabyasına Rumlardan oluşan 10 kişilik bir çete saldırmış; bunlar püskürtülmüştür.

e. Bir Rum çetesi, Çatalca savunma hattının Yassıviran cephane deposuna saldırmış ve 1,5 varil barut almıştır.

f. Yunanların ve yerli Rumların Trakya’nın köy ve kasabalarına saldırıları, sayılamayacak kadar artmıştır.

Trakya’daki Yunan taburunun gelişinin ardından Yunan Kızılhaçı Osmanlı Devleti topraklarında faaliyete başladıktan sonra, Rum halkı, her tarafta saldırılara ve taşkınlıklara girişmişlerdir. Rumlar ayrıca teşkilatlanmaya da başlamışlardır.

Ottoman Army
Ministry of Supreme Command

A copy is sent to the Ministry of Foreign Affairs
for further information

Examples to the Greek instigations and to the activities of the gangs:

May 4, 1919; at 15:30: Two Greek soldiers were seized while smuggling 21 Mauser rifles, 21 sword bayonets, and cartridge belts on board a ship from Saloniki at the Balıkpazarı pier, Galata, and were handed over to the Entente Powers' police force.

From the report of the Security forces drawn on May 22, 1919: There are 80 Cretan gendarmeries at the Fener Romaic Patriarchate. 20 of them are in their official uniforms the rest are dressed as civilians.

From the report of the Security forces drawn on April 27, 1919: 4.000-5.000 armed men – mostly Romaic – attacked and opened fire on the zabıta[13] *at the Balıkpazarı.*

From the report of the Security forces drawn on June 7, 1919: According to the considerations of the Police Directorate, a Romaic insurgence will be launched upon a sign to be given by the Fener Romaic Patriarchate and some negative claims will be made on the Ottoman State at the Paris Conference[14] when the issues concerning Turkiye are held. Lots of guns were gathered at the Patriarchate, Tatavla, and Sinemköy; they are distributed to the people.

On June 8, 1919, after midnight all the Romaics were gathered at the Çengelköy Romaic Church upon the sounding of the bells and disassembled after five minutes. It is considered that it was a drill.

Among the members of the Romaic Scout Organization[15] are scouts older than scout age.

---

[13] *A municipal police force charged with seeing that various laws and ordinances are observed, especially those dealing with prices, fair marketing, building construction, and sanitation*

[14] *Delegates from 32 countries took part in the Paris Conference that started on January 18, 1919. The Entente Powers dictated the terms of the conference for the most part. The heads of state and the ministers of foreign affairs of the USA, England, France, Japan, and Italy formed the "Council of Ten." At the talks held, the President of the USA W. Wilson worked towards the formation of a League of Nations for the establishment of peace, grounding his premises on the right of self-determination of the nations. At the conference, while maintaining the interests of their countries, the Entente Powers tried to determine the status of the countries to be separated especially from the Ottoman State who was among the defeated states of the First World War. At the end of the Conference, Germany, among the defeated states, was made to sign the Treaty of Versailles, Austria the Treaty of St.Gemain, Bulgaria the Treaty of Neuilly, Hungary the Treaty of Trainon, and the Ottoman State was forced to sign the Treaty of Sevres.*

Oral SANDER. Siyasi Tarih *[Political History]. Ankara, Imge Kitabevi Yay. 1994, pp. 291-295.*

[15] *Romaic Scout Organization was established right after the signing of the Moúdhros Ceasefire Agreement relying on the new regulations introduced in the stipulations. It was a widespread*

From various reports of the 1st Corps Command

a. *Every single Romaic person in the Thrace, capable of using fire arms, are armed with the ammunitions and arms, and dressed with uniforms, by the Greek battalion whose headquarters is located in Lüleburgaz, and by the Greek Red Cross Society, who brought all those uniforms and ammunition to the shores of Lüleburgaz, under the pretext of aid to the refugees. Nowadays, the Greeks started to give military practice to the Romaic youth openly without even covering the name of the organization.*

b. *Lots of Romaics, wearing uniforms similar to Greek military uniforms, and whose identities could not have been discovered, came into Lüleburgaz and started to settle in peoples' houses since June 8. Two armed gangs of eight men have been discovered among the group wearing those uniforms.*

c. *An armed gang of 60 men from the Çanta village of Silivri raided Mehmet Bey's farm, one of the notables of Çorlu.*

d. *An armed gang of 10 Romaic men that attacked the Gaziler fortification on the Çatalca defense line on June 9, 1919, but they were repulsed.*

e. *A Romaic gang attacked the Yassıviran ammunition depot on the Çatalca defense line and seized 1,5 barrels of gun powder.*

f. *The number of attacks the Greeks and the Romaics organized on the villages and towns of Thrace increased innumerably.*

Following the arrival of the Greek battalion to Thrace, and after the Greek Red Cross took action on the soil of the Ottoman State, the Romaics started launching attacks and upheavals all around.

---------- ☙ ----- ❧ ----------

---

organization established to cover both the need for men and to render the gangs more effective by giving the Romaic youth a military education. The activities of the Romaic Scout Organization were directed by the Mavri Mira Association. Scout organizations, having a military structure, were established in İstanbul, İzmir, Bursa, Bandırma, Kırklareli, Tekirdağ, and in their districts; the youth was given a training as if theywere a militia force.

Ali Güler. İşgal Yıllarında Yunan Gizli Teşkilatları *[Secret Greek Organizations during the Years of Occupation]. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 1998, s. 43-45.*

9 Haziran 1919

Çok İvedi

Dışişleri Bakanlığına

1’inci Kolordu Komutanlığından gelen şifrelerde yer alan ve bir papazla sivil bir Rum’un vapurda aralarında geçen dikkat çekici konuşmalar Ek’te takdim edilmiştir.

Uzun zamandan beri Kızılhaç adı altında Osmanlı Devleti’ne elbise, silah ve cephane gönderen Yunanların yakında harekete geçeceklerini kuvvetlendiren deliller bulunmaktadır.

Bu duruma karşı tek çare, İtilaf devletleri temsilcileri nezdinde hemen bir girişimde bulunularak Rumeli ve İstanbul’da bulunan dört tümenimizin harp mevcutlarının hemen birer veya ikişer kat artırılması için gereği kadar asker ve silah celp edilmesi; bunların faaliyetlerine izin verilmesinin sağlanmasıdır. Bu mümkün olmadığı takdirde, İtilaf devletleri temsilcileri tarafından, galeyana gelmeye hazır unsurlara şiddetli tebligat yapılarak gerek hâlen Edirne vilayetinde ve diğer bölgelerde mevcut eylemleri ve gerekse önümüzdeki günlerde planladıkları tertibatları önlenmeli, ellerindeki üniforma ve silahlar toplanmalı, şimdiye kadar yalnız İtilaf devletlerinin menfaatlerini korumak için uygulanan sansür, özellikle Rum ve Ermeni basını üzerinde de şiddetle uygulanarak Osmanlı Devleti aleyhindeki yayınlar ortadan kaldırılmalıdır.

(İmza) (İmza) (İmza)

June 9, 1919

To: Ministry of Foreign Affairs

Very Urgent

Attached is the copy of a code sent by the 1st Corps Command, pertaining to an attention attracting conversation between a Romaic person and a priest on a boat.

There are definite evidences strongly proving that the Greeks – who have been sending uniforms, arms, and ammunition to the Ottoman State under the cover of Red Cross Society – will soon be realizing their aims.

The only measure to be taken is to take action before the Entente Powers, and to recruit sufficient amount of soldiers and provide required amount of ammunition to increase the combat capacity of our four divisions situated in Rumelia and İstanbul by one or two folds and render them capable of taking action. Should this not be possible, stringent announcements ought to be made in order to curb the prevailing illegal activities taking place in Edirne vilayet *and elsewhere; to prevent any of their planned future activities, all the uniforms and arms they have should be gathered; censorship mechanism, applied only for protecting the interests of the Entente Powers, should especially be applied on both the Romaic and Armenian press effectively in order to dispel the publications made against the Ottoman State.*

(Signed) (Signed) (Signed)

---------- ----- ----------

11 Haziran 1919

Gizli

Dışişleri Bakanlığına

İçişleri Bakanlığına

3'üncü Ordu Müfettişliği bölgesindeki Rumların faaliyetini ve bölgedeki asayiş durumunu bildiren şifre sureti Ek'te takdim edilmiştir. Rumların, Canik sancağından içerilere, özellikle Amasya, Niksar, Erbaa ve çevresine saldırdıkları, her eylem ve hareketlerinde İngiliz siyasi memurlarından ve Amerikalılardan yardım gördükleri anlaşılmaktadır. Kanaatimce, devletin gücünü bir şekilde temsil edip kendisine verilen yetkiyi suiistimal eden gayrimüslim bir memur, askerî makamların aldıkları önlemleri sonuçsuz bırakacak derecede eylemlerde bulunan bir eşkıyadan daha zararlıdır. Bundan dolayı Rumları tahrik ederek cesaretlendiren anlamsız yardım ve teşviklere son verilmesi hususunda siyasi temsilciler nezdinde kesin sonuç verecek teşebbüslerde bulunulmasını ve Ek'teki şifrede adı yazılı Margaret Kerafet(?) ve benzeri memurların görevlerine son verilmesini rica ederim.

Dışişleri ve İçişleri Bakanlıklarına arz edilmiştir.

(İmza) (İmza) (İmza)

June 11, 1919

To: Ministry of Foreign Affairs
Ministry of Interior

Secret

Attached is the copy of the code concerning the Romaic activities in the area of responsibility of the 3rd Army Inspectorate, and the public order in the region, submitted to your further considerations hereby. It has been understood that all the raids, and actions of the Romaics have been supported by the English political officers and receiving aid from the Americans in the inner regions of the Canik Sanjak, especially in Amasya, Niksar, Erbaa, and in their environs. In my opinion, any non-Muslim official who represents the State and misuses the authority he is given is much more dangerous than any other outlaw who renders the measures taken by the military inconclusive. Therefore, I hereby request the taking of effective measures in the presence of the political representatives for their stopping of their encouragement, meaningless efforts of aid which provoke the Romaics further; and the dismissal of Margaret Kerafet(?), whose name is mentioned in the code attached, and the other officials alike, from office.

Message has been submitted to the further considerations of the Ministry of Foreign Affairs and Ministry of Interior.

(Signed) (Signed) (Signed)

---------- ----- ----------

11 Haziran 1919

Havza'dan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

Tezkere alarak memleketlerine gitmek üzere 29 Mayısta Merzifon'un Mahmutlu köyünden geçmekte olan 7-8 askerin, bu köyde yemek yedikleri sırada, köyden muhtarın oğlu Kiryako, Vasil Yorika, Sava oğlu İstefano, Papaz oğlu Borika ve Hacı Pavli oğlu Karavasil'i yanlarına alan 30 kadar Rum eşkıyası tarafından katledildiği, cenazelerin köy çobanı Kostantin'e defnettirildiği, bekçiler tarafından Amasya Mutasarrıflığına bildirilmiş ve takibata başlanmıştır. Hazırlanan soruşturma raporunda, yedi kişi oldukları tespit edilen askerlerden altısının katledildiği, birinin Mecitözü'ne kaçtığı, üçünün cesedine ulaşıldığı, diğer üçünün nereye defnedildiğinin ise gece olduğundan tespit edilemeyeceği, cenazeleri bizzat defneden köy çobanı Kostantin tarafından söylenmiş ve Papaz Yorgi ile Bekçi İlya tarafından da itiraf edilmiştir. Bu cinayet, her ne kadar eşkıyaya isnat edilmek isteniyorsa da olayın gerçekleşmesinde söz konusu köy halkının da katkısı olduğu ve olaya sebebiyet verdikleri anlaşılmaktadır. Güvenlik güçlerinin olaydan haberdar olacağını anlamaları üzerine bu siyasi cinayeti gerçekleştiren beş kişiyi saklayarak, güya eşkıyalar tarafından kaçırıldıklarını söylemişlerdir. Olaylara karışanlar hakkında takibat yapılmaktadır. Çok üzücü ve acı olan bu olay, kötü bir etki yaratmıştır. Çeşitli tarihlerde takdim ettiğim raporlarımda Rum komitelerinin ve Hristiyan Rumların Müslümanlar aleyhindeki gasp ve imha siyasetini arz etmiştim. Birçok hunhar olayı Müslümanlara atfetmekten çekinmeyen Rumların gerçek yüzü, Mahmutlu köyünde yaptıkları katliamla bir kez daha ortaya çıkmıştır. Rumların yaptıkları bu hunharlıktan, İtilaf devletleri temsilcilerinin de haberdar edilmesini arz ederim.

9'uncu Ordu Müfettişi
Mustafa Kemal

June 11, 1919

Code sent from Havza to the Ministry of Defense

Due legal proceedings have been launched for the massacring of 7-8 discharged soldiers who happened to stop for lunch in the Mahmutlu village of Merzifon on their way to their home town on May 29; it is understood from the reports the night-watchmen submitted to the Office of Amasya Mutasarrif that they were massacred by some 30-men Romaic gang in unison with village mukhtar's son Kiryako, Vasil Yorika, Sava's son Stephano, priest's son Borika, Hadji Pauli's son Karavasil; and that they had the village shepherd Constantine bury the bodies. The investigation reports drawn reveal that the six of those seven soldiers were massacred, one took refuge in Mecitözü; that there of the bodies were unearthed; that the village shepherd Constantine, who personally buried the bodies, claimed that it would be impossible to locate the burial places of the other three and unearth due to dark; and that his words were proven by the admissions of the priest Yorgi, and the night-watchman Ilia. Although these murders are being tried to be attributed to the gang members it is evident that the village people had paved the way and have direct involvement in the incident. They, on seeing that the security forces would soon find out about the incident, harbored the five people who had realized the incident and pretended as if the members of the gang abducted them. Investigations on those who took part in the incident are being carried out. This saddening and sorrowful incident created a bad effect. I had earlier submitted my reports, on various dates, on the usurpation of the Muslim community and on the politics pursued by the Romaic committees and the Christian Romaics coercing the Muslim population. The real selves of the Romaics, who have been ascribing almost all the bloodthirsty incidents to the Muslim community relentlessly, are clearly unveiled once more with the massacre they committed in Mahmutlu village. I hereby request your informing the representatives of the Entente Powers on the bloodthirsty atrocities of the Romaics. June 11, 1919

9th Army Inspector
Mustafa Kemal

---------- ☙ ----- ❧ ----------

Genel rapora özet olarak eklenmiştir. 2'nci Kısım

Mustafa Kemal Paşa'nın telgrafından:

14 Haziran 1919

1. Amasya sancağında 21 Rum çetesi bulunmaktadır. Siyasi amaç güden bu çeteler, Müslümanlar aleyhine hareket etmektedirler. Dört de Müslüman çete vardır.

2. Tokat sancağında; Erbaa, Niksar kazalarıyla, Ladik kazasının doğusunda beş kuvvetli Rum çetesi vardır. Bu çeteler şimdilik faaliyet hâlinde değillerdir; fakat silahları ve teçhizatları mükemmeldir.

3. Sivas vilayetinde birkaç Ermeni çetesi vardır. Bu çetelerin önemli bir faaliyeti görülmemiştir.

4. Trabzon vilayetinde birkaç Müslüman çete vardır. Bunlar adi fiiller işlemektedirler. Rumların bu vilayetteki teşkilatı da Canik ve Amasya'daki gibi siyasidir.

5. Gümüşhane sancağında 30 kişilik bir Rum çetesi mevcuttur. Bu çete, adam öldürme eylemleri yapmaktadır.

6. Erzurum vilayetinde birkaç Müslüman çetesi vardır. Amaçları siyasi değildir.

7. Erzincan sancağı, Erzurum vilayetiyle aynı derecededir.

8. Van vilayetinde Ermenilerin faaliyetleri ve hazırlıkları vardır.

9. Canik sancağında vukuat çok azdır. Müslümanların tek tük(?) faaliyetleri görülmüştür.

10. Ankara vilayetinin Çorum sancağında birkaç Rum eşkıyası, saldırı, yağma ve adam öldürme eylemlerinde bulunmuşlardır.

Appended to the general report in brief. 2nd Division

From Mustafa Kemal Pasha's telegram message

June 14, 1919

1. *There are 21 Romaic gangs in the Amasya Sanjak. Those gangs pursuing political aims have been acting against the Muslims. There are also four Muslim gangs.*
2. *There are five strong Romaic gangs in the Tokat Sanjak, in Erbaa and Niksar districts, and in the east of Ladik district. These gangs are not active at the moment but their arms and equipment are superb.*
3. *There are several Armenian gangs in the Sivas Vilayet. They have not performed any important activity yet.*
4. *There are several Muslim gags in the Trabzon Vilayet. They are indulged in committing ordinary actions. The organization of the Romaics in this vilayet is political just as it is in Canik and Amasya.*
5. *There is a 30-men Romaic gang in the Gümüşhane Sanjak. They are engaged in killing people.*
6. *There are several Muslim gangs in the Erzurum Vilayet. Their aims are not political.*
7. *The Erzincan Sanjak is the same as Erzurum Vilayet.*
8. *There are Armenian activities and further preparations in the Van Vilayet.*
9. *There are few incidents in the Canik Sanjak. A very few Muslim activities have been observed so far.*
10. *Several Romaic brigands indulged in raiding, pillaging, and killing activities in the Çorum Sanjak of the Ankara Vilayet.*

---------- ----- ----------

14 Haziran 1919

Sivas'tan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.
30 Nisan 1919 tarih ve 2074 sayılı yazıya cevaptır.

1. Samsun bölgesinde bulunan Rumlar, Osmanlı Devleti'nin hâkimiyetinden çıkarak bağımsız bir cumhuriyet kurmayı arzu etmekte ve Paris Konferansı kararları sonucunda arzularına ulaşacaklarını söylemektedirler.

2. Rumlar, Çarşamba civarındaki Rum kiliselerinde toplanmaktadırlar.

3. Mevcut durum, özellikle İzmir'in işgali, Müslüman halkı derinden etkilemiştir. Samsun'daki Hint askerlerin alınarak yerlerine İngiliz askerlerinin getirileceği düşünülmektedir.

4. Komşu hükûmetler hakkında sağlıklı bilgi alınamamıştır. Samsun'da hâlihazırda 200 Hint askeri bulunmaktadır.

3'üncü Kolordu Komutan Vekili
Mehmet Fikri

Genelkurmay Başkanlığına 15 Haziran 1919

June 14, 1919

Code sent to the Ministry of Defense from Sivas
Rejoinder to the note dated April 30, 1919, numbered 2074

1. *Romaics in the Samsun region are in pursuit of establishing an independent republic by leaving the authority of the Ottoman State and hoping that the terms of the Paris Conference shall enable them to reach their aims.*
2. *Romaics are gathering in the Romaic churches near Çarşamba.*
3. *Present situation, especially the occupation of İzmir, has deeply effected the Muslim population. It is believed that the Indian soldiers in Samsun will soon be replaced by the English soldiers.*
4. *No sound information could have been obtained about the neighboring governments. At present, there are 200 Indian soldiers in Samsun.*

3rd Corps Deputy Commander
Mehmet Fikri

To: Office of Chief of General Staff June 15, 1919

---------- ℘ ----- ☙ ----------

16 Temmuz 1919

Samsun'dan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.
Samsun Bölgesinin Güvenlik ve Genel Durumu:

Birinci Dünya Savaşı sırasında Rumlar, teşkil ettikleri çetelerle bölgenin asayişini bozmuşlar ve Devleti takip taburları teşkiline mecbur etmişlerdir. Mütareke'den beri bunların şımarıklıkları artmıştır. Eşkıyalar, Samsun'da gündüz çarşılarda silahlı gezmekte, geceleri kasaba kenarlarında yaylım ateşleri açmakta ve Çarşamba, Bafra ve Sivas yollarını kapatarak ulaşımın durmasına sebep olmaktadırlar. Bu durum karşısında zorda kalan Müslüman halk da çeteler oluşturma yoluna gitmiştir. Hayat şartları ağırlaşmıştır. İş öyle bir hâl almıştır ki, bir ay önce İngiliz siyasi temsilcisi Mösyö Hurst, Merzifon'dan dönerken (LALMSH) Hint askeri ile beraber yolda soyulmuş ve hükûmet tarafından geri çağrılmıştır. Benden önce görevde bulunan 3'üncü Kolordu Komutanı Albay Refet ve Mutasarrıf Hamit Bey, Samsun'daki Müslüman çetelerini çeşitli yollarla teslim olmaya ve kanuna uymaya davet etmişler, bunda da başarılı olmuşlardır. Daha sonra Rum Metropolitinin tahriklerine karşı Rum çetelerine de kanunlara uymaları için süre vermişler, gerekli telkinlerde bulunmuşlardır. Dün de bu eşkıyanın ileri gelenleriyle görüşerek (MRVEARA'tın) sol sahilindeki köylere ait çetelerin teslim olmalarını sağlamışlardır. Mutasarrıf Bey ile İngiliz Temsilcisi Solter de görüşmüş, eşkıyanın siyasi maksat gütmeyen kişiler olduğu ve kimseden yardım almadıkları tespit edildiğinden endişeye yer olmadığı anlaşılmıştır. Mösyö Hurst'u soyan eşkıyanın izi bulunmuş ve kısa sürede yakalanacakları bildirilmiştir. Kazalara İstanbul'dan kabiliyetli kaymakam ve jandarma subayı gönderilmemiştir. Kaza kaymakamlıkları ve birçok jandarma karakolu tamamen boş veya düzensiz bir hâldedir. Hiçbir yaptırım gücü olmayan ve birçok kez Samsun Rumları tarafından istismar edilen bu makamların yapması gereken işler, sırf alınan tedbirlerle ve gayretlerle yapılmıştır. Böylelikle kurulan bu güven ortamının, Mutasarrıf Hamit Bey'in azline dair söylentilerle ortadan kaldırılması, Müslüman, Hristiyan, aklı başında herkesi şaşırtmıştır. Görüştüğüm Yüzbaşı Solter ve Binbaşı Smith bu duruma şaşırmışlar ve bu mealde rapor yazdıklarını ifade etmişlerdir. Bölgede güvenliğin sağlanması için elimizde yeterli kuvvet bulunmadığı malumunuzdur. İzmir gibi millî bir felakete kaynaklık edebilecek böyle bir fesat ocağında, yönetim kabiliyeti olan ve yabancılara kendisini sevdirmiş devlet adamlarından birinin yönetici olmasının gerekliliğini ve önemini takdirlerinize arz etmeyi görev bilirim.

3'üncü Kolordu Komutanı
Selahattin

Code sent to Ministry of Defense from Samsun
General Condition and the Security of the Samsun region

Romaics, with the gangs they established, violated the security of the region and forced the State to set up pursuit teams during the First World War. Their impertinence has increased a great deal since the armistice. The gang members are roaming the streets in Samsun with their arms during the day, open volley fire in the outskirts of the town, close the roads to Çarşamba, Bafra, and Sivas; and thus, hinder the transportation between those towns. The Muslim people, who had no other choice, are compelled to set up gangs Living conditions have become more grave. The situation has become so grave that Mr. Hurst, the English political representative, was robbed on his return from Merzifon together with an Indian soldier (LALMSH) accompanying him, and was called back by his government. Colonel Refet, Commander of the 3rd Corps, who was in office before my taking office as their successor, and Hamit Bey, the Mutasarrif, tried to persuade the Muslim gangs in Samsun by various means and asked them to obey the will of law, and were in fact successful in their attempts. They, later, gave time to the Romaic gangs to obey the rule of law against the provocations of the Romaic metropolitan, made the necessary speeches, and had the gangs established in the villages on the shores left of MRVEARA(?) surrender by talking to the leaders of those gangs recently. The Mutasarrif held talks with the English representative Solter, and as it was understood that the gang members had no political aims and received no aid from anybody it was concluded that there was no need too worry. The track of the bandits robbing Mr. Hurst was found, and they shall be arrested soon. İstanbul did not appoint competent kaimakams nor gendarmerie officers to the districts. The offices of kaimakams, and most of the gendarmerie stations are still vacant and out of control. The duties of those offices that have no power, and which have been usurped by the Romaics of Samsun, have been performed by just executing necessary measures and perseverance. The abolishing of peace, established in such a difficult situation, by relying on the rumors of Mutasarrif Hamit Bey's dismissal from office has shocked all the rational Muslim and Christian people alike. Captain Solter and Major Smith, with whom I have talked, were also surprised; they said they wrote their reports concerning the issue. You are well aware of the fact that we do not have sufficient power to establish security in the region. I hereby submit to your further considerations, as a part of my duty, that it will be most useful to appoint a competent administrator and a public official who is well known by the foreigners to such a den of mischief that is capable of nourishing a national catastrophe as that of İzmir. July 16, 1919

3rd Corps Commander
Colonel Selahattin

---------- ∞ ----- ☙ ----------

22 Temmuz 1919

Çok Gizlidir

Sadarete

Osmanlı Devleti toprakları dâhilinde, kendi emellerini gerçekleştirmek üzere Rum ve Ermeni unsurları tarafından yapılan teşkilat ve tertibata dair alınan istihbarat aşağıda arz edilmiştir:

1. Rum Patrikhanesinde teşkil edilen Mavri Mira Cemiyeti[16] Başkanı Patrik Vekili Doroteos. Üyeleri: Atenagoras, İnöz Metropoliti, Katehakis, Kanalopulos, Diyasimas, Antipas, Polilitis, Sipadi. Bu heyet, doğrudan doğruya Venizelos'la[17] haberleşmektedir. Çok parası vardır. Görevi, çeteler kurmak ve idare etmek, miting ve propaganda yapmaktır. Anadolu'da ve Trakya'da bulunan çeteler bu cemiyetin emrindedir.

2. Yunan Kızılhaçı: Mavri Mira Cemiyetine bağlıdır. Albay Antipas'ın emrindedir. Çete teşkilatı kurmak ve ihtilaller tertiplemekle görevlidir.

3. Resmî Göçmenler Komisyonu:[18] Mavri Mira emrindedir.

4. İstanbul'da Patrikhanede ve Yunan Konsolosluğunda silah ve cephane toplanmıştır. Bütün kiliselerde de üniforma vardır. Bir süre önce Patrikhanenin aranacağı haber alınmış ve silahlar Patrikhane yakınında

[16] Mavri Mira Cemiyeti, Mondros Mütarekesi'nden sonra kurulan, Yunan Hükûmetinin maddi ve manevi yardımlarını gören, Patrikhanenin bünyesinde ve doğrudan doğruya Venizelos'tan emir alan en önemli Rum cemiyetlerindendir. Cemiyet ayrıca İngilizlerin himayesinde ve onlarla iş birliği hâlindeydi. Özellikle İstanbul ve çevresindeki çete faaliyetleri bu cemiyet tarafından yürütülüyordu. Cemiyetin çete faaliyetleri Marmara ve Ege kıyıları ile Trakya'da Kırklareli dolaylarına kadar uzanıyordu. Güler; s.36-38. 1919 yılında kurulan ve Etniki Eteryadan sonra, onun devamı niteliğinde ve aynı amaçlarla hareket eden örgüt, Kurtuluş Savaşı'nın başarıya ulaşmasının ardından 1922 yılında dağıtılmıştır. Mavri Mira, "kara kader" anlamına gelmektedir. a.g.e.; s.82, 84.

[17] Eleftherios Venizelos (1864-1936): Girit'te doğmuştur. Girit'in Yunanistan'la birleşmesi için başlatılan hareketin liderliğini yapmıştır. Avukatlık eğitimi görmüş ve 12 yıl değişik zamanlarda Yunanistan'da başbakanlık yapmıştır. 1909 yılında yapılan darbe sonucu askerî cunta tarafından Ekim 1910'da ilk kez başbakanlığa getirilmiştir. Kral Konstantin tarafından 1915 yılında görevden el çektirilmişse de Fransa ve Britanya'nın baskıları üzerine, Kralın ülkeden ayrılmasıyla tekrar başbakan olmuştur. Yunanistan'ı İtilaf devletlerinin yanında savaşa sokmuş, Mayıs 1919'da İzmir ve onun iç kesimlerinin işgal edilmesine müttefiklerin oy birliğiyle destek vermelerini sağlamıştır. Megalo idea (büyük Yunanistan) hayalini gerçekleştirmeye çalışmıştır. 1920 seçimlerinde başarısız olmuş, 1928'de tekrar iktidara gelmiştir. 1933 yılında iktidardan düşmüştür. 1936 yılında Fransa'da ölen Venizelos, 1910-1936 yılları arasında Yunanistan'ın politika hayatında etkili olmuştur. Michael Llewellyn Smith; Yunan Düşü, Ayraç Yayınevi, Ankara, 2002, s.480. Richard Clogg; Modern Yunanistan Tarihi, İletişim Yayınları, İstanbul, 1997, s.285.

[18] Rum Göçmenler Cemiyeti, Mondros Mütarekesi'nden sonra İstanbul Patrikhanesine bağlı Trakya ve Anadolu metropolitlerinin ortak çabaları sonucu faaliyete geçmiştir. Cemiyetin amacı, Birinci Dünya Savaşı'nda Yunanistan, Adalar, Güney Rusya ve diğer yerlere göç ettiği kabul edilen Rumların eski yerlerine dönmelerini sağlamaktı. Cemiyet, 1921 yılında Yunanistan Siyasi Temsilciliğinin bünyesine girmiştir. Mesut Çapa; Pontus Meselesi Trabzon ve Giresun'da Millî Mücadele, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1993, s.26-27.

başka bir yere nakledilmiştir. Bu silahları ve cephaneyi Kılkış zırhlısı getirmektedir.

5. Ermeni Patriği Zaven Efendi, Mavri Mira Cemiyeti tarafından satın alınmıştır.

6. İstanbul'da toplanan Rum göçmenleri, iskân edilmek amacıyla Trakya'ya sevk edilmektedir.

7. Mavri Mira, Rumlardan izci teşkilatı kurmuştur. Teşkilat şimdilik İstanbul, Bursa, Bandırma, Kırklareli, Tekirdağ ve çevresinde faaliyet göstermektedir. İzciler mahalle itibarıyla takımlara, kilise itibarıyla bölük ve taburlara, metropolitlik itibarıyla alaylara ayrılmışlardır.

İzciler arasında 20 yaşını geçmiş adamlar da bulunmaktadır. Osmanlı ordusunda hizmet etmiş yedek subaylar alınmaktadır; ancak bunlara pek güvenemedikleri için, ateşli yeminler ettirilmekte ve hareketleri gizlice takip edilmektedir. Aralık ayında bütün izciler eğitimlerini tamamlamak zorundadır.

8. Taşralarda silah, cephane ve teçhizat belirli yerlerde bulundurulmaktadır. Önemli miktarda silah ve cephane ise harp gemilerinde saklanmaktadır. Harp gemilerindeki silahların gerektiğinde dağıtım merkezleri, Gelibolu, Tekirdağ, Bandırma, Gemlik, Karadeniz Ereğlisi ve Samsun'dur.

Durum uygun olduğunda, birer yelkenli Yunan gemisi, bu limanlarda istasyon hâline konacak ve o yerin silah ve cephanesi yelkenlinin ambarında yüklü ve emre hazır bulunacaktır.

Böylelikle bir galeyan ve isyan hâlinde emrivaki yapılırsa, Yunan Hükûmetinin bu işle alakadar olmadığını göstermek istiyorlar. Silah ve cephane taşıyan torpidolar bu limanları çok sık ziyaret ediyorlar. Aldıkları emir gereği, bir limanda üç günden fazla kalmamaktadırlar.

9. Ermenilerin yaptıkları hazırlıklar da Rumların yaptıkları hazırlıklarla aynıdır. Onların siyasi emelleri doğu vilayetleriyle ilgilidir. Doğu vilayetlerindeki emelleri tamamen gerçekleşmezse, İzmit ve civarını işgal ederek siyasi emellerine ulaşmaya çalışacaklardır. Arz edilen bu durumlara karşı tedbirler alınması veya bu zararlı teşkilatların ülke toprakları içerisinde faaliyet göstermelerinin engellenmesi hususu üzerinde önemle durulmalıdır. Bakanlar Kurulu tarafından alınması kararlaştırılan tedbirlerin bildirilmesi arz olunur.

(İmza) (İmza) (İmza)

Yukarıdaki Maddelerin Açıklamasıdır:

Rumlar, şimdilik, İstanbul, Bursa, Bandırma, Kırklareli, Tekirdağ ve buralara bağlı yerlerde teşkilatlarını kurmuşlardır. İzci teşkilatı esas teşkil etmektedir. İzciler mahalle itibarıyla takımlara, birkaç mahallenin bağlı bulundukları kilise itibarıyla bölük ve taburlara, metropolitlik itibarıyla da alaylara ayrılmışlardır. İzciler bugün numara ile adlandırılmamışlardır, mensup oldukları kilise ve metropolitliklerin isimlerini taşımaktadırlar.

Proje, İstanbul'dan ve İzmir'den iki tümen, Bandırma, Bursa, Tekirdağ ve bağlı yerlerden birer alay çıkması esasına göre hazırlanmıştır. İzciler arasında yirmi yaşını geçmiş gençler vardır. Bunlar ihtiyaç duyulduğunda teşkil edilecek birliklerin astsubayları olacaklardır. Bütün genç Rumlar, kademe kademe bu kuvvetler için hazırlanmaktadırlar. Bu gençlerden daha önce Osmanlı ordusunda eğitim gördüklerini ispat edenler öğretmen sayılmakta ve yeniden eğitime tâbi tutulmamaktadır. Eğitim görmemiş olanlar sırayla grup hâlinde Pire'ye ve Selanik'e nakledilip orada üç ay kadar eğitim görüyorlar. Gördükleri eğitim sonunda tekrar sivil olarak yurtlarına döneceklerdir. Projeye göre, bu kişilerin eğitimlerinin en geç aralık ayında tamamlanmış olması amaçlanmaktadır.

Projede birliklerin kuruluşu çizilmiş ve subay kadrolarında görevlendirileceklerin isim ve rütbeleri tespit edilmiştir. Bu subaylar arasında daha önce Osmanlı ordusunda hizmet gören Rum yedek subayları veya muvazzaf subayları da vardır. Katehakis, bunlara tamamen itimat edilmemesi gerektiğini söylemektedir. Bu gibi kişilere kiliselerde daha ateşli yeminler ettirilmekte ve özel hayatları da ayrıca gizli memurlar tarafından takip ettirilmektedir.

Maksat:

Muhbirlerin ifadeleri ve görüşleri: Geçen pazar günü Katehakis'in emrinde bulunan önemli kişilerden biriyle konuşurken sohbet sırasında söylediği şu sözleri dikkate değerdir: "Venizelos Patrik Vekiline, Şark meselesi ne şekilde gelişirse gelişsin, Katehakis ile Zafiriyo(?) ve İzmir'dekinin dirayetleri sayesinde yapılan hazırlıkların Yunanistan lehinde gelişeceğini" söylemiştir. Hatta şu noktaya önem vererek Patrik Vekiline "Türkler tarafından gerek daha önceleri gerekse şimdi tayin edilen Rum kaymakamları, mutasarrıfları, diğer sivil memurları ve özellikle jandarma mensuplarını sakın Yunanlık emellerine muhalif hareketle itham etmeyiniz. Onları taltif ediniz, kalplerini kazanınız. Zamanı geldiğinde en kuvvetli yardımcılarımız onlar olacaktır." diyerek uyarmıştır.

Venizelos, Küçük Asya'dan Yunanistan'a verilmesi kararlaştırılan ve şimdi kısmen işgal altında bulunan toprakların ya ilhak edileceğine veya hiç olmazsa vesayet altına alınacağına inanmaktadır. Bu cevaba göre, ikame edeceği muhafız birliklerinin çoğunu yerli Rumlardan oluşturmak istiyor. Zira muhalifleri, aslen Mavri ve Etniki üyelerinden birçoğunu zehirlediklerinden, onlara güveni zayıftır. En çok Adalılarla, Anadolu'daki Rumlara güvenmektedir.

Projeye göre, gerekli silah, cephane ve diğer teçhizatın İstanbul'da sadece Patrikhanede, taşralarda metropolitliklerde ve özellikle Kızılhaç merkezlerinde bulundurulması planlanmaktadır. Bir tehlikeye meydan vermemek için de şimdilik teçhizat ile bir miktar silah bu merkezlerde saklanmakta, önemli miktarda silah ve cephane ise harp gemilerinde hazır tutulmaktadır. Silahların dağıtım merkezleri olarak Gelibolu, Tekirdağ, Bandırma, Gemlik, Karadeniz Ereğlisi ve Samsun belirlenmiştir. Uygun ortam bulunduğunda, bu limanlarda birer yelkenli Yunan gemisi istasyon hâline getirilerek, oranın silah ve cephanesinin bu yelkenlinin ambarında yüklü ve emre hazır tutulması planlanmaktadır. Böylece, yani galeyan ve isyan şeklinde bir emrivaki yapılırsa Yunan Hükûmetinin konuyla ilgisi olmadığını göstermek niyetindedirler.

Silah ve cephaneyi taşıyan torpidolar sık sık bu limanları ziyaret etmektedirler. Bir limanda en fazla üç gün kalmaları, emir gereğidir. Limanlara sık sık uğrayarak yapacakları işleri gizlemek amacındadırlar.

Ermenilerin hazırlıkları, teşkilatları ve istekleri de hemen hemen Rumlarla aynıdır. Sadece amaçları ve bölgeleri değişmektedir. Bunlar hakkında bilgi almak mümkündür; ancak genel durumları Rumlarla aynıdır.

Ermeni Patriği Katehakis ve beraberindekiler, komisyonlarla devamlı temas hâlindedirler. Teşkilatın esasları her iki tarafta da aynıdır. Venizelos Ermenilere yardım vaadinde bulunmakta ve bu vaadini her zaman tekrarlamaktadır. Geçenlerde Ermeni Patriği, Wilson'a,[19] Lloyd George'a[20] ve Clemenceau'ya[21] gönderdiği bir bilgi notunda, sözde İzmit'te Ermenilerin

---

[19] Wilson Thomas Woodrow: 28 Aralık 1856'da Virginia eyaletinde dünyaya gelmiştir. Virginia Üniversitesinde hukuk öğrenimi görmüştür. 1910'da Demokrat Partinin adayı olarak katıldığı seçimleri kazanarak New Jersey valisi olmuştur. 1912 yılında Demokratik Partinin adayı olarak başkanlık seçimlerini kazanmıştır. Birinci Dünya Savaşı sırasında ABD Başkanı olan Wilson, savaşın başında tarafsızlık ilan etmişse de Almanya'nın, ABD ticaret gemileri ile içinde Amerikan vatandaşlarının bulunduğu gemileri batırması üzerine 2 Nisan 1917'de savaş ilan ederek İtilaf devletlerinin yanında savaşa girmiştir. Kasım 1918'de ateşkes ilan edilmesinden sonra Paris Barış Konferansı'na katılmıştır. 8 Ocak 1918'de Amerikan Kongresine sunduğu 14 maddelik program, sömürgelerin bağımsızlıklarının tanınması ve silahların azaltılmasını öngörmüştür. Bu program Almanya ve İtilaf devletleri tarafından barışın temeli olarak kabul edilmiştir. 1919 yılında Nobel barış ödülü alan Wilson, başkanlığı sona erdikten sonra siyasetten uzak bir yaşam sürmüş ve 3 Şubat 1924'te Washington'da ölmüştür. Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi, C.10, Anadolu Yay., İstanbul, 1983, s.5555-5556.

[20] Lloyd George (1863-1945): İngiliz devlet adamı. 1916 yılında Savaş Bakanlığına getirilmiştir. 1916-1922 yılları arasında başbakanlık görevini üstlenmiştir. Müttefik harekâtının ağırlık noktasını Balkanlar'a ve Yakın Doğu'ya kaydıracak bir doğu stratejisini savunmuş; fakat Alman baskısının artması üzerine batıya yönelen bir stratejiyi benimsemiştir. 1918 Mondros Ateşkes Anlaşması'nda diplomat kimliğiyle kendini göstermiştir. Türklerin Almanların yanında yer almaları sonucu savaşın iki yıl daha uzadığını, bunun İngiltere'ye büyük can ve mal kaybına sebep olduğunu ileri sürerek Wilson ve Clemencau ile birlikte Yunanistan'ın İzmir'e asker çıkarmasını onaylamışlardır. Türk Kurtuluş Savaşı başarıyla sonuçlanınca görevinden alınmıştır. Meydan Larousse Büyük Lügat ve Ansiklopedi, C.8, Meydan Yay., İstanbul, 1972, s.28.

[21] Georges Clemenceau, 28 Eylül 1841'de Vendee'de doğmuştur. Paris'te tıp öğrenimi görmüş, siyasetle ilgilenmiştir. 1870'de Montmortre'a belediye başkanı seçilmiş, 8 Şubat 1871'de de Millet Meclisine girmiştir. 1902'de Senatoya seçilmiş, 1906'da İçişleri Bakanı olmuş ve aynı yıl başbakanlığa getirilmiştir. 1909'da hükûmeti düşürülmüş ve bir süre muhalefette kalmıştır. 16

öldürüldüğünü ve doğu vilayetlerinde mezalimin hâlâ devam ettiğini belirttikten sonra, Şark meselesinin bir an önce hâllini Paris Barış Konferansı'ndan rica etmiş. Olmadığı takdirde Ermeni birliklerinin, doğu vilayetlerinden Ermenistan'a verilecek bölgelerle, vilayetleri şimdiden işgal etmelerine izin verilmesini istemiştir. Ermeni Patriği, bu sözleri, Venizelos tarafından Rum Patrik Vekiline gelen bir talimata göre söylemiştir. Zaten bu bilgi notu Rum ve Ermeni patriklerinin ortak çalışmaları sonucu hazırlanmıştır.

İstanbul Ermenileri, bir karışıklık çıktığı zaman kurdukları teşkilatla hemen İzmit ve çevresini işgal etme kararı almışlardır.

Silah ve cephanenin Yunan gemilerinden alınacağı talimatı verilmiştir.

Venizelos işgalleri yaymayı, Yunanlar için faydalı olarak değerlendirmektedir. Ermenilerin emelleri, doğu vilayetleriyle ilgilidir. Şayet Avrupa karar vermezse Yunanların kendi başlarına yapacakları bir emrivakide hareketsiz kalmak istemiyorlar. Öyle bir anda İzmit ve çevresini işgal ederek, siyasi emellerine ulaşmayı hedeflemektedirler.

(İmza)

Kasım 1917'de tekrar hükûmeti kurmakla görevlendirilmiştir. Birinci Dünya Savaşı sırasında Fransa'nın başbakanı olan Clemenceau, ülkesinin galip çıkmasında önemli rol oynamıştır. 1920 seçimlerini kaybettikten sonra siyasetten çekilmiş, 1929 yılında ölmüştür. Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi; C.3, s.1443-1444.

July 22, 1919

To: Office of Prime Minister

Top Secret

The intelligence reports pertaining to the organization and disposition of the Romaic and Armenian elements that were established to realize their national longings within the territories of the Ottoman State are as follows:

1. *The executive committee of the Mavri Mira Organization,[22] established in affiliation to the Romaic Patriarchate, is composed of the Deputy-Patriarch Doroteos, the chief, and the members Atenagoras, Inoz Metropolitan, Katehakis Kanalopulos, Diyasimas, Antipas, Polilitis, Sipadi. This committee has a direct communication to Venizelos[23]. The organization is well funded. Its mission is to establish and administer gangs, to hold meetings, and to propagandize. The gangs established in Anatolia and Thrace are all under the command of this organization.*
2. *Greek Red Cross Society is affiliated to the Mavri Mira Organization. It is under the command of Colonel Antipas. His duty is to establish gangs, and to set up insurgencies.*
3. *The Official Commission for Immigrants[24] is under the command of the Mavri Mira.*

---

[22] Mavri Mira [Black Fate] – established after the dissolving of Ethniki Eteria, established in 1919, as a continuation of it, had the same aims – is an important organization established after the signing of the Moúdhros Ceasefire Agreement, backed and supported by the Greek government, established within the organization of the Patriarchate, under the direct command of Venizelos. Organization also had the backing of the English, and was in close cooperation with them. The activities of the gangs, especially those in and around İstanbul, were carried out under the auspices of this organization. The activities of the gang were spread over an area extending from the shores of the Marmara Sea and the Aegean to the environs of Kırklareli in the Thrace.

Güler, pp. 36-38; 82, 84.

[23] Eleftherios Venizelos (1864-1936): As a person born in Crete, he was the leader of the movement that fought for Crete's unification with Greece. He was a graduate of a law school and served as a prime minister in Greece for 12 years at intervals. He was appointed as Prime Minister in October 1910 following the military coup of 1909. Although he was dismissed from office by King Constantine in 1915, he resumed office upon tke king's leaving the country before the French and British coercions. He dragged Greece into WWI on the side of the Entente Powers; and took the unanimous permission of Entente Powers in May 1919 to occupy İzmir and its environs. He tried to realize the Megalo Idea (Greater Greece). Although he was unsuccessful in the elections of 1920, he came to the power in 1928. He was dimissed from office in 1933. Venizelos, who died in France in 1936, was highly influential in Greek politics in 1910-1936 period.

Michael Llewellyn Smith. Yunan Düşü [Greek Longings]. Ankara: Ayraç Yayınevi, 2002, p.480; Richard Clogg. Modern Yunanistan Tarihi [History of Modern Greece]. İstanbul: İletişim Yayınları, 1997, p.285.

[24] Romaic Immigrants Organization: Was activated by the corporate efforts of the Thracian and Anatolian Metropolitans affiliated to İstanbul Patriarchate after the signing of the Moúdhros Ceasefire Agreement. The purpose of the organization was to bring all the Romaics - who were thought to have emigrated to Greece, islands, Southern Russia, and other places during WWI - back to their homes. The organization joined the Greek Political Representatives in 1921.

4. *Arms and ammunition are stored in the Patriarchate and the Greek Consulate in İstanbul. Uniforms are stored in all the churches. As they received information on the searches to be conducted at the Patriarchate, arms are transferred to another place near the Patriarchate. Those arms and ammunition are brought by the Kilkish(?) destroyer.*
5. *The Armenian Patriarch Zaven Effendi is well paid by the Mavri Mira Organization.*
6. *The Romaic immigrants are being gathered in İstanbul in order to be sent to Thrace to settle.*
7. *Mavri Mira has established a scout organization for the Romaics. The organization is active in İstanbul, Bursa, Bandırma, Kırklareli, Tekirdağ, and their environs for the time being. The scouts form teams in the neighborhoods, companies and battalions in the area of responsibility of a church, and regiments in the area of responsibility of a Metropolitan.*

   There are men over 20 years of age among the boy scouts. They are recruiting especially the reserve officers who served in the Ottoman Army; however, as they do not trust them they are making them take fervent oaths, and follow their actions secretly. All the scouts are forced to complete their training by December.
8. *They are keeping the arms, ammunition, and equipment in various places in the provinces. A considerable amount of arms and ammunition are stored on board the battleships. The centers for the distribution of arms and ammunition found on battleships are: Gelibolu, Ereğli on the Black Sea coast, and Samsun.*

   When the situation is ripe enough a Greek sailboat will be positioned as a storehouse of that place, and will be ready to deploy at will.

   The Greek government hence will try to show that they had nothing to do with all those affairs in account of any fait accompli *of agitation or insurgence. Torpedo boats carrying loads of arms and ammunition are visiting those ports very frequently. They cannot stay for more than three days at the ports due to the orders they received.*
9. *The preparations the Armenians have undertaken are the same with those of the Romaics. Their political aims are directed at the eastern* vilayets*. Should their dreams for the eastern vilayets fail to come true, they will try to reach their political goals by occupying İzmit and its environs. Taking of counter measures for the events hereby mentioned, and preventing those malicious organizations from realizing their aims on the soil of this country should be the stressed. We hereby request the forwarding of the measures to be taken by the Council of Ministers.*

   (Signed) (Signed) (Signed)

Mesut Çapa. Pontus Meselesi Trabzon ve Giresun'da Millî Mücadele *[Pontus Issue: National War of Independence in Trabzon and Giresun] Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1993, p. 26-27.*

Following is the explanation of the above:

At present, Romaics have established organizations in İstanbul, Bursa, Bandırma, Kırklareli, Tekirdağ, and in the districts affiliated. The scout organization is the core of those organizations. The scouts form teams in the neighborhoods, companies and battalions in the area of responsibility of a church, and regiments in the area of responsibility of a Metropolitan. Nowadays, the scout organizations are not numbered but bear the name of the church and the Metropolitan to which they belong.

The project is based on establishing two divisions in İstanbul and İzmir, a regiment in Bandırma, Bursa, and Tekirdağ. There are men over 20 years of age among the scouts. They will be appointed as NCO's to the units to be established when the need occurs. Romaic youth is being prepared for those forces step by step. Those who submit ocular proof for their services in the Ottoman Army are accepted as instructors, and are not subjected to further training. Those who did not receive a proper training before are sent to Piraeus and to Saloniki for a three-month training in groups. They return home after the completion of their training. The project foresees that their training will be thoroughly completed by December.

The organization scheme and the names of those who will be appointed as officers and their ranks have already been set. Among them are regular and reserve Romaic officers who had undertaken active duty in the Ottoman Army. Katehakis is stressing that they should not be trusted fully. Such people are forced to take fervent oaths, and special agents keep their private lives under control secretly.

Purpose:

The testimonies and the views of the informers: The words of one of the influential people under the command of Katehakis with whom I had a talk with last Sunday are noteworthy. "Venizelos told Deputy Patriarch that the discernment of, and the preparations undertaken by Katehakis, Zafirio(?), and by the one in İzmir will develop in favor of Greece no matter how the Eastern Question develops. Moreover, he warned the Deputy Patriarch saying that 'do not you ever accuse the Romaic kaimakams[25], mutasarrifs[26], or the other civilian officers, and especially the gendarmerie personnel who are appointed by the Turks as if they are acting against the Greek longings. Praise them, win their hearts. They will be your greatest help when the time comes.'"

Venizelos believes that the Asia Minor lands that were decided to be handed over to Greece, which were partially under occupation, will either be annexed or at least be taken under guardianship. Considering this statement, he is planning to replace most of the guards with the Romaics.

---

[25] *Kaimakam is an official charged with governing a provincial district.*

[26] *Mutasarrif was the highest-ranking administrator (governor) of a Sanjak.*

As his rivals had poisoned most of the Mavri and Ethniki members, he does not have full confidence in them. He relies mostly on the islanders, and the Romaics in Anatolia.

The project foresees the keeping of the necessary arms, ammunition, and other equipment at the Patriarchate in İstanbul, and at the metropolits and especially at the Red Cross headquarters in the provinces. In order not to pave way for any danger, equipments and some of the arms are being kept at those centers for the time being, and a considerable amount of arms and ammunition are kept ready to use on board the battleships. The center for distribution of arms are determined to be Gelibolu, Tekirdağ, Bandırma, Gemlik, Ereğli - Zonguldak, and Samsun. When the time is ripe enough a Greek sailboat carrying sufficient amount of arms and ammunition ready to use will be positioned in every port to meet the requirements of that region. The Greek government hence will try to show that they had nothing to do with all those affairs in account of any fait accompli *of agitation or insurgence.*

The torpedo boats carrying the arms and ammunition are frequently visiting those ports. Their staying not more than three days is due to the orders they received. Their visiting the ports frequently is an attempt to veiling their intentions.

The preparations the Armenians have undertaken, their organizations, and longings are the same with those of the Romaics. Only their political aims and the regions they long for are different. .It is possible to learn about their aims and longings; but their general status is the same with the Romaics.

Armenian Patriarch Katehakis and his circle are in close contact with the commissions. The basics of their organizations are the same on the both sides. Venizelos is making promises to the Armenians and repeats his promises at every occasion. Recently, the Armenian Patriarch, in a letter he wrote to Wilson[27]*, Llyod George*[28]*, and to Clemenceau*[29]*, having allegedly*

---

[27] *Thomas Woodrow Wilson; was born in Virginia on December 28, 1856; graduated from the Virginia University School of Law. He was nominated by the Democrats and was elected the Governor of New Jersey in 1910. He was elected the President of the US as a Democrat candidate. Although President Wilson declared neutrality of the USA at the beginning of the WWI, upon Germany's sinking American commercial ships, and passenger ships he declared war on Germany and joined the side of the Entente Powers on April 2, 1917. Following the ceasefire agreement signed in November 1918, he attended the Paris Peace Conference. The 14-article program he submitted to US Congress on January 8, 1918, proposed the recognition of the independences of the colonies, and limitation of the arms. Germany and the Entente Powers accepted this program as the basic principles of peace. Wilson, who received Nobel Prize for Peace in 1919, pursued a life away from politics after his term, and died in Washington D.C. on February 3, 1924.*

Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi *[Encyclopedia of Famous Turkish and World Personages], vol: 10. İstanbul: Anadolu Yay., 1983, pp. 5555-5556.*

[28] *Lloyd George (1863-1945): British statesman. He was brought to the Ministry of War in 1916. He held office as Prime Minister during the 1916-1922 period. Although he advocated an Eastern Strategy that would shift the center of gravity of the Entente Campaign to the Balkans*

said that Armenians in İzmit were being killed, and the atrocities were still being practiced in the eastern vilayets, asked for an immediate solution for the Eastern Question at the Paris Conference. Moreover, he asked, if this would not be realized, for permission for the Armenian units' occupying the eastern vilayets or the regions which would be given to Armenia right away. Armenian Patriarch uttered these words upon an instruction Venizelos gave to the Romaic Deputy Patriarch. In fact, this letter was written in collaboration of Romaic and Armenian Patriarchs.

Armenians of İstanbul decided to occupy İzmit and its environs by means of the organizations they had established as soon as tumult was incited.

They were instructed to take the arms and ammunition they would require from the Greek boats.

Venizelos favors and deems spreading of the occupations over a wide area for Greek interests. Armenians' national longing are related with the eastern vilayets. They do not want to be cast aside by a Greek fait accompli *should Europe remains undecided. In such a situation, they are aiming at reaching their political goals by occupying İzmit and its environs.*

(Signed)

---------- ☙ ----- ❧ ----------

---

and to the Near East, upon Germany's increasing pressure he was compelled to assume a western strategy. He proved himself as an influential diplomat during the signing of Moúdhros Ceasefire Agreement in 1918. He approved Greek military occupation of İzmir and its environs together with Wilson and Clemenceau on the grounds that the war could have ended in two years if the Turks had not had taken sides with Germany; and, for him, it was the Turks who were responsible from the loss of many British lives and wealth. He was dismissed from office upon the successful ending of the Turkish War of Independence.

Meydan Larousse Büyük Lügat ve Ansiklopedi *[Larousse Encyclopedia] vol: 8. İstanbul: Meydan Yay., 1972, p. 28.*

[29] *Georges Clemenceau (1841-1929): Born in Vendee, France, on September 28, 1841. He received medical training in Paris, and developed interest in politics. He was elected mayor of Montmortre in 1870; entered the National Assembly on February 8, 1871; elected to the Senate in 1902; became the Minister of Interior in 1906; and was appointed as the Prime Minister the same year. His government was toppled in 1909, and remained in opposition for some time. He was charged with establishing the new government on November 16, 1917, once more. Clemenceau who was the Prime minister of France during the WWI undertook a crucial role in rendering his country successful. Having lost the 1920 elections, he gave up politics. He died in 1929.*

Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi *[Encyclopedia of Famous Turkish and World Personages], vol: 3, pp. 1443-1444.*

27 Temmuz 1919

Erzurum'dan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

25 Temmuz 1919 gecesi sabaha karşı saat 04.00'te, içerisinde 50-60 kişi bulunan üç motor tarafından Görele ile Vakfıkebir arasındaki sahile ateş açılarak kuvvet çıkarılmak istenmiştir. Jandarmalarla halkın karşılık vermesi üzerine, bu motorların Trabzon istikametine hareket ettikleri öğrenilince, Trabzon'da gerekli tedbirlerin alındığı Trabzon Mevki Komutanlığından bildirilmiştir. Bu kişilerin, Batum ve civarında silahlandırıldığı duyumu alınan Ermeni ve Rum çetelerine mensup oldukları değerlendirilmektedir.

15'inci Kolordu Komutanı
Kâzım Karabekir[30]

[30] Kâzım Karabekir (1882-1948): 1902 yılında Harp Okulunu, 1905'te Harp Akademisini bitirmiştir. 1'inci ve 6'ncı Ordu Kurmay Başkanlıkları, 18'inci Kolordu, 22'nci Kolordu, 1'inci Kafkas Kolordusu, 14'üncü ve 15'inci Kolordu Komutanlıkları yapmıştır. 1920'de Doğu Cephesi Komutanlığına ve 1923'te 1'inci Ordu Müfettişliğine atanmış; fakat aynı zamanda milletvekili olduğundan, Büyük Millet Meclisi kararıyla 19 Aralık 1923'te izinli sayılmıştır. TBMM'nin I. ve II. devrelerinde Edirne Milletvekili, V. ve VIII. devrelerinde de İstanbul Milletvekili olmuştur. 1946-1948'de TBMM Başkanlığı yapmıştır. Askerî, siyasi ve tarihî mahiyette pek çok konferans ve eserleri vardır. Bunlardan 44 kadarı basılmıştır. Türk İstiklal Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademedeki Komutanların Biyografileri; s.177-179.

July 27, 1919

Code sent from Erzurum to Ministry of Defense

A number of landing force is intended to be deployed on the bank between Görele and Vakfıkebir by opening of fire from three motorboats carrying 50-60 men in the morning of July 25, 1919, at 04:00. Upon learning that they sailed towards Trabzon on the gendarmerie forces', supported by the locals, opening of a return fire, Trabzon Regional Command reported that necessary measures had been taken. It is believed that those people were the members of the Armenian and Romaic gangs who had taken up arms in Batumi and its environs. July 27, 1919

15th Corps Commander
Kâzım Karabekir[31]

---------- ☙ ----- ❧ ----------

[31] *Kâzım Karabekir (1882-1948): Garduated fro the War College in 1902, and from the War Academy in 1905. He was appointed as the Chief of Staff of the 1st and the 6th Army; assumed commands of the 18th Corps, 2nd Corps, 1st Caucasus Corps, 14th and 15th Corps respectively. He was appointed to the Eastern Armies Command in 1920, and to the 1st Army Inspectorate in 1923; as he was also a Member of Parliament then, he was granted a leave by Turkish Grand National Assembly (TGNA) upon a special law date December 19, 1923. He assumed seat in the first and second terms of the TGNA as a delegate of Edirne; and elected as the İstanbul delegate in the fifth and the eighth of the TGNA. He was elected as the Chief of the TGNA in 1946-1948 term. He published books concerning military and political history; he had also given numerous conferences in the relavant issues. 44 of his works have been published.*

Türk İstiklâl Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri *[Biographies of Division and High Ranking Commanders Served in the Turkish War of Independence]. pp. 177-179*

27 Temmuz 1919

Erzurum'dan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

Sahildeki tedbirler ve deniz gözetlemesi hakkında ilgili makamlara gönderdiğim tebliği aynen takdim ediyorum. Gambotların, özellikle bu sıralarda deniz gözetlemesini artırmaları şarttır. Gambotların daha iyi çalışması için gerekli kömürün ihtiyaç duyulandan daha fazla tahsis edilerek sevk ettirilmesi hususunu önemle arz ederim.

3'üncü Ordu Müfettiş Vekili
Tuğgeneral Kâzım Karabekir

Suret

25-26 Temmuz 1919'da Trabzon Vakfıkebir ile Görele arasındaki sahile, içinde 50-60 kadar silahlı kişinin bulunduğu üç motor yaklaşarak çıkarma yapmaya teşebbüs etmiş; ancak sahilden şiddetli karşılık verilmesi üzerine geri çekilerek denize açılmıştır. Daha önce gönderilen konuya dair yazımızda Trabzon sahillerine çıkarılmak üzere Batum civarında Ermeni ve Rum çetelerinin silahlandırıldığı bildirilmişti. Bu olayda da söz konusu edilen kişiler, muhakkak Rum ya da Ermeni çetelerine mensuptur. Sahil boyunca karadan ve denizden sıkı güvenlik önlemleri alınması için ilgili bütün makamlara kesin emirler verilmesi hususunu arz ederim. Özellikle şu sıralar Trabzon ve Sinop'ta bulunan gambotların da boş durmayarak sahilleri gözetlemesi ve sahil boyundaki yerel yetkililerle ve komutanlıklarla sıkı bir iş birliği yaparak gerekli tedbirlerin alınması şarttır. Konu, 3'üncü ve 20'nci Kolordu Komutanlıklarına, Trabzon, Kastamonu Valiliklerine ve Canik Mutasarrıflığına tebliğ edilmiştir.

---------- ----- ----------

July 27, 1919

Code sent from Erzurum to the Ministry of Defense

I hereby submit the measures taken on the coastline and about sea surveillance that I have sent to the relevant authorities as they are for your further evaluations. The gunboats should increase their activities of surveillance at sea especially in these days. I hereby request the allocation and sending of coal more than necessitated for the proper functioning of the gunboats. July 27, 1919

3rd Army Deputy Inspector
Brigadier General Kâzım Karabekir

Copy

A number of landing force is intended to be deployed on the bank between Görele and Vakfıkebir by opening of fire from three motorboats carrying 50-60 men in the morning of July 25-26, 1919; however, on encountering heavy resistance from the shore they had to sail away. In our earlier correspondences, it was stated that the Armenian and Romaic gangs in Batumi and its environs were being armed with the aim of landing parties on the shores of Trabzon. It is highly possible that the people mentioned in relation to this incident are either of Romaic or Armenian gangs. I hereby request the giving of due orders for the taking of strict measures for land and sea surveillance to all the relevant authorities. Especially in these days, all the gunboats positioned in Trabzon and Sinop, instead of staying in their ports, should launch surveillance maneuvers and develop strong cooperation with all the local authorities and commands along the coastline. The issue has been submitted to the 3rd and 20th Corps Commands, to the office of governors of Trabzon and Kastamonu, and to the Office of the Mutasarrif in Canik.

28 Temmuz 1919

Suret

Büyükada'daki kilise okulunda, 15-20 yaşlarındaki Rum çocuklarından teşkil edilen izciler bulunduğu; bunların 70 civarındaki mevcudunun yerli Rumların da katılımıyla günden güne arttığı; görünürde ellerindeki istihkâm gereçleriyle, ancak gizli şekilde bombalarla donatılarak eğitildikleri Adaların güvenliğinden sorumlu Tabur Komutanlığının raporuna atfen 30'uncu Alay Komutanlığından bildirilmektedir.

Osmanlı Devleti topraklarında Rumların izci teşkilatı dikkat çekici şekilde genişlemekte ve yalnız okullardaki öğrencilerle sınırlı kalmayıp bütün gençleri kapsamaktadır. Teşkilat mensuplarının ellerine sopalar, sustalı çakılar ve diğer yaralayıcı aletler verilmiştir. Bu konu, 4'üncü Kolordu Komutanlığı 1'inci Şubenin 8 Temmuz 1919 tarih ve 2/1782 sayılı genelgesiyle ilgilidir. İzmir'deki Yunan Komutanlığının tebliğinde, Rum izcilerinin birliklere yardımlarından dolayı teşekkür edilmektedir. Yine 27 Temmuz 1919'da Galata'da çıkan bir olayda, birçok Rum izci teşkilatı mensubunun olay yerine koşuştukları görülmüş ve bunlar, bir Müslüman'ı başını parçalayarak öldürmüşlerdir. Aslında silahlı ve eğitilmiş bir teşkilat olan, hükûmete ve Müslüman halka karşı kullanılan ve amaçlarının dışındaki faaliyetlere fiilen katılarak Rumluk cereyanına silahlı hizmet eden bu teşkilatın faaliyetlerinin, hükûmetin ve İtilaf devletleri temsilcilerinin dikkatine sunulmasını ve izci teşkilatının yasaklanmasını arz ederim.

10'uncu Kafkas Tümen Komutanı
Yarbay Kemalettin Sami[32]

[32] Kemalettin Sami (1884-1934): Sinop'ta doğmuştur. 1905'te Mühendishane-i Berri-i Hümayundan, 1908'de Harp Akademisinden mezun olmuştur. İlk olarak 22'nci Topçu Alayı 3'üncü Batarya Komutanlığı görevinde bulunmuş, kurmay stajlarını 22'nci Süvari Alayı ve 76'ncı Piyade Alayında yapmıştır. 1911 yılında Mürettep Yanya Kolordusu Kurmay subaylığına atanmış, 1912'de Harp Okulu öğretmenliğine, ardından Yanya Kolordusu 1'inci Şube Müdürlüğüne getirilmiştir. 1913'te Genelkurmay 2'nci Şube Müdür Yardımcısı, 1915'te Karadeniz Boğazı Müstahkem Mevki Komutanlığı Kurmay Başkanı ve Çanakkale Kuzey Grubu Kurmay subayı olarak hizmet etmiştir. 1917'de İstihkâm Kıtaları ve Müstahkem Mevkiler Genel Müfettişliği Kurmay Başkanlığı, Hicaz Seferî Kuvvetleri Kurmay Başkanlığı görevlerinde bulunmuş, 1918 yılı içinde 8'inci Kolordu Kurmay Başkanlığı, Ukrayna Ataşemiliterliği, Kuzey Kafkas Ordusu Kurmay Başkanlığı ve 10'uncu Kafkas Tümen Komutanlığı görevini yürütmüştür. 22 Kasım 1920'de İstiklal Harbi'ne katılmak üzere İstanbul'dan Ankara'ya geldikten sonra, Ankara Komutanlığı ve buna ek olarak 1'inci Tümen Komutanlığı görevlerini üstlenmiş, 1921 yılında 4'üncü Grup Komutanlığı ve 4'üncü Kolordu Komutanlığı yapmıştır. 1928 yılında askerlikten emekliye ayrılmış, 1934 yılında Berlin Büyükelçisiyken vefat etmiştir. İstiklal Madalyası sahibidir. a.g.e.; s.245-247.

July 28, 1919

Copy

30th Regiment Command, responsible from the security of the islands[33], notifies that there are Romaic scouts – 15-20 years of age – at the church school on Büyükada; that their numbers – which was 70 at the beginning – is continuously increasing day by day with the joining of local Romaics; that they are being trained seemingly with rigit tools – like pipes and walking sticks – but are in fact equipped with bombs in secret.

The scope of the Romaic scout organizations on the Ottoman lands in gradually increasing considerably, and this is not limited to the boys at schools only; it covers all the Romaic youth. The members of the organization are given bats, switchblades, and other wound inflicting means. This issue is under the scope of the circular – numbered 2/1782 – issued by the 1st Division affiliated to the 4th Corps Command on July 8, 1919. The communiqué the Greek Command situated in İzmir issued recently declares an open gratitude to the Romaic scouts for their help to the units. Again, in an incident that broke out in Galata, on July 27, 1919, numerous members of the Romaic organization flocked in and massacred a Muslim person by breaking his head into pieces. I hereby request the urgent informing of the Government and the representatives of the Entente Powers about the activities of this well trained armed organization of the Romaics, and about their direct involvements in the activities against the government and Muslim population that are completely outside the scope of their principles of establishment; and thus, abolishing of the scout organization. July 28, 1919.

10th Caucasus Division Commander
Lt.Col. Kemalettin Sami[34]

---

[33] Islands off the coast of İstanbul in the Marmara Sea.

[34] Kemalettin Sami (1884-1934): Was born in Sinop. He graduated from the Mühendishane-i Berri-i Hümayun [School for Artillery Officers, founded in 1773] in 1905 and from the War Academy in 1908. He was first appointed the 3rd Battery Command affiliated to 22nd Artillery Regiment; he served his trainee period as a staff officer at the 22nd Cavalry Regiment, and 76th Infantry Regiment. He was appointed to the chief of staff of the Yannina (Ioánnina) Dispositional Corps in 1911; to a teaching post at the War College in 1912; and to the 1st Division of the Yannina Corps the same year. In 1913 he was appointed as the Deputy Director of the 2nd Division at the General Staff; as the Chief of Staff at the Istanbul Strait Fortified Command and Northern Group Staff Officer at Çanakkale in 1915. He served at the Engineering Troops and appointed as the General Inspector to the Chief of Staff of the Fortified Regions; and as the Chef of Staff of the Hejāz Expeditionary Troops in 1917. In 1918, he served as Chief of Staff at the 8th Corps, Military Attaché in Ukraine, Chief of Staff at the Northern Caucasus Army, and as the Commander of the 10th Caucasus Division. On his coming to Ankara from İstanbul, on November 22, 1920, to join the Turkish War of Independence, he was appointed to the Supreme Command of Ankara, and in addition to the Command of the 1st Division; in 1921, he served as 4th Group Commander, and the 4th Corps Commander. He retired in 1928. He died in 1934 when he was Turkish Ambassador in Berlin. He held a Medal of Independence.

Türk İstiklâl Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri *[Biographies of Division and High Ranking Commanders Served in the Turkish War of Independence]. pp. 245-247 .*

30 Temmuz 1919

Suret

Rum izci teşkilatı mensuplarının bugünlerde ülke dâhilinde ötede beride emellerinin gerçekleşmesi için faaliyet gösterdikleri, 28 Temmuz 1919 tarih ve 1'inci Şube 417 sayılı yazı ile arz edilmişti. 30'uncu Alay Komutanlığından gönderilen raporda da Büyükada'daki Rum izcilerinin bazı dikkat çekici hareketleri bildirilmektedir. Özetle izciler Yunan subaylarının sevk ve idaresinde olarak trampet ve borularla sokaklarda gezmektedirler. Bazıları vapurlara binerek iskele üzerindeki izci borazancılarla muhabere etmekte ve vapuru boru ile hareket ettirmek gibi hareketlere kalkışmaktadırlar. Hatta içlerinde yirmi yaşını doldurmuş gençler bulunan bu teşkilat mensupları, geceleri devriye kılığında sokaklarda gezmektedirler. Bu durumun, Adalarda ikamet eden Müslüman halkın güvenliğini tehlikeye düşürdüğü, oradaki tabur komutanlığına Müslüman halk tarafından peş peşe yapılan müracaatlardan anlaşılmaktadır. Gerektiğinde aleyhimizde etkili bir şekilde kullanılabilecek olan bu teşkilatın, bir an önce lağvedilmesinin ülke güvenliği açısından şart olduğunu arz ederim.

10'uncu Kafkas Tümen Komutanı
Yarbay Kemalettin Sami

July 30, 1919

Copy

It had already been notified through the note – dated July 28, 1919, numbered 417, issued by the 1st Division – that the members of the Romaic scout organization have been indulged in various activities here and there in the country to realize their national longings

The note issued by the 30th Regiment Command brings some of the activities of Romaic scouts, positioned in Büyükada, to attention. In brief, the scouts are touring the streets with drums and bugles under the command and conduct of the Greek officers. Some of them ride on the boats and try to communicate with the others on the pier through bugles, and steer the boat with the notes they play. Moreover, the members of the organization, among whom are young men over 20 years of age, are patrolling the streets at night. It has clearly been understood – through the ceaseless applications of the Muslim people to the battalion command – that this jeopardizes the security of the Muslim population living on the Islands. I hereby declare that, this organization – that would be used effectively against us when the time comes – should immediately be abolished for the sake of security of our country. July 30, 1919.

10th Caucasus Division Commander
Lt.Col. Kemalettin Sami

10 Ağustos 1919

Harbiye Nezaretinden Sadarete gönderilmiştir.

19 Haziran 1919 tarih ve 2234-2685 sayılı yazıya Ek'tir.

Rumların gün geçtikçe genişleyen izci teşkilatı ve bu teşkilatın gelecekte alması muhtemel şekil hakkında İstanbul Muhafızlığından gönderilen 10'uncu Kafkas Tümen Komutanlığının iki raporu Ek'te arz edilmiştir. Daha önce de arz edildiği üzere söz konusu meselenin ciddiyetle dikkate alınması zamanının geldiğini, bu vesile ile tekrar etmeyi görev bilirim.

(İmza) (İmza) (İmza) (İmza)

August 10, 1919

Sent from Ministry of Defense to the Office of Prime Minister

In attachment to the note, dated June 19, 1919, numbered 2234-2685

Attached are the reports submitted by the 10th Caucasus Division Command, forwarded by the Office of İstanbul Supreme Command[35] concerning the ever-expanding scout organization and its possible future trends. Taking this opportunity for granted, I hereby feel obliged to reiterate my personal conviction that it is high time that the issue is taken in hand seriously.

(Signed) *(Signed)* *(Signed)* *(Signed)*

---------- ----- ----------

[35] *The command was solely responsible from defending the capital, İstanbul, and the Sultan.*

Ankara
4 Ağustos 1919

Genelkurmay Başkanlığına

Daha önce İzmir'de İngiliz Konsolosluğu yapan, şu anda İngiltere Olağanüstü Komiseri emrinde bulunan, Rum ve Ermeni meseleleriyle de ilgilenen Binbaşı Smith ile İngiliz Bahriye Yüzbaşılarından Solter, önceden Osmanlı Devleti vatandaşı olan tercüman ve İngiliz gönüllü askeri Megakyan ve İçişleri Bakanlığı Göçmenler Genel Müdürlüğü İskân Müdürü Münir Bey beraberlerinde olduğu hâlde Kardinya harp gemisiyle 6 Temmuz 1919 günü öğleden önce Sinop'a gelmişlerdir. Bunlar burada terk edilen malların iadesi, güvenlik ve iaşe hususları, köy bekçileri teşkilatı olup olmadığı, nüfus, ziraat durumu, göçmenler ve mülteci meseleleri, Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye teşkilatı, halkta silah olup olmadığı, askerî kuvvet olup olmadığı, bekçi teşkilatında Hristiyan köylerine Hristiyan halktan bekçi tayini, Sinop sancağının göçmen iskânına uygun olup olmadığı, İttihatçı memur olup olmadığı ve tehcirde hükûmete yardım eden kimse bulunup bulunmadığı konularını araştırmışlardır. Kendilerine, asayiş ve düzenin yerinde olduğu, herkesin güvenliğinin sağlandığı; fakat İzmir'in işgali üzerine halkın galeyana geldiği, Karadeniz sahillerine bir kuvvet çıkması durumunda, vatanlarını ve canlarını korumak için ayaklanacak olan halkın zapt edilemeyeceği, bekçi teşkilatının mevcut olduğu ve sırf bu maksatla halkın elinde silah bulunduğu, cevabı verilmiştir.

Binbaşı Smith, "Türkiye'nin haklarını Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye teşkilatı yerine siyasi vasıtalarla müdafaaya çalışmasının daha hayırlı olacağı, milletin haklarını silah ve kuvvetle müdafaa etmesinin birkaç günlük başarı sağlasa da bu başarının çok kısa süreceğini ve sonunda yine mağlup düşüleceğini" iddia etmiştir.

Binbaşı Smith'in söz ve hareketlerinden; Türk ve Müslüman aleyhtarı olduğu, Rusya'dan gelen Rum göçmenlerinin Trabzon, Samsun ve bütün Karadeniz sahillerinde iskân edilmesini tasarladığı anlaşılmıştır. Bunların Karadeniz sahillerini teftişe çıkmalarının, Bolşeviklerin[36] Batum ve civarını baskı altına almalarının Karadeniz sahillerine olan etkisini ve Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye teşkilatıyla halkta silah bulunup bulunmadığını anlamak amacına yönelik olduğu düşünülmektedir. Binbaşı Smith, Karadeniz

[36] Bolşeviklik, Rusya'da XX. yüzyıl başlarında doğan ve Lenin tarafından geliştirilen devrimci harekettir. Lenin'in idare ettiği Komünist-Bolşevik Partisi, 7 Kasım 1917 tarihinde Petrograd'da yaptıkları bir hükûmet darbesiyle "geçici hükûmeti" devirerek iktidarı ele geçirdi. Birkaç gün içinde, başta Moskova olmak üzere, Rusya'nın belli başlı şehirlerinde devlet idaresi Bolşeviklerin eline geçti. Bunu müteakip Rusya'nın her tarafında Sovyetler (Şûralar) sistemine dayanan, "Komünist (Bolşevik) Partisinin" tahakkümü altında bir rejim kurulmaya başlandı. Sistemin en yüksek organı Lenin'in başında bulunduğu "Halk Komiserleri Sovyeti" idi. Partinin esas gayesi "dünya ihtilali" yapmaktı. Nimet Akdes Kurat; Türkiye ve Rusya, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1990, s.325-326.

sahilinde Pontus hükûmeti kurulmasının düşünülmediğini ifade etmiştir. Binbaşı Smith'in 15 gün kadar sonra, tekrar Trabzon'dan Sinop'a uğrayacağının haber alındığını da arz ederim.

20'nci Kolordu Komutanı
Tuğgeneral Ali Fuat[37]

[37] Ali Fuat Cebesoy (1882-1968): 1902'de Harp Okulundan, 1905'te Harp Akademisinden mezun olmuştur. 1905 yılında kurmay stajı için 5'inci Ordu emrine ve 28'inci Süvari Alayı 15'inci Topçu Alayına, yine aynı yıl 10'uncu Nişancı Taburuna, 1906'da 3'üncü Ordu Kurmaylığında, Karaferye Mıntıkası Komutanlığına tayin edilmiştir. 1908'de 3'üncü Süvari Tümen Kurmay Başkanlığına, 1909'da Roma Ataşemiliterliğine, 1911'de Rumeli Garp Ordusu 1'inci Şube Müdürlüğüne, 1912'de geçici olarak 1'inci Kolordu Kurmaylığına, 7'nci Kolordu Kurmaylığına, İpek ve Yakova'nın asilerden kurtulması için 7'nci Kolorduca teşkil edilen müfrezenin komutanlığına atanmıştır. 1912'de Trablusgarp'a yapılacak silah ve cephane nakliyatı için görevli olarak Avrupa'ya gönderilmiştir. 1913'te Genelkurmay Başkanlığı 2'nci Şube Müdürlüğüne, 1914'te 8'inci Kolordu Kurmay Başkanlığına atanmıştır. 1916'da 14'üncü Tümen Komutanlığına atanarak Kafkas Cephesi'ndeki muharebelere katılmıştır. 1917'de 2'nci Ordu Kurmay Başkanlığına, ardından da 3'üncü Tümen Komutanlığına ve 20'nci Kolordu Komutanlığına atanmış; aynı zamanda kısa bir süre 7'nci Ordu Komutan Vekilliği yapmıştır. 1919'da İstanbul Hükûmeti tarafından azledilmiştir. 1920'de 20'nci Kolordu Komutanlığı görevi saklı kalmak üzere Batı Anadolu Genel Kuvayımilliye Komutanlığına tayin edilmiştir. 1920'de Batı Cephesi Komutanlığına atanmış ve aynı zamanda TBMM üyesi olmuştur. 9 Kasım 1920'de TBMM Hükûmetinin Moskova Büyükelçiliğine tayin edilmiştir. Nisan 1922'de TBMM üyesi ve Meclisin İkinci Başkanı olmuştur. 21 Ekim 1923'te Meclisteki görevleri saklı kalmak üzere 2'nci Ordu Müfettişliğine atanmış ve Meclis kararıyla süresiz izinli sayılmıştır. 31 Ekim 1924'te Ordu Müfettişliğinden istifa ederek Meclisteki görevlerine devam etmiştir. 1 Ekim 1927'de, yasama görevi süresi sona erdiğinden ordu açığına alınmıştır. 5 Aralık 1927'de emekliye ayrılmış, 1968 yılında vefat etmiştir. İstiklal Madalyası sahibidir. Türk İstiklal Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademedeki Komutanların Biyografileri; s.165-167.

Ankara
August 4, 1919

To: Office of General Chief of Staff

Major Smith – once the British Consul in İzmir, currently under the regional command of the British commissioner of the state of emergency – and the British Navy Lieutenant Solter, who were closely interested in the Romaic and Armenian issue came to Sinop together with Megakyan – translator, formerly an Ottoman citizen, currently a British volunteer – and Münir Bey – Director of Settlement, at the Ministry of Internal Affairs General Directorate of Immigration – on board the battle cruiser Cardinia(?), in the morning of July 6, 1919. They investigated the issues of returning of the derelict properties to their rightful owners, security and subsistence, whether they had village guards, census, agricultural activities, immigration and refugees, the organization of the Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye *[National Defense of Rights][38], whether the public had any arms, whether there were any military installations, whether the Christian villages had Christian guards appointed, whether there were Unionist[39] officials, and whether were there people helping the Government during the relocation process. In response they were told that public order and security was well maintained; that the security of every individual was guaranteed; that the people were deeply agitated upon the occupation of İzmir; that in case of a landing on the shores of Black Sea it would be almost impossible to stop the people who would rise to defend their country and lives; that there was a well organized guard system; and that the people had arms just to stand against such an occupation.*

Major Smith claimed, "Turkiye, instead of defending her rights through the Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye *association should better pursue political means in defense of her rights; people's defending of their rights by means of arms and force would only bring a temporary victory to last only for a couple of days, and shall be bound to failure eventually."*

It was clearly seen through Major Smith's talks and behaviors that he was against the well-being of the Turkish and Muslim population; that he intended to settle the Romaic immigrants coming from Russia in Trabzon, Samsun, and all over the [southern] coast of Black Sea. It is believed that their inspecting the Black Sea coasts had the purpose of determining the effects of the pressure applied by the Bolsheviks[40] on Batumi and its

---

[38] An association founded by Mustafa Kemal ATATÜRK before the Turkish War of Independence.

[39] Sympathizer of Union and Progress Party

[40] Bolshevism: Is a revolutionary movement born in Russia at the beginning of the 20th Century and developed by Lenin. The Communist-Bolshevik Party, led by Lenin, assumed power upon a

environs, and whether the Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye *association and the public had any arms. Major Smith expressed that there were no plans to establish a Pontus government on the coasts of the Black Sea. I would like to state that we have received information on Major Smith's revisiting Sinop on his return from Trabzon, some 15 days later.*

20th Corps Commander
Brigadier General Ali Fuat[41]

---

coup toppling the "Ad hoc Government" in Petrograd, on November 7, 1917. Within a few days the administration of the major Russian cities, Moscow being the first, were seized by the Bolsheviks. In the days proceeding, a system of Soviets (councils) under the domination of the Communist (Bolshevik) Party was established. The highest organ of the system was the "Council of People's Commissariat" led by Lenin himself.

Nimet Akdes Kurat. Türkiye ve Rusya *[Turkiye and Russia]. Ankara: Ministry of Culture Publications, 1990, pp. 325-326.*

[41] *Ali Fuat Cebesoy (1882-1968): He graduated from the War College in 1902, and from the War Academy in 1905. The same year, he was appointed to orders of the 5th Army, 28th Cavalry Regiment, 15th Artillery Regiment, and to the 10th Markmen's Battalion to complete his training period as a staff officer. In 1906 he was appointed to the Karaferye Regional Command affiliated to the 3rd Army Staff Office. In 1908 he was appointed as the Chief of Staff of 3rd Cavalry Division; in 1909 to Rome as a Military Attaché; in 1911 to the Directorate of the 1st Division affiliated to Eastern Rumelian Army; to a temporary misson in 1912, as the Chief of Staff at the 1st Corps; as the Chief of Staff at the 7th Corps; and to the command of the detachment formed by the 7th Corps to release İpek and Yalova from the enemy invasion He was sent on a mission in 1913 to Europe to inspect the shipping of arms and ammunition to Tripoli. He was appointed as the Director of the 2nd Division at the General Chief of Staff in 1913; and as the Chief of Staff of the 8th Corps in 1914. Having been appointed to the Command of the 14th Division he took active part in the battles on the Caucasus Front. He was appointed as the Chief of Staff of the 2nd Army in 1917, later to the Command of the 3rd Division, and to the Command of the 20th Corps. He acted as a Deputy Commander of the 7th Army for a short term. He was dismissed from office in 1919 by the İstanbul Government. In 1920, he was appointed to the General Command of the* Batı Anadolu Kuvâ-yı Milliyye *[West Anatolian National Forces] keeping his title of the Commander of the 20th Corps. He was appointed as the Commander of the Western Front in 1920, and became a member of the TGNA. He was appointed as the Ambassador of the TGNA Government to Moscow on November 9, 1920. In April 1920 he was elected as a member of the TGNA and elected as the Second Chief of the TGNA. On October 21, 1923, he was appointed as the Inspector of the 2nd Army, keeping his office at the TGNA, and was granted a leave by the TGNA. Having resigned from mission as an Army Inspector, he returned to the TGNA and assumed his duties. On termination of his legislative duty on October 1, 1927, he was temporarily taken from his military position. He retired on December 5, 1927, and died in 1968. He was conferred a medal of Turkish War of Independence.*

Türk İstiklâl Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri *[Biographies of Division and High Ranking Commanders Served in the Turkish War of Independence]. pp. 165-167.*

16 Ağustos 1919

Erzurum'dan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

Rusya sahillerinden gelen ufak bir Ukrayna vapurunun, Giresun'a çıkarmak istediği 71 Rum göçmeni, halkın karşı koyması üzerine Trabzon'a gitmiş ve ülke vatandaşı olmayan bu kişiler, Trabzon Valiliği tarafından kabul edilerek 9 Ağustos 1919 günü karaya çıkarılmışlardır. Bu durumun, Karadeniz sahillerindeki halkı çok kötü etkilediği bildirilmektedir. Bu göçmen meselesinin memleketimizde büyük kötülüklere sebep olacağını birkaç kez Trabzon Valiliğine yazarak dikkatli hareket edilmesini tavsiye etmiştim; fakat Valilik müsamaha göstermeye devam ediyor. Trabzon'da ikinci bir İzmir vakası hazırlayan bu Rum-Ermeni akınına, hükûmetin kesin çözüm bulma zamanı gelmiş; hatta geçmiştir. Halkın, ırz ve namusunu koruma kaygısıyla kendiliğinden mücadele etmesini önlemek, hükûmet ve Devletin mevki ve nüfuzunu devam ettirmek için ilgililere kesin talimat verilmesi gerektiğini önemle arz ederim. Sadarete ve Harbiye Nezaretine arz edilmiştir.

3'üncü Kolordu Müfettiş Vekili
Kâzım Karabekir

August 16, 1919

Code sent from Erzurum to Ministry of Defense

A small Ukrainian boat coming from the Russian shores tried to disembark her 71 Romaic people, none were citizens, in Giresun, upon local people's heavy resistance the boat sailed for Trabzon where the Office of the Governor of Trabzon welcomed them on land on August 9, 1919. It is a well-known fact that this attempt affected all the people living on the shores of the Black Sea. I previously had written and informed, on several occasions, the Office of the Governor of Trabzon that such attempts will eventually lead to undesirable incidents in our country and that the issue should be given due attention; however, the Office of the Governor of Trabzon is continuing to display lenience. It is about high time that the Government took definite steps to curb this in flock of Romaics and Armenians that will eventually pave the way for a second İzmir incident in Trabzon. I hereby assert vehemently that the Government and the State should give definite orders to the relevant authorities for the continuation of her status and power, and to prevent people from taking initiatives on their own to defend their honor and integrity. The note has been submitted to the Office of Prime Minister and to the Ministry of Defense. August 16, 1919

3rd Corps Deputy Inspector
Kâzım Karabekir

---------- ℘ ----- ☙ ----------

22 Ağustos 1919

İçişleri şifresiyledir.

Trabzon'dan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

Trabzon'da yaptığımız tahkikattan ve görüştüğümüz bazı kişilerden edindiğimiz bilgiler şöyledir:

Mora isyanından[42] sonra Mora ve Eğriboz'da Müslümanlardan bir kişi ve Müslümanlara ait eserlerden yalnız Akropol'daki minare kaidesinden başka sağlam bir eser bırakmayan, girdiği yerde Müslümanları katledip eserlerini imha yöntemini uygulayan Etniki Eterya Cemiyeti[43] çeşitli zamanlarda Rumeli'de yaptığı eylemlere ilave olarak Mütareke'den sonra Samsun ve Trabzon'da da çeteler kurmuştur. Bölgeye Rusya'dan ve diğer yerlerden göçmen adı altında Rumlar getirilmekte ve buralarda bir Pontus Hükûmetinin kurulması amaçlanmaktadır. Doğu vilayetlerinde de bir Ermeni Hükûmetinin teşkil edileceği söylentisi ve Ermeni çetelerinin yaptıkları mezalim, halkı endişelendirmektedir. Endişeli halk, ileride söz konusu hükûmetlerin kurulması hâlinde tamamen yok edileceğine inanmaktadır. Müslüman halk, hayatlarının sonuna kadar Halifeye ve Saltanata olan bağlılıklarına asla halel getirmeme, korktukları zamanın gelmesine değin sükûneti muhafaza etme ve devletin üstün menfaatlerine aykırı hiçbir olaya karışmama kararı almıştır.

Bundan dolayı resmî izin alınarak burada Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye ve Vilayat-ı Şarkiye Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye adlarıyla birer cemiyet

---

[42] 1821 yılı Mart ayında Rumlar tarafından Mora'da başlatılan isyan, Orta ve Güney Yunanistan'ı da sararak geniş bir alana yayıldı. Bu arada yüzyıllardan beri aynı topraklarda bir arada yaşayan Müslüman ahali, geniş ve vahşi bir katliama maruz kalarak kitleler hâlinde öldürüldü, mal ve topraklarına el konuldu. Osmanlı Devleti isyanı bastırmak için Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'dan yardım istemek zorunda kaldı. Mısır kuvvetlerinin Mora'daki başarılı harekâtı, başlangıçta özerk bir statü içinde dahi olsa Yunan bağımsızlığını sağlamayı amaçlayan İngiltere ve Rusya'nın bu konuda bir anlaşmaya varmalarına yol açtı. Fransa'nın da bu protokole katılmasıyla (Londra Protokolü, 6 Temmuz 1827) Yunanistan'ın müstakil bir devlet olarak teşekkülü ve Avrupa büyük devletlerinin bu amaçtaki yardım ve zorlamaları kesinlik kazandı. Kemal Beydilli; "Küçük Kaynarca'dan Yıkılışa" Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi, C.1, IRCICA Yayınları, İstanbul, 1994, s.84-87.

[43] Etniki Eterya Cemiyeti, 1814 yılında Odesa'da ikisi Rum, biri Bulgar üç tüccar tarafından kuruldu. İlk kurulduğunda adı "Filiki Eterya" olan cemiyetin adı, 1894 yılında Etniki Eterya olarak değiştirilmiştir. Osmanlı Devleti topraklarında ve dışında birçok şubeleri bulunuyordu. Bu gizli cemiyetin kuruluş amacı, görünüşte Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Hristiyan toplumların eğitim ve öğretimini geliştirmek; gerçekte ise İstanbul başkent olmak üzere Bizans İmparatorluğu'nu yeniden kurmaktı. Rusya el altından cemiyeti destekliyordu. İstanbul'daki Rum Patriği de cemiyetin üyelerindendi. Etniki Eterya güçlendikçe amaçları daha kesinleşmiş ve yayılmıştır. İlk amaçları Mora'da devlet kurmaktı. Sonra da Orta Yunanistan, Batı Trakya, Selanik, Ege Adaları, On İki Ada, Girit, Batı Anadolu ve Kıbrıs'ı Yunanistan'a katmak, Kuzey Anadolu'da Pontus Rum devletini kurmak ve sonunda İstanbul'u da ele geçirerek Bizans İmparatorluğu'nu yeniden diriltip, megali ideayı gerçekleştirmekti. Rifat Uçarol; Siyasi Tarih (1789-1999), 5. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2000, s.138-139.

kurmuşlardır.[44] İzmir'in işgal edilmesi üzerine bu cemiyetler Erzurum'a temsilciler göndererek yaptıkları bir kongre ile bazı kararlar almışlarsa da alınan kararlardan hiçbiri henüz hayata geçmemiştir. Şu anda bu vilayette Müslümanların kurduğu hiçbir siyasi çete yoktur. Tam aksine Rumlar tarafından mükemmel teşkil edilmiş çeteler bulunmaktadır. Hatta bunlardan bir kısmı Maçka'da faaliyet gösterdiğinden, Trabzon-Erzurum yolunun Hamsiköy'e kadar olan 9 saatlik mesafesinde güvenliği sağlamak için iki tabur asker bulundurulmakta; fakat yine de terörist eylemlerin önüne geçilememektedir. Görüştüğümüz kişilere, Osmanlı Devleti'nin bugünkü durumunda, Allah'ın yardımıyla, korktuklarının meydana gelmeyeceği yolunda söylediğimiz sözler etkili olmuştur. Bu vilayete ait tahkikatımız şimdilik bundan ibaret olup, dönüldüğünde derinlemesine araştırma yapılacağını ve yarın Erzurum yönünde hareket edileceğini arz ederim.

Trabzon ve Erzurum Tahkik Heyeti Başkanı
Tuğgeneral Ali Fevzi

[44] Yararlı cemiyetlerin en büyüğü ve en kuvvetlisi olan cemiyet, 1917 yılında kurulmuştur. Mondros Mütarekesi'nden sonra Adana, Maraş ve Urfa'da İngilizlerin himayesinde bulunan Ermeniler, büyük bir nüfus oluşturmak yoluna başvurmuşlardı. Bunun üzerine buradaki Müslümanlar, müdafaa-i hukuk dernekleri ile millî bağımsızlığı sağlamak, bütün Müslümanları aynı birlik etrafında toplamak ve kendilerine yapılacak saldırılara karşı koymak için 11 Eylül 1919'da direniş kararı almışlardı. Esasen yalnızca doğuda değil, batıda, güneyde ve memleketin her yerinde vatanın kurtarılması için müdafaa-i hukuk dernekleri kurulmuştu. Yücel Özkaya; Ulusal Bağımsızlık Savaşı Boyunca Yararlı ve Zararlı Dernekler, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C.IV, Sayı 10, TTK Yayınları, Ankara, 1988, s.139-186.

August 22, 1919

Code sent from Trabzon to Ministry of Defense

Cipher: Ministry of Interior

The information we acquired during our investigations and the talks we held in Trabzon are as follows:

The Etniki Etaireía Organization[45], which, after the Peloponnesus Rebellion[46], massacred the entiMuslim population to the last person in every town that it entered, and demolished all the Muslim cultural artifacts in the Peloponnesus and Eğriboz down to the pieces – excluding the pedestal of the minaret at the Acropolis – and in addition to its despicable activities in Rumelia it carried out at various times, also set up gangs in Samsun and in Trabzon after the signing of the Ceasefire Agreement. People of Romaic origin are continuously being brought from Russia under the pretext of immigrants in order to establish a Pontus government around here. The rumors concerning the possible establishment of an Armenian government in the Eastern Vilayets, and the massacres and atrocities the Armenian gangs commit are worrying the people. Worried people believe that they will be annihilated thoroughly should the establishment of the mentioned governments are realized. Muslim population is of the opinion that they shall never besmirch the Caliph and the Sultan, and maintain their integrity until

---

[45] The Etniki Etaireía Organization was founded by three merchants – two Romaics (Emanuel Xantos, Nikola Skufas) and a Bulgarian (Atmas Tchakalov) – in Odessa, in 1814. The first name of the organization – "Filiki Etheria" [Friendly Brotherhood] – was changed into "Etniki Etaireía" in 1894. The organization had many secret branches on the lands of the Ottoman State and abroad. Although the aim of establishment of this secret organization was seemingly to enhance the quality of education of the Christian community living in the Ottoman State, it in fact sought the revive the Byzantine Empire, İstanbul being the capital city. Russia was supporting this organization secretly. The Romaic Patriarch in İstanbul was also a member of the organization. As Etniki Etaireía gained power, its set aims became sharper and widespread. Their first aim was to establish a state in Morea (Peloponnesus). They were aiming at including the Central Greece, Western Thrace, Saloniki, Aegean Islands, the Dodecanese, Crete, Western Anatolia, and Cyprus to Greece; to establish a Pontus-Romaic State in Northern Anatolia; and finally by invading İstanbul, to revive the Byzantine Empire and thus to realize "Megalo Idea". Rifat Uçarol; Siyasi Tarih (1789-1999) *[Political History (1789-1999)]. 5th ed. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2000, pp.138-139.*

[46] Morean (Peloponnesus) Rebellion: The rebellion that was incited by the Romaics in Morea in March 1821 spread all over the southern and central Greece. Meanwhile the Muslim population living on the same lands for centuries in peace became the subject of full-scale atrocities and despicable massacres, their lands, and property were confiscated. In order to subdue the rebellion Ottoman Government was compelled to ask for help of the Governor of Egypt, Mehmet Ali Pasha. The successful campaign of the Egyptian Forces in Morea paved the way at least to the establishment of an autonomous Greece, for which Britain and Russia were longing. Upon France's joining this protocol (London Protocol, signed on July 6, 1827) the first steps and coercive measures for the establishment of an independent Greece were started to be taken by the influential European states.

*Kemal Beydilli, "*Küçük Kaynarca'dan Yıkılışa*" [From Kuchuk-Kainarji to Collapse] in* Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi [History of Ottoman State and Civilization]*. vol. 1. İstanbul: IRCICA Yayınları, 1994, pp. 84-87.*

the very end, and that they shall never get indulged in any event that would threaten the security and the great interests of the State, but keep their quietude.

They founded two associations – Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye *and* Vilayat-ı Şarkiye Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye *[National Defense of Rights in the Eastern Vilayets] by taking due official approvals.*[47] *Although those associations sent representatives to Erzurum, upon the occupation of İzmir, and held a meeting, took various decisions none has been put into practice yet. There is no political formation founded by the Muslim population in this city. On the contrary, there are several gangs perfectly organized by the Romaics. Moreover, as some of those gangs are indulged in activities in Maçka, two battalions are being kept in alert to secure the road until Hamsiköy – a 9-hour distance to Trabzon – on the Trabzon-Erzurum road; however, the terrorist activities cannot be curbed.*

The words we pronounced – under the present situation of the Ottoman State, and with the help of Allah, nothing they fear f shall turn out to be a reality – to the people whom we met have proven to be effective. Although our first investigation about this vilayet *is concluded here, we shall be conducting a deeper investigation on our return. I hereby state that we shall be heading towards Erzurum tomorrow. August 22, 1919.*

Chief of Trabzon and Erzurum Investigation Committee
Brigadier General Ali Fevzi

[47] *It was founded in 1917 and became one of the largest and the most effective benevolent associations. The Armenians - living in Adana, Maraş, and Urfa – tried to constitute a large population under the auspices of the British. Hence, on September 11, 1919, the Muslim population living in those cities decided to show resistance by founding associations of* müdafaa-i hukuk *in order to attain national freedom, to unite the Muslim population around the same goal, and to fight back any armed attack to be launched.*

Yücel Özkaya. "Ulusal Bağımsızlık Savaşı Boyunca Yararlı ve Zararlı Dernekler," [Benevolent and Malicious Associations during the War of National Independence] Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, *vol. IV, Issue: 10, Ankara: TTK Publications, 1988, pp. 139-186.*

25 Ağustos 1919

Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

22 Ağustos 1919 tarihli telgrafa Ek'tir. Bugün Bayburt'a ulaşıldı. Gerek burada gerekse güzergâhta uğradığım Cevizlik, Ardasa ve Gümüşhane'de, bu yörelerin ileri gelenleriyle, belediye başkanlarıyla ve Erzurum Kongresi'ne[48] katılanlarla görüştüm. Konuştuğum kişilerin tamamı, kendilerini Halifelik ve Saltanat makamından uzaklaştıracak hiçbir kuvvetin olamayacağını en samimi bir dille ifade etmişlerdir. Halkın tamamı şimdiye kadar sükûnetle çalışmış ve çalışmaya da devam etmektedir. Trabzon'dan Ardasa'ya kadar olan bölgede konuşlandırılan muhafız taburları tarafından Santa'da bulunan ve söz konusu telgrafta bahsedilen Rum çetelerinden birkaçı bertaraf edilmiştir. Yollarda emniyet son derece mükemmeldir. Ardasa'dan Bayburt'a kadar olan bölgede de olağanüstü bir durum söz konusu değildir. Bölgede güvenlik, muharebe öncesinden daha iyidir.

Trabzon ve Erzurum Tahkik Heyeti Başkanı
Tuğgeneral Ali Fevzi

[48] Erzurum Kongresi (23 Temmuz-7 Ağustos 1919): Erzurum ve Trabzon vilayetleri Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye Cemiyetleri tarafından gerçekleştirilen, vatanın bütünlüğü ve istiklali için toplanan kongredir. 23 Temmuz 1919'da ilk toplantısını yapmış, kongre oy birliği ile başkanlığa Mustafa Kemal Paşa'yı seçmiştir. Erzurum Kongresi, İtilaf devletleri tarafından Doğu Anadolu'da kurulması hayal edilen Ermeni devletinin kuruluşuna engel olmak ve bu bölgede birlik ve beraberliği sağlamak amacıyla toplanmıştır. Bölgesel olmasına rağmen aldığı kararlar, ülke bütünlüğünü ve bağımsızlığını ilgilendirdiğinden, millî bir kongre özelliğine dönüşmüştür. Erzurum Kongresi, 7 Ağustos 1919'da sona ermiştir. Bir tüzükle doğu vilayetlerindeki millî cemiyetler teşkilatlandırılmıştır. Kongre, yayımladığı bir beyanname ile kararlarını ve prensiplerini ilan etmiştir. Erzurum Kongresi'yle ilk defa millî sınırlardan ve yeni bir hükûmetin kurulmasından bahsedilmiştir. "Hristiyan ahaliye siyasi ve sosyal dengeyi bozacak imtiyazlar verilemez" maddesiyle, kapitülasyonlara karşı çıkılmıştır. "Kuvayımilliyeyi âmil ve millî iradeyi hâkim kılmak esastır." denilerek kurtuluş için kullanılacak yöntem belirlenmiştir. Buna bağlı olarak Meclis toplanıncaya kadar, millet adına işleri yürütmek için bir Temsil Heyeti oluşturulmuştur. Ayrıca, Erzurum Kongresi'nde, ilk defa manda ve himayenin kabul edilemeyeceği açıklanmakla birlikte bu konuda kesin karar Sivas Kongresi'nde verilmiştir. Tayyib Gökbilgin; Millî Mücadele Başlarken, C.1, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1959, s.167-195.

August 25, 1919

Code sent to the Ministry of Defense

In attachment to the telegraph message dated August 22, 1919.

Today we reached Bayburt. I held talks with the prominent people mayors of Cevizlik, Ardasa, and Gümüşhane, and with those who attended the Erzurum Congress[49]. All the people whom I had talked with frankly said there is no force that would coerce them to abandon the Caliph and the Sultan whatsoever. All of the population has been working in quietude and they shall continue to work as ever. Some of the Romaic gangs, dwelling around Santa, mentioned in the earlier telegram message, have been eliminated by the guardian battalions positioned on the road from Trabzon to Ardasa. Security on the roads is superb. There is nothing extraordinary on the road extending from Ardasa to Bayburt. The security in the region is much better in comparison to the clashes that took place earlier. August 25, 1919.

Chief of Trabzon and Erzurum Investigation Committee
Brigadier General Ali Fevzi

---

[49] *Erzurum Congress (July 23 – August 7, 1919): It was held by the* Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye Cemiyetleri *[National Defense of Rights Association] of Erzurum and Trabzon for the preservation and freedom of the homeland. The first meeting was held on July 23, 1919, where Mustafa Kemal Pasha was elected as the chair. Erzurum Congress convened to curb the establishment of an Armenian state backed by the Entente Powers in Eastern Anatolia, and to institute peace and order in the region. Although it was a regional congress, it assumed a national stance as the decisions taken were concerning the integrity of the homeland and independence of the nation. Erzurum Congress ended on August 7, 1919. All the national associations in the eastern vilayets were reorganized through a charter drawn. The congress proclaimed all the decisions taken and all the principles accepted through a written declaration. It was the Erzurum Congress where national boundaries and founding of a new government were pronounced first. The congress defied the capitulations with the article accepted "No prerogatives that can alter both the political and social balance can be given to Christian population." The methods to be used in the Turkish War of Independence "Rendering* Kuvâ-yı Milliyye *[National Forces] effective and National will dominant is imperative." To this end a Council of Representatives was founded in order to pursue the works to be done on behalf of the nation until the foundation of a National Assembly. Although the Erzurum Congress openly declared that no mandate or protectorate shall ever be accepted for the first time the final decision on the issue was taken at the Sivas Congress (September 4-11, 1919).*

Tayyib Gökbilgin. Millî Mücadele Başlarken *[As the National War of Independence Begins]. vol. 1, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1959, pp.167-195.*

26 Ağustos 1919

Sadarete

Trabzon vilayetinde yapılan inceleme sonucunda, vilayette asayişi ihlal edici bir durum olmadığı görülmüştür. Bölgedeki bütün Müslüman halk, Hilafet ve Saltanat makamına bağlı kalarak, vatanın menfaatlerine aykırı hiçbir hâle meydan vermeme emelindedir. Muhtemel bir Ermeni ve Rum istilasına karşı hazır bulunma kararı alan halk, kanunlara uygun olarak iki cemiyet teşkil edeceklerini ifade etmektedir. Bölgede Rumların kurdukları çok kuvvetli çeteler mevcuttur. Bütün bu konuları içeren 22 Ağustos 1919 tarihli Trabzon Tahkik Heyetinden gönderilen şifre sureti Ek'te takdim edilmiştir.

(İmza) (İmza) (İmza)

August 26, 1919

To: Office of the Prime Minister

Following the investigations carried out in the Trabzon vilayet, it has been observed that there is no violation of public order and security. All of the Muslim population living in the region are of the determination that they shall be ever devoted to the Caliph and the Sultan, and that they shall never take part in any action that would infringe the interests of the homeland. People who decided to stand against any possible Armenian and Romaic invasion express that they shall be founding two associations in accordance with the laws prevailing. There are very strong Romaic gangs in the region. Attached is the copy of the code – sent by the Trabzon Investigation Committee on August 22, 1919 – embodying all of those issues submitted to your further considerations.

(Signed) *(Signed)* *(Signed)*

---------- ----- ----------

27 Ağustos 1919

Erzurum'dan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

Sınırımıza yakın bulunan Dokari, Mecingerd, Karaurgan, Köroğlu, Abulbart ve Yeniköy köylerindeki Rum halk, tamamen göç etmiştir. Bu civarda bulunan diğer Rumların da tamamen göç etmekte oldukları anlaşılıyor. Bunların Yunanistan'ın ve Rum propagandacılarının teklifleriyle göç ettikleri; Trabzon, Samsun ve İzmir bölgesine çıkarılarak iskân ettirilecekleri haberi alınmıştır.

15'inci Kolordu Komutanı
Kâzım Karabekir

August 27, 1919

The code sent from Erzurum to Ministry of Defense

All the Romaic population of the Dokari, Mecingerd, Karaurgan, Köroğlu, Abulbart, and Yeniköy, the villages close to our borders, has all emigrated. It has been understood that the other Romaic people found in the region are emigrating altogether. It has been reported that they have been emigrating upon the proposals of the Greek and Romaic propagandists, and that the emigrants will be settled in Trabzon, Samsun, and İzmir. August 27, 1919

15th Corps Commander
Kâzım Karabekir

---------- ----- ----------

27 Ağustos 1919

Dışişleri Bakanlığına

İçişleri Bakanlığına

İzmir cephesi hakkında General Milne tarafından gönderilen raporun, bugün ve gelecekte dikkate alınması gerektiği hususunda Harbiye Nezareti tarafından yapılan tebliğe, 15'inci Kolordu Komutanlığından gönderilen cevap ve bu cevaba çektiğim telgraf suretleri Ek'te takdim edilmiştir. Doğu vilayetlerinde sükûnetin ve asayişin istikrarlı bir şekilde devam ettirilmesi çok önemlidir. Aynı şekilde Batum'da toplanarak akın akın sahillerimize çıkarılan ve bu işi de Kızılhaç adı altında yaparak gizleyen, sırf karışıklık çıkarma maksadıyla memleket içine silah, cephane sokan Rum çetelerinin hareketlerini engellemek için valiliklerce de gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

İlgili makamlara konuya dair talimatlar verilmelidir.

(İmza) (İmza) (İmza)

August 27, 1919

To: Ministry of Foreign Affairs

Ministry of Interior

Attached are the copies of the telegram messages I had sent in response to the rejoinder sent by the 15th Corps Command on the communiqué issued by the Ministry of Defense suggesting that the report General Milne drew on the İzmir Front should be considered very carefully not only today but in the days to come as well. Stable continuation of public order and quietude set in the Eastern vilayets is imperative. Likewise, necessary measures should be taken by the vilayets, offices of governors, in order to curb the activities of the Romaic gangs who smuggle arms and ammunition into the country just to incite turmoil; land the people who were gathered in Batumi on our shores in masses; and who carry out all those activities under the cover of Red Cross secretly.

Relevant authorities should be given due directions.

(Signed) *(Signed)* *(Signed)*

---------- ----- ----------

Babıali
İçişleri Bakanlığı
946

8 Eylül 1919

Harbiye Nezaretine

Özet: Trabzon'a dönen Rumlar arasında gelen Yunan uyruklu 25 kişinin orada kalmalarında sakınca görüldüğünde sınır dışı edilmelerine dair.

Suret

2'nci Şubeden yazılan 20 Ağustos 1919 tarih ve 3513/3077 sayılı yazıya cevaptır:

Son zamanlarda Rusya'dan Trabzon'a dönen Rumların sayısı 4314 olup, bunlar arasında 25 kadar Yunan uyruklu da bulunmaktadır. Diğerlerinin ise Trabzon halkından olan yerli Rumlar oldukları ve memleketleriyle alakalarını kesmedikleri öğrenilmiştir. Ordu'ya gelen 1350 Rum ile Giresun'a gelen 525 Rum'un Osmanlı Devleti vatandaşı yerli Rum oldukları ve memleketle alakaları olduğu Trabzon Valiliği tarafından bildirilmiştir. Memleketleriyle alakalarını devam ettirenler hakkında bir şey yapılması siyaseten uygun değildir. Ancak Yunan uyruklu 25 Rum'un orada kalmalarında sakınca görüldüğü takdirde Bakanlar Kurulunca alınan ve tebliğ edilen 16 Nisan 1919 tarihli kararın 4'üncü maddesine göre sınır dışı edilmeleri gereğinin Trabzon Valiliğine cevaben bildirildiği arz olunur.

İçişleri Bakanı adına
Müsteşar Keşfi

Babıâli [50]
Ministry of Interior
946

September 8, 1919

To: Ministry of Defense

In brief: Deportation of the 25 Greek citizens found among the Romaics who returned to Trabzon as their staying is deemed to be detrimental.

Copy

Rejoinder to the communiqué written by the 2nd Division on August 20, 1919, numbered 3513/3077:

The number of the Romaics coming to Trabzon from Russia nowadays is 4314; however, there are 25 Greek citizens among them. It has been found out that the others were the Romaic citizens of Trabzon and that they had never cut their ties with their hometowns. The Office of the Governor of Trabzon notified that the 1.350 Romaics who landed in Ordu, the 525 Romaics who landed in Giresun were the native citizens of the Ottoman State, and that they still had connections with home. It is not politically correct to take measures against those who never had lost contacts in the country. However, the Office of the Governor of Trabzon has been reminded of the fourth article of decision of the Council of Ministers taken on April 16, 1919, to suggest that the 25 Greek origin Romaics shall be deported, should their staying be deemed detrimental. September 8, 1919

On behalf of the Minister of Interior
Permanent Undersecretary
Keşfi

---------- ----- ----------

[50] *Babıâli: Sublime Port, Ottoman Government.*

Genelkurmay Başkanlığı
2'nci Şube
3513

15 Eylül 1919

15'inci Kolordu Komutanlığına

Trabzon ve çevresine sürekli gelmeye devam eden Rumlar hakkındaki haberleriniz İçişleri Bakanlığına yazılmıştır. Bu konuda alınan yazının sureti Ek'te gönderilmiştir.

Harbiye Nazırı

General Staff
2nd Division
3513

September 15, 1919

To: 15th Corps Command

The information you have submitted – concerning the Romaics unceasingly flocking in Trabzon and its environs – is forwarded to the Ministry of Interior. Attached is the copy of the communiqué.

Minister of Defense

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Sivas
16 Ekim 1919

Harbiye Nezaretine

1. 7 Ekim 1919 tarihinde sekiz kişiyle birlikte Samsun'dan Bafra'ya giden jandarmaların, Bafra'nın Asar köyü çevresinde önlerine çıkan Rum eşkıyaları tarafından atları ile silahları alınmış ve biri hafif yaralanmıştır.

2. 9 Ekim 1919 tarihinde Nemeşk(?) köyüne gelen bir Laz çetesi, bu köyden Dursun'u öldürmüş, eşinin mücevherat ve parasını alarak kaçmıştır, yolda rastladıkları iki kişiyi de dağa kaldırmışlardır. Her iki çetenin takibine de müfreze gönderilmiştir.

3. 14 Ekim 1919 tarih ve harekât 5055 sayıyla Harbiye Nezaretine ve 15'inci Kolordu Komutanlığına arz edilmiştir.

3'üncü Kolordu Komutanı
Selahattin

Sivas
16 Ekim 1919

To: Ministry of Defense

1. *The arms and the horses of the gendarmerie soldiers who were on their way to Bafra from Samsun, together with eight civilians, on October 7, 1919, were intercepted by a Romaic gang in the environs of Bafra's Asar village.*
2. *A Laz gang that entered the Nemeşk(?) village on October 9, 1919, killed Dursun, seized his wife's jewelry and money, and ran away; they had also took the two people whom they met on their way to the mountains. Two detachments are sent in pursuit of the mentioned gangs.*
3. *Ministry of Defense and the 15th Corps Command have been informed on the issue on October 14, 1919, with the operation number 5055.*

3rd Corps Commander
Selahattin

---------- ----- ----------

21 Ekim 1919

Erzurum'dan Harbiye Nezaretine gelen şifredir.

16 Ekim 1919 tarihli şifreye cevaptır.

Kolordu bölgesinde asayiş bozulmadığı gibi, emniyet ve asayişin korunmasına daha fazla dikkat ve gayret edilmektedir. Bölgemizde Hristiyan unsurlar, yalnız Trabzon'da bulunmaktadır. Burada da bu unsurlar arasında düşmanlığa yol açacak bir durum yoktur. Rumlardan bazılarının Batum'a göç ettiği anlaşılıyor. Göç eden Rumlar, Pontus Hükûmetinin kurulması için Trabzon'da çoğunluğu sağlamak üzere, Karadeniz'in kuzey sahillerinden ve Batum çevresinden Yunanistan'ın teşvik ve propagandasıyla birkaç ay önce göç etmiş Rumlar olup yerlerine geri dönmek düşüncesiyle hareket etmektedirler. Daha önceden bu vilayete birçok Rum göç etmiş ve yerel idareciler bunları kabul etmişlerdi. Memleketimiz vatandaşı olmayan bu Rumların kabul edilmemesi Kolorduya ve birkaç defa Valiliğe yazılmış, Nezarete de şikâyet edilmişti.

Rumlar şimdi amaçlarına ulaşamayacaklarını anlamış olacaklar ki tekrar geri dönmeye başlamışlardır. Bununla birlikte bu dönüş de dikkat çekici bir şekilde değildir. Yunanistan, Kars ve Ardahan taraflarındaki Rumları da göç ettirmiş ve bu göçü idare etmek için de görevliler göndermiştir.

Yunanistan'ın teşvikiyle Rusya ve Kars, Ardahan, Batum'da bulunan Rumlar yer değiştirmiş ve hâlâ değiştirmektedirler. Bu durum Trabzon sahillerimizi de etkilemektedir. Rumların, emniyetsizlik ve asayişsizlik sebebiyle değil Yunanistan'ın amacının Trabzon'da gerçekleşemeyeceğine inanmaya başladıklarından geri döndükleri bildirilmektedir.

15'inci Kolordu Komutanı
Kâzım Karabekir

October 21, 1919

Code sent from Erzurum to Ministry of Defense

Rejoinder to the code dated October 16, 1919

Although the public order has not been deteriorated in the area of responsibility of the Corps Command, extreme care is being taken for the preservation of public security and order. In our area of responsibility, Christian elements are only found in Trabzon. There is no event that would lead to enmity among those elements. It has been observed that some of the Romaics are immigrating to Batumi. The immigrating Romaics are the people who, with the instigations and propagandas of Greece, were gathered from the northern shores of the Black Sea – on conviction that they would eventually return their homes – several months ago to Batumi to be settled in Trabzon to provide the majority for the establishment of a Pontus government. The vilayet had received many Romaic emigrants who were mostly welcomed by the local administrators. The Corps Command and the Office of the Governor were informed on several occasions not to allow those Romaics that were not citizens of our country settle. Moreover, complaints were made to the Ministry.

Romaics might have understood that they will not be attaining their goals as they started to go back to their homelands. However, it is not a note worthy return. Greece instigated the Romaics in the environs of Kars and Ardahan to emigrate, to this end, she had sent officials to steer the emigration.

With the instigations of Greece, Romaics living in Russia, Kars, Ardahan, and Batumi have been changing places. This situation is affecting our Trabzon shores. It has been reported that the Romaics are returning their homelands not because of insecurity and lack of public order but of the conviction that the Greeks will not be able to realize their longings in Trabzon. October 21, 1919.

15th Corps Commander
Kâzım Karabekir

---------- ∞ ----- ☙ ----------

21 Ekim 1919

15’inci Kolordu Komutanlığına

3’üncü Kolordu Komutanlığına

12’nci Kolordu Komutanlığına

Rum faaliyetleriyle ilgili olarak Harbiye Nezareti tarafından elde edilen bilgilerin özeti aşağıdadır:

Karadeniz Pontus hükûmetinin jandarmasını düzenlemek için giden subaylara, silah yüklü gemiye ve düzeni bozacak diğer Yunan faaliyetlerine suçüstü yapılarak, ele geçirilmeleri en büyük isteğimizdir.

(İmza) (İmza) (İmza) (İmza)

October 21, 1919

To: 15th Corps Command
3rd Corps Command
12th Corps Command

The summary of the information, pertaining to the Romaic activities, obtained from the Ministry of Defense are as follows:

It is our greatest desire to catch the officers who are authorized to organize the gendarmerie forces of the Black Sea Pontus Government in flagrante delicto*, to put a definite end to the ship loaded with arms and ammunition, and Greek attempts to disturb public security and order.*

(Signed) *(Signed)* *(Signed)* *(Signed)*

---------- ----- ----------

Emniyet Genel Müdürlüğü
1'inci Şube
3393

22 Ekim 1919

Harbiye Nezaretine

Yunanlar tarafından birtakım aldatmalara, dışarıdan yapılan kışkırtmalara kapılarak dışta ve içte hükûmet aleyhinde Rumlar tarafından gerçekleştirilen girişimlere ait haberlerden bahseden bir rapor takdim edilmiştir.

Emniyet Genel Müdürü
Mehmet Nurettin

23 Ekim 1919

Suret

Yunan Hükûmetinin ünlü komutanlarından, jandarmayı düzenlemekle görevli Albay Aleksandros Zimragaki, bundan 12 gün önce özel görevle, Atina'dan şehrimize gelmiştir. Elçilikte oturan Zimragaki, Selanik'in Yunanlar tarafından işgali üzerine Selanik Jandarma Komutanlığına tayin edilerek, kurmuş olduğu jandarma, resmî ve sivil polis teşkilatıyla şehrin asayişini sağlamakta başarılı olmuş ve bu yüzden Yunan Hükûmeti tarafından takdire layık görülerek terfi ettirilmiştir. Daha sonra Yunan gizli güvenlik teşkilatının kurulması göreviyle şehrimize gelmiştir. Zimragaki'yle birlikte gelen ve bu teşkilatta kendisine yardım edecek olan Yunan subayları; Yarbay Kozaranos Estiloy(?), Yüzbaşı Dimitriyos Kolokteyas, Yüzbaşı Nikolatoy Meloy(?), Teğmen Tomas Kaliyeris ve Giritli Teğmen Petros Titakis'tir. Zimragaki, teşkilatın tamamlanmasından sonra, Atina'ya görevinin başına dönecek ve diğerleri teşkilatı idare etmek üzere burada kalacaklardır. Bunlardan Dimitriyos Kolokteyas, Nikolatoy Meloy ve Petros Titakis, Karadeniz Pontus Cumhuriyetinin jandarmasını düzenlemek üzere bugünlerde Eyfel adlı Yunan torpidosuyla Trabzon taraflarına gideceklerdir.

Venizelos'un emriyle kendi özel kâtibi olan kızı Klearholi(?) Markazonaki tarafından sonradan özel görevle şehrimize gönderilen Atina'daki Yunan Dışişleri Bakanlığı ileri gelenlerinden George Skalyeri'nin görevi, İstanbul'da çeşitli adlar altında kurulan kulüpleri biraraya toplamak, onları bir idare heyeti tarafından yönetmek ve Venizelos'tan gelecek emirleri aynen yerine getirmek üzere güvenilir kişileri idare heyetine atamak olduğu anlaşılmıştır. Şimdiye kadar Bakırköy'de açılmış olan Nea Zoi (Yeni Hayat)[51]

[51] Nea Zoi, Mondros Mütarekesi sonrasında, Bakırköy'de Nikoladis adlı bir Rum'un başkanlığında kurulmuştur. Amacı, İstanbul'un Yunanistan'a katılması veya Rumlara özerklik verilmesini sağlamaktı. Bunun için miting ve propaganda faaliyetlerinde bulunmak üzere fedai sıfatıyla üyeler kaydediyordu. Cemiyete Kravji Kulübünden 11.000, Boğaziçi'ndeki Hürriyet Kulübünden 7000, Kadıköy, Üsküdar, Darıca'ya kadar olan bölge ve Adalardan 5678 üye kaydolmuştu. Cemiyetin harekete geçeceği zaman üyelerinin sol kollarına özel işaret olarak

Kulübüyle Tatavla'da bulunan Kravji (Korkutan Ses) Kulübü Skalyeri'nin görevini onaylayıp nasihatlerini dinleyerek birleşmişlerdir. Bu iki kulüp, şimdiye kadar 27.680 fedai kaydetmiştir. Kayıt işlemi devam etmektedir. Bu fedailer, Venizelos'tan alacakları emir üzerine faaliyete geçeceklerdir. Amaçları, İstanbul hakkında fiilî propaganda yapmaktır.

Geçen ay kiliselerin idare heyeti seçimleri yapılmış ve bu durumdan yararlanarak kanuna aykırı da olsa Yunan kökenli pek çok kişi, idare heyeti üyeliğine seçilmiştir. Rum Patrikhanesi, Yunanistan Elçiliğinden aldığı emir üzerine kiliselere yayımladığı genelgeyle, kilise yönetim kurullarından 40 kişi fazladan seçilmiştir ki bunlara "İstanbul Rum Vekilleri" adı verilmiştir. Seçimler, 7 Eylül 1919 tarihinde yapılmış ve seçilen 40 kişi Patrikhane, Elçilik, Yunan ve Rum kulüp ve komiteleri tarafından aday gösterilerek seçilmişlerdir. Seçildiklerinden beri düzenli olarak haftada üç defa geceleri saat 21.30'dan 24.30'a kadar toplantılar yapılmış, bazen Elçilikten ve Patrikhaneden gönderilen delegeler de görüşmelere katılmışlardır. Toplantı yeri, Beyoğlu Hamalbaşı'nda Aynalıçeşme yakınlarında bulunan Dimitri Melas adlı okulun konferans salonudur. Sinos oğlu Aleksandr adındaki bir vekil, başkan seçilmiştir. Genel başkan, yani bütün vekillerin amiri sıfatıyla Patrikhane ve Elçilikten aldığı emirleri kendilerine tebliğ etmek üzere, Yunan Elçiliğinin propagandasını yürüten Spektator Doryan gazetesi başyazarı K. Maltiyidis seçilmiştir. 40 vekilin şimdiye kadar gerçekleşen görüşme ve faaliyetleri, memleketin durumu, Patrikhane, komite ve diğer konular hakkında sözlü olarak açıklama yapmak ve bundan böyle vekillerin ne şekilde çalışacaklarına ve faaliyette bulunacaklarına dair gerekli emirler almak üzere vekil Kostantin Kostantinidis adında bir kişi, bu ayın başlarında Venizelos'la görüşmek üzere Paris'e gitmiştir. Yakında dönmesi beklenmektedir. Kostantinidis'in dönüşüyle vekiller, hareket tarzını kesin olarak tespit edecekler ve kaderimizin Paris Barış Konferansı'nda belirleneceği yakın bir gelecekte büyük bir faaliyetle çalışmak üzere gerekli hazırlıkları yapacaklardır ki bu konuda gerekli ilk soruşturma ve inceleme, şimdiden hazırlanmaktadır. Söz konusu vekillerin programı, İstanbul meselesi Paris'te görüşülürken propaganda için uygun görülecek şahısların Paris, İngiltere, İsviçre ve Yunanistan'a gönderilip aleyhimize propaganda yapmalarını sağlamaları; bütün Rumlar adına İstanbul'un Yunanistan'a ilhakını talep etmeleri, hiç olmazsa uluslararası bir idareyi elde etmeye çalışmaları, Yunanistan'dan gelen emirleri uygulamaları ve sevk edilen çeteleri gereken yerlere göndermeleridir. Kısaca yapacakları işler, hukuka ve Osmanlı hâkimiyetine aykırı husus ve hareketleri yerine getirmektir. Bundan dolayı bu meselenin incelenmesine ve üzerinde düşünülmesine ihtiyaç duyulmuştur.

---

kurdele bağlamaları kararlaştırılmıştı. Cemiyet, Amerika'daki Rum cemiyetleriyle de irtibat hâlinde bulunuyor, onlardan para yardımı alıyordu. Hülya Toker; Mütareke Döneminde İstanbul Rumları, Gnkur. ATASE Bşk.lığı Yay., Ankara, 2006, s.158.

Seçildikleri yukarıda bildirilen 40 vekilin isim ve meslekleri şöyledir:

1. Albertis Markos: Terziler Cemiyeti Başkanı
2. Ançopulos Filipos: Tüccar
3. Vasilyadis Nikolanos: Doktor
4. Yadigâr oğlu Pavlaki: Avukat
5. Damaskinos Dimitri: Proia (Sabah) gazetesi başyazarı ve öğretmen
6. Zotos Akzemenofon: Doktor
7. Teodosyadis Nayotis: Arvanti Ticarethanesi Müdürü
8. Tomarsis İstavros: Tüccar
9. Yannis Yemyiros: Avukat
10. Kavalis Nikolakos: Diş Doktoru
11. Kalapsaki Piriklis: Ressam
12. Kalfopulos Yorgi: Avukat
13. Karadokidis Milisodis: Avukat
14. Kolokirdpulos Atnasyos: Tüccar
15. Kâhya oğlu Yanni: Tüccar
16. Kondotyanos Nikolaeos: Avukat
17. Kopanaris Leandros: Yazar
18. Kozmos Lazaros: Banker
19. Kostantin Kostantinidis: Büyük Tüccar
20. Ladikas Hristos: Kitapçı
21. Mısırlıoğlu Anastas: Doktor
22. Bekos Panapotidis: Profesör
23. Nikolaidis Nikolaesus:Doktor
24. İkonopolis Yorgi: Yazar
25. Pançalis Andonyos: Tüccar
26. Yaksimadas Grigoriyos: Doktor
27. Papas Aleksandros: Doktor ve Patrikhane Müşaviri
28. Papadopulos Yannis: Ressamlar Cemiyeti Başkanı
29. Saridis Aleksandros: Tüccar
30. Sinos oğlu Aleksandros: Tüccar
31. Aspataris Avriliyos: Avukat ve Patrikhane Müşaviri
32. Tiberlos Periklis: Doktor
33. Kotyos Dimitriyos: Avukat, Milletvekili
34. Haralampolis Sarafim: Avukat, Milletvekili
35. Haralampolis Hristos: Avukat, Milletvekili
36. Hacı Anastas Penapot: Avukat, Milletvekili
37. Leonidis Yorgi: Tüccarlar ve Memurlar Cemiyeti Başkanı
38. Mankos Aleksandros: Avukat
39. Matosos Yorgi: Heykeltıraş
40. Melas Dimitriyos: Okul Müdürü

Venizelos şimdilik İstanbul'dan ümidini kesmese de bu meselenin daha sonraya bırakılmasını, bunun yerine Karadeniz kıyıları (Pontus) hükûmetinin kurulmasını, Trakya, Epir ve On İki Ada meselelerinin[52] halledilmesiyle uğraşmanın doğru olacağını düşündüğünden, Patrikhane yeni bir gizli talimat vermiştir. Doğu Trakya ve Pontus için teşkilat ve kışkırtmanın merkezi olarak İstanbul seçilmiş ve bununla ilgili faaliyete geçilmiştir.

[52] İtalyanlar, 1911-1912 Türk İtalyan Savaşı sırasında, On İki Ada'ya asker çıkarmış ve burayı ele geçirmişlerdir. 18 Ekim 1912 Uşi Antlaşması'nda bu adaların Osmanlı Devleti'ne iadesi maddesi yer almış; ancak Balkan Harbi'nin çıkması üzerine On İki Ada'nın Osmanlı Devleti'ne devri ertelenmiştir. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti yenilince On İki Ada İtalyanlara kalmıştır. İtalyanların İkinci Dünya Savaşı'nda mağlup olmasıyla 10 Şubat 1947'de Paris'te imzalanan İtalyan Barış Antlaşması ile de On İki Ada, Türkiye'nin mütalaası alınmadan Yunanistan'a verilmiştir. Türk-Yunan İlişkileri ve Megalo İdea, Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1975, s.11.

General Directorate of National Police Organization
1st Division
3393

October 22, 1919

To: Ministry of Defense

Your Excellencies,

Attached submitted is a report pertaining to Romaic activities – instigated by the Greek deceptions both in abroad and in the country – launched against the Government. October 22, 1919

Director of National Police Organization
Mehmet Nurettin

October 23, 1919

Copy

Twelve days ago, Colonel Alexandros Ximragaki, one of the famous commanders of the Greek Government who is in charge of organizing the gendarmerie forces, came to our city on a special mission from Athens. Ximragaki who is living at the Embassy, was appointed to the Command of Saloniki Gendarmerie upon Saloniki's occupation by the Greeks, on his being successful in establishing gendarmerie organization, official and civil police organization, and hence in securing the public order in the city he was appraised by the government and was promoted. Later he came to our city in order to establish and organize secret Greek security organization. The Greek officers who will help him in his endeavors are Lt.Col. Kozaranos Estiloi(?), Captain Dimitrios Kolokteias, Captain Nikolatoi Meloi(?), Lieut. Thomas Kalieris, and Lieut. Petros Titakis from Crete. Ximragaki was to return to Athens to his post after the completion of the establishment; and others were to remain here to steer the organization. Of those, Dimitrios Kolokteias, Nikolatoi Meloi, and Petros Titakis will sail towards the environs of Trabzon on board the Greek torpedo boat Eiffel nowadays in order to organize the gendarmerie force of the Black Sea Pontine Republic.

George Skalieri, one of the leading personages of the Greek Ministry of Foreign Affairs in Athens, was sent on a special mission to our city by his daughter Klearholi(?) Markazonaki upon the orders of Venizelos; it has been understood that his duty is to bring all the organizations established under various names together and to govern them via an administrative committee, and to appoint reliable people to the administration which would execute the orders given by Venizelos as they are. So far, the Nea Xoi (New Life)[53] *Club*

[53] *Nea Xoi: Was established under the leadership of Nikoladis, a Romaic citizen, in Bakırköy, İstanbul, after the signing of the Moúdhros Ceasefire Agreement. Its purpose of establishment was the annexation of İstanbul to Greece and/or to have autonomy for the Romaics. To this end, he was enlisting fedayeens in order to hold meetings and make active propagandas. 11.000 people from the Kravji Club, 7.000 from the Freedom Club, and 5678 members from the*

established in Bakırköy, and the Kravji (Fearful Voice) Club established in Tatavla[54] have approved Skalyeri's mission, listened to his propagandas, and united. These two clubs enlisted some 27.680 fedayeens until recently. Enlistments are still underway. Those fedayeens will act upon the orders of Venizelos. Their aim is to launch active propagandas on İstanbul.

Last month the administrative board elections of the churches were held, and taking this opportunity for granted many Greek origin citizens were elected to the administrative board memberships, although it was declared to be illegal by the law. The Romaic Patriarchate, in a circular it sent to the churches, declared election of 40 members more than necessitated upon the orders issued by the Greek Embassy; these members are referred to as the "Romaic Representatives of İstanbul." The elections were held on September 7, 1919, and those 40 people who were elected to the boards were nominated by the Patriarchate, Embassy, and by the Greek and Romaic clubs and committees. Ever since they were elected, they have been holding regular meetings three times a week between 21:30 and 00:30; sometimes, the delegates sent from the Embassy and Patriarchate attended the meetings. The place where they meet is the Conference Hall of the Dimitri Melas School near Aynalıçeşme, Hamalbaşı. One of the representatives Sinos's son Alexander was elected as the chair. K. Maltiyidis, the editor-in-chief of the Spectator Dorian *gazette was elected the president, in other words the chief of all the representatives, who would convey all the orders given by the Patriarchate and the Embassy to the representatives as they are. One of the representatives, Constantine Constantinidis went to Paris, in the beginning of this month, to hold talks with Venizelos on the activities and meetings of the 40 new members, situation of the country, Patriarchate, committees, and other issues, and to take necessary orders for the new tasks those 40 representatives will undertake. He is expected to return soon. On Constantinidis's return, the representatives will determine their means of action, and will start working on our fate that will soon be placed on the table at the Paris Peace Conference; however, the primary investigations and researches are being conducted. The duties of the mentioned representatives were to send most appropriate people to Paris, England, Switzerland, and Greece – while the İstanbul issue being discussed in Paris – to launch the necessary propaganda campaigns; to have all the Romaics to demand annexation of İstanbul to Greece; at the least, to try to realize an administration that would be recognized in the*

---

clubs in Kadıköy, Üsküdar, Darıca, and from the Adalar [Islands] enlisted for the activities of the club. It was decided that when the club was to launch an action, the members were to wear ribbons on their left arms as a special sign. The club had contacts with the Romaic establishments in the US, and was receiving a good deal of financial aid. Hülya Toker; Mütareke Döneminde İstanbul Rumları *[Romaics in İstanbul during the Ceasefire Agreement]. Ankara: Gnkur. ATASE Bşk.lığı Yay., 2006, p. 158.*

[54] *Tatavla: Kurtuluş, İstanbul.*

international platform; and to execute the orders given by Greece thoroughly; and to conduct and steer the gangs by sending them to the desired destinations. In brief, their task is to uphold the activities that are illegal and against the well-being of the Ottoman Sovereignty. It is therefore felt necessary to investigate the issue deeper.

The names and the professions of those 40 people who were elected are as follows:

1. *Markos Albertis: Chief of Tailors' Guild*
2. *Philipos Antchopulos: Merchant*
3. *Nikolanos Vasiliadis: Doctor*
4. *Yadigâr's son Pavlaki: Lawyer*
5. *Dimitri Damaskinos: Editor-in-Chief of the Proia (Sabah [morning]) gazette and a teacher.*
6. *Zotos Akzemenophon: Doctor*
7. *Nayotis Teodosyadis: Manager of the Arvanti Company*
8. *Stavros Tomarsis: Merchant*
9. *Yemyiros Yannis: Lawyer*
10. *Nikolakos Kavalis: Dentist*
11. *Piriklis Kalapsaki: Painter*
12. *Yorgi Kalphopulos: Lawyer*
13. *Milisodis Karadokidis: Lawyer*
14. *Atnasyos Kolokirdpulos: Merchant*
15. *Yanni Kahyaoghlu: Merchant*
16. *Nikolaeos Kondotyanos: Lawyer*
17. *Leandros Kopanaris: Writer*
18. *Lazaros Kozmos: Banker*
19. *Constantine Costantinidis: Rich Merchant*
20. *Hristos Ladikas: Bookseller*
21. *Anastas Mısırlıoghlu: Doctor*
22. *Bekos Panapotidis: Professor*
23. *Nikolaidis Nikolaesus: Doctor*
24. *Yorgi Iconopolis: Writer*
25. *Andonyos Pantchalis: Merchant*
26. *Grigorios Yaksimadas: Doctor*
27. *Aleksandros Papas: Doctor and Consultant at the Patriarchate*
28. *Yannis Papadopulos: Chief of Painters' Guild*
29. *Aleksandros Saridis: Merchant*
30. *Sinos's son Aleksandros: Merchant*
31. *Avriliyos Aspataris: Lawyer and Consultant at the Patriarchate*
32. *Periklis Tiberlos: Doctor*
33. *Dimitriyos Kotyos: Lawyer, Member of Parliament*
34. *Sarafim Haralampolis: Lawyer, Member of Parliament*
35. *Hristos Haralampolis: Lawyer, Member of Parliament*
36. *Hacı Anastas Penapot: Lawyer, Member of Parliament*
37. *Yorgi Leonidis: President of Merchants and Officials Guild*
38. *Aleksandros Mankos: Lawyer*

39. *Yorgi Matosos: Sculptor*
40. *Dimitriyos Melas: School Principal*

Venizelos has recently sent a secret order to the Patriarchate asserting that it would be more appropriate to leave the İstanbul issue for later and deal with the establishment of the Black Sea Pontus Government, settling of the Thrace, Epir,[55] and Dodecanese issues[56] firstly, although he did not lose his hopes in İstanbul. İstanbul is chosen as the center of organizations and instigations to be carried out in Eastern Thrace[57] and Pontus; moreover, the activities have already been launched.

---------- ☙ ----- ❧ ----------

[55] *Epir (Ipiros): Mountainous and forested region in the northwestern Greece, covering the cities of Ioannina, Préveza, Arta, and Hegumenitsa. The region, where considerable Albanian population lives, is surrounded by the Pindhos Mountains on the east and by the Arta Bay in the south.*

[56] *The Dodecanese Issue: During the Turkish-Italian War of 1911-1912 the Italians landed troops on the Dodecanese and invaded the islands. Although the stipulations of the Ouchy Treaty signed on October 18, 1912, ordered the returning of those islands to the Ottoman State, due to the outbreak of the Balkan War the returning of the islands was delayed. Upon Ottoman State's defeat in the WW I the islands remained in the possession of the Italians. Upon Italy's defeat in the WW II the islands were given to Greece in accordance with the stipulations of the Italian Peace Treaty signed in Paris on February 10,1947, without even taking Turkiye's opinion.* Türk-Yunan İlişkileri ve Megalo Idea *[Turkish-Greek Relations and the Megalo Idea]. Ankara: Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı Yayınları [Turkish General Staff History of War Publications], 1975, p.11.*

[57] *Eastern Thrace: The Meriç River, which constitutes the border between Turkiye and Greece, geographically divides the Thrace into two: Eastern Thrace and Western Thrace. Eastern Thrace is the part on the east and belongs to Turkiye. Turks first landed on Thrace by conquering the Gelibolu Peninsula during the term of the Ottoman Sultan Orhan Ghazi in 1354. Edirne became the capital of the Ottomans after its conquest in 1362. Ottoman State almost lost all of the Eastern Thrace during the First Balkan War; however, she managed to take Edirne and its environs during the Second Balkan War. Eastern Thrace that was given to Greece after the WW I was left to the Turkiye's Sovereignty with the signing of Lausanne Treaty in 1923.* Büyük Larousse *[Larousse Encyclopedia]. vol. 22, p. 11678.*

Emniyet Genel Müdürlüğü
1'inci Şube
3451

30 Ekim 1919

Harbiye Nezaretine

Devletin hassas siyasi durumundan yararlanan Yunan ve yerli Rumlar tarafından, gerek içeride, gerekse dışarıda yapılan propagandalara ait bilgiler bir rapor hâlinde arz edilmiştir.

Emniyet Genel Müdürü
Mehmet Nurettin

Türkiye'deki Rumların işlerinin eskiden beri gizli olarak Etniki Eterya tarafından Patrikhane vasıtasıyla, Venizelos'un iktidara geldiği günden itibaren ise bizzat Venizelos tarafından idare edildiği zaten bilinmektedir. Patrikhane her gün her türlü mesele için Venizelos'a danışmakta ve ondan emir almaktadır. Seçimler hakkında Venizelos'a danıştıklarında Venizelos "Yunanların seçimlere katılması mümkün değildir." tarzında bir cevap vermiştir. Bundan kuvvet alan Rum gazeteleri "Türk gazetecileri hangi sebepten dolayı, Patrikhanemizin yüce meclisinin aldığı, Rumların seçimlere katılmaması kararını öğrenmek istemiyor? ….Öğrenmek istemiyorlar ki bu memleketin Yunanları, kaderlerinin tayinini, büyük ve galip müttefiklerine bırakmışlardır. Kurtuluşlarını onlardan bekliyorlar." şeklinde sözler söylüyorlar. Bununla birlikte Venizelos durumdan yararlanarak Patrikhaneye istediği patriği atamak üzere büyük çaba sarf etmekten çekinmiyor. Patrik adaylığına Patrik Vekili olan Bursa Metropoliti Doroteos, Trabzon Metropoliti Hrisantos[58], Kayseri Metropoliti Manol Karavangel ve Atina Metropoliti Giritli Meletyos gösterilmektedir. Bu kişilerin Yunan hayranı oldukları, zaten tavır ve hareketleriyle bilindiğinden, haklarında fazla açıklama yapılmasından kaçınılmıştır. Birçok Rum'un seçimlere katılmasını istiyorlar; fakat Patrikhane hakkında uzun yıllardan beri yürürlükte olan kanun hükümlerine büsbütün aykırı olarak halen Rum patriklik makamını işgal eden Bursa Metropoliti Doroteos Samalı(?) ile üç beş kişiden oluşan ruhani ve cismani üye yönetimde kaldıkça, ne unsurlar arasında ittifak ve uzlaşma sağlanabilir, ne de Osmanlı Hükûmetinin ihsanlarını anlayıp gücünün daim olmasını samimiyetle arzu eden mantıklı Hristiyanlar, değil hislerini gösterip faaliyete geçmek, bunu dile bile getiremezler. Çünkü iktidarda bulunanların ellerinde istavrozla her taraftan yığılan paralar, dillerde ise Hristiyanlık, hamiyet ve aforoz kelimeleri vardır.

[58] Hrisantos Flippides, Gümülcine'de doğmuştur. İstanbul Heybeliada'daki Ruhban Okulundan mezun olmuş, dört yıl kadar İsviçre ve Almanya'da öğrenim görmüştür. Pontus meselesinde, Patrikhaneden sonra, içerideki teşkilatın başkanıdır. Zaferden sonra Yunanistan'a kaçmış, sırasıyla Atina Başpiskoposu ve Yunanistan kiliselerinin başı olmuştur. 1936 yılında yayımlanan "Büyük Trabzon Kilisesi Tarihi"nin yazarıdır. Sabahattin Özel; Millî Mücadelede Trabzon, TTK Yay., Ankara, 1991, s. 7.

Venizelos, emirlerini uygulatmak için Patrik Vekiline, her ay gönderilen ödenekten fazla olarak 6000 sarı lira gönderiyor. Patrik de mevkisini korumak ve körü körüne kendisine itaat ettirmek için uygun gördüğü Ruhani ve Cismani Meclis üyelerinden bazılarına bir miktar para verdikten sonra kalan kısmını kendisi alıyor. İşte Patrik, bir taraftan Atina'dan aldığı ödenek yüzünden, diğer taraftan da zamanın kendisine verdiği fırsattan yararlanarak "Belki hizmetlerim takdir edilir, yine patrikliğe seçilirim." düşüncesiyle, Fatih'ten beri patriklerin atama ve görevden alınmaları hakkındaki karar ve beratlara göre, kanunen bağlı olduğu hükümdara karşı yerine getirmek zorunda olduğu bağlılığını bildirmeyi ve hürmeti unutarak Venizelos'tan aldığı emirlerin uygulanmasına çalışıyor. Patrikhanedeki ödenekten yararlanamayanların gönüllerini alarak, "Yunan taraftarlığı fikrinden" vazgeçilmeden, "kutsal kaynaklar" adına Atina'dan gönderilen binlerce drahmiden ibaret olan ödenek iki katına çıkarılmış ve Venizelos'un emriyle özel görevle geçen hafta şehrimize gelen Görice Metropoliti Yermanos aracılığıyla gönderilmişti. Bu para, muhalif görülen şahıslara dağıtılmak üzere Kırkkilise Metropoliti Agatankos'un başkanlığında bir komisyonda toplanmıştır. Yermanos, Venizelos'tan, Patrikhaneye seçimler ve patrik seçimi hakkında sözlü emirler getirmişti. Bununla birlikte seçimlere katılıp vekil olmak isteyen Rumların birçoğu, kendilerini dikkate alacak güçlü bir idarenin olmadığını, Osmanlı Hükûmetinin bu konuda zaafı bulunduğunu, Patriğin seçilmesine ve tasdik edilmesi işine önem vermediğini gördüklerinden dolayı Venizelos'un uzun süre devam eden idaresinde gösterilen fedakârlıkların etkisiyle güya oluşabilecek tehditlerinden korktuklarından, mecburen Patrikhanenin emirlerine boyun eğerek köşelerine çekilmişlerdir. Zira şu anda, Rumların başkanlık makamında olan; fakat mevkilerini kanunlara aykırı olarak işgal eden birkaç kişinin dillerindeki aforoz ve ellerindeki istavrozlarından çekindikleri için isteklerine rağmen başarılı olamıyorlar.

Osmanlı Hükûmeti, Rumlar arasındaki siyasi ve dinî ayrılıklardan yararlanabilir. Küçük bir fedakârlıkla hükûmet, Rumları kışkırtan kişilere karşı küskünler takımından birkaç kişiye maddi ve manevi yardım edecek olsa, hem Rumların seçimlere katılması sağlanmış olur hem de yakında yapılacak patrik seçiminde kanunlar ve beratlar çerçevesinde düzenlenecek oy verme işleminde, Osmanlının isteklerine uygun bir patriğin seçilmesi sağlanmış olurdu. Venizelos'un, Rumların seçimlere katılmamalarını istemesinin sebebi, öteden beri Avrupa'da aleyhimize çevirdiği oyunların ve gösterdiği sahte istatistiklerin foyasının meydana çıkması korkusundan ibarettir. Zira seçimler sonucunda büyük çoğunluğun Rumlarda olduğunu ısrar edip öne sürdüğü Edirne, İstanbul ve İzmir gibi vilayetlerden bile Müslüman vekillerinin yarısı kadar Rum vekil çıkmayacağı açıkça bilindiğinden, böyle bir durum karşısında bu kadar zaman Avrupa kamuoyunu aleyhimize çevirme girişimleri ve başarısı bir anda sonuçsuz kalmış olurdu. Bununla birlikte Rumların seçimlere katılmamaları, Venizelos'un programının birinci maddesini oluşturmaktadır.

Yalnız İzmir Metropoliti Hrisostomos seçimler hakkında Patrikhaneye gönderdiği yazılarda "İzmir'in durumu, başka bir hâl almıştır. Uluslararası bir idare şekli kazanıyor. Bundan dolayı Rumların seçimlere katılmamaları uygun değildir, sonuçta büyük kayıplara uğrarız. Rumlar, vekillerini seçmelidirler. Meclis-i Mebusanın toplanmasına kadar geçen süreyi değerlendirebilirsek ve uygun görülürse, vekillerimiz Türkiye'deki Yunanların Yunanistan'a ilhak isteklerini ilan eder ve Yunan Meclisine katılmak üzere Atina'ya dönebilirler. Tarihten ders alalım. Girit meselesi, bu zamanda bize iyi bir örnek olacaktır ki bundan faydalanma yollarını aramalı ve bulmalıyız." diye yazıyor.

Bundan anlaşılıyor ki gerek vekillerin seçiminde gerekse patrik seçiminde Rumların oyları ve fikirleri çok çeşitlidir. Toplantı yerlerinde, Yunan taraftarı olan Patrik Vekili İnöz Metropoliti Yuakim ile cismani üyelerden Kazanova ve birkaç kişiden başka kimse kalmadı. Hükûmet, yukarıda belirtildiği üzere, bundan yararlanarak, ılımlı ve mantıklı düşünen metropolit ve mevki sahibi olanlardan birkaçını elde etmek için çaba gösterirse, yani bu yönde propaganda yaparsa Musevilerde olduğu gibi, Rumların seçimleri de mükemmel bir şekilde yapılmış olur. En önemlisi de hükûmet, özel kanunla sahip olduğu haklarını kullanarak, Patriğin yeniden atanmasını ve göreve başlamasını hızlandırır ya da uygun ve akıllı biri patrik makamına getirilmiş olur ki böylece hükûmet açısından büyük bir siyasi başarı sağlanır. Yalnız her şey fedakârlıkla kazanılır.

Patriklerin emriyle Rum ve Ermeni kiliselerinde "Hristiyanların hepsini birleştirdik. Belediye üyeleriyle vekillerin seçimine kesinlikle karışmayacağız. Karışanlar aforoz edilecek." şeklinde büyük ilan panoları asılmıştır. Doğru düşünen ilgili bir Hristiyan, seçimler hakkındaki fikri sorulduğunda, "Osmanlı Hükûmeti, savaştan önceki ılımlı havanın tekrar oluşmasını gerçekten istiyorsa, öncelikle bu uğurda Venizelos'un yabancı ülkelerin en uzak köşelerinden yaptığı başvurularına bağlı olarak zaten hükûmetin idaresi altında bulunan ve öteden beri kurmaylarından sayılan ileri gelen din adamlarının elde edilmesi gerekeceğini, bu ilk adım atılınca gerisinin artık kendiliğinden geleceğini; fakat bu yöntem izleneceği yerde günbegün bundan uzaklaşıldığını" söylemiş ve yukarıdaki fikirlerimizi doğrulamıştır. Gayet mantıklı olan bu beyanlar, incelenmeye değer görülmektedir. Metropolitler ve rahipler, Yunanistan'dan aldıkları para ve emirler üzerine, zaten muharebe boyunca askere alınan ve askerlik dolayısıyla takip edilip cezalandırılmalarından dolayı bıkmış olan Rumları, Osmanlı Hükûmetine karşı daha fazla soğutmak ve onları istedikleri yöne sevk etmek amacıyla, çeşitli yollarla millî hislerini okşadıktan sonra, kendilerine kiliselerde düzenli olarak verdikleri nasihatlerde, İslamiyet'i büsbütün kötüleyerek sözde "kâfir" denen gayrimüslimlerin öldürülmesinin İslamiyet'in kurallarından olduğunu söyleyerek, çoğunluğu oluşturan budala takımını kandırmaya çalışıyorlar. Bundan dolayı bu dinî propagandaya karşı Osmanlı Hükûmeti tarafından verilecek emir ile Hilafet makamı tarafından verilecek onayla "Safvet-ül-beyân fî-ahkâm-il-Kur'ân", "Istıfâ" ve benzeri kitaplar Rumcaya çevrilerek, hem İstanbul'a hem de vilayetlerdeki Rumlara dağıtılacak olursa, kendilerine

söylenenlerin yalan olduğu anlaşılacaktır. Zaten bu kitapların Rumcaya çevrilmesi, birkaç ay önce hükûmet tarafından uygun görülmüş ve bir miktar para verilmişse de daha sonra bundan vazgeçilmiştir. Bu iki kitap, bugün mükemmel bir şekilde Rumcaya çevirilmiştir. Böylece küçük bir fedakârlıkla büyük manevi yararlar sağlanmış olacaktır. Özellikle içinde bulunulan durumda çok uygun olacağından, hükûmetimiz tarafından diğer zamanlara nispeten alınacak her türlü tedbir ve gösterilecek fedakârlık büyük yararlar sağlayacaktır. Gerek Patrik aleyhtarlarının gerekse Yunanların, İzmir ve diğer yerlerdeki uygunsuz hareketleriyle gücendirdikleri rahip ve metropolitlerin çoğu, eski refah ve saadetlerini kaybetme korkusuyla şikâyet ve isyan ediyorlar.

Sonuçta Aydın'ın Yunan askerleri tarafından işgali sırasında metropolit olan Çeşmeli İzmaragros'a(?) bir elinde istavroz, bir elinde Yunan bayrağı, askerin ve halkın başına geçerek, barbar Türkler üzerine yürümesi İzmir Yunan Komutanı tarafından emredildiği hâlde Metropolit, "Ben Osmanlı tebaasındanım. Şimdiye kadar Türklerden ve Osmanlı Hükûmetinden bir kötülük görmedik. Ben nankörlük ve hainlik yapmam." şeklinde cevap verince hemen azledilmiştir. Kuşadası Metropoliti Yuakim Aktimiyos, bazı itirazlarda bulunduğundan, sahilde kalması uygun görülmemiş ve İzmir Valisi İstekyanis tarafından Manisa'ya sürgün edilmiştir. Aynı zamanda Patrikhane tarafından halka nasihat etmek ve propaganda yapmak üzere Trabzon'dan yola çıkan Metropolit Lavertirinos, Giresun'a bir saat uzaklıkta bulunan Polatçaki köyünde iken talimat gereğince vaazlar vermediği gibi, hükûmetin telefonuyla, bir Türk memuruyla ve metropolitlik görevlileriyle haberleşiyormuş. Bundan dolayı gayrimillî politika izlediğinden casuslukla suçlanarak azledilmiş ve Patrikhane tarafından, görevinden uzaklaştırılmasına karar verilmiştir. İstanbul'da da aynı durum yaşanmaktadır. Nitekim iki üç gün önce Rum gazetelerinde okunduğu gibi, Galata'daki üç kilisenin ruhani liderleri, kimseye danışılmadan yalnız kilise yönetim kurullarının kararıyla azledilmişlerdir. Bu kanunsuz ve zorla yapılan işlemlerden dolayı, muhalefet her geçen gün artmaktadır. Bundan dolayı hükûmetimiz tarafından bugün, muhalif parti ileri gelenlerinden, yani Patrik Vekilinin ve Yunan Hükûmetinin şiddetli aleyhtarı, Aydın Metropolitliğinden azledilen ve bugün İstanbul'da oturan İzmaragros, eski Patrik Yermanos, Kadıköy Metropoliti Grigoriyos, Ankara Metropoliti ve Cismani Meclis[59] Başkanı Yervasios'tan bir ikisiyle özel olarak görüşülmüştür. Bu şahıslara genel bir muhtıra verilip saltanat hukukunu uygulama ve özel kanun hükümlerinin yerine getirilmesi konularında talepte bulunulursa, bu isteği gerçekleştirecek binlerce kişi vardır. Her bir muhalif metropolit veya rahibin kendi adamları vardır; ancak bunlar zamanın hassasiyetinden ve Yunan

[59] Osmanlı Devleti'nde Patrikhane işleri ruhani ve cismani olarak ikiye ayrılmıştır. Ruhani işler, Patrik ve Sinod Meclisi tarafından yerine getiriliyordu. Cismani işler ise (okullar, hayır kurumları, evlenmeler, boşanmalar ve miras işleri vb.) ruhaniler ve laiklerden oluşan Karma Meclise veriliyordu. Süreyya Şahin; Fener Patrikhanesi ve Türkiye, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1980, s.65.

süngüsünden korktuklarından bir girişimde bulunamıyor ve sabırla vakit geçiriyorlar. Hükûmetin eli onlara uzandığında feryat etmeye hazırdırlar.

Geçen cuma günü eski Patrik Beşinci Yermanos'un istifasının ardından yerine geçici olarak Bursa Metropoliti Doroteos'un atanmasıyla [12 Ocak 1918(?) tarihinde Adalet Bakanlığı tarafından sunulan mazbata, Babıali tarafından onaylanmış ve Doroteos, Rumların ruhani başkanlığına gelmiştir.] her iki meclis büyük bir toplantı düzenleyerek patrik seçimi meselesine dair komisyon tarafından kaleme alınan mazbata okunmuş ve bundan yararlanan muhalifler, itiraz etmeye hazırlanmışlarsa da nezaketen sessiz kalmışlar; üyelerden Patrik Vekilinin adamlarından Cismani Meclis üyesi Kazanova'nın teklifi üzerine ise tebrik etmek zorunda kalmışlardır. Patrik seçimleri hakkında her bir üye kendi fikrini söylemiş ve bu konudaki ayrıntılı raporları Patrik Vekili Doroteos bizzat alıp bu konuda ne düşündüğünü öğrenmek üzere aracına binerek Beyoğlu'na, Yunan siyasi temsilcisi Kanalopulos'un yanına gitmiştir.

Gerçekleşen görüşme şöyledir: Patrikhanenin iç tüzüğü gereği patriğin azli, görevinden ayrılması ya da ölümü hakkında iki meclis tarafından gösterilecek ve Babıali tarafından görevi resmen onaylanacak patrik vekilinin vekâlet süresi, ancak 40 gündür. Bu sürenin sonunda mutlaka bir patrik seçilecektir. Şimdiki Patrik Vekili, görevini tam bir yıldır vekâleten yerine getirmektedir; fakat bu konudaki beratlar ve usul gereği bu, resmî olarak geçerli olmadığından, görevini hiç yapmamış gibi gözükmektedir. Yani 10 ay 20 günden beri resmî olarak patrik yoktur. Venizelos'un emriyle şimdiye kadar işler idare edilmiş ve mevcut durumdan dolayı kimse de sesini çıkarmamıştır. Fakat bunun sonucunun kendilerince çok kötü olacağını anlayan ve sayıları gittikçe artan muhaliflerin itirazları üzerine, vekâletin süresinin uzatılması hususunda, durumun Babıali'ye bildirilmesinin mi yoksa patriğin seçimine başlanmasının mı daha uygun olacağının Venizelos'a sorulması kararlaştırılmıştır. Venizelos'un düşüncesi, meseleyi olabildiğince uzatmak ve zamandan yararlanabilirse Türkiye Rumlarının ruhani liderliğine, kendine bağlı olan Atina Metropoliti Giritli Meletyos'u seçtirmekten ibarettir. Lakin bu durum, Türkiye'de bulunan metropolit ve rahiplerin çoğunun işine gelmediğinden ve şahsi çıkarlarına uygun olmadığından, bu kişinin tayin edilmesini kesinlikle istemiyorlar. Hatta şimdiden isyan bayrağını kaldırıp Venizelos'un beklediği uygun zaman gelmeden patrik seçiminin yapılmasını istiyorlar. Bundan dolayı Osmanlı Hükûmeti bu konuda çalışır ve yukarıda belirtildiği şekilde hareket ederse başarı sağlayacaktır.

Cuma günü gerçekleşen toplantıda, seçimler meselesiyle bu konuda yapılan resmî olmayan girişimler ve sözde vilayetler tarafından yapılan çeşitli kışkırtmalara dair uzun süren tartışmalarda fikir alışverişinde bulunulmuş ve sonuçta bütün vilayet metropolitlerine tebliğ edilmek üzere aşağıdaki kararlar alınmıştır: "Türkiye'deki Yunanların belediye meclisleriyle, vekil seçimlerine kesinlikle katılmamaları oy birliğiyle uygun görülmüştür. Metropolit ve kilise heyetleri tarafından iki meclisin kararı bilindiği üzere, durumun, patrik

makamına bağlı bütün metropolitliklerle, Sen Sinod Meclislerine[60] acele olarak bir genelge ile bildirilmesi, vilâyetlerdeki hükûmet görevlileriyle Kuvayımilliye üyeleri tarafından bu karar aleyhine Rumlar oy vermeye zorlandıkları takdirde de gereği yapılmak üzere derhâl Patrikhaneye bildirilmesi ve Rumların bu konuda maruz kalacakları durumdan dolayı bilgi vermeleri yönünde teşvik edilmeleri kararlaştırılmıştır. Bu genelgeden dolayı, vilayetlerde Türkler tarafından korkutulup kışkırtıldıkları takdirde bile Rumların hayatının korunacağı da ayrıca kendilerine bildirilmelidir. Bu genelge, hemen basılmak üzere Patrikhane matbaasına verilmiştir."

[60] Metropolitlerin meydana getirdiği meclis, "Sen Sinod" adını taşımakta olup, iki yıl hizmetten sonra altısı her yıl değişen on iki metropolitten oluşmaktaydı. Patriğe bağlı olarak çalışan metropolitlerden her birisi yaş sırasına göre Sinodda görev alıyordu. Metropolitler Patriğe, piskoposlar da metropolitlere bağlıydılar. Piskoposlar kendi bölgelerindeki papazlar tarafından, metropolitler de piskoposlar tarafından seçiliyor, Patrikhane onayladıktan sonra, padişah berat veriyordu. Sinod ayrıca Hristiyan reayanın müracaat edeceği üst mahkeme olarak da hizmet veriyordu. Davalı ve davacının Hristiyan olması ve gönüllü olarak kilise mahkemesine başvurması hâlinde davaya bakabilirlerdi. Eğer taraflardan birisi Müslüman olursa, davaya kadı bakardı. Kilise mahkemeleri, yol kesme, hırsızlık ve cinayet gibi ceza davalarına bakmazlardı. Patrikliğe, oy çokluğuyla metropolitlerden birisi seçilir ve ismi Divanıhümayuna bildirilir ve Divanıhümayun kabul ettiği takdirde seçilen kişi patrik olurdu. Ayrıca Sen Sinod, Patriğin istifasını isteme yetkisine sahipti. Gazi Erdem; Osmanlı İmparatorluğu'nda Hristiyanların Sosyal ve Dini Hayatları (1856-1876), (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı basılmamış Doktora Tezi), Ankara, 2005, s.24-25.

October 30, 1919

General Directorate of National Police Organization
1st Division
3451

To: Ministry of Defense

Attached submitted is a report drawn from the information pertaining to the propagandas made abroad and in the country by the Greeks and the Romaic citizens, who took the delicate situation our country is in for granted. October 30, 1919

Director of National Police Organization
Mehmet Nurettin

It is a known fact that the Romaic activities in Turkiye have secretly been conducted by the Etniki Etaireía under the patronage of the Patriarchate; and were steered by Venizelos himself ever since he came to the power. The Patriarchate daily consults Venizelos almost on every issue and takes his orders. When they consulted Venizelos about the elections to be held, Venizelos said, "It is impossible for Greeks to join the elections." The Romaic press, encouraged by his words wrote, "Why do not the Turkish journalists want to learn about why our national assembly at our eminent Patriarchate decided not to allow any Romaic join the elections?... They do not want to learn – because the Greek citizens of this country have already left their destiny into the hands of the great and victorious Entente Powers. They are looking forward to their saving them." In addition, Venizelos, by taking the present conditions for granted, does not even hesitate to put pressure on the Patriarchate for the appointing of a Patriarch of his choice. The nominees for the Patriarchate are Deputy Patriarch and Bursa Metropolitan Dorotheos, Trabzon Metropolitan Hrisantos[61], Kayseri Metropolitan Manol Karavangel, and Athens Metropolitan Meletyos from Crete. As it is perfectly known that they are Greek sympathizers, as is evident from their manners and actions, no further information is given about them. They want a lot of clever Romaics' taking part in the elections. However, as long as the Patriarchate is ruled by Bursa Metropolitan Dorotheos Samalı(?), who occupies the office of the Romaic Patriarch despite all the laws in effect for long years; and as long as the three or five spiritual and corporeal members dominate the executive

[61] *Hrisantos Flippides: Was born in Gümülcine (Komotini), graduated from the Heybeliada Clerical School, and continued his education in Switzerland and Germany for four more years. He was the leader of the Pontus Movement, only second to the Patriarchate, in the country [Turkiye]. He fled to Greece after the victorious Turkish War of National Independence and was appointed as the Archbishop of Athens, and the Chief of Church in Greece subsequently. He was the writer of Büyük Trabzon Kilisesi Tarihi [History of the Great Church of Trabzon], published in 1936.Sabahattin Özel.* Millî Mücadelede Trabzon *[Trabzon during the National War of Independence].* Ankara: TTK Yay., 1991, p. 7.

board it is totally impossible to establish an alliance or a mutual agreement among some of the elements. Nor it is possible for the rational Christians who have come to an understanding of the benevolence of the Ottoman State, and who wholeheartedly want the power of the Ottoman State last forever, to take up any action guided by their feelings, let alone pronounce their feelings. Those who have the power hold the cross in their hands heap up money, and speak and preach of Christianity, patriotism, and excommunication.

In order to have his orders executed, Venizelos sends 6.000 more golden liras to the Deputy Patriarch in addition to his monthly allocation. In order to protect his position and to make the members of the spiritual and corporeal committees of his own choice obey him blindly, the Patriarch appropriates them some of the money he receives, and keeps the remaining part for himself. Consequently, the Patriarch is doing his best to execute the orders Venizelos has given. He makes use of the opportunities the times grant on one hand, and thinks of the allocations he receives from Athens on the other. He acts on his own conviction that "My services might probably be taken into account, and I might even be appointed to the Office of Patriarch once more." He thus neglects to demonstrate his due allegiance and due respect to the sultan to whom he is legally bound in accordance with the decisions taken – concerning the appointment and dismissal of the patriarchs – and the privileges granted since the reign of Fatih [Mehmet the Conqueror]. By winning the hearts of those who could not have benefited from the allocations, and by not giving up the idea of "sympathizing with Greece," and in the name of the "holy resources" the allowance totaling thousands of drachmas was doubled and sent to us with Görice[62] Metropolitan Yermanos who came to our city last week upon a special mission given by Venizelos. This amount was collected by a committee under the leadership of Kırkkilise Metropolitan Agtankos to be distributed among the opposition. Yermanos, brought Venizelos's verbal orders concerning the elections to the boards at the Patriarchate and the election of a Patriarch. Moreover, most of the Romaics who wanted to run and be elected a representative relinquished the elections on the grounds that there was no strong authority that would value them; that the Ottoman Government proved to be neglectful of the elections held for the Office of Patriarchate and his appointment to the office; that they feared the threat imposed on their denominations by the devotion to Venizelos administration; and that they had to secede in submission to the orders of the Patriarchate. Under the prevailing circumstances, they cannot be successful because of the Romaics at the Patriarchate, who occupy offices illegally, have been pronouncing excommunication and cross.

[62] *Görice: Monastır. Today Bitola, Makedonija (FYROM)*

The Ottoman Government may make use of the political and religious strife among the Romaics. Should the Government make a small sacrifice, provide some material and moral support for the offended, it would have encouraged the Romaics to take part in the elections to be held, and would have helped the due election of a Patriarch who would also be appreciated by the Ottomans. What lies behind Venizelos's not wanting Romaics taking part in the elections is his fear of the bringing of all that fraudulence he has been displaying by falsified statistics and the stratagems he has been developing against us in Europe to the broad day light. He has been fervently claiming that the elections were going to prove that the Romaics constituted the majority of the population in Edirne, İstanbul, and İzmir; however, it was a known fact that the Romaics would not be able to elect half the number of the Muslim MPs even in those cities mentioned, and in such a situation his attempts in turning the European public opinion would have been deteriorated all of a sudden. Yet, Romaics' not taking part in the elections constituted the first article of Venizelos's program. But, İzmir Metropolitan Hrisostomos, in a letter he sent to the Patriarchate concerning the elections wrote "İzmir's status is changing. It has taken up an international stance. It is therefore not appropriate for Romaics not to take part in the elections; it is very possible that we will confront heavy losses. Romaics should choose their delegates. If we can make use of the time until the opening of the Meclis-i Mebusan[63]*, and if it would be found appropriate, our representatives may announce the Greek citizens' – those who live in Turkiye – desire for annexation to Greece, and return to Athens to join the Greek Parliament. We should take lessons from history. Crete issue shall serve as a good example for us nowadays; we must look for making use of it and we must the means to do so."*

Thus, it is evident that the votes and the opinions of the Romaic people differ greatly both in the election of the representatives and the Patriarch. At the meetings of the Patriarchate there are only Deputy Patriarch İnöz Metropolitan Joachim, Casanova of the corporeal members, and a few others. Should the Government take this opportunity for granted, as mentioned above, and acts on wining the hands of a moderate and rational metropolitan and some of the high ranking influential people, in other words if it propagandizes to this end the Romaic elections will prove to be extremely successful as it was the case with the Jewish society. What is more important is that, the Government may either expedite the appointment of the newly elected Patriarch by enforcing its bestowed rights by special laws, or achieves a great political success by appointing an appropriate and a rational Patriarch. But, everything can be gained only by means of devotion.

[63] *A part of the Ottoman Parliament whose members were chosen by the citizens.*

Upon the orders of the Patriarchate large posters bearing the messages, "We have united all the Christians. We shall never take in part in the election of the members of the municipality and the election of the representatives. Those who do shall be excommunicated," were posted on the walls of every single Romaic and Armenian church. Every rational Christian, when asked about his opinion about the elections, said, "If the Ottoman Government really wants to recreate the moderate atmosphere that was prevailing in the country before the war should first win the hearts of the prominent religious leaders who are considered to be of its staff for ages – are in fact under its sovereignty, and are the subjects of Venizelos's propagandas abroad – for this will be followed by the rest easily. But that instead of following this method they are losing pace with the method day by day;" and thus verified our perceptions on the issue. These rational declarations have been deemed to be worthy of taking into consideration. The metropolitans and the priests are trying to deceive the foolish Romaics – who already had enough of recruitments and fined for desertion – to provoke them against the Ottoman Government, and to steer them towards the direction they want, by flattering their national feelings through various means, and by allegedly claiming that killing of the non-Muslim - referred to as "infidel" - is one of the basic rules of Islam. Therefore, should the Ottoman Government and the Caliphate consent the translation of books like Safvet-ül-beyân fî-ahkâm-il-Kur'ân *[On the Purity of the Basic Principles of Quran]* and Istıfâ *[Renunciation] into Romaic, and their publication and distribution among the Romaic citizens in İstanbul and in other vilayets the maliciously prevailing religious propaganda shall sharply be curbed; and the people shall be well informed about what they heard were nothing but utter lies. Although the government had approved the translation of these books into Romaic language and allocated some money a couple of months ago the idea was given up later. These two books have been translated into Romaic perfectly. Great spiritual benefits shall be obtained through small sacrifices. As it shall prove to be very appropriate nowadays, all the measures to be taken and all the sacrifices to be made by our Government shall give rise to the extensive benefits. Most of the priests and the metropolitans offended either by the opponents of the patriarch or by the Greeks by making use of discreditable claims in İzmir and other places are complaining and rebelling with the fear of losing their former state of affluence and ease.*

Finally, when the commander of the Greek forces in İzmir ordered Metropolitan Izmaragros(?) of Çeşme – who was the Metropolitan of Aydın during Greek military occupation of Izmir – to take a Cross and a Greek flag in his hands, walk in front of the people towards the barbarian Turks. Upon Metropolitan's saying, "I am an Ottoman citizen. We have never seen any harm from the Turks or from the Ottoman Government. I can neither act ungratefully nor commit treason"; he was immediately dismissed from his office. Joachim Actemiyos, Kuşadası Metropolitan, was exiled to Manisa upon the orders of the Governor of İzmir, Istekyanis, for the objections he

raised, and upon conviction that his staying on the coast was inappropriate. On the other hand, Metropolitan Lavertirinos, who set out from Trabzon upon the orders of the Patriarchate to advise the people and to make propagandas, was both corresponding with a Turkish official of the Government and the officials at the office of the Metropolitan, and in contradiction to the orders he received from the Patriarchate he did not preach the people of Polatchaki village, at an hour's distance from Giresun; thus, he was dismissed from his office upon the orders of the Patriarchate on the grounds that he was not pursuing national politics, and was charged with treachery. The same is prevalent in İstanbul. As it was published in the Romaic newspapers two or three days ago, the spiritual leaders of the three churches at Galata were dismissed from their offices by the executive boards of the churches without consulting anyone. Due to these illegal and coercive procedures, opposition is gaining more strength every single day. Accordingly, our Government held private talks with one or two of the following people: İzmaragros, who was dismissed from his office as Metropolitan of Aydın, one of the prominent leaders of the opposition – in other words, fervent opponent of the Deputy Patriarch and the Greek Government – living in İstanbul now; former Patriarch Yermanos; Kadıköy Metropolitan Grigoriyos; Ankara Metropolitan and the Chief of the Corporeal Committee[64] Yervasios. Should those people be given a general memorandum, and asked for the execution of the due laws of the sovereign, and application of the special legal codes, there shall be thousands to realize these wishes. Every single opponent metropolitan or priest have their own men; however, they cannot take up action due to the delicate atmosphere prevailing as well as of their fear of Greek bayonets, and spending their time in great patience. They are ready to raise their voices should the government lends them a hand.

Last Friday, upon Bursa Metropolitan Dorotheos's temporary appointment as the successor of Patriarch Yermanos V – the official report drawn by the Ministry of Justice, dated January 12, 1918(?), was approved by Babıâli *and accordingly Dorotheos was appointed as the Romaic Spiritual Leader] – both of the councils held an extensive meeting where the report concerning the election of the patriarch, drawn by a commission, was read; although, the opponents intended to raise their objections they kept their voices down out of courtesy; they had to congratulate him upon the proposal of one of the members of the Corporeal Committee, Casanova, who was of the men of the Deputy Patriarch. Every single member voiced his own view of the Patriarchal elections; Deputy Patriarch Dorotheos taking all the minutes with*

---

[64] Corporeal Committee: The works at the Patriarchate were undertaken by two committees: Spiritual and Corporeal. Spiritual affairs were undertaken by the Patriarch himself and the Synod. The Corporeal Committee undertook worldly affairs (schools, charities, marriage, divorce, and inheritance); it was a joint committee composed of both ecclesiastical and laïque *people.*

Süreyya Şahin; Fener Patrikhanesi ve Türkiye *[Fener Patriarchate and Turkiye]. İstanbul: Ötüken Yayınları, 1980, p. 65.*

him rode his car and went to see Kanalopulos, Greek political representative in Beyoğlu, in order to get his views on the issue. The meeting held was as follows:

The regulations governing the official appointment of a Deputy Patriarch to office – nominated by both of the committees following the dismissal, resignation, and death of the Patriarch – by the Babiâli *foresees that his term in office as a deputy cannot be more than 40 days. At the end of this period, a Patriarch shall be elected. Present Patriarch has been acting as deputy for a year now; however, as his appointment is not valid in accordance with the due privileges granted and the due procedures, he seems as if he has not been holding office. In other words, there is no official Patriarch for the last 10 months and 20 days. Everything was managed under the orders of Venizelos, and no one has raised his voice considering the present circumstances. On realizing that the consequences will turn out to be very bad for them, and upon the objections of the ever increasing number of the opponents they decided to consult Venizelos whether to inform Babıâli on the extension of the period for the Deputy's holding of office, or to launch elections for the Patriarch. Venizelos's main aim is to keep the issue unsolved as much as possible; and if he can make use of time, he wishes to have Athens Metropolitan Meletyos, from Crete, who is very loyal to him, elected as the spiritual leader of the Romaics living in Turkiye. However, as this situation was against their plans, and against the personal interests of most of the Metropolitans and priests in Turkiye, they do not want the appointing of above-mentioned person whatsoever. Moreover, they would like to hoist their rebellion flag, and want to hold the elections long before Venizelos declares the right time for his own interests. Therefore, should the Ottoman Government take up action and work in line with the suggestions mentioned above; it shall prove to be successful.*

At a meeting held on Friday following the discussions and exchange of views on the elections and the unofficial initiatives taken to this end, and on the alleged provocations lead by the vilayets; the following decisions are taken to be conveyed to all the vilayet Metropolitans: It was unanimously decided that the Greek citizens of Turkiye shall not attend the elections to be held for the city council and for the parliament. As the two committees' decision was well known by the Metropolitan and ecclesiastical councils the decisions taken are to be conveyed to all the offices of the metropolitans affiliated to the office of the Patriarchate and to St. Synod Councils[65] immediately. It was

---

[65] *St. Synod Council: Was the council composed of twelve Metropolitans; six members of which were changed every year after two years of service. Each of the metropolitans who worked in affiliation to the Patriarch used to take part in the Synod in accordance with their age. Bishops were affiliated to the metropolitans, who were affiliated to the Patriarch. Bishops were elected by the priests who were subjected to them, and the metropolitans were elected by the bishops, and upon the approval of the Patriarchate the Sultan used to give title of privilege to the elected. Metropolitans had the right of electing a Patriarch among them; the name of the newly elected Patriarch would be sent to the* Divan-ı Hümayun *[Council where the Prime Minister,* Shaikh al-

decided that should the Romaics, who evade to vote against the decision taken, ever be applied pressure by the officials at the vilayets, or by the members of the Kuvâ-yı Milliyye[66], *they shall immediately inform the Patriarchate for the taking of necessary measures to be applied; and they shall ever be encouraged to provide information in this respect. In view of this circular, the Romaics were to be personally informed that their lives should be protected by all means even under the circumstances where they are intimidated or provoked by the Turks in the vilayets. This circular has been given to the Patriarchate printing house for immediate publication.*

---------- ☙ ----- ❧ ----------

Islam *(the chief religious official in the Ottoman empire),* kazasker *(a military judge; a high official in the Ottoman judiciary), and* defterdar *(official who heads a provincial treasury), and other high ranking officials took place], on the Divan's approval the name would be submitted to the Sultan who would approve the elections and bestow the rightful title to the elected PAtriarch. Moreover, Synod acted as the Supreme Court for the Christian citizens to apply. They were entitled to undertake lawsuits should both the defendant and the claimant were Christians, and applied to the ecclesiastical courts willingly. If one of the sides was a Muslim, the lawsuit had to go before the* Kadhi *(a Muslim judge). Ecclesiastical courts were not entitled to undertake suits concerning banditry, larceny, and murder. St. Synod had the authority to ask for the resignation of the Patriarch.*

Gazi Erdem; Osmanlı İmparatorluğu'nda Hristiyanların Sosyal ve Dini Hayatları (1856–1876) *[Social and Religious Life of the Christian Population in the Ottoman Empire (1856-1876)]. Ankara: (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilimdalı basılmamış Doktora Tezi*) [Ankara University, Institute of Social Scences, Unpublished PhD Dissertation], 2005, pp.24-25.

[66] *National Forces. As a term it applies both to the Ankara Government that was founded during the Turkish War of National Independence in Anatolia, and to its military forces.*

2 Kasım 1919

Harbiye Nezaretine

Trabzon - Erzurum Tahkik Heyetinin Raporu

Trabzon'a gidildiğinde, ilgili kişiler ziyaret edildikten ve iki gün boyunca yapılan incelemelerden sonra, askerî yetkililerce hazırlanan araçla hareket edilerek bir günde Gümüşhane'ye ulaşıldı.

Yolda Cevizlik'ten Ardasa'ya kadar Zigana yolunun yapılması için yaklaşık üç tabur kadar askerin görevlendirildiği görüldü. Evet, düşmanlar tarafından Anadolu'nun bu taraflarında olduğu bildirilen silahlı çeteler, bizim taraftan değildir. Rum komiteleri tarafından tertip edilen bu çeteler Sürmene'nin güneyindeki Santa denilen yüksek yaylada bulunuyorlar. Amaçları da hem Trabzon - Erzurum güzergâhında emniyeti ihlal etmek, hem de -Allah korusun- Pontus hükûmetinin kurulması kararlaştırıldığında gelecek çıkartma kuvvetinin harekâtına yardım etmek ve onlara kolaylık sağlamaktır. Çünkü Santa Yaylası'ndan Bayburt, Gümüşhane, Ardasa ve Cevizlik'e inen kısa yollar olduğundan, gerektiğinde dini ve vatanı uğrunda canlarını feda edecek kuvvetin arkasını kesmek kolay olacaktır. Pontus hayalinin gerçekleşememesi üzerine, bu eşkıyaların bir kısmı dağılmış, bir kısmı sığınma talebinde bulunmuştur, bir kısmı da bertaraf edildiğinden, geri döndüğümde birliklerin garnizonlarına döndüğünü gördüm.

Taburların mevcutlarının yetmişer askere düşmesi, firarların da artması üzerine, düzenli olarak firarilerin yakalanması ve toplanmasına kalkışılmasından dolayı, kötü niyetli insanlar tarafından "Asker toplanıyor." söylentisi yayılmıştır.

Bayburt Asker Alma Başkanlığında yaptığım soruşturmanın sonucunda, bir ay boyunca ancak iki üç kişinin sevk edilebildiği anlaşıldı.

Pasinler, Erzurum ve Bayburt taraflarında başka unsurlar bulunmadığından, dünyanın hiçbir yerinde görülmeyen asayiş buralarda mevcuttur.

Erzurum Kongresi'ne gelince, daha önceden tanıştığımızdan dolayı ziyarete gelen ve Kongre'de temsilci olan eski vekil Rauf Bey kısaca şunları söyledi: "Doğu vilayetlerinin her birinde Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye cemiyetleri vardı. İzmir'in işgali ve İçişleri Bakanının 'İşgaller ne kadar kötü olursa olsun, kabul edilecektir.' genelgesi üzerine Erzurum Kongresi imzalanmıştır."

Erzurum Müftüsü Solakzade de "Cenab-ı Hak bizi anasız babasız bırakmasın. Anadan maksadım vatan, babadan maksadım padişahımızdır." sözlerini dile getirdi.

Bu hususlar, daha önce Trabzon, Bayburt ve Erzurum'dan gönderilen şifreli telgraflarla ayrıntılı olarak bildirilmişti. Emirleriniz üzerine kısaca tekrar edildi.

9'uncu Kolordu Komutanlığından
Emekli Tuğgeneral
(İmza)

November 2, 1919

To: Ministry of Defense

Report drawn by the Trabzon-Erzurum Investigation Committee

Having arrived at Trabzon, the relevant authorities were visited, and investigations were held for the following two days; by means of transportation prepared by the military authorities, the committee reached Gümüşhane in a day.

It was observed that three battalions of troops were charged with the construction of the Zigana road extending from Cevizlik to Ardasa. Yes, the gangs, about whom the enemy informed us, in this part of Anatolia are not on our side. These gangs, established by the Romaic committees, are positioned on the high plateau, Santa, in the southern section of Sürmene. Their aim is to violate the public order on the Trabzon-Erzurum road; and – may God forbid – to provide support and comfort for the forces to be landed upon the implementation of the decision concerning the establishment of a Pontus government when the time comes. They would do this by easily intercepting the forces who would sacrifice their own lives without any hesitation for their religion and country; because the position they have taken dominates over the short cuts leading from the Santa Plateau to Bayburt, Gümüşhane, Ardasa, and Cevizlik. Upon the failure of the longings for Pontus, some of those gang members left for other places; some asked for a right of asylum; and some were eliminated. On my return, I observed that the troops had already returned to their garrisons.

Upon the decreasing of the number of the troops in a battalion to 70, increase in desertions, and capturing of the deserters and attempting to gather them [from various places] regularly, the ill-willed people started a rumor "Military is organizing itself!"

At the end on my investigations in Bayburt Recruitment Office, I realized that only two or three people could have been enlisted for the last month.

As there are no other elements in the environs of Pasinler, Erzurum, and Bayburt there is an absolute public order which is second to none in any part of the world.

As for the Erzurum Congress, former Member of the Parliament Rauf Bey, whom we knew earlier, visited us as a representative of the Congress, said the following: "All the Eastern Vilayets had Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye *Associations. On Minister of Interior's circular, concerning the occupation of İzmir, declaring, "No matter how bad the occupations are, they will be welcomed"; the Erzurum Congress was signed.*

Solakzade, Müftü[67] of Erzurum, had also added "May Cenab-ı Hakk[68] *keep us from getting deprived of our mother and father; by mother I mean the country, and by father I mean our Sultan."*

These issues were conveyed through the coded telegram messages sent from Trabzon, Bayburt, and Erzurum in detail. Ther are hereby briefly reiterated on your orders. November 2, 1919

(Ret.) Brigaider General of the
9th Corps Command
(Signed)

---------- ☙ ----- ❧ ----------

[67] *Müftü (Mufti): An official learned in Islamic law who is in charge of Islamic affairs for a province or a district.*
[68] Cenab-ı Hakk: *One of the names attributed to God in Islam.*

Harbiye Nezareti
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi
3722

4 Kasım 1919
Gelişi 6 Kasım 1919

Sivas'tan Harbiye Nazırı Cemal Paşa'ya gelen şifredir.

İstanbul'da, Rumlarla Yunanların yaptıkları bozgunculuk faaliyetleri hakkında elde edilen bilgilerin özeti aşağıdadır. Hükûmet tarafından gerekli tedbirlerin alınması arz olunur.

Temsil Heyeti[69] adına
Mustafa Kemal

Suret

1. Geçen ay kiliselerin idare heyeti seçimleri yapılmış ve birçok Yunan, idare heyeti üyeliğine seçilmiştir.

2. Rum Patrikhanesi, Yunan Elçiliğinden aldığı emir üzerine, kilise yönetim kurulu heyetlerinin dışında, 40 kişilik bir heyet daha seçtirmiş ve bunlara "İstanbul Rum Vekilleri" adını vermiştir. Bu heyetin görevi, İstanbul meselesi Konferans'ta gündeme geldiğinde propaganda yapmak amacıyla uygun görülecek kişilerin Paris, İngiltere, İsviçre ve Yunanistan'a gönderilerek, buralardaki Rumların kışkırtılması, bütün Rumlar adına İstanbul'un ilhakının talep edilip, hiç olmazsa uluslararası idareye sahip olmakla ilgili çalışmalarda bulunulması, Yunanistan'dan gelen emirlerin uygulanması ve sevk edilen çetelerin gerekli yerlere gönderilmesi, kısacası Osmanlı hâkimiyet haklarına aykırı bu durum ve harekâtın idare edilmesidir. Heyet, İzmir'e de gönderilecektir.

3. Yunan Albay Aleksandros Zimragaki on iki gün önce buraya gelmiş ve Elçilikte bulunan Yunan gizli güvenliğinin İstanbul teşkilatında görevlendirilerek işe başlamıştır. Görevi bitince Atina'ya gidecektir. Bu kişinin bir yarbay, iki teğmen ve iki yüzbaşı yardımcısı vardır. Bu yardımcılardan

[69] İlk Heyet-i Temsiliye Erzurum Kongresi'nde Doğu illerini temsil etmek amacıyla kurulmuştur. 11 Eylül 1919'da Sivas Kongresi'nde ise değişikliğe uğrayarak bütün vatanı kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. Bütün ülkeyi temsilen seçilen 16 kişilik Heyet-i Temsiliye şu kişilerden oluşmaktadır: Mustafa Kemal Paşa, Hüseyin Rauf Orbay, Eyüpzade İzzet Bey, Hoca Raif Dinç Efendi, Hacı Salihzade Servet Bey, Sadullah Efendi, Hacı Fevzi Efendi, Hacı Musa Bey, Bekir Sâmi Bey, Refet Bele Bey, Kara Vâsıf Bey, Mazhar Müfit Kansu Bey, Ömer Mümtaz Bey, Hüsrev Sâmi Kızıldoğan Bey, Hakkı Behiç Bey, Ratipzade Mustafa Bey. Bu üyelerin ilk dokuzu Erzurum Kongresi'nce, onuncusu Sivas'ta Heyet-i Temsiliyece ve son altısı da Sivas Kongresi'nce seçilmişlerdir. Sivas Kongresi sonucu Anadolu ve Rumeli vilayetlerinin hepsinin "Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti"ne bağlanması ve Heyet-i Temsiliye tarafından verilecek emirlerin yerine getirilmesi sağlanmıştır. Zeki Çevik; Millî Mücadele'de "Müdafaa-i Hukuktan Halk Fırkası'na Geçiş" (1918-1923), ATATÜRK Araştırma Merkezi Başkanlığı Yay., Ankara, 2002, s.224-227.

Yüzbaşı Dimitriyos Kolokteyas bugünlerde Zalpili(?) torpidosuyla Pontus hükûmetinin jandarma teşkilatını düzenlemek üzere Trabzon taraflarına hareket edecektir.

4. Pontus hükûmetini teftiş etmek üzere geçenlerde buradan sekiz kişilik bir heyet gitmişti. Bunların Patrikhaneye verdikleri raporun özeti, Yunanistan'dan düzenli olarak asker, cephane ve silahın geldiği yönündeydi. Rumlar da yardım ediyorlarmış. Yunanlar, Türk kuvvetlerine karşı cesaret gösteriyorlarmış. Bu yardımların sürekli olarak gelmesini ve devam etmesini istiyorlarmış. Patrikhane bunun üzerine Elçiliğe başvurarak durumun incelenmesi için Albay Zimragaki'ye jandarma işlerinde yardım eden Teğmen Dimitri ve Giritli Yüzbaşı Nikola Tosma'yı Trabzon civarına göndermeye karar vermiştir.

5. Venizelos tarafından, İstanbul'da bulunan bütün cemiyet ve kulüpleri birleştirerek, bir idare heyeti tarafından Yunanistan'dan gelecek emre göre hareket ettirmek ve burada propaganda yapmak üzere, özel görevle Dışişleri görevlilerinden George Skalyeri gönderilmiştir. Bu, şimdiye kadar Tatavla'daki Kravji ve Bakırköy'deki Nea Zoi kulüplerini birleştirmiş ve bunlara şimdiye kadar sözde 27.680 fedai kaydetmiştir.

Ministry of Defense
Administative Department
Cryptography Office
3722

November 4, 1919
Received: November 6, 1919

Code sent from Sivas to Minister of Defense Cemal Pasha

Below is the summuray of the information concerning the defeatist activities the Romaic and Greek citizens in İstanbul. It is hereby requested that the Government take necessary measures. December 4,1919

Date received: November 6, 1919

On behalf of the Committee of Representatives[70]
Mustafa Kemal

Copy

1. *Elections for the administrative committees of the churches were held last month; and many Greek citizens were elected to administrative boards.*
2. *The Romaic Patriarchate had a committee of 40-members, other than the administrative boards of the churches, elected upon the orders of the Greek Embassy, and entitled them as "Romaic Representatives of İstanbul." This committee was to undertake tasks such as selecting of the appropriate people who were to be sent to Paris, England, Switzerland, and to Greece to make propagandas, whenever İstanbul becomes an issue at the conference to be held, with the aim of inciting*

---

[70] *Committee of Representatives [*Temsil Heyeti/Heyet-i Temsiliye*]: The first Committee of Representatives was founded in order to represent the Eastern Vilayets at the Erzurum Conference. At the Sivas Conference – held on September 11, 1919 – the organization of the committee was changed so as to include all the country. The committee representing the whole country was composed of the following members: Mustafa Kemal Pasha, Hüseyin Rauf Orbay, Eyüpzâde İzzet Bey, Hoca Raif Dinç Effendi, Hacı Salihzâde Servet Bey, Sadullah Effendi, Hacı Fevzi Effendi, Hacı Musa Bey, Bekir Sâmi Bey, Refet Bele Bey, Kara Vâsıf Bey, Mahzar Müfit Kansu Bey, Ömer Mümtaz Bey, Hüsrev Sâmi Kızıldoğan Bey, Hakkı Behiç Bey, and Râtipzâde Mustafa Bey. First nine of these members were elected at the Erzurum Congress, the tenth at Sivas by the Committee of Representatives, and the last six was elected by the Sivas Congress. At the Sivas Congress it was decided to unite the all the Anatolian and Rumelian vilayets under the name of* Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti *[Defense of Rights Association], and that they would all be expected to execute the orders to be given by the* Heyet-i Temsiliye*.*

Zeki Çevik; Millî Mücadelede Müdafaa-i Hukuktan Halk Fırkası'na Geçiş (1918-1923) *[Transition from Müdafaa-i Hukuk to People's Party during the National War of Independence (1918-1923)].* Ankara: ATATÜRK Araştırma Merkezi Başkanlığı Yay., 2002, pp.224-227.

the Romaic population in those cities to demand the annexation of İstanbul on behalf of all the Romaics, or at least to demand an international administration for Istanbul; executing the orders given by Greece; dispatching of the gangs to the appropriate places; all in all to conduct and steer this unfavorable conditions and the operations detrimental to the rights of sovereignty of the Ottomans. The committee will also be sent to İzmir.

3. *Greek Colonel Alexandros Ximragaki came here twelve days ago, and was appointed to the İstanbul organization of the Greek secret service at the Embassy. He will return to Athens on completion of his mission. This person has three aides: a lieutenant Colonel, two lieutenants, and two captains. Of these aides, Captain Dimitrios Kolokteias is expected sail towards the environs of Trabzon on board the Zalpili(?) torpedo boat to organize the gendarmerie force of the Pontus government.*

4. *A committee of eight was sent over to inspect the Pontus government. The summary of the report they submitted to the Patriarchate put forward that there was a regular transfer of troops, arms, and ammunition. Romaics are said to be helping them. The Greeks are said to be showing courage before the Turkish forces. They are said to be in pursuit of receiving those aids continuously. Having decided to send Lieutenant Dimitri, who was helping Colonel Ximragaki in organizing gendarmerie forces, and Captain Nikola Tosma from Crete to the environs of Trabzon for an inspection, the Patriarchate applied to the Embassy.*

5. *George Skalieri, one of the officials at the Ministry of Foreign Affairs, has come here for a special mission upon the orders of Venizelos; he was to unite all the organizations and clubs in İstanbul under a single administration, to conduct and steer them in accordance with the orders to be given by Greece, and to propagandize. He, up until now, managed to united the Kravji club in Tatavla, and the Nea Xoi club in Bakırköy, and managed allegedly to enlist 27.680 fedayeens to these clubs.*

---------- ☙ ----- ❧ ----------

7 Kasım 1919

Suret

Dün, Patrikhanede iki meclis toplanmış ve günlük görüşmelerde yapılacak işlerle, diğer hususların yanı sıra patrik seçimine ilişkin özel komisyon tarafından kaleme alınan yazının da incelenip görüşüleceğine dair davetiyeler dağıtılmıştır. Bundan dolayı, patrik seçiminin artık kararlaştırılmış olduğu anlaşılmaktadır. Patrik adaylığına, Trabzon Metropoliti Hrisantos, Kayseri Metropoliti Manol Karavangel, Patrik Vekili olan Bursa Metropoliti Giritli Meletyos gösterilmektedir. Hrisantos ile Meletyos'un Atina ve Paris'e kadar yaptıkları seyahatlerden, nasıl kişiler oldukları anlaşılmaktadır. Karavangel, Rumlar arasında "Anadolu Venizelosu" olarak anılıyor. Meletyos'un durumu zaten bilindiğinden hakkında bilgi verilmesi gereksiz görülmüştür.

Rum Patriğinin azledilmesi, görevden ayrılması veya ölmesi hâlinde bu konudaki berat ve fermanlar gereğince Cismani Meclis ile Sen Sinod Meclisi tarafından bir vekil seçilip Babıali tarafından onaylanırsa ancak 40 gün vekâlet etmek suretiyle görevine devam ediyor. Bu süre içinde patrik adayı olan dört kişi araştırılır ve hükûmete, seçilmesi arzu edilen kişinin ismi padişah iradesi çıkarılması için arz edilir. Bu durumda Patrik Vekilliğinde bulunan Bursa Metropoliti Doroteos, Eski Patrik Yermanos'un Kanburoğlu'nun vasiyetinden dolayı haksız yere görevden alınması üzerine vekil olarak tayin edilmiştir. Arada ortaya çıkan olaylar sebebiyle patrik atanamamış ve Doroteos kanuna aykırı olarak bir yıldan fazla süreyle bu makamı işgal etmiştir.

Doroteos, patrik görevlerini layıkıyla görüp, yerine getirecek güce sahip olmadığından, kendisinden daha bilgili ve kıdemli metropolitler tarafından kıskanılmıştır. Ayrıca hâl ve hareketlerinden dolayı da Venizelos'a körü körüne alet olmak istemeyen ileri görüşlü ve mantıklı bazı kişiler tarafından eleştirilmektedir. Küskünler ve muhalifler gittikçe çoğaldığından, Doroteos'un yerine başka patriğin seçilmesi için ısrarlar artıyor. Patrikhanede toplanan Sen Sinod ve Cismani Meclisleri birçok defa bu meseleden bahsedip görüşmüşlerse de bir karar verilmemiştir. Nihayet geçen hafta, uzun ve tartışmalı bir toplantı yapılmıştır. Patriğin değişmesi ve başkasının seçilmesiyle ilgili olarak yapılan görüşmeler ve bu görüşmelerden çıkan sonuçlar, emri ve izni alınmak üzere Yunan Siyasi Temsilcisi Kanalopulos aracılığıyla aynen Venizelos'a gönderilmişse de henüz bu konuda bir cevap alınamamıştır.

Patrikliğe aday olarak Patrik Vekili Doroteos, Trabzon Metropoliti Hrisantos, Amasya Metropoliti Manol Karavangel ve Venizelos tarafından da Atina Metropoliti Giritli Meletyos gösterilmektedir. Venizelos'un amacı, Türkiye'deki Rumların ruhani makamlarını elde etmek ve böylece bütün planlarını kolayca gerçekleştirmek üzere, kendi adamı ve sırdaşı olan Atina Metropolitini patrik olarak seçtirmekti; fakat Paris Barış Konferansı'nda büyük

meseleler ve Türk meselesi henüz görüşülmediğinden, Patrik işiyle meşgul olmayı gereksiz görmüştür. Buna bağlı olarak uygun zaman gelinceye kadar statükonun devamını, yani Doroteos'un vekil sıfatıyla işlerini yürütmesini ve yüce makamın şimdilik boş kalmasını istediğinden, Venizelos, bu durumu koruyabilmek üzere, Doroteos'a her ay binlere yaklaşan para göndermekte ve bu para ilgili kişilere dağıtılmaktadır. Diğer taraftan Patrik Vekili de elindeki ruhani güç olan aforozu kullanmak ve gerektiğinde Venizelos'un emriyle, kendisine maddi yardımda bulunacak olan Yunan Elçiliği ve ordusu sayesinde işleri yürüterek, Venizelos'un emir ve isteklerini yerine getiriyor. Doroteos, Venizelos'un sevgisini kazanarak, ileride patrik seçilme hayalleri kuruyorsa da Venizelos'un hüküm ve kararı değişmezdir. Hatta seçimler yapılırsa kendisinden önce Trabzon Metropoliti Hrisantos'un kazanma ihtimali vardır. Çünkü Hrisantos'un fanatik emelleri ve Yunanlığa olan hizmetleri daha fazladır. Bundan dolayı yukarıda belirtilen durumdan da anlaşılacağı üzere belirsizlik hâlâ devam etmektedir.

Daha önceki raporda, Romanya'dan şehrimize 27 kişinin geldiği bildirilmişti. Romanya'daki Yunan karargâhından gerekli görülen yerlere sevk edilmek üzere, burada alıkonulan 15 subaydan Binbaşı Estelyos Renklis, Yüzbaşı Haralambos Velitas, Yüzbaşı Stelyanos Andrikos ve Teğmen Grigorikos Anastasyadis'e, gizlice kurulan Karadeniz'deki Pontus cumhuriyetine gönderilmeleri ve orada komiteler, çeteler kurmaları emredilmiştir. Bugünlerde limanımıza gelmesi beklenen İfali(?) adlı Yunan torpidosuyla Karadeniz taraflarına gideceklerdir. Bu torpidoyla, birçok tıbbi alet, silah, cephane ve elbise gönderilecektir. 6 Kasım 1919

November 7, 1919

Copy

Yesterday, the two committees convened at the Patriarchate and invitations concerning the regular activities, as well as the talks to be held on the letter, written by a special commission, pertaining to the election of the Patriarch, were handed out. Thus, it is evident that they have decided to carry out elections for the office of Patriarchate. The nominees for the office of Patriarchate are Trabzon Metropolitan Hrisantos, Kayseri Metropolitan Manol Karavangel, Deputy Patriarch and the Bursa Metropolitan Meletyos from Crete. Both Hrisantos's and Meletyos's personalities are evident from the voyages they made to Athens and Paris. Karavangel is referred to as the "Anatolian Venizelos" among the Romaics. As Meletyos's position is evident it was deemed unnecessary to give further information on him.

On account of the Romaic Patriarch's dismissal from office, resignation, or of his death, the Corporeal and St. Synod committees convene and appoint a deputy in accordance with the firmans[71] *and the privileges granted; should the appointed deputy is approved by the Bâb-ı âlî he could hold office only for 40 days during which four candidates were investigated; finally the name of the person elected is sent for the personal approval of the Sultan by the Bâb-ı âlî for the candidate's appointment to the office. In the present case, The Deputy Patriarch Bursa Metropolitan Dorotheos was appointed as the Deputy Patriarch upon the unjust removal of the former Patriarch Yermanos Kanburoghlu for his will. A patriarch could not have been appointed to the prevailing negative circumstances, and Dorotheos came to occupy this office illegally for almost more than a year.*

As Dorotheos was not competent in undertaking his duties as a patriarch, he was always the subject of envy for his senior metropolitans who were more competent and knowledgeable. Moreover, the rational and perceptive people who would never accept to be blind tools of Venizelos for the manners and deeds he has been exhibiting criticize him. As the number of the offended and the opponents is increasing every day, the number of people who insist on electing another patriarch to replace Dorotheos is increasing as well. Although St. Synod and the Corporeal committees held meetings on the issue for several times they could not reach a certain decision. At last a long and an argumentative talk was held last week. Although the minutes of the talks pertaining the removal of the patriarch and appointment of another, and the results of the discussion held were sent to Venizelos, for further considerations and approval, by the intermediary of Greek Political Representative Kanalopulos, no definite answers could have been received yet.

[71] *Firman: Is an imperial edict*

The nominees for the office of Patriarchate are Deputy Patriarch Dorotheos, Trabzon Metropolitan Hrisantos, Amasya Metropolitan Manol Karavangel, and Venizelos's candidate Athens Metropolitan Meletyos from Crete. Venizelos's aim was to have the Athens Metropolitan, who was his favorite man and confidant, elected as Patriarch in order to hold the Romaics' spiritual offices under his control, and thus be able to realize his plans with ease. However, as bigger issues and the Turkish issue were not taken in hand yet at the Paris Peace Conference, he deemed the Patriarchate problem unnecessary. In line with this idea, Venizelos has been sending money to Doroteos amounting to thousands to be distributed among the relevant people both to guarantee the status quo *– as he wanted Doroteos to be in charge as a deputy for the time being – and to keep this eminent office vacant as he wanted this office to be free until the ripening of the favorable conditions. Moreover, the Deputy Patriarch, with the spiritual power of the excommunication he is holding, is executing the orders Venizelos gives and the demands he voices with the help of the Greek Embassy and under the protection of the Greek Army. Although Doroteos is dreaming of becoming a Patriarch by trying to win Venizelos's favor, Venizelos's decree and decision are invariable. Moreover, should the elections be held soon there is a possibility of Trabzon Metropolitan Hrisantos's winning the elections before him. Because Hrisantos's fanatical longings and service to Greek ideals exceeds that of his own. As it is evident from the above presented circumstances, uncertainty still prevails.*

In a previous report, it was mentioned that 27 people from Romania arrived in our city. Of the 15 officers, Major Estelyos Renklis, Captain Haralambos Velitas, Captain Stelyanos Andrikos, and Lieutenant Grigorikos Anastasyadis, who were left here upon the orders of the Greek headquarters in Romania to be dispatched to the places deemed necessary, were ordered to establish committees and gangs in the secretly established Black Sea Pontine Republic. They will be sailing towards the Black Sea o board the Greek torpedo boat Yphali(?). Lots of medical equipment, ammunition, and clothing will also be sent on board this torpedo boat. November 6, 1919

---------- ℘ ----- ☙ ----------

8 Kasım 1919

Nezaretten yazı

Gizlidir

Sadarete

1. Maraş'ı işgal eden Fransız kuvvetlerinin % 20'si Fransız ve Cezayirli olup, geri kalanı Fransa'ya hizmet eden Adana Ermenileriyle Erzurum ve çevresindeki Ermeni fedaileridir. Bunlar Maraş'a gelir gelmez Müslümanlara ve özellikle kadınlara saldırmaya başlamış, Mutasarrıfın etkili olamaması sebebiyle bütün dükkânlar kapanmış ve halk paniğe kapılmıştır.* Fransız işgalinin Malatya ve Sivas'a doğru yayılacağına dair 13'üncü Kolordu Komutanlığından gelen şifre sureti takdim edilmiştir.

2. 15'inci Kolordu Komutanlığından alınan bilgilere göre, Mütarekenin başlarında Trabzon'da bir Pontus hükûmeti kurulması isteğiyle bu vilayete yönelen Rum göçleri durmuş ve bu isteğin tam tersine Temmuz 1919'dan 18 Ekim 1919 tarihine kadar Trabzon'dan kadın ve erkek karışık olarak 1840 Rum ile 726 Ermeni Batum'a ve diğer vilayetlere gitmişlerdir. Ordu'dan da Rumlardan 100, Ermenilerden 80 kişi Rusya'ya gitmiştir. Bu göçler devam etmektedir.

Bu göçlerin amacının, Kars, Ardahan ve Batum'da Hristiyan çoğunluğun oluşturulmaya çalışılması olduğu düşünülmektedir.

(İmza) (İmza) (İmza) (İmza)

* Temsil Heyeti Başkanlığının şifresinin sureti Ek'tedir.

November 8, 1919

Message from the Ministry
Secret

To: Office of Prime Minister

1. *Twenty percent of the French forces occupying Maraş are French and citizens of Algeria, the rest is composed of the Armenians of Adana and the Armenians fedayeens coming from Erzurum and its environs to serve the French. As soon as they arrived in Maraş they started assaulting the Muslim population in Maraş and especially the Muslim women; closed down all the shops taking advantage of the incompetent Mutasarrif; thus, the townspeople have been stricken with panic.[*] Submitted in attachment is the copy of the message received from the 13th Corps Command, pertaining to the possible spreading of the French occupation as far as Malatya and Sivas.*

2. *According to the information received from the 15th Corps Command, the Romaic immigration, which had started upon the desire to establish a Pontus Government in Trabzon during the days following the signing of the Ceasefire, has come to an end. In contradiction to this desire 1.840 Romaics and 726 Armenian men and women from Trabzon emigrated to Batumi and other provinces between July 1919 and October 18, 1919. 100 Romaics and 80 Armenians from Ordu emigrated to Russia.*

It is believed that the emigrations aim at increasing the number of Christian population in Kars, Ardahan, and Batumi.

(Signed) *(Signed)* *(Signed)* *(Signed)*

---------- ----- ----------

[*] *Attached is the copy of the code sent from the Chair of the Committee of Representatives.*

14 Kasım 1919

Gayet aceledir

11'inci Alay 3'üncü Tabur Komutanlığına

1. Son zamanlarda Pontus meselesi oldukça önem kazanmıştır. Pontus hükûmetini kurmak amacıyla Paris Barış Konferansı'na daha önce gitmiş olan Trabzon Metropoliti, bugünlerde Trabzon'a dönmüştür. Metropolitin yakında Batum'a gideceği haber alınmıştır.

2. Batum'daki Pontus Komitesi kimlerden oluşmaktadır? Başkan ve üyelerinin isimleri nedir? Hangi sokakta, hangi dairede kulüpleri vardır? Faaliyetleri ne merkezdedir? Batum'a göç eden ve sayıları günden güne artan Rum göçmenleri Batum'da ne yapıyorlar?

3. Bu Pontus hükûmetinin fikirlerini yayma aracı olan bir gazete var mı? Varsa adı nedir?

4. Batum'daki Rum milislerinin ve milis kaydedilmeyenlerin sayıları yaklaşık olarak nedir?

5. Rumlarla Ermenilerin arası nasıldır? Aralarında bir birlik var mıdır yok mudur?

6. Yukarıdaki maddelerin acilen Doktor Mahmut Bey ve İslam Cemiyeti[72] aracılığıyla esaslı şekilde araştırılarak, bildirilmesini rica ederim.

(İmza)

[72] Türk ordusunun Mondros Mütarekesi gereği Batum'dan çekilmesi ve Batum'u İngilizlerin işgal etmesi sonucu Batum'daki Türk ve Müslüman halkın geleceği problemi Batum'da bir mücadelenin başlamasına neden oldu. 1918'de kurulan ve merkezi Kars'ta olan Gizli İslam Cemiyetinin Batum'daki şubesi 13 Nisan 1919'da Batum Livası İslam Cemiyeti oldu. Cemiyetin amacı Elviye-i Selase (Kars, Ardahan, Batum)'nin Osmanlı Devleti himayesinde bir muhtariyet idaresine sahip olmasıydı. Cemiyetin resmî yayın organı Sada-yı Millet Gazetesiydi. Bu gazete ile propagandasını yapıyordu. Esin Dayı; Elviye-i Selase'de Millî Teşkilatlanma, Kültür Eğitim Vakfı Yay., Erzurum, 1997, s.173-174.

November 14, 1919

Very Urgent

To: 11th Regiment 3rd Battalion Command

1. *The Pontus issue has gained a momentum recently. The Trabzon Metropolitan who attended the Paris Peace Conference with the aim of establishing a Pontine Government earlier has returned to Trabzon. It has been informed that he will be going to Batumi soon.*
2. *Who are the members of the Pontus Committee in Batumi? What are the names of its chair and the members? What are the addresses of their clubs? What is the extent of their activities? What are the Romaic immigrants, whose numbers are increasing every day, doing in Batumi?*
3. *Is there a newspaper undertaking the spreading of the ideals of this Pontine Government? If so what is its name?*
4. *What is the number, roughly, of the Romaics in Batumi who are enlisted as militia, and of those that are not enlisted yet?*
5. *What is the relation between the Romaics and the Armenians? Is there an alliance between them?*
6. *I hereby request the detailed investigation of the above-mentioned articles urgently by Doctor Mahmut Bey and Islamic Association,[73] and sending of the results.*

November 14, 1919
(Signed)

---------- ☙ ----- ❧ ----------

[73] *Batumi Islamic Association: Upon Turkish Army's withdrawal from Batumi, in line with the stipulations of the Moúdhros Ceasefire Agreement, and upon the British occupation of Batumi the problem of the future of the Turkish and Muslim population kindled a struggle in Batumi. The Batumi Branch of the secret Islamic Association - founded in Kars in 1918 – was founded on April 13, 1919, and began to be referred to as the Islamic Association of Batumi Sanjak. The aim of the Association was to found an autonomous state composed of the* Elviye-i Selase *[Three Sanjaks] – namely Kars, Ardahan, and Batumi – under the protection of the Ottoman State. The official newspaper of the Association was* Sada-yı Millet *[Nation's Voice].*

Esin Dayı, Elviye-i Selase'de Millî Teşkilatlanma *[National Organization in Elviye-i Selase]*. Erzurum: Kültür Eğitim Vakfı Yay., 1997, pp.173-174.

16 Kasım 1919

Nezaretten 15'inci Kolordu Komutanlığına şifre

12 Kasım 1919 tarihli şifreye cevaptır.

Trabzon Metropoliti, Pontus cumhuriyetinin kurulması için Paris'e gitmiş; fakat orada yüz bulamamış olacak ki İstanbul'a döndüğünde, kendi isteğiyle bazı temaslarda bulunmuş ve Trabzon Rumlarına eski imtiyazlarının verilmesi şartıyla bir uzlaşma teklif etmiştir. Şimdi Trabzon'da da aynı şekilde hareket ettiği anlaşılmaktadır. Ancak Metropolitin bizi yanıltarak tekrar dışarıdan Rumların, Trabzon vilayetine göç etmelerini sağlaması veya vilayetteki Rumlar arasında esaslı bir teşkilat yapmaya çalışması muhtemeldir. Bu açıdan, bu faaliyetlerin uygun bir şekilde takip edilerek, her gün buraya bildirilmesi rica olunur.

(İmza) (İmza) (İmza)

November 16, 1919

Code from Ministry to the 15th Corps Command

Rejoinder to the code dated November 12, 1919

It seems that the Trabzon Metropolitan who paid a visit to Paris with the hope of establishing a Pontine Republic was turned down, for when he returned to İstanbul he contacted several authorities on his request and offered them a reconciliation in return for establishing the previous prerogatives of the Romaic citizens of Trabzon back. It has been observed that he is working with the same understanding in Trabzon now. However, it highly probable that this Metropolitan might again attempt to bring Romaic immigrants to Trabzon vilayet or even establish a well organized group among the Romaics in the vilayet by deceiving us. Therefore, proper pursuit of his actions and daily reports concerning his actions are hereby requested.

(Signed) *(Signed)* *(Signed)*

---------- ----- ----------

27 Kasım 1919

Harbiye Nezaretine

Rum Patrikhanesindeki seçimler sebebiyle cereyan eden görüşmeler hakkında dikkat çekici bilgiler içeren bir rapor, Nezarete verilmek üzere takdim edilmiştir.

Emniyet Genel Müdürü
Mehmet Nurettin

Daha önceki raporlarda ayrıntılı olarak bildirildiği üzere, Rum Patrikhanesinin Cismani Meclisinde bulunan 12 üyeden, ruhban sınıfına mensup olmayanlardan sekiz kişinin görev süreleri yakında sona ereceğinden, bu kişilerin yerlerine yenilerinin seçilmesi için İstanbul'un bütün bölgelerinde 15 günden beri yapılan seçimler cumartesi günü sona ermiştir. 10-23 Kasım 1919 tarihleri arasında yapılacak Cismani Meclisin yeni üyelerini seçmek üzere ikinci seçmenler geçen pazar günü Fener'deki Patrikhaneye davet edilmişler ve saat 11.15'te her iki meclisten oluşan Patrikhane Genel Millî Meclisi, Patrik Vekili Doroteos'un başkanlığında toplanmıştır. Seçilecek kişiler, kanun hükümlerince belirlenen sayı çerçevesinde çağrılmışlarsa da onlar Yunan adaylarla birlikte gitmişlerdir. Mesela Beyoğlu bölgesi, iki kişi göndereceği yerde, Yunanların katılmasıyla birlikte altı kişi göndermiştir. Meclisin toplanmasının ardından ilk olarak Beyoğlu'ndan seçileceklerden, Proia gazetesi başyazarı Damaskinos söz alarak "Yunan milletini kurtaran büyük Venizelos'un başarılarını ve hizmetlerini takdir edip ödüllendirecek bir teşekkür yazısının telgrafla gönderilmesini" teklif etmiştir. Daha sonra, Meclisin, Beyoğlu'ndan seçilen altı kişiden yalnız ikisinin kabul edilmesine dair kararını protesto etmiştir. Birinci teklif oy çokluğuyla ve alkışlarla kabul edilmiştir. Patrik Vekili Doroteos ikinci teklife cevap olarak "Meclis, yalnız iki kişinin seçilmesini öngören kanunları uygulamaktan başka bir şey yapamazdı." demiştir. Bunun üzerine Beyoğlu'ndan aday olarak gönderilen ve Yunanlar tarafından seçilen üçüncü kişi, yani Emiros gazetesinin sahibi ve başyazarı Kostantin Makridis söz almak istemiştir; fakat İstanbul Eski Vekili Haralamidis'in "Beyoğlu'nun yalnız iki seçmeni geçerli olduğundan onlar söz alabilirler. Sen fazladan seçilenlerdensin. Bu nedenle senin burada söz söylemeye hakkın yoktur." demesi üzerine Mecliste büyük bir gürültü kopmuştur. Eski Cismani Meclis üyelerinden Doktor Papa ve adaylardan Damaskinos, Tomaritis ve Haralamidis söz alarak, Beyoğlu'ndan seçilen altı kişi hakkında uzun uzadıya tartışmışlardır. Cismani Meclis üyelerinden Kara Todori, "Ben ilk kanunları yapan İstefanaki Kara Todori'nin torunuyum. Büyükbabamın yaptığını ben bozamam ve bozdurmayacağım." demiştir. Bunun üzerine Mecliste ortaya çıkan karışıklıktan dolayı Genel Meclis Başkanı olan Patrik Vekili, yarım saat için görüşmelere ara vermek zorunda kalmıştır.

Meclis ikinci defa toplandığında Patrik Vekili Doroteos, “Efendiler, durum gereği meselelerimizin çözülmesi için seçilmesi gereken Meclis üyeleriyle Patriğin seçilmesi hakkındaki görüşlerin birbirine zıt olduğunu gördüğümden, birleşme gereğini tavsiye ederim. Çok hassas zamanlar geçirdiğimiz bu dönemde, yabancıların nazarında, aramızda uyuşmazlık olduğunu göstermemeliyiz. Biz buraya, milletin oylarıyla karar vermeye geldik. Siz böyle sözlerle, mücadelelerle bizi yabancılara rezil ediyorsunuz.” demiştir. Cibali’den aday olan Pasimakopulos’un, “Haralamidis’in Beyoğlu’ndan seçilecekler aleyhinde sarf ettiği sözleri geri almasını” istemesi üzerine Mecliste yeniden şiddetli itirazlar, tartışmalar başlamış ve yürürlükteki kurallar hakkında birçok görüş dile getirilmiştir. Sonunda bu tartışma ve gürültüler o dereceye ulaşmıştır ki, Patrik Vekili sessizliği sağlamak üzere oturumu kapatıp Meclisi terk etmiştir. Adaylar, Patriğin bu tavrını şiddetle protesto ederek toplantının gerekirse gecenin geç saatlerine kadar devam etmesini talep etmişlerdir. Yapılan protesto ve ısrarlar üzerine, Patrik Vekili yeniden başkanlığa gelmek zorunda kalmıştır. Karma Meclis Başkanı Ankara Metropoliti Yervasios söz alarak “Meclis Başkanı sıfatıyla sahip olduğum yetkiye dayanarak size soruyorum. Burada niye toplandık? Kanunlar gereğince mi hareket edeceğiz, yoksa Venizelos’un programı üzerine herkes istediğini mi yapacak!” deyince gürültüler kopmuştur. Görüşme konusunun değiştirilmesi ihtiyacı görüldüğünden, diğer maddelerin değerlendirilmesine başlanmıştır.

İlk önce Trabzon Metropoliti Hrisantos tarafından, Trabzon Rumlarının parayla seçimlere katılmalarını sağlamak amacıyla iki zengin Türk’ün bol para ve gayret sarf ettiğine dair hazırlanan rapor okundu. Darülacezeye gönderilmek üzere polisler tarafından toplanan dilencilerin hâlâ Genel Müdürlükte olmalarına ve aç kalan bu dilencilere para yardımında bulunulmasına dair görüşmeler yapıldıktan sonra, akşam geç vakitlerde tekrar seçimler meselesi gündeme gelmiştir. Sonuçta, Patrikhane hakkında kanunlarda yer alan ve 60-70 yıldan beri yürürlükte olan kanunların duruma uygun olarak değiştirilmesi, yeni baştan düzenlenmesi hususunda on iki kişiden oluşan bir kurulun seçilip atanması kararlaştırılarak, seçimlerin yeni Patrikhane kanununun düzenlenmesinden sonraya bırakılmasına karar verilmiştir. Böylece Patrikhane Genel Millî Meclisinin birinci toplantısı sona ermiş ve Cismani Meclis üyelerinin seçimi, ileri bir tarihe ertelenmiştir.

İşte geçen pazar günü Patrikhanede toplanan Genel Millî Mecliste cereyan eden durum, yukarıda belirtildiği gibidir. Rumlar arasındaki fikir ayrılıkları resmen ortaya çıkmış ve muhalif parti için büyük başarı sağlanmıştır. Yalnız verilen karar incelenecek olursa, İstanbul’un Fethi’yle birlikte Fatih Sultan Mehmet’ten bu yana büyük sultanlar tarafından verilmiş olan berat ve fermanlarla ara sıra düzenlenen padişah emirleri, şimdiye kadar yürürlükteyken; yetkili olan beş-on kişinin keyfî kararıyla birkaç dakika içinde bir köşeye atılmıştır.

Lakin bu ferman ve kanunlar, Osmanlı Devleti'nin hâkimiyetinin haysiyet, şan ve şerefini temsil edip koruduğundan, Osmanlı tâbiyetindeki Rumların, ruhani makamı olan Patrikhane ile ilgili yeni kanun ve nizamların düzenlenmesi amacıyla oluşturulan bu kurul, usulen Meclis-i Mebusanın onayı, kararı ve padişahın emrine uygun olmadığından kanuna aykırıdır. Osmanlı Devleti'nin, bir unsur hakkında yürürlüğe konmak üzere düzenlenecek bir kanunun, sırf Yunan kanunlarından alınacağına ve Yunan emel ve fikirlerini yayıp uygulayacağına dair tereddütleri vardır. Bu karar, Osmanlı Hükûmetine haysiyetini, şerefini ve hâkimiyetini ihlal edecek şekilde büyük bir darbe vuracak ve sonuçta Hristiyan unsurların büsbütün Osmanlı Devleti'nden kopmasına sebep olacaktır. Bununla birlikte Osmanlı Hükûmetinin artık bu konuda büyük fedakârlıklar yapma zamanı gelmiştir.

Patrikhanenin yeni kanununu düzenlemekle görevli olacak on iki kişinin ya da hiç olmazsa büyük kısmının ne şekilde olursa olsun elde edilmesi gerekir ki, görüşmelerin sonunda hükûmet tarafından resmî olarak yazıyla bildirilen ve yıllardan beri yürürlükte olan eski kanunların geçerliliğinin devam etmesini talep etsinler. Hükûmetimizin geleceğiyle ilgili görünen bu önemli mesele hakkında hükûmet tarafından yapılacak fedakârlıklar sonucunda başarı sağlanırsa, eski kanun gereğince seçilecek yeni Cismani Meclis üyeleri, herhâlde mevcut kanunların tamamının uygulanmasını isteyen kişilerden olacaklardır. Bundan dolayı artık Venizelos'un hizmetçisi olmaktan başka bir meziyeti olmayan ve birçok metropoliti kendisine küstüren ya da ayrılmasına sebep olan Patrik Vekili Doroteos, bir gün bile makamında durmayacaktır. Doroteos'un düşürülmesiyle, patriklik makamına Osmanlı dostu yani ılımlı, Rumluğun ve Patrikhanenin menfaatlerini düşünen ve yıllarca Osmanlının kanatları altında mutlu bir şekilde yaşayan Rumların, şimdiye kadar mevcudiyet, milliyet, gelenek ve dillerini koruduğu gibi bundan sonra da öylece devam etmesini isteyen bir kişinin seçilmesi de kolaylaşır. O zaman Osmanlı Hükûmetinin gücü, gerek içeride gerekse dışarıda gösterilmiş olacaktır. Bunun yanı sıra fedakârlık yapmaya gerek kalmadan, Rumların vekil seçimlerine, çoğunlukla hükûmetin dikkat ettiği noktalara memnuniyetle hizmet edecek akıllı ve ileri görüşlü kişilerin katılması sağlanmış olacaktır. Yani talep edilen eski kanunların geçerliliğini yeni kurulacak on iki kişilik komisyon kabul edip onaylarsa Cismani Meclise seçilecek sekiz üye, eski görüşü savunan kişilerden olacağı gibi, Sen Sinod Meclisi üyesi olan on iki üyeden yedisi de zaten patrik vekilinin aleyhtarı olacaktır. Sonuçta yirmi dört kişiden oluşan Genel Millî Mecliste, on beş kişi bizden güç ve destek alırsa, eski durumun devam etmesi hususunda kesin şekilde görüş birliği sağlanacaktır. Böylece büyük çoğunluk hükûmet taraftarı olacaktır. Bundan dolayı bu mesele, ilgili makamlar tarafından dikkate alındığı takdirde devletimize ve milletimize çok önemli yararlar sağlanmış olacaktır. Söz konusu komisyona üye olarak atanan kişilerle adaylar şunlardır:

Fener bölgesi adayı Seyanodis Mecliste bulunmadığından, bu bölgenin ismiyle buradan seçilecek kişinin ismi yazılamamıştır. Cibali'den: Pasimakopulos; Beyoğlu'ndan: Tomaritis, Damaskinos, Makridis, Sutredis, Varderpulos Mırmıroğlu; Balat'tan: P. Raktopulos; Galata'dan: Anastasyadis ve Damyanidis; Feriköy'den: S.(?) Tepera oğlu; Langa'dan: Şiotopulos; Samatya ve civarından: Simaçopulos ve Yeonidis; Edirnekapı'dan: Neonidis; Yeniköy ve İstinye'den: T. İnglidis ve Simeonidis; Beşiktaş'tan: Haçopulos; Arnavutköy'den: T. Feloros; Ortaköy'den: Evangel Papas; Bebek'ten: Pandazidis; Kumkapı'dan: Doktor Kolitidis; Boyacıköy'den: N. Dedecis; Tatavla'dan: T. Cinotis ve Karucidris; Dolapdere'den: Doktor Beharopulos'tur.

Yeni seçim tüzüğünü düzenlemek üzere kurulması kararlaştırılan komisyona atananlar da şunlardır: Sen Sinod Meclisi üyelerinden Erdek Metropoliti Retis, Vize Metropoliti Antmiyus -ılımlı kişilerden olduğundan elde edilmesi kolaydır- ve Cismani Meclis üyelerinden Kara Todori -ki yukarıdaki fikirlerinden eski düzen taraftarı olduğu anlaşılmaktadır- ve Kazanova; seçilecek kişilerden de Beyoğlu adaylarından: Makridis, Damaskinos, Varderpulos, Cibali adayı Pasimakopulos, Galata adayı Anastasyadis ve Kasandopulos, Balat adayı Raktopulos üye olarak atanmışlardır. Celsenin sonunda Beyoğlu adayı Tomaritis'in teklifi üzerine Patrik Vekili, komisyona atanan kişilerin hemen görevlerine başlamaları hususunda güven mektuplarını kendilerine gönderecektir. Alınan haberlere göre komisyonun görevi bir ay içinde son bulacaktır; fakat kendisine üç ay daha zaman verilmiştir.

November 27, 1919

To: Ministry of Defense

Submitted in attachment is the report concerning the important parts of the talks held on the elections at the Romaic Patriarchate. November 27, 1919

General Director of National Police Organization
Mehmet Nurettin

As it was clearly put forward in the previous reports pertaining to the elections held in İstanbul and its environs for the Romaic Patriarchate's 12-member Corporeal Committee, whose non-clerical eight members' term of office would come to an end soon, has come to an end after 15 days on Saturday. Last Sunday, the nominees were invited to the Patriarchate in Fener to elect the new members of the Corporeal Committee between November 10 and 23, 1919. At 11:15, the two committees of the Patriarchate – referred to as the Patriarchate General National Council – convened under the leadership of the Deputy Patriarch Doroteos. Although the candidates to be elected were invited in accordance with the prevailing laws, they attended the talks together with the Greek candidates. To exemplify, the Beyoğlu district instead of sending only two candidates sent six people, with the inclusion of the Greeks. Following the meeting, one of the candidates from Beyoğlu, the chief editor of the Proia *gazette, Damaskinos, asking permission to speak, suggested, "… sending of a letter of gratitude via telegram praising and rewarding the successes and invaluable services of Venizelos the Great, the savior of the Greek Nation." Later, he protested the committee's decision of approving only two of the eight people elected in Beyoğlu. The first proposal was accepted unanimously among applauses. In reply to the second point the Deputy Patriarch Doroteos said, "The Committee could do nothing but comply with the national laws stipulating the election of only two people." Thereupon, the nominee from Beyoğlu, the third candidate chosen by the Greek, the owner of the Emiros gazette and the chief columnist Konstantin Makridis asked for a permission to speak; but upon Haralamidis's, former İstanbul Deputy, saying "Beyoğlu could only elect two voters, and they are the only ones who would have a say. You are one of those who are elected in excess. Therefore, you do not have a right to speak here"; a big quarrel broke out at the meeting. Doctor Papa, one of the former member of the Corporeal Committee, and the nominees Damaskinos, Tomaritis, and Haralamidis asked for permission to speak and held long talks about the six people that were elected from Beyoğlu. Kara Todori, one of the members of the Corporeal Committee, said, "I am the grandson of the one who made these laws first, Stephanaki Kara Todori. I shall not efface what my grandfather did, and I shall not allow anybody go against them." Following the turmoil that broke out at the meeting the Deputy Patriarch,*

acting as the Chair of General National Council, felt obliged to give a break to the talks for half an hour.

When the assembly convened the second time, Deputy Patriarch Doroteos said, "Effendis, as I gather that there are clashing views on the election of the committee members and the Patriarch for the solution of our national problems I call for the necessity of coming together. In such a delicate term we are living in, we should not display discord before the foreigners. We are gathered here upon the votes of the nation to decide. You are dishonoring us with those words of yours, and fights before the foreigners." Strong objections and quarrels started on Pasimakopulos's, nominee from Cibali, asking, "Haralamidis's taking the words he said against the nominees to be elected from Beyoğlu back"; and fierce talks on the prevailing regulations ensued. At last these discussions and the clamors reached to such an extend that in order to establish peace the Deputy Patriarch had to close the meeting and left the council. Nominees strongly objected to Patriarchs attitude, and demanded that the talks last until late in the evening if need be. Upon the objections and insistences raised, the Deputy Patriarch compelled to resume his chair once again. A greater clamor broke out when the Chair of the Joint Committee and the Metropolitan of Ankara Yervasios said, "I am asking you in my capacity as the Chief of the Committee, and with all the authority O hold; why did we gather here? Are we going to act in line with the laws, or let everyone act as they wish in line with the Venizelos's program?" As the changing of the issue was deemed necessary, other issues to be dealt with were taken in hand.

First, a report written by Trabzon Metropolitan Hrisantos, concerning two rich Turkish persons' spending too much of money and effort for the Romaic citizens of Trabzon to take part in the elections, was read. Following the talks on raising money for the hungry beggars, gathered by the police to be sent to Darülaceze[74]*, who were still at the General Directorate; the elections issue was again brought to the fore late in the evening. Consequently, establishing of a committee of twelve that would undertake the rearrangement, or at its best changing, of the laws prevailing for the last 60-70 years to meet the present needs; and delaying of the elections for the Office of Patriarchate until the declaration of the new status were decided. Thus, the first meeting of the General National Council of the Patriarchate had ended, and the election of the members of the Corporeal Committee was delayed to a further date.*

Such was the mood that prevailed at the General National Council that convened at the Patriarchate last Sunday. The difference of opinion among the Romaics was thus surfaced, and a great success was attained for the

[74] *Dâr-ül-aceze: A home for poor, homeless, handicapped people and homeless children, located in İstanbul.*

opposing side. However, should the decision reached be examined it will be seen that although the privileges and the firmans *granted only by the sultans ever since the Conquest of İstanbul by Fatih Sultan Mehmet*[75]*, and the decrees occasionally issued by the sultans were prevalent until present, they are now cast aside by the arbitrary decision of a couple of people in a second.*

However, those firmans *and laws protect the rights of sovereignty, glory, and the honor of the Ottoman State; moreover, the committee established with the aim of rearranging the laws and regulations concerning the Patriarchate, which is the spiritual authority for the Ottoman Romaic citizens, is illegal as it lacks the approval of the* Meclis-i Mebusan *by rights, and is against the decrees of the Sultan. The Ottoman State has her own reservations for the rearrangement of laws to be implemented only for the benefit of a single constituent, on the conviction that they will be taken solely from the Greek laws, and will aim at spreading of Greek longings and ideals. This decision will violate the dignity, honor, and the rights of sovereignty of the Ottoman Government to the extreme, and will pave the way to the separation of the Christian elements from the Ottoman State thoroughly. Furthermore, it is about high time that the Ottoman Government made great sacrifices in this respect.*

All or at least the majority of those twelve people who were chosen to rearrange the new laws pertaining to the Patriarchate should be won no matter what it costs so that they may demand the continuity of the effectiveness of the laws that the Ottoman Government had officially issued and have been prevalent for long years. Considering this important issue concerning the future of our government, should the sacrifices to be made by the Government prove to be successful, the members of the new Corporeal Committee elected in accordance with the earlier laws shall be the ones demanding the thorough application of the prevailing laws. Thus, the Deputy Patriarch Doroteos, who has no virtue other than being the true servant to Venizelos, and who offended and compelled lots of Metropolitans to resign shall not be able to continue to hold office another day. With the fall of Doroteos, the election of a modest and a friendly personage who will ponder about the interests of the Romaics and the Patriarchate, and pursue the aim of continuing the preservation of the existence, tradition and language of the Romaic nation who have been living in peace under the wings of the Ottomans shall be rendered easy. Then the grandeur of the Ottoman Government shall be displayed both at home and abroad. On the other hand, without making too much of sacrifice, rational and prescient people who shall mostly serve the basic points the Government is paying attention will be encouraged to take part in the Romaic elections. That is to say, should the newly elected twelve-member commission accept and approve the prevalence of the former laws, eight members to be elected to the Corporeal Committee will be of those who advocate the former views; likewise the seven members of the twelve-member St. Synod Committee will

[75] *Mehmet II, the Conqueror.*

consequentially be the ones who are against the Deputy Patriarch. Finally, should we support the fifteen members of the 24-member General National Council there shall be a definite consensus on the continuation of the former state of affairs. Thus, the majority shall side with the Government. Moreover, should this issue be taken into consideration it shall prove to be very useful for our state and nation. The people who are appointed to the mentioned commission as members are:

As the Fener region nominee Seyanodis was not at the committee, the name of the district and the name of the person to be elected could not have been written. From Cibali: Pasimakopulos; from Beyoğlu: Tomaritis, Damaskinos, Makridis, Sutredis, Varderpulos Mırmıroghlu; from Balat: P. Raktopulos; from Galata: Anastasyadis and Damyanidis; from Feriköy: S(?) Teperaoghlu; from Langa Shiotopulos; from Smatya and its environs: Simatchopulos and Yeonidis; from Edirnekapı: Neonidis; from Yeniköy and İstinye: T. Ynglidis and Simeonidis; from Beşiktaş: Hatchopulos; from Arnavutköy: T. Feloros; from Ortaköy: Evangel Papas; from Bebek: Pandazidis; from Kumkapı: Doctor Kolitidis; from Boyacıköy: N. Dedejis; from Tatavla: T. Djinotis and Karudjidris; and from Dolapdere: Doktor Beharopulos.

Those who are chosen for the committee to undertake the rearrangement of the rules and regulations governing the elections are: Erdek Metropolitan Retis, member of the St. Synod Committee; Vize Metropolitan Antmiyus – he is easy to win as he is one of the modest people; Kara Todori, member of the Corporeal Committee – considering what is mentioned above he is still of the former order; and Kazanova; and the nominees to be elected from Beyoğlu Makridis, Damaskinos, Varderpulos; Cibali nominee Pasimakopulos; Galata nominees Anastasyadis and Kasandopulos; Balat nominee Raktopulos. At the end of the session, upon Beyoğlu nominee Tomaritis's proposal the Deputy Patriarch was to send the letters of credence for the elected so that they could their tasks immediately. According to the information received, the commission would conclude its task within a month, but he is given three more months.

---------- ℘ ----- ☙ ----------

2 Aralık 1919

Nezaretten 15'inci Kolordu Komutanlığına şifre

Trabzon Metropoliti Hrisantos Patrikhaneye rapor göndererek, "Trabzon Rumlarının parayla seçimlere katılmalarını sağlamak amacıyla zengin iki Türk'ün çok büyük para ve gayret sarf ettiğini" bildirmiştir.

Rumlar ve Türkler arasında dostluk kurulmasını öneren Hrisantos'un izlediği politika aslında bilinmektedir. Kendisiyle yapılacak görüşmelerde buna göre davranılması ve onların tedbirlerine aynı şekilde karşılık verilmesi konusunda ilgililere bilgi verilmesi rica olunur.

(İmza) (İmza)

December 2, 1919

Code sent from the Ministry to 15th Corps Command

Trabzon Metropolitan Hrisantos sent a report to the Patriarchate saying "In order to enable the Romaics of Trabzon join the elections, two rich Turkish people are spending too much of money and effort."

As a matter of fact the politics Hrisantos, who suggested the establishment of friendship between the Romaics and Turks, has been pursuing is a well known fact. We hereby request your informing the relevant authorities in accordance with the information presented and reciprocate their actions correspondingly.

(Signed) *(Signed)*

---------- ----- ----------

Babıali
İçişleri Bakanlığı
Emniyet Genel Müdürlüğü
Asayiş Şubesi
216

4 Aralık 1919

Gizlidir

Harbiye Nezaretine

Rum Patrikhanesinin başvurusu üzerine Trabzon ve çevresinde Pontus hükûmeti adına birtakım teşkilatlar oluşturulması için Yunan subaylarından birkaçının Trabzon'a gönderilmesine izin verildiği, Atina adında bir motorla da silah ve cephane gönderileceği haber alınmıştır. 27 Kasımda gelen vapurdan Doktor Katmanis adında bir asteğmen ile dört Yunan askerinin çıktığının Trabzon Valiliği tarafından bildirilmesi üzerine, cevap olarak, sözde Yunan Kızılhaçı adına hareket etmeleri muhtemel olan söz konusu kişilerin hâl ve hareketlerinin takip edilerek, bozguncu faaliyetlere, teşkilat oluşumuna ve silah ithaline meydan verilmemesi bildirilmiştir. Her gittikleri yerde açtıkları fesat ocaklarıyla güvenliği tehdit eden Yunanların bozguncu hareketlerinin yerel görevliler tarafından alınacak tedbirlerle engellenemeyeceği tecrübeyle sabit olmuştur. Bu konuda İtilaf devletleri temsilcileri tarafından gerekli girişimlerde bulunulması ve sonuç hakkında bilgi verilmesi hususu Dışişleri Bakanlığına yazılmıştır.

İçişleri Bakanı adına
Müsteşar
Keşfi

Babıâli
Ministry of Interior
Directorate of National Police Organization
Department of Public Order
216

December 4, 1919

To: Ministry of Defense

Secret

We have been informed that several Greek officers were sent to Trabzon and its environs to establish several organizations on behalf of the Pontine Government upon the request of the Romaic Patriarchate; and that certain amount of weapons and ammunition was to be sent on board a motorboat called Athens. In response to the information, we received from the Office of Governor of Trabzon concerning the arrival of Doctor Katmanis, a third lieutenant, and four Greek soldiers to Trabzon on November 27 we suggested the close pursuit of their actions – as they might even possibly pretend to be acting on behalf of the Greek Red Cross society. Moreover, it was also suggested any attempt for defeatist actions, establishing organizations, and importing of weapons should be curbed. It has been proven by experience that it is almost impossible to curb the defeatist actions the Greeks have been employing, by threatening the public security through the dens of mischief they set up everywhere they went, with the measures to be taken by the local authorities. The Ministry of Foreign Affairs has been informed for taking due initiative before the representatives of the Entente Powers. December 4, 1919

On behalf of the Ministry of Interior
Permanent Undersecretary
Keşfi

---------- ----- ----------

5 Aralık 1919

Trabzon Mevki Komutanlığına

1. Harbiye Nezaretinden yazılı olarak alınan 22 Kasım 1919 tarihli emirde aşağıdaki hususlar bildirilmektedir:

a. Trabzon ve çevresinde kurulmaya çalışılan Pontus hükûmetinin durumunu incelemek üzere Patrikhane tarafından buraya gönderilen sekiz kişilik heyet İstanbul'a dönmüştür.

b. Bu heyetin ifadesine göre, Yunanistan'dan buraya düzenli asker ve cephane gönderilmekte, Rusya'daki Yunanlardan yüklü miktarda yardım alınmaktadır.

c. Pontus cumhuriyetinin jandarmasını düzenlemek üzere, Dimitriyos Kolitilyani, Niyakola Dimlay ve Petros Limenyakis adlarındaki üç Yunan subayı Trabzon taraflarına gidecektir.

d. Pontus hükûmetine teslim edilmek üzere ekim ayında Amerika'dan satın alınan bir yelkenlinin, geminin sözde yükü olan manifaturayı[76] çıkarmak üzere yine sözde Romanya tarafına değil, Karadeniz'e çıkıp mühimmatla dolu olarak Trabzon taraflarına gitmiş olduğu, gelen haberlerden anlaşılmıştır.

e. Venizelos, İstanbul meselesini şimdilik daha sonraki bir zamana bırakarak, bunun yerine Pontus Karadeniz hükûmetinin kurulması ve Trakya, Epir, On İki Ada meselelerinin halledilmesiyle uğraşmak gerektiğini düşünmüş ve bu amaçla Patrikhaneye talimat vererek, Doğu Trakya ile Pontus için teşkilat ve propaganda merkezi olarak İstanbul'un kabul edilmesi yönünde faaliyete başlanmasını istemiştir.

2. Pontus cumhuriyetinin kurulması ve bu yönde yapılan çalışmaların takip edilmesi için Paris'e giden Rum Metropolitinin dönüşünde, İstanbul'da bazı makamlarla görüştüğü ve Trabzon Rumlarına eski ayrıcalıklarının verilmesi şartıyla bir uzlaşmaya varmaya çalıştığı haber alınmıştır. Trabzon Mevki Komutanıyla yaptığı görüşmede de aynı konuyu dile getirdiği anlaşılmıştır. Fakat bu kişinin bizi aldatarak, yine Pontus emellerine hizmet edecek şekilde Rumlar arasında esaslı bir teşkilat yapmaya çalışması muhtemeldir. Bu görüşü, söz konusu kişinin Batum seyahati ve her tarafta görülen özel Rum faaliyetleri doğrulamıştır.

3. İstanbul ve çevresinde kıyafetlerini değiştirmiş bazı Yunan subayları, silah altındayken terhis edilmiş Rum askerleri ve çeşitli gizli komite kurmayları tarafından halk arasında Yunanistan lehinde propaganda faaliyetlerinin arttığı ve gizli teşkilatın genişletilmeye çalışıldığı görülmüştür.

[76] Manifatura, fabrika yapımı her türlü kumaş ve bez türü dokumalardır. Türkçe Sözlük; s.1340.

4. Rumların bu faaliyetlerinden ve hemen her tarafta arttığı görülen ve ilan edilen yukarıdaki hususlardan anlaşılıyor ki, Rumlar, Yunanistan Hükûmeti tarafından hazırlanan bir programın uygulanması, (AYEL) siyasetlerinin zorlanması ve ortaya çıkarılması için faaliyetlerini artırmaya başladılar. Özellikle Trabzon ve çevresini ilgilendiren bu haberlerin önem ve ciddiyetle takibi hususunda, Rumların yabancılarla olan ilişkilerinin, Batum ve çevresindeki Rumların mülklerinin, içeride ve dışarıda olan ilişkilerinin sürekli olarak gözlenmesi büyük önem taşımaktadır. Karadeniz Pontus hükûmetinin jandarmasını düzenlemek için gelen subayların, silah yüklü geminin ve asayişi bozacak diğer Yunan faaliyetlerinin olay anında tespiti ve ele geçirilmesi, önemli bir konudur. Hükûmetin siyasi faaliyetlerine ve müdahalesine esas oluşturacak bilgiler edinilerek, bunların zamanında Kolorduya ulaştırılmasını rica ederim. Trabzon Mevki Komutanlığına, 3'üncü Kolordu Komutanlığına ve 9'uncu Kolordu Komutanlığına bilgi verilecektir.

15'inci Kolordu Komutanı
Kâzım Karabekir

December 5, 1919

To: Trabzon Regional Command

1. *In the written orders received from the Ministry of Defense – dated November 22, 1919 – following orders are conveyed*
   a. *The committee of eight sent here by the Patriarchate to inspect the status of the Pontine Government, to be established in Trabzon and its environs, has returned to Istanbul.*
   b. *According to the report drawn by this committee there is a regular shipment of troops and ammunition from Greece; and a generous help is received from the Russian Romaics.*
   c. *Three Greek officers – namely, Dimitrios Kolitiliani, Niyakola Dimlay, and Petros Limenyakis – will go to the environs of Trabzon in order to organize the gendarmerie forces of the Pontine Republic.*
   d. *The information obtained reveals that a sailboat purchased from America in September was allegedly to deliver her load of dry goods and notions to Romania; however, she sailed to the Black Sea and went towards Trabzon with her load of ammunition.*
   e. *Venizelos, leaving the İstanbul issue aside for a while, decided to deal with the establishment of Black Sea Pontine Government, and with the issues of Thrace, Epir, and Dodecanese; to this end he ordered the Patriarchate to take up action in making İstanbul the organization and propaganda headquarters for Eastern Thrace and Pontus.*
2. *A piece of information was obtained about the Romaic Metropolitan, who went to Paris to pursue the studies undertaken for the establishment of a Pontine Republic, held talks with some of the authorities in İstanbul on his return; and tried to reach a compromise on condition that the Romaics of Trabzon are given their earlier privileges back. It has also been understood that he brought the same issue to the fore in his meeting with the Commander of the Trabzon Region. However, it is highly possible that this person will deceive us and undertake the forming of a well-organized Romaic institution, composed of Romaics, to serve the interests of the Pontus. This conviction was proven both by his visit to Batumi, and by the special Romaic activities displayed here and there.*
3. *It has been observed that some Greek officers, in disguise, Romaic soldiers who were dismissed while still serving in the army, and some of the high-ranking members of the secret organization indulged heavily in intensified propaganda activities, and attempted in widening of the scope of the secret organization.*

4. *It has thus become evident – through the mentioned activities the Romaics have taken and through their declarations they made almost everywhere – that the Romaics intensified their activities in executing the program devised by the Greek Government for imposing and reviving the AYEL politics. It is of utmost importance that the information concerning Trabzon and its environs be pursued with extreme caution; and Romaics' relations with the foreigners, the Romaic properties in Batumi and its environs, and their relations with each other both in the country and abroad should be observed closely. It is imperative that the Greek officers who came over with the intention of organizing the gendarmerie force of the Black Sea Pontine Government , the ship full of arms and ammunition, and any other Greek activity attempting to disturb public security be caught* in flagrante delicto.

I hereby request the timely gathering and forwarding of any information that would form the bases for the political activities and the intervention measures to be taken up by the Government to the Corps Command. Trabzon Regional Command, 3rd Corps Command, and the 9th Corps Command shall all be informed. December 5, 1919

15th Corps Commander
Kâzım Karabekir

---------- ----- ----------

10 Aralık 1919

Harbiye Nezaretinden

İçişleri Bakanlığına

Batum'da bulunan 500 kadar Rum ailesinin Trabzon'a döneceklerine dair haberin, Trabzon'daki İngiliz Temsilcisi tarafından Trabzon Valisine verildiği ve Valilik tarafından da cevaben yaşanan sefalet dolu hayattan bahsedilerek, esasen bunların dönmelerinin uygun olmayacağının söylendiği, 15'inci Kolordu Komutanlığından gelen şifrede bildirilmiş ve bu şifre, öneminden dolayı aynen takdim edilmiştir.

Özellikle Trabzon, bir süreden beri oldukça dikkat çekici olaylara sahne olmaktadır. Her şeyden önce, Rusya'nın güney kıyılarında, Bolşevikler tarafından uzaklaştırılan Rumlardan bir kısmının, bu vilayetin kıyılarına çıkmasıyla başlayan göçmen seli, Trabzon Metropoliti Hrisantos'un Paris'ten ayrıldığı sıralarda Trabzon'daki Rum ailelerinin Batum'a göç etmeye başlamasıyla kötü bir hâl almıştı. Trabzon'da geçici bir Pontus Hükûmetinin kurulması hakkındaki haberlerle birlikte, 500 kişilik bir Yunan kuvvetinin Ermenistan'a yardım etmek üzere Patris vapuruyla limanımızdan Karadeniz'e geçtiğine dair Emniyet Genel Müdürlüğünden alınan 7 Aralık 1919 tarihli bilgi, bu meselenin önemini arttırmıştır.

Memleketimizi terk edip dışarıya giden Rum ve Ermeni ailelerini, gücümüzün yettiği kadar tekrar memleketimizin içine almamak, can güvenliğimiz açısından gereklidir. İngiliz Temsilcisinin Batum'dan döneceğini bildirdiği 500 ailenin içinde, Batum'da eğitilerek asker olmuş hatta belki de bizzat Yunan ordusunda görevlendirilecek birçok şahsın bulunması hiç de ihtimalden uzak değildir.

Bütün bu değerlendirmelerden sonra, bu ailelerin kabul edilmemesi hakkında Trabzon Valiliği tarafından alınan bu isabetli kararda ısrar edilmesi Trabzon Valiliğine bildirilmiştir.

(İmza) (İmza)

December 10, 1919

From: Ministry of Defense

To: Ministry of Interior

The code received from the 15th Corps Command, concerning the information – given by the English Representative in Trabzon to the Governor of Trabzon, to which the Office of the Governor responded saying that their return would not be appropriate due to miserable conditions prevailing – about returning of some 500 Romaic families from Batumi to Trabzon is hereby attached due to its importance as it is.

Trabzon, especially, has come to be the scene of very thought provoking incidents for quite a while. First of all, upon the arrival of the ever increasing in flock of some of the Romaic immigrants – whom the Bolsheviks deported from the southern shores of Russia – to Trabzon has become even worse upon Trabzon's Romaic citizens emigrating to Batumi which corresponds to the date the Trabzon Metropolitan Hrisantos left Paris. The information obtained from the note – dated December 7, 1919 – received from the Directorate of National Police Organization concerning the establishment of a provisionary Pontine Government in Trabzon and the arrival of 500-men Greek force – on board the steamer, Patris – with the aim of helping Armenians, added to the importance of the issue.

Not allowing the Romaic and the Armenian families – who immigrated to other countries deserting our homeland – return back to our homeland is extremely crucial for the security of our lives. It is highly probable that there are soldiers, trained in Batumi, and many people who would be employed in the Greek army, among the 500 families whom the English Representative said would be returning from Batumi.

Following all these evaluations, the Office of the Governor of Trabzon is notified to be persistent on the decision it has taken on not allowing those families to return.

(Signed) *(Signed)*

---------- ----- ----------

Harbiye Nezaretinden
Şifre

10 Aralık 1919

15'inci Kolordu Komutanlığına

7 Aralık 1919 tarihli yazıya cevaptır.

Batum'dan dönecek 500 Rum ailesinin kabul edilmemeleri hakkında Trabzon Valiliği tarafından alınan karar isabetli görülmüş ve bu kararın uygun görüldüğünün Trabzon Valiliğine tebliğ edilmesi İçişleri Bakanlığına yazılmıştır.

(İmza)	(İmza)	(İmza)

December 10, 1919

From: Ministry of Defense
Code

To: 15th Corps Command

Rejoinder to the note date December 7, 1919

The decision, pertaining to the return of 500 Romaic families, taken by the Office of Governor of Trabzon has been seen to be appropriate; accordingly, the Ministry of Interior is informed for conveying the message of approval to the Office of Governor of Trabzon.

(Signed) *(Signed)* *(Signed)*

---------- ----- ----------

13 Aralık 1919

Erzurum'dan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

6 Aralık 1919 tarih ve 590 sayılı şifreli telgrafa Ek'tir.

1. 23 Kasım 1919 tarihinde Trabzon Limanı'na gelen Loid vapuruyla Trabzon'daki Yunan (SSLL) Kızılhaçına bağlı (SE.SRY.Y) Doktor Katmanis, Onbaşı Esperyoris, Belines ve Petrevelis, Vasilos, Pavlis, İperyodun, asker Dimitradis ve İrimahohoş adlı kişiler gelmişlerdir. Takip ettirilen bu kişiler hakkında edinilecek bilgiler, ayrıca bildirilecektir.

2. Batum'da Pontus Cemiyeti teşkil edilmiştir. Gönüllü kaydediyorlar. Fikirlerini yaymak için bir de gazeteleri var. Bu gazetenin nüshalarını ele geçirince içeriği hakkında bilgi vereceğim. Pontus Cemiyeti, Rumların tekrar Osmanlı Devleti'ne göç etmeleri için çalışmaktadır. Bundan önce bildirdiğim gibi, gerek Trabzon'daki İngiliz Temsilcisinin, Rusya'da yaşanan sefalet bahanesiyle Trabzon'dan Rum göçünü engellemek istemesi, gerekse 500 Rum ailesinin geçimlerinin çok zor olması sebebiyle Batum civarından tekrar Trabzon'a getirilmeye çalışılması, bu siyasetle ilgilidir.

3. Trabzon Rum Metropoliti Hrisantos'un Batum'da olduğunu daha önce bildirmiştim. Kendisi bir hafta Batum'da kaldıktan sonra Tiflis'e gitmiştir. Venizelos, Gürcistan ile Yunanistan'ı birbirine yaklaştırmak için bir süreden beri uğraşıyor. Genelkurmay Başkanlığı da bu noktaya dikkat çekmişti. Metropolitin Tiflis'e gitmesi, (ESLRH) şüphesiz Osmanlılar aleyhine görülmelidir.

4. Trabzon'un yalnız Cevizlik kazasından, çoğunluğu askerlik yaşında olmak üzere 160 erkeğin ticaret yapmak için İstanbul'a gitmiş olması dikkat çekicidir. Bunların (TRKVKKLH) olduğu ve İzmir'e gitmekte oldukları tahmin edilmektedir.

5. Mütareke'den kasım ayına kadar Trabzon ve çevresinden Batum'a giden Rumlarla, Ermenilerin sayısı şöyledir:

Batum ve çevresine giden Rumlar 2170 erkek, 1085 kadın ve 971 çocuk; Ermeniler 309 erkek, 306 kadın ve 282 çocuktur.

15'inci Kolordu Komutanı
Kâzım Karabekir

December 13, 1919

The code sent from Erzurum to Ministry of Defense
Attachment to the coded telegram message dated December 6, 1919 – numbered 590

1. *(SE.SRY.Y) Doctor Katmanis, affiliated to the Greek (SSLL) Redcross Society in Trabzon, Corporal Esperyoris, Belines and Petrevelis, Vasilos, Paulis, Iperyodun, regulars Dimitradis and Irimahohosh arrived in Trabzon Port on board the steamer, Loid, on November 23, 1919. Those people are being closely pursued; any information to be gathered about them will be conveyed in no time.*

2. *A Pontine Association is established in Batumi. They are registering volunteers. They have their own newspapers to spread their ideas. I shall give information about the content of the newspapers as soon as I receive copies the newspaper. The Pontine Association is working for the returning of the Romaics back to the Ottoman State. As I have mentioned earlier the Trabzon English Representative's attempts to curb the Romaic emigration from Trabzon on the grounds that there was misery in Russia; and his attempts in trying to bring 500 Romaic families to Trabzon on the grounds that they can hardly support themselves in the environs of Batumi, are all related with this politics being practiced.*

3. *I have informed you earlier that the Trabzon Romaic Metropolitan Hrisantos was in Batumi. He having stayed in Batumi for a week, went to Tbilisi. Venizelos has been doing his best and everything possible to draw Georgia close to Greece. The Office of the Chief of Staff had also drawn attention to this point. Metropolitan's visit to Tbilisi (ESLRH) should be considered against the Ottoman interests.*

4. *160 men's going from Trabzon's Cevizlik district to Istanbul, most of whom were suitable for military service in terms of age, for trade is extremely noteworthy. It is believed that they are (TRKVKKLH) and heading towards İzmir.*

5. *The number of the Romaics headed towards Batumi, and of the Armenians, from Trabzon and its environs between the signing of the Ceasefire Agreement and November is as follows:*

   Romaics who emigrated to Batumi and its environs 2170 men, 1085 women, and 971 children; as for the Armenians, 309 men, 306 women, and 282 children. December 13, 1919.

15th Corps Commander
Kâzım Karabekir

---------- ∞ ----- ☙ ----------

13 Aralık 1919

Erzurum'dan Harbiye Nezaretine gelen şifredir.

1. 9 Aralık 1919 tarihinde İngiliz bandıralı büyük bir nakliye vapuru, Trabzon Limanı'na gelmiştir. Bu vapurda yaklaşık 3000 kadar İngiliz askerinin bulunduğu anlaşılmıştır. Biri Hintli general, dördü kurmay ve Erzurum'da önceleri temsilci olarak bulunan Yarbay Rawlinson, üç emir subayı ve üçü silahlı olmak üzere 10 asker Trabzon'a çıkmıştır. Dört otomobil, 55 sandık konserve, beş sandık peksimet ve iki çuval un Trabzon iskelesine çıkarılmış, Yarbay Rawlinson ile birer refakat subayı ve birkaç asker, burada bir süre kaldıktan sonra vapura dönmüş, vapur da Batum istikametine hareket etmiştir.

2. Trabzon Metropoliti, Batum'da Pontus Komitesi ileri gelenlerinden Tavmaktalos Kind'in eniştesi Yuanidi Gosropulos ve Bünyadoğullarının evinde kalmış, Batum'daki Pontus Komitesinde toplanan Rumlarla uzun uzadıya konuşmuştur. Bu konuşmada Avrupa'da gördüğü durumdan ve temas kurduğu siyasi şahsiyetlerden aldığı vaatlerden bahsetmiş; fakat konuşmasının içeriği tamamıyla anlaşılamamıştır. Batum'dan Tiflis'e gitmiş ve Tiflis'te de aynı şekilde hareket ederek Batum'a dönmüştür. Batum'dan vekiline gönderdiği mektupta, Batum'daki ve Tiflis'teki Rumlara nasihatlerde bulunduğunu, taşkınlık çıkarmamalarını temin ettiğini ve birkaç güne kadar döneceğini Trabzon Mevki Komutanlığına bildirmesini istemiştir. Trabzon Metropolit Vekili ve Trabzon Mevki Komutanıyla görüşmesinde Batum çevresindeki Rumların daha önceden Trabzon Metropolitliğine bağlı iken Rusların Batum'u istila etmesiyle, oradaki Rumları idareleri altına aldığını ve şimdi Metropolitin eski durumunu kazanmaya çalıştığını ifade etmiştir. Yeri geldiğinde Patrikhanenin, Gümüşhane Metropolitini patrik olarak seçmek istediğini, Yanya, Manastır, Selanik ve Adalardaki kiliselerin vakıflarını Yunan Hükûmeti aldığı için buna karşılık olarak Türkiye'deki metropolitlerden bazılarına Yunanlar tarafından para verildiğini söylemiştir.

3. Trabzon'daki Rumlar, Venizelos ve Kral Kostantin tarafı olmak üzere iki gruptur. Metropolitin Trabzon Rumlarına, yakında Trabzon'a bir Rum vali yardımcısının geleceğini, Hristiyanların haklarının korunması için barış antlaşmasına birçok maddenin ekleneceğini ve Barış Konferansı'ndan bunun için söz aldığını söylediği anlaşılmıştır.

4. Harbiye Nezaretine ve civar kolordulara bildirilmiştir.

15'inci Kolordu Komutanı
Kâzım Karabekir

December 13, 1919

Code sent from Erzurum to Ministry of Defense

1. *A big transport ship, carrying an English flag, arrived at the Trabzon Port on December 9, 1919. It was observed that the ship was carrying some 3.000 English soldiers on board. An Indian general, four staff officers, former representative in Erzurum Lt.Col. Rawlinson, three adjutants, and ten soldiers – three of whom were armed – landed on the Trabzon Port. Four automobiles, 55 boxes of canned food, five boxes of hard biscuit, and two sacks flour were put on the Trabzon Port. Several adjutants and soldiers remained on the port together with Lt.Col. Rawlinson for a couple of hours then got on board the ship and sailed towards Batumi.*

2. *Trabzon Metropolitan stayed over at Yuanidi Gosropulos – brother-in-law of one of the influential people of the Pontine committee at Batumi, Tavmaktalos Kind; and at Bünyadoghlus', and held tediously long talks with the Romaics who were gathered at the Pontus Committee in Batumi; however, the point he wanted to make was never understood. At the talks he told them about his observations in Europe and about the promises he was made by the political personages he had talked in Europe. He went to Tbilisi from Batumi, and returned to Batumi having had held meetings in the same manner. In a letter he sent from Batumi to his deputy, he said he advised the Romaics in Batumi and Tbilisi on their not inciting trouble, and told him to inform the Trabzon Regional Command that he would be returning within a couple of days. In the talks he held with the Trabzon Deputy Metropolitan and Trabzon Regional Commander he claimed that the Romaics living in the environs of Batumi were affiliated to the Trabzon Metropolitan before the Russian invasion of Batumi; that they made the Romaics living there their own subjects; and that the metropolitan was trying to recover his former state. He also claimed that he wanted to elect the Gümüşhane Metropolitan as his successor when the time comes. As the Greek Government took over the waqfs of the churches in Ioannina, Monastir, Saloniki, and of those on the islands the Greeks, in return, were helping some of the metropolitans in Turkiye financially.*

3. *The Romaics in Trabzon are divided into two groups: the supporters of Venizelos, and the supporters of the King Constantine. It has been understood that the Metropolitan told the Romaics of Trabzon that a Romaic vice-Governor was to be appointed to Trabzon; that a lot of terms were to be added to the peace treaty to protect the rights of the Christian community, and that he took words of promise from the Peace Conference.*

4. Above is conveyed to the Ministry of Defense and to the corps commands in the region.

December 13, 1919

15th Corps Commander
Kâzım Karabekir

---------- ----- ----------

Harbiye Nezareti
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi

16 Aralık 1919

Erzurum'dan Harbiye Nezaretine gelen şifredir.

1. Erivan Hükûmet partisi olan Taşnaksütyunla[77] diğer partiler arasındaki soğukluk sebebiyle yakında bir kabine buhranı doğacağı ve yeni kabineye Türkiye ve Rusya Ermenilerinin ileri gelenlerinden de birkaç kişinin katılacağı haber alınmıştır. Zengezor meselesinin, Azerbaycan Başbakanı Yusuf Bey ile Ermeni Başbakanı Matizof ve Amerika Temsilcisi Albay Şerki'den oluşan bir kongrede görüşüldüğüne ve büyük olasılıkla bu meseleyle ilgili görüş birliğine varılacağına dair bilgiler alınmaktadır. Ermeniler, Karabağ'da bazı Müslüman köylerine saldırmış ve buraları tahrip etmişlerdir. Barış Konferansı tarafından verilen karar üzerine, iki tümen kadar olan askerî birliklerin Erivan'a geleceği söylenmektedir. Bu kuvvetin, Harbiye Nezaretine bildirilen ve Selanik civarında eğitilmekte olan 30.000 kişi olması muhtemeldir.

2. Batum'da Pontus Hükûmeti adında bir komite bulunmaktadır. Başkanları Yovanidis, yöneticileri Livabed'dir. Üyeleri Doktor Teofilaktos, Livabdi gibi şahıslardan oluşmaktadır. Bu komitenin fikirlerini yaymak için Elefteros Pontus adında bir gazete Batum'da yayımlanmaktadır. Batum'daki bütün Rum tüccarları bu komitededir. Bu gazetenin elde edilebilecek nüshalarından Nezarete gönderilmesi, Trabzon Mevki Komutanlığına yazılmıştır. Osmanlı Devleti'nden göç eden Rumlardan bir kısmı, içeriye sevk edilmiş, diğer bir kısmı da Batum'da kalıyormuş. Yarısı Batum'da olmak üzere 300 kadar milis askeri bulunmaktaymış. Erzak ve elbiseleri İngilizler tarafından veriliyor ve aylık 3000 ruble de maaş alıyorlarmış.

3. Trabzon Metropoliti Batum kilisesinde yaptığı konuşmada, resmî bir görevle girişimleri söylemeyeceğini ifade etmiş. Dinî nasihatlerde bulunan Metropolitin Tiflis'e gitmesinin nedeni de Ermenilerin memleketleri dâhilindeki Rumlardan asker alması meselesini halletmek içinmiş.

4. Gürcistan Hükûmeti, en fazla yardımı Dağıstan'a veriyormuş. Birkaç gün önce 200 kişilik bir subay kafilesi göndermiş. Cephane ve silah çok fazla miktarda gönderiliyormuş.

[77] Taşnaksütyun, dağınık ve iç kavgalardan kurtulamayan Rusya (Kafkasya) Ermenilerini, bir arada ve federasyon hâlinde toplamak için uzun çalışmalar sonunda 1890 yılında Tiflis'te kurulmuştur. 1892 yılında tamamen sosyalist bir programla, çetecilik ve terör yöntemlerini benimsemişlerdir. Abdülhamit yönetimine karşı Van isyanı ve Osmanlı Bankasına saldırı (1896), İkinci Sasun isyanı (1904), Yıldız'da bombalı suikast gibi eylemleri düzenlemişlerdir. Tarık Zafer Tunaya; Türkiye'de Siyasal Partiler; C.1, Doğan Kardeş Yay., İstanbul, 1952, s.593-599.

5. Bolşeviklerin 20 Kasım 1919 tarihinden 25 Kasım 1919 tarihine kadar Güney Rusya'da 7500 esir, 1 top, 380 mitralyöz, 10 zırhlı katar, 1.000.000 mermi, birçok mühimmat ve teçhizat aldığı Batum'dan bildirilmiştir.

6. Batum'un önem kazanan durumu karşısında Batum'da kuvvetli bulunmak ve Ermenilerin memleket içindeki bozguncu girişimlerini sonuçsuz bırakmak için, Batum'da olup Osmanlı Hükûmetine taraftar olan İslam Cemiyetine gerekli yardımda bulunulmasının uygun olacağını değerlendiriyorum.

15'inci Kolordu Komutanı
Kâzım Karabekir

December 16, 1919

Ministry of Defense
Department of Supervision
Cryptography Office

Code sent from Erzurum to Ministry of Defense

1. *We have been informed that there will be a cabinet crisis among the Daschnakzoutioun,[78] Erivan Government Party, and other parties; and that several prominent figures among the Turkish and Russian Armenians would take part in the new cabinet to be formed. There are rumors about Yusuf Bey's, Azerbaijani Prime Minister, Matizov, Armenian Prime Minister, and American representative Col. Sharky's holding talks on the Zangezur issue at a special congress; and that their reaching a consensus on the issue is highly probable. Armenians attacked some of the Muslim villages in Karabakh and destroyed them. It has been claimed that following the acceptance of the decisions taken at the Peace Conference they will be sending some two divisions of military force to Yerevan. It is highly probable that the units to be sent will be composed of the troops, amounting to 30.000 men, being trained in the environs of Selaniki.*
2. *There is a certain committee called Pontine Government in Batumi. Their president is Yovanidis, and administrative chief is Livabed. Its members are composed of people such as Doctor Theofilaktos, and Livabdi. The committee publishes a newspaper, titled* Elefteros Pontus*, in Batumi, to spread its ideas. All the Romaic merchants living in Batumi are members of this committee. Trabzon Regional Command is asked to send copies of this newspaper to the Ministry as much as possible. It has been claimed that some of the Romaics who emigrated from the Ottoman State are moved to the inner regions, and some were still in Batumi. It has also been asserted that there is a 300- men militia force, half of which is said to be in Batumi. Their provisions and uniforms are said to be given by the English; moreover, they are said to be paid 3.000-ruble salary.*
3. *It is reported that the Trabzon Metropolitan, in the speech he made at the Batumi church, said that he would not talk about the initiatives taken as he was on an official duty. The reason behind Metropolitan's, who is said to be giving spiritual advises, visit to Tbilisi was to settle the problem of mustering of the Romaic youth living on the Armenian soil by the Armenians.*

---

[78] *Daschnakzoutioun: Was established to bring the Russian (Caucasus) Armenians living in an internal strife, over a dispersed geography, under a federation in Tbilisi in 1890 after long discussions. They adopted banditry and terror as their means in accordance with a thoroughly socialist program they devised in 1892. They set up insurgencies against the Abdülhamid regime: Van Revolt and raiding of the Ottoman Bank in 1896, Second Sasun Revolt in 1904, and bombing incident at Yıldız.*

Tarık Zafer Tunaya, Türkiye'de Siyasal Partiler *[Political Parties in Turkiye]; Vol:1. İstanbul: Doğan Kardeş Yay., 1952, pp. 593-599.*

4. *Gruziyan Government is said to be sending most of aid to Dagestan. It is claimed that they sent 200 officers a couple of days ago. It is also said that they are also sending lots of ammunition and arms.*
5. *It has been heard from Batumi that the Bolsheviks took 7.500 captives, an artillery gun, 380 machineguns, about 10 armored vehivles, 1.000.000 bullets, lots of ammunition and equipment from the southern Russia between November 20, 1919 and November 25, 1919.*
6. *As Batumi's position became highly important, I believe, it is imperative that we should provide the most help possible to the Islamic Association, who sympathizes with the Ottoman Government, in order to be strong in Batumi and to be able to render the defeatist attempts of the Armenians living in the country in vain. December 16, 1919*

15th Corps Commander
Kâzım Karabekir

---------- ℘ ----- ☙ ----------

4 Ocak 1920

Harbiye Nezaretine

Bazı istihbarat bilgilerini içeren bir rapor bilgilerinize sunulmuştur.

Emniyet Genel Müdürü
Mehmet Nurettin

Bir iki gün önce Amerika'dan İstanbul'a gelen Ermenilerin ifadelerine göre, sonradan Amerika'ya giden General Antranik[79] ve Vikradoni ile orada bulunan bir miktar Ermeni askerinin celbine ve bunlara verilmek üzere silah ve mühimmatın tedarikine çalışıldığı; fakat başarılı olunamadığı ve geçenlerde Londra'ya giden Nubar Paşa'nın[80] İngiliz himayesini elde etmek için özel girişimlerde bulunduğu; ancak onun da ümitsizce Paris'e döndüğü anlaşılmıştır.

Birinci Dünya Savaşı sırasında esir düşen Osmanlı askerlerinden peyderpey vatanlarına dönenler, esarette bulundukları yeri, orada yaşayan halkla aralarında geçen olayları, bu konudaki duygularını tanıdıklarına ayrıntılarıyla anlatmakta ve oralarda meydana gelen karışıklıklar hakkında bilgi vermektedirler.

---

[79] Antranik Ozanyan, 1865'te Şebinkarahisar'da doğmuştur. Burada 1885 yılındaki isyan hareketine ilk katılanlardandır. Daha sonra İstanbul'a giderek Hınçaklarla temasa geçmiş ve bir Türk polis şefini öldürerek Batum'a kaçmıştır. 16 Mayıs 1895'te silahlı 40 adamıyla birlikte Sason'a geçerek, Ermeni Serop'un çetesine katılmış, Serop ölünce yerine geçmiştir. Sason çevresinde iki yıl içinde birçok Müslüman'ı katletmiş; hatta Ermeni köylerine girerek Ermenilere de çeşitli işkenceler yapmıştır. Ruslardan silah ve mühimmat yardımı alan Antranik, 1906 yılında Bulgaristan'a gitmiş ve Balkan Savaşı'nda, çetesiyle Edirne, Keşan, Malkara ve Tekirdağ'da Müslümanları katletmiştir. Birinci Dünya Savaşı sırasında, Ermeniler Kafkasya'daki gönüllü alaylarıyla Rus ordusunun öncü kuvvetleri olarak harekete geçtiklerinde Salmas ve çevresindeki Ermeniler, Antranik komutasında Ruslarla birlikte Osmanlıya karşı savaşmıştır. 2 Mart 1908'de Rus generali üniformasıyla Erzurum'a gelen Antranik, Erzurum Merkez Komutanlığı görevini Albay Morel'den devralmış, burada büyük tahribat ve katliam yaptıktan sonra Kafkasya'ya kaçmış; Karabağ, Zengezor ve çevresinde, Ermenileri Türklere karşı teşkilatlandırmıştır. Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasından sonra çetesini dağıtarak, 15 Mayıs 1919'da Paris'e gitmiştir. Londra, Paris ve New York'ta dolaşarak, Türk topraklarında büyük Ermenistan'ın kurulması için destek aramış, katliamlarını Türklerin üzerine atarak, Türklerin Ermenileri katlettiği propagandasını yapmıştır. 1927 yılında ABD'de ölmüştür. Haluk Selvi; "Anadolu'dan Kafkasya'ya Bir Ermeni Çete Reisi: Antranik Ozanyan", Sekizinci Askerî Tarih Semineri Bildirileri, XIX. ve XX. Yüzyıllarda Türkiye ve Kafkaslar, C.I, Gnkur. ATASE Bşk.lığı Yay., Ankara, 2003, s.459-473. Yarbay Tverdohlebov; Gördüklerim Yaşadıklarım, Gnkur. ATASE Bşk.lığı Yay., Ankara, 2007.

[80] Bogos Nubar Paşa (1851-1930), eğitimini İsviçre ve Fransa'da tamamlamıştır. Mısır'ın ilk başbakanı olan Nubar Paşa'nın oğludur.1878-1879 yıllarında Mısır Demir Yolları yöneticiliği yapmış, 1906'dan itibaren ayrılıkçı Ermeni hareketlerinin içinde faal olarak yer almış ve ölümüne kadar başkanlığını yürüteceği "Ermeni Yardımsever Cemiyeti"ni kurmuştur. 1912'den sonra Paris'e yerleşmiştir. Millî Ermeni Heyeti başkanlığına aday gösterilmiştir. 1916'da Suriye ve Çukurova'da Ermenilerden oluşan ve Müttefikler için çarpışan daha sonra da Ermeni Lejyonu adını alan Legion d'Orient'i kurmuştur. http://www.eraren.org. (Ömer Engin Lütem; 1919 Paris Barış Konferansı'nda Ermeni Talepleri, Ermeni Araştırmaları, Sayı 22, 2006.)

Yunan Hükûmetinin emir ve teşvikiyle İzmir'de olduğu gibi Osmanlı Devleti'nin doğusunda da bir işgal sahası hazırlanmak üzere bir süreden beri Karadeniz'de Pontus Cumhuriyeti adıyla, 5-10 kişiden oluşan bir idare heyeti kurarak, Avrupalıların müdahale etmesini sağlamak amacıyla, Yunan Hükûmeti tarafından gönderilen özel görevliler aracılığıyla, Trabzon Rumları silahlandırılmakta, Yunan subaylarının komutasında oluşturulan çeteler çapulculuğa girişip, eşkıyalık yaparak Müslüman halkı katletmekte ve köylerini tahrip edip yakarak bölgenin asayişini bozmaktadırlar. Çok sayıda kuvvetli Rum çetesinin, Erzurum ve Sivas'ta kurulan yerel kuvvetlerin yanı sıra inzibat birliklerince de ortadan kaldırıldıkları, şehrimize gelen Rum ve Yunan subaylarının ifadelerinden anlaşılmıştır. Yunan Hükûmeti, çetelerin yok edilmesine rağmen ümitsizliğe kapılmamış ve amacına ulaşmak için yeni fedakârlıklarla ve yeni teşkilatla, yeniden faaliyete geçmek üzere, sonradan Batum'da, Yunanistan'dan gönderilen şahıslardan oluşan Pontus Rum Cumhuriyeti adıyla yeni, resmî ve faal bir heyet kurmuş; hatta bu heyetin görev yaptığı binaya Pontus Rum Cumhuriyeti adıyla büyük bir levha astırmıştır.

Kuvayımilliyenin idare merkezlerinin Erzurum ve Sivas'tan Afyonkarahisar veya Eskişehir'e yakın bir yere nakledileceğini öğrenen ve çok yakında bu Kuvayımilliyenin, İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ve Aydın, Manisa ve Soma cephelerinde Yunanlara karşı savaşan Osmanlı gönüllü birlikleriyle ortaklaşa Yunanları çıkarmak üzere büyük kuvvetlerle İzmir'e hücum edeceklerini hisseden Pontus Rum cumhuriyetinin ileri gelenlerinin, Yunan Hükûmetiyle gerçekleşen muhabere sonucunda, son günlerde Yunanistan'dan harp gemileriyle gönderilen silah ve cephaneyi, kayık ve istimbotlarla Trabzon kıyılarına gizlice çıkararak, Rum halkını mükemmel şekilde silahlandırdıkları; amaçlarının, Anadolu Kuvayımilliye taburları İzmir üzerine hareket ettikleri takdirde, birliklerin meşguliyetinden ve inzibat kuvvetlerinin yetersizliğinden yararlanarak, burada silahlı olarak karışıklık çıkarıp, asayişi ihlal etmek, böylece hem memlekette bir isyan çıkarmak hem de bundan yararlanarak Yunan Hükûmetinin resmî talep ve başvurusuyla Trabzon'daki asayişin yeniden sağlanması amacıyla, İzmir'de olduğu gibi Barış Konferansı'nın emir ve kararıyla bu vilayetin işgalini Yunanistan'a vermek suretiyle emellerine ulaşmak olduğu, bu hafta boyunca Trabzon'dan gelen sözüne güvenilir yolcular tarafından ifade edilmiştir.

Trabzon Metropoliti Hrisantos da Trabzon'da kaldığı süre boyunca Kuvayımilliye hakkında topladığı bilgileri, Pontus hükûmetine tebliğ etmek ve muhtemel isyanla, silahların toplanıp dağıtılması hakkında enine boyuna görüşmek, emellerinin ortaya çıktığı anda ayaklanmanın başında bulunmak üzere bir ay önce Venizelos'un bilgisi dâhilinde Batum'a giderek, bunların ileri gelenlerine konuk olmuş ve bütün tertibatı hazırlayıp tamamladıktan sonra, Ermenilerin de yardımını almak üzere Ardahan ve Kars taraflarına gitmiştir. Pontus Cumhuriyeti, bir süreden beri varlığını resmen ispat etmek üzere kendi adına seyahat belgeleri düzenlemektedir. Kafkasya ve Trabzon'da oturan Rumlar, yolculuk yapacakları zaman Batum'daki Pontus

Cumhuriyetinin idare merkezinden bu belgeleri almakta ve Batum'daki İngiliz İşgal Kuvvetleri Komutanlığına onaylattıktan sonra serbest olarak istedikleri yere kadar seyahat etmektedirler.* Bundan 10 gün önce beş Rum, bu seyahat belgelerini kullanarak, Batum'dan hareket eden Şam vapuruyla şehrimize gelmiştir. Bunlardan birisinin Atina'ya, diğerinin Selanik'e gittiği ve diğer üçünün de şehrimize geldikleri güvenilir kaynaklardan haber alınmıştır. Yunan Hükûmetinin teşvikiyle Trabzon'da çıkarılması kararlaştırılan isyan hakkındaki bu bilgi, dikkat çekici görüldüğünden gereği yapılmak üzere arz edilmiştir.

* Yeni cumhuriyetin yayın organı olmak üzere Yeni Pontus adında bir gazetenin yayımına başlanmış ve bu gazetenin müdürlerinden Trabzonlu Avukat Pololidis'in, daha sonra şehrimize gelerek, hem gazetesine birçok abone kaydettirdiği hem de söz konusu cumhuriyet hakkında burada ilgili yabancı makamlarla temasa geçtiği anlaşılmıştır.

January 4, 1920

To: Ministry of Defense

Attached intelligence report containing some information is hereby submitted to your further considerations. January 4, 1920

General Director of National Police Organization
Mehmet Nurettin

According to the testimonies of the Armenians, who came to İstanbul from America, General Antranik[81] and Vikradoni, who went to America earlier to take some of the Armenian soldiers living there under arms again, have been trying to purchase arms and ammunition to be distributed among them; they also claimed that as their attempts did not prove to be successful Nubar Pasha[82] went to London to hold private meetings to ask for the English

[81] *Antranik Ozanian was born in Şebinkarahisar in 1865. He took part in the rebellion that broke out here. He later went to İstanbul where he established contact with the Hntchagians, murdered a Turkish police chief, and ran away to Batumi. On May 16, 1895 he, together with his 40 men joined Armenian Serop's gang in Sason, after Serop's death, he assumed control of the gang. He massacred many Muslim people around Sason within two years; moreover, entering the Armenian villages in the region he conducted despicable tortures on the Armenian citizens. Antranik, receiving arms and ammunition from the Russians, went to Bulgaria in 1906, and committed massacres in Edirne, Keşan, Malkara, and Tekirdağ together with his gang during the Balkan Wars. Armenian volunteer units in the Caucasus joined the Russian forces in Salmas during the WW I and fought against the Ottomans. Antranik who entered Erzurum in a Russian general's uniform, took over the office of Provost Marshall from Colonel Morel in March 2, 1908; and having conducted outrageous devastations and massacres in the city he fled to the Caucasus and he incited and organized the Armenians living in Karabakh and Zangezur against the Turks. After the signing of the Moúdhros Ceasefire Agreement, he dissolved his gang and went to Paris on May 15, 1919. He toured London, Paris, and New York looking for a support for the establishment of a Greater Armenia on the Turkish soil, and made propagandas by blaming the Turks for the despicable atrocities he had committed in the Armenian villages earlier. He died in the US in 1927.*

Haluk Selvi; "Anadolu'dan Kafkasya'ya Bir Ermeni Çete Reisi: Antranik Ozanyan" [An Armenian Band Leader from Anatolia to the Caucasus: Antranik Ozanian] Sekizinci Askerî Tarih Semineri Bildirileri, XIX. ve XX. Yüzyıllarda Türkiye ve Kafkaslar, c. I, *[Proceedings of the Eighth Military History Seminar: Turkiye and the Caucasus in the XIX and XXth Centuries Vol: 1]. Ankara: Gnkur. ATASE Bşk.lığı Yay., 2003, pp. 459-473; Lt.Col Tverdohlebov,* I Witnessed and Lived Through. *Ankara: Gnkur. ATASE Bşk.lığı Yay., 2007.*

[82] *Bogos Nubar Pasha (1851-1930), He completed his education in Switzerland and France. He is the son of the first Prime Minister of Egypt. He took office as the president of the Egypt Rail in the 1878-1879 term. He took active part in the separatist Armenian movement as of 1906 and established the "Armenian Hayriah Association" which he ruled as president until his death. He moved to Paris after 1912. He was nominated to the Armenian National Committee. In 1916, he established the Legion d'Orient, which later came to be known as the Armenian Legion, and fought for the Entente Powers in the Çukurova Region and Syria.*

http://www.eraren.org

Ömer Engin Lütem; "1919 Paris Barış Konferansı'nda Ermeni Talepleri" [Armenain Demands at the 1919 Paris Peace Conference], *Ermeni Araştırmaları Dergisi. Ankara:* Number: 22, 2006.

mandate; however, due to failure of his attempts he returned to Paris without any hope.

The Turkish prisoners of war, fallen captive during the WW I, on their return home, are telling about the places where they were kept, the events that took place between the local people and them, and their feelings about these events, and about the turmoil that were taking place there.

The Romaic citizens in Trabzon, with the aim of setting up a region of occupation in the east of the Ottoman State, are being armed upon the orders and encouragements of the Greek Government and by the enticements of specially appointed officials, as it is the case in İzmir, under the name of Black Sea Pontine Republic, for which they set up an administration of 5-10 people, in order to have the European states intervene; the gangs formed under the command of Greek officers have indulged in pillaging and banditry, massacring of the Muslim population, and destroying their villages; and thus have been disturbing the peace in the region. The words of the Romaic and Greek officers who came to our town revealed that the Ottoman National Forces Battalions, founded in Erzurum and Sivas, and the military police units after a long and careful pursuit, destroyed most of the powerful gangs in the region. The Greek Government, despite the destruction of the gangs did not surrender itself to hopelessness, and in order to achieve its longings set up a new organization with devotion, took action once more; it later, by making use of several Greek citizens, established an official and active Pontus Romaic Republic in Batumi; moreover, had a large signboard saying "Pontus Romaic Republic" hung on the building where this committee was having its meetings.

The prominent people of the Pontus Romaic Republic who learned that the administrative centers of the Kuvâ-yı Milliyye *would be moving from Erzurum and Sivas to either Afyonkarahisar or Eskişehir soon, suspected that this* Kuvâ-yı Milliyye *would soon join the Izmir* Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti *and with the other Ottoman voluntary units fighting against the Greeks – in and around Aydın, Manisa, and Soma – with the aim of launching an attack on İzmir to drive the Greek forces out held talks with the Greek government; and the most reliable people coming to Trabzon claimed that the Greeks have recently started to equip the Romaic people fully with the arms arriving off the coast of Trabzon on board the Greek battleships and on the shores of Trabzon secretly on board the steamers and boats; their aim is to inflict a rebellion by taking the opportunity of* Anatolian Kuvâ-yı Milliyye *battalions' moving onto İzmir, units' pursuits, and insufficiency of the military police forces for granted and thus to call onto the Greek government officially to reinstate the public order in Trabzon and have the Greek government occupy this city upon the orders and decision of the Peace Conference as in the case of İzmir and thus achieve their national goals.*

A month ago, the Trabzon Metropolitan Hrisantos went to Batumi under the protection of Venizelos in order to convey the information he gathered about

the Kuvâ-yı Milliyye *during his stay in Trabzon to the Pontine government; to hold detailed talks with the prominent members on the gathering and distribution of weapons in case of a rebellion; and to lead the insurgence to come up at a time when the national longings; having completed his mission, he went to the environs of Ardahan and Kars in order to get the support of the Armenians. The Pontine government has been issuing passports to prove its official existence. The Romaics living in the Caucasus and in Trabzon have been taking travel documents from the administrative center of the Pontine government in Batumi, and after having the commander of the English Occupying Forces in Batumi sign those documents they would travel wherever they wish. Ten days ago, five Romaics, using those travel documents, came to our city on board the Esh Sham steamer. Reliable sources revealed that one of them went to Athens, one to Seloniki, and the other three came to our city. Above information, pertaining to the insurgence to be staged in Trabzon with the encouragements of the Greek government is submitted hereby for your further considerations for the taking of necessary measures.*

---------- ----- ----------

11 Ocak 1920

Şifre

15’inci Kolordu Komutanlığına

13’üncü Kolordu Komutanlığına

3’üncü Kolordu Komutanlığına

15’inci, 13’üncü ve 3’üncü Kolorduları ilgilendiren bazı bilgiler aşağıdadır:

1. Batum’da “Pontus Cumhuriyeti” adıyla Yunan görevlilerinden oluşan bir idare heyeti kurulmuş ve göreve başlamıştır. Görevleri, Trabzon ve çevresinde asayişi bozarak, yabancı devletlerin müdahalesi sayesinde bir işgal sahası hazırlamaktır. Trabzon kıyılarına bu amaçla büyük miktarda silah ve cephane çıkarılmıştır. Trabzon Metropoliti Hrisantos, Kuvayımilliye hakkında topladığı bilgileri Batum’da Pontus İdare Heyetine tebliğ etmek ve alınan kararları hazırlamak üzere daha önce Batum’a gitmiştir. Hrisantos aynı zamanda, Ermeni yardımını sağlamakla da görevlidir.

2. Batum Pontus Cumhuriyeti İdare Heyeti, Rum yolculara pasaport bile vermektedir.

15’inci, 13’üncü, 3’üncü Kolordu Komutanlıklarına tebliğ edilmiştir.

Harbiye Nazırı
(İmza)

January 11, 1920

Code

To: 15th Corps Command
13th Corps Command
3rd Corps Command

Below is some of the information concerning the 15th, 13th, and the 3rd Corps:

1. *An administration, composed of Greek officials, under the name of Pontine Republic has been established in Batumi. Their mission is to disturb peace and order in and around Trabzon, and to prepare soft grounds for the occupation of the region with the help of the foreign powers. To this end large amount of arms and ammunition has been brought to the shores of Trabzon. Trabzon Metropolitan Hrisantos went to Batumi in order to convey the information he gathered about the* Kuvâ-yı Milliyye *to Pontine Administrative Committee and to decide on the measures to be taken. Hrisantos is also in charge of ensuring the Armenians' help.*
2. *The Administrative Committee of the Pontine Republic is also giving passports to the Romaic people.*

The 15th, 13th, and the 3rd Corps Commands have been notified.

Minister of Defense
(Signed)

---------- ----- ----------

14 Ocak 1920 tarihindeki genel durum şöyledir:

1. Yunanlar tarafından idare edilen Pontus Komitesinin Trabzon'da şimdilik başarılı olamayacağı ortaya çıkınca, bu komite Batum'da kurulmuş ve orada teşkilata başlamıştır. Amaçlarının, bugün İslam şûraları elinde bulunan ve istila için Ermeni ordusunun kuvvetinin tek başına yeterli gelmediği anlaşılan Oltu ile çevresini ve daha sonra Trabzon çevresini bu yoldan istila etmek olduğuna kuvvetle hükmedilebilir.

2. Yunanlarla cephelerde yapılan çarpışmalar ve cephe gerilerindeki Yunan mezalimi devam etmektedir. İzmir çevresindeki Yunan askerinin manevi gücü sarsılmıştır. Yalnız Aydın cephesindeki birliklerden 4000 firari olduğu yönünde güvenilir kaynaklardan bilgi alınmıştır.

3. Rus Bolşevikleri gerek Sibirya'da gerekse Güney Rusya'da kesin başarı elde etmişlerdir. Kolçak[83] ordusu gibi Denikin ordusu da askerî bir güç olmaktan çıkmak üzeredir. Güney Rusya halkı göç etmektedir. Bunlar bu kez büyük ihtimalle Ege adalarından birine yerleştirilecektir.

[83] Aleksandr Vasiliyevic Kolchak (1874-1920): Rus Amirali. 1914 yılından önce kutup bölgelerini dolaşmıştır. Birinci Dünya Savaşı sırasında Rus Baltık Filosuna, sonra da Karadeniz Filosuna komuta etmiştir. 1917'de görevinden istifa ederek Bolşeviklere karşı cephe almış ve 1918'de Sibirya'da bir Rus Hükûmeti kurmuştur. Moskova'ya karşı savaş planı yapmış ve 150.000 kişilik ordu hazırlamıştır. Bazı zaferler kazandıktan sonra ordusu geri çekilmiştir. Amiral Kolçak, 4 Ocak 1920'de görevinden çekilmiş olmasına rağmen Çekler tarafından Bolşeviklere teslim edilmiş ve 7 Şubat 1920'de kurşuna dizilmiştir. Şemsettin Bargut; Birinci Dünya Savaşı'nda ve Kurtuluş Savaşı'nda Türk Deniz Harekâtı, Gnkur. ATASE Bşk.lığı Kütüphanesi (Basılmamış Eser), s.71, 75.

General condition on January 14, 1920

1. *As it has been understood that the Pontine Committee, run by the Greeks, in Trabzon would not be successful for the time being, the committee was moved to Batumi and started to organize there. It can be claimed that their aim is to invade Trabzon and its environs first by occupying Oltu and its environs that are under the protection of the Islamic Committees, and which could not be occupied by the Armenian forces solely.*
2. *Fighting against the Greeks at the fronts and the atrocities the Greeks are committing in the rear echelons of the fronts are continuing. The morale of the Greek forces in and around İzmir has been shattered down. Reliable sources reveal that some 4.000 deserted their units at the Aydın front.*
3. *Russian Bolsheviks have achieved thorough success both in Siberia and in Southern Russia. The Denikin army is about to go astray as an army like the Kolchak[84] army. The people of the Southern Russia are immigrating. They, most probably, will be settled in one of the Aegean islands.*

---------- ☙ ----- ❧ ----------

[84] *Aleksandr Vasiliyevic Kolchak (1874-1920): Russian admiral, he traveled around the Polar Regions before 1914. During the First World War he commanded the Russian Baltic Fleet, and later to the Black Sea Fleet. Having resigned from his post in 1917 took a stance against the Bolsheviks; and established a Russian government in Siberia in 1918. Devising a plan of attack on Moscow, he prepared an army of 150.000 men. Winning several victories his army retreated. Although Admiral Kolchak resigned from his post on January 4, 1920, Czechs returned him to the Bolsheviks and was executed by a firing squad on February 7, 1920.*

Şemsettin Bargut, Birinci Dünya Savaşı'nda ve Kurtuluş Savaşı'nda Türk Deniz Harekâtı. [*Turkish Naval Warfare during the First World War and the Turkish War of National Independence].* Gnkur. *ATASE Bşk.lığı Kütüphanesi [TGS ATASE Library] (Unpublished work), pp. 71-75.*

Harbiye Nezareti 2'nci Daireden

26 Ocak 1920

Harbiye Nezaretine

Harbiye Nezaretinin 24 Ocak 1920 tarih ve 398 sayılı emrine cevaptır.

1. İstanbul'daki çeşitli mevkilerde Rum ve Ermenilerden oluşan izci teşkilatının esası okullar olup teşkilat ve idare bizzat Ermeni ve Rum Patrikhaneleri tarafından yürütülmektedir. Rum ve Ermeni müesseselerinin sayısı, siyasi cemiyetlerle doldurulmak suretiyle daha da artırılmaktadır.

2. İzcilerin eğitimini üstlenen rehberlerin büyük kısmı, yabancı ordularda görev yapmış kişilerdir; uyrukları bilinmemektedir.

3. İzcilikle uğraşan cemiyet ve kulüplerden bir kısmının adları Ek'te belirtilmiştir. Bu konudaki emre uygun olarak gayrimüslimlerin izci teşkilatı hakkında toplanmakta olan ayrıntılı bilgiler arz edilecektir.

Genç Dernekleri Genel Müfettişi
Albay
(İmza)

From: Ministry of Defense 2nd Division

January 26, 1920

To: Ministry of Defense

Rejoinder to the order – dated January 24, 1920, and numbered 398 – issued by the Ministry of Defense

1. *There are numerous schools, forming the core of the Romanic and Armenian scout organizations, in various districts of İstanbul. The Romaic and Armenians Patriarchates in person govern their organizations and administrations. The number of Romaic and Armenian institutions is increasing by the addition of political associations.*
2. *Most of the instructors who have undertaken the training of the scouts had served in the foreign armies earlier, their origins are not known.*
3. *The names of the associations and the clubs that are indulged in scouting are attached. In accordance with the orders on the issue, the detailed information being gathered about the scout organizations of the non-Muslims shall be submitted upon completion.*

General Inspector of the Youth Associations
Colonel
(Signed)

---------- ℘ ----- ☙ ----------

15 sayılı yazıya Ek'tir.

	Adres
İraklis Jimnastik Cemiyeti	Tatavla'da Çeşmemeydanı Sokağı'nda özel daire.
Beyoğlu Boks Kulübü	Şişhane Karakolu civarında Şişhane Sokağı'nda Alman Musevi Mektebi birinci dairesinde.
Diyaplasisyani Musikî, Eğitim ve Jimnastik Dersleri Cemiyeti	Büyükada'da Rum Okulu.
Ermeni Güzel Sanatlar Birliği Cemiyeti	Beyoğlu Büyük Cadde Latin Çıkmaz Sokağı.
Ermeni Kulübü	Beyoğlu Büyük Cadde'de 343 numaralı özel daire.
Olimpiya Jimnastik Cemiyeti	Tarabya'da dere içinde İstavri oğlu Yanni'nin 66 numaralı evi.
Musiki Jimnastik Cemiyeti	Büyükdere Rum Okulu yakınlarındaki özel daire.
Rum Öğretmenleri Jimnastik Cemiyeti	Unkapanı'nda Gül Cami-i Şerif Mahallesi Fener Caddesi 243 numaralı ev.
Fydypydy(?) Jimnastik Cemiyeti	Ortaköy'de vapur iskelesi Caddesi 6 numara.
Ermis(?) Jimnastik Cemiyeti	Arnavutköy.
Aspeter Rum Futbol Cemiyeti	Tatavla Neşki Protodos Eğitimseverler Cemiyeti Salonu.
Abas Jimnastik ve Musiki Cemiyeti	Beşiktaş Hasfırın Caddesi 24 numaralı ev.

Genç Dernekleri Genel Müfettişi
Albay
(İmza)

January 26, 1920

In attachment to the note number 15

	Address
Heracles Gymnastics Association	*A privately owned apartment on the Çeşmemeydanı Street in Tatavla..*
Beyoğlu Boxing Club	*In the environs of the Şişhane Police Station, on the Şişhane Street at the German-Jewish School, flat number 1*
Diaplasisiani Association for Music, Education, and Gymnastics	*At the Romaic School on Büyükada*
Armenian Fine Arts Unions' Association	*On the Latin dead-end-street, on the Grand Avenue in Beyoğlu*
Armenian Club	*Private room number 343 on the Grand Avenue in Beyoğlu*
Olympia Gymnastics Association	*Stavri's son Yanni's house, number 66, on the Tarabya Creek*
Music and Gymnastics Association	*A private room near the Büyükdere Romaic School.*
Romaic Teachers' Gymnastics Association	*A house, numbered 243 on the Unkapanı Street in the Gül Cami-i Şerif District.*
Fydypydy(?) Gymnastics Association	*Ortaköy Port Street Number 6.*
Ermis(?) Gymnastics Association	*In Arnavutköy.*
Aspeter Romaic Association for Soccer	*The reception room of the Tatavla Neshki Protodos Educationalists Association*
Abas Music and Gymnastics Association.	*House number 24 on the Beşiktaş Hasfırın Street*

General Inspector of the Youth Associations
Colonel
(Signed)

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Trabzon Valiliği
Yazı İşleri Kalemi
Genel Numarası 762
Özel Numarası 55

Ek 1

2 Şubat 1920

Gizlidir

3'üncü Kafkas Tümen Komutanlığına

27 Ocak 1920 tarih ve 132 sayılı yazıya cevaptır.

Şimdiye kadar komitecilikle tanınmış ve polis tarafından tespit edilmiş olan şahısların isimleri ve kimlik bilgileri Jandarma Alay Komutanlığıyla Emniyet Genel Müdürlüğüne ve Emniyet Müfettişliğine bildirilmiştir. Yunan emellerine ve Pontus teşkilatına hizmet etmekle tanınan bu şahıslar hakkında Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenip dağıtılan çizelge Ek'te gönderilmiştir.

Vali Vekili
Ali Haydar

Office of Trabzon Governor
Office of Correspondences
General Number 762
Private Number 55 *February 2, 1920*
Attachment 1

To: 3rd Caucasus Division Command

Secret
Rejoinder to note dated January 27, 1920, number 132

The names and the identities of the people who were known to be committee members and who were identified by the police have been forwarded to the Gendarmerie Regiment Command, to the General Directorate of National Police Organization, and to the Police Inspectorate. Attached is the list, drawn by the General Directorate of National Police Organization, of the people who are known to be serving the Greek longings and to the Pontine organization. February 2, 1920

Deputy Governor
Ali Haydar

---------- ----- ----------

Sıra Nu.	Adı	Memleketi	İkamet Yeri	Sanatı	Hizmet Derecesi
1	Hrisantos Efendi	İstanbul	Trabzon	Trabzon Rum Metropoliti	Yunan emellerine hizmet etmek.
2	Kabayanidi Elkoyadi	Trabzon	Tuzluçeşme Mahallesi ve …(?)	İstanbul'da Banker	
3	Galinyos Mihailidi	Samsun	Ayvasil Mahallesi	Doktor	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
4	Fonlerubu(?) Yorgi	Trabzon	Ayvasil Mahallesi	Banker	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
5	Mozenidi Yuyafu	Trabzon	Ayvasil Mahallesi	Tüccar	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
6	Avramidi Kostantin	Trabzon	Kemerkaya Mahallesi	Tüccar	
7	Heyumidi Filibos	Trabzon	Kemerkaya Mahallesi	Tüccar	
8	Franidi Yorgi	Trabzon	Kemerkaya Mahallesi	Dişçi	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
9	Parlis Manolaki	Samsun	İskenderpaşa Mahallesi	Diş Doktoru	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
10	Konfalidi Estrati	Trabzon	İskenderpaşa Mahallesi	Tüccar	
11	Çalikopulos Militadi	Trabzon	İskenderpaşa Mahallesi	Tüccar	

12	Seras Mihailidi	Trabzon	Muhittin Mahallesi	Matbaacı	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
13	Niko	Trabzon	Ayvasil Mahallesi	Epohi gazetesi yazarı	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
14	Kataki oğlu Adam	Trabzon	Muhittin Mahallesi	Banker	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet.
15	Doktor Efremidi'nin damadı Hapali	Trabzon	Muhittin Mahallesi	Doktor	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
16	Manolaki	Trabzon	Boztepe Mahallesi	Terzi	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
17	Anesti	Trabzon	Boztepe Mahallesi	Terzi	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
18	Todoraki	Trabzon	Boztepe Mahallesi	Ayahorhor Kilisesi Zangocu	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
19	Kofidi(?)	Trabzon	Çömlekçi Mahallesi	Eski milletvekili	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
20	Koçu	Trabzon	İskenderpaşa Mahallesi	Eczacı	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
21	Kaminyani ile oğlu Lanyo	Trabzon	Boztepe Mahallesi	Eski Muhtar	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.

22	Hroşo	Trabzon	Boztepe Mahallesi	Muhtar	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
23	Papa Nikola	Maçka	Çömlekçi Mahallesi	Kilise Papazı	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
24	Yağdancı oğlu Todoraki	Trabzon	Çömlekçi Mahallesi	Bakkal	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
25	…(?) Uzun Mido	Trabzon	Çömlekçi Mahallesi	Simsar	Pontus hükûmeti kurmak ve Yunan emeline hizmet etmek.
26	Egşi(?) oğlu Hristo	Maçka Korum(?)	Çömlekçi Mahallesi	Fırıncı	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.
27	Yanni	Maçka Santa	Çömlekçi Mahallesi	Otelci	Yunan emeline hizmet ve Pontus hükûmeti kurmak.
28	Nikolaki	Maçka Santa	Çömlekçi Mahallesi	Avukat	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.
29	Yanni	Yomra	Çömlekçi Mahallesi	Mahalle Üyesi	Yunan emeline hizmet ve Pontus hükûmeti kurmak.
30	Çavdar oğlu Lambo	Trabzon	Eksunha(?) Mahallesi	Nakkaş	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.
31[85]	Aristidi	Trabzon	Eksunha(?) Mahallesi	Çiftçi	Yunan emeline hizmet ve Pontus hükûmeti kurmak.

[85] Belgenin orijinalinde iki tane “31” sıra numarası vardır.

31	Hralaki	Trabzon	Eksunha(?) Mahallesi	Tüccar	Yunan emeline hizmet ve Pontus hükûmeti kurmak.
32	Sarraf oğlu Gorgor	Trabzon	Eksunha(?) Mahallesi	Sarraf	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.
33	Banika	Trabzon	Eksunha(?) Mahallesi	Pamukçu	Yunan emeline hizmet ve Pontus hükûmeti kurmak.
34	Yanko	Trabzon	Eksunha(?) Mahallesi	Eczacı	Yunan emeline hizmet ve Pontus hükûmeti kurmak.
35	Tanaşaki	Ordu	Ayvasil Mahallesi	Doktor	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.
36	Tanaş	Trabzon	Eksunha(?) Mahallesi	Eski muhtar	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.
37	Kaloreci oğlu Lazari	Trabzon	Eksunha(?) Mahallesi	Bakkal	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.
38	Amir oğlu İliya	Trabzon	Eksunha(?) Mahallesi	Bakkal	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.
39	Sokrat	Trabzon	Ayvasil Mahallesi	Avukat	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.
40	Lazar	Trabzon	Ayvasil Mahallesi	Avukat	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.
41	Mihailidi Yorgi	Trabzon	Kâsımağa Mahallesi	Matbaacı	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.

42	Militadi Kakolidi	Trabzon	Kemerkaya Mahallesi	Fotoğrafçı	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.
43	Kerdanos oğlu Yorika	Trabzon	Kemerkaya Mahallesi	Kundaracı	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.
44	Aleki	Trabzon	Muhittin Mahallesi	Terzi	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.
45	Anderya Miroblu	Trabzon	Kemerkaya Mahallesi	Şapkacı	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.
46	Doktor Efremidi'nin oğlu Lazari	Trabzon	Muhittin Mahallesi	Tüccar	Yunan emeline hizmet ve Pontus Hükûmeti kurmak.
47	Mehamcidi Arşidi	Trabzon	Muhittin Mahallesi	Sarraf	Yunan emeline hizmet etmek ve Pontus hükûmeti kurmak.
48	Gorgor	Trabzon	Çömlekçi Mahallesi	Muhtar	
49	Andriya oğlu Yorgi	Trabzon	Çömlekçi Mahallesi	Tuhafiyeci	Yunan emellerine hizmet etmek.
50	Andriya'nın kardeşi Lasir	Trabzon	Çömlekçi Mahallesi	Simsar	Yunan emellerine hizmet etmek.
51	Doktor Teofilatos	Trabzon	Ayvasil Mahallesi	Doktor	Ailesiyle Batum'da.
52	Bevatidis	Trabzon	Ayvasil Mahallesi	Tüccar	Batum'da.
53	Simotidis	Trabzon	Ayvasil Mahallesi	Tüccar	Batum'da.
54	İstefanidis	Trabzon	Ayvasil Mahallesi	Tüccar	Batum'da.
55	Lisikidilisif(?)	Trabzon	Tuzluçeşme Mahallesi	Tiyatro Kiracısı	Batum'da.

No:	Name	Hometown	Residential Place	Occupation	Service
1	Hrisantos Effendi	İstanbul	Trabzon	Trabzon Romaic Metropolitan	To serve the Greek longings
2	Kabayanidi Elkoyadi	Trabzon	Tuzluçeşme District and (?)	Banker in İstanbul	
3	Galinyos Mihailidi	Samsun	Ayvasil District	Doctor	To establish a Pontine Government and serve the Greek longings
4	Fonlerubu(?) Yorgi	Trabzon	Ayvasil District	Banker	To establish a Pontine Government and serve the Greek longings
5	Mozenidi Yuyafu	Trabzon	Ayvasil District	Merchant	To establish a Pontine Government and serve the Greek longings
6	Avramidi Kostantin	Trabzon	Kemerkaya District	Merchant	
7	Heyumidi Filibos	Trabzon	Kemerkaya District	Merchant	
8	Franidi Yorgi	Trabzon	Kemerkaya District	Dentist	To establish a Pontine Government and serve the Greek longings
9	Parlis Manolaki	Samsun	İskenderpaşa District	Dentist	To establish a Pontine Government and serve the Greek longings
10	Konfalidi Estrati	Trabzon	İskenderpaşa District	Merchant	
11	Tchalikopulos Militadi	Trabzon	İskenderpaşa District	Merchant	
12	Seras Mihailidi	Trabzon	Muhittin District	Printer	To establish a Pontine Government and serve the Greek longings
13	Niko	Trabzon	Ayvasil District	Columnist at the Epohi(?) gazette	To establish a Pontine Government and serve the Greek longings

14	*Kataki's son Adam*	*Trabzon*	*Muhittin District*	*Banker*	*To establish a Pontine Government and serve the Greeks*
15	*Doctor Efremidi's son in law Hapali*	*Trabzon*	*Muhittin District*	*Doctor*	*To establish a Pontine Government and serve the Greek longings*
16	*Manolaki*	*Trabzon*	*Boztepe District*	*Tailor*	*To establish a Pontine Government and serve the Greek longings*
17	*Anesti*	*Trabzon*	*Boztepe District*	*Tailor*	*To establish a Pontine Government and serve the Greek longings*
18	*Todoraki*	*Trabzon*	*Boztepe District*	*Custodian at the Aghia Horhor Church*	*To establish a Pontine Government and serve the Greek longings*
19	*Kofidi(?)*	*Trabzon*	*Çömlekçi District*	*Former member of the Parliament*	*To establish a Pontine Government and serve the Greek longings*
20	*Kotchu*	*Trabzon*	*İskenderpaşa District*	*Pharmacist*	*To establish a Pontine Government and serve the Greek longings*
21	*Kaminyani and his son Lanyo*	*Trabzon*	*Boztepe District*	*Former mukhtar*	*To establish a Pontine Government and serve the Greek longings*
22	*Hrosho*	*Trabzon*	*Boztepe District*	*Mukhtar*	*To establish a Pontine Government and serve the Greek longings*
23	*Papa Nikola*	*Maçka*	*Çömlekçi District*	*Church priest*	*To establish a Pontine Government and serve the Greek longings*
24	*Yaghdanji's son Todoraki*	*Trabzon*	*Çömlekçi District*	*Grocer*	*To establish a Pontine Government and serve the Greek longings*

25	*…(?) Mido the Long*	*Trabzon*	*Çömlekçi District*	*Broker*	*To establish a Pontine Government and serve the Greek longings*
26	*Egşi(?)'s son Hristo*	*Maçka Korum(?)*	*Çömlekçi District*	*Baker*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
27	*Yanni*	*Maçka Santa*	*Çömlekçi District*	*Hotelkeeper*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
28	*Nikolaki*	*Maçka Santa*	*Çömlekçi District*	*Lawyer*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
29	*Yanni*	*Yomra*	*Çömlekçi District*	*Member of the District Council*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
30	*Tchavdar's son Lambo*	*Trabzon*	*Eksunha(?) District*	*Muralist*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
31[86]	*Aristidi*	*Trabzon*	*Eksunha(?) District*	*Farmer*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
31	*Hralaki*	*Trabzon*	*Eksunha(?) District*	*Merchant*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
32	*Sarraf's son Gorgor*	*Trabzon*	*Eksunha(?) District*	*Goldsmith*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
33	*Banika*	*Trabzon*	*Eksunha(?) District*	*Cotton dealer*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
34	*Yanko*	*Trabzon*	*Eksunha(?) District*	*Pharmacist*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*

[86] *The original document has two "31" row number.*

35	*Tanashaki*	*Ordu*	*Ayvasil District*	*Doctor*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
36	*Tanash*	*Trabzon*	*Eksunha(?) District*	*Former mukhtar*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
37	*Kaloreci's son Lazari*	*Trabzon*	*Eksunha(?) District*	*Grocer*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
38	*Amir's son İlia*	*Trabzon*	*Eksunha(?) District*	*Grocer*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
39	*Sokrates*	*Trabzon*	*Ayvasil District*	*Lawyer*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
40	*Lazar*	*Trabzon*	*Ayvasil District*	*Lawyer*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
41	*Mihailidi Yorgi*	*Trabzon*	*Kâsımağa District*	*Printer*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
42	*Militadi Kakolidi*	*Trabzon*	*Kemerkaya District*	*Photographer*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
43	*Kerdanos's son Yorika*	*Trabzon*	*Kemerkaya District*	*Shoemaker*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
44	*Aleki*	*Trabzon*	*Muhittin District*	*Tailor*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
45	*Anderya Miroblu*	*Trabzon*	*Kemerkaya District*	*Hat maker*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
46	*Doctor Efremidi's son Lazari*	*Trabzon*	*Muhittin District*	*Merchant*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*
47	*Mehamcidi Arshidi*	*Trabzon*	*Muhittin District*	*Goldsmith*	*To serve the Greek longings and establish a Pontine Government*

48	*Gorgor*	*Trabzon*	*Çömlekçi District*	*Mukhtar*	
49	*Andriya's son Yorgi*	*Trabzon*	*Çömlekçi District*	*Seller of notions*	*To serve the Greek longings*
50	*Andriya's brother Lasir*	*Trabzon*	*Çömlekçi District*	*Broker*	*To serve the Greek longings*
51	*Doctor Teofilatos*	*Trabzon*	*Ayvasil District*	*Doctor*	*In Batumi, together with his family*
52	*Bevatidis*	*Trabzon*	*Ayvasil District*	*Merchant*	*In Batumi*
53	*Simotidis*	*Trabzon*	*Ayvasil District*	*Merchant*	*In Batumi*
54	*Stefanidis*	*Trabzon*	*Ayvasil District*	*Merchant*	*In Batumi*
55	*Lisikidilisif(?)*	*Trabzon*	*Tuzluçeşme District*	*Theatre tenant*	*In Batumi*

---------- ∞ ----- ☙ ----------

2 Şubat 1920

Harbiye Nezaretine

Harbiye Nezaretinin 24 Ocak 1920 tarih ve 398 sayılı yazısına cevaptır.

1. İzciliğe esas teşkil eden Rum ve Ermeni okullarının isimleri, bulundukları yerler ve iki sene önceki öğrenci mevcutları çizelgede takdim edilmiştir.

2. Rum ve Ermeni izcilerinin bugünkü gerçek sayılarıyla kimler tarafından kuruldukları ve eğitildikleri ile yerleri hakkında peyderpey toplanan bilgi tamamlandığında arz edilecektir.

Genç Dernekleri Genel Müfettişi
Albay
(İmza)

February 2, 1920

To: Ministry of Defense

Rejoinder to the note – dated January 24, 1920; numbered 398 – issued by the Ministry of Defense

1. *The list containing the names and the locations of the Romaic and Armenian schools, and names of the students (belonging to two years ago)*
2. *The information pertaining to the numbers of the Romaic and Armenian scouts, the names of the founders and the trainers of the scout organizations shall be submitted upon completion of the investigations. February 2, 1920*

General Inspector of the Youth Associations
Colonel (Signed)

---------- ----- ----------

ŞAHISLAR TARAFINDAN AÇILAN RUM OKULLARI

Sıra Nu.	Mevki	Okulun Adı	Öğrenci Mevcudu
1	Kadıköy	Karisi Varid Rum Kız Okulu	140
2	Beyoğlu'nda Kalyoncu Kolluğunda	Nikolamela Rum Kız Okulu	133
3	Kadıköy'de Cevizlik'te	Rum İlkokulu	146
4	Üsküdar'da Balça'nın(?) bağında	Rum Kız İlkokulu	132
		Toplam:	551

ROMAIC SCHOOLS ESTABLISHED BY INDIVIDUALS

No:	*Location*	*Name of the School*	*Number of Students*
1	*In Kadıköy*	*Karisi Varidi Romaic School for Girls*	*140*
2	*On the Kalyoncu Kolluğu St. Beyoğlu*	*Nikolamela Romaic School for Girls*	*133*
3	*In Cevizlik, Kadıköy*	*Romaic Primary School*	*146*
4	*Balga's vineyard in Üsküdar*	*Primary School for Romaic Girls*	*132*
		Total	***551***

---------- ----- ----------

RUM CEMAATİ TARAFINDAN AÇILAN OKULLAR

Sıra Nu.	Mevki	Okulun Adı	Öğrenci Mevcudu
1	Heybeliada	İlm-i Kelam Okulu	78
2	Fener	Büyük Okul	483
3	Heybeliada	Ticaret Okulu	159
4	Beyoğlu	Fransızca Rumca Lise	318
5	Beyoğlu	Zoğrafyon	416
6	Beyoğlu	Lisan ve Ticaret Okulu	292
7	Fener	Maraşlı Okulu	270
8	Büyükada	Yetimhane Okulu	187
9	Cibali	Cibali Okulu	221
10	Fener, Kiremit Mah.	Kiremit Mahallesi Okulu	371
11	Balat	Balat Okulu	71
12	Balat	Lonca Okulu	83
13	Edirnekapı	Edirnekapı Okulu	43
14	Salmatomruk	Salmatomruk Okulu	172
15	Samatya	Aya Kostantin Okulu	389
16	Samatya	Aya Anallis Okulu	21
17	Altı Mermer	Altı Mermer Okulu	90
18	Langa	Langa Okulu	323
19	Gedikpaşa	Gedikpaşa Okulu	539
20	Hasköy	Hasköy Okulu	117
21	Tatavla	Tatavla Okulu	519
22	Tatavla	Evangelistria Okulu	271
23	Feriköy	Feriköy Okulu	150
24	Beyoğlu	Beyoğlu Birinci Rum Okulu	356
25	Beyoğlu	Beyoğlu İkinci Rum Okulu	375
26	Beyoğlu	Beyoğlu Üçüncü Rum Okulu	492
27	Beyoğlu	Beyoğlu Dördüncü Rum Okulu	311
28	Beyoğlu	Beyoğlu Beşinci Rum Okulu	149
29	Beyoğlu	Petromolaçi Okulu	98
30	Beyoğlu	Mela Okulu	137

31	Galata	Galata Okulu	954
32	Beşiktaş	Beşiktaş Okulu	191
33	Ortaköy	Ortaköy Okulu	175
34	Arnavutköy	Arnavutköy Okulu	288
35	Boyacıköy	Boyacıköy Okulu	66
36	Yeniköy	Yeniköy Okulu	190
37	Beyoğlu	Zapyon Rum Kız Okulu	432
38	Feyner Kiremit Mah.	Rum Evakimyon(?) Kız Okulu	620
39	Beyoğlu	Rum Merkez Kız Okulu	749
40	Kınalıada	Yetimhane Kız Okulu	68
41	Cibali	Cibali Kız Okulu	247
42	Çarşamba	Çarşamba Kız Okulu	141
43	Balat	Balat Kız Okulu	254
44	Balat	Lonca Kız Okulu	92
45	Salmatomruk	Saçopolyon Kız Okulu	145
46	Samatya	Aya Kostantin Kız Okulu	395
47	Altı Mermer	Altı Mermer Kız Okulu	130
48	Langa	Langa Kız Okulu	222
49	Gedikpaşa	Gedikpaşa Kız Okulu	444
50	Hasköy	Hasköy Kız Okulu	94
51	Tatavla	Tatavla Kız Okulu	464
52	Tatavla Yenişehir	Tatavla Kız Okulu	231
53	Feriköy	Feriköy Kız Okulu	185
54	Beyoğlu	Beyoğlu Birinci Rum Kız Okulu	302
55	Beyoğlu	Beyoğlu İkinci Rum Kız Okulu	343
56	Beyoğlu	Beyoğlu Üçüncü Rum Kız Okulu	291
57	Beyoğlu	Santarineko Rum Kız Okulu	154
58	Galata	Galata Rum Kız Okulu	581
59	Beşiktaş	Beşiktaş Rum Kız Okulu	177
60	Ortaköy	Ortaköy Rum Kız Okulu	160
61	Arnavutköy	Arnavutköy Rum Kız Okulu	220
62	Boyacıköy	Boyacıköy Rum Kız Okulu	117

63	Yeniköy	Yeniköy Rum Kız Okulu	174
64	Sirkeci	Ayazapi Rum Karma Okulu	170
65	Eğrikapı	Eğrikapı Rum Karma Okulu	100
66	Tekfursaray	Tekfursaray Rum Karma Okulu	56
67	Sarmaşık	Sarmaşık Rum Karma Okulu	54
68	Topkapı	Topkapı Rum Karma Okulu	72
69	Belgrat Mahallesi	Belgrat Rum Karma Okulu	60
70	Kazlıçeşme	Aya Prasköy(?) Rum Karma Okulu	85
71	Samatya	Aya Yorgi Kiyarya Rum Karma Okulu	45
72	Atmeydanı	Atmeydanı Rum Karma Okulu	54
73	Kuruçeşme	Kuruçeşme Rum Karma Okulu	50
74	Bebek	Bebek Rum Karma Okulu	75
75	İstinye	İstinye Rum Karma Okulu	52
76	Bakırköy	Bakırköy Rum Erkek Okulu	280
77	Bakırköy	Bakırköy Rum Kız Okulu	249
78	Küçükçekmece	Küçükçekmece Rum Karma Okulu	23
79	Galatarya	Galatarya Rum Karma Okulu	70
80	Safraköy	Safraköy Rum Karma Okulu	45
81	Büyükdere	Büyükdere Erkek Okulu	194
82	Büyükdere	Büyükdere Rum Kız Okulu	230
83	Tarabya	Tarabya Erkek Okulu	123
84	Tarabya	Tarabya Kız Okulu	90
85	Tarabya	Tarabya Rum Sübyan Okulu	120
86	Ayastefanos	Ayastefanos Rum Erkek Okulu	78
87	Ayastefanos	Ayastefanos Rum Kız Okulu	163
88	Arnavutköy	Arnavutköy Rum Karma Okulu	70
89	Kadıköy	Kadıköy Rum Okulu	365
90	Kadıköy	Kadıköy Rum Kız Okulu	285
91	Arnavutköy	Arnavutköy Rum Karma Okulu	70
92	Kadıköy	Kadıköy Rum Karma Okulu	365
93	Kadıköy	Kadıköy Rum Kız Okulu	285
94	Kadıköy Yeldeğirmeni	Yeldeğirmeni Rum Karma Okulu	70

95	Kadıköy Kalamisa	Kalamisa Rum Karma Okulu	50
96	Büyükada	Büyükada Rum Okulu	300
97	Büyükada	Büyükada Rum Kız Okulu	315
98	Heybeliada	Heybeliada Rum Okulu	160
99	Heybeliada	Heybeliada Kız Sübyan Okulu	260
100	Burgaz Adası	Burgaz Adası Rum Karma Okulu	125
101	Kınalıada	Kınalıada Rum Karma Okulu	40
102	Üsküdar	Üsküdar Rum Okulu	120
103	Üsküdar	Üsküdar Rum Kız Okulu	190
104	Kuzguncuk	Kuzguncuk Rum Okulu	264
105	Kuzguncuk	Kuzguncuk Rum Kız Okulu	158
106	Üsküdar Aşağı Mahalle	Üsküdar Aşağı Mahalle Rum Karma Okulu	60
107	Çengelköy	Çengelköy Rum Okulu	50
108	Çengelköy	Çengelköy Rum Kız Okulu	108
109	Kandilli	Kandilli Rum Karma Okulu	70
110	Paşabahçe	Paşabahçe Rum Karma Okulu	120
111	Beykoz	Beykoz Rum Karma Okulu	104
112	Arnavutköy	Arnavutköy Rum Erkek Okulu	50
113	Arnavutköy	Arnavutköy Rum Kız Okulu	70
114	Maltepe	Maltepe Rum Okulu	90
115	Maltepe	Maltepe Rum Kız Okulu	96
116	Kartal	Kartal Rum Okulu	246
117	Pendik	Pendik Rum Okulu	100
118	Pendik	Pendik Rum Kız Okulu	154
119	Tuzla	Tuzla Rum Okulu	255
120	Gebze Darıca	Darıca Rum Okulu	250
121	Gebze Darıca	Darıca Rum Kız Okulu	200
122	Şile	Şile Rum Okulu	90
123	Şile	Şile Rum Sübyan Okulu	218
		Toplam	25.158

---------- ----- ----------

SCHOOLS ESTABLISHED BY THE ROMAIC CITIZENS

No:	*Location*	*Name of the school*	*Number of students*
1	*Heybeliada*	*İlm-i Kelam [Word of Science] School*	*78*
2	*Fener [Phanar]*	*Büyük School*	*483*
3	*Heybeliada*	*Commerce School*	*159*
4	*Beyoğlu*	French-Romaic Lycée	*318*
5	*Beyoğlu*	*Zoğrafyon*	*416*
6	*Beyoğlu*	*Languages and Commerce School*	*292*
7	*Fener*	*Maraşlı School*	*270*
8	*Büyükada*	*Orphanage School*	*187*
9	*Cibali*	*Cibali School*	*221*
10	*Fener, Kiremit District.*	*Kiremit District School*	*371*
11	*Balat*	*Balat School*	*71*
12	*Balat*	*Lonca School*	*83*
13	*Edirnekapı*	*Edirnekapı School*	*43*
14	*Salmatomruk*	*Salmatomruk School*	*172*
15	*Sanatya*	Aghia Constantin School	*389*
16	*Sanatya*	Aghia Analis School	*21*
17	*Altı Mermer*	Altı Mermer School	*90*
18	*Langa*	Langa School	*323*
19	*Gedikpaşa*	Gedikpaşa School	*539*
20	*Hasköy*	Hasköy School	*117*
21	*Tatavla*	*Tatavla School*	*519*
22	*Tatavla*	*Evangelistria School*	*271*
23	*Feriköy*	*Feriköy School*	*150*
24	*Beyoğlu*	*Beyoğlu First Romaic School*	*356*
25	*Beyoğlu*	*Beyoğlu Second Romaic School*	*375*
26	*Beyoğlu*	*Beyoğlu Third Romaic School*	*492*
27	*Beyoğlu*	*Beyoğlu Fourth Romaic School*	*311*
28	*Beyoğlu*	*Beyoğlu Fifth Romaic School*	*149*
29	*Beyoğlu*	*Petromolitch School*	*98*
30	*Beyoğlu*	*Mela School*	*137*
31	*Galata*	*Galata School*	*954*

32	Beşiktaş	Beşiktaş School	191
33	Ortaköy	Ortaköy School	175
34	Arnavutköy	Arnavutköy School	288
35	Boyacıköy	Boyacıköy School	66
36	Yeniköy	Yeniköy School	190
37	Beyoğlu	Zapyon Romaic School for Girls	432
38	Fener, Kiremit District	Evakimyon(?) Romaic School for Girls	620
39	Beyoğlu	Central Romaic School for Girls	749
40	Kınalıada	Orphanage School for Girls	68
41	Cibali	Cibali School for Girls	247
42	Çarşamba	Çarşamba School for Girls	141
43	Balat	Balat School for Girls	254
44	Balat	Lonca School for Girls	92
45	Salıpazarı	Satchopolyon School for Girls	145
46	Samatya	Aghia Constantin School for Girls	395
47	Altı Mermer	Altı Mermer School for Girls	130
48	Langa	Langa School for Girls	222
49	Gedikpaşa	Gedikpaşa School for Girls	444
50	Hasköy	Hasköy School for Girls	94
51	Tatavla	Tatavla School for Girls	464
52	Tatavla Yenişehir	Tatavla School for Girls	231
53	Feriköy	Feriköy School for Girls	185
54	Beyoğlu	Beyoğlu First Romaic School for Girls	302
55	Beyoğlu	Beyoğlu Second Romaic School for Girls	343
56	Beyoğlu	Beyoğlu Third Romaic School for Girls	291
57	Beyoğlu	Santarineko Romaic School for Girls	154
58	Galata	Galata Romaic School for Girls	581
59	Beşiktaş	Beşiktaş Romaic School for Girls	177
60	Ortaköy	Ortaköy Romaic School for Girls	160
61	Arnavutköy	Arnavutköy Romaic School for Girls	220

62	Boyacıköy	Boyacıköy Romaic School for Girls	117
63	Yeniköy	Yeniköy Romaic School for Girls	174
64	Sirkeci	Ayazapi Romaic Coeducational School	170
65	Eğrikapı	Eğrikapı Romaic Coeducational School	100
66	Tekfursaray	Tekfursaray Romaic Karma School	56
67	Sarmaşık	Sarmaşık Romaic Coeducational School	54
68	Topkapı	Topkapı Romaic Coeducational School	72
69	Belgrat Mahallesi	Belgrat Romaic Coeducational School	60
70	Kazlıçeşme	Aghia Praskévy(?) Romaic Coeducational School	85
71	Samatya	Aghia Yorgi Kiyarya Romaic Coeducational School	45
72	Atmeydanı	Atmeydanı Romaic Coeducational School	54
73	Kuruçeşme	Kuruçeşme Romaic Coeducational School	50
74	Bebek	Bebek Romaic Coeducational School	75
75	Istinye	Istinye Romaic Coeducational School	52
76	Bakırköy	Bakırköy Romaic School for Boys	280
77	Bakırköy	Bakırköy Romaic School for Girls	249
78	Küçükçekmece	Küçükçekmece Romaic Coeducational School	23
79	Galatarya	Galatarya Romaic Coeducational School	70
80	Safraköy	Safraköy Romaic Coeducational School	45
81	Büyükdere	Büyükdere School for Boys	194
82	Büyükdere	Büyükdere Romaic School for Girls	230
83	Tarabya	Tarabya School for Boys	123
84	Tarabya	Tarabya School for Girls	90
85	Tarabya	Tarabya Romaic Primary School	120

86	Yeşilköy	Yeşilköy Romaic School for Boys	78
87	Yeşilköy	Yeşilköy Romaic School for Girls	163
88	Arnavutköy	Arnavutköy Romaic Coeducational School	70
89	Kadıköy	Kadıköy Romaic School	365
90	Kadıköy	Kadıköy Romaic School for Girls	285
91	Arnavutköy	Arnavutköy Romaic Coeducational School	70
92	Kadıköy	Kadıköy Romaic Coeducational School	365
93	Kadıköy	Kadıköy Romaic School for Girls	285
94	Kadıköy Yeldeğirmeni	Yeldeğirmeni Romaic Coeducational School	70
95	Kadıköy Kalamisa	Kalamisa Romaic Coeducational School	50
96	Büyükada	Büyükada Romaic School	300
97	Büyükada	Büyükada Romaic School for Girls	315
98	Heybeliada	Heybeliada Romaic School	160
99	Heybeliada	Heybeliada School for Girls	260
100	Burgaz island	Burgaz Adası Romaic Coeducational School	125
101	Kınalıada	Kınalıada Romaic Coeducational School	40
102	Üsküdar	Üsküdar Romaic School	120
103	Üsküdar	Üsküdar Romaic School for Girls	190
104	Kuzguncuk	Kuzguncuk Romaic School	264
105	Kuzguncuk	Kuzguncuk Romaic School for Girls	158
106	Üsküdar Aşağı District	Üsküdar Aşağı District Romaic Coeducational School	60
107	Çengelköy	Çengelköy Romaic School	50
108	Çengelköy	Çengelköy Romaic School for Girls	108
109	Kandilli	Kandilli Romaic Coeducational School	70
110	Paşabahçe	Paşabahçe Romaic Coeducational School	120

111	*Beykoz*	*Beykoz Romaic Coeducational School*	*104*
112	*Arnavutköy*	*Arnavutköy Romaic* School *for Boys*	*50*
113	*Arnavutköy*	*Arnavutköy Romaic School for Girls*	*70*
114	*Maltepe*	*Maltepe Romaic* School	*90*
115	*Maltepe*	*Maltepe Romaic School for Girls*	*96*
116	*Kartal*	*Kartal Romaic* School	*246*
117	*Pendik*	*Pendik Romaic* School	*100*
118	*Pendik*	*Pendik Romaic School for Girls*	*154*
119	*Tuzla*	*Tuzla Romaic* School	*255*
120	*Gebze Darıca*	*Darıca Romaic* School	*250*
121	*Gebze Darıca*	*Darıca Romaic School for Girls*	*200*
122	*Şile*	*Şile Romaic* School	*90*
123	*Şile*	*Şile Romaic* School *for Children*	*218*
		Total:	***25.158***

---------- ℘ ----- ☙ ----------

6 Şubat 1920

3'üncü Kolordu Komutanı Albay Selahattin'e

Sohum, Kars ve civarındaki 200.000 Rum'un Bolşeviklik bahanesiyle Osmanlı Devleti topraklarının Karadeniz sahillerine göç etmeleri için Venizelos tarafından talimat verildiği ve bunların güya daha önce göç etmiş Rumlar olduğu, İtilaf devletlerine bildirilerek söz konusu bölgeye yerleştirilmeye teşebbüs edileceği haber alınmıştır. Pontus Rum hükûmetinin teşkiline yönelik olan bu düşüncenin eyleme geçirilmesi için yapılacak ilk girişimin, büyük bir millî galeyanla karşılanarak engellenmesi için hazırlıklar yapılması ve yetkililerin dikkatinin şimdiden çekilmesi rica olunur. Temsil Heyeti adına Mustafa Kemal.

20'nci Kolordu Komutan Vekili
Mahmut[87]

[87] Mahmut Hendek (1880-1920): Kafkasya'da doğmuştur. 1901'de Harp Okulundan mezun olmuş, 1901'de 5'inci Ordu ve 2'nci Ordu emrinde görev almıştır. 1902'de 9'uncu Süvari Alayında 2'nci Bölük Takım Komutanlığı, 1909'da 2'nci Süvari Alayında 5'inci Bölük Komutanlığı, 1911'de 36'ncı Aşiret Süvari Alayı 2'nci Bölük Komutanlığı yapmıştır. 2'nci Aşiret Süvari Alayı 4'üncü Bölük Komutanlığı yaptığı sırada Harp Akademisine girmiş, 1914'te mezun olmuştur. 1915'te 4'üncü Kolordu Kurmay Heyetinde, 4'üncü Ordu 41'inci Tümen Kurmaylığında görev almıştır. 1917'de 3'üncü Süvari Tümeni Kurmay Başkanlığı, 1919'da 12'nci Kolordu Kurmay Başkanlığı, 24'üncü Tümen Komutanlığı yapmıştır. 1920'de 24'üncü Tümen Komutanıyken Hendek Harekâtı sırasında şehit olmuştur. Türk İstiklâl Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri; s.152-153.

February 6, 1920

To: Col. Selahattin, 3rd Corps Commander

We have been informed that Venizelos has ordered the settling of 200.000 Romaics – living in Sukhumi, Kars and their environs in the Ottoman State – to the Black Sea shores with the help of the Entente Powers under the pretext of they were Bolsheviks, and that they had earlier moved to the regions mentioned earlier. It is hereby requested that preparations against this idea aiming at establishing a Pontine Romaic Government should be made for a strong opposition with a great national protest at the first attempt; and that the authorities should be warned in advance. On behalf of the Committee of Representatives, Mustafa Kemal.

20th Corps Deputy Commander
Mahmut[88]

---------- ----- ----------

[88] *Mahmut Hendek (1880-1920): Was born in the Caucasus. He was graduated from the War Academy in 1901, and was appointed to the 5th and the 2nd Army. He was appointed to the command of the 2nd Company affiliated to the 9th Cavalry Regiment in 1902; in 1909 to the 5th Company Command affiliated to the 2nd Cavalry Regiment; and in 1911 to the 2nd Company affiliated to the 36th Tribal Cavalry Regiment. He was accepted to the War College while serving as the commander of the 4th Company affiliated to the 2nd Tribal Cavalry Regiment, and was graduated in 1914. He took office at the 4th Corps Staff Office, and at the Staff Office of the 41st Division Command affiliated to the 4th Army in 1915. He held office as the Chief of Staff at the 3rd Cavalry Division in 1917; and as the Chief of Staff of the 12th Corps, and as the Commander of the 24th Division. He fell a martyr in 1920 while serving as the commander of the 24th Division, during the Hendek Harekatı [Hendek Campaign].*

Türk İstiklâl Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri *[Biographies of Division and High Ranking Commanders Served in the Turkish War of Independence],* pp. 152-153.

3'üncü Kolordu Komutanlığı
Kurmay Başkanlığı
1'inci Şube
569

Sivas

8 Şubat 1920

Harbiye Nezaretine

1'inci Şubenin 2 Şubat 1920 tarih ve 466 sayılı yazısına Ek'tir.

1919 yılı Aralık ayı içinde Amasya sancağından ve Tokat'tan üç Ermeni İstanbul'a, iki Ermeni Samsun'a; Reşadiye'den üç Rum Ordu'ya; Havza'dan üç Rum ve dokuz Ermeni Samsun'a ve beş Ermeni de Amasya'ya gitmiştir. İki Rum'un da Yenihan'dan Havza'ya ve oradan da çalışmak bahanesiyle Bafra'ya gittiği arz olunur.

3'üncü Kolordu Komutanı
Selahattin

3rd Corps Command
Staff Office
1st Division
569

Sivas
February 8, 1920

To: Ministry of Defense

In attachment to the note – dated February 2, 1920 and numbered 466 – issued by the 1st Division.

In December 19191, from Amasya Sanjak and Tokat, 3 Armenians went to İstanbul, 2 Armenians to Samsun; from Reşadiye 3 Romaics went to Ordu; from Havza 3 Romaics and 9 Armenians went to Samsun, and 5 Armenians went to Amasya. 2 Romaics from Yenihan went to Havza, and then moved to Bafra under the pretext of finding a job. Hereby submitted to your further considerations.

3rd Corps Comander
Selahattin

---------- ----- ----------

14 Şubat 1920

Şehrimize Yunan askeri gireceğine dair dolaşan söylentiler üzerine yapılan tahkikatta, Pontus vilayetine gitmek üzere Yunanistan'da toplanmış olan Karadeniz Rumlarından oluşan 30.000 kişilik bir ordunun bugünlerde söz konusu şehre gideceği anlaşılmıştır. Bu şehirde oturan Rumlar güya çoğunluğu teşkil ettiğinden, sırf bir Rum cumhuriyeti meydana getirmek amacıyla ve İtilaf devletlerinin onayıyla Yunan askerinin yakında şehrimizin üzerinden Trabzon vilayetini işgal etmek üzere Karadeniz'e gideceği söylentisi dolaşmaktadır.

Yunan siyasi temsilcisinin verdiği emir gereğince, şehrimizde şayet bir karışıklık çıkarsa savunmaya yardım etmek üzere şehirdeki bütün Rum kayıkçı ve mavnacılar ücret karşılığı tutulmakta ve limanımızda demirleyen Kılkış adlı Yunan harp gemisi mürettebatı adına asker kaydedilmektedir. Kaydolan kişilere, bu gemi mürettebatı gibi elbise giydirildiği ve gerektiğinde askerî görevli olarak istihdam ettirileceği de haber alınmış hatta bizzat görülmüştür.

İngiliz Hükûmeti, Yunan Başbakanı Venizelos'tan çok sayıda asker talep etmiştir. Yunanistan'da genel seferberliğin tekrar ilan edilmesini ve böylece talep ettiği askerlerin toplanmasını isteyen İngiltere'ye, Venizelos tarafından, söz konusu askerlerin iki aya kadar hazır edileceğine dair kesin söz verilmiştir. Yunanistan'ın çeşitli bölgelerinden üç dönem yükümlü asker çağırılmışsa da bu çağrıya uyulmamış; hatta halkın büyük kısmı Venizelos'a tepki göstermiştir. Venizelos, değil seferberlik ilan edip herkesi askere almayı, üç dönem yükümlüyü bile asla silah altına alamayacağını gördüğünden büyük bir sıkıntı içindedir. Aslında vadetiği şeyleri yerine getirememesinden, daha doğrusu başarısızlığından yararlanarak, Kral taraftarları Venizelos'un aleyhine gizli birtakım propagandalar yapmaya başlamışlardır.

February 14, 1920

Upon the investigations carried out on the rumors of Greek soldiers' entering our city, it was found out that 30.000 men army, composed of Black Sea Romaics, gathered in Greece to set foot in the Pontus vilayet. There are rumors among the Romaics, who allegedly hold the majority in this city, will attempt to occupy Trabzon with the Greek troops and will set sail into the Black Sea soon, via our town just to establish a Romaic Republic with the prior consent of the Entente Powers.

In accordance with the orders of the Greek political representative, all the boatmen and bargemen are being hired, and soldiers are drafted to serve on the anchored Greek battleship Kilkish(?) in order to be used in case of a turmoil in our city. It was claimed that those who were enlisted were dressed as the crewmembers of the battleship, and that they were to be employed as military personnel; moreover, it was directly observed.

The English Government urgently requested quite a large number of soldiers from the Greek Prime Minister Venizelos by declaring the state of mobilization once again. Venizelos promised England to prepare the amount of troops England had demanded within two months. Although obliged soldiers were called from various parts of Greece for 3 terms, no one responded the call. Moreover, most of the people reacted against Venizelos. Venizelos is under a heavy pressure now, he realized that he could never call people to military service as the last three terms have proved, let alone declare a state of mobilization and enlist everybody to the army. In fact, the sympathizers of the king, by taking his failures for granted, have started to make propagandas in secret against Venizelos as he was not successful in keeping his promises.

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Harbiye Nezareti
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi
78

19 Şubat 1920

Erzurum'dan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

1. 1-8 Şubat 1920 tarihleri arasında Trabzon'dan Batum'a dört, İstanbul'a 18, Zonguldak'a üç erkek Rum; İstanbul'a yedi, Zonguldak'a ise 23 erkek Ermeni gitmiştir.

2. Kısa süre içinde İstanbul'a Trabzon'dan 30 erkek Rum, bir erkek Ermeni, Batum'dan ise 24 erkek Rum ve bir Ermeni gelmiştir.

3. Trabzon'daki Yunan Kızılhaçından bir doktor, bir kadın ve bir asker İstanbul'a gitmiştir.

4. 15 Şubat 1920 tarihinde Fransız bandıralı Pake vapuruyla Batum'dan Trabzon'a gelen 14 Rum, pasaportları olmadığından kabul edilmemiş, kabul edilmeleri için Valiliğe başvuran Fransız temsilcisine de kanunlar gereği bunun mümkün olmayacağı cevabı verilmiştir. Kayıkçılar da Kuvayımilliyenin baskısından dolayı karaya çıkarılmadıklarından vapurla dönmek zorunda kalmışlardır.

Harbiye Nezareti ile 3'üncü ve 20'nci Kolordu Komutanlıklarına arz edilmiştir.

15'inci Kolordu Komutanı
Kâzım Karabekir

Ministry of Defense
Minister's Office
Cryptography Office
78

February 19, 1920

Code sent from Erzurum to Ministry of Defense

1. *Between February 1 and 8, 1920, from Trabzon, 4 Romaic men went to Batumi, 18 to İstanbul, and 3 to Zonguldak; and 7 Armenians to İstanbul, and 23 to Zonguldak.*
2. *Within a very short period of time 30 Romaic men and an Armenian from Trabzon; and 24 Romaics and an Armenian arrived in İstanbul.*
3. *A medical doctor, a woman, and a soldier from the Greek Redcross in Trabzon went to İstanbul.*
4. *14 Romaics who came to Trabzon from Batumi on board the French ship, Paquet, on February 15, 1920, were deported as they did not have any passports; the French representative who applied to the Office of the Governor was turned down as it was impossible to do so in accordance with the laws in effect. The boatmen had to go back to their steamboats, as they could not set foot on the shore because of the* Kuvâ-yi Milliyye *pressure.*

Above is submitted to both the 3rd and the 20th Corps commands. February 19, 1920.

15th Corps Commander
Kâzım Karabekir

---------- ℘ ----- ☙ ----------

21 Şubat 1920

Sivas'tan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.
8 Şubat 1920 tarih ve 569 sayılı yazıya Ek'tir.

1920 yılı Ocak ayı içinde Samsun'dan 25 Rum ve üç Ermeni İstanbul'a; bir Rum ve bir Ermeni Trabzon'a; bir Rum ve bir Ermeni Sinop'a; iki Rum Giresun'a; üç Rum Ordu'ya; bir Rum Sürmene'ye; altı Rum Koyulhisar'a; bir Rum Niğde'ye ve bir Rum da İzmir'e olmak üzere toplam 41 Rum ve beş Ermeni'nin Samsun'dan gittiğini arz ederim.

Harbiye Nezaretine ve 15'inci Kolordu Komutanlığına arz edilmiştir.

3'üncü Kolordu Komutanı
Selahattin

February 21, 1920

Code sent from Sivas to Ministry of Defense

In attachment to the note dated February 8, 1920, and numbered 569

In January 1920, from Samsun, 25 Romaics and 3 Armenians went to İstanbul; a Romaic and an Armenian to Trabzon; a Romaic and an Armenian to Sinop; 2 Romaics to Giresun; 3 Romaics to Ordu; a Romaic to Sürmene; 6 Romaics to Koyulhisar; a Romaic to Niğde; and a Romaic went to İzmir. I hereby declare that 41 Romaics and 5 Armenians, in total, have left Samsun.

Above is submitted both to the Ministry of Defense and to the 15th Corps Command. February 21, 1920

3rd Corps Commander
Selahattin

---------- ℘ ----- ☙ ----------

23 Şubat 1920

Erzurum'dan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

1. 23 Şubat 1920 günü öğle vakti Trabzon Limanı'na gelen torpil arama gemisinin süvarisi, 3'üncü Tümen Komutanına, Osmanlı ordusunun Trabzon'da bulunan mühimmatının kendilerine teslimini talep etmiştir. Mühimmatın torpil arama gemisiyle İstanbul'a nakledileceği söylenmiş ve Mütareke hükümlerine göre terhis edilmiş olan Osmanlı ordusunun mühimmatını teslim alabileceklerini de ilave etmiştir. Tümen Komutanı Kolordunun emri olmadıkça mühimmat verilmeyeceğini söylemiş, onlar da saat 20.00'ye kadar kesin bir cevap bekleyeceklerini söyleyerek ayrılmışlardır. Tümene mühimmatın hiçbir şekilde hiçbir yere teslim edilmeyeceği cevabını verdim. Hakkımızda takip edilen siyaset ve İzmir, Adana gibi bölgelerde yapılan mezalim herkes tarafından bilinmektedir. Trabzon Metropolitinin Pontus hükûmeti kurulması maksadıyla Avrupa'ya gittiği, dönüşte Batum, Tiflis ve civarını gezerek aynı amaç doğrultusunda propaganda yaptığı, yakında yine Pontus meselesi hakkında girişimlerde bulunmak üzere Paris ve Londra'ya gideceği haber ajansları tarafından da bildirilmektedir.

Bütün bunlar herkesçe ve özellikle sahil bölgesindeki halk tarafından bilinmektedir. Bu ölüm kalım meselesi önemle takip edilmekteyken halkın ve Trabzon'daki birliklerin elinden silah ve cephanesinin alınmak istenmesinin İzmir'deki gibi bir felakete sebep olacağı konusunda herkes hemfikirdir. Hatta Yunan askerinin Trabzon'a çıkarılacağı söylentisi dolaşmaktadır. Rize bölgesinin Ermenilere verileceğine dair İstanbul gazetelerinin Ermeni gazetelerinden naklen verdiği haberler, haklı olarak halkı büyük bir endişeye ve galeyana sevk etmektedir. Böyle bir zamanda İngilizlerin Trabzon'dan cephanemizi nakletmek gibi bir teşebbüse kalkışmaları pek büyük infiale sebep olacak ve ölümlerle sonuçlanacaktır. Hiç şüphesiz bu infial, sınırlı bir alanda kalmayacak, üzüntü ve ümitsizlikle galeyana gelen milletin tamamına yayılacaktır. Bu olayı haber alan Trabzon halkı şimdiden çok büyük galeyan ve heyecan içindedir. Askerî makamlar tarafından cephane teslim edilecek olsa bile kendilerini savunacaklarına ve bu hususta her türlü fedakârlığı yapacaklarına şüphe yoktur.

Bu meselenin önemi dikkate alınarak, İstanbul İngiliz Olağanüstü Komiserliği nezdinde gerekli teşebbüslerde bulunulmalıdır.

2. Harbiye Nezareti tarafından, Trabzon'a 30.000 Yunan'ın çıkarılacağının bildirilmesi üzerine, bu cephaneyi gizlice iç bölgelere nakletmeye başlamıştım. Aynı şekilde nakliyata devam edileceğini arz ederim.

15'inci Kolordu Komutanı
Kâzım Karabekir

February 23, 1920

Code sent to Ministry of Defense from Erzurum

1. *The captain of a minesweeper that entered the Trabzon Port on February 23, 1920, at noon, demanded the surrendering of the ammunition, belonging to the Ottoman Army, found in Trabzon depots. He also stated that the ammunition would be shipped to İstanbul on board the minesweeper, and added that they had the right to seize all the ammunition belonging to the Ottoman Army as it was clearly stated in the terms of the Ceasefire Agreement. The Division Commander told him that without the prior consent of the Corps Command he would not surrender any ammunition; in return, they said they would wait for a definite answer until 20:00. I ordered the division not to surrender any ammunition to anybody whatsoever. The politics pursued on us, the atrocities committed in and around İzmir, and Adana are well known by everybody. Foreign press agencies are publishing about Trabzon Metropolitan's visit to Europe for the establishment of a Pontine government; and on his way back he visited Batumi, Tbilisi, and their environs to propagandize towards the same end; and that he would be going to Paris and London to hold talks on the Pontus issue.*

   All these are well known by everybody, especially by the people living on the shoreline. All the people living in the region are of the same opinion that at a time when this life and death issue is being pursued closely, demands made for the surrendering of the weapons and ammunition found in the units situated in Trabzon does increase the fear of meeting the same disaster in İzmir. Moreover, there are rumors on Greek soldiers' occupying Trabzon. The news the İstanbul papers publishing, relying on the Armenian newspapers, about the handing the Rize region to the Armenians is causing fear and thus rightfully pushing people towards an indignation. At such a time, the English's attempt to transfer our ammunitions will give way to a great turmoil which will eventually culminate in deaths. This indignation, without doubt, will never stay confined in a limited area but will engulf all the nation that has been living through dejection and hopelessness. The people of Trabzon, having heard of all these have developed a strong sense of indignation and agitation. There is no doubt that, even if the military authorities surrender ammunition they will defend themselves no matter what it would cost.

   Considering the importance of the issue, necessary initiatives should be taken before the English Commissariat in İstanbul.

2. *Upon Ministry of Defense's note pertaining the landing of 30.000 Greek in to Trabzon, I had already started transferring the ammunition to the inner regions. I hereby declare that the transfers shall continue as always. February 23, 1920.*

15th Corps Commander
Kâzım Karabekir

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Harbiye Nezareti
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi
211

3 Mart 1920

Ankara'dan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

Bugünlerde bir İngiliz gambotunun dikkat çekici bir şekilde dolaşmasından ve ele geçirilen bazı mektuplardan, Pontus hükûmeti kurma hayali güden Rum cemiyetinin Sinop ve İnebolu ile irtibat kurarak buralarda teşkilat kurmak arzusunda olduğu anlaşılmaktadır. Bundan dolayı 58'inci Piyade Alayının Sinop'ta bulunan subay komutasındaki 15 kişilik irtibat mevcudunun, güvenlik açısından görülen lüzum üzerine bir bölüğe çıkarılması, İnebolu'ya da ayrıca bir takım gönderilmesi hakkında Kastamonu Bölge Komutanlığına emir verildiği arz olunur.

20'nci Kolordu Komutan Vekili
Mahmut

Ministry of Defense
Office of the Minister
Cryptography Office
211

March 3, 1920

Code sent from Ankara to Ministry of Defense

Sailing of an English gunboat in a manner attracting attention and the contents of some of the letters seized revealed that the Romaic Association, pursuing a dream of establishing a Pontine government, having set up liaison points, is trying to arrange organizations in Sinop and İnebolu. For this reason, considering the need for security, Kastamonu Regional Command was ordered to send a platoon to İnebolu, and to increase the size of the 15-men correspondence group, situated in Sinop, under the command of an officer, affiliated to 58th Infantry Regiment to that of a company. March 3, 1920

20th Corps Deputy Commander
Mahmut

---------- ℘ ----- ☙ ----------

8 Mart 1920

Erzurum'dan Harbiye Nezaretine gönderilen şifredir.

1. 4 Mart 1920 tarihine kadar, bir hafta içinde, İstanbul'dan Trabzon'a 26 Rum ve sekiz erkek Ermeni gelmiştir. Trabzon'dan İstanbul'a ise bir Rum, Batum'a 15 erkek Rum ve dört Ermeni gitmiştir.

2. Trabzon'daki Yunan Kızılhaçına mensup iki Yunan doktor yüzbaşı İstanbul'dan Trabzon'a gelmiş, bir Rus albayı ile Rus Terk Edilen Mallar Komisyonundan bir Rus yüzbaşı da Batum'a gitmiştir.

15'inci Kolordu Komutanı
Kâzım Karabekir

Genelkurmay Başkanlığına 9 Mart 1920

March 8, 1920

Code sent from Erzurum to the Ministry of Defense

1. *Within a week – up to March 4, 1920 – 26 Romaic men and 8 Armenian men came to Trabzon from İstanbul. In addition, a Romaic man went to İstanbul from Trabzon; and 15 Romaic men and 4 Armenians went to Batumi from Trabzon.*
2. *Two Greek doctors, captains, affiliated to Greek Red Cross Society at Trabzon came to Trabzon from İstanbul. A Russian colonel and a Russian captain affiliated to the Russian Derelict Property Commission went to Batumi. March 8, 1920*

15th Corps Commander
Kâzım Karabekir

To: Turkish General Staff March 9, 1920

---------- ----- ----------

İstikbal gazetesinde,[89] 19 Eylül 1920 ve 22 Eylül 1920 tarihlerinde Yayımlanan "Pontus Meselesi" adlı makale:

Pontus Meselesi

Yunan Muhalefet Partisinin Fikirlerini Yayan Siyasi Dergi

Okurlarımız, Pontus meselesinin ne olduğunu bilirler. Rumların hayali, Trabzon'da bir hükûmet kurmaktır. Mütarekeden sonra Karadeniz sahillerinde Rum cumhuriyeti oluşturmak amacıyla ortaya atılan ve güya tarihî haklara dayandırıldığını göstermek amacıyla da adına Pontus kelimesi konulan bu hayalî davanın nasıl başladığını, Trabzon Metropoliti Hrisantos'un bu uğurda neler yaptığını ve sonunda işin hangi noktalara vardığını okurlarımıza göstermek için, Yunan muhalet partisinin yayımladığı dergiden bu konuyla ilgili olarak tercüme edilen kısmı naklediyoruz:

1919 yılının başlarında Paris'te ilk barış görüşmeleri başladığı zaman, Yunan Başbakanı Venizelos, Yunan isteklerine dair Paris Barış Konferansı'na verdiği muhtırada Trabzon'u, yeni kurulacak yabancı hükûmete veriyordu.

1916'da Ruslar Trabzon'u işgal ettikleri zaman, Metropolit ve bu bölgenin bütün Rumları, yalnız Türkiye zamanında sahip oldukları bağımsızlıklarını korumaya değil, bu bağımsızlığı başka taraflara da yaymaya çalıştılar. Trabzon ve bütün Pontus denilen arazi Ruslara kalmış olsaydı, yavaş yavaş Müslüman ve Rumlardan oluşan bir hükûmet kurulmuş olacaktı. Bunu gerçekleştirmek için düzenlenen programı uygulamak üzere Türklerin göç ettikleri memleketlerde vâris olarak kalan Rumlar, her köyde Müslümanlardan ve Rumlardan oluşan Rum topluluğu oluşturdular. Her kasabada Müslümanlardan ve Rumlardan oluşan belediye heyetlerinde Rumluk daima üstündü. Mesela Rum ticaret odaları, Rum iaşe komisyonları anayasa hukukuna göre Müslümanlardan ve Rumlardan oluşan jandarmalar oluşturdular. Hükûmet, geçici olarak Rum Metropolitinin başkanlığı altında kurulmuştu. Vilayet dört kazadan ibaretti. Bu geçici hükûmet adına mahkemeler görev yapıyor ve adaleti sağlıyordu.

1917'de Rus ihtilali patlak verdiği zaman Marsilya'da bulunan Kostantinos, Pontus'a özerklik kazandırmak için girişimlerde bulunmaya başladı. 1918 yılının Kasım ayında Pontus delegeleri, Meclisten Pontus'un bağımsızlığını ve Türkiye'den ayrılmayı talep ettiler. Bir süre sonra Paris'teki Yunan delegeleri ise 350.000 Rum'un bulunduğu Trabzon'un, Türk boyunduruğundan kurtarılarak kurulmaya çalışılan Ermeni cumhuriyetine verilmesini talep ettiler. Bu sırada Yunan Hükûmetinin bilgisi dâhilinde

[89] İstikbal gazetesi, Faik Ahmet Barutçu tarafından haftada iki kez, Trabzon'da çıkarılan siyasi ve ilmî gazetedir. 10 Aralık 1918-17 Mart 1925 tarihleri arasında toplam 1426 sayı yayımlanmıştır. Trabzon Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin yayın organı niteliğindedir. Türkler Ansiklopedisi, C.15, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002, s.672.

İstanbul'da Rum ve Ermeni Patrikhaneleri arasında her ikisinin Türk boyunduruğundan kurtarılması hakkında görüşmelere ve fikir alışverişlerine başlandı. Rum Patrikhanesi, Trabzon'un doğusunda bir limana sahip olmak şartıyla iş birliği öneren Ermenilerin isteğini kabul ediyordu. İki patrik arasında uzlaşma sağlananarak, anlaşma imzalanmak üzereydi. Ancak bu anlaşmanın imzalanmasından bir gün önce Ermeni Patrikhanesi Yunan Hükûmetinin Trabzon'u kendilerine bağışlamak gibi bir cömertliğinden(!) haberdar olunca imzalamaktan çekindi. İki Patrikhane arasında cereyan eden bu görüşmeler sırasında, Venizelos, Trabzon'un Ermenilere verilmesi görüşünü savunuyor ve bunu kabul ettirmek için Rum Patrikhanesine baskı yapıyordu. Patrikhane karma meclis üyelerinden bazılarının şiddetli itirazları sonucunda Trabzon Ermenilere verilmeyecek, yalnız Trabzon'un doğusunda Ermenilere bir liman verilmesi kararıyla yetinilecekti. Atina'dan, Yunan heyeti üyelerine ve İstanbul'a gelen telgraflarla, Kostantinos'un abartılı istatistikleri Pontus davasını batırdı.

1919 Nisan ayı sonlarında Trabzon Metropoliti Hrisantos Paris'e geldi. Geldiği akşam hemen Venizelos'a ve Repolis'e Pontus meselesini ayrıntılı olarak anlattı. Hrisantos, Rum - Ermeni Birleşik Cumhuriyeti fikrini reddetmekle beraber, Pontus'ta bağımsız bir hükûmet kurulmasını öngören bir tasarıyı Konferans'ta sunmak üzere bunlarla mutabık kaldı. Bunun üzerine Trabzon Metropoliti 2 Mayıs 1919'da aynı esaslar dâhilindeki tasarısını Venizelos ve Repolis'in onayıyla Paris Barış Konferansı'na sundu. Metropolit Hrisantos tasarısının içeriği hakkında Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Wilson'a ve İngiliz temsilcilerinden Kamyen Tardiyo'ya da bizzat bilgi verdi. Londra ve Paris'te bulunan bütün gazete muhabirleri de bu teşebbüsten haberdar edildiler. Aynı mesele hakkında Clemenceau'ya da ayrıca birtakım bilgiler verdi. Metropolitin bu girişimleri hep Venizelos'un bilgisi dâhilinde ve onayıyla gerçekleşiyordu.

Ermeni delegeleri, Pontus meselesinin Rumlar lehinde halledildiğini hissedince Metropolit Hrisantos'u ziyaret ederek Pontus'tan vazgeçtiklerini bildirdiler; ancak Paris Barış Konferansı'na, Pontus meselesinden vazgeçtiklerini yazılı olarak bildirmekten çekindiler. Rize'nin doğusundaki Pazar Limanı'nı istemekle yetindiler. Ermeni delegeleri Metropolitle birlikte Venizelos'u ziyaret ettikleri zaman, Pontus'tan vazgeçtiklerini bir kez daha açıkladılar. Ancak Venizelos'un vadettiği, Trabzon'un kendilerine verilmesi için de gizli ve resmî girişimlerden de geri kalmadılar. Bu sırada Fransa ileri gelenlerinden Denikoşen, bağımsız Pontus cumhuriyetinin kurulması ile ilgili makaleler yayımlamaya başladı.

Yunan delegelerinin yararlı çalışmalarıyla da Konferans delegelerinin sempatisi kazanılarak başarı elde edilmeye çalışılacaktı. Venizelos büyük bir gösterişle Trabzon'un Ermenilere ait olduğunu ilan ettiği için, şimdi bunun tersini açıklaması gerekiyordu. Tabii bunu söylemek istemiyordu. Venizelos, kendi görüşüne aykırı olarak, Pontusçuların fikrini zorunlu olarak kabul etmiş görünüyor; ancak bu konuda Metropolit Hrisantos'un çalışmasını onaylıyordu.

Venizelos'a Ermeni tehlikesinin tamamıyla bertaraf edilip, çalışmalarının başarıyla sonuçlanması için Rumlardan ve Müslümanlardan oluşan Pontus ittifakı fikri anlatıldı. Bazıları Pontus hükûmetinin teşkili için söz konusu bölgede askerî teşkilatın kurulmasını arzu ettiler. Venizelos bu iki görüşü de onayladı ve Pontus'un teşkili için talep edilen teşkilatın kurulması işi bir kişiye verildi. Bu kişi, bir sene içinde bu meselenin siyasi şeklini inceleyerek hiçbir şey yapamadı. Rum Patrikhanesi metropolitlerinden biri, Rum Müslüman uzlaşması için Venizelos'un onayıyla İstanbul'da görüşmelere başladı. Bu ittifak, Konferans'ta alınacak kararlardan sonra kalacak Türkiye'yi kapsıyordu. İstanbul'da Türklerle barış görüşmelerinin devam ettiği sırada, Paris'ten yeni gelen Trabzon Metropoliti Hrisantos, Erivan'da Ermeni yöneticileriyle Pontus meselesi hakkında görüşmelerde bulunuyordu. Bu görüşmelerin sonucunda Hrisantos, Ermenilere üç teklif sundu ve birini seçmelerini istedi. Bu üç teklif şöyleydi:

1. Rum ve Ermenilerden oluşan birleşik Pontus cumhuriyetinde, her iki hükûmetin de bağımsız olması ve ayrı ayrı meclislerinin bulunması.

2. Her iki millet bağımsız olmakla birlikte, birleşik Pontus cumhuriyetine ait sahillerde iki limanın Ermeni Hükûmetinin istifadesine, daha doğrusu Ermeni idaresine verilmesi.

3. Her iki hükûmetin bağımsızlığı ve Pazar Limanı'nın mutlaka Ermeni Hükûmetine verilmesi.

Bu şartlar altında Pontusçularla Ermeniler arasında bir anlaşma sağlanırsa, sözleşmenin uygulanması için her iki hükûmet askerî sözleşme yapacaktı. Aynı zamanda Yunan Hükûmetine, Batum veya Pontus'un başlıca limanlarından birine asker çıkarılması teklif edildi. İngiliz Hükûmeti Yunanların Batum'a asker çıkarmasını kabul etmediği gibi, Batum'da Pontusçuların genel bir toplantı yapmalarına bile izin vermedi. İngilizlerin, Pontus ittifak kararlarını ve teşkilatlarını kabul etmediğini hisseden Ermeniler, Trabzon Metropolitinin tekliflerini genel olarak kabul etmediler.

Pontus'un bağımsız bir meclisinin bulunmasını istemediler. Trabzon Metropoliti Hrisantos, 10 Ocak 1920'de Ermeni Başbakanı Hadisyan'a yazdığı mektupta, Ermeni Hükûmetinin Pontus ve Ermeni hudutları için Paris Barış Konferansı'nın kesin kararını beklemek zorunda olduğunu, Ermenistan Hükûmeti içerisinde mali, askerî, siyasi ve ulaşım açısından bir; fakat meclisi ayrı olmak üzere bir Pontus cumhuriyetini kabul ettiğini, bu cumhuriyetin iç işlerinde bağımsız olmasını onayladığını ve her iki milletin, Barış Konferansı'nda bu fikrin ve amacın anlaşılması için birlikte çalışmalarını teklif ediyordu. Hrisantos, Pontus'un ayrı meclisinin olmasını istediğinden Hadisyan, 26 Ocak tarihli mektubuyla, bu teklifi kabul ettiğini bildirirken her iki milletin ayrı ayrı fakat birleşik bir meclisleri olmasını da teklif etti. En sonunda fikir birliğine varılarak 12 Şubat 1920'de Ermeni-Pontus askerî anlaşması imzalandı.

Doğal olarak Ermeniler, Venizelos'un ilk vaadinden yararlanmak ve Pontusçularla çabucak uzlaşmamak istemekte haklıydılar. Bu sebeple de Barış Konferansı'nda Pontus, bağımsız ve Türk meselesinden ayrı bir mesele hâline getirilmiş olacak ve böylece de görüşme yapılıncaya kadar Pontus havalisine gerek Türklerden gerekse dışarıdan gelebilecek saldırılara karşı durabilmek için Pontus askerî teşkilatı tamamlanacaktı. Pontusçuların amaçlarına ulaşabilmeleri için Venizelos, Londra ve Paris'te faaliyetlerini artırmıştı. Venizelos'tan İstanbul'a gelen bir telgrafta, şimdilik bu mesele için bir yardımın mümkün olmadığı bildiriliyordu. Pontus'un bağımsızlığı mümkün olmayınca hiç olmazsa bu memleketin bir kısmının Türklerden alınarak Ermenilere verilmesi için Yunan delegelerinden birisi girişimde bulundu. Venizelos, Trabzon'u Ermenilere verme taraftarı olduğundan Pontus meselesini bütünüyle dikkate almıyordu. Pontus meselesinin ayrıntılarını ve o bölgenin değerini bilmediğinden ya da Pontus meselesine tercih ettiği diğer meselelerde, politikası gereği başarı sağlamak için Pontus'un varlığının kabul edilmesi için gereği kadar çalışmamıştır. Bu meseleyi daima ihmal etmiş ve başka meselelerden yararlanmak için Trabzon'u Ermenilere vadetmişti. Çünkü 1915 Doğu Makedonya ve 1919 Trakya meselesiyle, bugüne kadar da Manastır, Toyran, Gevgili, Ustrumca'yı, İzmir'in doğusunda Küçük Asya'daki yerleri ve Rumları kurtardığını ve Trabzon Rumlarının Ermenilerin idaresinde Türk idaresinden daha iyi yaşayacaklarını zannediyordu. İlk anda Pontusçuların fikriyle hareket etmediğinden bu konu başarıyla sonuçlandı. Venizelos mevkisizlikten ve herkesin tenkidinden kendisini kurtarmak için yöntem ve siyaseti bakımından bu suçu başkalarına yükledi. Bundan dolayı Venizelos taraftarlarının arasında ve Pontus'ta ortaya çıkan yayımlar, Pontus-Ermeni birleşik cumhuriyetini Pontusçuların kabul etmedikleri ve Metropolit Hrisantos'un bu meseleyi iyi idare edemediğinden işin başarıyla sonuçlanmadığına dairdi. Paris'te ve Londra'da bulunan Ermeniler de bu tenkitte, yani Ermeni-Pontus birleşik cumhuriyetini Pontusçuların istemediği konusunda Venizelos'la aynı görüşteydiler.

Kostantinos'un 20 Şubat 1920'de Bogos Nubar Paşa'ya gönderdiği mektupta Ermeni-Pontus cmhuriyetinin reddedilmesine itiraz ederek bu mesele hakkında Erivan'da Trabzon Metropoliti Hrisantos ve Hadisyan arasında anlaşma imzalandığını hatırlatıyordu. Bogos Nubar Paşa ise cevabında, Ermeni milletinin, Rum milleti gibi gerek Pontus bölgesinde gerekse bütün Türkiye'de iş birliği içinde olmasını arzu ediyor ve şunları söylüyordu: "Ermeniler Yunan Hükûmetiyle aynı fedakârlıkta çalışmaktadırlar. Fakat Pontus'un bağımsızlığı tanındıktan sonra başka bir amaca ulaşmak mümkün değildir. Ermenilerin tamamı bu bağımsızlığı istemektedir.

Meselenin ayrıntılı açıklamalarından öyle anlaşılıyor ki, Venizelos'un Pontusçuları tenkit etmesi doğru değildir. Çünkü Pontusçular gerek Trabzon Metropoliti aracılığıyla Pontus-Ermeni cumhuriyetini, gerekse bağımsız Pontus'u daima kabul etmişler, hep bu yüce amaç için memnuniyetle çalışmışlardır. Metropolit Hrisantos'un ve Patrikhanenin bütün girişimleri ve çalışmaları, Yunan Hükûmetinin bütün ödeneği Venizelos'un bilgisi dâhilindeydi ve Hrisantos, Atina'daki Doktor Kalandirleti'ye Pontus meselesinin başarıyla sonuçlanacağını söylemişti.

The article titled "Pontine Issue," appeared in the İstikbal Gazette,[90] dated September 19, 1920 and September 22, 1920

Pontus Issue

Political Periodical Disseminating the Thoughts of the Greek Opposition Party

Our readers do well know what the "Pontus Issue" is. The dream of the Romaics is to establish a government in Trabzon. We are hereby publishing the translated section of the article that appeared in a periodical published by the Greek opposition party in order to disclose how this irrational assertion referred to as "Pontus" – alluding allegedly to the rights rooted deep in history – which was brought to the agenda after the Ceasefire with the hope of establishing a Romaic Republic on the shores of the Black Sea came into being; and what the Trabzon Metropolitan did to this end; and to what all this eventually came to.

In the first months of 1919, when the first peace talks began in Paris, the Greek Prime Minister Venizelos, in a diplomatic note – pertaining to the Greek demands – he gave to the Paris Peace Conference was offering Trabzon to a new foreign state to be established.

When the Russians occupied Trabzon in 1916, the metropolitan and all the Romaic citizens of the region longed not only to protect their independences they had during the Turkish sovereignty but also to spread their independence over a wide area. Should Trabzon and all the lands referred to as Pontus had fallen to the Russians, a government composed of Muslims and Romaics would have been established gradually. In order to execute the program devised to achieve this end, the Romaics who remained as heirs in the regions where Turkish population emigrated set up Romaic communities composed of Muslims and Romaics. Romaics were always superior to the Muslims in the municipal committees, established in every town, that were composed of Muslims and Romaics. For example, Romaic Trade Chambers, Romaic Victualling Commissions formed gendarmerie units composed of Muslims and Romaics in accordance with the constitutional laws. A provisional government was established under the leadership of the Romaic Metropolitan. The vilayet consisted of four subdivisions. Courts were functioning on behalf of the government and maintaining justice and order.

When the Russian Revolution broke out in 1917, Constantinos, who was in Marseille then, started taking action for the autonomy of Pontus. In the November of 1918, the Pontine delegates at the parliament demanded the independence of Pontus and separation from Turkiye. After a while, the Greek delegates in Paris demanded that Trabzon, where 350.000 Romaics

---

[90] *İstikbal Gazette was a political and scientific newspaper published bi-weekly by Faik Ahmet Barutçu in Trabzon. It was published 1426 issues between December 10, 1918 and March 17, 1925. It was considered the official gazette of the Trabzon Müdafaa-i Hukuk Association.* Türkler Ansiklopedisi *[Encyclopedia of the Turks], Vol: 15. Ankara: Yeni Türkiye Yay., 2002.*

were living, should be freed from the Turkish oppression and be given to the Armenian Republic that was at the verge of establishment. Meanwhile, with the prior notification of the Greek Government, discussions and exchange of opinions on freeing of both the İstanbul Romaic and Armenian Patriarchates from the Turkish yoke were given a start. The Romaic Patriarchate accepted the Armenian wishes in return for a port on the east of Trabzon. A consensus was achieved between the two patriarchs, an agreement was about to be signed. But, when the Armenian Patriarchate learned about the generous grant(!) of the Greek Government that was about to give Trabzon to them, just the day before the signing of an agreement, abstained from signing the agreement. During the talks between both patriarchates, Venizelos was advocating the giving of Trabzon to the Armenians and was coercing the Romaic Patriarchate to achieve this end. Following the fierce opposition of some of the members of the joint assembly at the Patriarchate Trabzon was not going to be granted to the Armenians, but the Armenians were to suffice with a decision on having a port on the east of Trabzon. The Pontus issue was rejected upon telegraph messages sent from Athens to the members of the Greek commission and to İstanbul, and upon the exaggerated statistics of Constantinos.

Towards the end of the April of 1919 Trabzon Metropolitan Hrisantos came to Paris. In the evening of his arrival he told Venizelos and Repolis about the Pontus issue in detail. Although Hrisantos refused the idea of a United Romaic-Armenian Republic, he consented in presenting a written proposal at the Conference for the establishment of an independent government in Pontus. Upon this development, Trabzon Metropolitan with the prior consent of Venizelos and Repolis submitted his written proposal, bearing the same principles, to Paris Peace Conference on May 2, 1919. Metropolitan Hrisantos briefed the President of the United States Wilson; and one of the English representatives, Camden Tardio, in person. All the newspaper correspondents in London and in Paris were informed about this initiative. He also briefed Clemenceau on the same issue. Metropolitan's all initiatives were being realized with the acknowledgement and affirmation of Venizelos.

When the Armenian delegates felt that the Pontus issue was being solved in favor of the Romaics, they visited the Metropolitan Hrisantos and declared that they relinquished the idea of Pontus; however, they hesitated in notifying the Paris Peace Conference with a written declaration. They sufficed themselves by asking for the Pazar Port on the eastern sector of Rize. The Armenian delegates during their visit to Venizelos, together with the Metropolitan Hrisantos, reiterated their idea of relinquishing Pontus. Nevertheless, they did not abstain from making secret and official attempts in pursuit of Trabzon thoroughly which Venizelos had promised earlier. Meanwhile, deNicoshen, one of the prominent people of France, began writing articles on the establishment of an independent Pontus Republic.

The end was to be achieved with the help of the Greek delegates' useful initiatives in gaining sympathies of the Conference delegates. As Venizelos ostentatiously declared that Trabzon belonged to the Armenians earlier, he had to prove otherwise. Of course, he did not mean it. Venizelos, although it was thoroughly in contradiction to his convictions, was pretending to have accepted the Pontine ideas reluctantly; on the other hand, he was approving Metropolitan Hrisantos's undertakings.

The idea of nullifying the Armenian threat and establishing a Pontine alliance composed of Romaics and Muslims for the success of the undertakings was explained to Venizelos. Some demanded the setting up of a military organization for the establishment of a Pontine government in the mentioned region. Venizelos approved both approaches and appointed someone to undertake the establishment of the organization necessitated for the establishment of Pontus. For a year, this person did not do anything but to investigate deep into the political aspects of the issue. Upon taking Venizelos approval, one of the metropolitans of the Romaic Patriarchate started to make negotiations for a Romaic-Muslim agreement in İstanbul. This agreement was concerning Turkiye to remain after the decision taken at the conference. While the peace talks were being held with the Turks in İstanbul, Trabzon Metropolitan Hrisantos – who recently came from Paris – was holding talks with the Armenian authorities on the Pontus issue in Yerevan. At the end of the talks, Hrisantos offered three proposals to the Armenians and asked them to choose one. These proposals were:

1. *Within the United Pontine Republic, composed of Romaics and Armenians, each of the governments was to be independent; and each was to have its own assembly.*
2. *Although both nations were to be free, two of the ports belonging to United Pontine Republic were to be left to the service of the Armenian government, actually was to be given to the Armenian administration.*
3. *The independence of both of the governments, and absolute handing of the Pazar Port to Armenian government.*

Under these circumstances, should an agreement be reached between the Pontines and Armenians, both the governments were to sign a military contract. Meanwhile, the Greek Government was proposed to land troops on one of the important ports either of Batumi or Pontus. English Government did not accept Greeks land troops in Batumi let alone allowed the Pontines to hold a general meeting in Batumi. The Armenians realizing that the English were not going to accept the decisions and organizations of the Pontine alliance refused to accept the offers the Trabzon Metropolitan made in general.

They did not want Pontus to have an independent assembly. Trabzon Metropolitan, Hrisantos in a letter he wrote – dated January 10, 1920 – to Hadissian, the Armenian Prime Minister said that the Armenian Government had to wait for the Paris Peace Conference decision determining the Pontus and Armenian borders; that he approved a Pontine Republic unified with the Armenian government in terms of financial, military, political, and transportation, but having a separate assembly within the boundaries of the Armenian Government; that he approved this republics freedom in its own domestic affairs; and that he suggested that the both nations should work in unison at the Peace Conference to put this idea and its ends forward clearly. As Hrisantos wanted Pontus to have a separate assembly, Hadissian, in his letter dated January 26 to Hrisantos, said although he accepted his proposals he proposed that both nations should have different but a joint assembly. Eventually a consensus was reached and Armenian-Pontus military agreement was signed on February 12, 1920.

Naturally, the Armenians had their reasons for making good use of Venizelos's first promise and not reaching a compromise with the Pontines at once. Thus, the Pontus issue would be rendered independent and free from the Turkish problem and eventually Pontine military organization would be formed in order to be able to resist Turkish attacks or any foreign attack. Venizelos had intensified his activities in Paris and London in order to have the Pontines reach their aims. In a telegraph message, Venizelos sent to İstanbul it was stated that it was impossible to receive any help at this stage. One of the Greek delegates, on the refusal of an independent Pontus, attempted to have at least some part of this region taken from the Turks and given to Armenia. As Venizelos was thinking of giving Trabzon to Armenians, he was not considering the Pontine issue as a whole. He did not work enough for the acceptance of Pontus; either to gain success in issues he favored other than the Pontus issue in his own political terms or he was totally ignorant of the value of the region and the details of the Pontus issue. He had always neglected this issue and in order to benefit from other issues he promised Trabzon to Armenians. Because he was claiming that he saved Monastir, Toyran, Gevgili, and Ustrumca with the 1915 Eastern Macedonia and 1919 Thrace issues; that he saved the places and the Romaics from the Asia Minor on the east of İzmir; and further, he believed that the Romaics of Trabzon would live better under the Armenian administration than under the Turkish administration. This issue was realized successfully as he did not act upon the Pontine ideology. Venizelos, in order to save himself from dismissal from office, and from the criticism of the others he blamed others, as it was his political vision. The clashes that surfaced among the sympathizers of Venizelos, and the solution lacking separatist actions broke out in Pontus were all stemming from the Pontines who refused the Pontus-Armenian Republic; and from the Metropolitan Hrisantos who could not handle the issue properly. Armenians living in London and Paris were also sharing the

same view, in other words, they were of the conviction that, like Venizelos, the Pontines did not favor a Confederate Armenian-Pontine Republic.

The letter Constantinos sent to Bogos Nubar Pasha on February 20, 1920, objecting the refusal of the establishment of the Armenian-Pontine Republic reminded him of an agreement signed between the Trabzon Metropolitan Hrisantos and Hadissian on this issue in Yerevan. Bogos Nubar Pasha in his reply insisted that the Armenian millet *should live in harmony and in cooperation, like the Romaics, in the Pontus region, let alone in all over Turkiye; he continued saying "Armenians are working with same diligence like the Greek government. However, after the recognition of the Pontine independence it is impossible to attain another goal. All of the Armenians are in pursuit of this independence."*

Detailed explanations of the issue reveal that Venizelos's criticizing of the Pontines is inappropriate. Because the Pontines have both accepted the Pontine-Armenian Republic, and the independent Pontus through the intermediary of Trabzon Metropolitan, and worked to this desired end willingly. All the attempts and works of both the Metropolitan Hrisantos and the Patriarchate, as well as the appropriation of the Greek Government, were all subject to Venizelos's approval. Furthermore, Hrisantos told Dr. Kalandirleti, in Athens, that the Pontine issue will reach a successful end.

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Samsun
6 Kasım 1920

Genelkurmay Başkanlığına

Samsun'daki Rum komitecilerinin reisi ve Pontus emellerinin en şiddetli savunucusu Tütün Fabrikasının Müdürü Totumatidis'dir. Bunun idare ettiği heyet, aynı zamanda Anadolu'da da haberleşmeye aracılık etmektedir. Ancak gerek elde örtülü ödenek olmayışı gerekse Rumların bu gibi meselelerde pek ketum davranması sebebiyle fiilî delil elde edilemiyor. Mümkünse Millî Hükûmet tarafından istişare fikriyle ve isim zikredilmeyerek Samsun fabrika müdürünün gönderilmesine dair bir emirle, Totumatidis'in Samsun'dan iç bölgelere aldırılmasının uygun olacağını arz ederim.

15'inci Tümen Komutanı
Şefik Avni[91]

[91] Şefik Avni Özüdoğru (1884-1960): 1903'te Mühendishane-i Berri-i Hümayundan, 1906'da Harp Akademisinden mezun olmuştur. Kurmay stajlarını 3'üncü Ordu emrinde tamamlamış, 1911-1914 yılları arasında sırasıyla 5'inci Kolordu, 8'inci Kolordu, İzmir Mürettep Kolordu, 10'uncu Kolordu, 29'uncu Tümen ve Erzurum Müstahkem Mevki Komutanlığı Kurmay Heyetlerinde görev almıştır. 1916'da 14'üncü Kolordu Kurmay Başkanlığı, 1917'de 4'üncü Kolordu Kurmay Başkanlığı, Sina Cephesi Komutanlığı Kurmay Başkanlığı ve 3'üncü Kolordu Kurmay Başkanlığı, 1918'de 8'inci Kolordu Kurmay Başkanlığı yapmıştır. 23 Eylül 1918 tarihinde Suriye'de esir düşmüş, 27 Ağustos 1919'da esaretten dönmüştür. 1920'de 15'inci Tümen Komutanı olan Şefik Avni, 1921 yılında isteğiyle emekliye ayrılmıştır. Osmanlı-İtalyan, Balkan, Birinci Dünya ve İstiklal Savaşı'na katılmıştır, İstiklal Madalyası sahibidir. 1960 yılında ölmüştür. Türk İstiklal Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri; s.223-225.

Samsun

November 6, 1920

To: Office of Chief of General Staff

The leader of the Romaic komitadjis and the fierce advocate of the Pontine longings in Samsun is the Director of the Regie[92] Company, Totumatidis. The committee he administers acts as an intermediary mediatory element in the correspondence with Anatolia. However, concrete evidence cannot be obtained due to both lack of discretionary government funds and Romaics' being very careful in divulging a secret. I hereby request, if possible, the appointment of the company manager in Samsun, Totumatidis, to inner regions of the country, which I believe will be most appropriate, following the issuing of orders and approval of the National Government, without mentioning of names.

15th Division Commander
Şefik Avni[93]

---------- ☙ ----- ❧ ----------

[92] *A French term used for monopoly, especially for Turkish Tobacco Monopoly.*

[93] *Şefik Avni Özüdoğru (1884-1960): He graduated from the* Mühendishane-i Berri-i Hümayun *[School of Military Engineering] in 1903, and from the War Academy in 1906. He completed his staff officer training at the service of the 3rd Army Command. He took consecutive posts at the 5th Corps, 8th Corps, İzmir Dispositional Corps, 10th Corps, 29th Division, and at the Erzurum Fortified Area Command between 1911 and 1914. He was appointed as the Chief of Staff of the 14th Corps in 1916, to 4th Corps Command, to Sinai Front Command, and to 3rd Corps in 1917; in 1918 he was appointed as the Chief of Staff to the 8th Corps Command. He fell a prisoner on September 23, 1918, in Syria; and was released on August 27, 1919. Şefik Avni, who was appointed as the Commander of the 15th Division in 1920, resigned from his post in 1921. He took part in the Ottoman-Italian War, Balkan Wars, WW I, and in the Turkish War of Independence. He held an Indepedence medal.*

Türk İstiklâl Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri [Biographies of Division and High Ranking Commanders Served in the Turkish War of Independence]. pp. 223-225.

Batum'daki Durum Hakkında

1. Batum'da değişik milletlere mensup halklar bulunmaktadır. Bunların başında Rumlar gelmektedir. Karadeniz sahilinde PontushHükûmetini teşkil amacıyla Türkiye'den göç etmiş birçok Rum vardır. Bunları Pontus adına sevk ve idare edenler arasında, Türkiye'nin Karadeniz sahillerinde oturan halktan ve oldukça seçkin sınıftan bazı kişiler bulunmaktadır. Bu kişiler:

Trabzonlu Yovanidis; Pontus Komitesi reisidir.
Trabzonlu Doktor Teofilaktos, Elefteros Pontus gazetesi yazarıdır.
Trabzonlu Doktor İstefanidis, Pontus üyesidir.
Trabzonlu Simotidis, Pontus üyesidir.
Trabzonlu Leondiri, Pontus idare heyeti başkanıdır.

Bu beş kişinin yanı sıra Batum'daki Rumların en zengininden, en fakirine kadar herkes bu cemiyete mensuptur. Cemiyete mensup olanlar, İngiliz ve Rumların resmen tanıdıkları Pontus pasaportunu taşımaktadırlar.

2. Bu cemiyetin maksadı, Karadeniz sahilinde, hayallerindeki Pontus hükûmetini kurmaktır. Bu gayeye ulaşmak için, gerek Yunanistan'dan gelen gerekse Türkiye'deki Rumlardan ibaret propagandacılar aracılığıyla Türkiye'deki Rum halkı zorla Batum'a sevk edip buradan Poti ve Sohum gibi Rus sahillerine yerleştirerek çoğunluk oluşturmaya çalışmaktadırlar.

3. Bolşeviklerin Rastof'u işgal edecekleri ortaya çıkar çıkmaz Batum'da yer olmamasından dolayı oradaki Rumların Türkiye'ye sevk edilmesi kararlaştırılmıştır.

4. Cemiyetin düşüncelerine aykırı hareket edenleri ortadan kaldırmak amacıyla Leondiri'nin başkanlığında kurulmuş bir komite bulunmaktadır.

5. 3 Ocak 1920'de geliri Rum göçmenlerine dağıtılacağı bahanesiyle Pontus Komitesi adına Batum'da bir balo düzenlenmiştir. Bu balodan sağlanan 150.000 manatlık hasılat için Pontus Komitesi hesabına senet yaptırılmıştır.

6. Trabzon Metropoliti Hrisantos, Batum ve Tiflis'teki Rumlara resmî dille güya diğer milletlerle hoş geçinilmesi için nasihatte bulunmuşsa da gerçekte Pontus teşkilatını daha iyi duruma getirmek ve yaymak için tedbirler alınmasını emretmiştir.

7. Yılbaşından sonra gerek Batum'daki gerekse Türkiye'nin önemli noktalarındaki Rumların Türkiye aleyhine ayaklanacakları haberi alınmıştır. Hatta 10 gün içinde Batum'a iki Yunan kolordusunun geleceğini de bizzat İngiliz polis müdürü ifade etmiştir.

8. Aileleri Türkiye'de olduğu hâlde, Batum'a görünürde ticaret ve diğer maksatlarla birçok serseri Rum gelmektedir. Bunların tek fikri gerektiğinde komiteye silahlı yardımda bulunmaktır.

9. Ermenilerin Batum'da, görevi, Türkiye'den göç eden fakir Ermenileri korumak ve kollamak olan bir hayır cemiyetleri bulunmaktadır.

10. Bu cemiyet, Batum'da bulunan birçok işsiz Ermeni'yi gizlice, askerlik yapmaları için Ermenistan ordusuna sevk etmektedir. Ayrıca Batum İngiliz inzibat idaresine mensup birçok Ermeni polis ve jandarması da mevcuttur.

11. Rusların da Batum'da bir cemiyeti vardır. Bu cemiyet Denikin'in taraftarı olup Batum'un eski hâle dönmesine çalışmaktadır. Kars, Ardahan ve Batum'un Denikin'e verilmediği takdirde tercihen Türklere verilmesi hususunda hemfikirdirler.

12. Denikin, karargâhını Rastof'tan Odessa'ya nakletmiştir. Denikin'in yerine General Romanofski tayin edilmiştir.

13. Rus gazeteleri, General Kolçak'ın Sibirya'da tutuklandığını yazmıştır.

14. Batum'da millet ve mezhep ayrımı yapmayan diktatör bir İngiliz idare heyeti bulunmaktadır. Herkes bu idareden şikâyetçidir. İngilizler, en ufak bir sebeple bile ağır para cezaları verip halkı resmen soymaktadırlar.

15. İngilizlerin iaşe meselesinde halka çektirdikleri sıkıntı da had safhaya varmıştır. Bundan dolayı 12 Ocak 1920 Pazartesi günü Batum'da 6 saatlik bir ayaklanma olmuş ve birçok mağaza yok yere yağmalanmıştır. Durum böyleyken yağma esnasında İngilizler, yağmacıları engellemek için hiçbir teşebbüste bulunmamışlardır. Ancak ayaklanmanın sonlarına doğru sevk ettikleri birlikleriyle Batum'u sıkı bir inzibat altında bulundurmuşlardır.

16. Batum'da bir alay İngiliz askeri mevcuttur.

17. Batum'daki istihkâmlar, ağır ve hafif toplar İngilizlerin emrindedir.

18. Azerbaycan ve Gürcistan Cumhuriyetlerinin bağımsızlıklarının tasdiki: Kamuoyu, gelecek endişesiyle Bolşeviklik akımına engel olmak ve emellerine uygun bir kuvveti elde bulundurmak maksadıyla Gürcistan ve Azerbaycan Cumhuriyetlerinin bağımsızlıklarını tasdik etmiştir. Bundaki amaç, Bolşevikler Kafkasya'ya akın etmeye başladıkları zaman karşılarında savunma yapabilecek bir kuvvetin bulunmasını sağlamaktır. Bundan dolayı Batum'un Gürcülere terk edilmesi ihtimali yüksektir. Fakat Batum'daki Müslümanların en büyük kısmını teşkil eden İslam Cemiyeti mensupları buna karşı oldukları gibi, bu hususta ölümü göze almaktan da çekinmeyeceklerdir. Konuya dair Osmanlı Hükûmetinin de maddi ve manevi yardımları beklenmektedir.

19. Bolşevikler, Azerbaycan ve Gürcistan hükûmetlerine telsiz telgrafla vermiş oldukları bir notada, Denikin'e karşı bir harp ittifakı imzalanmasını teklif etmişlerdir. Bunun üzerine söz konusu hükûmetlerin Paris Barış Konferansı'na müracaatları neticesinde bağımsızlıkları tasdik edilmiş,

Bolşeviklerin teklifine ise henüz cevap verilmemiştir. Gerçekte, Azerbaycan Hükûmeti Bolşeviklere her zaman arka çıkmaktadır.

20. Dağıstan, bağımsızlığını muhafaza etmek ve topraklarının işgal edilmemesi şartıyla Bolşeviklerin geçişine izin vermiştir.

21. Dağıstan orduları şu anda Denikin'le savaşmaktadırlar.

22. Derbent kuşatılmıştır. Yakın zamanda da Dağıstanlılar tarafından genel bir taarruzun gerçekleştirileceği düşünülmektedir.

23. Dağıstan ordusuna birçok Bolşevik Rus da katılmaktadır.

24. Buhara, İran ve Bolşevikler harp ittifakı kararı almışlardır.

Mühür (Batum İslam Cemiyeti)

In relation to the situation in Batumi:

1. *There are various* millets *in Batumi. The most prominent of those is the Romaics. There are lots of Romaics who immigrated here from Turkiye with the aim of establishing a Pontine government on the shores of the Black Sea. Among those who conduct and steer them on behalf of Pontus there are some very influential people from the elite families living on the shores of the Black Sea. These are:*

   Yovanidis from Trabzon: is the chief of the Pontus Committee
   Dr. Theofilaktos: is columnist at the Elefteros Pontus gazette
   Dr. Stephanidis: is a member of Pontus
   Simotidis from Trabzon: is a member of Pontus
   Leondiri from Trabzon: is the chief of the Pontus administrative committee.

   Aside from those five people, all the Romaics in Batumi, be them the richest or the poorest, are members of this committee. Those who are directly affiliated to the committee bear Pontine passport that is officially recognized by the English and the Romaics.

2. *The aim of the committee is to establish a Pontine government they have been longing for on the shores of the Black Sea. In order to reach this end they are forcing the Turkish Romaic population, by employing Romaic propagandists coming from Greece and Turkiye, to go to Batumi and settle in Russian coastal cities Poti and Sukhumi.*

3. *As soon as Bolsheviks' intention of occupying Rostov was understood, and as there was no room left in Batumi Romaics's sending over to Turkiye was decided.*

4. *A sub-committee has been established under the leadership of Leondiri to eliminate those who act against the will of the committee.*

5. *A ball was held, in Batumi, on January 3, 1920, in the name of the Pontine Committee, whose income was to be distributed among the Romaic immigrants. A voucher, worth of 150.000 manat[94], was prepared to the account of the Pontine Committee.*

6. *Although it is claimed that the Trabzon Metropolitan Hrisantos allegedly advised the Romaics in Batumi and Tbilisi to be in good terms with the other nations, in reality he officially ordered them to take necessary measures for rendering the Pontine organization more effective and for spreading it wider.*

[94] *A monetary unit.*

7. *We have been informed that the Romaics in Batumi and those who live in important parts of Turkiye would rise against Turkiye after the beginning of the New Year. Moreover, the English Police Chief, himself, said that two Greek corps would be arriving in Batumi in two days' time.*
8. *Many Romaic vagrants, whose families are in Turkiye, have started to flock in Batumi. Their only aim is to provide armed support to the committee when necessary.*
9. *Armenians have set up a fraternity, whose only duty is to protect and shelter the poor Armenians immigrating from Turkiye, in Batumi.*
10. *This fraternity is secretly dispatching many of the unemployed Armenians in Batumi to Armenian army to become soldiers. Moreover, there are lots of Armenian police and gendarmes working in affiliation to the English Military Police in Batumi.*
11. *Russians also have an association in Batumi. This association sympathizes with Denikin, and tries to return Batumi to its former state. They are of the opinion that if Kars, Ardahan, and Batumi are not given to Denikin, those cities be given to Turkiye.*
12. *Denikin has moved his headquarters from Rostof to Odessa. General Romanovski has been appointed to Denikin's post.*
13. *Russian press is claiming that General Koljak has been captured in Siberia.*
14. *There is a dictatorial administration in Batumi who does not make any discrimination among the millets and sects. Everybody complains about this administration. The English are literally robbing the people off by giving heavy fines even to any minor offense.*
15. *The difficulties the English are bringing up before the people on provisions have reached to its limits. Because of this distress, people have risen for six hours on January 12, 1920, Monday, and many shops were pillaged for no apparent reason at all. Meanwhile the English have done nothing to curb the looters. However, they took Batumi under a strict military control with the units they dispatched.*
16. *There is an English regiment in Batumi.*
17. *The bulwarks, heavy and light artillery guns are under the orders of the English.*
18. *The approval of the independences of the Republic of Azerbaydzhan and the Republic of Gruziya: The people of the republics of Azerbaydzhan and Gruziya have declared their independences in order to curb the Bolshevik movements to come and to keep and appropriate amount of force in their hands. Their aim here is to keep a number of*

forces to fight against the Bolsheviks who would eventually come raiding the Caucasus. Therefore, it is highly probable that Batumi would be handed over to Gruziya. However, the members of the Islamic Association, who constitute the majority of the Muslims living in Batumi, do strongly oppose handing of Batumi to Gruziya, and they will not hesitate to die for it. Material and moral support of the Ottoman Government on the issue is expected.

19. *The Bolsheviks in a note they sent, through a wireless telegram, to the governments of Azerbaydzhan and Gruziya offered the signing of an alliance against Denikin. Upon this development, the governments mentioned applied to the Paris Peace Conference and their independences were approved; Bolsheviks' proposal was left unanswered. In fact, the government of Azerbaydzhan has always backed the Bolsheviks.*
20. *Dagestan allowed Bolsheviks to pass through her territory on condition that they do not occupy her lands, and allow her to keep her independence.*
21. *Dagestan armies are fighting with the Denikin's army now.*
22. *The town of Derbent is under siege. Soon a general Dagestani attack is expected.*
23. *There are many Bolshevik Russians joining the Dagestani army.*
24. *Bukhara, Iran, and the Bolsheviks signed a military alliance.*

(Sealed)
Batumi Islamic Association

---------- ☙ ----- ❧ ----------

Büyük Millet Meclisi
Genelkurmay Başkanlığı
2'nci Şube
Sayı 126

Ankara
4 Ocak 1921

Batı Cephesi Komutanlığına

Mütarekeden sonra Yunanların İstanbul'da yaptıkları teşkilat ve eylemlere dair dikkate değer bilgiler Ek'te takdim edilmiştir.

Genelkurmay Başkan Vekili
(İmza)

Turkish Grand National Assembly
Office of the Chief of General Staff
2nd Division
Number: 126

Ankara
January 4, 1921

To: Western Front Command

Attached submitted is the information pertaining to the organizations and the activities the Greeks have undertaken in İstanbul after the ceasefire.

Deputy Chief of General Staff
(Signed)

---------- ----- ----------

Mütareke'nin ardından Yunan siyasi ve askerî temsilcisi İstanbul'a geldikten sonra, Yunanların İstanbul'daki teşkilatı şöyledir:

1. Basın:

Mütareke'nin imzalanması üzerine İstanbul'a giren İtilaf devletleri, görünürde Osmanlı Devleti'nin sansürüne müdahale etmemişlerse de sonradan aşama aşama sansür koymuşlardır. Rum basını, sansür işleri tamamıyla İtilaf devletlerinin idaresine geçinceye kadar, yalnız siyasi ve mizaha dair makalelerinde hissedilir derecede saldırı içerikli bazı cümlelere yer verirdi. Ne zamanki sansür uygulanmaya başlandı, o zaman Türk basını baskı altına alındı, Rum ve Ermeni basını ise tamamen serbest kaldı.

Bundan yararlanan Rumlar, mükemmel bir basın heyeti teşkil etmişler ve heyete tarih, edebiyat, mizah ve siyasi alanda her sınıftan ileri gelen kişileri d3ahil etmişlerdir. Bu heyetin başkanlığı Yunan Eğitim Bakanlığı üyelerinden Persis'e verilmiştir.

Takip ettikleri yöntem: Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan bu zamana kadar güya gayrimüslimler hakkında reva görülen mezalim ve kötü idareyi; harbin ilanından sonra Rumlara uygulanan tehcir ve cinayetleri; sözde askerlik vesilesiyle imha politikasının uygulandığını her gün çeşitli makalelerde dile getiriyorlar ve bu makalelere, sansür dolayısıyla Türk basını tarafından cevap verilemediği için kendilerini haklı göstermeye çalışmaktadırlar. Bununla da yetinmeyerek, bu makaleleri, parayla elde ettikleri birçok İngiliz ve Fransız gazetelerinde yayımlatmakta; ayrıca Avrupa siyasetçilerinden de değerlendirmeler almaktadırlar. Proia, Pontus,[95] Dorzolas, Etnos, Astir ve daha birçok gazete yayımlamaya başladılar; yazdıkça yazdılar. Haksız yere istila ettikleri Küçük Asya'da ve Trakya'da nüfus açısından üstün olduklarını göstermek için Rumlar lehinde binlerce makale yazdılar. Osmanlı Devleti'nin teşebbüs ettiği siyasi işleri hemen haber aldılar ve engellemeye çalıştılar. Aslında mücadele içinde boğuşan Türk basını, zaten Yunancaya hâkim olamaması ve bu konuda da mütercim istihdam etmemesi dolayısıyla bütün bu makaleler cevapsız kaldı ve hâlâ da kalmaktadır.

2. Patrikhane:

Patrikhane, Mütareke imzalanır imzalanmaz Cismani ve Ruhani Meclisin kararıyla Osmanlı Devleti ile irtibatını kesti ve Rum okullarından Türkçeyi resmen kaldırdı. Amir sıfatıyla tanıdığı İtilaf devletlerinin siyasi temsilcilerine her gün müracaat ederek, sözde, Türklerin yaptıkları mezalim dolayısıyla çok mağdur olduklarını iddia ettikleri Rumların durumlarının iyileştirilmesi için çalıştı, kendi din ve milliyetinden olanları galeyana getirmekten geri kalmadı. Girit'ten getirttiği 60 jandarma ile Patrikhaneyi

[95] Pontus gazetesi, 4 Mart 1919 tarihinde İstanbul'da yayımlanmaya başlanmıştır. Gazetenin başmakalesinde Trabzon vilayetinde Rum cumhuriyetinin kurulması amacıyla yayımlandığı açıkça ilan edilmiştir. Sarınay; s.17.

koruma altına aldı. İstanbul'un Fethi'nden önce kullanılan bayrağı yeniden çıkardı ve Patrikhaneye çekti. Kiliselere rahat çalışma imkânı verdi. Solon'un yazdığı, sözde Türklerin Rumlara mezalimini anlatan iki ciltlik "Mavi Kitap"ı yayımladı. Bu kitap, Anadolu'da ve Rumeli'de bulunan metropolitlerin raporlarına dayanılarak yazılmış bilgilerden oluşuyordu.

Patrikhane mahkemesi yeniden açıldığı gibi bir de istihbarat şubesi kuruldu. Amasya, İzmir, İnöz, Çanakkale ve Trabzon metropolitleri çağrılarak Ruhani Meclise geçici üye olarak kaydedildiler. Trabzon Metropoliti Avrupa'ya, onun ardından Patrik Vekili de Paris'e gitti. Anglikan Kilisesiyle irtibat kuruldu ve Başpiskopos, Patrikhane temsilcisi sıfatıyla Londra'ya gönderildi. Hristiyan Gençleri İttihadı adıyla bir cemiyet teşkil edildi. Bu cemiyetin birkaç üyesi Avrupa'ya gönderildi. Bu üyeler, orada propaganda yaptıktan sonra Amerika'ya geçtiler ve burada Amerika Kilise Cemiyeti tarafından kabul edildiler. Amerika Kilise Cemiyeti üç üye ile İstanbul'a gelerek iadeiziyarette bulundu. Bu sırada Amerika, Yunanistan ve diğer yerlere vaktiyle göç etmiş Rumlar teşvik edilerek, İzmir ve Trakya'ya dönmelerini sağlamak üzere propaganda heyetleri gönderildi. Mütareke'den sonra Amerika'ya yerleşmiş Rum milyarderlerden biri, Yunanlık propagandası için Venizelos'a 2 milyon dolar verdi ve bütün masraflar bu bağıştan karşılandı. Rum evleri, mağazaları ve özellikle kiliselerde, genellikle mavi renge boyanan levhalar Yunanca yazıldı. O zaman İstanbul'u ziyarete gelen Giritli Albay Mazarakis'in, Tatavla kilisesinde yaptığı ırkçı konuşmanın sonunda fesler yerlere atıldı ve gayrimüslimlerin şapka giymesine karar verilerek herkes uyarıldı. Ermeniler, Rumlarla birleştiler. Kilise ruhani merasimi ayrı kalmak şartıyla, siyasi amaçlar için Ermeniler bir yardımcı unsur olarak benimsendi.

3. Konsolosluk:

Başkonsolos, Mütareke'nin üçüncü ayında İstanbul'a geldi. Derhâl Konsolosluk teşkilatına başlandı. Konsolosluk, Patrikhane ile iş birliği yaptı. Başkonsolosun başkanlığı altında bir sorgu hâkimi, üç üye ve bir savcıdan oluşan Konsolosluk Mahkemesi kuruldu. Konsolosluk, Girit, Osmanlı Devleti'nden gasbedildikten sonra Müslümanlara karşı imha politikası tatbik eden önde gelen başlıca komite üyelerinden çoğunu çağırdı ve bunları ayrı ayrı memuriyetlere atadı. Atina Bankası, Selanik Bankası, Edebiyat Cemiyeti, Ticaret Cemiyeti, Göçmenler Cemiyeti ve Siyasi Temsilcilik gibi kurumlardaki üye ve memurların çoğu Giritlidir.

4. Siyasi Temsilcilik:

Siyasi Temsilcilik, Yunanistan'ın doğudaki genel siyasetinin yönlendiricisidir. Bu temsilcilik, diğer siyasi temsilciliklerle iş birliği yaptı ve Yunanistan'ın millî emellerini yakından takip görevini üstlendi. İstanbul'da Yunanların eline geçen limanlar, Siyasi Temsilciliğin emrine verildi. Patrikhane siyasi işlerin yürütülmesi hususunda son derece yardımcı oldu ve olmaya da devam etmektedir. Polis teşkilatımızın yetersizliğini göstermek için bölgedeki asayişi bozarak İtilaf devletlerinin müdahalesine sebebiyet verdi.

5. Askerî Temsilcilik:

Mütareke'nin imzalanmasından sonra İtilaf devletleriyle beraber askerî temsilci de geldi. Başkan olarak gelen kişi, Girit çete muharebelerinde ün salmış bir eşkıya reisiyken, kurmay sınıfına geçirilerek gönderilen bir albaydır. Emrindeki kurmayların, subay ile astsubayların ve askerlerin tamamı Giritlidir. Başkomutan Paraskedöpulos'u İstanbul'a davet ederek yerli Rumlara tanıttı. Gösteriler yapıldı. Kadıköy'de bir erzak deposu açılması amacıyla Giritli 16 astsubaydan oluşan bir müfreze oluşturuldu. Yunan asıllı tebaanın askerlik durumlarını inceleyen ve gönüllü kaydetme işleriyle meşgul olan bir asker alma şubesi kuruldu. Askerî Temsilci, diğer İtilaf devletleri askerî temsilcileriyle Yunanistan adına irtibat kurduğu gibi, teşkil ettiği istihbarat şubesiyle de her türlü askerî bilgiyi toplamakta, bütün Marmara sahilleriyle Trakya ve Anadolu'da silah dağıtmakta ve çete teşkilatıyla meşgul olmaktadır. Yine Askerî Temsilci, Yunan Kızılhaç hastanelerini açarak bu hastanelerin İstanbul, Karadeniz, Adalar Denizi ve Trakya şubelerini kurdu.

6. Denizcilik İdaresi:

Denizcilik İdaresinin, İstanbul'da demirleyen Yunan donanmasının iaşe ve giyim ihtiyacını karşılamak; Askerî Temsilcilikten alacağı emirlere göre donanmayı hareket ettirmek, demir attırmak; pasaport işleriyle uğraşmak; Yunan bandıralı gemilerin liman içerisinde seyir ve hareketlerine nezaret etmek; İtilaf Devletleri Liman Başkanlığından denizcilikle ilgili olarak yayımlanacak emirleri Yunan gemilerine tebliğ etmek ve Yunan uyruklu olan denizci askerlerin asker alma işlemlerine nezaret etmek görevleri vardır.

7. İzci Teşkilatı:

Beyoğlu, Boğaziçi, Kadıköy ve İstanbul adıyla dört izci bölüğü teşkil edildi. Teşkilat şimdilik gönüllülük esasına göredir. 14-22 yaşları arasındaki Rum çocukları aylık bir ücret vermek şartıyla kaydedilirler. Bu dört bölüğün mevcudu şimdilik 800 kadardır. Amirleri Yunan subaylarıdır. Teçhizatları mükemmeldir. Mütareke'den sonra kış hariç diğer mevsimlerde çeşitli faaliyetlerde bulunmuşlardır. Her izcinin elbise ve teçhizatı kendisindedir. Yılbaşı, Meryem'in doğumu ve İsa gibi büyük yortularda kiliselerde yapılan dinî merasimlere muhafız sıfatıyla izciler çağrılmaktadır. Sonradan, depolarda kalmak şartıyla bunlara silah da dağıtılmıştır.

8. Trakya Cemiyeti:

Doğu ve Batı Trakya Rumlarından bir heyet teşkil edildi. Bu heyet, bu iki bölgenin siyasi ve idari işleriyle uğraşmaktadır. Mütareke'den sonra aldıkları kesin vaat üzerine Trakya'daki Hristiyan halkın, bölgede Müslümanlara nazaran çoğunluğu teşkil ettiklerine dair belge yayımlamaya çalıştılar. Diğer ülkelerden göçmen getirerek iskân ettirdiler. Avrupa'da devamlı üyeler bulundurdular ve hâlâ da bulundurmaktadırlar.

9. Pontus Cemiyeti:

Bir önceki padişah zamanında, Batum'un işgali üzerine Padişaha bağlılığını bildirmek üzere gelen Müslüman heyette yer alan ve Batum'dan üye olarak gelen Rum ileri gelenlerinden Bünyadoğlu adındaki Rum'un başkanlığında sekiz üyeden oluşan bir cemiyettir. Cemiyet, Batum, Trabzon, Samsun ve Sinop gibi sahil bölgelerinde bir Pontus hükûmeti kurmak için çalışmaktadır. Söz konusu yerlerde oturan halkın çoğunun Rum olduğuna dair belgeler düzenleyip propaganda heyetleri teşkil ederek Avrupa'ya ve Amerika'nın her tarafına gönderdiler. Trabzon Metropoliti Hrisantos, özellikle bu cemiyete çok hizmet etmiştir.

10. Göçmenler Cemiyeti:

Patrikhanede kurulmuş bir cemiyettir. Güya Osmanlı Devleti tarafından tehcir edilmiş Rumları tekrar Anadolu ve Trakya'ya getirerek iskân ettirmeyi görev edinmişlerdir. Cemiyet, gerçekte bu göçmenleri iskân etmiş; fakat arada kendi arzularıyla Amerika gibi uzak yerlere yerleşmiş Rumları da bir bahaneyle göç etmeye teşvik etmek ve daha sonra bunlara iş bulmakla uğraşmıştır. Buna aldanan birçok Rum da ister istemez bu vesileyle İstanbul'a gelerek yerleşmiştir. Mütareke'den sonra İstanbul'a gelerek yerleşen Rumların sayısının 200.000 kadar olduğu tahmin edilmektedir. Müslümanlara ait emlakı Rumlara satın aldırmak amacıyla cemiyet tarafından kurulmuş gizli bir teşkilat da mevcuttur.

11. Ticaret Cemiyeti:

Ticaretle uğraşan Müslümanları zarara uğratarak iflas ettirmek, erzak fiyatlarını yükseltmek, piyasayı ele geçirerek ihracat ve ithalatta üstünlük sağlamak amacıyla bir sene önce Rum tüccarlarının ileri gelenleri tarafından kurulmuştur. Cemiyet gerektiği zaman Yunan Konsolosluğunda toplanmaktadır. Bankalarda ve borsalarda bulundurdukları elemanlarıyla ticaretle ilgili gerekli istihbaratı elde ederek fiyatları belirlemektedir.

12. Küçük Asya Cemiyeti:

Anadolu'nun, şu anda Yunan ordusu tarafından işgal edilmiş bölgelerinin istatistiklerini düzenleyerek, nüfus olarak Rum sayısının fazla olduğunu ispat etmek amacıyla Avrupa'ya üye göndermek; ticaret, sanayi ve eğitimin Rumların elinde olduğunu dünyaya ilan etmek için kurulmuş bir cemiyettir. Cemiyet, amacına ulaştıktan sonra faaliyetleri biraz azalmıştır.

13. Edebiyat Cemiyeti:

Yunan yazarları tarafından, Beyoğlu'ndaki Tokatlıyan Gazinosu'nun arkasındaki, bütün Rumlara açık olan kıraathanede kurulmuştur. Senelerden beri açık olan bu kıraathanede mükemmel bir kütüphane bulunmaktadır. Cemiyetin üyelerinin çoğu, aynı zamanda Rum liselerinde öğretmendir. Günlük gazete yayımlamanın yanı sıra eski ve yeni Yunan edebiyatı hakkında devamlı yayım yapmaktalar. Kütüphanelerini zenginleştirmeye

çalışıyorlar. Yunan tiyatro ve sinema eserlerini getirip göstermek, oynatmak, her tarafta bulunan Rum okullarını yaymak ve olmayan yerlerde açmak için girişimlerde bulunmak, Cemiyetin en önemli görevleri arasındadır.

Yukarıda açıklananların dışında Rumlar tarafından daha önce kurulmuş olan Fakirlere Yardım Cemiyeti, Yardım Cemiyeti, Yangın Cemiyeti vb. adlar altında birçok cemiyet bulunmaktadır.

The Greek organization in İstanbul, formed after the arrival of Grek political and military representatives in İstanbul following the signing of the ceasefire, is as follows:

1. ***Press:***

Entente Powers that occupied İstanbul after the signing of the ceasefire seemingly did not interfere in the censorship of the Ottoman Empire; however, they imposed their own censorship mechanisms gradually. The Romaic press, until the censorship mechanism was thoroughly taken over by the administration of the Entente Powers, used to publish only political and humorous articles where only a few lines of directly offensive sentences were made. As soon as the censoring began, the Turkish media was taken under pressure, and the Romaic and the Armenian press were set free.

The Romaics taking this opportunity for granted, formed a perfect and influential press committee by including prominent figures form the fields of history, literature, humor, and politics. Persis, a member of Greek Ministry of Education, was appointed as the chief to this committee.

The method(s) they pursued: They are trying to prove themselves right by taking the opportunity of Turkish press's being subject to heavy censorship for granted, they began to write invented articles about the alleged oppression and maladministration on the non-Muslim populations ever since the foundation of the Ottoman State; about the alleged killing and relocation of the Romaics carried out, so called, under the pretext of military necessities after the declaration of war, in their daily issues. Not being satisfied, they are getting their articles published in numerous English and French newspapers, with the power of money; and obtain evaluations from the European politicians. They started publishing numerous newspapers, some of which are Proia*,* Pontus[96]*,* Dorzalos*,* Ethnos*, and* Antir*; the more they published the more they wrote. In order to justify their occupation of Asia Minor and to show that they were holding the majority of the population in the Thrace they wrote thousands of articles in favor of the Romaics. As soon as they were informed about the political measures the Ottoman Government was to take, they tried to curb every single attempt. The Turkish Press that was fighting with the difficulties could not and cannot answer those articles for not having a good command of Greek language, and for not being able to employ a translator of Greek.*

2. ***Patriarchate:***

Immediately after the signing of the ceasefire the Patriarchate broke its ties with the Ottoman Government upon the decision taken by the Corporeal and Spiritual Synods; and banned the Turkish lessons from all the Romaic schools

[96] *Pontus Gazette: It was first published in İstanbul on March 4, 1919. The editorial to the first issue explicitly stated that it was published with the aim of establishing a Romaic Republic in Trabzon. Sarınay p. 17.*

officially. By applying the political representatives of the Entente Powers, whom they regarded as their superiors, they claimed that they were the injured party before the alleged atrocities the Turks were committing, worked for the betterment of the conditions of the Romaics, and did not hesitate to agitate those who were of the same religion and nation in rage. It had the premises of the Patriarchate taken under defense by 60 gendarmeries brought from Crete. Hoisted the flag that was used before the conquest of İstanbul one again over the Patriarchate; and allowed the churches to work more freely. It had Solon's two-volume work, the Blue Book*, telling about the alleged atrocities the Turks committed on the Romaics, published. The book relied on the information written by the metropolitans living in Anatolia and Rumelia.*

Along with the re-opening of the court at the Patriarchate an intelligence post was established. The metropolitans of Amasya, İzmir, İnöz, Çanakkale, and Trabzon were invited and registered as temporary members to the Spiritual Synod. Trabzon Metropolitan went to Europe; later the Deputy Patriarch left for Paris. A connection was established with the Anglican Church; and soon the Archbishop was sent to London as the Representative of the Patriarchate. An fraternity under the name of Christian Youth Union was established. Several members of this union were sent to Europe. Having conducted some propaganda activities in Europe, they crossed over to America and were welcomed by the American Ecclesiastical Association. The American Ecclesiastical Association returned their visit by sending three of their members to İstanbul. Meanwhile, propaganda teams were sent for the Romaics, who had immigrated other places such as America and Greece, to invite and enable them to settle in İzmir and Thrace. One of the Romaic millionaires who had settled in America donated two million dollars to Venizelos to be spent for the Greek cause, and all the expenditures were met from this donation. All the signboards at Romaic houses, shops, and especially at the churches were generally painted in blue and written in Greek. Upon the racist propagandas made by the Cretan Colonel Mazarakis at the Tatavla Church in İstanbul, in those days, the fezzes were thrown down and all the non-Muslims were warned to wear hats. Armenians united with the Romaics. Keeping the religious ceremonies apart, the Armenians were accepted as a supplementary element to be used in attaining political goals.

3. Consular Affairs:

The Consul General came to İstanbul in the third month of the ceasefire. He immediately started to organize the Consulate. Consulate cooperated with the Patriarchate. A Consulate Court – under the auspices of the Consul General, and composed of an interrogation judge, three members, and a prosecutor – was established. The Consulate invited the most prominent people who committed despicable atrocities on the Muslim population on Crete after the usurpation of the island from the Ottoman Empire; and appointed them to various posts at the government. Most of the officials at the institutions like the Bank of Athens, Thessaloniki Bank, Literature

Association, Trade Association, Immigrants Association, and Political Representatives are from Crete.

4. Political Representation:

Political Representation is the steering wheel of the Greek general politics of the east. This office cooperated with the other political representatives and undertook the duty of pursuing Greece's national goals closely. The ports that were taken over by the Greeks in İstanbul were handed over to the orders of the political representation. The Patriarchate gave all the help possible for the realization of the political aims; and will continue to do so. In order to prove the inadequacy of our national police organization they disturbed the peace and caused the interference of the Entente Powers.

5. Military Representation:

After the signing of the ceasefire, a military representative came along with the Entente Powers. The appointed head is a colonel who attained fame for being a leader of a gang in the gang wars on Crete, and later promoted to the staff office. All of the staff officers, officers, non-Commissioned Officers (NCOs), and soldiers under his command are from Crete. He invited the Commander-in-Chief Paraskedopulos to İstanbul and introduced him to the native Romaics. Demonstrations were held. A detachment of 16 Cretan NCOs was established with the aim of opening a provisions store at Kadıköy. A Recruitment Office inspecting the military status of the Greek origin citizens, and dealing with the registration of the volunteers was opened. The military representative established contact with the military representatives of the other Entente Powers on behalf of Greece. Let alone, he is indulged in gathering all the military information through the intelligence organization he set up; shipping and distributing weapons on the shores of Marmara, Thrace, and Anatolia; and in organizing gangs. Again, the military representative opened Greek Red Cross hospitals, and their branches in İstanbul, on the shores of the Black Sea, Dodecanese, and Thrace.

6. Maritime Administration:

Maritime Administration was responsible of providing food supplies and clothing of the Greek fleet anchored in İstanbul; to have the fleet sail or anchor in accordance with the orders it received from the Military Representative; to issue passports; to supervise the course and movements of the ships in the harbor carrying Greek flag; to convey the orders issued by the Entente Powers Harbor Master's Office to the Greek ships; and to supervise the enlistment of the Greek origin sailors.

7. Scout Organization:

Four scout companies were established under the names of Beyoğlu, Boğaziçi, Kadıköy, and İstanbul. The organization works on the principles of volunteering for the time being. Romaic youth, aged between 14 and 22, is enlisted for a monthly payment. The number of the youth enlisted is about

800 for now. Their superiors are Greek officers. They have perfect equipments. They undertook various activities in all the seasons except for winter. Every Scout keeps his clothing and gears with him. Scouts are invited to act as guards at the churches during the great celebrations of New Year, birth of Mary, and birth of Jesus. They were given arms to be stored at the depots afterwards.

8. Thracian Association:

A committee composed of Eastern and Western Romaics was established. These two committees undertake political and administrative affairs of these two regions. Upon receiving definite promises after the signing of the ceasefire, they published articles claiming that the number of Christian population far exceeded that of the Muslim population in Thrace. They brought immigrants from other countries and settled them. They appointed permanent members to Europe, and they still employ them.

9. Pontine Republic:

Is a committee composed of eight members under the leadership of Bünyadoghlu, one of the prominent Romaics living in Batumi, who took place in the Muslim committee that visited the Sultan to show their allegiance to the Sultan after the occupation of Batumi during the reign of the former Sultan. The committee is working towards the realization of a Pontine government in Batumi, Trabzon, Samsun, Sinop, and in their coastal regions. They sent fabricated documents to Europe claiming that the Romaics constituted the majority of the population in the region. They set up propaganda teams and sent them to America and Europe. The Trabzon Metropolitan, Hrisantos, served especially to the needs of this committee.

10. Immigrants Association:

It is a fraternity established within the Patriarchate. Their aim is to bring the Romaics, who were allegedly relocated by the Ottoman Government, back and to settle them in Anatolia and Thrace. The fraternity managed to settle some of those immigrants; and tried hard to convince those who went to America at their own will to come back and settle, and to find jobs for them. Many Romaics who were deceived by those claims settled in İstanbul out of necessity. It is assumed that the number of the Romaics who settled in İstanbul is about 200.000. There is a secret organization established for having Romaics purchase the Muslim properties.

11. Trade Association:

It is an organization established a year ago by the leading Romaic merchants with the aim of causing Muslim tradesmen to suffer losses and bankrupt, increasing the price of provisions, establishing hegemony in imports and exports. The organization holds its meetings at the Greek Consulate when necessary. They determine the prices of goods beforehand upon the information gathered by their agents working at the banks and stock market.

12. Asia Minor Association:

It is a fraternity established with the aim of drawing statistical tables in order to prove Anatolia's Greek occupied regions constitute the majority of the Romaics and sending members to Europe to this end; and to declare world public opinion that trade, industry, and education in those regions are in the hands of the Romaics. Its activities decreased after attaining of some of its goals.

13. Literature Association:

It was established by the Greek writers at the kıraathane[97] *behind the Tokatliyan nightclub, in Beyoğlu, that was open to all the Romaics. There is an excellent library at the* kıraathane, *which is open for long years now. Most of the members of the fraternity are teachers at the Romaic lycées*[98]*. Besides publishing daily newspapers, they are publishing series of articles on the old and new Greek literature. They are trying to enhance their libraries. Staging Greek drama, displaying Greek movies, spreading the Romaic schools wider and opening of Romaic schools in the regions that have no Romaic schools are among the most important missions of the fraternity.*

In addition to the above-mentioned associations, the Romaics established many associations earlier; Association for Helping the Poor, Aid Association, Fire Association are just a few to name.

---------- ℘ ----- ☙ ----------

[97] *Kıraathane: Formerly a café having a collection of newspapers and magazines for its customers.*

[98] *Lycée: Formerly a highschool.*

İçişleri Bakanlığı
Emniyet Genel Müdürlüğü
Sayı 11200
366

9 Ocak 1921

Çok İvedi

Genelkurmay Başkanlığına

Canik sancağındaki Elmalıköy'de oturan Rumlardan suç işleyenlerin, haklarında takibat yapılmaması ve güvenliklerinin sağlanması şartıyla silahlarını teslim fikrinde oldukları anlaşıldığından bu eğilimlerinden yararlanılarak alınması uygun görülen tedbirlere dair Canik Mutasarrıflığından alınan şifrenin bir sureti Ek'te takdim edilmiştir. İçeriğine göre yapılacak değerlendirmenin mahalline tebliğ edilmek üzere bildirilmesi ve Merkez Ordusu Komutanlığına da gerekli tebliğin yapılması uygundur.

İçişleri Bakanı Vekili
(İmza)

Ministry of Interior
General Directorate of National Police Organization
Number 11200
366

Very Urgent *January 9, 1921*

To: Office of Chief of Staff

Submitted attached is a copy of the code, received from the Office of Canik Mutasarrif, pertaining to the appropriate measures to be taken for the guilty Romaics, living in the Elmalıköy village affiliated to Canik Sanjak, who are willing to surrender their firearms in return for guaranteeing of their security and not carrying out of an interrogation on them. It is hereby approved that the evaluations of the contents be conveyed to the local authorities, and due communiqué be sent to the Office of the Commander of the Central Army.

Deputy Minister of Interior
(Signed)

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Samsun Mutasarrıflığından gelen 6 Ocak 1921 tarihli şifredir.
27 Aralık 1920 tarih ve 10444/150 sayılı yazıya ektir.

Bir hafta önce, merkeze bağlı Elmalıköy bölgesinde suç işleyen Rumların, haklarında takibat yapılmaması ve can güvenliklerinin sağlanması şartıyla silahlarını teslim etme fikrinde oldukları, Takımın yazısına atfen Tabur Komutanlığından bildirilmişti. Yazıya cevap olarak, suçluların isimleri, unvanları, suçları ve mahkûmiyetlerini içeren bir çizelge gönderilmiş ve bu şartlarda ellerindeki silahları tamamen teslim edeceklerinin ne derece güvenilir olduğunun bildirilmesi tebliğ edilmişti. Daha sonra Nebyan bölgesindeki Rumların ricası üzerine, Alay Komutanıyla beraber söz konusu bölgeye gidildi. Teftişten dönen Bafra Kaymakamı, oradaki Rumların tüfek bırakarak sabana sarıldıklarını; bölgenin ortasında yer alan Akçaalan'a geçici olarak kuvvetli bir müfrezenin bırakıldığını; çeşitli suçlar işlemelerine rağmen bu kişilerin affedilmiş gibi muameleye tâbi tutulmaları hâlinde Nebyan'daki terörist faaliyetlerin kökünün kazınabileceğine inandığını; bu şekildeki barışçı bir çözümle hükûmetin söz konusu bölgedeki nüfuzunu takviye ettikten sonra silahların toplanmasının ve eşkıyanın birer vesileyle tutuklanarak kanun önüne çıkarılmasının mümkün olacağını; suçlarının affedilerek can güvenliklerinin sağlanması şartıyla şu anda silah teslim etmeye meyilli olduklarını bildirmekte ve nasıl hareket edileceğinin belirlenmesini talep etmektedir.

Elmalıköy bölgesinden istenildiği şekilde bir çizelge düzenlenerek gönderildiği, haklarında tecil kararı alındığı takdirde silahlarını teslim edeceklerine dair teminat alınmasına gayret edilmesi lüzumu ve Nebyan köyleri ortasında bir askerî karakol kurulması hususlarında yazışmalarda bulunulmuştur. 1921 senesi jandarma kadrosunda, söz konusu bölgede birer karakol açılması kararlaştırılmıştır. Mütareke'den sonra Pontus hülyasıyla silahlanmış olan Rumlar, Allah'ın yardımıyla hayal kırıklığına uğrayacaklardır. Bunu bilen Rumlar, affedilmeyeceklerine inanan bazı çeteler hariç, silah teslim etmekten başka çıkış yolu olmadığını anlamış görünüyorlar. Bu durum, en iyi şekilde değerlendirilmeli ve halkın can güvenliğinin sağlanması vesilesiyle terörist eylemlerde bulunan Rumların fazla olduğu köylerin ortasına şimdiden kuvvetli birer müfreze yerleştirilmelidir. Silah teslimi çağrısına uyan çetelerin geçici olarak takiplerinin ertelenmesine izin verilerek, ellerinde bulunan silahlar kimseye zarar verilmeden toplanılmalıdır. Silah teslim etmeyenlerin daha sonra şiddetle takip edilerek haklarında gerekli işlemin yapılması ve suç işleyenlerin de yine aynı şekilde birer vesileyle tutuklanması uygun görülmektedir. Ancak, yerel yöneticiler tarafından maksat açıklanarak uygun yerler hazırlatıldıktan sonra müfrezeler belirlenen bölgelere sevk

edilerek, yerleştirilmelidir. Müfreze subaylarına da şimdilik güven verecek şekilde hareket etmeleri hakkında özel talimat verilmesi lazımdır. Durum, Merkez Ordusu Komutanlığına da yazılmış olduğundan yukarıda açıklandığı şekilde hareketin uygun bulunduğu takdirde bildirilmesi ve Ordu Komutanlığına da tebliğ edilmesine izin verilmesi arz olunur.

Canik Mutasarrıfı
İbrahim

Aslına uygundur.

Emniyet Genel Müdür Vekili
(İmza)

Code – dated January 6, 1921 – received from the Office of Mutasarrif, Samsun
In attachment to the note, dated December 27, 1920, numbered 10444/150

The battalion command, in reference to the note sent by the platoon, had informed us that the Romaics who committed various offenses in the Elmalıköy region – affiliated to the central district – were willing to surrender their arms on condition that no legal procedures are conducted and their security was maintained. In the rejoinder to the note received list of the names of the guilty people, their titles, crimes they committed, and the list of the sentences they received were attached; and the reliability of their words in surrendering their weapons were requested. Later, upon the request of the Romaics in the Nebyan region, the regiment commander and some officials paid a visit to the mentioned region. Bafra Kaimakam, on his return said that the Romaics there had already abandoned their weapons and resorted to their ploughs; that a strong platoon was stationed at the Akçaalan village in the centre of the region; that he believed in the possibility of eradicating the terrorist activities – a dagger stabbed right the heart of the town – in Nebyan simply by treating those who committed various offences as if they were forgiven; that it will thus be possible for the government, through such a peaceful solution, to establish its influence in the region and to collect the weapons, and to bring the bandits before justice one by one; that the offenders are willing to surrender their arms if their security is maintained; and requests a guidance for implementing the measures to be taken.

A chart as desired from the Elmalıköy region is submitted; and correspondences pertaining to the necessity for taking of a guarantee for the surrendering of arms, and to the necessity of positioning of military station in a central position among the Nebyan villages are made. Opening of gendarmerie stations in the region, in 1921, has been decided. The Romaics who resorted to arms after the signing of the ceasefire with the hope of realizing Pontus will be disappointed with the help of God. The Romaics, who are well aware of this fact, excluding some of the gangs who think they will never be forgiven, seem to have understood that they have no other choice but to surrender their arms. This situation should be taken for granted and strong platoons should be situated in no time in the villages where the number of Romaics who have taken part in the terrorist activities is higher while the security of the people are maintained. The pursuit of the gang members who comply with the rules governing the surrendering of their arms should be delayed and the weapons in their hands should be collected without causing anybody harms. Vehement pursuit of those who did not surrender their arms and carrying out of the due legal procedures and the arresting of the offenders on a cause has been found appropriate. Detachments should be dispatched and positioned in the villages after the local administrators' explaining the desired aims and following their preparation of suitable places. The officers commanding the detachments

should especially be instructed to act in such a way that they institute security. As the prevailing circumstances have been written Central Army Command for further considerations; please notify if the above-mentioned course of action is approved; and we hereby request your permission for communicating the message to the Army Command.

Canik Mutasarrif
İbrahim

In unison with the original.

Deputy Director of the
National Police organization
(Signed)

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Amasya
25 Ocak 1921

Şifre

Doğu Cephesi Komutanlığına

Rum Pontus Örgütünün, Merkez Ordusu bölgesindeki aktif üyelerinin tutuklanması kararlaştırılmıştır. Samsun'dan başlayacak olan tutuklama haberinin bölgenizde duyulması hâlinde, Trabzon ve diğer mevkilerde bulunması muhtemel olan söz konusu örgütün üyeleri ve belgeleri ortadan kaybolabilir. Bunun için gerekli önlemlerin alınmasını rica ederim. Tutuklamalara başlanılacak zaman ayrıca arz edilecektir.

(İmza) (İmza) (İmza)

Amasya
January 25, 1921

To: Eastern Front Command

Code

Arresting of the active members of the Romaic Pontine Organization living in the area of responsibility of the Central Army has been decided. Should the arrests ever spread over to your area of responsibility, there is a possibility of disappearing of the members of the mentioned organization, possibly living in Trabzon and in the nearby regions, and of the documents. I hereby request your taking necessary measures. The day the detentions will commence will be submitted in due time.

(Signed) *(Signed)* *(Signed)*

---------- ----- ----------

30 Ocak 1921

Şifre

İçişleri Bakanlığına

Doğu Cephesi Komutanlığına

Kastamonu ve Çevresi Komutanlığına

Genelkurmay Başkanlığına

Samsun Pontus Örgütünün aktif üyelerinden 75 Rum'un, kesin delillere dayanarak tutuklanmaları Amasya İstiklal Mahkemesi[99] tarafından kararlaştırılmış ve Orduya bildirilmiştir. Bunun üzerine gerekli önlemler alınarak tutuklamalara başlanması ve tutuklananların Amasya'ya sevkleri 15'inci Tümen Komutanlığıyla Canik Mutasarrıflığına tebliğ edilmiştir. Sonuç arz edilecektir.

Genelkurmay Başkanlığına, İçişleri Bakanlığına, Doğu Cephesi Komutanlığına ve Kastamonu ve Çevresi Komutanlığına arz edilmiştir.

(İmza)

[99] Sivas İstiklal Mahkemesi, genellikle Amasya'da çalıştığı için resmî kayıtlara bile adı Amasya İstiklal Mahkemesi olarak geçmiştir. Bu mahkemenin davalarını askerlikten kaçma, casusluk, soygunculuk gibi belli suçların yanı sıra bölgenin karakteristik konusu olan Pontusçuluk teşkil ediyordu. Mahkemenin çalışmalarına 17 Şubat 1921'de son verildiği için Pontusçuluk davalarına ikinci dönemde çalışan Samsun İstiklal Mahkemesi bakmıştır. Ergün Aybars; İstiklal Mahkemeleri, Milliyet Yay., 2. Baskı, İstanbul,1998, s.92-94.

January 30, 1921

Code

To: Ministry of Interior
Eastern Front Command
Kastamonu and its Environs Command
Office of the Chief of Staff

The Amasya İstiklâl Court[100,101] decided for the arresting of the 75 active Romaic members of the Samsun Pontine Organization on definite evidences and the verdict has been forwarded to the Army. A communiqué for the taking of necessary measures and beginning of the detentions was sent to both 15th Division Command and the Office of the Canik Mutasarrif. The due results shall be submitted.

The issue has been submitted to the Office of Chief of Staff, to Ministry of Defense, to Eastern Front Command, and to the Kastamonu and its Environs Command. January 30, 1921

(Signed)

---------- ☙ ----- ❧ ----------

[100] İstiklâl Mahkemeleri [Independence Courts] are courts founded by the Ankara Government during the Turkish War of Independence to deal with acts of treason.

[101] As the Sivas İstiklâl Court was stationed in Amasya, it was recorded as the Amasya İstiklâl Court in the official correspondences. The major cases held at the court were desertion, spying, theft, and the Pontine activities. As the court was abolished on February 17, 1921, the Pontine activities were taken over by the Samsun İstiklâl Court.

Ergün Aybars. İstiklâl Mahkemeleri *[İstiklâl Courts] 2nd Ed. İstanbul: Milliyet Yay. 1998, pp. 92-94.*

İstiklal Mahkemesi

30 Ocak1921

Gizlidir.
Sayı 294

Merkez Ordusu Komutanlığına

Ek'li cetvelde isimleri bulunan kişilerin, Samsun'da oluşturdukları örgüte dayanarak Pontus-Yunan Hükûmeti kurmak amacıyla şimdiye kadar faaliyet gösterdiklerine ve hâlâ bu faaliyetlerine devam ettiklerine dair deliller ve şahitler vardır. Bundan dolayı bunların derhâl tutuklanmaları heyetimizce kararlaştırılmıştır. Tutuklanmalarıyla birlikte ev, dükkân ve mağazalarının aranması ve elde edilecek belge ve delillerin süratle mahkememize gönderilmesi rica olunur.

İstiklal Mahkemesi Başkanı
(İmza)

İstiklâl Mahkemesi

January 30, 1921

Secret
Number 294

To: Central Army Command

There are definite evidences and witnesses to the past actions and to the continuing activities of the people – acting on the principles they themselves set for establishing a Pontine-Greek Government at the organization again they established in Samsun – whose names are given in the list attached. Therefore, our committee has decided for their arrest. It is hereby requested that their houses, shops, and stores be searched with the commencement of detentions and the documents and the evidences to obtained be sent to our court at once.

Chief of İstiklâl Mahkemesi
(Signed)

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Pontus Örgütü Yönetim Kurulu ve Üyelerinin İsimleridir:

1. Eski milletvekili Arzo oğlu Todoraki, İstanbul'dadır.
2. Tekel İdaresinde Müfettiş Kostantinidis
3. Avukat Simonaki
4. İhtiyar oğlu Simonaki
5. Değirmenci Hektor
6. Yunan Langa
7. Avukat Yanko
8. Doktor Grigoryadis
9. Diş Doktoru Trabzonlu Marmani
10. Bafralı Andon oğlu Yorgi
11. Bafralı Militadi
12. Şeküroğlu Caddesi'nde Eczacı Teofilos
13. Buğdaypazarı civarında Eczacı Teofilos
14. Andavallıoğlu Sofuklu
15. Ömerli oğlu Yanko
16. Bafralı Yorgi'nin oğulları E., Y., A. adlarındaki üç kardeş.
17. Kara Sarafim Oğulları Alikya, Yorgo (İkisi ayrı ayrı yazılmıştır.)
18. Enfiyeci oğlu Teoyani
19. Değirmencioğlu'nun damadı Tanaş Y.
20. Yorgi Grigoryadis
21. Çarşambalı Anastasyadis Aleko
22. Macaroğlu'nun damadı Dimestoklu
23. Dimestoklu Kokonodis
24. Sava Andonyadis ve yeğeni Yorgi
25. Şeküroğlu Eczacı Kastaki
26. Eczacı Topal Teodoros
27. Rum kulübünden Milityadi
28. Sürmeneli Doktor İlya
29. Osmanlı Bankası Müdür Yardımcısı Papadopulos
30. Varyete Tiyatrosunun sahibi Papadopulos
31. Samsun'un Sesi gazetesinin sahibi Taşçıoğlu Lavranidis
32. Bafralı Yelkenci oğlu Hacı Yani'nin oğlu Preşkeva
33. Doktor Paris
34. Doktor Anastas
35. Cinekoğlu Koçu
36. Cinekoğlu Koçu'nun kardeşi Hacı
37. Keresteci Dulluoğlu Nikola
38. Doktor Aleko
39. İhtiyar oğlu Aleksandros
40. Tütün Merkezinden Kalaycı Vasil
41. Tepecikli Hacı (63'üncü sıradakiyle aynı kişi.)
42. Kantarcı Aleko
43. Yunan uyruklu Yanko
44. Tütün merkezinde daracı Sarı Yanko
45. Gazinocu Ayasilos
46. Amerikalıların tütün mağazasında Şöni ve kardeşi

47. Tütün Merkezinde Hacıismail köyünden Kosti
48. Subaşı'nda Abacı Samsunlu İlya
49. Sulh Lokantası civarında Dükkâncı Hambos
50. Subaşı'nda Abacı Manol oğlu Sarı Todor
51. Subaşı'nda Abacı Manol oğlu Todor'un oğulları
52. Lefter Hoca ve arkadaşı
53. Kara Sarafim'in kâtibi
54. Kara Sarafim'in eski kâtibi olup, hâlen Tekel İdaresinde arzuhalcilik yapan kişi.
55. Manifaturacı Amasyalı kardeşler
56. Manifaturacı İskender oğlu Sokrat
57. Manifaturacı Perlidis
58. Yeşilköy'de tiyatro işletmeni Sürmeneli Hristo
59. İlyasköy'de kahveci Kadıköylü eşkıya Estil'in kayınbiraderi Todor
60. Foti Palas Otelinin sahibi Kefalidis Kurtil
61. Gazinocu Trabzonlu Pançó
62. Subaşı'nda Hancı Lazari
63. Hopina'nın Hacı (41'inci sıradakiyle aynı kişi.)
64. Avadanlı Köse oğlu Yorgo
65. Arabacı Vasil
66. Hacısava oğlu Yorgo
67. Tekel İdaresinin ambarında kâtip Yorgo
68. Panayot Karbuzilos, Trabzon Epohi gazetesinin Samsun bayisi ve kilise postacısı
69. Diyojen gazetesinin sahibi Tekel İdaresi memurlarından Vasilaki
70. Bafra Tekel İdaresinden Yorgi
71. Arzo oğlu Todoraki'nin dükkanında Acente Perikel
72. Pake Acentesi Kolaro
73. Ünyeli Panayot Kaptan
74. Avukat Antuan

74 kişidir. Şifre edilmiştir.

Following are the names of the Members and the Members of the Pontine Organization Executive Committee

1. *Todoraki, son of a former Member of Parliament, he is in İstanbul*
2. *Constantinidis, inspector at the Turkish Tobacco Monopoly*
3. *Simonaki, lawyer*
4. *Ihtiyar's son Simonaki*
5. *Hector, miller*
6. *Langa, from Greece*
7. *Yanko, lawyer*
8. *Grigoryadis, doctor*
9. *Marmani, from Trabzon, dentist*
10. *Andon's son Yorgi, from Bafra*
11. *Militadi, from Bafra*
12. *Theophilos, pharmacist on the Şekürоghlu Street*
13. *Theophilos, pharmacist near the wheat market*
14. *Andavalli's son Sophocle*
15. *Ömerli's son Yanko*
16. *Georgie's sons from Bafra, three siblings named E., Y, and A.*
17. *Kara Saraphim's sons Alikya and Yorgo (they are written separately)*
18. *Enfiyeci's son Theoyani*
19. *Tanash Y., son-in-law to Deghirmendjioghlu family*
20. *Yorgi Grigoryadis*
21. *Anastasyadis Aleko, from Çarşamba*
22. *Dimestocle, son-in-law to Macaroglu family*
23. *Dimestocle Kokonodis*
24. *Sava Andonyadis and his nephew Yorgi*
25. *Kastaki of Shekuroghlu family, pharmacist*
26. *Theodoros the Lame, pharmacist*
27. *Milityadi, from the Romaic Club*
28. *Ilia, from Sürmene, doctor*
29. *Papadopulos, Deputy Director of Ottoman Bank*
30. *Papadopulos, owner of the Varieté theatre company*
31. *Lavrinidis, from the Tashjioghlu family, owner of the* Voice of Samsun *gazette*
32. *Hadji Yani's son Preshkeva, from Yelkenjioghlu family in Bafra*
33. *Paris, doctor*
34. *Anastas, doctor*
35. *Kotcho, from Tchinek family*
36. *Kotcho's brother Hadji, from the Tchinek family*
37. *Nikola, from the Dullu family, lumber merchant*
38. *Aleko, doctor*
39. *Ihtiyar's son Aleksandros*
40. *Vasil, tinsmith from the Tobacco Headquarters*
41. *Hadji, from Tepecik (same person with number 63)*
42. *Aleko, steelyard maker*
43. *Yanko, of Greek origin*
44. *Sarı Yanko, tarer at the tobacco monopoly*

45. *Aghiasilos, a nightclub owner*
46. *Shoni and his brother, working at the American tobacco company*
47. *Kosti, from Hadji İsmail village, works at the tobacco headquarters*
48. *Ilia, garment maker at the Subaşı district*
49. *Hambos, shopkeeper near the Sulh [Reconciliation] Restaurant*
50. *Manol the clothmaker's son Sarı Todor, at Subaşı district*
51. *Manol the clothmaker's son Sarı Todor's sons, at Subaşı district*
52. *Lefter Hodja and his friend*
53. *Kara Seraphim's clerk*
54. *The person who used to be Seraphim's former clerk, working as a petition-writer at the Tobacco Administration*
55. *Brothers from Amasya, running a dry goods and notions store*
56. *Iskender's son Socrate, dry goods and notions store owner*
57. *Perlidis, dry goods and notions store owner*
58. *Hristo from Sürmene, director of a theatre company at Yeşilköy*
59. *Todor, brother-in-law to bandit Estil from Kadıköy, a coffeehouse owner at the Ilyas village.*
60. *Kefalidis Kurtil, owner of the Foti Palace Hotel*
61. *Pancho, from Trabzon, a nightclub owner*
62. *Lazari, innkeeper at Subaşı district*
63. *Hadji from Hopina (same person with number 41)*
64. *Köse's son Yorgo from Avadan*
65. *Vasil, cartwright*
66. *Hadi Sava's son Yorgo*
67. *Yorgo, clerk at the Tobacco Administration Depots*
68. *Panayot Karbuzilos,* Trabzon Epohi *gazette's vendor at Samsun, and mailman of the church*
69. *Vasilaki, an official of the Tobacco Administration, and the owner of the* Diogenes Gazette
70. *Yorgi, working at the Bafra Tobacco Administration*
71. *Pericles, agent at the Arzo's son Todoraki's firm*
72. *Kalori, agent at the Paquée*
73. *Panayot Kaptan from Ünye*
74. *Antuan, lawyer*

74 people in total. Has been ciphered.

---------- ☙ ----- ❧ ----------

30 Ocak 1921

Şifre
Gizli ve kişiye özeldir.

15'inci Tümen Komutanlığına
Samsun Mutasarrıflığına

1. Aşağıda isim ve kimlikleri belirtilen 75 kişinin Samsun'da kurdukları örgüte dayanarak Pontus-Yunan hükûmeti kurmak amacıyla şimdiye kadar faaliyet gösterdikleri ve hâlâ bu faaliyetlerine devam ettikleri şahit ve delillerle kanıtlanmış olduğundan hemen tutuklanmaları Amasya İstiklal Mahkemesi tarafından kararlaştırılmıştır.

2. Canik Mutasarrıflığı ve 15'inci Tümen Komutanlığı birlikte gerekli tedbirleri alarak söz konusu şahısları derhâl tutuklayacak ve koruma altına alacaktır.

3. Bu kişiler tutuklanacak, ayrıca ev, mağaza, dükkân ve yazıhaneleri aynı anda aranacak, elde edilen önemli belge ve delillere el konulacaktır.

4. Tutuklanacak kişilerle birlikte elde edilecek belgeler, bir subay komutasında jandarma korumalarla posta posta Amasya'ya sevk edilecek ve Amasya İstiklal Mahkemesine teslim edileceklerdir. Firarlarına fırsat verilmeyecektir.

5. Bunların hiçbir sebep ve bahane ile tutuklanmaları ertelenmeyecek, hasta olanlar hastanede tutuklanacaktır.

6. Samsun ve çevresindeki Rumların bu tutuklamalara engel olmaya ve hükûmet emirlerine karşı gelmeye kalkışmaları durumunda Tümen Komutanlığı ve Canik Mutasarrıflığı etkili tedbirler almaya ve gereğinde silah kullanmaya yetkilidirler. Fakat tutuklamaların olaysız bir şekilde yapılması vatanın çıkarları için şarttır.

7. Farklı kuvvet ve görevliler hazırlanarak geçici olarak şehre giriş ve çıkışlar kesilecek, tutuklama ve aramalar aniden ve aynı anda yapılacak ve bu sırada gizliliğe çok dikkat edilecektir.

8. Bu işler, limanda yeni düşman gemisi ve posta vapuru bulunmadığı zamanda yapılacaktır. Limanda bulunan Amerikan torpidosu tarafından müdahale edilmeye kalkışılırsa kesinlikle reddedilecektir.

9. Tutuklama günü ve takip eden günlerde mektup ve telgraflara sıkı bir sansür uygulanacaktır. Deniz ve kara yolcularının mektup ve saire taşımaları ihtimaline karşı, gayrimüslimlerle, şüpheli görülen Müslüman yolcular aranacaktır.

Haberleşmeye yardımcı olanlar hemen tutuklanarak İstiklal Mahkemesine sevk edilecektir.

10. Alınacak önlemler ve sonuçları hakkında bilgi verilecektir. Bu meseleye ait haberleşme, mutasarrıf ve komutanın imzalarıyla yapılacaktır.

Bu iki makam arasında fikir uyuşmazlığı olması durumunda bunu çözümleyecek olan makam Merkez Ordusudur.

11. İşler, kesin ve hızlı bir şekilde yapılacaktır.

12. Bu emrin alındığı, şifreyle bildirilecektir.

(İmza)

January 30, 1921

Code
Secret and Personal

To: 15th Division Command
Office of the Samsun Mutasarrif

1. *Under the light of the testimonies of the witnesses and the evidence obtained it has been proven that the 75 people – whose names are given below – who have undertaken various activities with the aim of establishing a Pontine-Greek Government under the supervision of the organization they established in Samsun; therefore the Amasya İstiklâl Court hereby requests the arresting of the criminals.*
2. *Office of the Canik Mutasarrif and the 15th Division Command are together responsible from taking the necessary measures, arresting of the mentioned people, and taking them under protection.*
3. *These people shall be arrested; all their houses, stores, shops, and offices shall thoroughly be searched, and the all the important documents and evidences shall be confiscated.*
4. *The criminals and the documents to be confiscated shall be transferred to Amasya in groups under the protection of the gendarmerie forces and supervision of an officer, and be handed over to the Amasya İstiklâl Court. Their flight shall never be allowed.*
5. *Their arrests shall never be delayed whatsoever. Those who are at hospitals shall be arrested at the hospitals.*
6. *Should the Romaics living in and around Samsun ever to resist against the arrests or to the government orders the Office of the Canik Mutasarrif and the Division command are entitled to take necessary measures and are authorized to use arms in need. Nation's interest requires pursuing of silent procedures during the arrests.*
7. *Different forces and officials shall be appointed and the entrance and exits to the shall be blocked; arrests and researches shall be conducted simultaneously and unexpectedly; and extreme caution shall be taken for secrecy.*
8. *All these shall be conducted at a time when there are no enemy ships or troop ships in the harbor. Should the American torpedo boat ever intends to interfere it shall be retaliated.*
9. *Strict censorship measures shall be applied on all the mail and telegraphs as of the day of the arrests. Against the possibility of sea and land voyagers' carrying letters and alike, all the suspicious non-Muslims and the Muslims among the passengers shall be searched thoroughly.*

Those who help them in their correspondences shall be arrested immediately and be transferred to the İstiklâl Court.

10. *Authorities shall be kept informed about all the measures taken and their implementations and consequences. The correspondences to be made in this respect shall be subjected to the approval of the Mutasarrif, and the Commander. Should there be any disagreement between two offices; the Central Army shall resolve the dispute.*
11. *All the procedures shall be conducted precisely and in no time*
12. *A confirmation code shall be sent upon the receiving of this code*

January 30, 1921
(Signed)

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Samsun
1 Şubat 1921

Gizli ve aceledir

Merkez Ordusu Komutanlığına

Tutuklamalar hakkındaki 30 Ocak 1921 tarih ve 314 sayılı şifreli telgraf dün akşam alındı. Bugün yolda olan Tümen Komutanının da gelmesi beklenildi. Bu gece kendileriyle görüşülerek alınacak düzen ve tedbirler kararlaştırılacaktır. Kapasitesinden fazla yolcusuyla yarın geleceği anlaşılan Akdeniz vapuru limana yaklaşınca, tebliğde belirtilen hükümler uygulanacaktır.

Canik Mutasarrıfı
İbrahim

Secret and Urgent

Samsun
February 1, 1921

To: Central Army Command

The coded telegram message – dated January 30, 1921, numbered 314 – pertaining to the arrests was received last night. Arrival of the Division Commander, who was on his way, was sought. Necessary measures and organizations shall be discussed at a meeting to be held tonight. The terms of the communiqué shall be implemented upon the arrival of the Akdeniz *passenger ship, carrying more passengers than its capacity on board, in the harbor. February 1, 1921*

Canik Mutasarrıf
İbrahim

---------- ----- ----------

Kars
1 Şubat 1921

Harp telgrafıdır

Trabzon Valiliğine

31 Ocak 1921 tarih ve 94 sayılı şifreye Ek'tir.

Samsun Rum teşkilatının aktif üyelerinden 75 Rum'un eldeki delillere dayanılarak tutuklanmaları, Amasya İstiklal Mahkemesi heyeti tarafından kararlaştırılmıştır. Söz konusu kişilerin hemen tutuklanması ve Amasya'ya sevkleri için ilgili makamlara Merkez Ordusu Komutanlığı tarafından tebligat yapılmıştır. Bundan dolayı bölgenizdeki Samsun Rum teşkilatı üyeleri hakkında gerekli tedbirlerin alınmasını rica ederim. Bu hususta Merkez Ordusu bölgesinde yapılan diğer işler de bildirilecektir.

Doğu Cephesi Komutanı
Kâzım Karabekir

Kars
February 1, 1921

To: Office of Trabzon Governor

War telegraph

In attachment o the code dated January 31, 1921, and numbered 94

Amasya İstiklâl Court decided for the arresting of the 75 Romaics, active members of the Samsun Romaic Organization, who, under the light of the evidence obtained, were proven to be guilty. A communiqué was issued by the Central Army Command to the relevant authorities for the immediate arresting of the mentioned people and their direct transfers to Amasya. I, herewith, request your taking necessary measures for the members of the Samsun Romaic organization living in your area of responsibility. Other tasks undertaken in the area of responsibility of the Central Army shall be communicated in due time.

Eastern Front Commander
Kâzım Karabekir

---------- ----- ----------

Trabzon
2 Şubat 1921

Gizli

Trabzon Valiliğine

Trabzon ve çevresinde faaliyet gösteren Pontus Komitesinin aktif üyeleri hakkında kanuni takibat yapılacağından, Trabzon Emniyet Müdürlüğünün söz konusu komite üyelerinin Trabzon vilayeti haricine çıkmamaları ve suçlarını ispat edecek deliller ve belgelerin yok edilmemesi için gerekli tedbirleri alması, Doğu Cephesi Komutanlığı tarafından emredilmiştir. Tutuklamalara başlanılacağı zaman, Doğu Cephesi Komutanlığı tarafından ayrıca emir verilecektir. Komite üyelerinin bir listesinin 3'üncü Kafkas Tümen Komutanlığına gönderilmesini ve söz konusu tedbirlerin alınması için ilgililere gizli emir verilmesini rica ederim.

3'üncü Kafkas Tümen Komutanı
Rüştü[102]
(İmza)

[102] Rüştü (1872-1926): Erzurum'da doğmuştur. 1893'te Mühendishane-i Berri-i Hümayundan üsteğmen olarak mezun olmuştur. 1919 yılında 3'üncü Kafkas Tümen Komutanlığına atanmıştır. Trabzon'da Tümen Komutanı ve Vali Vekilliği görevlerinde bulunmuştur. Balkan, Birinci Dünya ve İstiklal Savaşlarına katılmış, Aralık 1920'de tümgeneralliğe yükseltilmiştir. 13 Temmuz 1926'da Erzurum Milletvekiliyken İzmir suikastiyle ilgili görülerek idam edilmiştir. Türk İstiklal Harbine Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri; s.34-35.

Trabzon
February 2, 1921

Secret

To: Office of the Governor of Trabzon

As legal action will be taken against the active members of the Pontus Committee, the Eastern Front Command orders taking of necessary measures to prevent all the evidences and documents, which will prove their offenses, from losing and Trabzon Police Organization's preventing the committee members leaving the Trabzon vilayet. The day the arrests will commence shall be declared by the Eastern Front Command in due time. I hereby request your sending a list of the members of the committee to the 3rd Caucasus Division Command; and your secretly ordering the authorities for the taking of necessary measures.

3rd Caucasus Division Commander
Rüştü[103]
(Signed)

---------- ----- ----------

[103] *Major General Rüştü (1872-1926): He was born in Erzurum. He graduated from the* Mühendishane-i Berri-i Hümayun *in 1893 with the rank of Second Lieutenant. He was appointed to 3rd Caucasus Division Command in 1919. He held office as a Division Commander in Trabzon, and as a Deputy Governor. He took part in the Balkan Wars, WW I, and in the Turkish War of National Independence. He was appointed to the rank of Major General in December 1920. He was sentenced to capital punishment upon a conviction that he had a relation with the İzmir Assassination Plot; he was hanged on July 13, 1926.*

Türk İstiklâl Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri [Biographies of Division and High Ranking Commanders Served in the Turkish War of Independence]. pp. 34-35.

Samsun

İvedi ve kişiye özeldir

Merkez Ordusu Komutanlığına

30 Ocak 1921 tarih ve 314 sayılı şifreye cevaptır.

1. Tutuklanması gereken şahıslardan 16'sı İstanbul'dadır.

2. Doktor Grigoryadis Pavlis ve Parsu Anastas'ın askerlik yapmakta oldukları Tümenden bildirilmiştir.

3. Diş Doktoru Trabzonlu Marmani'nin İstanbul'da ya da Trabzon'da olduğu anlaşılmıştır. Trabzon'da ise yakalanarak Amasya'ya gönderilmesi Valiliğe bildirilmiştir.

4. Buğdaypazarı'nda, telgrafların 13'üncü ve 26'ncı maddelerinde yazılı olan Eczacı Teofilos ve Eczacı Topaloğlu Teodoros isimlerinde kimse bulunamamıştır. Bunların 12'nci maddede adı geçen Eczacı Dimitraki oğlu Teofilos olması düşünülmektedir. Bunlar değilse künyelerinin ayrıntılı olarak bildirilmesi arz olunur.

5. Kara Sarafim oğlu Yorgo, Cinekoğlu Koçu, İhtiyar oğlu Aleksandros ve Erbaalı Lefter önceden çeşitli nedenlerden dolayı tutuklu olduklarından bunlardan Koçu sevk edilmiş ve diğerleri Amasya İstiklal Mahkemesine önceden gönderilmiştir.

6. 25'inci maddede adı geçen Şeküroğlu Caddesi'nde Eczacı Kastaki adında kimse yoktur. Bu caddede Eczacı Hristaki vardır. Zamanında Tekel İdaresi caddesinde eczacılık yaptığı anlaşılan Kastaki adındaki kişi ölmüştür. İstenen kişi Hristaki ise tutuklanmasının bildirilmesi arz olunur.

7. 27'nci maddede geçen Milityadi'nin kimliği anlaşılamadı. Bu kişi 11'inci maddedeki Militadi değilse kimliğinin açık olarak bildirilmesi arz olunur.

8. 41'inci maddede geçen Tepecikli Hacı ile 63'üncü maddedeki Hopina'nın Hacı aynı kişidir. Söz konusu Hacı, İçişleri Bakanlığının cevabi emriyle bugün tutuklanan Rum Metropolit Vekilinin çalışmalarını daha önceden mahalli hükûmete ihbar etmiştir. Bununla birlikte Rum çete reislerinden Estil ve Haşaryo gibilerin etkisiz hâle getirilmesi için hükûmete hizmet ederek sadakatini göstermiş olduğundan, şimdilik tutuklanması ertelenmiştir. Sözünü yerine getirirse, en azılı çete reisleri etkisiz hâle getirileceği gibi dışarıda yapacağı etki de kayda değer görülmüştür. Aksi hâlde yakalanması her an için mümkündür.

9. 42'nci maddede Aleko ve oğlu gösterilmekte ise de Aleko geçenlerde yeni nişanlandığından, oğlu olamayacağı açıktır. Bu başka bir kişi ise ayrıntılı olarak bildirilmelidir. Bununla birlikte bir erkek kardeşinin olduğu anlaşılmıştır ve araştırılmaktadır.

10. 44'üncü maddede Sarı Yanko gösterilmektedir. Fakat bu isimde bir şahıs yoktur. Yalnız Sarı Kosti isminde aynı işi yapan bir kişi vardır ve tutuklanmıştır. Doğru değilse bildirilmesi arz olunur.

11. 54'üncü, 67'nci ve 73'üncü maddelerde geçen Kara Sarafim, Tekel İdaresi eski kâtibi ve Tekel İdaresi ambarında kâtip Yorgo ve Ünyeli Panayot isimlerinde kimse bulunmadığından kimliklerinin ayrıntılı bildirilmesi arz olunur.

12. Bafra Tekel İdaresindeki Yorgi'nin tutuklanması Kaymakamlığa yazılmıştır.

13. 52'nci maddede Lefter Hoca ve arkadaşı gösterilmektedir. Lefter'in arkadaşı olarak Erbaalı değirmenci Grigor Grigoryadis kastediliyorsa, o söz konusu kişi ile daha önce tutuklanarak Amasya'ya gönderilmiştir. Arkadaşı başka bir kişi ise düzeltilerek bildirilmesi arz olunur.

14. Söz konusu kişilerden başka tutuklanması bildirilen kişilerden 43'ü ile İçişleri Bakanlığının cevabi emri üzerine Metropolit Vekili ve altı Rum bu sabah yakalanarak tutuklanmıştır.

15. Gerek burada olup tutuklananlar gerekse bulunmayanların evleri ile mağazaları aranarak elde edilen belgeler alınmıştır.

16. Tutuklananlar arasında Osmanlı Bankası Müdür Yardımcısı bulunmaktadır. Onun görevini yapabilecek kimse bulunmadığından banka işlemleri de durmuştur. Cari işlemlerin yapılabilmesi için söz konusu kişinin işinin herhangi bir şekilde yerine getirilmesi İçişleri Bakanlığına bildirilmiştir.

17. Tutuklular, evraklarıyla birlikte birbiri ardına sevk edilecektir.

18. Bu şifre 4 Şubat 1921 tarih ve 38 özel sayılıdır.

Canik Mutasarrıfı	15'inci Tümen Komutanı
İbrahim	Veysel[104]

[104] Veysel Özgür (1877-1931): Trabzon'da doğmuştur. 1895'te Harp Okulunu bitirmiş, ilk olarak 4'üncü Ordu 61'inci Alaya takım komutanı olarak atanmıştır. 1915'te 15'inci Alay Komutanlığı, 1917'de 161'inci Alay Komutanlığı ve 134'üncü Alay Komutanlığı, 1918'de 48'inci Tümen ve Humus Mevki Komutanlığı görevlerine getirilmiştir. 1921'de 15'inci Tümen Komutanlığına atanmış, 1922'de Erzincan Askerlik Daire Başkanlığı yapmıştır. 1924'te kendi isteğiyle emekli olmuştur. Balkan Savaşı'na, Birinci Dünya Savaşı'na ve İstiklal Savaşı'na katılan ve İstiklal Madalyası sahibi olan Albay Veysel Özgür, 15 Ekim 1931'de ölmüştür. Türk İstiklal Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri; s.46, 47.

Samsun

Urgent and Private

To: Central Army Command

In rejoinder to the code dated January 30, 1921, numbered 314

1. *Sixteen of the people who are to be arrested are in İstanbul.*
2. *The division where Doctor Grigoryadis Paulis and Parsu Anastas are inform that they are serving at the military now.*
3. *It has been understood that the Dentist Marmani from Trabzon is either in İstanbul or in Trabzon. The Office of the Governor has been notified for his arrest, if he is in Trabzon, and sending him to Amasya.*
4. *No pharmacist Theophilos or a pharmacist Theodoros, whose names are mentioned in items 13 and 26, could have been found in wheat market. It is thought that they are the same person mentioned in item 12, pharmacist Dimitraki's son Theophilos. If they are not the same person, please send their detailed identifications.*
5. *As Kara Seraphim's son Yorgo, Çinek's son Kotcho, Ihtiyar's son Aleksandros, and Lefter from Erbaa were all arrested on various charges earlier only Kotcho was arrested and dispatched to Amasya İstiklâl Court, where the others were dispatched earlier.*
6. *There no pharmacist Kastaki, whose name is mentioned in item 25, on the Şekuroghlu Street. There is pharmacist Hristaki on this street. Kastaki, who is understood to have worked on the Tobacco Monopoly Street, died a long time ago. Please inform if the person to be arrested is Hristaki.*
7. *The identification of Milityadi, whose name is mentioned in item 27, could not have been determined. If this person is not the same person mentioned in item 11, Militadi, please send his true identification.*
8. *Hadji from Tepecik, mentioned in item 41, and Hadji Hopina, mentioned in item 63, are the same person. Hadji had denounced the activities of the Deputy Romaic Patriarch, who is understood to have been arrested today upon the orders of the Ministry of Interior, earlier. Moreover, as he proved his loyalty to the Government by helping the authorities incapacitate Romaic band leaders like Estil and Hashario his arrest has been temporarily delayed. If he keeps his promise, it is assumed that all prominent band leaders will be eliminated, and that it will have a significant impact abroad. Otherwise, he can be captured at any given time.*
9. *Although Aleko and his son are mentioned in item 42, it is evident that Aleko cannot have a son as he was engaged just a couple of days ago. If this person is someone else his identity should be clarified. Yet, it is understood that he has a brother, investigations started.*

10. *In item 44 Sarı Yanko is mentioned. But there is no such person. However, there is Sarı Kosti doing the same job, he is arrested. If it is not he please inform.*
11. *There are no Kara Seraphim, the former clerk of the Tobacco Administration, the clerk at the Tobacco Administration depots, and Panayot from Ünye – whose names are mentioned in items 54, 67, and 73 respectively – please sent detailed identifications of those people.*
12. *The Office of Kaimakam has been notified for arresting Yorgi, working at Bafra Tobacco Administration.*
13. *In item 52 Lefter Hodja and his friend are mentioned. If his friend Grigor Grigoryadis is meant by "his friend", this person was arrested and sent to Amasya earlier. If "his friend" is someone else then please make due corrections.*
14. *Forty-three people, other than those mentioned above, who were requested to be arrested; and the deputy metropolitan along with six Romaics were arrested upon the orders of the Ministry of Interior.*
15. *The houses and the shops of the people arrested here, and of those who were not present, were searched and the documents found have been seized.*
16. *Among the arrested is the Deputy Director of the Ottoman Bank. As there is no one to undertake his duties all the banking transactions came to a halt. In order to realize the current transactions the Ministry of Interior has been informed.*
17. *The arrested shall be transferred one after another together with the relevant documents.*
18. *This code is dated February 4, 1921, and bears special number 38*

Canik Mutasarrif	*15th Division Commander*
İbrahim	*Veysel*[105]

---------- ℘ ----- ☙ ----------

[105] *Veysel Özgür (1877-1931): He was born in Trabzon. He graduated from the War College in 1895, and was appointed to 4th Army 61st Regiment as a platoon commander. He was appointed to the 15th Regiment Command in 1915, to 161st Regiment Command and 134th Regiment Command in 1917, to 48th Division Command and to Hums Area Command in 1918. He was appointed to the 15th Division Command in 1921. He held office as the Chief of Erzincan Recruitment Department, and retired in 1924. He took part in the Balkan War, WW I, and in the Turkish War of Independence. He was conferred with an Independence Medal. Veysel Özgür died on October 15, 1931.*

Türk İstiklâl Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri *[Biographies of Division and High Ranking Commanders Served in the Turkish War of Independence]. pp. 46-47*

Samsun
4 Şubat 1921

Aceledir

Merkez Komutanlığına

2 Şubat 1921 tarihli şifreye Ek'tir.

30 Ocak 1921 tarih ve 314 sayılı kişiye özel gizli emrin 8'inci maddesinde isimleri bulunan Doktor Grigoryadis 22 Aralık 1920 tarihinde Ankara'ya sevk edilerek Ordu emrine, 34'üncü maddede geçen Doktor Anastas da askerlik yapmak üzere Maraş'a Ordu emrine gönderildiklerinden bulundukları yerlerde tutuklanmaları arz olunur. 4 Şubat 1921

15'inci Tümen Komutanı
Veysel

Samsun
February 4, 1921

To: Office of Provost Marshall

Urgent

In attachment to the code dated February 2, 1921

Doctor Grigoryadis – whose name was mentioned in item 8 of the secret personal order dated January 30, 1921 and numbered 314 – could not have been arrested as he was sent to Ankara to the orders of the Army on December 22, 1920; and Doctor Anastas – whose name was mentioned in item 34 of the same order – could not have been arrested as he was sent to Maraş to the orders of the Army; therefore it is hereby requested that they be arrested at the posts they were appointed. February 4, 1921

15th Division Commander
Veysel

---------- ----- ----------

Samsun
4 Şubat 1921

Aceledir

Amasya Merkez Ordusu Komutanlığına

30 Ocak 1921 tarih ve 314 sayılı şifre ile arz ettiğim iki doktordan başka 33'üncü maddede kayıtlı olan Doktor Paris'in Amasya'da çalışmakta olduğunun sonradan anlaşıldığı arz olunur.

15'inci Tümen Komutanı
Veysel

21'inci Atlı Piyade Alayı, 2'nci Tabur Doktoru.

Samsun
February 4, 1921

Urgent

To: Amasya Central Army Command

Other than the two doctors, whose names I mentioned in the code dated January 30, 1921 and numbered 314, Doctor Paris whose name is given in item 33 is understood to be practicing in Amasya.

15th Division Commander
Veysel

Doctor at the 21st Cavalry Regiment, 2nd Battalion

---------- ℘ ----- ☙ ----------

5 Şubat 1921

Şifre

Sivas'ta Atlı Piyade Tümen Komutanlığına

21'inci Alay 2'nci Tabur Doktoru olan Samsunlu Doktor Paris'in tutuklanarak firar etmesine meydan verilmemesi şartıyla Amasya İstiklal Mahkemesine gönderilmesi rica olunur.

(İmza)

February 5, 1921

Code

To: Sivas Cavalry Division Command

It is hereby requested that the 21st Regiment 2nd Battalion Doctor Paris from Samsun be detained and dispatched to Amasya İstiklâl Court without giving a chance to run away. February 5, 1921

(Signed)

---

5 Şubat 1921

Merkez Ordusu Komutanlığına

1. 4 Şubat 1921 tarih ve 38 sayılı yazının 14'üncü maddesinde tutuklandıkları arz edilen; "3. Avukat Simonaki, 7. Avukat Yordato, 14. Andavallıoğlu Sofuklu, 24. Yorgi oğlu Sava, 28. Panayot oğlu Doktor İlya, 30. Papadopulos oğlu Koçu, 31. Taşçıoğlu Lavranidis, 40. Pandeli oğlu Vasil, 45. Vasil oğlu Ayasilos, 46. Yorgi oğlu Tarkovasil ve kardeşi Yorgi oğlu Şöni, 48. Abacı Todor oğlu İlya, 49. Dükkâncı Hambos, 53. Nikola oğlu İstavri, 55. Yorgi oğlu Grigor, 56. İskender oğlu Sokrat, 58. Hacıbor oğlu Hristo, 59. Yanni oğlu Todor, 61. Sava oğlu Panço, 65. Murat oğlu Vasil, 68. Yorgi oğlu Panayot Karbuzilos, 69. Papadopulos oğlu Vasil, 74. Avukat Hasib(?) oğlu Antuan" toplam 23 tutuklu birinci posta olarak koruma altında gönderilmiştir.

2. Bu kişilerin evleri ve dükkânları aranmış, düzenlenen 30 adet tutanak takdim edilmiştir.

3. Tutanaklarda bulunan evrak ve eşyanın tamamının Muhafız Müfreze Komutanına teslim edildiği arz olunur.

15'inci Tümen Komutanı Yarbay Veysel

Canik Mutasarrıfı İbrahim

Eki çıkmamıştır.

February 5, 1921

To: Central Army Command

1. *Those – whose names were mentioned in item 14 of the note dated February 4, 1921 and numbered 38 – who were requested to be arrested "3rd Lawyer Simonaki, 7th Lawyer Yordato, 14th Sophocle from the Andavallioghlu family, 24th Yorgi's son Sava, 28th Panayot's son Doctor Ilia, 30th Papadopulos's son Kotchu, 31st Lavranidis of the Tashjioghlu family, 40th Pandeli's son Vasil, 45th Vasil's son Highasilos, 46th Yorgi's son Tarkovasil and his sibling Yorgi's son Shoeni, 48th Clothemaker Todor's son Ilia, 49th Shopkeeper Hambos, 53rd Nikola's son Stavri, 55th Yorgi's son Grigor, 56th Alexander's son Socrates, 58th Hadjibor's son Hristo, 59th Yanni's son Todor, 61st Sava's son Pancho, 65th Murat's son Vasil, 68th Yorgi's son Panayot Karbuzilos, 69th Papadopulos's son Vasil, 74th Lawyer Hasib's(?) son Antoine" – 23 people in total have been dispatched under protection as the first group.*
2. *Houses and shops of all those people were searched; 30 reports drawn are attached.*
3. *It is hereby submitted that all the documents and belongings that were seized are given to guards' detachment commander. February 5, 1921*

15th Division Commander	*Canik Mutasarrif*
Lt.Col. Veysel	*İbrahim*

No attachments

---------- ∞ ----- ☙ ----------

5 Şubat 1921

Şifre

Genelkurmay Başkanlığına

İçişleri Bakanlığına

Doğu Cephesi Komutanlığına

Kastamonu ve Çevresi Komutanlığına

30 Ocak 1921 tarih ve 316 sayılı şifreye Ek'tir.

Samsun Pontus Örgütünün aktif üyelerinden 75 Rum'dan hâlen Samsun'da bulunabilen 43 kişi ile İçişleri Bakanlığından Canik Mutasarrıflığına bildirilen Rum Göçmen Komisyonu Başkanı Samsun Metropolit Vekili ve altı arkadaşı olaysız olarak tutuklanmıştır. Diğer yerlerde bulunan kişilerin tutuklanmalarının ilgili makamlara tebliğ edildiği arz olunur.

(İmza)

February 5, 1921

Code

To: Office of Chief of Staff
Ministry of Interior
Eastern Front Command
Kastamonu Regional Command

In attachment to the code, dated January 30, 1921, numbered 316

Forty-three out of seventy-five active members of the Samsun Pontus Organization have been arrested in Samsun along with the Chief Romaic Immigration Commission the Deputy Metropolitan of Samsun and his six friends, whose names were given to Office of Canik Mutasarrif by the Ministry of Interior, have been arrested without any contention. I hereby declare that relevant authorities have been notified for the arresting of others.

(Signed)

---------- ----- ----------

Samsun
6 Şubat 1921

Acele ve kişiye özeldir

Merkez Ordusu Komutanlığına

1. Tutuklulardan 23'ü birinci kafile olarak bu sabah saat 08.30'da arabayla yola çıkarılmıştır.

2. Güvenlikleri için jandarma dışında bir subay ile 20 asker ayrılmıştır.

3. Yol üzerindeki devriyeler artırılmıştır. Tutuklananların yerleşim bölgelerinde de koruma altında bulundurulduğu arz olunur.

4. 6 Şubat 1921 tarih ve 38 özel sayılıdır.

15'inci Tümen Komutanı Canik Mutasarrıfı
Veysel İbrahim

Kendi bölgesinde yolda dikkatli olması 5'inci Tümene, Amasya'ya ulaştıklarında İstiklal Mahkemesi tarafından gösterilen hapishaneye sevkleri Merkez Komutanlığına ve Merkez Komutanına bilgi vermeleri İstiklal Mahkemesine yazılmıştır.

(İmza)

Samsun
February 6, 1921

Urgent and Private

To: Central Army Command

1. *Twenty-three of the arrested have been dispatched on cars this morning at 08:30 as the first convoy*
2. *An officer and 20 orderlies are appointed to their security along side the gendarmeries,*
3. *Number of patrols on the road has been increased. Those who are arrested are kept under protection in the settlements.*
4. *Dated February 6, 1921, and numbered 38 privately*

15th Division Commander
Veysel

Canik Mutasarrif
İbrahim

İstiklâl Court has been notified for the convoy's being careful on the way to their destinations, to inform the 5th Division, and to inform the Office of the Provost Marshal on their arrival to Amasya and to guide them to the appointed prison.

(Signed)

---------- ----- ----------

7 Şubat 1921

Merkez Ordusu Komutanlığına

1. 6 Şubat 1921 tarih ve 38 sayılı yazıyla 23 tutuklunun gönderildiği bildirilmişti.

2. Bu sefer de isimleri yazılan 18 kişi yeterli kuvvetin koruması altında gönderildi. "1/10. Bafralı Andon oğlu Yorgi, 2/11. Bafralı Militadi, 3/12. Eczacı Topal Teofilos, 4/18. Enfiyeci oğlu Teoyani, 5/23. Dimestoklu Kokonodis, 6/24. Sava'nın yeğeni Andon oğlu Yorgi, 7/25. Şeküroğlu Caddesi'nde Eczacı Hristaki, 8/35. Cinekoğlu Koçu, 9/36. Cinekoğlu Hacı Yorgi, 10/37. Dulluoğlu Nikola, 11/42. Kantarcı Haralambos oğlu Aleko, 12/47. Hacı İsmail köyünden Hacı oğlu Kosti, 13/50. Mamol oğlu Todor, 14/57. Manifaturacı Yorgi Perlidis, 15/62. İlyasköy Muhtarı Hancı Lazari, 16/64. Avadanlı Köse oğlu Yorgo, 17/71. Acente Perikel Nikolaidis ve 18/72. Pake Acentesi Kolaro."

3. 44'üncü maddede Tütün şirketinde daracı Sarı Yanko yazılı ise de o şirkette ve şehirde bu isimde bir kimse bulunamadı. Tümen dosyası incelendiğinde orada tütün sarma işi yapan aynı isimde birisinin olduğu görüldü. İsim tespitinde hata yapıldığı ve aranan şahsın tütün şirketinde sarma işi yapan Sarı Kosti olduğu anlaşılmıştır. Bir yanlışlığa sebep olmamak için daha etraflı bir araştırma yapılacağından, şahıs giden posta ile sevk edilmemiştir.

4. 51'inci maddede Mamol oğlu Todor'un oğulları yazılıdır. Fakat Todor 4-5 sene önce evlendiğinden oğlu yoktur. Ancak, firari Rum çete reislerinden Yanko, Lefter ve İstavri isimlerinde üç kardeşi vardır. Şifrede "oğulları" yazılmasının bir hata olduğu düşünülerek, mevcut iki kardeşi tutuklanmıştır. İstenen kardeşlerin de gönderilmek üzere bildirilmesi gereklidir.

5. 54'üncü maddede hâlâ Tekel İdaresinde arzuhâlcilik yapan Kara Sarafim'in eski kâtibi yazılıysa da bu isimde biri bulunamamıştır. Tümen dosyasında da aynı isimde kayıtlı olduğu görülmüştür. Emniyet Müfettişi Kâmil Bey'den açıklama istenince, defterinde Kara Sarafim oğlu Yorgo ve kâtibinin yazılı olduğunu ve arzuhâlcilik yapan Kara Sarafim'in eski kâtibi adında kimseyi tanımadığını belirtmiştir. Kara Sarafim'in Baklacı Yanko ismindeki eski bir eksperi, ihtiyaten gözaltına alınmıştır. İyice araştırılması yapıldığından sevk edilmemiştir. Mahkemece açıklanmış olan künyesi varsa gönderilmesi gerekir.

6. 70'inci maddede Bafra Tekel İdaresinden Yorgi geçiyorsa da burada bu isimde iki kişi vardır. Her ikisinin de evleri aranarak tutuklandıkları Bafra Kaymakamlığından bildirilmişti. Tümen dosyasındaki şifreli telgrafın 10'uncu maddesinde, Andon oğlu Yorgi isminde bir şahıs geçmektedir. Fakat Bafra Tekel İdaresinde Yorgi adında kimse yoktur. Araştırmalara göre 70'inci maddedeki Yorgi'nin 10'uncu maddede kayıtlı Yorgi olduğu anlaşılıyor. Fakat yine de araştırmalara devam edilmektedir. İstiklal Mahkemesinde söz konusu kişi hakkında ayrıntılı bilgi varsa bildirilmesi arz olunur.

7. 9'uncu maddede kayıtlı Diş Doktoru Trabzonlu Marmani'nin, Trabzon'da bulunması muhtemel olduğundan durum Valiliğe yazılmıştı. Cevaben alınan 6 Şubat 1921 tarih ve 632/178 sayılı şifreli telgrafta doktorun bir buçuk sene önce ailesiyle birlikte İstanbul'a gittiği bildirilmiştir.

8. 27'nci maddede geçen Militadi isimli şahsın Rum Kulübünde Başkan ve satışla görevli olduğu bildiriliyorsa da bu görevi 11'inci maddedeki Bafralı Militadi yapmaktadır ve yakalanmıştır. Tümen dosyasında da Bafralı Militadi vardır. Bu isimde başka kimse yoktur.

9. Ünyeli Panayot Kaptan isminde kimse bulunamamıştır. Araştırmalara devam edilmektedir. Durum Ünye Kaymakamlığına da yazılmış; fakat henüz bir cevap alınamamıştır.

10. Sevk edilen şahısların evlerinin ve dükkânlarının aranmasına ait 29 parça tutanak Ek'te sunulmuştur. Bu tutanaklarda yazılı evrak 29 parça olarak Sevk Müfrezesi Komutanı Teğmen Yahya'ya teslim edilmiştir.

15'inci Tümen Komutanı	Canik Mutasarrıfı
Veysel	İbrahim

February 7, 1921

To: Central Army Command

1. *Sending of 23 arrested people was communicated with a note dated February 6, 1921, numbered 38.*
2. *Now 18 people have been dispatched under the protection of adequate number of guards. "1/10 Andon's son Yorgi from Bafra, 2/11 Militadi from Bafra, 3/12 pharmacist Topal Theophilos, 4/18 Enfiyedji's son Theoyani, 5/23 Kokonodis from Dimestok, 6/24 Sava's nephew Andon's son Yorgi, 7/25 pharmacist Hristaki on the Şeküroğlu Street, 8/35 Tchinek's son Kotcho, 9/36 Tchinek's son Hadji Yorgi, 10/37 Nikola from the Dulluoghlu family, 11/42 Steelyard maker Haralambos's son Aleko, 12/47 Hadji's son from Kosti from the Hadji Ismail village, 13/50 Mamol's son Todor, 14/57 Yorgi Perlidis seller of dry goods and notions, 15/62 handji Lazari Ilyasköy mukhtar, 16/64 Köse's sonYorgo form Avadan, 17/71 distributor Pirikli Nikoladis, and Paquée distributor Kalori."*
3. *Although Sarı Yanko's, tarer at the tobacco monopoly, name is mentioned in item 44 there is no person in that name neither at the company nor in the city. When the documents sent by the division were studied, it was seen that there was a person loading tobacco having the same name. In order not to cause any mistake, further researches will be conducted; therefore, the mentioned person could not have been sent with the convoy dispatched.*
4. *In item 51, the names of Todor's sons form the Mamol family are mentioned. However, as Todor got married 4-5 years ago he does not have a son. But he has three brothers, fugitive Romaic leader Yanko, the others are Lefter and Stavri. Considering the word "sons" miswritten, his two brothers have been arrested. A note is necessary for the dispatching of the brothers.*
5. *Although Kara Seraphim's former clerk's, now a petition-writer at the Tobacco Administration, name is mentioned in item 54 there is no such person. It is observed that the same name is also mentioned in the documents received from the division. Police Inspector Kamil Bey was asked for an explanation for he had written "Seraphim's son Yorgo and his clerk," and for he had claimed to know nobody named "Kara Seraphim's former clerk." Kara Seraphim's former expert, Baklacı Yanko, has been detained as a precautionary measure. He has not been detached as further investigations are still being carried out. If he has, identification declared by the court, it should be forwarded.*
6. *Although Yorgi from the Bafra Tobacco Monopoly is mentioned in item 70, there are people having the same name. Office of Bafra Kaimakam informed that both of them are detained and their houses were thoroughly searched. Andon's son Yorgi is mentioned in the coded*

telegram message numbered 10, sent by the division command. However, there is no such person named Yorgi at the Bafra Tobacco Monopoly. Investigations have shown that Yorgi whose name is mentioned in item 70 is the same person mentioned in item 10. But the investigations are still underway. If there is detailed information about him at the İstiklâl Court please forward.

7. *As there was the possibility of the dentist Marmani's, whose name was mentioned in item 9, being in Trabzon the Office of the Governor was informed. In the coded message received – dated February 6, 1921, and numbered 632/178 – it is stated that he had moved to Istanbul a year-and-a-half ago together with his family.*
8. *Although the person called Militadi, mentioned in item 27, was said to be the Chief of the Romaic Club and responsible from the sales, Militadi from Bafra, mentioned in item 11, has been undertaking these tasks and he is arrested. The documents received from the division also mention Militadi from Bafra. There is no one else under this name.*
9. *No such person called Panayot Captain from Ünye was found. Office of Ünye Kaimakam was informed, but no answer has been received yet.*
10. *Attached are the 29 pieces of documents seized during the searches carried out at the offices and houses of the dispatched. 29 pieces of documents attached to this document were entrusted to Lieutenant Yahya, the Commander of the Dispatch Detachment. February 7, 1921.*

15th Division Commander
Veysel

Canik Mutasarrif
İbrahim

---------- ----- ----------

Amasya
7 Şubat 1921

Çok gizlidir

Amasya'da İstiklal Mahkemesi Heyetine

Samsun Pontus Örgütünün aktif üyelerinden olan 23 Rum, 6 Şubat 1921 günü koruma altında öğleden önce arabayla Samsun'dan yola çıkarılmışlardır. Amasya'ya ulaştıklarında İstiklal Mahkemesinin belirleyeceği bir hapishaneye teslim edilmeleri Merkez Komutanlığına yazılmıştır.

(İmza)

Amasya
February 7, 1921

Confidential

To: Amasya İstiklâl Court Committee

23 active members of the Samsun Pontus Organization have been dispatched from Samsun under protection on February 6, 1921, before noon. The Office of Provost Marshall has been informed about sending them to a prison, determined by the İstiklâl Court, on their arrival to Amasya.

(Signed)

---------- ----- ----------

Merkez Komutanlığı
Adet
18

Amasya
9 Şubat 1921

Merkez Ordusu Komutanlığına

7 Şubat 1921 tarih ve 75 sayılı emirde bildirilen 23 Rum, araba ve muhafızlarla birlikte 8 Şubat 1921 tarihinde saat 17.00'de Amasya'ya ulaşmıştır. İstiklal Mahkemesince belirlenen ve Mutasarrıflık tarafından hazırlanan Mülkiye Hapishanesinin üst katındaki üç odaya yerleştirilmişlerdir. Teslim edildikleri bilgi için arz olunur.

Merkez Komutanı
Yarbay
(İmza)

Office of Provost Marshall
Number
18

Amasya
February 9, 1921

To: Central Army Command

23 Romaics who were dispatched – upon the orders dated February 7, 1921, and numbered 75 – arrived in Amasya February 8, 1921, at 17:00 together with the carriages and the guards. They are put into three rooms above the Mülkiye Prison, determined by the İstiklâl Court and prepared by the Office of Mutasarrif. This message has been sent in confirmation of their handing over.

Provost Marshall
Lt.Col.
(Signed)

---------- ----- ----------

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
Özel Kalem
Sayı: 2/153
Gizli

Ankara
7 Şubat 1921

Bakanlar Kuruluna

Bahar gelmeden Samsun ve çevresindeki Pontus meselesini halletmeyi lüzumlu görerek Pontus teşkilatının reis ve üyelerini tutuklamaya başlayan Amasya'da bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi Sivas bölgesi İstiklal Mahkemesi, silahların toplanması sırasında kargaşaya sebebiyet vereceklerin askere alınmak suretiyle Samsun'dan uzaklaştırılması gibi hususlarda, Merkez Ordusu Komutanlığının istenen ataklığı ve sürati gösteremediğini bildirmektedir. Bu konu üzerinde önemle durulması gerektiğinin Merkez Ordusu Komutanlığına emredilmesini rica ederim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
Mustafa Kemal

Chair of Turkish Grand National Assembly
Executive Officer
Number: 2/153
Secret

Ankara
February 7, 1921

To: Council of Ministers

Turkish Grand National Assembly Sivas Regional İstiklâl Court, located at Amasya, that has been arresting the leaders and the members of the Pontine Organization in order to put an end to the Pontine issue before Spring, claims that the Central Army Command seems to be reluctant in distancing of the people who might possibly cause a turmoil during the collecting of arms, from Samsun, by taking them to military service. I hereby request your reiterating the importance of the issue to the Central Army Command once more.

President of the Turkish Grand National Assembly
Mustafa Kemal

---------- ℘ ----- ☙ ----------

9 Şubat 1921

Amasya'da Şefkat-i İslam Yurdunda bulunan Bayburt göçmenlerinden Hasan kızı Vesile'nin ifadesinin özetidir.

Bayburt'un Zahit Mahallesi'nden, babası Binbaşıoğullarından, çiftçilik yaparken ölen Hasan, annesi Elif ve kardeşi Ali Efendi olan ve 22 yaşında olduğunu söyleyen Vesile'nin ifadesidir.

"Bayburt'un Ruslar tarafından işgali üzerine dayılarım Çene Haydar, Hüseyin ve Mehmet Beylerle esir düştük. Üç ay Tercan'ın Küllüce köyünde ikamet ettik. Ruslar dayım Haydar'ı öldürdüler. Diğer ikisini de esir ettiler. Bizim askerler Bayburt'u geri aldığında ben yalnız annemle kalmıştım. Bizi alarak Erzincan'a, oradan Tokat'a, oradan da Zile'ye getirdiler. Zile'ye gelmekte bir amacımız yoktu, bizi gönderdiler. Orada halkın yardımıyla açılan 'Temizlik İstasyonu' denen yerde 6-7 ay kadar kaldık. Annem o arada öldü. Yazın Samsun yoluyla Bayburt'a geçmek üzere Amasya'ya gelmiştim. Amasya'nın Kuş Köprüsü ilerisindeki bahçeler arasında hastalığım ağırlaştığından yatmıştım. O sırada bir otomobil geldi. İçinde Amerikalılar vardı. Biz üç arkadaş olmuştuk. Amerikalılar üçümüzü de otomobile aldılar. Sara hastalığım olduğundan Merzifon'a yaklaştığımız sırada kendimi kaybetmişim. Gözümü açtığımda kendimi bir oda içinde karyolada yatarken buldum. Arkadaşlarım Merzifon yakınlarında indirilmiş. Burası 'Merzifon Amerikan Koleji' imiş. 50 gün kadar hasta yattıktan sonra sağlığıma kavuştum. Burası hoşuma gitmişti. Çıktığımda bana yardımcı olacak kimsem olmadığından perişan olacaktım. Bundan dolayı ilk olarak ismimi sorduklarında Ermeni ismi olan 'Maryam' dedim. Hastalandığım sırada bana bu isim verilmişti.

İyileştiğimde Doktor Marvin'in uygun görmesi nedeniyle beni aşçı yaptılar. Altı ay kadar bu işte çalıştım. Tekrar hastalandım. Bu sefer aşçılıktan alıp hasta bakıcılığa verdiler. Bir müddet bu işi yaptım. Şimdi anlıyorum ki, bu arada hastalığım doktor tarafından kontrol ediliyormuş. İyi çalışmam ve sadakatim nedeniyle beni önemli işlerde çalıştırdılar.

Bu işler şunlardı: Santralde geceleri makine başında yatıyordum. Samsun'dan geceleri otomobiller bazı sandıklar getiriyordu. Ben bunları Doktor Marvin'e haber vermek üzere emir almıştım. Doktor haber verince, hemen gelirdi. Otomobildeki sandıklar görevlilerden Ermeni Haço, Haçatur ve Nişan'la birlikte civar köy halkından Çorumlu Rum Hristo yardımıyla indiriliyordu. Hastaneye girildiğinde, karşıdaki duvar üzerinde gizli bir kapak açılıyordu. Buradan içeriye girildiğinde yaklaşık 52 basamak taş merdivenle aşağı iniliyor ve eşyalar buradan mahzene indiriliyordu. Benim o andaki görevim ışık tutmaktı. Elektrik pili ile aydınlatıyordum.

Otomobiller Mütareke'yi takip eden her gece sık sık bu sandıklardan getiriyordu. Diğer eşya ve yiyecekler gündüz geliyordu. Geceleri mahzene indirilen sandıkların içinde bulunan eşyalardan gördüklerim şunlardı: 30 sandık gördüm. Bunun altısı tüfekti. Zannediyorum büyük sandıkların her

birinde 50 tüfek vardı. Dört sandık fişek, 15 kadar da top şeklinde uzun üç bacaklı bir şey vardı. Tekerlekleri yoktu. Ayrıca çok sayıda da bomba dedikleri elma büyüklüğünde şeyler vardı.

Burası toprak altına kurulmuş üç odadan oluşuyordu. Kapıları olmayan, karanlık, taştan yapılmış yerlerdi. Bu dediğim sandıkların dışında buraların bir köşesinde taş kömürü ve saman içinde korunan kar vardı. Hastalara kar getirmeye indiğimde daha yakından görüyordum. Hristo'dan duyduğuma göre bu mahzenin Tavşan Dağı'na çıkan bir yolu varmış. Nedendir bilmem bazı geceler 100'e yakın silahlı kişinin orada yiyip içtiklerini ve 40-50 kadar karyolada yatıp dinlendiklerini görüyordum.

Bu odalardan birinde Serkis isminde bir Ermeni, sürekli makine ile bir şeyler yapıyordu. Bu adam hiç dışarıya çıkmaz, gece gündüz bu işle meşgul olurdu. Yaptığı şeyler bomba gibiydi.

Bir de ana kapıdan hastaneye girildiğinde, sol taraftaki morgun kapısının arkasındaki zemin tahtasından girilen bir kapı vardı. Buradan 10 basamak tahta merdivenle inilip cadde altından geçilerek karşıda bulunan okul binasının içinde Doktor Fayt'ın odasına bitişik bir odaya çıkılıyordu. Buradan çok geçtim. Bu tünelden insan her an rahat rahat yürüyebilir; fakat karanlıktır.

Bu yollar okuldan hastaneye, hastaneden okula adam kaçırmak içindir. Hükûmetçe şüphelenilen kişiler burada saklanılabilir.

Bu müessesenin en büyük adamı Doktor Marvin, Kirkor isimli Amerikalı bir Ermeni'dir. Tahminen 50-60 yaşlarındadır. Her iş onda biter.

Bir de Doktor Kenedy adında bir Amerikalı vardır. Kenedy, sadece eczanede durur, başka bir şeye karışmaz. Başka Amerikalı erkek yoktur. Nabis isimli Amerikalı bir kadın vardır. Doktorlara yardım eder. Bundan başka kadın işçi olarak Anadolulu Aneti, Kiregi ve Brede'yle, meşhur Hristo'nun kardeşi Despina vardır.

Müslüman hastalara Hristiyanlar bakmazlar. Hatta zehirlediklerini de duydum ve gördüm. Samsunlu Rıza isminde genç bir adam boğaz vereminden yatıyordu. Çok hasta olduğundan doktora haber verdim, geldi. İlaç verdi; fakat etkisi olmadı, hasta öldü. Bunun üzerine Hristo bana 'Kahvesine zehir kattım, onun için öldü.' dedi. O gece beş Müslüman daha ölmüştü.

Aneti de bir Müslüman'ı zehirlemişti.

Silahları dışarıya göndermiyorlardı, duruyordu. Dışarıdan gezmeye gelen kişileri buraya sokmuyorlardı. Bunları gerektiğinde gösterebilirim. Ama içinde bir şey bırakmamışlarsa onu bilemem.

Doktor Marvin, doğruluğu ve doğruları çok severdi. Ben de tek tük İngilizce ve Ermenice konuşmaya başlamıştım. İşime fazlasıyla dikkat edip

sadakat gösterdiğimden bana güvenmişlerdi. Bu nedenle de önemli görevler veriyorlardı. Diğerleri hırsızlık yapıyordu.

Bana 7 banknot maaş veriyorlardı. Oradan sıkılmıştım. Çünkü dışarıya çıkamıyordum. Bir gün Emine Hanım isminde Ladikli bir hasta gelmişti. Onunla konuşurken Müslüman olduğumu söyledim. Buradan sıkıldığımı uygun bir dille anlattım. Kurtulabilmem için girişimde bulunmasını rica ettim. O da Doktor Marvin'e benim Müslüman olduğumu söylemiş.

O andan itibaren hastanedeki bütün personel bana kötü muamele etmeye başladı. Bu durumu Doktor Marvin'e şikâyet ettim. 'Onların isteğine boyun eğmek lazımdır.' dedi. Artık orada kalmam mümkün değildi. Korkmaya başladım. Bir gün sonra Samsun'a gitmek için belge almak üzere dışarı çıktım. Ohannes isimli bir Ermeni kâtip bana izin verdi. Doğruca hükûmete gittim. Haber verdim. Kaymakam yanıma polis verdi. Gidip eşyamı alıp geldim.

Kaymakam beni evrakla buraya gönderdi. İki buçuk aydan beri Şefkat-i İslam Yurdunda bulunuyorum. Şimdiye kadar acemi olduğumdan kimseye bir şey söylemedim. Geçenlerde Baştabip Kadri Bey'in eşi ve kardeşi Kemal Bey ile birlikte iken konuyu açtım. O da beyine söylemiş. Doktor Bey benden açıklama istedi. Bildiklerimi anlattım. Başka bir şey bilmiyorum. İfadem doğrudur."

Amasya Şefkat-i İslam Yurdunda
Bayburt Göçmenlerinden
Hasan kızı Vesile

Bu ifade huzurumuzda alınmıştır. 9 Şubat 1921

Merkez Ordusu İstihbarat Şubesinde	Amasya Şefkat-i İslam Yurdu Müdürü	Merkez Ordusu Müşaviri
İstihkâm Yüzbaşı	(İmza)	(İmza)
(İmza)		

February 9, 1921

Summary of the testimony of Hasan's daughter Vesile, one of the immigrants of Bayburt, who is now living at the Şefkat-i İslam Yurdu *[Tenderness of Islam Home] Amasya.*

The testimony of Vesile, 22, of the Binbaşı family from Bayburt's Zahit District, whose father Hasan died while plowing his farm, whose mother is Elif and whose brother is Ali Effendi.

Upon the occupation of Bayburt by the Russians we, together with my uncles – Çene Haydar, Hüseyin, and Mehmet Beys – were captivated. We stayed in Tercan's Küllüce village for 3 months. Russians killed my uncle Haydar. Imprisoned the other two. When our soldiers relieved Bayburt here was only my mother and I. They took us first to Erzincan, then to Tokat, and finally brought us to Zile. We did not have any intention for coming to Zile. They sent us there. We stayed at the "Sanitation Stations," opened with the help of the local people, for 6-7 month. I lost my mother then. I came to Amasya to cross over to Bayburt via Samsun during the summer. My sickness intensified as we approached the gardens at a little distance from Amasya's Kuş Bridge, I lied on the ground. Then an automobile came by. There were Americans in it. There were three of us. Americans took us all. I was suffering from epilepsy; I lost my conscious, as we approached Merzifon. When I opened my eyes, I found myself lying in a bed in a big room. My friends got off near Merzifon. This place happened to be "Merzifon American College." Having spent 50 days there, I recovered. I liked this place. I had no relatives to help me when I was discharged. For this reason when they asked me my name I told them, I was "Maryam," an Armenian name; because it was the name they had given me when I first got there.

When I recovered, they appointed me cook upon the consent of Doctor Marvin. I worked as a cook for 6 months. I fell sick again. This time they took from the kitchen and made a nurse's aid. I worked at this post for a while. Now I understand that doctor was the phase of my sickness. They put me into important tasks due to my loyalty and hard working attitude.

The tasks I was given were: I used to sleep at the telephone operator's room next to the telephone unit. Automobiles were bringing trunks from Samsun in the darkness of the night. I was ordered to inform Doctor Marvin on their arrival. Doctor used to come immediately on learning. The Armenians Hatcho, Hatchatur, and Nishan, and a Romaic citizen Hristo from Çorum living in one of the nearby villages unloaded the trunks on the automobiles. There was a secret door on the wall across the entrance. On entering through the door, they used to descend 52 stone stairs, and the trunks were taken to an underground storeroom. My duty was to hold an electric torch. I was using an electric battery.

In the evenings following the ceasefire, automobiles were frequently bringing in lots of those trunks. Other belongings and provisions were brought in the

daylight. The things I saw in some of the trunks were: I saw 30 trunks. 6 of them had rifles in them. I believe there were 50 rifles in each of them. 4 trunks of cartridges, and 15 gun-like things that had three long legs. They did not have any wheels. Moreover, there were many things resembling apples in size, which they called bombs.

The storeroom was composed of three underground rooms. They were dark rooms made of stone they had no doors. Other than the trunks I have mentioned, there was some snow kept under bituminous coal and straw in one of those cellars. I used to see around closer whenever I went downstairs to bring ice for the sick. As far as I heard from Hristo, those rooms had an entrance on the Tavşan Mountain. I do not know why, but I used to see some 100 men eating and drinking there, and some 40 or 50 sleeping on the beds.

In one of those rooms there was an Armenian called Serkis, he used to make things continuously. He never left his room; he was always making things day and night. The things he made resembled bombs.

Moreover, when you enter the hospital through the main gate, there was a morgue on the left. Behind the morgue door there was another door on the floor. Descending 10 wooden-stairs, you would cross the street under and reach a room next to Doctor Fight. I took this tunnel many times. A person can walk easily through these tunnels, but it is dark.

These tunnels were made to help people run away from the school to the hospital, and from hospital to the school. People whom the government suspects can stay here easily.

The most influential person of this institution is Doctor Marvin, and an American Armenian citizen Kirkor. He must be about 50 or 60 years old. He takes care of everything.

There is also an American, Doctor Kennedy. Kennedy just sits at the pharmacy, he never deals with anything. There is no other American man. There is an American woman, Nabis. She helps the doctors. Other than those, there are Aneti, Kiregi, and Brede from Anatolia; and the famous Hristo's sister Despina.

The Christians do not take care of the Muslim patients. I heard and witnessed their poisoning them. There was a young man from Samsun, Rıza; he was suffering from larynx tuberculosis. I called the doctor as he was suffering badly; he came and gave him an injection, it proved to be useless, the patient died. Later, Hristo said, "I put poison into his coffee; that is why he died." That night five other Muslims had died.

Aneti had poisoned a Muslim person.

They did not send the weapons out; they used to keep them. They were not allowing any outsiders visit those places. I can show them to you in need.

However, if they shipped all of the things inside, I cannot guarantee you anything.

Doctor Marvin loved the truth and straightforwardness. I began to speak few words of English and Armenian. They trusted me because I was devoted to my job. That is why they were giving me important tasks. Others were thieves.

They used to pay me 7 banknote-salary. I got bored there. Because, I did not have a chance of going out. One day a woman patient, Emine Hanim from Ladik, came. I told her that I was a Muslim. I told her that I was bored here in most appropriate terms. I asked her to help me getting out of here. She, as soon as hearing this, informed Doctor Marvin.

From that time and on all the personnel at the hospital began treating me rudely. I complained about the situation to Doctor Marvin. He said, "You should succumb to their wishes." It was impossible for me to stay there. I began to fear. A day later, I went out to get a travel document for Samsun. An Armenian clerk, Ohannes, signed my papers. I went to the courthouse directly. I informed them. Kaimakam appointed a police officer. I went there to take my belongings.

Kaimakam sent me here with the documents. I have been here, at the Tenderness of Islam Home for the last two months. I could not tell anybody, as I was totally a stranger here. I brought the issue to the fore a couple of days ago, when I was talking to Kadri Bey's, Chief of Medical Staff, spouse and her brother Kemal Bey. She informed her husband. Doctor Bey asked me further information. I told him all I know. I do not know anything else. My testimony is correct. February 9, 1921.

Hasan's daughter Vesile
One of the Bayburt Immigrants at the
Tenderness of Islam Home

This testimony has been taken in our presence. February 9, 1921

Central Army Division of Intelligence	*Director of the Tenderness of Islam Home*	*Advisor to the Central Army*
Captain, Engineer Officer		
(Signed)	*(Signed)*	*(Signed)*

---------- ----- ----------

10 Şubat 1921

Şifre

Genelkurmay Başkanlığına

1. İstanbul'da yayımlanan Vakit gazetesinin[106] 24 Ocak 1921 tarihli nüshasında "Pontus Meselesi" başlığıyla yayımlanan yazının bazı bölümleri şöyledir:

"Rumca gazeteler, Rum Patrikhanesindeki meclislerin, bu pazartesi günü yapılacak toplantıda Pontus meselesi hakkında görüşeceğini yazıyor. Bilindiği gibi Trabzon'un Ermenistan'a verilmesi hakkında Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Wilson tarafından alınan karar üzerine Rum Patrikhanesi yeniden Pontus meselesiyle uğraşmaya başlamıştır."

2. Buraya geldiğimden beri, yapılan incelemelerden edindiğim kanaatle, İstiklal Mahkemesi üyeleriyle görüşerek, Samsun'daki Pontus örgütünün aktif üyelerinin tutuklanarak yargılanmaları onaylanmış, bu mahkeme tarafından 3 Şubat 1921 tarihinde alınan karar, Ordu emriyle aynı tarihte uygulamaya konmuş ve sonuçları bildirilmişti. Bütün Ordu bölgesindeki Pontus taraftarları da soruşturulmaktadır.

3. Samsun Pontusçularının tutuklanması hakkındaki karar ve emrin tarihinden altı gün önce İstanbul Rum Patrikhanesinin gazetelerde yayımlanan 1'inci maddede arz edilen karar ve girişiminin de aldığımız tedbirlere esas teşkil edeceği fikrinde olduğumu arz ederim.

(İmza)

[106] Vakit gazetesi, 22 Ekim 1917'de Mehmet Asım Us ve Ahmet Emin Yalman tarafından kurulmuştur. Edebi ve siyasi gazetedir ve haftada üç kez yayımlanmıştır. Yazı işleri müdürlüğünü önce Ali Naci Karacan, daha sonra Enis Tahsin Til yapmışlardır. Gazetenin yazarları arasında Hakkı Tarık Us, Ahmet Rasim, Şükrü Esmer, Reşat Nuri Güntekin, Ruşen Eşref, Ziya Gökalp, Halide Edip Adıvar, Hüseyin Cahit Yalçın bulunmaktadır. Ahmet Emin Yalman 1920 yılında Malta'ya sürgün edildiğinden gazetenin yönetimi Asım Us'a kalmıştır. M. Nuri İnuğur; Basın ve Yayın Tarihi, Çağlayan Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1982, s.341.

February 10, 1921

To: Office of Chief of General Staff

Code

1. *Below is the relevant part of the article entitled "Pontine Issue" that appeared in the Vakit[107] gazette, published in İstanbul, and dated January 24, 1921.*

   "Romaic newspapers are writing that the synods at the Romaic Patriarchate will discuss the Pontine issue at the meeting they will hold on coming Monday. As it is known the Romaic Patriarchate started to reconsider the Pontine issue following the decisions taken by Wilson, the President of the USA, concerning handing Trabzon over to Armenia."

2. *Upon the conviction I have developed, under the light of the investigations, since the day I came here, I held talks with the members of the İstiklâl Courts. I learned about the trials of the arrested active members of the Pontine organization in Samsun, the decree the court issued on February 3, 1921; the due and timely execution of the decree upon the orders issued by the army on the same day; and about the consequences of the trials. All the Pontine sympathizers in the area of responsibility of the army are being investigated.*

3. *I hereby declare my conviction that the decision and attempts of the Romaic Patriarchate, made public through the media – and mentioned above in article 1 – 6 days before the orders issued for the arresting of Pontus lovers in Samsun shall form the bases for the measures we have taken. February 10, 1921*

(Signed)

---------- ℘ ----- ☙ ----------

[107] *Vakit gazette was founded by Asım Us and Ahmet Emin Yalman on October 22, 1917. It was a literary and a political gazette, and was issued three times a week. Its first editor-in-chief was Ali Naci Karacan when he was exiled to Malta, Enis Tahsin Til succeeded him. Among the major columnists of the gazette were Hakkı Tarık Us, Ahmet Rasim, Şükrü Esmer, Reşat Nuri Güntekin, Ruşen Eşref, Ziya Gökalp, Halide Edip Adıvar, and Hüseyin Cahit Yalçın.*

M. Nuri İnuğur. *Basın ve Yayın Tarihi* [History of Press] İstanbul: Çağlayan Kitabevi Yayınları, 1982, p.341.

Suret

Orada bulunan 21'inci Atlı Piyade Alayı 2'nci Tabur Doktoru Samsunlu Paris'in, hemen tutuklanması ve kaçmasına izin verilmeden Amasya İstiklal Mahkemesine teslim edilmesi arz olunur.

Sayı
29

10 Şubat 1921

Amasya Merkez Komutanlığına

21'inci Atlı Piyade Alay Komutanlığından gelen 9 Şubat 1921 tarih ve 156 sayılı şifreli telgrafın sureti yukarıdadır. Bildirildiği üzere Doktor Paris'in hemen tutuklanarak firar etmesine izin verilmeden Amasya İstiklal Mahkemesine sevki ve sonucunun bildirilmesine dair 9 Şubat 1921 tarih ve 213 sayılı 13'üncü Tugay Komutanlığının gizli işaretli tebliği üzerine, Doktor Paris 2'nci Bölük Komutan Vekili Faik'e teslim edilmiştir. Ulaştığında bildirilmesi arz olunur.

Tokat
21'inci Atlı Piyade Alayı 2'nci Tabur Komutanı
(İmza)

12 Şubat 1921

Merkez Bölük Komutanlığına

Söz konusu doktorun tutuklanması ve bu evrakın iadesi rica olunur.

Merkez Komutanı
Yarbay
(İmza)

Copy

It is hereby requested that the Doctor at the 21st Cavalry Regiment 2nd Battalion, Paris from Samsun, be arrested and be handed over to Amasya İstiklâl Court without allowing him time to ran away.

Number
29

February 10, 1921

To: Office of Amasya Provost Marshall

Above is the copy of the coded telegraph message – dated February 9, 1921 and numbered 156 – received from the 21st Cavalry Regiment Command. Doctor Paris was requested to be arrested and sent to Amasya İstiklâl Court without allowing him to run away as suggested by the secret coded communiqué – dated February 9, 1921, numbered 213 – issued by the 13th Brigade Command. Doctor Paris has been handed over to Faik, the Deputy Commander of the 2nd Battalion. Please inform on his arrival.

Commander of the 21st Cavalry Regiment 2nd Battalion
at Tokat
(Signed)

February 12, 1921

To: Provost Company Command

It is hereby requested that the mentioned person be arrested, and documents returned. February 12, 1921.

Provost Marshall
Lt.Col.
(Signed)

---------- ----- ----------

Amasya
12 Şubat 1921

Genelkurmay Başkanlığına

1,5 yıl boyunca Merzifon'daki Amerikan Hastanesinde bulunduktan sonra 2,5 ay önce hastaneden çıkarılan ve şu an Amasya'da Şefkat-i İslam Yurdunda kalan Müslüman bir kadın; Merzifon'daki Amerikan Hastanesinde ve Kolejinde, toprak altında gizli yollar ve tünellerle, silah ve teçhizat depoları olduğunu; otomobillerle getirilen top, tüfek ve bomba gibi silah ve cephane ile bazı silahlı Hristiyan köylülerin buralarda korunup saklandığını ve hastane yönetim kurulunun Tavşan Dağı'ndaki Hristiyan köyleriyle gizli temas kurduğunu ihbar etmiştir. Bunun üzerine, yapılan genel silah araması ve toplanması sırasında, söz konusu müessesenin de usul üzere aranması emri, 5'inci Tümen Komutanlığına ve Amasya Mutasarrıflığına verilmiştir. Bu arama sırasında, görevliler tarafından Amerikalılara karşı kötü davranışlardan kaçınılması ve hükûmetimizin Amerika ile iyi ilişkilerde bulunmak arzusunun göz ardı edilmemesi tavsiye edilmiştir. Genel silah aranmasına 16 Şubat 1921 tarihinde başlanacaktır. Siyasi durum hastanenin aranmasının ertelenmesini gerektirirse, konuyla ilgili emir beklenecektir.

Merkez Ordusu Komutanı
Nurettin[108]

[108] Nurettin Sakallı (1873-1932): Bursa'da doğmuştur. 1893'te Harp Okulundan mezun olmuştur. 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı'nda, Başkomutan Ethem Paşa'nın yaveri olarak bulunmuş, dönüşünde 1'inci Ordu Karargâhında görevlendirilmiştir. 1901'de Bulgaristan Hududu Komutanlığı Kurmay heyetinde yer almış, 1902'de Makedonya'daki Bulgar eşkıyasının takip harekâtına katılmıştır. 1907'de 3'üncü Ordu Karargâhına atanmış, 1909'da 1'inci Ordu emrine verilmiştir. 1910'da 2'nci Ordu 20'nci Tümen 77'nci Alay Komutan Vekilliği ve 83'üncü Alay 1'inci Tabur Komutanlığı yapmıştır. 1913'te Balkan Savaşı'nın son safhasında 9'uncu Piyade Alay Komutanı, sonra Alman Askerî Islah Heyeti eşliğinde olarak İstanbul'daki numune kıtasında görev yapmış, 1915'te Irak ve Havalisi Komutanlığına atanmış, 1916'da kolordu komutanı yetkisiyle Muğla ve Antalya Havalisi Komutanlığına atanmıştır. 1919'da Urla ayaklanması üzerine İzmir Valiliği ve Bölge Komutanlığına getirilmiştir. Temmuz 1920'de Anadolu'ya geçerek İstiklal Harbi'ne katılmış, Aralık 1920'de Merkez Ordusu Komutanlığına atanmıştır. İstiklal Madalyası sahibi olan ve 1925'te isteğiyle emekli olan Korgeneral Nurettin Sakallı, 18 Şubat 1932'de İstanbul'da ölmüştür. Türk İstiklal Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri; s.29-31.

Amasya
February 12, 1921

To: Office of General Chief of Staff

A Muslim woman, who lived at the American Hospital for a year and a half, who was dismissed from the hospital two and a half months ago, and who is residing at the Tenderness of Islam Home denounced that there were underground roads and tunnels between the American Hospital and College at Merzifon; that there were arms and equipment storerooms under the buildings; that weapons like guns, rifles, bombs, and ammunition were being brought on automobiles; that some armed Christian villagers took refuge in those rooms and tunnels; and that the hospital executive committee had a direct and secret connection with the Christian villagers on the Tavşan Mountain. 5th Division Command and the Office of Amasya Mutasarrif have been given due orders to search the mentioned institutions during the general search and collecting of weapons to be conducted. The officials to conduct the searches have been advised to evade from treating the Americans rudely, and not to neglect the fact that our Government was trying to establish good relations with America. General search for weapons shall commence on February 16, 1921. Should the political circumstances demand the delaying of a search to be conducted at the hospital, relevant orders shall be sought.

Central Army Commander
Nurettin[109]

---------- ☙ ----- ❧ ----------

[109] *Nurettin Sakallı (1873-1932): He was born in Bursa; graduated from the War College in 1893. He joined the Ottoman-Greek War of 1897 as aid-de-camps to the Supreme Commander Ethem Pasha; and on his return, he was appointed to the 1st Army Headquarters. He took part in the Chief of Staff for the Bulgarian Border Command in 1901, and joined the maneuvers conducted in pursuit of the Bulgarian gangs in Macedonia. He was appointed to the 3rd Army Headquarters in 1907, and in 1909 he was appointed to the orders of the 1st Army Command. In 1910 he held office as the Deputy Commander of the 77th Regiment affiliated to the 2nd Army, 20th Division; and as the 1st Battalion Commander affiliated to the 83rd Regiment the same year. In the last week of the Balkan War, in 1913, he was appointed to the command of the 9th Infantry Regiment; and later held office at the ceremonial detachment affiliated to the German Reform Committee in İstanbul. He was appointed to Iraq Regional Command in 1915, and in 1916 he was appointed to the Muğla and Antalya Regional Command with full authority of a corps commander. Upon the Urla insurgence of 1919 he was appointed as the Governor of İzmir and İzmir Regional Commander. Having joined the Anatolian Forces in July 1920, he was appointed as the Central Army Commander; and took active role in the Turkish War of Independence. Lieutenant General Nurettin Sakallı who was conferred an Independence Medal, retired in 1925 and died on February 18, 1932, in İstanbul.*

Türk İstiklâl Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri *[Biographies of Division and High Ranking Commanders Served in the Turkish War of Independence]. pp. 29-31.*

13 Şubat 1921

Acele harp telgrafı

Şifre

Merkez Ordusu Komutanlığına

12 Şubat 1921 tarihli telgrafa cevaptır.

Merzifon Amerikan Hastanesi ve Koleji hakkındaki yazınız Bakanlar Kurulunca incelenmiştir. Hastane, usullere uygun olarak aranacaktır; ancak bildirildiği üzere arama sırasında nazik hareket edilecektir.

(İmza) (İmza) (İmza)

February 13, 1921

Urgent war telegram
Code

To: Central Army Command

Rejoinder to telegram message dated February 12, 1921

Your message concerning the Merzifon American Hospital and College has been studied by the Council of Ministers. The hospital shall be searched in due accordance; however, due and utmost politeness shall be displayed as stated.

(Signed) (Signed) (Signed)

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Millî Savunma Bakanlığı
Özlük İşleri
Şube
Sayı 100

14 Şubat 1921

İçişleri Bakanlığına

Genelkurmay Başkanlığına

Karadeniz'in Anadolu sahillerinde Pontus hükûmeti adıyla bir Yunan hükûmeti kurmak maksadıyla Rum unsurundan bazı teşkilat ve çeteler meydana getirilmiştir. İstanbul Rum Patrikhanesinin son zamanlarda Pontus meselesine önem vermekte olduğu da anlaşılmaktadır. Samsun ve çevresindeki Rumlardan oluşan Pontus çetelerine dâhil ve teşkilatın idarecilerinden olan Samsun Rum Metropoliti ile beraber 50 kişi tutuklanarak yargılanmak üzere Amasya İstiklal Mahkemesine gönderilmiştir. Merkez Ordusuna bağlı birliklere ve mülki idarecilere, bölgelerindeki söz konusu Pontus teşkilatı üyelerinin ve üye oldukları tespit edilenlerin tutuklanarak evleriyle iş yerlerinin aranmasının ve ele geçirilecek belge ve önemli evraklarla beraber hemen Amasya'ya sevk edilmelerinin emredildiği, Merkez Ordusu Komutanlığının 13 Şubat 1921 tarih ve 486 sayılı şifreli telgrafı üzerine arz olunur.

Turkish Grand National Assembly
Ministry of Defense
Personnel Affairs
Division
Number: 100

February 14, 1921

To: Ministry of Interior
Chief of General Staff

Some organizations and gangs have been formed by the Romaic elements in order to establish a Greek government called Pontine Government on the Black Sea shores of Anatolia. It has also been understood that the İstanbul Romaic Patriarchate has started to give importance to Pontine issue. Fifty people, among whom was the Samsun Romaic Metropolitan who was a member of the Pontine gangs composed of the Romaics living in and around Samsun, and the administrator of the organizations has been arrested and sent o Amasya İstiklâl Court for their due trials. It is hereby submitted that the orders issued by the Central Army Command through a coded telegram message dated February 13, 1921, and numbered 486 – concerning the arrested members of the Pontine organization who were sent to courts, and the arresting of the members of the Pontine organization in their hometowns, and the important documents to be seized during the investigations to be carried out at their offices and homes, and their dispatches to Amasya together with the documents seized – have been sent to all the units affiliated to the Army Command, and to all the local authorities within the area of responsibility of the army.

---------- ----- ----------

15 Şubat 1921

Genelkurmay Başkanlığına
Yozgat Mutasarrıflığına
Yozgat Bölge Komutanlığına
Çorum Mutasarrıflığına
Çorum Bölge Komutanlığına
Doğu Cephesi Komutanlığına
Trabzon Valiliğine
Amasya İstiklal Mahkemesi Başkanlığına
Kastamonu ve Çevresi Komutanlığına
Kastamonu Valiliğine
Sinop Mutasarrıflığına
Giresun Mutasarrıflığına

1. Pontus örgütünün aktif üyelerinin tutuklanmalarının ardından yapılan aramalarda, Samsun Rum Metropolitliğinin kasasında Pontus meselesi için kullanılmak üzere tutulan 61.000 lira bulunmuştur. Bu meblağın büyük kısmının Pontus örgütüne ve Rum köylerine dağıtıldığı ve 17.019 lirasının Trabzon Metropolitliğine gönderildiği anlaşılmış, 6800 lirası da Samsun Selanik Bankasında ve Metropolitlik kasasında bulunmuştur.

2. Pontus aktif üyelerinden şimdiye kadar tutuklananlar, Amasya'ya getirilerek İstiklal Mahkemesine sevk edilmiş ve Rumların yoğun olarak bulundukları bölgelerde silah arama ve toplama işine başlanmıştır.

3. Elde edilen ve tercümeleri devam eden belgelerde, bölgelerine ait kişi isimleri geçenler doğrudan doğruya mahallerine bildirilecektir. Sahil bölgesinde gerekli önlemler alınarak Pontusçu Rumların firar etmelerine ve haberleşmelerine engel olunması gerektiği, Ordu, Canik, Amasya ve Tokat Mutasarrıflıklarıyla, 5'inci, 15'inci ve 6'ncı Tümen Komutanlıklarına, Süvari Tugayı Komutanlığına tebliğ edilmiştir.

4. Bölgelerinizde Pontus emelini taşıyanlarla ilgili yapılacak muamelelerden Ordunun haberdar edilmesini ve Pontusçular arasında irtibat kurmak amacıyla Merkez Ordusu bölgesinden bölgelerinize geçmesi muhtemel Rumların aranmasını ve haklarında yapılacak soruşturmanın sonucunun bildirilmesini rica ederim.

5. Doğu Cephesi Komutanlığına, Kastamonu ve Çevresi Komutanlığına, Trabzon ve Kastamonu Valiliklerine, Sinop ve Giresun Mutasarrıflıklarına ve bilgi için Genelkurmay Başkanlığına, Amasya İstiklal Mahkemesine, Sivas Valiliğine, Çorum ve Yozgat Mutasarrıflıklarına ve Bölge Komutanlıklarına yazılmıştır.

(İmza)

February 15, 1921

To: Office of Chief of General Staff
Office of Yozgat Mutasarrif
Yozgat Regional Command
Office of Çorum Mutasarrif
Çorum Regional Command
Eastern Front Command
Office of Trabzon Governor
Chair of Amasya İstiklâl Court
Kastamonu Regional Command
Office of Kastamonu Governor
Office of Sinop Governor
Office of Giresun Governor

1. *During the researches conducted after the arresting of the active members of the Pontine organization 61.000 liras were found at the safe of the Samsun Romaic Metropolitan's office, the money was to be used for the Pontine issue. It is understood that the greater amount of the money was distributed among the Pontine organization and the Romaic villages; that 17.019 lira was sent to the Trabzon Metropolitan; that 6.800 liras of the total amount was deposited at the Thessaloniki Bank's Samsun branch and in the safe at the Metropolitan's office.*

2. *The arrested active members of the Pontine [organization] were brought to Amasya and sent to the İstiklâl Court; searches for and collecting of weapons have been launched in the regions densely populated by the Romaics.*

3. *The people mentioned in the documents seized and in the documents to be translated shall directly be notified to their addresses. Offices of the Ordu, Canik, Amasya, and Tokat Mutasarrifs, and the 5th, 6th, and the 15th Division Commands, as well as the Cavalry Brigade Command have already been notified to take necessary measures on the coastal regions for curbing any flight and communication plans devised by the Pontine Romaics.*

4. *I hereby request your informing the army about the measures taken in your area of responsibility; your investigating the Romaics who would try to pass from Central Army area of responsibility into your area of responsibility to establish communication among the Pontines; and informing about the consequences.*

5. *Above have been forwarded to Eastern Front Command, Kastamonu Regional Command, to the Offices of Governors of Trabzon and Kastamonu, to the Offices of Mutasarrifs of Sinop and Giresun; and for further information to the Office of Chief of General Staff, to Chair of Amasya İstiklâl Court, to Office of the Governor of Sivas, to the Offices of Mutasarrifs of Çorum and Yozgat, and to the Regional Commands.*

(Signed)

---------- ----- ----------

Amasya
16 Şubat 1921

Harp raporudur

Genelkurmay Başkanlığına

1. Merzifon Amerikan Hastanesi ve Koleji, bugün 5'inci Tümen Komutanı da hazır olduğu hâlde aranmıştır. Yapılan aramada silah ve cephane bulunamamıştır. Ancak Kolej bünyesinde 1904 yılından beri faaliyet gösteren Pontus Kulübü adında bir kulüp bulunduğu tespit edilmiş, yapılan aramada kulübün tüzükleri, mühürleri, Yunan bayrakları, Pontus arması ve önemli evraklar ele geçirilmiştir. Kulübün tüzüğünden, kulübün, Rumları Yunan emellerinin gerçekleşmesi ve Pontus hükûmetinin kurulması için kışkırttığı ve oldukça zararlı bir müessese olduğu anlaşılmaktadır.

2. Kulübün Rum olan başkanı ile idarecilerinin tutuklanması, kulübün kapatılması ve Amerikalı olanların da yalnız ifadelerinin alınması için emir verilmiştir.

3. Merzifon Amerikan Kolejinde Türkçe öğretmeni olan Zeki Bey, iki gece önce kolej civarında öldürülmüş hâlde bulunmuştur. Pontus örgütünün aktif üyelerinin tutuklanmalarına başlanması üzerine, ihbarda bulunduğu zannedilerek Zeki Bey'in Rumlar tarafından katledildiği anlaşılmaktadır.

4. Rum ve Ermeni gençlerinin Avrupa'ya kaçırılması hususunda Kolej Müdürlüğü (ZYKH) ile Samsun Amerikan temsilcisi arasında cereyan eden yazışmalar da arama sırasında ele geçirilmiştir. Ayrıntılı açıklama daha sonra arz edilecektir.

Merkez Ordusu Komutanı
Nurettin

Amasya
February 16, 1921

War report

To: Office of Chief of General Staff

1. *American Hospital and College at Merzifon have been searched in the presence of the 5th Division Commander. No arms or ammunition could have been found during the searches conducted. However, the existence of a Pontine Club, functioning since 1904 within the organization of the college, was found; following the searches regulations, seals, Greek flags, Pontine coat of arms, and important documents of the club have been discovered. The regulations of the club reveal that the club was a detrimental club inciting the Romaics to realize Greek longings and to establish a Pontine government.*
2. *Orders have been issued for the arresting of the Romaic chair of the club, and its administrators; and only for taking the testimonies of the Americans.*
3. *Zeki Bey, Turkish instructor at the Merzifon American College, was found dead near the college earlier. It is believed that he was killed by the Romaics on the charge of denunciation when the active members of the Pontine organization were detained.*
4. *The correspondences – pertaining to the flight of Romaic and Armenian youth to Europe – between the College Principal (Z.Y.K.H) and American representative in Samsun were seized during the searches conducted. Further detailed information shall be provided later.*

Central Army Commander
Nurettin

---------- ----- ----------

Amasya
16 Şubat 1921

Şifre
Sayı 527

Millî Savunma Bakanlığına

1. Pontus örgütünün aktif üyelerinden olan Rumların önemli bir kısmı tutuklanarak Amasya İstiklal Mahkemesine gönderilmiştir. Pontus davası güden Rumlar hakkındaki takibat devam etmektedir.

2. Bugün Canik, Amasya ve Tokat sancakları dâhilindeki halkta ve özellikle gayrimüslimlerde genel silah araması yapılarak silah toplama işine başlanmıştır. Konuya dair bilgi peyderpey arz edilecektir.

3. Ünye bölgesinde, eşkıya Eloğlu Molla Salih, çıkan çatışmadan sonra yedi arkadaşıyla birlikte sağ olarak ele geçirilmiştir.

Genelkurmay Başkanlığına ve ilgili makamlara yazılmıştır.

Merkez Ordusu Komutanı
Nurettin

Amasya
February 16, 1921

Code
Number: 527

To: Ministry of National Defense

1. *The majority of the active Romaic members of the Pontine organization has been detained and sent to Amasya İstiklâl Court. Investigations pertaining to Romaics in pursuit of Pontus are continuing.*
2. *Search and collecting of weapons have been launched in all the districts of in the Canik, Amasya, and Tokat sanjaks. Further information shall gradually be submitted.*
3. *Molla Salih from the Eloghlu family, a bandit in the Ünye region, has been caught alive together with his 7 men after a brief shooting.*

This message has been sent to the Office of Chief of General Staff, and to relevant authorities.

Central Army Commander
Nurettin

---------- ----- ----------

Amasya
17 Şubat 1921

Harp raporu
Sayı 57

Millî Savunma Bakanlığına

1. Amasya'nın 20 km kuzeyinde ve Ladik yolu üzerindeki Karaağaç ve Ayıderesi adlı Rum köylerinde sekiz Rus tüfeği, 356 Rus mermisi, iki küçük çaplı mavzer, 160 adet cephane, bir İngiliz tüfeği ve bir muaddel martin tüfeği ele geçirilmiştir. Ayrıca aranan köylerde terörist Sokrat'ın arkadaşlarından 12 Rum eşkıyası ele geçirilmiştir. Amasya'da da bir gıra tüfeği ve bir Alman tüfeği ile çeşitli çapta sekiz revolver bulunmuştur.

2. Merzifon Amerikan Kolejinde, (..) tarihinden beri kurulan, Rumları ve Ermenileri teşvik ve tahrik ederek Pontus hükûmeti kurmak amacıyla çalışan Pontus Kulübü adında bir kulüp bulunduğu anlaşılmıştır. Söz konusu kulübün tüzükleri, mühürleri, Pontus armaları, Yunan bayrakları ve önemli evrakları ele geçirilmiştir. Kulüp mühürlenerek kapatılmış ve idarecileri tutuklanmıştır.

3. Genelkurmay Başkanlığına ve ilgili makamlara yazılmıştır.

Merkez Ordusu Komutanı
Nurettin

Amasya
February 17, 1921

War Report
Number 57

To: Ministry of Defense

1. *8 Russian make rifles, 356 Russian make cartridges, 2 small caliber Mausers, 160 chest of ammunition, 1 English make rifle, and a Martini rifle in good condition have been seized during the investigations carried out in the Romaic villages of Karaağaç and Ayıderesi situated on the road to Ladik, and at a 20 km. distance to Amasya. Moreover, during the searches conducted in the villages 12 Romaic bandits of the terrorist Socrate have been caught. A Gra make rifle, a German rifle, and eight revolvers of various calibers have been found in Amasya.*
2. *A club called Pontine Club, that was established in (…) to work with the aim of establishing a Pontine government by encouraging and inciting the Romaics and the Armenians, has been found within the structure of the Merzifon American College. All the regulations, seals, Pontine coat of arms, Greek flags, and important documents have been seized. The club has been abolished and sealed, its administrators have all been arrested.*
3. *This message has been sent to the Office of Chief of General Staff, and to relevant authorities.*

Central Army Commander
Nurettin

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Amasya
17 Şubat 1921

Harp raporu
Şifre
Sayı 538

Millî Savunma Bakanlığına

16 Şubat 1921 tarih ve 28 sayılı şifreye Ek'tir.

Merzifon Amerikan Kolejinde ele geçirildiği dünkü telgrafla arz edilen eşyanın haricinde, Osmanlı silahlarıyla donatılmış grupların okulda çekilmiş birtakım fotoğrafları bulunmuştur. Fotoğraftaki kişilerin kimler olduğuna dair sorulara okulun öğretmenleri kaçamak ve birbirini tutmayan ifadelerle cevaplar vermişlerdir. Okul müdürünün, öğretmenleri gerçeğe aykırı ifadede bulunmaları konusunda uyardığını, oradaki İngilizce bilen subayımız işitmiştir. Silahlı olarak fotoğrafları ortaya çıkan ve okulda oldukları teşhis edilen; ancak kendilerini tanımadıkları okuldaki öğretmenler tarafından ifade edilen dört Ermeni tutuklanmıştır. Halkının eşkıyalığı ile bilinen Gümüşhacıköy'ün güneyindeki Rum Gümüşhacıköy halkı tarafından Kolej Müdürlüğüne hitaben gönderilen ve yapılan aramalar sonucu okulda ele geçirilen bir belgede, köy halkının hükûmetten şikâyet ettikleri ve ne şekilde hareket etmeleri gerektiği hususunda bilgi istedikleri görülmüştür. Okulda ele geçirilen belgelerin incelenmesine ve tercümesine, ayrıca tutuklananların da sorgulanmasına devam edildiğini arz ederim.

Merkez Ordusu Komutanı
Nurettin

Amasya
February 17, 1921

War Report
Code
Number 538

To: Ministry of National Defense

In attachment to the code dated February 16, 1921 – numbered 28

Other than the bandits that were caught at the Merzifon American College, mentioned in the yesterday's telegram message, some pictures of certain groups armed with Ottoman weapons taken at the college were found. The teachers at the college gave evasive and incoherent answers to the questions related to the identity of the people in the pictures. One of our officers, who could speak English, heard the school principal warning them to testify against the truth. 4 of the Armenians depicted from the pictures, and whom the teachers at the school did not know, have been arrested. In a letter the people of the Romaic Gümüşhacıköy village to the south of the Gümüşhacıköy, famous with its people's being bandits, wrote to the college principal in person complained about the government and asked for an advice about the procedures that should be followed. I hereby declare that the translations and investigation of the documents seized, and the questionings of the detained are continuing.

Central Army Commander
Nurettin

---------- ℘ ----- ☙ ----------

18 Şubat 1921 tarihli Vakit Gazetesinden

Giresun'da Mavridi kardeşlerin çarşısında, bir hanın zemin katının altında mahzen bulunmuştur. Yapılan arama sonucunda 33 sandık 7,5 cm'lik top mermisi ve çok miktarda cephane ele geçirilmiştir. Bu cephanelerin, Pontusçulara ait olduğuna dair deliller vardır.

(İmza)

An excerpt from the Vakit *gazette February 18, 1921*

A cellar was discovered under the ground floor of the Mavridi brothers' shop in Giresun. Following the investigations carried out 33 chests of 7,5 cm. caliber gun shells and large amounts ammunition were seized. There are strong evidences proving that the ammunition belongs to the Pontines.

(Signed)

---------- ----- ----------

Merzifon
18 Şubat 1921

Merkez Ordusu Komutanlığına

1. Amerikan Koleji itinalı bir şekilde arandı. Arama öncesinde Amerikalıları hükûmet binasına çağırarak, aşağıdaki üç noktadan zan altında olduklarından müesseselerini arattıracağımı bildirdim.

a. Müesseselerinde silah ve harp mühimmatı depolandığının ihbar edildiği.

b. Müessese içinde Pontus Kulübü olup bu kulübün Samsun'daki Pontus örgütüyle irtibatta olduğunun güvenilir bir kaynaktan haber alındığı.

c. Öğretmenlerinden Zeki Bey'in Pontus meselesiyle ilgilenmesi nedeniyle birkaç gün önce kolej çevresinde kasten öldürülmesinden zanlı oldukları.

2. Aralarında biraz İngilizce görüştükten sonra müesseselerinde silah olmadığını, Pontus Kulübünün edebi bir kulüpten ibaret olduğunu, okullarının kesinlikle siyasetle uğraşmadığını ve Zeki Bey'in katlinden haberdar olmadıklarını bildirerek arama yapabileceğimizi, hükûmetin her koşulda kendileri hakkındaki iyi görüşlerinin sona ermemesini ümit ettiklerini söylediler.

3. Hükûmetimin Amerikalılar hakkında iyi görüşlere sahip olduğunu, bütün milletin silahının toplanmaya ve halkı silahsızlandırmaya karar verilen bir anda yapılan istihbarata göre bir hayır kurumu olan Kolejin aranmasından vazgeçmeyeceğimi ve bizim yerimizde her kim olursa olsun başka türlü hareket etmeyeceği cevabını Kaymakam Bey yardımıyla verdim ve arama işine başladım.

4. Arama sonucunda silah bulunamadı. Yalnız Pontus Kulübünde takdim edilen evrak ve eşyanın aynen bulunduğunun telefonla haber verilmesi üzerine muhbir kadın Koleje gönderildi. Her yeri kendi gözümle görmek üzere ben de gittim. Kadının ihbarı doğru değildi. Bununla birlikte gizlemedikleri bir …(?) ve zemin altında bir koridor gördüm. Bunlardan biri kalorifer borularının geçtiği tünel, diğeri de okul bahçesinden hastane bahçesine giden bir yoldur ve zararlı bir yapıya sahip değildir.

5. Aramalarda silah bulunamadığından, Amerikalılar, müesseselerine yapılan bu muameleden dolayı sitemde bulunmak istediler. Bir iki adamın ihbarıyla zan altında bulundurulmalarına bir sebep olup olmadığını sordular. Cevaben "Bir iki kişinin ihbarı sonucu siyasi konulara müdahaleyle hükûmet işlerini sarsacak derecede etkilenmiş olmalarını, Hristiyanları sık sık teftiş eden kişileri müesseselerine serbestçe kabul etmelerinin mevcut şüpheleri artırdığını, bununla birlikte her tarafta silah araması yapılırken kendilerinin bundan istisna tutulamayacağını ve müesseselerinin, silahtan daha zararlı olan Pontus örgütünün bir merkezi olduğunun elde edilen belgelerle anlaşıldığını" söyledim. Daha sonra ağız değiştirerek; "Görevimi yaptığımı, bize yardıma mecbur olduklarını, bundan böyle dikkatimizin üzerlerinden eksik

olmayacağını ve yardımımıza ihtiyaçları olduğunu" şikâyetçi bir dille söyleyerek, oradan ayrıldım.

6. Koruma altında Amasya'ya sevk ettiğim Pontus Kulübü yönetim kuruluyla, bu kulübün başkanını ve okulun Rumca öğretmenini tutuklayarak Kolejden çıkarttırdım.

7. 18 Şubat 1921 tarihinde Amerikalılar benden görüşme talebinde bulundular. Dairede kabul ettim. Çok korktukları ve büyük bir suç işledikleri tavırlarından anlaşılıyordu. Kabulümden çok memnun oldular. "Bize ne kadar güvendiklerini ve güvenimizi kazanamamışlarsa memleketlerine gidebileceklerini" söylediler. Karşılık olarak, "Kendilerinin bizim misafirimiz olduklarını ve tamamıyla güvenimizi kazanmak için okulları içinde memleketin huzur ve düzenini bozacak hiçbir harekete izin vermeyeceklerini düşündüğümü; ancak bu konuda hükûmetimin görüşünü tam olarak bilmediğimi, sadece bir asker olduğumu ve bana verilen görevi yerine getirmekle yükümlü olduğumu" söyledim. Bu üstü kapalı cevap onları daha da şaşırttı. Kendilerine her durumda yardımcı olacağımı ve müesseselerinin kapatılmamasını, kendilerinin Amerika'ya karşı çok kötü bir duruma düşeceklerini uygun bir dille anlattım. Bununla birlikte tutuklanan öğretmenlerinin sorgulama sonucunu öğrenmek istediler. Cevap olarak, "Öğretmeninizi sorgulatmadım, ben sadece bir memurum. Onun sorgulaması İstiklal Mahkemesine aittir." dedim. Başka bir talepte bulunmamaları için de sözü kestim.

8. Şahsi düşünceme göre, elde edilen raporlardan çok zorlukla tercüme ettirebildiğimiz bir ikisine göre, bu müessese memleket için tam anlamıyla bir volkandır. Yunanlar düzenli olarak Samsun'da bekleyen torpidolarıyla Amerika'ya günü gününe rapor göndermektedir. Bununla birlikte memlekette bir felaket hazırlığı emrini aldıkları da anlaşılmaktadır. Bundan dolayı kendileri çok enerjik ve asabi insanlar olmadıklarından çok çekingen; fakat zararlı bir şekilde çalışmakta ve Amerikalılıklarına dayanarak okulları içinde Hristiyanların serbestçe amaçlarına kavuşma imkânını hazırlamaktadırlar. Bundan eminim ki bunlar, Amerika resmî hükûmetinin değil, Amerika'daki bir ihtilal örgütünün aletidirler. Memleketi bunlardan temizlemek milletin borcudur. Basit bir düşünce ile buna imkân yoktur. Mutlaka bunların işleri sıkı bir kontrol altına alınmalıdır. Bununla birlikte tehlikeli bir örgütçü, Ermeni olduğundan, Doktor Marvin'in değiştirilmesi şarttır.

Gerek Amerikalıların elde edilen raporları, gerekse Pontusçuların belgeleri ve bu hayır müessesesinin içişlerimize müdahalesini gösteren resmî evrak, Yunan bayrakları, Pontus mühürleri, Rum eşkıyalarla yakınlıklarını gösteren fotoğraflar aynen ve mühürlenmiş olarak gönderilmiştir. Pontusçuların koruma altında gönderildiği arz olunur.

5'inci Kafkas Tümen Komutanı
Yarbay
(İmza)

February 18, 1921

To: Central Army Command

1. *The American College has thoroughly been searched. Before the conducting of the searches, I invited the Americans to the Courthouse, and informed them that they were charged with three offenses, and therefore I was compelled to launch a search at their institution.*
    a. *That it was denounced that they were storing weapons and war ammunition at their institution,*
    b. *That there was definite evidence against the Pontine Club established within the institution had close contact with the Pontine organization at Samsun.*
    c. *Moreover, that they were charged with murdering one of their teachers, Zeki Bey, deliberately a couple of days ago on conviction that he was dealing with the Pontine issue.*
2. *Having spoken in English among themselves for a while they said there were no weapons at their institution, that the Pontine Club was only a literature club, that their institution never took up any political stance, that they did not know anything about the massacring of Zeki Bey, that we may conduct any search at their institution, and that they hoped that the government would not lose its good intentions for them.*
3. *I conveyed my message through the intermediary of the Kaimakam Bey saying that my Government is in good terms with the Americans; that at a time when all the weapons the people had were collected with the aim of disarming the civilians I would never give up the idea of searching a philanthropic institution especially upon an intelligence; that nobody in our position would yield from doing so in the prevailing circumstances; and I launched the investigation.*
4. *No weapons were found at the end of the investigations carried out. When it was reported on the phone that only the documents and belongings of the Pontine club were found, the informer woman is sent to over to college. In order to inspect the situation I also went there. Woman's denunciation was not true. Moreover, I saw a corridor under the ground floor and a … (?) which they did not concealed. One of them was a tunnel where the heating system took place, and the other was a tunnel connecting the schoolyard to the hospital yard; they did not pose any danger.*
5. *As no weapons could have been found during the searches, the Americans attempted a reproach the treatment directed at their institution. They asked whether a couple of nonsensical words were sufficient to make them suspects. In reply to their question I said, "Couple of person's interfering the political issues with their denunciations, even to the extent*

that they would threaten the well being of the state; and Christian elements' accepting the official inspectors investigate their institutions easily were enough a proof for the increasing of suspicions on their institutions; and that above all discovering of detrimental documents, that were even more dangerous than the weapons, was a definite proof for their institution's being a center to the Pontine Organization." Then changing my attitude I said, in a complaining manner, "that I was doing my duty; that they were obliged to help; that we would always keep our eyes on them; and that they needed our help forever," and left.

6. *I had Pontine Club administrators, and the president of the club, and the Romaic language teacher of the school arrested, taken out of the premises, and sent them to Amasya under protection.*

7. *Americans asked for a meeting on February 18, 1921. I invited them at my office. It was evident from their attitude that they were in great fear, and that they committed a great offense. They were pleased to be accepted. They expressed that they had great confidence and trust for us; and if they could not win our trust, they were willing to go back to their country. In response I said that they were our guests, and in order to gain our trust they should not allow any formation within their organization that would threaten the well-being, peace, and security of our country; that I really did not know our government's thoughts on the issue; that I was only a soldier performing the orders I was given. This indirect answer shocked them even further. I said I would gladly help them under any condition; and put forward that closing of their institution would create an unfavorable atmosphere for them in America. Moreover, they wanted to learn about results of the questioning of their arrested teachers. In response, I told them that I had not had their teachers questioned; that I was simply a servant; that their questionings belonged to the İstiklâl Court. I called out the meeting to curb any further requests.*

8. *In my personal opinion and under the light of some of the documents, some of which we had had translated with difficulty, this institution is thoroughly a volcano for the country. The Greeks are sending regular daily reports to America via their torpedo boats anchored in Samsun. In addition it seems that they received orders for the preparation of a disastrous event in the country. For this reason, being rather lazy and nervous people, they are working reluctantly, but determinedly detrimental, and relying on their being Americans they are in pursuit of preparing openings for the Christians to achieve their national goals easily in their schools. I am of the conviction that, they are not affiliated to the official American government, but are the instruments of a rebellious organization in America. It is a national duty to clean the country of them. On a simple thought, it is impossible to do so. Their activities should be taken under tight control. Moreover, Dr. Marvin who is a very dangerous Armenian organizer ought to be replaced.*

9. *Both the official documents seized from the Americans and the documents written by the Pontines, displaying the fact that this philanthropic institution has been interfering our internal affairs; Greek flags; Pontine seals; photographs proving closeness with the Romaic bandits have all been sealed as they were and forwarded. I hereby iterate that the Pontines have been dispatched under protection.*

5th Caucasus Division Commander
Lt.Col.
(Signed)

---------- ----- ----------

Tokat
20 Şubat 1921

Merkez Ordusu Komutanlığına

12 Şubat 1921 tarih ve 466 sayılı şifreye cevaptır.

Sancak merkezinde şüpheli durumları görülen Papaz Lazaros ile oğlu Gavrail, Teknecikli İstavri, Yakim oğlu Teofano, İdareetmez oğlu Haralambos ve Kahvecioğlu Aklef tutuklanmıştır.

Ele geçirilerek tercüme edilen belgeler arasında yer alan, Papaz Lazaros'un Erbaa'da bulunduğu sırada oğlu Gavrail'e yazdığı 31 Ocak 1919 tarihli mektupta, "Tohum ektiriyorum. Hepsi bedavadır. 'Tohum, harmanda, kırılmasına, inek, emaretinden, sekiz,' (şifre) hazırdır. Gelemiyorum. Haber etmeli. Allah'tan hayırlısı. Efendiye selam. Posta koyarsam banknota tahvil ederler, korkmasın kaybolmaz. Kazanacağı iyi olur." Anderya Benzos 1830'da İstanbul'da doğmuş, 1899'da ölmüştür. 150.000.000 kuruşluk vasiyetnamesi vardır. Okul ve millet hayrına yaptırdığı Atina tiyatrosuna vesaireye 100.000 İngiliz sterlini, Atina hastanesine 15.000, İstanbul Patrikhanesine 20.000 lira verdiği duyulduysa da imza yoktur. Pontus adıyla ele geçen beş parça yazı, Kantarcıoğlu Yanni tarafından Merzifon'da Anadolu Kolejinde basılarak yayımlanmıştır. 64 maddeden oluşan tüzüğün 12 maddesi tercüme edilmiştir. Aklef ile Haralambos'un dükkân ve evinde ele geçirilen evraklarda Pontus İdadi Arzuken Kulübüne katılmak isteyenlerin verecekleri aylık ücret ve bütün Merzifon Rumlarının cemiyetin tabii üyesi olduklarından bahsedildiği, diğer evrakların da tercümesine devam edildiği, ayrıca şüpheli üç Rum'un da dükkân ve evlerinin yanı sıra kiliselerin aranmasının sürdürüldüğü Tokat Mutasarrıflığından bildirilmiştir.

Süvari Tugay Komutanı
Ethem

Tokat
February 20, 1921

To: Central Army Command

In rejoinder to the code, dated February 12, 1921, numbered 466

Priest Lazaros and his son Gavril, Stavri from Tenecik, Joachim's son Theophano, Haralambos from the Idareetmez family, and Akhleph from the Kahvedji family have been arrested for their suspicious actions at the sanjak center.

The letter Priest Lazaros wrote, when he was in Erbaa, to his son Gavril on January 31, 1919, has been translated, and a code was observed: "Having seeds planted. All is free. Seed, at the threshing field, to break, cow, from emirate, eight" (code) ready. Cannot come. Inform. God knows best. Regards to effendi. If I send it through post they will convert it into cash, tell him not to fear, nothing happens. He will make a good profit." Anderya Benzos was born in İstanbul in 1830, died in 1899. He left a 150.000.000 kurush will. Although it is claimed that he paid 100.000 English Sterling for the construction of Athens theatre house which he had it built for the welfare of the people and the school, 15.000 to Athens hospital, 20.000 liras to İstanbul Patriarchate there is no signature. Five pieces of writings titled "Pontus" was written by Yanni Kantarjioghlu and printed at the Merzifon Anadolu College. Twelve out of sixty-four articles of the charter have been translated. Articles concerning the monthly fees to be paid by those who would like to join Pontine Senior High Arzuken Club; documents claiming that they are the natural members of the Merzifon Romaic Association; and the documents seized from Akhleph's and Hralambos's offices and houses are still being translated. The Office of Tokat Mutasarrif informs that the offices and houses of 3 Romaic suspects, monasteries, churches are still being searched. February 20, 1921.

Cavalry Brigade Commander
Ethem

---------- ℘ ----- ☙ ----------

22 Şubat 1921

Pontus Tüzüğünün Tercümesi

1. Merzifon Anadolu Kolejiyle, iki örgütün (Elenikos Pontus ve Filegiye Defenkis Tescii?) Rum öğrencileri ve Orfeos adlı kulüp birleşerek Pontus adında bir örgüt teşekkül etmiştir.

2. Amaç, Rum kardeş ittifakıyla, Rum öğrencilerinin birleşmesi, öğrencilerin öncelikle zihinsel ve fiziksel gelişimlerinin ve vicdan sahibi olmalarının sağlanmasıdır.

3. Uygulama:

a. Edebi, siyasi, lisani, maddi, sırf Rum diliyle kütüphane açılmasını vadedenler her durumda mükâfatlandırılacaklardır.

b. İdman yapmak için alet ve edevat temin edenlerle, bunları en iyi şekilde kullananlara da mükâfat verilecektir.

c. Örgüt tarafından lüzum görüldüğü takdirde, tiyatro, müzik ve gezici oyun malzemeleri temin edilecektir.

4. Örgütün yönetim kurulunu oluşturan üyeler üçe ayrılır; Taftika, Anteliste Lonta, İstema.

Taftika, okul civarında bulunan Rumlarla, diğer unsurlardan; Anteliste Lonta, cemiyetin merkezi haricinde bulunanlardan oluşur. İstema ise herhangi bir unsurdan olabilir. Bunlar, örgütün fikirlerine hizmet eden bütün konularda oy kullanabilirler.

5. Merzifon'da bulunan Rumlar, örgütün tabii üyesidirler. Her zaman örgütte bulunmaları zorunludur. Bu şartla Merzifonluların seçme hakkı vardır.

6. Rumca bilmeyen Rumlarla, diğer unsurların seçim hakları yoktur.

7. Merkez dışında bulunanların seçim haklarının olması için kayıt olmaları gerekir.

8. Taftika olanlar yeni katılmışsa her ay için 20, eskiden kayıtlı ise her ay için 15 kuruş örgüt sandığına vereceklerdir. Anteliste Lonta olanlar da her dört ayda bir 30 kuruş yardım vereceklerdir.

9. Merkezde bulunan heyet, hem seçme hem de seçilme hakkına sahiptir. 15 yaşından küçük olanların, seçim hakları yoktur. Örgütün vereceği görevleri harfiyen yerine getirmek zorundadırlar. Heyet ve idareden her kim görevinde en ufak bir gevşeklik gösterirse heyetin kararıyla cezalandırılacaktır.

10. Yardım paralarını vermeyenler seçilemeyecekleri gibi seçime de katılamaz ve örgütün gelirinden de mahrum edilirler.

11. İdareden aciz olanlar örgütün kararıyla görevden alınıp heyetin vereceği görevi yapmak zorundadırlar.

12. Örgütten uzaklaştırılanların yetkileri de ellerinden alınır.

13. Abone kayıt olanların verecekleri ücret, eğitim yılının başladığı aydan geçerli olacaktır.

14. Yönetimde olan biri, her ne şekilde olursa olsun kaydı silinip daha sonra heyetin oy ve onayıyla tekrar kaydı yapıldığında yeni baştan kaydedilmiş sayılır.

15. Örgüt üyeleri her ne işleri olursa olsun örgüt mahkemesine havale edilir.

Hukuk Mahkemesi Heyeti

16. Hukuk Mahkemesi Heyeti başkan, başkan yardımcısı, başkâtip, veznedar, müfettiş ve iki özel kâtip olmak üzere yedi kişiden oluşur.

17. Bu mahkeme heyeti, örgütün Taftika sınıfına ayrılanlar tarafından seçilir. Bir şahsa aynı anda iki görev verilemez.

18. Heyetten biri, 15 gün görevine gelmeyecek olursa azledilir ve yerine diğeri tayin edilir.

19. Mahkeme heyeti, başkanının daveti üzerine haftada bir defa resmî olarak toplanmak zorundadır. Başkan, gayriresmî olarak yönetim kurulunu toplamaya yetkilidir. Örgütün mevcudunun beşe ulaşması hâlinde verilen karar geçerli sayılır. Üyeler bu konuda ikiye ayrılırsa, başkanın oy verdiği taraf çoğunluğu teşkil eder.

20. Heyetten bir kişi üst üste üç defa veya toplam beş defa toplantıya katılmazsa, görevden uzaklaştırılır.

21. Başkanın üyeler üzerindeki yetkileri şunlardır: Bir konu hakkında talimat vermek, mahkemenin gün ve saatini belirlemek, üyeleri resmî veya gayriresmî mahkemeye davet etmek, seçimde verilen oyları onaylamak, seçimden düşen oyları reddetmek, bir mesele hakkında yapılacak müracaatları kabul etmek, ikinci seçmenlerin hareket tarzlarını belirlemek, bütün örgütlerin vermiş olduğu kararı onaylamak ve her üyeyi görev başına çağırmak; özetle, bu tüzüğün harfiyen yerine getirilmesi için çalışmaktır.

22. Başkan, çeşitli sebeplerle toplantıya katılmamışsa, ikinci başkan yani başkan yardımcısı başkanın görevini yerine getirir.

23. Mahkemenin resmî mühür ve damgası başkâtipte bulunur. Başkâtip, haberleşmenin iyi bir şekilde yapılmasına dikkat eder. Görüşülecek konuları her gün özel defterine kaydeder. Verilen bütün kararları başkanla birlikte kaydeder. Gönderilen ve gelen kararnameleri özel bir deftere geçirir; gerektiğinde özel kâtiplerden birisi de ona yardım eder.

24. Özel kâtiplerin görevleri; yazılacak evrak ve kararları müsvedde olarak yazmak ve kaydetmektir.

25. Gelirler, veznedar tarafından alınır. Gelir ve giderlerin tamamı veznedar tarafından özel deftere kaydedilir. Sandıktan çıkacak para, başkanın imzasıyla resmî emirle verilir, ayda bir defa kurul tarafından sandık hesabı incelenir.

26. Gazete abone bedeli, kitap satışı ve yardım olarak verilmiş olan paralar, genellikle müfettiş tarafından alınır. Tutulan kayıt defterinin bir sureti para ile veznedara verilir, bir sureti de müfettişte kalır.

27. Seçimler her yılın mayıs ayının 15'inde başlar. Önceki yıl yapılan toplantılarda ne gibi kararlar alınmışsa, başkâtip tarafından duyurulur. Gelir ve giderler, sandık mevcudu veznedar tarafından müfettişe bildirilir. Cemiyetin ilerlemesi ne gibi hususlara bağlı ise ortaya koyar.

Hukuk Mahkemesi Heyeti, 8'inci madde gereğince, tekrar Taftika üyeleri tarafından seçilir.

28. Önceki seneye ait hesaplar, o yılki seçimden bir hafta önce üç üyeden oluşan bir geçici komisyon oluşturularak incelenir. Uygun bulunduğu takdirde temyize alınarak seçimlere başlanır.

Resmî Genel Toplantılar

29. Örgüt, resmî veya gayriresmî olarak toplanır. Seçilenlerin 2/3'si mevcut ise toplantı resmî olur. Her hafta kurul tarafından belirlenen gün ve saatte toplanılır. Gayriresmî toplantılar, başkanın isteği üzerine yapılır. Başkan; görüşülecek konuları, kurula haber vermekle görevlidir. Gayriresmî konularda davet edilecek kurul gelemeyecek olursa, toplantı başka bir güne ertelenir. O gün gelemeyenler olursa mevcut olanlarla söz konusu konu görüşülür.

30. Kurulun resmen toplanacağı gün, okulun tatiline rastlayacak olursa kurul da tatil olur.

31. Taftika adı verilen üye, üst üste dört toplantıda bulunmaz veya toplam altı defa çeşitli toplantılara katılmazsa hiçbir itiraz kabul edilmeden hakları elinden alınır.

32. Resmî toplantılarda Rumca konuşulacaktır.

Örgütün Geliri

33. Örgütün geliri, üye kaydı, aylık vergiler, çeşitli şekilde toplanan bağışlar, kitap satışı ve halkın yardımlarından oluşur.

34. Her iş cemiyetin adıyla Hukuk Mahkemesi Heyetinin kararıyla yapılır.

35. Hukuk Mahkemesi Heyeti her sene bir masraf bütçesi oluşturur. Bütçe masraflarının fazla olması durumunda 4'üncü maddede belirtilen üç sınıf üyenin oyuna müracaat edilir.

36. Bütün kurulun onayı alınmak şartıyla, örgüt, gelirlerin miktarına ve kasanın mevcuduna göre faizle bankaya para yatırabilir.

37. 5 liradan fazla olan bir miktar, örgütün adıyla okul veznedarına bırakılır.

38. Her sene için gelirin %15'i okulun sandığına ayrılır. Bir sermaye oluşturması için bu para da faize yatırılabilir. 37'nci maddede gösterilen 5 liradan fazla olan miktar, bu hesabın dışındadır.

Örgütün Görevlileri

39. Bu hukuk heyeti, işlerinin araştırılması için "vasi" adıyla çeşitli üyelerden oluşan cemiyetler oluşturur ve bu cemiyetler çeşitli konuların işleyişini teftiş eder. Gözlemleri ve kararları, başkanın ve hukuk heyetinin onayıyla olur.

40. Hukuk Mahkemesi Heyeti, ihtiyaç olması durumunda bu görevlilerden başka diğer küçük sınıflardan da görevliler seçebilir

41. Örgütün çeşitli sınıflarından verilen yazıların birer sureti müfettişe verilir, müfettiş o suretleri defterine kaydeder.

42. Her eğitim yılında, hukuk mahkemesinin kararıyla seçilecek kitaplar okutulur.

43. Hukuk Heyeti tarafından her sene seçilen üç kişiden oluşan bir görevli heyeti, öğrencinin sınavlarını yapar ve başarılı olanları seçer.

44. Beden eğitimi öğretmenleri, Hukuk Heyeti tarafından Taftika sınıfından seçilerek diğer sınıflar eğitilir.

45. Her sene bir defa spor yarışmaları yapılır, kazananlara ödül verilir.

46. Her eğitim yılının başında Hukuk Heyeti tarafından bir veya daha fazla müzik öğretmeni tayin edilir; yıl sonuna kadar müzik eğitimi verilir.

47. Bu cemiyete, toplanılan bölgenin durumuna göre, enstrüman çalmaya ve şarkı söylemeye yetenekli olanlar katılabilirler.

48. Hukuk Heyetinin izniyle, konser salonlarında cemiyet sandığının yararına oyunlar sergilenir.

Genel Uyarılar

49. Bu örgüte 2 lira bağışlayan bir kimsenin onuru, 4 lira veren kimsenin fakir severliği, 6 madeni lira veren bir kimsenin de cömertliği ilan edilir ve isimleri deftere kaydedilir.

50. Hukuk Heyetinin kararıyla, eğitim yılının sonunda bir tören düzenlenir.

51. Bu örgütün görevleri, senenin ilk eğitim devresinden bir hafta sonra başlar ve sene sonundan bir hafta önce tamamlanır.

52. Her şahıs, örgütün programını harfiyen yerine getirmek zorundadır. Aksi hâlde mahkeme kararıyla cezalandırılır.

53. Her şahıs, borçlu olduğu miktarı, eğitim yılının sonuna kadar ödemezse borçlu sayılır, eski borcunu ödemedikçe kaydı yenilenmez.

54. Her şahıs, yazılı olarak istifa etmedikçe, istifa etmiş sayılmaz.

55. İkinci seçmenlik için belirlenen şahısların, en az 50 oy alması şarttır. Aksi hâlde tekrar yeni bir seçim yazısı yazılır. Bu teşkilat, fazla oy alanlardan oluşur. Birinci seçimlerde iki veya daha çok kişiyi kapsayacak şekilde oy alacak olursa, üçüncü bir seçim komisyonu oluşturulur, fazla oy alan seçilir.

56. Bu örgüt, Eylülden itibaren başkanın hazırladığı taslağın temize çekilmesiyle göreve başlar. Temize çekme görevleri Hukuk Heyeti tarafından belirlenir.

57.__[110]

58. Örgütün resmî mührü yuvarlak yapılacak, üzerinde “Merzifon - 1909” yazısı, üst tarafında bir baykuş, ağaç ve ufak bir tepsi şekli, alt tarafında Pontus Rum örgütü yani “Elenikos Sillogos Pontus” yazılmış olacaktır.

59. Çeşitli sebeplerle bu örgüt lağvedildiğinde, sandık mevcudu üç sene süreyle bir bankaya faize verilir. Bu süre içinde tekrar kurulamazsa örgütün malları, menkul ve gayrimenkulleri de satılarak bankaya yatırılır; bu paranın faizi yoksul Rum öğrencilerine yardım olarak dağıtılır.

60. Sene sonunda örgüt sandığı mevcudu, okul sandığına devredilir.

61. Tüzükteki uygun görülmeyen maddeler değiştirilip eksik bulunanların ilave edilmesi örgütün oyu ve kararıyla gerçekleşir.

62. Mevcut kanun, devam edebilir; değişiklik veya ilavesi Hukuk Heyetinin kararı ve onayıyla mümkündür.

63. Bu kanun, seçimlerin başlamasından itibaren geçerlidir.

64. Gizli seçim için dağıtılan seçim pusulaları, üzerinde örgütün mührü varsa geçerlidir.

Elenikos Sillogos Pontus tüzüğü, Merzifon Anadolu Kulübünce de Merzifon’da Nersu ve Serapyan matbaasında 1913 senesinde basılmıştır. 15 sayfa ve 64 maddeden oluşan bu tüzüğü Rumcadan Türkçeye çevirdiğimi onaylarım.

Mütercim Yako

[110] Bu madde belgenin orjinalinde de yazılmamıştır.

Article 1: The Pontine organization has been formed by the joining of Merzifon Anatolian College, Romaic students of the two organizations (Elenikos Pontus, and Phlegie Defenkis Thesdjii (?)), and Orpheus club.

Article 2: The aim of the organization is to unite the Romaic students within a Romaic brotherhood helping them develop intellectually and physically, and to bring them up as conscientious people.

Article 3: Application:

a. *Those who promise to open a library where only the works of literature, political, linguistic, materialistic publications written in Romaic language will be rewarded.*

b. *Prizes will be given to those who provide physical exercise equipment, and those who make good use of them.*

c. *Equipments and stage gears will be provided for theatre shows and music performances should the organization deems it to be necessary.*

Article 4: The members of the executive committee of the organization are of three groups; Taftika, Anteliste Lonta, and Stema

Taftika is formed of the Romaics near the school, and of other elements; Anteliste Lonta is composed of the members who are outside the administrative center of the organization; Stema, on the other hand, can be composed of any elements. They can vote for all the issues that would serve the organizational ideology.

Article 5: All the Romaics living in Merzifon are the natural members of the organization. It is mandatory that they be at the organization. With this in view the citizens of Merzifon do hold the right to vote.

Article 6: The Romaics who do not have knowledge of Romaic language, and other elements do not have the right to vote.

Article 7: Those who live outside the administrative center should register for a right of vote.

Article 8: A newly joined Taftika shall pay 20 kurushes monthly; the old members shall pay 15 kurushes monthly to the treasurer's office. The members of the Anteliste Lonta shall donate 30 kurushes every 4 months.

Article 9: The committee at the administrative center does hold both the rights of electing and be elected. Those who are under 15 do not have the right to vote. They are obliged to meet all the tasks to be given by the organization to the letter. Anybody, may it be from the committee

or administration, who neglects his duty shall be punished upon the decision taken by the committee.

Article 10: Those who fail to make donations shall be deprived of their right to elect and be elected, and shall be deprived of the incomes of the organization.

Article 11: Those who are found to be incapable of administering shall be removed from office upon the decision to be taken by the organization, and shall be obliged to perform any task the committee gives.

Article 12: Those who are expelled from the organization lose their rights and privileges.

Article 13: The money the subscribers shall pay will be valid as of the beginning of the educational year.

Article 14: Those who are expelled from the administration for any reason, may be registered as a new member should the committee approves his application.

Article 15: Members of the organization can only be tried at the court set up by the organization.

COMMITTEE of JURISPRUDENCE

Article 16: The Committee of Jurisprudence is composed of 7 members: a president, vice-president, chief secretary, treasurer, inspector, and two special clerks.

Article 17: The Court members will be elected from among the members of the Taftika. A person cannot be given two tasks at one time.

Article 18: If any of the members of the court does not attend the meeting for 15 days, he shall be removed from office and be replaced.

Article 19: The court committee is obliged to meet officially once a week upon the invitation of the president. The president holds the right to call the committee for an unofficial meeting. Should the number of the members reach five the decisions taken are accepted to be valid. Should the members fall into dispute, the side where the president voted forms the majority.

Article 20: Should a committee member not attend the meeting for three times consecutively or five times at intervals, he shall be removed from office.

Article 21: The power of the president over the members are: To give instructions on a issue; to determine the date and the time of a trial; to invite the members to the court officially or unofficially; to approve the

votes cast at the elections; to annul the invalid votes; to accept applications on a certain issue; to determine the actions to be taken by the second degree voters; to ratify the decisions given by the organizations; and to call all the members to duty; in brief, the president is responsible from executing all the articles mentioned hereby to the letter.

Article 22: If the president cannot join a meeting for various reasons, the vice-president assumed the responsibilities of the president.

Article 23: The chief secretary keeps the official seal and the stamp of the court. Chief Secretary ensures the communications held. He daily registers all the issues to be taken into consideration in his notebook. He registers all the decisions taken together with the president. He registers all the governmental decrees sent or received into a special book; any of the two special clerks help him in performing his duties if need be.

Article 24: Special clerks are responsible from writing and recording the drafts of the documents and decisions to be sent.

Article 25: The treasurer receives the incomes. The treasurer records all the incomes and expenditures into a special book. The amounts to be paid are released only upon official orders and with the signature of the president; the accounts are subject to monthly auditing of the committee.

Article 26: All the money received from subscriptions, book sales, and donations will generally be accepted by the inspector. A copy of the records kept will be given to the treasurer, and a copy will be kept by the inspector himself.

Article 27: Elections are launched on May 15 annually. The chief secretary announces the decisions taken in the previous years. The treasurer reports the incomes and expenditures, and the amount in the cashbox to the inspector. He pronounces his views on the betterment of the organization.

The Taftika members elect the Committee of Jurisprudence in accordance with Article 8.

Article 28: A committee of three studies the list of expenditures of the previous year a week before the elections. Should the accounts be found appropriate the treasurer is declared to be free of debts, and the elections begin.

OFFICIAL GENERAL MEETINGS

Article 29: Organization convenes officially or unofficially. If the 2/3 of the elected joins a meeting, that meeting is considered official. The meeting is held every week at a date and time determined by the committee. The unofficial meetings are held at the request of the president. The president is obliged to inform the committee on the issues to be dealt with. Should a committee may not be able to attend a meeting it is invited, the meeting can be delayed for another day. If there are absentees then the talks are held in the presence of the attended.

Article 30: If the official meeting date of the committee coincides with the day the school is closed for a holiday the committee closes down for a vacation.

Article 31: If a Taftika member does not attend the meetings 4 times consecutively or does not attend the meetings for 6 times, he shall be deprived of all his rights without any objections.

Article 32: Romaic is the language of the official meetings.

ORGANIZATION INCOMES

Article 33: Organization's incomes constitute member registrations, monthly taxes, donations made on various occasions, book sales, and public donations.

Article 34: Everything is undertaken by the Jurisdiction Committee on behalf of the organization.

Article 35: Jurisdiction Committee draws an expenditure budget every year. Should the expenditures exceed the limits the approval of the three groups of members, mentioned in the Article 4, is sought for.

Article 36: By taking the approval of the entire committee, the organization may lend the money at hand at a bank in return for an interest, depending on the amount of the incomes.

Article 37: Amount higher than 5 liras is left to the school treasurer on behalf of the organization.

Article 38: 15 % of the incomes is allocated to the school fund yearly. This amount may be lend to a bank at interest. The amount exceeding 5 liras, mentioned in Article 37, is out side the scope of this deposited sum.

EMPLOYEES of the ORGANIZATION

Article 39: The Jurisdiction Committee forms groups under the name of "guardian" composed of various members; these groups supervise the execution of various issues. Their observations and decisions are subject to the approval of the president and the jurisdiction committee.

Article 40: The Jurisdiction Committee may appoint employees from the minor groups if need occurs.

Article 41: A copy of the documents received from the various groups are given to the inspectors who records all those copies into his book.

Article 42: The Jurisdiction Committee determines the books to be studied at the school every year.

Article 43: A committee of three, appointed by the Jurisdiction Committee, gives students an exam, and chooses the successful students.

Article 44: The Jurisdiction Committee chooses the Physical Education coaches from among the Taftika class. Thus, the other classes are trained.

Article 45: A sports competition is held every year, and the winners are awarded.

Article 46: At the beginning of the school year, the Jurisdiction Committee appoints one or more music teachers to give music lessons until the end of the year.

Article 47: Those who can play a music instrument or sing are accepted to these groups.

Article 48: Plays are staged at the concert halls for the benefit of the organization funds upon the permission of the Jurisdiction Committee.

GENERAL CONDITIONS

Article 49: The honor of a person who donates 2 liras to the organization; the philanthropic character of a person who donates 4 liras to the organization; and the generosity of a person who donates 6 metal liras will be declared and their names are recorded into books.

Article 50: A ceremony is held at the end of a school year upon the decision of the Jurisdiction Committee.

Article 51: The work of this committee begins a week later than the beginning of the first semester of the school year and ends a week before the end of the school year.

Article 52: Every person is obliged to perform his duties to the letter. Otherwise, he shall be punished upon the decision of the court.

Article 53: Every person is obliged to pay his debts until the end of the school year; otherwise, he shall be considered debtor; and shall not be registered again unless he pays all his debts.

Article 54: Nobody can resign unless he applies in written form.

Article 55: People who are determined for secondary voter should at least receive 50 votes. Otherwise, new elections are held. This organization is formed by those who hold the majority of votes. If the results of the first elections cover two or more people, a third election commission is formed, one who holds the majority of votes is elected.

Article 56: This organization begins work as of September every year by writing the clean copies of the drafts prepared by the president. Those to be employed in writing the clean copies are determined by the Jurisdiction Committee.

Article 57: [111]

Article 58: The official seal of the organization will be round, it will have the inscription "Merzifon – 1909", it will have a picture of an owl, a tree, and a tray on the top; and in the lower half there will be the inscription "Pontine Romaic Organization" in other words "Elenikos Sillogos(?) Pontus" will be inscribed.

Article 59: When this organization is annulled upon certain charges the funds will be lend at a bank at interest for three years. If it cannot be established again in this period all the possessions, movable, and immovable properties of the organization shall be sold and lend at interest; and the interest to be obtained shall be used for the education of the Romaic poor children.

Article 60: At the end of the school year, the money at the organization treasury shall be transferred to the school fund.

Article 61: The articles that are found to be in appropriate in the organization regulations may changed, and new articles may be added upon the majority of the decisions and votes of the organization.

Article 62: Prevailing laws may continue to exist; changes or amendments are possible only by the decision and approval of the Jurisdiction Committee.

Article 63: This code goes into effect as of the beginning of the elections.

[111] This article is missing in the original.

Article 64: The election notes distributed for secret elections are valid only if they bear the seal of the organization.

The Regulations of the Elenikos Sillogos Pontus (?) is published by the Merzifon Anatolian Club at the Nersu and Seraphian printinghouse in 1913. I hereby declare that I have translated this 15-page document containing 64 articles from Romaic into Turkish.

February 22, 1921
Translator Jako

---------- ----- ----------

Kars
22 Şubat 1921

3'üncü Tümen Komutanlığına

3'üncü Tümen Komutanlığı bu şifrenin bir suretini Trabzon Valiliğine gönderecektir.

Halkı devlet aleyhine tahrik eden papazların sınır dışı edilmeleri hakkında, Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca Bakanlar Kurulunun 9 Şubat 1921 tarihindeki toplantısında kabul edilen kararnamenin sureti aynen aşağıdadır. Bölgenizde bulunan bu gibi papazlar sınır dışı edilecek ve isimleri bildirilecektir.

Doğu Cephesi Komutanı
Kâzım Karabekir

Suret

Halkı devlet aleyhine tahrik eden, yeni ve eski Yunanistanlı, Adalı, İzmirli ve İstanbullu papazların sınır dışı edilmelerine karar verilmiştir.

Bakanlar Kurulu

Eğitim Bakanı	Kurul Başkanı	Şeriye Vekili	İçişleri Bakanı
Hamdullah Suphi	Fevzi	Fehmi	Adnan

Genelkurmay Başkan Vekili	Maliye Bakanı	Dışişleri Bakanı
Fevzi[112]	Ferit	Ahmet Muhtar

[112] Fevzi Çakmak (1876-1950): İstanbul'da doğmuştur. 1898'de Harp Akademisinden mezun olmuştur. Bu tarihten itibaren çeşitli kıta ve cephelerde görev aldıktan sonra 24 Aralık 1918'de Genelkurmay Başkanı olmuştur. 1919'da 1'inci Ordu Birlikleri Müfettişliğine atanmıştır. Aynı yıl Bakanlar Kurulu kararıyla Anadolu'daki komutan ve subayların durumunu tahkik için gönderilecek Nasihat Kurulunda görevlendirilmiştir. 31 Aralık 1919'da Askerî Şûra Üyeliğine atanmış, 1920'de Harbiye Nazırı olmuştur. 3 Mart 1920'de Sadrazam Ali Rıza Paşa'nın istifasıyla açığa alınmış, 8 Mart 1920'de kurulan Salih Paşa Kabinesinde tekrar Harbiye Nazırlığına getirilmiştir. Millî Orduda resmen görev almak üzere Anadolu'ya geçip 27 Nisanda Ankara'ya gelmiştir. 3 Mayıs 1920'de Millî Savunma Bakanlığına seçilmiş, 1921'de Millî Savunma Bakanlığı görevinden çekilmiş, Genelkurmay Başkan Vekili olarak kalmıştır. 1922'de Bakanlar Kurulu Başkanlığı görevinden istifa etmiştir. 1924'te Genelkurmay Başkanlığına atanmış, 31 Ekim 1924'te milletvekilliğinden istifa etmiştir. 1944 yılına kadar Genelkurmay Başkanlığı yapmıştır. 1946-1947'de İstanbul Milletvekili olarak mecliste bulunmuş, 1948'de Millet Partisinin kuruculuğunu ve şeref başkanlığını yapmıştır. Balkan Savaşı'na Katılan Komutanların Yaşam Öyküleri (Alay ve Daha Üst Birlik Komutanları), Gnkur. ATASE Bşk.lığı Yay., Ankara, 2004, s.244-247.

Bayındırlık Bakanı	Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
Ömer Lütfü	Mehmet	Fevzi

İktisat Bakanı	Sağlık Bakanı	Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
Mahmut Celal	Adnan	Mustafa Kemal

23 Şubat 1921

Kars
February 22, 1921

To: 3rd Division Command

The 3rd Division Command shall send a copy of this code to the Office of Trabzon Governor.

Below is the copy of the governmental decree, pertaining to the deportation of the priests who incited people against the state, accepted at the meeting of Cabinet of Ministers at the Turkish Grand National Assembly on February 9, 1921. Such priests in your area of responsibility shall be deported and their names shall be reported.

Eastern Front Commander
Kâzım Karabekir

Copy

It has been decided that the new and the former Greek citizen priests, priests from the Islands[113], from İzmir, or from İstanbul shall be deported, as they have been inciting people against the state.

Council of Ministers

Minister of Education	*President of the Council*	*Chief of Religious Affairs*	*Minister of Interior*
Hamdullah Suphi	*Fevzi*	*Fehmi*	*Adnan*

Deputy Chief of General Staff	*Minister of Finance*	*Minister of Foreign Affairs*
Fevzi[114]	*Ferit*	*Ahmet Muhtar*

---

[113] The Prince Islands off the coast of the Anatolian shores of Istanbul.

[114] Fevzi Çakmak (1876 - 1950) was born in İstanbul, and graduated from the War Academy in 1898. Having assumed various positions at different fronts and garrisons, he was promoted to the rank of Chief of General Staff on December 24, 1918. In 1919, he was appointed to the 1st Army Units' Inspectorate. The same year he was appointed to the Advisory Committee found to instruct the commanders and the officers in Anatolia. He was elected as the Member of the Military Council on December 31, 1919; and later in 1920 he was appointed as the Minister of Defense. Upon Sadrazam Ali Rıza Pasha's resignation, he was removed from the office; however, he assumed his position in Salih Pasha's cabinet that was founded on March 8, 1920. He set foot in Ankara on April 27 to take active participation in the National Army. He was elected as the Minister of National Defense on May 3, 1920, and withdrew from this post in 1921, but remained his position as the Deputy Chief of General Staff. He resigned from his office as the Chief of Cabinet in 1922. He was appointed as the Chief of General Staff in 1924. He resigned from the Parliament on October 31, 1924. He served as the Chief of General Staff until 1944. He served as the İstanbul Deputy at the parliament in the 1946-1947 term. He founded the Nation's Party in 1948 and served as the honorary president.

Balkan Savaşı'na Katılan Komutanların Yaşam Öyküleri: Alay ve Daha Üst Birlik Komutanları *[Lives of the Commanders Who Took Part in the Balkan Wars: Regiment and Higher Unit Commanders]. Ankara: Gnkur. ATASE Bşk.lığı Yay., 2004, pp. 244-247.*

Minister of Public Works	*Minister of Justice*	*Minister of Defense*
Ömer Lütfü	*Mehmet*	*Fevzi*

Minister of Economics	*Minister of Health*	*President of the Turkish Grand National Assembly*
Mahmut Celal	*Adnan*	*Mustafa Kemal*

February 23, 1921

---------- ☙ ----- ❧ ----------

22 Şubat 1921
Gelişi 24 Şubat 1921

Merkez Ordusu Komutanlığına

Yeni ve eski Yunanistanlı, Adalı, İzmirli, İstanbullu olan papazların halkı kışkırttıkları için sınır dışı edilmeleri ile ilgili Bakanlar Kurulunun 9 Şubat 1921 tarihli oturumunda kabul edilen kararname, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulduğundan, harp bölgelerinde ona göre işlem yapılması, harp bölgeleri dışında da buna göre inceleme yapılması rica olunur.

Genelkurmay Başkan Vekili
Fevzi

February 22, 1921
Received: February 24, 1921

To: Central Army Command

As the decree accepted on February 9, 1921 by the Council of Ministers pertaining to the deportation of the new and the former Greek citizen priests, priests from the Islands, from İzmir, or from İstanbul, who were indulged in inciting people against the government has been submitted to the approval of the Turkish Grand National Assembly. It is hereby requested that the due measures should be taken at the war zones; and this point should be taken into consideration in all affairs in the regions outside the war zones. February 22, 1921.

Received: February 24, 1921

Deputy Chief of General Staff
Fevzi

---------- ----- ----------

Çorum
22 Şubat 1921

Merkez Ordusu Komutanlığına

1. Zabıta tarafından, Pontus örgütüne dâhil ve örgütle ilgisi oldukları kanaatine varılan ve Çorum'da ikamet eden Rumlardan 14'ü tutuklanmıştır.

2. Bunlardan birisi Keskinli olduğundan hakkında bulunduğu bölge tarafından soruşturma yapılmak üzere sevk edilmiştir.

3. Tutuklananların özel evrak ve mektupları Mutasarrıflık tarafından güvenilir ve eskiden beri idare meclisi üyeliğinde bulunan bir Rum'a tercüme ettirilmektedir. Bu zamana kadar evrakı incelenen iki kişi Pontusçulukla ilgili olduklarına dair hiçbir delil elde edilmediğinden kefalet karşılığı Mutasarrıflığın emriyle serbest bırakılmışlardır.

4. Diğer 11 kişiye ait evrak incelenmekte ve tercüme edilmektedir.

Bu konuda elde edilecek bilginin ve sonucunun bildirileceği arz olunur.

Bölge Komutanı
Hasan Askerî

Çorum
February 22, 1921

To: Central Army Command

1. *14 of the Romaics, living in Çorum, have been detained upon the conviction of the security forces that they were the members and the activists of the Pontine Organization.*
2. *As one of them was from Keskin he was sent over for the carrying out of further investigations at his own hometown.*
3. *A reliable Romaic citizen at the administrative council translates the special documents and the letters of the detained, upon the order of the Office of Mutasarrif, as it has always been the case. As the analyses of the documents of two of the persons detained yielded no proof to their Pontine activities, the two were released on bail upon the orders of the Office of Mutasarrif.*
4. *The documents belonging to other 11 people are being translated.*

I hereby declare that the information and the results to be obtained shall be submitted in due time. February 22, 1921.

Regional Commander
Hasan Askerî

---------- ----- ----------

Tokat
23 Şubat 1921

Merkez Ordusu Komutanlığına

1. Her hâli şüpheli olduğundan tutuklanan Rum Papaz Lazaros ve oğlu Gavrail, Yakim oğlu Teofan ve Kiryako ile Eşka oğlu Pedos ve Teknecikli Papaz İstavri hakkındaki soruşturma evrakı bugün posta ile gönderilmiştir.

2. Vatanın istiklaliyle ilgili millî mücadelemize aleyhtar olmaktan zanlı olarak, daha önceden gönderilen Zile Tekel İdaresi ambar memuru Yorgi ile Ermeni Manuk Asadoryan, soruşturma evraklarıyla birlikte Divan-ı Harb-i Örfiye sevk edilmiştir.

Mutasarrıf Vekili
Ali

Tokat
February 23, 1921

To: Central Army Command

1. *The documents pertaining to the investigations of the suspects Romaic priest Lazaros and his son Gavrail, Joachim's son Theophan, Kriyako, Eshka's son Pedos, and Priest Stavri from Tenecik have been sent via mail.*
2. *Yorgi, depot official at the Zile Tobacco Monopoly, who went dispatched earlier, and Armenian Manuk Asadoyan has been dispatched to the Court Martial upon the conviction that they were indulged in activities against the freedom of the country and our war of national independence. February 23, 1921.*

Deputy Mutasarrif
Ali

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Trabzon
25 Şubat 1921

Kişiye Özel

Trabzon Valiliğine

1. Pontus örgütünün aktif üyelerinin tutuklanmalarından sonra yapılan aramalarda, Samsun Metropolitliğinin kasasında Pontus faaliyetleri için kullanılmak üzere tutulan 61.000 lira para ele geçirilmiştir. Bu meblağın 17.019 lirasının Trabzon Rum Metropolitliğine gönderildiği Merkez Ordusu Komutanlığı tarafından ortaya çıkarılmıştır.

2. Merkez Ordusu Komutanlığının bildirdiğine göre Pontus örgütünün üyeleri geniş bir teşkilatlanma içerisindedirler. Bölgemizdeki Rumların da bu gibi amaçların peşinde koşmaları ihtimali yüksek olduğundan devamlı ve gizli surette takibat yapılması, özellikle karadan ve denizden gidip gelenlerin iyice soruşturulması ve metropolitlikteki meblağa el konulması Doğu Cephesi Komutanlığı tarafından emredilmektedir.

3. Pontus teşkilatlarının Trabzon vilayeti ile Giresun ve Doğu Karadeniz'de de bulunması ihtimaline ve bu maksatla çok miktarda para gönderildiğine dair bilgiye göre, öncelikle bu teşkilata ait evrak ve paraların nerede bulunduğu, bu teşkilatla kimlerin yakından ilgili olduğu araştırıldıktan sonra, tutuklamaların hemen yapılması uygun görülmektedir. Bu hususta Trabzon Valiliği ve diğer sancaklar tarafından esaslı surette yapılacak soruşturma ve araştırma sonuçlarıyla, elde edilecek delillerin peyderpey Tümene bildirilmesi arz olunur.

4. 25 Şubat 1921 tarih ve 1'inci Şube 370 sayı ile Trabzon Valiliğine, Giresun ve Doğu Karadeniz Mutasarrıflıklarına arz edilmiştir.

3'üncü Tümen Komutanı
(İmza)

Samsun
February 25, 1921

Private

To: Office of Trabzon Governor

1. *During the investigations carried out after the detentions of the active members of the Pontine Organization, 61.000 liras, to be used for the Pontine activities, have been discovered in the strongbox of the Samsun Romaic Metropolitan. The Central Army Command has recently found out that 17.019 liras of the sum was sent to the Office of Trabzon Romaic Metropolitan.*

2. *As the Central Army Headquarters notifies that the active members of the Pontine Organization are all in pursuit of a wider organizational structure. The Eastern Front Command orders that the amount found at the metropolitan's office should be sequestered; that the Romaic in our area of responsibility should always be kept under control secretly as there is a high possibility of their attempting to realize their aims; and that those who come and leave via by land and sea should be investigated thoroughly.*

3. *Under the light of the information received on the possible existence of Pontine organizations in Trabzon Vilayet, Giresun, and in the Eastern Black Sea region as well; and on sending of large amounts of money to these towns, we are of the conviction that the detentions should be carried out immediately after a thorough investigation of the people who are closely linked with the organization and after the determination of where the money and the documents of the organization might be found. It is hereby requested that the results of the detailed investigations to be carried out by the Office of the Trabzon Governor, and by the other sanjaks, and the evidences to be gathered should be submitted to the division in due time.*

4. *This document has been submitted to the Office of Trabzon Governor, and to the offices of mutasarrifs of Giresun and Eastern Black Sea region.*

3rd Division Commander
(Signed)

---------- ----- ----------

Ladik
25 Şubat 1921

Genelkurmay Başkanlığına

Pontus adıyla bir Yunan hükûmeti teşkil etmek fikir ve amacıyla uzun yıllardan beri Osmanlı Devleti'nin Karadeniz sahillerindeki illerde, özellikle Canik, Ordu, Giresun, Amasya ve Tokat sancaklarıyla, Trabzon vilayeti dâhilindeki Rum unsurunun gizlice siyasi ve silahlı olarak devlete karşı besledikleri kötü niyet ve ihanet, Mütareke'den sonra apaçık ortaya çıkmıştır. Pontus Cemiyeti üyesi olan Rumlar faaliyetlerine devam etmekle beraber bir taraftan da söz konusu yerlerdeki Müslümanları karışıklık çıkarmaya teşvik ettikleri ve düşmanlarımızın Karadeniz bölgesine askerî kuvvet gönderme zamanlarını ve esaslarını da hazırladıkları anlaşılmaktadır. Bunun üzerine bu ihanetin içinde yer alanların ve yönetenlerin tutuklanmalarına, silahlarının toplanmasına ve diğer bazı tedbirlere başvurulmuştur. Gerek bu (GLD), gerekse merkezi İstanbul'da bulunan ve zararlı faaliyetler gösteren Anadolu Cemiyeti üyeleri Amasya İstiklal Mahkemesine sevk edilmekteydi. Bu mahkemenin çalışmalarına ara vermesi üzerine söz konusu cemiyete üye sanıkların Ankara'ya sevk edilmesi İçişleri Bakanlığı tarafından Amasya Mutasarrıflığına emredilmelidir. Pontus meselesinin hızlı ve kesin şekilde sonuçlanması devletin yararınadır. Siyasi suç işleyenlerle beraber, hâlen terörist eylemlere devam edenlerin de yargılanmaları gerektiğinden Merkez Ordusu Komutanlığı bölgesinde sıkıyönetim ilan edilerek, Yozgat ve Tokat Divan-ı Harb-i Örfilerinin yetki alanları (DERHD) kazası, Çorum ve Sivas sancaklarına kadar genişletilmesini ve Canik, Ordu, Amasya sancakları için de Amasya'da bir Divan-ı Harb-i Örfi teşkili için emir buyurulmasını arz ve teklif ederim.

Merkez Ordusu Komutanı
Nurettin

Ladik
February 25, 1921

To: Office of Chief of General Staff

Long pursued evil intentions and treachery of the Romaic elements against the state – establishing a Greek government under the name of Pontus on the Black Sea coasts of the Ottoman Empire, the secret and armed activities they have undertaken especially in Canik, Ordu, Giresun, Amasya, and Tokat sanjaks, and in the Trabzon vilayet – have become evident after the signing of the cease-fire. It has been understood that Romaic members of the Pontine organization while continuing their activities, inciting the Muslim population to rise, and are preparing the grounds for our enemies for launching military forces in the Black Sea region. For this reason, in the due time, various measures – including the detention of the administrators and of those who took part in this treachery and gathering of weapons – have been taken. Both the members of this (G.L.D.) and the members of the Anatolian Society, whose headquarters was in İstanbul, were sent to Amasya İstiklâl Court. As the mentioned court temporarily stopped its function, Ministry of Interior should issue orders to Office of Amasya Mutasarrif for the dispatching of the accused members of the association to Ankara. Immediate and definite solution of the Pontine issue is to the best advantage of the state. As the trials of those who committed political offenses and of those who have continued their terrorist activities shall be conducted in unison; I hereby request your orders, and appeal to your further considerations, for a declaration of state of martial law in the area of responsibility of the Central Army Command; for expanding the area of responsibility of the Yozgat and Tokat Courts Martial to cover the (D.E.R.H.D.) town and the Çorum and Sivas sanjaks; and founding of a Court Martial at Amasya for Canik, Ordu, and Amasya sanjaks.

Central Army Commander
Nurettin

---------- ----- ----------

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti
Genelkurmay Başkanlığı
Şube
Sayı

Ankara
26 Şubat 1921

Merkez Ordusu Komutanlığına cevaptır.

Bilgi için Bakanlar Kuruluna

25 Şubat 1921 tarihli şifreye cevaptır.

Pontus meselesi çözümlenene ve silah toplama harekâtı bitene kadar sorumluluk alanınızdaki bölgede sıkıyönetim ilan edilmesi ve lüzum görülen Divan-ı Harb-i Örfilerin teşkil edilmesi uygundur.

İlgili makamların bundan kuvvet alarak suistimaline meydan verilmemesi hususuna özel önem verilmelidir.

(Divan-ı Harplerin mevkileri ve sıkıyönetim bölgeleri, Millî Savunma Bakanlığı tarafından bildirilecektir.)

Government of Turkish Grand National Assembly
Office of Chief of General Staff
Division
Number

Ankara
February 26, 1921

Rejoinder to Central Army Command

To: Council of Ministers for further information

In reply to the code dated February 25, 1921

Declaration of a state of martial law until finding of a due solution to the Pontine issue, and to the termination of the gathering of weapons in your area of responsibility and founding of Courts Martial at the requested places have been approved.

Due and special measures should be taken to curb any misuse of authority to be displayed by the relevant authorities.

(The statuses of the Courts Martial and the regions of Martial Law shall be declared by the Ministry of Defense)

---------- ----- ----------

Ankara
27 Şubat 1921

Genelkurmay Başkanlığına

Bugün, Merkez Ordusu bölgesindeki Tokat ve Samsun'da birer Divan-ı Harb-i Örfi mevcuttur. Bunlardan Tokat Divan-ı Harb-i Örfi heyetinin değerlendirmeleri onaylanmıştır. Ancak Samsun'da kurulu Divan-ı Harb-i Örfi heyetinin tatbik mühürlerini ve açık künyelerini içeren cetvel gelmediğinden ve İstiklal Mahkemelerinin kurulduğu yerlerde Divan-ı Harb-i Örfilerin lağvedilmesi kararı alındığından, bu hususta millî iradenin ortaya çıkmasının ertelendiği, ancak sonradan İstiklal Mahkemelerinin lağvı üzerine nerelerde Divan-ı Harb-i Örfi teşkiline lüzum görüldüğü Merkez Ordusu Komutanlığından sorulmuştur. Alınan cevapta, gereğinin yapılacağı ve eskiden mevcut olan sıkıyönetim bölgeleri hakkında hiçbir kayıt ve bilgi mevcut olmamasından dolayı bu bölgelerin söz konusu sancakların mülki hudutlarından ibaret bulunmasının muhtemel olduğu arz olunur.

Millî Savunma Bakanı
(İmza)

Ankara
February 27, 1921

To: Office of Chief of General Staff

Today, there are two Courts Martial in Tokat and Samsun, within the area of responsibility of the Central Army. The jurisdictions of the Tokat Court Martial have been approved so far. However, the official seal and the detailed identifications of the members of the Samsun Court Martial could not have been obtained yet. As it has been decided that the Courts Martial shall be annulled where İstiklâl Courts are founded; the sovereignty of national will is delayed. Nevertheless, upon the nullification of the İstiklâl Courts the Central Army Command was asked about where the requested Courts Martial would be founded. In the rejoinder received it is declared that due procedures shall be followed; and as there are no records denoting to the previous regions of Martial Law, the boundaries of the regions where the state of Martial Law will be declared will probably be confined to the administrative borders of the mentioned sanjaks.

Minister of Defense
(Signed)

---------- ꕥ ----- ꕥ ----------

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti
Genelkurmay Başkanlığı

27 Şubat 1921

Aceledir

Millî Savunma Bakanlığına

1. Merkez Ordusu Komutanlığından alınan şifrenin sureti aynen Ek'tedir.

2. Özel durum sebebiyle Merkez Ordusu Komutanlığı bölgesinde sıkıyönetim ilanı uygun görülmektedir. Yalnız Samsun'da mevcut olduğu bildirilen Divan-ı Harb-i Örfinin, bulunduğu yerden alınmasında bir sakınca yoksa Merkez Ordusu Komutanlığının teklifi üzerine ayrıca Amasya'da bir Divan-ı Harb-i Örfi teşkil edilmeyerek, Samsun Divan-ı Harb-i Örfisinin Amasya'ya alınması ile yetinilmelidir. Gereğinin yapılarak sonucun bildirilmesini rica ederim.

(İmza) (İmza)

Government of Turkish Grand National Assembly
Office of Chief of General Staff

Urgent *February 27, 1921*

To: Ministry of Defense

1. *Attached is the copy of the code received from the Central Army Command*
2. *Owing to the prevailing special circumstances, the declaration of state of Martial Law has been found appropriate. If there are no drawbacks to moving of the Court Martial found in Samsun to Amasya, instead of founding a new Court Martial in Amasya in line with the Central Army Command's request, moving of the court from Samsun to Amasya should be sufficient. I hereby request the sending of due results.*

(Signed) *(Signed)*

---------- ----- ----------

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti
Bakanlar Kurulu
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı 716

Ankara
5 Mart 1921

Kararname Sureti

Pontus meselesinin hızlı ve kesin şekilde sonuçlanması ülkenin menfaati gereğidir. Bundan başka siyasi suç işleyenler ile terörist eylemlerde bulunanların yargılanmaları ve haklarında kanun hükümlerinin hızla uygulanarak yaptıkları zararlı işlerin ortadan kaldırılması gerektiğinden Yozgat sancağı hariç olmak üzere Merkez Ordusu Komutanlığı bölgesinde sıkıyönetim ilan edilmesi lüzumu Millî Savunma Bakanlığının 2 Mart 1921 tarih ve 552 sayılı yazısında bildirilmiştir. Durum, Bakanlar Kurulunun 5 Mart 1921 tarihindeki toplantısında değerlendirilmiş ve silah toplanması sırasında genel emniyetin sağlanması amacıyla Ordu, Canik, Tokat, Amasya ve Çorum sancaklarında sıkıyönetim ilanı kararı alınmıştır.

Dışişleri Bakanı Ahmet Muhtar	İçişleri Bakanı adına Adnan	Adalet Bakanı Mehmet
Şeriye Vekili Fehmi	Bakanlar Kurulu Başkanı ve Millî Savunma Bakanı Fevzi	
Genelkurmay Başkan Vekili Fevzi	Sağlık Bakanı Adnan	İktisat Bakanı Mahmut Celal
Bayındırlık Bakanı Ömer Lütfü	Eğitim Bakanı Hamdullah Suphi	Maliye Bakanı Ferit

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
Mustafa Kemal

Aslına uygundur. 7 Mart 1921

(Mühür – İmza)

Government of Turkish Grand National Assembly
Council of Ministers
Office of Private Secretary
Number: 716

Ankara
March 5, 1921

Copy of the Decree

Finding of an immediate and the due solution to the Pontine issue is to the advantage of the country. The necessity of declaration of state of Martial Law within the area of responsibility of the Central Army Command, excluding the Yozgat Sanjak, for the reasons of sending other suspects – who committed political offenses and those who were indulged in terrorist activities – for their due immediate trials and to eradicate the detrimental activities was declared in the note dated March 2, 1921, numbered 552 issued by the Ministry of National Defense. The case was taken into consideration at the Council of Ministers meeting held on March 5, 1921, and declaration of a state of Martial Law in the Ordu, Canik, Tokat, Amasya, and Çorum sanjaks for the keeping of public order and peace was announced. March 5, 1921.

Minister of Foreign Affairs	*On behalf of the Minister of Interior*	*Minister of Justice*
Ahmet Muhtar	*Adnan*	*Mehmet*

Chief of Religious Affairs	*Chief of Council of Ministers and Minister of National Defense*
Fehmi	*Fevzi*

Deputy Chief of Staff	*Minister of Health*	*Minister of Economics*
Fevzi	*Adnan*	*Mahmut Celal*
Minister of Public Works	*Minister of Education*	*Minister of Finance*
Ömer Lütfü	*Hamdullah Suphi*	*Ferit*

President of the Turkish Grand National Assembly
Mustafa Kemal

In unison with the original. March 7, 1921

(Sealed – Signed)

---------- ----- ----------

Karar: 216
Kayıt: 6/224

Ankara
6 Mart 1921

Genelkurmay Başkanlığına

1. Ordu, Canik, Tokat, Amasya, Çorum sancaklarında sıkıyönetim ilanına dair Bakanlar Kurulunun 5 Mart 1921 tarihindeki toplantısında kabul edilen ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının onayına sunulan tasdikli kararname sureti Ek'te gönderilmiştir. Gereğini rica ederim.

2. Bütün Bakanlıklara ve Genelkurmay Başkanlığına yazılmıştır.

Bakanlar Kurulu Başkanı ve
Millî Savunma Bakanı
Fevzi

Millî Savunma Bakanlığı tarafından Merkez Ordusu Komutanlığına tebliğ edileceği telefonla öğrenildiğinden buraca tebliğine lüzum kalmamıştır.

12 Mart 1921 tarihinde yazıldığını Millî Savunma Bakanlığından Albay Kâzım telgrafla bildirmiştir.

(İmza)

Decree: 216 *Ankara*
Registry: 6/224 *March 6, 1921*

To: Office of Chief of General Staff

1. *Attached is the copy of the decision – concerning the declaration of a state of Martial Law in the Ordu, Canik, Tokat, Amasya, and Çorum sanjaks – taken and ratified at the Council of Ministers meeting held on March 5, 1921 and submitted to the approval of the Turkish Grand National Assembly. I hereby request your further considerations.*
2. *Submitted to all the ministries and to the Office of Chief of General Staff.*

Chief of Council of Ministers and
Minister of National Defense
Fevzi

As Ministry of National Defense's notifying the Central Army Command by telephone message was found appropriate no written communiqué will be issued.

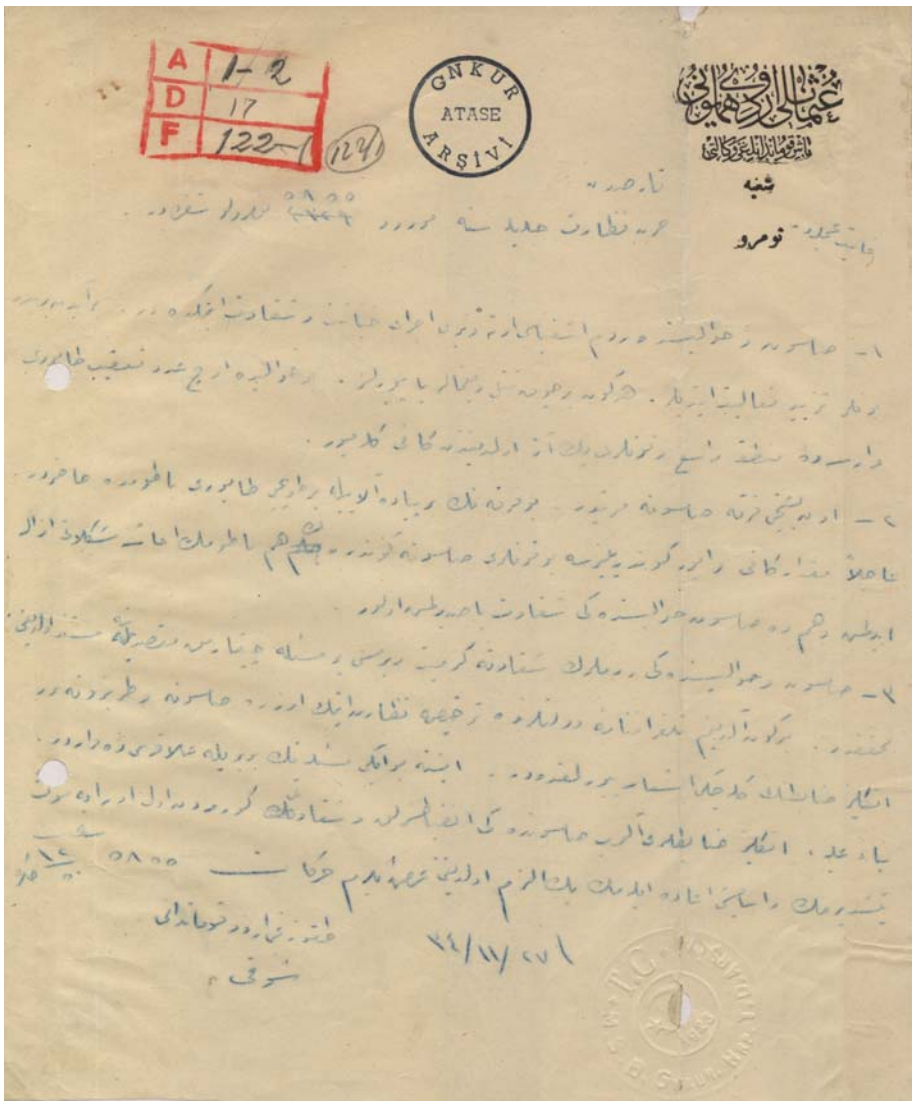
Colonel Kâzım, at the Ministry of National Defense, informed through a telegram message that it was written on March 12, 1921.

(Signed)

---------- ----- ----------

İKİNCİ BÖLÜM

PART TWO

A 1-2
D 17
F 122-1
GNKUR ATASE ARSIVI

Gayet aceledir.

Kars'dan Harbiyye Nezâret-i Celîlesine mevrûd 5855 numrolu şifredir.

1. Samsun ve havâlîsinde Rûm eşkıyâsı öteden beri icrâ-yı hıyânet ve şekavet etmekdedir. Bir aydan beridir bunlar tezyîd-i fa'âliyyet etdiler. Her gün birçok katl ve yağmalar yapıyorlar. Bu havâlîde üç aded ta'kîb taburu varsa da mıntıka vâsi' ve kuvvetleri pek az olduğundan kâfî gelemiyor.

2. Onbeşinci Fırka Samsun'a mürettebdir. Bu fırkanın bir piyâde alayıyla bir topcu taburu Batum'da hâzırdır. Âcilen mikdâr-ı kâfî vapur gönderilirse bu kuvvetleri Samsun'a göndererek hem Batum'un iâşe müşkilâtı izâle edilmiş ve hem de Samsun havâlîsindeki şekavet basdırılmış olur.

3. Samsun ve havâlîsindeki Rûmların şekavete germiyyet vermesi bir mes'ele çıkarmak maksadına müstenid olduğu muhakkakdır. Bugün aldığım telgraf-nâme-i devletlerinde terhîse nezâret etmek üzre Samsun'a ve Trabzon'a birer İngiliz zâbitinin geleceği iş'âr buyurulmakdadır. İşte bu iki mes'elenin birbiriyle alâkası da vardır. Binâen aleyh İngiliz zâbitleri alıb Samsun'daki inzibâtsızlık ve şekaveti görmeden evvel oraya kuvvet yetişdirmek ve âsâyişi iâde eylemek pek elzem olduğunu arz eylerim.

Harekât 5855 sâat 12/50 sonra

27/11/34

Dokuzuncu Ordu Kumandanı
Şevkî

---------- ----- ----------

A 1-2
D 17
F 122
(122)

عثمانلی آرشیو وثائق عمومی مدیریتی
ماتبو قومانداتلیغی کاتبی

شعبه

نومرو

GNKUR
ATASE
ARŞİVİ

Osmânlı Ordû-yi Hümâyûnu
Başkumandanlık Vekâleti

Kars'dan Harbiyye Nezâret-i Celîlesine mevrûd

C. 12/12/34 ve 17322 numrolu şifreye.

1. Samsun ve havâlîsinde şekavetin tezâyüd etdiği ve bu şekavetin kısm-ı a'zâmı da Rûmların yapdığı ve bunların maksadı da herhâlde bir mes'ele-i siyâsiyye çıkarmak olduğunu evvelce arz etmişdim.

2. Samsun ve havâlîsindeki ta'kîb kıtaâtının gerek kuvvet ve gerekse kıymet i'tibâriyle adem-i kifâyetini anlamış ve terhîsi dolayısıyla bu kuvvetin daha ziyâde tenâkus etdiğini görmüş olduğumdan birkaç gün evvel Onbeşinci Fırkanın Kırkbeşinci Alayının iki taburuyla alay kumandanı Şile vapuruyla Samsun'a gönderdim. Ümîd ederim ki bu alay sâyesinde şekavetin yakında azalması ve imhâ' edilmesi mümkün olacakdır. Mikdâr-ı kâfî vapur gelir de Onbeşinci Fırkayı kâmilen ve serîan Samsun'a nakl edersek daha vâsi' mıntıkada şekaveti mahv u ref' edebiliriz.

3. Samsun Mutasarrıfı da sâir me'mûrîn-i hükûmet de hiçbir fa'âliyyet ve muâvenet göstermeyib mütemâdiyen askerin azlığından ve kusûrundan bahs ederlerse bi-t-tab' iyi olmaz ve böylelikle iş görülmez eğer bu adamlar da bu Hükûmete ve bu millete iş göreceklerse askerle teşrîk-i mesâî etmeleri ve muâvenet eylemeleri lâzımdır. Askerin ve her kimin ne gibi kabâhatleri olursa şahıs, vak'a, zamân göstererek hemân Orduya bildirmelerinin îcâb edenlere emr ve teblîğini istirhâm eylerim. Harekât 6083

13 Kânûn-ı evvel 34

9. Ordu Kumandanı
Şevkî

---------- ℘ ----- ☙ ----------

GNKUR
ATASE
ARŞİVİ

کوندرن :	نجی رابور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر	واضیه وخابیه نظارتی جلیله‌سنه		
۲۵۱ / ۷	واصل اولمشدر			

آدرس .....

[illegible] مرخص اردو قرارنامه مدرود تلغرافخانه نك اكمیه
نظارتی وجه‌ی نقدی نقدیه عهده نقدیه نكه.
تذكره‌لرینه مرتبك اجرای ایدنده
بو بابده ~~اخطاط اخطاط حاوی اجرای ایدنده~~ اخطار ایدیلده
اداره جلیله‌سنك اوطای ایله تلغرافخانه مذكوره خدوداتی
وقت صاموز كیده جكلنك اشعاری مكتوبی مرجو

GNKUR ATASE ARŞİVİ

A 1-2
D 17
F 34

Erzurum'dan Harbiyye Nezâret-i Celîlesine mevrûd şifre

Müsta'celdir.

Yunan donanmasının Averof Kruvazörünün Samsun'a vürûduna Rûmlar tarafından intizâr edilmekde ve büyük bir nümâyiş istihbârâtında bulunulmakda olduğu ve böyle bir nümâyiş esnâsında hissiyyât-ı milliyyeleri galeyâna gelecek olan Müslümânlardan ba'zı eşhâsın münâsebetsiz bir hareketde bulunması muhtemel olduğu Onbeşinci Fırka Kumandanlığının iş'ârına atfen Üçüncü Kolordu Kumandanlığından bildirilmekdedir. Gerçi Üçüncü Kolordu Kumandanlığından mezkûr kruvazörün Samsun Limanı'na vürûdu ve Rûmlar tarafından nümâyiş yapılması hâlinde bir vak'a zuhûruna meydân vermemek üzre Onbeşinci Fırka Kumandanlığına ta'lîmât verilmiş ise de muktezî tedâbîrin vaktinde ittihâz edilebilmesi için bi-l-hâssa Yunan sefâin-i harbiyyesinin Samsun Trabzon mıntıkaları sâhillerine seyâhatleri hakkındaki ma'lûmâtın birkaç gün evvel Orduya ve doğruca mezkûr Kolorduya iş'âr buyurulmasını kabil ise Hükûmeti müşkilâta düşürecek böyle bir hâlin tahaddüs etmemesi için Yunan sefâininin Karadeniz sâhillerine uğratılmaması esbâbının istikmâline delâlet buyurulması ma'rûz ve müsterhamdır. Harekât 625.

9. Ordu K.
Şevkî

16/2/35

V. 18 minh

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine 18/2/35

Kısım 1 Mütâreke ve İstihbârât 19/2/35

---------- ❀ ----- ❀ ----------

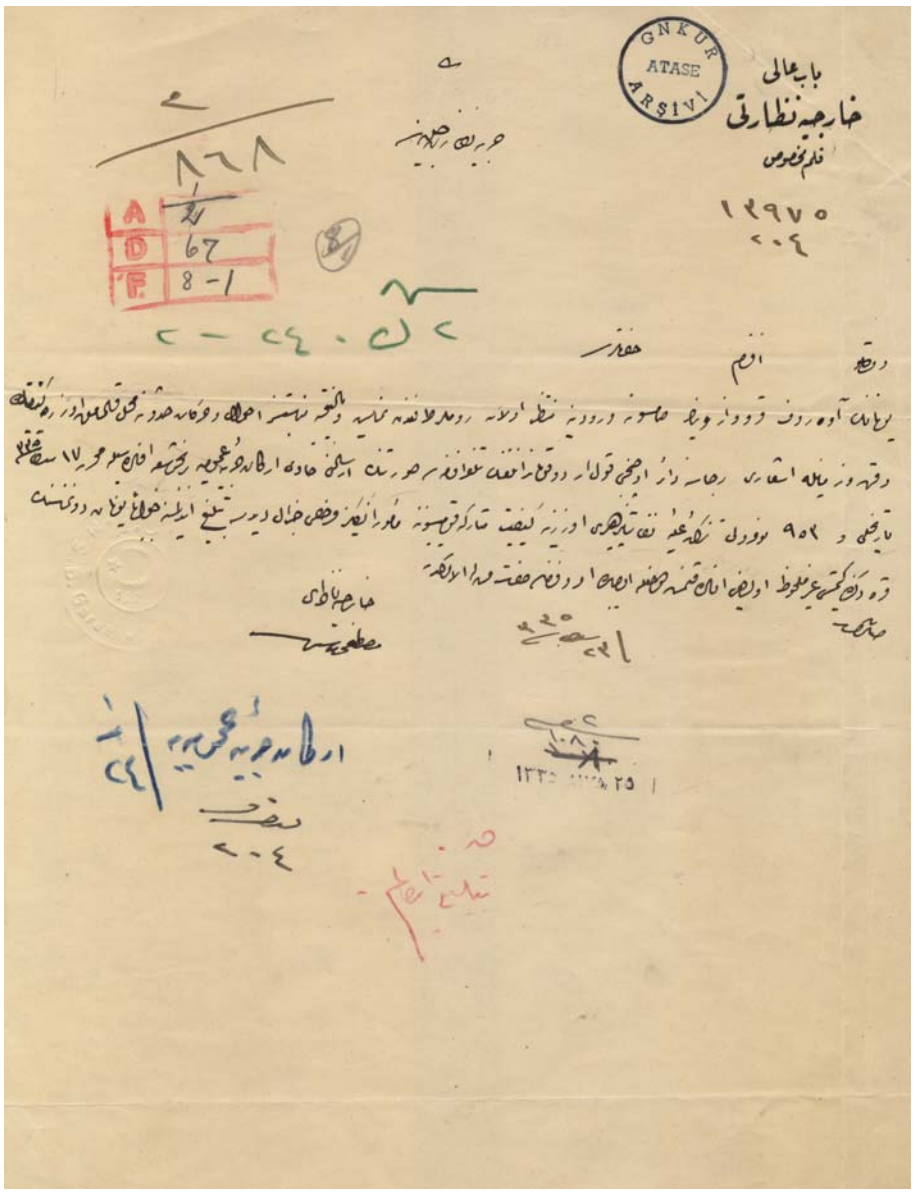
17/2/35

Dâhiliyye ve Hâriciyye Nezâret-i Celîlelerine

Üçüncü Kolordu Kumandanlığından mevrûd telgraf-nâmenin ehemmiyyetine binâen bir sûreti leffen arz-ı takdîm kılınmışdır.

Bu bâbda tedâbîr-i lâzımenin icrâsı emrinde iktizâ' edenlere evâmir-i celîlelerinin i'tâsı ile telgrafda münderic kruvazın ne vakt Samsun'a gideceğinin iş'ârına müsâade buyurulması müsterhamdır.

---------- ❀ ----- ❀ ----------

GNKUR
ATASE
ARŞİVİ
باب عالی
خارجیه نظارتی
قلم مخصوص
۱۲۹۷۵
A
D
F.

Bâb-ı âlî
Hâriciyye Nezâreti
Kalem-i Mahsûs

Harbiyye Nezâret-i Celîlesine

13975
204

Devletlü Efendim Hazretleri

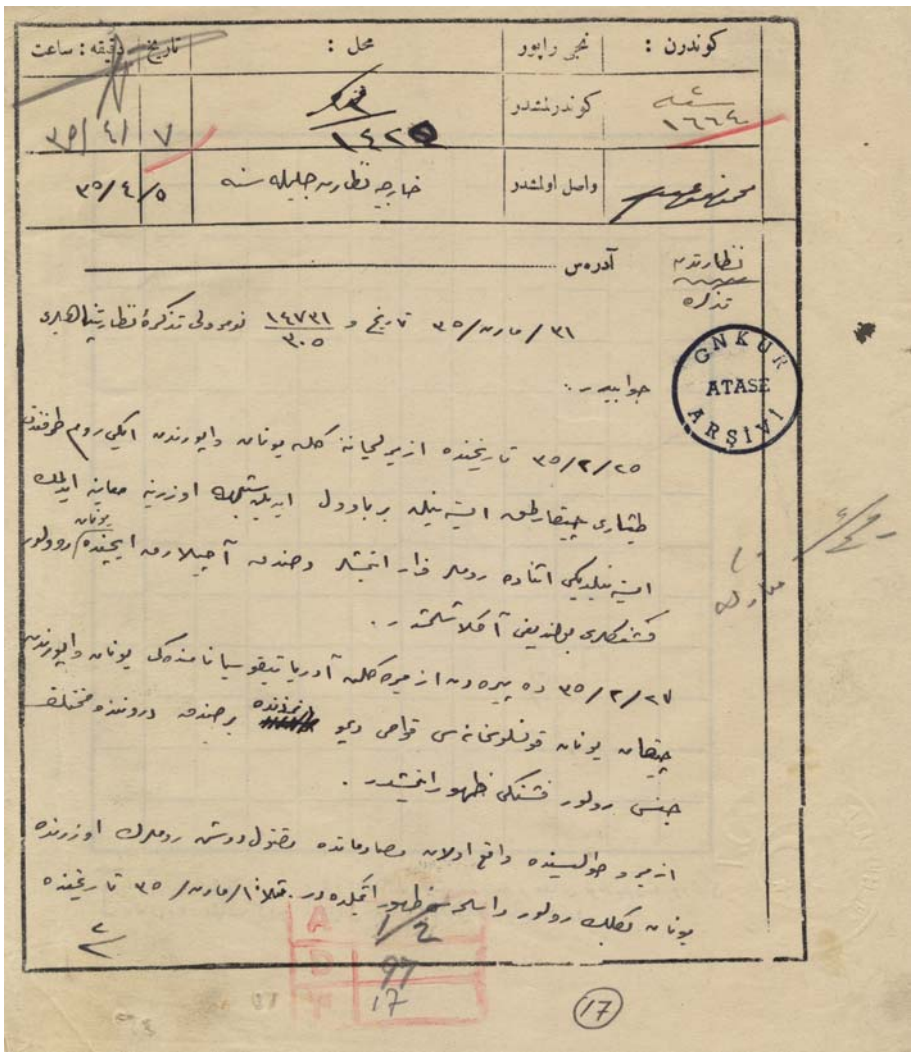
Yunan'ın Averof Kruvazörünün Samsun'a vürûduna müntazır olan Rûmlar tarafından nümâyiş ve bi-n-netîce münâsebetsiz ahvâl ve harekât hudûsuna mahall kalmamak üzre keyfiyyetin vakt ü zamânıyla iş'ârı ricâsına dâir Üçüncü Kolordu Kumandanlığının telgraf-nâme sûretinin irsâlini hâvî Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Birinci Şu'be ifâdesiyle muharrer 17 Şubat 335 târihli ve 953 numrolu tezkere-i aliyye-i nezâret-penâhîleri üzerine keyfiyyet Mütâreke Komisyonuna me'mûr İngiliz murahhası General Dides'e teblîğ edilmesine cevâben Yunan donanmasının Karadeniz'e gitmesi gayr-i melhûz olduğu ifâde kılınmış olmakla ol-bâbda emr ü fermân hazret-i men leh-ül-emrindir.

23 Şubat 335

Hâriciyye Nâzırı
(İmza)

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyyeye 24 minh

---------- ☙ ----- ❧ ----------

کوندرن : نجی راپور | محل : | تاریخ : دقیقه : ساعت

کوندرنشدر | ۷ | ۴ | ۷۵

واصل اولندر | خارجیه نظارتی جایله سنه | ۵ | ۴ | ۷۵

نظارتدن تذکره

آدرس .....

۲۱ / مارت / ۷۵ تاریخ و ۱۴۷۲۱ / ۲۰۵ نومرولی تذکره نظارتینه اعادی

GNKUR ATASE ARŞİVİ

جوابیه :

۷۵/۳/۲۵ تاریخنده ازمیر لیمانه کلمه یونانه دایورندن ایکی روم طوفنجی طیاری جیهاطعه اینه بیله برابردل ایدیلمشدر اوزرینه معاینه ایدلدکده اینه بیلدیکی اتاده رومی فاشیست وهنده آجیلاره ایچنده یونانه رولور تشنکاری بولندیغی آکلاشلمشدر .

۷۵/۳/۲۷ ده پیره دن ازمیره کلمه آدریاتیقو سیاناسنه کی یونانه دایورندن جیهاطعه یونانه قوندوغنه سی قواص دیو ازیزنده بولنده ودوندن مختلف جنس رولور تشنکی طهو ایتمشدر .

ازمیره حوالسنده واقع اولان مصارمانده مقتول ودوشمه رومی اوزرنده یونانه کلمه رولور واسکی طرحی اتمکده در . تلاف / مارت / ۷۵ تاریخنده

A 1/2 D 97 F 17

(17)

کوندرن :	نحو راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
۷	واصل اولمشدر			

آدرس .....

GNKUK ATASE ARŞİVİ

اوراده دباغخانه ده بلکیه له دافع اولان مصادره ده

مقتول اولان میخال یادگاری ارفلی واسیلاکی اوزرنده بولونان

تحقیقات ایله یونانه قریتی جایلنده یونانه آسغریه کی لوس جنکی آتمش

یکدلک طباخیه برلدیشدر. بتون مدتی دولتدرجه الی آغیر

جزای مستلزم برحال تلقی ایدیلدیکی حالده صلیب احمر کوه

بیوزنه یونانه اشغالی وریلی رومللی مغالبی وسائره

حقنده ۲۵/۷/۲۰ تاریخ ۷ عم ۱۲۷۴ و

۲۵/۲/۲ تاریخ ۷ عم ۱۲۷۲ و ۲۵/۲/۴ تاریخ ۷ عم ۱۲۷۲

و ۲۵/۲/۴ تاریخ و ۷ عم ۱۲۷۰ نومرولی تذکره لرله باشلوجه

وقوعات مقام سامیه نه عرضه اولنمشدی. بو دفعه بجه

نظاریه جلیله سنك ۲۵/۴/۲ تاریخ و ۶۲۲۲۹ نومرولی

۷ ۲۰۲

A 1/2
D 97
17-1

(17/1)

کوندرن :	نجی دایور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
۲	واصل اولمشدر			

آدرەس ....

تذکره سنده چته‌لره یونانه غائله جزیره‌سنده ده معاونتده بولندیغنی
تعیین ایتدیکی دائره‌ده بولنان بر غانبوطلر دردستانه اغنام
بوقانه دیگر بر غانبوطلر ... اوطولك ... تزئیننه غرقی
بولنمدیغنی و مذکور غانبوطلرك وظیفه‌لرینی ایفای اثناسنده یونانه
غائلنی طرفنده مقابلات کورمدکی محقق اولدیغندن بشقه سیاسی
جهتلرنده ده وارد خاطر اولدیغی کیفیتك ۲/۱۱/۲۵ تاریخلی
تذکره ایله مقام نظارت جلیله‌یه عرض اولندیغنی بیلدیرلکده ایدم

~~... اخراجی ... تحقیقنه ...~~
~~بالطبع ... سلاح ... ~~
~~... آشار ... بولندیغنده ...~~
~~فقط ... ایدر ... دوام ایده‌جکی~~
~~سیاسی حالی خصوصی ... نظارت جلیله‌یه ... اولندیغنی ...~~

۳٤ محمدزاده

A 1/2
D 97
F 12-2

GNKUR ATAŞE ARŞİVİ

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

GNKU ATAT... ARŞİVİ

آدرس .....

A 1/2
D 77
F 17-3
17/1

5/4/35

Hâriciyye Nezâret-i Celîlesine

31 Mart 35 târih ve 14731/305 numrolu tezkere-i nezâret-penâhîleri cevâbıdır:

25/2/35 târihinde İzmir Limanı'na gelen Yunan vapurundan iki Rûm tarafından dışarı çıkarılmak istenilen bir bavul edilen şübhe üzerine muâyene edilmek istenildiği esnâda Rûmlar firâr etmişler ve sandık açılarak içinde Yunan revolver fişenkleri bulunduğu anlaşılmışdır.

27/2/35'de Pire'den İzmir'e gelen Adriyatikosya nâmındaki Yunan vapurundan çıkan Yunan Konsolos-hânesi Kavâsı Dimo nezdinde bir sandık derûnunda muhtelif cins revolver fişengi zuhûr etmişdir.

İzmir ve havâlîsinde vâki' olan müsâdemâtdan maktûl düşen Rûmların üzerinde Yunan beylik revolver ve esliha zuhûr etmekdedir. Meselâ 1 Mart 35 târihinde Urla'da debbâğ-hânede bekcilerle vâki' olan müsâdemede maktûl olan Mihal Pamiraki oğlu Vasil'in üzerinde bir Yunan beylik tabancası bulunmuşdur.

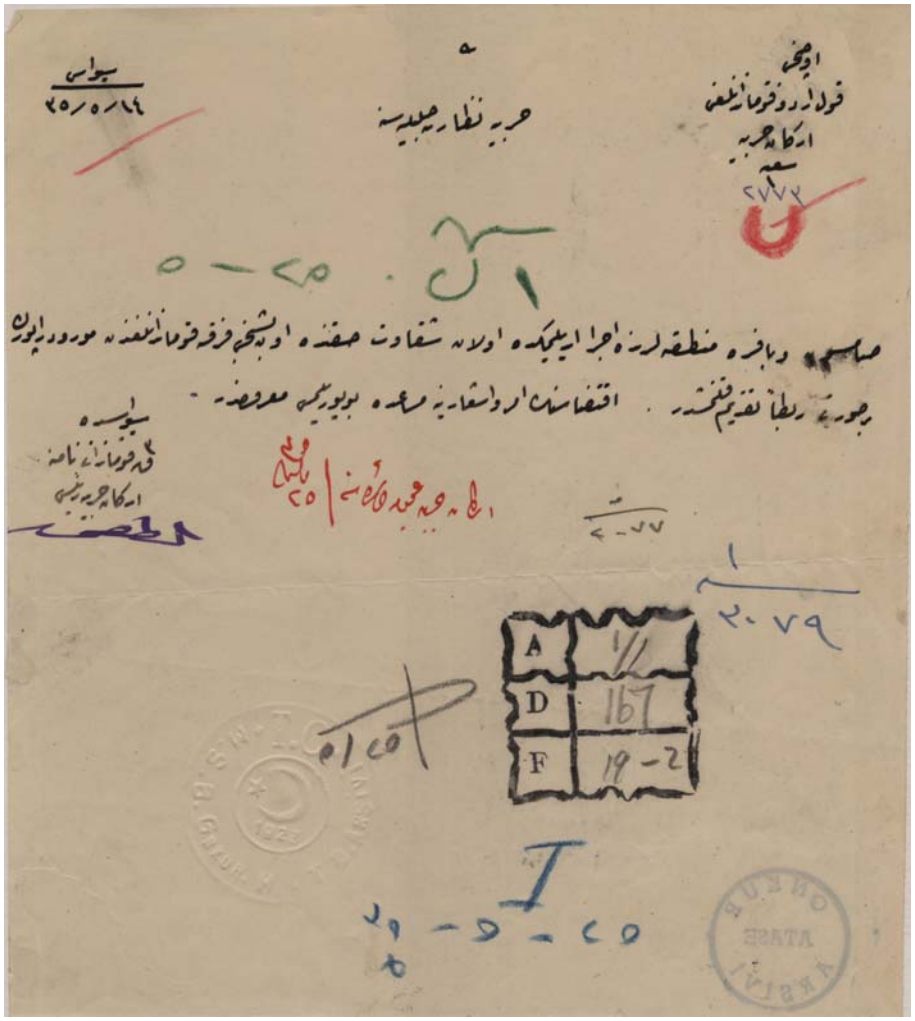
Görele civârındaki Yoran karyesi vakayiinde Yunan üniforması lâbis bir hayli eşhâs görülmüşdür. Bütün medenî devletlerce en ağır cezâyı müstelzim bir hâl telâkki edildiği hâlde Salîb-i Ahmer kisvesine bürünen Yunan eşkıyâsı ve yerli Rûmların fa'âliyyeti ve sâire hakkında: 30/2/35 târih ve Şu'be 2/1674 ve 3/3/35 târih ve Şu'be 2/1226 ve 4/3/35 târih Şu'be/1312 ve 4/3/35 târih ve Şu'be 2/1320 numrolu tezkerelerle başlıca vukuât makam-ı sâmîlerine arz olunmuşdu. Bu def'a Bahriyye Nezâret-i Celîlesinin 3/4/35 târih ve 62639/203 numrolu tezkeresinden çetelere Yunan sefâin-i harbiyyesinin de muâvenetde bulunduğu taayyün etdiği ve İzmir'de bulunan bir ganbotumuzla der-dest-i i'zâm bulunan dîger bir ganbotun o havâlî sevâhilinin tarassuduna gayr-i kâfî bulundukları ve bu ganbotların vazîfelerini îfâsı esnâsında Yunan sefâini tarafından mukabele görmeleri muhtemel olduğuna bir mes'ele-i siyâsiyye çıkması da vârid-i hâtır olduğu ve keyfiyyetin 2 Mart 35 târihli tezkere ile makam-ı nezâret-penâhîlerine arz olunduğu bildirilmekdedir.

Arz olunan emsâlin delâletiyle gayr-i kâfî bir sûretde muhâfaza olunan sevâhilimizin her noktasına esliha ve ceb-hâne ihrâcına devâm edildiğine kat'iyyen hükm edilmekde ve Salîb-i Ahmer nâmı tahtında sâhillerimize uğrayan Yunan hey'et ve sefînelerinin muvâsalatıyla berâber yerli Rûmların vaz'iyyetleri tebeddül ederek taşkınlık başlamakdadır.

Binâen aleyh bu tahrîkât-ı Yunaniyyeye karşı kat'î ve müessir tedâbîrin ittihâzı için bi-l-umûm alâka-dârlara evâmir-i lâzıme i'tâsına ve Osmânlı tedâbîrine mü'telifince müzâhir bulunulmasının te'mînine ve Yunan korsanlığına muâvenet eden Yunan sefâin-i harbiyyesinin sevâhilimizde ta'tîl-i fa'âliyyetlerinin taht-ı te'mîne alınmasına, müsâade buyurulması ehemmiyyetle ricâ olunur. Ol-bâbda

(İmza) (İmza) (İmza)

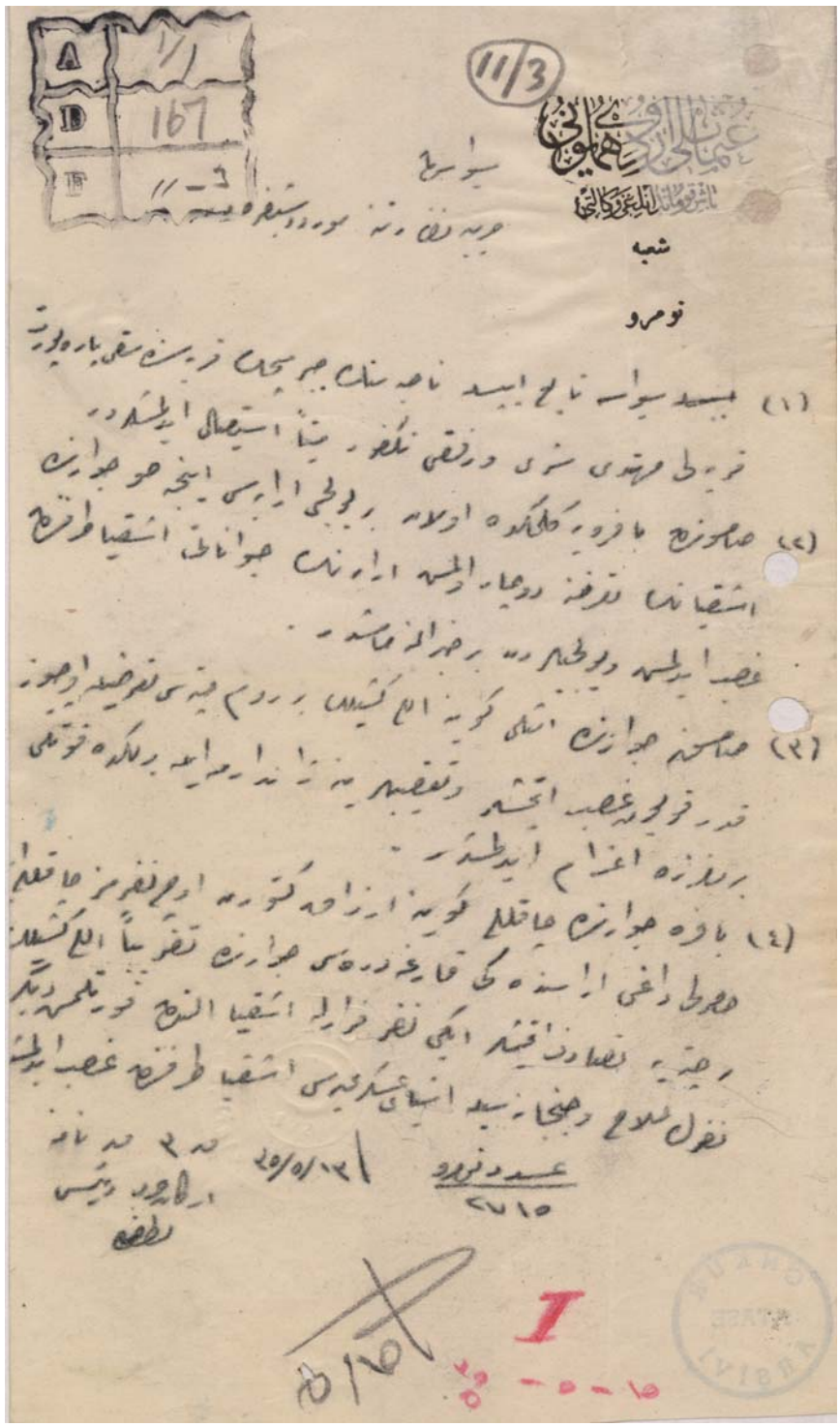
---------- ☙ ----- ❧ ----------

A
D
F

25/4/35 günü Kadamut ile Haydarlı istikametine devriyeye çıkan üç nefer avdet etmemişlerdir. Yapılan tahkikatda o gün koğuşda hasta bulunan refîklerine “Bizi Rûmlar panayıra da’vet etdiler. Oraya gidersek size yoğurt getiririz.” diyerek infikâk edib bir daha avdet etmemeleri merkumûnun Rûmlar tarafından şehîd edildikleri agleb-i ihtimâldir. Bundan başka bu havâlîde odun kesmeğe giden üç nefere ormanda on beş kişilik bir Rûm çetesi tarafından bir daha buralara gelmeyiniz silâhlarınızı köylüler alır gibi tehdîdâtda bulunmalarından gaib olan üç neferin mutlaka şehîd edildiklerine zâhib olunmakdadır.

İşbu mıntıkada raporlarla arz edildiği vechle erzâk alarak tabur merkezine avdet etmekde olan iki neferden birisi de şehîd edilmiş ve devriye gezmekde olan iki neferden birisi ağır sûretde cerh edilmiş idi. Binâen aleyh bu civârda Rûm ahâlîsinin eşkıyâ ile birleşerek birer ikişer efrâdı yalnız bulub sıkışdırarak şehîd ve mecrûh etmeleri efrâdın kuvve-i ma’neviyyesini oldukca kesr etmişdir. Bu vak’aların akabinde müfrezeler çıkarılmakda ve köyler taharrî edilmekde ise de ahâlî hemân köyleri tahliye ile dağa çıkmakdadır. Ahâlîde silâh bulunduğu müddetce ve cihet-i mülkiyyece de kurâ papaz ve hey’et-i ihtiyâriyyeleri hakkında tahkikat-ı hafiyye yapılarak bir ipucu elde edilmedikce ve her ta’kîbde mutlaka cihet-i mülkiyyeden bir jandarma zâbiti de bulunduğu ve müfrezelerin bi-l-cümle harekâtı kontrol altında olduğu hâlde netîcede kendilerini Hükûmete karşı mazlûm gösteren Rûmların müddeayâtını bi-l-kabûl hemân cihet-i askeriyyeden yalnız bunları sorub esnâ-yı ta’kîbde ölen yaralanan efrâdımız hakkında köylüleri muhtarları celb ederek veyâ köylerine me’mûrîn-i lâzıme göndererek tahkikat yapdırmadıkca müfrezelerin azîmetleriyle ve bir müsâdemeyi müteâkıb eşkıyânın dağlara savuşub gitmesinden bir netîce-i müsmire elde edilemeyeceği ma’rûzdur.

---------- ❀ ----- ❀ ----------

Osmânlı Ordû-yi Hümâyûnu
Başkumandanlık Vekâleti

Sivas'dan Harbiyye Nezâretine mevrûd şifredir.

1. Sivas'a tâbi' İpsile nâhiyesinin Çirmiçek karyesinde (SKİ)(?) Paraport(?) karyeli mühtedî Şeri ve refîki Tekfur meyyiten istîsâl edilmişlerdir.

2. Samsun'dan Bafra'ya gelmekde olan bir yolcu arabası İncesu civârında eşkıyânın taarruzuna dûçâr olmuş arabanın hayvânâtı eşkıyâ tarafından gasb edilmiş ve yolculardan bir haber alınamamışdır.

3. Samsun civârında Aşlı(?) köyüne elli kişilik bir Rûm çetesi taarruzla üç yüz kadar koyun gasb etmişler ve ta'kîblerine jandarma ile birlikde kuvvetli bir müfreze i'zâm edilmişdir.

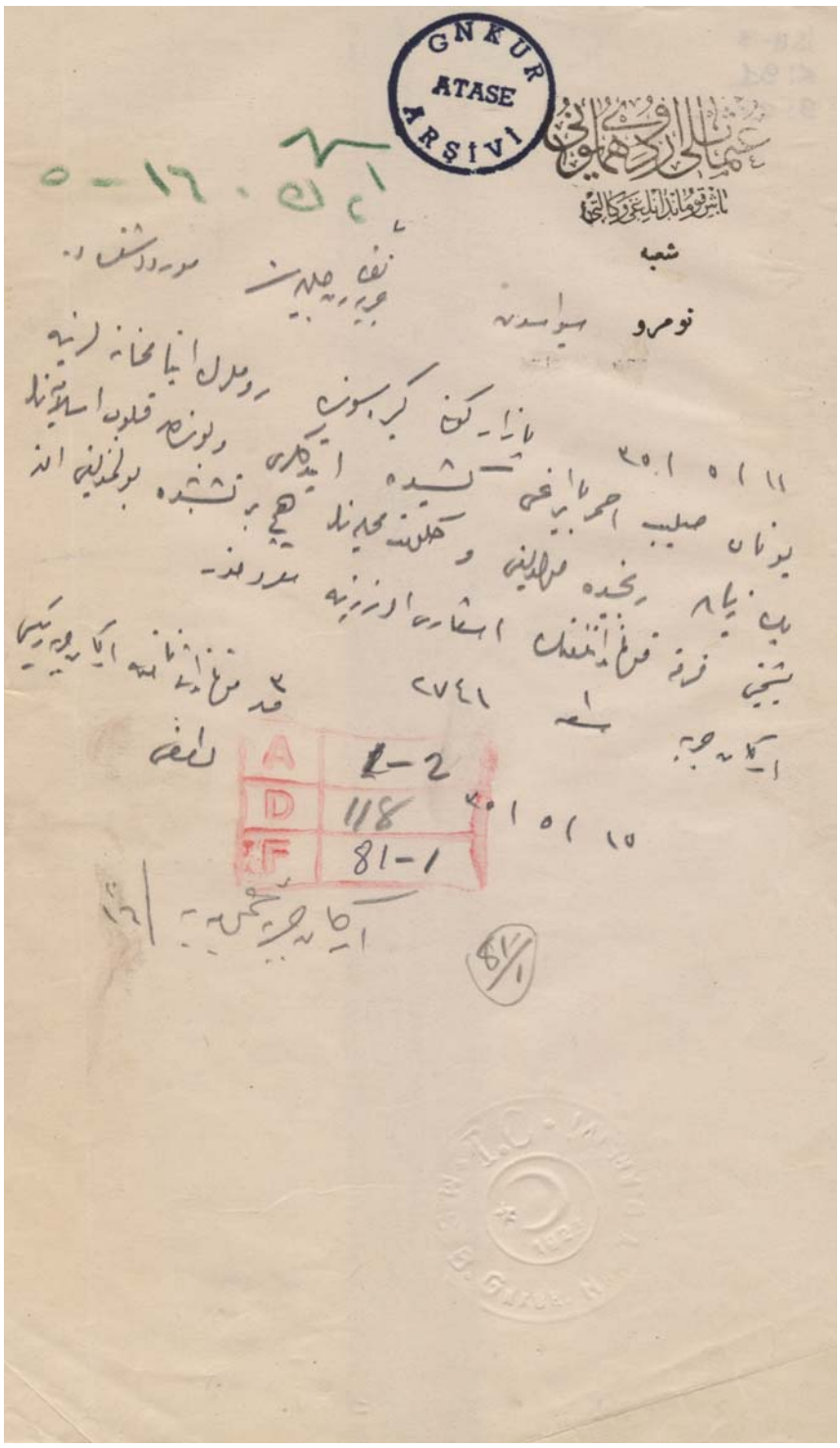
4. Bafra civârında Çakıllı köyüne erzâk götüren üç neferimiz Çakıllı Hasırlı Dağı arasındaki Karga Deresi civârında takrîben elli kişilik bir çeteye tesâdüf etmişler iki nefer firârla eşkıyâ elinden kurtulmuş dîger neferin silâh ve ceb-hânesiyle eşyâ-yı askeriyyesi eşkıyâ tarafından gasb edilmişdir.

13/5/35

Aded ve numro 2715

3. K. K. nâmına
Erkân-ı Harb Reîsi
Lütfî

---------- ☙ ----- ❧ ----------

350

Osmânlı Ordû-yi Hümâyûnu
Başkumandanlık Vekâleti

Sivas'dan Harbiyye Nezâret-i Celîlesine mevrûd şifredir.

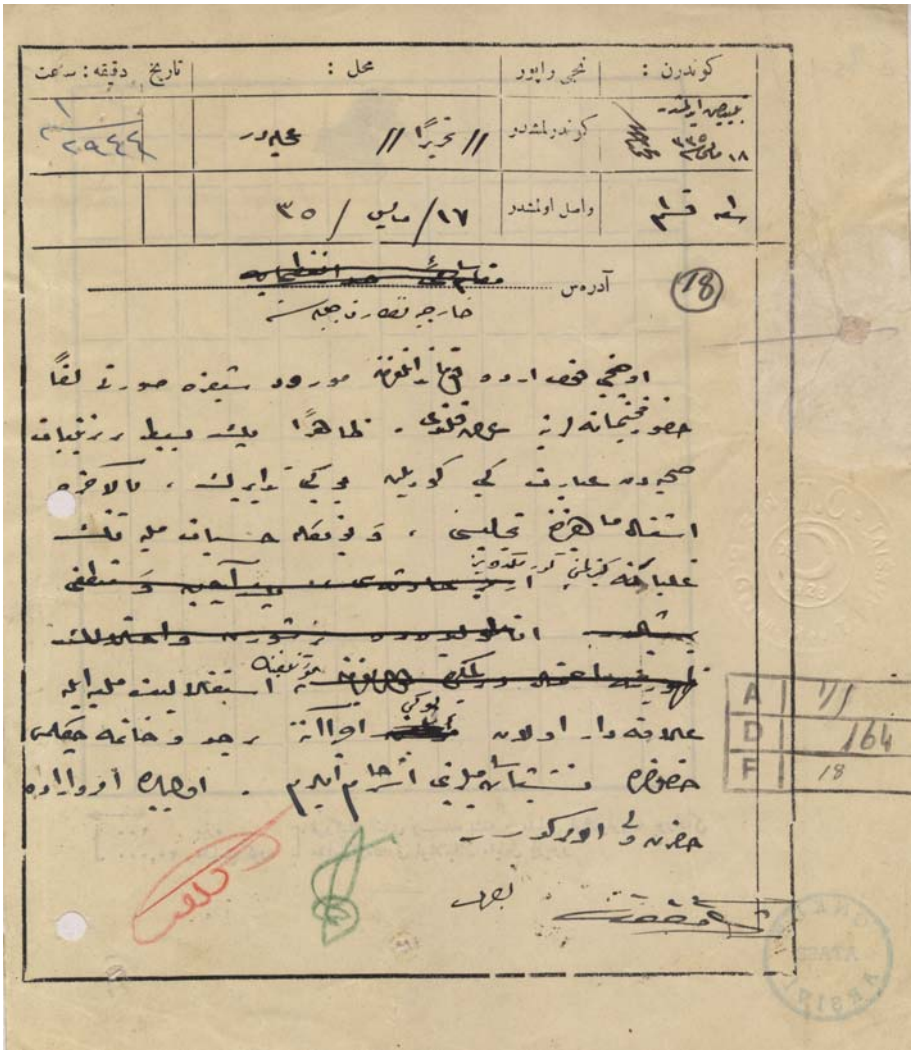
11/5/35 Pazar günü Giresun'da Rûmların eytâm-hânelerine Yunan Salîb-i Ahmer bayrağı keşîde etdikleri ve bundan kulûb-i İslâmiyye'nin pek ziyâde rencîde olduğu ve hükûmet-i mahalliyyenin hiçbir teşebbüsde bulunmadığı Onbeşinci Fırka Kumandanlığının iş'ârı üzerine ma'rûzdur.

Erkân-ı Harbiyye Birinci Şu'be 2741

15/5/35

3. K. Kumandanı nâmına
Erkân-ı Harbiyye Reîsi
Lütfî

---------- ☙ ----- ❧ ----------

کوندرن :	نمبر واپور	محل :	تاریخ دقیقه : ساعت
[illegible]	کوندرلشدو	// تجربه //	[illegible]
۱ قلم	واصل اولندو	۱۷/ مایس / ۳۵	

آدرس ..... (18)

حاجی قصر زنجیر

اوچنجی فصل ده قیاقتی مورود شیخزاده صورتی لقا
صورتخیانه زنی عرض ایدوب . ظاهرا بیک بیلد رنجیانه
صحبده عبارت کی کوریله رک ایریلک ، نالاخره
استنطاق ماهرانه تحلیلی ، و نوقطه حسابنه مرتکب
عبارته کرلنی کوردیکده [illegible] و تطفی
[illegible] و احتمالات
[illegible] مؤثره [illegible] استعمال ایتمیه مجبور
عدلیه دا اولدیغی [illegible] اوجاغنه رجوع و خانه حبسنه
قضیه [illegible] اتمام ایدیلدی . اعضای اوراده
[illegible] اورکدی .

A	11
D	164
F	18

17 Mayıs 35

Hâriciyye Nezâret-i Celîlesine

Üçüncü Kolordu Kumandanlığından mevrûd şifre sûreti leffen huzûr-ı fahîm-ânelerine arz kılındı. Zâhiren pek basît bir tertîbât-ı sıhhiyyeden ibâret gibi görülen bu gibi tedâbîrin, bil'âhire işgal mâhiyyetinde tecellîsini ve bununla hissiyyât-ı milliyyenin galeyâna getirilmesini görmekdeyiz. Mü'telifine istiklâliyyet-i milliyye ile alâka-dâr olan bu gibi icrââtına bir hadd ve hâtime çekilmesi husûsunda teşebbüsât-ı sâmîlerini istirhâm eylerim. Olbâbda emr ve irâde hazret-i veliyy-ül-emrindir.

(İmza) (İmza) (İmza) (İmza)

---------- ☙ ----- ❧ ----------

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر		۲۵/۵/۱۷	نیصه ابدیشد - ۱۰ بلیچ ۲۵
	واصل اولمشدر			

آدرس ..... داخیلیه نظارت جلیله سنه - ندکی (12)

اوجنی خوداره و خانه انفنده سوروه آسایشه حفنده کی

راپورلرك خلاصه سی برجمله المعلوم نه قطعاً تقدیم حضور دولتلری

خیلنده راخیم . اولنیاچ

بصه

1

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
(12/1)	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر	خلاصه :		

A 1/1
D 167
F 12

آدرس .....

۱- اشخاص مشهوره دن چارشینه نفی اوکه کوسه لی خرپوسنده ویک خولاحه ایله جمع استخاص مجموعه خوشنده خلق ایدلشدر.

۲- خواجه تاجه سنف صنوزبوک خرپوسنده بعض اوغلی بولوب چاوشه و اوغلی جلوه ترلاوه حیثیت سوءتکده ایکنه یکدی کیشیلک بر رجم چنه که خوشنده خلق ایدیلرك سلوح وحیوانلره غضب ایدلشدر.

۳- اشخاص دن مرحوم اوغلی احمد ایکی رخیص و خره جاخ اوغلی رضا ده ایکی رخیص محمد دره دست ایدلشدر.

۴- خنفا ایلکره سوره آره سنده خنفا لره طقه اولوب یوسنه ایکیسی صلح و اوچی غیر صلح اولمق اوزره بسه کش قدحه انتشار وه وخوعه طقه معاوده اشخاص تحاچه نیلسه، یوسنه خوزتار لشدر.

۵- حصاسونه تابع جوراحه خرپوسنه چنه ربیس حصاری خطیفه نجمنیاً سکاده کشیده عبارت عونه سبلو نفرحه انتشار وه تراندام وخوروجیلو

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
(12/2)	کوندرلمشدر	A 1/1		
	واصل اولمشدر	D 167		
		F 12 3		

آدرس .....

مداخله سید تجاوز وضع و یاکز ایکی راسی حیفه غضبه ایدلشدر .

۶- حامسوده جوارنده وره لی خربه ی جامع شریف مفروشاتنده بدی کلم و اوچ خالی روم استیکی طوخنده غضبه ایدلشدر .

۷- باخره بولی اوزرنده روم ، آرناودود کوجیدده رکب بکری کشیکچی رجنه طوخنده باخره یه کیتکده اولدیغی اوچ آرابه جی و اوچ بولجی ایله مخفوز جبوده حیغ خالیدیلسه و تعصیده بنه مفروزه حیغارلشدر .

۸- اونبه خصاسنه تابع ، اوزون خوسه ناجی سنف خره جیلرندن خنداری عبید ده کرخنه ایدلسه اولدیغی اوچ راسی حیفه مفروزه ایله طوخنده باتعصیب استرداد ایدیلرك حیاجنه اعاده اولنشدر .

۹- باخره نتن ایکده بر خربه سنده کیلو اخونام شخص ضبط ایدلشدر .

۱۰- حامسونلی حوضه منطقه سنده مخالی کوی هوارنده مفروزه ، حراونه ، طوخنوی محلرنده ، مولایه ایکی مفروز شخص طوتلمشدر .

۱۱- آماسیه لی خایل — خربه حاجی حسنك خانه سنه

کوندن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
12/3	کوندرلمشدر	A 1/1		
	واصل اولمشدر	D 167 F 12-3		

آدرس .....

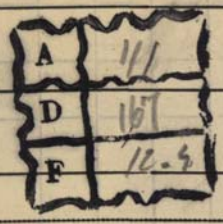
شفعه نفقه ایراد اموال وقفیه عضو اولمقدر.

۱۲ - خواجه طیافله وزنه علی افندی امیه وینک حانه سنه استیلاده حوکی نفقه زوجیه نفقه اصیه وکیلی والده ورثه جمع المثیله در.

۱۳ - حنفیه حکم اولویه ماخذه صیغه زنه واربه موجب افندی فتوی ورثه اولمقدر.

۱۴ - صلوه حوادث آیجنامه نفقه یه اوقوکسلیک راجع حزنه اکیسی بکر فالحیاده وفات استیصال اولمقدر. صلوه نفقه کوره حوادث ورثه حزنه نفقه واربه مقدم حیاده اعتبار وه شفعه قرابت در.

۱۵ - حیاتنه سلطنه تحکم مقدم زنه اوج نفقه نفقه وزیر کدرکه مافقه اولمق موجب افندی سلطنه خرسی طاقمه المثیه وسوده اضافه مقدم مزلف وفوقکه حیاده ده حیاتی

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
(12/4)	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

معطف حبًا الله ایله و رفقای اوج قفکزاوغرمه وایله بیلدر .

۱۶ - الاجناس نه اولدیغی و فی الاصل وزنی کوبری یاخود اوتوغه لزوم اشتباهی اکیسی معقولاً ، بیلیر حبًا دوست اولمیدر .

۱۷ - مازوی قولایجه زاده حسن احسنك الله ایله موفق و ایکی قیراغی اشتاده اسوار اولمسه .

۱۸ - حوضه ده وزنه کیه واسع تاغه یردن اوقه جیقاره اشخاص کیچه وارنه قدر ایله ، محل وقوعی یقینزده سوه اولمندر .

۱۹ - حیوانلرك قاریشمه سنه سلح نقطه نظرندن فایده ویره کلو و سمجه نیخ رهنیه . بکدیلی ایسی آلونه قاله اوزره

۱۲۸۰۰ غرشه ، ۷۵۰۰۰ غرشه اشاغه ایسه عفو اولنمیدر . موقوف اشتیاقلرنده نوشاولی اوغرامق ایچون ایسه ، حوضلرنده آرسولی وزنه دیمه انظار حاضره

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

12/5

کتخدا خانه ایچی ، سانوك ، وجه نقد اوغلی حاجی ، لوزای
اولمزه آکلاشیلمه ، اخانتوایله دعوی ودوستلیکیزك جهتیله
نیم حقندر .

۲ - مالیدیه اداره سنه کیدوب احضار حکمنی بوصول ایتجه
طرفنه بدیه وکیلی حضور اولمقدر .

بعضا نه دوام اولنمز .

A 71
D 167
F 12-5

6

17/5/35

Dâhiliyye Nezâret-i Celîlesine – Tezkere

Üçüncü Kolordu Kumandanlığından mevrûd âsâyiş hakkındaki raporların hulâsası li-ecl-il ma'lûmât leffen takdîm-i huzûr-ı devletleri kılınmışdır efendim. Ol-bâbda

(İmza) (İmza) (İmza)

Hulâsa:

1. Eşkıyâ-yı meşhûreden Çarşanba'nın Ökseköseli karyesinden Dikkulak İbrahim eşhâs-ı mechûle tarafından katl edilmişdir.

2. Kavak nâhiyesinin Sakuzbük(?) karyesinden Battal oğlu Bilâl Çavuş ve oğlu Celâl tarlada çift sürmekdeler iken yirmi kişilik bir Rûm çetesi tarafından katl edilerek silâh ve hayvânları gasb edilmişdir.

3. Eşkıyâdan Muslu oğlu Ahmed'le iki refîki ve Karaçakır oğlu Ramazan ile refîki Mehmed der-dest edilmişlerdir.

4. Kangal ile Giresun arasında Kangal'dan gelmekde olan postaya ikisi müsellah üçü gayr-i müsellah olmak üzre beş kişi taarruz etmişlerse de vukua gelen müsâdemede eşkıyâ kaçırtılmış, posta kurtarılmışdır.

5. Samsun'a tâbi' Çorak karyesine çete reîsi Sarı Kostantin tahmînen seksen kişiden ibâret avenesiyle taarruz etmiş ise de jandarma ve korucuların müdâfaasıyla tecâvüz def' ve yalnız iki re's sığır gasb edilmişdir.

6. Samsun civârında Dereli karyesi câmi'-i şerîfi mefrûşâtından yedi kilim ve üç halı Rûm eşkıyâsı tarafından gasb edilmişdir.

7. Bafra yolu üzerinde Rûm, Arnavud ve Gürcülerden mürekkeb yirmi kişilik bir çete tarafından Bafra'ya gitmekde olan üç arabacı ve üç yolcu ile dokuz hayvân dağa kaldırılmış ve ta'kîblerine müfreze çıkarılmışdır.

8. Ünye kazâsına tâbi', Urlakuş nâhiyesinin Karacaçal karyesi muhtârı Ali'den sirkat edilmiş olan yirmi üç re's sığır müfrezelerimiz tarafından bi-t-ta'kîb istirdâd edilerek sâhibine iâde olunmuşdur.

9. Bafra'nın İgrene(?) karyesinden Kirako(?) nâm şahs katl edilmişdir.

10. Samsun'un Havza mıntıkasında Soğanlı köyü civârında müfrezemiz tarafından, hüviyyetleri mechûl, soyulmuş iki maktûl şahs bulunmuşdur.

11. Amasya'nın Karlı karyesinden Hacı Hasan'ın hânesine şakiler taarruz ederek emvâl ve nukudu gasb olunmuşdur.

12. Kavak'ın Tabaklık karyesinden Ali oğlu Emîn Çavuş'un hânesine eşkıyâdan Çerkes Neferaz ve avenesi taarruz etmiş, Emîn Çavuşla vâlide ve zevcesini cerh eylemişlerdir.

13. Cinâyetle mahkûm olub Bafra Habs-hânesinden firâr eden Muslu oğlu Ali Fevzî der-dest olunmuşdur.

14. Samsun civârında Alıcı nâhiyesine taarruz eden otuz kişilik bir eşkıyâ çetesinden ikisi bi-l-müsâdeme meyyiten istîsâl olunmuşdur. Samsun'un Kadıköy civârında bir Rûm çetesine tesâdüf eden müfrezemiz müsâdeme etmişlerse de şakiler firâr eylemişlerdir.

15. Çarşanba mıntıkasında Tahtaköy Müfrezesinden üç neferin tüfenkleri karyelerine giderken Tatarlı ormanında Lâz Ali oğlu Mustafa çetesi tarafından alınmış ve sevk olunan müfrezemizle vukua gelen müsâdemede çete başı Mustafa hayyen elde edilmiş ve rüfekası üç tüfengi bırakarak firâr eylemişdir.

16. Alaca nâhiyesinde Tepebölmesi ve Kızalan karyesinde köyleri basan on üç Lâz eşkıyâsından ikisi maktûlen, yedisi hayyen der-dest edilmişdir.

17. Bafralı Kolaylızâde Hasan Efendi'nin elli re's koyunu ve iki kısrağı eşkıyâdan istirdâd olunmuşdur.

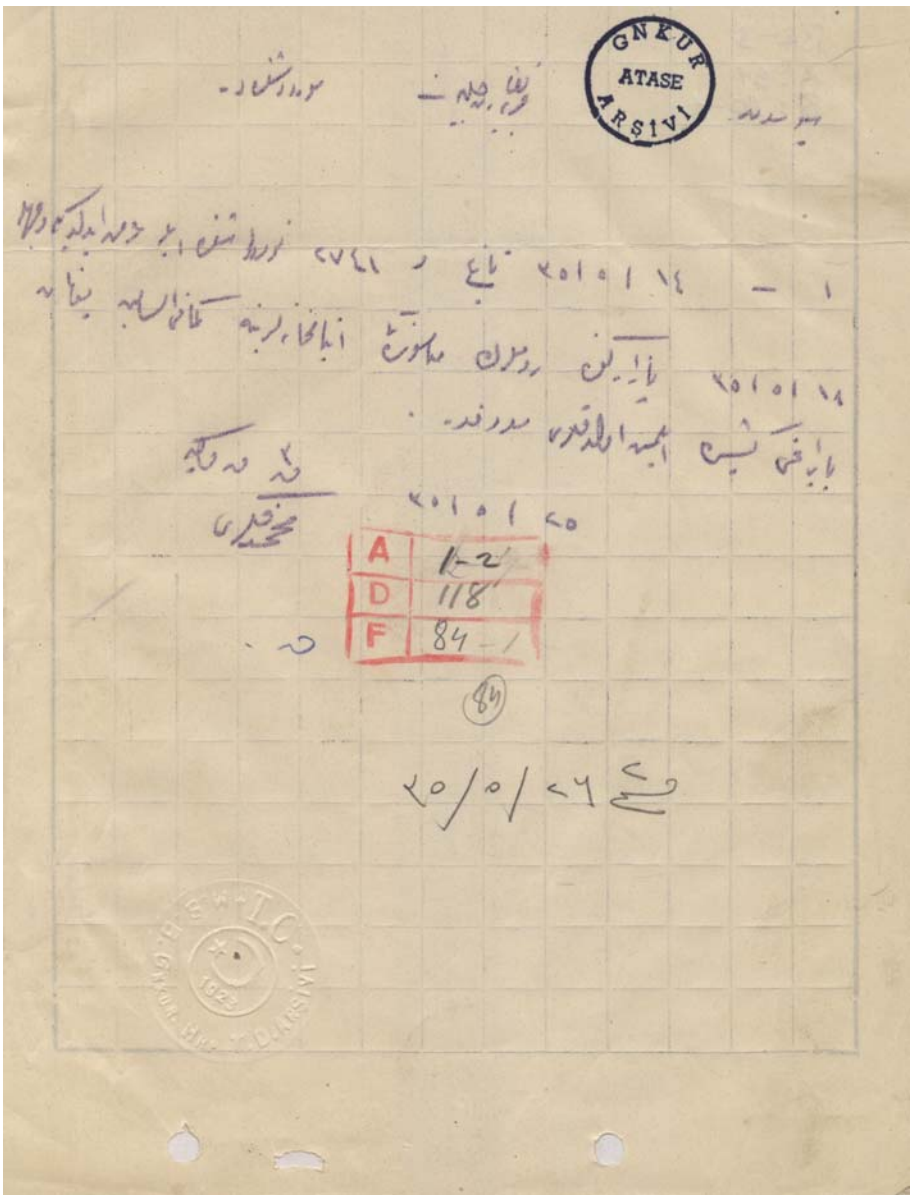
18. Havza'dan karyesine giden Vasil nâmında bir Rûm önüne çıkan eşhâs-ı mechûle tarafından katl edilmiş, mahall-i vak'aya bir müfreze sevk olunmuşdur.

19. Çeltik civârındaki fabrikaya sekiz müsellah şaki taarruzla fabrika direktör ve müstahdemînini tehdîd, yirmibeş lirası altun olmak üzre 13800 guruş, 25000 guruşluk eşyâ ve elbise gasb etmişlerdir. Merkumûnun eşkıyâ-yı meşhûreden Yozgadlı Ohannes ile Havza'nın Armudlu karyesinden Dimitri Anesti Çavuş ve muhtelif kurâdan İlya, Şiyabot Karadağlı oğlu Sava, Lazari oldukları anlaşılmış, Ohannes ile Dimitri der-dest edilerek cihet-i adliyyeye teslîm olunmuşdur.

20. Balıklı'dan odun kesmeğe giden ahâlînin hüviyyeti mechûl eşkıyâ tarafından yedi merkebleri gasb olunmuşdur.

Ta'kîbâta devâm olunmakdadır.

---------- ℘ ----- ☙ ----------

GNKUR
ATASE
ARŞİVİ

Sivas'dan Harbiyye Nezâret-i Celîlesine mevrûd şifredir.

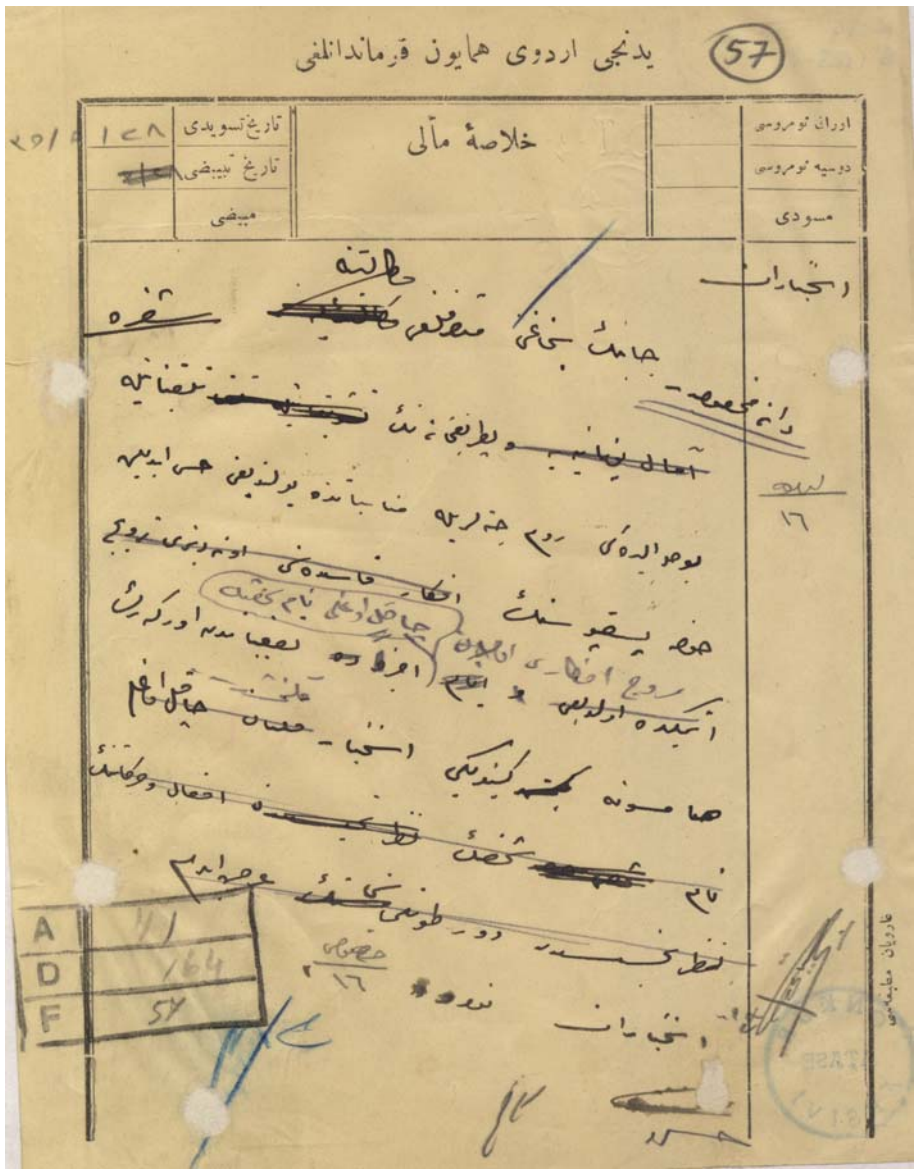
1. 14/5/35 târih ve 2741 numrolu şifre ile arz edildiği vechile 18/5/35 Pazar günü Rûmların Samsun'daki eytâm-hânelerine kemâ-fi-s-sâbık Yunan bayrağı keşîde eylemiş oldukları ma'rûzdur.

25/5/35

3. K. K. Vekîli
Mehmed Fikrî

---------- ☙ ----- ❧ ----------

اوراق نومروسی		خلاصهٔ مآلی	تاریخ تسویدی ۱۷۸
دوسیه نومروسی			تاریخ تبییضی
مسودی			مبیضی

قاردوان مقابله‌سی

28/5/35

İstihbârât

Canik Sancağı Mutasarrıflığı Vekâletine Şifre

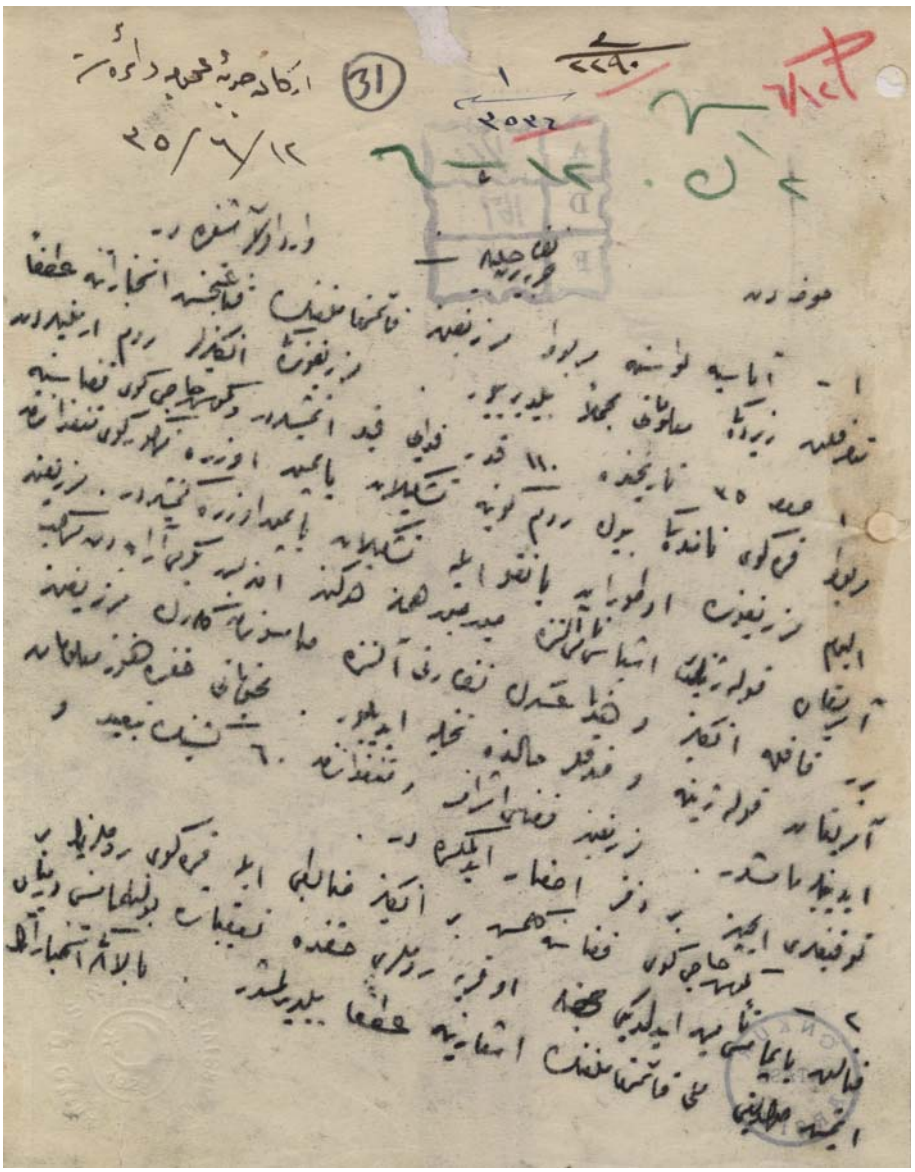
Zâta mahsûsdur.

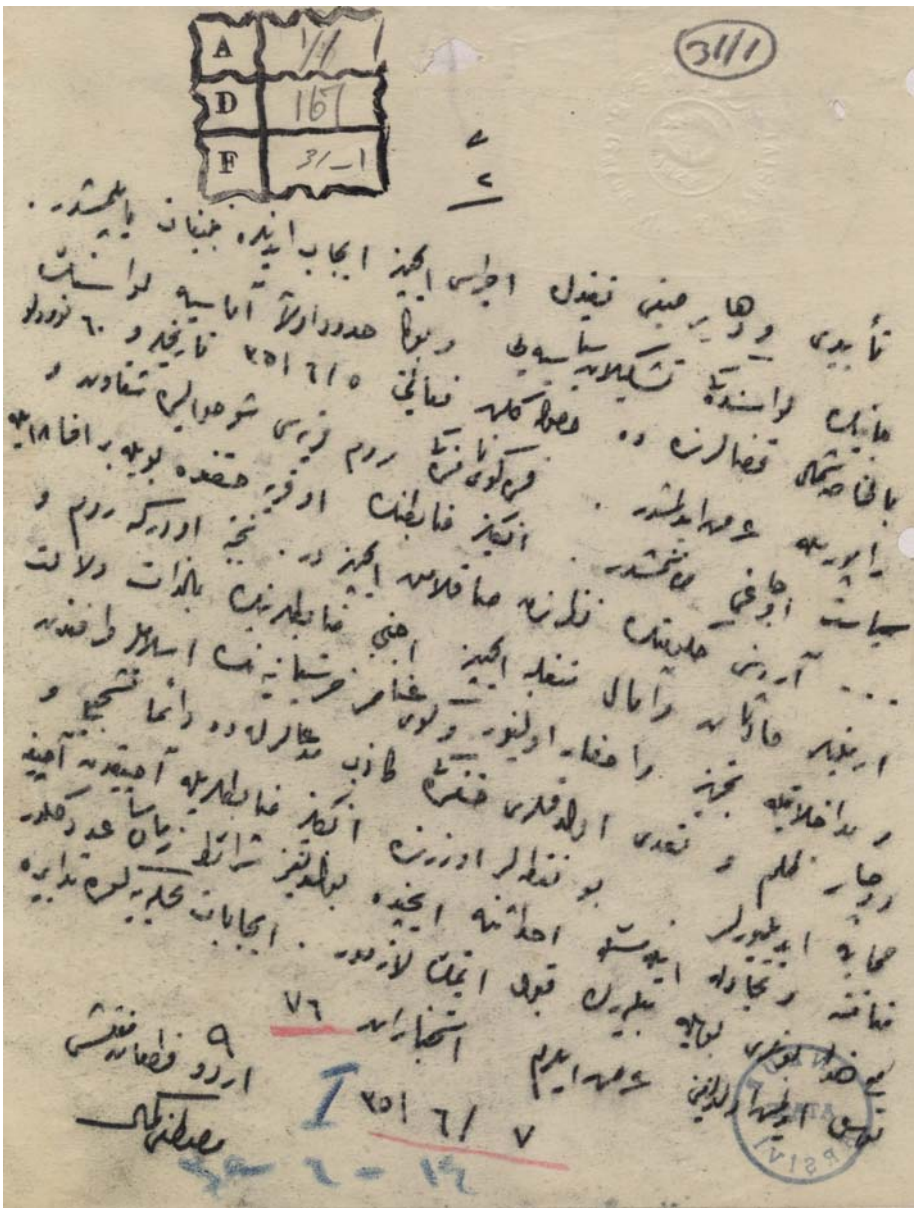
Patrik-hânenin telkinâtıyla bu havâlîdeki Rûm çeteleriyle münâsebâtda bulunduğu hissedilen Havza Piskoposunun mürevvic-i efkârı olan Çakaloğlu nâm şahsın icrâ-yi ta'kîbâtdan ürkerek Samsun'a gitdiği istihbâr kılınmışdır.

İstihbârât Numro Husûsî / 16

(İmza) (İmza) (İmza)

---------- ☙ ----- ❧ ----------

Havza'dan Harbiyye Nezâret-i Celîlesine vârid olan şifredir.

1. Amasya livâsına merbût Merzifon Kaim-makamlığının kanâat-bahş istihbârâtına atfen Mutasarrıflık zîrdeki ma'lûmâtı mücmelen bildiriyor. Merzifon'daki İngilizler, Rûm Ermenilerden 1 Haziran 35 târihinde 110 kadar fedâî kayd etmişlerdir ve Gümüşhacıköy kazâsına merbût Karaköy nâmındaki büyük Rûm köyüne teşkîlât yapmak üzre mezkûr köy müteneffizânından el-yevm Merzifon'da oturan Yanko ile teşkîlât yapmak üzre gitmişlerdir. Merzifon Amerikan Kolejinin eşyâsı nâmı altında sık sık hemân her gün on beş yirmi arabadan mürekkeb birer kafile İngiliz ve Hindli askerin nezâreti altında Samsun'dan gelerek Merzifon Amerikan Kolejine ve sandıklar hâlinde tahliye ediliyor. Muhteviyyâtı hakkında henüz ma'lûmât edinilememişdir. Merzifon kazâsı eşrâf ve müteneffizânından 60 kişinin teb'îd ve tevkifleri için bir defter ihzâr edilmekdedir.

2. Gümüşhacıköy kazâsına gelmiş bir İngiliz zâbiti ile Karaköy Rûmlarının bir fenâlık yapmaması te'mîn edildiği cihetle o karye Rûmları hakkında ta'kîbâtda bulunulmamasını der-miyân etmiş olduğu mahallî kaim-makamlığının iş'ârına atfen bildirilmişdir. Bâlâdaki istihbârâtın te'yîdi ve daha bir sıkı takayyüdün icrâsı için îcâb edenlere teblîgat yapılmışdır. Canik livâsındaki teşkîlât-ı siyâsiyyeyi ve buna hudûd olan Amasya livâsının bi-l-hâssa şimâl kazâlarında da husûle gelen fa'âliyyeti 5/6/35 târihli ve 60 numrolu raporumla arz edilmişdir. Karaköy nâmındaki Rûm karyesi şu havâlîde şekavet ve siyâset ocağı tanınmışdır. İngiliz zâbitinin o karye hakkında böyle bir ifâde ile ... adresini Hükûmetin nazarından saklamak içindir. Netîce odur ki Rûm ve Ermeniler hâdisât ve âmâl-i mütegallibe için ecnebî zâbitlerinin bi-z-zât delâlet ve müdâhalâtıyla techîz ve ihzâr olunuyor ve köy anâsır-ı Hristiyâniyye'nin İslâmlar tarafından dûçâr-ı zulm ve taaddî oldukları hakkındaki kâzib müddeâlarla da daimâ teşcî' ve himâye ediliyorlar. Bu noktalar üzerinde İngiliz zâbitleriyle açıkdan açığa münâkaşa ve mücâdele ile mes'ele ihdâsına içinde bulunduğumuz şerâit-i zamân müsâid değildir. Maa-hazâ bunları böyle bilerek kabûl etmek lâzımdır. Îcâbât-ı mahalliyyeye göre tedâbîre tevessül edilmiş olduğunu arz eylerim.

İstihbârât 76

7/6/35

9. Ordu Kıtaât Müfettişi
Mustafa Kemâl

---------- ☙ ----- ❧ ---------

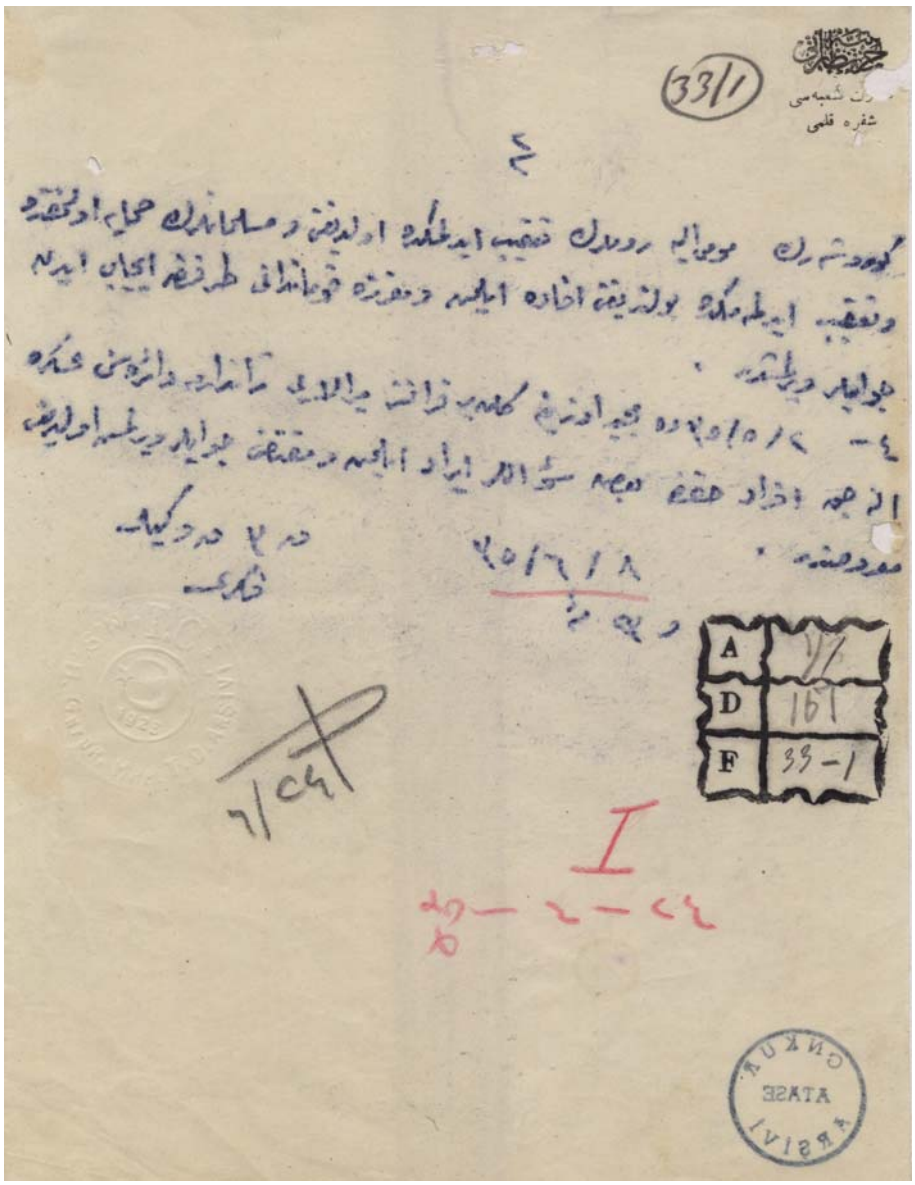
نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

(33)

سیاست جریمه مورد نقض

۱- ۲۵/۴ ده اقسام ادرنی مرزبونه‌ی انطاقیه ده دردایم سکه‌ای
کامل یوکلی یولنامه صندقلی اورنی اوتومابیل آمریقالی ماقه‌ترلی حادی ادلیف
کورلیکه بوندی حالده اسکی ادلیفه کلمایلیدر. کیمه‌جانده یوقاغه‌کی مرزبونه‌نک
ادیچنی ایلریه صنف خاصه‌لری قصبه‌لری داخل ادملری ومرزبونه‌کی نفوسه اخراج ایتمه
مسلکی ادلیفه کندیلرینه نفوس ایدلدکی یرلرک نفوس ایتمه‌لری یوقاغه‌کی ده بیلدیرلدی
اجری سکه سوای حیوانی برابر لیده ادلیفه ایلک انکیزیسیونلری ده مرور ایتمه‌لری
۲- کرک یوقاغه ایلک وکرک سکه‌لیه قدر سیری یاپیلدیغی اوخدا ایله مرور ایتمه‌لری تسلیم
ایدلدکده ادلیفه احتمالک دیرلکده یوقاغه‌کی نفوسه بیلنجی درجه قوماندانلغنه بلدیرلمکده در.
۳- الله اوده قوماندانلغ روشه بکلک قوماندانلغنه برمفرزه ۲۱/۵/۲۵ کیسی
کوسه حاجی کوی جهتنه تابورکوی رودم دیرینی تحری ایتدکده حکده عودتنده کوسه حاجی
کوینده یدیجه آتلی مرزبونه کلمه برانکیزیسیون بیانیسی ایله ومکتب مدیری عذره طوپ
آتشی ویرمشدر. مفرزه قوماندانلغ مراجعتی اوزرینه بوعکسیونه دوام ایتمه ومفرزه قوماندانلغ
انطاقیه یولنه ایتمش برسویله جکی وایسه کندیسنه سویلنن تبلیغ ایتمه وصول اوزره مفرزه قوماندانلغ
کوردوغی اثنده یکی سویلنکه سویلی ادعانامه کتبی ادلیفه یوقاغه‌کی نفوسه تبلیغ ایتمه‌لری
وظیفه‌لرنی خاتمه کوردوغی بیان ایلیه جکلرینی وبالاده کوسه حاجی کویده انطاقیه تسلیم

ATASE

Sivas'dan Harbiyye Nezâretine mevrûd şifre

1. 4/35'de akşamüzeri Merzifon'daki İngilizlere vürûd eden sekiz arabanın kâmilen yükleri bulunan sandıkların üzeri otomatik Amerikan markalarını hâvî olduğu görüldüğünden bunların herhâlde esliha olduğuna hükm edilmişdir. Aynı zamânda bu kafilenin Merzifon'a takarrübünde üç kısma ayrılarak muhtelif fâsılalarla kasabaya dâhil olmaları Merzifon'daki Hind efrâdının bir kısmının müsellah olarak güzer-gâha taksîm edilmeleri bu hükmü takviye eylemişdir. Bu kafile ile dört binek 1 mekârî sekiz süvâri hayvânı berâberlerinde olduğu iki İngiliz zâbiti de vürûd etmişdir.

2. Gerek bu kafile ile ve gerek şimdiye kadar pey-der-pey yapılan iddihârâtla Rûm Ermenilerin teslîh edilmekde olduğuna ihtimâl verilmekde bulunduğu Beşinci Fırka Kumandanlığından bildirilmekdedir.

3. Alay On Kumandanı Rûşen Bey'in kumandasında bir müfrezemiz 31-1/5/35 gecesi Gümüşhacıköy kazâsına tâbi' Karaköy Rûm karyesini taharrî etdikden sonra avdetinde Gümüşhacıköyü'nden çıkacağı esnâda Merzifon'dan gelen bir İngiliz yüzbaşı ile ve mekteb müdîri askere dur emrini vermişlerse de müfreze kumandanının müdâhalesi üzerine asker yürüyüşüne devâm etmiş ve müfreze kumandanı İngiliz yüzbaşısına bir söyleyeceği varsa kendisine söylemesini teblîğ etmiş ve mûmâ-ileyh de müfreze kumandanına görüşmek istediğini söylemesi üzerine şimdi aldığı bir vazîfenin îfâsıyla meşgul olduğundan vazîfenin hitâmında görüşebileceğini söylemiş ve bil'âhire Gümüşhacıköy'de İngiliz yüzbaşısıyla görüşerek mûmâ-ileyh Rûmların ta'kîb edilmekde olduğunu ve Müslümânların himâye olunmakda ve ta'kîb edilmemekde bulunduğunu ifâde eylemiş ve müfreze kumandanı tarafından îcâb eden cevâblar verilmişdir.

4. 2/5/35'de Mecîdözü'ne gelen bir Fransız mîr-alâyı jandarma dâiresinde askere alınacak efrâd hakkında ba'zı suâller îrâd eylemiş ve muktezî cevâblar verilmiş olduğu ma'rûzdur.

8/6/35

V. 9 minh

3. K. K. Vekîli
Fikrî

---------- ℘ ----- ☙ ----------

GNKUR ATASE ARŞİVİ

1-2
103
42

GNKUR ATASE ARSIVI

شعبه

نومرو

A 1-2
D 103
F 42-1
42/1

GAZİ ATASE ARŞİVİ

شعبه

نومرو

زکیاده ی لیون ضابوری کلخه یه ، ویون طلب اوزی محلنه وحلده
فعالیه باشلاییه یاپدی وضبط طبی ایدی.
بوکی اصلنه ودوسیه سنه رغم اهالی کوکده محاوره نه
فعالیه باشلامسنه وتکیلاته تبدیل عمل ...

A	1/2
D	103
F	42-2

T.C. GAZİ ATASE ARŞİVİ

42/2

Osmânlı Ordû-yi Hümâyûnu
Başkumandanlık Vekâleti

Sûreti Hâriciyye Nezâretine berây-i
ma'lûmât imzâsız olarak gitmişdir.

Yunan Tahrîkât ve Teşkîlâtının Müdellel Misâlleri

4 Mayıs 35 ba'de-z-zevâl Sa. 3:30

Galata Balıkpazarı iskelesine iki Yunan neferi ber-vech-i âtî eslihayı Selânik'den vapurla getirerek kaçak sûretle çıkarırlarken yakalanmışlar ve İ'tilâf polislerine teslîm edilmişlerdir.

21 Mavzer tüfengi 21 kasatura ve palaska

22 Mayıs 35 Muhâfızlık raporundan:

Fener'de Rûm Patrik-hânesinde 80 Giridli jandarma vardır. 20'si resmîdir. Dîgerleri sivil geziyorlar.

27 Nisan 35 Muhâfızlık raporundan:

Balıklı panayırında mikdârları 4, 5 bin tahmîn olunan Rûmlar zâbıtaya taarruz etmişler ve hemân da bir çoğu müsellâh olan bu insanlar revolverlerle ateş etmişlerdir.

7 Haziran 35 Muhâfızlık raporundan:

Polis Müdîriyyetinin kanâatine nazaran Fener Rûm Patrik-hânesinin bir işâreti üzerine memlekette ânî bir Rûm ihtilâli olacak ve Sulh Konferansı'nda Türkiye'ye âid müzâkerât cereyân etdiği sırada Hükûmet-i Osmâniyye aleyhine fikirler zehrlendirilecekdir. Patrik-hânede ve Tatavla'da Sinemköyü'nde ba'zı kilîseler dâhilinde külliyyetli mikdârda esliha cem' edilmişdir ve ahâlîye de tevzîât yapılmışdır.

8/6/35 akşamı nısf-ül-leylden sonra:

Çengelköy Rûm Kilîsesinde bir çan çalınmış ve tekmîl Rûm ahâlî kilîseye toplanmış ve beş dakika sonra dağılmışlardır. Bunun ta'lîm maksadına mebnî olduğu zann olunuyor.

Der-saâdet'de Rûm İzci Teşkîlâtı ve bu izciler arasında izcilik sınının hâricinde yaşlı ve kuvvetli insanlar görülmekdedir.

Birinci Kolordunun muhtelif raporlarından:

a. Merkezi Lüleburgaz'da bulunan Yunan taburunun ve sâhilden de Yunan Salîb-i Ahmerinin muâvenetiyle ve muhâcirîne muâvenet şekl-i

zâhirîsiyle o kadar çok forma, silâh, ceb-hâne idhâl edilmişdir ki eli silâh tutan her Rûm Trakya'da müsellâhdır. Son zamânlarda Yunanlılar bu teşkîlâtı saklamağa dahi lüzûm görmeyerek Rûm gençlerini alenen askerce ta'lîm ve terbiyeye başlamışlardır.

b. 8 Hazirandan beri Yunan elbise-i askeriyyesine müşâbih ve üniformalı hüviyyetleri mechûl ve mikdârları kesîr Rûmlar mütemâdiyen Lüleburgaz'a gelib ahâlî hânelerine yerleşmekdedir.

Bu elbise ile mülebbes 8 kişilik müsellâh iki çete görülmüşdür.

c. Silivri civârında Çanta karyesinden 60 müsellâh şaki Çorlu eşrâfından Mehmed Bey'in çiftliğini basmışlardır.

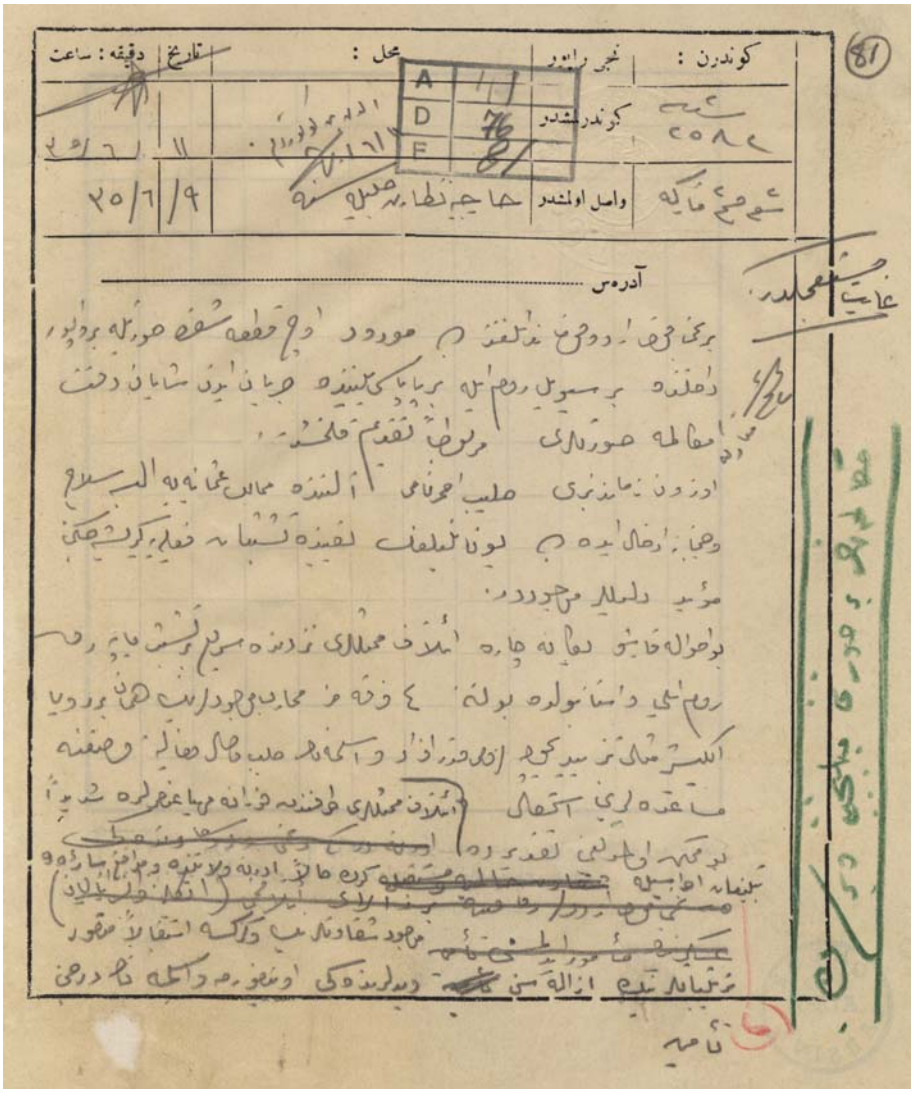
d. 9/6/35 Çatalca Hatt-ı Müdâfaası Gazîler Tabyasına 10 Rûm'dan mürekkeb bir çete taarruz etmiş ve def' edilmişdir.

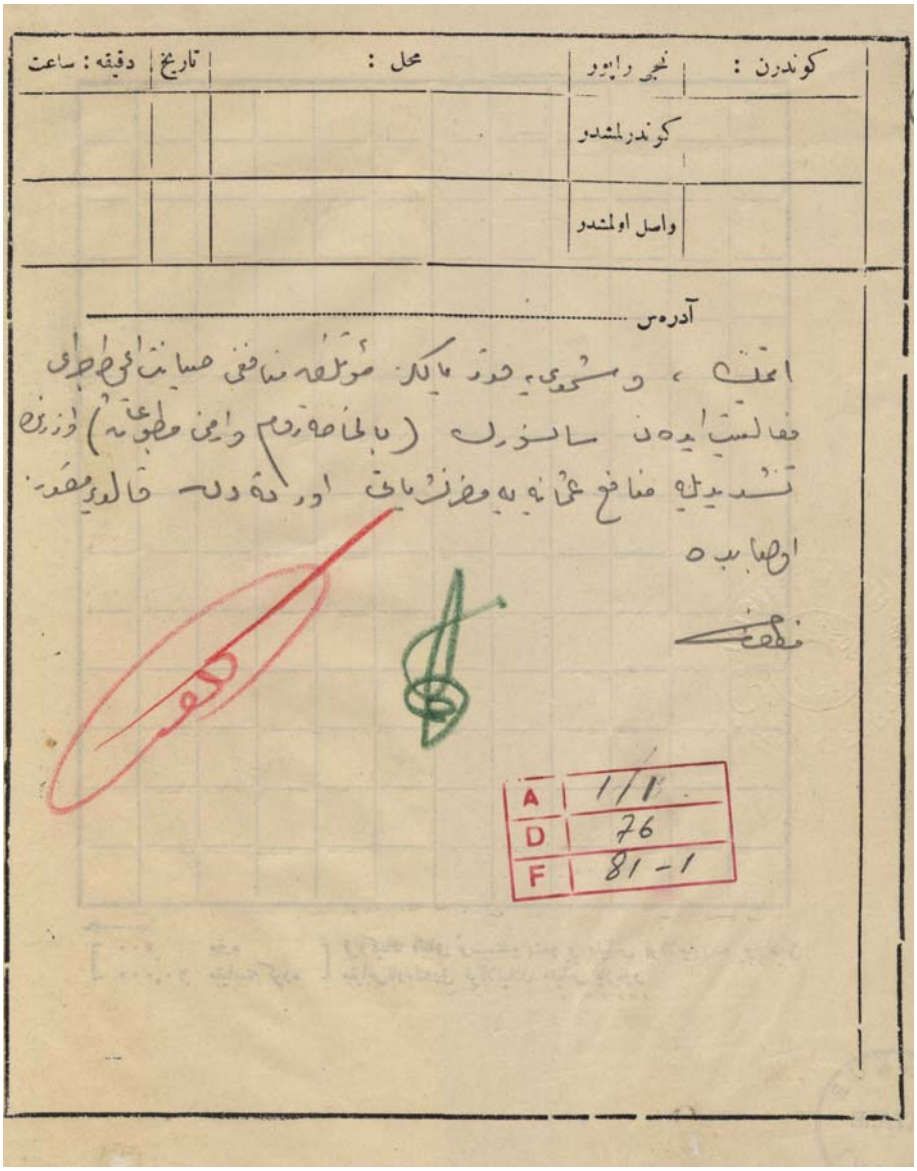
e. Çatalca Hatt-ı Müdâfaasının Yassıviran Ceb-hâne Deposuna Rûm çetesi taarruz etmiş ve bir buçuk varil barut almışlardır.

f. Trakya kurâ ve kasabâtında Yunanlıların ve yerli Rûmların tecâvüzâtı ta'dâd edilemeyecek dereceye vâsıl olmuşdur.

Trakya'daki Yunan taburunun muvâsalatından ve Yunan Salîb-i Ahmeri memleketimiz dâhilinde fa'âliyyete başladıkdan sonra Rûm ahâlî her tarafda mütecâvizâne fa'âliyyete başlamış ve teşkîlâta ibtidâr etmişlerdir.

---------- ☙ ----- ❧ ----------

کوندرن :	نجم واپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

امنت ، وسعتی حدود بایکن مؤلفه منافع صیانت اوطرای
فعالیت ایدن سالنوزل (بالماخوزلم وامنی مطوعه) اوزرنه
تشدیدلی منافع عثمانیه وطرفدارلق اوراده دن قالدیرمقده
اولمابده ٥

مفت

A	1/1
D	76
F	81-1

9/6/35

Hâriciyye Nezâret-i Celîlesine

Gayet müsta'celdir.

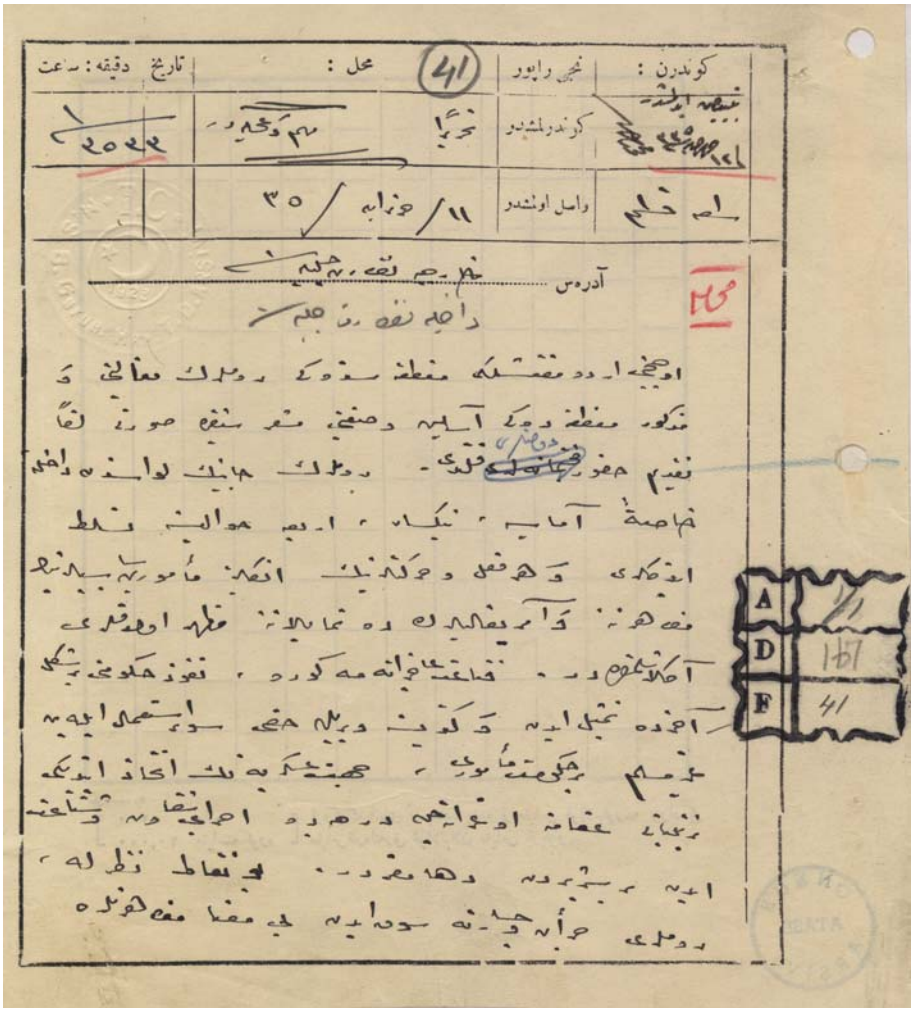
Birinci Kolordu Kumandanlığından mevrûd üç kıt'a şifre sûretiyle bir vapur dâhilinde bir sivil Rûm ile bir papaz beyninde cereyân eden şâyân-ı dikkat mükâleme sûretleri merbûten takdîm kılınmışdır.

Uzun zamândan beri Salîb-i Ahmer nâmı altında memâlik-i Osmâniyyeye elbise silâh ve ceb-hâne idhâl eden Yunanlılığın yakında teşebbüsât-ı fi'liyyeye girişeceğini müeyyid delîller mevcûddur.

Bu ahvâle karşı yegâne çâre İ'tilâf mümessilleri nezdinde serî' bir teşebbüs yaparak Rûmeli ve İstanbul'da bulunan 4 fırkamız muhârib mevcûdlarının hemân birer veyâ ikişer misli tezyîdiçün lüzûmu kadar efrâd ve eslihanın celb ve hâl-i fa'âliyyete vaz'ına müsâadelerini istihsâl bu mümkün olmadığı takdîrde İ'tilâf mümessilleri tarafından feverâna müheyyâ unsurlara şedîden teblîgat icrâsıyla gerek hâlen Edirne vilâyetinde ve mevâki'-i sâirede mevcûd şekavetlerinin ve gerekse istikbâlen mutasavver tertîbâtlarının izâlesini ve yedlerindeki üniforma ve eslihanın dercini te'mîn etmek ve şimdiye kadar yalnız Mü'telif menâfiini sıyânet için icrâ-yi fa'âliyyet eden sansürün (Bi-l-hâssa Rûm ve Ermeni matbûât) üzerinde teşdîdiyle menâfi'-i Osmâniyyeye muzırr neşrîyyâtı ortadan kaldırmakdır. Ol-bâbda

(İmza) (İmza) (İmza)

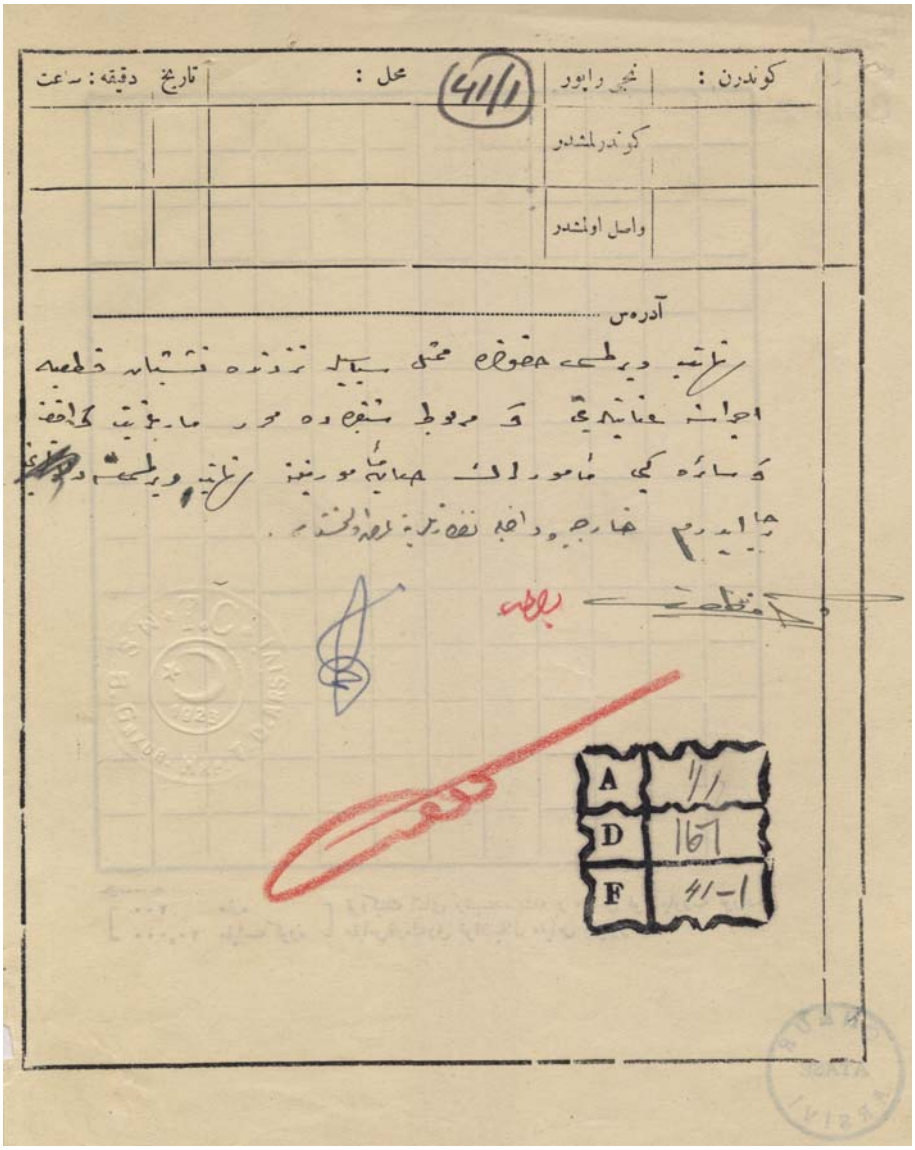
---------- ☙ ----- ❧ ----------

گوندرن :	نجی رابور	(41)	محل :	تاریخ دقیقه : ساعت
	گوندرلمشدر			
	واصل اولشدر			

آدرس

A 11
D 161
F 41

کوندرن :	نجی رابور	محل :	تاریخ دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر		
	واصل اولمشدر		

آدرس .....

A 11
D 167
F 11-1

11 Haziran 35

Hâriciyye Nezâret-i Celîlesine

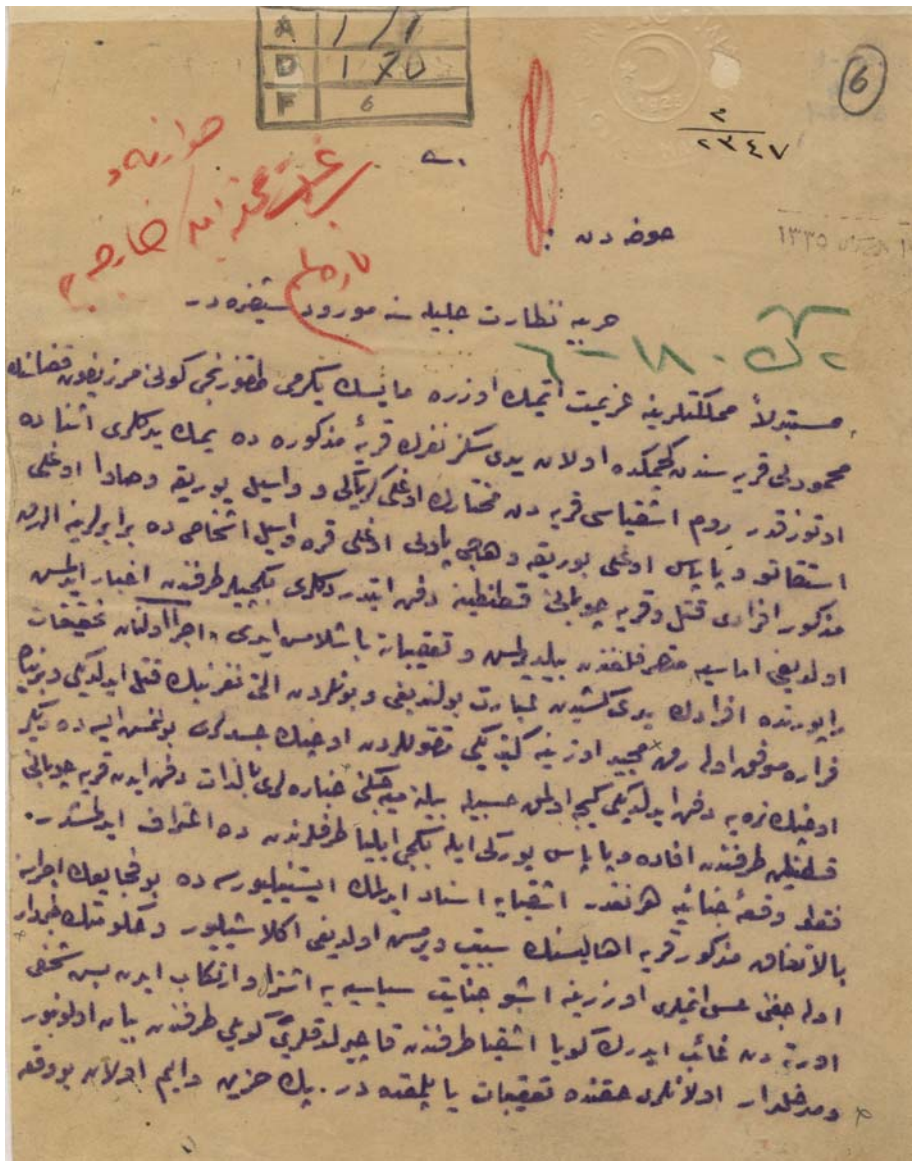
Dâhiliyye Nezâret-i Celîlesine

Mahrem

Üçüncü Ordu Müfettişliği mıntıkasındaki Rûmların fa'âliyyetini ve mezkûr mıntıkadaki âsâyiş vaz'iyyetini müş'ir şifre sûreti leffen takdîm-i huzûr-ı devletleri kılındı. Rûmların Canik livâsından dâhile hâssaten Amasya, Niksar, Erbaa havâlîsine tasallut etdikleri ve her fi'l ve hareketlerinin İngiliz me'mûrîn-i siyâsîlerinin müzâheretine ve Amerikalıların da temâyülâtına mazhar oldukları anlaşılmakdadır. Kanâat-i âciz-âneme göre nüfûz-ı hükûmete bir şekl-i âherde temsîl eden ve kendisine verilen hakkı sû-i isti'mâl eyleyen gayr-i Müslim bir hükûmet me'mûru, cihet-i askeriyyenin ittihâz etdiği tertîbâtı akamete uğratacak derecede icrâ-yi şekavet ve şenâat eden bir şerîrden daha muzırrdır. Bu nikat-ı nazarla, Rûmları cür'et ve cesârete sevk eden bî-ma'nâ müzâheretlere nihâyet verilmesi husûsunda mümessil-i siyâsîler nezdinde teşebbüsât-ı kat'iyye icrâsına inâyetlerini ve merbût şifrede muharrer Margırit Kerafet(?) ve sâire gibi me'mûrların hayât-ı me'mûriyyetine nihâyet verilmesini ricâ ederim. Hâriciyye ve Dâhiliyye Nezâretlerine arz olunmuşdur.

(İmza) (İmza) (İmza)

---------- ----- ----------

(6/1)

بو یولده برسوء تأثیر وجوده کیلمشدر. تواریخ مختلفه ایله تقدیم اولنان ایورادده
ردم قومیته لرینك ردم خرستیانلرینك اسلامار علیهندکی غضب واعصابیتی
مرجه وتصویر اتمکده ایدیلر. بوجوده تابع غوغوراتك یاصلمامزه علت ایتمکده کلنیورکی
اشبو محرر دك دفعه مؤسسی اولمه تمایل تأیید ایتمش، غوغوراتك یاپایلی شائعاتك
دول أتلافیه مخالفیه ابلاغیله تأثیر عمومیه کیرلسی انجم البلم. استخبارات ۱۰۶

طوقوزنجی اردو قطعات مفتشی
مصطفی کمال

ورودی ۱۷ ه

فسخ معجل صدور یازه جقدر
یازیلمسی یاپیلدی
۲۵/۶/۷۱

A 1/
D 1 Z 0
F 6-1

۲۵/۶/۷۱
ترکی

یازی شعبه دن یاپیلمشدر.
۲۵/۶/۳۳

مفتشلق مخصوص سوولاری
۲۵/۶/۳۳

Havza'dan:

Harbiyye Nezâret-i Celîlesine mevrûd şifredir.

Müstebdelen memleketlerine azîmet etmek üzre Mayısın yirmi dokuzuncu günü Merzifon kazâsının Mahmudlu karyesinden geçmekde olan yedi sekiz neferin karye-i mezkûrede yemek yedikleri esnâda otuz kadar Rûm eşkıyâsı karyeden muhtarın oğlu Kiryaki ve Vasil Yorika ve Sava oğlu İstefano ve Papaz oğlu Borika ve Hacı Pavli oğlu Karavasil eşhâsı da berâberlerine alarak mezkûr efrâdı katl ve karye çobanı Kostantin'e defn etdirdikleri bekçiler tarafından ihbâr edilmiş olduğu Amasya Mutasarrıflığından bildirilmiş ve ta'kîbâta başlamış idi. İcrâ' olunan tahkikat raporunda efrâdın yedi kişiden ibâret bulunduğu ve bunlardan altı neferinin katledildiği ve birinin firâra muvaffak olarak Mecidözü'ne gitdiği maktûllerden üçünün cesedleri bulunmuş ise de dîger üçünün nereye defn edildiği gece olmak hasebiyle bilinemeyeceğini cenâzeleri bi-z-zât defn eden karye çobanı Kostantin tarafından ifâde ve Papaz Yorgi ile Bekçi İlya taraflarından da i'tirâf edilmişdir. Fakat vak'a-i cinâiyye her ne kadar eşkıyâya isnâd edilmek isteniyorsa da bu fecâyiin icrâsına bi-l-ittifâk mezkûr karye ahâlîsinin sebebiyyet vermiş olduğu anlaşılıyor ve Hükûmetin haber-dâr olacağını hissetmeleri üzerine işbu cinâyet-i siyâsiyyeye iştirâk ve irtikâb eden beş şahsı ortadan gaib ederek gûyâ eşkıyâlar tarafından kaçırıldıkları köylü tarafından beyân olunuyor ve medhâl-dâr olanları hakkında ta'kîbât yapılmakdadır. Pek hazîn ve elîm olan bu vak'a bu yolda bir sû-i te'sîr vücûda getirmişdir. Tevârih-i muhtelife ile takdîm olunan raporlarımda Rûm komitelerinin ve Rûm Hristiyânlarının İslâmlar aleyhindeki gasb ve imhâ siyâsetini arz ve tasvîr etmiş idim. Birçok vakayi'-i hûn-hârâneyi Müslümânlara atf eylemekden çekinmiyorlarsa da işbu Mahmud'un vak'a-i mü'essifesi artık tamâmıyla teeyyüd etmişdir. Hûn-hârlığın bu canlı misâlinin düvel-i İ'tilâfiyye mümessillerine iblâğıyla te'sîr husûle getirilmesini istirhâm eylerim. İstihbârât 106

11 Haziran 335
Vürûdu 17 minh

Dokuzuncu Ordu Kıtaâtı Müfettişi
Mustafa Kemâl

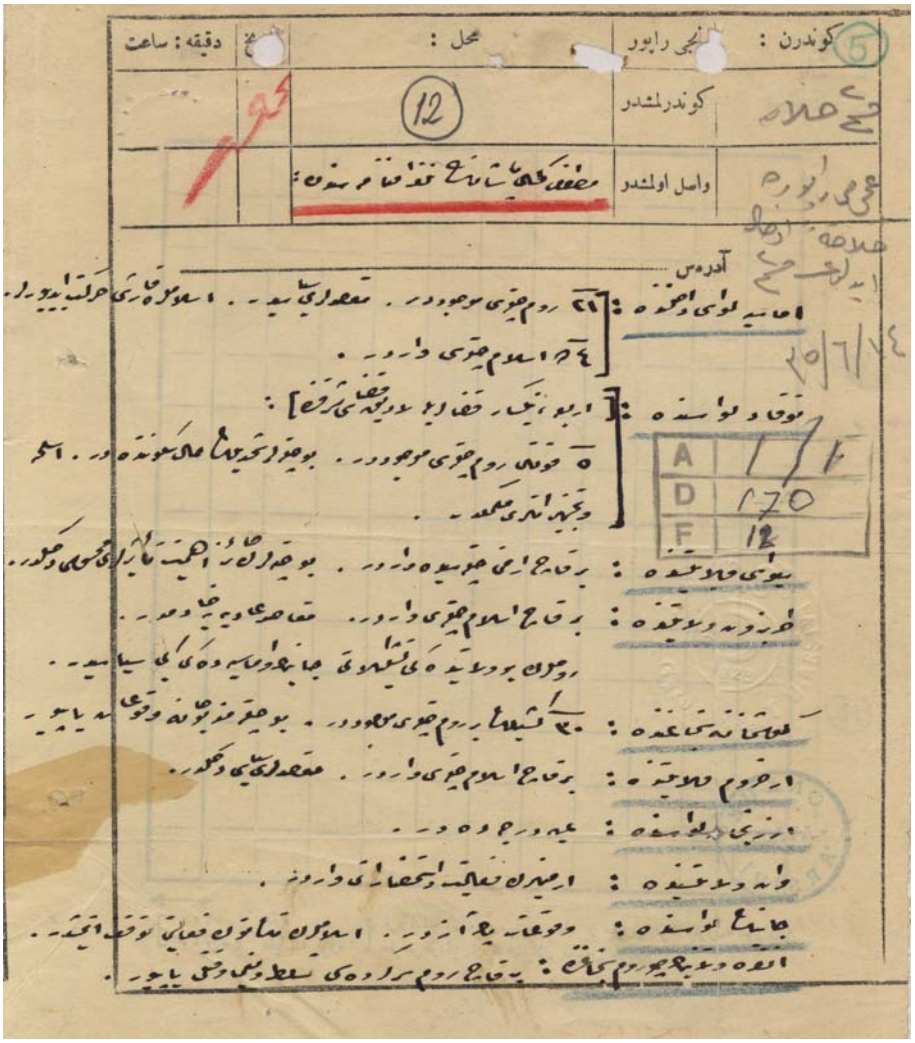
2. Kısım müsta'cel. 1. Şu'be yazacakdı. Yazmış mı bakınız. 21/6/35

1. Şu'beden Muzaffer Bey gelmemiş, tahkik edilemedi. 21/6/35

1. Şu'beden yazılmışdır. 22/6/35

Hıfzını Muzaffer Bey söyledi. 22/6/35

---------- ----- ----------

کوندرن : انجی راپور | محل : | دقیقه : ساعت

کوندرلشدر | (12)

واصل اولشدر | مقصد کلمانی تایپ تفتاتو سندن :

آدرس

اعانه یولی واصل ده : [۲۱ روم چوی موجوددر . مقصد ایچی بیلمیه . اسلوبه جاری حرکته ایدیورلر .
۲۴ اسلوم چوی وارور .]

توقیف یولسنده : [ایلو انجی . قفاریه دوریلمه حقلری ترتیب :
۵ قوتی روم چوی موجوددر . بوچوقلر تخمینا ماکی کوندره ور . اسکی
وتجهیلاتی مکلف .]

A	1
D	170
F	12

یولی جلو کیده : برقاچ اوی چوبیده وارور . بوچوقلر جاری اکیلیه تارلای کوسی وکلدر .

طرزه دوکیده : برقاچ اسلوم چوی وارور . مقصدی بیلمیه وبیلمیه جاری وکلدر .
روجون بوردیده کی تشکیلاتی جاپلوسیه وکی یاسیه .

قطعاتنه تشکیلاتی : ۲۰ تشکیلاتی روم چوی موجوددر . بوچوقلر تخمینا وتوقیه یاپیور .

ارقروم جلو کیده : برقاچ اسلوم چوی وارور . مقصدی بیلمیه وکلدر .

ارزی یولسنده : کیده وریلمه وده .

وارده دوکیده : ارمیدان تعلیقه ایتحفاظی وارور .

جاپلوسنده : وچوقلر یوقاریدر . اسلوبلر تماتون قطعاتی توقیف ایتمیه .

الده دوکیده چوروم کیلر : برقاچ روم سراده کی تشکیلاتی دخی یاپیور .

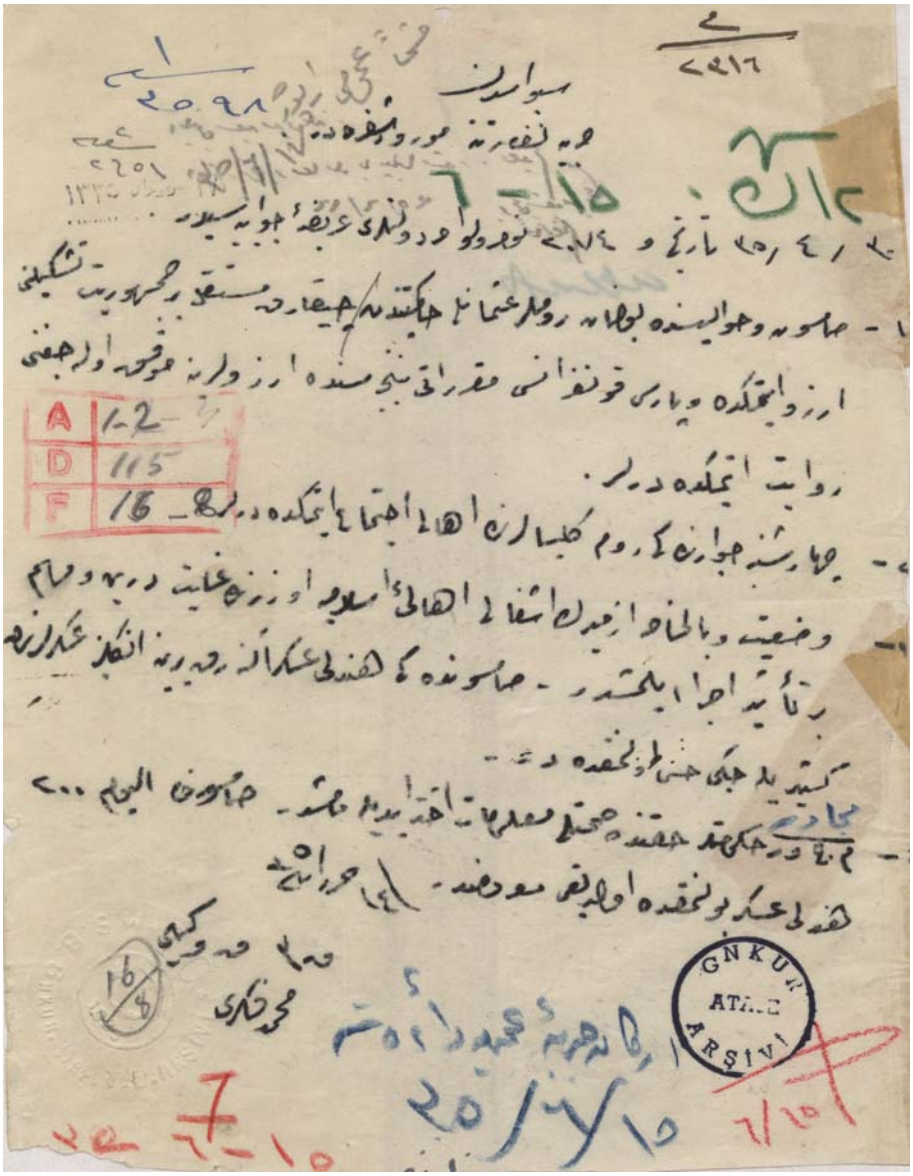
Mustafa Kemâl Paşa'nın telgraf-nâmesinden:

Umûmî rapora hulâsaten idhâl edildi. 2. Kısım

14/6/35

Amasya livâsı dâhilinde:	21 Rûm çetesi mevcûddur. Maksadları siyâsîdir. İslâmlara karşı hareket ediyorlar. 4 de İslâm çetesi vardır.
Tokad livâsında:	(Erbaa, Niksar kazâlarıyla Ladik kazâsı şarkında): 5 kuvvetli Rûm çetesi mevcûddur. Bu çeteler şimdilik hâl-i sükûnetdedir. Esliha ve techîzâtları mükemmeldir.
Sivas vilâyetinde:	Birkaç Ermeni çetesi de vardır. Bu çetelerin hâiz-i ehemmiyyet te'sîrleri mahsûs değildir.
Trabzon vilâyetinde:	Birkaç İslâm çetesi vardır. Makasid-i âdiyyeye hâdimdir.
	Rûmların bu vilâyetdeki teşkîlâtı Canik ve Amasya'daki gibi siyâsîdir.
Gümüşhâne sancâğında:	30 kişilik bir Rûm çetesi mevcûddur. Bu çete mezbûh-âne vukuât yapıyor.
Erzurum vilâyetinde:	Birkaç İslâm çetesi vardır. Maksadları siyâsî değildir.
Erzincan livâsında:	Aynı derecededir.
Van vilâyetinde:	Ermenilerin fa'âliyyet ve istihzârâtı vardır.
Canik livâsında:	Vukuât pek azdır. İslâmların tek tük(?) fa'âliyyeti tevakkuf etmişdir.
Ankara vilâyetinin Çorum sancâğında:	Birkaç Rûm ser-gerdesi tasallut ve yağma ve katl yapıyor.

---------- ----- ----------

Sivas'dan Harbiyye Nezâretine mevrûd şifredir.

30/4/35 târih ve 2074 numrolu emr-i devletleri arîza-i cevâbiyyesidir.

1. Samsun havâlîsinde bulunan Rûmlar Osmânlı hâkimiyyetinden çıkarak müstakill bir cumhûriyyet teşkîlini ârzû etmekde ve Paris Konferansı mukarrerâtı netîcesinde ârzûlarına muvaffak olacağını rivâyet etmekdedirler.

2. Çarşanba civârındaki Rûm kilîselerinde ahâlî ictimâ' etmekdedirler.

3. Vaz'iyyet bi-l-hâssa İzmir'in işgali ahâlî-i İslâmiyye üzerinde gayet derin ve mühimm bir te'sîr icrâ' eylemişdir. Samsun'daki Hindli asker alınarak yerine İngiliz askerlerinin getirileceği hiss olunmakdadır.

4. Mücâvir hükûmetler hakkında sıhhatli ma'lûmât ahz edilememişdir. Samsun'da el-yevm 200 Hindli asker bulunmakda olduğu ma'rûzdur.

14 Haziran 35

3. K. K. Vekîli
Mehmed Fikrî

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Dâiresine 15/6/35

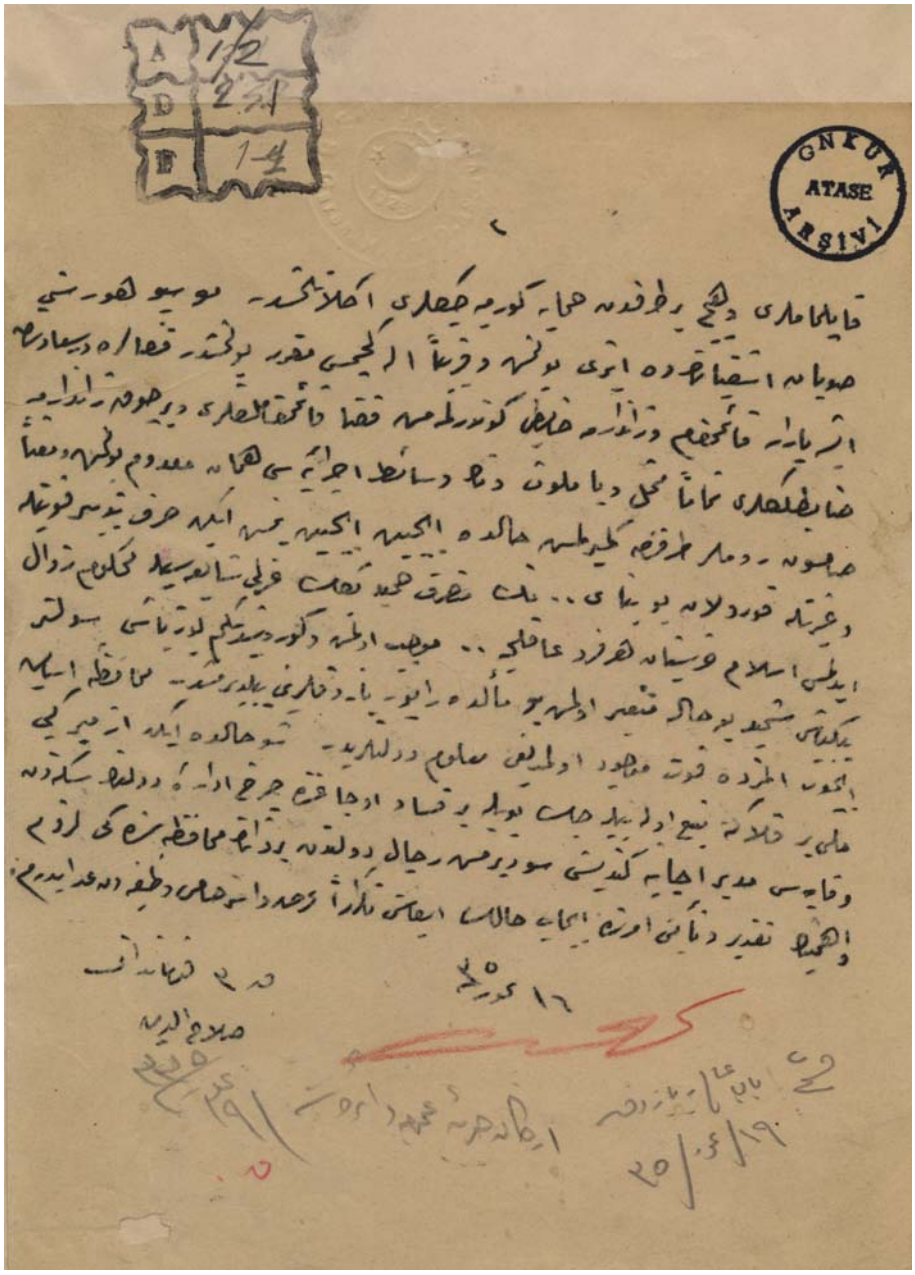
---------- ----- ----------

A 1/2
D 231
F 1
GNKUR ATASE ARŞİVİ

158

۱۹ تشرین ۱۳۲۵

© T.C. Cumhurbaşkanlığı Atatürk Kitaplığı

GNKUK
ATASE
ARŞİVİ

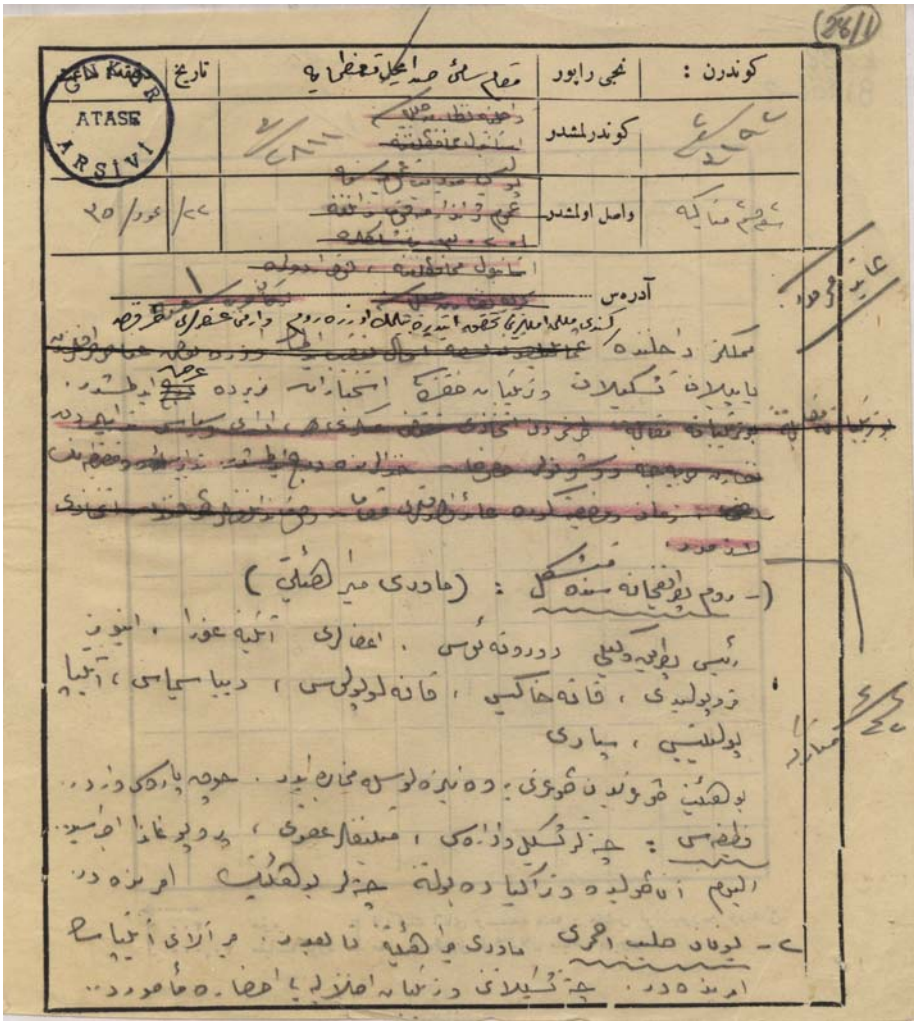
Samsun'dan Harbiyye Nezâretine mevrûd şifredir.

Samsun mıntıkasının âsâyiş ve vaz'iyyeti ber-vech-i zîr ma'rûzdur. Harb zamânında Samsun Rûmlarının teşkîl etdikleri çetelerle havâlî âsâyişini muhtell bırakdıkları ve Hükûmeti ta'kîb taburları teşkîline mecbûr ve işgal etdikleri ma'lûmdur. Mütâreke in'ikadından beri şımarıklık artarak Samsun'da gündüzleri eşkıyânın çarşılarda müsellahan gezmesi ve geceleri kasaba kenârlarında yaylım ateşleri yapılması ve Çarşanba Bafra yollarıyla Sivas Câddesi münâkalâtının inkıtâa uğratılması derecesine varmış ve müteessir olan ahâlî-i İslâmiyye de mukabil çeteler teşkîl hevesine düşmüş ve şerâit-i maîşet ağırlaşmışdır. İş bir hâle varmışdır ki bir ay evvel İngiliz Mümessil-i Siyâsîsi Mösyö Hörst Merzifon'dan dönerken (LALMSH) Hind askeri ile maân yolda soyulmuş ve Hükûmetce geriye çağrılmışdır. Şu vaz'iyyetde selef-i âcizî Re'fet Bey ve müteâkıben gelen Mutasarrıf Hamîd Bey Samsun'da evvelâ İslâm çetelerini turuk-ı muhtelife ile istîmâna mecbûr etmek ve bunlara medâr te'mîn ederek şekavetden ayırmak cihetine tevessül etmişler ve bunda muvaffak oldukdan sonra Rûm Metropolidinin tesvîlât-ı iğfâlkâranesine karşı Rûm çetelerinin de istîmânı için mühlet i'tâ' ve telkinât-ı lâzıme icrâ' ederek ve dün bu eşkıyânın mühimm bir kısmıyla görüşerek (MRVEARA'tın) sol sâhilindeki kurâya ait çeteleri istîmân etdirmişlerdir. Mutasarrıf Bey'le İngiliz Mümessili Mösyö Solter de mülâkatda bulunmuş eşkıyânın maksad-ı siyâsîden uzak âdî adamlar olduğu anlaşılmış ve tevehhümâta kapılmamaları ve hiçbir tarafdan himâye görmeyecekleri anlaşılmışdır. Mösyö Hörst'ü soyan eşkıyânın da izi bulunmuş ve karîben ele geçmesi mukarrer bulunmuşdur. Kazâlara Der-saâdet'den işe yarar kaim-makam ve jandarma zâbiti gönderilmemiş, kazâ kaim-makamlıkları ve birçok jandarma zâbitlikleri tamâmen münhall veyâ mülevves ve tek vesâit-i icrâiyyesi hemân ma'dûm bulunmuş def'aten Samsun Rûmları tarafından kemirilmiş hâlde için için yanmış iken sırf tedbîr kuvvetiyle ve gayretle kurulan bu binâyı .. tek Mutasarrıf Hamîd Bey'in azli şâyiasıyla mahkûm-ı zevâl edilmesi İslâm Hristiyân her ferd-i âkılca .. mûcib olmuş ve görüşdüğüm Yüzbaşı Solter Binbaşı Şimid bu hâle mütegayyir olmuş bu meâlde rapor yazdıklarını bildirmişdir. Muhâfaza-i âsâyiş için elimizde kuvvet mevcûd olmadığı ma'lûm-ı devletleridir. Şu hâlde iken İzmir gibi millî bir felâkete menba' olabilecek böyle bir fesâd ocağında sırf idâre-i devletin sekteden vikayesi müdîr ecânibe kendisini sevdirmiş ricâl-i devletden bir zâtın muhâfazasındaki lüzûm ve ehemmiyyetin takdîr ve te'mîni emrinde îcâb-ı hallin îfâsını tekrâren arz ve istirhâmı vazîfeden add ederim.

16 Temmuz 35

3. K. Kumandanı
Selâhaddîn

---------- ----- ----------

کوندرن : نجی راپور | کوندرلمشدر | واصل اولمشدر | تاریخ | مصلحتی حسب المحل تعرض ایدیلمشدر

آدرس .....

محلز دعلسه ... یاپیلان تشکیلات وزیانه قطعاً اشتمال ایتمه ... (مادی میراثیه)

(- روم پوفجانه سنه گل : (مادی میراثیه)

بیسی پوفیه دیلی دودونه لوسی . اعضاری آتینه عود ، انیون زوپولیدی ، قانه خاکسی ، قانه لوپولوسی ، دیپاسیاسی ، آتینا پولیتیس ، سپاری

پولکیت قوزلدن قوری ، ده نیزه لوسی محاربه ایدر . حوضه پاره کی وارد .

وظیفسی : جنازه کیلدا کی ، مشعل حضوری ، پروپوغاندا اجراسی . البسم آنا قولیده وزاکیاده پولة جنازه پولکیت امریله در .

۲- یونان حلب اخری مادی میراثیه تابعیت . مرآلای آتیناسی امریله در . جنازه یدی وزیانه اهالیدن اعضاء حاضر در .

کوندرن :	نجی رابور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر	1/1		
	واصل اولمشدر	28-2		

28/2

GNKUK ATASE ARSIVI

آدرس

۳ - رکمی مهاجرینه توزیعی یاپلمق اوزره وردیلر.

٤ - استانبولده بولونان و یوکسک اسکله وصحنه رضا ایدلمشدر. عین کیفیت ده اوزمیر ده واقع اولمشدر. بو حدودلرده بولونان کوی اهالیسی ضبط ایدلمه و اسکله بولونمیان نقاطده دیکر محللره نقل اولونمشدر.

بو اسکله وصحنه، تخلیه رتبه سی کندیلکده در.

٥ - اجنبی بولونان زاده و توقف مادری ایچون مخصوص صاتون آلنمشدر.

٦ - استانبولده طوپلنان رکاب جنبی برای سفان والیه سوق ایدیلمکده در.

٧ - مادری ایچون ایرجی تشکیلاتی یاپیلمشدر. بو تشکیلات کمیسیون استانبول برنجی، یاندیوم وزه کیسیون تلفونطاقی وصحافانه محدود. ایرجی محلی اجنبی لحاظه کیسیون اجنبی بولونان ده و کی بورلره توزیع ایچون اجنبی ده الاماده تقسیم ایدلمشدر.

28/3

ساعت : دقيقه	تاريخ	محل :	نجى رابور	كيمدن :
		1/1	كوندرلمشدر	
		1 28-3	واصل اولمشدر	

GNKUR ATASE ARŞİVİ

آدرس ....

ازمير جوارنده ۷۰ بيكى متجاوز اردو واردر.
عثمانلى اردوسنك حركت اخيره‌سى اخلاط خاطراتنى آلمقده‌در. فقط
بونلره حركت اعتماديه معركه‌لرى ايچون ياپيلمش تجمع ايدر ايلكده ديكرلرى
كيزليجه تعقيب ايلمكده‌در.
قادينه دلوه تكميل اژدر مصعم ولمعه محدوددر.
٨ — قطعه اراده ١ آلتى جماعت دكزيله محدود ~~وكراده~~ توقيع بولنمقده‌در.
فقط مرجح مقصد... ده آلتى دكزيله سفاين حربيه دوردوق در.
سفاين حربيه ده ٢ آلتى ايكى تونى تركيب مرادى :
كيلو ، تكفور طاغ ، بانديرمه ، مكيك ، وه دكر كليبى
مأمون در.
ساعده‌ده حالى ظهوره بولنديغنده يه دكلانى يونان سفنه‌سى اسنادسز
حالنده توفيرده محلات آلتى دكزيله تكتيكى طيارلر ٥
توكلى و ده آماده بولنمقده‌در.

(28/4)

دقیقه : ساعت	تاریخ	محل :	نجی رابور	کوندرن :
		1/1	کوندرلشدر	
		28-4	واصل اولمشدر	GNKUR ATASE ARŞİVİ

آدرەس ....

شو حوسه بعثان و هیجان حالنده اوروپا پایتختلرنده یونان
حکومتی بولشویکلره علاقه‌دار. و [illegible] کوشش ایدیور.
[illegible] حالی [illegible] ایدیور [illegible] [illegible] بولنانلری زیاده
ایدیور. [illegible] بو نوقطه‌یه [illegible] اوقف [illegible]

٩ – [illegible] حافظه‌سنه رجوع [illegible] عنید.
اولارك آمال [illegible] ولایتلره شرقیه‌ده دەدر.
~~بوکونکو حالنده [illegible] (ایرمنستان) حکومتی~~
~~[illegible] ایده‌جکدر~~
ولایتلره [illegible] آمال [illegible] (ایرمنستان) وجودی
اشغال [illegible] [illegible]

[illegible] شو حواله [illegible] مقال [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] یاپیلجق [illegible]
[illegible] اسکی [illegible] لازم کوره‌جکدر..

ایکاب حاله [illegible] ایجاب ایده‌جک

Makam-ı Sâmî-i Sadâret-i Uzmâya

Gayet mahremdir.

Memleketimiz dâhilinde kendi millî emellerini tahakkuk etdirebilmek üzre Rûm ve Ermeni unsurları tarafından yapılan teşkîlât ve tertîbât hakkındaki istihbârât zîrde arz edilmişdir.

1. Rûm Patrik-hânesinde müteşekkil: (Mavri Mira Hey'eti)

Reîsi Patrik Vekîli Doroteos. A'zâları Atilye Gora, İnöz Metropolidi, Katehakis, Kanalopulos, Diyasimas, Antipa, Polilitis, Sipadi

Bu hey'et doğrudan doğruya Venizelos'la muhâbere eder. Çok parası vardır.

Vazîfesi: Çeteler teşkîl ve idâresi, mitingler akdi, propaganda icrâsıdır.

El-yevm Anadolu'da ve Trakya'da bulunan çeteler bu hey'etin emrindedir.

2. Yunan Salîb-i Ahmeri: Mavri Mira Hey'etine tâbidir. Mîr-alây Antipas'ın emrindedir. Çete teşkîlâtını ve tertîbât-ı ihtilâliyyeyi ihzâra me'mûrdur.

3. Resmî Muhâcirîn Komisyonu: Yine Mavri Mira emrindedir.

4. İstanbul'da Patrik-hânede ve Yunan konsolatosunda esliha ve ceb-hâne iddihâr edilmişdir. Umûm kilîselerde de üniforma vardır. Bir müddet evvel Patrik-hânenin taharrî olunacağı haber alınmış ve esliha Patrik-hâne yakınında dîger bir mahalle nakl olunmuşdur.

Bu esliha ve ceb-hâneyi Kılkış zırhlısı getirmekdedir.

5. Ermeni Patriği Zaven Efendi, Mavri Mira Cem'iyyetince satın alınmışdır.

6. İstanbul'da toplanan Rûm muhâcirîni berây-i iskân Trakya'ya sevk edilmekdedir.

7. Mavri Mira Rûmlardan izci teşkîlâtı yapmışdır. Teşkîlât şimdilik İstanbul, Bursa, Bandırma, Kırkkilîse, Tekfurdağı ve mülhakatına münhasırdır. İzciler mahalle i'tibârıyla takımlara, kilîse i'tibârıyla bölük ve taburlara, metropolid-hâne i'tibârıyla alaylara taksîm edilmişdir.

İzciler miyânında 20 yaşını mütecâviz adamlar da vardır.

Osmânlı ordusunda hidmet etmiş ihtiyât zâbitânı alınmakdadır. Fakat bunlara çok i'timâd edemedikleriçün pek ateşli yemînler etdirilmekde ve hareketleri gizlice ta'kîb olunmakdadır.

Kânûn-ı evvelde tekmîl izciler muallem olmağa mecbûrdurlar.

8. Taşralarda esliha, ceb-hâne ve techîzât mahdûd mevâkide bulundurulmakdadır. Fakat mühimm mikdârda esliha ve ceb-hâne ise sefâin-i harbiyye derûnundadır.

Sefâin-i harbiyyedeki eslihanın îcâbında tevzî' merkezleri:

Gelibolu, Tekfurdağı, Bandırma, Gemlik, Karadeniz Ereğlisi, Samsun'dur.

Müsâid bir hâl zuhûrunda bu limanlara birer yelkenli Yunan sefînesi istasyon hâline konarak o mahallin esliha ve ceb-hânesi yelkenlinin anbarında yüklü ve emre âmâde bulunacakdır.

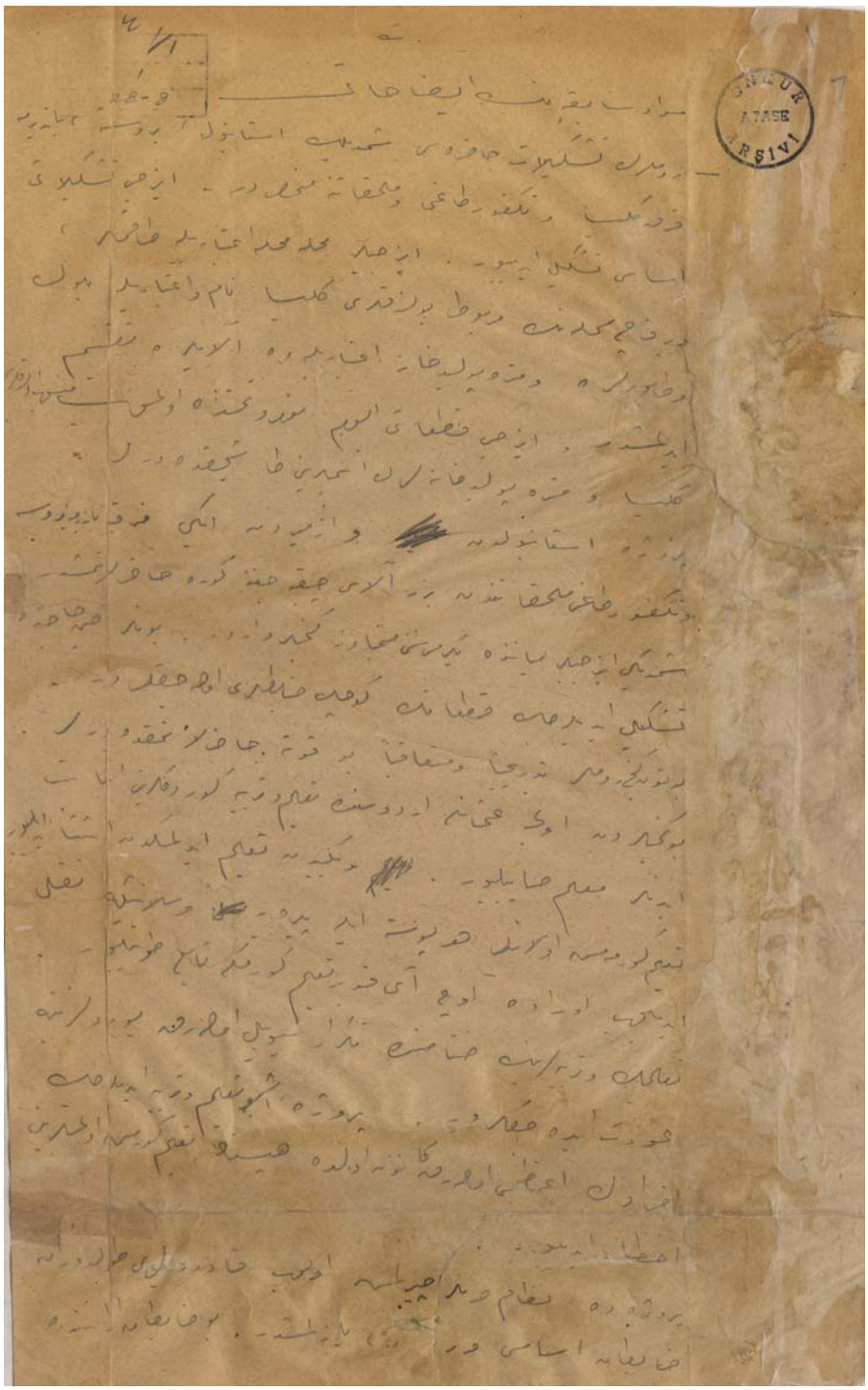
Şu sûretle bir galeyân ve isyân hâlinde emr-i vâki' yapılırsa Yunan Hükûmetinin bu işde alâka-dâr olmadığını göstermek istiyorlar. Esliha ve ceb-hâneyi hâmil torpidolar sıkca sıkca bu limanları ziyâret ediyorlar. Bir limanda 3 günden fazla kalmamaları emr iktizâsındandır.

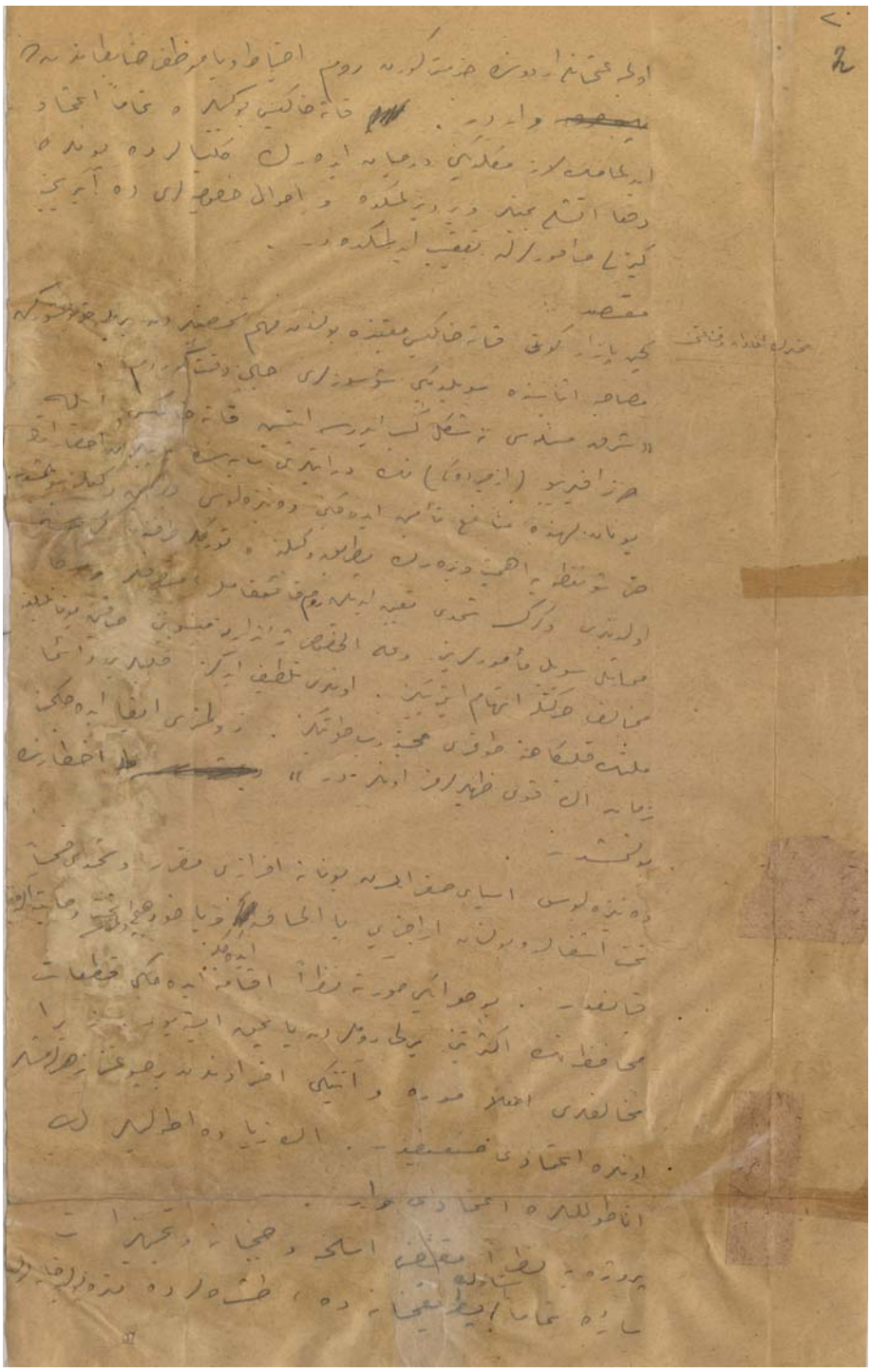
9. Ermeni hâzırlığı da Rûm hâzırlığının aynıdır.

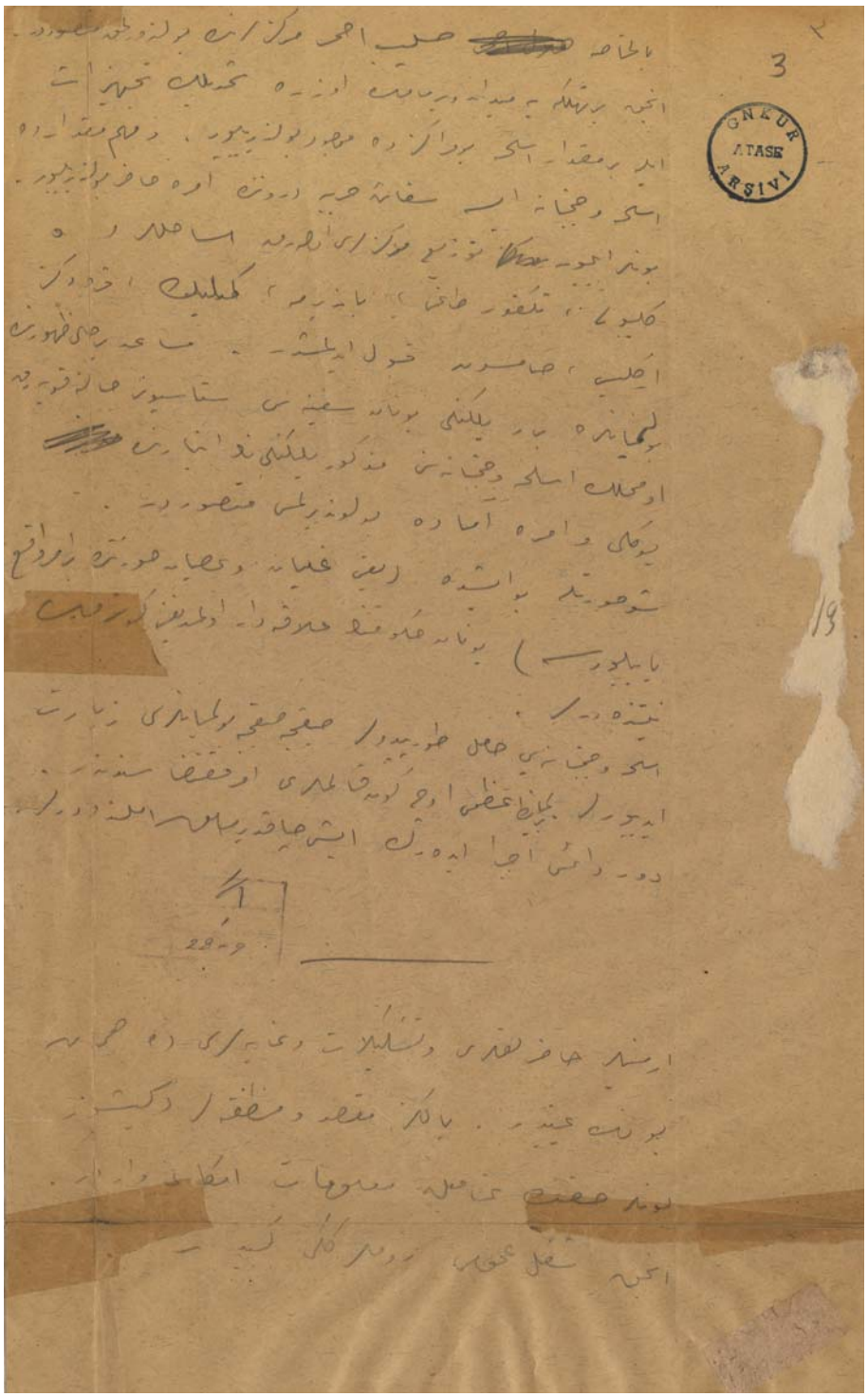
Onların âmâl-i siyâsiyyesi vilâyât-ı şarkıyyededir. Yalnız vilâyât-ı şarkıyyedeki emelleri tamâmıyla tahakkuk etmezse (İzmit) ve civârı işgal olunarak âtî-i siyâsîlerinin te'mînine çalışılacakdır. Arz olunan şu ahvâle karşı mukabil tedâbîr ittihâzı veyâ bu teşkîlâtın memleketimiz dâhilinde icrâ-yi fa'âliyyet etmelerine imkân bırakılmaması esbâbının istikmâli elzem görünmekdedir. Îcâb-ı hâlin Meclis-i Vükelâca tezekkür ve teemmülüyle yapılması îcâb edecek husûsâtın taraf-ı âcizîye iş'ârına müsâade-i fahîm-âneleri müsterhamdır.

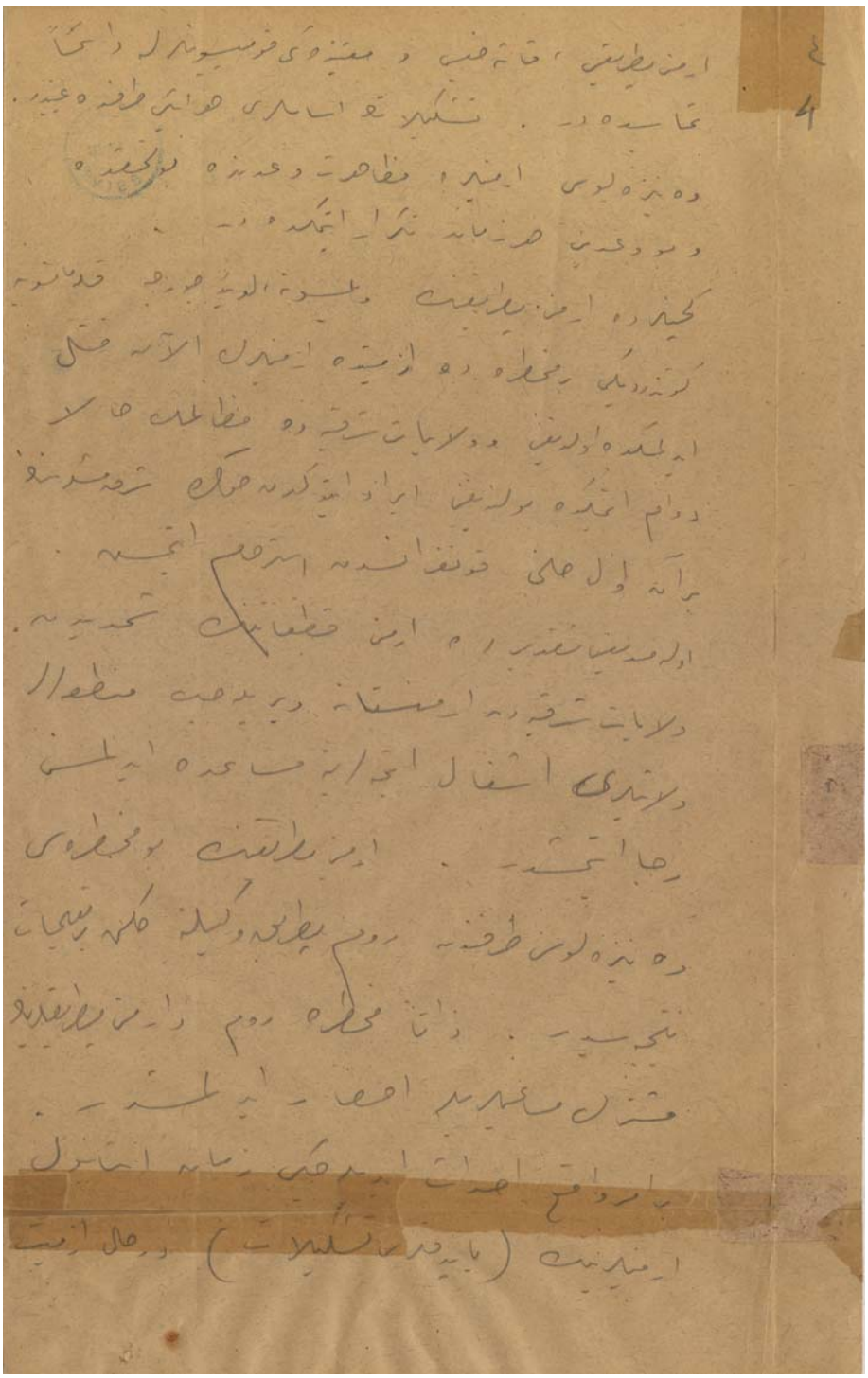
(İmza) (İmza) (İmza)

---------- ----- ----------

ATATÜRK ARŞİVİ

Mevâdd-ı sâbıkanın îzâhâtı

Rûmların teşkîlât-ı hâzırası şimdilik İstanbul, Bursa, Bandırma, Kırkkilîse, Tekfurdağı ve mülhakatına münhasırdır. İzci teşkîlâtı esâsı teşkîl ediyor. İzciler mahalle mahalle i'tibârıyla takımlar ve birkaç mahallenin merbût bulundukları kilîse nâm ve i'tibârıyla bölük ve taburlara ve metropolid-hâne i'tibârıyla da alaylara taksîm edilmişdir. İzci kıta'âtı el-yevm numro tahtında olmayıb mensûb oldukları kilîse ve metropolid-hânelerin isimlerini taşımakdadırlar.

Proje İstanbul'dan ve İzmir'den iki fırka Bandırma, Bursa ve Tekfurdağı mülhakatından birer alay çıkacağına göre hâzırlanmışdır. Şimdiki izciler miyânında yirmisini mütecâviz gençler vardır. Bunlar hîn-i hâcetde teşkîl edilecek kıtaâtın küçük zâbitleri olacaklardır. Bütün genç Rûmlar tedrîcen ve müteâkıben bu kuvvete hâzırlanmakdadırlar. Bu gençlerden evvelce Osmânlı ordusunda ta'lîm ve terbiye gördüklerini isbât edenler muallim sayılıyor ve yeniden ta'lîm edilmekden istisnâ ediliyor ta'lîm görmemiş olanlar her posta ile Pire'ye ve Selânik'e nakl edilib orada üç ay kadar ta'lîm görmeye tâbi' tutuluyor. Ta'lîmin ve terbiyelerinin hitâmında tekrâr sivil olarak yurdlarına avdet edeceklerdir. Proje işbu ta'lîm ve terbiye edilecek efrâdın a'zamî olarak kânûn-ı evvelde hepsinin ta'lîm görmüş olmalarını ihtâr ediyor.

Projede nizâm-ı harbler çizilmiş olub kadroları dolduran zâbitân esâmî ve rütbeleri yazılmışdır. Bu zâbitân arasında evvelce Osmânlı ordusunda hidmet gören Rûm ihtiyât veyâ muvazzaf zâbitândan da vardır. Katehakis bu gibilere tamâmen i'timâd edilmemek lâzım geldiğini der-miyân ederek kilîselerde bunlara daha ateşli yemînler verdirilmekde ve ahvâl-i husûsiyyeleri de ayrıca gizli me'mûrlarla ta'kîb edilmekdedir.

Maksad:

Muhbirlerin ifâdât ve kanâati: Geçen Pazar günü Katehakis maiyyetinde bulunan mühimm şahıslardan biriyle konuşurken musâhabe esnâsında söylediği şu sözleri câlib-i dikkat gördüm. "Şark mes'elesi ne şekil kesb ederse etsin Katehakis ile Zafiriyo(?) (İzmir'deki)nin dirâyetleri sâyesinde yapılan ihzârâtın Yunan lehinde menâfi' te'mîn edeceğini" Venizelos Patrik Vekîline söylemişdir. Hattâ şu noktaya ehemmiyyet vererek Patrik Vekîline "Türkler tarafından (gerek) evveldenberi ve gerekse şimdi ta'yîn edilen Rûm kaim-makamlar, mutasarrıflar ve buna mümâsil sivil me'mûrlarını ve ale-l-husûs jandarma mensûbînini sakın Yunanlılığa muhâlif hareketle ithâm etmeyiniz. Onları taltîf ediniz kalblerini dâima milletin kalb-gâhına doğru meczûb tutunuz. Rolümüzü îfâ edeceğimiz zamân en kaviyy zahîrlerimiz onlardır." ihtârında bulunmuşdur.

Venizelos Asya-yı Suğrâ'dan Yunan'a ifrâzı mukarrer ve şimdi kısmen taht-ı işgalde bulunan arâzîyi ya ilhâk edeceğiz ve-yâhûd hiç olmazsa taht-ı vesâyete alacağına kanidir. Bu cevâbını sûrete nazaran ikame edeceği kıtaât-ı muhâfazanın ekseriyyetini yerli Rûmlardan yapmak istiyor. Zîrâ

muhâlifleri aslen Mora ve Etniki efrâdından bir çoğunu zehirlemişler onlara i'timâdı zaîfdir. En ziyâde Adalılarla Anadolululara i'timâdı var.

Projeye nazaran muktezî esliha ve ceb-hâne, techîzât-ı sâire tamâmen İstanbul'da Patrik-hânede, taşralarda metropolid-hânelerde bi-l-hâssa Salîb-i Ahmer merkezlerinde bulundurulmak mutasavverdir. Ancak bir tehlikeye meydân vermemek üzre şimdilik techîzât ile bir mikdâr esliha bu merâkizde mevcûd bulunduruluyor ve mühimm mikdârda esliha ve ceb-hâne ise sefâin-i harbiyye derûnunda emre hâzır bulunduruluyor. Bunlar için tevzî' merkezleri olarak sâhillerde Gelibolu, Tekfurdağı, Bandırma, Gemlik, Karadeniz Ereğlisi, Samsun kabûl edilmişdir. Müsâid bir hâl zuhûrunda bu limanlara birer yelkenli Yunan sefînesi stasyon hâline konarak o mahallin esliha ve ceb-hânesini mezkûr yelkenlinin anbarında yüklü ve emre amâde bulundurulması mutasavverdir. Şu sûretle bu işde (ya'nî galeyân ve isyân sûretinde bir emr-i vâki' yapılırsa) Yunan Hükûmetinin alâka-dâr olmadığını göstermek niyetindedirler.

Esliha ve ceb-hâneyi hâmil torpidolar sıkca sıkca bu limanları ziyâret ediyorlar. Bir limanda a'zamî üç gün kalmaları emr muktezâsındandır. Devr-i dâimî icrâ' ederek işi çakdırmamak emelindedirler.

Ermeniler hâzırlıkları ve teşkîlât ve gayeleri de hemen bunun aynıdır. Yalnız maksad ve mıntıkaları değişiyor. Bunlar hakkında tamâmıyla ma'lûmât imkânı vardır. Ancak şekl-i umûmî Rûmlarınki gibidir.

Ermeni Patriği, Katehakis ve maiyyetindeki komisyonlarla dâima temasdadır. Teşkîlâtın esâsları her iki tarafda aynıdır. Venizelos Ermenilere müzâheret va'dinde bulunmakda ve bu va'dini her zamân tekrâr etmekdedir. Geçenlerde Ermeni Patriğinin Vilson'a, Loid Corc'a, Klemanso'ya gönderdiği bir muhtırada İzmit'de Ermenilerin el'ân katl edilmekde olduğunu ve vilâyât-ı şarkıyyede mezâlimin hâlâ devâm etmekde bulunduğunu îrâd etdikten sonra Şark mes'elesinin bir an evvel hallini konferansdan istirhâm etmiş, olamadığı takdîrde Ermeni kıtaâtının şimdiden vilâyât-ı şarkıyyeden Ermenistan'a verilecek mıntıkalarla vilâyetleri işgal etmelerine müsâade edilmesini ricâ etmişdir. Ermeni Patriğinin bu muhtırası Venizelos tarafından Rûm Patrik Vekîline gelen bir ta'lîmât netîcesidir. Zâten muhtıra Rûm ve Ermeni patriklerinin müşterek mesâîleriyle ihzâr edilmişdir.

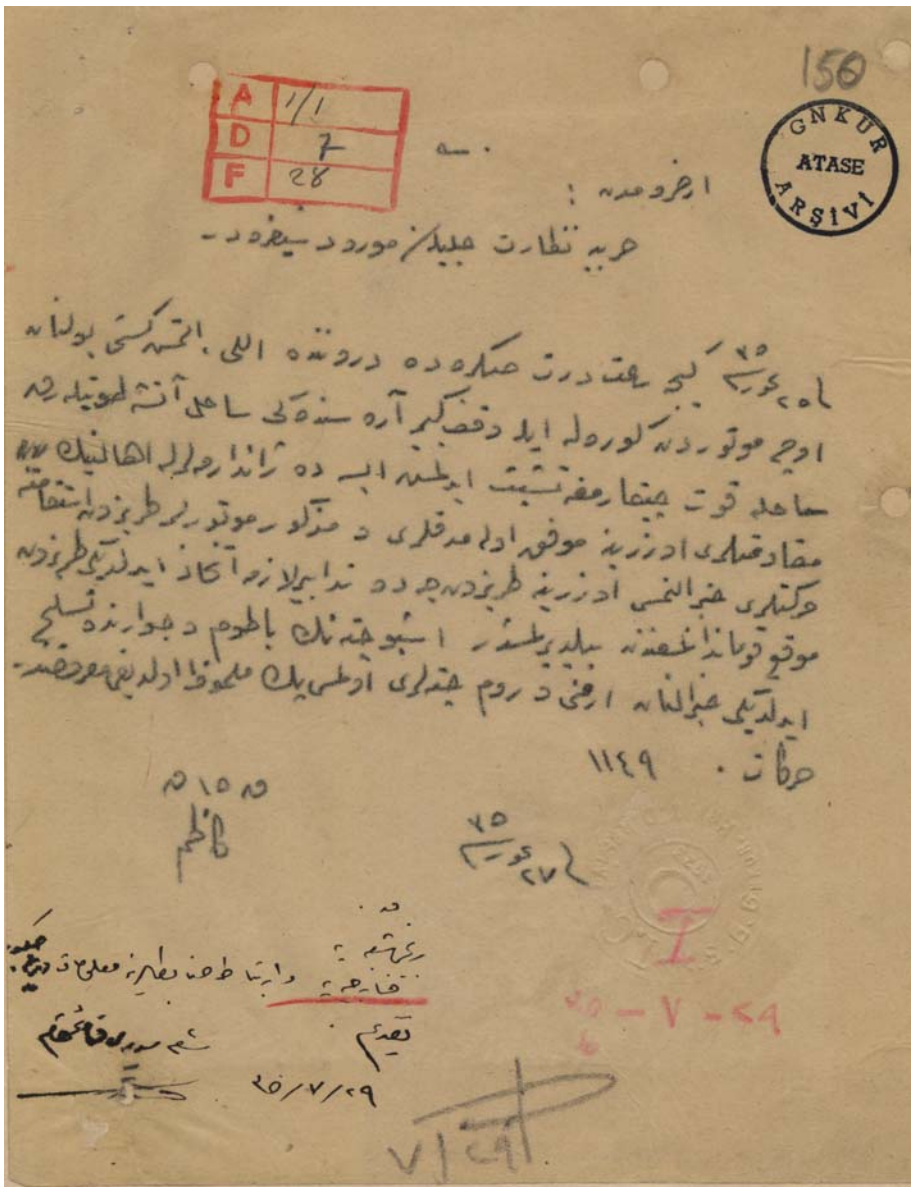
Bir emr-i vâki' ihdâs edileceği zamân İstanbul Ermenilerinin (yapdıkları teşkîlât) derhâl İzmit ve havâlîsini işgal etmeleri mukarrerdir.

Esliha ve ceb-hâneyi Yunan sefâininden alınacağı ta'lîmâtı verilmişdir.

Venizelos işgalleri teksîr ve tevsî' etdirmeyi sonunda herhâlde Yunanlılığa nâfi' addetmekdedir. Ermenilerin âmâl-i milliyyeleri vilâyât-ı şarkıyyeye mün'atıfdır. Şâyed Avrupa karâr vermezse Yunanlıların yapacağı mahsûs olan bir emr-i vâkide hareketsiz kalmak istemiyorlar o zamân İzmit ve havâlîsini işgal etmekle âtî-i siyâsîlerini te'mîn etmek karârındadırlar.

(İmza)

---------- ----- ----------

Erzurum'dan:

Harbiyye Nezâret-i Celîlesine mevrûd şifredir.

25 Temmuz 35 gecesi sâat dört sonrada derûnunda elli altmış kişi bulunan üç motordan Görele ile Vakfıkebir arasındaki sâhil ateşe tutularak sâhile kuvvet çıkarmağa teşebbüs edilmiş ise de jandarmalarla ahâlînin mukavemetleri üzerine muvaffak olamadıkları ve mezkûr motorlar Trabzon istikametine hareketleri haber alınması üzerine Trabzonca da tedâbîr-i lâzıme ittihâz edildiği Trabzon Mevki' Kumandanlığından bildirilmişdir. İşbu çetenin Batum ve civârında teslîh edildiği haber alınan Ermeni ve Rûm çeteleri olması pek melhûz olduğu ma'rûzdur. Harekât. 1149

27 Temmuz 35

15. K. K.
Kâzım

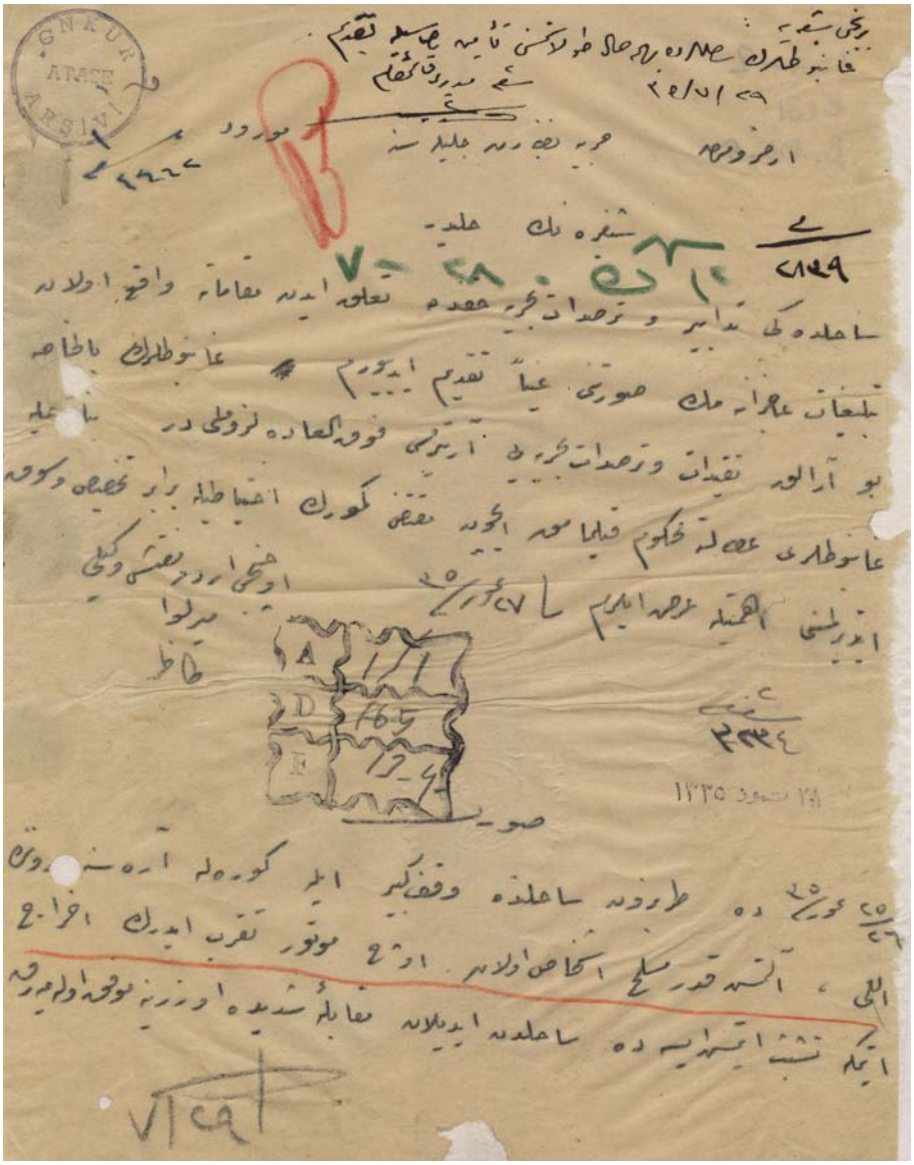
1. Şu'beye

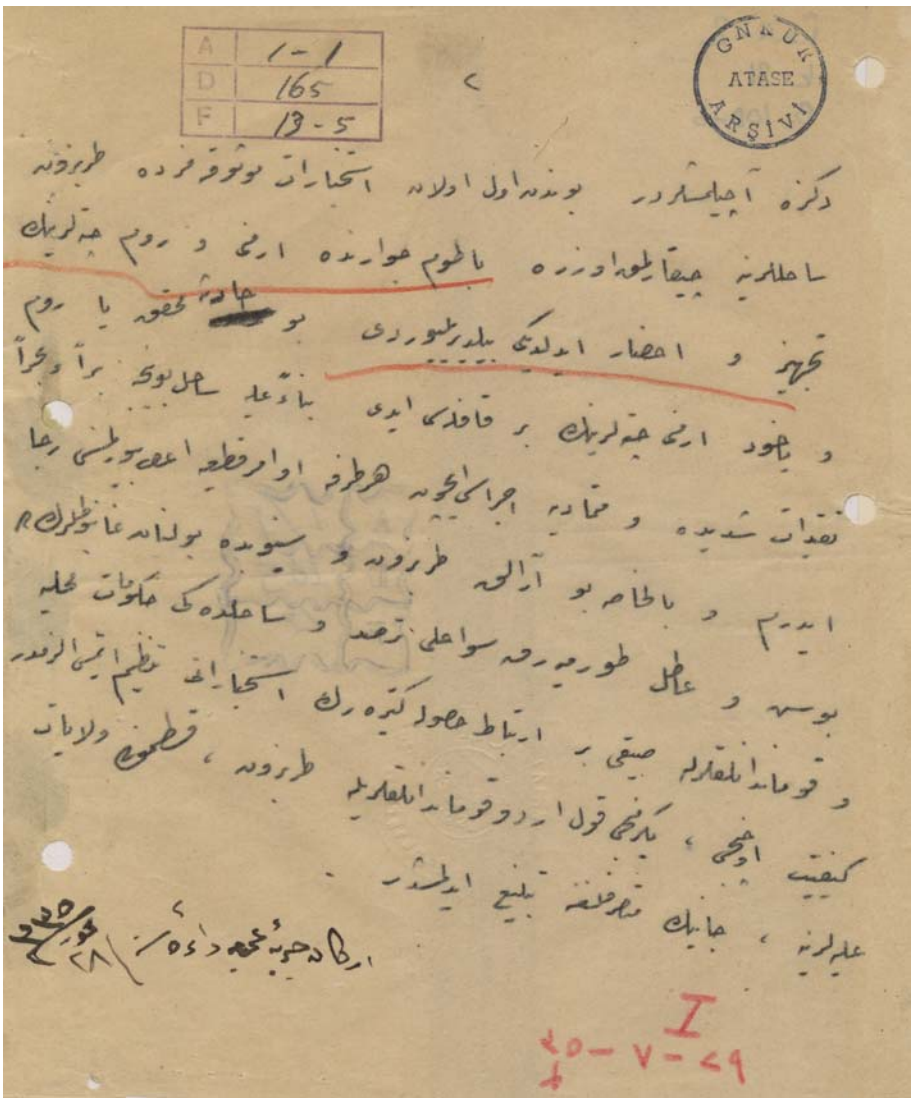
Hâriciyyeye ve irtibât zâbitlerine ma'lûmât verilecekdir. Takdîm

29/7/35

2. Şu'be Müdîri Kaim-makam
(İmza)

---------- ℘ ----- ☙ ----------

A 1-1
D 165
F 19-5
GNAUK ATASE ARŞİVİ

Birinci Şu'beye:

Ganbotların sâhillerde be-heme-hâl dolaşmasını te'mîn ricâsıyla takdîm.

29/7/35

2. Şu'be Müdîri Kaim-makam
(İmza)

Erzurum'dan Harbiyye Nezâret-i Celîlesine mevrûd şifrenin hallidir.

Sâhildeki tedâbîr ve tarassudât-ı bahriyye hakkında taalluk eden makamâta vâki' olan teblîgat-ı âciz-ânemin sûretini aynen takdîm ediyorum. Ganbotların bi-l-hâssa bu aralık takayyüdât ve tarassudât-ı bahriyyeyi artırması fevk-al-âde lüzûmludur. Binâen aleyh ganbotları atâlete mahkûm kılmamak için muktezî kömürün ihtiyâtıyla berâber tahsîs ve sevk etdirilmesini ehemmiyyetle arz eylerim. 27 Temmuz 35

Üçüncü Ordu Müfettiş Vekîli
Mîr-livâ
Kâzım

Sûret

25/26 Temmuz 35'de Trabzon sâhilinde Vakfıkebir ile Görele arasına derûnunda elli, altmış kadar müsellâh eşhâs olan üç motor takarrüb ederek ihrâc etmeye teşebbüs etmiş ise de sâhilden edilen mukabele-i şedîde üzerine muvaffak olamayarak denize açılmışlardır. Bundan evvel olan istihbârât-ı mevsûkamızda Trabzon sâhillerine çıkarılmak üzre Batum civârında Ermeni ve Rûm çetelerinin techîz ve ihzâr edildiği bildiriliyordu bu hâdise muhakkak ya Rûm ve-yâhûd Ermeni çetelerinin bir kafilesi idi. Binâen aleyh sâhil boyunca berren ve bahren takayyüdât-ı şedîde ve mütemâdiye icrâsı için her tarafa evâmîr-i kat'iyye i'tâ' buyurulmasını ricâ ederim ve bi-l-hâssa bu aralık Trabzon ve Sinob'da bulunan ganbotların da boş ve âtıl durmayarak sevâhili tarassud ve sâhildeki hükûmât-ı mahalliyye ve kumandanlıklarla sıkı bir irtibât husûle getirerek istihbârâtı tanzîm etmesi elzemdir. Keyfiyyet Üçüncü, Yirminci Kolordu Kumandanlıklarıyla Trabzon, Kastamonu vilâyât-ı aliyyelerine, Canik Mutasarrıflığına teblîğ edilmişdir.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmîyye Dâiresine

28 Temmuz 335

---------- ----- ----------

GNKUR ATASE ARŞİVİ
A 12
D 62
F 8-3

٥٠

صورت

٤٣٧
٨٤٧

ارمنی قره‌لرینک موجود والیلری و مقداری
... آخر کلسیلت ٢٥ ... تشرین روم ... منشعب ... نه ذات ایده‌رك ظاهراً اوردو استحکام
قفقاسیا ... عبارت ... مخصوص قطعاتنک کوندریلمه‌سی ... و روسیه‌نك ... آنجاق التفات و آسایشه
(... وقوعات) وخصوصاً ده ... اداره ... تعلیم ... اولنمقدی . ... اشغال ایدلکده در
... فرقه‌یه ... عطفاً الاوامر قطعات ... قوسی ... و اداره ... مکتوب ده دکل
... عثمانیه ده ... ارمنی تشکیلاتی ... نظر دقت ... اولدیغی ... افراده سوق ... حاجیلر ...
... تعمیم ... تشکیلاتنده . بو تشکیلاته ... و ... محاربه ...
... تسلیم اولنمشدر ... افراد ... و ... ازجمله ده ... فوقاده
... تاریخ و ... ٢٧٨٤ ... تعمیم ... ایدر .
... ٢٨/٧/٣٤ قطعاتی ... حکومتی ... تشکیل ایدلکده
... روم ... جیلرنک ... معظم ... و ...
قطعاتنك ... اولده وقوع ده ... روم ... بناءً علیه حقیقتده
و ٢٧/٧/٣٤ ده ... ده تحدث ایدن وقعه ده ... اولدیغی ... در . بناءً علیه ...
... مسلمانلرینك ... اهالیسی ... و تحصیل ... بونده
... تشکیلات اولانلر ... حکومت و اسلام ... اشتراکله ... جریانه ... خدمت
... تحدث ایدن ... اولانلر ... فعلاً اشتراکله ... نظر دقت جلب اولنمقده در
ایدن بو تشکیلاتده ... حکومتیله و دول ائتلافیه ممثللرینك نظر دقت جلب ...
تشکیلاتنك ... منع ایدلمسی عرض و رجا ایدرم . ٢٨/٧/٣٤ اوتچی
قفقاس فرقه‌سی قوماندانی
قائممقام
کمال الدین سامی

Sûret

Büyükada'da kilîse mektebinde 15:20 yaşlarında Rûm çocuklarından müteşekkil izci efrâdının mevcûd olduğu ve mikdârı takrîben yetmiş kişiden ibâret bulunan merkûmânın gün-be-gün yerli Rûmlarla tezâyûd ederek zâhiren edevât-ı istihkâmiyye (boru baston) ve hafiyyen de bombalarla mücehhez olarak ta'lîm ve terbiye olundukları, Adaların inzibât ve âsâyişine me'mûr tabur kumandanlığının raporuna atfen 30. Alay Kumandanlığından iş'âr edilmekdedir.

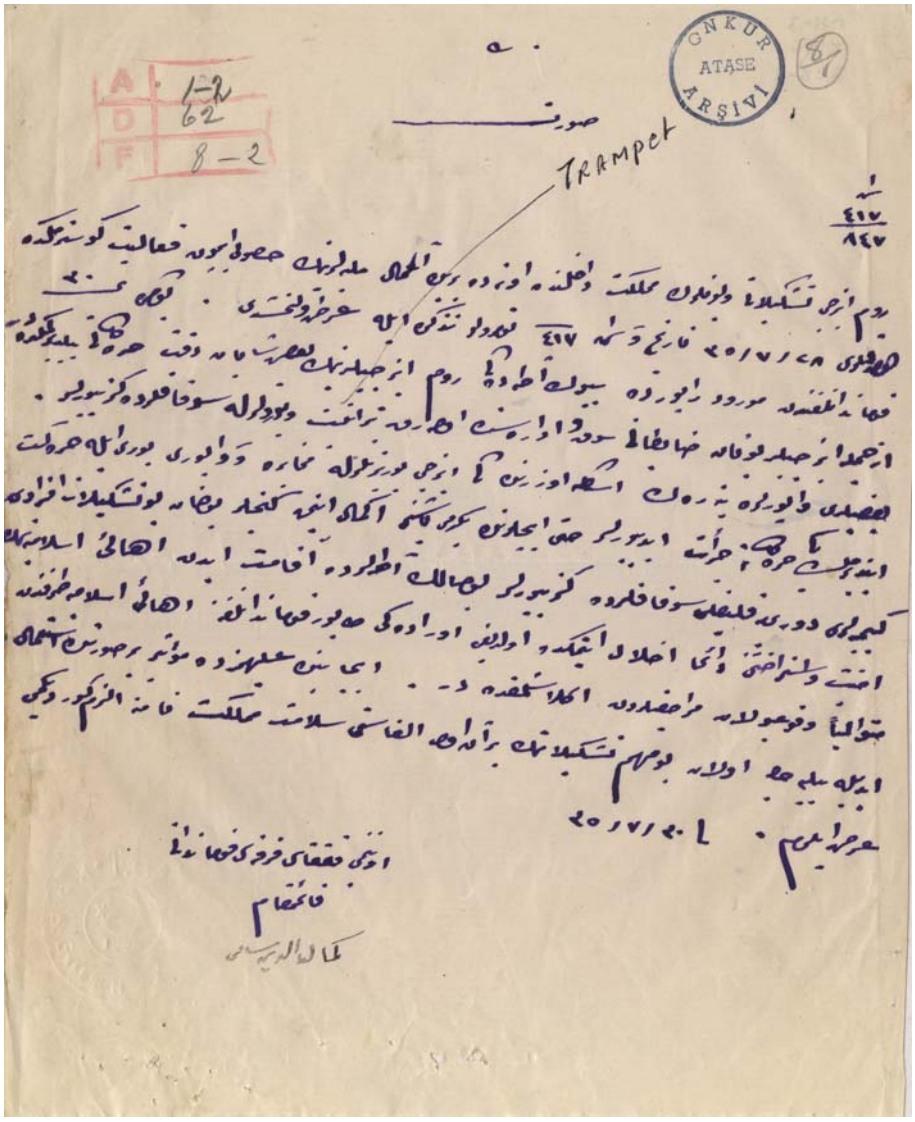
Memâlik-i Osmâniyyede Rûmların izci teşkîlâtı câlib-i nazar-ı dikkat bir hâlde tevessü' eylemiş ve bu yalnız mekteblerde değil bütün gençlere ta'mîm olunmuş bir teşkîlâtdır. Bu teşkîlâta mensûb efrâda sustalı çakılar verilmiş ve ellerine birer sopa teslîm olunmuşdur. Binâen aleyh bu efrâd lobud ve eslihai câriha ile mücehhezdir. Bu ise 8/7/35 târih ve 4. K. 1. Ş. 2/1782 numrolu ta'mîme temass eder. İzmir'deki Yunan Kumandanlığının teblîğ-i resmîsinde Rûm izcilerinin kıtaâta muâvenetinden dolayı teşekkür edilmekde ve 27/7/35 de Galata'da tahaddüs eden vak'ada birçok Rûm izcilerinin mahall-i vak'aya koşduğu görülmüş ve bunlar bir Müslümân'ın başını parçalamak sûretiyle öldürmüşlerdir. Binâen aleyh hakikatde müsellâh ve müretteb bir teşkîlât olan ve sırf Hükûmete ve İslâmlara karşı isti'mâl olunan ve tahsîl ve terbiye-i bedeniyyeden ziyâde tahaddüs eden ve edecek olan vakayie fi'len iştirâkle Rûmluk cereyânına müsellahan hidmet eden bu teşkîlâtdan dolayı Hükûmetin ve düvel-i İ'tilâfiyye mümessillerinin nazar-ı dikkati celb olunmasını ve izci teşkîlâtının derhâl men' edilmesini arz ve beyân eylerim.

28/7/35

Onuncu Kafkas Fırkası Kumandanı
Kaim-makam
Kemâleddîn Sâmî

---------- ----- ----------

ATATÜRK ARŞİVİ
A. 1-2
D. 62
F. 8-2

صوت

TRAMPET

Sûret

Rûm izci teşkîlâtı ve bu günlerde memleket dâhilinde ötede beride âmâl-i milliyyelerinin husûlü için fa'âliyyet göstermekde oldukları 28/7/35 târih ve Birinci Şu'be 417 numrolu tezkere ile arz olunmuşdu. Bu kerre 30. Alay Kumandanlığından mevrûd raporda Büyükada'daki Rûm izcilerinin ba'zı şâyân-ı dikkat harekâtı bildirilmekdedir. Ez-cümle izciler Yunan zâbitânı sevk ve idâresinde olarak tranpet ve borularla sokaklarda geziyorlar. Ba'zıları vapurlara binerek iskele üzerindeki izci boru-zenlerle muhâbere ve vapuru boru ile hareket ettirmek gibi harekâta cür'et ediyorlar. Hattâ içlerinde yirmi yaşını ikmâl etmiş gençler bulunan bu teşkîlât efrâdı geceleri devriye kılıklı sokaklarda geziyorlar. Bu hâlin Adalarda ikamet eden ahâlî-i İslâmiyye'nin emniyyet ve istirâhatini dâimâ ihlâl etmekde olduğu oradaki tabur kumandanlığına ahâlî-i İslâmiyye tarafından mütevâliyen vuku' bulan mürâcaatlardan anlaşılmakdadır. Îcâbında aleyhimizde müessir bir sûretde isti'mâl edilebilecek olan bu mühimm teşkîlâtın bir an evvel ilgasını selâmet-i memleket nâmına elzem gördüğümü arz eylerim.

30/7/35

Onuncu Kafkas Fırkası Kumandanı
Kaim-makam
Kemâleddîn Sâmî

---------- ----- ----------

کوندرن :	نجی رابور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
اداره عمومیه	کوندرلمشدر	قسم صدارت عظمی یه	٢٤/١١/٩٤	١٠ صباح
	واصل اولمشدر	٢٤١١ قسم مذکوره	١٠/٥٤/٢٥	٧٦٧٤

آدرس .....

نقلیدن

GNKUR ATASE ARŞİVİ

٢٥/٦/١٩ تاریخ و ٧٦٨٥ - ٢٤٢٢ نومرولو تذکره جوابیه زیده : روسیه ، کومه لیدکه عملی ایده اینجه تشکیلات و بونرک آیاً [redacted] آلمی محتمل دیکر تشکیلات عضده [redacted] استحواذی مطمح نظر عقده موجود [redacted] ادبیاتی حقنده ی وقتی قوناغه تقدیم ایکی قطعه ایپوری منظور فتحی نه ای طرفه اوزره مقوناً عوده تقدیم قلنمشدر . [redacted] اقدمجه ده [redacted] ترجمه تقدیمی وعده مسئله مجلة نده سویله مکده ینی درجه ده بیوک نظر دقته آلمق زمانی حلول ایتدیکی بو جهته ایده [redacted] تأیید ایتمکده وجیه بیکیکی عفو ایلیم ظن ایدرم

1-2
62
8-1

10 Ağustos 35

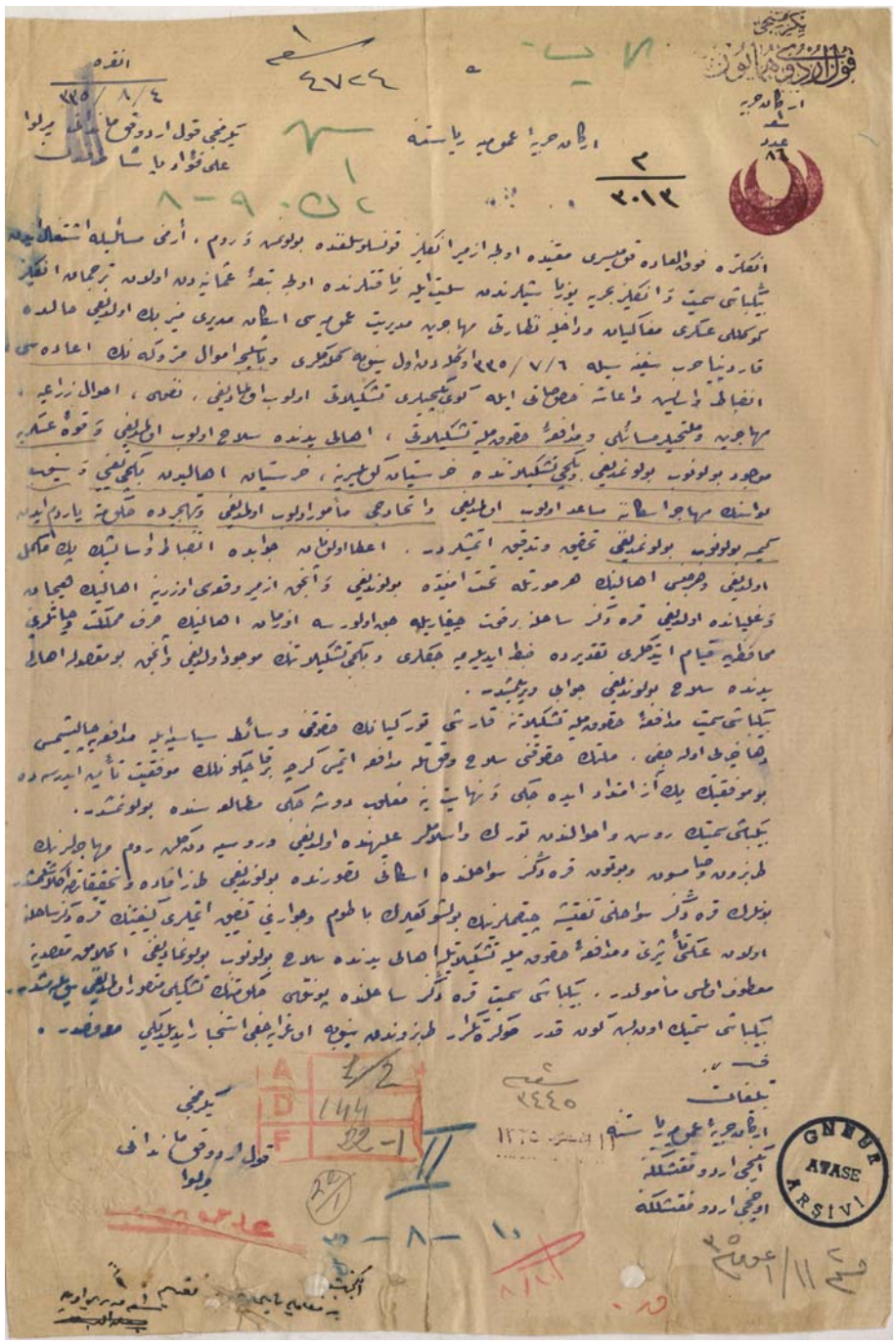
Makam-ı Sadâret-i Uzmâya

Nezâretden

19/6/35 târih ve /2234–2685/ numrolu tezkere-i âcizîye zeyldir. Rûmların, gün geçdikce tekemmül eden izci teşkîlâtı ve bunların âtiyen alması muhtemel olan şekli hakkında İstanbul Muhâfızlığından mevrûd Onuncu Kafkas Fırkası Kumandanlığının iki kıt'a raporu manzûr-ı fahîm-âneleri buyurulmak üzre melfûfen arz ve takdîm kılınmışdır. Akdemce de istirhâm kılındığı vechle mes'ele-i mebhûsenin lâyık olduğu derecede ciddiyyetle nazar-ı dikkate alınması zamânının hulûl etdiğini bu vesîle ile de te'yîd eylemeği vecîbe bildiğimi arz eylerim ol-bâbda.

(İmza) (İmza) (İmza) (İmza)

---------- ----- ----------

Ankara
4/8/335

Yirminci Kolordu Kumandanı
Mîr-livâ Ali Fuâd Paşa tarafından

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

İngiltere fevk-al-âde komiseri maiyyetinde evvelce İzmir İngiliz Konsolosluğunda bulunmuş ve Rûm, Ermeni mesâiliyle iştigal eden Binbaşı Simit ve İngiliz Bahriyye Yüzbaşılarından Selit(?) ile refâkatlerinde evvelce tebaa-i Osmâniyyeden olan tercemân İngiliz gönüllü askeri Megakyan ve Dâhiliyye Nezâreti Muhâcirîn Müdîriyyet-i Umûmiyyesi İskân Müdîri Münîr Bey olduğu hâlde Kardinya harb sefînesiyle 6/7/335 öğleden evvel Sinob'a geldikleri ve başlıca emvâl-i metrûkenin iâdesi inzibât ve âsâyiş ve iâşe husûsâtı ile köy bekçileri teşkîlâtı olub olmadığı, nüfûs, ahvâl-i zirâiyye, muhâcirîn ve mültecîler mesâili ve Müdâfaa-i Hukuk-ı Milliyye teşkîlâtı, ahâlî yedinde silâh olub olmadığı ve kuvve-i askeriyye mevcûd bulunub bulunmadığı ve bekçi teşkîlâtında Hristiyân köylerine, Hristiyân ahâlîden bekçi ta'yîni ve Sinob livâsının muhâcir iskânına müsâid olub olmadığı ve İttihâdcı me'mûr olub olmadığı ve tehcîrde Hükûmete yardım eden kimse bulunub bulunmadığını tahkik ve tedkik etmişlerdir. İ'tâ' olunan cevâbda inzibât ve âsâyişin pek mükemmel olduğu ve her cins ahâlînin her sûretle taht-ı emniyyetde bulunduğu ve ancak İzmir vak'ası üzerine ahâlînin heyecân ve galeyânda olduğu Karadeniz sâhiline bir kuvvet çıkarılacak olursa o zamân ahâlînin sırf memleket ve hayâtlarını muhâfazaya kıyâm etdikleri takdîrde zabt edilemeyecekleri ve bekçi teşkîlâtının mevcûd olduğu ve ancak bu maksadla ahâlî yedinde silâh bulunduğu cevâbı verilmişdir.

Binbaşı Simit Müdâfaa-i Hukuk-ı Milliyye teşkîlâtına karşı Türkiye'nin hukukunu vesâit-i siyâsiyye ile müdâfaaya çalışması daha hayırlı olacağı, milletin hukukunu silâh ve kuvvetle müdâfaa etmesi gerçi birkaç günlük muvaffakıyyet te'mîn ederse de bu muvaffakıyyetin pek az imtidâd edeceği ve nihâyet yine mağlub düşeceği mütâlaasında bulunmuşdur.

Binbaşı Simit'in reviş ve ahvâlinden Türk ve İslâmlar aleyhinde olduğu ve Rusya'dan gelen Rûm muhâcirlerinin Trabzon ve Samsun ve bütün Karadeniz sevâhilinde iskânı tasavvurunda bulunduğu tarz-ı ifâde ve tahkikatdan anlaşılmışdır. Bunların Karadeniz sevâhilini teftîşe çıkmalarının Bolşeviklerin Batum ve civârını tazyîk etmeleri keyfiyyetinin Karadeniz sâhiline olan aksi te'sîri ve Müdâfaa-i Hukuk-ı Milliyye teşkîlâtıyla ahâlî yedinde silâh bulunub bulunmadığını anlamak maksadına ma'tûf olması me'mûldür. Binbaşı Simit Karadeniz sâhilinde Pontus Hükûmetinin teşkîli

mutasavver olmadığını söylemişdir. Binbaşı Simit'in on beş gün kadar sonra tekrâr Trabzon'dan Sinob'a uğrayacağı istihbâr edildiği ma'rûzdur.

Yirminci Kolordu Kumandanı
Mîr-livâ

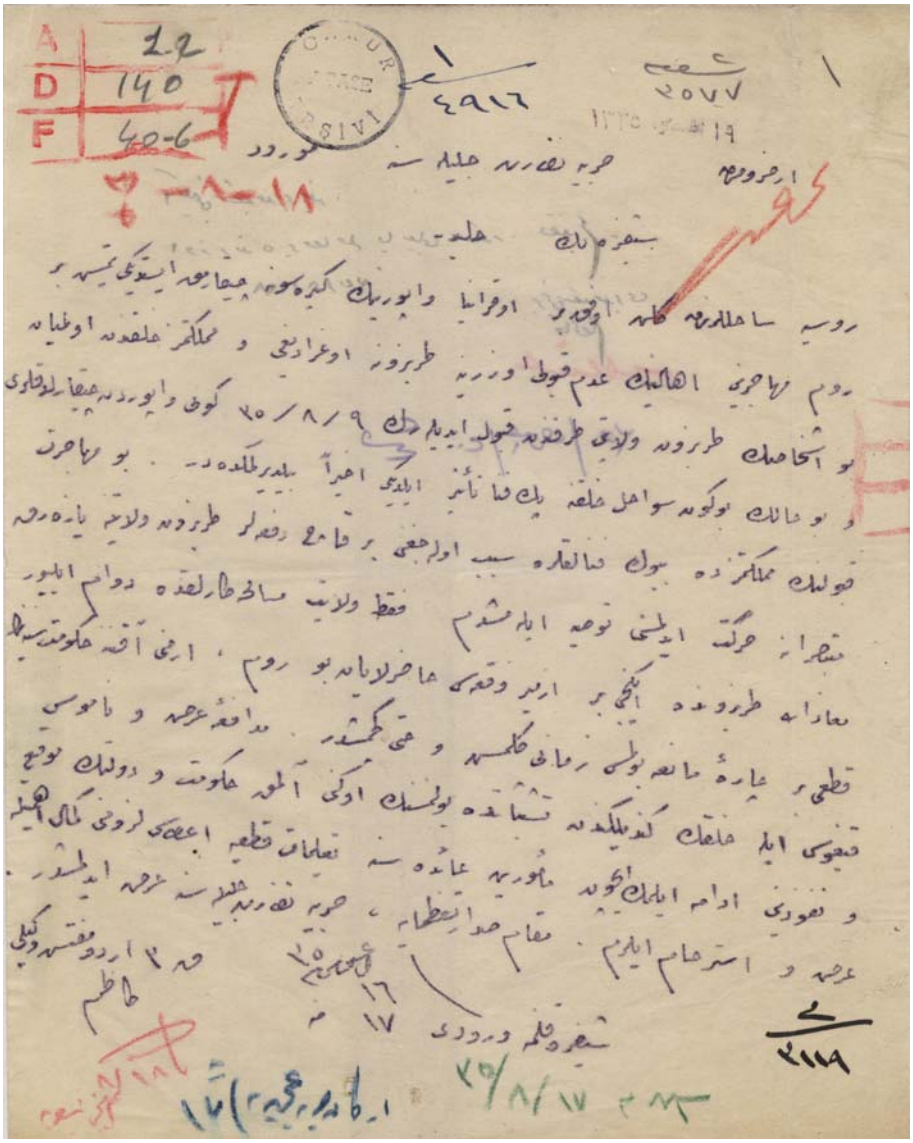
Teblîgat

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

İkinci Ordu Müfettişliğine

Üçüncü Ordu Müfettişliğine

---------- ----- ----------

Erzurum'dan Harbiyye Nezâret-i Celîlesine mevrûd şifrenin hallidir.

Rusya sâhillerinden gelen ufak bir Ukrayna vapurunun Giresun'a çıkarmak istediği yetmiş bir Rûm muhâcirîni ahâlinin adem-i kabûlü üzerine Trabzon'a uğradığı ve memleketimiz halkından olmayan bu eşhâsın Trabzon Vilâyeti tarafından kabûl edilerek 9/8/35 günü vapurdan çıkarıldıkları ve bu hâlin bugün sevâhil halkına pek fenâ' te'sîr eylediği ahîren bildirilmekdedir. Bu muhâceret kavlinin memleketimizde büyük fenâlıklara sebeb olacağını birkaç def'alar Trabzon Vilâyetine yazarak mütebassır-âne hareket edilmesini tavsiye eylemişdim. Fakat Vilâyet müsâmaha-kârlıkda devâm eyliyor. Maâz-Allah Trabzon'da ikinci bir İzmir vak'ası hâzırlayan bu Rûm Ermeni akınına Hükûmet-i Seniyyenin kat'î bir çâre-i mânia bulması zamânı gelmiş ve hattâ geçmişdir. Müdâfaa-i ırz ve nâmûs kaygısı ile halkın kendiliğinden teşebbüsâtda bulunmasının önünü almak Hükûmet ve Devletin mevki' ve nüfûzunu idâme eylemek için me'mûrîn-i âidesine ta'lîmât-ı kat'iyye i'tâsı lüzûmunu kemâl-i ehemmiyyetle arz ve istirhâm eylerim. Makam-ı Sadâret-i Uzmâya, Harbiyye Nezâret-i Celîlesine arz edilmişdir.

16 Ağustos 35

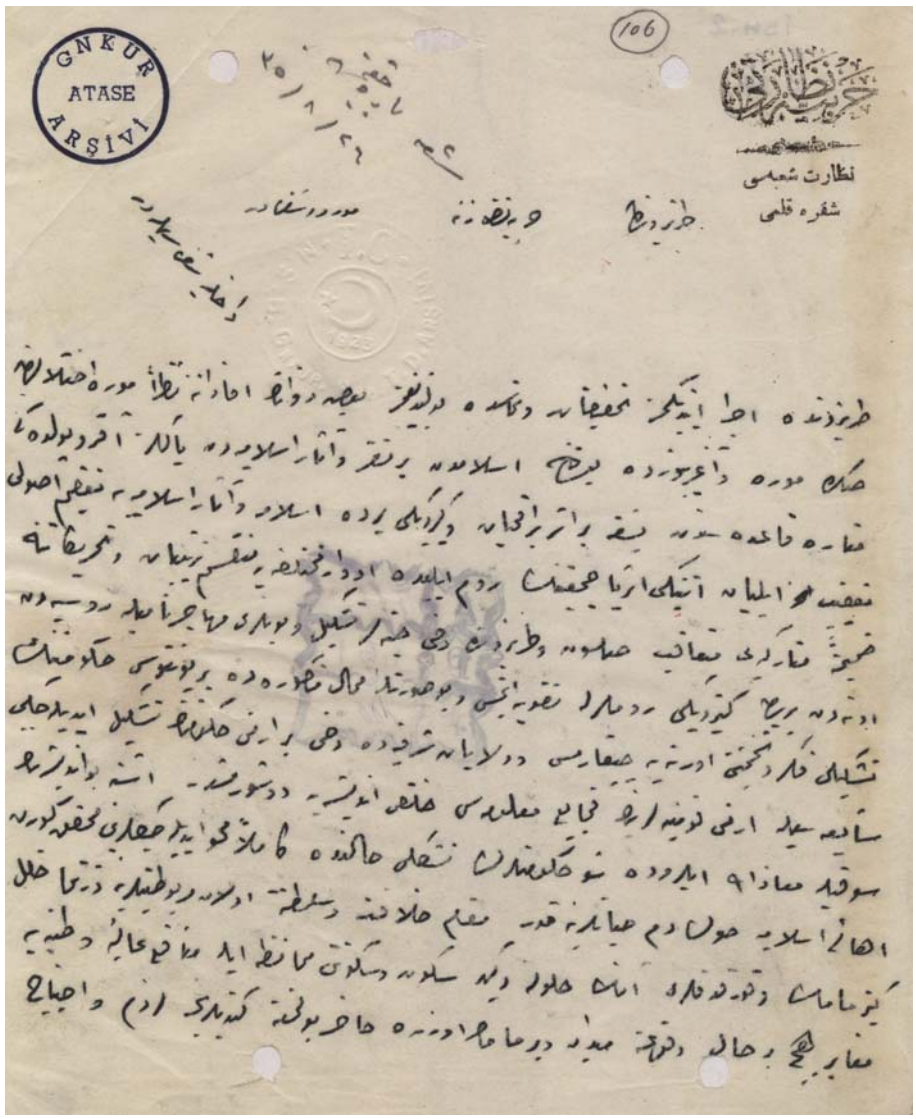
Şifre kalemine vürûdu 17 minh

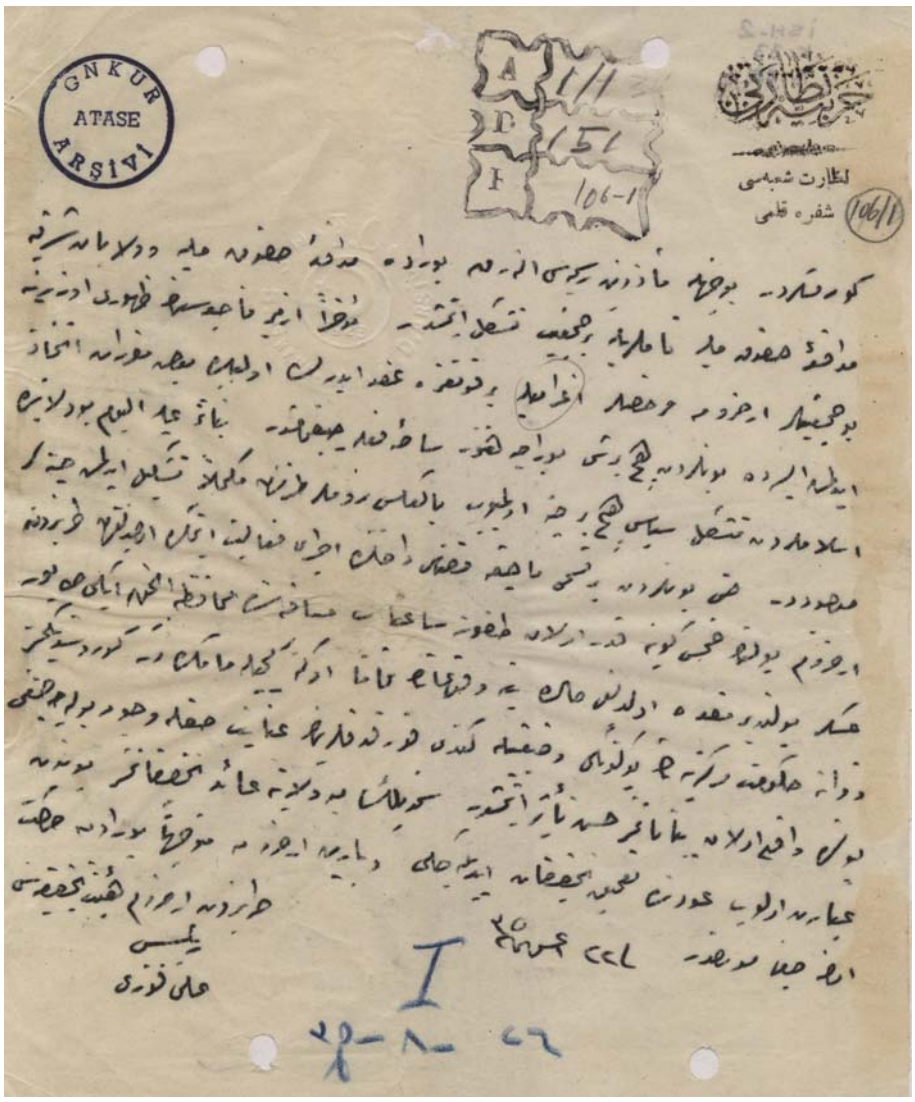
3. Ordu Müfettiş Vekîli
Kâzım

---------- ☙ ----- ❧ ----------

GNKUR
ATASE
ARŞİVİ

نظارت شعبی
شفره قلمی

GNKUR
ATASE
ARŞIVI

Trabzon'dan Harbiyye Nezâretine mevrûd şifredir.

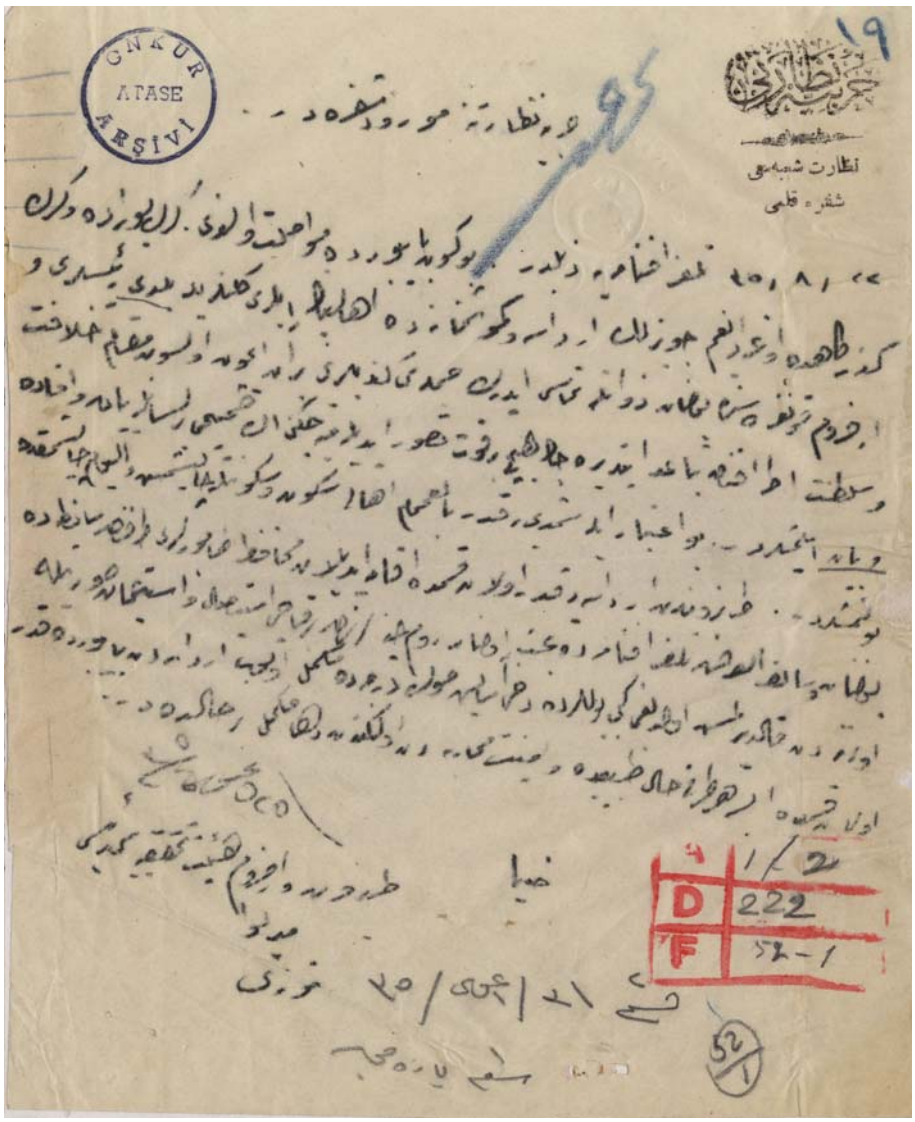
Dâhiliyye şifresiyledir.

Trabzon'da icrâ' etdiğimiz tahkikat ve temasda bulunduğumuz ba'zı zevâtın ifâdâtına nazaran Mora ihtilâlinden sonra Mora ve Eğriboz'da bulunan İslâm'dan bir nefer ve âsâr-ı İslâmiyye'den yalnız Akropol'deki minâre kaidesinden başka bir eser bırakmayan ve girdiği yerde İslâm'a ve âsâr-ı İslâmiyye'ye ta'kîm usûlü ta'kîb eyleyen Etniki Eterya Cem'iyyetinin Rûmeli'de edvâr-ı muhtelifeye münkasım tertîbât ve tahrîkâtına zamîmeten Mütârekeyi müteâkıb Samsun ve Trabzon'da dahi çeteler teşkîl ve bunları muhâcir nâmıyla Rusya'dan öteden beriden getirdiği Rûmlarla takviye etmesi ve bu sûretle mahall-i mezkûrede bir Pontus Hükûmetinin teşkîli fikr ve temennîsini ortaya çıkarması ve vilâyât-ı şarkıyyede dahi bir Ermeni Hükûmetinin teşkîl edileceği şâyiasıyla Ermeni komitelerinin fecâyi'-i ma'lûmesi halkı endîşeye düşürmüşdür. İşte bu endîşenin sevkiyle maâz-Allah ileride şu hükûmetlerin teşekkülü hâlinde kâmilen mahv edileceklerini muhakkak gören ahâlî-i İslâmiyye son dem-i hayâtlarına kadar makam-ı hilâfet ve saltanata olan merbûtiyyetlerine dâimâ halel getirmemek ve korkdukları ânın hulûlüne değin sükûn ve sükûneti muhâfaza ile menâfi'-i âliyye-i vataniyyeye mugayir hiçbir hâle ve vukuâta meydân vermemek üzre hâzır bulunmağa kendilerince lüzûm ve ihtiyâc görmüşlerdir. Bu cihetle me'zûniyyet-i resmiyyesi alınarak burada Müdâfaa-i Hukuk-ı Milliyye ve Vilâyât-ı Şarkıyye Müdâfaa-i Hukuk-ı Milliyye nâmlarıyla bir cem'iyyet teşekkül etmişdir. Muahharen İzmir fâciasının zuhûru üzerine bu cem'iyyetler Erzurum'a murahhaslar i'zâmıyla bir kongre akd ederek ol-bâbda ba'zı mukarrerât ittihâz edilmiş ise de bunlardan hiçbir şey buraca henüz sâha-i fi'le çıkmamışdır. Binâen aleyh el-yevm bu vilâyetde İslâmlardan müteşekkil siyâsî hiçbir çete olmayıb bil-akis Rûmlar tarafından mükemmelen teşkîl edilmiş çeteler mevcûddur. Hattâ bunlardan bir kısmı Maçka kazâsı dâhilinde icrâ-yi fa'âliyyet etmekde olduğundan Trabzon Erzurum yolunun Hamsiköyü'ne kadar olan dokuz sâatlik mesâfesinde muhâfaza için iki tabur asker bulundurmakda olduğu hâlde yine vukuâtın tamâmen önüne geçilememekdedir. Görüşdüğümüz zevâta hükûmet-i merkeziyyenin bugünkü vaz'iyyetiyle kendi korkduklarının inâyet-i Hakkla vücûd bulamayacağı yolunda vâki' olan beyânâtımız hüsn-i te'sîr etmişdir. Şimdilik bu vilâyete âid tahkikatımız bundan ibâret olub avdetde ta'mîk-i tahkikat edileceği ve yârın Erzurum'a müteveccihen buradan hareket olunacağı ma'rûzdur.

22 Ağustos 35

Trabzon-Erzurum Hey'et-i Tahkîkiyyesi Reîsi
Ali Fevzî

---------- ℘ ----- ☙ ----------

GNKUR
ATASE
ARŞİVİ
19
نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی
D 222
F 52-1
52/1

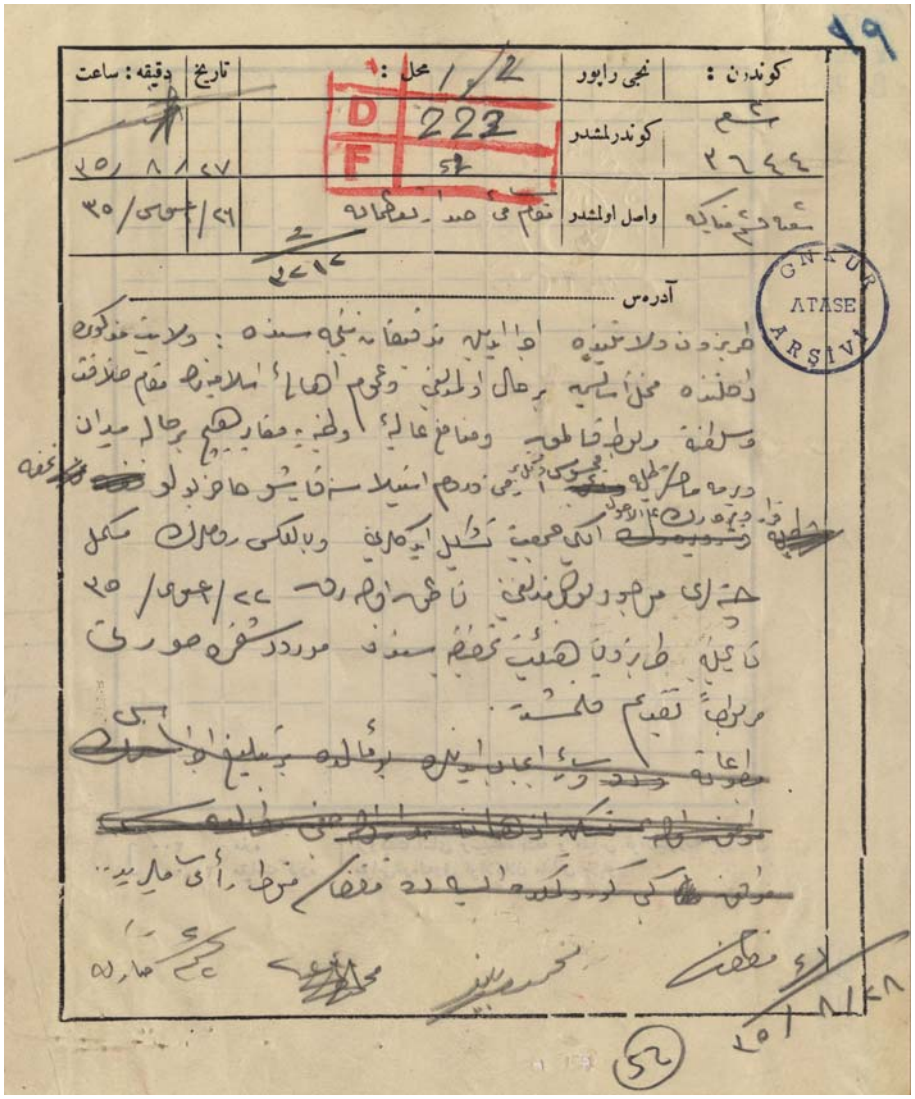
Harbiyye Nezâretine mevrûd şifredir.

22/8/35 telgraf-nâmeye zeyldir. Bugün Bayburd'a muvâsalat olundu. Gerek burada ve gerek güzer-gâhda uğradığım Cevizlik, Ardasa ve Gümüşhâne'de ahâlînin ileri gelenleriyle belediye reîsleri ve Erzurum Kongresi'nde bulunan zevâtla temass ederek cümlesi kendilerini bir ân için olsun makam-ı hilâfet ve saltanat etrâfından tebâüd etdirecek hiçbir kuvvet tasavvur edilemeyeceğini en samîmî bir lisânla beyân ve ifâde eylemişlerdir. Bu i'tibârla şimdiye kadar bi-l-umûm ahâlî sükûn ve sükûnetle çalışmış ve el-yevm çalışmakda bulunmuşdur. Trabzon'dan Ardasa'ya kadar olan kısımda ikame edilen muhâfız taburları tarafından Santa'da bulunan ve sâlif-ül-arz telgraf-nâmede bahs olunan Rûm çetelerinden birkaçı istîsâl ve istîmân sûretiyle ortadan kaldırılmış olduğu gibi yollarda dahi âsâyiş son derecede mükemmel olub Ardasa'dan Bayburd'a kadar olan kısımda ise her taraf hâl-i tabîîde ve emniyyet muhârebeden evvelkinden daha mükemmel bir hâldedir.

25 Ağustos 35

Trabzon ve Erzurum Hey'et-i Tahkîkiyyesi Reîsi
Mîr-livâ
Fevzî

---------- ----- ----------

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
۲۶۴۴	کوندرلمشدر	D 223 F 52	۲۵/۸/۷۷	
۲۶۱۷	واصل اولمشدر	تقام می صد لعظمانه	۲۶/عسکری/۳۵	

آدرس .....

GNKUR ATASE ARŞİVİ

52

26 Ağustos 35

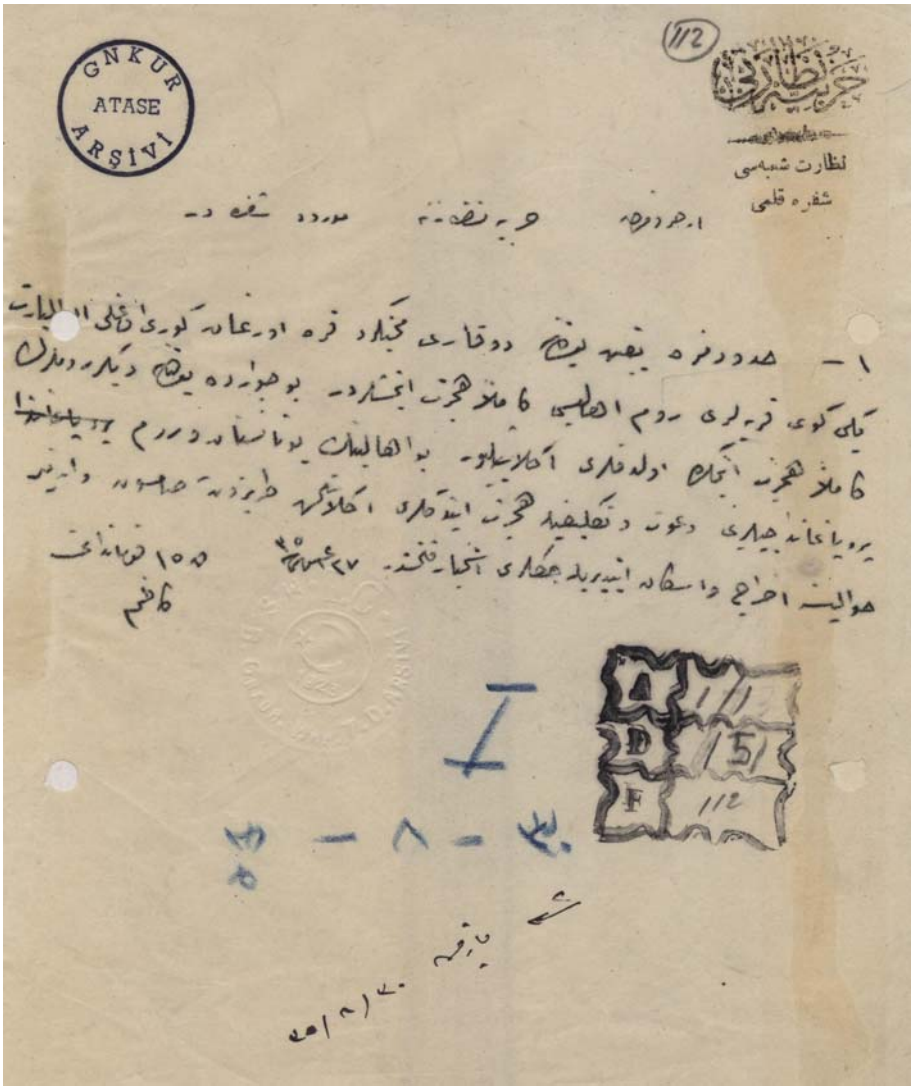
Makam-ı Sadâret-i Uzmâya

Trabzon vilâyetinde icrâ' edilen tedkikat netîcesinde: Vilâyet-i mezkûre dâhilinde muhill-i âsâyiş bir hâl olmadığı ve umûm ahâlî-i İslâmiyye'nin makam-ı hilâfet ve saltanata merbût kalmak ve menâfi'-i âliyye-i vataniyyeye mugayir hiçbir hâle meydân vermemek şartıyla mahsûs ve muhtemel bir Ermeni ve Rûm istîlâsına karşı hâzır bulunmağa karâr vererek ale-l-usûl iki cem'iyyet teşkîl edeceklerini ve bil-akis Rûmların mükemmel çeteleri mevcûd bulunduğunu nâtık olarak 22 Ağustos 35 târihiyle Trabzon Hey'et-i Tahkîkiyyesinden mevrûd şifre sûreti merbûten takdîm kılınmışdır.

Muktezâsı menût-ı re'y-i sâmîleridir.

(İmza) (İmza) (İmza)

---------- ----- ----------

GNKUR
ATASE
ARŞİVİ
112
نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

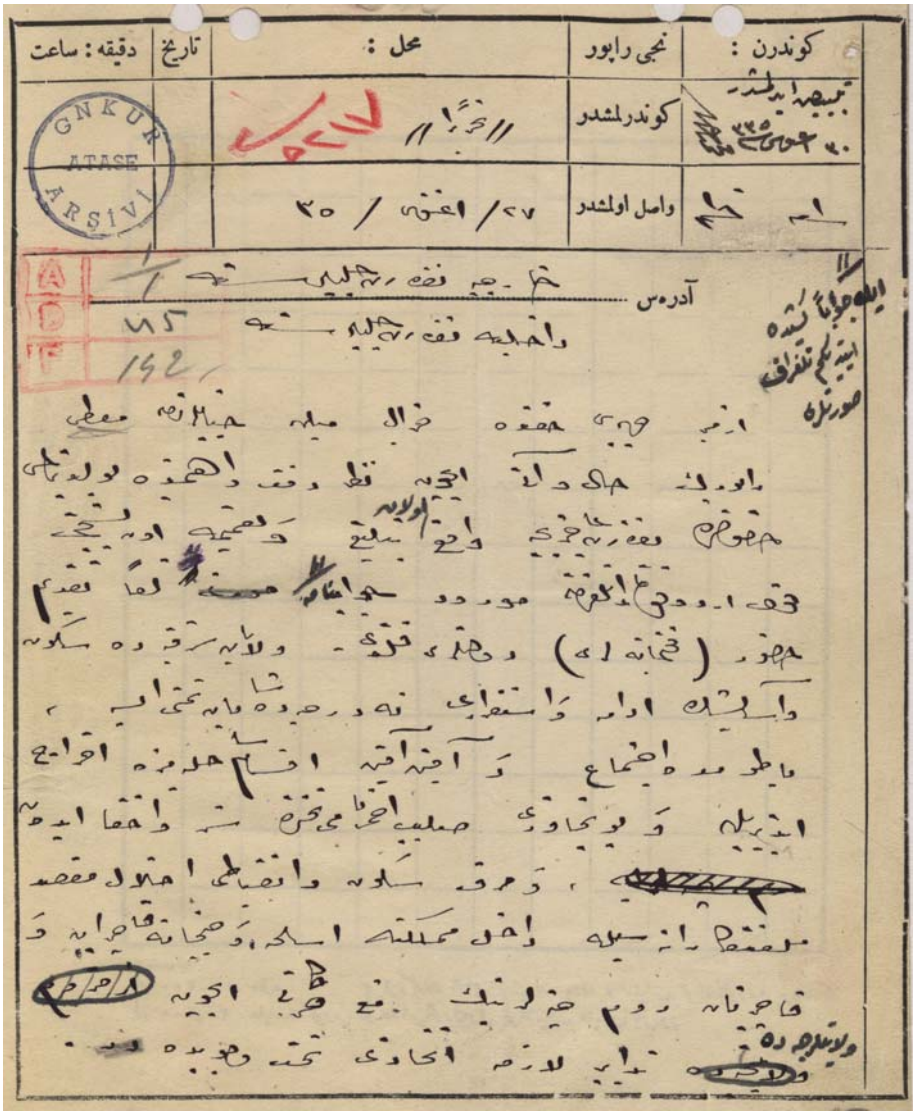
Erzurum'dan Harbiyye Nezâretine mevrûd şifredir.

Hudûdumuza yakın bulunan Dokari, Mecingerd, Karaurgan, Körioğlu, Abulbart, Yeniköy karyeleri Rûm ahâlîsi kâmilen hicret etmişlerdir. Bu civârda bulunan dîger Rûmların kâmilen hicret etmekde oldukları anlaşılıyor. Bu ahâlînin Yunanistan ve Rûm propagandacıların da'vet ve teklîfiyle hicret etdikleri anlaşılmış Trabzon, Samsun ve İzmir havâlîsine ihrâc ve iskân etdirilecekleri istihbâr kılınmışdır.

27 Ağustos 35

15. K. K.
Kâzım

---------- ----- ----------

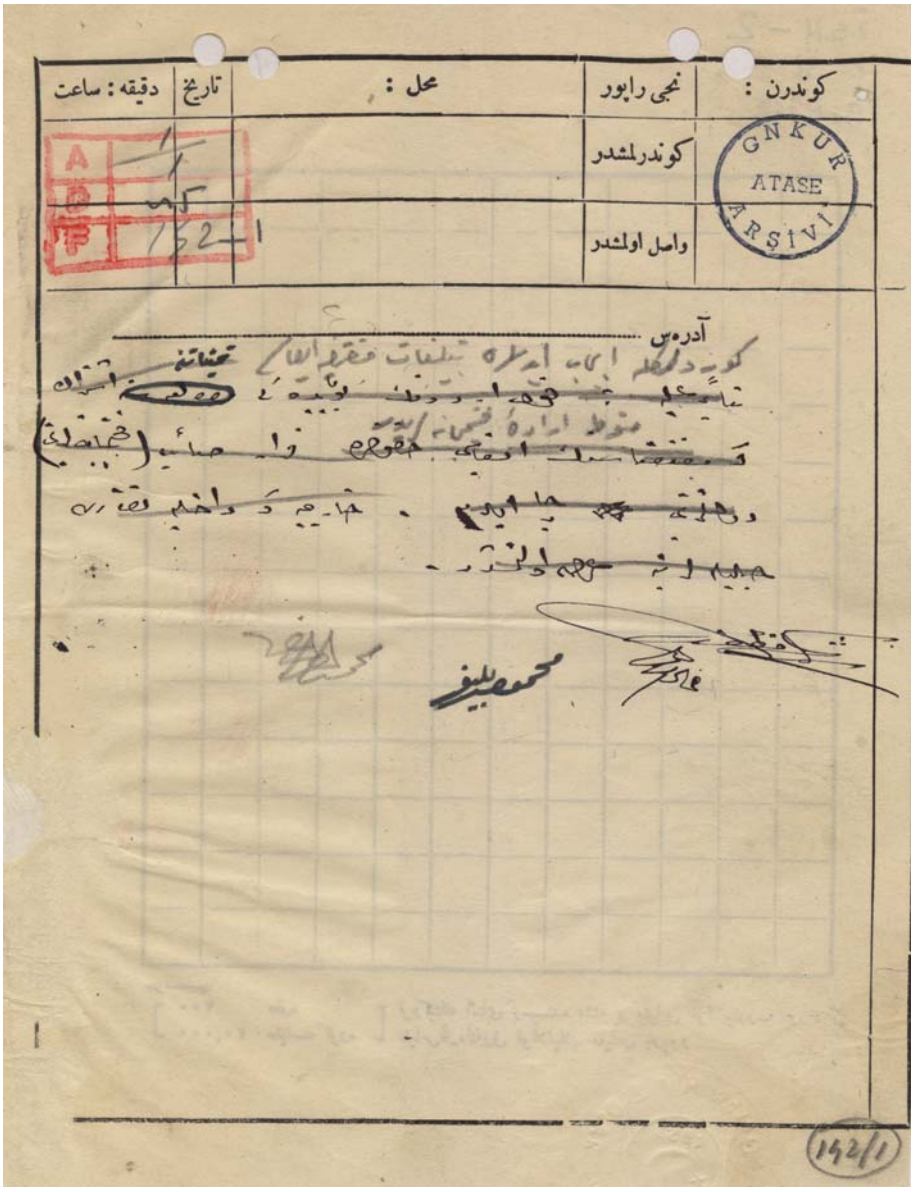
کوندرن :	نجی رابور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
تبیضه ایدلمشدر	کوندرلمشدر			
۱ خ	واصل اولمشدر	۲۷ / اغستوس / ۳۵		

آدرس ..... خ - جبهه قوماندانلیغنه

واخلیه قوماندانلیغنه

ایله جواباً گلن تلغراف صورتلری

ATASE ARSIVI
GNKUR
A
D
H
142

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر		۱/۱	۰۵
	واصل اولمشدر		152-1	

GNKUR ATASE ARŞİVİ

آدرەس .....

کوی دلکشا ایچ اپارتمان تلفات فقره الای تحقیقاتنه

تاسیسات ... وطن ... ده

... اداره قسمنه ... وارمایه ...

... ده ... ایدن ... ده ...

... ایدن ...

محمد لیفی

142/1

27 Ağustos 35

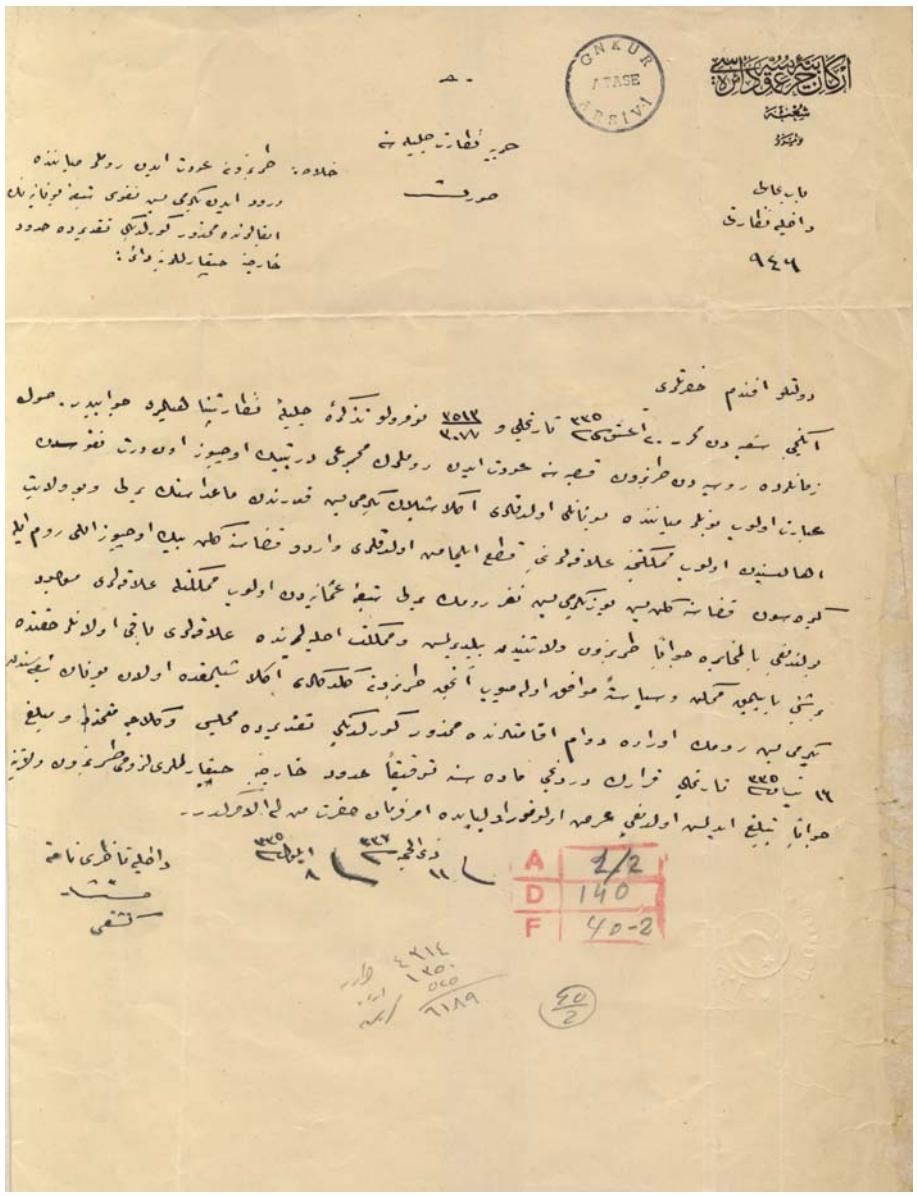
Hâriciyye Nezâret-i Celîlesine

Dâhiliyye Nezâret-i Celîlesine

İzmir cebhesi hakkında General Miln cenâblarından mu'tî raporun hâl ve âtî için nazar-ı dikkat ve ehemmiyyetde bulundurulması husûsunda nezâret-i âcizîce vâki' olan teblîğ ve ta'mîme Onbeşinci Kolordu Kumandanlığından mevrûd cevâb-nâme ile cevâben keşîde etdiğim telgraf sûretleri leffen takdîm-i huzûr-ı (fahîm-âneleri) devletleri kılındı. Vilâyât-ı şarkıyyede sükûn ve âsâyişin idâme ve istikrârı ne derecede şâyân-ı temennî ise, Batum'da ictimâ' ve akın akın aksâm-ı sâhiliyyemize ihrâc etdirilen ve bu tecâvüzü Salîb-i Ahmer nâmı tahtında setr ve ihfâ' eden ve sırf sükûn ve inzibâtı ihlâl maksad-ı mel'anet-kârânesiyle dâhil-i memlekete esliha ve ceb-hâne kaçıran ve kaçırtan Rûm çetelerinin men'-i harekâtı için vilâyetlerce de tedâbîr-i lâzıme ittihâzı taht-ı vücûbda görülmekle îcâb edenlere teblîgat-ı mukteziyye îfâsı menût-ı îrâde-i fahîm-âneleridir.

(İmza) (İmza) (İmza)

---------- ☙ ----- ❧ ----------

Bâb-ı âlî
Dâhiliyye Nezâreti
946

Harbiyye Nezâret-i Celîlesine

Hulâsa: Trabzon'a avdet eden Rûmlar miyânında vürûd eden yirmi beş nüfûs tebaa-i Yunaniyyenin ibkalarında mahzûr görüldüğü takdîrde hudûd hâricine çıkarılmalarına dâir:

Sûret

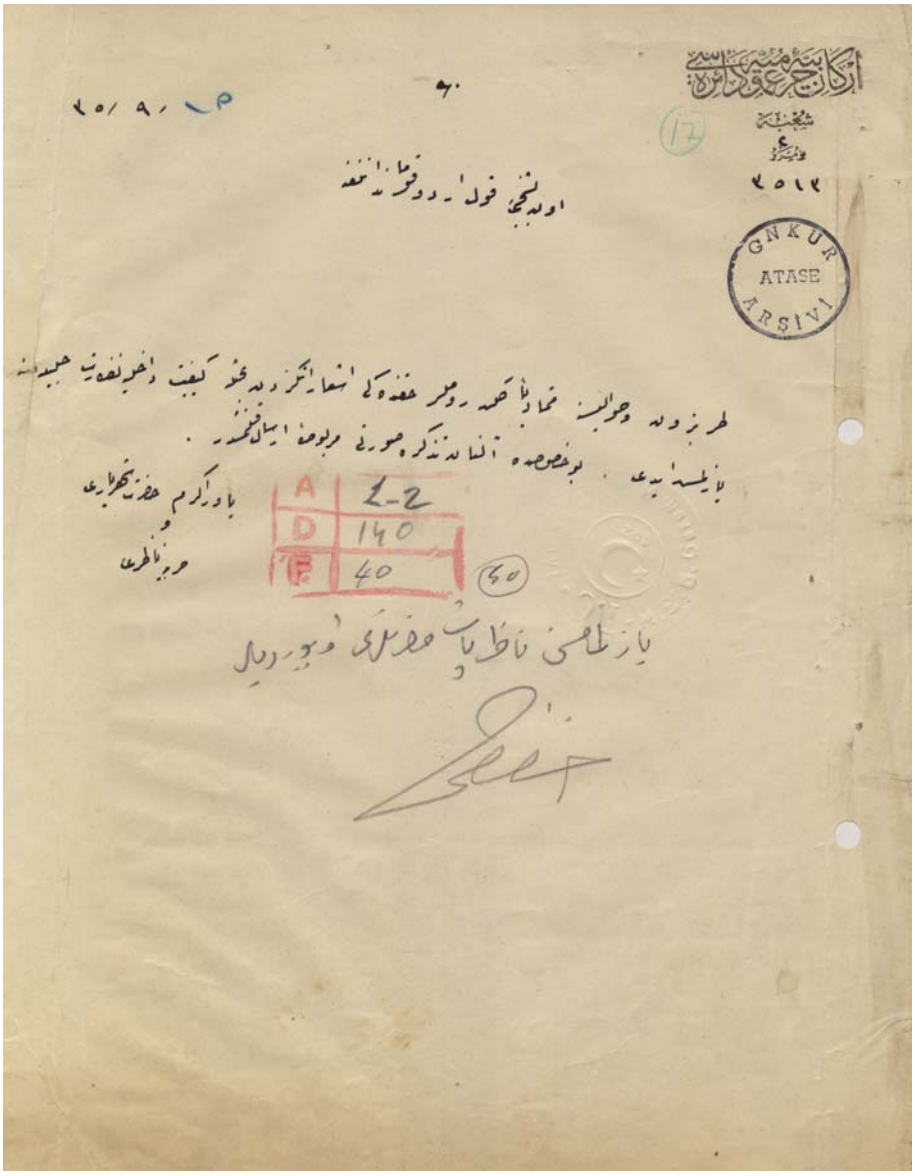
Devletlü Efendim Hazretleri

İkinci Şu'beden muharrer 20 Ağustos 335 târihli ve 3513/3077 numrolu tezkere-i celîle-i nezâret-penâhîleri cevâbıdır. Son zamânlarda Rusya'dan Trabzon kasabasına avdet eden Rûmların mecmûu dört bin üç yüz on dört nüfûsdan ibâret olub bunlar miyânında Yunanlı oldukları anlaşılan yirmi beş kadarından mâ-adâsının yerli ve bu vilâyet ahâlîsinden olub memleketce alâkalarını kat' eylememiş oldukları ve Ordu kazâsına gelen bin üç yüz elli Rûm ile Giresun kazâsına gelen beş yüz yirmi beş nefer Rûm'un yerli tebaa-i Osmâniyyeden olub memleketle alâkaları mevcûd bulunduğu bi-l-muhâbere cevâben Trabzon Vilâyetinden bildirilmiş ve memleket-i asliyyelerinde alâkaları bâkî olanlar hakkında bir şey yapılmak mümkün ve siyâseten muvâfık olmayıp ancak Trabzon'a geldikleri anlaşılmakda olan Yunan tebaasından yirmi beş Rûm'un orada devâm-ı ikametlerinde mahzûr görüldüğü takdîrde Meclis-i Vükelâca müttehaz ve mübellig 16 Nîsân 335 târihli karârın dördüncü mâddesine tevfîkan hudûd hâricine çıkarılmaları lüzûmu Trabzon Vilâyetine cevâben teblîğ edilmiş olduğu arz olunur. Ol-bâbda emr ü fermân hazret-i men leh-ül-emrindir.

11 Zîlhicce 337 – 8 Eylül 335

Dâhiliyye Nâzırı nâmına
Müsteşâr
Keşfî

---------- ∞ ----- ∞ ----------

Erkân-ı Harbiyye-i

Umûmiyye Dâiresi
Şu'be 2
Numro 3513

15/9/35

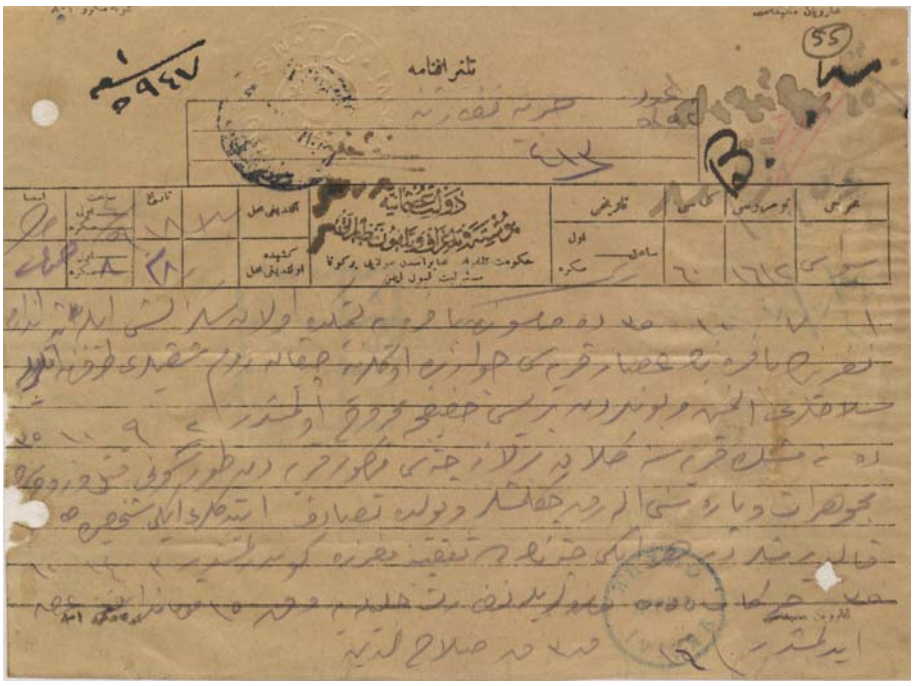
Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına

Trabzon ve havâlîsine mütemâdiyen gelen Rûmlar hakkındaki iş'ârâtınızdan bahsle keyfiyyet Dâhiliyye Nezâret-i Celîlesine yazılmış idi. Bu husûsda alınan tezkere sûreti merbûten irsâl kılınmışdır.

Yâver-i Ekrem-i Hazret-i Şehr-yârî
ve
Harbiyye Nâzırı

Yazılmamasını Nâzır Paşa hazretleri emr buyurdular.

---------- ----- ----------

تلغراف نامه

Sivas

Harbiyye Nezâretine

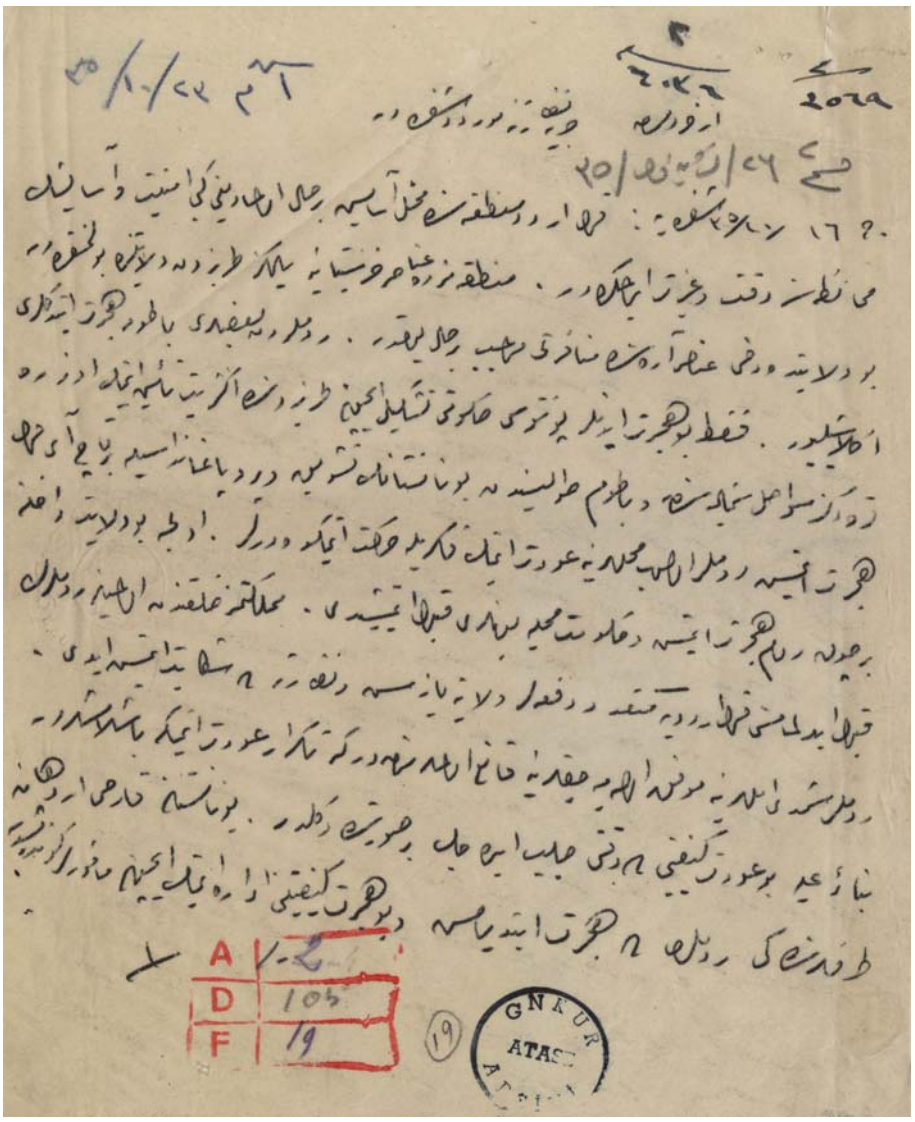
1. 7.10.35'de Samsun'dan Bafra'ya gitmekde olan sekiz kişi ile jandarma neferinin Bafra'nın Asar karyesi civârında önlerine çıkan Rûm şakileri tarafından atlarla silâhları alınmış ve bunlardan birisi hafîfce mecrûh olmuşdur.

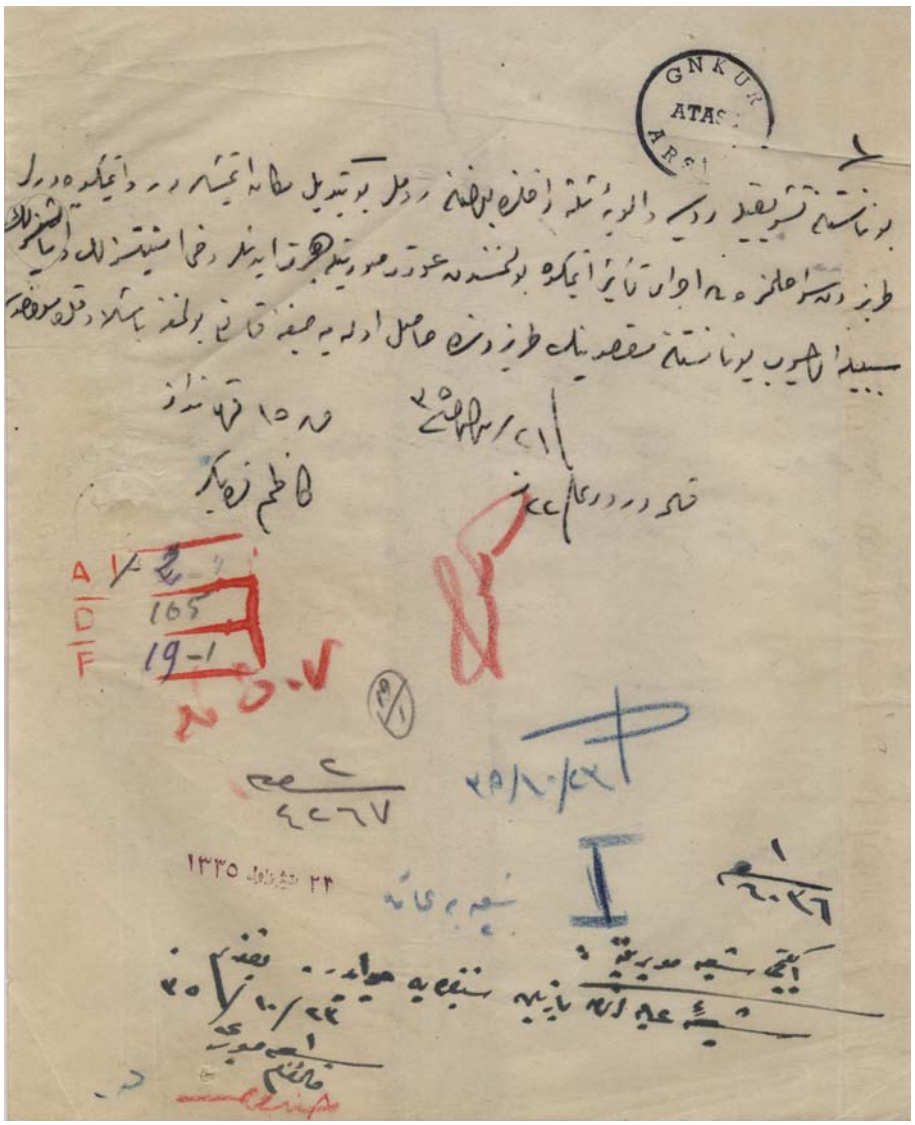
2. 9/10/35'de Nemeşk(?) karyesine gelen bir Laz çetesi mezkûr karyeden Dursun'u katl ve zevcesinin mücevherât ve parasını alarak çekilmişler ve yolda tesâdüf etdikleri iki şahsı da dağa kaldırmışlardır. Her iki çetenin de ta'kîbine müfreze gönderilmişdir.

3. 14/10/35 harekât 5055 numrolarıyla Nezâret-i Celîleye ve Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına arz edilmişdir. /16

Üçüncü Kolordu Kumandanı
Selâhaddîn

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Erzurum'dan Harbiyye Nezâretine mevrûd şifredir.

C. 16/10/35 şifreye: Kolordu mıntıkasında muhill-i âsâyiş bir hâl olmadığı gibi emniyyet ve âsâyişin muhâfazasına dikkat ve gayret edilmekdedir. Mıntıkamızda anâsır-ı Hristiyâniyye yalnız Trabzon vilâyetinde bulunmakdadır. Bu vilâyetde dahi anâsır arasında münâfereti mûcib bir hâl yokdur. Rûmlardan ba'zıları Batum'a hicret etdikleri anlaşılıyor. Fakat bu hicret edenler Pontus Hükûmeti teşkîli için Trabzon'da ekseriyyet te'mîn etmek üzre Karadeniz sevâhil-i şimâliyyesinden ve Batum havâlîsinden Yunanistan'ın teşvîk ve propagandasıyla birkaç ay evvel hicret etmiş Rûmlar olub mahallerine avdet etmek fikriyle hareket etmekdedirler. Evvelce bu vilâyet dâhiline birçok Rûm hicret etmiş ve hükûmet-i mahalliyye bunları kabûl etmişdi. Memleketimiz halkından olmayan Rûmların kabûl edilmemesini Kolorduya müteaddid def'alar Vilâyete yazmış ve Nezârete de şikâyet etmiş idi.

Rûmlar şimdi emellerine muvaffak olamayacaklarına kani' olmalarındandır ki tekrâr avdet etmeğe başlamışlardır. Binâen aleyh bu avdet keyfiyyeti de dikkati celbedecek bir sûretde değildir. Yunanistan, Kars, Ardahan taraflarındaki Rûmları da hicret etdirmiş ve bu hicret keyfiyyetini idâre etmek için me'mûrlar göndermişdir.

Yunanistan'ın teşvîkiyle Rusya ve Elviye-i Selâse dâhilinde bulunan Rûmlar bu tebdîl-i mekân etmişlerdir ve etmekdedirler. Trabzon sevâhilimize de icrâ-yi te'sîr etmekde bulunmasından avdet sûretiyle hicret edenler dahi emniyyetsizlik ve âsâyişsizlik sebebiyle olmayıb Yunanistan'ın maksadının Trabzon'da hâsıl olamayacağına kani' bulunmağa başladıkları ma'rûzdur.

21 Teşrîn-i evvel 35

Kaleme vürûdu 22 minh

15. K. Kumandanı
Kâzım Karabekir

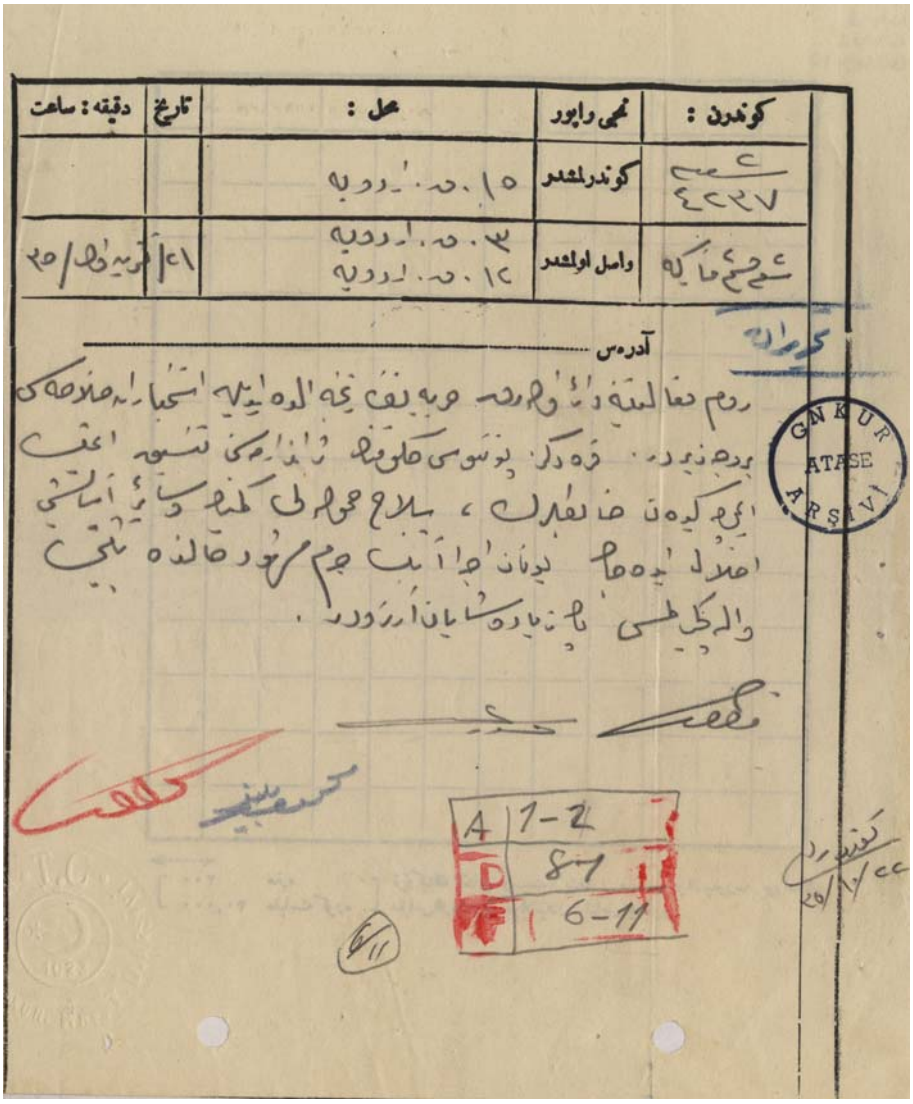
İkinci Şu'be Müdîriyyetine:

Şu'be-i aliyyelerinden yazılan şifreye cevâbdır. Takdîm

23/10/35

1.Şu'be Müdîri
Kaim-makam
(İmza)

---------- ----- ----------

کوندرن :	نحی واپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
٤٢٢٧	کوندرلشدر	١٥ . حـ . اردیه		
	واصل اولشدر	٣ . حـ . اردیه ١٢ . حـ . اردیه	٢١	قوبیه ط/ ٢٥

آدرس .....

GNKUR ATASE ARŞİVİ

A	1-2
D	8-1
F	6-11

21 Teşrîn-i evvel 35

15. K. Orduya

3. K. Orduya

12. K. Orduya

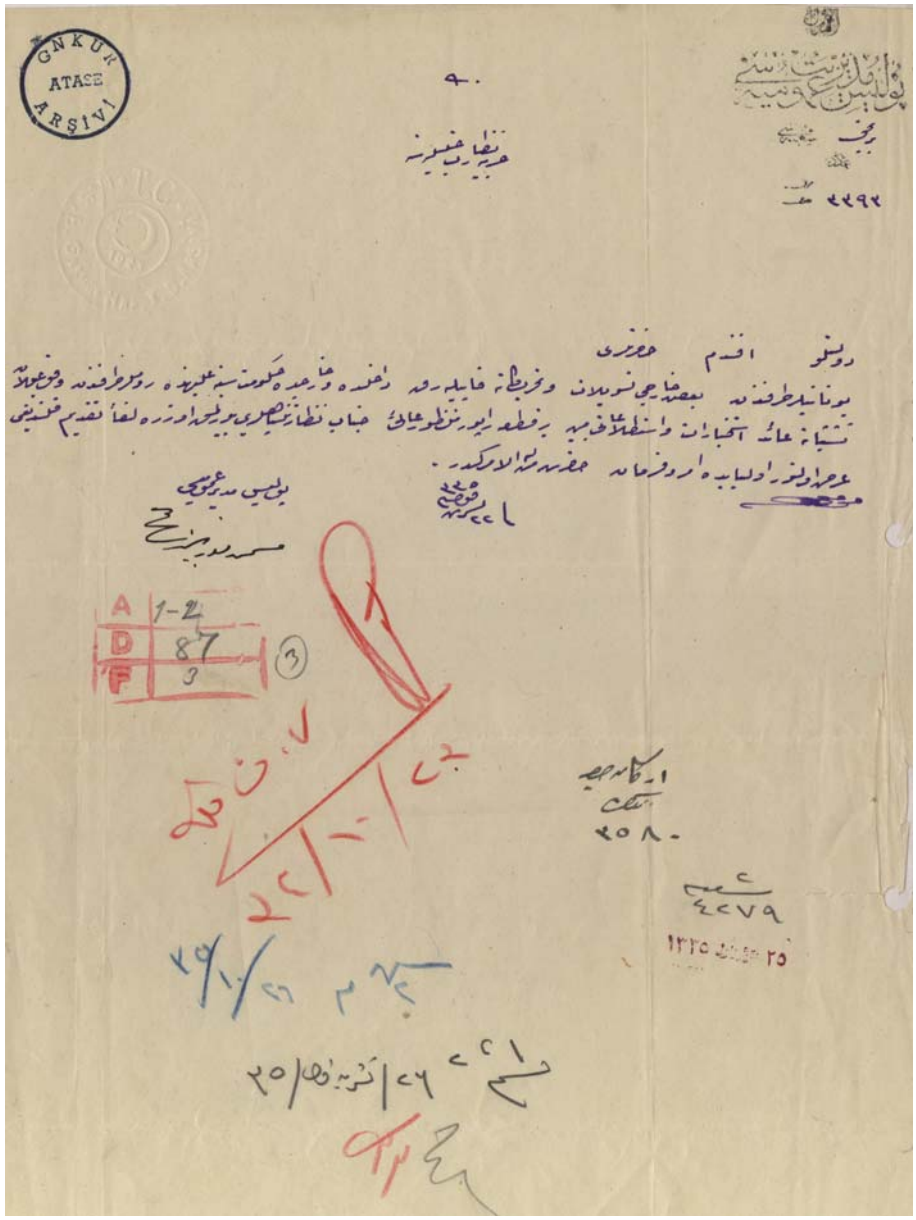
Rûm fa'âliyyetine dâir olarak Harbiyye Nezâretince elde edilen istihbârât hulâsası ber-vech-i zîrdir.

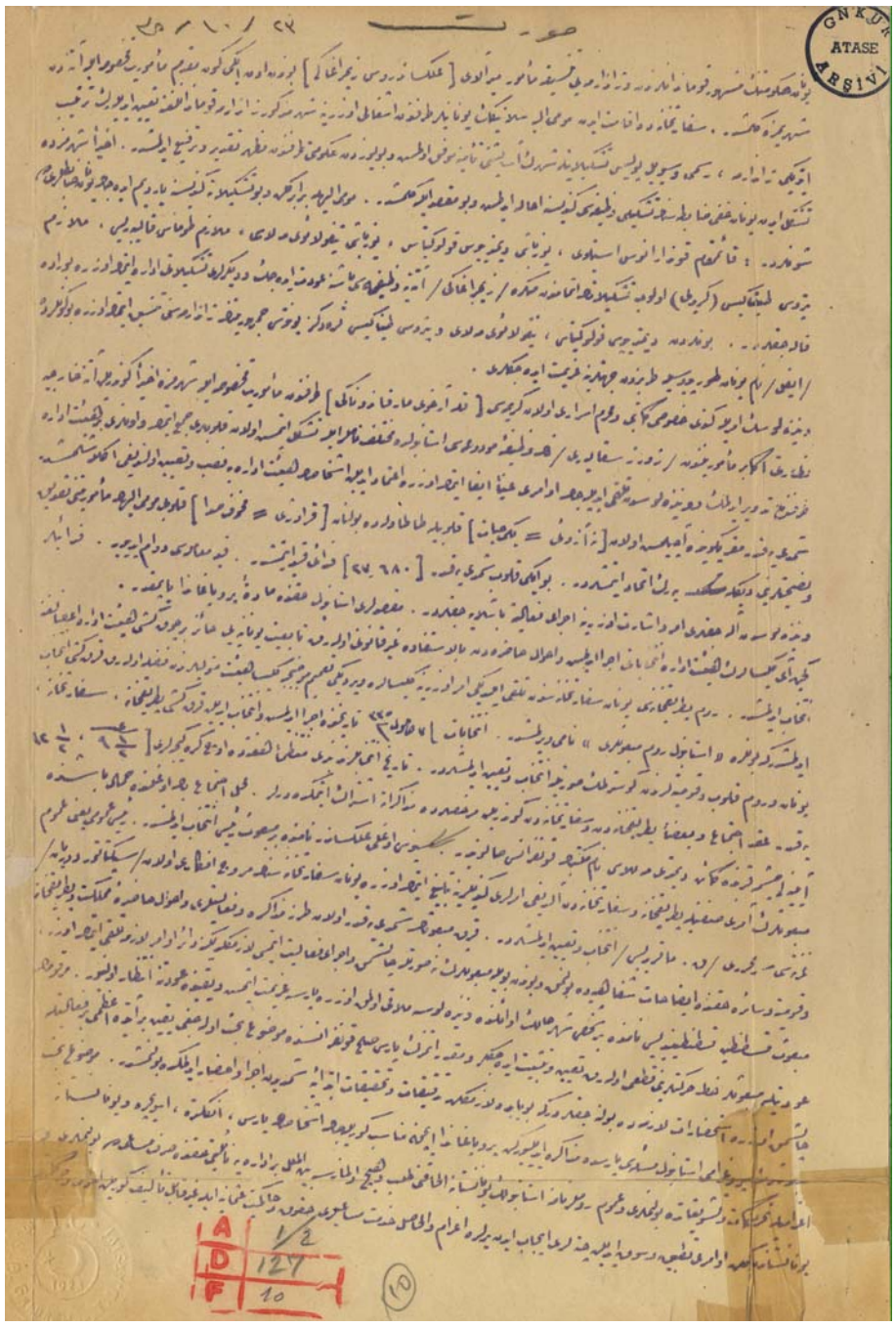
Karadeniz Pontus Hükûmetinin jandarmasını tensîk etmek için giden zâbitlerin, silâh hamûleli geminin ve sâir âsâyişi ihlâl edecek Yunan icrââtının cürm-i meşhûd hâlinde tesbît ve ele geçirilmesi pek ziyâde şâyân-ı ârzûdur.

(İmza) (İmza) (İmza) (İmza)

---------- ----- ----------

GNKUR
ATASE
ARSIV

GNKUR ATASE ARSIVI

ایضاحیه مکاتیب و مواظفه . باشاغه بوسنه تحاریر تیسه و تماثل بوتمشه .

انجمنه و قلیه ایدلکدن بالاده عرض ایلدیکم وجهله اسم و شهرتلریله مستفاد اولدقاری تاریخه محرر . :

۱ — البرتس سانفوس	=	ترزیر گیمی ضبطی	۲۱ — مصطفی افندی آتاساسی	=	دوقتور
۲ — انجولوس فیلیپوس	=	تجار	۲۲ — برکوس یانیوتیس	=	پروفسور
۳ — واسیلیادیس بیزولوئوس	=	دوقتور	۲۳ — بیزولوئیدیس بیزولوئوس	=	طبیب
۴ — بادکار اوغلی یاورلوکی	=	دکوی وکیلی	۲۴ — بیزولوئوپولوس یورگی	=	فر .
۵ — راماسیانوس دیمتری	=	پروفسور سرمحرری و معلم	۲۵ — یانکیلیس آندونیوس	=	تجار .
۶ — زوتوس افتی مولوتوف	=	دوقتور .	۲۶ — یانسیمارس غریغوریوس	=	دوقتور .
۷ — خوجه سیادیس یانیوتیس	=	اسکی تجار . تجارتی مدیری	۲۷ — یاباس الکساندری	=	دوقتور . پیر تجار . مشاریک
۸ — یاوریان اندونی	=	تجار .	۲۸ — یاپادوپولوس یانیس	=	سیاسر گیمی ضبطی
۹ — یانیس کیمیدس	=	دکوی وکیلی	۲۹ — سارپولیس الکساندری	=	تجار .
۱۰ — فاندیس بیزولوئوس	=	دیپلومه طبیب	۳۰ — سیوس اوغلی الکساندری	=	تجار .
۱۱ — فاندیساکی پکلیسی	=	یسار	۳۱ — اسپاناکیس آدیلیوس	=	دکوی وکیلی و پیر تجار . مشاریک
۱۲ — فالفوریوس یورگی	=	آدوقات	۳۲ — تیودوس پیکلیسی	=	دوقتور .
۱۳ — فاناوتاکیس پکلیادیس	=	دکوی وکیلی	۳۳ — فوتیوس دیمتریوس	=	دکوی وکیلی سبق
۱۴ — قولوکوروپولوس آتاناسیوس	=	تجار .	۳۴ — خرالامبیدیس صراقیم	=	"
۱۵ — گاهیا اوغلی یاقی	=	تجار .	۳۵ — خرالامبیدیس خریستوس	=	"
۱۶ — قوندوسیانوس بیزولوئوس	=	آدوقات	۳۶ — لکاچ آتاساسی یانیوتاقی	=	"
۱۷ — قوپاناکیس لاماندوس	=	محرر .	۳۷ — لئونیدیس یورگی	=	تجار . ماموریت گیمی ضبطی
۱۸ — قوریوس لوندروس	=	بانکه	۳۸ — مانتوپولوس الکساندری	=	آدوقات
۱۹ — فاسلیدیس قسطنطیه	=	جول تجار .	۳۹ — مانوسوپولوس یورگی	=	لکیشکه آمسه
۲۰ — اوریفاس قوپیتوس	=	کتابچی	۴۰ — مرکوس دیمتریوس	=	مکتب مدیری

وبیوک اسناجولده یکدیگرلیله قطع علاقه ایدوکلری وقت آخره تعلیقی و بوخصوصده (بوتوس) ایسمنده سوابق حکومتدن اصدار ، نزاکیا ، ایدیه وجوارنده یاشایان بعض اشخاص حقنده تحریرات سابقه ایله تعلیمات مخصوصه ورمشدی . شمدی نزاکیا وجوارنده یاشایان مشاراليه حقنده تحریرات سابقه ایله تعلیمات مخصوصه ورمشدی . شمدی نزاکیا وبیوک اسناجولده یاشایان اجوه قنصلیوت وتجاریکات مرکزیه اولدیغندن قونسلاریه مکاتبه ایلیه جکدر . فعالیت باشاغه .

A 1/2 B 127 F 10-1 10/1

Polis Müdîriyyet-i
Umûmiyyesi
Birinci Şu'be
3393

Harbiyye Nezâret-i Celîlesine

Devletlü Efendim Hazretleri

Yunanîler tarafından ba'zı hâricî tesvîlât ve tahrîkâta kapılarak dâhilde ve hâricde Hükûmet-i Seniyye aleyhinde Rûmlar tarafından vuku' bulan teşebbüsâta âid istihbârât ve istitlââtı mübeyyen bir kıt'a rapor manzûr-ı âlî-i cenâb-ı nezâret-penâhîleri buyurulmak üzre leffen takdîm kılındığı arz olunur. Ol-bâbda emr ü fermân hazret-i men leh-ül-emrindir.

22 Teşrîn-i evvel 335

Polis Müdîr-i Umûmîsi
Mehmed Nûreddîn

---------- ∞ ----- ☙ ----------

23/10/35

Sûret

Yunan Hükûmetinin meşhûr kumandanlarından ve jandarmayı tensîke me'mûr Mîr-alây (Aleksandros Zimragaki) bundan on iki gün mukaddem me'mûriyyet-i mahsûsa ile Atina'dan şehrimize gelmişdir. Sefâret-hânede ikamet eden mûmâ-ileyh Selânik'in Yunanlılar tarafından işgali üzerine şehr-i mezkûr jandarma kumandanlığına ta'yîn edilerek tertîb etdiği jandarma, resmî ve sivil polis teşkîlâtıyla şehrin âsâyişini te'mîne muvaffak olmuş ve bu yüzden hükûmeti tarafından mazhar-ı takdîr ve terfî' edilmişdir. Ahîren şehrimizde teşekkül eden Yunan hafî zâbıtasının teşkîli vazîfesi kendisine ihâle edilmiş ve bu maksad ile gelmişdir. Mûmâ-ileyhle berâber gelen ve bu teşkîlâta kendisine yardım edecek Yunan zâbitleri de şunlardır: Kaim-makam Kozaranos Estiloy(?), Yüzbaşı Dimitriyos Kolokteyas, Yüzbaşı Nikolatoy Meloy(?), Mülâzım Tomas Kaliyeris, Mülâzım Petros Titakis (Giridli) olub teşkîlâtın itmâmından sonra (Zimragaki) Atina'ya vazîfesi başına avdet edecek ve dîgerleri teşkîlâtı idâre etmek üzre burada kalacaklardır. Bunlardan Dimitriyos Kolokteyas, Nikolatoy Meloy ve Petros Titakis Karadeniz Pontus Cumhûriyyetinin jandarmasını tensîk etmek üzre bu günlerde /Eyfel/ nâm Yunan torpidosuyla Trabzon cihetlerine azîmet edecekleri.

Venizelos'un emriyle kendi husûsî kâtibi ve mahrem-i esrârı olan kerîmesi (Klearholi? Markazonaki) tarafından me'mûriyyet-i mahsûsa ile şehrimize ahîren gönderilen Atina Hâriciyye Nezâreti ekâbir me'mûrîninden

(Jorj Skalyeri)nin vazîfe-i mevdûası İstanbul'da muhtelif nâmlar ile teşekkül etmiş olan kulübleri cem' etmek ve onları bir hey'et-i idâre tarafından tedvîr edilmek Venizelos'dan telâkki edilecek evâmiri aynen îfâ etmek üzre i'timâd edilen eşhâsın hey'et-i idâreye nasb ve ta'yîn olunduğu anlaşılmışdır. Şimdiye kadar Makriköyü'nde açılmış olan (Nea Zoi = Yeni Hayat) Kulübüyle Tatavla'da bulunan (Kravji = Muhavvif Sadâ) Kulübü mûmâ-ileyhin me'mûriyyetini tasdîk ve nasîhatlerini dinleyerek ittihâd etmişlerdir. Bu iki kulüb şimdiye kadar (27.680) fedâî kayd etmişdir. Kayd muâmelesi devâm ediyor. Fedâîler Venizelos'dan alacakları emr ve işâret üzerine icrâ-yi fa'âliyyete başlayacaklardır. Maksadları İstanbul hakkında mâddeten propaganda yapmakdır.

Geçen ay kilîselerin heyet-i idâre intihâbâtı icrâ' edilmiş ve ahvâl-i hâzıradan bi-l-istifâde gayr-i kanûnî olarak tâbiiyyet-i Yunaniyyeyi hâiz birçok kişi hey'et-i idâre a'zâlığına intihâb edilmişdir. Rûm Patrik-hânesi Yunan Sefâret-hânesinden telâkki eylediği emr üzerine kilîselere verdiği ta'mîm mûcibince kilîse he'yet-i mütevellîlerinden fazla olarak kırk kişi intihâb edilmişdir ki bunlara "İstanbul Rûm meb'ûsları" nâmı verilmişdir. İntihâbât 7 Eylül 335 târihinde icrâ' edilmiş ve intihâb edilen kırk kişi Patrik-hâne, Sefâret-hâne, Yunan ve Rûm kulüb ve komitelerinden gösterilmek sûretiyle intihâb ve ta'yîn edilmişlerdir. Târih-i intihâblarından beri muntazaman haftada üç kerre geceleri (sâat 9 ½, 12 ½)ye kadar akd-i ictimâ' ve ba'zen Patrik-hâneden ve Sefâret-hâneden gönderilen murahhaslar da müzâkerâta iştirâk etmekdedirler. Mahall-i ictimâ' Beyoğlu'nda Hamalbaşı'nda Aynalıçeşme kurbunda kâin Dimitri Melas nâm mektebin konferans salonudur. Sinos oğlu Aleksandır nâmında bir meb'ûs reîs intihâb edilmişdir. Reîs-i umûmî ya'nî umûm meb'ûsların âmiri sıfatıyla Patrik-hâne ve Sefâret-hâneden aldığı emirleri kendilerine teblîğ etmek üzre Yunan Sefâret-hânesinin mürevvic-i efkârı olan /Sipektatör(?) Doryan/ gazetesi ser-muharriri /K. Maltiyidis/ intihâb ve ta'yîn edilmişlerdir. Kırk meb'ûsun şimdiye kadar olan tarz-ı müzâkere ve fa'âliyyetleri ve ahvâl-i hâzıra-i memleket ve Patrik-hâne ve komite ve sâire hakkında îzâhât-ı şifâhiyyede bulunmak ve bundan böyle meb'ûsların ne sûretle çalışması ve icrâ-yi fa'âliyyet etmesi lâzım geldiğine dâir evâmir-i lâzıme telâkki etmek üzre Meb'ûs Kostantin Kostantinidis nâmında bir şahs şehr-i hâlin evâilinde Venizelos'a mülâkî olmak üzre Paris'e azîmet etmiş ve yakında avdetine intizâr olunuyor. Merkumun avdetiyle meb'ûslar hatt-ı hareketlerini kat'î olarak ta'yîn ve tesbît edecekler ve mukadderâtımızın Paris Sulh Konferansı'nda mevzû-i bahs olacağı yakın bir âtîde a'zamî bir fa'âliyyetle çalışmak üzre istihzârât-ı lâzımede bulunacaklardır ki bu bâbda lâzım gelen tedkikat ve tahkikat-ı ibtidâiyye şimdiden icrâ' ve ihzâr edilmekde bulunmuşdur. Mevzû-i bahs meb'ûsların programı İstanbul mes'elesi Paris'de müzâkere edilirken propaganda için munâsib görülecek eşhâsın Paris, İngiltere, İsviçre ve Yunanistan'a i'zâmıyla tahrîkât ve teşvîkatda bulunmaları ve umûm Rûmlar nâmına İstanbul'un Yunanistan'a ilhâkını taleb ve hiç olmazsa beyn-el-milel bir idâreye nâiliyyeti hakkında sarf-ı mesâîde bulunmaları ve Yunanistan'dan

gelen evâmiri tatbîk ve sevk edilen çeteleri îcâb eden yerlere i'zâm ve-l-hâsıl hidmet-i mesâîleri hukuk ve hâkimiyyet-i Osmâniyye ile gayr-i kabil-i te'lîf görülen umûr ve harekât îfâsıyla mükellef ve muvazzaf. Binâen aleyh bu mes'ele muhtâc-ı tedkik ve teemmül bulunmuşdur.

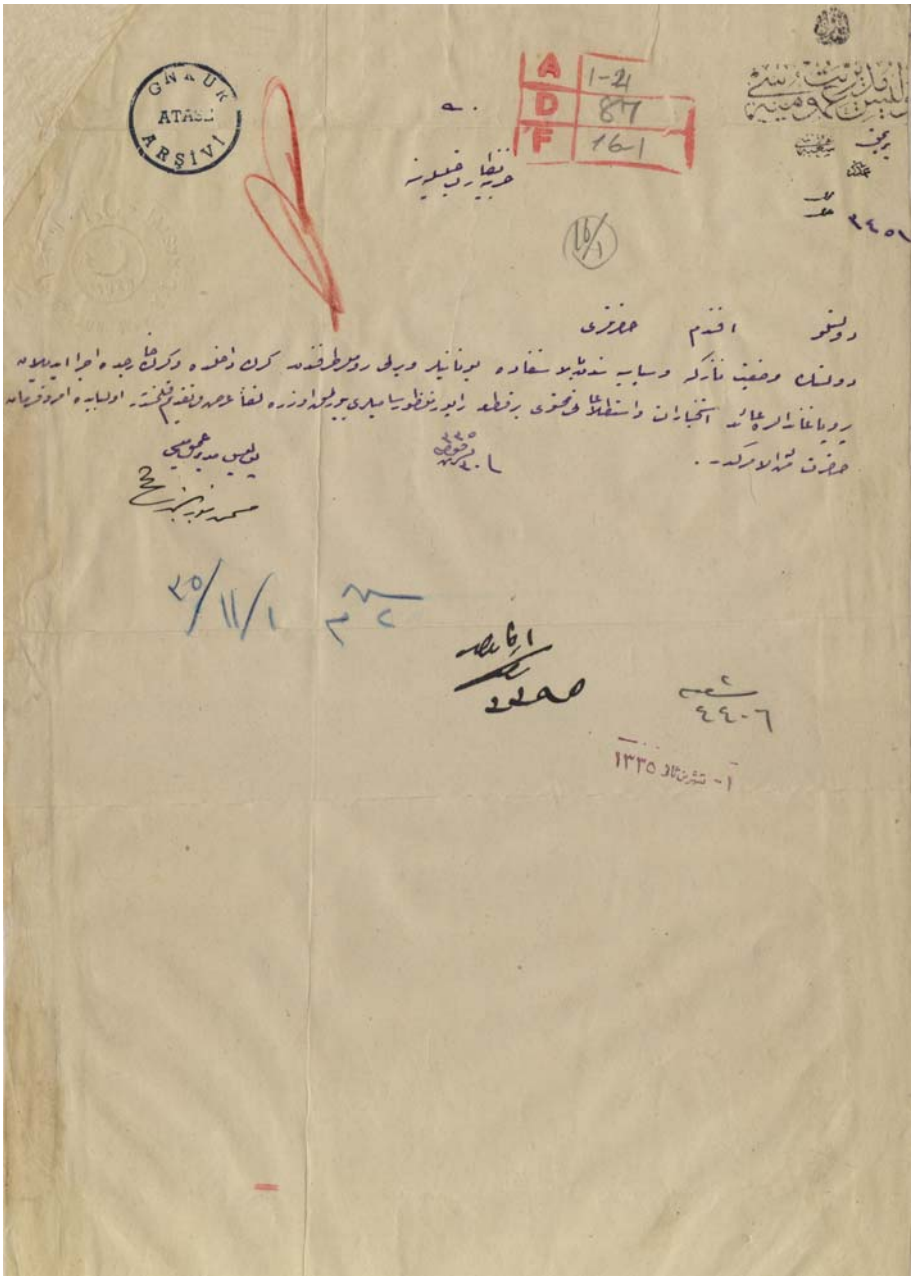
İntihâb ve ta'yîn edildikleri bâlâda arz edilen kırk meb'ûsun isim ve şöhretleriyle meşgaleleri âtîde muharrerdir:

1. Albertis Markos = Terziler Cem'iyyeti Reîsi
2. Ançopulos Filipos = Tüccâr
3. Vasilyadis Nikolanos = Doktor
4. Yadigâr oğlu Pavlaki = Da'vâ Vekîli
5. Damaskinos Dimitri = Proia gazetesi ser-muharriri ve mu'allim
6. Zotos Akzemenofon = Doktor
7. Teodosyadis Nayotis = Arvanti Ticâret-hânesi Müdîri
8. Tomarsis İstavros = Tüccâr
9. Yannis Yemyiros = Da'vâ Vekîli
10. Kavalis Nikolakos = Diş Tabîbi
11. Kalapsaki Piriklis = Ressâm
12. Kalfopulos Yorgi = Avukat
13. Karadokidis Milisodis = Da'va Vekîli
14. Kolokirdpulos Atnasyos = Tüccâr
15. Kâhya oğlu Yanni = Tüccâr
16. Kondotyanos Nikolaeos = Avukat
17. Kopanaris Leandros = Muharrir
18. Kozmos Lazaros = Banker
19. Kostantinidis Kostantin = Büyük tüccâr
20. Ladikas Hristos: Kitâbcı
21. Mısırlıoğlu Anastas = Doktor
22. Bekos Panapotidis = Profesör
23. Nikolaidis Nikolaesus = Tabîb
24. İkonopolis Yorgi = Muharrir
25. Pançalis Andonyos = Tüccâr
26. Yaksimadas Grigoriyos = Doktor

27. Papaz Aleksandros = Doktor ve Patrik-hâne müşâviri
28. Papadopulos Yannis= Ressâmlar Cem'iyyeti Reîsi
29. Saridis Aleksandros = Tüccâr
30. Sinos oğlu Aleksandros = Tüccâr
31. Aspataris Avriliyos = Da'vâ Vekîli ve Patrik-hâne müşâviri
32. Tiberlos Periklis = Doktor
33. Kotyos Dimitriyos = Da'vâ Vekîli Meb'ûs
34. Haralampolis Sarafim = Da'vâ Vekîli Meb'ûs
35. Haralampolis Hristos = Da'vâ Vekîli Meb'ûs
36. Hacı Anastas Penapot = Da'vâ Vekîli Meb'ûs
37. Leonidis Yorgi = Tüccârlar Me'mûrîn Cem'iyyeti Reîsi
38. Mankos Aleksandros = Avukat
39. Matosos Yorgi = Heykeltıraş
40. Melas Dimitriyos = Mekteb Müdîri

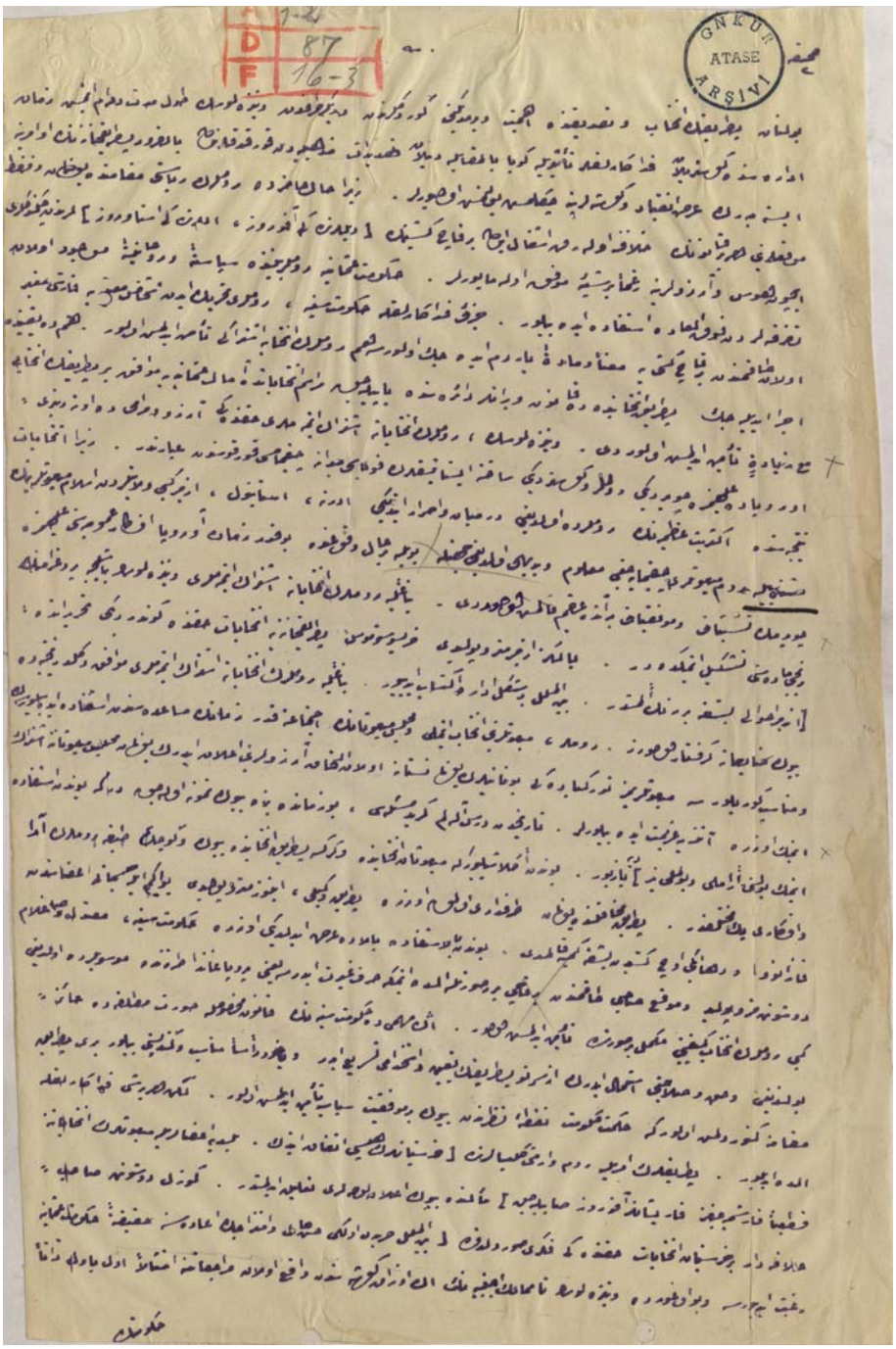
Venizelos İstanbul'dan şimdilik kat'-ı ümîd değilse de bu mes'elenin vakt-i âhere ta'lîki ve bunun yerine (Pontus) Bahr-i Siyâh Sevâhili Hükûmetinin ihdâsı, Trakya, Epir ve Cezâir-i isnâ aşer mesâilinin halli ile uğraşmak lâzım geldiği kanâatini hâsıl etmiş buna nazaran Patrik-hâne, yeni ta'lîmât-ı hafiyye vermişdir. Şarkî Trakya ve Pontus için teşkîlât ve tahrîkât merkezi olarak İstanbul kabûl edilmişdir. Fa'âliyyet başladı.

---------- ----- ----------

A 1-2
D 8
F 16-2

GNKUR
ATASE
ARŞİVİ

A 1-2
D 67
F 16-4
GNKUR ATASE ARSIVI

A 1-2
D 87
F 16-5

GNKUR ATASE ARŞİVİ

عرض وطیب ایدیورم مذکور مخابره وضع اضافیه هیچ بیکدیگرینی واردر . کلمه مخالف مرقومیه دیمک اضافه کندی اوزری : واردر . کلمه بیلنر زمانلرده تراکته ویونانیستانکه سنده فوق العاده پوچه مایور وچوبه وقت کچیریور . کذلک بیکوشه آلی ، اوزره اونلرده بالدیرمه فیاده یاپیلمامق اوزره در . ایشته کچه جمعه کونی یطرابه سابقه تحقیقات مهمه نامزلرینی اعلان استقبال موقتا فاکسفاقه بروسه مذوبولیکی دوره وتوسلیاتی [عدله ومناصب تقاعد مفتوحی ویولنده تقدیر فیاده مضمونیات تالیه تعویض بیورمیاوب ، رومللی ، ریاست روحانیه سنه کلمش ۱۹۱۸ میلادی سنه ۱۰ مجلس کونه وقوع بولدیغنه بناء] اعضای مجلس فوق العاده فوق العاده اجتماع ایدرك یطرابه انتخابی مکلف اولدقلری فائق افندی حضرتلرینی مفصل فرانسه یطرابه قونسولوسی ودیعه بولنان مستشاری ایدی حضرتلرینی درسعادت ایلچیلکی ترکستان امتیازاتی تحت اعضاده یطرابه کیلیکلی دیرمنده مجلس اعضای فائق افندی تکلیف اوزرینه بیم بریلن محمد ، اداره کلام ایتمیه مجبوریت حاصل اولمش . یطرابه انتخابی عقده ظاهر اعضای فکریه بیانه کچمیه وبونیاده کی مفصل رابطه لرینی یطرابه کیلی دوره توسلیاتی آلمویه برای استماع اولمویه ایکیاپلی اوکونه چیقه رق یونانیستانی سیاسی [فائق لویولوس] ایله تزویر حرکت ایتمش . مجلس جمعیاپه ایدیه مذاکره چکوشه یاپیلمشدر : یطرابه انتخابی داخل نظامنامه سی موجبنجه یطرابه اعضای عرفی ویا اعضای ویا وفاق عقده ایکی کیسه کندیلرینی ویا یاپیلجه مأمور اعضا نصب ایدیلمه یطرابه کیلی ایچون مدت وحالی ایچه قرار کونه . مدت مذکوره ظرفنده یاپیلمامش یطرابه انتخابی ایدیلمیه جکدر . کلمه تحریکی یطرابه کیلی تمام رئیس وکالت ابتدای فعالیت ایدیلدکدن مأموریتی مخصوصه واردیاپه کی یاپیلمیوب غیر معدوده اولدیغندن کلمه بیلمیه کیلیکلی . بعضا ودای تکرار کونه بری سعی یطرابه بولنه رکیکدر . وبنه بولسلی امریه تحریر ، قرارداده مضمون ایکنجی واضح اضافه ده دولتلرینی کیسنی عقده مامفه ایله ده بولنان تحریری کندیرینه بیلدیرمیه ایدیه وعدداری کندیکلری تزایدیه مخالفلری اوزره وغدانی اوزرینه وظائف تعدیه عقده کیفیتی یاپیلمالی بری اعضای ویاخود یطرابه انتخابی مباشرت ایلمش تزایدیه مخالفلری اوزره وغدانی اوزرینه وظائف تعدیه عقده کیفیتی یاپیلمالی بری اعضای ویاخود یطرابه انتخابی مباشرت ایلمش واضاسنه چوچه جیلك وبنه بوصده سوال ایلمی تحقیق اولمشدر . کلمه وبنه بولسلی فکری سوروکلمه یوریه رکلمه استعفا : ایده یطرابه تحقیقات نقدیه وفوریه یوریه رومللی ریاست روحانیه کندی یده کی اوردیلیه تحریر مزوبولیکی کریه لی دولتلری یطرابه انتخابی ایکنجی عبارتلری . کلمه بیلمیه کی مذوبولیکه واضحه کی بیلمیه کیلیکلی بیلمیه کلمه کی وصائع تحقیقاتی ومنافع تحقیقاتی متقدره وفوریه وفوریه رومللی قطعیا اولدیغی تحمیه عصیانه یاپیلمش فالکیوبه وبنه بولسلی بکدیکی [رمضان صاحبه] عبارتلرینه یطرابه انتخابی اجرای آمده وطیب ایدیورلر . بناء علیه حکومت مجلسه یاپیلمه تاریخیه اجرای وبیانه عرضه ایدیلمی قراره تبعیت ایلدیکی موفقیت حاصل اولدیغی مذکوره . مجلس فوق العاده اجتماعه انتخابات فیضیه سیدیوبیه یاپیلمه تبعیات غیر یکه وکلوبا ولدیاچ یاپیلمه تحقیقات متقدره وقوعه کلدیکی اوزره یاپیلمه اعضاسی مجلس مبعوثان جمعیاپه ایدرك مقامات اعضاسی ایلمه وتجاوز وعلوم ولایات مزوبولیکه خانه زاده تبعیت ایدیلمیوب انتخابه کی قبول ایتمشدر . [فوریکیا یونانیستانی جمعیت مجلس مبعوثانه انتخابات قطعیا استنادی انجمنی متقدمات سبکوری ایتمشدر . مزوبولیکه وکیلیکلی بکی مجلس قراری صادر اولمه اوزره یطرابه مقامه ویطرابه عموم مذوبولیکه خانه زاده سنه سنه مجلس مبعوثانه مستجدد نفوس اعضاسی کیفیت ایلمی ویوقاریده ذکر اولدیغی وجهله ولایات حکومت مأمورلریه قرای اعضاسی طرفنده رأی ویرمکوه استعفا ایده رومللی جمعیه وتشکیلات کوره وکلای نقدیه ، مقتضاسی ایضا ایدیلمه اوزره یطرابه انتخابه استعفا ایلمی ، رومللی بیانلرینه مدوحه فائه مقدمی اعضاده رومللی معلومات ویرمدیکی تسویه وترغیب ایلمی قت قراره اتمشدر . بونیجه ده رومللی ویلیجه ده توکلرالتقا بضیه ، تشکیله وتحریف کوستدیکی نقدیه ، بیلمه رومللی صباقی محفوظ ویلیجه ده ایروجه کندیرینه تابعیه ایلمیه] مزبوحه یاپیلمیه یطرابه انتخابه مصلحه سنه ورمیه رومللی اخلاصکارانه وعرض حقیقت اولنور افندم

Polis Müdîriyyet-i
Umûmiyyesi
Birinci Şu'be
3451

Harbiyye Nezâret-i Celîlesine

Devletlü Efendim Hazretleri

Devletin vaz'iyyet-i nâzike ve siyâsiyyesinden bi-l-istifâde Yunanîler ve yerli Rûmlar tarafından gerek dâhilde ve gerek hâricde icrâ' edilen propogandalara âid istihbârât ve istitlââtı muhtevî bir kıt'a rapor manzûr-ı sâmîleri buyurulmak üzre leffen arz ve takdîm kılınmışdır. Ol-bâbda emr ü fermân hazret-i men leh-ül-emrindir.

30 Teşrîn-i evvel 335

Polis Müdîr-i Umûmîsi
Mehmed Nûreddîn

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Türkiye'deki Rûmların umûr ve husûsâtı min-el kadîm hafiyyen Etniki Eterya tarafından Patrik-hâne vâsıtasıyla ve Venizelos'un mevki'-i iktidâra geldiği günden i'tibâren merkum tarafından emr ve idâre edilmekde olduğu zâten ma'lûm-ı âlînizdir. Patrik-hâne her gün her mes'ele hakkında Venizelos'dan istîzân ve emr istihsâl etmekdedir. İntihâbât hakkında vuku' bulan istîzânda Venizelos (Yunanîlerin intihâbâta iştirâki adîm-ül-imkândır.) tarzında cevâb vermiş ve bundan kuvvet alan Rûmca gazeteleri (Patrik-hânemizin Meclis-i Millî-i Âlîsi Rûmların intihâbâta iştirâk etmemelerine karâr verdiğini ne sebebden dolayı Türk gazetecileri öğrenmek istemiyor.) ve (... öğrenmek istemiyorlar ki bu memleketin Yunanîleri tâli'lerinin ta'yîn ve takdîri büyük ve galib müttefiklerine bırakmışdır. Rehâ ve necâtlarını onlardan bekliyorlar.) sûretinde idâre-i kelâm ediyorlar. Binâen aleyh Venizelos vaz'iyyet-i hâzıradan bi-l-istifâde rolünü çevirmek üzre Patrik-hâneye istediği patriği ta'yîn etmek üzre fevk-al-âde sarf-ı mesâî etmekden çekinmiyor. Patrik nâm-zedliğine Patrik Vekîli olan Bursa Metropolidi Doroteos, Trabzon Metropolidi Hrisantos, Kayseri Metropolidi Manol Karavangel, Atina Metropolidi Giridli Meletyos gösterilmekdedir. Her dördünün Yunan perestlerinden oldukları zâten etvâr ve harekâtlarıyla ma'lûm olduğundan haklarında fazla îzâhât verilmesinden sarf-ı nazar edilmişdir. Vâkıâ birçok akıllı Rûmların intihâbâta iştirâk etmelerini ârzû ve temennî ediyorlar. Fakat, Patrik-hâne hakkında sinîn-i vefîreden beri mer'iyy-ül-icrâ ve tatbîk olub eski düstûrlarda muharrer olan ahkâm-ı kanûniyyenin büsbütün hilâfına olarak hâlen Rûm Patriklik makamını işgal eden Bursa Metropolidi (Doroteos Samalı?) ve üç beş kişiden ibâret â'zâ-yı rûhânî ve cismânîsi mevki'-i iktidârda bâkî kaldıkça ne anâsır beyninde ittifâk ve i'tilâf hâsıl olabilir ve ne

de Hükûmet-i Osmâniyyenin muhassenâtını anlayıb da idâme-i kuvvetini cidden ârzû eden Hristiyânlardan ma'kulen düşünenlerin hissiyyâtını kuvveden fi'le gelmek değil izhâr ve kavlen bile i'lân edemezler. Çünki mevki'-i iktidârda bulunanların ellerinde istavroz ile her tarafdan yığılan pâreler ve dillerde ise Hristiyânlık, hamiyyet ve aforozluk vardır. Venizelos emirlerini infâz etdirmek için her ay tahsîsât-ı muayyeneden fazla olarak Patrik Vekîline altıbin sarı lira gönderiyor. Patrik de mevkiini te'mîn etmek ve körü körüne kendine itâat etdirmek üzre münâsib gördüğü rûhânî ve cismânî meclisleri â'zâlarından ba'zılarına bir mikdâr verdikden sonra dîgerini kendi alır. İşte bir tarafdan Atina'dan aldığı tahsîsât yüzünden dîger tarafdan zamânın kendisine verdiği fırsatdan istifâde ederek (Belki hidemâtım takdîr olunur yine Patrikliğe intihâb ve ta'yîn olunurum.) diyerek Hazret-i Fâtih'den beri patriklerin ta'yîn ve azlleri hakkındaki karâr ve berâtları kanûnen merbût bulunduğu metbû'-i müfahhamına karşı îfâya mecbûr olduğu arz u ubûdiyyet ve hürmeti unutarak Venizelos'dan telâkki eylediği evâmirin tatbîkine sarf-ı makderet ediyor. Tahsîsâtdan istifâde edemeyen Patrik-hânedeki muğberr olanların tekrâr gönüllerini alarak "Yunan taraf-dârlığı fikrine" sebât etdirmek üzre "menba'-ı mukaddes" nâmına Atina'dan gönderilmekde olan binlerce drahmiden ibâret tahsîsât iki misline iblâğ olunarak Venizelos'un emriyle me'mûriyyet-i mahsûsa ile geçen hafta şehrimize gelen Görice Metropolidi (Yermanos) vâsıtasıyla gönderilmişdi ki bu meblâğ muhâlif görülen eşhâsa tevzî' edilmek üzre Kırkkilîse Metropolidi (Ağatankos)un taht-ı riyâsetinde bir komisyon toplanmışdır. Merkum Yermanos Venizelos'dan Patrik-hâneye intihâbât ve patrik intihâbı hakkında evâmir-i şifâhiyye getirmişdi. Binâen aleyh meb'ûsluğu ârzû ve intihâbâta iştirâk ârzûsunda bulunan Rûmların bir çoğu kendilerini iltizâm edecek bir hükûmet kuvveti mevcûd olmadığından ve Hükûmet-i Osmâniyye bu bâbda za'fiyyet göstererek cümle-i hukuk ve saltanatdan bulunan Patriğin intihâb ve tasdîkinde ehemmiyyet vermediğini gördüklerinden ve dîger tarafdan Venizelos'un tûl müddet devâm etmiş zamân-ı idâresinde gösterilen fedâkârlıklar te'sîriyle gûyâ bi-l-mukabele ve seyelân-ı tehdîdât-ı mezhebiyyeden korkduklarından bi-z-zarûr Patrik-hânenin evâmirine istemeyerek arz-ı inkıyâd ve köşelerine çekilmiş bulunmuş oluyorlar. Zîrâ hâl-i hâzırda Rûmların riyâseti makamında bulunan ve fakat mevkilerini her bir kanûnun hilâfına olarak işgal eden birkaç kişinin (dillerindeki aforoz, ellerindeki istavroz)larından çekindikleri için heves ve ârzûlarına rağmen bir şeye muvaffak olamıyorlar. Hükûmet-i Osmâniyye Rûmlar beyninde siyâseten ve rûhâniyyeten mevcûd olan tefrikalardan fevk-al-âde istifâde edebilir. Cüz'î fedâkârlıkla Hükûmet-i Seniyye, Rûmları tahrîk eden eşhâs-ı muzırreye karşı muğberr olan takımından birkaç kişiye ma'nen ve mâddeten yardım edecek olursa hem Rûmların intihâbâta iştirâki te'mîn edilmiş olur hem de yakında icrâ' edilecek patrik intihâbında da kanûn ve berâtlar dâiresinde yapılacak merâsim-i intihâbâtda âmâl-i Osmâniyyeye muvâfık bir patriğin intihâbı maa-ziyâdetin te'mîn edilmiş olurdu. Venizelos'un, Rûmların intihâbâta iştirâk etmemeleri hakkındaki ârzû ve merâmı da öteden beri Avrupa'da aleyhimize çevirdiği roller ve gösterdiği sâhte istatiklerin foyası meydâna çıkması korkusundan ibâretdir. Zîrâ

intihâbât netîcesinde ekseriyyet-i azîmenin Rûmlarda olduğu der-miyân ve ısrâr etdiği Edirne, İstanbul, İzmir gibi vilâyetlerden İslâm meb'ûslarının nısfı bile Rûm meb'ûsları çıkmayacağı ma'lûm ve bedîhî olduğu cihetle böyle bir hâl vukuunda bu kadar zamân Avrupa efkâr-ı umûmiyyesini aleyhimize çevirmek teşebbüsâtı ve muvaffakıyyâtı bir anda akim kalmış olurdu. Binâen aleyh Rûmların intihâbâta iştirâk etmemeleri Venizelos'un başlıca programının birinci mâddesini teşkîl etmekdedir. Yalnız İzmir Metropolidi Hrisiosmotos Patrik-hâneye intihâbât hakkında gönderdiği tahrîrâtda (İzmir ahvâli başka bir renk almışdır. Beyn-el-milel bir şekl-i idâre iktisâb ediyor. Binâen aleyh Rûmların intihâbâta iştirâk etmemeleri muvâfık değildir. Netîcede büyük zâyiâta girif-dâr oluruz. Rûmlar, meb'ûslarını intihâb etmeli ve Meclis-i Meb'ûsânın ictimâına kadar zamânın müsâadesinden istifâde edebilirsek ve münâsib görülürse meb'ûslarımız Türkiye'deki Yunanîlerin Yunanistan'a olan iltihâk ârzûlarını i'lân ederek Yunan meclis-i meb'usânına iştirâk etmek üzre Atina'ya âzîmet edebilirler. Târihden ders alalım Girid mes'elesi, bu zamânda bize büyük numûne olacakdır ki bundan istifâde etmek yolunu aramalı ve bulmalıyız.) diye yazıyor. Bundan anlaşılıyor ki meb'ûsân intihâbında ve gerekse patrik intihâbında büyük ve küçük tayfa Rûmların ârâ' ve efkârı pek muhtelifdir. Patrik mahâfilinde Yunan taraf-dârı olmak üzre Patrik Vekîli İnöz Metropolidi Yuakim ile Cismânî A'zâsından Kazanova ve daha iki üç kişiden başka kimse kalmadı. Bundan bi-l-istifâde bâlâda arz edildiği üzre Hükûmet-i Seniyye, mu'tedil ve sağlam düşünen metropolid ve mevki' sâhibi takımından bir kaçı birer sûretiyle elde etmeğe sarf-ı gayret ederse ya'nî propoganda tarzında Mûsevîlerde olduğu gibi Rûmların intihâb keyfiyyeti mükemmel bir sûretde te'mîn edilmiş olur. En mühimi de Hükûmet-i Seniyyenin kanûn-ı mahsûsla sûret-i mutlakada hâiz bulunduğu ve hakk-ı salâhiyyeti isti'mâl ederek ez ser-i nev patriğin ta'yîn ve istihdâmı tesrî' eder, ve-yâhûd esâsen münâsib ve kendisini bilir biri patrik makamına getirilmiş olur ki hikmet-i hükûmet nokta-i nazarından büyük bir muvaffakıyyet-i siyâsiyye te'mîn edilmiş olur. Lâkin her bir şey fedâkârlıkla elde edilir. Patriklerin emriyle Rûm ve Ermeni kilîselerinde (Hristiyânların hepsi ittifâk etdik. Belediye a'zâlarıyla meb'ûsların intihâbâtına kat'iyyen karışmayacağız karışanlar aforoz sayılacak.) meâlinde büyük i'lân panoları ta'lîk edilmişdir. Güzel düşünen sâhib-i alâka-dâr bir Hristiyân intihâbât hakkındaki fikri soruldukda (Beyn-el-milel harbden evvelki hüsn-i hâl ve imtizâcın iâdesine hakikaten Hükûmet-i Osmâniyye rağbet ediyorsa ve bu uğurda Venizelos'un tâ memâlik-i ecnebiyyenin en uzak köşesinden vâki' olan mürâcaâtına imtisâlen evvel-be-evvel zâten Hükûmetin zîr-i idâresinde bulunan ve öteden beri erkân-ı lâ-büddesinden ma'dûd olan rüesâ-yı rûhâniyyeyi elde eylemesi lâzım geleceği ve bu ilk adım atılınca artık üst tarafı tabîatıyla kendiliğinden geleceği fakat bunun yolu teshîl edileceği yerde günbegün bundan uzaklaşmak yoluna devâm edilmekde olduğunu) beyân etmişdir ki bâlâdaki fikr-i âciz-ânemi te'yîd ve te'kîd etmiş olur. Gayet ma'kul görülen bu beyânât şâyân-ı tedkik görülmekdedir. Metropolidler, râhibler Yunanistan'dan aldıkları tahsîsât ve evâmir üzerine zâten muhârebe zarfında askere alınan ve askerlik dolayısıyla ta'kîb ve tecziye edilmesinden

dolayı zâten bıkmış ve usanmış olan Rûmları Hükûmet-i Osmâniyyeye karşı daha ziyâde soğutmak ve onları istedikleri cihete sevk etmek üzre muhtelif vâsıtalar ile hissiyyât-ı milliyyelerini okşadıkdan sonra kendilerine muntazaman kilîsede verdikleri va'z u nasîhatlerde şerîat-ı İslâmiyye'yi büsbütün sû-i tefsîr ederek gûyâ (kâfir) denilen gayr-i Müslimlerin öldürülmesi kavâid-i mezhebiyye-i İslâmiyye'den idüğini söyleyerek ekseriyyeti teşkîl eden budala takımını kandırmağa sarf-ı gayret ediyorlar. Binâen âleyh bu dînî propagandaya karşı Hükûmet-i Osmâniyye tarafından verilecek emr üzerine ve Dâr-ül-hikmet-il-aliyyece tensîb buyurulacak "Safvet-ül-beyân fî-ahkâm-il-Kur'ân" ve "Istıfâ'" ve buna mümâsil kitâbların Rûmca'ya tercemesiyle gerek Der-saâdet'de ve gerek vilâyâtdaki Rûmlara tevzî' edilecek olursa kendilerine verilen va'zların ne kadar sâhte olduğu anlaşılacakdır. Zâten mezkûr kitâbların Rûmca'ya tercemesi birkaç ay mukaddem Hükûmet-i Seniyyece tensîb ve bir mikdâr tahsîsât verilmiş ise de bil'âhire bundan sarf-ı nazar edilmişdir. Bu iki kitâb el-yevm mükemmel bir sûretde Rûmca'ya terceme edilmiş bulunuyor ki cüz'î fedâkârlıkla büyük ma'nevî fâideler te'mîn edilmiş olacakdır. Husûsuyla hâl-i hâzır pek münâsib olduğundan ezmine-i sâireye nisbeten Hükûmetimizce ittihâz edilecek her nev' tedbîr ve fedâkârlık a'zâmî fâide verecekdir. Gerek patrik aleyh-dârları ve gerekse Yunan'ın girdiği İzmir ve ve sâir yerlerde yapdığı harekât-ı gayr-i lâyikadan dolayı ekser râhib ve metropolidler muğberr olarak eski refâh ve saâdetlerini gaib etmek korkusunda bulundukları cihetle ref'-i şikâyât ve i'lân-ı isyân ediyorlar. Ez-cümle Aydın şehrinin Yunan askeri tarafından hîn-i işgalinde metropolid bulunmuş olan Çeşmeli (İzmaragros?)a (bir elinde istavroz ve bir elinde Yunan bayrağı olduğu hâlde asker ve ahâlî başına geçerek barbar Türkler üzerine yürümesini) İzmir Yunan kumandanı tarafından emr edildiği hâlde mûmâ-ileyh (Ben Osmânlı tâbiiyyetini hâiz bulunuyorum şimdiye kadar Türklerden ve Hükûmet-i Osmâniyyeden bir fenâlık görmedik ben nân-körlük ve hâinlik yapmam.) tarzında cevâb vermesinden hemân azl edildiği gibi Kuşadası Metropolidi Yuakim Aktimiyos ba'zı î'tirâzâtda bulunmuş olduğundan sâhilde bulunması muvâfık görülmediğinden İzmir Vâlîsi İstekyanis tarafından Manisa'ya sürgün edilmişdir. Aynı zamânda Patrik-hâne tarafından ahâlîye va'z u nasîhat etmek sûretiyle propaganda yapmak üzre Trabzon vilâyetinde seyâhate çıkan Metropolid (Lavertirinos) nâmındaki râhib Giresun'un bir sâat ba'îd mesâfesinde kâin (Polatçaki) karyesinde devren bulunmakda iken ta'lîmât dâiresinde va'zlar vermediği gibi Hükûmetin telefonuyla Türk me'mûruna ve metropolid me'mûrlarıyla muhâbere ediyormuş. Binâen aleyh gayr-i millî politika ta'kîb etdiğinden casûslukla ithâm edilerek azl edilmiş ve dâiresinden uzaklaşdırılmasına Patrik-hânece karâr verilmişdir. İstanbul'da dahi aynı hâller vâki'dir. Nitekim iki üç gün mukaddem Rûmca gazetelerinde okunduğu üzre Galata'daki üç kilîsenin reîs-i rûhânîleri bilâ-istîzân yalnız kilîse mütevellîlerinin karârıyla azl edilmişdir. Bu gayr-i kanûnî ve cebrî muâmelelerden dolayı muhâlefet her gün çoğalmakdadır. Binâen aleyh Hükûmetimiz, el-yevm muhâlif fırka rüesâsından ya'nî Patrik Vekîlinin dehşetli aleyh-dârı ve Yunan Hükûmetini o kadar istemeyen sâlif-ül-arz

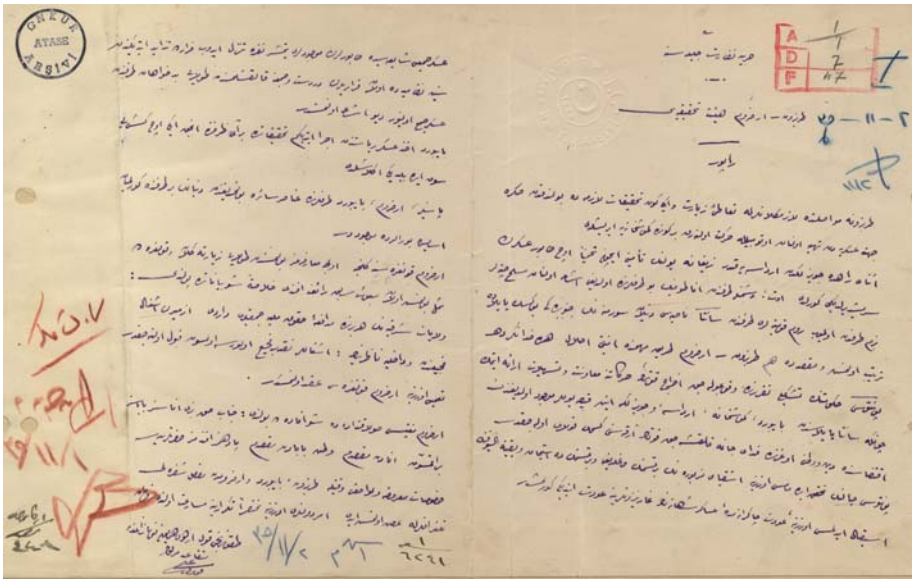
Aydın Metropolidliğinden ma'zûl olub el-yevm İstanbul'da sâkin İzmaragros, sâbık Patrik Yermanos, Kadıköy Metropolidi Grigoriyos, Ankara Metropolidi ve Meclis-i Cismânî Reîsi Yervasios nâmındaki eşhâsdan bir iki dânesiyle sûret-i husûsiyyede müzâkere ve onlara bir umûmî muhtıra ref' ve takdîm etdirilib hukuk-ı saltanatın tatbîk ve ahkâm-ı husûsiyye-i kanûniyyenin infâz buyurulması husûsları arz ve taleb edilirse mezkûr arz-ı hâle vaz'-ı imzâ' edecek binlerce kişi vardır. Her bir muhâlif metropolid veyâ râhibinin kendi adamları vardır. Lâkin bunlar zamânın nezâketinden ve Yunan süngüsünden korkduklarından bir teşebbüsde bulunamıyor ve sabr ile vakt geçiriyorlar. Lâkin bir hükûmet eli, onlara uzatılırsa feryâda başlamaları hâzır ve müheyyâdırlar. İşte geçen cum'a günü Patrik-i Sâbık Beşinci Yermanos Efendi'nin isti'fâsıyla muvakkaten kaim-makamlığa Bursa Metropolidi Doroteos'un ta'yîni (Adliyye ve Mezâhib Nezâret-i Celîlesi delâletiyle takdîm kılınan mazbata Bâb-ı âlîce tasvîb buyurulub Rûmların riyâset-i rûhâniyyesine gelmesi 1918 mîlâdî senesinin 12'nci gününe vuku' bulduğuna binâen) her iki meclis fevk-al-âde olarak akd-i ictîmâ' ederek patrik intihâbı mes'elesine dâir komisyonca kaleme alınan mazbata kırâat edilmiş ve bundan istifâde eden muhâlifler birçok i'tirâzât der-miyân eylemeleri hâzırlanmışlar ise de nezâketen ihtiyâr-ı sükût ederek a'zâdan Patrik Vekîli adamlarından Meclis-i Cismânî A'zâsı Kazanova'nın teklîfi üzerine resm-i tebrîk zımnında idâre-i kelâm eylemelerine mecbûriyyet hâsıl olmuşdur. Patrik intihâbı hakkında her bir a'zâ fikrini beyân etmiş ve bu bâbdaki mufassal raporları bi-z-zât Patrik Vekîli Doroteos alıb berây-i istimzâc otomobile râkiben Beyoğlu'na çıkarak Yunan Mümessil-i Siyâsîsi (Kanalopulos)un nezdine azîmet etmişdir. Meclislerce cereyân eden müzâkere şundan ibâretdir:

Patrik-hânenin dâhilî nizâm-nâmesi mûcibince patriğin azli veyâ infisâli veyâ vefâtı hakkında iki meclisce gösterilecek ve Bâb-ı âlîce me'mûriyyeti resmen tasdîk edilecek patrik vekîlinin müddet-i vekâleti ancak kırk gündür müddet-i mezkûrenin hitâmında be-heme-hâl bir patrik intihâb edilecekdir. Lâkin şimdiki patrik vekîli tâmm bir sene vekâleten îfâ-yı vazîfe ediyor ki me'mûriyyeti ale-l-usûl ve ol-bâbdaki berâtlar mûcibince gayr-i musaddak olduğundan ke-en-lem-yekündür. Ya'nî on ay yirmi günden beri resmen patrik yok demekdir. Venizelos'un emriyle şimdiye kadar idâre-i maslahat edilmekde ve ahvâl-i hâzıradan dolayı kimse sesini çıkarmamakda ise de bunun netîcesi kendilerince pek vahîm olacağını derk ve ta'yîn eden ve adedleri gitdikce tezâyüd eden muhâliflerin ısrâr ve i'tirâzı üzerine vekâletin temdîdi zımnında keyfiyyetin Bâb-ı âlîye mi iş'ârı ve-yâhûd patriğin intihâbına mübâşeret edilmesinin daha münâsib olacağının Venizelos'dan suâl edilmesi taht-ı karâra alınmışdır. Lâkin Venizelos'un fikri mes'eleyi sürüklendirib zamândan istifâde edebileceği takdîrde Türkiye Rûmlarının riyâset-i ruhâniyyesine kendi bendesi olan Atina Metropolidi Giridli Meletyos'u patrik intihâb etmekden ibâretdir. Lâkin Türkiye'deki metropolid ve râhibleri ekserîsinin işine gelmediğinden ve menâfi'-i şahsiyyeleri mutazarrır olduğundan merkumun ta'yînini kat'iyyen ârzû etmiyorlar. Hattâ

şimdiden isyân bayrağını kaldırıb Venizelos'un beklediği (zamân-ı müsâid) hulûl etmezden patrik intihâbının icrâsını ârzû ve taleb ediyorlar. Binâen aleyh Hükûmet-i Osmâniyyenin bu bâbda âsâr-ı fa'âliyyet ibrâz etmesi ve bâlâda arz edildiği tarzda teşebbüs edilirse muvaffakıyyet hâsıl olacağı ma'rûzdur.

Cum'a günü fevk-al-âde ictimâda intihâbât kaziyyesiyle bu bâbda yapılan teşebbüsât-ı gayr-i resmiyye ve gûyâ vilâyâtca yapılan tazyîkat-ı mütenevviaya dâir uzun uzadıya mübâhasât cereyân ederek teâtî-i efkâr edilmiş ve netîcede umûm vilâyât metropolid-hânelerine teblîğ edilmek üzre âtîdeki karâr ittihâz kılınmışdır. [Türkiye Yunanîlerinin belediye meclisleriyle meb'ûsân intihâbâtına kat'iyyen iştirâk etmemeleri müttefikan münâsib görülmüşdür. Metropolid ve kilîse hey'etlerince iki meclisin karârı ma'lûm olmak üzre patrik makamına merbût bi-l-umûm metropolid-hâneleriyle Sen Sinod meclislerine müsta'celen ta'mîm ile ihbâr-ı keyfiyyet edilmesi ve bu karâr aleyhine olarak vilâyât hükûmet me'mûrlarıyla Kuvâ-yi Milliyye a'zâsı tarafından re'y vermekden istinkâf eden Rûmlar cebr ve tazyîk gördükleri takdîrde muktezâsı îfâ edilmek üzre serîan Patrik-hâneye iş'âr edilmesi ve Rûmların bu husûsda ma'rûz kalacakları ahvâlden dolayı ma'lûmât vermelerinin teşvîk ve tergib edilmesi taht-ı karâra alınmışdır. Bu ta'mîmden dolayı vilâyetlerde Türkler tarafından tazyîk, tedhîş ve tahrîf gösterildiği takdîrde bile Rûmların hayâtı mahfûz bulunduğu da ayrıca kendilerine te'mîn edilmelidir.] Bu ta'mîm hemân berây-i tab' Patrik-hâne matbaasına verilmiş olduğu anlaşılmış olmağla arz-ı keyfiyyet olunur efendim.

---------- ☙ ----- ❧ ----------

Harbiyye Nezâret-i Celîlesine

Trabzon-Erzurum Hey'et-i Tahkîkiyyesi

Rapor

Trabzon'a muvâsalatda lâzım gelenlerle teâtî-i ziyâret ve iki gün tahkikat-ı lâzımede bulundukdan sonra cihet-i askeriyyeden tehyie olunan otomobille hareket olunarak bir günde Gümüşhâne'ye erişildi.

Esnâ-yı râhda Cevizlik'den Ardasa'ya kadar Zigana yolunun te'mîni için tahmînen üç tabur askerin serpişdirildiği görüldü. Evet; düşmanlar tarafından Anadolu'nun bu taraflarında olduğu işâa olunan müsellâh çeteler bizim tarafdan olmayıb Rûm komiteleri tarafından (Santa) nâhiyesi denilen Sürmene'nin cenûbundaki yüksek yaylada tertîb olunmuşlar ve maksad da hem Trabzon – Erzurum tarîk-i mühimmesinde emniyyeti ihlâl hem de Hudâ-negerde Pontus Hükûmetinin teşkîli takarrüründe vukû' bulacak ihrâc kuvvetinin harekâtına muâvenet ve teshîlât irâe etmek çünki Santa Yaylası'ndan Bayburd, Gümüşhâne, Ardasa ve Cevizlik'e inen kısa yollar mevcûd olduğundan iktizâsında dîn ve vatanı uğrunda fedâ-yı câna kalkışacak kuvvetin arkasını kesmek kolay olacakdır. Pontus hayâlinin tahakkuk edememesi üzerine eşkıyâ-yı mezbûrenin bir kısmının dağıldığı ve bir kısmının da istîmân ve bakıyyet-üs-süyûfuna istîsâl edilmesi üzerine avdet-i çâker-ânemde asâkir-i şâhânenin garnizonlarına avdet etdiği görülmüşdür.

Asker cem'i şâyiası da taburların mevcûdları yetmişer nefere tenezzül edib firâr da tezâyüd etdiğinden sinîn-i nizâmiyyede olan firârîlerin der-dest ve cem'ine kalkışılmasından dolayı bed-hâhân tarafından asker cem' olunuyor deyu işâa olunmuşdur.

Bayburd Ahz-ı Asker Riyâsetinden icrâ' etdiğim tahkikatda bir ay zarfında ancak iki üç kişiyi sevk edebildiği anlaşıldı.

Pasinler, Erzurum, Bayburd taraflarında anâsır-ı sâire bulunmadığından dünyânın bir tarafında görülmeyen âsâyiş buralarda mevcûddur.

Erzurum Kongresi'ne gelince evvelce muârefemiz bulunmasından dolayı ziyârete gelen ve kongrede mümessil bulunmuş olan meb'ûs-ı sâbık Raûf Efendi hulâsaten şu beyânâtda bulundu:

Vilâyât-ı şarkıyyenin her birinde Müdâfaa-i Hukuk-ı Milliyye Cem'iyyetleri vardı. İzmir'in işgal-i fecîasından ve Dâhiliyye Nâzırının: İşgaller ne kadar fecî' olursa olsun kabûl olunacakdır, ta'mîmi üzerine Erzurum Kongresi akd olunmuşdur.

Erzurum Müftüsü Solakzâde de şu ifâde de bulundu: Cenâb-ı Hakk bizi anasız babasız bırakmasın. Anadan maksadım vatan, babadan maksadım pâd-şâhımız efendimiz hazretleridir.

Husûsât-ı ma'rûza ve levâhiki vaktiyle Trabzon, Bayburd ve Erzurum'dan mufassal şifreli telgraflarla arz olunmuş idi. Emr-i devletleri üzerine muhtasaran tekrârına müsâraat olundu fermân

2/11/35

Dokuzuncu Kolordû-yi Hümâyûn Kumandanlığından
Mütekaid Mîr-livâ
(İmza)

---------- ----- ----------

1
1
7
F 46

(98)

تقديم ايدلمشدر
سعد
٤٥٠٩
٨- تشرين اول ١٣٣٥

حربیه نظارتی
نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی
٢٧٤٤

معلوم

معلومات

جواب :

٢٥/١١/٨

حربیه نظارتی جمادی یا ١٣٣٥ تاریخلی مورد شفره در.

٢٥/١١/٨

ویلایتدن رومللر یونانلیلرك مالنی مقصد تکاثریی مقتضی الدایدلر معلومات خلاصه برودجه زیر معروضدر. قلوصت سنیه جنابلرینه مخابره اتخاذی

هیئت تمثیلیه نك
عطف کلك

معروضدر.

٢٥ تشرين اول

وردی ٦ ده

GNKUR ATASE ARŞIVI

— صورت —

١ - کلیه آی کلیسالرك هیئت اداره انتخابلی یا بلمه برجوده یونانی ندات هیئت اداره اعضالغه انتخاب ایدلمشدر.

٢ - روم پاتریخانه‌سی یونانه سفاستنده الدینی امرادزده کلیسا هیئت تولیه‌سنه بشقه قوجه کشیلك برهیئت انتخاب ایدرسه دیونلره استانبول روم مطرانلری نامنی دیرمشدر. بو هیئتلك وظیفه‌سی استانبول مسئله‌سی قونفرانسده وضع اولنجه پرديانه‌ذا ایچون مناسب کورولمیه‌جك اشخاصك یاس انکلره

ATASE ARŞİVİ

A 1 1 5 F 48-1

(48/1)

جمهوریت اردوی

نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

اسوجره یونانستانه اقرامی ایله تحریکات و تشویقاتده بولنمه عمومی
رومللر ناصه استانبولك الحاقی طلب ویهیج اولمزسه بیه المللی اعتبار
نائلی حقنده حرف صاحیه بولنمه و یونانستاندن کلان اداری تطمینه
سوجه ایدیلان جیه لری ایجاب ایدیه یکره اقرام و الحاصل حقوقه حاکمیت
عثمانیه ایله غیر قابل تالیف اعوال و عرفانی اداره ایتمکده کشف اغیره و
کوندرمیه جبك دکل .

٣ - یونانلی جرآتلی عکساندروس صیرافاکی ادمه آیی کونه دك بوراده کلرك
سفارتخانه ده یونانه حفیه ضابطسنك استانبول تشکیلاتنه مأمور اولمسه
ایشه باشلامقده وظیفه سی بیتیجه آتنه کیده جکمه - یونانك بو فاجعه آیی
ملازم آیی یونانلی معاونی وارمش . بو معاونلرده یونانلی جاسوس
قولوکیداس یونانلرده ظالیسی نام طوریمه ایله یونانستان حکومت
جمهوریه سنك اداره تشکیلاتی تنسیه ایتمك اوزره طرزده جمعیت
حرکت ایده جکمه -

GNKUR ATASE ARŞİVİ

A 1/1
D 7
F 48-2

حربیه نظارتی
نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

٤ — یونسوس حلومی تقسیمه اعمال اوزره کچیلرده بولنان عسکر
کشیلك برلکیتی کبی بونلرك یطرفجه ده دیکلری رایورلر خاصی
یوقسه منتظماً عسکر جیجه ده اسلحه جبخانه و سائر جهتلرده روملرده اقامه
کوندریلرمسه یونانلیلر ترك قوللرینه قارشی جسارت کوسترمیه جکلرمسه
بو معاونتلرك داخی صورتده دوامنی ایستیورلرمسه یطرفجه بونلرك اوزرینه
سفارتخانه‌یه مراجعت ایدرك مذکوره احوال اکوه الکی یوقاریده کچمه ضابطه
زائدلرك ایشلرنده معاونت ایدمه ملازم دیمتری وکیلی دیوزباشی
بنیقسلاکو کبایی طرزده هوایه کوندرمکه قرار ویرلمشدر.

٥ — وده یزه لوس طرفنده استانبولده بولنان عموم مجلسنده قلوبلرینی برلشدیرمك
برکیتی اداره طرفنده یونانستانده کائن افراد و ائه سنه‌ده تابع
ایدیرمك و ماده بوراده یرویاغاندا یاپمه اوزره مأموریت مخصوصه ایله
خارجیه مأمورلرندن ژوزف ساقلیاری تأمین ده بولی کلمشدر.
بو شخص قید طالعاده کی نره اوسه‌ی ۳۱ اوده‌صا و مفتی کوینده کی
نفوسی زوجه‌سی قلوبلرینی برلشدیرمسه دیونلره تحدید قید کوبا یکوی یعنی
الی یوز شلنه قدائی یاز مشلردر.

Harbiyye Nezâreti
Nezâret Şu'besi
Şifre Kalemi
3722

Sivas'dan:

Harbiyye Nâzırı Cemâl Paşa Hazretlerine mevrûd şifredir.

Der-saâdet'de Rûmlarla Yunanlıların mesâî-i mefsedet-kârâneleri hakkında elde edilen ma'lûmât hulâsaten ber-vech-i zîr ma'rûzdur. Hükûmet-i Seniyyece tedâbîr-i mukabile ittihâzı ma'rûzdur.

4 Teşrîn-i sânî 35

Vürûdu 6 minh

Hey'et-i Temsîliyye nâmına
Mustafa Kemâl

Sûret

1. Geçen ay kilîselerin hey'et-i idâre intihâbâtı yapılmış, birçok Yunanî zevât hey'et-i idâre a'zâlığına intihâb edilmişdir.

2. Rûm Patrik-hânesi Yunan Sefâretinden aldığı emr üzerine kilîse hey'et-i mütevellîlerinden başka kırk kişilik bir hey'et intihâb etdirmiş ve bunlara İstanbul Rûm Meb'ûsları nâmını vermişdir. Bu hey'etin vazîfesi İstanbul mes'elesi konferansda mevzû' olunca propaganda için münâsib görülecek eşhâsın Paris, İngiltere, İsviçre, Yunanistan'a i'zâmı ile tahrîkât ve teşvîkatda bulunmak umûm Rûmlar nâmına İstanbul'un ilhâkını taleb ve hiç olmazsa beyn-el-milel idâreye nâiliyyeti hakkında sarf-ı mesâîde bulunmak ve Yunanistan'dan gelen evâmiri tatbîk ve sevk edilen çeteleri îcâb eden yerlere i'zâm ve-l-hâsıl hukuk-ı hâkimiyyet-i Osmâniyye ile gayr-i kabil-i te'lîf ahvâl ve harekâtı idâre etmekdir. Hey'et İzmir'e de gönderilecekdir.

3. Yunanlı Mîr-alây Aleksandros Simrakaki on iki gün evvel buraya gelerek Sefâret-hânede Yunan hafiyye zâbıtasının İstanbul teşkîlâtına me'mûr olmuş ve işe başlamışdır. Vazîfesi bitince Atina'ya gidecekdir. Bunun bir kaim-makam, iki mülâzım, iki yüzbaşı muâvini vardır. Bu muâvinlerden Yüzbaşı Dimitriyos Kolokiras(?) bu günlerde Zalpili(?) nâm torpido ile Pontus Hükûmet-i Cumhûriyyesinin jandarma teşkîlâtını tensîk etmek üzre Trabzon cihetlerine hareket edecekdir.

4. Pontus Hükûmetini teftîş etmek üzre geçenlerde buradan sekiz kişilik bir hey'et gitmiş, bunların Patrik-hâneye verdikleri raporun hulâsası Yunanistan'dan muntazaman asker ceb-hâne ve esliha geliyormuş, Rûmlar da iâne gönderiyorlarmış, Yunanlılar Türk kuvvetlerine karşı cesâret gösteriyorlarmış, bu muâvenetlerin dâimî sûretde devâmını istiyorlarmış, Patrik-hâne bunun üzerine sefâret-hâneye mürâcaat ederek tedkik-i ahvâl

için ismi yukarıda geçen zâbite jandarma işlerinde muâvenet eden Mûlâzım Dimitri ve Giridli ve Yüzbaşı Nikola Tosma'yı Trabzon civârına göndermeğe karâr vermişdir.

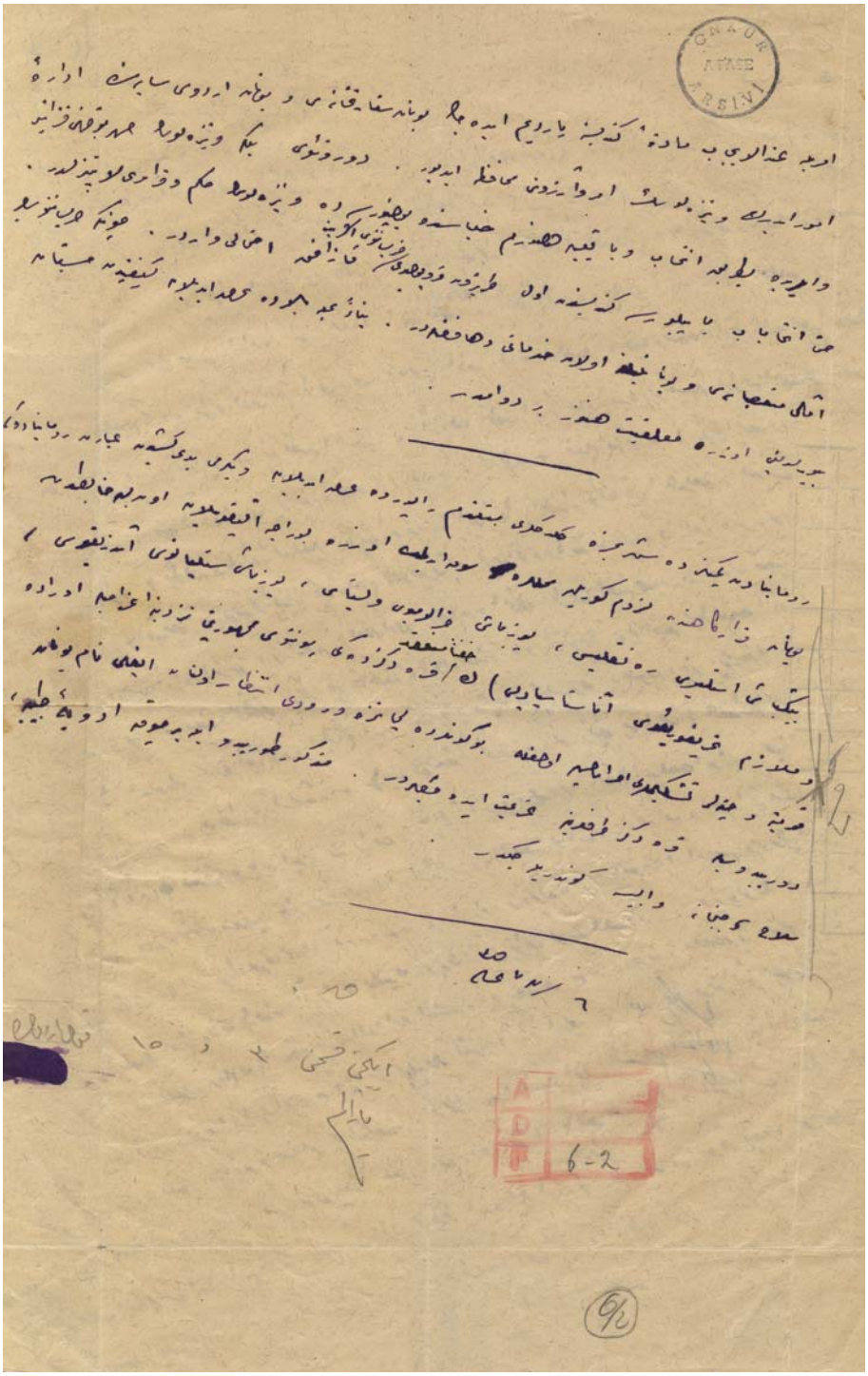
5. Venizelos tarafından İstanbul'da bulunan umûm cem'iyyet ve kulüblerini birleşdirerek bir hey'et-i idâre tarafından Yunanistan'dan gelecek emr dâiresinde hareket etdirmek ve mâddeten burada propaganda yapmak üzre me'mûriyyet-i mahsûsa ile Hâriciyye me'mûrlarından Joz Sakliyari nâmında birisi gelmişdir. Bu şimdiye kadar Tatavla'daki Kraveşi (Muhavvif sadâ) ve Makriköyü'ndeki Nea Zonuki (Hayat) kulüblerini birleşdirmiş ve bunlara şimdiye kadar gûyâ yirmi yedi bin altı yüz seksen fedâî yazmışlardır.

---------- ----- ----------

ATATÜRK ARŞİVİ

A 1/2
D 165
F 6

A 1/2
D 165
F 6-1
ATASE ARŞİVİ

Sûret

Dünkü çehâr-şenbih günü Patrik-hânede iki meclis toplanarak, rûz-nâme-i müzâkerâtda umûr ve husûsât-ı sâire miyânında patriğin intihâbı keyfiyyetine dâir komisyon-ı mahsûs tarafından kaleme alınan muhtıra da tedkik ve müzâkere edilecekdir, meâlinde da'vet-nâmeler tevzî' edilmişdir. Binâen aleyh artık patriğin intihâbı taht-ı karâra alınmış olduğu istidlâl edilmekdedir. Patrik nâm-zedliğine, Trabzon Metropolidi Hrisantos, Kayseri Metropolidi Manol Karavangel, Patrik Vekîli olan Bursa Metropolidi Giridli Meletyos gösterilmekdedir. Birinci ve üçüncüsünün Atina ve Paris'e kadar yapdıkları ma'lûm seyâhâtler ile kendilerinin ne mâhiyyetde eşhâs oldukları anlaşılmakdadır. Karavangel, Rûmlar arasında "Anadolu Venizelosu" tesmiye olunuyor. Meletyos'un ahvâli zâten ma'lûm olduğundan hakkında îzâhât verilmesi fazla görülmüşdür.

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Rûm Patriğinin azl, irtihâl veyâ infisâli hâlinde ol-bâbdaki berât ve fermânlar mûcibince Cismânî ve Sen Sinod meclislerince bir vekîl intihâb ve Bâb-ı âlîce tasdîk olunarak ancak kırk gün vekâlet sûretiyle îfâ-yi vazîfe ediyor. Kırk gün zarfında be-heme-hâl dört kişi patrik nâm-zedi olmak üzre bi-t-tedkik Bâb-ı âlîye tensîb buyurulacak şahs hakkında irâde-i seniyye şeref-sâdır olmak üzre arz edilir. Hâl-i hâzırda Patrik kaim-makamlığında bulunan Bursa Metropolidi Doroteos Efendi, Patrik-i sâbık Yermanos Efendi Kanburoğlu'nun vasiyyet-nâmesinden dolayı bi-gayr-i hakkın infisâl etdirilmesi üzerine vekîl sûretiyle ta'yîn edilmişdir. Arada zuhûr eden hâdisât dolayısıyla Patrik ta'yîn edilmemiş ve mûmâ-ileyh Doroteos bir seneden fazla olarak -gayr-i kanûnî- makam-ı mezkûru işgal etmekdedir.

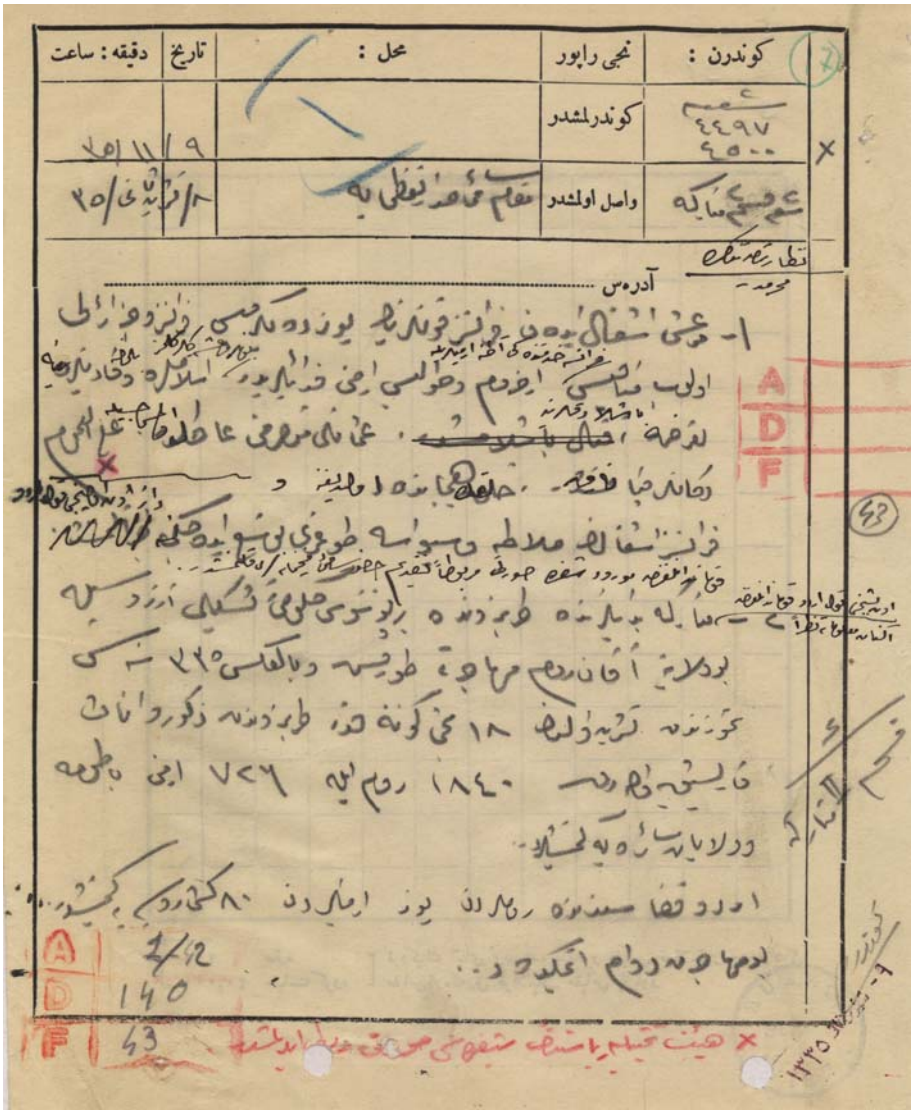
Doroteos, patrik vazâifini lâyıkıyla rü'yet ve tedvîr edecek iktidâr ve liyâkati olmadığından kendisinden daha muktedir ve kıdemli metropolidler kendisini çekememekde oldukları gibi ahvâl ve harekâtından dolayı ya'nî Venizelos'un körü körüne bir âlet olmasını ârzû etmeyen dûr-endîş ve akıllı ba'zı ruhbân ve eşhâs tarîk-i muhâlefete saparak kendisini tenkid ve muâheze etmekdedirler. Muğberr ve muhâlifler gitdikce çoğalmakda olduğundan Doroteos'un yerine başka patriğin intihâbını ârzû ve ısrâr ediyorlar Patrik-hânede ictimâ' eden Sen Sinod ve Cismânî meclisleri birçok def'a bu mes'eleyi mevzû-i bahs ve müzâkere etmiş ise bir karâr verilmemişdir. Nihâyet geçen hafta uzun ve gürültülü bir ictimâ' akd olunarak patriğin tebdîl veyâ başkasının intihâbı hakkında cereyân eden müzâkerât ve netâyic emr ve müsâadesi istihsâl edilmek üzre aynen Yunan Mümessil-i Siyâsîsi Kanalopulos ma'rifetiyle Venizelos'a irsâl edilmişler ise de henüz bu bâbda bir cevâb vürûd etmemişdir.

Patrikliğe nâm-zed olarak Patrik Kaim-makamı Doroteos, Trabzon Metropolidi Hrisantos, Amasya Metropolidi Manol Karavangel ve Venizelos tarafından Atina Metropolidi Giridli Meletyos gösterilmekdedir. Venizelos maksad ve merâmı Türkiye'deki Rûmların makam-ı âli-i rûhânîsini elde etmek ve bu sûretle bütün rollerini ve mel'anetlerini kolayca çevirmek üzre kendi adamı ve mahrem-i esrârı olan Atina Metropolidinin ta'yînini ârzû ediyor. Lâkin Sulh Konferansı'nca büyük mes'eleler ve Türk mes'elesi henüz müzâkere ve hitâm bulmadığından patrik işiyle iştigal etmek zâid görmekdedir. Binâen vakt-i münâsib ve merhûnun vürûduna değin istatükonun ya'nî merkum Doroteos'un vekîl sıfatıyla idâre-i umûr etmesi ve makam-ı âlînin şimdilik münhall bulunmasını ârzû etdiğinden bu hâl-i hâzırı muhâfaza edebilmek üzre Venizelos Doroteos'a her ay binlere bâliğ tahsîsât göndermekdedir ki îcâb edenlere tevzî' ediliyor. Dîger tarafdan patrik kaim-makamı da elindeki rûhânî kuvveti olan aforos ve Venizelos'un emriyle ind-el-îcâb mâddeten kendisine yardım edecek Yunan Sefâret-hânesi ve Yunan ordusu sâyesinde idâre-i umûr ederek Venizelos'un emr ve ârzûsunu muhâfaza ediyor. Doroteos belki Venizelos'un hüsn-i teveccühünü kazanır ve ileride patrik intihâb veyâ ta'yîn olunurum hülyâsında bulunuyorsa da Venizelos'un hükm ve karârı lâ-yetezelzeldir. Hattâ intihâbât yapılırsa kendisinden evvel Trabzon Metropolidi Hrisantos ekseriyyet kazanmak ihtimâli vardır. Çünki Hrisantos'un âmâl-i mutaassıbânesi ve Yunanlılığa olan hidemâtı daha fazladır. Binâen aleyh bâlâda arz edilen keyfiyyetden müstebân buyurulduğu üzre muallâkıyyet henüz ber-devâmdır.

Romanya'dan geçenlerde şehrimize geldikleri mütekaddim raporda arz edilen yirmi yedi kişiden ibâret Romanya'daki Yunan karar-gâhından lüzûm görülen mahallere sevk edilmek üzre buraca alıkonulan on beş zâbitden Binbaşı Estelyos Renklis, Yüzbaşı Haralambos Velitas, Yüzbaşı Stelyanos Andrikos ve Mülâzım Grigorikos Anastasyadis'in hafiyyen mün'akid Karadeniz'deki Pontus Cumhûriyyeti nezdine i'zâmla orada komite ve çeteler teşkîlleri emr edilmiş olmağla bugünlerde limanımıza vürûdu intizâr olunan İfali(?) nâm Yunan torpidosuyla Karadeniz taraflarına azîmet edeceklerdir. Mezkûr torpido ile birçok edviye-i tıbbiyye, silâh, ceb-hâne ve elbise gönderilecekdir.

6 Teşrîn-i sânî 35

---------- ----- ----------

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
٤٤٩٧ ٤٥٠٠	کوندرلمشدر		٩	٢٥/١١
	واصل اولمشدر		١٨	٢٥/١٢ ثانی

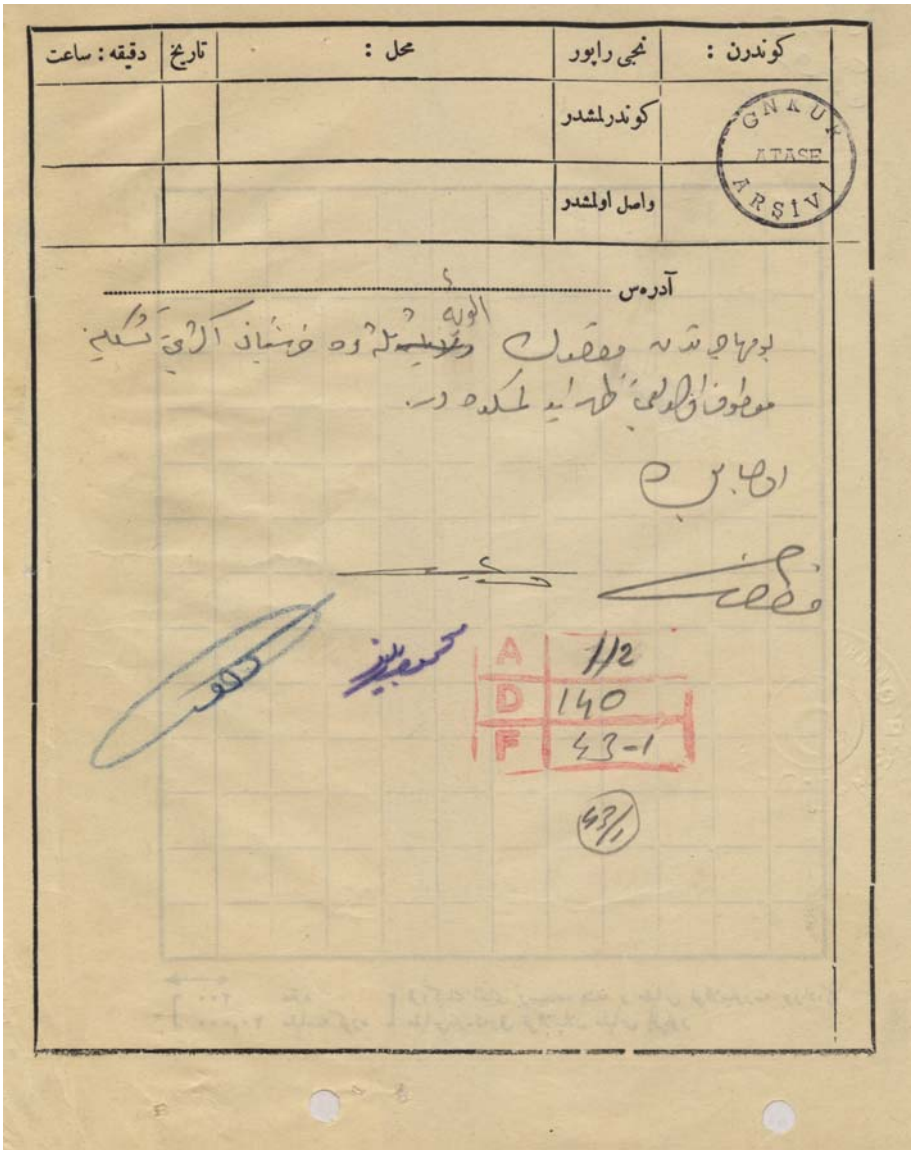
آدرس .....

A D F

43

140

3/12

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

GNAUK ATASE ARSIV

آدرس .....

الویه

بورجاجی تدبه وقعه‌لک وه خوشباز آلای تکیه‌سی
مطوفاندن طاهر بیه تسلیم اولنمشدر.

ا.ب.ح

A 1/2
D 140
F 43-1

43/1

8 Teşrîn-i sânî 35

Nezâretden tezkere
Mahremdir

Makam-ı Sadâret-i Uzmâya

1. Maraş'ı işgal eden Fransız kuvvetlerinin yüzde yirmisi Fransız ve Cezâirli olub mütebâkîsi Fransa hidmetindeki Adana Ermenileriyle Erzurum ve havâlîsi Ermeni fedâîleridir. Bunlar Maraş'a gelir gelmez İslâmlara ve bi-l-hâssa kadınlarına taarruza başladıklarına Osmânlı mutasarrıfı âtıl olması hasebiyle ale-l-umûm dükkânlar kapatarak halkın heyecânda olduğuna ve (Hey'et-i Temsiliyye Riyâsetinin şifresi sûreti rabt edilmişdir.) Fransız işgalinin Malatya ve Sivas'a doğru tevessü' edeceğine dâir Onüçüncü Kolordu Kumandanlığından mevrûd şifre sûreti merbûten takdîm-i huzûr-ı sâmi-i fahîm-âneleri kılınmışdır.

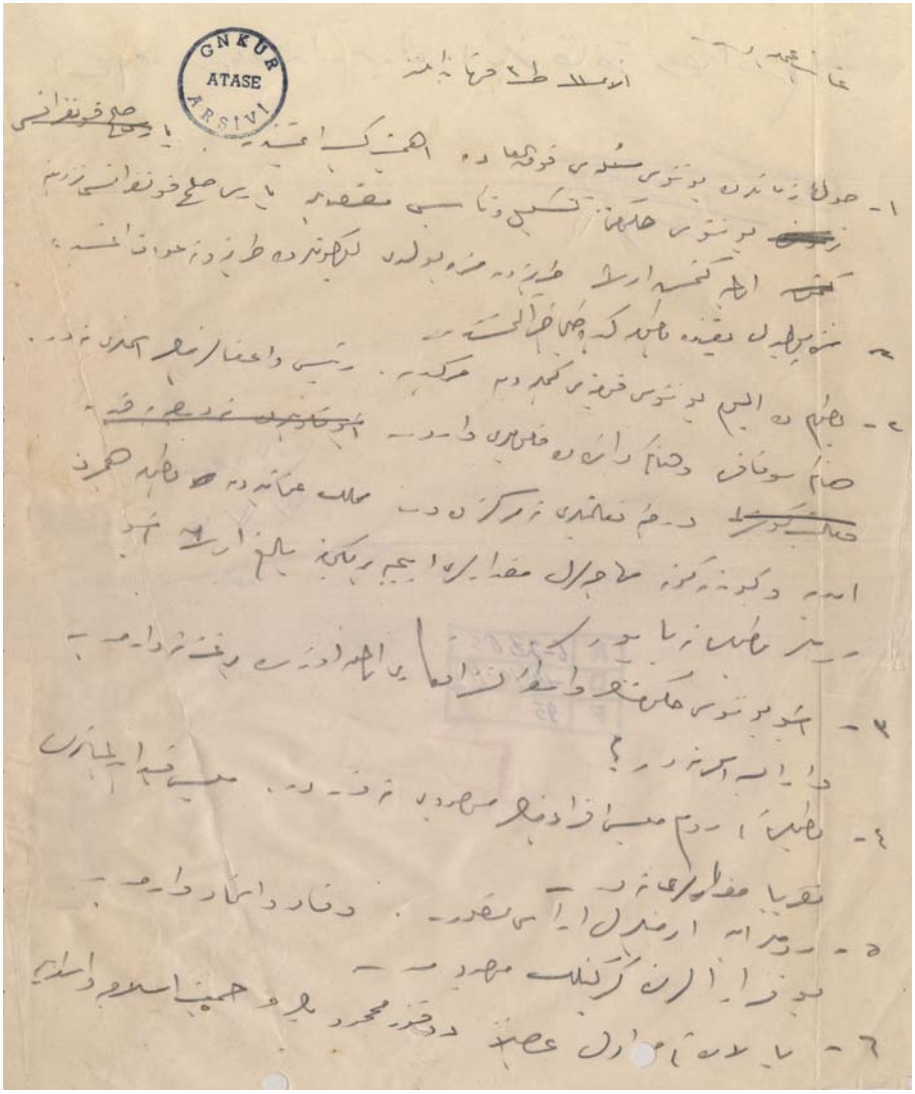
2. Onbeşinci Kolordu Kumandanlığından alınan ma'lûmâta nazaran Mütâreke bidâyetlerinde Trabzon'da bir Pontus Hükûmeti teşkîli ârzûsuyla bu vilâyete akan Rûm muhâcereti durmuş ve bil-akis 335 senesi Temmuzundan Teşrîn-i evvelinin 18'inci gününe kadar Trabzon'dan zükûr ve inâs karışık olarak 1840 Rûm ile 726 Ermeni Batum'a ve vilâyât-ı sâireye gitmişlerdir. Ordu kazâsından da Rûmlardan yüz, Ermenilerden 80 kişi Rusya'ya gitmişdir. Bu muhâceret devâm etmekdedir.

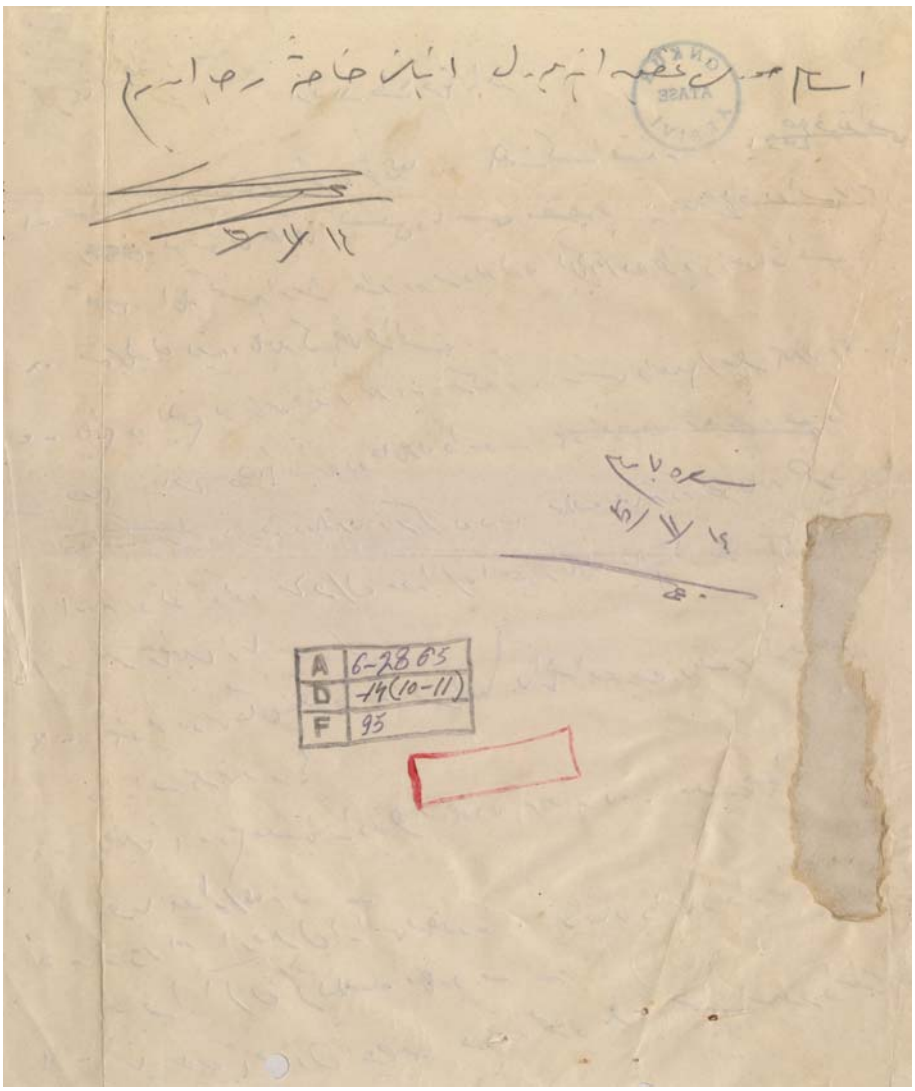
Bu muhâceretden maksadın Elviye-i Selâsede Hristiyân ekseriyyeti teşkîline ma'tûf olduğu zannedilmekdedir.

Ol-bâbda

(İmza) (İmza) (İmza) (İmza)

---------- ℘ ----- ☙ ----------

A	6-2805
D	14(10-11)
F	95

11. Alay 3. Tabur Kumandanlığına

Gayet aceledir.

1. Son zamânlarda Pontus mes'elesi fevk-al-âde ehemmiyyet kesbetmişdir. Pontus Hükûmetini teşkîl ve te'sîs maksadıyla Paris Sulh Konferansı nezdine evvelce gitmiş olan Trabzon Metropolidi bugünlerde Trabzon'a avdet etmişdir. Metropolidin yakında Batum'a gideceği haber alınmışdır.

2. Batum'da el-yevm Pontus Komitesi kimlerden mürekkebdir? Reîs ve a'zâlarının isimleri nedir? Hangi sokakda ve hangi dâirede kulübleri vardır? Derece-i fa'âliyyetleri ne merkezdedir? Memâlik-i Osmâniyyeden Batum'a hicret eden ve günden güne muhâcirlerin mikdârları epeyce bir yekûna bâliğ olan işbu Rûmlar Batum'da ne yapıyorlar?

3. İşbu Pontus Hükûmetinin vâsıta-i neşr-i efkârı olmak üzre bir gazete var mı? Var ise ismi nedir?

4. Batum'daki Rûm milis efrâdının mevcûdu ne kadardır? Milis kayd edilmeyenlerin takrîben mikdârları nedir?

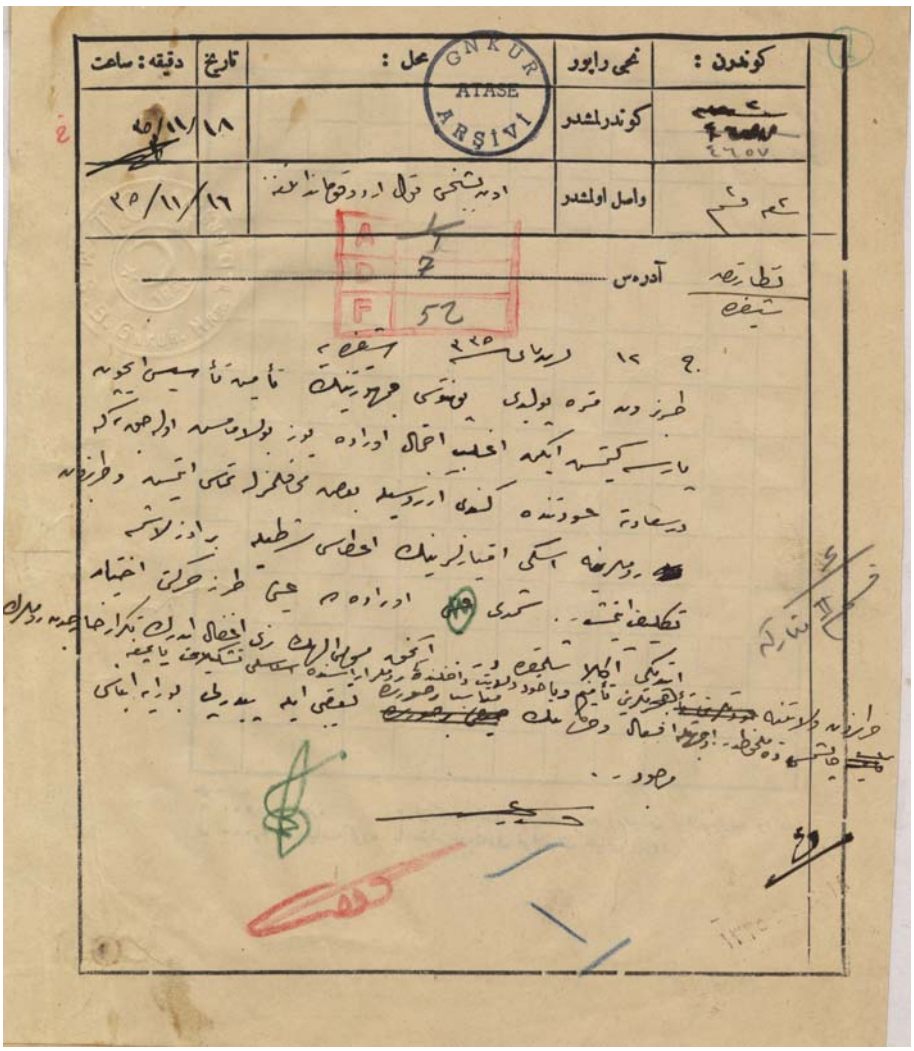
5. Rûmlar ile Ermenilerin arası nasıldır? Vifâk ve ittihâd var mıdır? Yoksa aralarında gerginlik mevcûd mudur?

6. Bâlâdaki mevâddın âcilen Doktor Mahmud Bey ve Cem'iyyet-i İslâmiyye vâsıtasıyla esâslı sûretde tahkik etdirilerek inbâsını hâssaten ricâ ederim.

14/11/35

(İmza)

---------- ∞ ----- ∞ ----------

16/11/35

Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına

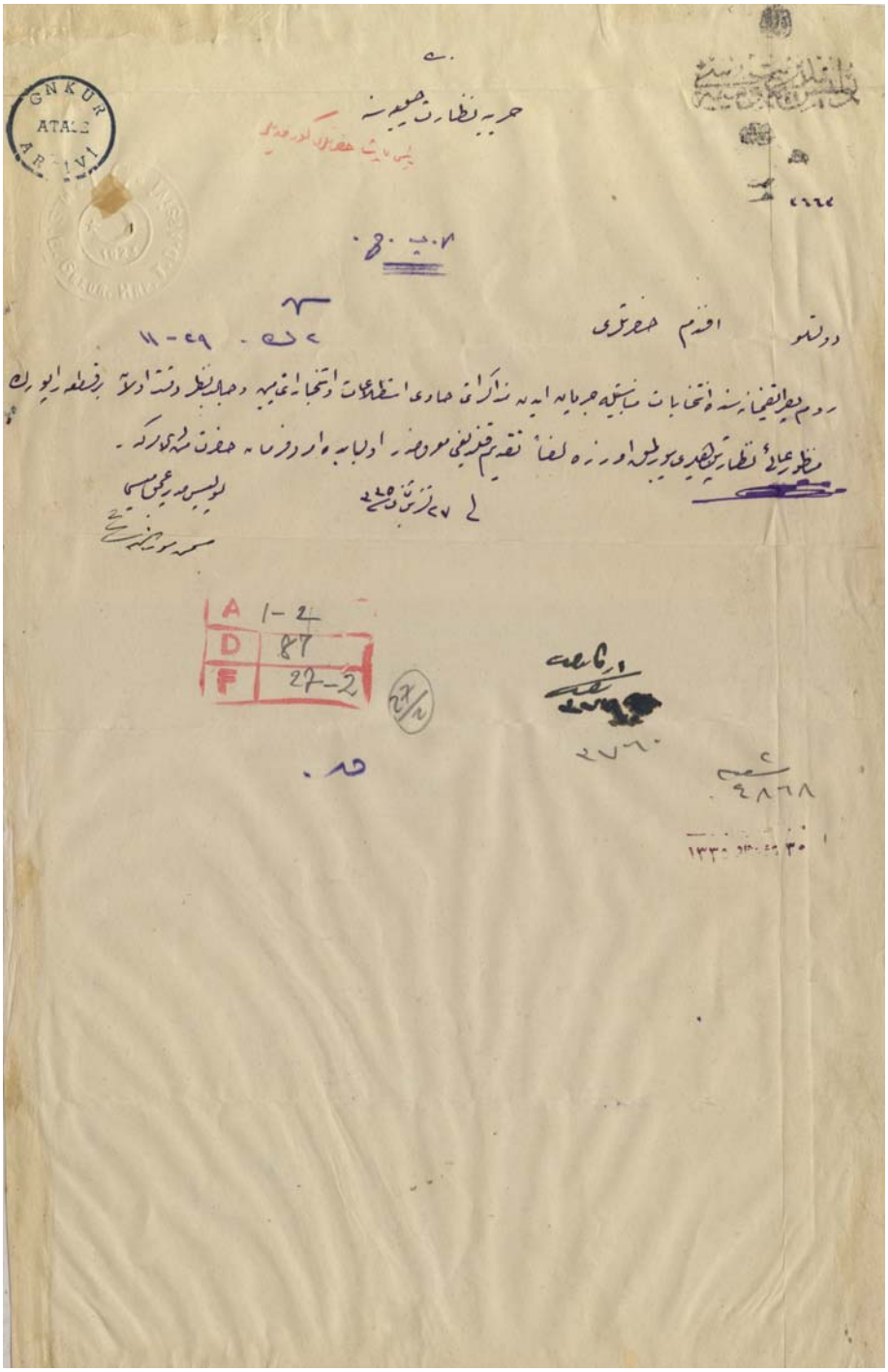
Nezâretden
Şifre

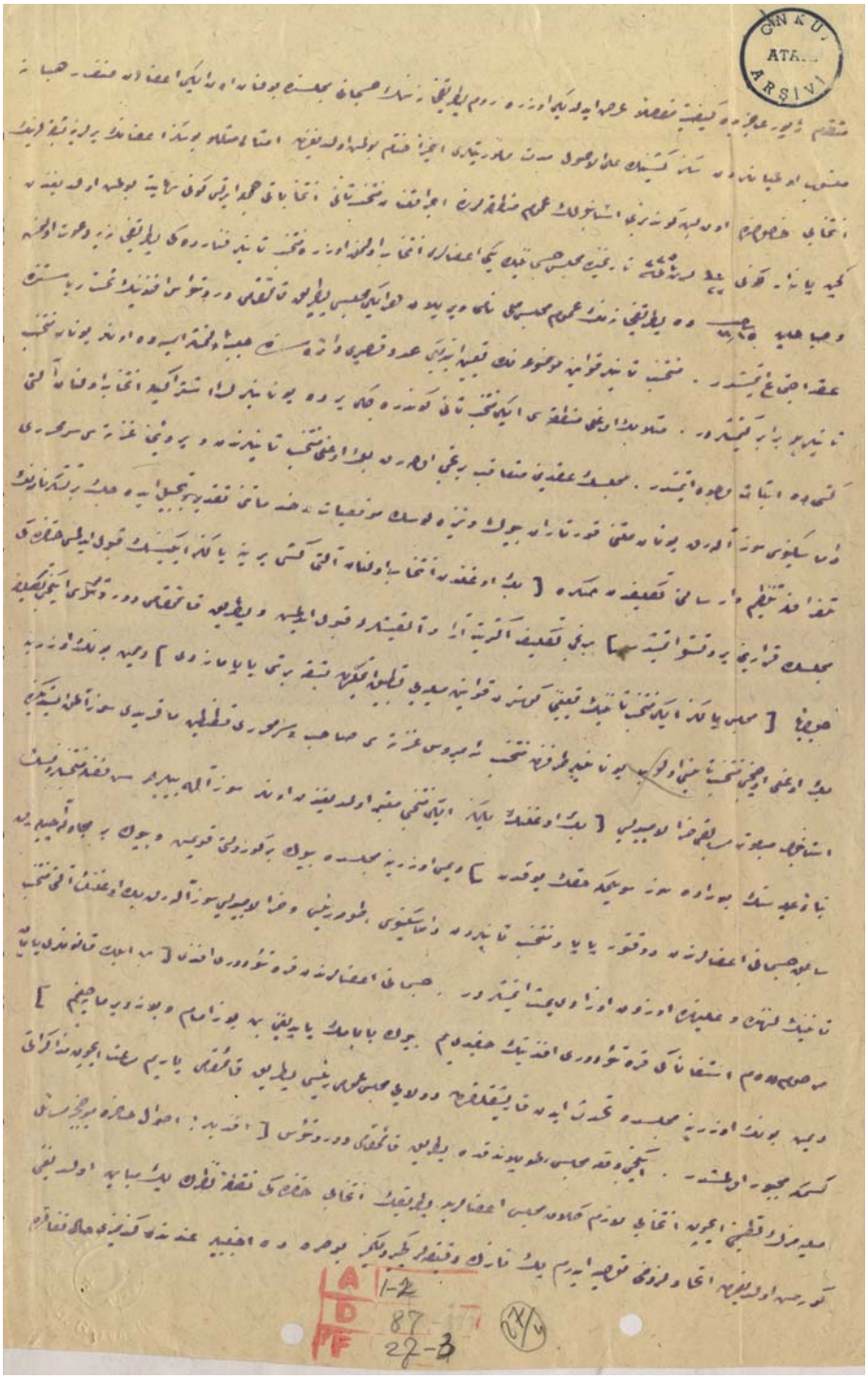
C. 12 Teşrîn-i sânî 335 şifreye

Trabzon Metropolidi Pontus Cumhûriyyetinin te'mîn-i te'sîsi için Paris'e gitmiş iken agleb-i ihtimâl orada yüz bulamamış olacak ki Der-saâdet'e avdetinde kendi ârzûsuyla ba'zı mahâfilimizle temass etmiş ve Trabzon Rûmlarına eski imtiyâzlarının i'tâsı şartıyla bir uzlaşma teklîf etmişdir. Şimdi orada da aynı tarz-ı hareketi ihtiyâr etdiği anlaşılmakdadır. Ancak mûmâ-ileyhin bizi iğfâl ederek tekrâr hâricden Rûmların Trabzon vilâyetine hicretlerini te'mîn ve-yâhûd vilâyet dâhilindeki Rûmlar arasında esâslı teşkîlât yapmağa çalışması da melhûzdur. O cihetle ef'âl ve harekâtının münâsib bir sûretde ta'kîbi ile pey-der-pey buraya inbâsı mercûdur.

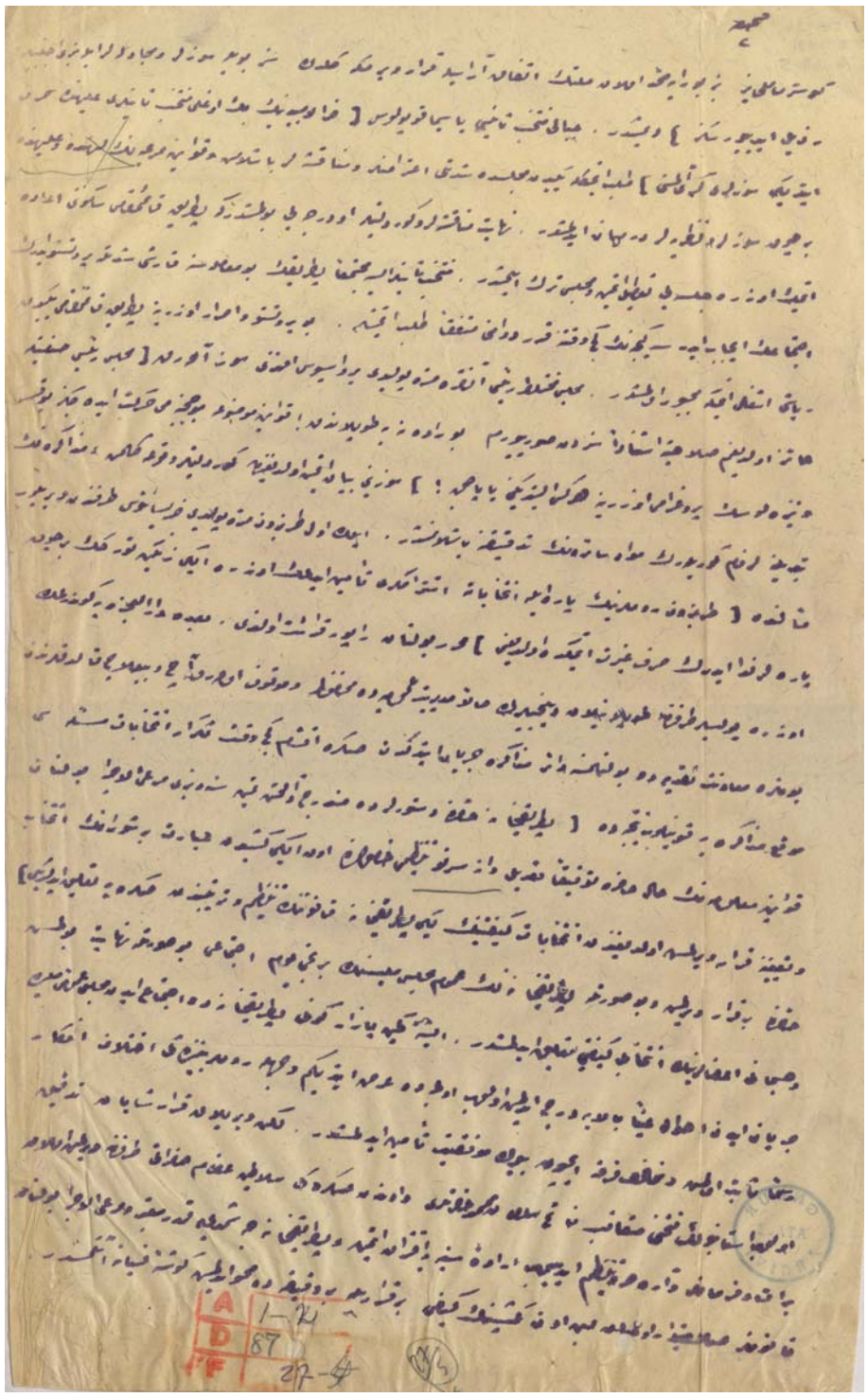
(İmza) (İmza) (İmza)

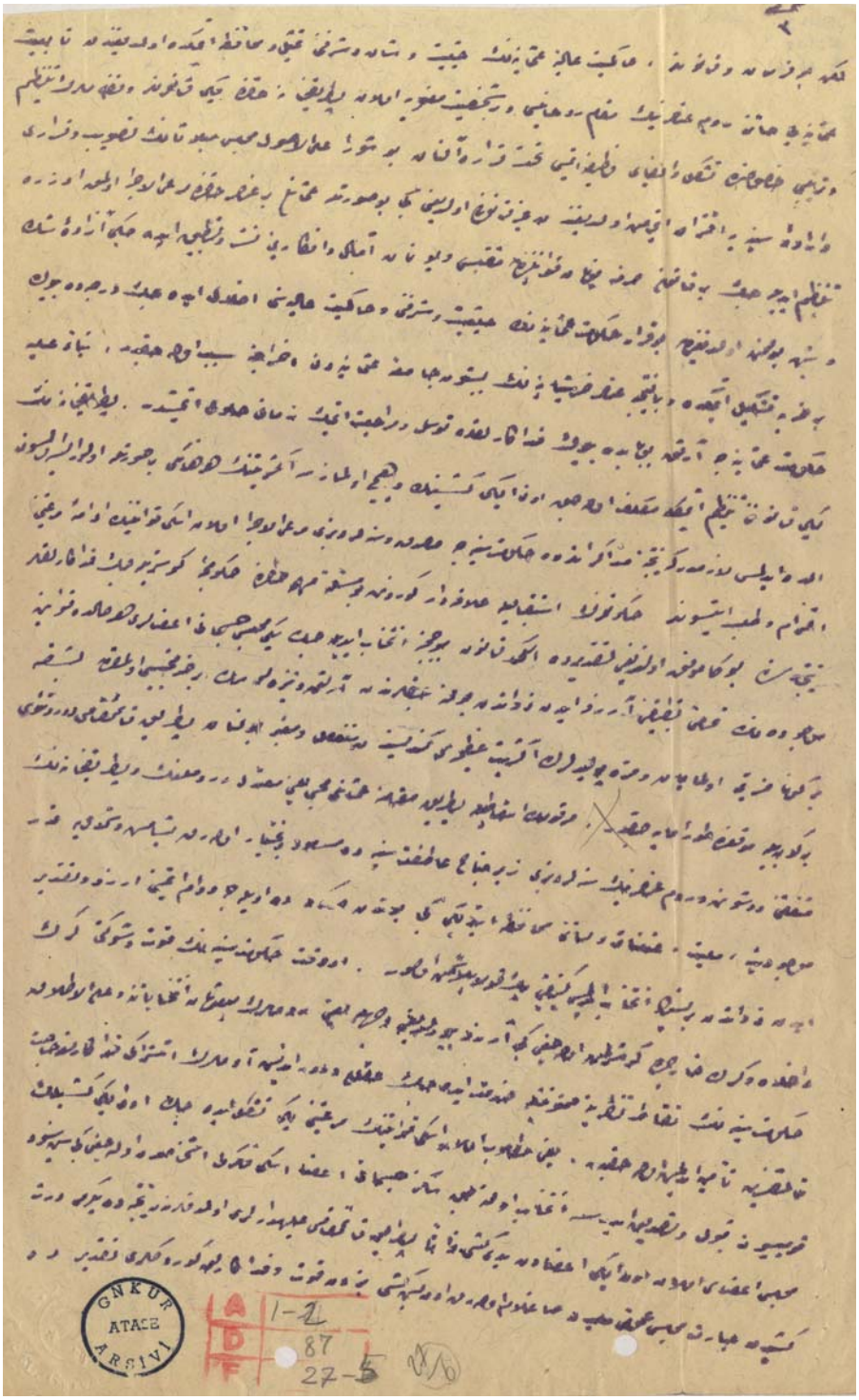
---------- ----- ----------

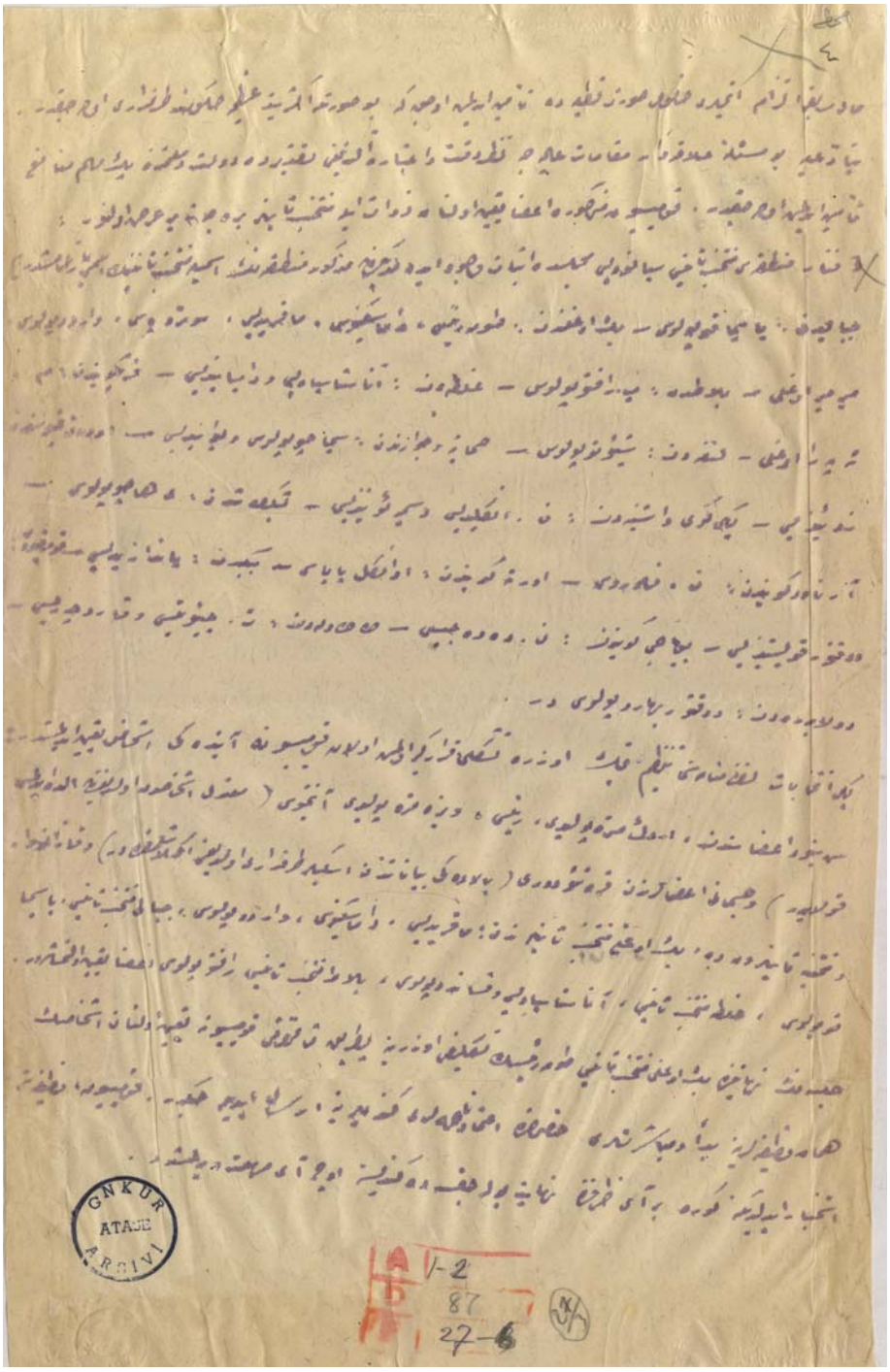

ATA... ARŞİVİ
A 1-2
D 87
F 22-3

GNKUR
ATAE
ARŞİVİ
A
D
F
1-2
87
27-5

GNKUR
ATAUE
ARSIVI

A
B
F
1-2
87
27-6

Harbiyye Nezâret-i Celîlesine

Devletlü Efendim Hazretleri

Rûm Patrik-hânesinde intihâbât münâsebetiyle cereyân eden müzâkerâtı hâvî istitlâât ve istihbârâtı mübeyyen ve câlib-i nazar-ı dikkat olan bir kıt'a raporun manzûr-ı âlî-i nezâret-penâhîleri buyurulmak üzre leffen takdîm kılındığı ma'rûzdur. Ol-bâbda emr ü fermân hazret-i men leh-ül-emrindir.

27 Teşrîn-i sânî 335

Polis Müdîr-i Umûmîsi
Mehmed Nûreddîn

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Mütekaddim rapor-ı âcizîde keyfiyyet mufassalan arz edildiği üzre Rûm Patrik-hânesinin Cismânî Meclisinde bulunan on iki a'zâdan sınıf-ı ruhbâna mensûb olmayanlardan sekiz kişinin ale-l-usûl müddet-i me'mûriyyetleri ahîren hitâm bulmuş olduğundan emsâli misillû bu sekiz a'zânın yerlerine başkalarının intihâbı husûsunda on beş günden beri İstanbul'un umûm mıntıkalarında icrâ' kılınan müntahib-i sânî intihâbâtı cumartesi günü nihâyet bulmuş olduğundan geçen pazar günü 10-23 Teşrîn-i sânî 335 târihinde Meclis-i Cismânînin yeni a'zâları intihâb olunmak üzre müntahib-i sânîler Fener'deki Patrik-hâneye da'vet olunmuş ve sabâhleyin sâat 11.15'de Patrik-hânenin Umûm Meclis-i Millî nâmı verilen her iki meclisi Patrik Kaim-makamı Doroteos Efendi'nin taht-ı riyâsetinde akd-ı ictimâ' etmişdir. Müntahib-i sânîler kavânîn-i mevzûanın ta'yîn etdiği aded-i kasîri dâiresinde celb olunmuşlar ise de onlar Yunan müntahib-i sânîleriyle berâber gitmişlerdir. Meselâ Beyoğlu mıntıkası iki müntahib-i sânî göndereceği yerde Yunanîlerin iştirâkiyle intihâb olunan altı kişi de isbât-ı vücûd etmişdir. Meclisin akdini müteâkıb birinci olarak Beyoğlu müntahib-i sânîlerinden ve Peroeya gazetesi ser-muharriri Damaskinos söz alarak Yunan milletini kurtaran büyük Venizelos'un muvaffakıyyat ve hidemâtını takdîr ve tebcîl edecek bir teşekkür-nâmenin telgrafla tanzîm ve irsâlini teklîfden sonra (Beyoğlu'ndan intihâb olunan altı kişi yerine yalnız ikisinin kabûl edilmesi hakkındaki meclisin karârını protesto etmişdir.) Birinci teklîf ekseriyyet-i ârâ ve alkışlarla kabûl edilmiş ve Patrik Kaim-makamı Doroteos ikinci teklîfe cevâben (Meclis yalnız iki müntahib-i sânînin ta'yînini gösteren kavânîn-i milliyyeyi tatbîk etmekden başka bir şey yapamazdı.) demiş bunun üzerine Beyoğlu üçüncü müntahib-i sânîsi olub Yunanlılar tarafından müntahab Emiros gazetesi sâhib ve ser-muharriri Kostantin Makridis söz almak istediğinde İstanbul Meb'ûs-ı Sâbıkı Haralamidis (Beyoğlu'nun yalnız iki müntahibi mu'teber olduğundan onlar söz alabilirler sen fazla müntahiblerdensin binâen aleyh senin burada söz söylemeğe hakkın yokdur) demesi üzerine meclisde büyük bir gürültü kopmuş ve büyük bir mücâdele açılarak sâbık cismânî a'zâlarından Doktor Papa ve müntahib-i sânîlerden

Damaskinos, Tomaritis ve Haralamidis söz alarak Beyoğlu'nun altı müntahib-i sânîsinin lehinde ve aleyhinde uzun uzun bahs etmişlerdir. Cismânî a'zâlarından Kara Teodori Efendi (Ben ilk kanûnları yapan merhûm dedem İstefanaki Kara Teodori Efendi'nin hafîdiyim. Büyükbabamın yapdığını ben bozamam ve bozdurmayacağım.) demiş bunun üzerine meclisde tahaddüs eden karışıklıkdan dolayı Meclis-i Umûmî reîsi Patrik Kaim-makamı yarım sâat için müzâkerâtı kesmeğe mecbûr olmuşdur. İkinci def'a meclis toplandıkda Patrik Kaim-makamı Doroteos (Efendiler: Ahvâl-i hâzıra mûcibince mesâil-i milliyyemizin tatmîni için intihâbı lâzım gelen meclis a'zâlarıyla patriğin intihâbı hakkındaki nokta-i nazarın pek mübâyin olduğunu görmüş olduğumdan ittihâd lüzûmunu tavsiye ederim pek nâzik dakikalar geçirdiğimiz bu sırada ecnebîler indinde kendimizi hâl-i nifâkda göstermemeliyiz. Biz buraya müttehid olan milletin ittifâk-ı ârâsıyla karâr vermeğe geldik. Siz böyle sözler ve mücâdeleler ile bizi ecnebîlere rezîl ediyorsunuz.) demişdir. Cibâlî müntahib-i sânîsi Pasimakopulos (Haralamidi'nin Beyoğlu müntahib-i sânîleri aleyhinde sarf etdiği sözleri geri almasını) taleb etmekle yeniden meclisde şiddetli i'tirâzlar ve münâkaşalar başlamış ve kavânîn-i mer'iyyenin lehinde ve aleyhinde birçok sözler ve nazariyyeler der-miyân edilmişdir. Nihâyet münâkaşalar ve gürültüler o dereceyi bulmuşdur ki Patrik Kaim-makamı sükûneti iâde etmek üzre celseyi ta'tîl etmiş ve meclisi terk eylemişdir. Müntahib-i sânîler ise müctemian Patriğin bu muâmelesine karşı şiddetle protesto ederek ictimâ'ın îcâb ederse gecenin geç vaktine kadar devâmını müttefikan taleb etmişler. Bu protesto ve ısrâr üzerine Patrik Kaim-makamı yeniden riyâseti işgal etmeğe mecbûr olmuşdur. Meclis-i Muhtelit Reîsi Ankara Metropolidi Yervasios Efendi söz alarak (Meclis reîsi sıfatıyla hâiz olduğum salâhiyyete istinâden sizden soruyorum, burada neye toplandık! Kavânîn-i mevzûa mûcibince mi hareket edeceğiz, yoksa Venizelos'un programı üzerine herkes istediğini yapacak!) Sözünü beyân etmiş olduğundan gürültüler vukua gelmiş, müzâkerenin tebdîline lüzûm görülerek mevâdd-ı sâirenin tedkikine başlanmışdır. İlk evvel Trabzon Metropolidi Hrisantos tarafından verilib meâlinde (Trabzon Rûmlarının para ile intihâbâta iştirâkleri te'mîn edilmek üzre iki zengin Türk'ün birçok paralar fedâ' ederek sarf-ı gayret etmekde olduğunu) muharrer bulunan rapor kırâat olundu. Ba'de Dâr-ül-acezeye gönderilmek üzre polisler tarafından toplanılan dilencilerin hâlen Müdîriyyet-i Umûmiyyede mahfûz ve mevkuf olarak aç ve bî-ilâc kaldıklarından bunlara muâvenet-i nakdiyyede bulunulmasına dâir müzâkere cereyân etdikden sonra akşam geç vakt tekrâr intihâbât mes'elesi mevki'-i müzâkereye konulub netîcede (Patrik-hâne hakkında düstûrlarda münderic ve altmış yetmiş seneden beri mer'iyy-ül-icrâ bulunan kavânîn-i ma'lûmenin hâl-i hâzıra tevfîkan ta'dîl ve ez-ser-i nev tanzîmi husûsunda on iki kişiden ibâret bir şûrânın intihâb ve ta'yînine karâr verilmiş olduğundan intihâbât keyfiyyetinin yeni Patrik-hâne kanûnunun tanzîm ve tertîbinden sonraya ta'lîk edildiği) hakkında bir karâr verilmiş ve bu sûretle Patrik-hânenin Umûm Meclis-i Millîsinin birinci yevm-i ictimâı bu sûretle nihâyet bulmuş ve cismânî a'zâlarının intihâbı keyfiyyeti ta'lîk edilmişdir. İşte geçen pazar günü Patrik-hânede ictimâ'

eden Meclis-i Umûmî-i Millîde cereyân eden ahvâl aynen bâlâya derc edilmiş olub evvelce de arz etdiğim vechile Rûmlar beynindeki ihtilâf-ı efkâr resmen sâbit olmuş ve muhâlif fırka için büyük muvaffakıyyet te'mîn edilmişdir. Lâkin verilen karâr şâyân-ı tedkik olub İstanbul'un fethini müteâkıb Fâtih Sultan Mehmed hazretleri dârından sonraki selâtîn-i izâm hazerâtı tarafından verilmiş olan berât ve fermânlar ve ara sıra tanzîm edilen irâde-i seniyyeye iktirân etmiş ve Patrik-hânece şimdiye kadar mu'teber ve mer'iyy-ül-icrâ bulunan kanûnlar salâhiyyet-dâr beş on kişinin keyfî bir karârıyla bir dakikada mahv edilmiş köşe-i nisyâna atılmışdır.

Lâkin bu fermân ve kanûnlar, hâkimiyyet-i Âliyye-i Osmâniyyenin haysiyyet ve şân ve şerefini temsîl ve muhâfaza etmekde olduğundan tâbiiyyet-i Osmâniyyeyi hâiz Rûm unsurunun makam-ı rûhânîsi ve bir şahsiyyet-i ma'neviyye olan Patrik-hâne hakkında yeni kanûnlar ve nizâmların tanzîm ve tertîbi husûsunda teşekkül ve îfâ-yı vazîfe etmesi taht-ı karara alınan bu şûrâ ale-l-usûl Meclis-i Meb'ûsânın tasvîb ve karârı ve irâde-i seniyyeye iktirân etmemiş olduğundan gayr-i kanûnî olduğu gibi bu sûretle Osmânlı bir unsur hakkında mer'iyy-ül-icrâ olmak üzre tanzîm edilecek bir kanûnla sırf Yunan kavânînninden muktebis ve Yunan âmâl ve efkârını neşr ve tatbîk edeceği âzâde-i şekk ve şübhe bulunmuş olduğundan bu karâr Hükûmet-i Osmâniyyenin haysiyyet ve şerefini ve hâkimiyyet-i âliyyesini ihlâl edecek derecede büyük bir darbe teşkîl etmekde ve bi-n-netîce unsur-ı Hristiyâniyye'nin büsbütün câmia-i Osmâniyyeden ihrâcına sebeb olacakdır. Binâen aleyh Hükûmet-i Osmâniyyece artık bu bâbda büyük fedâkârlıklara tevessül ve mürâcaat etmek zamânı hulûl etmişdir. Patrik-hânenin yeni kanûnunu tanzîm etmekle mükellef olacak on iki kişinin ve hiç olmazsa ekseriyyetinin herhângi bir sûretle olur ise olsun elde edilmesi lâzımdır ki netîce-i müzâkerâtda Hükûmet-i Seniyyece musaddak ve senelerden beri mer'iyy-ül-icrâ olan eski kavânînin idâme-i mer'iyyetini iltizâm ve taleb etsinler. Hükûmetimizin istikbâliyle alâka-dâr görünen bu mes'ele-i mühimme hakkında Hükûmetce gösterilecek fedâkârlıklar netîcesinde buna muvaffak olunduğu takdîrde eski kanûn mûcibince intihâb edilecek yeni Meclis-i Cismânî a'zâları her hâlde kavânîn-i mevcûdenin tamâmî-i tatbîkini ârzû eden zevâtdan bulunacaklarından artık Venizelos'un bir hidmetcisi olmakdan başka bir gûnâ meziyyeti olmayan ve metropolidlerin ekseriyyet-i âzîmesi kendisinden munfasıl ve muğberr bulunan Patrik Kaim-makamı Doroteos bir gün bile mevkiinde durmayacakdır. Merkumun ıskatıyla Patrik makamına Osmânlı muhibbi ya'nî mu'tedil, Rûmluğun ve Patrik-hânenin menfaatini düşünen ve Rûm unsurunun senelerden beri zîr-i cenâh-ı âtıfet-i seniyyede mes'ûd ve bahtiyâr olarak yaşamış ve şimdiye kadar mevcûdiyyet, milliyyet, an'anât ve lisânını muhâfaza etdiği gibi bundan sonra da öylece devâm etmesini ârzû ve takdîr eden zevâtdan birisinin intihâb edilmesi keyfiyyeti pek kolaylaşmış olur. O vakt Hükûmet-i Seniyyenin kuvvet ve şevketi gerek dâhilde ve gerek hâricde gösterilmiş olacağı gibi ârzû buyurulduğu vechle ya'nî Rûmların meb'ûsân intihâbâtına ve ale-l-ıtlâk Hükûmet-i Seniyyenin nikat-ı nazarına memnûniyyetle hidmet edecek akıllı

ve dûr-endîş adamların iştirâki fedâkârlığa hâcet kalmaksızın te'mîn edilmiş olacakdır. Ya'nî matlûb olan eski kavânînin mer'iyyetini yeni teşekkül edecek on iki kişilik komisyon kabûl ve tasdîk ederse intihâb olacak sekiz cismânî a'zâ eski fikirli eşhâsdan olacağı gibi Sen Sinod Meclisi a'zâsı olan on iki a'zâdan yedi kişi zâten Patrik Kaim-makamı aleyh-dârı olduklarından netîcede yirmi dört kişiden ibâret Meclis-i Umûmî-i Millîde sağlam olarak on beş kişi bizden kuvvet ve fedâkârlık gördükleri takdîrde hâl-i sâbıkı iltizâm etmeleri husûsu sûret-i kat'iyyede te'mîn edilmiş olacak ki bu sûretle ekseriyyet-i âzîme hükûmet taraf-dârı olacakdır. Binâen aleyh bu mes'ele alâka-dâr makamât-ı âliyyece nazar-ı dikkat ve i'tibâra alındığı takdîrde devlet ve milletimize pek mühimm menâfi' te'mîn edilmiş olacakdır. Komisyon-ı mezkûra a'zâ ta'yîn olunan zevât ile müntahib-i sânîler ber-vech-i zîr arz olunur:

(Fener mıntıkası müntahib-i sânîsi Seyanodis meclisde isbât-ı vücûd edemediğinden mezkûr mıntıkanın ismiyle müntahib-i sânîsinin ismi yazılmamışdır.) Cibâlî'den: Pasimakopulos - Beyoğlu'ndan: Tomaritis, Damaskinos, Makridis, Sutredis, Veodopulos(?) Mırmıroğlu - Balat'dan: P.Raktopulos. - Galata'dan: Anastasyadis ve Damyanidis - Feriköyü'nden: S.(?) Tepera oğlu – Longa'dan: Şiotopulos - Samatya ve civârından: Simaçopulos ve Yeonidis - Edirnekapusu'ndan: Neonidis - Yeniköy ve İstinye'den: T. İnglidis ve Simeonidis - Beşiktaş'dan: Haçopulos - Arnavudköyü'nden: T. Feloros – Ortaköyü'nden: Evangel Papaz - Bebek'den: Pandazidis - Kumkapı'dan: Doktor Kolitidis - Boyacıköyü'nden: N. Dedecis - Tatavla'dan: T. Cinotis ve Karuceris - Dolabdere'den: Doktor Beharopulos'dur.

Yeni intihâbât nizâm-nâmesini tanzîm etmek üzre teşekkülü karâr-gîr olmuş olan komisyona âtîdeki eşhâs ta'yîn edilmişdir:

Sen Sinod a'zâsından Erdek Metropolidi Retis, Vize Metropolidi Antmiyus (Mu'tedil eşhâsdan olduğundan elde edilmesi kolaydır.) ve Cismânî a'zâlarından Kara Teodori (Bâlâdaki beyânâtından eskiler taraf-dârı olduğu anlaşılmakdadır.) ve Kazanova ve müntahib-i sânîlerden de Beyoğlu müntahib-i sânîlerinden: Makridis, Damaskinos, Varderpulos, Cibâlî Müntahib-i sânîsi, Pasimakopulos, Galata Müntahib-i sânîsi Anastasyadis ve Kasandopulos, Balat Müntahib-i sânîsi Raktopulos a'zâ ta'yîn olunmuşlardır. Celsenin nihâyetinde Beyoğlu müntahib-i sânîsi Tomaritis'in teklîfi üzerine Patrik Kaim-makamı komisyona ta'yîn olunan eşhâsın hemân vazîfelerine bed' ü mübâşeretleri husûsunda i'timâd-nâmeleri kendilerine irsâl edilecekdir. Komisyon vazîfesine istihbâr edildiğine göre bir ay zarfında nihâyet bulacaksa da kendisine üç ay mühlet verilmişdir.

---------- ☙ ----- ❧ ----------

كوندرن :	نجی وابور	محل :	تاريخ	دقيقه : ساعت
٤٨٦٨	كوندرلمشدر			
[illegible]	واصل اولمشدر	١٥ . ٠ . [illegible]	٢٥/١٤/٢	

آدرس .... [illegible]

[illegible] [[illegible]

پاره ايله انجق باطانلری اكثری تأمين ايلمك اوزره ايكی زنكين [illegible]

پاره اعطا ايدرك وضعيته اتخذه اولدقلری] بلديرلمشدر.

[illegible] محادثت [illegible] ماهيتی [illegible]

احوال سياسيه تماماً معلوم اولمدقنده [illegible]

[illegible] ٦ [illegible]

[illegible] اداره كلام ايلمسی [illegible] تدابيره ، ادارى [illegible]

[illegible] مقابله ايلمسی [illegible] ايجاب ايدنلر [illegible] موجود.

[illegible]

GNKUR ATASE ARŞİVİ

A 1-21
D 84
F 27

(47)

2/12/35

15. K. Ordu Kumandanlığına

Nezâretden
Şifre

Trabzon Metropolidi Hrisantos Patrik-hâneye rapor göndererek (Trabzon Rûmlarının para ile intihâbâta iştirâkleri te'mîn edilmek üzre iki zengin Türk'ün birçok paralar fedâ' ederek sarf-ı gayret etmekde olduklarını) bildirmişdir.

Rûm ve Türkler arasında muhâdenet tavsiye eden merkumun mâhiyyeti ve ta'kîb etdiği usûl-i siyâset esâsen ma'lûm olduğundan bu istihbârât bizden fazlaca bir şey öğrenemez ise de, kendisiyle yapılacak mülâkatlarda buna nazaran idâre-i kelâm edilmesi ve onların tedâbîrine idârî ve aynı siyâkla mukabele edilmesi husûsunda îcâb edenlerin tenvîri mercûdur.

(İmza) (İmza)

---------- ----- ----------

A 1-7
D 19-22
F 23-72
GNKUR ATASE ARSİVİ

رياست عمومیه
داخلیه نظارتی
امنیت عمومیه مدیریتی
شعبه : آیلق
عمومی
خصوصی ۲۱۶

حربیه نظارت جلیله

محرمه

۴۷۷۸ ۱۲-۷

روئسای اقدم حضرتلری

طرابزوه وهوایسنده یونوسی مکوسی نام وصایه بعضه تشکیلات اجرای ایچون روم بطیخانه سنك مراجعتی اوزره یونان ضابطاندن بر قاچاق طرابزونه کوندرلمش موافقت ایدیکی واقنا مامده برمولوزایله ده سلاح وجبخانه کوندریلدیکی اخبار اولنیغی کبی تشریه ثانیك بدی یدنجی کوفکاهه ویلورده دوقوز قاتانیسی آکنده بر ضابط کیدیلدیکی یونان عسکرینك جیقدیغی طرابزونه ویلدیزدن بیلدیرلمیه صورت خفیه ده یونان صیباهری نامه حرکت ایتدیکی محل اولدیغی آنلاشلمش وحرکتدن ترصیه افسانات وتشکیلات وقوعه واخبار اعانه میدانه ویرلمکی خصوصی جواباً ویلدیزدن شایان یه تبلیغ اولنمه ایسه ده لکه کیفیتی یازیلمش وجوده کتیرلکلری فساد واغتشاقلری ایله اساسیه محاربه نسبه بیلمیان یونانیلرك حرکات فسادکارانه سنك محاربه ورنجه اتخاذ اولنمه نسبه ایله منافی قابل اولمه جهتی شایان بولنمیه و بویله ده اتلافیه محتملری نزدیکده تشبثات اولمه اجراسنجه ده معلومات اعطای خصوص خارجیه نظارت جلیله سنه یازیلمش اولغله اوراقی اردوسنه حضرت

راغبه باشکی نائبی
مصطفی

صورتی

۴۹۹۶

۸- کانون اول ۱۳۳۵

ركاه حربيه عموميه دائره سنه
۲۵/۱۲/۷

۲۵/۱۲/۸

Bâb-ı âlî
Dâhiliyye Nezâreti
Emniyyet-i Umûmiyye Müdîriyyeti
Şu'be: Âsâyiş
216

Harbiyye Nezâret-i Celîlesine

Mahremdir

Devletlü Efendim Hazretleri

Trabzon ve havâlîsinde Pontus Hükûmeti nâm ve hesâbına ba'zı teşkîlât icrâsı için Rûm Patrik-hânesinin mürâcaatı üzerine Yunan zâbitânından birkaçının Trabzon'a gönderilmesine muvâfakat edildiği ve Atina nâmında bir motor ile de silâh ve ceb-hâne gönderileceği istihbâr olunduğu gibi Teşrîn-i sânînin yirmi yedinci günü gelen vapurdan Doktor Katmanis isminde bir zâbit vekîli ile dört Yunan askerinin çıkdığı Trabzon Vilâyetinden bildirilmesiyle sûret-i zâhirede Yunan Salîb-i Ahmeri nâmına hareket etmeleri muhtemel olan eşhâs-ı merkumenin hâl ve hareketlerinin tarassuduyla ifsâdât ve teşkîlât vukuuna ve esliha idhâline meydân verilmemesi husûsu cevâben Vilâyet-i müşârün-ileyhâya teblîğ olunmuş ise de her gitdikleri yerlerde vücûda getirdikleri fesâd ocakları ile âsâyiş-i mahallîyi tehdîd eyleyen Yunanlıların harekât-ı fesâd-kârîlerinin mahallî me'mûrlarınca ittihâz olunacak tedâbîr ile men'i kabil olamayacağı emsâliyle sâbit bulunmuş ve bu bâbda düvel-i İ'tilâfiyye mümessilleri nezdinde teşebbüsât-ı lâzıme icrâ' ve netîceden ma'lûmât i'tâsı husûsu Hâriciyye Nezâret-i Celîlesine yazılmış olmağla ol-bâbda emr ü fermân hazret-i men leh-ül-emrindir.

Rebî'-ül-evvel 338 ve 4 Kânûn-ı evvel 335

Dâhiliyye Nâzırı nâmına
Müsteşâr
Keşfî

---------- ----- ----------

A
D
F

بنجم فرقه مرتبه قوماندانلغنه
تبشیره لی تلغراف علیده

کلیات	نمره	نمره	نمره	نمره
۱ خصوصی	۲۶۷ ۲۶۶			

بنجم فرقه مرتبه قوماندانلغنه
طرزده یوقوفه یازیلمشدر

۱- جبهه قطعاتنه تحریراً آلمانه ۲۲-۱۰-۲۵ تاریخلی یازیلمش مواد آتیه بلدیرلمشدر.

(آ) لمزوننده وجوده تشکیلات جدیده پوستوی خلوتلرک احوالی نظره آلنمق اوزره یالنجانه ده مذکور خطای کوسترمیه سنه تشکیلات بهیئت وسعادتلو عودت ایتمشدر.

(ب) بو هیئتک امادوسنه کوره یونانستانده جاری مذاکره جیانه قونیه للدر. روسیه ده کی یونانلیلرده طقیلی اعاده رجع ایلمکدر. تدابیر جوریه یتکلری تأنه یه اس تسهیل ایتمک اوزره اداره یه بیمبیوسی قوللیانی نیاقولا دیمیدی تیودی لیناکیس نامنده ۵ عضو یونانه ضابط طرزده برهیئت گیدهجکدر.

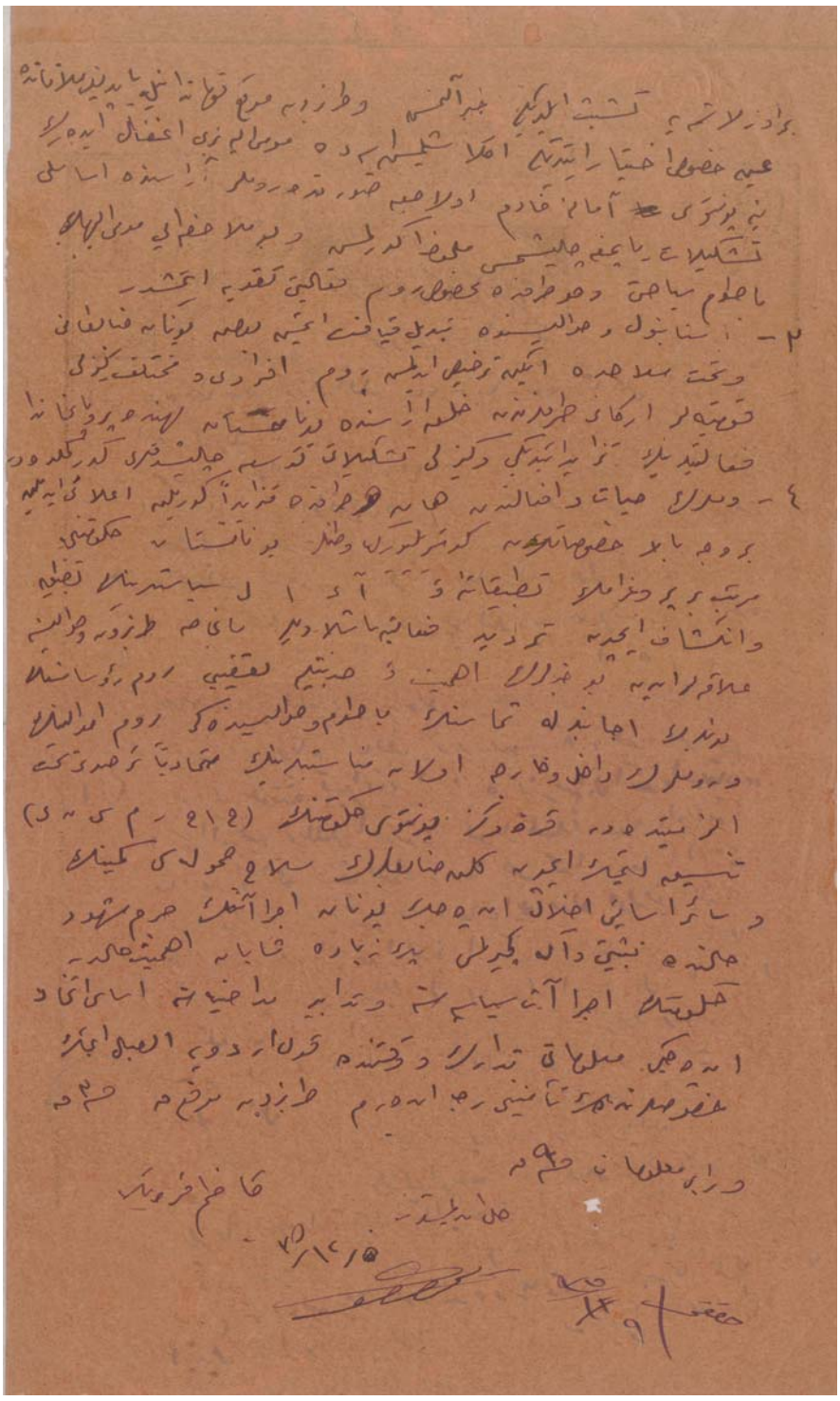
(ج) پوستوی خلوتنه تعیین ایدیلن اوزنجه نشریه اول آینده اعاده ایدیلمیه جکدر. (استانبولده بولنان) مومیه کومیسیونی اعضاسنه اعلان ایدیلمشدر.

(د) طرزده هرهنده کیمسه اولدیغی استخبارات مدیریتی طرفندن اعلان ایدیلمشدر.

(ه) چنجه ده نیزه لری نمدیلری (م.ی) استانبول استانبول سنه نهایت آخره تقلیل ایدیلرک یونانلی پوستوی بحر سیاه حکومتی اداره سی و تراقیا آپیر جراحیه مکتبی سنه حلی ایدیلمیه جکدر. تفاصیل اعتیه دیکانفرانس یالنجانه تعیین ایدیلمیه جکدر.

۲- پوستوی عمومیه تشکیلات جدیده و وضعیه باشلاشدیغی تقدیرده تشکیل و تأسیسنه تعلق ایدن تفصیلی اجراتنه تعیین ایدیلمیه جکدر.

GNKUK
ATASE
ARSIV

Trabzon Mevki' Kumandanlığına

1. Harbiyye Nezâretinden tahrîren alınan 22/10/35 târihli bir emrde mevâdd-ı âtiye bildirilmekdedir.

a. Trabzon'da ve havâlîsinde teşkîline çalışılan Pontus Hükümetinin ahvâlini tedkik etmek üzre Patrik-hânece mezkûr havâlîye gönderilen sekiz kişilik bir hey'et Der-saâdet'e avdet etmişdir.

b. Bu hey'etin ifâdesine göre Yunanistan'dan havâlî-i mezkûreye muntazaman asker, ceb-hâne gönderilmekde ve Rusya'daki Yunanlılardan külliyyetli iâne derc edilmekdedir.

c. Mezkûr Cumhûriyyetin jandarmasını tensîk etmek üzre Dimitriyos Kolitilyani, Niyakola Dimlay ve Petros Limenyakis nâmlarında üç Yunan zâbiti Trabzon cihetlerine gideceklermiş.

d. Pontus Hükûmetine teslîm etmek üzre Teşrîn-i evvel ayında Amerika'dan iştirâ' edilen bir yelkenli motor gûyâ geminin hamûlesi olan manifaturayı çıkarmak üzre gûyâ Romanya istikametine Karadeniz'e çıkmış ve mühimmât ile dolu olduğu hâlde Trabzon cihetlerine gitmiş olduğu istihbârât-ı mevrûdeden anlaşılmış.

e. Ve yine Venizelos şimdilik İstanbul mes'elesini vakt-i âhire ta'lîk ederek bunun yerine Pontus Bahr-i Siyâh Hükûmetinin ihdâsı ve Trakya, Epir, Cezâir-i Bahr-i Sefîd mes'elesinin halli ile uğraşmak lâzım geldiği kanâatini hâsıl etmiş ve buna nazaran Patrik-hâneye ta'lîmât vermiş ve Şarkî Trakya ile Pontus için teşkîlât ve tahrîkât merkezi olarak İstanbul kabûl edilmiş ve fa'âliyyete başlamışlardır.

2. Pontus Cumhûriyyetinin teşkîl ve te'mîn-i ta'kîbi için Paris'e giden Rûm metropolidinin avdetinde Der-saâdet'de ba'zı mahâfilimizle temass etdiği Trabzon Rûmlarına eski imtiyâzlarının i'tâsı şartıyla bir uzlaşmaya teşebbüs eylediği haber alınmış ve Trabzon Mevki' Kumandanıyla yapdığı mülâkatda aynı husûsu ihtiyâr etdiği anlaşılmış ise de mûmâ-ileyh bizi iğfâl ederek yine Pontus âmâline hâdim olacak sûretde Rûmlar arasında esâslı teşkîlât yapmağa çalışması melhûz görülmüş ve bu mülâhazayı mûmâ-ileyhin Batum seyâhati ve her tarafda mahsûs Rûm fa'âliyyeti takviye etmişdir.

3. İstanbul ve havâlîsinde tebdîl-i kıyâfet etmiş ba'zı Yunan zâbitânı ve taht-ı silâhda iken terhîs edilmiş Rûm efrâdı ve muhtelif gizli komiteler erkânı taraflarından halk arasında Yunanistan lehinde propaganda fa'âliyyetlerinin tezâyüd etdiği ve gizli teşkîlâtı tevsîe çalışdıkları görülmekdedir.

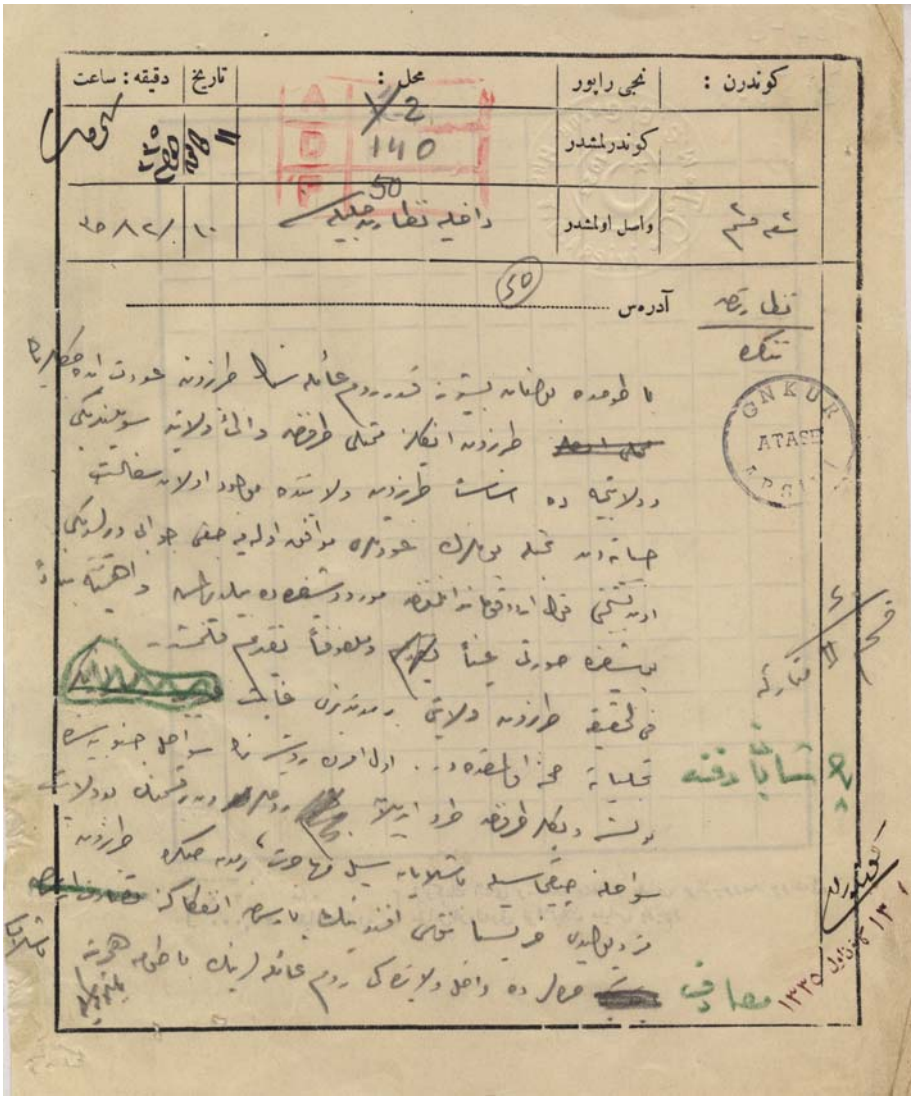
4. Rûmların hayât ve ef'âlinden hemân her tarafda mütezâyiden görülen i'lân edilen ber-vech-i bâlâ husûsâtdan gösteriliyor ki vatanlar Yunanistan Hükûmetince müretteb bir programın tatbîkatına ve (AYEL) siyâsetlerinin tazyîk ve inkişâf için temdîd-i fa'âliyyete başladılar. Bi-l-hâssa Trabzon ve havâlîsine alâka-dâr eden bu haberlerin ehemmiyyet ve

ciddiyyetle ta'kîbi Rûm rüesâsının bunların ecânible temasının Batum ve havâlîsindeki Rûm emvâlinin ve Rûmların dâhil ve hârice olan münâsebetlerinin mütemâdiyen tarassudu taht-ı elzemiyyetdedir. Karadeniz Pontus Hükûmetinin (HEHRMYRL) tensîk etmek için gelen zâbitlerin silâh hamûleli geminin ve sâir âsâyişi ihlâl edecek Yunan icrââtının cürm-i meşhûd hâlinde tesbîti ve ele geçirilmesi pek ziyâde şâyân-ı ehemmiyet-i hâldir. Hükûmetin icrâât-ı siyâsiyyesine ve tedâbîr-i müdâhalesine(?) esâs ittihâz edeceği ma'lûmâtı tedârik ve vaktinde Kolorduya îsâl etmek husûslarının te'mînini ricâ' ederim. Trabzon Mevki' K., 3. K. K. ve berây-i ma'lûmât 9. K. K.

5/12/35

Kâzım Karabekir

---------- ∞ ----- ☙ ----------

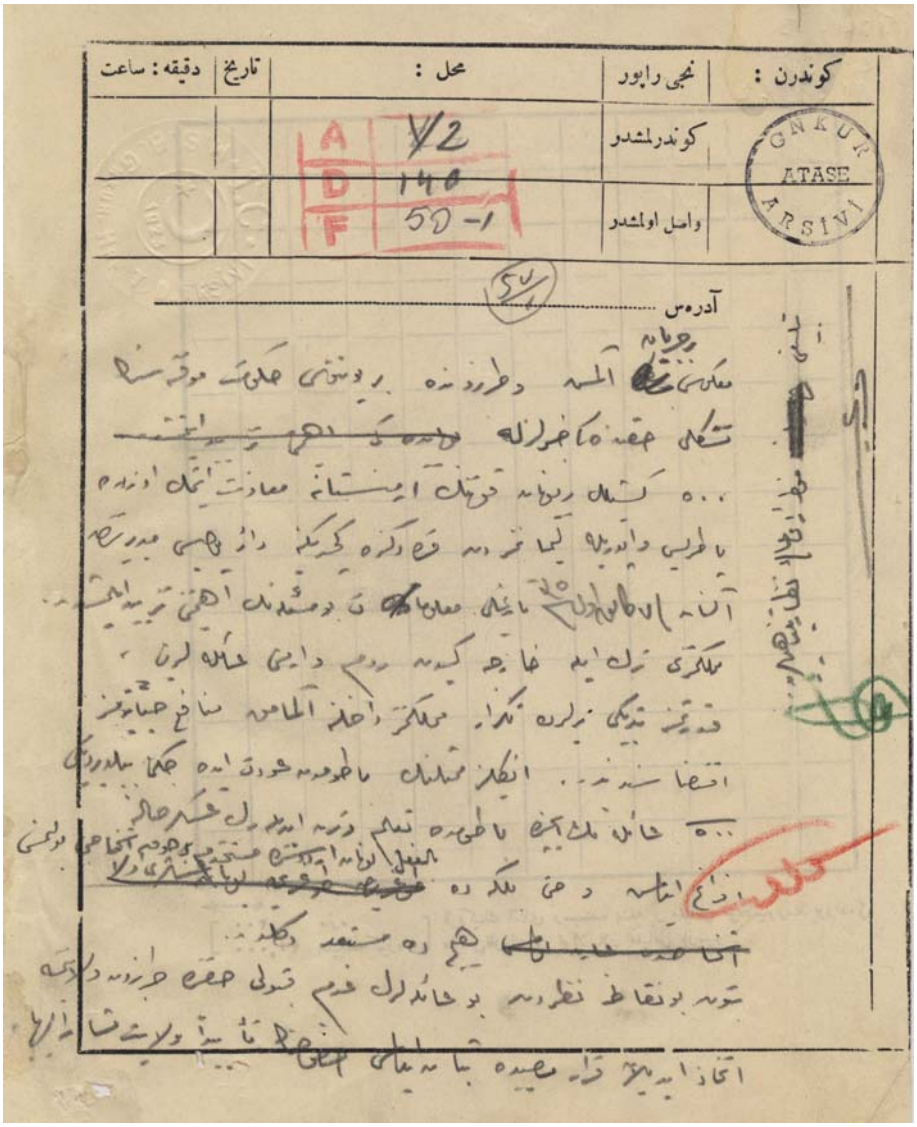

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
شی فسی	واصل اولمشدر	داخلی تلغراف جمعیتی	۱۰	۲۵۸۷/

نلغراف — آدرس .....

تلگراف

ANKUR ATASE

کوندرن :	نجی رابور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر	A 1/2		
	واصل اولمشدر	D 140 F 50-1		

ATASE ARŞİVİ

آدرس .....

10/12/35

Dâhiliyye Nezâret-i Celîlesine

Nezâretden
Tezkere

Batum'da bulunan beş yüz kadar Rûm âilesinin Trabzon'a avdet edeceklerinin Trabzon İngiliz mümessili tarafından vâlî-i vilâyete söylendiği ve Vilâyetce de esâsen Trabzon vilâyetinde mevcûd olan sefâlet-i hayâtiyyeden bahsle bunların avdetleri muvâfık olamayacağı cevâbı verildiği Onbeşinci Kolordu Kumandanlığından mevrûd şifrede bildirilmiş ve ehemmiyyetine binâen bu şifre sûreti aynen ve melfûfen takdîm kılınmışdır.

Fi-l-hakika Trabzon vilâyeti bir müddetden beri gayet pek şâyân-ı dikkat tecelliyâta sahne olmakdadır. Evvel-emrde Rusya'nın sevâhil-i cenûbiyyesinde Bolşevikler tarafından tard edilen Rûmlardan bir kısmının bu vilâyet sevâhiline çıkmasıyla başlayan seyl-i muhâceret, bir müddet sonra Trabzon Metropolidi Hrisantos Efendi'nin Paris'den infikâkine müsâdif sıralarda dâhil-i vilâyetdeki Rûm âilelerinin Batum'a hicrete başlaması ma'kûs bir cereyân almış ve Trabzon'da bir Pontus Hükûmet-i muvakkatasının teşekkülü hakkındaki haberlerle 500 kişilik bir Yunan kuvvetinin Ermenistan'a muâvenet etmek üzre Patris vapuruyla limanımızdan Karadeniz'e geçdiğine dâir Polis Müdîriyyetinden alınan 7 Kânûn-ı evvel 35 târihli ma'lûmât bu mes'elenin ehemmiyyetini tezyîd eylemişdir.

Memleketimizi terk ile hârice giden Rûm ve Ermeni âilelerini, kudretimiz yetdiği yerlerde tekrâr memleketimiz dâhiline almamak menâfi'-i hayâtiyyemiz iktizâsındandır. İngiliz mümessilinin Batum'dan avdet edeceğini bildirdiği 500 âilenin içinde Batum'da ta'lîm ve terbiye edilerek asker hâline ifrâğ edilmiş ve hattâ belki de bi-l-fi'l Yunan ordusunda müstahdem birçok eşhâs bulunması hiç de müsteb'ad değildir.

Bütün bu nikat-ı nazardan bu âilelerin adem-i kabûlü hakkında Trabzon Vilâyetince ittihâz edilen karâr-ı musîbde sebât edilmesi husûsunun te'yîden Vilâyet-i müşârün-ileyhâya teblîği menût-ı re'y-i âli-i nezâret-penâhîleridir.

(İmza) (İmza)

---------- ----- ----------

H. Al. 1
10-12-335 (12)

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
۵۰۵۷	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر	۱۵. قولاغه دوغه ندمعصیه	۲۵/۱۲/۱۰	

تلغراف
آدرس .....

۹. ۷ ماندالله سه

با خوصه صورت ایده‌جا بشیونه دوم عائد سنا صنع قوللی
حقنده فرمانه دلالتله اتخاذ ایدیلن قرار یا موافقه کورمامه
دیونی تأیید ولایت مشارالیه ایفای تبلیغات ایتمش اولدی
راجع تلغراف ته بالماسه

فصل II نمبره

موافقه
۲۵/۱۲/۱۰

A 1/2
D 140
F 50-2

50/2

GNKUR ATASE ARSIVI

10/12/35

15. Kolordu Kumandanlığına

Nezâretden
Şifre

C. 7 Kânûn-ı evvel 335

Batum'dan avdet edecek beş yüz Rûm âilesinin adem-i kabûlü hakkında Trabzon Vilâyetince ittihâz edilen karâr pek muvâfık görülmüş ve bunu te'yîden Vilâyet-i müşârün-ileyhâya îfâ-yı teblîgat etmesi lüzûmu Dâhiliyye Nezâretine yazılmışdır.

(İmza) (İmza) (İmza)

---------- ----- ----------

H. Al. 1
13-12-3[illegible]
٤٢٢٢٠
V.13
١٢-١٤-٢

نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

ایکنجی طرف نقلیه موروث شفره‌نامه علیه‌سنه

٦-١٢-٢٥ تاریخلی ٥٩٠ نومرولی شفره‌نامه عاجزانه عرض اولنمشدر.

١ — ٢٢-١١-٢٥ ده طرابزونه کلنجه کمالاً لوزوم واقع اولدیغی طرابزون قومندانلغی طرفندن اخطار اولنمش اولمغله

شمدیکی حالده مشروب صدای صدای دوقوز قاچاغنی اونباشی اسیر یوریسی بیلنس

دیزه‌دیبی واسیلوس بادیسی ایله بوددنه عسکر دیمزادیسی ایله باشقه‌سنه نامزد اتباعی

کلمشدر. تنقیب اینه‌رلکن اولاً مرخومانك حقدنده اینمش اولدیغی معلوماته نظراً عصه‌سنه بدلکده

٢ — باشقه‌سنه یونترسی جمعیتی تشکل ایتمشدر. کوکلجه بدایه یونیورسیته‌سی طلبه‌سندن

بولنمش اولدیغی وارمشدر. نسخه‌لری الکچه مفاد ویرمشدر عصه معلوماتنه اینجه حکم اشبو یونترسی

جمعیتی دیکرلرك تکراره محالك تمامیله لغوی اعلانه جالشمشدر. یونجه‌لری عصه اینکی وجهله

کرك طرابزونلی اکبر شمشك افراد طرابزونه دوام ومواجرتی دوسیه‌ده مسطور بیانات بالاسیله

منع اتجاه اینمش وکرکسه بیله یوزدوم عائد سنك ضبطه مختص طوتلاسیله باطوم مواینجه

تکراره طرابزونه کلمك ایچون بر موقف اراملمی البته لغب یوسباشی‌ایله علاقه‌دار اولدیغی وطرابزون

یدوم حزبه یولیسی خرلسانونك باطوم لواسنی عصه‌سنه اتخاذ ایتدیرمکده کندیسی بر لقمه باطوم

قالدیرمدیغنه عصه تنقیصه کتمشدر. دیزه‌لوسی ك.ع.س ت.ك.ه ایله یونانستانه برینه تقرر

ایچون بر مدتدنبری مشغول اولدیغندن بو نقطه‌یه ارتباط حزبه دائره‌سی وضعیله تطابق ایتمدیکی

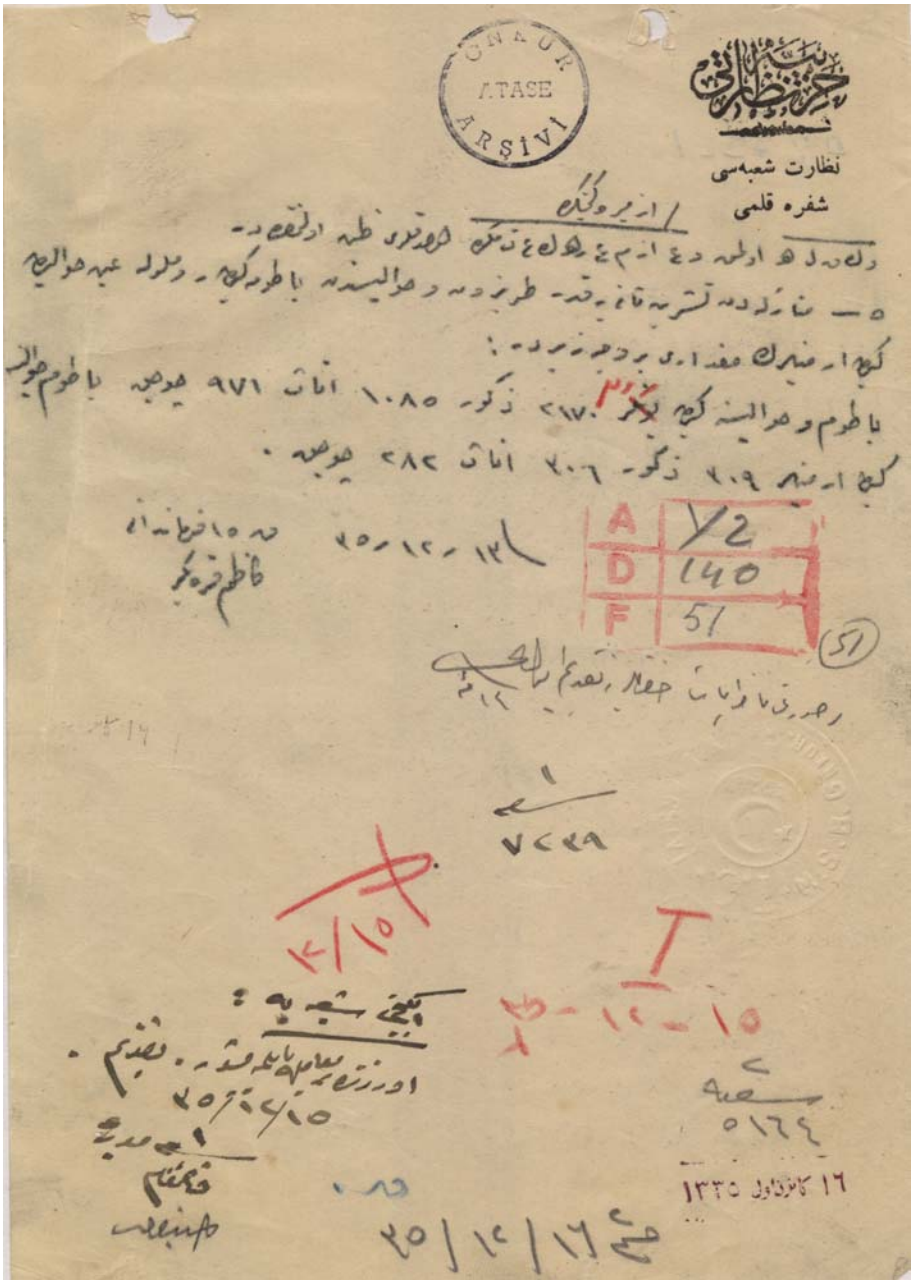
حزبه یولیسك تنقیصه کتمسی یواسی‌لره شبهه سوق ایتمکده علیه‌نده مستند عبارات بولنمشدر.

٤ — طرابزونك بالکز بونك تفاسنده واکثر اسنانه عسکریه راجع اولدیغی اولجه اوزره

بونك لدی‌المحاکمه ذکرلك حدوثنه برای تجاریه دیسعادته کتمسه اولمس جالب نظردر. بونك لدی‌التحقیق

A 1-2
D 142
F 67

(67)

ATASE
ARŞİVİ
نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی
A 72
D 140
F 51
(51)

Erzurum'dan Harbiyye Nezâretine mevrûd şifrenin hallidir.

6/12/35 târih ve 590 numrolu şifreli telgraf-nâme-i âcizîye lâhikadır.

1. 23/11/35'de Trabzon Limanı'na gelen Loid vapuruyla Trabzon'daki Yunan (SSLL) Salîb-i Ahmerine mensûb (SE.SRY.Y) Doktor Katmanis, Onbaşı Esper Yoris, Belines ve Petrevelis, Vasilos, Pavlis, İperyodun, asker Dimitradis, İrimahohoş nâmındaki eşhâs gelmişlerdir. Ta'kîb etdirilmekde olan merkumânın haklarında edinilecek ma'lûmât bil'âhire arz edilecekdir.

2. Batum'da Pontus Cem'iyyeti teşekkül etmişdir. Gönüllü kayd ediyorlar. Nâşir-i efkârı olmak üzre bir de gazeteleri vardır. Nüshaları ele geçince müfâdından arz-ı ma'lûmât edeceğim. İşbu Pontus Cem'iyyeti Rûmların tekrâr memâlik-i Osmâniyyeye hicret etmelerine çalışmakdadır. Bundan evvel arz etdiğim vechle gerek Trabzon'daki İngiliz mümessilinin ahîren Trabzon'dan Rûm muhâceretini Rusya'daki sefâlet bahânesiyle men' etmek istemesi ve gerekse beş yüz Rûm âilesinin zıyyık-ı mâîşet dolayısıyla Batum havâlîsinden tekrâr Trabzon'a gelmek için bir muvaffakıyyet aranılması işte hep bu siyâset ile alâka-dârdır ve Trabzon Rûm Metropolidi Hristano'nun Batum'da olduğunu arz etmişdim. Kendisi bir hafta Batum'da kaldıkdan sonra Tiflis'e gitmiştir. Venizelos Gürcistan ile Yunanistan'ı birbirine takarrüb için bir müddetden beri meşgul oluyor bu noktaya Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Dâiresi dahi celb-i nazar eylemişdi. Metropolidin Tiflis'e gitmesi bu (ESLRH) şübhesiz Osmânlılar aleyhine müstenid add edilmelidir.

4. Trabzon'un yalnız Cevizlik kazâsından ve ekserî esnân-ı askeriyye dâhilinde olmak üzre yüz altmış zükûrun sûretâ berây-i ticâret Der-saâdet'e gitmiş olması câlib-i nazardır. Bunların (TRKVKKLH) olmak ve İzmir'e gitmekde oldukları zannolunmakdadır.

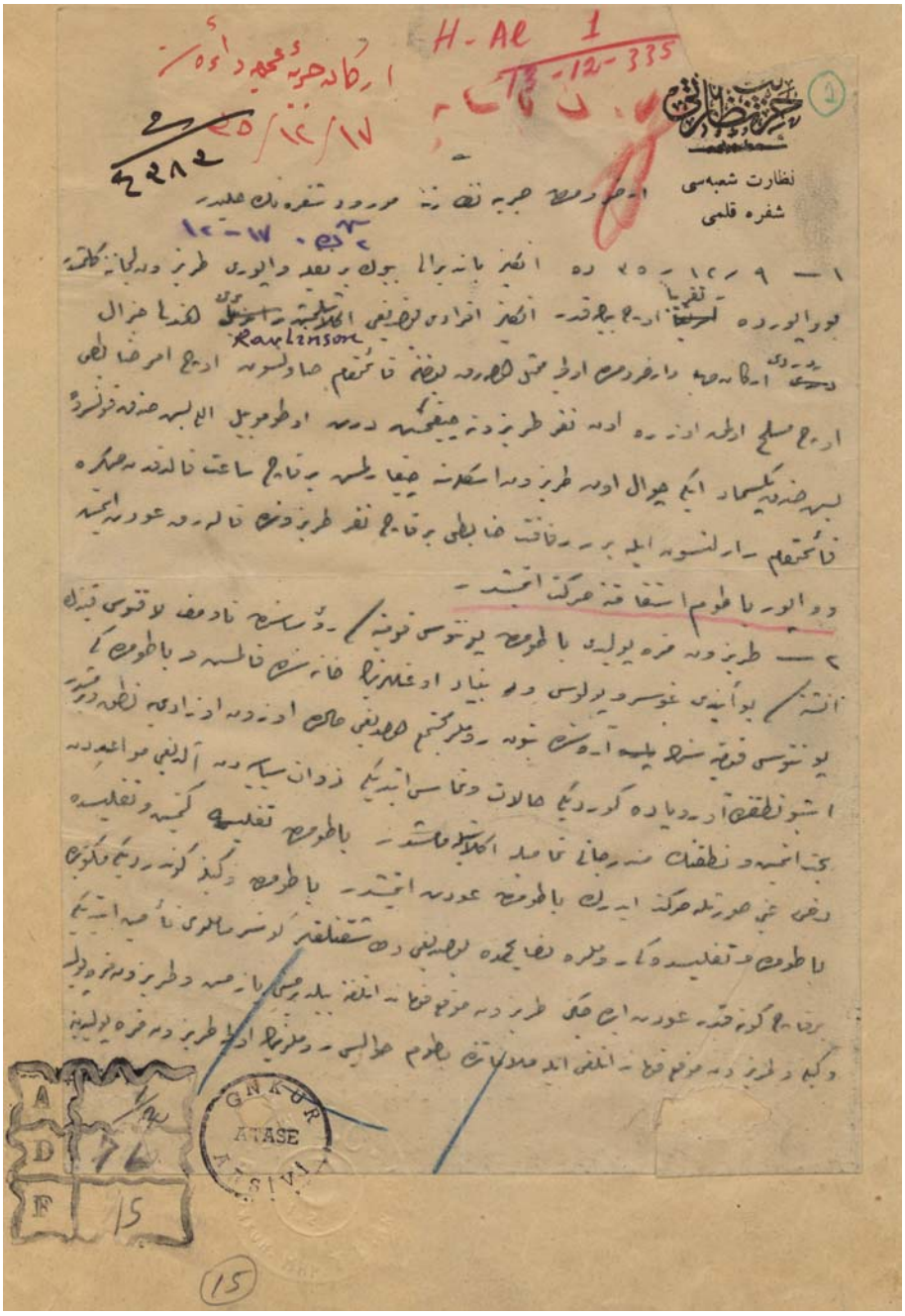
5. Mütârekeden Teşrîn-i sânîye kadar Trabzon ve havâlîsinden Batum'a giden Rûmlarla aynı havâlîden giden Ermenilerin mikdârı ber-vech-i zîrdir:

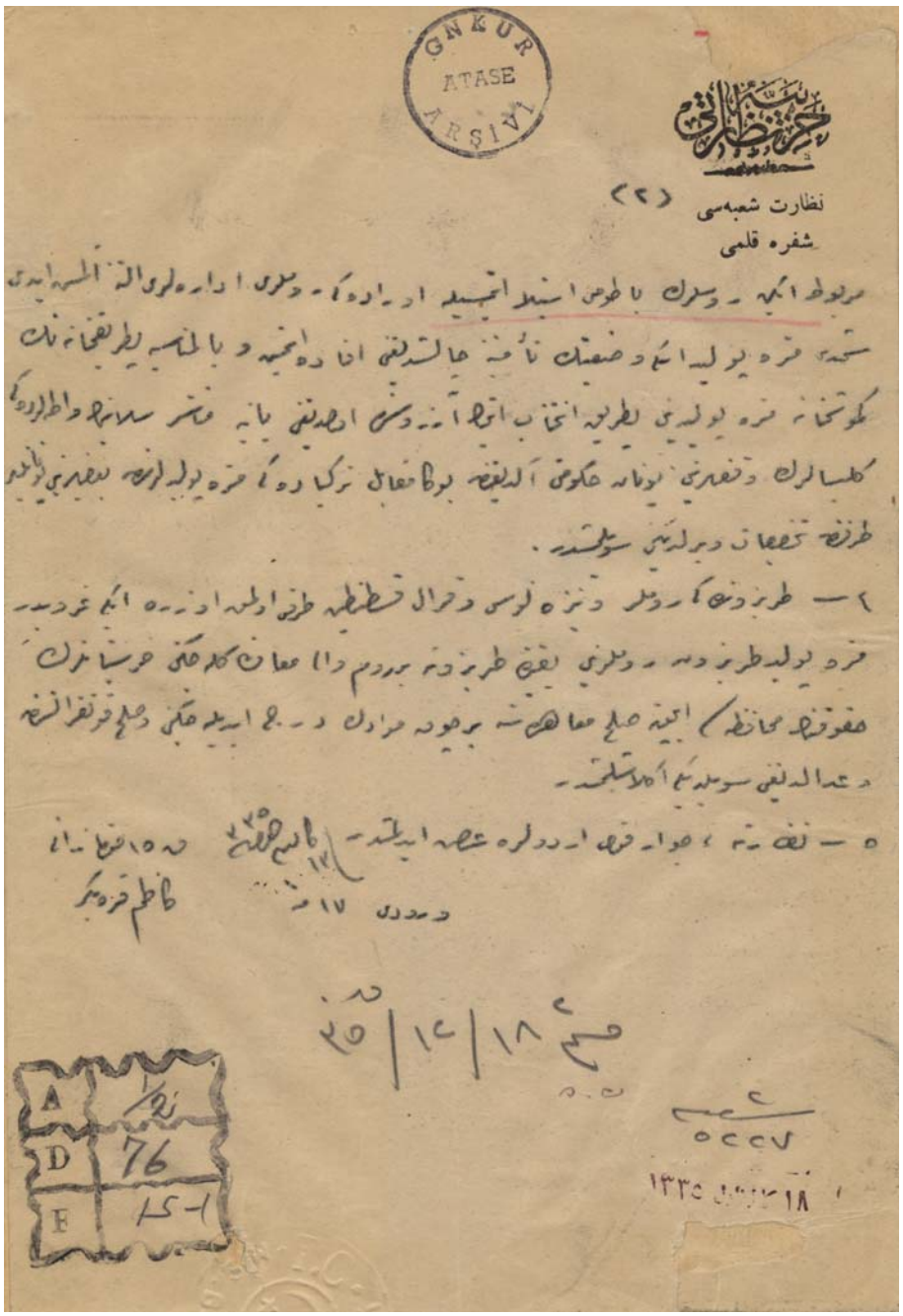
Batum ve havâlîsine giden Rûmlar 2170 zükûr, 1085 inâs, 971 çocuk; Batum havâlîsine giden Ermeniler 309 zükûr, 306 inâs, 282 çocuk.

13/12/35

15. K. Kumandanı
Kâzım Karabekir

---------- ----- ----------

نظارت شعبه‌سی (۲)
شفره قلمی

مربوطه ایکی - دیکر باطوم استیلا اتمیه اراده‌سی - دیکری اداره‌لری والیه المسه ایدی
سنده قره بوله اشغال ضعیفنی تأمین حالنده ایکی اداره‌نک بالمناسبه بر تفتیش نامه
کوتاهیه قره بوله‌یی بطریق انتخاب اتمه‌سی دیکر اداره‌نک باشه قسم سلامیه واطرافی
کلسالرک وتفتیشی یوقاره عکوسی الدیغنه بوطاقلری ترکیب ده قره بوله‌لرینه بتفتیشی یالکز
طرفنه تعیین وبرلمکی سویلمشدر.

۲ — طرابزون کاروللری وتراموای قسطمونیه طرفنه اولمه اوزره ایکی خط
قره بوله طرابزونه - دیکری یکی طرابزونه بورولرم دیا معان کلمکی خوشنازک
حفوقنه محافظه ایچون صلح معاهده‌سنه بوجهه مرادک وجهله ایله حکمی وصلح قوتنه
وعدالتی سویلمکی امر اولنمشدر.

۵ — نقلیات جواز قره‌لر دولره عائد ایدلمشدر -

باش کاتب ۲۵ ۱۷
وکیلی ۱۷

ده ۱۵ قطعه‌یه
قاظم قره‌بکر

۲۵/۱۴/۱۸ ۵۰

۵۲۷۷

۱۸ [illegible] ۱۳۳۴

Erzurum'dan Harbiyye Nezâretine mevrûd şifrenin hallidir.

1. 9/12/35'de İngiliz bandıralı büyük bir nakliyye vapuru Trabzon Limanı'na gelmişdir. Bu vapurda takrîben üç bin kadar İngiliz efrâdı bulunduğu anlaşılmışdır. Biri Hindli general, dördü erkân-ı harb ve Erzurum'da evvelce mümessil olarak bulunan Kaim-makam Ravlinson, üç emir zâbiti, üç müsellâh olmak üzre 10 nefer Trabzon'a çıkmış. 4 otomobil, 55 sandık konserve, 5 sandık peksimed, 2 çuval un Trabzon iskelesine çıkarılmış birkaç sâat kaldıkdan sonra Kaim-makam Ravlinson ile birer refâkat zâbiti birkaç nefer Trabzon'da kalarak avdet etmiş ve vapur Batum istikametine hareket etmişdir.

2. Trabzon Metropolidi Batum'da Pontus Komitesi rüesâsından Tavmaktalos Kind'in eniştesi Yuanidi Gosropulos ve Bünyadoğullarının hânesinde kalmış ve Batum'daki Pontus Komitesinin arasında bütün Rûmlar müctemi' olduğu hâlde uzun uzadıya nutk vermişdir. İşbu nutkda Avrupa'da gördüğü hâlât ve temass etdiği zevât-ı siyâsiyyeden aldığı mevâîdden bahs etmiş ve nutkunun mündericâtı tamâmıyla anlaşılamamışdır. Batum'dan Tiflis'e gitmiş ve Tiflis'de dahi aynı sûretle hareket ederek Batum'a avdet etmişdir. Batum'dan vekîline gönderdiği mektûbda Batum'da ve Tiflis'deki Rûmlara nasâyihde bulunduğu ve taşkınlıklar göstermemelerini te'mîn etdiği ve birkaç güne kadar avdet edeceği Trabzon Mevki' Kumandanlığına bildirmesini yazmış ve Trabzon Metropolid Vekîli ve Trabzon Mevki' Kumandanlığı ile mülâkatında Batum havâlîsi Rûmlarının evvelce Trabzon Metropolidine merbût iken Rusların Batum'u istîlâ etmesiyle oradaki Rûmları idâreleri altına almış idi. Şimdi Metropolid eski vaz'iyyetin te'mînine çalışdığını ifâde etmiş ve bi-l-münâsebe Patrik-hânenin Gümüşhâne Metropolidini patrik intihâb etmek ârzûsunda olduğunu Yanya, Manastır, Selânik ve Adalar'daki kilîselerin vakıflarını Yunan Hükûmeti aldığından buna mukabil Türkiye'deki metropolidlerinden ba'zılarını Yunanlılar tarafından tahsîsât verildiğini söylemişdir.

4. Trabzon'daki Rûmlar Venizelos ve Kral Kostantin tarafı olmak üzre iki grubdur. Metropolid Trabzon Rûmlarını yakında Trabzon'a bir Rûm vâli muâvini geleceğini Hristiyânların hukukunun muhâfazası için Sulh Muâhedesine birçok mevâddın derc edileceğini ve Sulh Konferansı'ndan va'd aldığını söylediği anlaşılmışdır

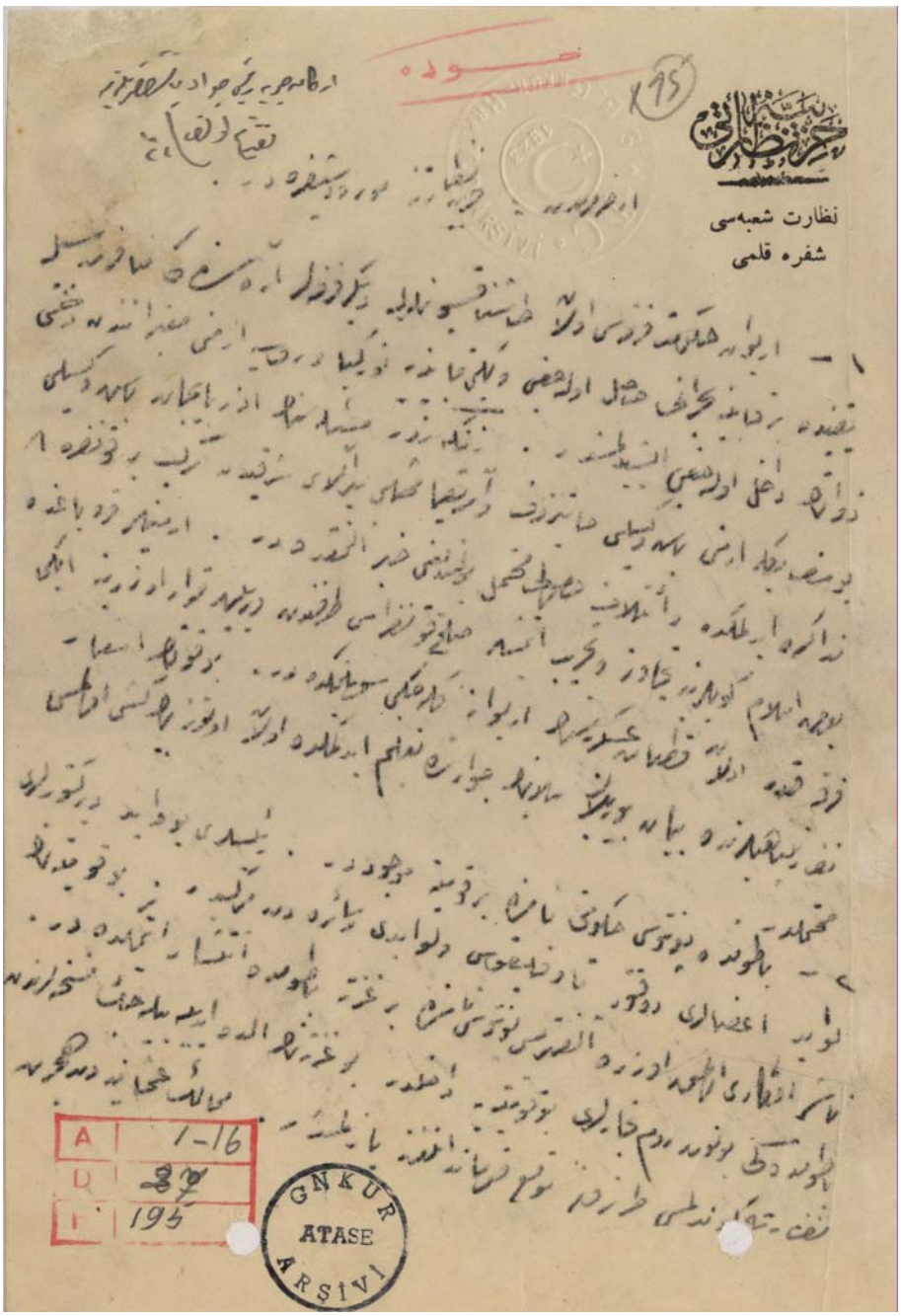
5. Nezârete, civâr kolordulara arz edilmişdir

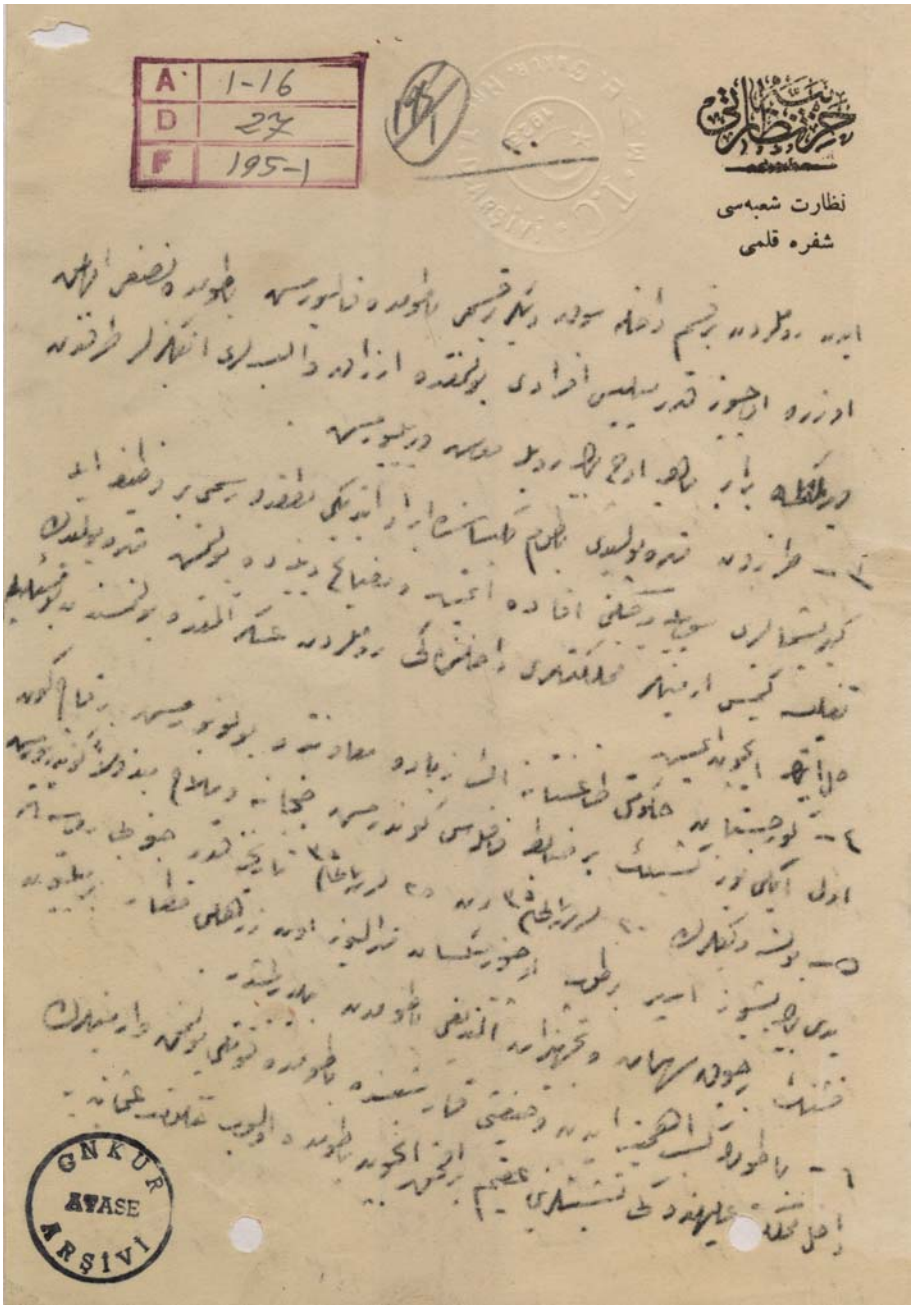
13 Kânûn-ı evvel 335

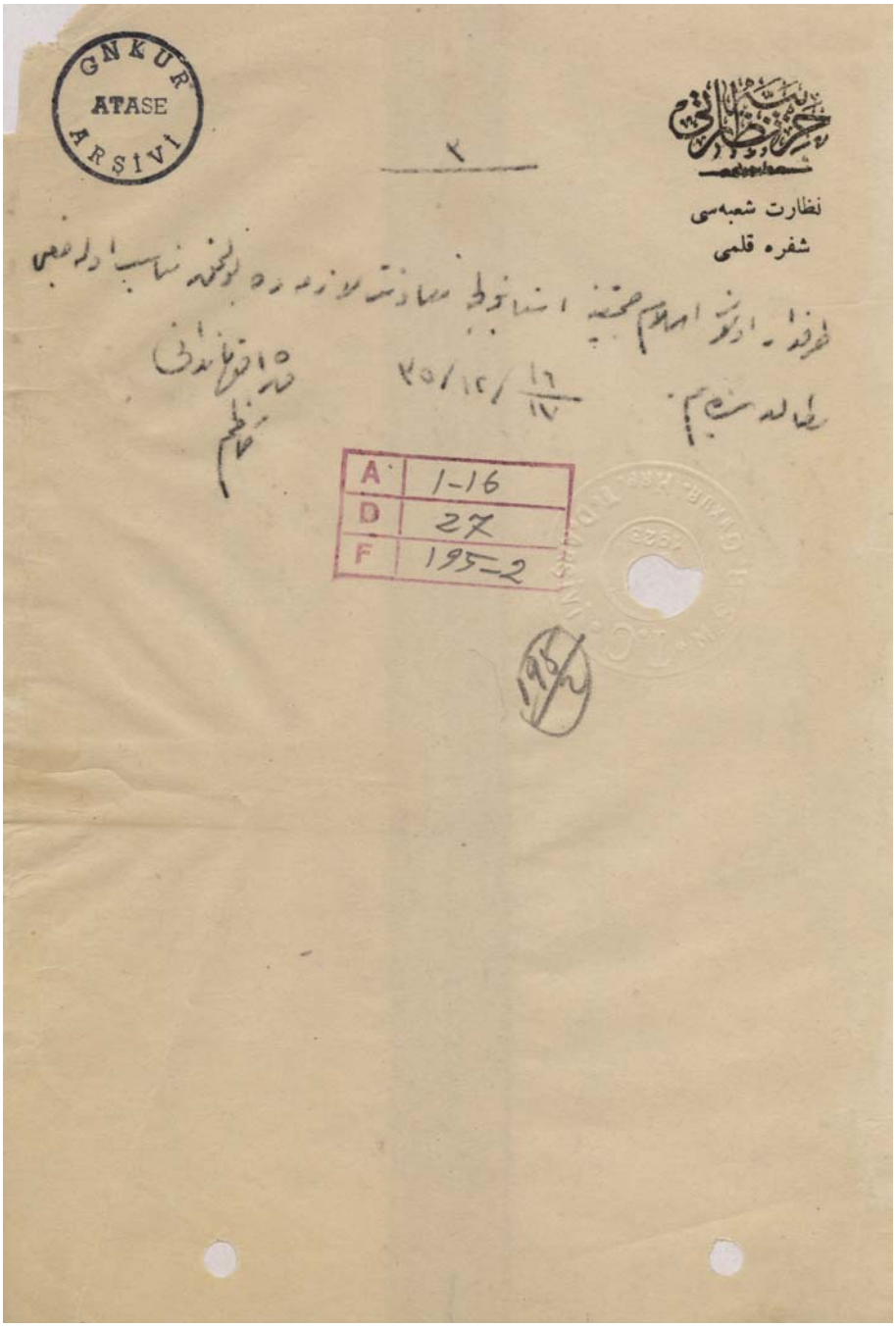
Vürûdu 27 minh

15. K. Kumandanı
Kâzım Karabekir

---------- ----- ----------

نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی
A 1-16
D 87
1 193
GNKUR
ATASE
ARŞIVI

A 1-16
D 27
F 195-1
نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی
GNKUR
ATASE
ARŞIVI

GNKUR
ATASE
ARSIVI
نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی
A 1-16
D 27
F 195-2

Harbiyye Nezâreti
Nezâret Şubesi
Şifre Kalemi

Erzurum'dan: Harbiyye Nezâretine mevrûd şifredir.

1. Erivan hükûmet fırkası olan Taşnaksiyonlarla dîger fırkalar arasındaki münâferet sebebiyle yakında bir kabine buhrânı hâsıl olacağı ve yeni kabineye Türkiye ve Rusya Ermeni mu'teberânından dahi zevâtın dâhil olacağı işidilmişdir. Zengezor mes'elesinin Âzerbaycan Başvekîli Yûsuf Bey'le Ermeni Başvekîli Matizof ve Amerika Mümessili Mîr-alây Şerki'den mürekkeb bir kongrede müzâkere edilmekde ve i'tilâf husûlü muhtemel bulunduğu haber alınmakdadır. Ermeniler Karabağ'da bazı İslâm köylerine tecâvüz ve tahrîb etmişler Sulh Konferansı tarafından verilen karâr üzerine iki fırka kadar olan kıtaât-ı askeriyyesinin Erivan'a geleceği söylenmekdedir. Bu kuvvetin istihbâr-ı nezâret-penâhîlerinde beyân buyurulan Selânik civârında ta'lîm edilmekde olan otuz bin kişi olması muhtemeldir.

2. Batum'da Pontus Hükûmeti nâmında bir komite mevcûddur. Reîsleri Yovanid, Direktörleri Livabed, a'zâları Doktor Kavfilikos ve Livabdi ve sâireden mürekkebdir. Bu komitenin nâşir-i efkârı olmak üzre Alefteris Pontus nâmında bir gazete Batum'da intişâr etmekdedir. Batum'daki bütün Rûm tüccârları bu komiteye dâhildir. Bu gazetenin elde edilebilecek nüshalarından Nezârete gönderilmesi Trabzon Mevki' Kumandanlığına yazılmışdır. Memâlik-i Osmâniyyeden hicret eden Rûmlardan bir kısım dâhile sevk dîger bir kısmı Batum'da kalıyormuş. Batum'da nısfı olmak üzre üç yüz kadar milis efrâdı bulunmakda erzâk ve elbiseleri İngilizler tarafından verilmekle berâber mâhiyye üçbin ruble maâş veriliyormuş.

3. Trabzon Metropolidi Batum kilîsesinde îrâd etdiği nutukda resmî bir vazîfe ile girişmeleri söylemeyeceğini ifâde etmiş ve nasâyih-i dîniyyede bulunmuş metropolidin Tiflis'e gitmesi Ermeniler memleketleri dâhilindeki Rûmlardan asker almakda bulunmasından bu mes'eleyi hall etmek için imiş.

4. Gürcistan Hükûmeti Dağıstan'a en ziyâde muâvenetde bulunuyormuş birkaç gün evvel iki yüz kişilik bir zâbit kafilesi göndermiş ceb-hâne ve silâh mebzûlen gönderiyormuş.

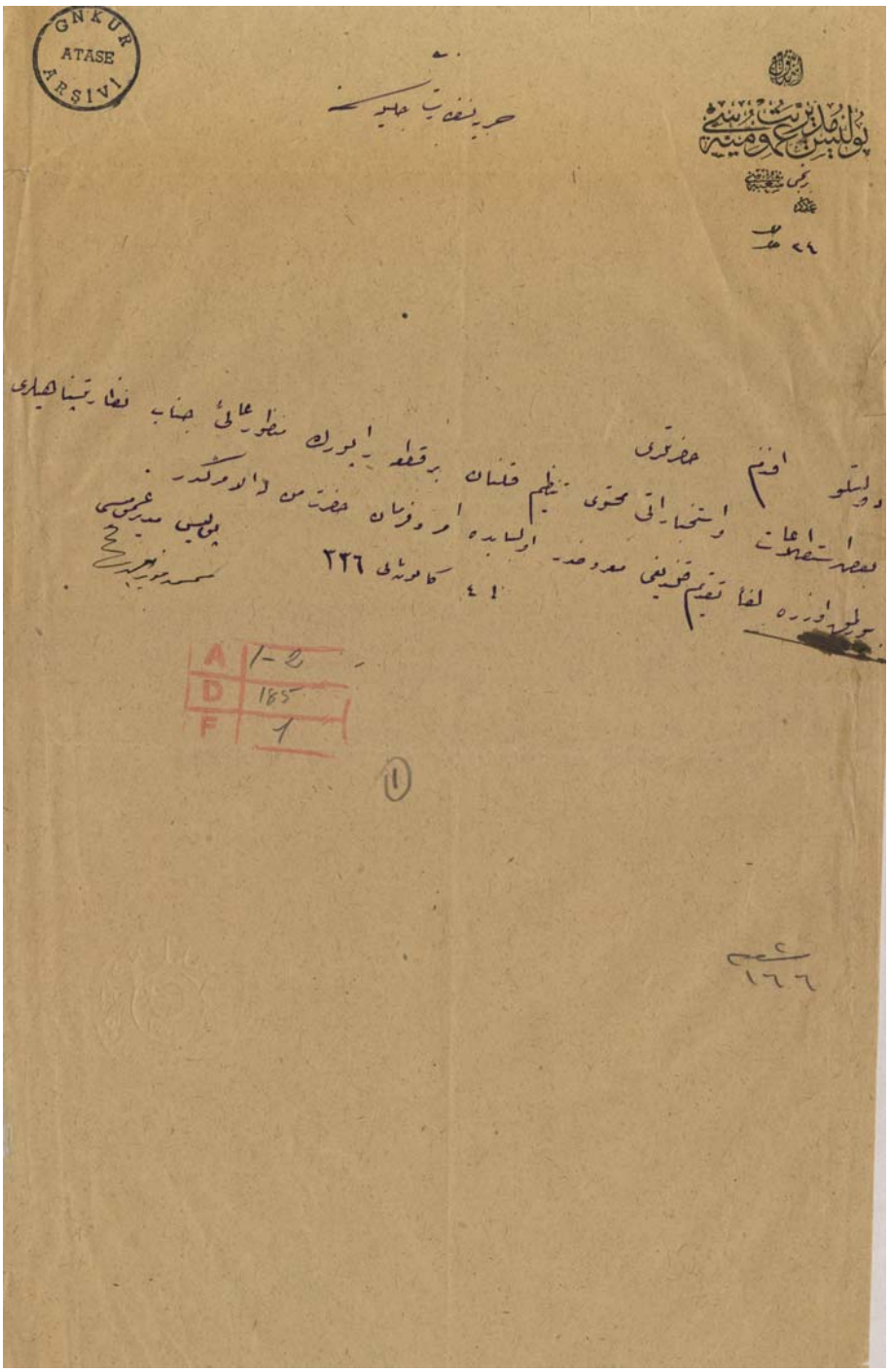
5. Bolşeviklerin 20 Teşrîn-i sânî 35'den 25 Teşrîn-i sânî 35 târihine kadar Cenûbî Rusya'da yedi bin beş yüz esîr, bir top, üç yüz seksen mitralyöz, on zırhlı katar, bir milyon fişenk, birçok mühimmât ve techîzât alındığı Batum'dan bildirilmişdir.

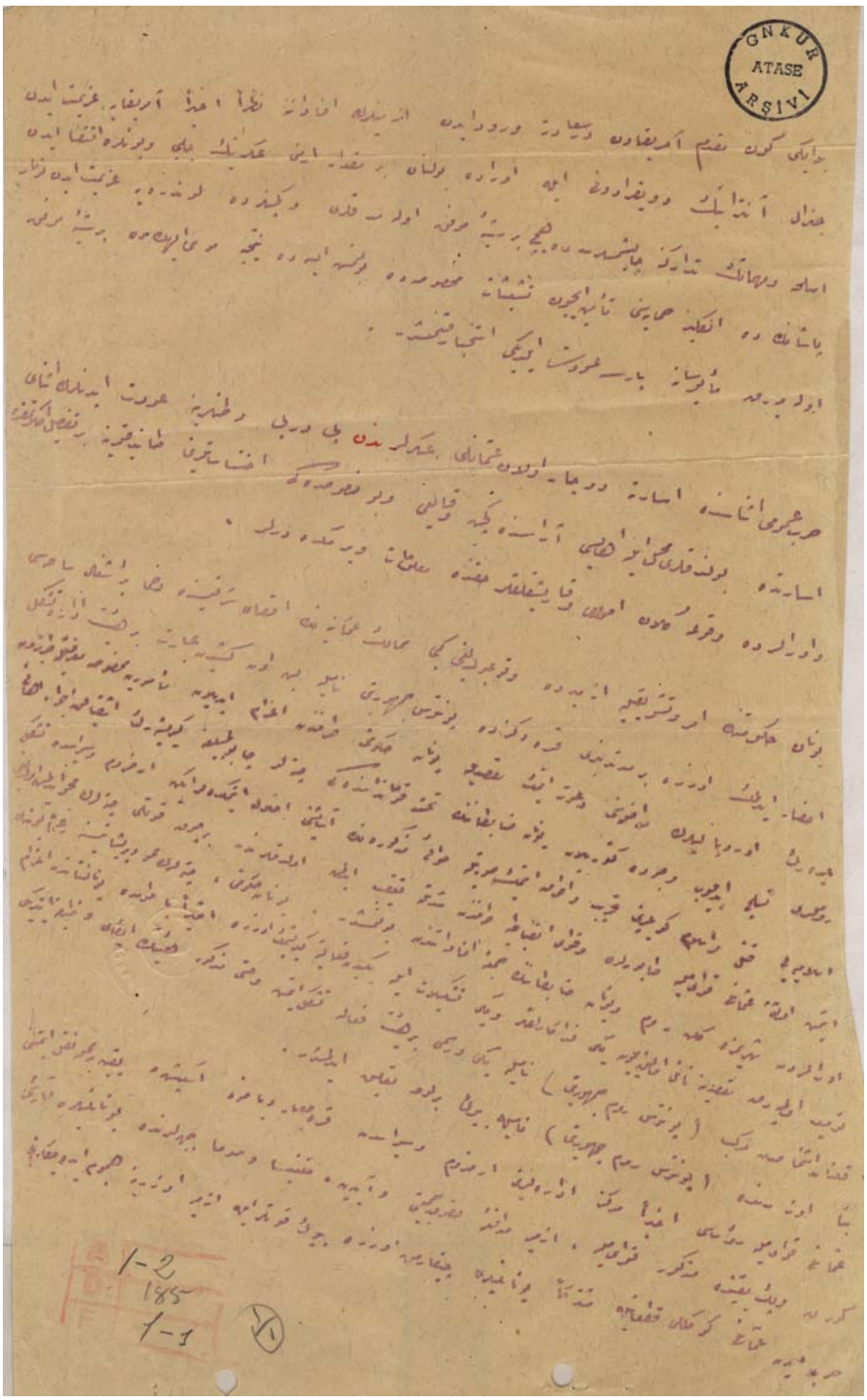
6. Batum'un kesb-i ehemmiyyet eden vaz'iyyeti karşısında Batum'da kuvvetli bulunmak ve Ermenilerin dâhil-i memleket aleyhindeki teşebbüslerini akim bırakmak için Batum'da olub Hükûmet-i Osmâniyyeye taraf-dâr olan İslâm Cem'iyyetine İstanbulca muâvenet-i lâzımede bulunmak münâsib olacağı mütâlaasındayım.

16-17/12/35

15. K. Kumandanı
Kâzım

---------- ----- ----------

GNKUR
ATASE
ARŞIVI

GNKUR
ATASE
ARSIVI

GNKUR
ATASE
ARŞİVİ

Harbiyye Nezâret-i Celîlesine

Devletlü Efendim Hazretleri

Ba'zı istitlâât ve istihbârâtı muhtevî tanzîm kılınan bir kıt'a raporun manzûr-ı âlî-i cenâb-ı nezâret-penâhîleri buyurulmak üzre leffen takdîm kılındığı ma'rûzdur. Ol-bâbda emr ü fermân hazret-i men leh-ül-emrindir.

4 Kânûn-ı sânî 336

Polis Müdîr-i Umûmîsi
Mehmed Nureddin

---------- ----- ----------

Bir iki gün mukaddem Amerika'dan Der-saâdet'e vürûd eden Ermenilerin ifâdâtına nazaran ahîren Amerika'ya azîmet eden General Antranik ve Vikradoni ile orada bulunan bir mikdâr Ermeni askerinin celbi ve bunlara iktizâ' eden esliha ve mühimmâtın tedârikine çalışsalar da hiçbir şeye muvaffak olamadıkları ve geçenlerde Londra'ya azîmet eden Nubar Paşa'nın da İngiliz himâyesini te'mîn için teşebbüsât-ı mahsûsada bulunmuş ise de netîce mûmâ-ileyhin de bir şeye muvaffak olamayarak me'yûs-âne Paris'e avdet eylediği istihbâr kılınmışdır.

Harb-i Umûmî esnâsında esârete dûçâr olan Osmânlı askerlerinden pey-der-pey vatanlarına avdet edenlerin esnâ-yı esâretde bulundukları mahall ile ahâlîsi arasında geçen vakayii ve bu husûsdaki ihtisâsâtlarını tanıdıklarına ber-tafsîl anlatmakda ve oralarda vukua gelen ahvâl ve karışıklıklar hakkında ma'lûmât vermekdedirler.

Yunan Hükûmetinin emr ve teşvîkiyle İzmir'de vuku' bulduğu gibi memâlik-i Osmâniyyenin aksâ-yı şarkîsinde dahi bir işgal sâhası ihzâr edilmek üzre bir müddetden beri Karadeniz'de Pontus Cumhûriyyeti nâmıyla beş on kişiden ibâret bir hey'et-i idâre teşekkül ederek Avrupalıların müdâhalesini da'vet etmek maksadıyla Yunan Hükûmeti tarafından i'zâm edilen me'mûrîn-i mahsûsa ma'rifetiyle Trabzon Rûmları teslîh edilib vücûda getirilen Yunan zâbitânının taht-ı kumandasındaki çeteler çapulculuğa girişerek eşkıyâlık icrâ' ahâlî-i İslâmiyye'yi katl ve İslâm köylerini tahrîb ve ihrâk etmek sûretiyle havâlî-i mezkûrenin âsâyişini ihlâl etmekdeler iken Erzurum ve Sivas'da teşekkül etmiş olan Osmânlı Kuvâ-yı Milliyye taburları ve Kuvâ-yi İnzibâtiyye tarafından şiddetle ta'kîb edilmiş olduklarından birçok kuvvetli çetelerin mahvedilmiş olduğu oralardan şehrimize gelen Rûm ve Yunan zabitânının cümle-i ifâdâtından bulunmuşdur. Yunan Hükûmeti, çetelerin mahv ü perîşânîsine rağmen bundan nevmîd olmayarak maksadına nâil olmak için yeni fedâkârlıklar ve yeni teşkîlât ile yeniden fa'âliyyete girişmek üzre ahîren Batum'da Yunanistan'dan i'zâm kılınan eşhâsdan mürekkeb (Pontus Rûm Cumhûriyyeti) nâmıyla yeni ve resmî bir hey'et-i

fa'âle teşekkül etmiş ve hattâ mezkûr hey'etin îfâ-yı vazîfe etdiği binâ üzerinde (Pontus Rûm Cumhûriyyeti) nâmıyla büyük bir levha ta'lîk edilmişdir.

Osmânlı Kuvâ-yi Milliyye rüesâsı ahîren merkez-i idârelerini Erzurum ve Sivas'dan Karahisar ve-yâhûd Eskişehir'e yakın bir mahalle nakl etmesini gören ve pek yakında mezkûr Kuvâ-yi Milliyye, İzmir Müdâfaa-i Hukuk Cem'iyyeti ve Aydın, Manisa ve Soma cebhelerinde Yunanlılara karşı harb eden Osmânlı gönüllü kıtaâtıyla müştereken Yunanlıları çıkarmak üzre büyük kuvvetler ile İzmir üzerine hücûm edeceklerini hisseden mezkûr Cumhûriyyet erkânı, Atina Hükûmetiyle vuku' bulan muhâbere netîcesinde son günlerde Yunanistan'dan merâkib-i harbiyye ile gönderilen esliha ve ceb-hâneyi kayıklar ve istimbotlar ile Trabzon sevâhiline hafiyyen çıkararak Rûm ahâlîsini mükemmel sûretde teslîh etmekde oldukları ve bundaki maksad ve gayeleri de Anadolu Kuvâ-yı Milliyye Taburları umûmen İzmir üzerine hareket etdikleri takdîrde kıtaâtın meşguliyyetinden ve Kuvve-i İnzibâtiyyenin azlığından bi-l-istifâde havâlî-i mezkûrede müsellahan şûriş îkaıyla âsâyişi ihlâl ederek hem dâhil-i memleketde bir ihtilâl meydâna çıkarmak hem de bundan istifâde edecek olan Yunan Hükûmetinin resmî taleb ve mürâcaatla mezkûr vilâyet âsâyişinin iâdesi zımnında İzmir'de vuku' bulduğu gibi Sulh Konferansı'nın emr ve karârıyla mezkûr vilâyetin işgalini Yunanistan'a tevdî' sûretiyle âmâl-i milliyyelerine nâil olmasından ibâret olduğu bu hafta zarfında Trabzon'dan gelen mevsûk-ul-kelim yolcular tarafından beyân ve ifâde edilmekde bulunmuşdur. Trabzon Metropolidi Hrisantos dahi Trabzon'da kaldığı müddet zarfında Kuvâ-yi Milliyye hakkında cem' eylediği kıymetli ma'lûmâtı Pontus Hükûmetine teblîğ etmek ve muhtemel isyân ve eslihanın sûret-i iddihâr ve tevzîi hakkında arîz ve amîk görüşmek ve âmâl-i milliyyelerinin hîn-i husûlünde kıyâmın başında bulunmak üzre bir mâh mukaddem Venizelos'un ma'lûmâtı tahtında Batum'a giderek doğruca mezkûr Cumhûriyyet erkânına müsâfir olmuş ve bütün tertîbâtı ihzâr ve ikmâl ettikden sonra Ermenilerin de müdâhalesini celb ve te'mîn etmek üzre Ardahan ve Kars taraflarına da gitmişdir. Mezkûr Cumhûriyyetde bir müddetden beri mevcûdiyyetini resmen isbât etmek üzre kendi nâmına tab' ve mevki'-i mer'iyyete vaz' etdiği seyâhat vesîkaları Kafkasya ve Trabzon'da mukîm Rûmlar seyr ü sefer edecekleri vakt Batum'daki Pontus Cumhûriyyetinin merkez-i idâresinden istihsâl ve Batum'daki İngiliz Kuvâ-yi İşgaliyye Kumandanlığınca tasdîk olundukdan sonra serbest olarak ve istedikleri yerlere kadar seyâhat etmekde oldukları gibi **(1)** ez-an-cümle bundan on gün mukaddem mahall-i mezkûrdan hareketle şehrimize muvâsalat etmiş olan Şam vapuruna râkiben sâlif-ül-arz pasaportu isti'mâl etmiş olan beş Rûm şehrimize gelerek bunlardan birisinin Atina'ya dîgerinin Selânik'e azîmet etdiği ve dîger üçünün de şehrimize çıkdıkları mevsûkan istihbâr kılınmışdır. Binâen aleyh Atina Hükûmetinin teşvîkiyle Trabzon vilâyetinde îkaı musammem isyân hakkındaki mevsûk ihbârât pek ziyâde câlib-i dikkat görülmüş olmağla muktezâ-yı hâlin îfâsı esbâbının istikmâl buyurulması ma'rûzdur efendim.

---

(1) Yeni cumhûriyyetin mürevvic-i efkârı olmak üzre (Yeni Pontus) nâmında bir gazetenin neşrine başlanmış ve mezkûr gazete müdîrlerinden olan Trabzonlu Avukat Pololidis ahîren şehrimize gelerek hem gazetesine birçok abonman kayd etdirmiş ve hem de mezkûr Cumhûriyyet hakkında burada alâka-dâr mahâfil-i ecnebiyye ile temass ve münâsebetde bulunduğu anlaşılmışdır.

---------- ----- ----------

GNKUR ATASE ARŞİVİ

ارکان حربیه عمومیه دائره سی
شعبه
وزیرک
١٦٦

٥٠

اوچنجی قول اردو قوماندانلغنه . اوچنجی قول اردو قوماندانلغنه
اوچنجی قول اردو قوماندانلغنه

A 1/16
D 34
F 46

(46)

شیفره

قول اردولری علاقه دار ابدن بعضه استحبارات بر وجه آتیدر .

١ - باطومده یونانلی جمهوری نامیله یونانلر مأمورلرندن مرکب بر لجنه اداره تشکل ایتمه وظیفه باشلامشدر . وظیفه لری طرزون و طرزوندن هوارنده آسایش بوزه جق مداخله دن صایینده بر اشغال سماسی هازرلامقدر . طرزون هوارنده موجود اسلحه وجخانه جیفاریلمشدر . طرزوندن مترو بولیدی خرسانوی قوای ملیه جمعیتی معلوماتی باطومده یونانلی لجنه اداره سنه تبلیغات و تکمیل مقررات اتخاذ ایتمکده اولدقلری کبی اوجه باطومه گیتمکده در . عنی زمانده موستره بولیدی معاونتیله استحصال مأمورلرندن .

٢ - باطوم یونانلی جمهوری لجنه اداره سی روم یولیله مراسلاته دخی دوام ایتمکده در .

اوچنجی قول اردوکه تبلیغ اولنمشدر .

حربیه ناظری

11-1-36

Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına

Onüçüncü Kolordu Kumandanlığına

Üçüncü Kolordu Kumandanlığına

Şifre

Kolordularını alâka-dâr eden ba'zı istihbârât ber-veh-i âtîdir.

1. Batum'da Pontus Cumhûriyyeti nâmıyla Yunan me'mûrlarından mürekkeb bir hey'et-i idâre teşekkül etmiş vazîfeye başlamışdır. Vazîfeleri Trabzon ve Trabzon civârında âsâyişi bozarak müdâhele-i düvel sâyesinde bir işgal sâhası hâzırlamakdır. Trabzon sevâhiline bu maksadla birçok esliha ve ceb-hâne çıkarılmışdır. Trabzon Metropolidi Hrisantos Kuvâ-yi Milliyye hakkında cem' etdiği ma'lûmâtı Batum'da Pontus Hey'et-i İdâresine teblîğ etmek ve tekmîl mukarrerâtı ittihâz etmek üzre evvelce Batum'a gitmişdir. Aynı zamânda bu metropolid Ermeni muâvenetini de istihsâle me'mûrdur.

2. Batum Pontus Cumhûriyyeti Hey'et-i İdâresi Rûm yolculara pasaport dahi vermekdedir.

Onbeş, Onüçüncü, Üçüncü Kolordulara teblîğ edilmişdir.

Harbiyye Nâzırı
(İmza)

Şifreye tahvîl etdim. 11 Kânûn-i sânî 36
(İmza)

---------- ∞ ----- ∞ ----------

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

۲۶/۱/۱۴ وقتنده محیه یه وجه زیر ده :

۱ - بوغاز قوماندانلغی اداره سیله یونتوی قومپانیسنک طرزنده ستدیک ف ده موقعه اولدیغی حالده بوقومپانیه باطون تأسیسی ایچون وادیده قشله یاپیلمشدر. بو قشله ده مقدار اینجه والیم اسلوم شوالره دولدیرلوب یاغمور واسطه سیله ارمی اردوسنک قوتی کافی مکتب تابیه اولدیغی حالده اوچی و هوالیسی اله آلمق و بالاخره طیاره هوالیسی بولوندیرمق ایچون اولدوقجه قوتلو حکم ایدیلمیدر.

۲ - بوغازلرک جله سنده برمقتاد مصادمه وجه کریدن کی بوغازلرده محافظه دوام ایتمکده در. ازیر هوالیسی کی بوغازلرک مضوباتی تنزل ایتمکده در. بلکه ایدیلن جه لرک قطعاتی ده ربیع قرارلی بولوندیغی موقتاً حذف اولنمشدر.

۳ - روسی بولشه وقعه کرک سیاسیه و کرک عسکریه روسیه قطعی موفقیات الده ایتمشلردر.

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

وقوعی حدود کی ده سکنه اودی ده یکی عاملی عسکری اولمق
حیثیله اوزره بولوندقدن. جنوب دیه چکلیی کرمه انجکده ولی. بوزه
بو وقعه اعضا حتای جنازی سفیده برنده برلشدیریه جکدر.

A	1-2
D	178
FF	23-1

23/1

GNKUK ATASE ARŞİVİ

15/1/336
Yazıldı.

14/1/36 Vaz'iyyet-i umûmiyye ber-vech-i zîrdir:

1. Yunanlılar tarafından idâre edilen Pontus Komitesinin Trabzon'da şimdilik zâhiren muvaffak olamayacağı taayyün edince bu komite Batum'da teessüs etmiş ve orada teşkîlâta başlamışdır. Bu teşkîlâtla maksadlarının ve el-yevm İslâm şu'râları elinde bulunan ve istîlâ için Ermeni ordusunun kuvveti kâfî gelmediği sâbit olan Oltu ve havâlîsini ele almak ve bil'âhire Trabzon havâlîsini bu yoldan istîlâ etmek olduğuna kuvvetle hükm edilebilir.

2. Yunanlılarla cebhelerde ber-mu'tâd müsâdemât ve cebhe gerilerindeki Yunan fecâyii devâm etmekdedir. İzmir havâlîsindeki Yunan askerinin ma'neviyyâtı mütezelzildir. Yalnız Aydın cebhesindeki kıtaâtdan dört bin firârî bulunduğu mevsûkan haber alınmışdır.

3. Rus Bolşevikleri gerek Sibirya'da ve gerekse Cenûbî Rusya'da kat'î muvaffakıyyât elde etmişlerdir ve Kolçak Ordusu gibi Denikin Ordusu da bir âmil-i askerî olmakdan çıkmak üzre bulunmuşdur. Cenûbî Rusya ahâlîsi hicret etmekdedirler. Bunlar bu def'a agleb-i ihtimâl Cezâir-i Bahr-i Sefîd'den birinde yerleşdirilecekdir.

---------- ∞ ----- ∞ ----------

حربیه نظارتی - ایکنجی نومرولو دائره دن

۴۲۶ / ۱ / ۴۲

حربیه نظارت جلیله سنه

GNKUR ATASE ARŞIVI

۲۶۵

۱-۸۰۵

2. ۴۲/۱/۴ تاریخ و ۲۹۸ نومرولو امر نظاتیاهی:

۱- دساعده کی مواقع مختلفه ده روم وارمیلرك وجوده کتردکلری ایزجی تشکیلاتك اساسی عنصر اولوب تشکیلات و نظارت بالذات ارض و روم بلوقجه لری طرفندن اداره ایدلمکده و روم وارمن مؤسسات وجمعیات حربیه و سیاسیه نك تشکیل ایتدکلری صورتله تعمیم وتزیید ایتمکده.

۲- ایزجیلرك تعلیم وتربیسی دعوه ایدن بلغارلرك قسم اعظمی اجنبی اربوزنده ایفای وظیفه ایتمه ودتابعیتی مشکوکدر.

۳- ایزجیلرك ایو استعداد ایدن جمعیت وقلوبلرینه برقسمنك اسامیسی مربوط اولوب اولبابده کی اداره نظاتیاهی توفیقاً حل غرمسلرنه ایزجی تشکیلاتی حقنده طویلفصله اولان مفصل معلوماتك عرضه ایدیلمکده معروضدر.

تاریخ ده نظارت مقامنه عرضیه مرآتی

A	1-3
D	158
F	3

(3)

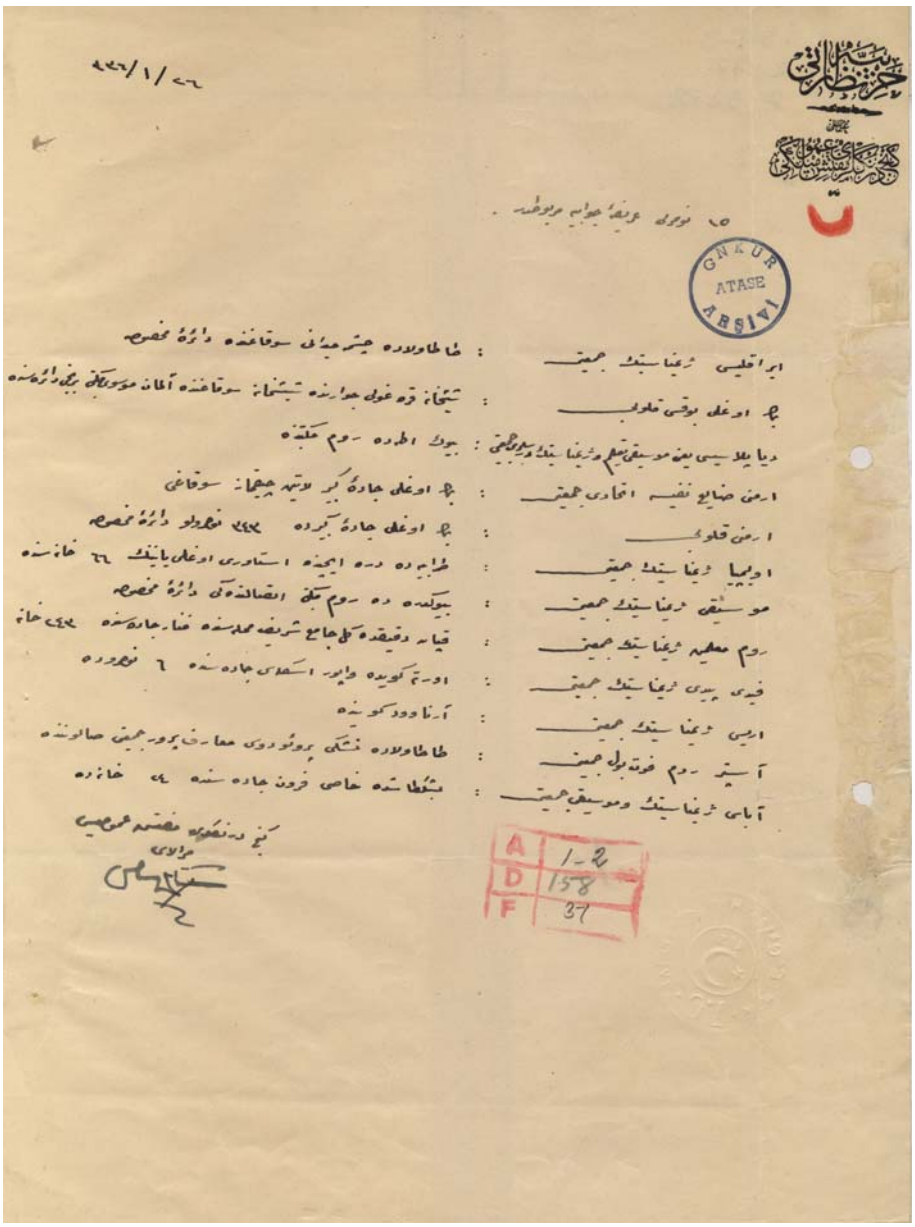
برنجی دفتر باب قسم خصوصی دیانی

۴۸۶

۲۹ کانون ثانی ۱۳۳۶

جواب مخابره لسنه نك جوری دیوصلی

۴۲/۲/۲۱

٤٤٦/١/٦٦

٥ نومرلی عرضحالیه مربوطدر .

ATASE ARŞİVİ

ابراهیم ژیمناستیک جمعیتی : طاطاولاده جشمه‌یانی سوقاغنده دائره مخصص

بالا اوغلی بوقسی ملعب : شیخان قره غولی جواره‌سنده شیخان سوقاغنده آلمان موزیکلی بیلغه دائر خانه

دیاپلاسی یعنی موسیقی معلم ژیمناستیک وبیولوجی : بیوك اطاره ـ دوم مکتبی

ارمن ضایع نفیسه اتحادی جمعیتی : بالا اوغلی جادهٔ کبیر اوتهسی چیقمان سوقاغی

ارمن قلوی : بالا اوغلی جادهٔ کبیرده ٤٤٤ نومرولو دائره مخصص

ادبیا ژیمناستیک جمعیتی : طرابزده دره ایچنده استاوری اوغلی بانیك ٦٦ خانه‌ده

موسیقی ژیمناستیک جمعیتی : بیوکده ده دوم بلی اتصالنده کی دائره مخصص

دوم معلم ژیمناستیک جمعیتی : قیاده دقیقده کی جامع شریف محلسنده غار جاده‌سنده ٤٤٤ خانه

فیدی پدی ژیمناستیک جمعیتی : اوتی کویده ویرو اسکولی جاده‌سنده ٦ نومرولو ده

ارین ژیمناستیک جمعیتی : آرناودکویده

آستیر دوم فوته بال جمعیتی : طاطاولاده دشکی پوتوروی معارف پورو جمعیتی صالونده

آبای ژیمناستیک وموسیقی جمعیتی : بشقطاشده خاصی فرون جاده‌سنده ٤٤ خانه‌ده

کنج ودنکوزه مفتشه عونیمیز
مرادی

A 1-2
D 158
F 37

Harbiyye Nezâreti

İki Numrolu Dâireden
26/1/336

Harbiyye Nezâret-i Celîlesine

C: 24/1/36 târih ve 398 numrolu emr-i nezâret-penâhîye

1. Der-saâdet'deki mevâki'-i muhtelifede Rûm ve Ermenilerin vücûda getirdikleri izci teşkîlâtının esâsı mektebler olub teşkîlât ve nezâret bi-z-zât Ermeni ve Rûm Patrik-hâneleri tarafından idâre edilmekde ve Rûm ve Ermeni müessesât ve cem'iyyât-ı hayriyye ve siyâsiyyesine teşmîl edilmek sûretiyle ta'mîm ve tezyîd edilmekdedir.

2. İzcilerin ta'lîm ve terbiyesini der-uhde eden rehberlerin kısm-ı a'zamı ecnebî ordularında îfâ-yı vazîfe etmiş ve tâbiiyyeti meşkûkdur.

3. İzcilik ile iştigal eden cem'iyyet ve kulüblerden bir kısmının esâmîsi merbût olub ol-bâbdaki irâde-i nezâret-penâhîye tevfîkan milel-i gayr-i Müslimenin izci teşkîlâtı hakkında toplanmakda olan mufassal ma'lûmâtın arz edileceği ma'rûzdur.

Genç Dernekleri Müfettiş-i Umûmîsi
Mîr-alây
(İmza)

Nereden yazılmış tahkik ve beyânı

2. Kısım Muhâfızlığa listenin bir sûretini verelim. 3/2/36

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Dâiresine 28 minh.

---------- ----- ----------

On beş numrolu arîza-i cevâbiyye merbûtdur.

İraklis Jimnastik Cem'iyyeti :	Tatavla'da Çeşmemeydânı Sokağı'nda dâire-i mahsûsa
Beyoğlu Boks Kulübü :	Şişhâne Karakolu civârında Şişhâne Sokağı'nda Alman Mûsevî Mektebi Birinci Dâiresinde
Dayaplasis ya'nî Mûsikî Ta'lîm ve Jimnastik Dersleri Cem'iyyeti :	Büyük Ada'da Rûm mektebinde
Ermeni Sanâyi'-i Nefîse İttihâdı Cem'iyyeti :	Beyoğlu Câdde-i Kebîr Latin çıkmaz Sokağı
Ermeni Kulübü :	Beyoğlu Câdde-i Kebîr'de 343 numrolu dâire-i mahsûsa
Olimpiya Jimnastik Cem'iyyeti:	Tarabya'da dere içinde İstavri oğlu Yanni'nin 66 hânesinde
Mûsikî Jimnastik Cem'iyyeti:	Büyükdere Rûm Mektebi ittisâlindeki dâire-i mahsûsa
Rûm Muallimîn Jimnastik Cem'iyyeti:	Kapandakik'de Gül Câmi'-i Şerîf Mahallesi'nde Fener Câddesi'nde 243 hâne
Fydypydy(?) Jimnastik Cem'iyyeti:	Ortaköy'de vapur iskelesi câddesinde 6 numroda
Ermis(?) Jimnastik Cem'iyyeti:	Arnavudköyü'nde
Aspeter Rûm Futbol Cem'iyyeti:	Tatavla'da Neşki Proeodos Maârif-perver Cem'iyyeti salonunda
Abas Jimnastik ve Mûsikî Cem'iyyeti:	Beşiktaş'da Hasfırın Câddesi'nde 24 hânede

Genç Dernekleri Müfettiş-i Umûmîsi
Mîr-alây
(İmza)

---------- ----- ----------

طرابزون ولایتی

مکتوبی قلمی

عمومی نومرہ: ۷۶۴

خصوصی « ۵۵

لف ۱

A	6-2865
D	-12
F	5

محرمہ

سعادتلو افندم حضرتلری

۱۱ تالونہ ۱۳۲۶ تاریخلو ویزہ اولونمایہ لزوم مساعدہ کارانہ والاری جوابیہ .

سنه بجه قدر قوی بیکلہ عائلہ ویلیسجه تبدیل سکونت ایلمه اوزره اشخاص اجنبیه دن هویتلرینه

اعتبار اولنه رق ویرلمکده اولان تذکره لرک یالکز پولیس مدیریتنه والعهده تشکیلاته تابع بولنان

بولنه رق آمالنه ویرلمکده اولدیغی تشکیلاتک خدمت اجنبیه عائلهسنه اوزره اشخاص حقنده پولیس

مدیریتنه تنظیم ویا توزیع قیلنه رق لف ایله جواب عالیلرینه تقدیم قیلنمشدر. امر و فرمان

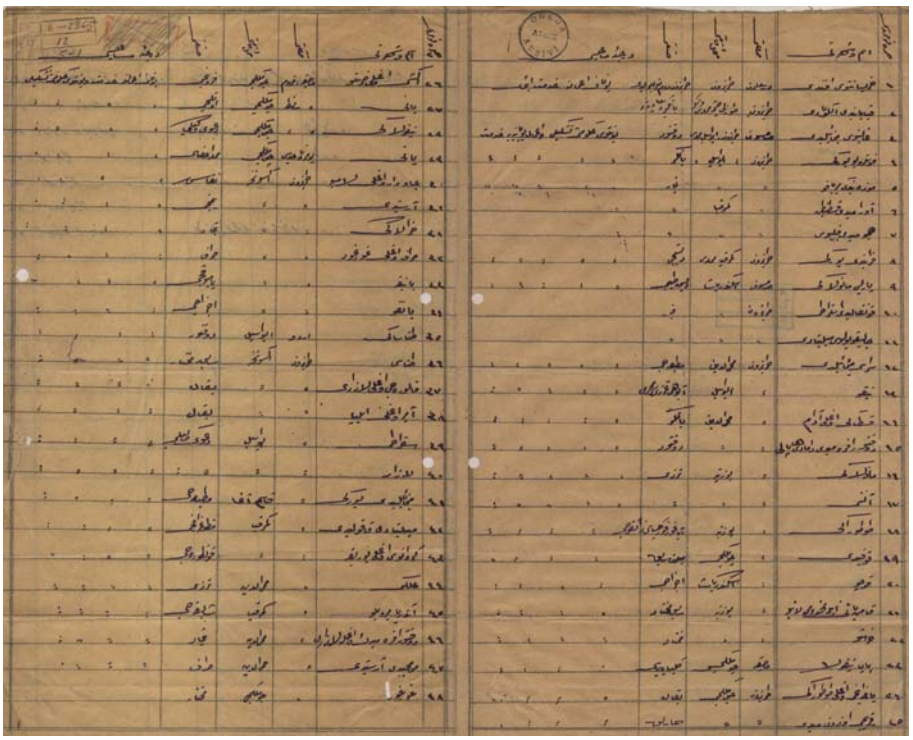
والا ولی

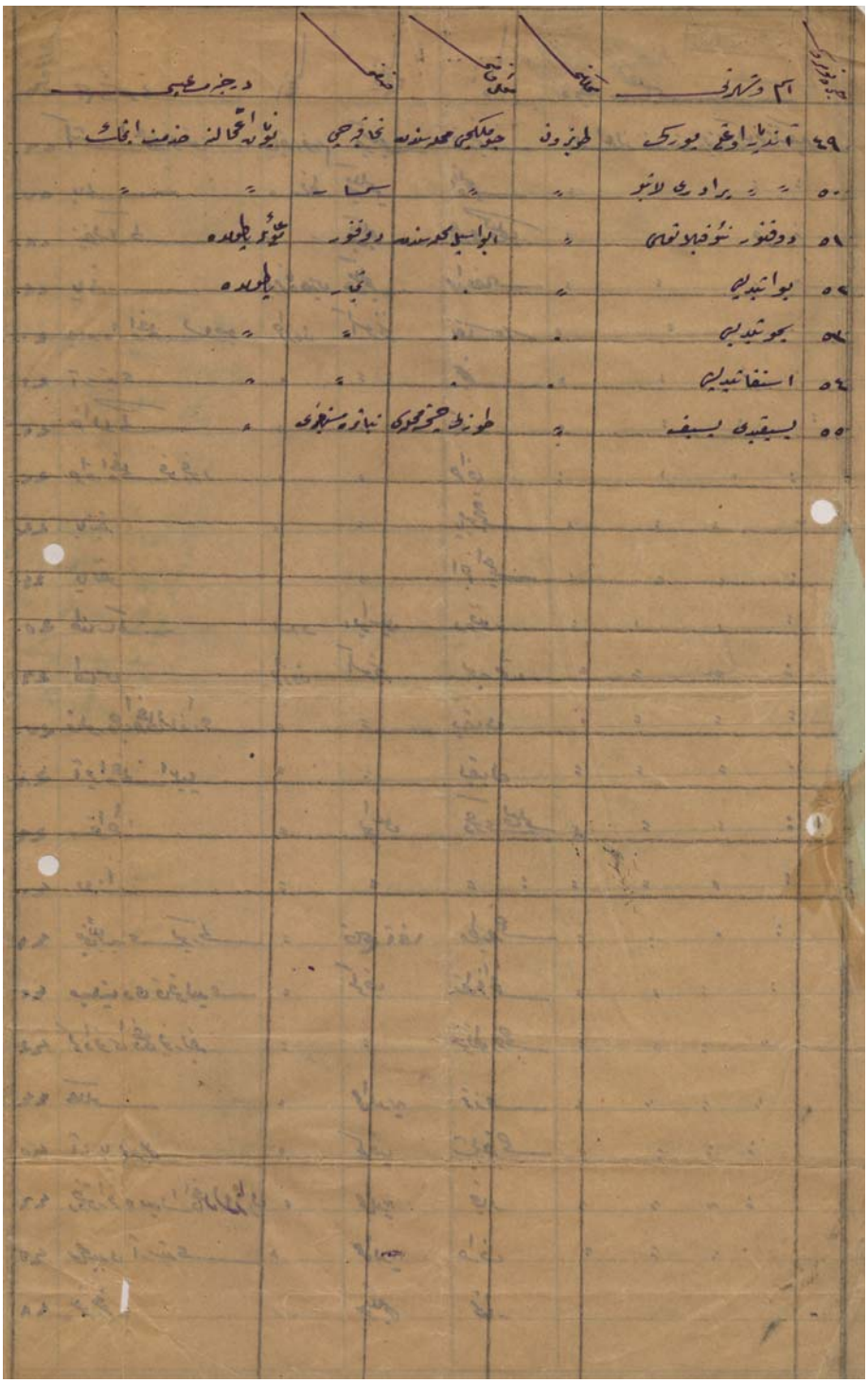
A	عمومی
D	12
F	5

۱۳۲۶/۷۱۰

۱۳۲۶/۱/۳۲

ATASE ARŞİVİ

نمبر شمار	نام و کار خانہ	مقام	معلم	فعلہ	درجہ عیسوی
۴۹	آندریا اوگی یورک	طوزوف	جیولکچی محمد سندہ	نخ فرجین	نوٹ یہ اعمال نہ حذف انجام
۵۰	" " برادرس لاہور	"	"	سما	"
۵۱	دوفنو نوفنو بلوتوی	"	ابوالسیلکچی سندہ	دوفنو	نوٹ یہ حذف
۵۲	بوانڈیلی	"	"	نجا	یہ حذف
۵۳	بوتیڈیلی	"	"	"	"
۵۴	استفانیڈیلی	"	"	"	"
۵۵	بسیقدی بسیقہ	"	طوزط جیخ محری	نیازہ سنجوی	"

Trabzon Vilâyeti
Mektûbî Kalemi
Umûmî numro 762
Husûsî numro 55
Lef 1

Üçüncü Kafkas Fırkası Kumandanlığı Cânib-i Vâlâsına

Mahremdir.

Saâdetlü Efendim Hazretleri

27 Kânûn-ı sânî 336 târihli ve yüz otuz iki numrolu tezkere-i vâlâları cevâbıdır.

Şimdiye kadar komitecilikle tanınmış ve polisce tesbît edilmiş olan eşhâsın esâmî ve hüviyyetlerinin inbâsı Jandarma Alay Kumandanlığıyla Polis Müdîriyyetine ve Emniyyet Müfettişliğine teblîğ edilmişdi. Yunan âmâline ve Pontus teşkîlâtına hidmet etmekle tanınmış olan eşhâs hakkında Polis Müdîriyyetinden tanzîm ve tevdî' kılınan defter leffen irsâl-i savb-ı âlîleri kılınmışdır. Ol-bâbda irâde efendim hazretlerinindir.

2 Şubat 336

Vâlî Vekîli
Ali Haydar

---------- ☙ ----- ❧ ----------

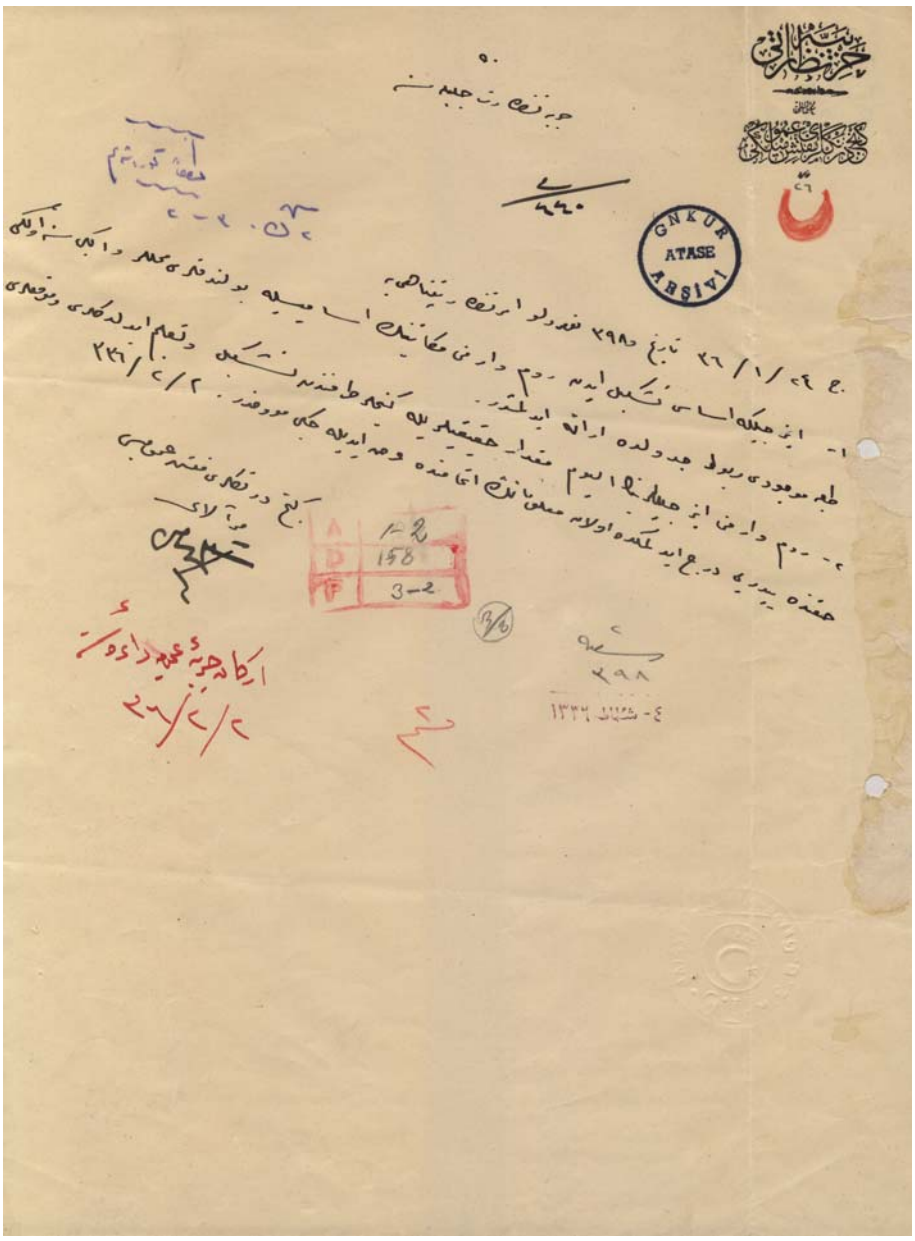
Sıra Numrosu	İsim ve Şöhreti	Memleketi	Mahall-i İkameti	San'atı	Derece-i Mesâîsi
1	Hrisantos Efendi	Der-saâdet	Trabzon	Trabzon Rûm Metropolidi	Yunan âmâline hidmet etmek
2	Kabayanidi Elkoyadi	Trabzon	Tuzluçeşme Mahallesi ve ...(?)	Banker Der-saâdet'de	
3	Galinyos Mihailidi	Samsun	Trabzon Ayvasil Mahallesi	Doktor	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
4	Fonlerubu(?) Yorgi	Trabzon	Trabzon Ayvasil Mahallesi	Banker	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
5	Mozenidi Yuyafu	Trabzon	Trabzon Ayvasil Mahallesi	Tüccâr	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
6	Avramidi Kostantin	Trabzon	Kemerkaya	Tüccâr	

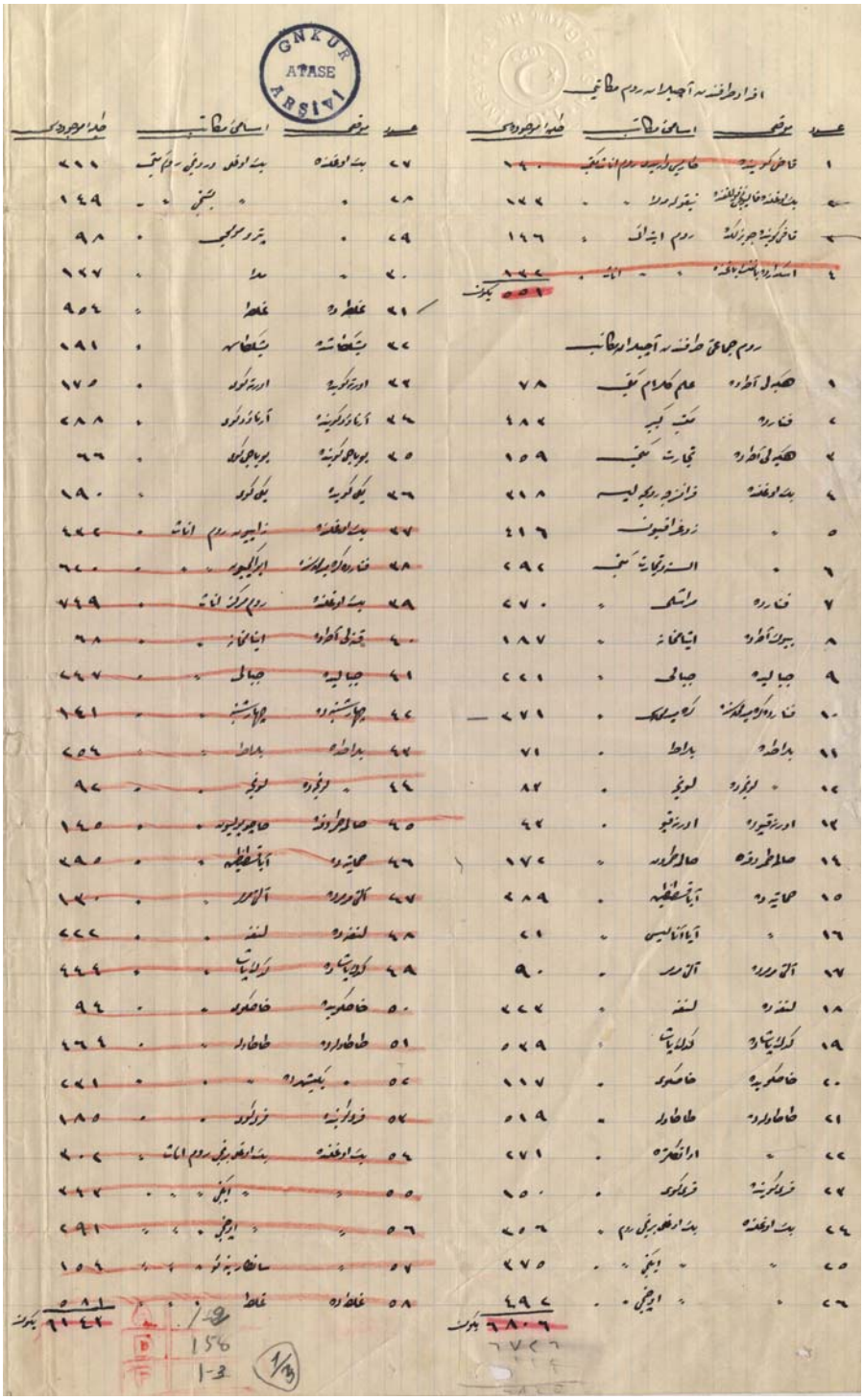
7	Heyumidi Filibos	Trabzon	Kemerkaya	Tüccâr	
8	Franidi Yorgi	Trabzon	Kemerkaya Mahallesi	Dişçi	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
9	Parlis Manolaki	Samsun	İskenderpaşa	Diş Tabîbi	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
10	Konfalidi Estrati	Trabzon	İskenderpaşa	Tüccâr	
11	Çalikopulos Militadi	Trabzon	İskenderpaşa	Tüccâr	
12	Seras Mihailidi	Trabzon	Muhiddîn	Matbaacı	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
13	Niko	Trabzon	Ayvasil	Epohi gazetesi muharriri	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
14	Kataki oğlu Adam	Trabzon	Muhiddîn	Banker	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
15	Doktor Efremidi damadı Hapali	Trabzon	Muhiddîn	Doktor	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
16	Manolaki	Trabzon	Boztepe	Terzi	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
17	Anesti	Trabzon	Boztepe	Terzi	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
18	Todoraki	Trabzon	Boztepe	Ayahorhor Kilîsesi Zankocu	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
19	Kofidi	Trabzon	Çömlekci	Meb'ûs-ı sâbık	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
20	Koçu	Trabzon	İskenderpaşa	Eczâcı	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
21	Kaminyani ile mahdûmu Lanyo	Trabzon	Boztepe	Sâbık muhtâr	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
22	Hroşo(?)	Trabzon	Boztepe	Muhtâr	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
23	Papa Nikola	Maçka	Çömlekci	Kilîse Papazı	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet

24	Yağdancı oğlu Todoraki	Trabzon	Çömlekci	Bakkal	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
25	…(?) Uzun Mido	Trabzon	Çömlekci	Simsârlık	Pontus hükûmeti teşkîli ve âmâl-i Yunaniyyeye hidmet
26	Egşi(?) oğlu Hristo	Maçka: Korum(?)	Çömlekci	Fırıncı	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
27	Yanni	Maçka Santa	Çömlekci	Otelci	Yunan âmâline hidmet ve Pontus Hükûmeti teşkîli
28	Nikolaki	Maçka Santa	Çömlekci	Da'vâ Vekîli	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
29	Yanni	Yomra Nahiyesi	Çömlekci	Mahalle A'zâsı	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
30	Çavdar oğlu Lambo	Trabzon	Eksunha(?)	Nakkaş	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
31	Aristidi	Trabzon	Eksunha(?)	Rençber	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
31	Hralaki	Trabzon	Eksunha(?)	Tüccâr	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
32	Sarrâf oğlu Gorgor	Trabzon	Eksunha(?)	Sarrâf	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
33	Banika	Trabzon	Eksunha(?)	Pambukçu	Yunan âmâline hidmet ve Pontus Hükûmeti teşkîli
34	Yanko	Trabzon	Eksunha(?)	Eczâcı	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
35	Tanasaki	Ordu	Ayvasil	Doktor	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
36	Tanas	Trabzon	Eksunha(?)	Sâbık muhtâr	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
37	Kaloreci oğlu Lazari	Trabzon	Eksunha(?)	Bakkal	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
38	Amir oğlu İliya	Trabzon	Eksunha(?)	Bakkal	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
39	Sokrati	Trabzon	Ayvasil	Da'vâ vekîli	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli

40	Lazar	Trabzon	Ayvasil	Da'vâ vekîli	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
41	Mihailidi Yorgi	Trabzon	Kasımağa	Matbaacı	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
42	Militadi Kakolidi	Trabzon	Kemerkaya	Fotoğrafçı	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
43	Kerdanos oğlu Yorika	Trabzon	Kemerkaya	Kunduracı	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
44	Aleki	Trabzon	Muhiddîn	Terzi	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
45	Anderya Miroblu	Trabzon	Kemerkaya	Şapkacı	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
46	Doktor Eframidin oğlu Lazari	Trabzon	Muhiddîn	Tüccâr	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
47	Mehamcidi Arşidi	Trabzon	Muhiddîn	Sarrâf	Yunan âmâline hidmet ve Pontus hükûmeti teşkîli
48	Gorgor	Trabzon	Çömlekci	Muhtâr	
49	Andriya oğlu Yorgi	Trabzon	Çömlekci Mahallesi'nden	Tuhafiyeci	Yunan âmâline hidmet etmek
50	Andriya birâderi Lasir	Trabzon	Çömlekci Mahallesi'nden	Simsâr	Yunan âmâline hidmet etmek
51	Doktor Teofilatos	Trabzon	Ayvasil Mahallesi'nden	Doktor	Mâ-âile Batum'da
52	Bevatidis	Trabzon	Ayvasil Mahallesi'nden	Tüccâr	Batum'da
53	Simotidis	Trabzon	Ayvasil Mahallesi'nden	Tüccâr	Batum'da
54	İstefanidis	Trabzon	Ayvasil Mahallesi'nden	Tüccâr	Batum'da
55	Lisikidilisif	Trabzon	Tuzluçeşme Mahallesi	Tiyatro müste'ciri	Batum'da

---------- ----- ----------

عدد	برخی	اسامی مکاتب	عدد موجود کتب
۱	تاش کوپری	عاشر زاده روم ابتدائی مکتب	۱۹۰
۲	بدرقه خانه	نیقوه روزی	۱۲۲
۳	تاش کوپری	روم ابتدائی	۱۹۶
۴	اسکدار	باشبا قه	۱۲۲
			۵۵۱ بیکوف

روم جماعتی طرفنه تعجیل اولنان مکاتب

عدد	برخی	اسامی مکاتب	عدد موجود کتب
۱	حکیم اوغلو	علم کلام مکتبی	۷۸
۲	فنار	مکتب کبیر	۴۸۲
۳	حکیم اوغلو	تجارت مکتبی	۱۵۹
۴	بدرقه	فرانزجه رکیم لیسه	۲۱۸
۵	"	زوغرافیون	۴۱۶
۶	"	السنه تجاریه مکتبی	۴۸۲
۷	فنار	رشتیه	۲۷۰
۸	بیرک اوغلو	ایتامخانه	۱۸۷
۹	جبالیه	جبالی	۲۲۱
۱۰	فنار	کره یه لکزی	۲۷۱
۱۱	بداغلو	بداغلی	۷۱
۱۲	" لونجه	لونجه	۸۲
۱۳	اورتاقیوی	اورتاقیوی	۴۲
۱۴	صالمبرزده	صالمبرلی	۱۷۲
۱۵	حمایه	آیاستفانیه	۴۸۹
۱۶	"	آیاآناسیس	۲۱
۱۷	آلتی مرمر	آلتی مرمر	۹۰
۱۸	لسنه	لسنه	۲۲۲
۱۹	کرکه یاتاغی	کرکه یاتاغی	۲۲۹
۲۰	خاصکوی	خاصکوی	۱۱۷
۲۱	طاطاورلو	طاطاورلی	۲۱۹
۲۲	"	اوانکوزه	۲۷۱
۲۳	فرولکوی	فرولکوی	۱۵۰
۲۴	بدرقه	بدرقه برنجی روم	۲۰۶
۲۵	"	ایچی "	۲۷۵
۲۶	"	ایچی "	۲۹۷
			۶۸۰۶ بیکوف

عدد	برخی	اسامی مکاتب	عدد موجود کتب
۲۷	بدرقه	بدرقه روم ابتدائی مکتبی	۲۱۱
۲۸	"	بشکز "	۱۴۹
۲۹	"	پترو سوکیمی	۹۸
۳۰	"	مدد	۱۲۲
۳۱	غلطه	غلطه	۹۵۲
۳۲	بشکطاشه	بشکطاشه	۱۹۱
۳۳	اورتاکوی	اورتاکوی	۱۷۵
۳۴	آیاناوزکوی	آیاناوزکوی	۲۸۸
۳۵	بوبالیکوی	بوبالیکوی	۹۶
۳۶	یکیکوی	یکیکوی	۱۸۰
۳۷	بدرقه	ناصیه روم اناث	۲۲۶
۳۸	فنار	ابراهیمیه	۶۷۰
۳۹	بدرقه	روم مرکز اناث	۷۲۹
۴۰	قره لی آخور	اینانخانه	۹۸
۴۱	جبالیه	جبالی	۲۲۷
۴۲	چارشنبه	چارشنبه	۱۴۱
۴۳	بداغلو	بداغلی	۲۵۶
۴۴	لونجه	لونجه	۹۷
۴۵	صالمبرزده	صالمبرلیوی	۱۴۵
۴۶	حمایه	آیاستفانیه	۲۸۵
۴۷	آلتی مرمر	آلتی مرمر	۱۲۰
۴۸	لسنه	لسنه	۲۲۲
۴۹	کرکه یاتاغی	کرکه یاتاغی	۲۲۹
۵۰	خاصکوی	خاصکوی	۹۲
۵۱	طاطاورلو	طاطاورلی	۱۶۱
۵۲	"	بکشمدی	۲۲۱
۵۳	فرولکوی	فرولکوی	۱۸۵
۵۴	بدرقه	بدرقه برنجی روم اناث	۲۰۶
۵۵	"	ایچی "	۲۲۲
۵۶	"	ایچی "	۲۹۱
۵۷	"	سلطان بایزید	۱۵۹
۵۸	غلطه	غلطه	۵۸۱
			۹۱۲۲ بیکوف

GNKUR ATASE ARSIVI

عدد	مرحوم	اسامی مکاتب	جمله مرحوم
۵۹	نیکطینت	نیکطینت رحیم اتابک بیگ	۱۷۷
۶۰	اورنگ	اورنگ	۱۶۰
۶۱	آزادوار	آزادوار	۷۰
۶۲	بوبالی	بوبالی	۱۱۷
۶۳	یکه	یکه	۱۷۹
۶۴	سرحدی	آزادوار رحیم نیکطینت	۱۷۰
۶۵	اکرم	اکرم	۱۰۰
۶۶	ناظر	ناظر	۵۶
۶۷	صادق	صادق	۵۲
۶۸	طوبی	طوبی	۷۲
۶۹	بلوار	بلوار	۶۰
۷۰	فاطمی	آبادی	۸۵
۷۱	همایون	آبادی کیا	۴۵
۷۲	اتابیانی	اتابیانی	۵۹
۷۳	فرخ	فرخ	۵۰
۷۴	بیدی	بیدی	۷۵
۷۵	استخری	استخری	۵۲
۷۶	ماذر	ماذر رحیم زکریا بیگ	۷۸
۷۷	"	" اتابک	۷۹
۷۸	کرمانی	کرمانی نیکطینت	۷۲
۷۹	غلامی	غلامی	۷۰
۸۰	صفوی	صفوی	۴۵
۸۱	بوکری	بوکری زکریا	۱۹۹
۸۲	"	" اتابک	۷۲
۸۳	طرابی	طرابی زکریا	۱۲۲
۸۴	"	" اتابک	۹۰
۸۵	"	" حیاط	۷۰
۸۶	آیاسفانوری	آیاسفانوری زکریا	۷۸
۸۷	"	" اتابک	۱۶۲
۸۸	آزادوار	آزادوار رحیم نیکطینت	۷۰
۸۹	فاضل	فاضل رحیم	۲۶۵
۹۰	"	" اتابک	۲۸۵
			۶۱۰۶

عدد	مرحوم	اسامی مکاتب	جمله مرحوم
۹۱	آزادوار	آزادوار رحیم نیکطینت	۷۰
۹۲	فاضل	فاضل	۲۶۵
۹۳	"	" اتابک	۲۸۵
۹۴	یزدان	یزدان رحیم نیکطینت	۷۰
۹۵	غلامرضا	غلامرضا	۵۰
۹۶	بیوک آقا	بیوک آقا رحیم بیگ	۷۰۰
۹۷	"	" نیکخیل	۲۱۵
۹۸	حکیمی آقا	حکیمی آقا رحیم بیگ	۱۶۰
۹۹	"	" اتابک	۷۰
۱۰۰	برغانی	برغانی رحیم نیکطینت	۱۷۵
۱۰۱	قزلی آقا	قزلی آقا	۱۰
۱۰۲	اسکندری	اسکندری رحیم بیگ	۲۷۰
۱۰۳	"	" اتابک	۱۹۰
۱۰۴	فرخ	فرخ رحیم بیگ	۲۶۶
۱۰۵	"	" اتابک	۱۵۸
۱۰۶	اسکندری	اسکندری آشتیانی رحیم نیکطینت	۶۰
۱۰۷	چنقوی	چنقوی رحیم بیگ	۵۰
۱۰۸	"	" اتابک	۱۰۸
۱۰۹	فضل الله	فضل الله رحیم نیکطینت	۷۰
۱۱۰	یاشایانی	یاشایانی	۱۷۰
۱۱۱	یکفوری	یکفوری	۱۰۲
۱۱۲	آزادوار	آزادوار رحیم نیکطینت	۵۰
۱۱۳	"	" اتابک	۷۰
۱۱۴	مالیه	مالیه رحیم بیگ	۹۰
۱۱۵	"	" اتابک	۹۶
۱۱۶	فرمانفرما	فرمانفرما رحیم بیگ	۲۴۶
۱۱۷	بینک	بینک	۱۰۰
۱۱۸	"	" اتابک	۱۵۷
۱۱۹	طوسی	طوسی رحیم بیگ	۲۵۰
۱۲۰	کاشیزه	کاشیزه زکریا	۷۰
۱۲۱	"	" اتابک	۶۰
۱۲۲	شمیم	شمیم رحیم بیگ	۹۰
۱۲۳	"	" نیکطینت	۶۱۸
			۵۱۰۶

Harbiyye Nezâret-i Celîlesine

C. 24/1/36 târih ve 398 numrolu emr-i nezâret-penâhîye

1. İzciliğe esâs teşkîl eden Rûm ve Ermeni mekâtibinin esâmîsiyle bulundukları mahaller ve iki sene evvelki talebe mevcûdu merbût cetvelde irâe edilmişdir.

2. Rûm ve Ermeni izcilerinin el-yevm mikdâr-ı hakikîleriyle kimler tarafından teşkîl ve ta'lîm edildikleri ve mevkileri hakkında pey-der-pey derc edilmekde olan ma'lûmâtın itmâmında arz edileceği ma'rûzdur.

2/2/336

Genç Dernekleri Müfettiş-i Umûmîsi
Mîr-alây
(İmza)

---------- ----- ----------

EFRÂD TARAFINDAN AÇILAN RÛM MEKÂTİBİ

Aded	**Mevki'**	**Esâmî-i Mekâtib**	**Talebe Mevcûdu**
1	Kadıköyü'nde	Karisi Varidi Rûm İnâs Mektebi	140
2	Beyoğlu'nda Kalyoncu Kolluğunda	Nikolamela Rûmi İnâs Mektebi	133
3	Kadıköyü'nde Cevizlik'de	Rûm İbtidâî Mektebi	146
4	Üsküdar'da Balgatın'ın(?) bağırında	Rûm İbtidâî İnâs Mektebi	132
		Yekûn	**551**

RÛM CEMÂÂTİ TARAFINDAN AÇILAN MEKÂTİB

Aded	Mevki'	Esâmî-i Mekâtib	Talebe Mevcûdu
1	Heybeliada'da	İlm-i Kelâm Mektebi	78
2	Fener'de	Mekteb-i Kebîr	483
3	Heybeliada'da	Ticâret Mektebi	159
4	Beyoğlu'nda	Fransızca Rûmca Lise	318
5	Beyoğlu'nda	Zografyon	416
6	Beyoğlu'nda	Elsine ve Ticâret Mektebi	292
7	Fener'de	Maraşlı Mektebi	270
8	Büyükada'da	Eytâm-hâne Mektebi	187
9	Cibali'de	Cibali Mektebi	221
10	Fener'de Kiremit Mahallesi'nde	Kiremit Mahallesi Mektebi	371
11	Balat'da	Balat Mektebi	71
12	Balat'da Lonca'da	Lonca Mektebi	83
13	Edirnekapı'da	Edirnekapı Mektebi	43
14	Salmatomruk'da	Salmatomruk Mektebi	172
15	Samatya'da	Aya Kostantin Mektebi	389
16	Samatya'da	Aya Analis Mektebi	21
17	Altı Mermer'de	Altı Mermer Mektebi	90
18	Langa'da	Langa Mektebi	323
19	Gedikpaşa'da	Gedikpaşa Mektebi	539
20	Hasköy'de	Hasköy Mektebi	117
21	Tatavla'da	Tatavla Mektebi	519
22	Tatavla'da	Evangelize Mektebi	271
23	Feriköyü'nde	Feriköy Mektebi	150
24	Beyoğlu'nda	Beyoğlu Birinci Rûm Mektebi	356
25	Beyoğlu'nda	Beyoğlu İkinci Rûm Mektebi	375
26	Beyoğlu'nda	Beyoğlu Üçüncü Rûm Mektebi	492
27	Beyoğlu'nda	Beyoğlu Dördüncü Rûm Mektebi	311
28	Beyoğlu'nda	Beyoğlu Beşinci Rûm Mektebi	149

29	Beyoğlu'nda	Petromolici Mektebi	98
30	Beyoğlu'nda	Mela Mektebi	137
31	Galata'da	Galata Mektebi	954
32	Beşiktaş'da	Beşiktaş Mektebi	191
33	Ortaköy'de	Ortaköy Mektebi	175
34	Arnavutköyü'nde	Arnavutköy Mektebi	288
35	Boyacıköyü'nde	Boyacıköy Mektebi	66
36	Yeniköy'de	Yeniköy Mektebi	190
37	Beyoğlu'nda	Zapyon Rûm İnâs Mektebi	432
38	Fener'de Kiremit Mahallesi'nde	Evakimyon(?) Rûm İnâs Mektebi	620
39	Beyoğlu'nda	Rûm Merkez İnâs Mektebi	749
40	Kınalıada'da	Eytamhane İnâs Mektebi	68
41	Cibali'de	Cibali İnâs Mektebi	247
42	Çarşanba'da	Çarşanba İnâs Mektebi	141
43	Balat'da	Balat İnâs Mekteb	254
44	Balat'da Lonca'da	Lonca İnâs Mektebi	92
45	Salmatomruk'da	Saçopolyon İnâs Mektebi	145
46.	Samatya'da	Aya Kostantin İnâs Mektebi	395
47	Altı Mermer'de	Altı Mermer İnâs Mektebi	130
48	Langa'da	Langa İnâs Mektebi	222
49	Gedikpaşa'da	Gedikpaşa İnâs Mektebi	444
50	Hasköy'de	Hasköy İnâs Mektebi	94
51	Tatavla'da	Tatavla İnâs Mektebi	464
52	Tatavla'da Yenişehir'de	Tatavla İnâs Mektebi	231
53.	Feriköyü'nde	Feriköy İnâs Mektebi	185
54	Beyoğlu'nda	Beyoğlu Birinci Rûm İnâs Mektebi	302
55	Beyoğlu'nda	Beyoğlu İkinci Rûm İnâs Mektebi	343
56	Beyoğlu'nda	Beyoğlu Üçüncü Rûm İnâs Mektebi	291

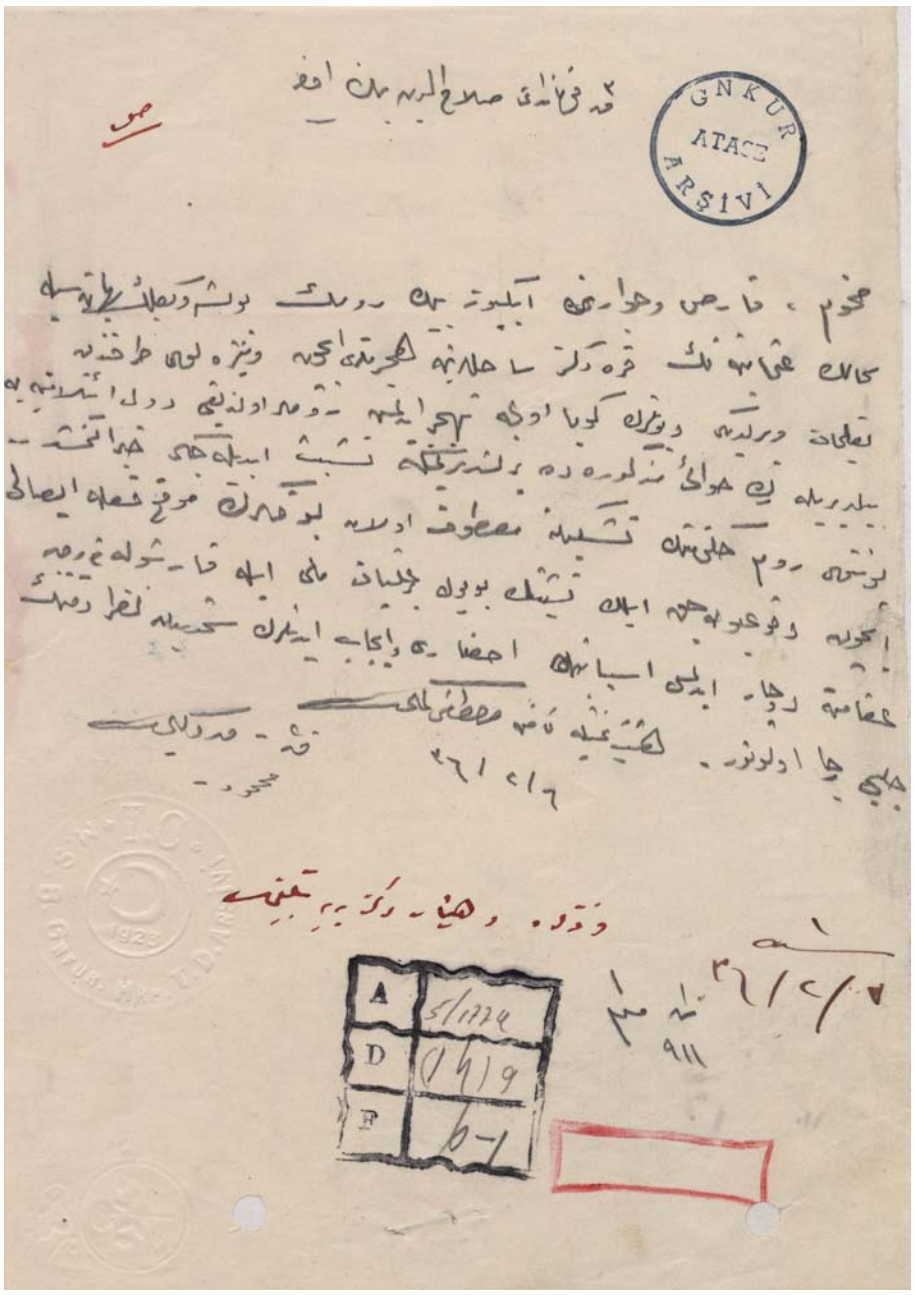
57	Beyoğlu'nda	Santarineko Rûm İnâs Mektebi	154
58	Galata'da	Galata Rûm İnâs Mektebi	581
59	Beşiktaş'da	Beşiktaş Rûm İnas Mektebi	177
61	Arnavutköyü'nde	Arnavutköy Rûm İnâs Mektebi	220
62	Boyacıköy'de	Boyacıköy Rûm İnâs Mektebi	117
63	Yeniköy'de	Yeniköy Rûm İnâs Mektebi	174
64	Sirkeci'de	Ayazapi Rûm Muhtelit Mektebi	170
65	Eğrikapı'da	Eğrikapı Rûm Muhtelit Mektebi	100
66	Tekfursaray'da	Tekfursaray Rûm Muhtelit Mektebi	56
67	Sarmaşık'da	Sarmaşık Rûm Muhtelit Mektebi	54
68	Topkapı'da	Topkapı Rûm Muhtelit Mektebi	72
69	Belgrad Mahallesi'nde	Belgrad Rûm Muhtelit Mektebi	60
70	Kazlıçeşme'de	Aya Prasköy(?) Rûm Muhtelit Mektebi	85
71	Samatya'da	Aya Yorgi Kiyarya Rûm Muhtelit Mektebi	45
72	Atmeydanı'nda	Atmeydanı Rûm Muhtelit Mektebi	54
73	Kuruçeşme'de	Kuruçeşme Rûm Muhtelit Mektebi	50
74	Bebek'de	Bebek Rûm Muhtelit Mektebi	75
75	Istinye'de	Istinye Rûm Muhtelit Mektebi	52
76	Makriköyü'nde	Makriköy Rûm Zükûr Mektebi	280
77	Makriköyü'nde	Makriköy Rûm İnâs Mektebi	249
78	Küçükçekmece'de	Küçükçekmece Rûm Muhtelit Mektebi	23
79	Galatarya'da	Galatarya Rûm Muhtelit Mektebi	70
80	Safraköyü'nde	Safraköy Rûm Muhtelit Mektebi	45
81	Büyükdere'de	Büyükdere Zükûr Mektebi	194
82	Büyükdere'de	Büyükdere Rûm İnâs Mektebi	230
83	Tarabya'da	Tarabya Zükûr Mektebi	123
84	Tarabya'da	Tarabya İnâs Mektebi	90

85	Tarabya'da	Tarabya Rûm Sıbyan Mektebi	120
86	Ayastefanos'da	Ayastefanos Rûm Zükûr Mektebi	78
87	Ayastefanos'da	Ayastefanos Rûm İnâs Mektebi	163
88	Arnavutköyü'nde	Arnavutköy Rûm Muhtelit Mektebi	70
89	Kadıköyü'nde	Kadıköy Rûm Mektebi	365
90	Kadıköyü'nde	Kadıköy Rûm İnâs Mektebi	285
91	Arnavutköyü'nde	Arnavutköy Rûm Muhtelit Mektebi	70
92	Kadıköyü'nde	Kadıköy Rûm Muhtelit Mektebi	365
93	Kadıköyü'nde	Kadıköy Rûm İnâs Mektebi	285
94	Kadıköyü'nde Yeldeğirmeninde	Kadıköy Yeldeğirmeni Rûm Muhtelit Mektebi	70
95	Kadıköyü'nde Kalamisa'da	Kadıköy Kalamisa Rûm Muhtelit Mektebi	50
96	Büyükada'da	Büyükada Rûm Mektebi	300
97	Büyükada'da	Büyükada Rûm İnâs Mektebi	315
98	Heybeliada'da	Heybeliada Rûm Mektebi	160
99	Heybeliada'da	Heybeliada İnâs Sıbyan Mektebi	260
100	Burgaz Adası'nda	Burgaz Adası Rûm Muhtelit Mektebi	125
101	Kınalıada'da	Kınalıada Rûm Muhtelit Mektebi	40
102	Üsküdar'da	Üsküdar Rûm Mektebi	120
103	Üsküdar'da	Üsküdar Rûm İnâs Mektebi	190
104	Kuzguncuk'da	Kuzguncuk Rûm Mektebi	264
105	Kuzguncuk'da	Kuzguncuk Rûm İnâs Mektebi	158
106	Üsküdar'da Aşağı Mahalle'de	Üsküdar Aşağı Mahalle Rûm Muhtelit Mektebi	60
107	Çengelköyü'nde	Çengelköy Rûm Mektebi	50
108	Çengelköyü'nde	Çengelköy Rûm İnâs Mektebi	108
109	Kandilli'de	Kandilli Rûm Muhtelit Mektebi	70

110	Paşabağçesi'nde	Paşabağçesi Rûm Muhtelit Mektebi	120
111	Beykoz'da	Beykoz Rûm Muhtelit Mektebi	104
112	Arnavutköyü'nde	Arnavutköy Rûm Zükûr Mektebi	50
113	Arnavutköyü'nde	Arnavutköy Rûm İnâs Mektebi	70
114	Maltepe'de	Maltepe Rûm Mektebi	90
115	Maltepe'de	Maltepe Rûm İnâs Mektebi	96
116	Kartal'da	Kartal Rûm Mektebi	246
117	Pendik'de	Pendik Rûm Mektebi	100
118	Pendik'de	Pendik Rûm İnâs Mektebi	154
119	Tuzla'da	Tuzla Rûm Mektebi	255
120	Gegbüze'de Darıca'da	Darıca Rûm Mektebi	250
121	Gegbüze'de Darıca'da	Darıca Rûm İnâs Mektebi	200
122	Şile'de	Şile Rûm Mektebi	90
123	Şile'de	Şile Rûm Sıbyan Mektebi	218
		Yekûn	**(25158)**

---------- ☙ ----- ❧ ----------

GNKUR
ATAÇ
ARŞİVİ

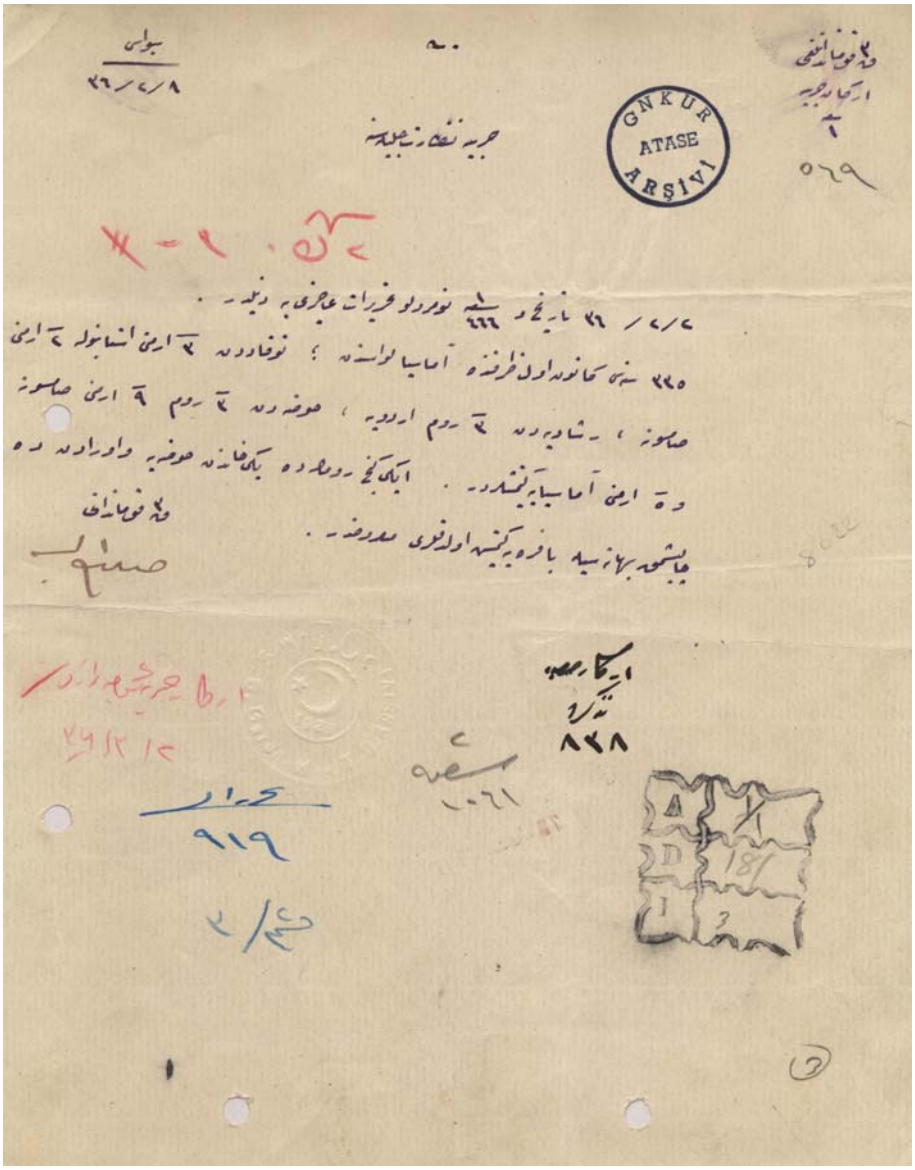
3. K. Kumandanı Selâhaddîn Beyefendi'ye

Sohum, Kars ve civârında iki yüz bin Rûm'un Bolşeviklik bahânesiyle Memâlik-i Osmâniyyenin Karadeniz sâhillerine hicretleri için Venizelos tarafından ta'lîmât verildiği ve bunların gûyâ evvelce tehcîr edilmiş Rûmlar olduğu düvel-i İ'tilâfiyyeye bildirilerek havâlî-i mezkûrede yerleştirilmeye teşebbüs edileceği haber alınmışdır. Pontus Rûm Hükûmetinin teşkîline ma'tûf olan bu fikrin mevki'-i fi'le îsâli için vuku' bulacak ilk teşebbüsün büyük bir galeyân-ı millî ile karşılanarak akamete dûçâr edilmesi esbâbının ihzârı ve icâb edenlerin şimdiden nazar-ı dikkatinin celbi ricâ olunur. Hey'et-i Temsîliyye nâmına Mustafa Kemâl.

6/2/36

20. K. K. Vekîli
Mahmûd

---------- ----- ----------

GNKUR
ATASE
ARŞİVİ

Üçüncü Kolordu Kumandanlığı
Erkân-ı Harbiyye
Şu'be 1
569

Sivas
8/2/36

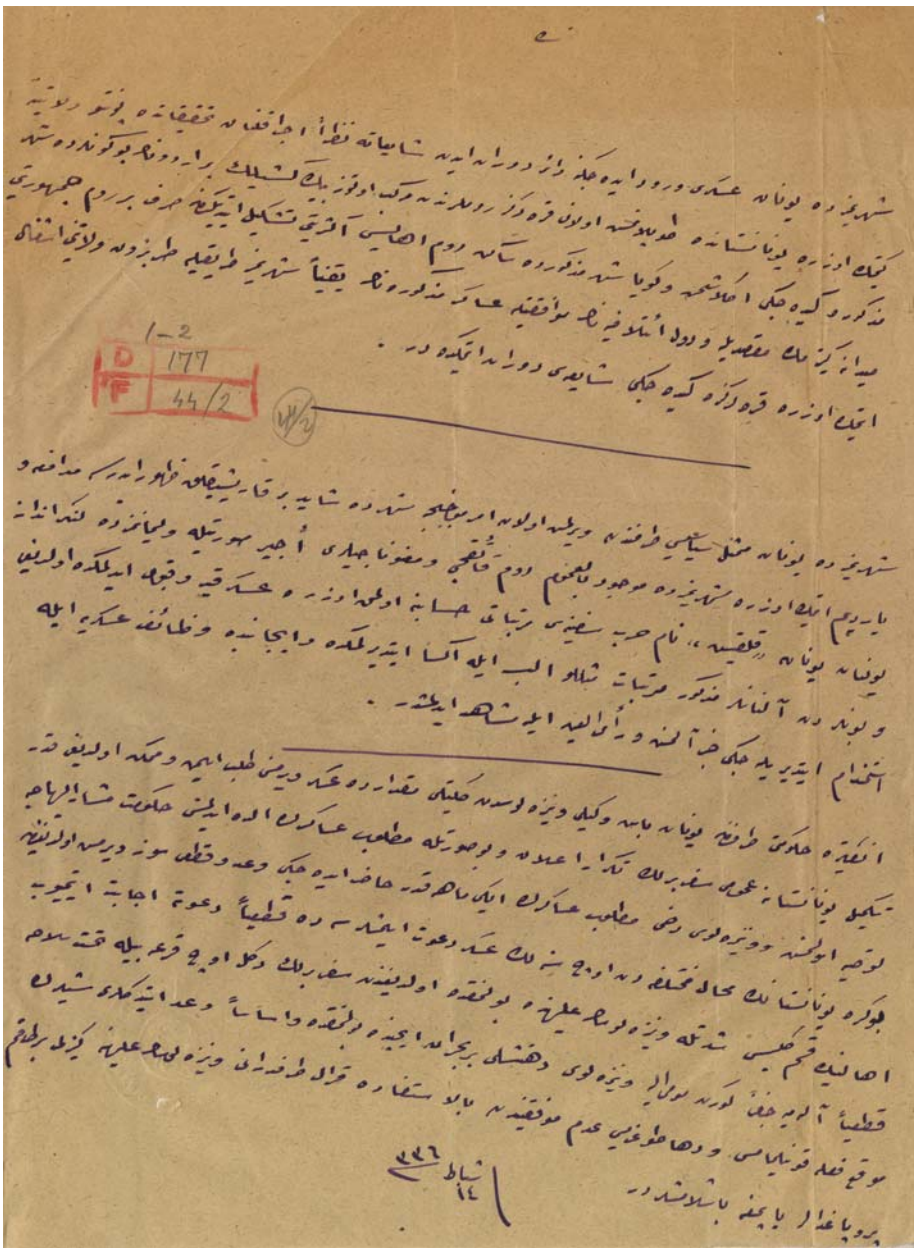
Harbiyye Nezâret-i Celîlesine

2/2/36 târih ve Şu'be 1/466 numrolu tahrîrât-ı âcizîye zeyldir.

335 senesi Kânûn-ı evvel zarfında Amasya livâsından; Tokad'dan 3 Ermeni İstanbul'a, 2 Ermeni Samsun'a, Reşâdiye'den 3 Rûm Ordu'ya, Havza'dan 3 Rûm, 9 Ermeni Samsun'a ve 5 Ermeni Amasya'ya gitmişlerdir. İki genç Rûm'un da Yenihan'dan Havza'ya ve oradan da çalışmak bahânesiyle Bafra'ya gitmiş oldukları ma'rûzdur.

3. K. Kumandanı
Selâhaddîn

---------- ----- ----------

1-2
D 177
FF 44/2

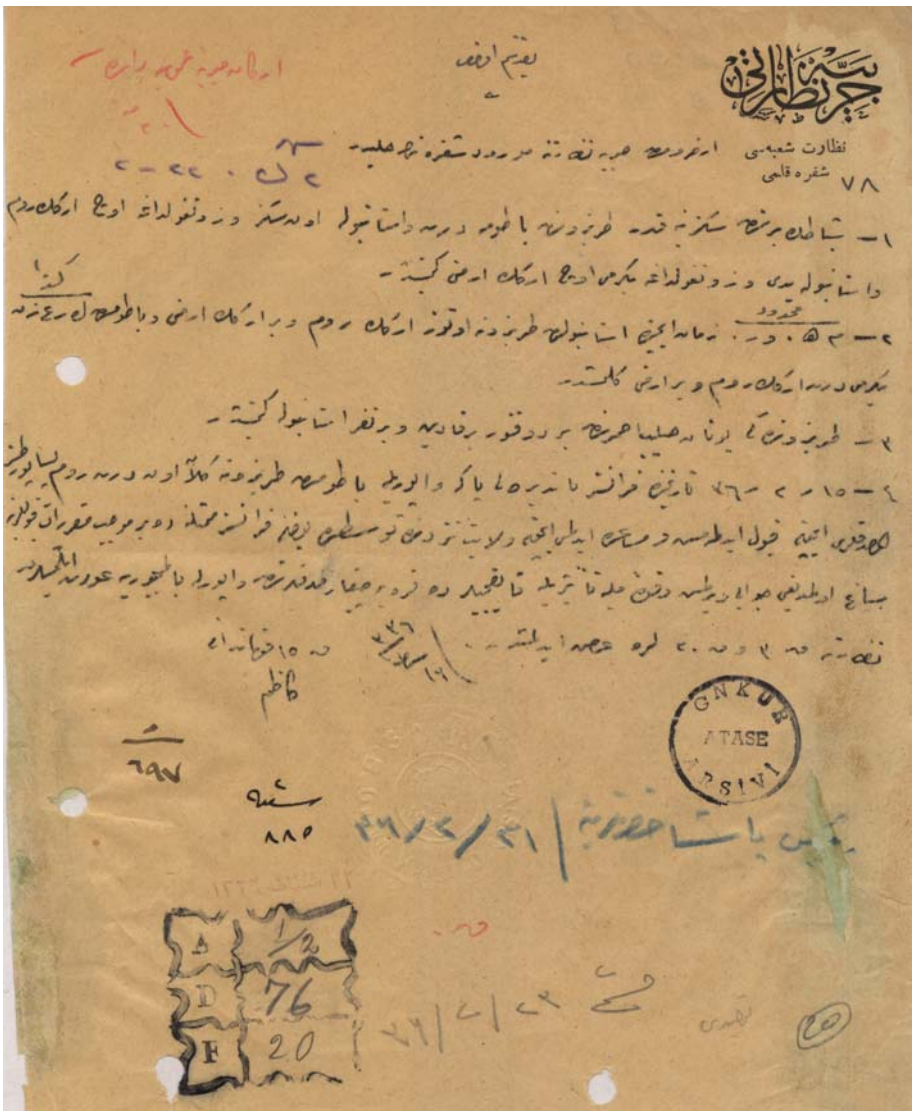
Şehrimizde Yunan askeri vürûd edeceğine dâir deverân eden şâyiâta nazaran icrâ' kılınan tahkikatda Pontus vilâyetine gitmek üzre Yunanistan'da toplanmış olan Karadeniz Rûmlarından mürekkeb otuz bin kişilik bir ordunun bu günlerde şehr-i mezkûra gideceği anlaşılmış ve gûyâ şehr-i mezkûrda sâkin Rûm ahâlîsi ekseriyyeti teşkîl etdiğinden sırf bir Rûm Cumhûriyyeti meydâna getirmek maksadıyla ve düvel-i İ'tilâfiyyenin muvâfakatıyla asâkir-i mezkûrenin yakinen şehrimiz tarîkiyle Trabzon vilâyetini işgal etmek üzre Karadeniz'e gideceği şâyiası deverân etmekdedir.

Şehrimizde Yunan mümessil-i siyâsîsi tarafından verilmiş olan emr mûcibince şehirde şâyed bir karışıklık zuhûr ederse müdâfaa ve yardım etmek üzre şehrimizde mevcûd bi-l-umûm Rûm kayıkcı ve mâûnacıları ecîr sûretiyle ve limanımızda lenger-endâz bulunan Yunan "Kılkış" nâm harb sefînesi mürettebâtı hesâbına olmak üzre asker kayd ve kabûl edilmekde olduğu ve bunlardan alınanlar mezkûr mürettebât misüllü elbise ile iksâ' etdirilmekde ve îcâbında vazâif-i askeriyye ile istihdâm etdirileceği haber alınmış ve re'y-el-ayn ile müşâhede edilmişdir.

İngiltere Hükûmeti tarafından Yunan Başvekîli Venizelos'dan külliyyetli mikdârda asker vermesini taleb eylemiş ve mümkün olduğu kadar tekmîl Yunanistan'a umûmî sefer-berlik tekrâr i'lân ve bu sûretle matlûb asâkirin elde edilmesini hükûmet-i müşârün-ileyhâca tavsiye olunmuş ve Venizelos dahi matlûb asâkirin iki mâha kadar hâzır edeceği va'd ve kat'î söz vermiş olduğundan bu kerre Yunanistan'ın mahâll-i muhtelifeden üç senelik asker da'vet eylemişlerse de kat'iyyen da'vete icâbet etmeyib ahâlînin kısm-ı küllîsi şiddetle Venizelos'un aleyhinde bulunmakda olduğundan sefer-berlik değil üç kur'a bile taht-ı silâha kat'iyyen alamayacağını gören mûmâ-ileyh Venizelos dehşetli bir buhrân içinde bulunmakda ve esâsen va'd etdikleri şeylerin mevki'-i fi'le konulmaması ve daha doğrusu adem-i muvaffakıyyetinden bi-l-istifâde Kral taraf-darânı Venizelos'un aleyhine gizli bir takım propagandalar yapmağa başlamışlardır.

14 Şubat 336

---------- ∞ ----- ☙ ----------

Harbiyye Nezâreti
Nezâret Şu'besi
Şifre Kalemi
78

Takdîm olunur

Erzurum'dan Harbiyye Nezâretine mevrûd şifrenin hallidir.

1. Şubatın birinden sekizine kadar Trabzon'dan Batum'a dört ve İstanbul'a on sekiz ve Zonguldak'a üç erkek Rûm ve İstanbul'a yedi ve Zonguldak'a yirmi üç erkek Ermeni gitmişdir.

2. Mahdûd zamân içinde İstanbul'a Trabzon'dan otuz erkek Rûm ve bir erkek Ermeni ve Batum'dan kezâ yirmi dört erkek Rûm ve bir Ermeni gelmişdir.

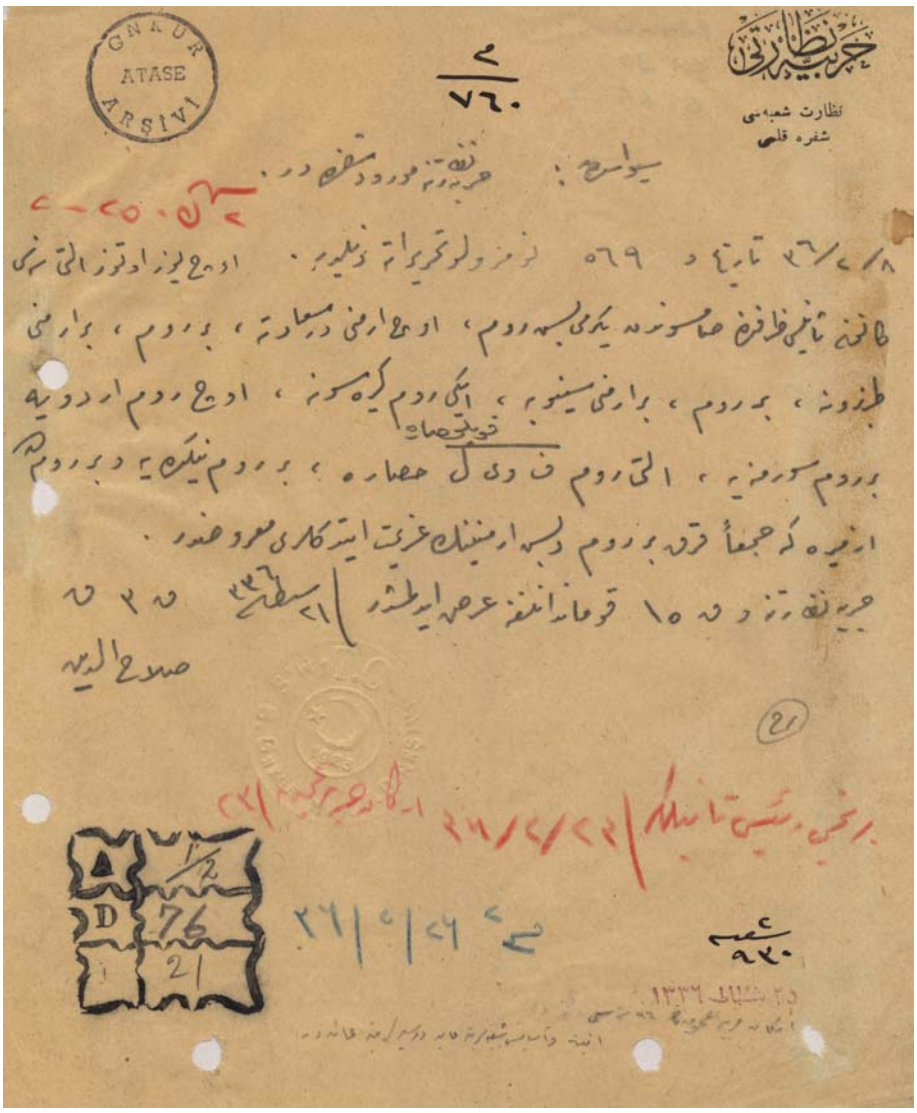
3. Trabzon'daki Yunan Salîb-i Ahmerinden bir doktor, bir kadın ve bir nefer İstanbul'a gitmişdir.

4. 15/2/36 târihinde Fransız bandıralı Pake vapuruyla Batum'dan Trabzon'a gelen on dört Rûm pasaportsuz oldukları için kabûl edilmemiş ve müsâade edilmesi için Vilâyet nezdinde tavassutda bulunan Fransız mümessiline de ber-mûcib-i mukarrerât kabûllerine yasak olmadığı cevâbı verilmiş ve Kuvve-i Milliyye te'sîriyle kayıkcılar da karaya çıkarılmadıklarından vapurla bi-l-mecbûriyye avdet eylemişlerdir.

Nezârete, 3. K. ve 20. K.lara arz edilmişdir. 19 Şubat 336

15. K. Kumandanı
Kâzım

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Sivas'dan: Harbiyye Nezâretine mevrûd şifredir.

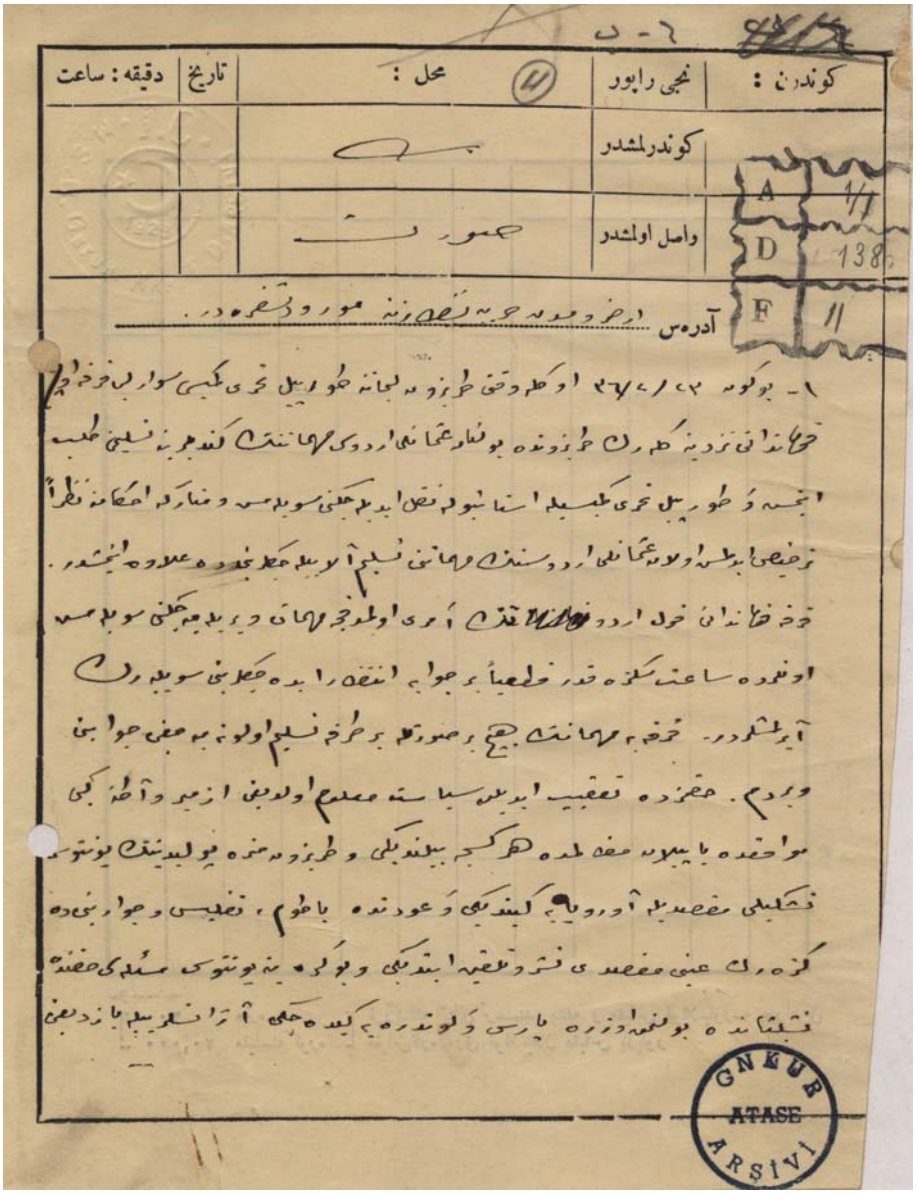
8/2/36 târih ve 569 numrolu tahrîrâta zeyldir. Üç yüz otuz altı senesi Kânûn-ı sânîsi zarfında Samsun'dan yirmi beş Rûm, üç Ermeni Dersaâdet'e, bir Rûm, bir Ermeni Trabzon'a, bir Rûm, bir Ermeni Sinob'a, iki Rûm Giresun'a, üç Rûm Ordu'ya, bir Rûm Sürmene'ye, altı Rûm Koyulhisar'a, bir Rûm Niğde'ye ve bir Rûm da İzmir'e ki cem'an kırk bir Rûm ve beş Ermeni'nin azîmet etdikleri ma'rûzdur.

Harbiyye Nezâretine ve 15. K. Kumandanlığına arz edilmişdir.

21 Şubat 336

3. K. K.
Selâhaddîn

---------- ----- ----------

کوندرن :	نجی رابور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

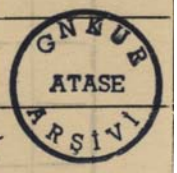
آدرس

۱- بوکونه ۲۰/۷/۲۶ اوکله وقتی طوزوده لجانه طوریل نحری مکتبی سوالی خواجه
خاندانی نزدینه کدرک طوزونده بولنان عثمانلی اردوی مهماننک کندیلرینه تسلیم ایتمه
و طوریل نحری طبیعی اسنا ایتدوقدن صکره ایدیلمکی سویلمسی و منارکه احکامنه نظراً
ترخیص ایدلسه اولوب عثمانلی اردوسنک مهمانی تسلیم آلوبیله محطبنده علاوه ایتمشدر.
خواجه خاندانی خول اردوسنک مهمانی تسلیم آلوبیله ایدیلمکی سویلمسه
اونوده ساعت سکزه قدر قطعیاً جواب انتظار ایده جکلرینی سویلدیلر
آیرلمشدر. خواجه مهماننک بیچ رصورتله بو طرز تسلیم اولونه بعض جوابنی
ویردیلر. حقوزده تعقیب ایدیلمه سیاست معلوم اولدیغی ازمیر واطه کی
مواقعده بایلوب مفاد لده هرکسک بیلندیکی و طوزونده سنه مولیدینک یونتوسه
تشکیلی مقصدیله آوروپایه کیتدیکی و عودنده باطوم، قفقاسیه و جوارینده
کزه رک عین مقصدی نشر و تعقیب ایتدیکی و بوکره یه یونتوکی مسلکی حقنده
تفتیشاته بولنمه اوزره پارس و لوندره یه کیده جکی آکرانلرینه بازدیغی

GNKUB ATASE ARSİVİ

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

هر طرف و بالخاصه ساحل خلقچه معلوم و بوجهان و محافظه مسلکی اهمیتله تعقیب ایدیلکده ایکن آلنده سلاح و جبانه ی آلنمه این نیلومه طربزون خطعاف و خصوصیله ازمیر عاجته اوغرایه جغی هر کسجه خفا عتله بولندیغی و حتی بونلرک بعضلرینک طربزونه چیقاریله جغی شایعه سی بیله دوام ایتدیکی و بویله منظم سنف ارمنیلر و بیله جکی مقتضی استانبول غزته لرینک ارمنی غزته لرنده نشر و بیانات تندیه حضرتلرینک اولدقجه بوبوک براندیشه ایجاد ایتمکده و حالا غلیان بولندیغی برزمانده انگلیز لرک طربزونده جبانه لری نقل ایتدکلری برنشه خانه ضبطنامه لری بیک بیوک مخالفه و خیانتلی انتاج ایده جک و هیچ شبهه کز اسکو وخیم موحش خاطره تأثر و تولید یه جک احوال اشیاء کلمه سنک عمومنه برده کرایت ایده جکدر. بو وجهله طربزونه طربزونه خصوصنده شمدیدن بیک بیوک غلیانلر و هجانلر ایجاد ایتمکده بولندیغی شایان جرینه عکس جبانه لرینک بیله ایدیلدیکی اولوایه بیله کندیلرینک محافظه و بو خصوصده هر دولو خدا کارلغی اختیار ایده جکلری

کوندرن :	نجی رابور	محل : 11/2	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

GNKUR ATASE ARŞİVİ

آدرس .....

شهرکز اولدیغی جرنیله مستند نفت لویه اولدیغی اهتبله نظر دخاتی آلنه رحه
استانبول انکلیز خوجه لعاده خوبسرکی تردنده ده تشبثات لازمه ده
بولونیله سی عرصه اولدرم.

ب - طرابزونه اونوزبیک یونانیستان جیفاریله جفن نقلیات
جلیله لرندن بیلدیرلمسی اوزرینه اشبو جهاتی یی محرم برعهورنده
داخله نقلیه باشلاتمشدم. و بالطبع عیه عهودنلر تقلیاته
دوام اولنه جغنی عرصه اولدرم.

۲۱/ایلول/۲۲

قه. خزانه دار
کاظم خوجه بکه

Sûret

Erzurum'dan Harbiyye Nezâretine mevrûd şifredir.

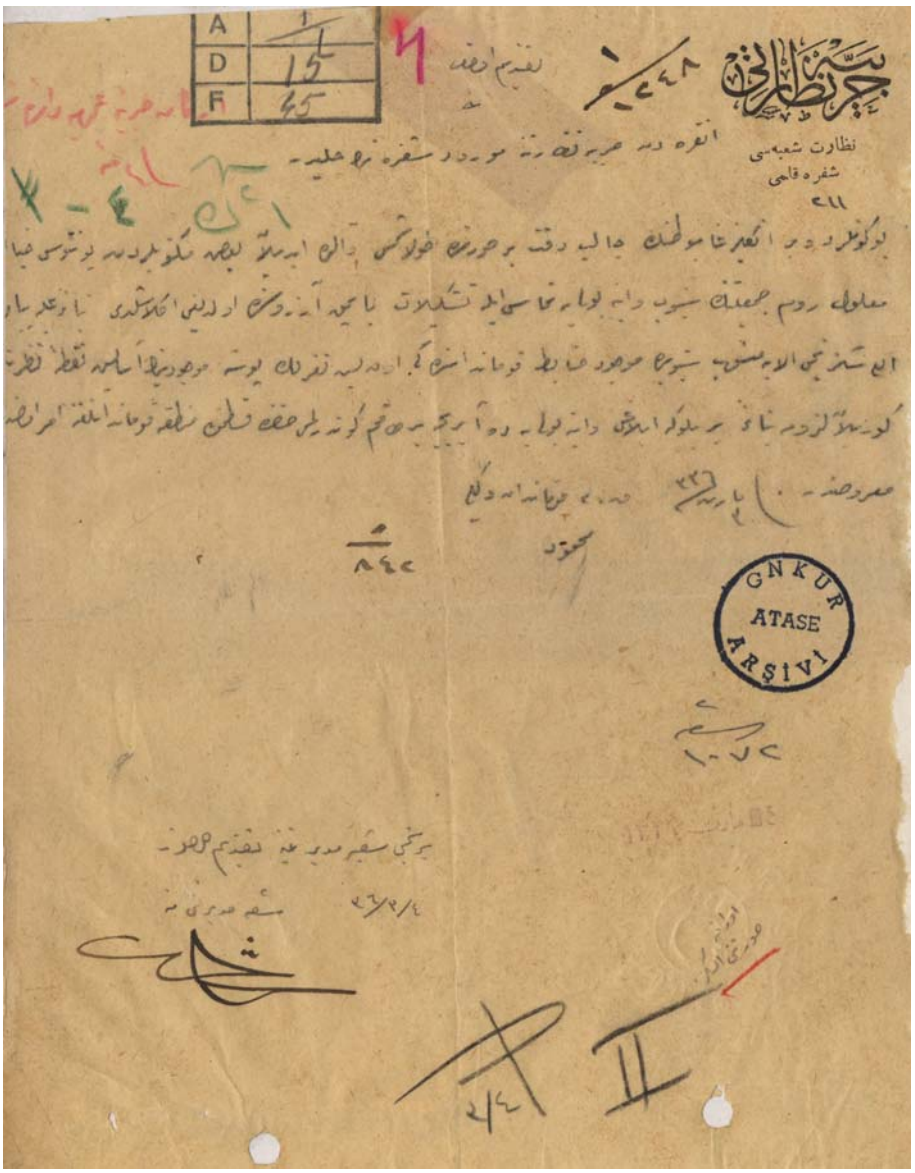
1. Bugün 23/2/36 öğle vakti Trabzon Limanı'na torpil taharrî gemisi süvârisi Fırka Üç Kumandanı nezdine gelerek Trabzon'da bulunan Osmânlı ordusu mühimmâtının kendilerine teslîmini taleb etmiş ve torpil taharrî gemisiyle İstanbul'a nakl edileceğini söylemiş ve Mütâreke ahkâmına nazaran terhîs edilmiş olan Osmânlı ordusunun mühimmâtını teslîm alabileceklerini de ilâve etmişdir. Fırka Kumandanı Kolordunun emri olmadıkca mühimmât verilemeyeceğini söylemiş onlar da sâat sekize kadar kat'iyyen bir cevâba intizâr edeceklerini söyleyerek ayrılmışlardır. Fırkaya mühimmâtın hiçbir sûretle bir tarafa teslîm olunamayacağı cevâbını verdim. Hakkımızda ta'kîb edilen siyâset ma'lûm olduğu İzmir ve Adana gibi mevâkide yapılan mezâlim de herkesce bilindiği ve Trabzon Metropolidinin Pontus teşkîli maksadıyla Avrupa'ya gitdiği ve avdetde Batum, Tiflis ve civârını da gezerek aynı maksadı neşr ve telkîn etdiği ve bu kerre yine Pontus mes'elesi hakkında teşebbüsâtda bulunmak üzre Paris ve Londra'ya gideceği ajanslar bile yazdığı her taraf ve bi-l-hâssa sâhil halkınca ma'lûm ve bu hayât ve memât mes'elesi ehemmiyyetle ta'kîb edilmekde iken elinde silâh ve ceb-hânesi alınmak istenilen Trabzon kıtaât ve halkının İzmir âkıbetine uğratılacağı herkesce kanâat bulunduğu ve hattâ Yunan askerinin Trabzon'a çıkarılacağı şâyiası bile deverân ettiği ve Rize mıntıkasının Ermenilere verileceği hakkında İstanbul gazetelerinin Ermeni gazetelerinden naklen beyânâtından halk pek haklı olarak büyük bir endişe içerisinde ve hâl-i galeyânda bulunduğu bir zamanda İngilizlerin Trabzon'dan ceb-hânemizi nakletmek gibi bir teşebbüse kalkışmaları pek büyük fenâlık ve kıtâli intâc edecek ve hiç şübhesiz işbu def'a mevzide kalmayarak teessür ve nevmîdiyle hâl-i işbâa gelen milletin umûmisine birden sirâyet edecekdir. Bu vakayı haber alan Trabzon halkının şimdiden pek büyük galeyân ve heyecân içerisinde bulunduğu şâyet cihet-i askeriyyece ceb-hâne teslîm edilecek olur ise bile kendilerinin mümânaat ve bu husûsda her dürlü fedâkârlığı ihtiyâr edecekleri şübhesiz olduğu cihetle mes'elenin lâyık olduğu ehemmiyyetle nazar-ı dikkate alınarak İstanbul İngiliz Fevk-al-âde Komiserliği nezdinde de teşebbüsât-ı lâzımede bulunulmasını arz eylerim.

2. Trabzon'a 30.000 Yunanlı'nın çıkarılacağı Nezâret-i Celîlelerinden bildirilmesi üzerine işbu ceb-hâneyi mahrem bir sûretde dâhile nakle başlatmışdım. Ve bi-t-tab' aynı sûretle nakliyyâta devâm olunacağını arz eylerim.

23/24 Şubat 36

15. K. Kumandanı
Kâzım Karabekir

---------- ----- ----------

GNKUR
ATASE
ARŞİVİ

Harbiyye Nezâreti
Nezâret Şu'besi
Şifre Kalemi
211

Takdîm olunur.

Ankara'dan Harbiyye Nezâretine mevrûd şifrenin hallidir.

Bugünlerde bir İngiliz ganbotunun câlib-i dikkat bir sûretde dolaşması ve elde edilen ba'zı mektûblardan Pontus hayâliyle ma'lûl Rûm cem'iyyetinin Sinob ve İnebolu'ya temass ile teşkîlât yapmak ârzûsunda olduğu anlaşıldı. Binâen aleyh Piyâde Ellisekizinci Alaya mensûb Sinob'da mevcûd zâbit kumandasındaki on beş neferlik posta mevcûdunun âsâyiş nokta-i nazarından gösterilen lüzûma binâen bir bölüğe iblâğı ve İnebolu'ya da ayrıca bir takım gönderilmesi hakkında Kastamonu Mıntıka Kumandanlığına emr olunduğu ma'rûzdur.

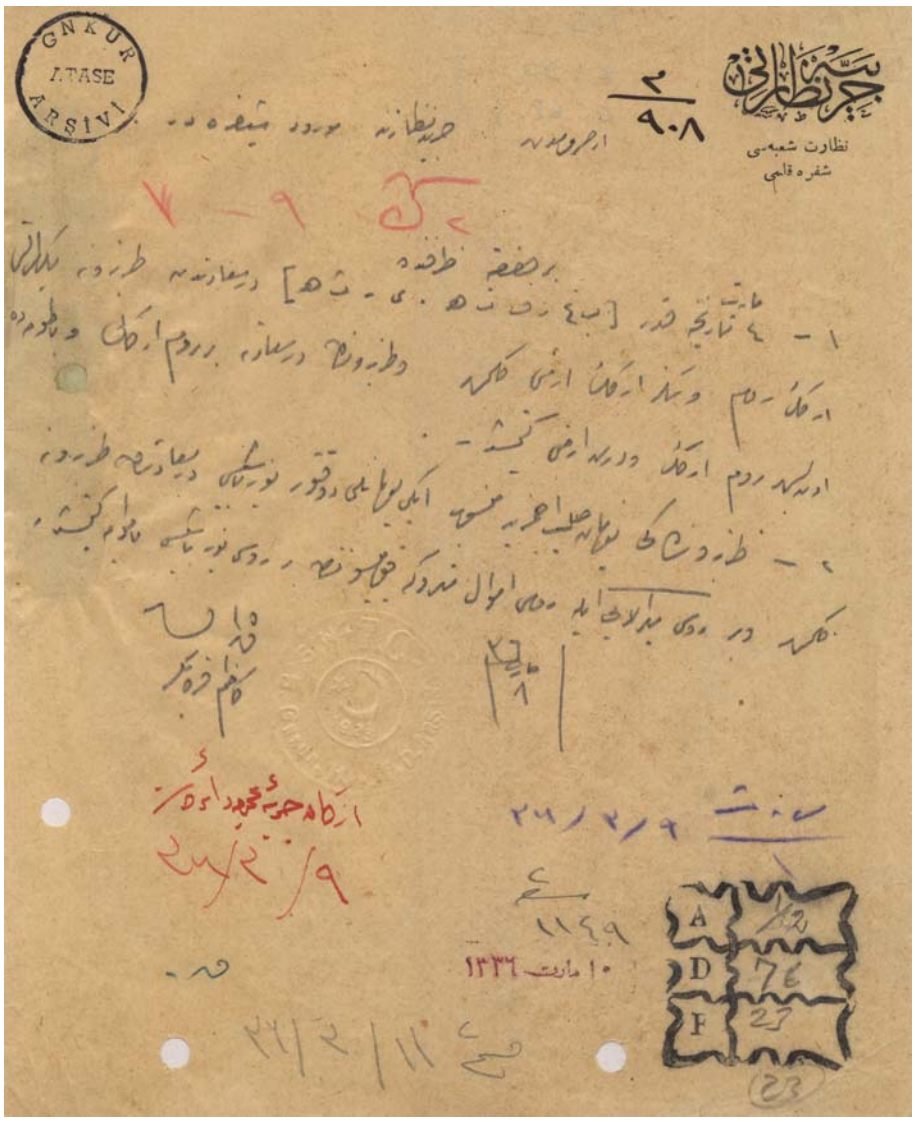
3 Mart 336

20. K. Kumandan Vekîli
Mahmûd

Birinci Şu'be Müdîriyyetine takdîm olunur.

4/3/36 2. Şu'be Müdîriyyeti nâmına
(İmza)

---------- ----- ----------

جریدهٔ نظامی
نظارت شعبه‌ی
شفره قلمی
ATASE
ARSIVI

Erzurum'dan Harbiyye Nezâretine mevrûd şifredir.

1. 4 Mart târihine kadar bir hafta zarfında Der-saâdet'den Trabzon'a yirmi altı erkek Rûm ve sekiz erkek Ermeni gelmiş ve Trabzon'dan Der-saâdet'e bir Rûm erkek ve Batum'a da on beş Rûm erkek ve dört Ermeni gitmişdir.

2. Trabzon'daki Yunan Salîb-i Ahmerine mensûb iki Yunanlı doktor yüzbaşı Der-saâdet'den Trabzon'a gelmiş ve bir Rus mîr-alâyı ile Rus Emvâl-i Metrûke Komisyonundan bir Rus yüzbaşısı Batum'a gitmişdir.

8 Mart 36

15. K. K.
Kâzım Karabekir

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Dâiresine

9/3/36

---------- ----- ----------

پونتوس مسئله‌سی

یونان فرقهٔ عالمه‌سنك ناشر افكاری سیاسی مجموعه

[illegible]

پونتوس مسئله‌سی

یونان فرقهٔ محالفه‌سنك نامور افكاری سیاسی عمومه

۲

مسئولیت خریستا تسوس ارمنیلره
اوج صورت حل تكلیف ایدوب بریسی اقصاب
وقبول اقلرق طلب ایدی . تكالیف ثلاثه
آتیده سرد ایده ذكر ایدلمشدر : برنجی — روم
و ارمنیلردن مركب پونتوس جمهوریت متحده
سی هرایكی حكومتك مستقل اولمسی و آزی
آری عثمانلی یونانلی ایكنجی — هرایكی ملت
استقلالینه رأیر پونتوس حكومت متحده‌سنه
ماك مواجهه ایكی لیمانلرك اولمسی حكومتك
خرج اولهرق استفاده‌سی ودهما طوغریدن
ارمنی اداره‌سنه ویریلمسی . اوچنجی — هرایكی
حكومتك استقلالینه آنجه لیمانلرك ارمنی حكومتنه
صورت قطعیده ترك . اگر بو شرائط تحتنده
پونتوسجیلرایله ارمنیلر آرسنده راحاق حاصل
اولورسه اتفاقنامه‌لرك تطبیق واجرا سی ایچون
هرایكی حكومت عسكری اتفاق عقد ایده‌جكلردی .
عین زمانده یونان حكومتنه باطوم ویا پونتوسك
باشلیجه لیمانلرندن برینه عسكر چیقارمسی تكلیف
ایدیلیر . انكلیز حكومتی باطومه یونانلی عسكر
چیقارمسی قرارلاشدیكی باطومه پونتوسجیلرك
عمومی براجتماع عقد ایدرلرینه بیله مساعده
ایتدی . انكلیزلرك پونتوسه اتفاق وعقد اولنان
تصویب ولتكیلاتلرینی قبول ایتمه‌لری حس
ایدن ارمنیلر طرزوندن مزه‌پولیه‌یه تكلیفاتی
عمومیه‌یه قبول ایچك ایچون مدیر ویونوسك
مستقل ریاست مبعوثانه یونانلی ارزوا ایدیلیر
طرزوندن مزه‌پولیه‌ی خریستوس افندی ۲۰ كانون
ثانی ۱۹۲۰ ده ارمنی وكیل تعاونیه‌سنه تلغرافیجه
برمكتوبده ارمنی حكومتی پونتوس واوسی
جمهوریتی ایچون صلح قونفرانسنك قرارلرینه
بكلنك ایچون اولنه رأیر ارمنستان حكومتی
داخلنده مالی عسكری سیاسی وطرق مواصلاتی بر
وجهله تأمین ایچون آزی اوزره پونتوس
جمهوریتی قبول ایتمكلری — وسائل داخلیه
ایچون یوجمهوریتك مستقل اولمسنه موافقت
ایتمكلری — هرایكی ملتك صلح قونفرانسی
زمانده بو فكرلرك تحقق ومقصدك حصول ایچون
جالیشمالری تكلیف ایدیوردی . طرزوندن
مزه‌پولیه‌ی پونتوسك آزی برمجلس مبعوثانی
اولمسی ادعا وطلب ایتمكلرندن خاطیه‌یه افندی
۲۶ كانون ثانی مكتوبه وتكلیفی قبول ایتمكلری
بالكز هرایكی ملتك آزی وفقط متحد
برحكومتی اولمسی تكلیف ایتمه‌لری اك نهایت
مطالعات افكار ومقصد حاصل اولهرق ۱۲ شباط
۱۹۲۰ ده ارمنی و پونتوس عسكری اتفاق
امضالاندی طیعیدركه ارمنیلر ویونوسلرك ایكی
وعدتدن استفاده اتمكله پونتوسجیلره
یاپوحق اوزلاشمامق ایتمكلرینه حفظ درلر .
شوصیه ایده صلح قونفرانسنده پونتوس
مستقل وتوراك مسئله‌سنی آزی برمسئله حالنه
ارجاع وافراغ ایتدرلك اولهجق وشو شكل
قبول ومذاكره وضع ایدیلنجه‌یه‌قدر پونتوس
حوالیسنه كرك یونانلردن وكرك خارجدن
وقوی مدهوظ برحكومته قارشی طوره‌یلمك
ایچون پونتوسك تشكیلات عسكریه‌سی اتمام
ایدیله‌جك . پونتوسلیلرك امل ومقصدلرینه نائل
ومظهر اولمرلری ایچون ویونوسلرك دموقراسه
فعالیت وساعیلری تزاید ایتدیكی ویونوسلرك
استقلالنه هیچ برتلغرافنامه شدیدك پونتوس
ایچون رضایت ومعاونت مكتوبی اولهسه‌سی
بیقریلیوردی . پونتوسك استقلالی مكن اولهمینجه
هیچ اولمازسه یونطه‌دن برقسمك تورك‌لرده
تكیه‌لرینه موریلمسی ایچون یونان مرخصلرندن
ریسی تعیینه یولكدی . ویونوس طرزوندن
دائما ارمنیلره ورمك طرفداری اولمیتندن
پونتوس مسئله‌سی هیئت عمومیه‌سی نظر اعتباره
آلیور ایدی . ویونوس پونتوس مسئله‌سنك
تعرفات ومنطقه‌سنه كوره‌مك اهمیت وقیمتی
یاه‌یكندی ویاخود پونتوسه ترجیح ایدیكی
دیگر مسائله سیاسی ایجابی اولهرق موفقیت
تأمین واستحصال اتفاقه ایچون پونتوسك حصول
وموجودیتك طاقمی ایچون ایجابی قدر مسی
صرف اغامش دائما مسئله‌ی زوایه‌یه‌سنه‌كوره
استفاده‌لرك ایچون طرزوق ارمنیلره تحدیث
چیكمكدردی . چونكه ۱۹۱۵ شرق مأكولیا ۱۹۱۹
زاكاسیه‌سی وكوه‌قدره‌سنه‌سنه‌طوپراق توكیلی
استوجه‌ه دائر میراثدن كندیسنه‌كالمش صفراقان
تلكتفری و روملری قورتارمه‌یمسی طرزوق
روملری ایله ارمنیلر اداره‌سنه تورك اهالیسنه
سنان دها ایی یشاه‌جقلرنی ظن ایدیوردی .
ایك دقیقه پونتوسجیلرك فكریه حركت اتخاذ
یكسان یوسئله موفقیته نتیجه‌لندی ویزه‌لوس
موفقسزلكدن وحكومتك تنقیدندن كندینی
قورتارمق ایچون اصول وسیاستی
وجهله یوخطیلرنی بدقتلریه عطف واستعادیدی
واتكیلون ویزه‌لوسك طرفدارلرینك ارمنستده
پونتوسه‌دوقوعولان تشبثات پونتوس ارمنی
جمهوریت متحده‌سی یونانستانك قبول اتحادلری
ومزه‌پولیه خریستوسك مسئله‌ی ایچه اداره
ایدمدیكی جهتله‌ایشته‌وقتله‌نتیجه‌پذیر اولادیتنه
دائر ایدی یازه‌ه وقوعده‌ه وكالتله ارمنیلر دنی
پونتوسه‌دیمی ارمنی پونتوس متحد جمهوریتی پونتو
سلیلرك ایتدكلری دعاسنه‌ه ویزه‌لوس ایله متحد افكار
اولدقلرنی اعلان ایتدیلر . قسطاموناك ۲۰ شباط ۱۹۲۰ ده پونتوس توركلرینك
باشلیجه كوندریلیكی مكتوبنده ارمنی پونتوس
جمهوریتك رئاسه‌سنه اعتراض ایدرك یوسئله
حقده اریوا ده‌مزه‌پولیه‌خریستوس وخاچاپیان
ارمنده اتفاق عقد واعضا ایتدكلرنی اولدیغنی
ظاهر لایور پونتوس توركجوابنده ویورك
ارمنیلی رومیلی كین كرك پونتوس حوالیسنده
كرك پونتوس توركلرینه مشترك مساعده‌سوتنسی
آرزو ایدییور . ارمنیلر یونان حكومتیله عین
صورتده‌سیاسی وفعالكارلقده‌درلر . فقط پونتوس
مسئله‌سنه پونتوس مستقل طاقمسافه‌سنه
حكم برحق ومقصده وصول امكان یوقدر .
ارمنیلر و استقلالینی خوشلتاریله‌تمی اتحاد ده‌وز
مسئله‌سنی تحلیل وتوضیحدن اكلاشیلورك ویزه
لوسك پونتوسلیلری تنقیدا تمی طوغریدكدر .
چونكه پونتوسلیلر كرك طرزوق مزه‌پولیه‌ی
واسطه‌سیله پونتوس ارمنی جمهوریتی كرك
مستقل پونتوسی دائمی قبولاتحادلرندن ومقصد
علوی ایچون مع‌المنویه چالیشمالردر . ومزه
پولیه خریستوسلرك ویطرفحه‌لك پونتوس تشبثات
وفعالیتی یونان حكومتك تخصیصاتی ویزه‌لوسك
معلومات ومساعده‌سی التنده جریان ایدیوردی .
مزه‌پولیه خریستوس آتیه‌ده‌كی دوقتور فلاندر
لی ه پونتوس مسئله‌سنك موفقیته توجه ایده‌جكی
سوزلری ومتفقینه مظهر یئی علاوه ایلمشدی .

نهایت

PONTUS MES'ELESİ

Yunan Fırka-i Muhâlefesinin Nâşir-i Efkârı Siyâsî Mecmûa

Kari'lerimiz Pontus mes'elesinin ne olduğunu bilirler. Rûmların hayâl-perverânı Trabzon'da bir hükûmet kurmak emeli arkasındadırlar. Mütârekeden sonra Karadeniz sevâhilinde Rûm Cumhûriyyeti teşkîli maksadıyla ortaya atılan ve gûyâ târihî haklara istinâd edilmekde olduğunu göstermek için de ünvânına Pontus kelimesi konulan bu da'vâ-yı hayâlenin nasıl başladığını ve Metropolid Hrisantos'un bu uğurda neler yapdığını ve nihâyet işin nerede dayanıp kaldığını kari'lerimize göstermek için Yunan fırka-i muhâlefesinin bu mes'ele hakkında neşr eylediği mecmûadan mütercem ma'lûmâtı ber-vech-i zîr nakl ediyoruz:

Paris'de ilk müzâkerât-ı sulhiyye başladığı zamân ki - 1919 senesinin ibtidâsı idi - Yunan Başvekîli Mösyö Venizelos Sulh Konferansı'na Yunan mutâlebâtına dâir verdiği bir muhtırada Trabzon'u yeni doğan ecnebî bir hükûmete bahş ediyordu.

1916'da Ruslar Trabzon'u işgal etdikleri zamân metropolid ve bu havâlînin tekmîl Rûmları yalnız Türkiye zamânında mâlik oldukları müstakill cemâatlerini muhâfaza etmek için değil hattâ bu istiklâliyyeti başka cihetlere de teşmîl etmeğe çalışdılar. Eğer Trabzon ve bütün Pontus denilen arâzî Ruslara kalmış olsaydı tedrîcen İslâm ve Rûm'dan mürekkeb bir hükûmet teşkîl olunacakdı. Bu maksadın husûlü için tanzîm olunan programı tatbîk etmek üzre Türklerin terk edib hicret etdikleri bu memleketlere vâris olarak kalan Rûmlar her köyde İslâm ve Rûmlardan mürekkeb Rûm cemâati teşkîl etdiler. Her kasabada İslâm, Rûmlardan müteşekkil belediye hey'etlerinde Rûmluk dâimâ fâikıyyetde idi. Meselâ Rûm ticâret odaları, Rûm iâşe komisyonları hukuk-ı esâsiyyeye riâyeten İslâm Rûm mahkemeleri İslâm ve Rûm'dan mürekkeb jandarmalar teşkîl etdiler. Hükûmet muvakkaten Rûm metropolidinin riyâseti altında teşekkül etmiş idi. Vilâyet dört kazâdan ibâret idi. Bu hükûmet-i muvakkata nâmına mahâkim îfâ-yı vazîfe ve tevzî-i adâlet eyliyordu.

1917'de Rus ihtilâli i'lân ve infilâk etdiği zamân Marsilya'da bulunan Kostantinos Pontus muhtâriyyeti için teşebbüsâtda bulunmağa başladı. 1918 Teşrîn-i sânîsinde Pontus murahhasları Meclis-i Âlîden Pontus istiklâliyyetini ve Türkiye'den fekkini taleb etdiler. Bir müddet sonra Paris'deki Yunan hey'et-i murahhasası ise 350 bin Rûm'u ihtivâ eden Trabzon vilâyetinin Türk boyunduruğundan tahlîs ile ihyâ' edilen Ermeni Cumhûriyyetine i'tâsını taleb etdi. Bu esnâda Yunan Hükûmetinin ma'lûmâtı tahtında İstanbul'da Rûm ve Ermeni Patrik-hâneleri arasında her ikisinin Türk boyunduruğundan kurtarılması hakkında müzâkerât ve müdâvele-i efkâra başlandı. Rûm Patrik-hânesi Trabzon'un şarkında bir limana mâlik olmak üzre Ermenilerin izhâr

etdikleri ârzûyu kabûl ediyor. İki Patrik arasında hâsıl olan mutâbakat-ı efkâr ve ittifâk imzâlanmak üzre bulunuyordu. Bu ittifâk-nâmenin imzâsı arefesinde Ermeni Patrik-hânesi Yunan Hükûmetinin Trabzon'u kendilerine bahş etmek gibi âlî-cenâblığından(!) haber-dâr olarak - imzâdan imtinâ' etdi. İki Patrik-hâne arasında cereyân eden bu müzâkerât esnâsında Venizelos Trabzon'un Ermenilere verilmesi mütâlaasını müdâfaa ve maksadını kabûl etdirmek için Rûm Patrik-hânesini tazyîk ediyordu. Patrik-hâne meclis-i muhteliti a'zâlarından ba'zılarının şedîd i'tirâzları netâyici olmak üzre Trabzon Ermenilere verilmeyecek yalnız Trabzon'un şarkında Ermeniler ve mahrec makamında bir liman verilmesi karârıyla iktifâ' olunacakdı. Atina'dan Yunan hey'et-i murahhasasına ve İstanbul'a gelen telgraf-nâmeleriyle Kostantinos'un müfritâne istatistikleri Pontus da'vâsını batırdı.

1919 senesinin Nîsân sonlarında Trabzon Metropolidi Hrisantos Paris'e muvâsalat etdi. Muvâsalat gününün akşamı derhâl Mösyö Venizelos'a ve Repolis'e Pontus mes'elesini mufassalan îzâh eyledi. Metropolid Hrisantos Rûm Ermeni Müttehid Cumhûriyyetinin teşkîli fikrini redd etmemekle berâber Pontus'da müstakill bir hükûmet teşkîl etmesini müş'ir bir lâyihayı sulh meclis-i âlîsine takdîm etmekde bunlarla mutâbık kaldı. Bunun üzerine Trabzon Metropolidi 2 Mayıs 1919'da aynı esâsât dâhilindeki lâyihasını Venizelos ve Repolis'in muvâfakatıyla Sulh Konferansı'na takdîm etdi. Metropolid Hrisantos lâyihasının mündericâtından Amerika Reîs-i Cumhûru Wilson'a, İngiliz Mümessillerinden Kamyen Tardiyo'ya da bi-z-zât arz-ı ma'lûmât eyledi. Londra ve Paris'de bulunan tekmîl gazete muhâbirleri de bu teşebbüsden haber-dâr edildi. Aynı mes'ele hakkında Mösyö Klamanso'ya da ayrı bir takım muhtıralar verdi. Metropolidin bu teşebbüsâtı dâimâ Venizelos'un ma'lûmât ve muvâfakatı tahtında cereyân ediyordu.

Ermeni delegeleri Pontus mes'elesinin Rûmlar lehinde hâll edilmekde olduğunu hiss etdiklerinden Metropolid Hrisantos'u ziyâretle Pontus'dan sarf-ı nazar etdiklerini beyân etdiler. Fakat sulh meclis-i âlîsine Pontus mes'elesinden sarf-ı nazar eylediklerini tahrîren arz etmekden çekindiler. Rize'nin şarkında Atina Limanı'nı istemekle iktifâ' etdiler. Ermeni murahhasları Metropolid ile birlikde Venizelos'u ziyâretlerinde Pontus'dan sarf-ı nazar etdiklerini bir daha izhâr etdiler. Maa-mâ-fîh Venizelos'un bahş etmekde olduğu Trabzon vilâyetinin kendilerine verilmesi için hafî ve resmî teşebbüsâtdan da geri durmadılar. Bu esnâda Fransa a'yânından Denikoşen müstakill Pontus Cumhûriyyetinin teşkîli hakkında makalât neşrine başladı.

Yunan hey'et-i murahhasasının mesâî-i nâfiasıyla da Sulh Konferansı hey'et-i murahhasasının teveccüh ve muhabbeti celb edilecek ve muvaffakıyyet te'mînine çalışılacakdı. Fakat Mösyö Venizelos büyük bir tantana ile Trabzon'un Ermenilere âidiyyetini neşr ve i'lân etmiş olduğundan bunun aksini der-miyân etmesi îcâb ediyordu. Bi-t-tab' bunu ârzû etmiyordu. Venizelos Pontusculaın fikrini zarûrî kabûl eder gibi görünerek Metropolid ve Pontusculaın fikrine muvâfık ve kendi re'yine muhâlif olarak bu mes'ele

hakkında Metropolid Hrisantos'un çalışmasına muvâfakat ediyordu. Ermeni tehlikesinin tamâmıyla ber-taraf ve mesâîlerinin müntic-i muvaffakıyyet olması için Venizelos'a Rûm, İslâmlardan mürekkeb Pontus ittifâkı fikri der-miyân edildi. Ba'zıları Pontus'un sâha-i ârâ-yı husûl olması için mıntıka-i mezkûrede teşkîlât-ı askeriyyenin vücûda getirilmesi ârzûsunu izhâr etdiler. Venizelos bu her iki fikr ve mütâlaaya muvâfakat eyledi. Ve Pontus'un husûlü için teşkîlât-ı matlûbenin te'mîn ve icrâsı bir şahsa tevdî' edildi. Bu şahıs bir sene zarfında bu mes'elenin siyâsî şeklini ta'kîb ve tedkik eyleyerek hiçbir şey yapmağa muvaffak olamadı. Rûm Patrik-hânesi metropolidlerinden birisi Venizelos'un muvâfakatıyla da Rûm İslâm i'tilâfı için Der-saâdet'de müzâkerâta başladı. Bu i'tilâf sulhdan sonra kalacak Türkiye'ye şâmil idi. İstanbul'da Türklerle i'tilâf müzâkerâtı devâm etdiği esnâda henüz Paris'den avdet etmiş olan Trabzon Metropolidi Hrisantos Efendi Erivan'da Ermeni zimâm-dârânı ile Pontus mes'elesi hakkında müzâkerâtda bulunuyordu. Bu müzâkerât netâyicinde...

---------- ☙ ----- ❧ ----------

22 Eylül 336 - İstikbâl Gazetesi

PONTUS MES'ELESİ

Yunan Fırka-i Muhâlefesinin Nâşir-i Efkârı Siyâsî Mecmûa

2

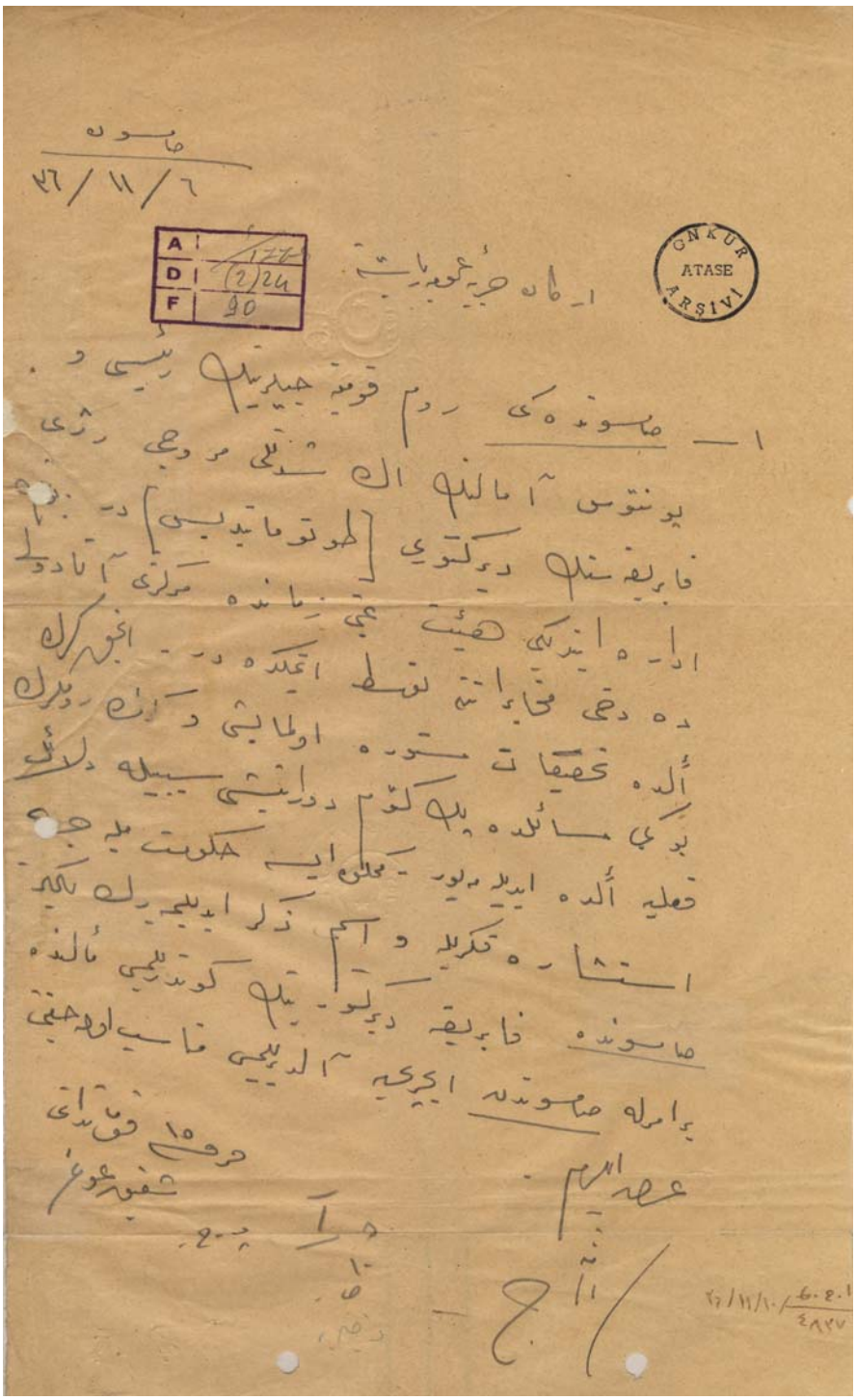
Metropolid Hrisantos Ermenilere üç sûret-i hall teklîf edib birisini intihâb ve kabûl eylemelerini taleb eyledi. Tekâlîf-i selâse âtîde sırasıyla zikr edilmişdir: Birinci – Rûm ve Ermenilerden mürekkeb Pontus Cumhûriyyet-i Müttehidesi her iki hükûmetin müstakill olması ve ayrı ayrı meclisleri bulunması. İkinci – Her iki millet istiklâliyyetle berâber Pontus Hükûmet-i Müttehidesine âid sevâhilde iki limandan Ermeni Hükûmetinin mahrec olarak istifâdesi ve daha doğrusu Ermeni idâresine tevdîi. Üçüncü – Her iki hükûmetin istiklâliyle Atina Limanı'nın Ermeni Hükûmetine sûret-i kat'iyyede terki. Eğer bu şerâit tahtında Pontuscular ile Ermeniler arasında bir ittifâk hâsıl olursa ittifâk-nâmenin tatbîk ve icrâsı için her iki Hükûmet askerî ittifâk akd edeceklerdir. Aynı zamânda Yunan Hükûmetine Batum veyâ Pontus'un başlıca limanından birine asker çıkarmasını teklîf etdiler. İngiliz Hükûmeti Batum'a Yunan'ın asker çıkarmasını kabûl etmediği gibi Batum'da Pontusçuların umûmî bir ictimâ' akd etmelerine bile müsâade etmedi. İngilizlerin Pontus ittifâk ve mukarrerâtını tasvîb ve teşkîlâtlarını kabûl etmediklerini hiss eden Ermeniler Trabzon Metropolidinin teklîfâtını umûmiyyetle kabûl etmek istemediler ve Pontus'un müstakill bir meclis-i meb'ûsânının bulunmasını ârzû etmediler. Trabzon Metropolidi Hrisantos

Efendi 10 Kânûn-ı sânî 1920'de Ermeni Başvekîli Hadisyan'a yazdığı bir mektûbda Ermeni Hükûmeti Pontus ve Ermeni hudûdları için Sulh Konferansı'nın karâr-ı mutlakını beklemeye mecbûr olmakla berâber Ermenistan Hükûmeti dâhilinde mâlî, askerî, siyâsî ve turuk-ı münâkalâtı bir ve meclis-i meb'ûsânı ayrı olmak üzre bir Pontus Cumhûriyyetini kabûl eylediğini - ve mesâil-i dâhiliyye için bu Cumhûriyyetin müstakill olmasına muvâfakat etdiğini - her iki milletin Sulh Konferansı nezdinde bu fikrin tahakkuk ve maksadın husûlü için çalışmalarını teklîf ediyordu. Trabzon Metropolidi Pontus'un ayrı bir meclis-i meb'ûsânı olmasını iddiâ ve taleb etdiğinden Hadisyan Efendi 26 Kânûn-ı sânî mektûbla bu teklîfi kabûl etdiğini yalnız her iki milletin ayrı ayrı ve fakat müttehid bir meclisleri olmasını teklîf etdi. En nihâyet mutâbakat-ı efkâr ve maksad hâsıl olarak 12 Şubat 1920'de Ermeni ve Pontus askerî ittifâkı imzâlandı. Tabîîdir ki Ermeniler Venizelos'un ilk va'dinden istifâde etmek Pontuscularla çabucak uzlaşmamak istediklerinde haklıdırlar. Şu vesîle ile de Sulh Konferansı'nda Pontus müstakill ve Türk mes'elesinden ayrı bir mes'ele hâline ircâ' ve ifrâğ etdirilmiş olacak ve şu şekl kabûl ve müzâkereye vaz' edilinceye kadar Pontus havâlîsine gerek Türklerden ve gerekse hâricden vukuu melhûz bir tecâvüze karşı durabilmek için Pontusun teşkîlât-ı askeriyyesi itmâm edilecek ve Pontusluların emel ve maksadlarına nâil ve mazhar olmaları için Venizelos'un Londra ve Paris'de fa'âliyyet ve mesâîsi tezâyüd etdiği Venizelos'dan İstanbul'a gelen bir telgraf-nâmede şimdilik bu mes'ele için bir fa'âliyyet ve muâvenet mümkün olamadığı bildiriliyordu. Pontus'un istiklâli mümkün olamayınca hiç olmazsa bu kıt'adan bir kısmının Türklerden fekkiyle Ermenilere verilmesi için Yunan murahhaslarından birisi teşebbüsde bulundu. Venizelos Trabzon'u dâimâ Ermenilere vermek taraf-dârı olduğundan Pontus mes'elesi hey'et-i umûmiyyesini nazar-ı i'tibâra almıyor idi, Venizelos Pontus mes'elesinin teferruât ve mıntıka-i mezkûrenin ehemmiyyet ve kıymetini bilmediğinden ve-yâhûd Pontus'a tercîh eylediği dîger mesâilde siyâseti îcâbı olarak muvaffakıyyet te'mîn ve istihsâl eylemek için Pontus'un husûl ve mevcûdiyyetinin tanınması için îcâbı kadar mesâî sarf etmemiş dâimâ bu mes'eleyi terk ile başka mes'elelerden istifade etmek için Trabzon'u Ermeniler'e bahşiş çekmişlerdi. Çünki 1915 Şarkî Makedonya, 1919 Trakya mes'elesi bu güne kadar da Manastır, Toyran, Gevgili, Ustrumca, İzmir'in şarkında kâin Asya-yı Suğrâ'dan memleketleri ve Rûmları kurtardığını ve Trabzon Rûmları ise Ermeniler idâresinde Türk idâresinden daha iyi yaşayacaklarını zann ediyordu. İlk dakika Pontusçuların fikriyle hareket etmediğinden bu mes'ele muvaffakıyyetle netîcelendi. Venizelos mevkisizlikden ve umûmun tenkidinden kendisini kurtarmak için usûl ve siyâseti vechile bu hatîâtı başkalarına atf ve isnâd eyledi ve ânınçün Venizelos'un taraf-dârlarının arasında ve Pontus'da vuku' bulan neşriyyât Pontus-Ermeni Cumhûriyyet-i Müttehidesini Pontusluların kabûl etmedikleri ve Metropolid Hrisantos'un bu mes'eleyi iyice idâre edemediği cihetle işin muvaffakıyyetle netîce-pezîr olmadığına dâir idi Paris'de ve Londra'da bulunan Ermeniler dahi bu tenkidde ya'nî Ermeni-Pontus Müttehid

Cumhûriyyetini Pontusluların redd etdikleri zehâbında Venizelos ile müttehid-ül-fikr edenler. Kostantonos'un 20 Şubat 1920'de Bogos Nubar Paşa'ya gönderdiği mektûbunda Ermeni Pontus Cumhûriyyetinin redd edilmesine i'tirâz ederek bu mes'ele hakkında Erivan'da Metropolid Hrisantos ve Hadisyan arasında ittifâk akd ve imzâ' edilmiş olduğunu hâtırlatıyor. Bogos Nubar cevâbında diyor ki Ermeni milleti Rûm milleti gibi gerek Pontus havâlîsinde gerek bütün Türkiye'de müşterek mesâîde bulunmasını ârzû ediyor. Ermeniler Yunan Hükûmetiyle aynı suretle mesâî ve fedâkârlıkdadırlar. Fakat bu Pontus mes'elesinde Pontus müstakill tanınmakdan sonra bir hedef ve maksada vusûl imkânı yokdur. Ermeniler bu istiklâliyyeti bütün milletleriyle temennî etmekdedirler. Mes'elenin tafsîl ve tavzîhinden anlaşılıyor ki Venizelos'un Pontusluları tenkid etmesi doğru değildir. Çünki Pontuslular gerek Trabzon Metropolidi vâsıtasıyla Pontus Ermeni Cumhûriyyetini gerekse müstakill Pontus'u dâimî kabûl etmişler ve dâima bu maksad-ı ulvî için maa-l-memnûniyye çalışmışlardır. Ve Metropolid Hrisantos'un ve Patrik-hânenin bütün teşebbüsât ve fa'âliyyeti Yunan Hükûmetinin tahsîsâtı ve Venizelos'un ma'lûmât ve müsâadesi altında cereyân ediyordu. Metropolid Hrisantos Atina'daki Doktor Kalandirleti'ye Pontus mes'elesinin muvaffakıyyetle tetevvüc edeceğini söylemiş ve muvaffakıyyete mazhariyyetini ilâve eylemişdi.

Nihâyet

---------- ----- ----------

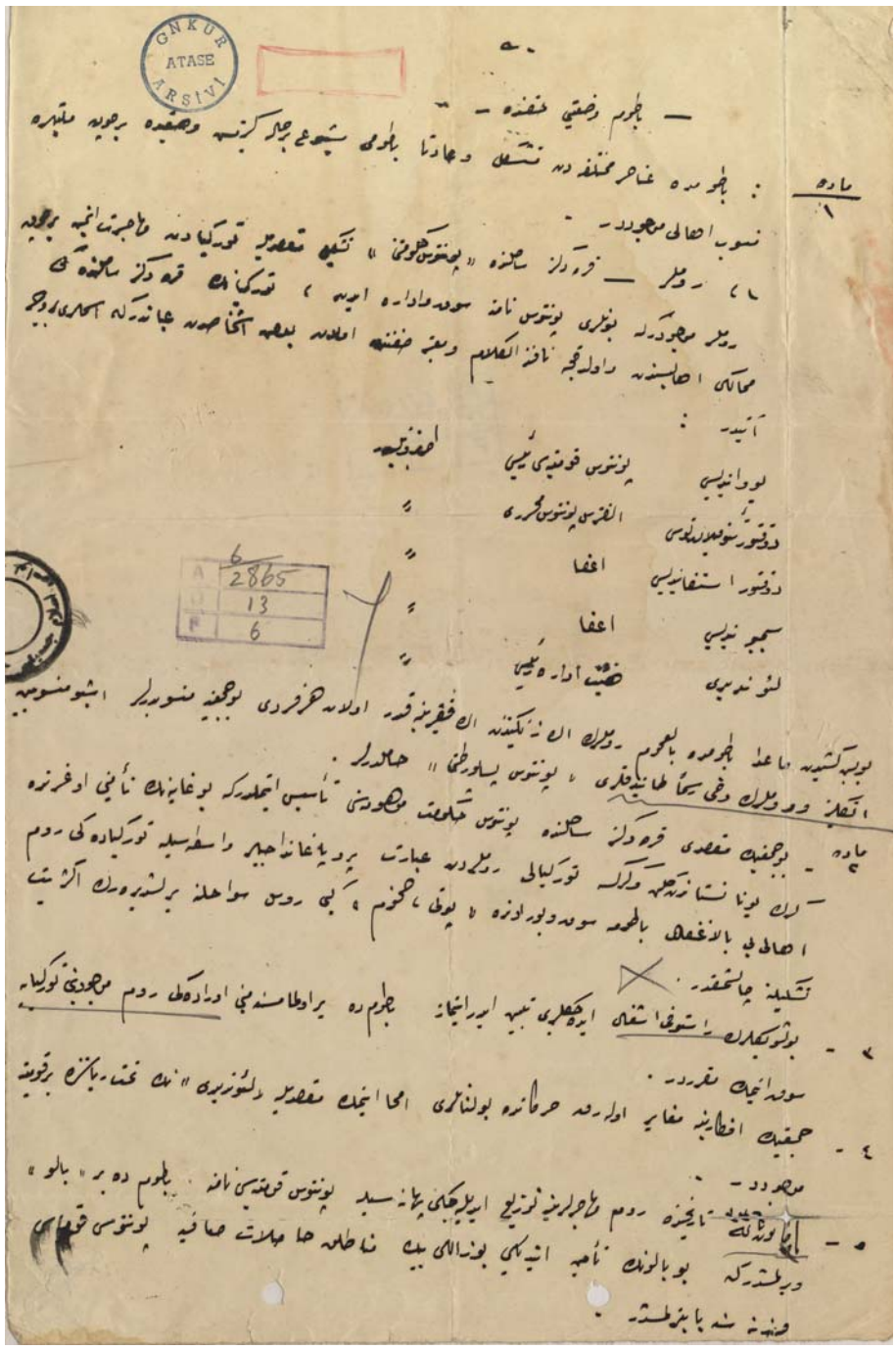
Samsun
6/11/36

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

1. Samsun'daki Rûm komitecilerinin reîsi ve Pontus âmâlinin en şiddetli mürevvici Reji Fabrikasının Direktörü (Totumatidis)dir. Bunun(?) idâre etdiği hey'et aynı zamânda merkezî Anadolu'da dahi muhâberâtına tavassut etmekdedir. Ancak gerek elde tahsîsât-ı mestûre olmayışı ve gerek Rûmların bu gibi mesâilde pek ketûm davranışı sebebiyle delâil-i fi'liyye elde edilemiyor. Mümkün ise Hükûmet-i Milliyyece istişâre fikriyle ve ism zikr edilmeyerek yalnız Samsun'da fabrika direktörünün gönderilmesi meâlinde bir emrle Samsun'dan içeriye aldırılması münâsib olacağını arz eylerim.

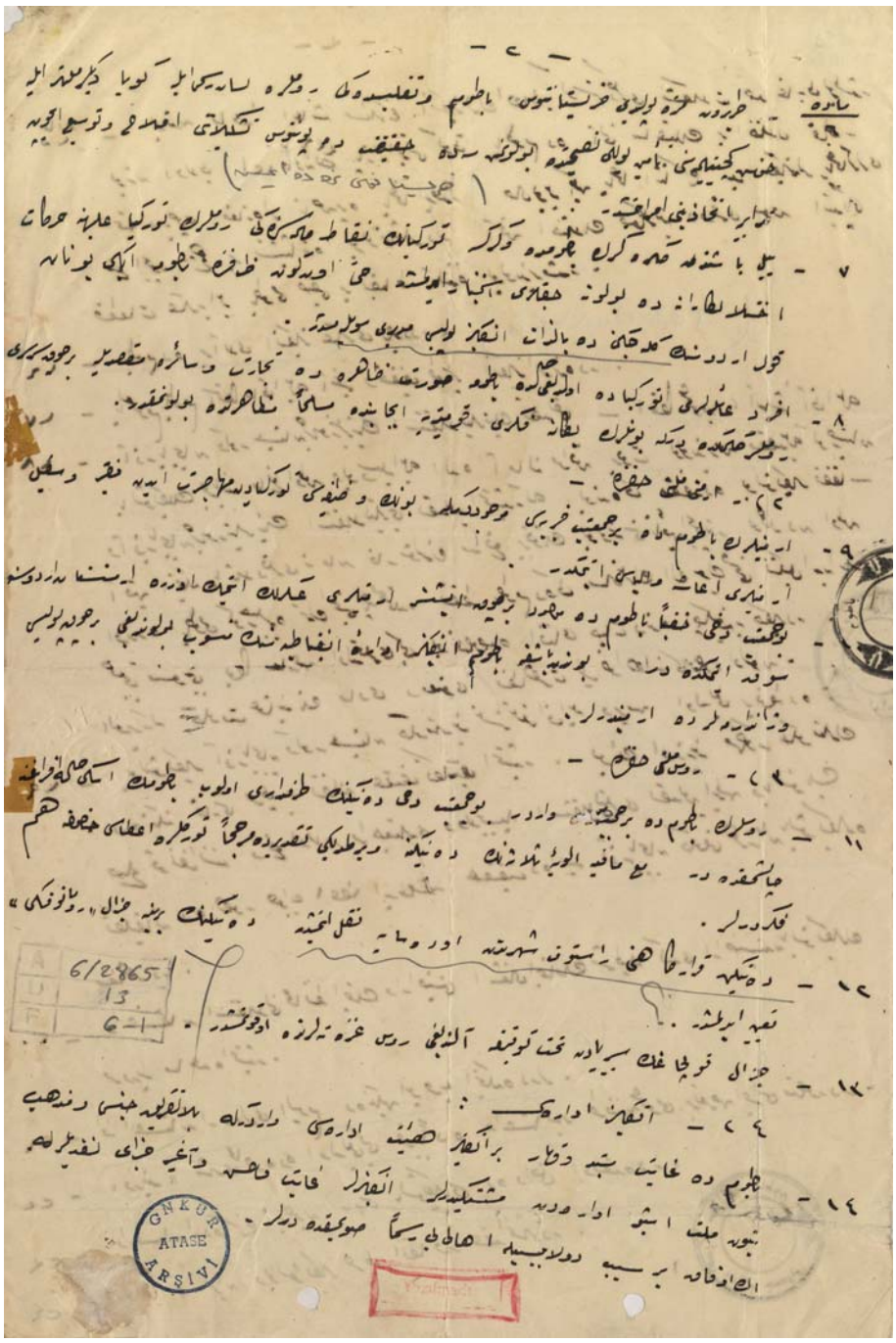
15. Fırka Kumandanı
Şefîk Avnî

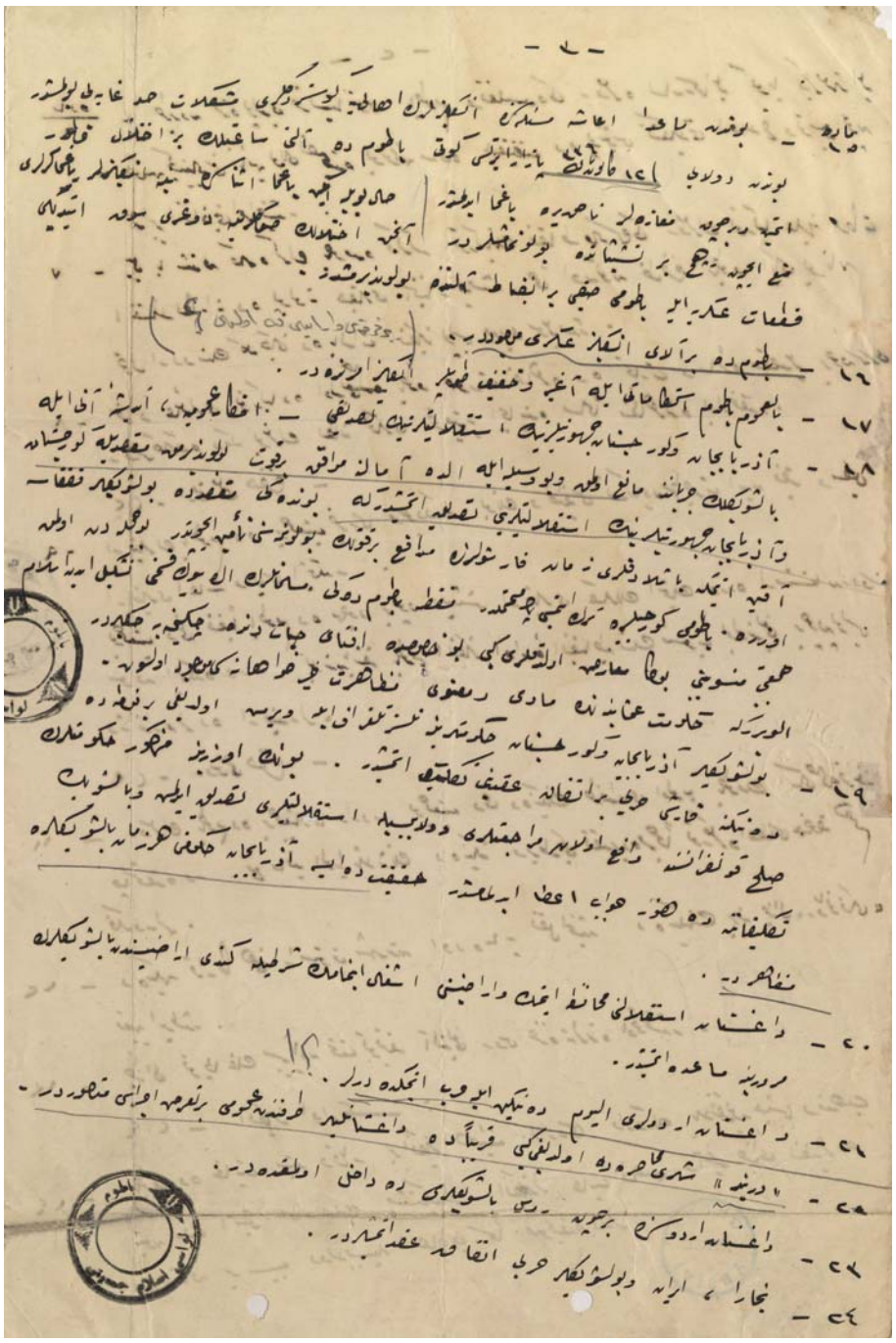
---------- ℘ ----- ☙ ----------

ATASE ARŞİVİ

6
2865
13
6

-Batum Vaz'iyyeti Hakkında-

Mâdde 1) Batum'da anâsır-ı muhtelifeden müteşekkil ve âdetâ Batum'u meşbû' bir hâle getirmiş vaz'iyyetde birçok milletlere mensûb ahâlî mevcûddur.

1. Rûmlar – Karadeniz sâhilinde "Pontus Hükûmetini" teşkîl maksadıyla Türkiye'den muhâceret etmiş birçok Rûmlar mevcûddurki bunları Pontus nâmına sevk ve idâre eden, Türkiye'nin Karadeniz sâhilindeki memâliki ahâlîsinden ve oldukca nâfiz-ül-kelâm ve mu'teber sınıfından olan ba'zı eşhâsdan ibâretdir ki ismleri ber-vech-i âtîdir:

Yovanidis	Pontus Komitesi Reîsi	Trabzonludur
Doktor Teofilalidtos(?)	Elefteros Pontus Muharriri	Trabzonludur
Doktor İstefanidis	A'zâ	Trabzonludur
Simirtidis	A'zâ	Trabzonludur
Leondiri	Hey'et-i İdâre Reîsi	Trabzonludur

Bu beş kişiden mâ-adâ Batum'da bi-l-umûm Rûmların en zengininden en fakirine kadar olan her ferdi bu cem'iyyete mensûbdurlar. İşbu mensûbîn İngiliz ve Rûmların dahi resmen tanıdıkları "Pontus pasaportunu" hâmildirler.

Mâdde 2. Bu cem'iyyetin maksadı Karadeniz sâhilinde Pontus Hükûmet-i mevhûmesini te'sîs etmekdir ki bu gayenin te'mîni uğrunda gerek Yunanistan'dan gelen ve gerekse Türkiyeli Rûmlardan ibâret propagandacılar vâsıtasıyla Türkiye'deki Rûm ahâlîyi bi-l-iğfâl Batum'a sevk ve buradan da "Poti, Sohum" gibi Rus sevâhiline yerleşdirerek ekseriyyet teşkîline çalışmakdır.

3. Bolşeviklerin Rastof'u işgal edecekleri tebeyyün eder etmez Batum'da yer olmamasına mebnî oradaki Rûm mevcûdunu Türkiye'ye sevk etmek mukarrerdir.

4. Cem'iyyetin efkârına mugayir olarak harekâtta bulunanları imhâ' etmek maksadıyla "Leondiri"nin taht-ı riyâsetinde bir komite mevcûddur.

5. 3 Kânûn-ı sânî 336 târihinde Rûm muhâcirlerine tevzî' edileceği bahânesiyle Pontus Komitesi nâmına Batum'da bir "Balo" verilmişdir ki bu balonun te'mîn etdiği yüzellibin manatlık hâsılât-ı sâfiyye Pontus Komitesi hesâbına sened yabdırılmışdır.

Mâdde 6. Trabzon Metropolidi Hrisantos Batum ve Tiflis'deki Rûmlara lisân-ı resmî ile gûyâ dîger milletler ile hoş geçinilmesini te'mîn yollu nasîhatda bulunmuşsa da hakikatte Pontus teşkîlâtını ıslâh ve tevsî' için tedâbîr ittihâzını emr etmişdir. (Hrisantos nerede imiş?)

Mâdde 7. Yılbaşından sonra gerek Batum'da ve gerekse Türkiye'nin nikat-ı mühimmesindeki Rûmların Türkiye aleyhine harekât-ı ihtilâl-kârânede

bulunacakları istihbâr edilmişdir. Hattâ on gün zarfında Batum'a iki Yunan kolordusunun geleceğini de bi-z-zât İngiliz Polis Müdîri söylemişdir.

Mâdde 8. Efrâd-ı âileleri Türkiye'de olduğu hâlde Batum'a sûret-i zâhirede ticâret ve sâire maksadıyla birçok serserî Rûmlar gelmekdedir ki bunların yegâne fikri komiteye îcâbında müsellahan müzâheretde bulunmakdır.

2) Ermeni milleti hakkında:

9. Ermenilerin Batum'da bir cem'iyyet-i hayriyyesi mevcûddur ki bunun vazîfesi Türkiye'den muhâceret eden fakir ve sefîl Ermenileri iâşe ve ilbâs etmekdir.

10. Bu cem'iyyet dahi hafiyyen Batum'da mevcûd birçok işsiz Ermenileri askerlik etmek üzre Ermenistan ordusuna sevk etmekdedir. Bundan başka Batum İngiliz İdâre-i İnzibâtiyyesinin mensûb bulunduğu birçok polis ve jandarmalar da Ermeni'dirler.

3) Rus milleti hakkında:

11. Rusların Batum'da bir cem'iyyeti vardır. Bu cem'iyyet dahi Denikin'in taraf-dârı olup Batum'un eski hâle ifrâğına çalışmakdadır. Maa-mâ-fîh Elviye-i Selâse'nin Denikin'e verilmediği takdîrde müreccahan Türklere i'tâsı husûsunda hem-fikirdirler.

12. Denikin karâr-gâhını Rastof şehrinden Odesa'ya nakl etmişdir. Denikin'in yerine General "Romanofski" ta'yîn edilmişdir.

13. General Kolçak'ın Sibirya'dan taht-ı tevkife alındığı Rus gazetelerinde okunmuşdur.

4) İngiliz İdâresi:

14. Batum'da gayet müstebidd ve kahhâr bir İngiliz hey'et-i idâresi vardır ki bilâ-tefrîk-i cins ve mezheb bütün millet işbu idâreden müştekîdirler. İngilizler gayet fâhiş ve ağır cezâ-yı nakdîlerle en ufak bir sebeb dolayısıyla ahâlîyi resmen soymakdadırlar.

Mâdde 15. Bundan mâ-adâ iâşe mes'elesinde İngilizlerin ahâlîye gösterdikleri müşkilât hadd-i gayeyi bulmuşdur. Bundan dolayı 12 Kânûn-ı sânî 336 Pazartesi günü Batum'da altı sâatlik bir ihtilâl zuhûr etmiş ve birçok mağazalar nâ-hakk yere yağma edilmişdir. Hâl böyle iken yağma esnâsında yine İngilizler yağma-gerleri men' için hiçbir teşebbüsâtda bulunmamışlardır. Ancak ihtilâlin sonlarına doğru sevk etdiği kıtaât-ı askeriyye ile Batum'u sıkı bir inzibât altında bulundurmuşdur.

16. Batum'da bir alay İngiliz askeri mevcûddur. (Bir fırka var idi ne oldu?)

17. Bi-l-umûm Batum istihkâmâtı ile ağır ve hafîf toplar İngiliz emrindedir.

18. Âzerbaycan ve Gürcistan Cumhûriyyetlerinin istiklâliyyetlerinin tasdîki - Efkâr-ı umûmiyye, endîşe-i âtî ile Bolşeviklik cereyânına mâni' olmak ve bu vesîle ile elde âmâline muvâfık bir kuvvet bulundurmak maksadıyla Gürcistan ve Âzerbaycan Cumhûriyyetlerinin istiklâliyyetlerini tasdîk etmişdir ki bundaki maksad da Bolşevikler Kafkas'a akın etmeğe başladıkları zamân karşılarında müdâfi' bir kuvvetin bulunmasını te'mîn içindir. Bu cümleden olmak üzre Batum'u Gürcülere terk etmesi pek muhtemeldir. Fakat Batum'daki Müslümânların en büyük kısmını teşkîl eden İslâm Cem'iyyeti mensûbîni buna muârız oldukları gibi bu husûsda ifnâ-yı hayâtdan da çekinmeyeceklerdir. Elverir ki Hükûmet-i Osmâniyyenin maddî ve ma'nevî müzâheret-i hayr-hâhânesi mevcûd olsun.

19. Bolşevikler Âzerbaycan ve Gürcistan hükûmetlerine telsiz telgraf ile vermiş olduğu bir notada Denikin'e karşı harbî bir ittifâk akdini teklîf etmişdir. Bunun üzerine mezkûr hükûmetlerin Sulh Konferansı'nda vâki' olan mürâcaatları dolayısıyla istiklâliyyetleri tasdîk edilmiş ve Bolşevik teklîfâtına da henüz cevâb i'tâ edilmemişdir. Hakikatde ise Âzerbaycan Hükûmeti her zamân Bolşeviklere müzâhirdir.

20. Dağıstan istiklâlini muhâfaza etmek ve arâzîsini işgal etmemek şartıyla kendi arâzîsinden Bolşeviklerin mürûruna müsâade etmişdir.

21. Dağıstan orduları el-yevm Denikin ile harb etmekdedirler.?!

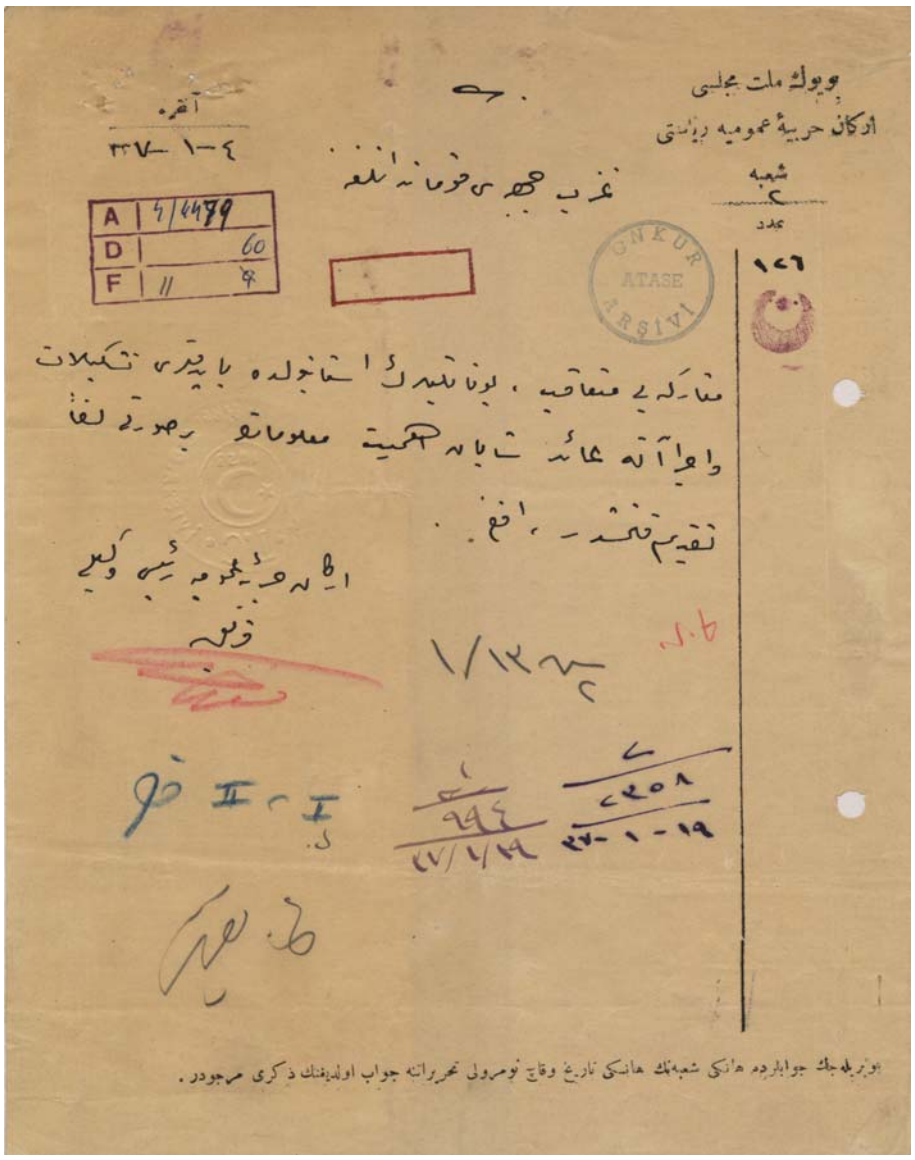
22. "Derbend" şehri muhâsarada olduğu gibi karîben de Dağıstanlılar tarafından umûmî bir taarruz icrâsını mutasavverdir.

23. Dağıstan ordusunda birçok Rus Bolşevikleri de dâhil olmakdadır.

24. Buhara, İran ve Bolşevikler harbî ittifâk akd etmişlerdir.

Mühür (Batum Livâsı İslâm Cem'iyyeti)

---------- ----- ----------

بویوك ملت مجلسی
ارکان حربیهٔ عمومیه ریاستی
شعبه
عدد
۱۷۶

آنقره
۳۳۷ ـ ۱ ـ ٤

A | 4/6479
D | 60
F | 11

غرب جبهه‌سی قومانه‌سنه

GNKUR ATASE ARŞİVİ

مقابله‌یه مقابله، یونانلیلرك استانبوله یاپدیرمه تشبثات واجراآته عائد تاباه‌ك اهمیتنه معلوماتك برصورته لفا تقدیم قلنمسی ـ رجا ـ

اطاه حضرتلرینه عرض ایلرم
فوزیه

۱/۱۲ ٤

II ـ I

۹۹٤
۱۷/۱/۱۹

۷۲۵۸
۲۲-۱-۱۹

بو تلغرافك جوابلرنده هانکی شعبه‌نك هانکی تاریخ وقایع نومرولی تحریراته جواب اولدیغنك ذکری مرجودر .

I

ATASE ARŞİVİ

A | 4/1479
D | 60
F | 11-1

صورت

تاریخه یه تعاقب یونانستو سیاسی و فکریه ئک استانبوله ورودی
اونیه یونانیلرک استانبوله کی تشکیلاته عائد معلوماتدر .

۱ – مجموعات
۲ – یلدیزخانه
۳ – فونوغرافخانه
۴ – متفرق سیاسی
۵ – متفرق عمدی
۶ – جریده اداره سی
۷ – ایرجی تشکیلاتی
۸ – تراکیا جمعیتی
۹ – یونیون جمعیتی
۱۰ – مهاجرین جمعیتی
۱۱ – جمعیت تجاریه
۱۲ – آسیای صغری جمعیتی
۱۳ – جمعیت ادبیه

---

۱ – مجموعات :

متارکه عقدی اونیه استانبولده بروز ایدن انقلابه ، صورت ظاهره وداعیت
عثمانیه سیاسیه یه داخل اولمشدر ، بالتدریج صورتده سیاسیه
وضع ایتمشدر / سیاسیه امری : تحصیل دول انقلابیه نک اداره سنه گچمیه قدر
روم مجموعاتی یکدیگر سیاسی منافع متقابله سی ایچون بیرلرینه
بعض جمله تقاذف ایدرلردی . بوتاریخدن صکره بیرلکلری ، تورکیه مجموعاتی
عائی صورتده وجه حیاتنه دوام ایتمشدر .

A 4/4479
D 60
F 11-2

GNKUR ATASE ARŞİVİ

II

بونده استفاده ایده‌رك رومنیه‌ده ، ترکجه بر مطبوعات هیچ تشکیل ایتمه‌مشدر . حیثیت علمیه
تاریخشناس ، ادیب . شاعر ، سیاسی والحاصل هر صنفده ایدرکلری داخل ایتمش
[illegible] رباشی . بوندن معارف نظارتی اعضالرندن ([illegible]) دیرلر . تعقیب
ایتدکلری مقصد : ممالک عثمانیه‌ده یاشایان [illegible] حقنده و
[illegible] مظالم [illegible] ، حرب اعلاننده [illegible] رومنیه [illegible] ایله تحریر
وتشویق . کویا [illegible] مقاله‌لر یازمق ، یازیلان
ایشبو مقاله‌لری [illegible] دولتجه مطبوعات ترکیه طرفندن بالطبع [illegible]
ایده‌رك [illegible] . بونلرده انتفاع [illegible] پاره‌جه
الده ایتدکلری [illegible] مطبوعات [illegible] اقتباس ایدیلرکن [illegible]
مقاله‌لر . آوروپا سیاسیونده‌ده مقاله‌لر یازیلیر . [illegible] بولغاریا ، یونانی
[illegible] ، [illegible] . [illegible] انتشار ایتدیلر . یازدقجه
یازدیلر . [illegible] استفاده ایتدکلری [illegible] حقنده [illegible]
[illegible] کوستره‌جك [illegible] مقاله‌لر یازدیلر . [illegible]
[illegible] چالیشیرلردی . اساساً [illegible] ولایت [illegible] بوبابده
اولان مطبوعات ترکیه ، ذاتاً [illegible] عدم وقوفلری [illegible] مترجم
استخدام ایتمه‌دی [illegible] قالمقده‌در .

٥- بلغارستانده :

بلغارستان ، [illegible] حسیات [illegible] قرایه [illegible]
[illegible] . [illegible]
[illegible] . [illegible]
[illegible]
[illegible] . [illegible] بلغارستانه [illegible] .
[illegible] بلغارستانه [illegible] .
[illegible] . [illegible]
([illegible]) [illegible] . [illegible]

ATATÜRK ARŞİVİ
A 1/4479
D 60
F 11-3 X

III

رابطه ایله تماس و ثائق ایدی .

۱ـ فرقه : محلی کیمه که شابه کیمی بروه انتخابات جمعیتی تشکیل ایدلدی . آمایه . ازمیر ایچون . بهاقطعه . محلی نزدیک مرکزیه رابطه ایچون روابه اعضای موقته جمعیتی تعیین ایدلدی . محلی نزدیک مرکزیه آورپایه و متعاقبا بلدیه قاعده سی ده یاپیلدی . انطقیانه کیبی که انحاط تأسیس ایچون رابطه بیشقوسی بلدیه ده جمعیت موقته (لوندره) به اعزام ایدلدی . (ترسیانه) نجدی اتحادی نامیله جمعیت تشکیل ایدلدی . بو جمعیتک برنجی اعضای آورپایه اعزام وارادی نزدیکات لازمه ده بولنه . قدیمه آمریقایه عزیمت وآمریقا کیبی جمعیتی اوچ اعضا ایله استانبوله کلوب اداره زیارت ایتدی . بو جمعیت آمریقا بوتاشانه وسائر برده وقتیله هجرت ایتمش رومی بالتویه ازمیر وتراقیایه اعاده برویا غائله هیئتی کوندیلدی . آمریقاده متفرق رومیلیا ولرده برچوق آیلق مجلسلر وجود . وجوده کلدی . یونانیستانک اعدای اجنبیه اصدا ایتمکله . یونانیه کوی مصافحتی بالخاصه اوستنه تأمین ایچون روسیه نزدیکه مقاومت دیپلماسیسی ، محمودیه مادی یونانیه یونانیلر یونانیه بازلدی . استانبول اووقت زیارته کلمه کرکله مرآتی (مانا آلیس) . طاطاوله کیبی نده ایدیکی بلده متعصبانه مرتفعه فندیلره آتمدی ومحمودیه سعادتک شایقه کیمه تقاوم ایدلدی وحرکته تبعه ایدلدی . اوتیه روسیه یه لشدی . کیبی مراسم روحانیه آیه تمامله شرطیه مقاصد سیاسیه جهاتیه یه عقد معاهده اولدیغه ماتوی .

۲ـ قونسولخانه :

یاسه قونسول . شارکیه متعاقب هماده ایچی آچیده استانبولده قونسولخانه تشکیلنه دهلک مباشرت ایدلدی . قونسولخانه بلدیه نه تعلقاتی توهیم ایدلدی . قونسولخانه محلی تأسیس ایدلدی . (یاسه قونسولوسی ریاستمآلتنده مرتفعه ، اوچ اعضا ویرمک لازمدر) . قونسولخانه کریدک تحاریر مهاجرتی الننده غصبنده حمده ، سلطنه قادینی تعلیم ایدکلری اصول یولیتیقه یاشیچ یتیم اولدیغه قونسولخانه آلتنده جمعیت وآیری آیری تأسیس ایدلدی . آتنه بانقسی ، سوفیه بانقسی ، جمعیت ، جمعیت ، جمعیت ،

A 4/4479
U 60
F 11-4 8

ATATÜRK ARŞİVİ

وجه‌یه جمعیتی وحشی یاسیقدن آلنه‌جاقلری وسائطدن کریلیر.

٤- حشی یاسیلر:

حشی یاسیلر، یونانستانك شرقنده کی یاشایشلرینه دیه‌کسیلیور. بو حشی یاسیلرك تأثیراتی مشاهده اولنمقده‌در. آسیائیه یونانیلرك تعقیب وتقاطع ایتمه‌سی اشبو یاسیلرك بونانلره قارشی ایجرا ایتدکلری مظالمدن ایلری کلمکده‌در. بو یاسیلرك ایجرا ایتدکلری مظالم ایله بونانلرك ایجرا ایتدکلری مظالم آراسنده بیوك فرق وار. بونانلر یالکز مدافعه ایچون سلاح آلمشلر ایدی. بو یاسیلر تدویری چوق وسیع وتشکیلاتلی بولونمقده‌در. بونلرك یولسز تشکیلاتی قصاتینی کوسترمکله برابر آسیائیه یه‌ده بیوك بر تنزل دوشورمشدر. دولت اشبو یاسیلرك مداخله‌سنه نهایت ویرمه‌لیدر.

٥- حشی عسکر:

آشاغیده کلمه‌لری یازیلی حشی عسکرك بیوك بر قسمی تشکیل ایدر. بونلر اوچ یوز یدی یوز نفر قدر عسکری بر چته‌یه تقسیم اولنمشدر. بو چته‌لرك هر بری بر یوزباشی ایله بر یاور ایله بر یاوردن مرکب اولوب، بونلر، ضابطانه، کوچك ضابطانه واردات تأمین ایدرلر. یاوره‌لرك (یاوراکدوبولوس) ایسه اشاغیده کلمه‌لری ایله ده‌ك ایدیلیر. تمامیله یالکز قاچاقچیلقله یاشایان دولتلی اهالی کوچك ضابطانه (کریل) مرکب بر عسکر تشکیل ایدرلر. بو عسکرك تشکیلاتی عثمانلی یونانلرینه بکزر. اهالی عسکریه‌یه تدخیر ولونمامقده‌در. بو عسکرك تشکیلاتی حشی عسکریه‌یه یونانستانه نسبتله، دها تأمین ایدیلمکله برابر آسیائیه‌لیلرك یاخود یونانلرك تشکیلاتی ایله مقایسه اولنورسه، بو عسکرك معلومات عسکریه‌لری کوچك درجه‌ده‌در. بالطبع مرماه حاصل ترالیا وآسیای صغرا جرحه‌لرینه اسعاف ویرمك تشکیلاتی بولنمقده‌در. یونانلرك هر فرقه‌سنده ترتیب ایدیلن اسعاف ویرمك تشکیلاتی بو عسکرده یوقدر. بو تشکیلاتك تأسیسی واشاغیده کلمه‌لری، قره‌کز، اطراف کزی وترالیا شعبات مختلفه‌سی تأسیس ایدر.

٦- تجریه اداره‌سی:

اشاغیده کلمه‌لرله یونانستانك اعاشه، الباسی وحشی عسکریه‌سنه آرضیه اولره کوره حرکت ایدیلیر. ویرتدیکه، بیاورلر مصادره‌یه اشتغال ایدر. یونانستانك کیدیك لیمانه واخذه‌کی سیر وحرکتینه نظارت ایدر. بیاورلر لیمانه یاقلشدقده بجزیونه عائد تعلیماتی ایراد ایدرلر. یونانستانك کیدیلیه تبلیغ، یونانستانك اوردوسنه کریه اعزامنه اخذ قصد مصادره ایدیلدکده نظارت ایدر وظائفیله مکلفدر.

4/4479
U 60
F 11-5 9
ATASE ARŞİVİ

٧ - ایرهی تشکیلاتی :

بدأوغلی ، بوغازایچی ، خلقکوی ، استاخول نامیله درت ایرهی بلوکی تشکیل ایدلدی بتدریج تشکیلات فوریه . اوچ درت یاشنده اعضا ایله باشلانه قدر اولوب بو مقدار یوم یوم ساحه یا چوغالمیه ویرمك ترجیح قیلدیلر . بو درت بلوکك مجموعی شمدیکی تشکیلاتك تقریبا یوزده بری قدر در . آمرلری یوقاریده ضابطانه . نفرلری ملکلره ، مقاطعه جیلره مستأجر اولمه ترجیح ایدیلمشدر . سائر مواد متعدد و متنوعه دن بولونمکده در . هر ایرهیك البسه و تجهیزاتی یاننده وکلدی خانه سنده در . پیچ باشی ، مولد مریم عیسی کی بویوك یورتلرده وه صحیا لرده یا پیلان مراسم دینیه ده محافظه صحتیه ایرهیلری ایله بیرلکده اجرا ده بولونمقده در . قاطعه ترکیه بولنده سوق ده تونیه ایلمشدر .

٨ - ترآکیا جمعیتی :

ترقی وغیرت ترآکیا روحنده اولمق اوزره بر هیئت تشکیل ایتمه و بو آیه قطعه نامو سایه واداریله اشتغال ایتمکده در . مناکبه مناقب آلدقدن و عدد قوی اوزره ترآکیا اهالی فرستیاتیه سنك اعضاسنه نظراً اکثریتی تشکیل ایتمکدن شدت و نائله ترکیه جالیشیر . سائر مملکتلرده وطنپرور جمعیتلر واسطه ایتمیر دیر . آورپاده ضمناً وبالاعتبار بولونمیر دیر وهر ده بولونمقده در .

٩ - یونتوس جمعیتی :

خلفاسنه زمانده یاشامش و یوتیچ اشتقاقاتدن مقام سلطنت محمدیه ایتمکده اولمه هیئت اساسیه یاننده یاکم شهرلرده اعضا اولمقده تمامله روم (نیاوالغلی) نامنده کی رومك تحت یاشنده اولمقده تمامله اعضادن تشکل ایتمه بر جمعیتدر . باطوم ، ارزروم ، صامسون و سیواس کبی قطعات داخلی اولمه اوزره بر یونتوس جمعیتی تأسیس ایتمیه جالیشیر . بو سایه ده تمامله اهالیدن آکثریتی ، بر اولدقجه وائر و نائله تنظیم ، پرویا نامنه هیئتلرینی تشکیل وآورپا ایله آمریقانك هر طرفنه کوندرمکده در . ارزروم مزروعاتیله یاقاسه یوجمعیته بولونمقده در .

١٠ - وطنپرور جمعیتی :

بو نامیله ده تشکل ایتمه بر جمعیتدر . کویا حکومت عثمانیه تجاوز ایدلسه روملری

ATATÜRK ARŞİVİ

تبدار آسیای صغرا و آناطولی یه کیدوب اسکله یه وظیفه سیه موظف ایسه. فی الحقیقه بوه بولوبا بولوبا سکله ایسه ده آمریقالی اوزاده یاپلوده کشی آتیه دریه توطه ایسه. دیگری بر یاندن بوجوقه تعویه ویلونه ای سکله ایتدکده قده ایسه بوطوه وظیفه سیه توغی ایسه ویلی آلدانه برجوده دوشوده بوجوایدا سنا بولکه حدیدلی یاپلیار یرلشمشدر. اسنا بولکه بیدالغاکه، غاز جیده کلایه یرشمه اولده دیگر مقدار ایکیوز یاکی اولدیغی تخمین ایدیلکده در. عمی زمانده رم جمعیتی، اسلام امکنه دیگره صاتوده آلدیغی ایجون تشکیلات خفیه سی ده موجوددر.

A	4/4479
D	60
F	11-6

۱۱- جمعیت تجاریه :

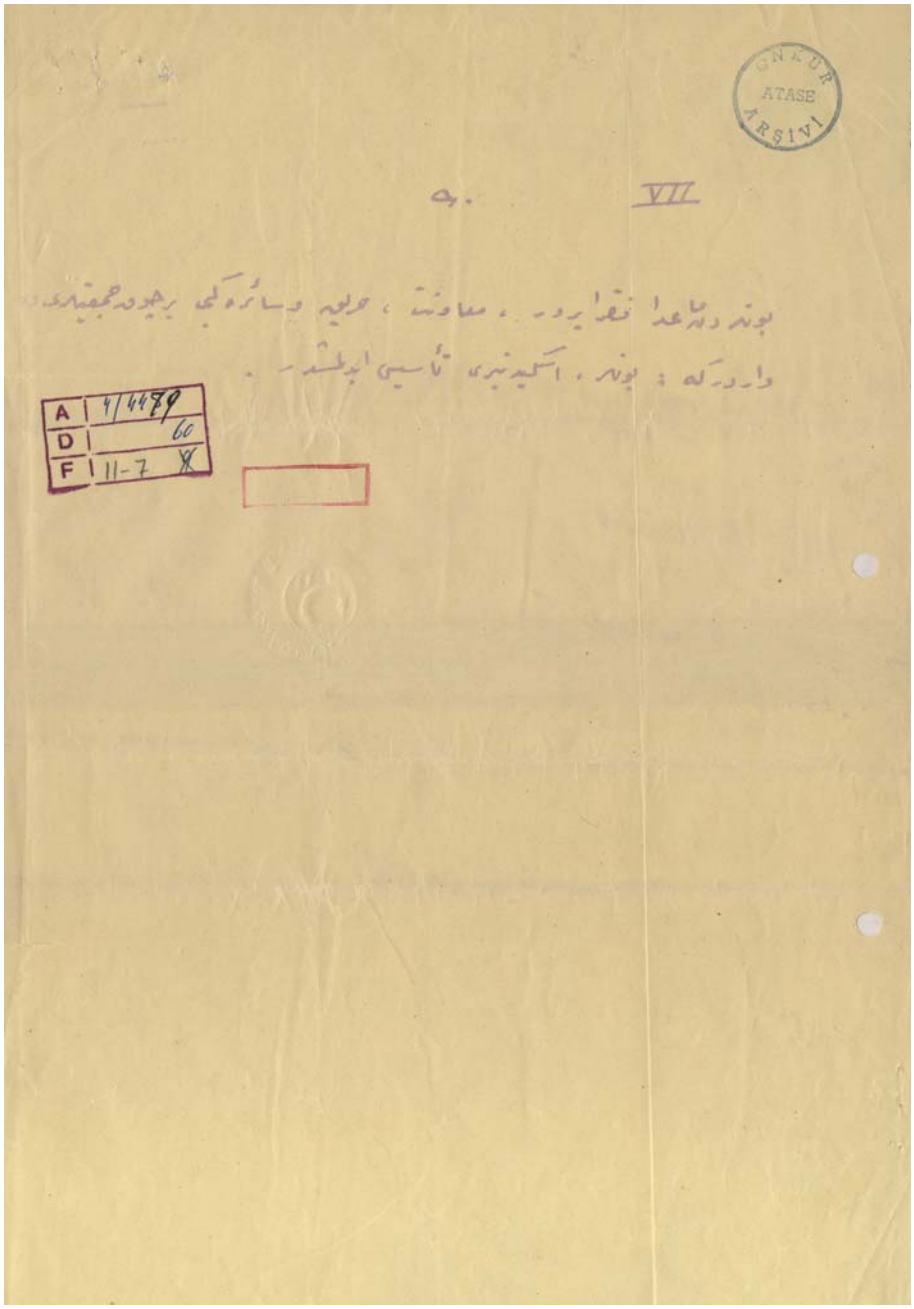
اسلام تجار انک متفرد، افلاس : ازاده فیاتری یوکسلمکدر. بیاض الرآمیه. اخراجات واوغاوتده تفوقی خزانه ایجون برسنه مقدم روم تجار اندیه ایدی کچندیه تشکل ایتمشدر. جمعیت، یونانه قونسلوسخانه سنده - عیه هاجتده - انعقاد ایدیور. باتقدر، یوکسلرده بولنان یوقسل اعضاری واسطه سیله تجار یه یی آلدهایدیکی فیاتری تقدیر وتثبیت ایدیورلر.

۱۲- آسیای صغری جمعیتی :

هاک هاکزده یونانه اردوسی طرفندن اشغال ایلیه آناطولی قسمنه ایسانیتسیز یاپدیغی تخریبات وآدم ویایه اعضا اخذ ایتمکه، تفوقیه تفوقه عدوکی روم ده اولدیغی اثبات: تجارت، صنایع ومعارفک روم النده اولدیغی عالم اعلانه ایجون تشکل ایتمه یه جمعیتدر. جمعیت، تقسیمه نائل اولدقده صکره فعالیتی یازه آنالمشدر.

۱۳- جمعیت ادبیه :

یونانه محرر ینده بدک اونمنده کی توقاتیانه غازینوسنه آچلمشده صنی کتبخانه وعمومی زیاده عمومی روم کشاده یولونه یرلیده قوانخانه دوشکل ایتمشدر. سنه لرینی موجود یوقرا کتخانه ده مکمل یر کتبخانه نوجوددر. جمعیت اعضا لرینه آکریی، عیه زمانده روم اعدادی تشکیله نده معاملدر. جمعیت بوجه واردیده یونانه ادبیات قدیمی وجدیده سی حقنده تحاریاتده بولونورلر وکتبخانه نو تزیینه وتکثیرینه چالیشورلر. یونانه نیاتروسی، بیناطوده یولری تیاتروسی کوستره، اوپراسی، حاوضده یونانه روم موسیقیسی توسیع واوطلایاره یرلرده تأسیس ایجون تشبثاته بولونمه اخص وظیفه سیدر.

ATATÜRK
ATASE
ARŞİVİ
A 4/4479
D 60
F 11-7

Büyük Millet Meclisi
Erkân-ı Harbiyye-i
Umûmiyye Riyâseti
Şu'be 2
Aded
126

Ankara
4-1-337

Garb Cebhesi Kumandanlığına

Mütârekeyi müteâkıb Yunanlıların İstanbul'da yapdıkları teşkîlât ve icrââta âid şâyân-ı ehemmiyyet ma'lûmâtın bir sûreti leffen takdîm kılınmışdır, efendim.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reîs Vekîli
Ferîk
(İmza)

---------- ----- ----------

Sûret

Mütârekeyi müteâkıb Yunan mümessil-i siyâsî ve askerîsinin İstanbul'a vürûdu üzerine Yunanlıların İstanbul'daki teşkîlâtına âid ma'lûmâtdır.

1. Matbûât
2. Patrik-hâne
3. Konsolos-hâne
4. Mümessil-i Siyâsî
5. Mümessil-i Askerî
6. Bahriyye İdâresi
7. İzci Teşkîlâtı
8. Trakya Cem'iyyeti
9. Pontus Cem'iyyeti
10. Muhâcirîn Cem'iyyeti
11. Cem'iyyet-i Ticâriyye
12. Asyâ-yı Suğrâ Cem'iyyeti
13. Cem'iyyet-i Edîbe

1. Matbûât:

Mütârekenin akdi üzerine İstanbul'a giren düvel-i İ'tilâfiyye, sûret-i zâhîrede Hükûmet-i Osmâniyyenin sansürüne müdâhale etmemişlerse de, bil'âhire tedrîcî sûretde sansür vaz' etmişlerdir. Sansür umûru tamâmiyle düvel-i İ'tilâfiyyenin idâresine geçinceye kadar Rûm matbûâtının yalnız siyâsî ve mizâh makalelerinde hissedilir derecede tecâvüz-âne ba'zı cümlelere tesâdüf edilirdi. Vaktâ ki sansür tatbîk edildi. Türkçe matbûâtını son derece sıkmışlar ve Rûm, Ermeni matbûâtını tamâmiyle serbest bırakmışlardır.

Bundan istifâde eden Rûmlar, mükemmel bir matbûât hey'eti teşkîl etmişlerdir. Hey'et miyânına târih-şinâs, edîb, mizâhî, siyâsî ve-l-hâsıl her sınıfdan ileri gelenleri dâhil etmişler ve bu hey'etin riyâsetini, Yunan Maârif Nezâreti a'zâlarından (Persis)e verdiler. Ta'kîb etdikleri metod: Hükûmet-i Osmâniyyenin bidâyet-i teessüsünden bu âna kadar gûyâ gayr-i Müslimler hakkında revâ gördüğü mezâlim ve sû-i idâre, harbin i'lânından sonra Rûmlara tatbîk edilen tehcîr ve taktîl gûyâ askerlik vesîlesiyle imhâ politikasını her gün muhtelif makalâtla yazmak, yazılan işbu makalât sansür dolayısıyla matbûât-ı Türkiye tarafından bi-t-tab' cevâbsız kaldıklarını bahâne ederek kendilerini haklı göstermeğe çalışdılar. Bunlarla da iktifâ' etmeyerek para ile elde etdikleri birçok İngiliz ve Fransız matbûâtı vâsıtasıyla iktibâs etdirdikleri bu silsile-i makalâtı, Avrupa siyâsiyyûnuna da mütâlaa etdiriyorlardı. Bu sırada Proiya, Pontus, Dorzolas, Etnos, Astir ve daha birçok gazeteleri meydân-ı intişâra atıldı. Yazdıkça yazdılar. Bi-gayr-i hakkın istîlâ etdikleri Asyâ-yı Suğrâ ve Trakya'nın nüfûsu hakkında tefevvuku Rûmlar lehinde göstermek için binlerce makaleler yazdılar. Hükûmet-i Osmâniyyenin teşebbüs etdiği umûr-ı siyâsiyyeyi derhâl haber alır ve onun cerhine be-heme-hâl çalışırlardı. Esâsen mücâdelât içerisinde pûyân olan matbûât-ı Türkiye, zâten Yunanca'ya adem-i vukufları ve bu husûsda da mütercim istihdâm etmemeleri dolayısıyla bütün bu makalât müdâfaasız kaldı ve hâlâ da kalmakdadır.

2. Patrik-hâne:

Patrik-hâne, Mütâreke akd edilir edilmez Meclis-i Cismânî ve rûhânî karârıyla Hükûmet-i Osmâniyye ile irtibâtını kat' ve mekâtib-i rûmiyyeden resmen Türkçe'yi kaldırdı. Âmir sıfatıyla tanıdığı İ'tilâf hükûmâtı mümessil-i siyâsîliklerine her gün mürâcaat eder, ve Türklerin Rûmlara karşı etdikleri mezâlim dolayısıyla pek mağdûr kalan Rûmların terfîh-i hâllerine çalışır ve asabiyyet-i dîniyye ve medeniyyelerini galeyâna getirmekden hâlî kalmadı. Girid'den celb etdiği altmış jandarma ile Patrik-hâne taht-ı muhâfazaya alındı. İstanbul'un fethinden mukaddem isti'mâl etdiği bayrağı yeniden îcâd ve Patrik-hâneye keşîde etdi. Kilîse teşkîlâtına germî-i tâm verdi. Solon Türklerin Rûmlara mezâlimini müş'ir Mâvi Kitâbı (iki cild) neşr etdi. Bu kitâbın mündericâtı Anadolu ve Rûmeli'de bulunan metropolidlerin raporlarına müsteniden yazılmış vesâik idi.

Patrik-hâne mahkemesi yeniden güşâd edildiği gibi bir de istihbârât şu'besi te'sîs edildi. Amasya, İzmir, İnöz, Çanakkale, Trabzon metropolidleri celb edilerek Meclis-i Rûhânîye a'zâ-yı muvakkate sıfatıyla ta'yîn edildi. Trabzon metropolidi Avrupa'ya ve müteâkıben Patrik Kaim-makamı da Paris'e gitdi. Anglikan Kilîsesiyle irtibât te'sîs edilerek Başpiskopos Patrik-hâne Mümessili sıfatıyla (Londra)ya i'zâm edildi. (Hristiyân Gençleri İttihâdı) nâmıyla bir cem'iyyet teşkîl edildi. Bu cem'iyyetin birkaç a'zâsı Avrupa'ya i'zâm ve orada neşriyyât-ı lâzımede bulundukdan sonra Amerika'ya azîmet ve Amerika Kilîse Cem'iyyetiyle tanıldı. Amerika Kilîse Cem'iyyeti üç a'zâ ile İstanbul'a gelerek iâde-i ziyâret etdi. Bu sırada Amerika, Yunanistan ve sâir yerlerde vaktiyle hicret etmiş Rûmları bi-t-teşvîk İzmir ve Trakya'ya iâde propaganda hey'etleri gönderildi. Mütârekeyi müteâkıb, Amerika'da mütemekkin Rûm milyarderlerden birisi ikimilyon dolar Venizolos'a, Yunanlılığın i'lâsı için ihdâ' etmekle bütün bu bâbdaki masâriflerini bi-l-hâssa o meblağdan te'mîn ediyorlardı. Rûm hâneleriyle mağazalar ve bi-l-hâssa kilîseler, umûmiyyetle mâvi boyalara boyanan levhalar Yunanca yazıldı. İstanbul'u o vakt ziyârete gelen Giridli Mîr-alây (Mazarakis) Tatavla Kilîsesinde îrâd etdiği pek mutaassıb-âne bir nutkla fesler yerlere atıldı ve umûmiyyetle gayr-i Müslimlerin şapka giymesine karâr verildi ve herkese tenbîh edildi. Ermeniler, Rûmlarla birleşdi. Kilîse merâsim-i rûhâniyyesi ayrı kalmak şartıyla makasid-i siyâsiyyece Ermeniler bir unsur-ı muâvenet olarak tanıldı.

3. Konsolos-hâne:

Başkonsola, Mütârekeyi müteâkıb hemân üçüncü ayında İstanbul'a geldi. Konsolos-hâne, teşkîlâtına derhâl mübâşeret edildi. Konsolos-hâne, Patrik-hâne ile tevhîd-i âmâl etdi. Konsolos-hâne mahâkimi te'sîs edildi. (Başkonsolosun riyâseti altında bir müstantik üç a'zâ ve bir müddeî-i umûmî). Konsolos-hâne Girid'in Osmânlı Hükûmeti elinden gasbından sonra, İslâmlara karşı tatbîk etdikleri imhâ' politikasına başlıca pîşvâ olan komite a'zâlarından ekserîsi celb ve ayrı ayrı me'mûriyyetlere yerleşdirildi. Atina Bankası, Selânik Bankası, Cem'iyyet-i Edebiyye, Cem'iyyet-i Ticâriyye, Muhâcirîn Cem'iyyeti ve mümessil-i siyâsîliğin ekser a'zâları ve me'mûrları Giridlidir.

4. Mümessil-i Siyâsîlik:

Mümessil-i siyâsîlik, Yunanistan'ın şarkdaki siyâset-i umûmiyyesinin direksiyonudur. Dîger mümessil-i siyâsîliklerle iştirâk-i mesâî etmek, âmâl-i milliyye-i Yunaniyyeyi yakından ta'kîb vazâifini der-uhde etdi. İstanbul'daki Yunan bahriyye istasyonları mümessil-i siyâsîliğin emrine verildi. Patrik-hâne umûr-ı siyâsiyyenin tedvîri husûsunda son derece muâvenetde bulundu ve bulunmakdadır. Bidâyetde polis teşkîlâtımızın noksâniyyetini göstermek için âsâyiş-i beldeyi tezelzüle uğratdı. Düvel-i İ'tilâfiyyenin müdâhâlesine sebebiyyet verdi.

5. Mümessil-i Askerî:

İ'tilâf hükûmâtı gibi Mütârekenin akdiyle berâber mümessil-i askerî geldi. Reîs olarak gelen Mîr-alây, Girid çete muhârebâtında iştihâr etmiş bir eşkıyâ reîsi erkân-ı harbiyye sınıfına geçirilerek gönderilmişdir. Maiyyeti erkân, ümerâ, zâbitân, küçük zâbitân ve efrâd kâmilen Giridlidir. Başkumandan (Paraskedöpulos)u İstanbul'a da'vet ederek yerlilere tanıtdırdı. Nümâyişler yapıldı. Kadıköyü'nde bir erzâk deposu ihdâsı vesîlesiyle on altı küçük zâbitden (Giridli) mürekkeb bir müfreze ikame edildi. Bir ahz-ı asker şu'besi teessüs ederek an-asl Yunan tebaasının ahvâl-i askeriyyesini tedkik ve gönüllü kaydıyla meşgul olmakdadır. Dîger İ'tilâf mümessil-i askerîlikleriyle Yunanistan nâmına irtibâtı te'sîs etdiği gibi ayrıca teşkîl etdiği bir istihbârât şu'besiyle her dürlü ma'lûmât-ı askeriyyeyi toplamakdadır. Bi-l-umûm Marmara sevâhiliyle Trakya ve Asyâ-yı Suğrâ cihetlerine esliha tevzî' ve çete teşkîlâtıyla meşgul olmakdadır. Yunan Salîb-i Ahmer hasta-hânelerini te'sîs ve İstanbul, Karadeniz, Adalar Denizi ve Trakya şuabât-ı muhtelifesini te'sîs etdi.

6. Bahriyye İdâresi:

İstanbul'da lenger-endâz Yunan donanmasının iâşe, ilbâs ve mümessil-i askerîlikden alacağı emirlere göre hareket etdirmek, demir atdırmak, pasaport muâmelâtıyla iştigal etmek, Yunan bandırasına gemilerin liman dâhilinde seyr ve hareketlerine nezâret etmek, Beyn-el-Mu'telifîn Liman Riyâsetinden bahriyyûna âid ta'mîm edilecek evâmiri Yunan gemilerine teblîğ, Yunan tebaasından olan bahriyye efrâdının ahz-ı asker muâmelâtına nezâret etmek vazâifiyle muvazzafdır.

7. İzci Teşkîlâtı:

Beyoğlu, Boğaziçi, Kadıköy, İstanbul nâmıyla dört izci bölüğü teşkîl edildi. Şimdilik teşkîlât fahrîdir. On dört yaşından i'tibâren yirmi iki yaşına kadar olan Rûm çocukları mâhiyye bir ücret-i mu'teber vermek şartıyla kayd olunurlar. Bu dört bölüğün mevcûdları şimdilik sekiz yüz kadardır. Âmirleri Yunan zâbitânıdır. Techîzâtları mükemmeldir. Mütârekeyi müteâkıb -kış mevsimleri müstesnâ olmak şartıyla- sâir mevâsimde müteaddid nümâyişlerde bulunmuşlardır. Her izcinin elbise ve techîzâtı yanında ve kendi hânesindedir. Yılbaşı, Mevlid-i Meryem ve Îsâ gibi büyük yortularda kilîselerde yapılan merâsim-i diniyyelerde muhâfız sıfatıyla izciler celb edilmekdedir. Ahîren debboylarda kalmak şartıyla bunlara silâh da tevzî' edilmişdir.

8. Trakya Cem'iyyeti:

Şarkî ve Garbî Trakya Rûmlarından olmak üzre bir hey'et teşekkül etmiş ve bu iki kıt'anın umûr-ı siyâsiyye ve idâriyyesiyle iştigal etmekdedir. Mütârekeyi müteâkıb aldıkları va'd-i kavî üzerine Trakya ahâlî-i Hristiyâniyyesi'nin İslâmlara nazaran ekseriyyeti teşkîl etdiklerini müş'ir vesâik neşriyle çalışdılar. Sâir memleketlerden muhâcirîn celb ve iskân etdirdiler. Avrupa'da mütemâdiyen a'zâlar bulundurdular ve hâlâ da bulundurmakdadırlar.

9. Pontus Cem'iyyeti:

Hâkan-ı sâbık zamânında Batum vilâyetinin işgali üzerine makam-ı saltanata arz-ı ubûdiyyet etmek üzre gelen Hey'et-i İslâmiyye miyânında Batum şehrinden a'zâ olarak gelen eşrâfdan Rûm (Bünyadoğlu) nâmındaki Rûm'un taht-ı riyâsetinde olarak sekiz a'zâdan teşekkül etmiş bir cem'iyyetdir. Batum, Trabzon, Samsun ve Sinob sâhil kasabâtı dâhil olmak üzre bir Pontus Hükûmeti te'sîs için çalışıyor. Bu sâhada mütemekkin ahâlinin ekseriyyeti Rûm olduğuna dâir vesâik tanzîm, propaganda hey'etlerini teşkîl ve Avrupa ile Amerika'nın her tarafına gönderdi. Trabzon Metropolidi bi-l-hâssa bu cem'iyyete çok hidmet etmişdir.

10. Muhâcirîn Cem'iyyeti:

Patrik-hânede teşekkül etmiş bir cem'iyyetdir. Gûyâ Hükûmet-i Osmâniyyece tehcîr edilmiş Rûmları be-tekrâr Asyâ-yı Suğrâ ve Trakya'ya getirib iskân etmek vazîfesiyle muvazzaf imiş. Fi-l-hakika bu dürlü muhâcirleri iskân etmiş ise de arada Amerika gibi uzak yerlerde kendi ârzûlarıyla tavattun etmiş Rûmları bir bahâne ile hicrete teşvîk ve bunları iskân etdikden sonra iş bulmak vazîfesiyle tevaggul etmiş ve buna aldanan birçok Rûmlar da bu vesîle ile İstanbul'a gelerek çâr-nâ-çâr yerleşmişdir. İstanbul'a ba'de-l-mütâreke hâricden gelib yerleşmiş olan Rûmların mikdârı iki yüz bin kişi olduğu tahmîn edilmekdedir. Aynı zamânda Muhâcirîn Cem'iyyeti, İslâm emlâkını Rûmlara satın aldırmak için teşkîlât-ı hafiyyesi de mevcûddur.

11. Cem'iyyet-i Ticâriyye:

İslâm tüccârânı mutazarrır, iflâs; erzâk fîâtlarını yükseltmek, piyasayı ele almak ihrâcât ve idhâlâtda tefevvuku kazanmak için bir sene mukaddem Rûm tüccârânından ileri gelenlerinden teşekkül etmişdir. Cem'iyyet Yunan Konsolos-hânesinde -hîn-i hâcetde- in'ikad ediyor. Bankalar, borsalarda bulundurdukları a'zâları vâsıtasıyla istihbârât-ı ticâriyyeyi elde ederek fîâtları takdîr ve tesbît ediyorlar.

12. Asyâ-yı Suğrâ Cem'iyyeti:

Hâl-i hâzırda Yunan ordusu tarafından işgal edilmiş Anadolu kısmının istatistikleri tanzîm ve Avrupa'ya a'zâ i'zâm etmek, nüfûsca tefevvuk-ı adedin Rûmlarda olduğunu isbât; ticâret, sanâyi' ve maârifin Rûmlar elinde olduğunu âleme i'lân için teşekkül etmiş bir cem'iyyetdir. Cem'iyyet, maksadına nâil oldukdan sonra fa'âliyyeti biraz azalmışdır.

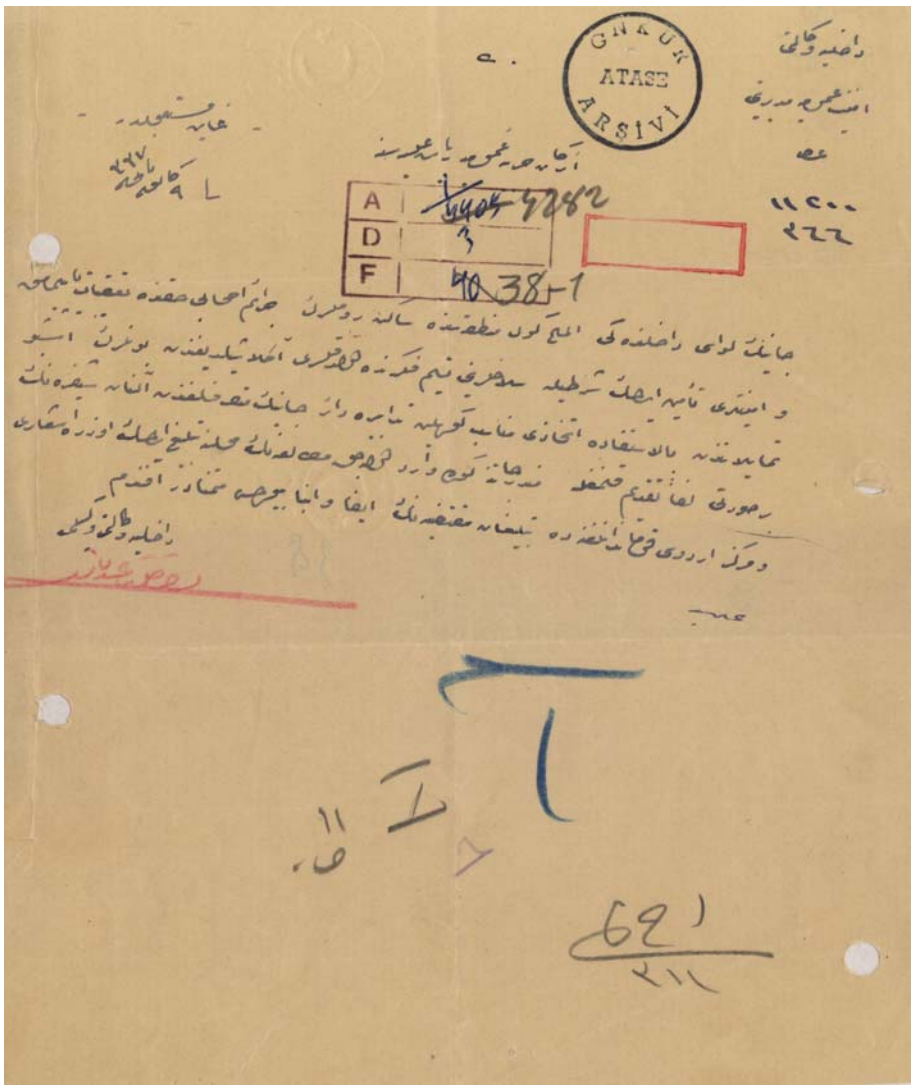
13. Cem'iyyet-i Edebiyye:

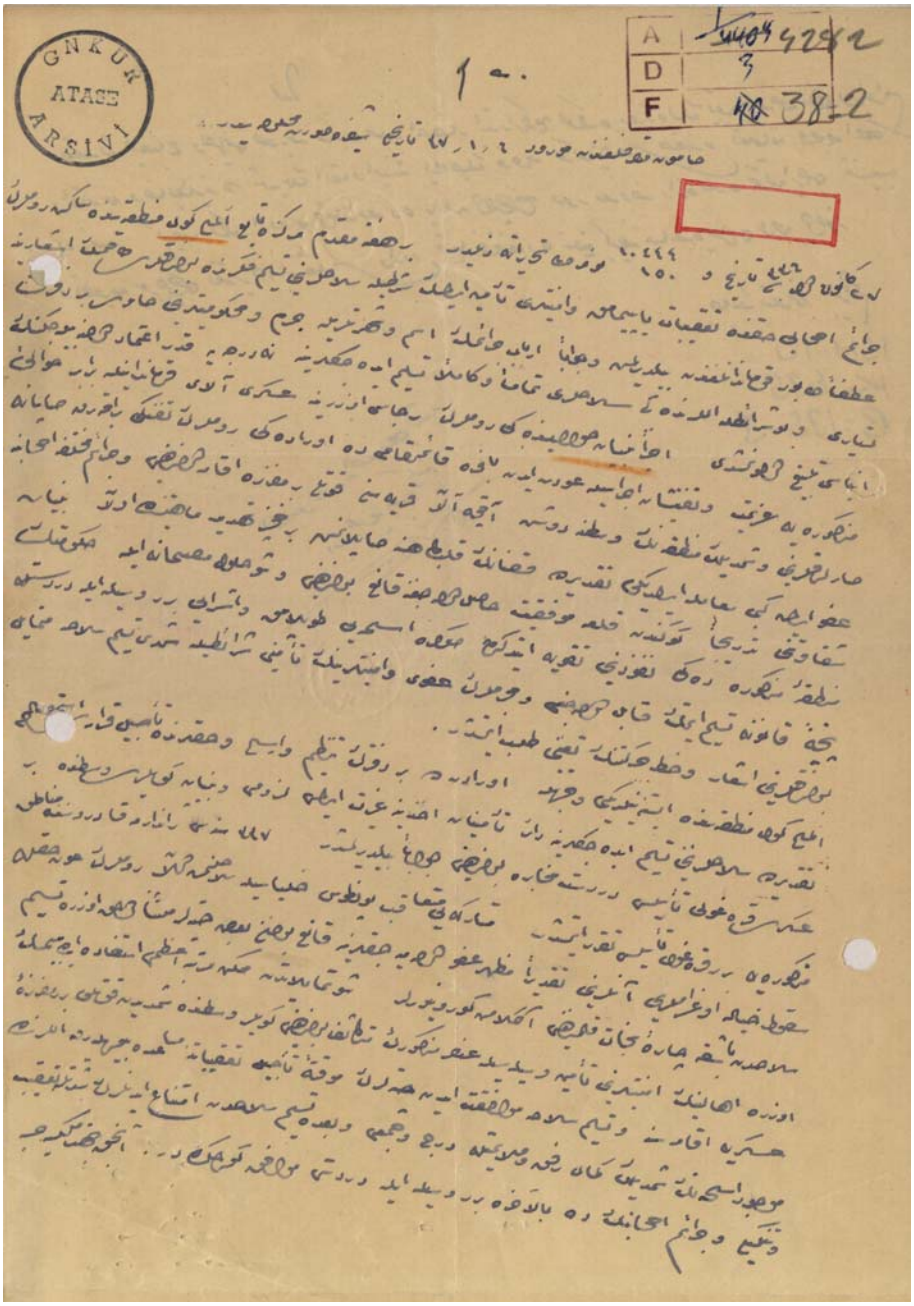
Yunan muharrirînden Beyoğlu'ndaki Tokatlıyan Gazinosu'nun arkasında mebnî kütüb-hâne ve aynı zamânda umûm Rûmlara güşâde bulundurulan kırâat-hânede teşekkül etmişdir. Senelerden beri mevcûd bu kırâat-hânede mükemmel bir kütüb-hâne mevcûddur. Cem'iyyetin a'zâlarının ekserîsi, aynı zamânda Rûm i'dâdî mekteblerinde muâllimdirler. Cerâid-i

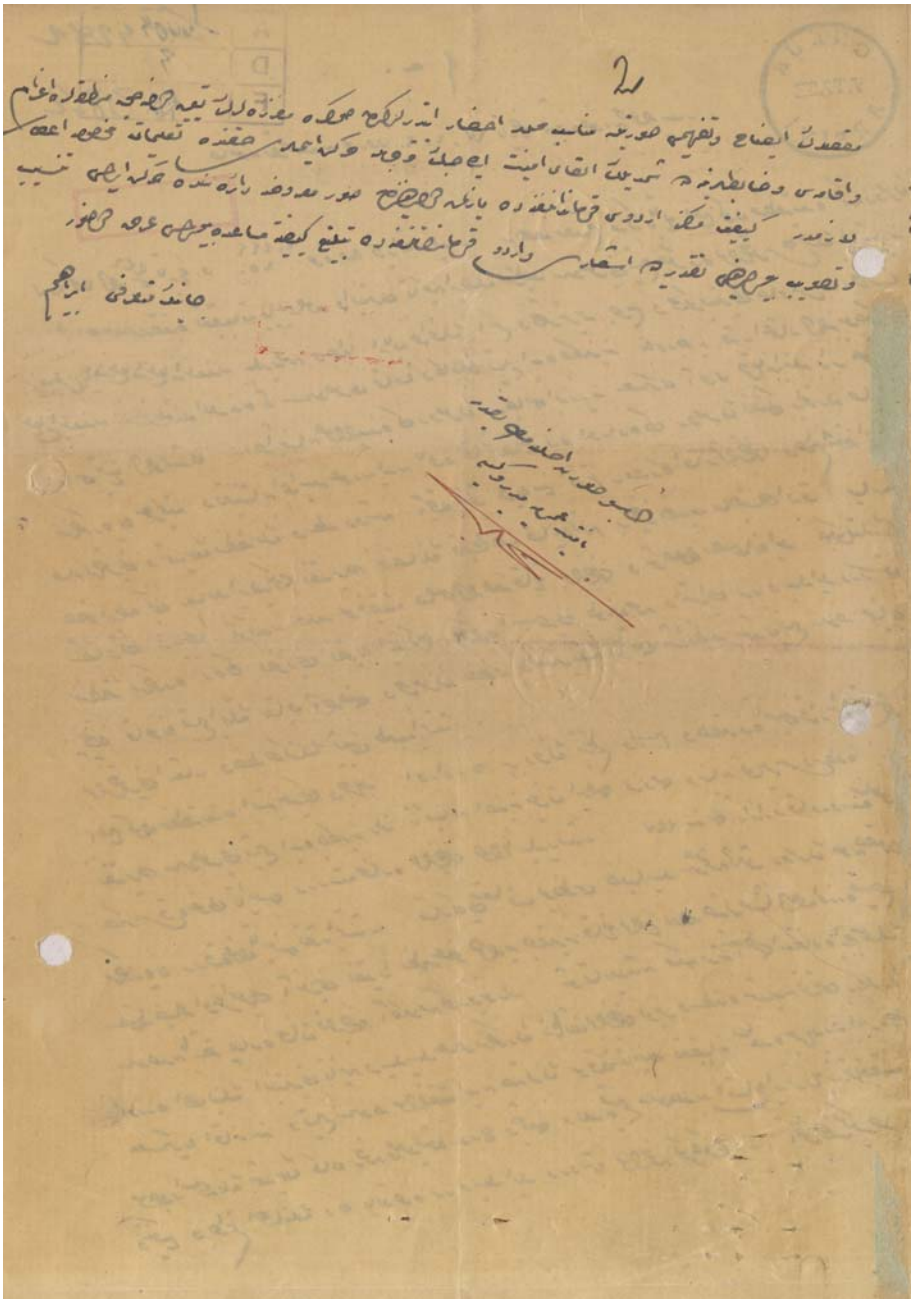
yevmiyye ve edebiyyede Yunan edebiyyât-ı kadîmesi ve cedîdesi hakkında mütemâdiyen neşriyyâtta bulunuyorlar ve kütüb-hânenin tezyîn ve teksîrine çalışıyorlar. Yunan tiyatroları, sinema kurdelaları getirib göstermek, oynatmak her tarafda bulunan Rûm mekteblerini tevsî' ve olmayan yerlerde te'sîs için teşebbüsâtda bulunmak ahass vazâifidir.

Bunlardan mâ-adâ Fukarâ-perver, Muâvenet, Harîk, ve sâire gibi birçok cem'iyyetleri vardır ki: bunlar, eskiden beri te'sîs edilmişdir.

---------- ----- ----------

Dâhiliyye Vekâleti
Emniyyet-i Umûmiyye Müdîriyyeti
Aded
11200
366

Gayet müsta'celdir

9 Kânûn-ı sânî 337

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâset-i Aliyyesine

Canik livâsı dâhilindeki Elmalıköy mıntıkasında sâkin Rûmların cerâim ashâbı hakkında ta'kîbât yapılmamak ve emniyyetleri te'mîn edilmek şartıyla silâhlarını teslîm fikrinde oldukları anlaşıldığından bunların işbu temâyülâtından bi-l-istifâde ittihâzı münâsib görülen tedâbîre dâir Canik Mutasarrıflığından alınan şifrenin bir sûreti leffen takdîm kılınmakla mündericâtına göre vârid olunacak mütâlaanın mahalline teblîğ edilmek üzre iş'ârı ve Merkez Ordusu Kumandanlığına da teblîgat-ı mukteziyyenin îfâ ve inbâ' buyurulması mütemennâdır efendim.

Dâhiliyye Vekâleti Vekîli
(İmza)

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Samsun Mutasarrıflığından mevrûd 6/1/37 târihli şifre sûret-i mahlûlüdür:

27 Kânûn-ı evvel 336 tarih ve 10444/150 numrolu tahrîrâta zeyldir. Bir hafta mukaddem merkeze tâbi' Elmalıköy mıntıkasında sâkin Rûmların cerâim ashâbı hakkında ta'kîbât yapılmamak ve emniyyetleri te'mîn edilmek şartıyla silâhlarını teslîm fikrinde bulundukları takımın iş'ârına atfen tabur kumandanlığından bildirilmiş ve cevâben erbâb-ı cerâimin ism ve şöhretleriyle cürm ve mahkûmiyyetlerini hâvî bir defterin tesyârı ve bu şerâitle ellerindeki silâhları tamâmen ve kâmilen teslîm edeceklerine ne dereceye kadar i'timâd olunabileceğinin inbâsı teblîğ olunmuşdu. Ahîren Nebyan havâlîsindeki Rûmların ricâsı üzerine askerî alay kumandanıyla berâber havâlî-i mezkûreye azîmet ve teftîşât icrâsıyla avdet eden Bafra Kaim-makamı da oradaki Rûmların tüfengi bırakarak sabana sarıldıklarını ve şimdilik mıntıkanın vasatına düşen Akçaalan karyesine kuvvetli bir müfreze ikame olunduğu ve cerâim-i muhtelife ashâbına afv edilmiş gibi muâmele edildiği takdîrde kazânın kalb-gâhına saplanmış bir hançer-i tehdîd mâhiyyetinde olan Nebyan şekavetini tedrîcen kökünden kal'a muvaffakıyyet hâsıl olacağına kani' bulunduğu ve şu hulûl-i …(?) ile Hükûmetin mıntıka-i mezkûredeki nüfûzunu takviye etdikden sonra eslihayı toplamak ve eşirrâyı birer vesîle ile der-destle pençe-i kanûna teslîm etmek kabil olacağı ve

cürmlerin afvı ve emniyyetlerinin te'mîni şerâitiyle şimdi teslîm-i silâha mütemâyil bulunduklarını iş'âr ve hatt-ı hareketinin ta'yînini taleb etmişdir.

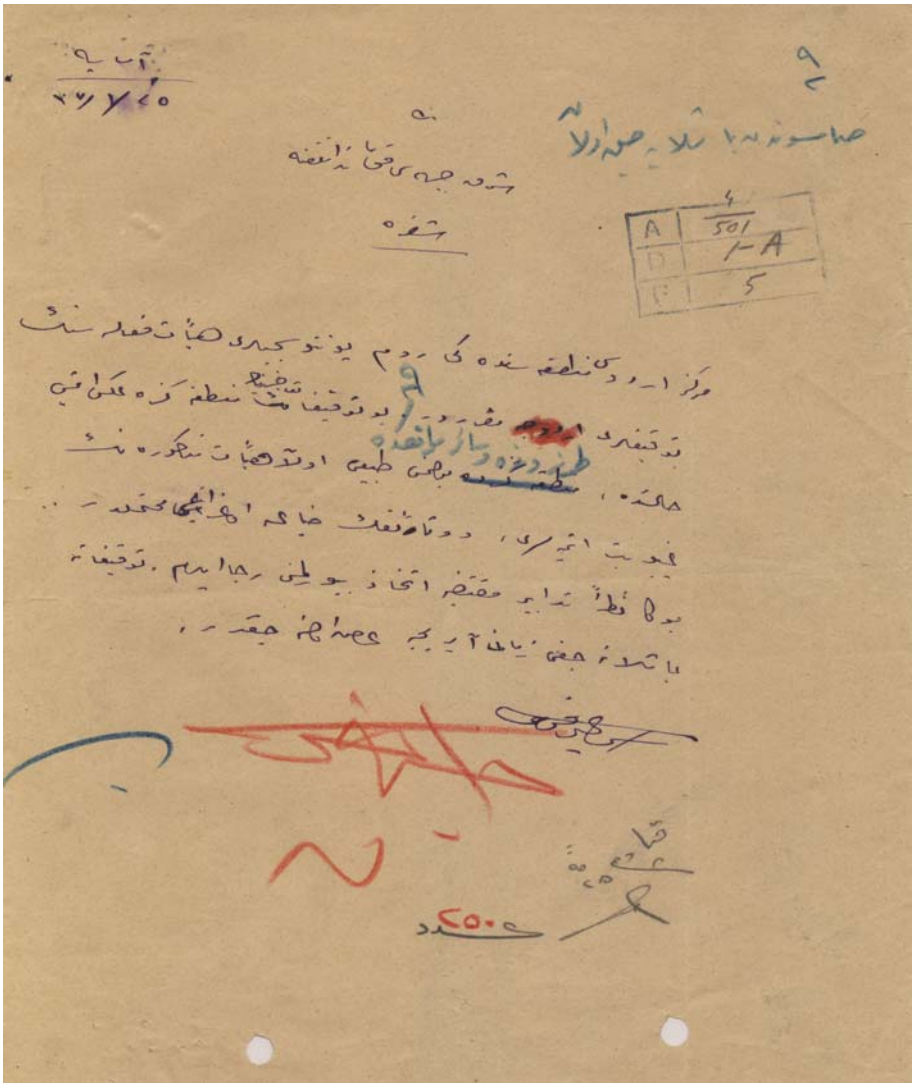
Elmalıköy mıntıkasında istenildiği vechle oradan da bir defterin tanzîm ve irsâli ve haklarında te'cîl karârı istihsâli takdîrde silâhlarını teslîm edeceklerine dâir te'mînât ahzına gayret edilmesi lüzûmu ve Nebyan köyleri vasatında bir askerî karakolu te'sîsi der-dest-i muhâbere bulunduğu cevâben bildirilmişdir. 337 senesi jandarma kadrosuna menâtık-ı mezkûrede birer karakol te'sîsi takarrür etmişdir. Mütârekeyi müteâkıb Pontus hulyâsıyla silâhlanmış olan Rûmların avn-i Hakkla sukut-ı hayâle uğramaları anlarını takdîren mazhar-ı afv olamayacaklarına kani' bulunan ba'zı çeteler müstesnâ olmak üzre teslîm-i silâhdan başka çâre-i necât kalmadığını anlamış görünüyorlar. Şu temâyülâtdan mümkün mertebe a'zamî istifâde edebilmek üzre ahâlînin emniyyetlerini te'mîn vesîlesiyle unsur-ı mezkûrun mütekâsif bulunduğu köyler vasatında şimdiden kuvvetli bir müfreze-i askeriyye ikamesine ve teslîm-i silâha muvâfakat eden çetelerin muvakkaten te'cîl-i ta'kîbâtına müsâade buyurularak ellerinde mevcûd eslihanın şimdilik kemâl-i rıfk ve mülâyemetle derc ve cem'i ve ba'de teslîm-i silâhdan imtinâ' edenlerin şiddetle ta'kîb ve tenkîli ve cerâim ashâbının da bil'âhire birer vesîle ile der-desti muvâfık görülmekdedir. Ancak cihet-i mülkiyyece maksadın îzâh ve tefhîmi sûretiyle münâsib mahaller ihzâr etdirildikden sonra müfrezelerin ta'yîn olunacak mıntıkalara i'zâm ve ikamesi ve zâbitlerine de şimdilik ilka-yı emniyyet edecek vechle hareket etmeleri hakkında ta'lîmât-ı mahsûsa i'tâsı lâzımdır. Keyfiyyet Merkez Ordusu Kumandanlığına da yazılmış olduğundan suver-i ma'rûza dâiresinde hareket edilmesi tensîb ve tasvîb buyurulduğu takdîrde iş'ârı ve Ordu Kumandanlığına da teblîğ-i keyfiyyete müsâade buyurulması arz olunur.

Canik Mutasarrıfı
İbrahim

İşbu sûret aslına mutabıkdır.

Emniyyet-i Umûmiyye Müdîr Vekîli (İmza)

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Amasya
25/1/37

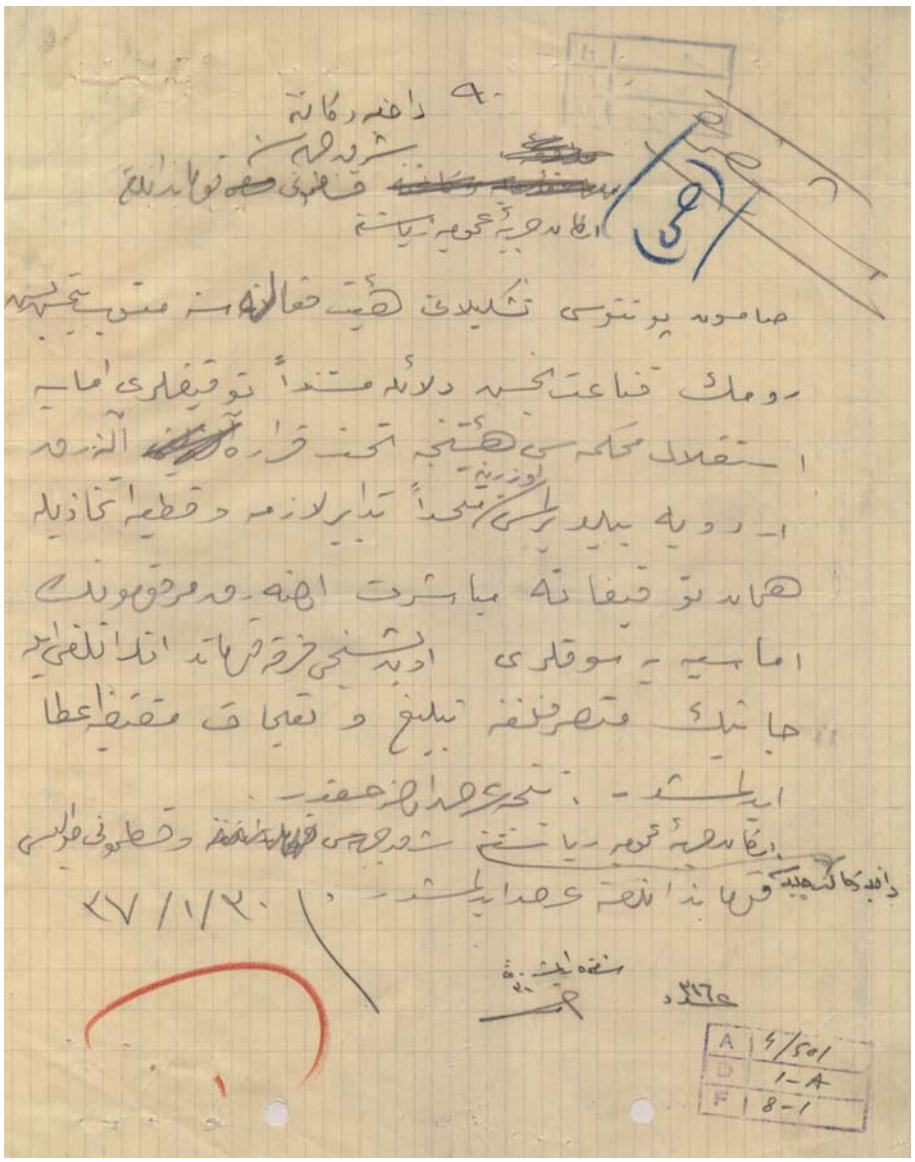
Şark Cebhesi Kumandanlığına

Şifre

Merkez Ordusu mıntıkasındaki Rûm Pontusculârı hey'ât-ı fa'âlesinin tevkifleri mukarrerdir. Samsun'dan başlayacak olan bu tevkifât haberinin mıntıkanıza aks etmesi hâlinde, Trabzon ve sâir mevâkide bulunması tabîî olan hey'ât-ı mezkûrenin gaybûbet etmeleri ve vesâikin zıyâa uğratılması muhtemeldir. Buna nazaran tedâbîr-i mukteziyye ittihâz buyurulmasını ricâ eylerim. Tevkifâta başlanacağı zamân ayrıca arz olunacakdır.

(İmza) (İmza) (İmza)

---------- ----- ----------

Şifre

Dâhiliyye Vekâletine

Şark Cebhesine

Kastamonu Kumandanlığına

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

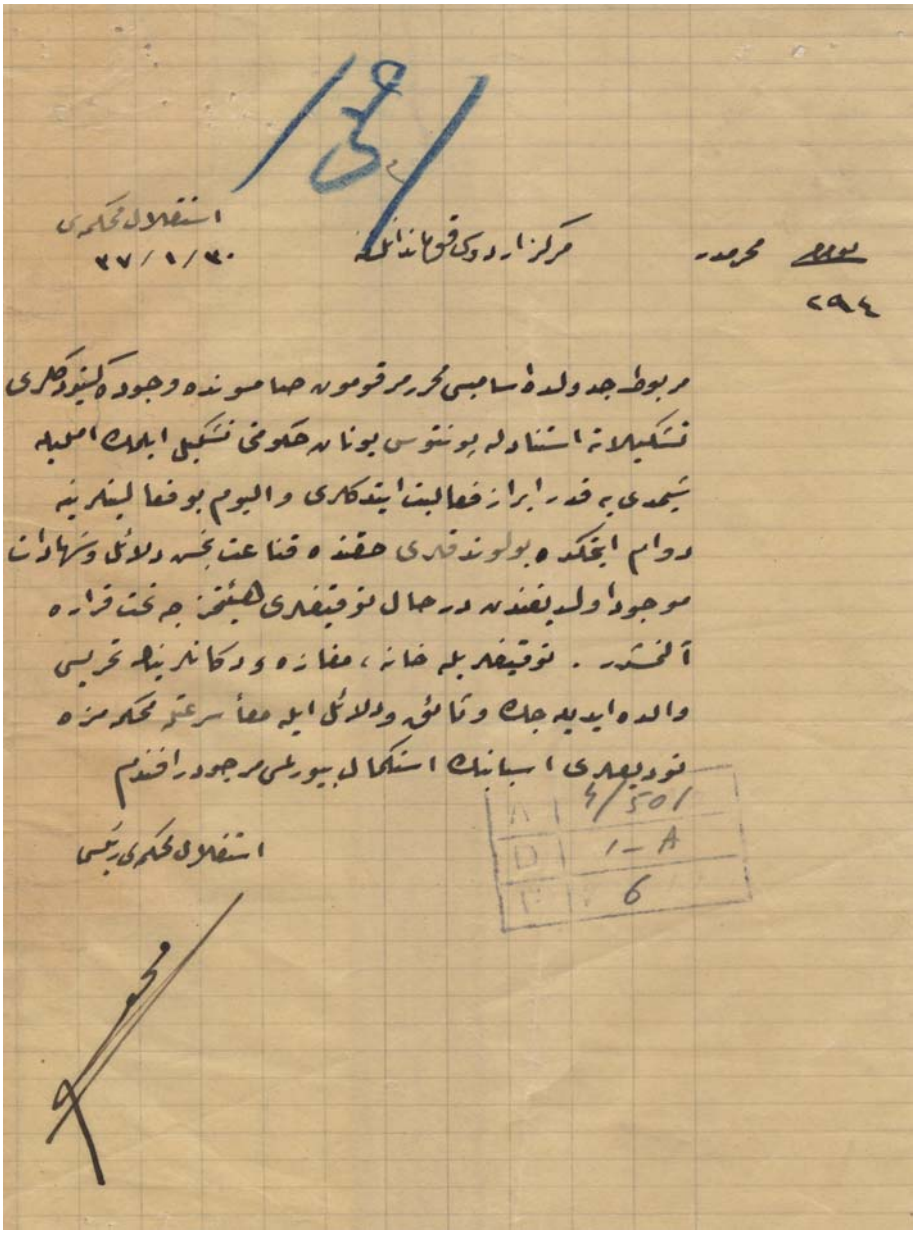
Samsun Pontus teşkîlâtı hey'et-i fa'âlesine mensûb yetmiş beş Rûm'un kanâat-bahş delâile müsteniden tevkifleri Amasya İstiklâl Mahkemesi Hey'etince taht-ı karâra alınarak Orduya bildirilmesi üzerine müttehiden tedâbîr-i lâzıme ve kat'iyye ittihâzıyla hemân tevkifâta mübâşeret olunarak merkumûnun Amasya'ya sevkleri Onbeşinci Fırka Kumandanlığı ile Canik Mutasarrıflığına teblîğ ve ta'lîmât-ı mukteziyye i'tâ edilmişdir. Netîce arz olunacakdır.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine, Dâhiliyye Vekâlet-i Celîlesine, Şark Cebhesi ve Kastamonu Havâlîsi Kumandanlığına arz edilmişdir.

30/1/37

(İmza)

---------- ----- ----------

استقلال محکمه‌سی
۲۷/۱/۴۰

مرکز اردوی قوماندانلغنه

محمد
۷۹۴

مربوط جدولده اسامیسی تحریر مرقوم بولنه حاضر اولوب وجوده گتیردکلری تشکیلاته استناداً بو تتوس یونانه حکومتی تشکیل ایدلدیکی اولیه ثمره‌لری یعنی فدرال فعالیتلرینه دوام ایچکده بولوندقلری حقنده قناعت بخش دلائل و شهادات موجود اولدیغندن دوسیه‌لری توقیفدن اطلاق جهتی قرار قیلنمشدر. توقیفدن اطلاق اولنانلرک توقیفخانه، مفارزه و رکاز نقطه تحریس والده ایدیلمه‌جک و تائوه دلائل ایله مقابل سرعتله محکمه‌ده تودیعاتی اسبابنک استکمالی بیورلمی مرجو راقدم

استقلال محکمه‌سی رئیسی

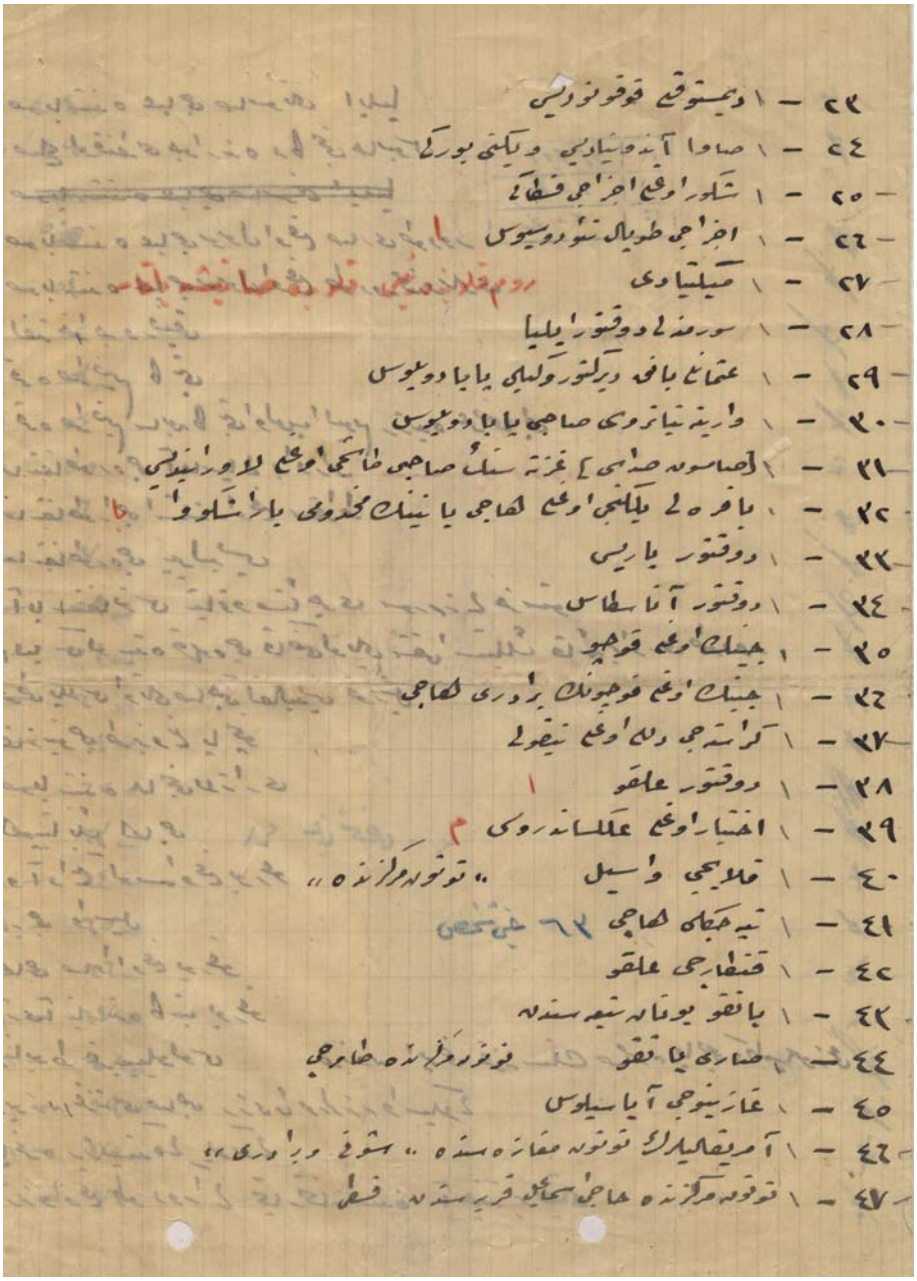
A	4/501
D	1-A
P	6

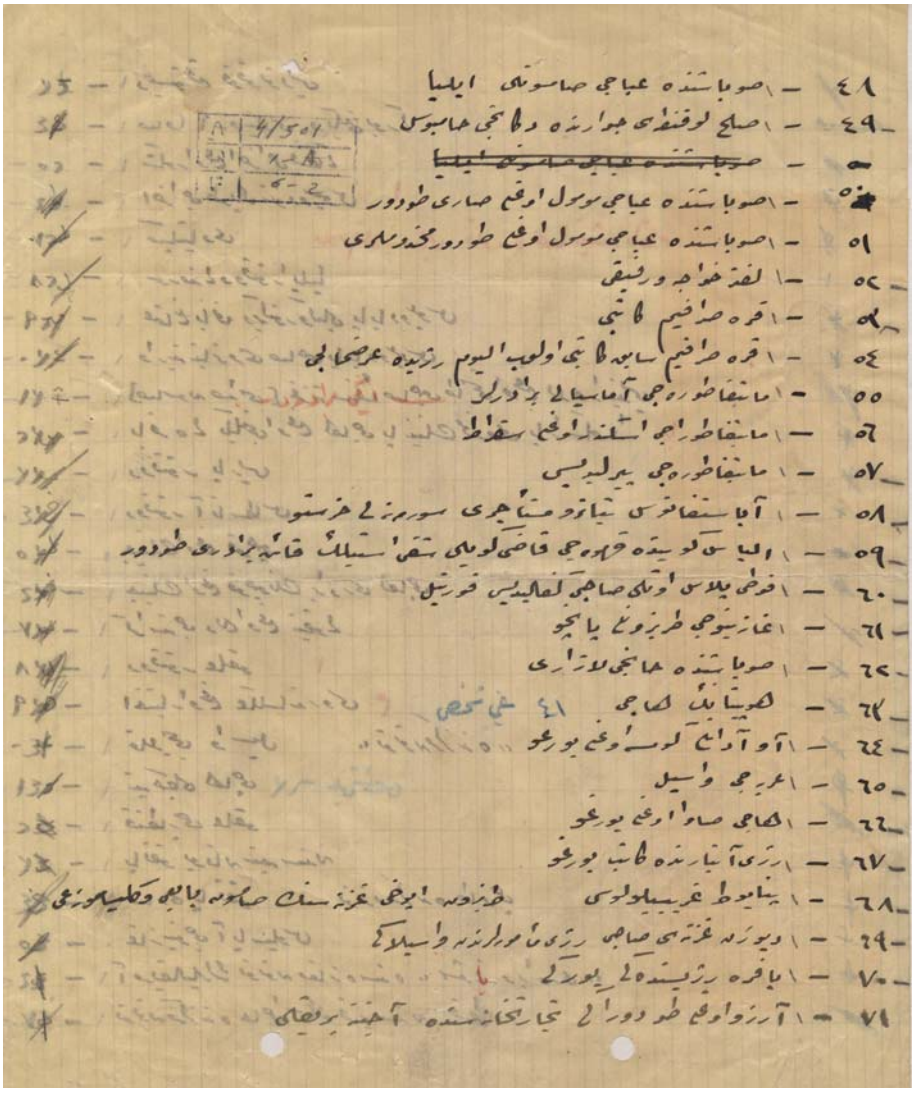
بونوس لغت نامه وفوه جزئیاتی تکمیل ایدن کلمات

اساسیه -

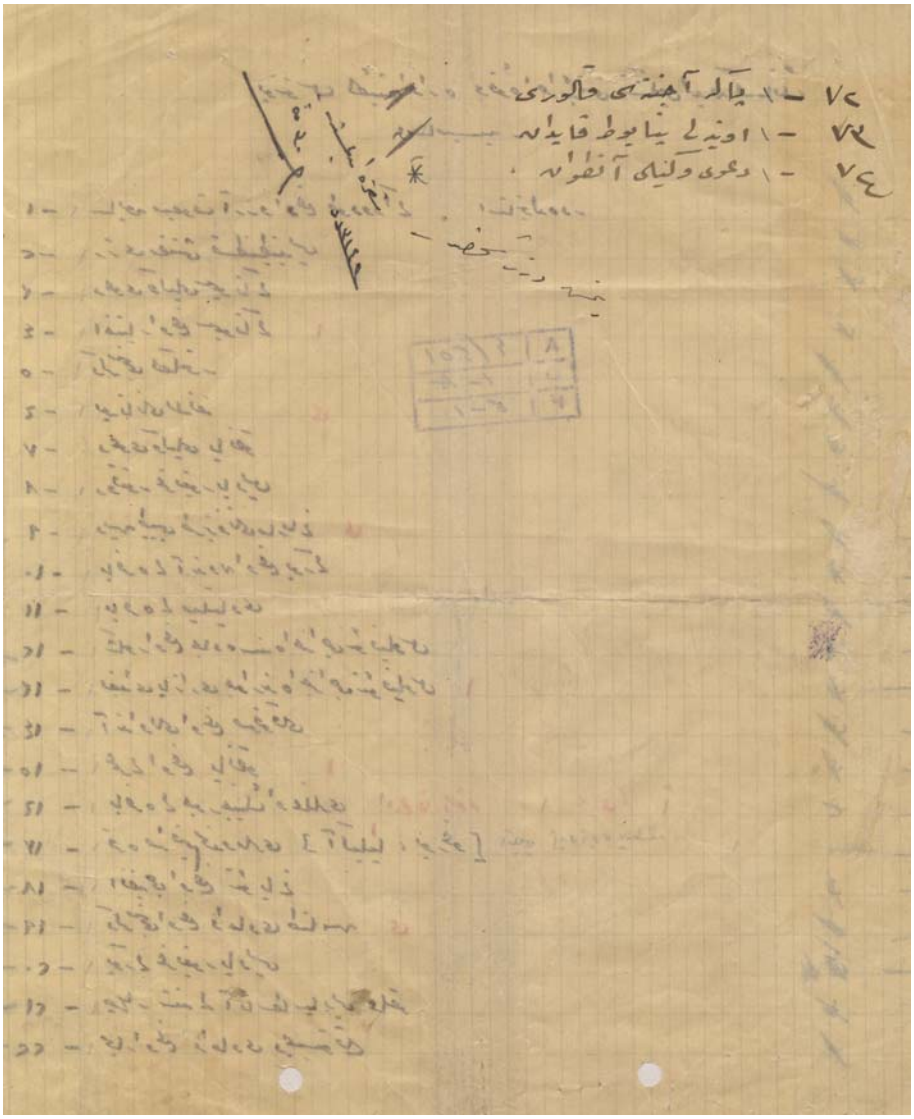
۱ - سابقه سیوت آرزو اوغلی محمود آغا استانبولده دور
۲ - رزی بفتی قسطنطنیس
۳ - دعوی وکیلی سیمونا کی
٤ - اقنیار اوغلی سیمونا کی
٥ - دکرمنجی قصابی -
٦ - یونانلی کلفت
۷ - دعوی وکیلی یانقو
۸ - دوقتور غریغور یادیس
۹ - دیمه لیسی ضربزونلی ماریانی
۱۰ - باقره لی آندونه اوغلی یورکی
۱۱ - باقره لی میلیادی
۱۲ - شاهد اوغلی حاده سنده اجزاجی ستوفیلوس
۱۳ - نقدی یازاری جواهرنده اجزاجی ستوفیلوس
۱٤ - آندولی اوغلی صرقوقلی
۱٥ - عمرلی اوغلی یانقو
۱٦ - باقره لی جورجیك اوغلی
۱۷ - قره ضیمخدومالری [آکیلیا ، یونغو]
۱۸ - انفیجی اوغلی ستویانی
۱۹ - دکرمنجی اوغلی دعادی حنا سه
۲۰ - یورکی غریغور یادیس
۲۱ - اجزاجی ستفه لی آناستاسیادیس عائله
۲۲ - نجار اوغلی دعادی دیمستوقلی

A | ٤/501
B | 1-A
C | ٤-1

٣٣ – ديمتوقع فوتوغرافيسي
٣٤ – صاوا آندوسيادس وتيلي يورگ
٣٥ – شكور اوغلي اجاجي قطاغي
٣٦ – اجاجي طويال تئودوسيوس
٣٧ – صيلتيادي
٣٨ – سورمه لي دوقتور اپليا
٣٩ – عثمانلي بانقه ديركتور وكيلي يابادوپولوس
٤٠ – واريته تياترسي صاحبي يابادوپولوس
٤١ – [صاموسونده صاحبي] غزته سنك صاحبي طاشجي اوغلي لاوراندس
٤٢ – بانقه لي يلانجي اوغلي لطفي يانيك محدومي يار اسكاوا
٤٣ – دوقتور پاريس
٤٤ – دوقتور آناستاس
٤٥ – جيبك اوغلي قوجهجق
٤٦ – جيبك اوغلي قوجهجق برادري لطفي
٤٧ – كراسته جي دلي اوغلي نيقولي
٤٨ – دوقتور علقو
٤٩ – اخبار اوغلي عكاساندروسي
٥٠ – قلايجي وسيل
٥١ – تيه ججاك لطفي
٥٢ – قنطارجي علقو
٥٣ – بانقو يوقاريه سنده
٥٤ – صاري يانقو
٥٥ – غازينوجي آياسيلوس
٥٦ – آمريقاليلرك توتونه مغازه سنده
٥٧ – توتونه مركزنده حاجي سعيد قريسنده

٤٨ — صوباشنده عباجی حماسونلی ایلیا
٤٩ — صلح لوقنه‌سی جوارنده واقع حماموس
٥٠ — ~~صوباشنده عباجی حماسونلی ایلیا~~
٥١ — صوباشنده عباجی موصل اوغلی حصاری طوروز
٥١ — صوباشنده عباجی موصل اوغلی طوروز محمود سلری
٥٢ — لفته خواجه ورثه‌سی
٥٣ — قره ضیاضیم قاتجی
٥٤ — قره ضیاضیم سابقه قاتجی اولوب الیوم رزیده عرضحالجی
٥٥ — ماسقاطوره‌جی آماسیالی بژدرلی
٥٦ — ماسقاطوره‌جی اسکنه اوغلی سقاط
٥٧ — ماسقاطوره‌جی پیرلیدیس
٥٨ — آباستفانوس تیاتودسناجری سورمه‌لی هرستو
٥٩ — الیاس کویده قهوه‌جی قاضی کویلی سقز استیلک قائه‌جی طوروز
٦٠ — فوچی بلاس اوتلی صاحبی لفالیدیس فوتیل
٦١ — غازیوجی طرزونلی یاشجو
٦٢ — صوباشنده عباجی لازاری
٦٣ — کوپیانلی کاجی ٤٢ فی شخص
٦٤ — آو آدانالی لوسه اوغلی یورغو
٦٥ — اغریجه وسیل
٦٦ — کاجی صاوا اوغلی یورغو
٦٧ — رزی آنیارنده کاتب یورغو
٦٨ — یانیوط غریبیلولوسی طرزونه اوغلی غزه‌سنف حماموه بالمه وکلیسیونی
٦٩ — دیوریه غزه‌سی صاحبی رزی مورلرنده وسیلکی
٧٠ — بافره رزیسنده‌لی یورکی
٧١ — آرزوا اوغلی طوروالی تجارتخانه‌سنده آجنه پرقالی

İstiklâl Mahkemesi
30/1/37

Mahremdir
Numro
294

Merkez Ordusu Kumandanlığına

Merbût cedvelde esâmîsi muharrer merkumûn Samsun'da vücûda getirdikleri teşkîlâta istinâdla Pontus Yunan Hükûmeti teşkîl eylemek emeliyle şimdiye kadar ibrâz-ı fa'âliyyet etdikleri ve el-yevm bu fa'âliyyetlerine devâm etmekde bulundukları hakkında kanâat-bahş delâil ve şehâdât mevcûd olduğundan derhâl tevkifleri hey'etimizce taht-ı karâra alınmışdır. Tevkifleriyle hâne, mağaza ve dükkânlarının taharrîsi ve elde edilecek vesâik ve delâil ile maan sür'atle mahkememize tevdîleri esbâbının istikmâl buyurulması mercûdur efendim.

İstiklâl Mahkemesi Reîsi
(İmza)

Pontus Hey'et-i İdâre ve Kuvve-i İcrâiyyesini teşkîl eden kesânın esâmîsidir

1. Sâbık Meb'ûs Arzo oğlu Todoraki – İstanbul'dadır.
2. Reji Müfettişi Kostantinidis
3. Da'vâ Vekîli Simonaki
4. İhtiyar oğlu Simonaki
5. Değirmenci Hektor
6. Yunanlı Langa
7. Da'vâ Vekîli Yanko
8. Doktor Grigoryadis
9. Diş Tabîbi Trabzonlu Marmani
10. Bafralı Andon oğlu Yorgi
11. Bafralı Militadi
12. Şeküroğlu câddesinde Eczâcı Teofilos
13. Buğdaypazarı civârında Eczâcı Teofilos
14. Andavallıoğlu Sofuklu
15. Ömerli oğlu Yanko
16. Bafralı Corci'nin oğulları. Üç kardeşler E., Y., A.

17. Kara Sarafim mahdûmları (Alikya, Yorgo) ikisi ayrı ayrı yazılmışdır.
18. Enfiyeci oğlu Teoyani
19. Değirmencioğlu dâmâdı Tanaş Y.
20. Yorgi Grigoryadis
21. Çarşanbalı Anastasyadis Aleko
22. Macaroğlu dâmâdı Dimestoklu
23. Dimestoklu Kokonodis
24. Sava Andonyadis ve yeğeni Yorgi
25. Şeküroğlu Eczâcı Kastaki
26. Eczâcı Topal Teodosyos
27. Milityadi. Rûm kulübünde ya'ni kulübde tanışa bakar?
28. Sürmeneli Doktor İlya
29. Osmânlı Bank Direktör Vekîli Papadopulos
30. Varyete Tiyatrosu sâhibi Papadopulos
31. (Samsun Sadâsı) gazetesinin sâhibi Taşcıoğlu Lavranidis
32. Bafralı Yelkenci oğlu Hacı Yani'nin mahdûmu Preşkeva
33. Doktor Paris
34. Doktor Anastas
35. Cinekoğlu Koçu
36. Cinekoğlu Koçu'nun birâderi Hacı
37. Keresteci Dullu oğlu Nikola
38. Doktor Aleko
39. İhtiyar oğlu Aleksandros
40. Kalaycı Vasil "Tütün Merkezinde"
41. Tepecikli Hacı. 63 aynı şahs.
42. Kantarcı Aleko
43. Yanko Yunan Tebaasından
44. Sarı Yanko Tütün Merkezinde Daracı
45.Gazinocu Ayasilos
46. Amerikalıların tütün mağazasında "Şöni ve birâderi"
47. Tütün Merkezinde Hacıismâil karyesinden Kosti

48. Şubaşı'nda Abacı Samsunlu İlya

49. Sulh Lokantası civârında Dükkâncı Hambos

50. Subaşı'nda Abacı Momol oğlu Sarı Todor

51. Subaşı'nda Abacı Momol oğlu Todor mahdûmları

52. Lefter Hoca ve refîki

53. Kara Sarafim kâtibi

54. Kara Sarafim sâbık kâtibi olub el-yevm Rejide arz-ı hâlci

55. Manifaturacı Amasyalı birâderler

56. Manifaturacı İskender oğlu Sokrat

57. Manifaturacı Perlidis

58. Ayastefanos Tiyatro müste'ciri Sürmeneli Hristo

59. İlyas köyünde Kahveci Kadıköylü şakî Estil'in kayın birâderi Todor

60. Foti Palas Oteli Sâhibi Kefalidis Kurtil

61. Gazinocu Trabzonlu Pançó

62. Subaşı'nda Hancı Lazari

63. Hopina'nın Hacı. 41 aynı şahs

64. Avadanlı Köse oğlu Yorgo

65. Arabacı Vasil

66. Hacısava oğlu Yorgo

67. Reji anbarında Kâtib Yorgo

68. Penapot Garibilolus. Trabzon Epohi gazetesinin Samsun bâyii ve kilîse müvezzii.

69. Diyojen gazetesi sâhibi Reji me'mûrlarından Vasilaki

70. Bafra Rejisindeki Yorgi

71. Arzo oğlu Todoraki ticâret-hânesinde acente Perikel

72. Pake Acentesi Kalori

73. Ünyeli Panayot Kapdan

74. Da'va Vekîli Antuan

74 Şahısdır. Şifre edilmişdir.

---------- ∞ ----- ☙ ----------

نمره: ۱۰۱
بایگانی اجدادیه
موضوع: اولیه شعبی فرقه قرنطینه صاموله متعرفه
۹/۱۵۱۰-۱۱
۹-۹

۱ — زیرده اسم و هویتی محرر تسمیه تخصص صاحبنده وجوده ارکان نشیلاته استناداً یونتوس یونانیه حکومتی نشیلاته ایمدیلیک ستدیه قدر ایراد فعالیت ایتکده والیوم بوفعالیتده دوام ایتکده بولنمری حضره قناعت بخشه دلائل و شرحیات مشروحه اولدیغنده و رجال متعرفه تشکیلاتی توقیفدری آثاره استقلال محکمه تحت تأثیر قالمقدن.

۲ — جانبدن متعرفه فنی و اولیه شعبی فرقه قرنطینه متخذاً تدابیر لازمه و فطصیه اتخاذ ایدیلک مرقومون و رجال توقیف ایتیره جکلر و تحت امنیت و محافظه آلتیره جقلردر.

۳ — مرقومون توقیفدریله برابر خانه، مفازه و دکاندن دیانجاغه کی عینی زمانده بحری ایتریلدیلک الده ایدیلجک اوراقه رهم، دفاتر و دلائل اخذ و مصادره ایدیلجکدر.

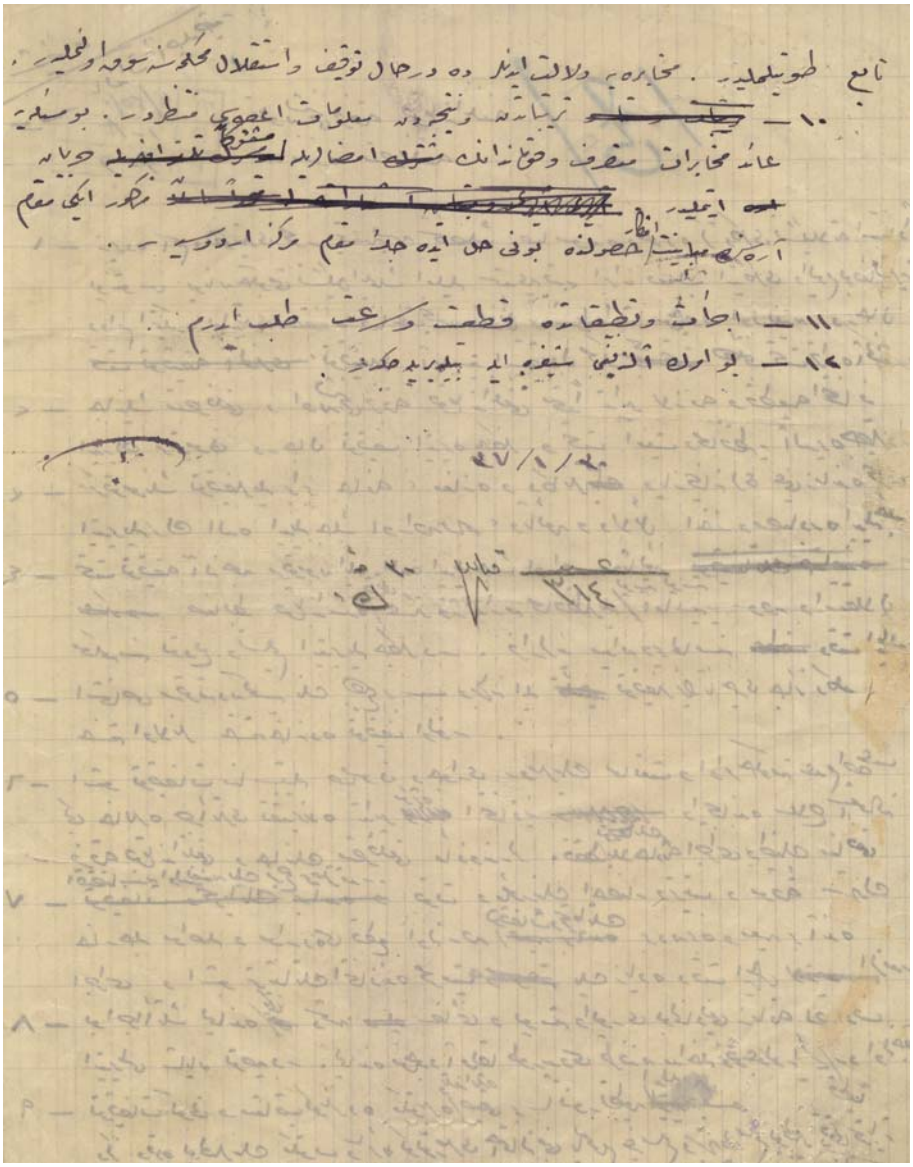
۴ — تحت توقیفه آلنجه مرقومون ایدیلدیلک الده ایدیلجک اوراقه دفاتر یونانیه یونتوس حکومتی ضابطه قرنطینه سنده / عسکر و زندارمه محافظه دیلدیکی / امانیه سوقه و استقلال محکمه تسلیم و تسلم ایتیریلجکدر. فراغنه میدانه دیرلمامسنه وقت ایلیه اشخاص مرقومه دوکتور بک چیچک ریس و برلنه ایله توقیفدریله تاجری جانز وکیلر حضه اولانلر خسته خانه ده توقیف اولنور.

۶ — اشبو توقیفات مناسبتیله صاحبوفی و جوارینی رومدیلک محافظت و اوامر حکومته عدم اطاعت کی حالاره جرأتدی تقدیرنده تدابیر قانونیه اتخاذیه دیجانده سلاح استعمالنه قرنطینه فرقه قرنطینه و جانبدن متعرفه فنی مأذونلر. فقط بلا ضرورت اجرای وظیفه منافی اقتضا بسنه اولنمیه یک درجه تجاوز ایتمه.

۷ — توقیفات و تحریاتک عجله قوت و یکدیگرینک ایضاح و ترتیب و سوقه شهرک خارجه مواصله و موارده‌ی قطع اولنره / توقیفات و تحریاتک عجله برابره و سعیه برآنده اجرای و اشبو تحریاتک اتخاذنده محرمیته دقت یک زیاده وقت ایلیه الزمدر.

۸ — بو اجراآتک لیمانده کی دیگه ضابطه و یوسته و آموری بولنمادینی زمانه تصادف ایتیرلسی شایانه توصیه در. لیمانده موجود آمریقا طوربیدوسی طرفنه بداخله دخولنه رخصت ویرلدیکی زمانده اولجه قرنطینه فرقه قرنطینه ایدیلجکدر.

۹ — توقیفات کونی و مفاد کونلرده مکتوبره / مصیبی برسانور نظمه ایدیلجکدر فرقه قرنطینه وکذا وقوعه بولجه‌دینک مکتوب و تلغرافی کونتوره‌سی اجتماعنی بالمحم غیر مسلم و تبعه‌ی مسلم بولجه دخلی تحریات نظمیه

Şifre

Mahremdir bi-z-zât açılacakdır.

Onbeşinci Fırka Kumandanlığına

Samsun Mutasarrıflığına

1. Zîrde ism ve hüviyyetleri muharrer yetmiş beş şahsın Samsun'da vücûda getirdikleri teşkîlâta istinâden Pontus Yunan Hükûmeti teşkîl eylemek emeliyle şimdiye kadar ibrâz-ı fa'âliyyet etdikleri ve el-yevm bu fa'âliyyetlerine devâm etmekde bulundukları hakkında kanâat-bahş delâil ve şahâdât mevcûd olduğundan derhâl tevkifleri Amasya İstiklâl Mahkemesi Hey'etince taht-ı karâra alınmışdır.

2. Canik Mutasarrıflığı ve Onbeşinci Fırka Kumandanlığı müttehiden tedâbîr-i lâzıme ve kat'iyye ittihâz ederek merkumûnu derhâl tevkif etdirecekler ve taht-ı emniyyet ve muhâfazaya aldıracaklardır.

3. Merkumûnun tevkifleriyle berâber hâne, mağaza ve dükkânları ve yazı-hâneleri aynı zamânda taharrî etdirilerek elde edilecek evrâk-ı mühimme, vesâik ve delâil ahz ve müsâdere edilecekdir.

4. Taht-ı tevkife alınacak merkumûn ile elde edilecek evrâk ve vesâik zâbit kumandasında kuvvetli asker ve jandarma muhâfızlarıyla posta posta Amasya'ya sevk ve İstiklâl Mahkemesine tevdî' ve teslîm etdirileceklerdir. Firârlarına meydân verilmemesine dikkat edilmelidir.

5. Eşhâs-ı merkumeden kimsenin hiçbir sebeb ve bahâne ile tevkiflerinin te'hîri câiz değildir hasta olanlar hasta-hânede tevkif olunur.

6. İşbu tevkifât münâsebetiyle Samsun ve civârı Rûmlarının mümânaat ve evâmir-i hükûmete adem-i itâat gibi hâllere cür'etleri takdîrinde tedâbîr-i mü'essire ittihâzına ve îcâbında silâh isti'mâline Fırka Kumandanlığı ve Canik Mutasarrıflığı me'zûndurlar. Fakat tevkifâtın bilâ-hâdise icrâsı vatanın menâfii iktizâsından olduğundan pek müreccah ve mültezemdir.

7. Kuvvet ve me'mûrînin ihzâr ve tertîb ve muvakkaten şehrin hâricle muvâsala ve muvâredesi kat' olunarak tevkifât ve taharriyyâtın birden bire ve muayyen bir anda icrâsı ve işbu tertîbâtın ittihâzında mahremiyyete pek ziyâde dikkat edilmesi elzemdir.

8. Bu icrâât̂ın limanda yeni düşman sefâini ve posta vapuru bulunmadığı zamâna tesâdüf etdirilmesi şâyân-ı tavsiyedir. Limanda mevcûd Amerika torpidosu tarafından müdâhale vuku bulur ise kat'iyyen redd olunacakdır.

9. Tevkifât günü ve müteâkıb günlerde mektûblara ve telgraflara sıkı bir sansür tatbîk edilmeli deniz ve kara yolcularının mektûb ve sâire götürmeleri ihtimâline mebnî bi-l-umûm gayr-i Müslim ve şübheli Müslim yolcular dikkatli taharriyyâta tâbi' tutulmalıdır. Muhâbereye delâlet edenler de derhâl tevkif ve İstiklâl Mahkemesine sevk olunmalıdır.

10. Tertîbâtdan ve netîceden ma'lûmât i'tâsı muntazırdır. Bu mes'eleye âid muhâberât Mutasarrıf ve Kumandanın imzâlarıyla müştereken cereyân etmelidir. Mezkûr iki makam arasında mübâyenet-i efkâr husûlünde bunu hall edecek makam Merkez Ordusudur.

11. İcrâât ve tatbîkatda kat'iyyet ve sür'at taleb ederim.

12. Bu emrin alındığı şifre ile bildirilecekdir.

30/1/337

(İmza)

---------- ----- ----------

صاحوه

محرم منعقده -

مرکز - دوکی - ه

توفیقات حقنده کی ۲۰/کانون ثانی/۲۷ و ۲۱۴ نمره لی تلغراف نامه لری ده افغم السنی بوکوه بولده اولنه حرکت فرمانلرنه مواصلتده انتظار ایدلدی بوکی کتدکدن کوره بشوه رك توقیفات وتدابیر لازمه نقد استریلم جکدر وقته پولیس بی جهل توقیف و یا به محل جهل اخذ شدنده آمه دکز وایوریلمی بیانده مقامی مخالفت بیلمیانلر واقع احکامی انفاذ واجرا اولنه حقنده

۲۷/۲/۱

صاحوه

A | ۶/۵۰۱
D | ۱-A
F | ۹-۲

Samsun

Mahrem müsta'celdir

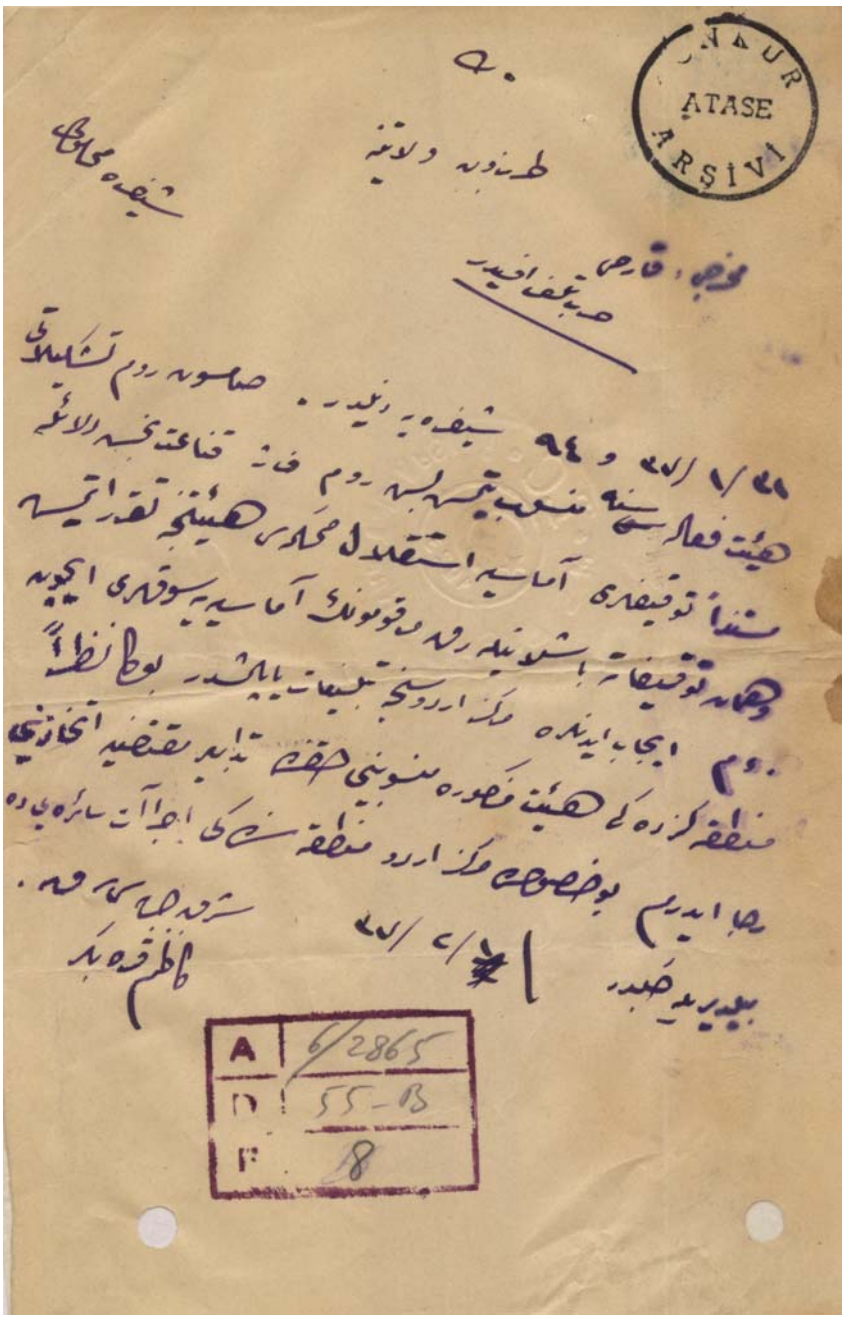
Merkez Ordusu K.

Tevkifât hakkındaki 30 Kânûn-i sânî 37 ve 314 şifreli telgraf-nâmeleri dün akşam alındı. Bugün yolda olan Fırka Kumandanının da muvâsalatlarına intizâr edildi. Bu gece kendileriyle görüşülerek tertîbât ve tedâbîr-i lâzıme takarrür etdirilecekdir. Fazla yolcuyu hâmil bulunduğu ve yarın geleceği anlaşılan Akdeniz vapurunun limandan mukareneti müteâkıb teblîgat-ı vâkıa ahkâmı infâz ve icrâ' olunacakdır.

1/2/37

Mutasarrıf
İbrahim

---------- ℘ ----- ☙ ----------

ATASE ARŞİVİ

A 6/2865
D 55-13
F 8

Trabzon Vilâyetine

Mahreci: Kars
Harb telgrafıdır

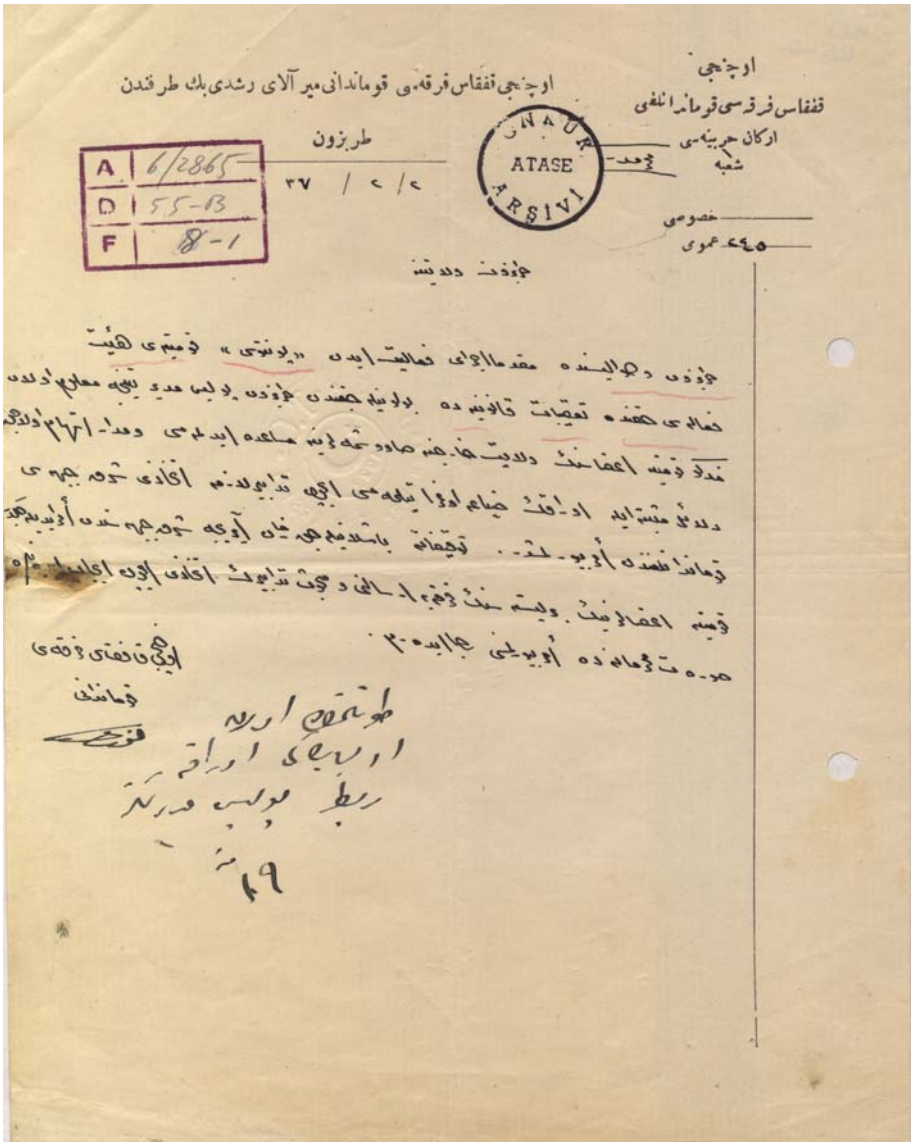
Şifre mahlûlü

31/1/37 ve 94 şifreye zeyldir. Samsun Rûm teşkîlâtı hey'et-i fa'âlesine mensûb yetmiş beş Rûm (FAS) kanâat-bahş delâile müsteniden tevkifleri Amasya İstiklâl Mahkemesi Hey'etince takarrür etmiş ve hemân tevkifâta başlanılarak merkumûnun Amasya'ya sevkleri için (RM) îcâb edenlere Merkez Ordusunca teblîgat yapılmışdır. Buna nazaran mıntıkanızdaki hey'et-i mezkûre mensûbîni hakkında tedâbîr-i mukteziyye ittihâzını ricâ ederim. Bu husûsda Merkez Ordu Mıntıkasındaki icrâât-ı sâiresi de bildirilecekdir.

1/2/37

Şark Cebhesi K.
Kâzım Karabekir

---------- ----- ----------

اوچنجی
قفقاس فرقه‌سی قوماندانلغی
ارکان حربیه‌سی
شعبه

اوچنجی قفقاس فرقه‌سی قوماندانی میر آلای رشدی بك طرفندن

طرزون
۳۷ / ۲ / ۲

خصوصی
۲۴۵ عمومی

جوذوت دیدیشه

جوذوت دولایسیله مقدماً اجرای فعالیت ایدن «یونتی» توپچی هیئتی
فعالی حقنده تعقیبات قانونیه ده بدایه جقدن جوذوت بدلیه مدیریتنه معلوم اولدقدن
صکره توپچی اعضاسنك دلدیکی جانب صاوه خانه یه مراجعه ایدرك وعده ایام اولنجه
دکین مشتایه اداره ایتمه سی ایچون تدابیر اتخاذی توصیه ایلدیکی
قوماندانلغمزه اخبار اولنمشدر. تحقیقاته باشلدیغمز جهتله یاقین آتیده توپچی
قوماندانلغنه اعزام اولنه جق اعضانك دلدیکی تدابیرك اتخاذی ایچون ایکی ضابط
مأمور قوماندانلغه ایرسال قیلنمشدر.

ایکنجی توپچی فرقه‌سی
قوماندانی

موافق اولدیغی اوزره
اجرای اوراق
ربط پولیس مدیریتنه
۱۹

Üçüncü Kafkas Fırkası Kumandanı Mîr-alây Rüşdü Bey tarafından

Trabzon
2/2/37

Mahremdir

Trabzon Vilâyetine

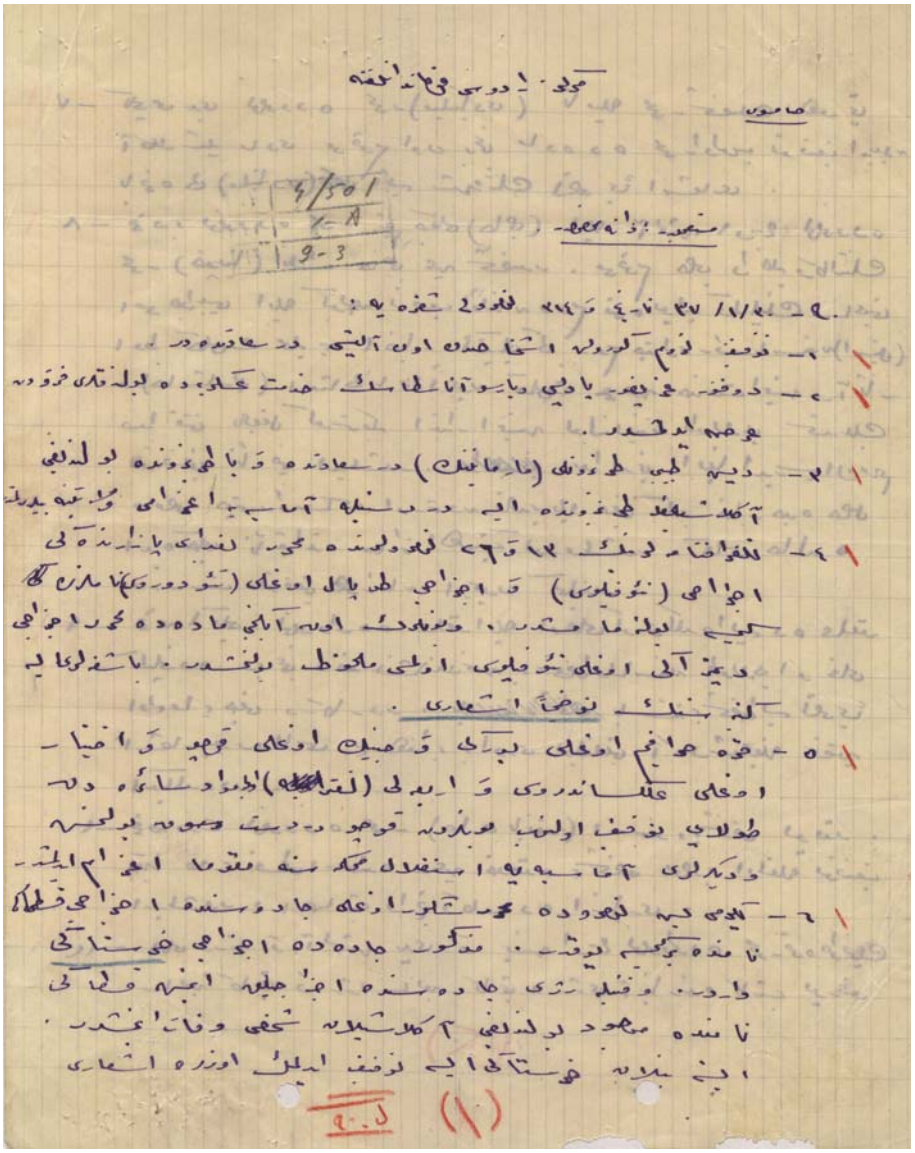
Trabzon ve havâlîsinde mukaddemâ icrâ-yı fa'âliyyet eden "Pontus" Komitesi hey'et-i fa'âlesi hakkında ta'kîbât-ı kanûniyyede bulunulacağından Trabzon Polis Müdîriyyetince ma'lûm olan mezkûr komite a'zâsının vilâyet hâricine savuşmalarına müsâade edilmemesi ve medâr-ı ittihâm olacak delâil-i müsbite ile evrâkın zıyâa uğratılmaması için tedâbîr-i lâzıme ittihâzı Şark Cebhesi Kumandanlığından emr buyurulmuşdur. Tevkifâta başlanılacak zamân ayrıca Şark cebhesinden emredilecekdir. Komite a'zâlarının bir listesinin Fırkaya irsâlini ve mebhûs tedâbîrin ittihâzı için îcâb edenlere sûret-i mahrem-ânede emr buyurulmasını ricâ ederim.

Üçüncü Kafkas Fırkası Kumandanı
(İmza)

Tutulmakda olan ol babdaki evrâka rabt.

Polis Müdîrliğine 19 minh

---------- ℘ ----- ☙ ----------

۷ – کلیجی بدی لوحودہ محور (میلیادی) نامیلہ محی شخصلہ کھوتی آکلاشیلہ سادی موقوم اون یدی سادہ دہ محی اولسہ توقیف ایدیلوب باغچہ لی (میلیادی) دکل ایسہ شہرتلک نحویہ اسعادی .

۸ – فوجہ لوحودہ بحری جملی (حاجی) ایلہ آلتمشہ اوچ لوحودہ محی (خوجہ یا) نلک حاجی عیسہ تخصیص . موقوم حاجی داخلہ وکالتلک امر جوابیی ایلہ برلیکہ توقیف اولنمامہ دوم فوہ یولیلہ دلیلسز ماعینی اوط حکومت محلہ یہ اخبار ایتدکلری کبی دوم چتلوہ رؤساسندن (اینلی) و (حاشا-لو) اسامی اشخاصیلہ حاضرہ محلہ حضرت اینسہ و آتا-صداقتی بالتحقیق کوسترمکلہ ایشبو اینسہ لولیفسنہ طولایی تحصیلک توقیفی نأمیہ ایدلمشدر . محمد بن ابی ایشبو ایدیسی ان یوم وقعی چتہ رؤساسی اوتہ دن فالدیرلہ حقی کی خارجدہ حاضر ایدہ جکی تأہیدہ حائز اهمیت کورولمشدر . قاضی حالدہ دوستلرینہ توقیفی هرزمان ایچون تمنیدہ .

۹ – فوجہ ایکی لوحودہ عاقدایلہ اوغلی کرستلکدہ ایسہ دہ علقہ تحلیلدہ وبرمجی دفعہ تخاصمندہ بر شخص اولماسندہ طولایی اوغلی اولمای جقی دکادر . محمد بن ابی بکر باشقہ بر شخص ایسہ نعویہ اشعاریلہ رولماسی مع الهناء برادری طرفندن آکلاشیلمغلہ تحقیقہ ایدلمکدہ در .

۱۰ – فوجہ درت لوحودہ محی (حاجی بانقہ) اسمندہ بر شخص بولمقدہ . بنا علی فعلی اسمندہ وعیہ غدقدہ بر شخص بولمدیغندن توقیف ایدلمشدر . اصابت واقع دکلدہ انباری .

۱۱ – اماسیہ درت و آلتمشہ یدی و بنسہ اوچ لوحودہ محی قوہ طرفیلہ سابقہ کاتبی وزری سابق کاتب و دفتری آبانزدہ کاتب یوزیو

(۲)

و ادبه کلیا بولمق) نامونده لیی بولمامق لزوم بیلدیرمک نصیحی .
۱۱ - باغوه تربیه ک بعد لبنک توقیفی نامنا طلفه بازلسدر .
۱۲ - الله آبلک نمودوده (لغت خواجه) و رفیق کوتر لکده ایسه ده
لغت رفقه مقصد ایچون کلوبجی (خویغو - غویغو - یادیسی) ایسه
موضوع ایله بر لکده اولمق توقیف و آسایش اخلال ایلمکدر .
رفقا باکز بخصوص ایله تقویهٔ اشاری .
۱۳ - مثلو - استخامه ماعدا توقیفی ازبار - جیلدیه کلمانده تحقیقه
ادعا نامه ایله جواباً دفاعیه و کالتنه وبریلیه امی
اوزرینه بر بیانده مزه بولیبر وکلای ایله آلنی رسم بیچاق
بلدیه وقته دوسیه توقیف ایلمکدر .
۱۵ - کوچک بولوده بولونیان دوستلرمانه وکوکه بولنیانلرمانه مراجعه اولری
ایله مقابله لری کامیاً تحری و الده ایدیلوب اوراده اخذ اولنمقدر .
۱۶ - موقوفیه بیانده قحانه بانه نعیمی دیلوب معاونی بولنمقده در .
وظیفه سی درعهده ایدیلدیکی معاونه بولنمامسی مبنی بانوبعاملدی ده
مطلع قالمقدر . معاملات جاریه نک سلامتجه وفاجه سی ایچون
موقوفک وظیفه سنک هر هانکی بر حصه سنه نائبی اسابق استعمالی
مقامنه داخلی وکالتنه عرضه ایلمکدر .
۱۷ - محقیقه اوراقنک بر لده پیوند لی عرضه اولنمقدر .
۱۸ - اشبو نسخه ۲۷/۷/۴ تاریخ و (۲۸) عدد لی مطبقی ایله ویلیر .

(۳)

A	4 / 501
D	1 - A
F	9 - 4

Samsun

Merkez Ordusu Kumandanlığına

Müsta'celdir; zâta mahsûsdur.

C- 30/1/37 târih ve 314 numrolu şifreye:

1. Tevkifine lüzûm görülen eşhâsdan on altısı Der-saâdet'dedir.

2. Doktor Grigoryadis ve Parsu Anastas'ın hizmet-i askeriyyede bulundukları Fırkadan arz edilmişdir.

3. Diş Tabîbi Trabzonlu (Marmani'nin) Der-saâdet'de veyâ Trabzon'da bulunduğu anlaşılmakla Trabzon'da ise der-destiyle Amasya'ya i'zâmı vilâyetine bildirilmişdir.

4. Telgraf-nâmelerinin 13 ve 26 numrolarında muharrer Buğdaypazarı'ndaki Eczâcı (Teofilos) ve Eczâcı Topaloğlu (Teodoros) nâmlarında kimse bulunamamışdır ve bunların on ikinci mâddede muharrer Eczâcı Dimitraki oğlu Teofilos olması melhûz bulunmuşdur. Başkaları ise künyesinin tavazzuhan iş'ârı.

5. Kara Sarafim oğlu Yorgi ve Cinekoğlu Koçu ve İhtiyar oğlu Aleksandros ve Erbaalı (Lefter) evvelce mevâdd-ı sâireden dolayı tevkif olunub bunlardan Koçu der-dest-i sevk bulunmuş ve dîgerleri Amasya'ya İstiklâl Mahkemesine mukaddemâ i'zâm edilmişdir.

6. Yirmi beş numroda muharrer Şeküroğlu câddesinde Eczâcı Kastaki nâmında bir kimse yokdur. Mezkûr câddede Eczâcı Hristaki vardır. Vaktiyle Reji câddesinde eczâcılık etmiş Kastaki nâmında mevcûd bulunduğu anlaşılan şahs vefât etmişdir. İstenilen Hristaki ise tevkif edilmek üzre iş'ârı.

7. Yirmi yedi numroda muharrer (Milityadi) nâmıyla muharrer şahsın hüviyyeti anlaşılamadı merkum on birinci mâddede muharrer olub tevkif edilen Bafralı (Militadi) değil ise şöhretinin tasrîhen iş'ârı.

8. Kırk bir numroda muharrer Tepecikli (Hacı) ile altmış üç numroda muharrer (Hopina)nın Hacı aynı şahısdır. Merkum Hacı Dâhiliyye Vekâletinin emr-i cevâbîsi ile bugün tevkif olunan Rûm metropolid vekîlinin mesâîsini evvelce hükûmet-i mahalliyyeye ihbâr etdiği gibi Rûm çeteleri rüesâsından (Estil) ve (Haşaryo) emsâlini imhâ' için hükûmete arz-ı hidmet etmiş ve âsâr-ı sadâkatini bi-l-fi'l göstermeğe ibtidâr etmiş bulunduğundan dolayı şimdilik tevkifi te'hîr edilmişdir. Mevâidini îfâ ederse en mühimm ve muzırr çete rüesâsı ortadan kaldırılacağı gibi hâricde hâsıl edeceği te'sîrât da hâiz-i ehemmiyyet görülmüşdür. Aksi hâlde der-dest ve tevkifi her zamân için mümkündür.

9. Kırk iki numrolarda Aleko ile oğlu gösterilmekde ise de Aleko geçenlerde ve birinci def'a nişânlanmış bir şahs olmasından dolayı oğlu olamayacağı der-kârdır. Başka bir şahs ise tasrîhen iş'âr buyurulması maa-hazâ bir birâderi bulunduğu anlaşılmağla tahkik edilmekdedir.

10. Kırk dört numroda muharrer (Sarı Yanko) isminde bir şahs yokdur. Yalnız Sarı Kosti isminde ve aynı hidmetde bir şahs mevcûd olmağla tevkif edilmişdir. İsâbet vâki' değilse de izbârı.

11. Elli dört ve altmış yedi ve yetmiş üç numrolarda muharrer Kara Sarafim'in sâbık kâtibi ve Reji sâbık kâtibi ve Reji anbarında Kâtib Yorgo ve Ünyeli (Panayot) nâmlarında kimse bulunamadığından hüviyyetlerinin tasrîhi.

12. Bafra Rejisindeki Yorgi'nin tevkifi kaim-makamlığa yazılmışdır.

13. Elli iki numroda (Lefter Hoca) ve refîki gösterilmekde ise de Lefter'in refîkinden maksad Erbaalı Değirmenci (Grigor Grigoryadis) ise merkum ile birlikde evvelce tevkif ve Amasya'ya i'zâm edilmişdir. Refîki başka bir şahs ise tasrîhen iş'ârı.

14. Mezkûr eşhâsdan mâ-adâ tevkifi izbâr buyurulan kesândan kırk üç şahs ile cevâben Dâhiliyye Vekâletinden verilen emr üzerine bu miyânda metropilid vekîli ile altı Rûm bu sabâh bilâ-hâdise der-dest ve tevkif edilmişdir.

15. Gerek burada bulunub der-dest olunanlar ve gerekse bulunmayanlar mevcûd evleri ile mağazaları kâmilen taharrî ve elde edilen evrâk ahz olunmuşdur.

16. Mevkufîn miyânında Osmânlı Bank Şu'besi Direktör Muâvini bulunmakdadır. Vazîfesini der-uhde edebilecek muâvin bulunmamasına mebnî bank mu'âmelâtı da muattal kalmışdır. Muâmelât-ı câriyyenin sekteden vikayesi için merkumun vazîfesinin herhângi bir sûretle te'mîni esbâbının istikmâli makamından Dâhiliyye Vekâletine arz edilmişdir.

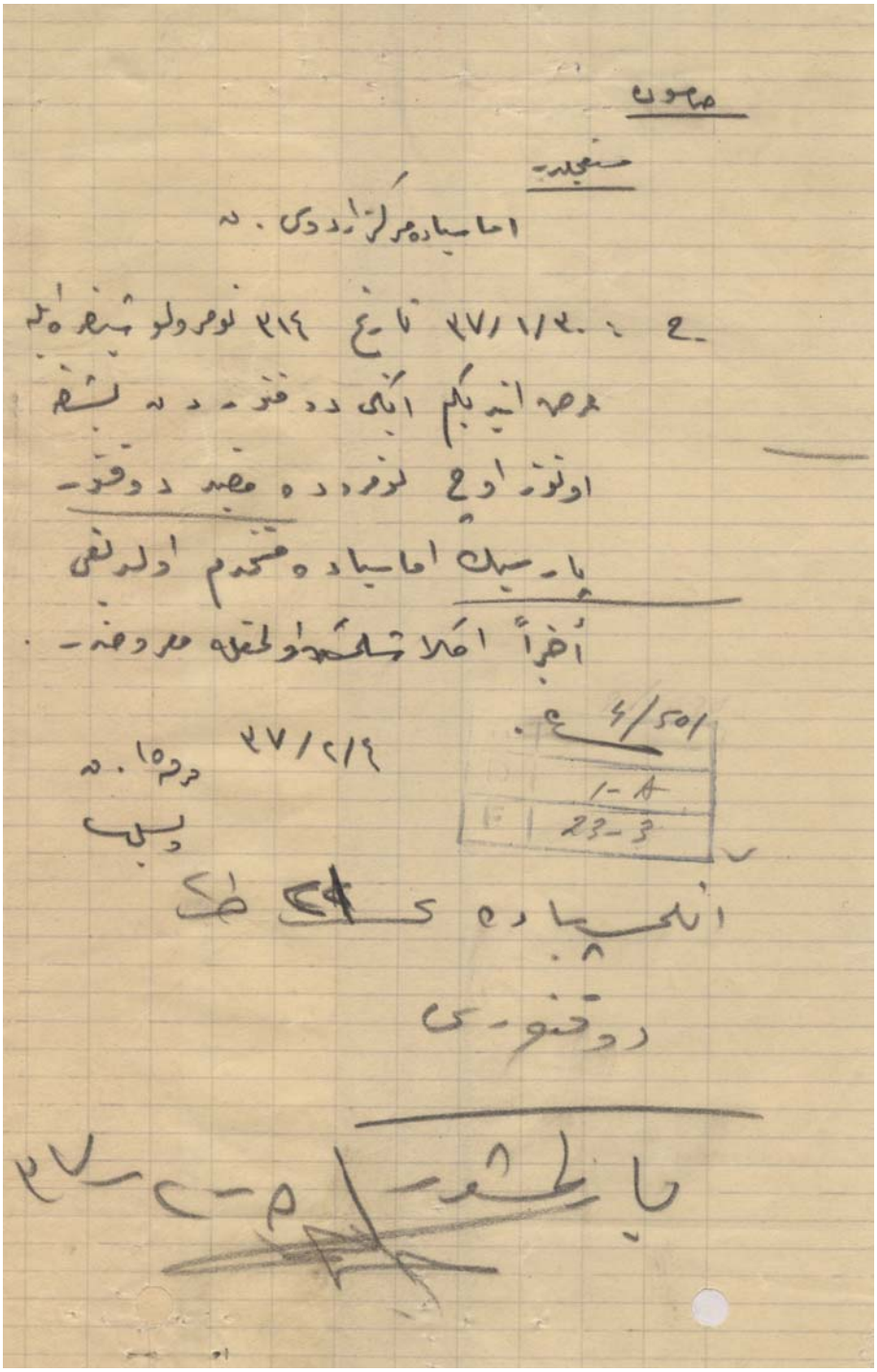
17. Merkumân evrâklarıyla birlikde pey-der-pey sevk olunacakdır.

18. İşbu şifre 4/2/37 târih ve (38) husûsî numroludur.

Canik Mutasarrıfı	15. F. K.
İbrahim	Veysel

---------- ----- ----------

A	4/501
D	1-A
F	23-10

Merkez Ordusu K.

Samsun'dan
Aceledir

2/2/37 târihli şifreye zeyldir:

30/1/37 târih ve 314 numrolu zâta mahsûs mahrem şifreli emr-i sâmîlerinde sekizinci mâddede esâmîsi muharrer Doktor Grigoryandis 22/12/36 târihinde Ankara'ya berây-i sevk Ordu emrine ve otuz dördüncü mâddede muharrer Doktor Anastas kezâ Mar'aş'a hidmet-i askeriyyesine sevk edilmek üzre Ordu emrine gönderildikleri cihetle müstahdem bulundukları mahallerce tevkifleri ma'rûzdur.

4/2/37

15. Fırka K.
Veysel

---------- ----- ----------

Samsun
Müsta'celdir

Amasya'da Merkez Ordusu K.

C: 30/1/37 târih 314 numrolu şifre ile arz etdiğim iki doktordan başka otuz üç numroda mukayyed Doktor Paris'in Amasya'da müstahdem olduğu ahîren anlaşılmış olmağla ma'rûzdur.

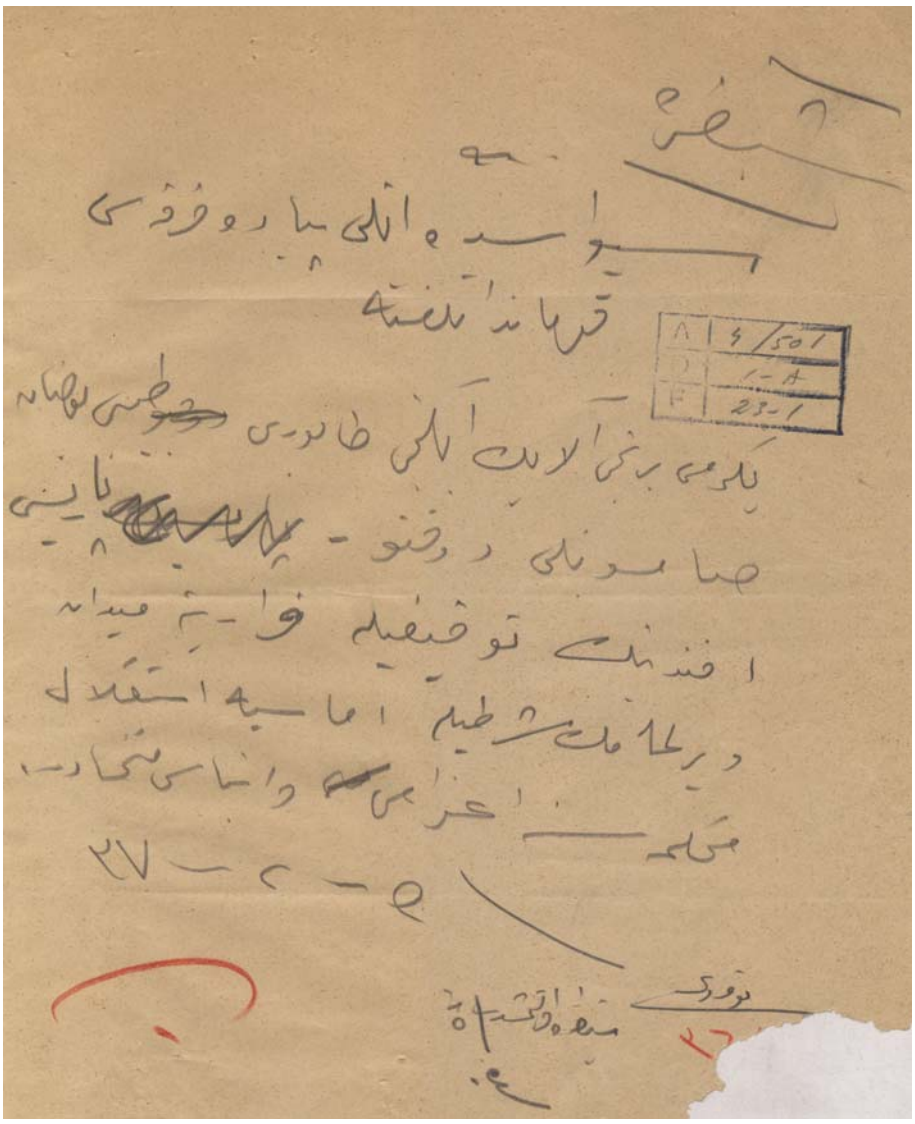
4/2/37

15. Fırka K.
Veysel

Atlı Piyâde 21. Alay 2. Tabur Doktoru

Yazılmışdır. 5/2/37

---------- ----- ----------

Şifre

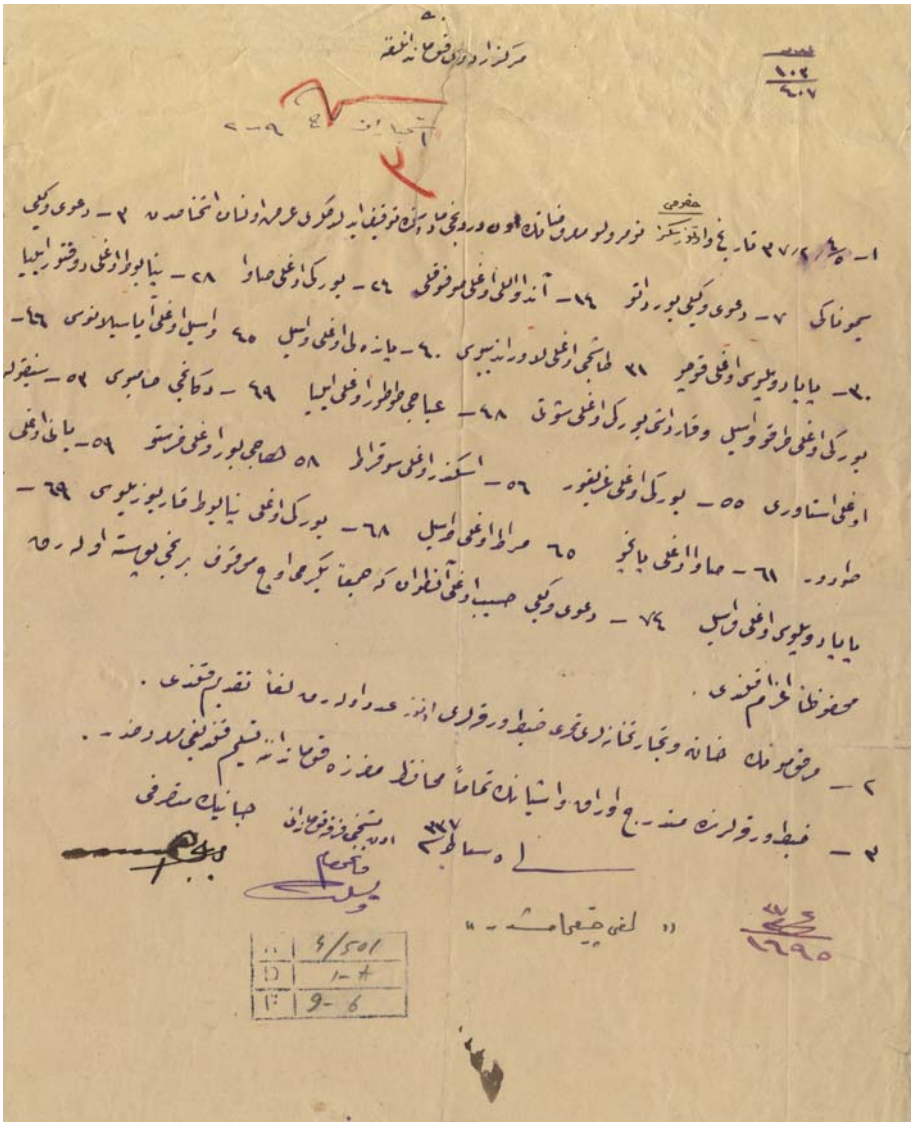
Sivas'da Atlı Piyâde Fırkası Kumandanlığına

Yirmibirinci Alayın İkinci Taburu Tabîbi bulunan Samsunlu Doktor Paris Efendi'nin tevkifiyle firârına meydân verilmemek şartıyla Amasya İstiklâl Mahkemesine i'zâmı ve inbâsı mütemennâdır.

5-2-37

(İmza)

---------- ----- ----------

Merkez Ordusu Kumandanlığına

1. 4-5/2/37 târih ve husûsî otuz sekiz numrolu ma'rûzâtın on dördüncü mâddesinde tevkif edildikleri arz olunan eşhâsdan 3- Da'vâ vekîli Simonaki 7- Da'vâ vekîli Yordato 14- Andavallıoğlu Sofuklu 24- Yorgi oğlu Sava 28- Panayot oğlu Doktor İlya 30- Papadopulos oğlu Koçu 31- Taşcıoğlu Lavrandiyos 40- Pandeli oğlu Vasil 45- Vasil oğlu Ayasilanos 46- Yorgi oğlu Tarkovasil ve kardeşi Yorgi oğlu Şöni 47- Abacı Todor oğlu İlya 49- Dükkâncı Hambos 53- Nikola oğlu İstavri 55- Yorgi oğlu Grigor 56- İskender oğlu Sokrat 58- Hacıbor oğlu Hristo 59- Yanni oğlu Todor 61- Sava oğlu Pançó 65- Murat oğlu Vasil 68- Yorgi oğlu Panayot Karbuzilos 69- Papadopulos oğlu Vasil 74- Da'vâ vekîli Hasib(?) oğlu Antuan ki cem'an yirmi üç mevkuf birinci posta olarak mahfûzen i'zâm kılındı.

2. Merkumûnun hâne ve ticâret-hâneleri taharrî zabt varakaları otuz aded olarak leffen takdîm kılındı.

3. Zabt varakalarında münderic evrâk ve eşyânın tamâmen muhâfız müfreze kumandanına teslîm kılındığı ma'rûzdur.

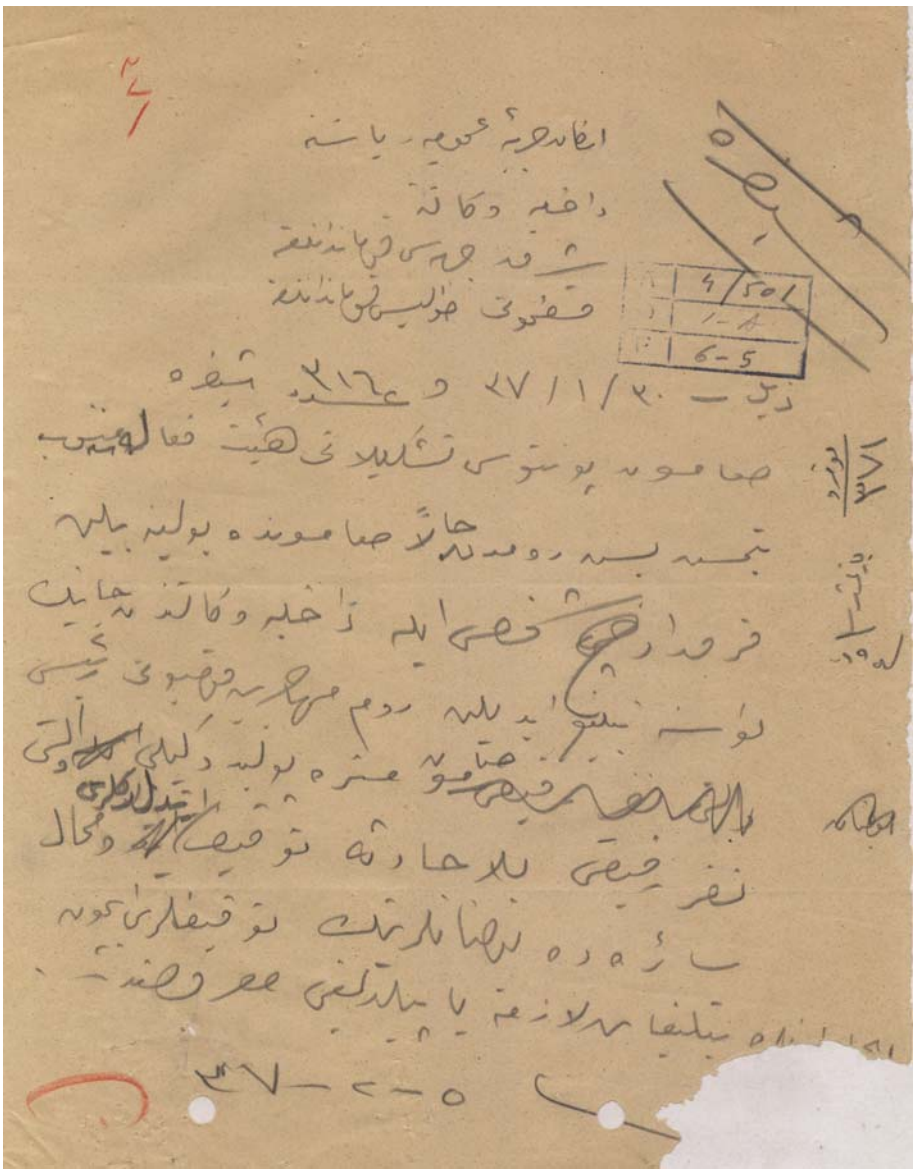
5 Şubat 337

Onbeşinci Fırka Kumandanı
Kaim-makam
Veysel

Canik Mutasarrıfı
İbrahim

"Leffi çıkmamışdır."

---------- ℘ ----- ☙ ----------

Şifre

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

Dâhiliyye Vekâletine

Şark Cebhesi Kumandanlığına

Kastamonu Havâlîsi Kumandanlığına

Zeyl – 30/1/37 ve aded 316 şifre

Samsun Pontus teşkîlâtı hey'et-i fa'âlesine mensûb yetmiş beş Rûm'dan hâlen Samsun'da bulunabilen kırk üç şahıs ile Dâhiliyye Vekâletinden Canik livâsına teblîğ edilmiş Rûm Muhâcirîn Komisyonu Reîsi Samsun metropolid vekîli ve altı nefer refîki bilâ-hâdise tevkif edildikleri ve mahall-i sâirede bulunanlarının tevkifleri için îcâb edenlere teblîgat-ı lâzıme yapıldığı ma'rûzdur.

5/2/37
(İmza)

---------- ----- ----------

بولیس ژاندارمری قرارگاهی

C-V ٤٧١

عاجل — تلگرافات

محمد وزانه محضردر :

۱ — موقوفیه‌نه (٤٣) شخص بر نجی قافله اولاره آیابه دروشده اولدیغی حالده
برکده جا علیه سعه [٨,٤٠] ده یولله جیقاریلمشدر .
۲ — محافظه‌لری یوکلاره و آتلاره بینلرینده کوچمه نظم و ترتیب اولنمشدر .
۳ — طوپچو اوزرنده کی دوربه‌لر تنزیل و تنکیث و اقامت منطقه‌لرنده
ثبت ایدیلمه‌یه‌رك ایلری آیابه اینه‌جك
وجهله .
٤ — ایشبو سعه ٦/٤/٧٧ وقوعی (٤٨) نفوس در .

A	4/501
B	1-A
C	6-4

وجهله . معرف
ویسه ابراهیم

کندی مطالعه سنده بولوده وقت و مصادفت ایتمز
بنجی فرقه و آماسیایه مواصلت ایده استقلال
محکمه سنه گوندریلدی فوتوغرافیه سوکلری مرکز قرارگاهنه
و مرکز قرارگاهنه معلومات ویرلدی استقلال محکمه سنه
بایلسه

Samsun

Merkez Ordusu Kumandanlığına

Acele ve zâta mahsûsdur:

1. Mevkufînden (23) şahıs birinci kafile olarak araba derûnunda olduğu hâlde bugün sabâhleyin sâat (8.30) da yola çıkarılmışlardır.

2. Muhâfazalarıçün jandarmadan başka bir zâbit ile yirmi nefer terfîk olunmuşdur.

3. Tarîk üzerindeki devriyeler tezyîd ve teksîf ve ikamet mıntıkalarında da taht-ı emniyyetde bulundurulmaları esbâbının te'mîn etdirildiği ma'rûzdur.

4. İşbu şifre 6/2/37 ve husûsî (38) numroludur.

15. F. K.	Mutasarrıf
Veysel	İbrahim

Kendi mıntıkasında yolda dikkat ve muâvenet etmesi Beşinci Fırkaya ve Amasya'ya muvâsalatlarında İstiklâl Mahkemesince gösterilecek tevkif-hâneye sevkleri Merkez Kumandanlığına ve Merkez Kumandanına ma'lûmât vermeleri İstiklâl Mahkemesine yazılmış.

(İmza)

---------- ----- ----------

مرکز اردو بورڈ آصف آباد

A	۶/۱۵۱
D	۱-۸
F	۶-۱

نوٹ

۱ — تاریخ و نومولود کی تحریرات عاجزانہ مرتبہ یدھی اور موقوف انعام فاضلیہ

۲ — بوکرہ دہ زیردہ محرر لدساھی اوہ سکرٹری قواہ کافیہ تحت محافظہ شدہ اولدرہ انعام قلندہ
بے — باغرہ لے اندوہ اوغلی یورکے ۲/۴۲ — باغرہ لے ملیادہ ۲/۴۳ — اجراجی طوپاک توفیلیس ۲/۴۸ —
انفیہ جی اوغلی توپانے ۲/۴۹ — دیمیتوقہ فوتوغرافی ۲/۵۱ — حاوہ تک پاکہ اندوہ اوغلی یورکے ۲/۵۵ —
سکوراوغلی جادہ شدہ اجراجی ہرتاکے ۸/۶۵ — جنیک اوغلی قوجو ۲/۶۱ — جنیک اوغلی لھجی یورکے
۲/۶۲ — دولاک اوغلی بقوہ ۲/۶۴ — قنہ جی خرہ لدھیجی اوغلی ھاقو ۲/۶۷ — جیجہ جمعیہ قریشی
۲/۶۸ — حاجی اوغلی قوطی ۲/۷۰ — مائول اوغلی طوودو ۲/۷۵ — مایفاطورہ جی یورکے بریدیس ۲/۷۶ —
الیاس کوی محتاری حاجی لدارہ ۲/۷۷ — آوارلاق کوراوغلی یورکے ۲/۷۷ — آجنہ یہ یکاچی بقولدیہ

۲/۷۸ — باکہ آجنہ ہ قولدی

۴ — نیغرہ تخراجاتہ عاملیہ ۲/۴۴ نومودہ توقوہ شرکتی ہ اجی حاری یانغو محرایدہ مکو۔
شرکتہ دہ شہردہ بوناھدہ بریمہ بولدھدی فرقدویہ ہ لدی لدقیہ اوراہ ہ یچاچہ خدمتہ
عیہ ناھی محرر۔ لدی لتحقیقہ تمک تخنیدہ خط ایدلدیکہ ومطلوب تخصیک توقوہ شرکتی ہ جی
حاری قوطی اولدیغی آکاونامہ وبریاکلنمہ ھی قاطعہ اورہ دھا اجراقیل تحقیقات اجریکوہ
بوبوستہ ایدہ سوہ ایدلمدہ۔

۵ — ۲/۵۶ نومودہ ھاموں اوغلی طوودولک محرولری محرایدہ مرتبی طوکور دہ بہ سہ اول ناھی
ایدیکی جرنط محرولری یوقدہ۔ انجی مرتومک بری وارثی قرارہ دہ وصی چتلری وکیلی
یانغو وددیکلری لقتہ واشاوری ناملندہ اوچ برادری موجودور۔ نیغرہ دہ محرولری یانلہ بولنمی
بر۔ہ اولمی ہمحالہ دیہ ایدیرلک موجود ایکی برادری تحت توقیف آلندہ۔ طلب ایدیلہ برادرلری
ایہ انعام ایدلمک اورہ انعا۔ بولمی مقتضیہ۔

۵ — ۲/۵۶ نومودہ الیوم زیدہ عرضحالی قرہ ھرانمک سابوکاچی محرایدہ بتومدہ کیمہ بولنہ عاصمہ
وقرقدویہ سندہ دہ عیہ ناملہ مفید کورلمدہ۔ امیت مفتی کاھی بلکدہ لدی لد سقطاع وقتدہ
قرہ ھرانمی اوغلی یورغو وکاچی محرر بیلکی وعرضحالیلقدہ متخرجہ قرہ ھرانمک سابوکاچی نامندہ
کیمہ ھجادیلی افادہ قلندی قرہ ھرانمک بقدجی یانغو نامندہ سابو براکیری موجود ھجہ احتیاطاً مرقومہ
تحت توقیف آلندی وفقط تحقیقات تمیم ایدلکدہ ھھھھ سوہ ایدلدی محکمہ جہ موضع کیمہ ھی موجود
ایہ انعا۔ ولدھدہ۔

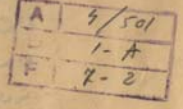
۶ — ۷۰ نومرده باغه ـ ـ بنده یورکی محرایه ده بونامده ـ ـ بنده ایکی تخمی موجود بولمیق وهرایکسنه
خانه لری تحری اولنه ده تحت توقیف آلندقدن باغه قاپمقاملغنده بیلدیرلمشدی فرق دویه شده
شفره تلفراف لریله اوده نومرده شده مقید اندوه اوغلی یورکی نامده برتخمی محرایه ده باغه
ـ ـ بنده یورکی نامده برکیمسه ک آمی یوقدر ـ تحقیقات تکمیل ایدلکده در ـ استقلال محکمه سنه
اوده نومرده مقید یورکی اولدیغی آکاه ایدیلوب ـ ـ ده تحقیقات تکمیل ایدلکده در ـ استقلال محکمه سنه
مرقوم خصوص فضله ایضاحات وار ـ ـ ایله یولی

۷ — ۹ نومرده مقید دیمه لجیی طهیروغلی ماهایک طهیروغلی بوغوس محتی آکاه شمعه کیفیت
ولدیت شاهیرانه یازلمشدی جواباً آلنان ۶ ساطح ۴۷ تاریخلی و ۲۴۲/۲۷۸ نومرولی تلغراف نامه ده مرقوم
برجه سنه اول مع عائله وعیادتنه کیدیکی بیلدیرلمشدر ـ

۸ — ۲۷ نومرده ملیادی نامده محرر شخصك ـ مع قلوبده یئی وهانیه مأمور آکاه اربابه
جویلیوس ـ ده بولونمیق یی ایفا ایدیه ۲۲ نومرده کی باغه لی ملیادیه ـ ودیعه ایلمشدر ـ
فرق دویه شده مرقوم باغه لی ملیادی موجود وبونامده باشقه برکیمسه غیر موجود ـ

۹ — اوینه لی یاپوطه خیودانه نامده برکیمسه بولنه مامشدر ـ مع هذا تحقیقات دوام ایدلکده در ـ کیفیت
اوینه قاپمقاملغنده یازلمشدی فقط لهجه ـ برجواب آلنه مدی

۱۰ — سوق اولنان تحاکمك خانه وتجارتخانه لریله تحریانه عائد کری طوز قطعه ضبط ورقه سی لفاً تقدیم
وضبط ورقه لری محرراوراق کری طوز یازیجی اوغلی سوق مقدمه سی قوماندانلغنه مأمور یکی
افندیه تسلیم قلمشدر ـ افندم ۲۷/۶/۷ اوغلی یوزباشی قوماندانلغنه جانبك مقدمی

Merkez Ordusu Kumandanlığına

1. Târih ve numrolu tahrîrât-ı âciz-ânemizle yirmi üç mevkuf i'zâm kılınmışdı.

2. Bu kerre de muharrer-ül-esâmî on sekiz kişi kuvâ-yı kâfiyye taht-ı muhâfazasında olarak i'zâm kılındı. 1/10 – Bafralı Andon oğlu Yorgi 2/11- Bafralı Militadi 3/12- Eczâcı Topal Teofilos 4/18- Enfiyeci oğlu Teoyani 5/23- Dimestoklu Kokonyos 6/24-Sava'nın yeğeni Andon oğlu Yorgi 7/25- Şeküroğlu câddesinde Eczâcı Hristaki 8/35- Cinekoğlu Koçu 9/36- Cinekoğlu Hacı Yorgi 10/37-Dullu oğlu Nikola 11/42- Kantarcı Haralambos oğlu Aleko 12/47- Hacıismâil karyesinden Hacı oğlu Kosti 13/50- Manol oğlu Todor 14/57- Manifaturacı Yorgi Perlidis 15/62- İlyâsköy Muhtârı Hâncı Lazari 16/64- Avadanlı Köse oğlu Yorgi 17/71- Acente Perikel Nikolaidis 18/72- Pake Acentesi Kolari

3. Şifre telgraf-nâme-i âlîlerinin 44 numrosunda tütün şirketinde Daracı Sarı Yanko muharrer ise de mezkûr şirketde ve şehirde bu nâmda bir kimse bulunamadı. Fırka dosyası lede-t-tetkik orada taycılık hidmetinde aynı nâmda bir şahıs muharrerdir. Lede-t-tahkik ismin tesbîtinde hatâ edildiği ve matlûb şahsın tütün şirketinde Taycı Sarı Kosti olduğu anlaşılmış ve bir yanlışlığa mahall kalmamak üzre daha etrâflı tahkikat icrâsıçün bu posta ile sevk edilmemişdir.

4. 51 numroda Mamol oğlu Todor'un mahdûmları muharrer ise de merkum Todor dört beş sene evvel teehhül etdiği cihetle mahdûmları yokdur ancak merkumun biri vâdi-i firârda ve Rûm çeteleri rüesâsından Yanko ve dîgerleri Lefter ve İstavri nâmlarında üç birâderi mevcûddur. Şifrede mahdûmlarının yazılmış bulunması bir sehv olması ihtimâli der-pîş edilerek mevcûd iki birâderi taht-ı tevkife alınmışdır. Taleb edilen birâderleri ise i'zâm edilmek üzre iş'âr buyurulması muktezîdir.

5. 54 numroda el-yevm Rejide arz-ı hâlci Kara Sarafim'in sâbık kâtibi muharrer ise de bu nâmda kimse bulunamamış ve Fırka dosyasında da aynı nâmla mukayyed görülmüşdür. Emniyyet Müfettişi Kâmil Bey'den lede-l-istîzâh defterinde Kara Sarafim oğlu Yorgo ve kâtibi muharrer bulunduğu arz-ı hâlcilikde müstahdem Kara Sarafim'in sâbık kâtibi nâmında kimse tanımadığı ifâde kılındı Kara Sarafim'in Baklacı Yanko nâmında sâbık bir eksperi mevcûd olub ihtiyâten merkum da taht-ı tevkife alındı ve fakat tahkikat ta'mîk edilmekde olduğundan sevk edilmedi. Mahkemece muvazzah künyesi mevcûd ise iş'ârı lâzımdır.

6. 70 numroda Bafra Rejisinde Yorgi muharrer ise de bu nâmda Rejide iki şahıs mevcûd bulunduğu ve her ikisinin hâneleri taharrî olunarak taht-ı tevkife alındıkları Bafra Kaim-makamlığından bildirilmişdi. Fırka dosyasında şifre telgraf-nâmelerinin on numrosunda mukayyed Andon oğlu Yorgi nâmında bir şahs muharrer ise de Bafra Rejisinde Yorgi nâmında bir kimsenin ismi yokdur. Tahkikata nazaran da yetmiş numrodaki Yorgi'nin on

numroda mukayyed Yorgi olduğu anlaşılıyorsa da tahkikat ta'mîk edilmekdedir. İstiklâl Mahkemesinde merkum hakkında fazla bir îzâhât vârsa inbâ' buyurulması.

7. 9 numroda mukayyed Diş Tabîbi Trabzonlu Marmani'nin Trabzon'da bulunması muhtemel olduğu anlaşılmakla keyfiyyet vilâyet-i müşârün-ileyhâya yazılmışdı. Cevâben alınan 6 Şubat 37 târihli ve 632/178 numrolu telgraf-nâmede merkumun birbuçuk sene evvel maa-âile Der-saâdet'e gitdiği bildirilmişdir.

8. 27 numroda Militadi nâmında muharrer şahsın Rûm kulübünde reîs ve satışa me'mûr olduğu izbâr buyuruluyorsa da bu vazîfeyi îfâ eden 11 numrodaki Bafralı Militadi'dir ve der-dest edilmişdir. Fırka dosyasında da merkum Bafralı Militadi mevcûd ve bu nâmda başka bir kimse gayr-i mevcûddur.

9. Ünyeli Panayot Kapudan nâmında bir kimse bulunamamışdır. Maa-hazâ tahkikata devâm edilmekdedir. Keyfiyyet Ünye Kaim-makamlığına da yazılmışdı fakat henüz bir cevâb alınamadı.

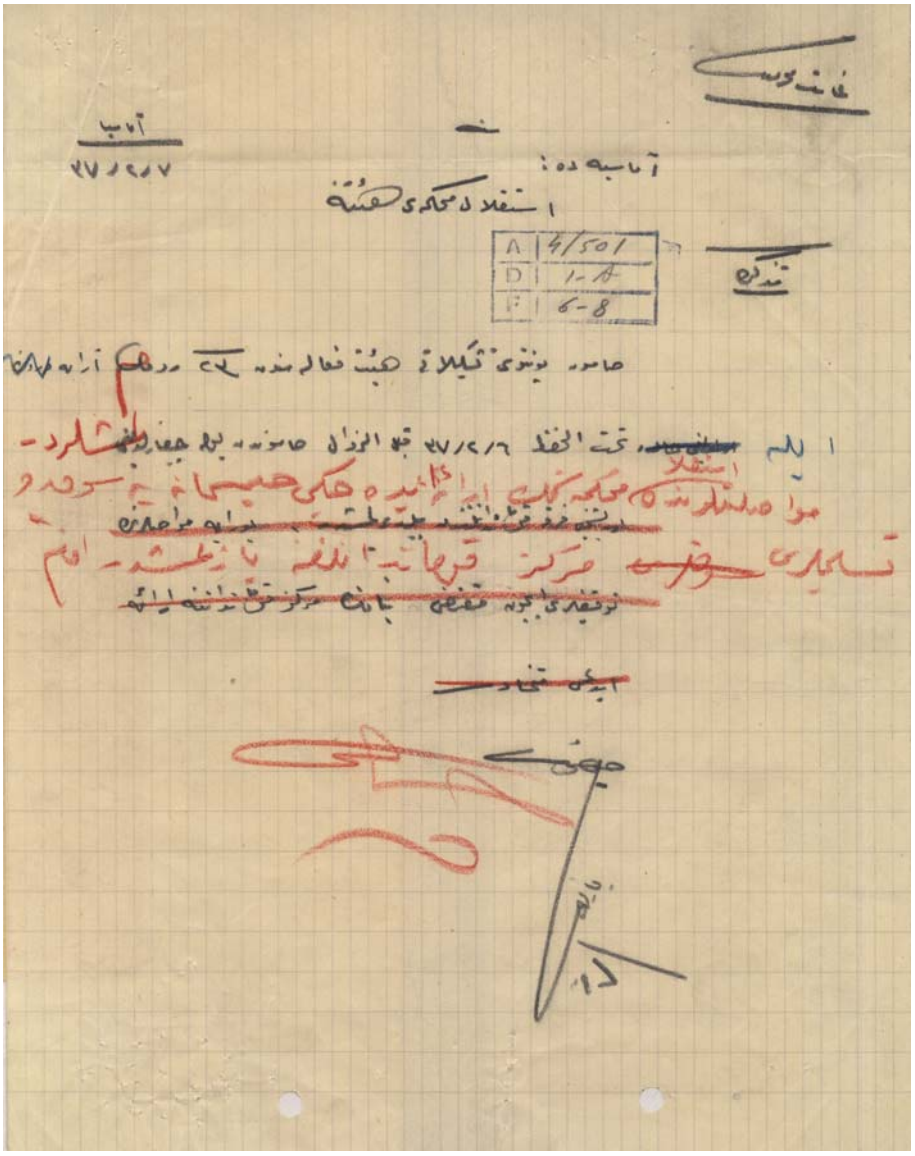
10. Sevk olunan eşhâsın hâne ve ticâret-hânelerinin taharriyyâtına âid yirmi dokuz kıt'a zabt varakası leffen takdîm ve zabt varakalarında muharrer evrâk yirmi dokuz parça olarak Sevk Müfrezesi Kumandanı Mülâzım Yahyâ Efendi'ye teslîm kılınmışdır efendim.

7/2/37

Onbeşinci Fırka Kumandanı
Veysel

Canik Mutasarrıfı
İbrahim

---------- ----- ----------

Amasya
7/2/37

Gayet mahremdir
Tezkere

Amasya'da: İstiklâl Mahkemesi Hey'etine

Samsun Pontus teşkîlâtı hey'et-i fa'âlesinden 23 Rûm araba ile taht-el-hıfz 6/2/37 kabl-ez-zevâl Samsun'dan yola çıkarılmışlardır. Muvâsalatlarında İstiklâl Mahkemesinin irâe edeceği habs-hâneye sevk ve teslîmleri Merkez Kumandanlığına yazılmışdır efendim.

(İmza)

---------- ----- ----------

تبریز فوق‌العاده نظمی
عدد
۱۸

۵۰

اداره سوم
۲۷/۱۰/۱۹

تبریز اردوی فوق‌العاده نظمی جناب عالیسه

A	4/501
D	1-A
F	6-3

۲۷/۱۰/۱۷ تاریخی و ۷۵ نومرولی اداره فوق‌العاده نظمیه امر و اشعاریه سیله‌سنه ۲۷/۱۰/۱۸ عدد صادره اداره سیه سواحلت اینشه در. متعرضانه اعضا - ایدیرمه و استقلال محاکمه سنجه کونریلمه ملکیه محبوسخانه سنده اوستی قالانده اوچ اوطه یرلشدیرلمه. وتسلیم ایدلمه اولدقلری برای معلومیه سلام وخدمه.

تبریز فوق‌العاده نظمی
قائمقام

۲۷/۱۰/۱۸

۱۷۰۰

محکمه

Amasya

9/2/37

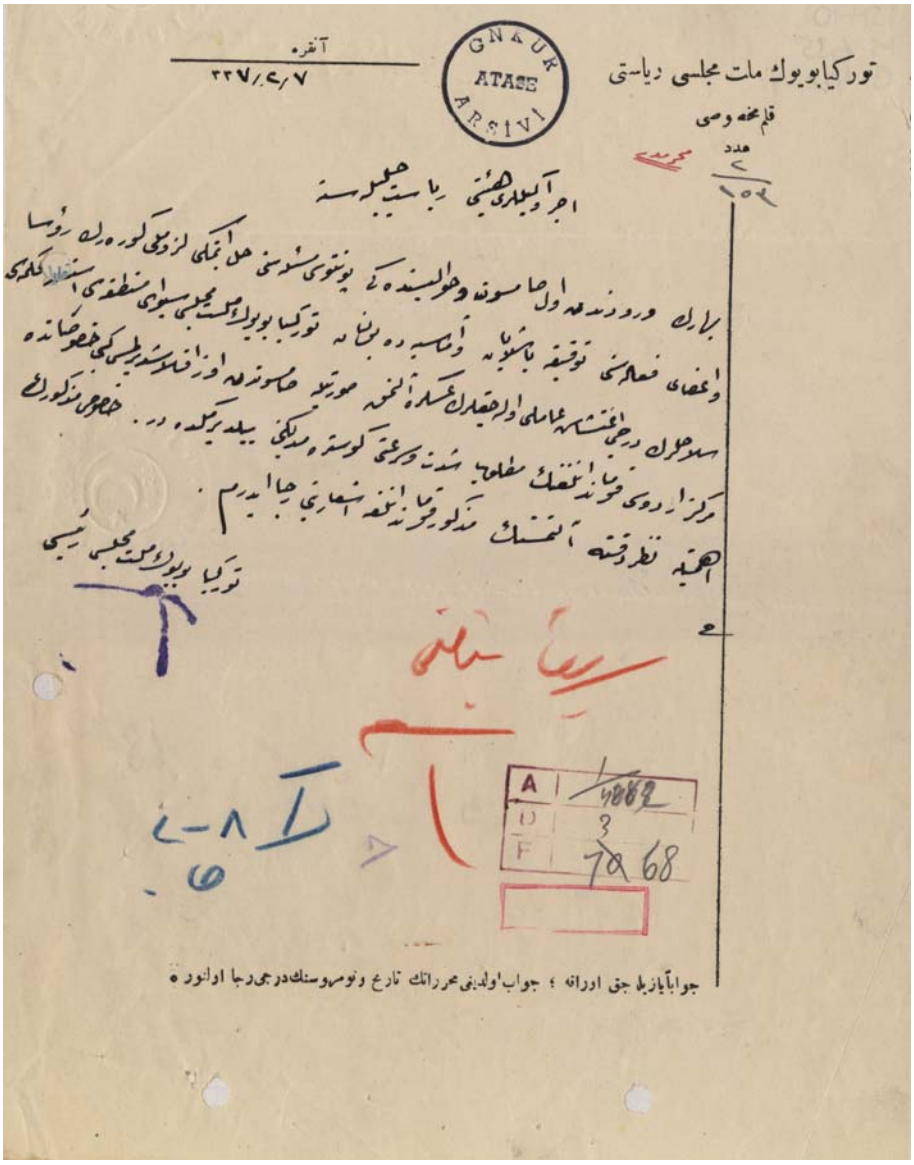
Merkez Kumandanlığı
Aded 18

Merkez Ordusu Kumandanlığı Cânib-i Âlîsine

7/2/37 târih ve 75 numrolu irâde-i kumandânîlerinde emr ve iş'âr buyurulan 23 Rûm araba ile muhâfazalarıyla birlikde 8/2/37 sâat 5 sonra Amasya'ya muvâsalat etmişlerdir. Mutasarrıflıkca ihzâr edilen ve İstiklâl Mahkemesince gösterilen Mülkiyye Mahbûs-hânesinin üst katında üç odaya yerleşdirilmiş ve teslîm edilmiş oldukları berây-i ma'lûmât ma'rûzdur.

Merkez Kumandanı
Kaim-makam
(İmza)

---------- ☙ ----- ❧ ----------

GNAUR
ATASE
ARŞİVİ
آنقره
۳۲۷/۷/۷
تورکیا بویوك ملت مجلسی ریاستی
قلم مخصوصی
عدد
اجرا آیلدیکی هیئتی یاسیت جمعیتنه
بیانات
A
U 3
F 7968

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyâseti
Kalem-i Mahsûs
Aded
2 / 153

Ankara
7/2/337

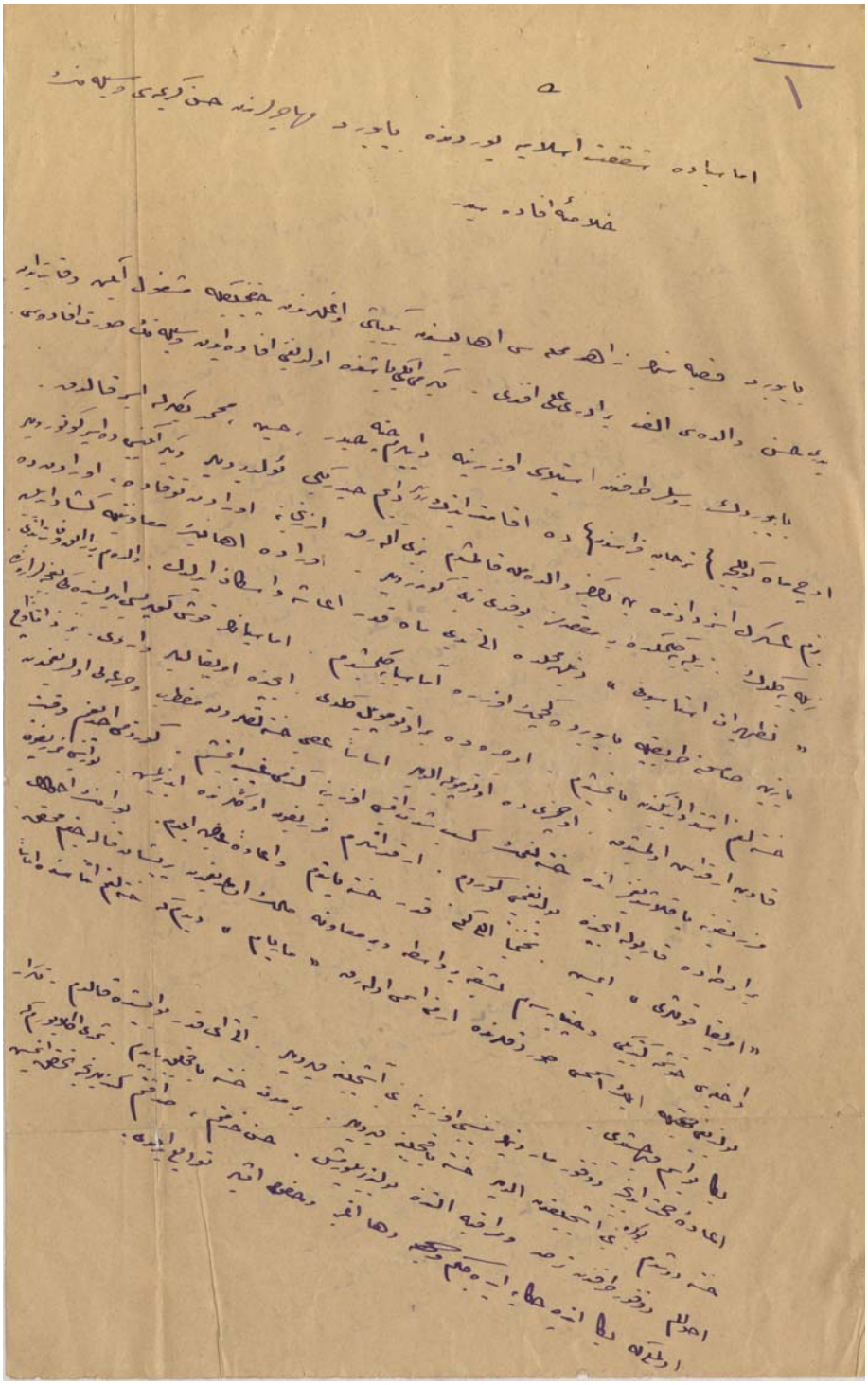
Mahremdir

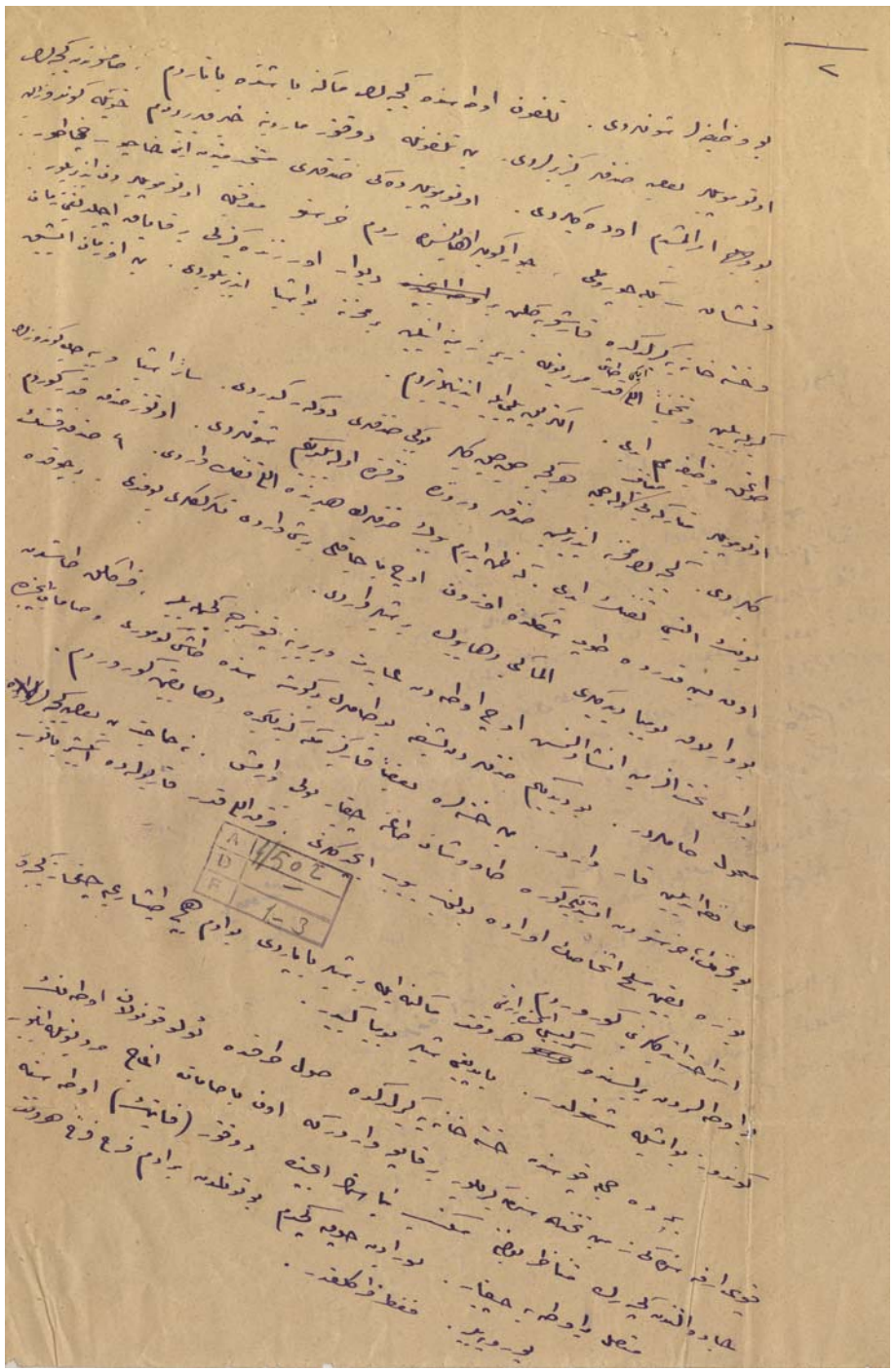
İcrâ Vekîlleri Hey'eti Riyâset-i Celîlesine

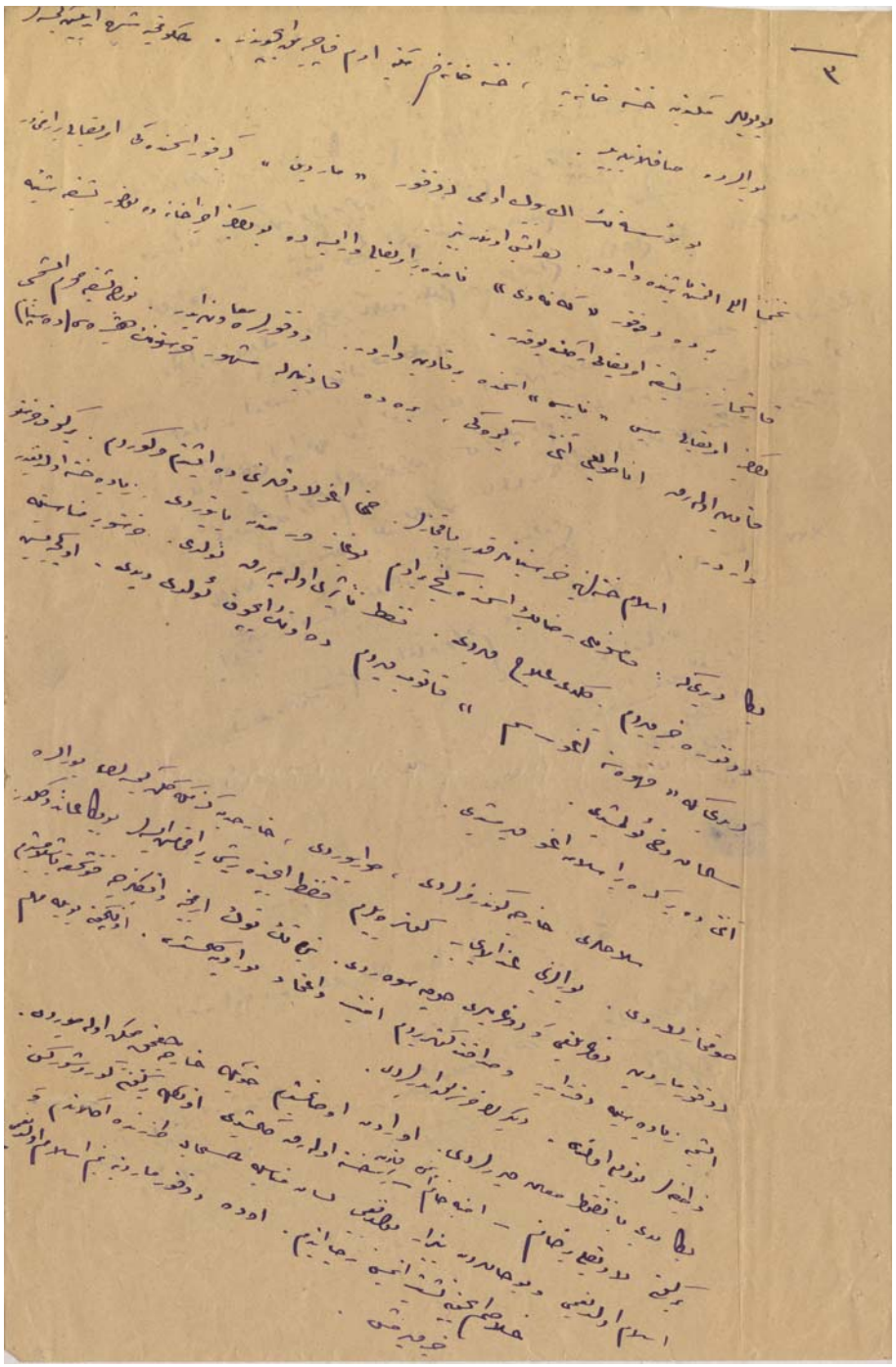
Bahârın vürûdundan evvel Samsun ve havâlîsindeki Pontus mes'elesini halletmeyi lüzûmlu görerek rüesâ ve a'zâ-yı fa'âlesini tevkife başlayan ve Amasya'da bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi Sivas mıntıkası İstiklâl Mahkemesi silâhların derci iğtişâş âmili olacakların askere alınmak sûretiyle Samsun'dan uzaklaşdırılması gibi husûsâtda Merkez Ordusu Kumandanlığının matlûb şiddet ve sür'ati gösteremediğini bildirmekdedir. Husûs-ı mezkûrun ehemmiyyetle nazar-ı dikkate alınmasının mezkûr kumandanlığa iş'ârını ricâ ederim.

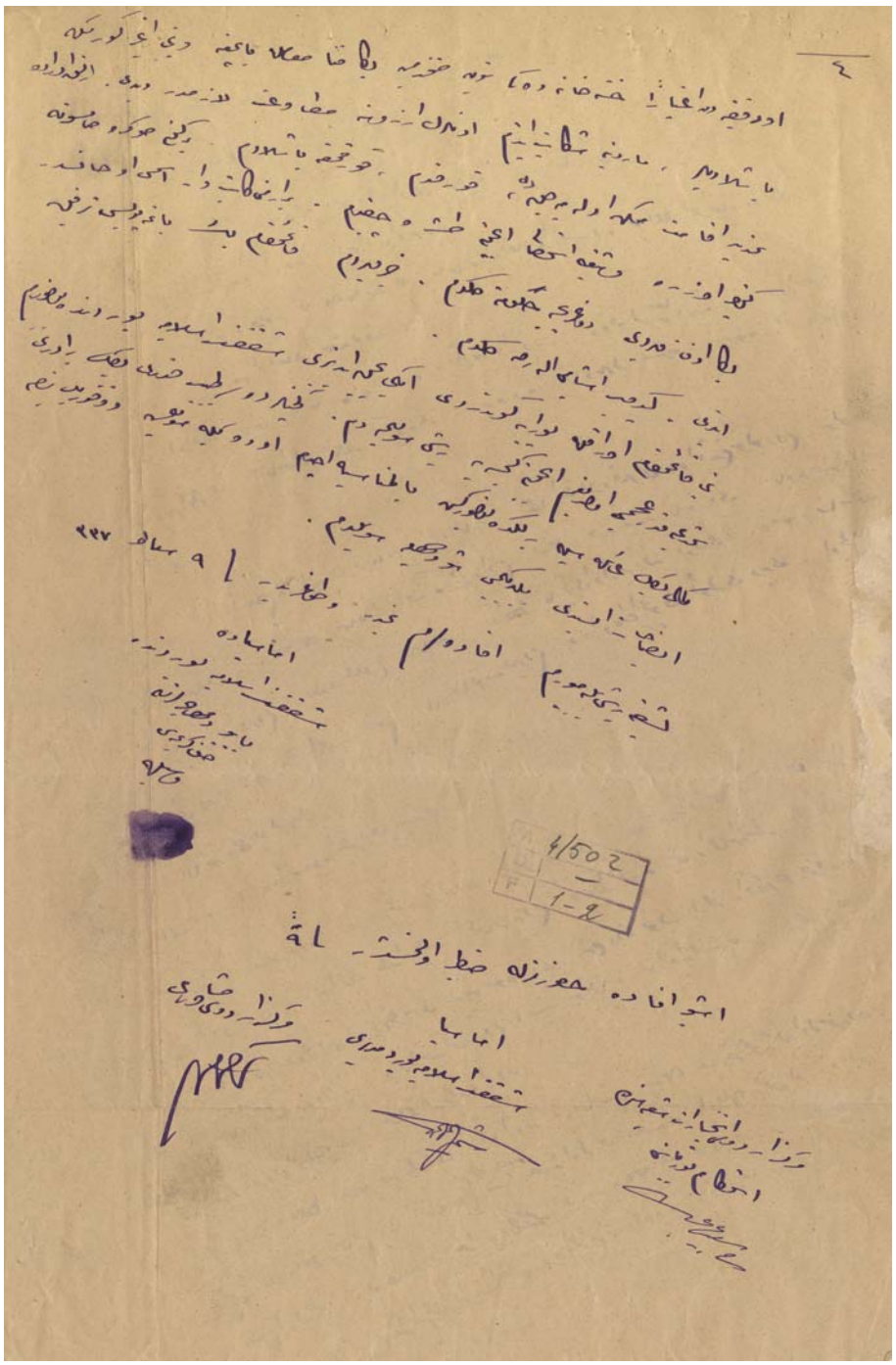
Türkiye Büyük Millet Meclisi Reîsi
M. Kemâl

---------- ----- ----------

Amasya'da Şefkat-i İslâmiyye Yurdunda Bayburd muhâcirlerinden Hasan kerîmesi Vesîle'nin hulâsa-i ifâdesidir.

Bayburd kasabasının Zâhid Mahallesi ahâlîsinden Binbaşı oğullarından çiftçilikle meşgul iken vefât eden pederi Hasan vâlidesi Elif birâderi Ali Efendi. Yirmi iki yaşında olduğunu ifâde eden Vesîle'nin sûret-i ifâdesi.

Bayburd'un Ruslar tarafından istîlâsı üzerine dayılarım Çene Haydar, Hüseyin, Mehmed Beylerle esîr kaldık. Üç mâh Küllüce (Tercan kurâsından) de ikamet etdik. Ruslar dayım Haydar Bey'i öldürdüler. Dîger ikisini de esîr götürdüler. Bizim askerin istirdâdında ben yalnız vâlidemle kalmışdım. Bizi alarak Erzincan'a oradan Tokad'a, oradan da Zile'ye geldik. Zile'ye gelmekde bir maksadımız yokdu bizi gönderdiler. Orada ahâlînin muâvenetiyle güşâd edilen "Tathîrât istasyonu" denilen mahalde altı yedi mâh kadar iâşe ve iskân edildik. Vâlidem bir aralık vefât etdi. Yazın Samsun tarîkiyle Bayburd'a geçmek üzre Amasya'ya gelmişdim. Amasya'nın Kuş köprüsü ilerisindeki bahçeler arasında hastalığım iştidâd etdiğinden yatmışdım. O sırada bir otomobil geldi. İçinde Amerikalılar vardı. Biz zâten üç kadın arkadaş olmuşduk, üçümüzü de otomobile aldılar esâsen asabî hastalıklardan muztarib ve sar'alı olduğumdan Merzifon'a yaklaşdığımız anda hastalığımın kesb-i şiddet etmesi üzerine kendimi gayb etmişim. Gözümü açdığım vakt bir odada karyola içinde bulunduğumu gördüm. Arkadaşlarım Merzifon önlerinde indirilmiş. Burası Merzifon "Amerika Koleji" imiş. Tahmînen elli gün kadar hasta yatdım ve iâde-i âfiyet eyledim. Buranın ahvâl-i dâhiliyyesi hoşuma gitdiği ve çıkarsam başka bir vâsıta ve muâvine mâlik olmadığımdan perîşân kalacağım muhakkak bulunduğu cihetle ilk ismimi sorduklarında Ermeni ismi olarak "Maryam" dedim ki hastalığım esnâsında esâsen bana bu isim verilmişdi.

İâde-i sıhhat edince Doktor Marvin'in tensîbi üzerine beni aşçılığa verdiler. Altı ay kadar bu işde kaldım. Tekrâr hasta düşdüm. Bu kerre beni aşçılıkdan aldılar. Hasta bakıcılığa verdiler. Bir müddet hasta bakıcılık yapdım. Şimdi anlıyorum ki ahvâlim doktor tarafından tarassud ve murâkabe altında bulunduruluyormuş. Hüsn-i hidmetim, sadâkatim kendilerince tahakkuk etmiş olmalı ki bana âtîde hikâye edeceğim vechle daha ağır husûsî işler tevdî' edilmişdi.

Bu vazîfeler şunlardı. Telefon odasında geceleri makine başında yatardım. Samsun'dan geceleri otomobiller ba'zı sandıklar getirirlerdi. Ben telefonla Doktor Marvin'e haber verirdim çünki gündüzden bu vechle emir almışdım o da gelirdi. Otomobillerdeki sandıkları müstahdemînden Ermeni Haço – Haçotor ve Nişan – Beyle Çorumlu, civâr köyler ahâlîsinden Rûm Hristo ma'rifetiyle otomobillerden indiriliyor ve hasta-hâneye girildikde karşıya gelen bir duvar üzerinde gizli bir kapak açıldığı zamân girilebilen ve tahmînen elli iki taş kadar merdivenle zîr-i zemîne inilen bir mahzene bu

eşyâ' indiriliyordu. Ben o zamân ışık tutmak vazîfem idi. Elektrik pili ile aydınlatırdım.

Otomobiller Mütârekeyi müteâkıb olacak her gece sık sık gelir bu gibi sandıkları döker giderdi. Sâir eşyâ' ve yiyecek gündüzleri gelirdi. Geceleri mahzene indirilen sandıklar derûnunda farkında olabildiğim şunlardı. Otuz sandık kadar gördüm. Bunun altısı tüfenk idi ki zannederim büyük sandıkların her birinde elli tüfenk vardı. 4 sandık fişenk on beş kadar da top şeklinde uzun üç bacaklı bir şey vardı tekerlekleri yokdu. Birçok da yuvarlak bomba dedikleri elma gibi daha büyük bir şeyler vardı.

Burası tahte-z-zemîn inşâ' olunmuş üç odadan ibâret ve birbirine kapısızca geçilebilir, karanlık taşdan ma'mûl damlardır. Bu dediğim sandıklardan başka bu damların bir köşesinde taş kömürü ve saman içinde muhâfaza edilen kar vardır. Ben hastalara ba'zen kar getirmeğe gitdiğimde daha yakın görürdüm. Bu mahzenin; Hristo'dan işitdiğime göre Tavşan Dağı'na çıkar yolu varmış. Ne hâcet ben ba'zı geceler yüze yakın müsellâh eşhâsın orada bulunub yiyib içdiklerini, kırk elli kadar karyolada ikişer yatıb istirâhat etdiklerini görürdüm.

Bu odalardan birisinde Serkis isminde bir Ermeni her vakt makine ile bir şeyler yapardı. Bu adam hiç dışarıya çıkmaz gece ve gündüz bu işle meşguldür. Yapdığı şeyler bomba gibidir.

Bir de cümle kapısından hasta-hâneye girildikde sol tarafda ölü konulan odanın kapısı arkasındaki zemîn tahtasından girilir bir kapı vardır ki on basamak ağaç merdivenle inilir câdde altından geçerek mütenâzır bulunan mekteb binâsının içinde Doktor (Fayt'ın) odasına muttasıl bir odaya çıkar. Buradan çok geçdim bu tünelden bir adam ferah ferah her vakt yürüyebilir. Fakat karanlıkdır.

Bu yollar mektebden hasta-hâneye, hasta-hâneden mektebe adam kaçırmak içindir. Hükûmetce şübhe edilen kimseler buralarda saklanılabilir.

Bu müessesenin en büyük adamı Doktor "Marvin" Kirkor ismindeki Amerikalı bir Ermeni'dir. Tahmînen elli altmış yaşında vardır. Her iş ondan biter.

Bir de Doktor "Kenedi" nâmında bir Amerikalı var ise de bu yalnız eczâ-hânede bulunur başka şeye karışmaz. Başka Amerikalı erkek yokdur.

Yalnız Amerikalı Mis "Nabis" isminde bir kadın vardır. Doktorlara muâvenet eder. Bundan başka mahrem işçi kadın olarak Anadolulu Aneti, Kiregi, Brede kadınlarla meşhûr Hristo'nun hemşîresi (Despina) vardır.

İslâm hastalarına Hristiyânlar kadar bakmazlar. Hattâ ağladıklarını da işitdim ve gördüm. Bir gün Hristo bana dedi ki: Samsunlu Rızâ Bey isminde genç bir adam boğaz vereminden yatıyordu. Ziyâde hasta olduğundan doktora haber verdim. Geldi ilaç verdi. Fakat te'sîri olamayarak öldü. Hristo

bir münâsebetle dedi ki “Kahvesine ağu-sem” katıb verdim de onun için öldü dedi. O gece beş Müslümân dahi ölmüşdü.

Aneti de bir kerre bir İslâm’a ağu vermişdi.

Silâhları hârice göndermezlerdi, duruyordu, hâricden gezmeğe gelen kimseleri buralara sokmazlardı. Buraları inde-l-îcâb gösterebilirim fakat içinde bir şey bırakmamış iseler bu bana âid değildir. Doktor Marvin doğruluğu ve doğruları çok severdi. Ben de tek tük Ermenice ve İngilizce konuşmağa başlamışdım. İşime ziyâdesiyle dikkat eder ve sadâkat gösterirdim. Emniyyet ve i’timâd buradan gelmişdi. Onun için böyle mühimm vazîfeler tevdî’ olundu. Dîgerleri hırsızlık ederlerdi.

Bana yedi banknot maâş verirlerdi. Oradan usanmışdım. Çünki hârice çıkmak mümkün olamıyordu. Bir gün Ladikli bir hanım - Emine Hanım isminde bir kadın - hasta olarak gelmişdi. Onunla bir gün görüşürken İslâm olduğumu ve bu hâllerden bîzâr olduğumu lisân-ı münâsible hasbihâl tarzında anlatdım ve halâsım için teşebbüs etmesini ricâ etdim. O da Doktor Marvin’e benim İslâm olduğumu haber vermiş. O dakikadan i’tibâren hasta-hânedeki bütün müstahdemîn bana fenâ’ muâmele yapmağa ve beni ağır görmeğe başladılar, Marvin’e şikâyet etdim. Onların ârzûsuna mutâvaat lâzımdır dedi. Artık orada temdîd-i ikamet mümkün olamayacakdı, korkdum, korkmağa başladım. Bir gün sonra Samsun’a gitmek üzre vesîka istihsâli için dışarı çıkdım. Bir Ermeni kâtib var ismi Ohannes’dir bana izin verdi doğruca Hükûmete geldim. Haber verdim. Kaim-makam Bey yanıma polis terfîk etdi. Gidib eşyâmı alarak geldim.

Beni Kaim-makam evrâkla buraya gönderdi iki buçuk aydan beri Şefkat-i İslâmiyye Yurdunda bulunuyorum. Şimdiye kadar acemî olduğum için kimseye bir şey söylemedim. Geçenlerde Ser-tabîb Kadri Bey’in birâderi Kemâl Bey’in âilesiyle birlikde bulunurken bi-l-münâsebe açdım. O da beye söylemiş Doktor Bey benden îzâhât istedi bildiğimi şu vechile söyledim.

Başka bir şey bilemiyorum. İfâdelerim aynıdır ve doğrudur.

9 Şubat 337

Amasya’da
Şefkat-i İslâmiyye Yurdunda
Bayburd muhâcirlerinden
Hasan kerîmesi Vesîle

İşbu ifâde huzûrumuzla zabt olunmuşdur - 9 minh

Merkez Ordusu İstihbârât Şu'besinde İstihkâm Yüzbaşı (İmza)	Amasya Şefkat-i İslâmiyye Yurd Müdîri (İmza)

Merkez Ordusu Müşâviri
(İmza)

---------- ----- ----------

A	6/501
D	1-A
F	11-2

ارکان حربیهٔ عمومیه ریاستنه

شعبه

١ - استانبولده نشر اولنان وقت غزته سنك ٢٤ کانون ثانی ٣٢٧ تاریخلی نسخه سنده یونان [illegible] روم پطریقخانه سنده کی مسئله سی [illegible] آتنه ده [illegible] بولغاریه [illegible] یونانیلر [illegible] بوغاز [illegible] مسئله سی حقنده اجرای مجلسدن بوکونکی بازار ایرتسی کونی اجتماع ایدرك بوغاز مسئله سی حقنده اجرای مذاکرات ایده جکلری روسجه غزته لر یازییور. معلوم اولدیغی اوزره طرزونك اینساته ویرلی حقنده آمریقا جماهیر متحده رئیسی موسیو ویلسون طرفنه اتخاذ ایدیلن قرار اوزرینه روم پطریقخانه سی یکیدن بوغاز مسئله سیله مشغول اولمغه باشلامشدر.

٢ - بونلر مواصلته اعتباراً اجرا ایدیلن تدقیقات و تحقیقات نتیجه سنده قناعتلری [illegible] ([illegible]) اوزرینه [illegible] استقلال محکمه سی هیئتی بالمذاکره صامسونده کی بوغاز [illegible] تشبث ایدرك [illegible] جمعیتی منسوبینك تحت توقیف و محاکمه یه آلنمه لری [illegible] قرار [illegible] ٢٠ / شباط / ٣٢٧ تاریخنده اصدار ایدیلن قرار [illegible] محکمهٔ مذکوره جه [illegible] دکری عرض ایدلدیکی [illegible] اولدیغی [illegible] باشلانمه بر قطعه اوزره اردو غنی تاریخنده اردو منطقه سنده بوغاز جمعیتی خادمی اولانلر دخی تدقیقه و تحقیقه ایدلمکده در. آلتی کونه اقدم استانبول [illegible] بوغاز جمعیتلرینك توقیفلری حقنده کی قرار و اول تاریخده [illegible]

٣ - صامسونده بوغاز جمعیتلرینك [illegible] دخی [illegible] قرار و تشکیلك ارتباطی [illegible] ماده ده مذکور غزته ده اشارت ایدیلن روم پطریقخانه سنك [illegible] واقعه ده مهم بر اساس و نقطهٔ استناد تشکیل ایده بیله جکی [illegible] عرض ایلرم.

قانون [illegible] اولدیغی

٢٧ / ٢ / ١٠

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

Şifre

1. İstanbul'da münteşir Vakit gazetesinin 24 Kânûn-ı sânî 337 târihli nüshasında Pontus Mes'elesi ser-levhası altındaki mündericâtın sûreti aynen ber-vech-i âtîdir:

Rûm Patrik-hânesindeki meclislerin bugünkü pazartesi günü ictimâ' ederek Pontus mes'elesi hakkında icrâ-yı müzâkerât edeceklerini Rûmca gazeteler yazıyor. Ma'lûm olduğu üzre Trabzon'un Ermenistan'a verilmesi hakkında Amerika Cemâhîr-i Müttehide Reîsi Mösyö Wilson tarafından ittihâz edilen karâr üzerine Rûm Patrik-hânesi yeniden Pontus mes'elesiyle meşgul olmağa başlamışdır.

2. Buraya muvâsalatımdan i'tibâren icrâ' edilen tedkikatdan mütehassıl kanâat-i âciz-ânem üzerine İstiklâl Mahkemesi Hey'etiyle bi-l-müzâkere Samsun'daki Pontus hey'et-i fa'âlesi mensûbîninin taht-ı tevkif ve muhâkemeye alınmaları tensîb edilerek mahkeme-i mezkûrece 3 Şubat 37 târihinde ısdâr edilen karâr aynı târihde Ordu emriyle tatbîke başlanmış olduğu ve netîcesi arz edilmişdi. Tekmîl Ordu mıntıkasında Pontus fikri hâdimi olanlar dahi tedkik ve tahkik edilmekdedir.

3. Samsun Pontuscularının tevkifleri hakkındaki karâr ve emrin târihinden altı gün akdem İstanbul Rûm Patrik-hânesinin gazetelerde intişâr eden birinci mâddede ma'rûz karâr ve teşebbüsün dahi icrâât-ı vâkıamıza mühimm bir esâs ve nokta-i istinâd teşkîl edebileceği fikrinde olduğumu arz eylerim efendim.

10/2/37

(İmza)

---------- ----- ----------

صورت

اوداره بولنان آغر پياده مكتب ... لجي صنوف بايرقلي افندي حضرتلرينه توفيقه
قرارنامه سنه ويرلمك اماسيه ده كائن استفلاك محكمه سنه اعزام ايدلمسي
معروضدر .

نمره ٢٩ اماسيه مركز قومانداغنه ١٠ / ٧ / ٣٧

آغر پياده مكتب قومانداغنه مورخ ٩ / ٧ / ٣٧ و ١٥٦ نومرولي شفه ايله
تفنگ قضيه صورتي عيناً ملفوفاً ارسال قلنوب بموجب استعمار حبيب موسى البرهم
حضرتلرينه توفيقه قرارنامه سنه ويرلمك مخصوصاً اماسيه ده استفلاك محكمه سنه
سوقي ونتيجه سنه استعماري ٩ / ٧ / ٣٧ تاريخ و ... نومرولي اوراق وتنجيب
لوا قومانداغنه [محرم] اسامرنك بلفعل اوزرينه موسى البه كنجي سوبه ضابطه وكيلي
خالد افنديه تسليماً موجه واعزام قلنمغله وصولنه استعماري معروضدر .

آغر پياده مكتب قومانداغنه
نوقار
ضابط بكي

A	6/501
D	1-A
F	23-5

[illegible] ٧٦

لجيه صاحب افندي حضرتلرينه توفيقه اشبو قرارنامه اعاده ٢٧/٧/٣٧
قائمقام

Sûret

Orada bulunan Atlı Piyâde 21. Alay 2. Tabur Tabîbi Samsunlu Parnos Efendi'nin hemân tevkifiyle firârına meydân verilmeyerek Amasya'daki İstiklâl Mahkemesine i'zâmıyla iş'ârı ma'rûzdur.

Numro
29

10/2/37

Amasya Merkez Kumandanlığına

Atlı Piyâde 21. Alay Kumandanlığından mevrûd 9/2/37 ve 156 numrolu şifreli telgraf-nâme sûreti aynen bâlâya çıkarıldı ber-mûcib-i iş'âr tabîb-i mûmâ-ileyhin hemân tevkifiyle firârına meydân verilmeyerek mahfûzen Amasya'da İstiklâl Mahkemesine sevki ve netîcesinin iş'ârı 9/2/37 târih ve 213 numrolu Onüçüncü Livâ Kumandanlığının [mahrem] işâretli teblîgatı üzerine mûmâ-ileyh İkinci Bölük Zâbit Vekîli Fâik Efendi'ye teslîmen sevk ve i'zâm kılınmağla vusûlünün iş'ârı ma'rûzdur.

Tokad
Atlı Piyâde 21. Alay 2. Tabur Kumandanı
(İmza)

Merkez Bölük Kumandanlığına

Tabîb-i mûmâ-ileyhin tevkifiyle işbu evrâkın iâdesi

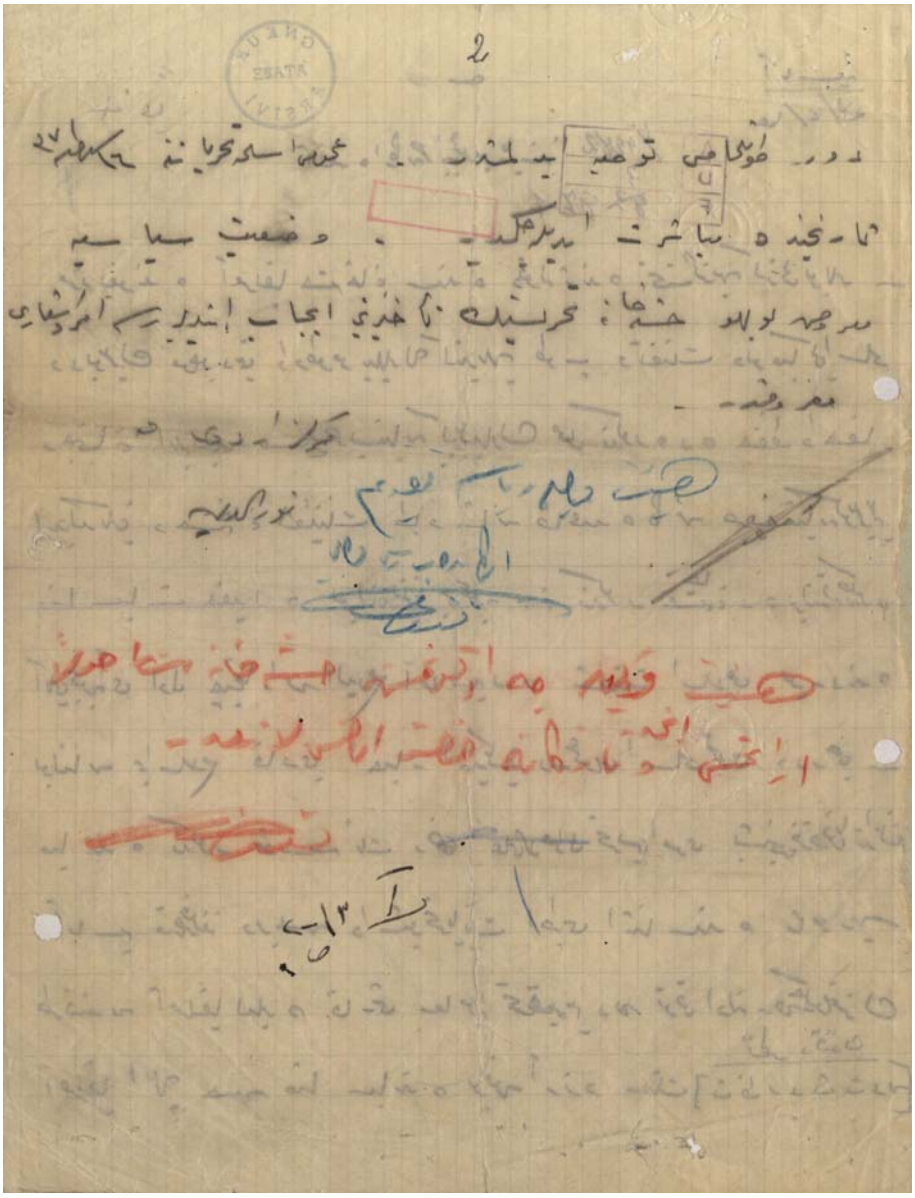
12/2/37

Merkez Kumandanı
Kaim-makam
(İmza)

---------- ----- ----------

GNKUR ATASE ARSIVI

A 1/4282
U 3
F 82-87-1

Amasya
12/2/37

Ankara Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

Merzifon'da Amerika Hasta-hânesinde ve Kolejinde tahte-z-zemîn gizli yollar ve debboyların mevcûdiyyeti ve otomobillerle getirilen top ve tüfenk ve bomba gibi esliha ve ceb-hâne ile ba'zı müsellâh Hristiyân köylülerin mahall-i mezkûrede hıfz ve ihfâ' edildiğini ve hasta-hâne hey'etinin Tavşan Dağı'nda kâin Hristiyân köyleriyle münâsebât-ı hafiyyede bulunduğunu birbuçuk sene mezkûr hasta-hânede bulundukdan sonra ikibuçuk ay evvel çıkarak el-yevm Amasya'da Şefkat-i İslâmî Yurdunda bulunan bir İslâm kadını ihbâr etdiğinden umûmî esliha taharrî ve derci miyânında mezkûr müessesenin dahi ale-l-usûl taharrîsi Beşinci Fırka Kumandanlığına Amasya Mutasarrıflığına verilmiş ve işbu taharriyyâtın icrâsı esnâsında me'mûrîn tarafından Amerikalılara karşı muâmele-i tahkiriyyeden tevakki olunarak Hükûmetimizin Amerika ile hüsn-i münâsebâtda bulunmak ârzûsunun nazar-ı dikkatden dûr tutulmaması tavsiye edilmişdir. Umûmî esliha taharriyyâtına 16 Şubat 37 târihinde mübâşeret edilecekdir. Vaz'iyyet-i siyâsiyye ma'rûz yollu hasta-hâne taharrîsinin te'hîrini îcâb etdirirse emr ve iş'ârı ma'rûzdur.

Merkez Ordusu K.
Nûreddîn

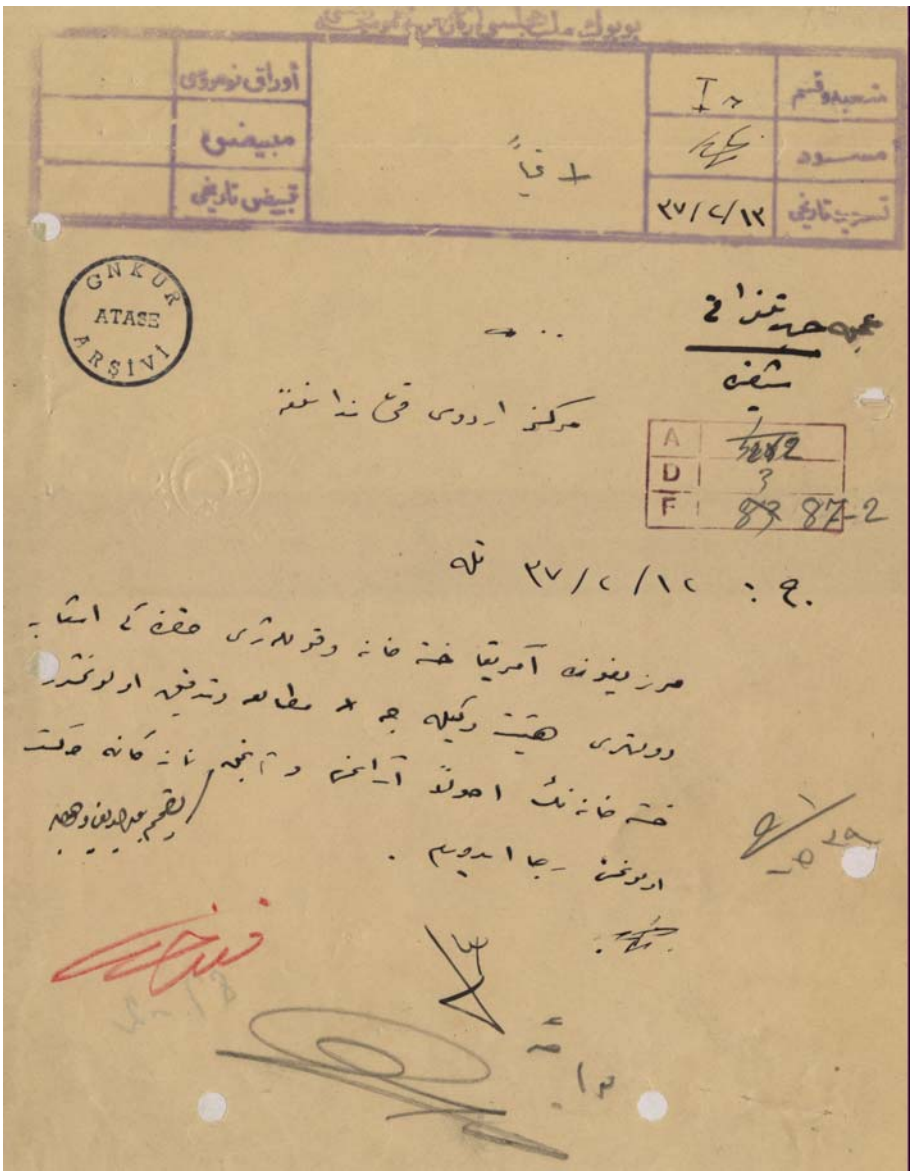
Hey'et-i Vekîle Riyâsetine takdîm.

Erkân-ı Harb Reîs Vekîli
(İmza)

Hey'et-i Vekîlece okunmuş hasta-hânenin usûlen aranması ancak nâzik-âne hareket olunması lâzımdır.

(İmza)

---------- ----- ----------

GNKUR
ATASE
ARŞIVI

13/2/37

Acele harb telgrafı
Şifre

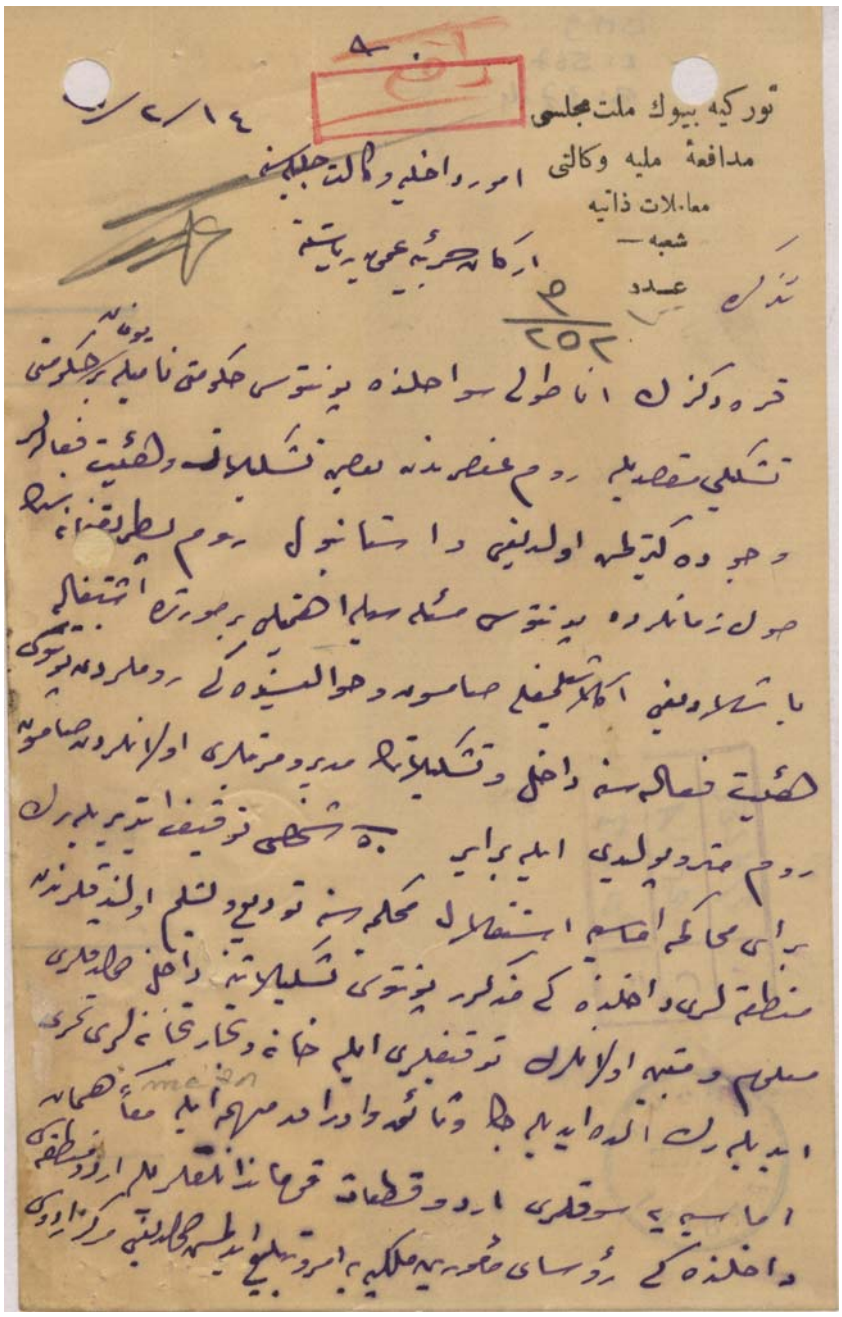
Merkez Ordusu Kumandanlığına

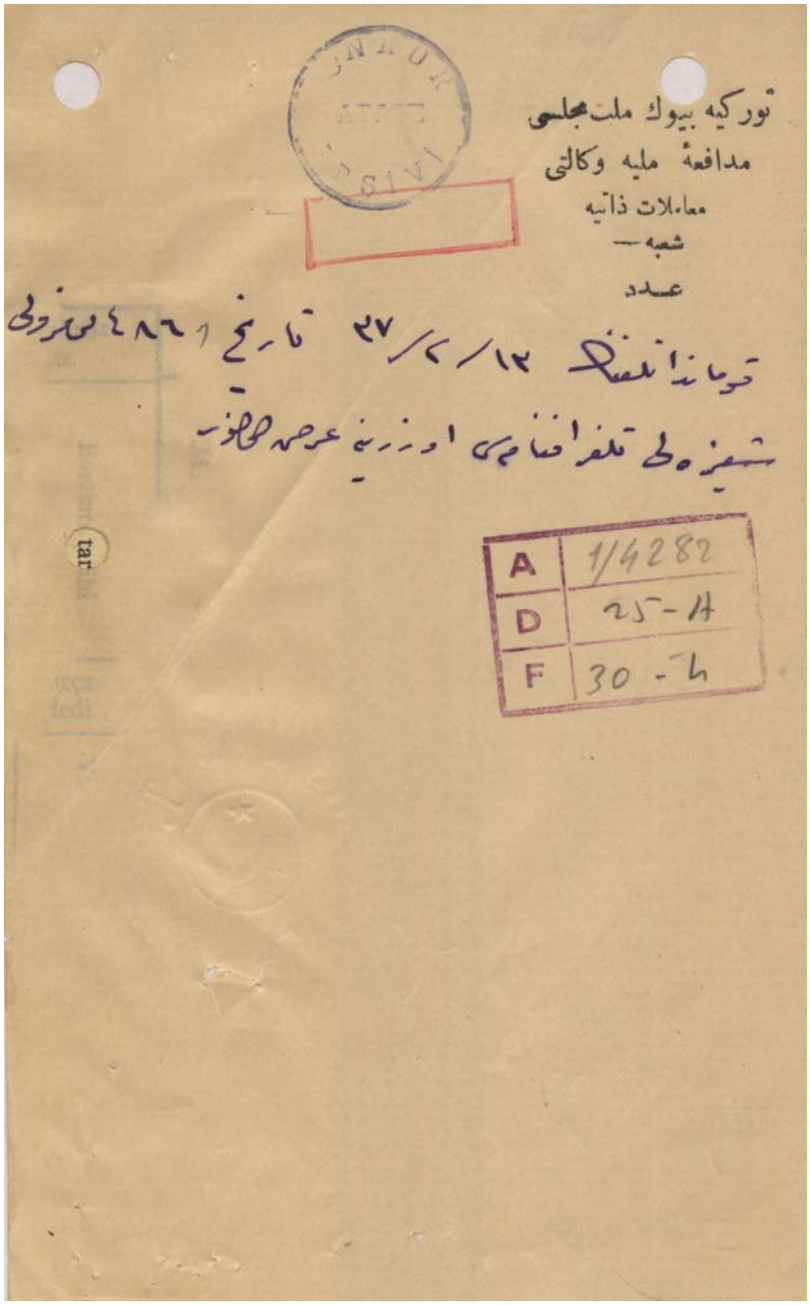
C: 12/2/37 tele

Merzifon Amerika Hasta-hâne ve Koleji hakkındaki iş'âr-ı devletleri Heyet-i Vekîlece mütâlaa ve tedkik olunmuşdur. Hasta-hânenin usûlen aranması ve ancak ta'mîm buyurulduğu vechle nâzik-âne hareket olunmasını ricâ ederim.

(İmza) (İmza) (İmza)

---------- ----- ----------

تورکیه بیوك ملت مجلسی
مدافعهٔ ملیه وکالتی
معاملات ذاتیه
شعبه —
عدد

تاریخ ۱۲۸۶ نومرولی ۲۷/۷/۱۲ تومار انلفنه

شیفره لی تلغرافنامه ی اوزرینه عرضه قلنمشدر.

A	1/4282
D	25-11
F	30-7

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Müdâfaa-i Milliyye Vekâleti
Muâmelât-ı Zâtiye
Şu'be
Aded 100

14/2/37

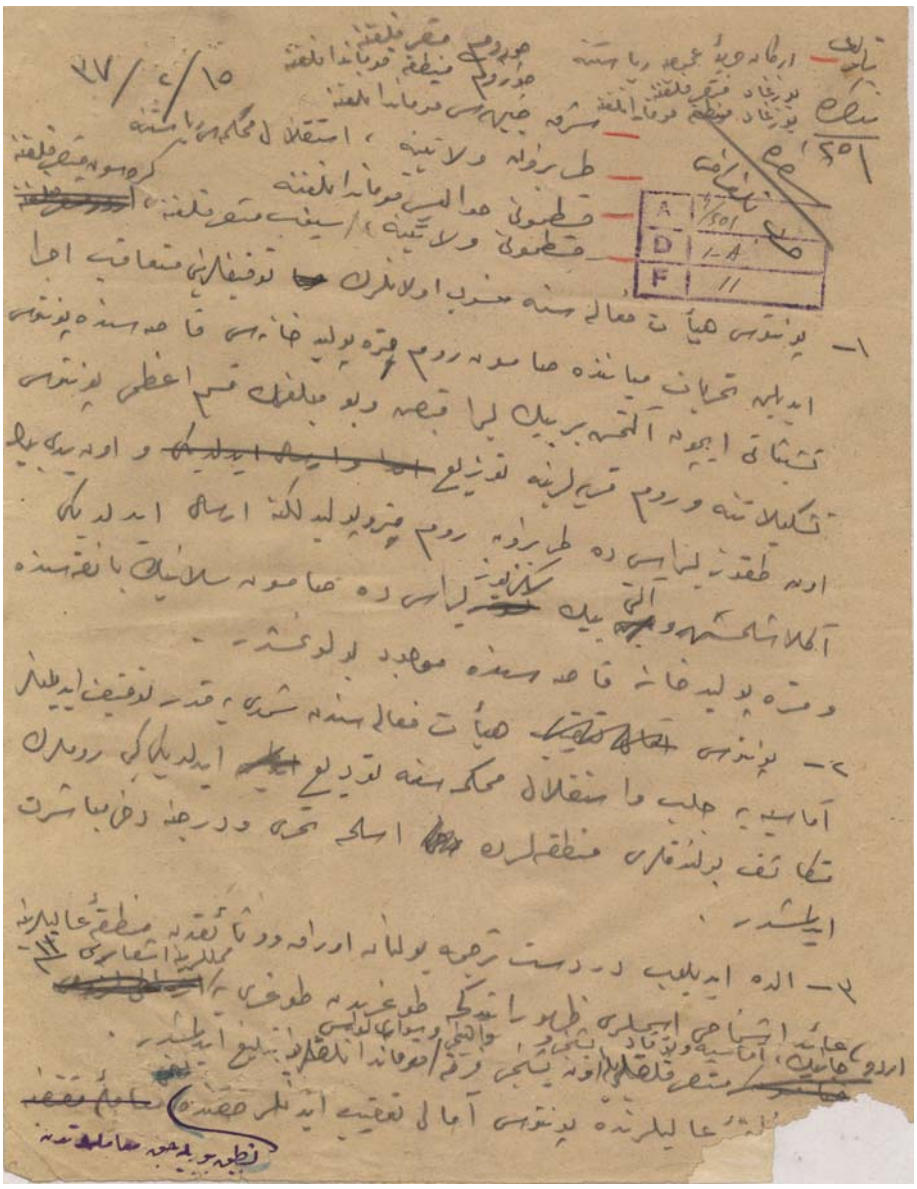
Umûr-ı Dâhiliyye Vekâlet-i Celîlesine

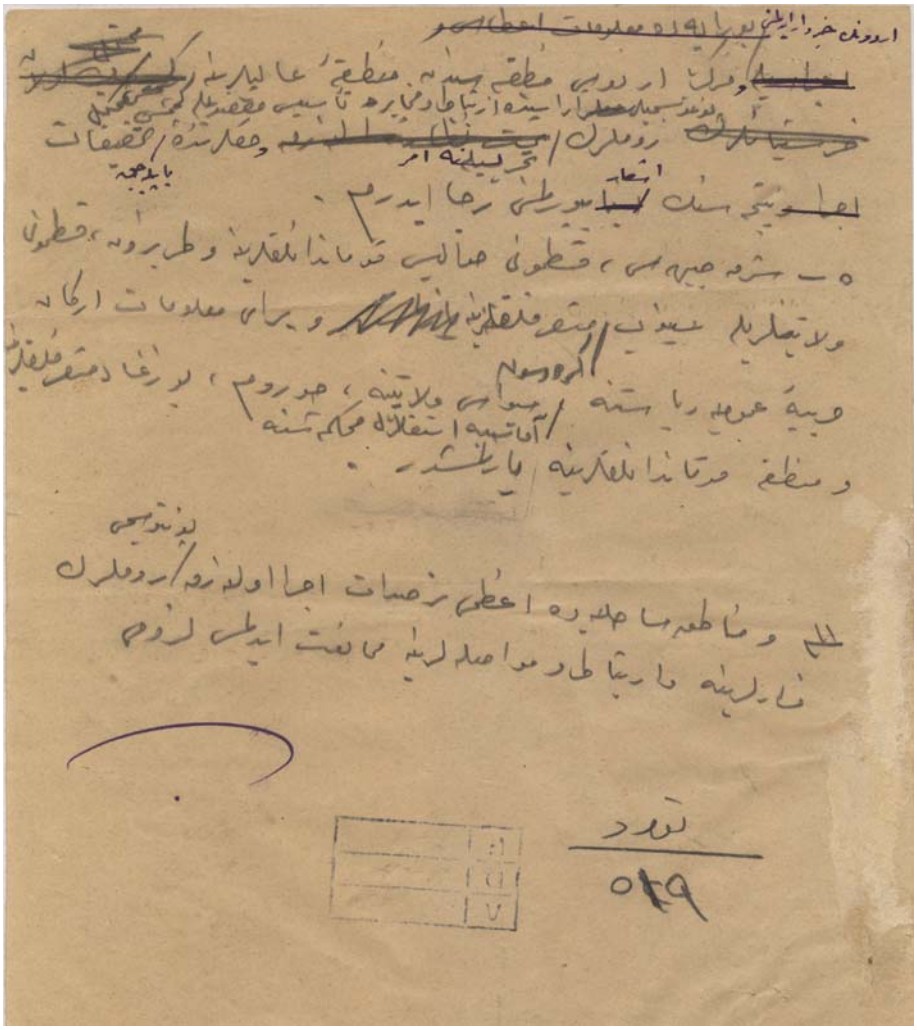
Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

Tezkere

Karadeniz'in Anadolu sevâhilinde Pontus Hükûmeti nâmıyla bir Yunan Hükûmeti teşkîli maksadıyla Rûm unsurundan ba'zı teşkîlât ve hey'et-i fa'âleler vücûda getirilmiş olduğu ve İstanbul Rûm Patrik-hânesinin son zamânlarda Pontus mes'elesiyle ehemmiyyetli bir sûretde iştigale başladığı anlaşılmağla Samsun ve havâlîsindeki Rûmlardan Pontus hey'et-i fa'âlesine dâhil ve teşkîlâtın müdîr ve mürettibleri olanlardan Samsun Rûm Metropolidi ile berâber 50 şahs tevkif etdirilerek berây-i muhâkeme Amasya İstiklâl Mahkemesine tevdî' ve teslîm olunduklarından mıntıkaları dâhilindeki mezkûr Pontus teşkîlâtına dâhil oldukları ma'lûm ve müsbet olanların tevkifleri ile hâne ve ticâret-hâneleri taharrî edilerek elde edilecek vesâik ve evrâk-ı mühimme ile maan hemân Amasya'ya sevkleri ordu kıtaât kumandanlıklarıyla ordu mıntıkası dâhilindeki rüesâ-yı me'mûrîn-i mülkiyyeye emr ve teblîğ edilmiş olduğu Merkez Ordusu Kumandanlığının 13/2/37 târih ve 486 numrolu şifreli telgraf-nâmesi üzerine arz olunur.

---------- ----- ----------

15/2/37

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine
Yozgad Mutasarrıflığına
Yozgad Mıntıka Kumandanlığına
Çorum Mutasarrıflığına
Çorum Mıntıka Kumandanlığına
Şark Cebhesi Kumandanlığına
Trabzon Vilâyetine
İstiklâl Mahkemesi Riyâsetine
Kastamonu Havâlisi Kumandanlığına
Kastamonu Vilâyetine
Sinob Mutasarrıflığına
Giresun Mutasarrıflığına

1. Pontus hey'ât-ı fa'âlesine mensûb olanların tevkiflerini müteâkıb icrâ' edilen taharriyyât miyânında Samsun Rûm Metropolid-hânesi kasasında Pontus teşebbüsâtı için altmışbirbin lira kabz ve bu meblağın kısm-ı a'zamı Pontus teşkîlâtına ve Rûm karyelerine tevzî' ve onyedibinondokuz lirası da Trabzon Rûm Metropolidliğine irsâl edildiği anlaşılmış ve altıbinsekizyüz lirası da Samsun Selânik Bankasında ve Metropilid-hâne kasasında mevcûd bulunmuşdur.

2. Pontus hey'ât-ı fa'âlesinden şimdiye kadar tevkif edilenler Amasya'ya celb ve İstiklâl Mahkemesine tevdî' edildiği gibi Rûmların mütekâsif bulundukları mıntıkalarda esliha taharrî ve dercine dahi mübâşeret edilmişdir.

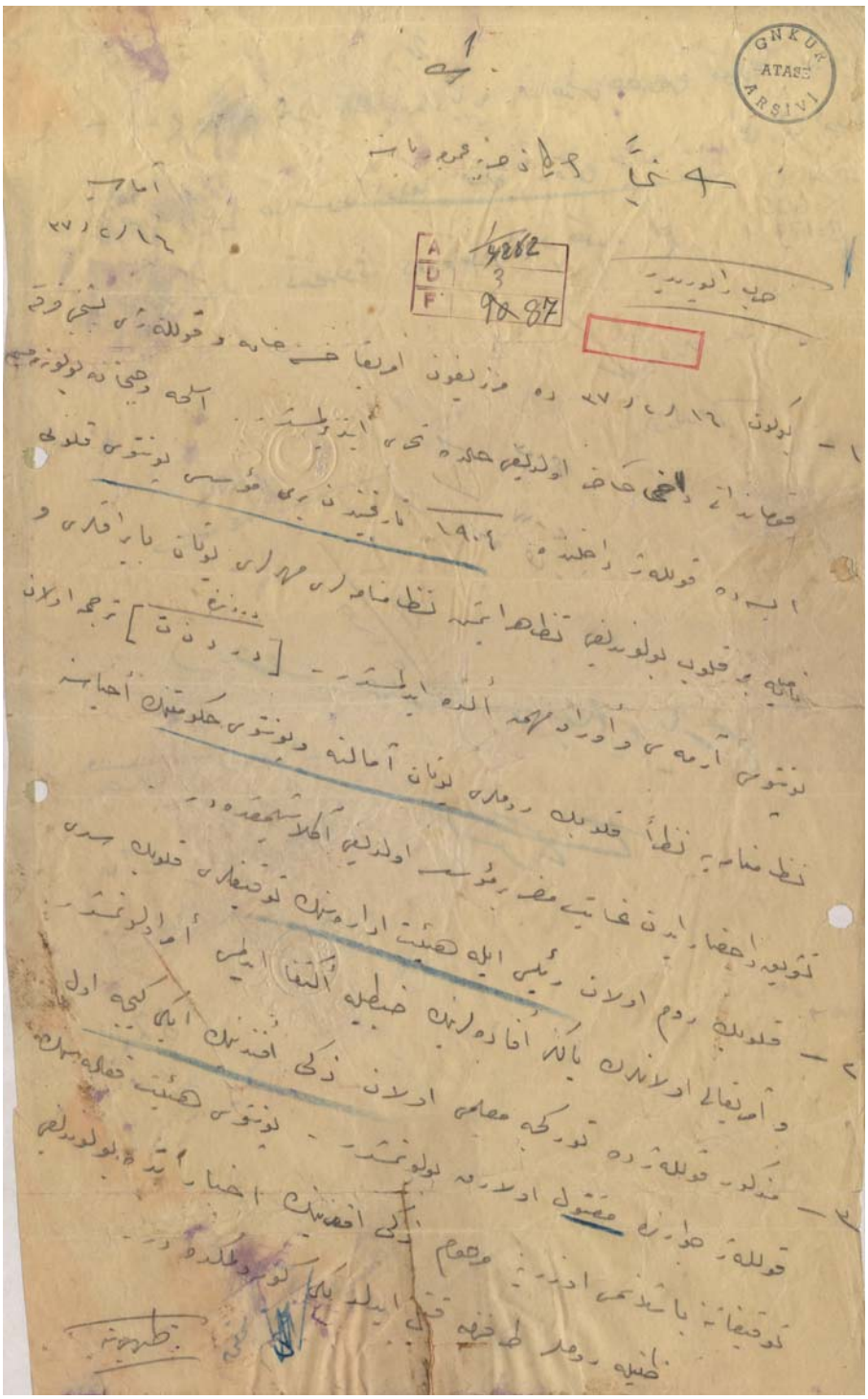
3. Elde edilib der-dest-i terceme bulunan evrâk ve vesâikden mıntıka-i âlîlerine âid eşhâs isimleri zuhûr etdikce doğrudan doğruya mahallerine iş'ârı ve menâtık-ı sâhiliyyede a'zamî tarassudât icrâ' olunarak Pontuscu Rûmların firârlarına ve irtibât ve muvâsalalarına mümânaat edilmesi lüzûmu Ordu, Canik, Amasya ve Tokad Mutasarrıflıklarıyla Beşinci ve Onbeşinci ve Altıncı Fırka ve Süvâri Livâsı Kumandanlıklarına teblîğ edilmişdir.

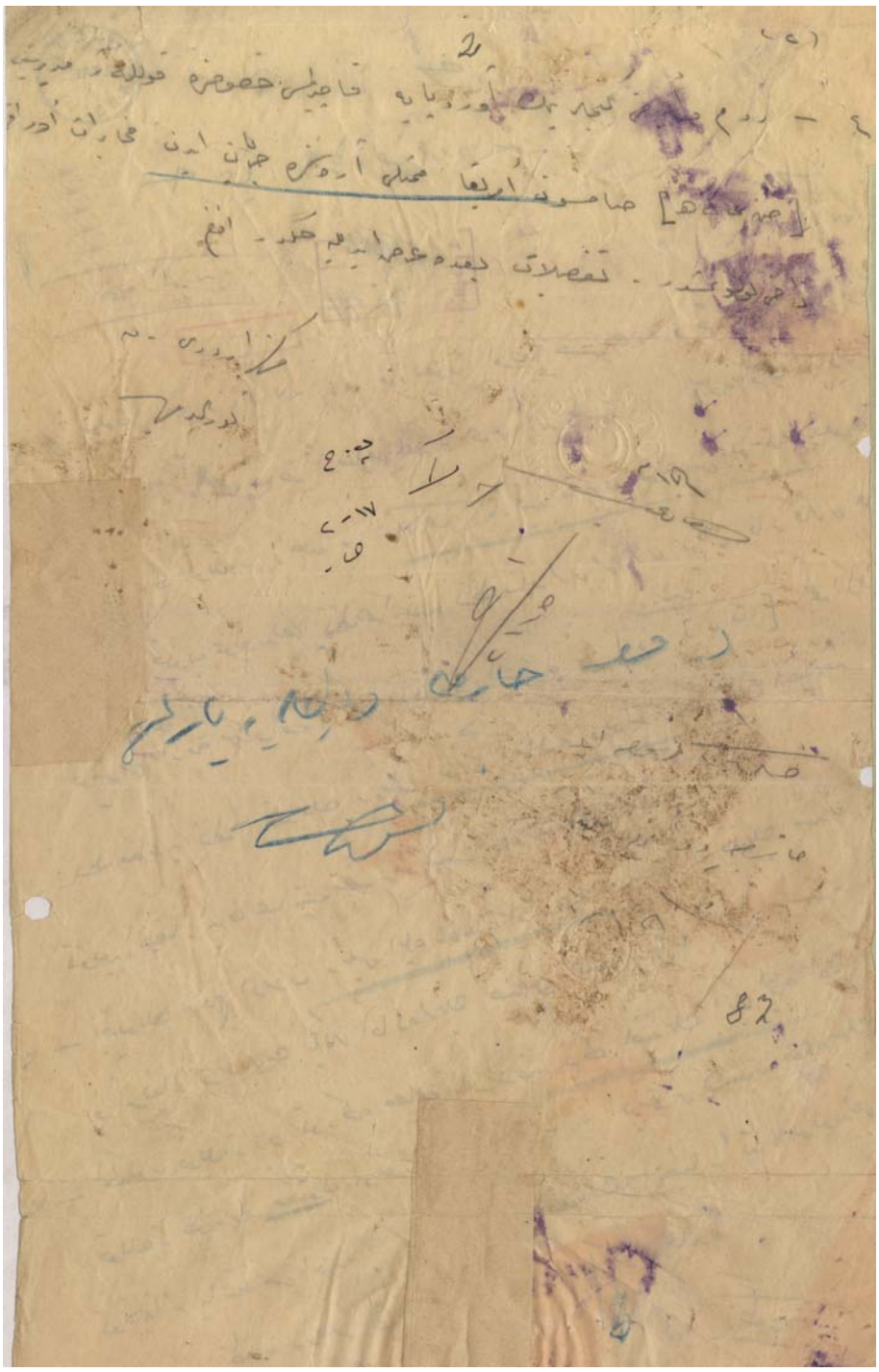
4. Mıntıka-i âlîlerinde Pontus âmâli ta'kîb edenler hakkında tatbîk buyurulacak muâmelâtdan Ordunun haber-dâr edilmesini ve Merkez Ordusu mıntıkasından mıntıka-i âlîlerine Pontuscular arasında irtibât ve muhâbere te'sîsi maksadıyla geçmesi muhtemel Rûmların taharrîsine emr ve haklarında yapılacak tahkikat netîcesinin iş'âr buyurulmasını ricâ ederim.

5. Şark Cebhesi, Kastamonu Havâlîsi Kumandanlıklarına ve Trabzon, Kastamonu Vilâyetleriyle Sinob, Giresun Mutasarrıflıklarına ve berây-i ma'lûmât Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine, Amasya İstiklâl Mahkemesine, Sivas Vilâyetine, Çorum, Yozgad Mutasarrıflıklarına ve Mıntıka Kumandanlıklarına yazılmışdır.

(İmza)

---------- ----- ----------

Amasya
16/2/37

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

Harp raporudur

1. Bugün 16/2/37'de Merzifon Amerika Hasta-hâne ve Koleji Beşinci Fırka Kumandanı dahi hâzır olduğu hâlde taharrî etdirilmişdir. Esliha ve cebhâne bulunamamış ise de Kolej dâhilinde 1904 târihinden beri müesses Pontus Kulübü nâmıyla bir kulüb bulunduğu tezâhür etmiş nizâm-nâmeleri mührleri Yunan bayrakları ve Pontus arması ve evrâk-ı mühimme elde edilmişdir. Derûnunda terceme olan nizâm-nâmeye nazaran kulübün Rûmları Yunan âmâline ve Pontus Hükûmetinin ihyâsına teşvîk ve ihzâr eden gayet muzırr bir müessese olduğu anlaşılmakdadır.

2. Kulübün Rûm olan reîsi ile hey'et-i idâresinin tevkifleri kulübün seddi ve Amerikalı olanların yalnız ifâdelerinin zabtıyla iktifâ' edilmesi emr olunmuşdur.

3. Mezkûr Kolejde Türkçe muallimi olan Zekî Efendi'nin iki gece evvel Kolej civârında maktûl olarak bulunmuşdur. Pontus hey'et-i fa'âlesinin tevkifâtına başlanması üzerine merhûm Zekî Efendi'nin ihbârâtda bulunduğu zannıyla Rûmlar tarafından katl edildiği görülmekdedir.

4. Rûm ve Ermeni gençlerinin Avrupa'ya kaçırılması husûsunda Kolej Müdîriyyeti (ZYKH) Samsun Amerika mümessili arasında cereyân eden muhâberât evrâkı dahi bulunmuşdur. Tafsîlât ba'de arz edilecekdir efendim.

Merkez Ordusu K.
Nûreddîn

---------- ℘ ----- ☙ ----------

شفره حلی | مدافعۀ ملیه وکالتنه | شفره نك محل کشیده سی تاریخی ٣٧
عدد ٥٢٧ | « تاریخ » ١٦-٢-٣٧
« ورودی »
شفره یی حل ایدن

١ـ یونبولی هیئت عالیه سنه منسوب اولانلردن رونیرلرك قسم مهمی توقیف و آماسیه استقلال محکمه سنه تودیع ایدلمش و یونتوسک دعوی رکوده روملر حقنده کی تعقیبات ده دوام ایدلمکده بولنمشدر ـ

٢ـ بوگونه ١٦/٢/٣٧ تاریخنده آماسیه و توقاد لوالری داخلنده کی اهالیدن بالخاصه غیر مسلملردن عمومی سلاح تحری اجراسنه باشلانمشدر ـ نتیجه سی معلومات ایدیله جکدر ـ

٣ـ اونیه منطقه سنده شقی ال اوغلو ملا صالح یدی کشیدن مرکب عوضه سید بالمصادمه حیاً دستگیر ایدلمشدر ـ

ابلاغ مقامات متعدده یه یازلمشدر

مرکزا ... نورالدین

٣٠٢/٣٤٢-٣
CUMHURİYET ARŞİVİ

Amasya
16-2-37

Müdâfaa-i Milliyye Vekâletine

Şifre halli
Aded 527

1. Pontus hey'et-i fa'âlesine mensûb olan Rûmların kısm-ı mühimmi tevkif ve Amasya İstiklâl Mahkemesine tevdî' edilmiş ve Pontus da'vâsı güden Rûmlar hakkındaki ta'kîbâta devâm edilmekde bulunmuşdur.

2. Bugün 16/2/37 Canik, Amasya ve Tokad livâları dâhilindeki ahâlîden bi-l-hâssa gayr-i Müslimlerden umûmî silâh taharrî ve dercine başlanmışdır. Pey-der-pey arz-ı ma'lûmât edilecekdir.

3. Ünye mıntıkasında şakî Eloğlu Molla Sâlih yedi kişiden mürekkeb avenesiyle bi-l-müsâdeme hayyen der-dest edilmişdir.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine makamât-ı mu'tâdeye yazılmışdır.

Merkez Ordusu Kumandanı
Nûreddîn

---------- ℘ ----- ☙ ----------

۱ — آیاب نك یکرمی کیلومتره شمالنده و لادیك یولی اوزرنده کی قره آغاج دایی دره‌سی نام ردم کویلرنده کلز ردسی تفنگیله ۲۵۶ ردسی فشنکی وکیلی کوچك هیابی مادن ایله ۱۶۰ عدد جفنك و بر انگلیز تفنگی ایله برمندل ماتیسالده ایله سه و شرح — شفق سقراطك عونه سنده اولوب مذکور کویلی بولنانه ۱۴ ردم شفق ردسنه دوشدیلمشدر — آیاب ده بر غازیر آلمانه تفنگی ایله کلز مختلف سیستمده ردده بولونه و بولنشدر —

۲ — مرزیفونه آمریقا قوللرنده [...] تاریخندبری مؤسسی و رؤسای ارمنیلرك تشویقیه و تحریکیله یونتوسی حکومتك احیاسنه ساعی یونتوسی قلوبنه نافذه بر قلوب بولونمیی آکلایه یشامه و مذکور قلوبك نفاقه‌لرینی مهاره‌لری و یونتوسی آره‌لری و یونانه بایراقلری اوزاقدن مراقبه ایده‌سه قلوب سه و تمهیر و هیئت اداره‌سی توقیف ایلمشدر —

طاهر عمومیه تیلنه و نقاماتی بعضا بیه یازلمشدر —

مرکز اردوسی ده
لوازمیه
ریاست علم (ترزیق)
۲۸-۳-۳۷

۲ خ ذ ۲۸۱ / ۱۹۴ / ۷۷

A	1/4282
D	25-A
F	32 I

Amasya
17-2-37

Harb raporu
Şifre halli
Aded 57

Müdâfaa-i Milliyye Vekâletine

1. Amasya'nın yirmi kilometre şimâlinde ve Ladik yolu üzerindeki Karaağaç ve Ayıderesi nâm Rûm köylerinde sekiz Rus tüfengiyle 356 Rus fişengi ve iki küçük çaplı mavzer ile 160 aded ceb-hâne ve bir İngiliz tüfengi ile bir muaddel martin elde edilmiş ve meşhûr şakî Sokrat'ın avenesinden olub mezkûr köyde bulunan 12 Rûm şakî der-dest olunmuşdur. Amasya'da bir gırra bir Alman tüfengi ile sekiz muhtelif sistemde revolver bulunmuşdur.

2. Merzifon Amerika Kolejinde (..) târihinden beri müesses ve Rûmlar ve Ermenilerin teşvîk ve tahrîkine ve Pontus Hükûmetinin ihyâsına sâî Pontus Kulübü nâmında bir kulüb bulunduğu anlaşılmış ve mezkûr kulübün nizâm-nâmeleri ile mührleri ve Pontus armaları Yunan bayrakları evrâk-ı mühimme elde edilmiş kulüb sedd ü temhîr ve hey'et-i idâresi tevkif edilmişdir.

3. Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine ve makamât-ı mu'tâdeye yazılmışdır.

Merkez Ordusu K.
Nûreddîn

---------- ☙ ----- ❧ ----------

حرب رایورت

شفره علی — مدافعهٔ ملیه وکالتی — عدد ۵۲۸

شفره نك محل كشيده سی : آقشهر ۳۷
« تاریخ « ۱۶ - ۳۷
« ورودی
شفره یی حل ایدن

۱۶/۱۰/۲۷ تاریخ و ۲۸ نومرولو شفره یه ذیلدر -

مرزیفونه آمریقانه قوللانلرده الده ایدیلکده اولان تلغرافلر معلومه اساسیا دیه عدا عثمانلی اسلحه سیله مجهز غیر منظم مکتبده جیقاریلمه برطاقم فوطوغرافلر بولنمه دیکندن کیدن اولدیغی استنطاق مکتب هیئت تعلیمیه سی قاچیاقچیلری دیگر یکی ناقصه افاده ایدن بولنمشدر مدیریك معلمینه معاریف حقیقتده افاده ایدن بولنمغین تنبیه ایدیلکلی انکاره جسارت آشنا اولدیغندن حاضر بولندیریلدیغه خاطرلر ایشمشدر - مسلح فوطوغرافندی خلوصی ایدیلدیکدن هیئت تعلیمیه جه طاشمدیغی بیلدیرلدیکی حالده مکتبده تشخیص ایدیلدیکدن دیگر تشخیص توقیف ایدیلمشدر - اهالیسی شقاوتلی مألوف وکلمه حاجی کونیك جوینده بولنمادیغندن [illegible] کوی اهالیسی طرفندن قوللانلر مدیریته خطاباً کوندیلوب قوللانلرده الده ایدیلیه بوقچه ده علوشه یه دوست حرکتلری حقنده معلومات طلب ایدیلمه اولدیغی آکلاشیلمشدر - اوراده دوشانلك تدقیقه دوام ایتدیکلدن اولدیغی مرقومه -

[illegible]

A | 1/4282
D | 25-A
F | 32-2

مرکز اردوسی
نومره ۷
پیشمرگه (روفه)
۲۷-۱۰-۸

Harb raporu
Şifre halli
Aded 538

Amasya
17-2-37

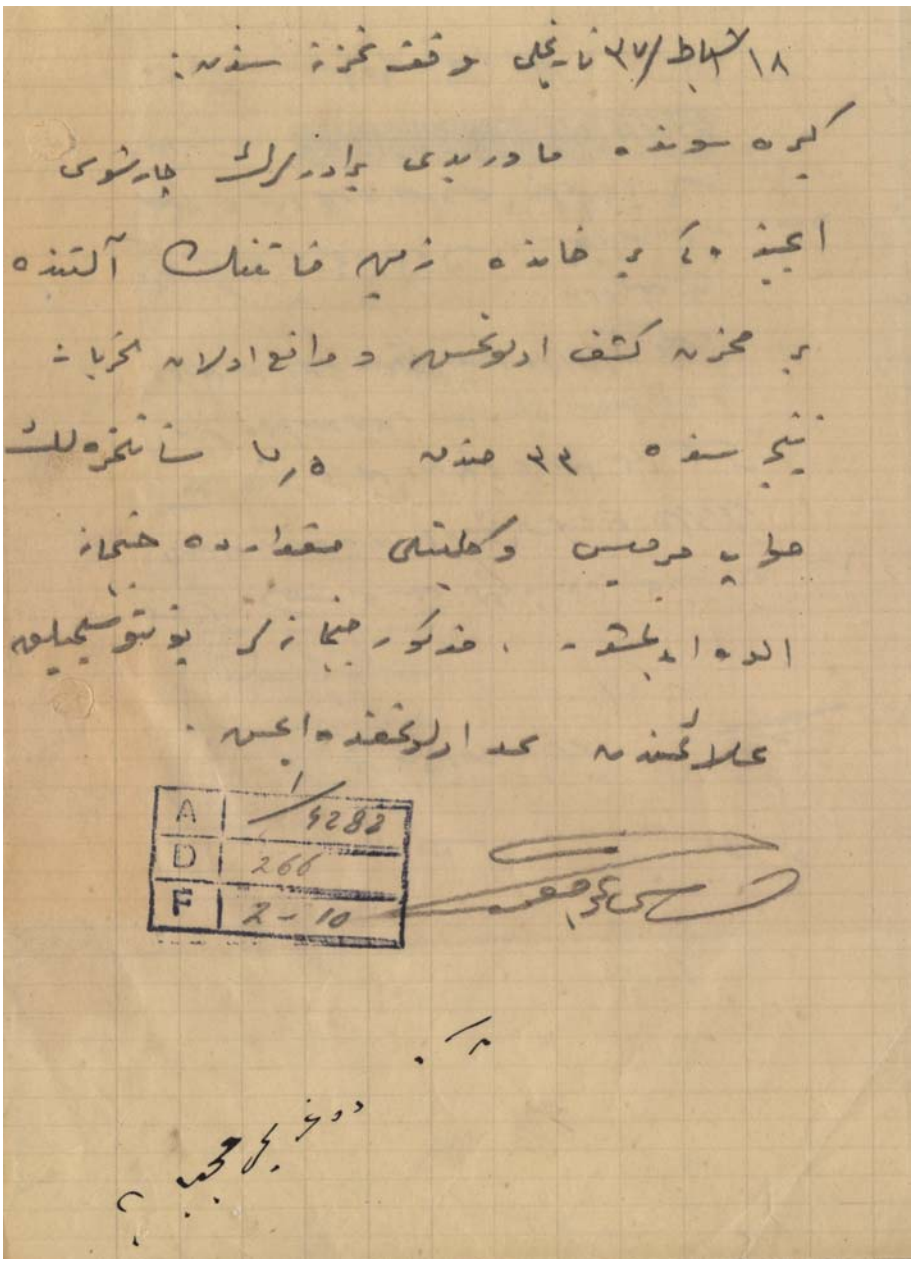
Müdâfaa-i Milliyye Vekâletine

16/2/37 târih ve 28 numrolu şifreye zeyldir.

Merzifon Amerikan Kolejde elde edildiği dünkü telgrafla ma'rûz eşyâdan mâ-adâ Osmânlı eslihasıyla mücehhez grup hâlinde mektebde çıkarılmış bir takım fotoğraflar bulunmuş ve bunların kimler olduğu istîzâhına mekteb hey'et-i ta'lîmiyyesi kaçamaklı ve yek-dîgerini nâkız ifâdâtda bulunmuşlar ve müdîrin muallimîne mugayir-i hakikat ifâdâtda bulunmalarını tenbîh eylediğini İngilizce'ye âşinâ olarak hâzır bulundurulan zâbitimiz işitmişdir. Müsellâh fotoğrafları zuhûr eden ve kendilerinin hey'et-i ta'lîmiyyece tanınmadığı bildirildiği hâlde mektebde teşhîs edilen dört Ermeni tevkif edilmişdir. Ahâlîsi şekavetle me'lûf ve Gümüşhacıköyü'nün cenûbunda bulunan Rûm Gümüşhacıköy ahâlîsi tarafından Kolej Müdîriyyetine hitâben gönderilib Kolejde elde edilen bir varakadan Hükûmetden şikâyet ve sûret-i hareketleri hakkında ta'lîmât taleb eylemiş olduğu anlaşılmışdır. Evrâk ve vesâikin tedkik ve tercemesine ve mevkufînin isticvâbına devâm etdirilmekde olduğu ma'rûzdur.

Merkez Ordusu Kumandanı
Nûreddîn

---------- ----- ----------

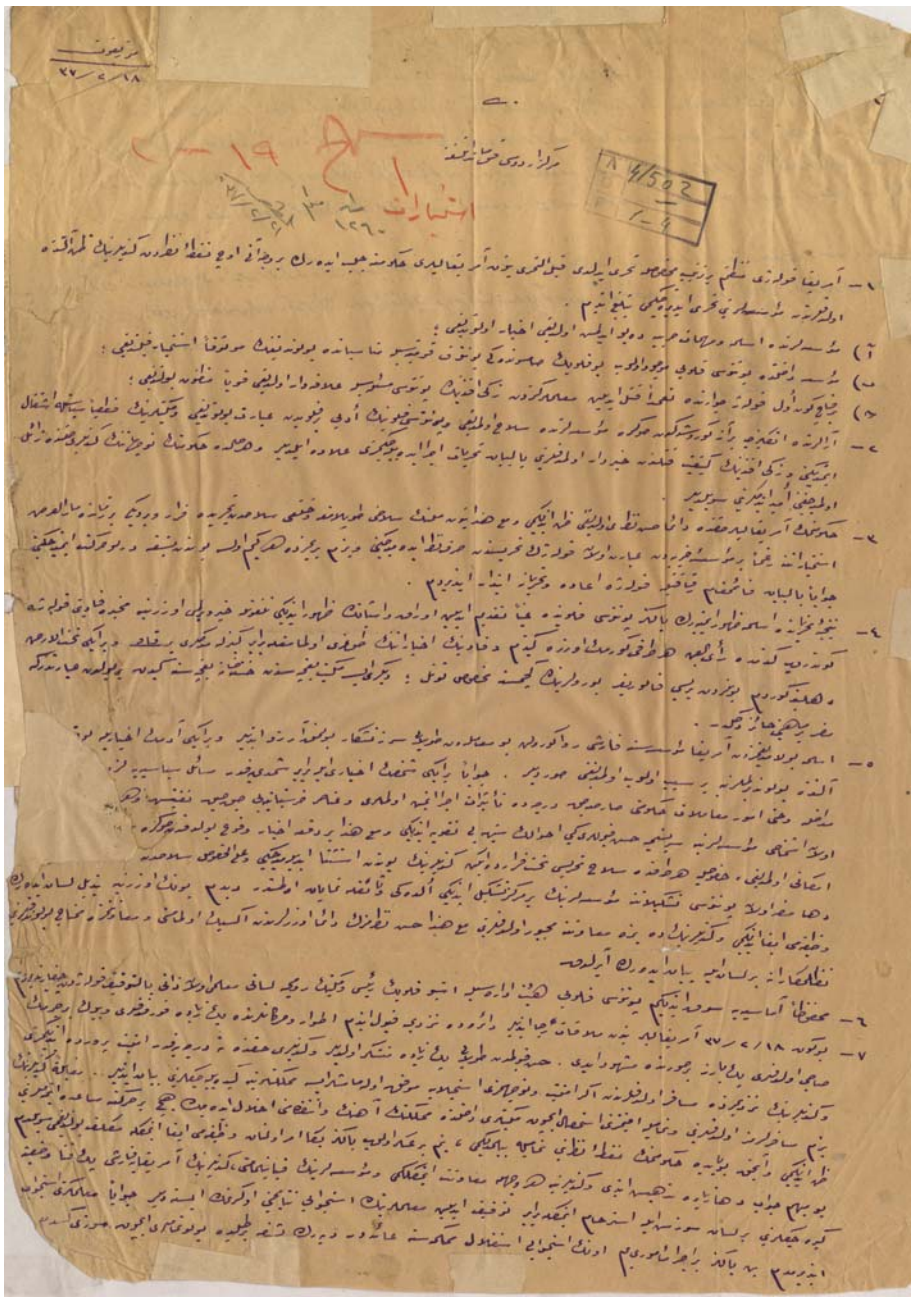

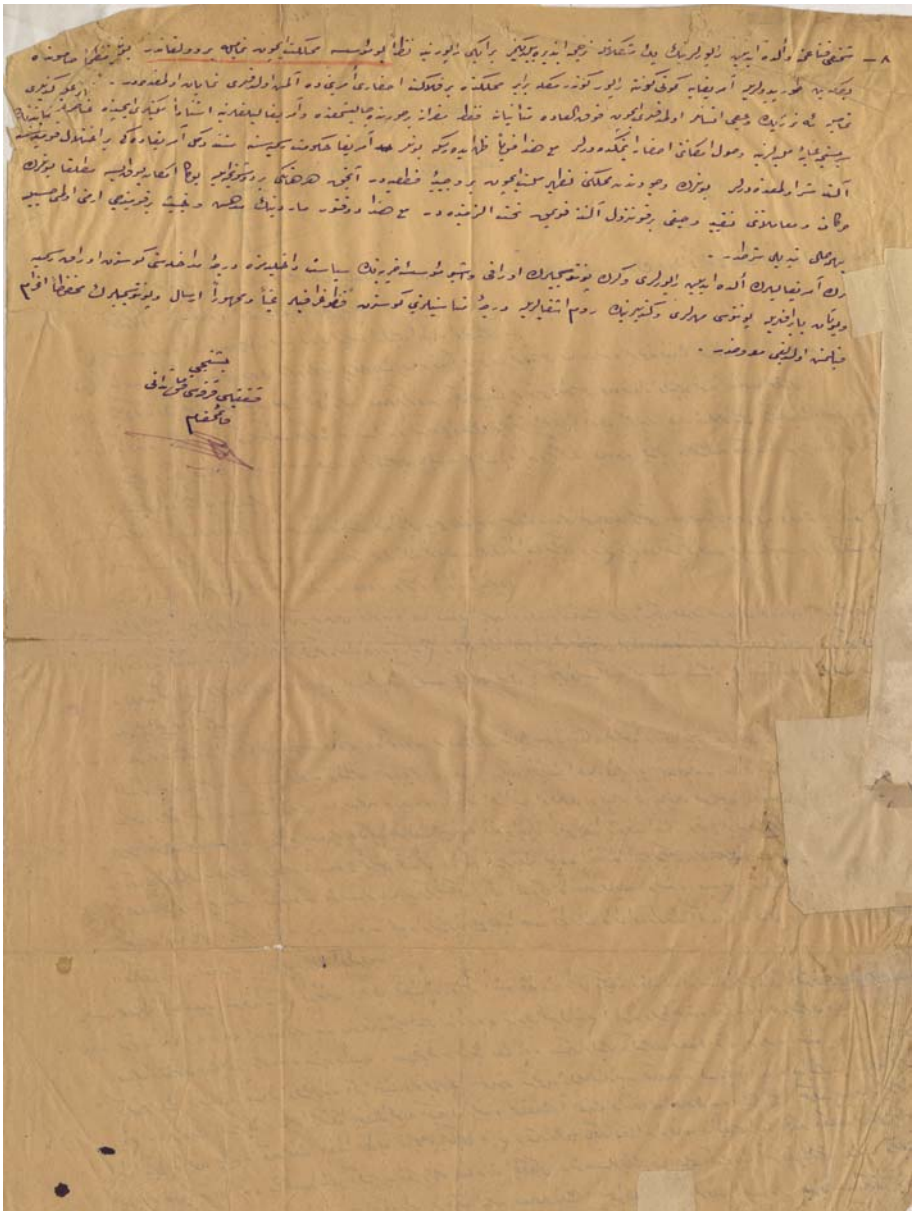
18 Şubat 37 târihli Vakit gazetesinden:

Giresun'da Mavridi birâderlerin çarşısı içindeki bir hânda zemîn katının altında bir mahzen keşf olunmuş ve vâki' olan taharriyyât netîcesinde 33 sandık 7,5 santimetrelik top mermisi ve külliyyetli mikdârda ceb-hâne elde edilmişdir. Mezkûr ceb-hâneler Pontusculuk alâiminden add olunmakda imiş.

(İmza)

---------- ----- ----------

Merzifon
18/2/37

Merkez Ordusu Kumandanlığına

1. Amerika Koleji muntazam bir tertîb-i mahsûsla taharrî edildi. Kabl-et-taharrî bütün Amerikalıları Hükûmete celb ederek ber-vech-i âtî üç nokta-i nazardan kendilerinin zann altında olduklarından müesseselerini taharrî etdireceğimi teblîğ etdim.

a. Müesseselerinde esliha ve mühimmât-ı harbiyye depo edilmiş olduğu ihbâr olunduğu;

b. Müessese dâhilinde Pontus Kulübü mevcûd olub bu kulübün Samsun'daki Pontus Komitesiyle münâsebâtda bulunduğunun mevsûkan istihbâr kılındığı;

c. Birkaç gün evvel Kolej civârında taammüden katl edilen muallimlerinizden Zeki Efendi'nin Pontus mes'elesiyle alâka-dâr olduğu kaviyyen maznûn bulunduğu;

2. Aralarında İngilizce biraz görüşdükden sonra müesseselerinde silâh olmadığı ve Pontus kulübünün edebî bir kulübden ibâret bulunduğu ve mekteblerinin kat'iyyen siyâsetle iştigal etmediği ve Zeki Efendi'nin keyfiyyet-i katlinden haber-dâr olmadıklarını bi-l-beyân taharriyyât icrâ' edebileceğimizi ilâve eylediler ve her hâlde Hükûmetin teveccühâtının kendileri hakkında zâil olmayacağını ümîd etdiklerini söylediler.

3. Hükûmetimin Amerikalılar hakkında dâimâ hüsn-i nazarı olduğunu zannetdiğimi ve maa-hazâ bütün milletin silâhını toplamağa ve halkı silâhdan tecrîde karâr verdiği bir zamânda mârr-ül-arz istihbârâtına rağmen bir müessese-i hayriyyeden ibâret olan Kolejin taharrîsinden sarf-ı nazar edemeyeceğini ve bizim yerimizde her kim olsa bundan başka türlü hareket etmeyeceğini cevâben bi-l-beyân Kaim-makam refâkatiyle Koleje iâde ve taharriyyâta ibtidâr etdirdim.

4. Netîce-i taharriyyâtda esliha zuhûr etmeyerek yalnız Pontus Kulübünde aynen takdîm edilen evrâk ve eşyânın zuhûr etdiği telefonla haber verilmesi üzerine muhbire kadını Koleje gönderib kendim de re'y-el-ayn her tarafı görmek üzre gitdim ve kadının ihbârâtının doğru olmamakla berâber gizlemedikleri bir …(?) ve bir iki taht-el-arz dehlîz gördüm bunlardan birisi kalorifer borularının geçmesine mahsûs tünel; dîgeri ise mekteb bahçesinden hasta-hâne bahçesine giden bir yoldan ibâretdir ki muzırr bir mâhiyyeti hâiz değildir.

5. Esliha bulamadığımızdan Amerikan müessesesine karşı revâ görülen bu muâmeleden dolayı ser-zeniş-kâr bulunmak ârzû etdiler ve bir iki adamın ihbârıyla (…) altında bulundurulmalarına bir sebeb olub olmadığını sordular. Cevâben bir iki şahsın ihbârı ile berâber şimdiye kadar mesâil-i siyâsiyyeye (…) müdâhale ve hattâ umûr-ı muâmelât-ı hükûmeti sarsacak derecede te'sîrât icrâ' etmiş olmaları ve anâsır-ı Hristiyâniyye'yi sık sık teftîş (…) olan eşhâsı müesseselerine serbestce hüsn-i kabûlleri gibi ahvâlin şübheyi takviye

etdiği ve maa-hazâ bir def'a ihbâr vuku' buldukdan sonra (…) imkânı olmadığı, husûsiyle her tarafda silâh taharrîsi taht-ı karârda iken kendilerinin bundan istisnâ' edilemeyeceği ve ale-l-husûs silâhdan (…) daha muzır olan Pontus teşkîlâtına müesseselerinin bir merkez teşkîl etdiği eldeki vesâikle nümâyân olmuşdur dedim bunun üzerine tebdîl-i lisân ederek vazîfemi îfâ etdiğimi ve kendilerinin de bize muâvenete mecbûr olduklarını maa-hazâ hüsn-i nazarımızın dâimâ üzerlerinden eksik olmamasını ve muâvenetimize muhtâc bulunduklarını tazallümkâr-âne bir lisân ile beyân ederek ayrıldım.

6. Mahfûzen Amasya'ya sevk etdiğim Pontus Kulübü hey'et-i idâresiyle işbu kulübün reîsi ve mektebin Rûmca lisânı muallimi olan zâtı bi-t-tevkif Kolejden çıkartdırdım.

7. Bugün 18/2/37 Amerikalılar benden mülâkat ricâ etdiler. Dâirede nezdime kabûl etdim. Etvâr ü hareketlerinde pek ziyâde korkdukları ve büyük bir cürmün sâhibi oldukları pek ziyâde bir sûretde meşhûd idi. Hüsn-i kabûlümden dolayı pek ziyâde müteşekkir oldular ve kendileri hakkında ne dereceye kadar emniyyet-perverde etdiğimizi ve kendilerinin nezdimizde misâfir olduklarından eğer emniyyet ve teveccühümüzü isticlâba muvaffak olamamışlar ise memleketlerine gidebileceklerini beyân etdiler. Mukabeleten kendilerinin bizim misâfirlerimiz olduklarını ve tamâmıyla emniyyetimizi istihsâl için mektebleri dâhilinde memleketin âhenk ve intizâmını ihlâl edecek hiçbir harekete müsâade etmeyeceklerini zannettiğimi ve ancak bu bâbda Hükûmetimin nokta-i nazarını tamâmıyla bilmediğimi, benim bir asker olub yalnız bana emr olunan vazîfemi îfâ etmekle mükellef bulunduğumu söyledim. Bu mübhem cevâb daha ziyâde tedhîş etdi ve kendilerine her vechle muâvenet etmekliğimi ve müesseselerinin kapatılmamasını, kendilerinin Amerika'ya karşı pek fenâ vaz'iyyete gireceklerini bir lisân-ı sûziş ile istirhâm etmekle berâber tevkif edilen muallimlerinin isticvâbı netâyicini öğrenmek istediler. Cevâben mualliminizi isticvâb etdirmedim. Ben yalnız bir icrâ' me'mûruyum. Onun isticvâbı İstiklâl Mahkemesine âiddir diyerek başka bir talebde bulunmamaları için sözü kesdim.

8. Şahsî kanâatime ve elde edilen raporların pek müşkilâtla terceme etdirebildiğimiz bir iki raporuna nazaran bu müessese memleket için tamâmıyla bir volkandır. Yunanlılar muntazaman Samsun'da bekleyen torpidolarıyla Amerika'ya günü gününe rapor göndermekle berâber memleketde bir felâket ihzârı emrini de almış oldukları nümâyân olmakdadır. Binâen aleyh kendileri tamâmıyla enerjik ve asabî insanlar olmadıkları için fevk-al-âde müteenniyâne fakat muzırrâne bir sûretde çalışmakda ve Amerikalılıklarına istinâden mektebleri içinde anâsır-ı Hristiyâniyye'nin serbestçe gaye-i milliyyelerine vusûl imkânını ihzâr etmekdedirler. Maa-hazâ kaviyyen zannederimki bunlar Amerika Hükûmet-i resmiyyesine müstenid değil Amerika'daki bir ihtilâl komitesine âlet-i şerr olmakdadırlar. Bunların vücûdundan memleketi tathîr millet için bir vecîbe-i kat'iyyedir ancak herhângi bir düşünce ile buna imkân yok ise mutlaka bunların harekât ve muâmelâtını takyîd ve sıkı bir kontrol altına koymak taht-ı elzemiyyetdedir. Maa-hazâ Doktor Marvin'in müdhiş ve habîs bir komiteci Ermeni olması hasebiyle be-heme-hâl tebdîli şartdır.

Gerek Amerikalıların elde edilen raporları ve gerek Pontusçuların evrâkı ve işbu müessese-i hayriyyenin siyâset-i dâhiliyyemize derece-i müdâhalesini gösteren evrâk-ı resmiyye ve Yunan bayraklarıyla Pontus mühürleri ve kendilerinin Rûm eşkıyâlarıyla derece-i münâsebetlerini gösteren fotoğrafiler aynen ve memhûren irsâl ve Pontusçuların mahfûzen i'zâm kılınmış olduğu ma'rûzdur.

Beşinci Kafkas Fırkası Kumandanı
Kaim-makam
(İmza)

---------- ----- ----------

نوفاد

مركز ولايتي . ه

ج : ٢٧/ ٢/ ١٨٤ و ٦٦٦ نمبره يه :

١ — مركز ولايتك داخلنده اصوالي داغيتمه كورملي پاپاسي كلذاروي ايله محذوي
خوانلي و تكنه جيكلي استاوري و ياكيم اوغلي نوفانو و اواره اينز اوغلي فرالاپوسي
و قهوه جي اوغلي عاكلفت تحت توقيف الدرلمي و / الده ايديلوب زجر ايديله
اوراده بيانده پاپاسك ايده ده بولندقلري رتاره محذوي خوانلكه باغ دلمي
٢٢/ كانون ثاني/ ١٩١٩ تاريخلي باروالي مكتوبده زخم الكپريورم ، حمى
باد صواد . تخم خرمانده خيلسنه اينك اماننده سكز هافته ده كالپورم خيلمي
الليده خيلس اغرلي ايه سعدم يوسة فويسم باقفزلمه قويي ايدرلر خوتماسوه
غايب اولمق ايقدر خانه جيخمايي اولور . اندرباغزوي بك سكز يوز اوتوزده
استانبولده تولد بك سكز يوز لطفنده طغوزده وفات ايتمش . يوز الي
سكيز غروشلق وصيتناري وار . مكتب وسعت اوغرنه نيا ايدرديك آنچه
تبا زوخانه سي وسائره يه يوز بيك انكليز ليراسي آنچه خسته خانه سنه اويله
بيك و استانبول بلديه خانه سنه بكرمي بيك ليرا چيقرديكي مشهوردر اولدقلي
و بوتون نامي الده ايديله بيه يا زجر رساله نك قطعا زجر اوغلي باغي
طرفنده مرتكب اولدقلري اغير طوغي فولانمزده طبع و نشر اولندقلي و الينه وصل اولدقده
عبارتاولاره نقاشارسنده اوراياكي ساروي زجر ايديله رك يوتوني اعداوي
ازدوكه فتونه واقع اولمه اينا نمدك ماهيه ويره جكلري اجرمنده و بوتونه
مرتكب رويلري جميعك اعفاي طبيعي سنده اولدقدنده و سائره ده
باعث بولندقلي عاكلفت ايچون فرالاپوسك يا رنقاه وخانه سنده الده ايديله
اوراقه ديكرلرينك دوام وبقاسي ايچون صده اوچ روبكده يا رنقا كلفته و
مسكدي و كيا ليراليق تخمي ايله كده بولندقلي نوفاد مدرلغنده استا خلقلرينك
بدوسنه .

٢٧/ ٢/ ٢٠

سواري لواسي ه

اوكم

ع

Tokad

Merkez Ordusu K.

C. 12/2/37 ve 466 şifreye:

1. Merkez livâ dâhilinde ahvâli dâî-i şübhe görülen Papaz Lazaros ile mahdûmu Gavrail ve Teknecikli İstavri ve Yakim oğlu Teofano ve İdâreetmez oğlu Haralambos ve Kahvecioğlu Aklef'in taht-ı tevkife alındığı ve elde edilib terceme edilen evrâk miyânında Papazın Erbaa'da bulunduğu zamân mahdûmu Gavrail'e yazdığı 31 Kânûn-ı sânî 1919 târihli parolalı mektubda tohum ekdiriyorum, hepsi bâd-i hevâdır. Tohum harmanda gırılmasına inek emâretinden sekiz hâzırdır. Gelemiyorum, haber etmeli. Allah'dan hayırlısı. Efendiye selâm. Posta koysam banknota tahvîl ederler. Korkmasın gaib olmaz. Başkaca kazanacağı iyi olur. Anderya Benzos bin sekiz yüz otuzda İstanbul'da tevellüd bin sekiz yüz doksan dokuzda vefât etmişdir. Yüzellimilyon guruşluk vasiyyet-nâmesi vardır. Mekteb ve millet uğruna binâ' etdirdiği Atina Tiyatro-hânesini ve sâireye yüzbin İngiliz lirası Atina Hasta-hânesine onbeşbin ve İstanbul Patrik-hânesine yirmibin lira verdiğini müş'ir ise de imzâ' olmadığı ve Pontus nâmıyla elde edilen beş parça risâlenin Kantarcıoğlu Yanni tarafından Merzifon'da Anadolu Kolejinde tab' ve neşr olunduğu ve altmışdört mâddeden ibâret olan nizâm-nâmesinden on iki mâddesi terceme edilerek Pontus İ'dâdî Arzuken Kulübüne dâhil olmak isteyenlerin mâhiyye verecekleri ücretden ve bütün Merzifon Rûmları cem'iyyetin a'zâ-yı tabîiyyesinden olduklarından ve sâireden bâhis bulunduğu Aklef ile Haralambos'un ticâret-gâh ve hânesinden elde edilen evrâkla dîgerlerinin devâm ve şübheli eşhâsdan üç Rûm'un da ticâret-gâhına ve meskenleri ve kilîseler el-yevm taharrî edilmekde bulunduğu Tokad Mutasarrıflığından iş'âr kılındığı ma'rûzdur.

20/2/37

Süvâri Livâsı K.
Edhem

---------- ℘ ----- ☙ ----------

۵۰

بونوس نظامنامه سنه زحمه

۱ ـ روس مقاولنامه بونوس نامنه بر مقاولنامه تابعیتی اولوب که ذیلنده ناظر قوارهلو واکی جمعیت روم طرفندن (اینقوس بونوس) نامنه و (خیلی کیه رقمیلی کمیل) نامنه یعنی [اعدادی ایکی قسمه بولنمه] رکیه اورقوس نامی آلتنده

۲ ـ اسباب مقاولنامه نك اصل روم قرانه انتقال ایتمه بونلرك روم طرفندن برلشمی اوزره ذکر رقمی ثانیا اداسی، ثالثا ایوجه بدل استقراضه اولدیغی تقدیر

۳ ـ بونلر بو صورتله اداره اولنور. (آ) هر اوتوز بیچه ده مستقل کمرلر خارجنه بیك لسانی وداری حرف روم لسانیله کنخانه نشاد ایتمش واحد ایکیر مطافات کوره جکدر. (ب) اداره یه مجون ایدن واروان آلتقاچیه مقدار یوره ایرانه کوسترمش ده مطافات ویرمیه جکدر. (ج) جمعیتك کوسترمیه لزوم اولدیغی تاریخ واروان وعائلی وبعیات سایره دن آلتقاچ

۴ ـ جمعیتك هیئت اداره سی بونلردر. — استقبال —
اسعد (ناقیفا) (آنه لیسه لونا) و (بنجمن) ناقیفا ده کنه جوارنه بونلرك روم لسانه خاصه سنه بوجودی (آنه لیسه لونا) جمعیتك مرکزی خارجنه بونیورسیته (بنجمن) ناقیفا ده قدر اولوب جمعیتك اعضا ـ عائله خادم اولدیغی [illegible]

۵ ـ ذیلنده بونلرك روم جمعیتك اعضا جلیسه بونلرك هر وقت جمعیته بولنمه لری لزومه حاضر بونلرك ذیلنده بونلرك جمعیتلرك حوالی تحاریه موجوددر.

۶ ـ روم جمعیتلرك روم خاصه سنه تحاریه عقدی یوقدر.

۷ ـ مرکز خارجنه بونلرك تحاریه عقدی اولمه مجون قید اولمدی لزومدر.

۸ ـ ناقیفا اوتوز بیك داخل اولمه یه هر آی مجون تحریر واکیدی قید ایله هر آی مجون اون بشر غروشه جمعیت حنه سنه ویره جکدر. (آنه لیسه لونا) اوتوز غروش هر دفعه آیده بر اوتوز غروشه اعانه ویره جکدر.

۹ ـ مرکز ده بولنان هیئت عامه تحاریه نك هر نوع مقاولنامه لرینی انجمن اداره سی یا سندیکا تحاریه عقدی اولمدن جمعیتك کوسترمیه لزوم اولدیغی حرفیا بیلدیرمه لری. [illegible] داره لرك هر بیك ناقیفا ده بر غروش قاعده سیله جمعیتك کوسترمیه لزوم اولدیغی حرفیا بیلدیرمه لری.

۱۰ ـ اعانه جمعیته ویره جکلری باره یه دیر مبلغ اتحاد اولنه مدیکی تقدیرده هر جمعیتك واردات ده اولدیغی قدر یه جزالنه ویره جکدر.

۱۱ – اداره دن ها خاوندز جمعیت قرارینه قبول اولماجه وقفط هیئت کوزه تکی ضد شبه اولمق بیانجه ...

۱۲ – طرار اولدقدن هیئته بولنان سلطانه زن ایدر .

۱۳ – اوتوفیه اولندن وبرهکدای عجزه مذکره سیانجه . ایدیکی آیدن مضد طوتر جفه .

رئیس قولچی وبوتوس واورخوس متعدد نفر صاری اولدن اخذ قه . سفاله یدلی المنه رتباده دن عبارت بولنان اشوئفر مادرلک اولدیکجه باده سه قه . زنجیرلی موارساده رحمی عمل ائلده در . شایان تذکره هیچ باده موجود دکلدر - ۱۹۰ سنه سی

نرجم یاقوب

۱۴ – هیئت اداره دن ربط کلزموزه اولویسی اولسون قبیلدن زنجیرلی اجرا هیئت سای ومواضفه کرا . قیدعاجز ایدیور . ایسه بحر رأی تذکره ایلسه عدا ولنور .

۱۵ – جمعیت اعضاسندن ربط کلزموزه رائی اولویسی جمعیت محکمه سنه نوردیلور .

A 4/502
D
F 3

– هیئت محکمه خصوصیه –

۱۶ – هیئت محکمه خصوصیه بدی قسمدن ترکیب . رئیسی اول ، رئیس معاونی ، مباشاب ضابطه یعنی سفسه وایکی نائب قضاعیه .

۱۷ – اشبو محکمه هیئت جمعیت [نافیفا] صفه ایلسه اولدقدن طرفه دن انتخاب ایدیور . بر قسمی ایکی وظیفه نوردیلدیکی ایدر .

۱۸ – اشبو هیئتدن برعدد اون بسه کمیه دک اولویسی عدا ایدر . برینه دیگری تعیین ایدیور .

۱۹ – بو محکمه هیئتی رئیسی دعوت اولنه رق هفته ده بر دفعه اجتماع ایمک مجبوریتنده در . رئیسی غیبنده یرینه واری هیئت اداره دن ضابطه صدر عیناره . هیئت موجود عدسی بالغ اولدیکی صورتده ویرلدن قرار صدر طوتیلور . اعضادن بر قسمی ایکی یا ایکیدن زیاده هیئتک طرفه ایسه اکثریته اولدقدن قالور .

۲۰ – بو محکمه هیئتنه دن ربط وقعه سنه دائر دفعه اجتماعی یوقدر . ویا خود وقوعه لرسه دفعه اجتماعیه جلب اولویسه مطلوب ایدیور .

۲۱ – رئیسی اعضا دن زیاده صدر جنایت شوئردر . برسائی قضایا نشیاتی وبرمدن محکمه نک یوم وساعتی تعیین اعضادن رئیس وغیریسی محکمه یه دعوت انتخابی قرائیدن رأیرد نفر یدیاعنک انتخابه دونه رأیرد . رأیلن بیشه ظرف واقعه دار اعضادن وقبول اینک متعاقبدن صورت حرکتنی تعیین ایدیور . بشون جمعیتدن ویرمه اولدیغی قرار خلقیه ایدیور . وکذا اعضایه وظیفه ی یاتمه جب ایدیور .

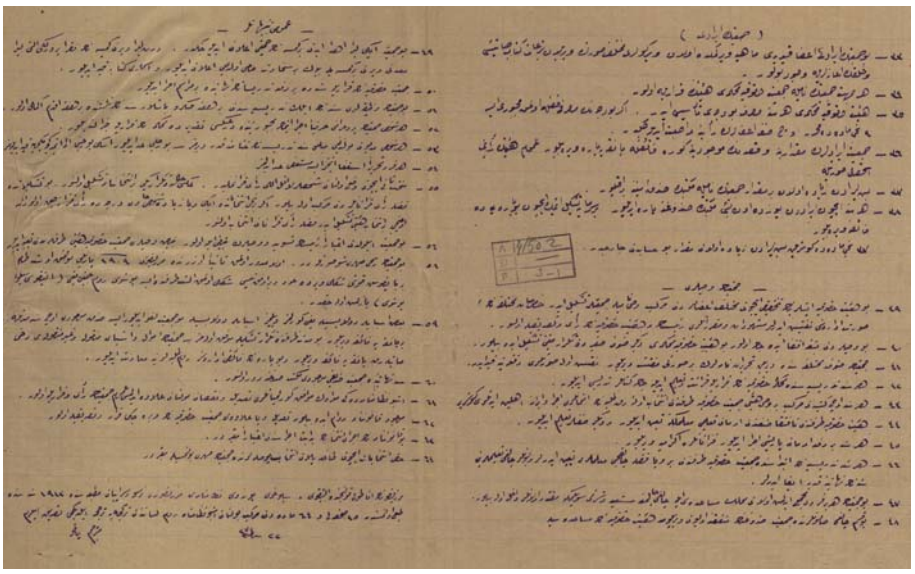
واحالی بولنظر مادرلک وقتیا نضبط ایجون سمایدیور .

۲۲ – رئیس اول سایه دوردیسیه غیر موجود ایسه رئیس معاونی رئیس وظیفه ی ایفا ایدیور .

۵۴ — بوکه هیئت مدیره و نمایندگان تشکیل جلسه داده وقتایه
که عضو و موضوعات خصوصاً رسیدگی قیدایه. چون دیگه قرارداد شفاهی ایه منسوخ اعتبار وقتیایه.
اقال واخلاع اعضاء قرارداد قطعی برخی قیدایه. ایجابات مأمورین برای عاونت ایه.
۵۵ — حضور مأمورین وظیفه‌ی بازدید و قرارداد تشویق وخط انجمنه.
۵۶ — چون وارد جلسه طرفه اخذ اولنو. وارد و سند و مطالعات چون جلسه‌ی طرفه درج ضبط قیدایچو.
وجلسه‌ده چیقوب یاره‌یی امضای محرر مخصوص ایله ویریو. ایه بر رقم هیئت طرفه جلسه یازیلنه
ایدیچو.
۵۷ — عائله اونه بدل وکتابچه واعانه ویرلسه اولدیغی یازیلوب مقتضیه طرفه اخذ ایدیچو. وطوتیلده
قید وقتیله یازیلوب ایله جلسه امنه ویریچو. وبر صورتی مقتضیه یازیلو.
۵۸ — کلوجک سنه‌لیجون انجمانه سنه‌ی حالیه‌ده مالی اوده نشده بدایه. سنه سابقه‌ده وقوعبولن اجتماعاتده
کی بجولر تولد ایتمه ایه بطاقه طرفه‌ده نظیه اولنو. وارد ان مصارفات وموجودیه‌ده دخی جلسه‌ده‌کی
طرفه‌ده نقد. اولاد و افراد وقوعبولمه ایه مقتضیه طرفه بلدیچو. جمعیتک رقمی نه کبی.
خصوصاته موقف ایه میانه‌ده.
هیئت جمعیه حقوقیه نکاه. ناقص حقی که اعضا طرفه انتخاب اولنو. لو ۸ یازیلوب حاضر.)
۵۹ — کلوجک سنه‌لیجک سنه‌ی حالیه‌ده انتخابه‌ده بر کشف اول اوچ اعضادن رکب بر هیئت موقته تشکیل وازیه
رئیس ایدیچو. موقعه بولنیلنه تقدیر ده نخستین ایله انتخابه مباشرت اولنو.

— رسم عمومی جمعیت —

۶۰ — بو جمعیته رسمی وغیر رسمی اجتماع اولنو. اگر انتخابه اوتوزدن زیاده اکثریت موجود ایسه رسمی کشف هیئت ثانیه اولنه
کون وساعت طوتیلیور. غیر رسمی وقتی یکدیگرینه آرزوی اوزره طوتیلیور. شوقدر که بذکر اولنه خصوصاته
دائر بیانات اولنیجق هیئت اجتماعیه بیلکه عائد ایه. غیر رسمی اجتماعاته وعدت هیئت عمومیه جلسه‌لرینه اولنوب ایسه
ذکر رکونه لزوم ایدیچو. اول کونکی جلسه‌لرینه موجود هیئت خصوصی یکدیگرینه قرارلشدیریچو.
۶۱ — هیئت رسمی اجتماع ایده‌جکلرینه تعطیل تعادف ایده جک اولنو. ایسه هیئت دخی تعطیل اولنو.
۶۲ — تاقیقاتی ویرلنه اعضا خواهدوام ورقه اجتماعه غیر موجود اولورلرایسه والی رقم کشف اجتماعیه موجود بولنمازسه
یکجه بر غذا ویرلوب اولنجه‌یه قدر کشفه دوام اولنو.
۶۳ — رسمی اجتماعیه قونوشیلدن سائر دوم سائر اولجقه.

692

Pontus Nizâm-nâmesinin tercemesidir

Mâdde 1. Rûmî mukavele-nâme Pontus nâmında bir mukavele-nâme te'sîs olunur ki Merzifon Anadolu Kolejiyle ve iki cem'iyyetin Rûm talebelerinin (Elenikos Pontus) nâmında ve (Filegiye Defenkis Tescii?) nâmında ya'nî (İ'dâdî Arzuken Kulübü) demekdir Orfeos nâmı altında.

2. Esbâb-ı mukavele-nâmenin aslı Rûm kardaş ittifâkıyla mektebde bulunan Rûm talebelerini birleşmesi evvelâ zihin terakkisi, sâniyen idman, sâlisen iyi vicdân istikbâlde olan terakkiyât.

3. Bu fikir bu sûretle olabilir. (a) Her ahvâl-i târihiyyede mantıkî kelimelerle sınâî, siyâsî, lisânî ve maddî sırf Rûm lisânıyla kütüb-hâne güşâd edilmesini va'd edenler mükâfât göreceklerdir. (b) İdman yapmak için âlât ve edevât istihsâliyle a'lâ derecede ibrâz-ı ehliyyet gösterenlere de mükâfât verilecekdir. (c) Cem'iyyetin göstereceği lüzûm üzerine tiyatro edevâtı ve çalgı ve lu'biyyât-ı seyyâre âlâtı istihsâli.

4. Cem'iyyetin hey'et-i idâresi bunlardır. -İstikbâl-

İsimleri Taftika, Anteliste Lonta, İstema

Taftika: Mekteb civarında bulunan Rûmlarla anâsır-ı sâirenin mevcûdiyeti.

Anteliste Lonta: Cem'iyyetin merkezi hâricinde bulunanlar.

İstema: Herhangi anâsırdan olur ise cem'iyyetin efkâr-ı âmâline hâdim olan bütün mesâilde re'y verebilirler.

5. Merzifon'da bulunan Rûmlar cem'iyyetin a'zâ-yı tabîîsidir. Bunların her vakt cem'iyyetde bulunmaları mecbûrîdir. Her vakt cem'iyyetde hâzır bulunan Merzifonluların hakk-ı intihâbı mevcûddur.

6. Rûmca bilmeyen Rûmlarla anâsır-ı sâirenin intihâbda hakları yokdur.

7. Merkez hâricinde bulunanların intihâbda hakları olmak için kayd olmaları lâzımdır.

8. Taftika olanlar yeni dâhil olmuş ise her ay için yirmi ve eskiden kayıdlı ise her ay için onbeş guruş cem'iyyet sandığına verecekdir (Anteliste Lonta) olanlar dahi her dört ayda bir otuz guruş iâne verecekdir.

9. Merkezde bulunan hey'et hem intihâb etmek ve hem de müntahîb bulunmak hakkını haizdir. Ancak on beş yaşından aşağı bulunanlar intihâbdan hakları olmadığı, cem'iyyetin göstereceği vezâifi harfiyyen ifâya mecbûr oldukları. Hey'et ve idâreden her hangisi vazîfesinde cüz'î küllî tekâsül ve terâhîsi görülürse hey'etin karârıyla cezâlandırılacakdır.

10. İâneten cem'iyyete vereceği parayı vermeyenler intihâb olunamadığı gibi intihâb dahi edemez ve cem'iyyetin vâridâtından da mahrûm kalacakdır.

11. İdâreden âciz olanlar cem'iyyetin karârıyla kabûl olunacak ve fakat hey'etin göstereceği hizmeti de ol-kimseye îfâya mecbûrdur.

12. Tard olanların ehliyyetde bulunan matlûbâtı terk edilir.

13. Abone kayd olunanların verecekleri ücret senenin tedrîsâta ibtidâr eylediği aydan mu'teber tutulacakdır.

Merzifon Kolej ve Pontus ve Orfos(?) mekteblerinin nizâm-nâmesi evvelinden âhirine kadar mütâlaa edildi. Altmış dört mâddeden ibâret bulunan işbu nizâm-nâmenin on ikinci mâddesine kadar terceme edildi. Mevâdd-ı sâire dahi aynı meâldedir. Şâyân-ı tetkik hiçbir mâdde mevcûd değildir.

19 Şubat 37 Mütercim Yako

14. Hey'et-i idâreden birinin her ne sûretle olursa olsun kaydı terkin edilib de ahîren hey'etin re'y ve muvâfakatıyla tekrâr kaydı icrâ' edilir ise müceddeden ta'yîn edilmiş add olunur.

15. Cem'iyyetin a'zâsından birinin her ne sûretle bir işi olur ise cem'iyyetin muhâkemesine tevdî' olunur.

- Hey'et-i Mahkeme-i Hukukiyye -

16. Hey'et-i Mahkeme-i Hukukiyye yedi şahısdan mürekkebdir. Reîs-i evvel, reîs muâvini, başkâtib, sandık emîni, müfettiş ve iki kâtib-i husûsîdir.

17. İşbu mahkeme hey'eti cem'iyyetin (Taftika) sınıfına ayrılmış olanlar tarafından intihâb edilir bir şahsa iki vazîfe tevdî' edilemez.

18. İşbu hey'etden biri on beş gün vazîfesine gelmeyecek olur ise azl edilir yerine dîgeri ta'yîn edilir.

19. Bu mahkeme hey'eti reîsinin da'veti üzerine haftada bir def'a ictimâ' eylemek mecbûriyyetinde ve resmîdir. Reîsi gayr-i resmî olarak hey'et-i idâreyi celbe salâhiyyet-dârdır. Hey'etin mevcûdu beşe bâliğ olduğu sûretde verilen karâr mu'teber tutulur a'zâlar bu husûsda ikiye ayrılır ise reîsin re'yi hângi tarafda ise ekseriyyet ol-tarafda kalır.

20. Bu mahkeme hey'etinden birisi fâsılasız üç def'a ictimâda bulunmazsa ve-yâhûd fâsılalı beş def'a ictimâa gelmeyecek olur ise tard edilir.

21. Reîsin a'zâ üzerindeki salâhiyyeti şunlardır. Bir mesâil hakkında ta'lîmât vermek mahkemenin yevm ve sâati ta'yîn etmek a'zâları resmî ve gayr-i resmî mahkemeye da'vet intihâbda kazanılan re'yleri tasdîk etmek intihâbdan düşen re'yleri reddetmek bir mes'ele hakkında vâki' olacak mürâcaatları kabûl etmek müntahib-i sânîlerin sûret-i hareketlerini ta'yîn eder bütün cem'iyyetlerin vermiş olduğu kar'arı tasdîk eder ve her a'zâyı vazîfesi başına celb eder.

Ve-l-hâsıl bu nizâm-nâmenin harfiyyen tatbîki için sa'y eder.

22. Reîs-i evvel esbâb dolayısıyla gayr-i mevcûd ise reîs-i sânî ya'nî muâvin reîs-i evvelin vazîfesini îfâ eder.

23. Bu mahkeme hey'etinin mühr-i resmîsi ve damga başkâtib nezdinde bulunur. Başkâtib muhâberenin hüsn-i cereyânına dikkat eder her gün vuku' bulacak husûsâtı defter-i mahsûsuna kayd eder bütün verilen karârları reîs ile müştereken ihzâr ve kayd eder. İdhâl ve ihrâc olunan karârnâmeleri husûsî bir deftere kayd eder. Îcâbı hâlinde kâtib-i husûsîlerden birisi muâvenet eder.

24. Husûsî kâtiblerin vazîfesi yazılacak evrâk ve karârları tesvîd ve zabt etmektir.

25. Bütün vâridât sandık emîni tarafından ahz olunur. Vâridât ve medfûât bütün sandık emîni tarafından defter-i mahsûsuna kayd edilir ve sandıkdan çıkacak para reîsin imzâsı tahtında emr-i resmî ile verilir ayda bir def'a hey'et tarafından sandık hesâbı rü'yet edilir.

26. Gazete abone bedeli ve kitâb satış ve iâneten verilmiş olan paralar umûmiyyetle müfettiş tarafından ahz edilir ve tutulan kayd defterinin bir sûreti para ile sandık emînine verilir ve bir sûreti müfettiş yedinde kalır.

27. Gelecek sene için intihâbât sene-i hâliyenin mayıs on beşinden bed' eder. Sene-i sâbıkada vuku' bulan ictimââtta ne gibi netîceler tevellüd etmiş ise başkâtib tarafından tatbîk olunur vâridât masârifât ve mevcûd sandık dahi sandık emîni tarafından ne kadar idhâlât ve ihrâcât vuku' bulmuş ise müfettiş tarafına bildirilir. Cem'iyyetin terakkisi ne gibi husûsâta mütevakkıf ise meydâna kor.

Hey'et-i Cem'iyyet-i Hukukiyye tekrâr Taftika hakkındaki a'zâlar tarafından intihâb olunur. (8'inci mâdde ahkâmıncadır.)

28. Geçen seneye âid hesâbât sene-i hâliyenin intihâbından bir hafta evvel üç a'zâdan mürekkeb bir hey'et-i muvakkat teşkîl olunarak rü'yet edilir muvâfık bulunduğu takdîrde taht-ı temyîze alınarak intihâbâta mübâşeret olunur.

- Resmî Umûm Cem'iyyetler -

29. Bu cem'iyyet resmî ve gayr-i resmî ictimâ' olunur eğer intihâb olunanların üçde ikisi mevcûd ise resmî her hafta hey'etden ta'yîn olunan gün ve sâat toplanırlar. Gayr-i resmî dahi reîsin ârzûsu üzerine toplanırlar şöyleki müzâkere olunacak husûsâtın neden ibâret olduğunu hey'ete ihbâr eylemekle celb eder. Gayr-i resmî husûsâtda da'vet edilecek hey'et gelemeyecek olur ise dîger bir güne ta'lîk edilir ol-gün de gelemeyenler olur ise mevcûd-ı hâzırla husûs-ı mezkûr karârlaşdırılır.

30. Hey'etin resmen ictimâ' edeceği gün mektebin ta'tîline tesâdüf edecek olur ise hey'et dahi ta'tîl olur.

31. Taftika nâmı verilen a'zâ ale-d-devâm dört ictimâda gayr-i mevcûd olurlar ise ve altı def'a muhtelif ictimâlarda mevcûd bulunmazlarsa hiçbir i'tirâz kabûl olunmayarak istihkakından redd olunur.

32. Resmî ictimâlarda konuşulan lisân Rûm lisânı olacakdır.

(Cem'iyyetin Îrâdı)

33. Bu cem'iyyetin îrâdı, a'zâ kaydiyyesi mâhiye verilmekde olan vergileri muhtelif sûretde verilen teberruât kitâb satışı ve halkın iâneleriyle vücûd bulur.

34. Her cihet cem'iyyetin nâmıyla Cem'iyyet-i Hukukiyye Mahkemesi Hey'etinin karârıyla olur.

35. Heyet-i Hukukiyye Mahkemesi her sene masraf büdcesi te'sîs eder. Eğer büdcenin masrafı fazla olmak mecbûrî ise 4'üncü mâddede muharrer üç sınıf a'zâların re'yine mürâcaat edilecekdir.

36. Cem'iyyet îrâdların mikdârına ve kasanın mevcûduna göre fâizle bankaya para verebilir umûm hey'etin re'yini istihsâl sûretiyle.

37. Beş liradan ziyâde olan bir mikdâr cem'iyyetin nâmıyla mektebin sandık emînine bırakılır.

38. Her sene için îrâddan yüzde onbeşi mektebin sandığına para ayrılır bir sermâye teşkîl etmek için bu parayı da fâize verebilir.

37'nci mâddede gösterilen beş liradan ziyâde olan mikdâr bu hesâbdan hâricdir.

- Cem'iyyetin Vasîleri -

39. Bu hey'et-i hukukiyye işlerinin tahkiki için muhtelif a'zâlardan mürekkeb vasî nâmıyla cem'iyyetler teşkîl eder husûsât-ı muhtelifenin sûret-i idâresini teftîş ederler meşhûdât ve mukarrerâtları reîsin ve hey'et-i hukukıyyenin re'y ve tasdîkiyle olur.

40. Bu vasîlerden başka iktizâ edecek olur bu hey'et-i hukukıyye mahkemesi dîger sunûf-ı sagirede tekrar maiyyetini teşkîl edebilir.

41. Cem'iyyetin sunûf-ı muhtelifesinde verilen tahrîrât-nâmelerin bir sûreti müfettişe verilir müfettiş ol-sûretleri defterine kayd eder.

42. Her sene-i tedrîsiyyesinde mahkeme-i hukukıyyenin karârıyla kırâat ve ta'lîm edilecek kitablar tedrîs edilir.

43. Her sene üç kişiden mürekkeb bir vasî hey'eti cem'iyyet-i hukukıyye tarafından intihâb olunarak talebenin imtihânları icrâ' ve ibrâz-ı ehliyyet edenleri gösterir.

44. Hey'et-i hukukıyye tarafından Taftika sınıfından idman ta'lîmi muallimliğine ta'yîn edilir ve dîger sınıflar ta'lîm edilir.

45. Her sene bir def'a idman yarışı icrâ' edilir kazananlara ikrâmiye verilir.

46. Her sene-i tedrîsiyyenin ibtidâsında cem'iyyet-i hukukıyye tarafından bir veya fazla çalgıcı muallimleri ta'yîn ederler ve bunlar çalgı ta'lîmlerini senenin nihâyetine kadar îfâ ederler.

47. Bu cem'iyyetin her bir ferdi tecemmu' edilmiş olan mahallin müsâadesi ile çalgı çalmağa müstaidd ve şarkı söylemeğe muktedir olanlar dâhil olabilir.

48. Bu kısım çalgı salonlarında cem'iyyet sandığının menfaatine oyun verilir hey'et-i hukukıyyenin müsâadesiyle.

- Umûmî Tenbîhâtlar -

49. Bu cem'iyyete iki lira ihdâ eden bir kimsenin hamiyyeti i'lân edilecekdir. Dört lira veren kimsenin fukarâ-perverliği altı lira ma'denî veren bir kimseyi büyük bir sahâvet sâhibi olduğu i'lân edilir ve ismleri kitâba kayd edilir.

50. Cem'iyyet-i hukukıyyenin karârıyla senede bir def'a tedrîsâtın nihâyetinde bir merâsim icrâ' edilir.

51. Bu cem'iyyetin vazîfeleri senenin ilk tedrîsiyyesinden bir hafta sonra başlar senenin nihâyetinde bir hafta akdem ikmâl olur.

52. Her şahıs cem'iyyetin programını harfiyyen icrâ' etmek mecbûriyyetindedir aksi takdîrde mahkemenin karârıyla cezâlandırılır.

53. Her şahıs medyûn bulunduğu meblağı sene-i tedrîsenin hitâmına kadar vermezse borçlu addedilir, eski borcunu edâ etmedikce yeniye kayd edilemez.

54. Her ferd tahrîren isti'fâ etmez ise müsta'fî addedilmez.

55. Müntahib-i sânî için vaz' olunan şahıslar lâ-akall elli re'y kazanmalıdır. Aksi hâlde tekrâr yeni bir intihâb-nâme teşkîl olunur. Bu teşkîlâtda fazla re'y kazananlardan mürekkeb olabilir eğer birinci intihâbâtda iki veyâ ziyâde şahsı hâvî derecede re'y kazanacak olur ise üçüncü bir intihâb hey'eti teşkîl eder fazla re'y kazanan intihâb olunur.

56. Bu cem'iyyet Eylülden i'tibâren reîsin tesvîd ve vasîlerin tebyîzi ile olur tebyîz vasîleri cem'iyyet-i hukukıyye hey'eti taraflarından ta'yîn edilir.

58. Bu cem'iyyetin resmî mührü şu sûretledir. Evvelâ müdevver olmak, sâniyen üzerinde Merzifon 1909 yazılı bulunmak, üst tarafında bir baykuş kuşu şekli ve bir de ûd ve bir ufak tepsi şekli olmak, alt tarafında ise Pontus Rûm Cem'iyyeti ya'nî (Elenikos Sillogo Pontus) yazılmış olacakdır.

59. Ba'zı esbâblar dolayısıyla ya'nî görülmez ve bilinmez esbâblar dolayısıyla bu cem'iyyet lağv edilir ise sandık mevcûdu üç sene müddetle bir bankaya fâize verilir bu müddet zarfında tekrâr teşkîle muvaffak olunamazsa cem'iyyetin emvâl ve eşyâ-yı menkule ve gayr-i menkulesi dahi satılarak bankaya fâize verilir ve bu paranın fâizi idâresiz Rûm talebelerine muâvenet edilir.

60. Sene nihâyetinde cem'iyyet sandığı mevcûdu mekteb sandığına devr olunur.

61. İşbu nizâm-nâmedeki mevâddın muvâfık görülmeyenleri ta'dîl ve noksân bulunan ilâve edilmesi umûm cem'iyyetin re'y ve karârıyla olur.

62. Mevcûd kanûn-nâme devâm edebilir ta'dîl veyâ ilâvesi cem'iyyet-i hukukıyyenin vereceği karâr ve tasdîkiyle olur.

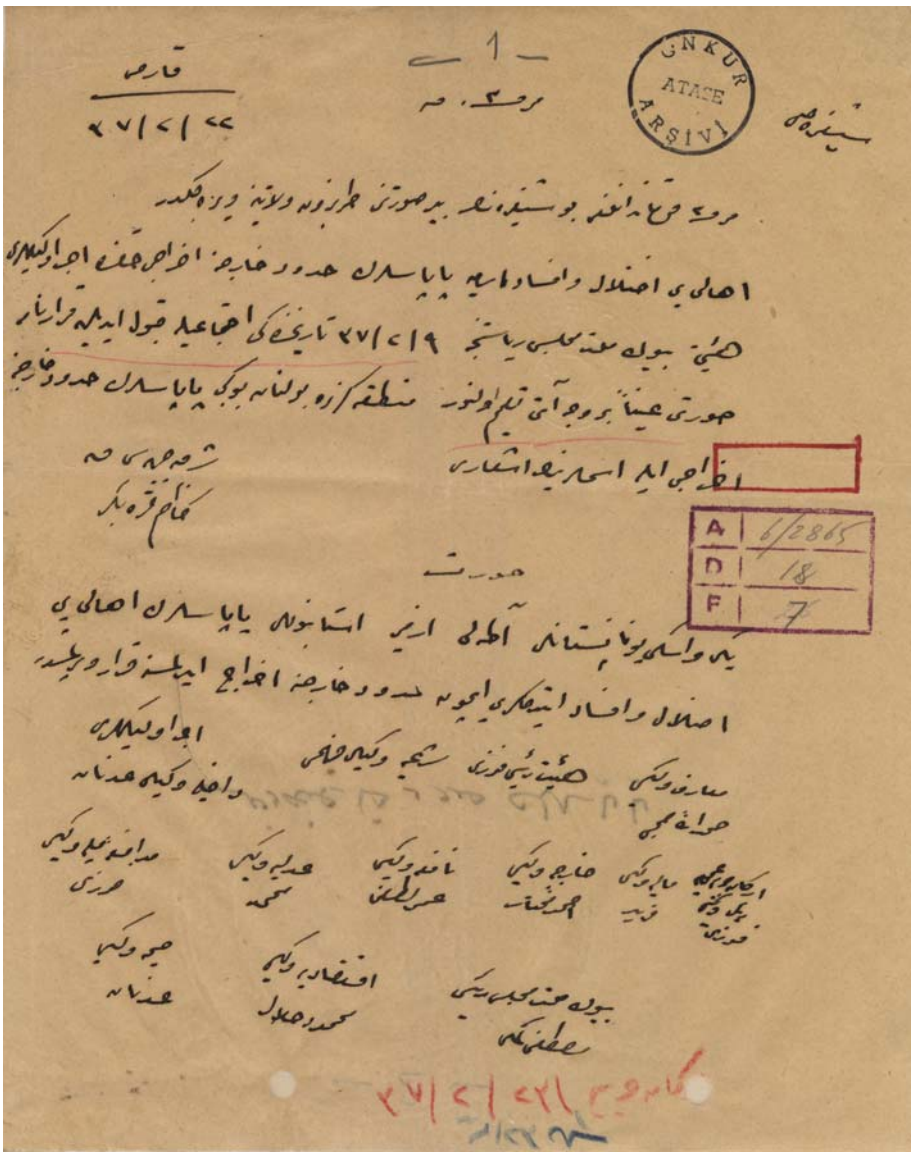
63. Bu kanun-nâmenin icrâsı intihâbın bidâyet-i icrâsından i'tibâren mu'teberdir.

64. Hafî intihâb için dağıdılan intihâb pusulalarında cem'iyyetin mührü bulunmasıyla mu'teberdir.

Merzifon'un Anadolu Kulübünce de Elenikos Sillogos Pondus nizâm-nâmesi Merzifon'da Nersu ve Serapyan Matbaasında 1913 senesinde tab' olunmuşdur. 15 sahîfeli ve 64 mâddeden mürekkeb bulunan işbu nizâm-nâme Rûm lisânından Türkçe'ye terceme eylediğimi tasdîk eylerim.

22 Şubat 37 Mütercim Yako

---------- ----- ----------

ATATÜRK ARŞİVİ
A 6/2865
D 18
F 7

Kars
22/2/37

Şifre halli

3. Fırka K.

3. Fırka Kumandanlığı bu şifrenin bir sûretini Trabzon Vilâyetine verecekdir.

Ahâlîyi ihlâl ve ifsâd eden papazların hudûd hâricine ihrâcı hakkında İcrâ Vekîlleri Hey'eti Büyük Millet Meclisi Riyâsetince 9/2/37 târihindeki ictimâıyla kabûl edilen karâr-nâme sûreti aynen ber-vech-i âtî ta'mîm olunur. Mıntıkanızda bulunan bu gibi papazların hudûd hâricine ihrâcı ile isimlerinin iş'ârı.

Şark Cebhesi K.
Kâzım Karabekir

Sûret

Yeni ve Eski Yunanistanlı Adalı İzmir İstanbullu papazların ahâlîyi ihlâl ve ifsâd etdikleri için hudûd hâricine ihrâc edilmesine karâr verilmişdir.

İcrâ Vekîlleri

Maârif Vekîli	Hey'et Reîsi	Şer'iyye Vekîli	Dâhiliyye Vekîli
Hamdullah Subhî	Fevzî	Fehmî	Adnan

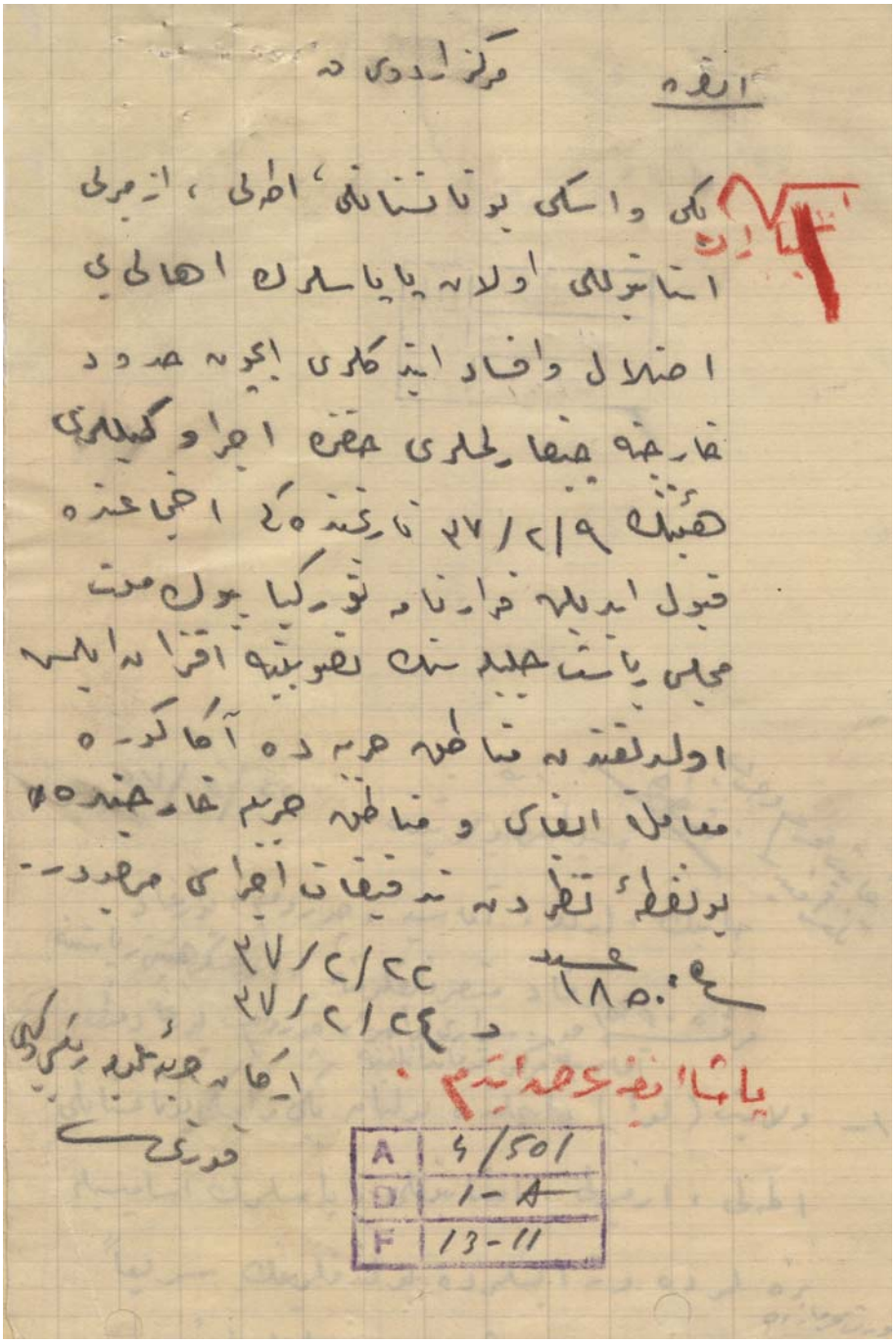
Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reîs Vekîli Fevzî	Mâliyye Vekîli Ferîd	Hâriciyye Vekîli Ahmed Muhtâr	Nâfia Vekîli Ömer Lütfî

Adliyye Vekîli Mehmed	Müdâfaa-i Milliyye Vekîli Fevzî	İktisâdiyye Vekîli Mahmûd Celâl	Sıhhiyye Vekîli Adnan

Büyük Millet Meclisi Reîsi
Mustafa Kemâl

Erkân-ı Harbiyye 23/2/37

---------- ----- ----------

مرکز اسدی ده

انقره

۲۷

بکی واسکی یوقاشتانلی، اطلی، ازمرلی
استانبوللی اولاره یاپیاسلرك اهالی ی
اضلال واغفال ایتکلری ایچون حدود
خارجنه چیقارلمالری حقنده اجرا کیلمش
هیئتك ۲۷/۲/۱۹ تاریخنده کی اجتماعنده
قبول ایدیلمه قرارنامه توركیا بیوك ملت
مجلسی ریاستجیلیکنه تقدیمنه اقتراه ایلمش
اولدیغندن مناطقه حربیه ده آماکده
معامله اجنبیه و مناطقه حربیه خارجنده
بولنمقلری تقرر ایدن تدقیقات اجرای مخصوص
۲۷/۲/۲۲ ع ۱۸۵۰
۲۷/۲/۲۴ د

یاپیلمقده اولدیغندن
اعاده جریده کیسی
رجا ایدرم

A	4/501
D	1-A
F	13-11

Merkez Ordusu K.

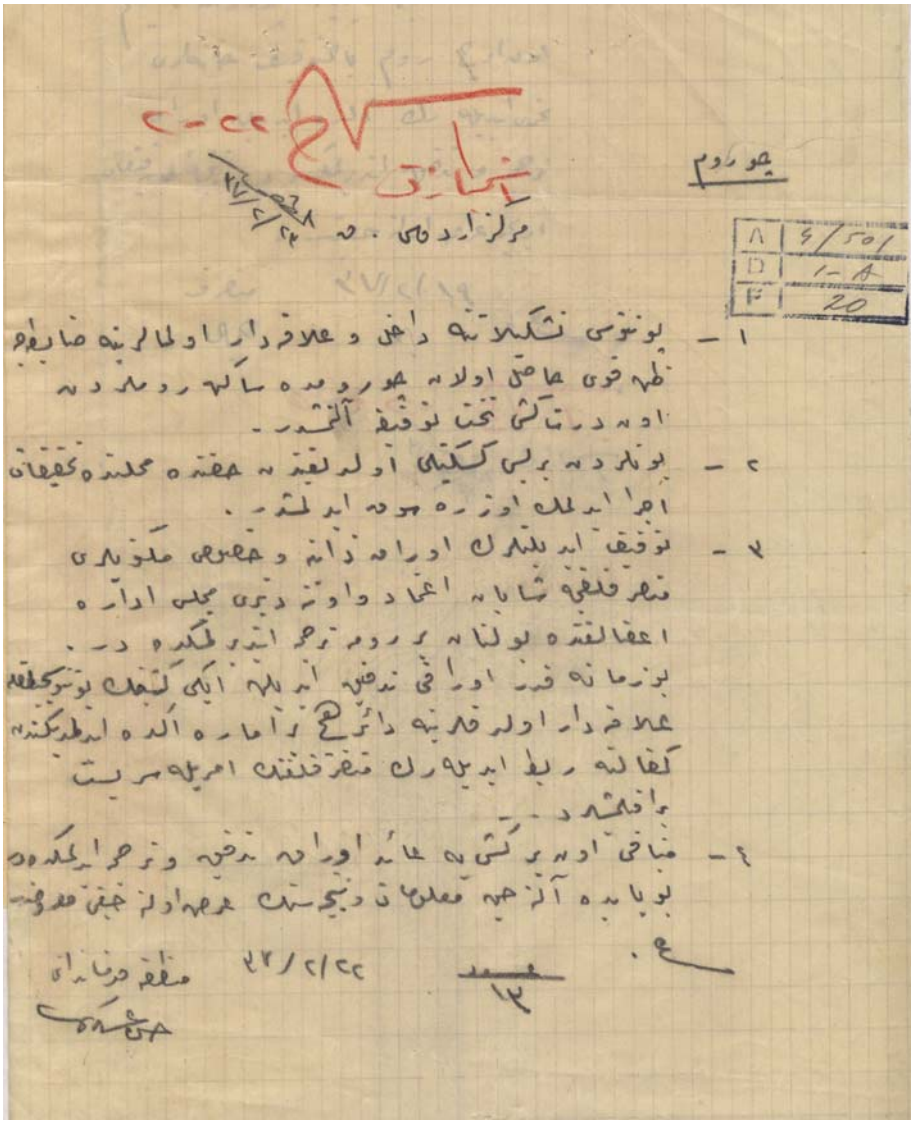
Yeni ve Eski Yunanistanlı, Adalı, İzmirli, İstanbullu olan papazların ahâlîyi ihlâl ve ifsâd etdikleri için hudûd hâricine çıkarılmaları hakkında İcrâ Vekilleri Hey'etinin 9/2/37 târihindeki ictimâında kabûl edilen karâr-nâme Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesinin tasvîbine iktirân eylemiş olduğundan menâtık-ı harbiyyede ona göre muâmele îfâsı ve menâtık-ı harbiyye hâricinde bu nokta-i nazardan tedkikat icrâsı mercûdur.

22/2/37

V. 24/2/37

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reîs Vekîli
Fevzî

---------- ----- ----------

چهارم

A	۶/۵۰/
D	۱-۸
F	20

۱ – پرونده تشکیلاتی داخلی و علاقه‌داران اولاد به ضابطه ظهور حاصل اولاد به حضور وعده سالیه رسیدگی داده در تاکسی تحت توقیف آلتشدر.

۲ – پرونده به پرس کمیسیون اولدقیده جلسه محکمه تحقیقات اجرا ایدلمک اوزره بوده ایدلشدر.

۳ – توقیف ایدیلنلرک اوراده زانه و حضوری مکونلری قطر فلقی شابانه اتحاد و اتفاق دیرن مجلس اداره احضار اقتده پولنانه پرده نزحه ایدیلمکده در.

پوزمانه فند اوراقی ندفیه ایدیلمه ایکی کیفیت پوتوکوفه علاقه‌دار اولدقلرینه دائر ع زاماره الده ایدیلمکده کفالته ربط ایدیلورک قفلتلک امریله سریت یاقلشدر.

۴ – مباحثی اوده پرکتیه عائد اوراده ندفیه و نزحه ایلکده‌در پوپابده آلزحیه معلوماتی دیکیستک جمعه اولدقیدن صوفیه

ع.

۲۲/۲/۴۲ مقلفه ورقه‌سی

۱۲

Çorum

Merkez Ordusu K.

1. Pontus teşkîlâtına dâhil ve alâka-dâr olmalarına zâbıtaca zann-ı kavî hâsıl olan Çorum'da sâkin Rûmlardan on dört kişi taht-ı tevkife alınmışdır.

2. Bunlardan birisi Keskinli olduğundan hakkında mahallinde tahkikat icrâ' edilmek üzre sevk edilmişdir.

3. Tevkif edilenlerin evrâk-ı zâtiyye ve husûsî mektûbları Mutasarrıflıkca şâyân-ı i'timâd ve öteden beri meclis-i idâre a'zâlığında bulunan bir Rûm'a terceme etdirilmekdedir. Bu zamâna kadar evrâkı tedkik edilen iki kişinin Pontusculukla alâka-dâr olduklarına dâir hiçbir emâre elde edilmediğinden kefâlete rabt edilerek Mutasarrıflığın emriyle serbest bırakılmışlardır.

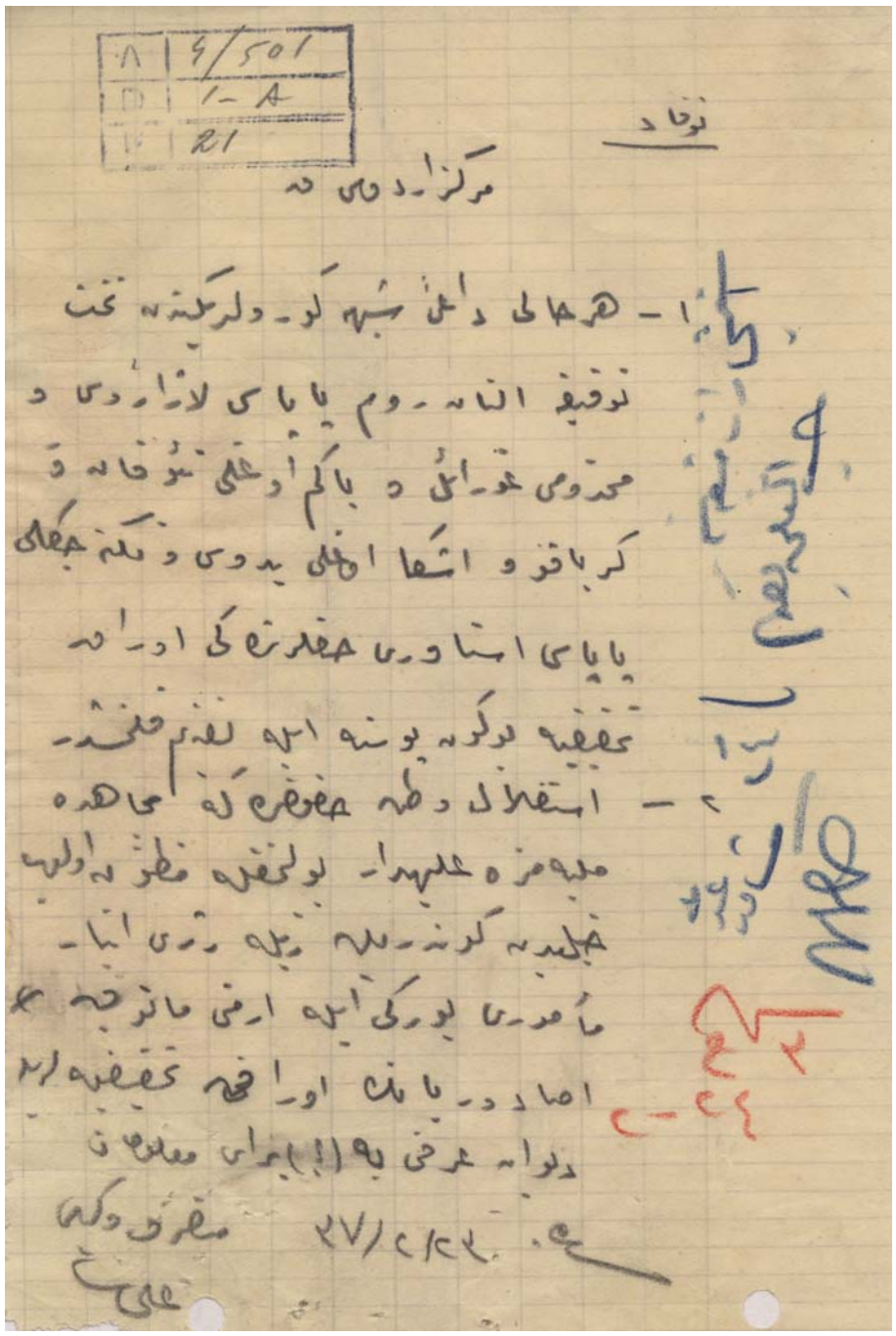
4. Mütebâkî on bir kişiye âid evrâk tedkik ve terceme edilmekdedir.

Bu bâbda alınacak ma'lûmât ve netîcesinin arz olunacağı ma'rûzdur.

22/2/37

Mıntıka Kumandanı
Hasan Askerî

---------- ----- ----------

Tokad

Merkez Ordusu K.

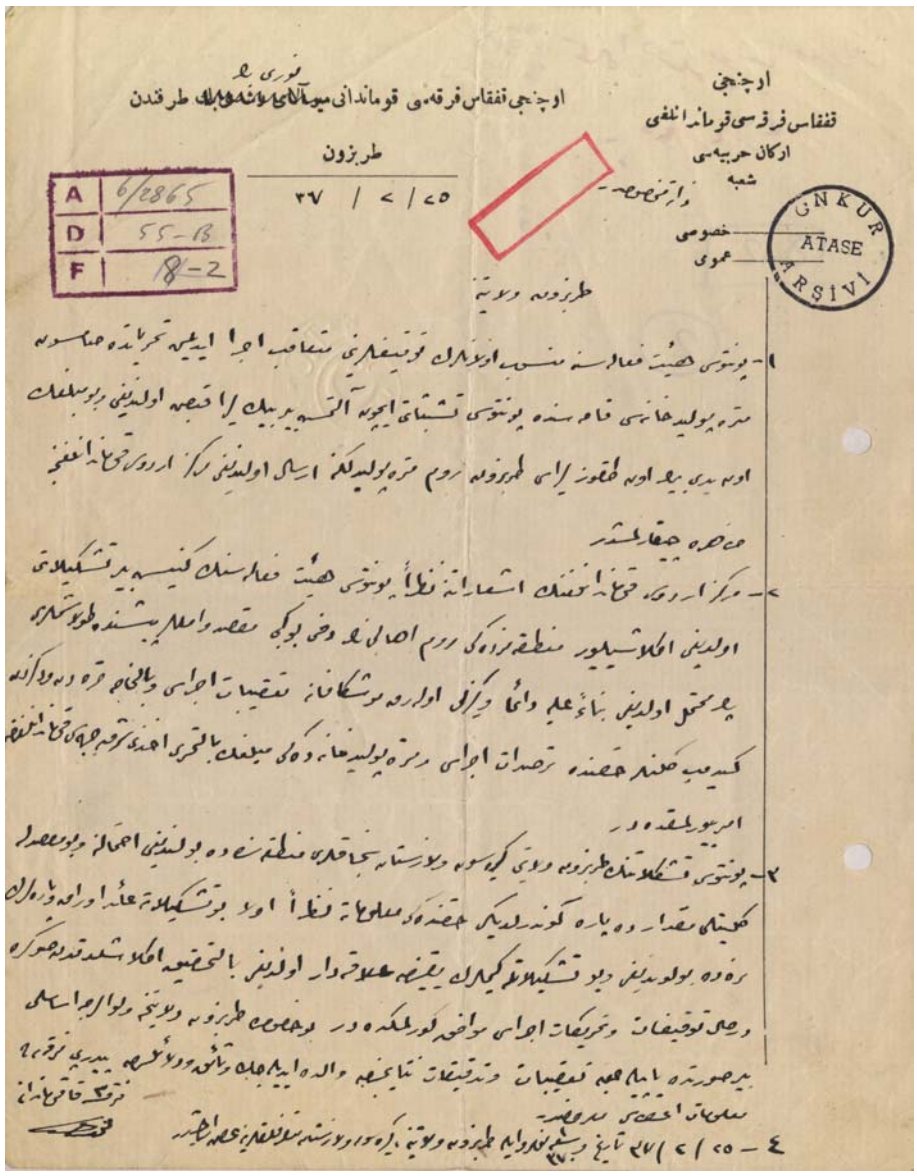
1. Her hâli dâî-i şübhe görüldüğünden taht-ı tevkife alınan Rûm Papaz Lazaros ve mahdûmu Gavrail ve Yakim oğlu Teofan ve Kiryako ve Eşka oğlu Pedos ve Teknecikli Papaz İstavri haklarındaki evrâk-ı tahkikiyye bugün posta ile takdîm kılınmışdır.

2. İstiklâl-i vatan husûsundaki mücâhede-i milliyyemize aleyh-dâr bulunmakla maznûn olub hayliden(?) gönderilen Zile Reji Anbar Me'mûru Yorgi ile Ermeni Manuk Asadoryan'ın evrâk-ı tahkikiyyeleriyle Dîvân-ı Harb-i Örfîye(?) berây-i ma'lûmât.

23/2/37

Mutasarrıf Vekîli
Ali

---------- ----- ----------

اوچنجی قفقاس فرقه‌سی قوماندانی میرآلای ... طرفندن

اوچنجی
قفقاس فرقه‌سی قوماندانلغی
ارکان حربیه‌سی
شعبه

طرزون
۲۷ / ۷ / ۷۵

خصوصی
عمومی

GNKUR ATASE ARSIVI

A 6/2865
D 55-B
F 8-2

طرزونه ویلایتی

۱- یونتوی هیئت فعالیتنه مناسب اولدیغی تقدیرده اجرا ایدیلمه تحریرنده عباسوده مقره پولیس خانه‌سی قائم مقامی یونتوی قشلاق ایچون آلتمیش یوک اراضی اولدیغی بولنمغله اوه بدی یله اوه لقلوق اراضی لهرزونه روم مقره پولیسلکه اسکی اولدیغی کبی ارزروم ولایتی انفوه وجهه چیقارلمشدر

۲- مرکز ارزروم ولایتنک اشعارنه نظراً یونتوی هیئت فعالیتنک کیسه بدی قشلاقلری اولدیغی اخلاطشیلور منطقه‌سنده کائن اوچ اوه لقلوق اراضی بولنمغله بو قشلاقلرک یالکز اولدیغی یا محتمل اولدیغی بناءً علیه دائما مرکز اولمق اوزره یوزباشلغنه تقسیمات اجراسی وبالفرض مقره ده بولنه‌مدیغی تقدیرده کیسه بدی قشلاقلرنه تصادف اجراسی مقره پولیس خانه‌سنه کی سیفلک بالتحری اختیار ترجیح ولایتی انفوه امر بیورلمشدر

۳- یونتوی قشلاقلرنک طرزونه روی کیرسون ویوزباشلغنه بخاقدره منطقه‌سنده بولندیغی احتمالنه بو مقصد کبی مقتضای وقته کوره دیکر جهتده کی مقامات نظراً اوه یونتوی قشلاقلرنه علاوه اولمق اوزره وارمالی ره ده بولندیغی دیو قشلاقلرنک یالکز بولندیغی علاوه‌دار اولدیغی بالتخمین اخلاطشدقدنصکره وجهی توضیحات وتحریکات اجراسی سواحه کورملکده در بوخصوص طرزونه ویلایتجه ویوزباشلغجه اجراسی برصورته بایلمجه تقسیمات وتدقیقات نتایجنه والده ایله‌جه تأخیر وتأخره محل بیرمیه‌جکی ترقیم قاتعیه‌نه معلومات احصه‌سی بدرجه‌سنه

٤ - ٥٧ / ٧ / ٢٧ تاریخ ورشه‌لی نمره‌لی طرزونه ویلایتی یازه‌سنه مستند تقدیم عالی اشتر

Üçüncü Kafkas Fırkası Kumandanı Nûrî Bey tarafından

Trabzon
25/2/37

Zâta mahsûsdur

Trabzon Vilâyetine

1. Pontus hey'et-i fa'âlesine mensûb olanların tevkiflerini müteâkıb icrâ' edilen taharriyyâtda Samsun Metropolid-hânesi kasasında Pontus teşebbüsâtı için altmışbirbin lira kabz olunduğu ve bu meblağın onyedibinondokuz lirası Trabzon Rûm Metropolidliğine irsâl olunduğu Merkez Ordusu Kumandanlığınca zâhire çıkarılmışdır.

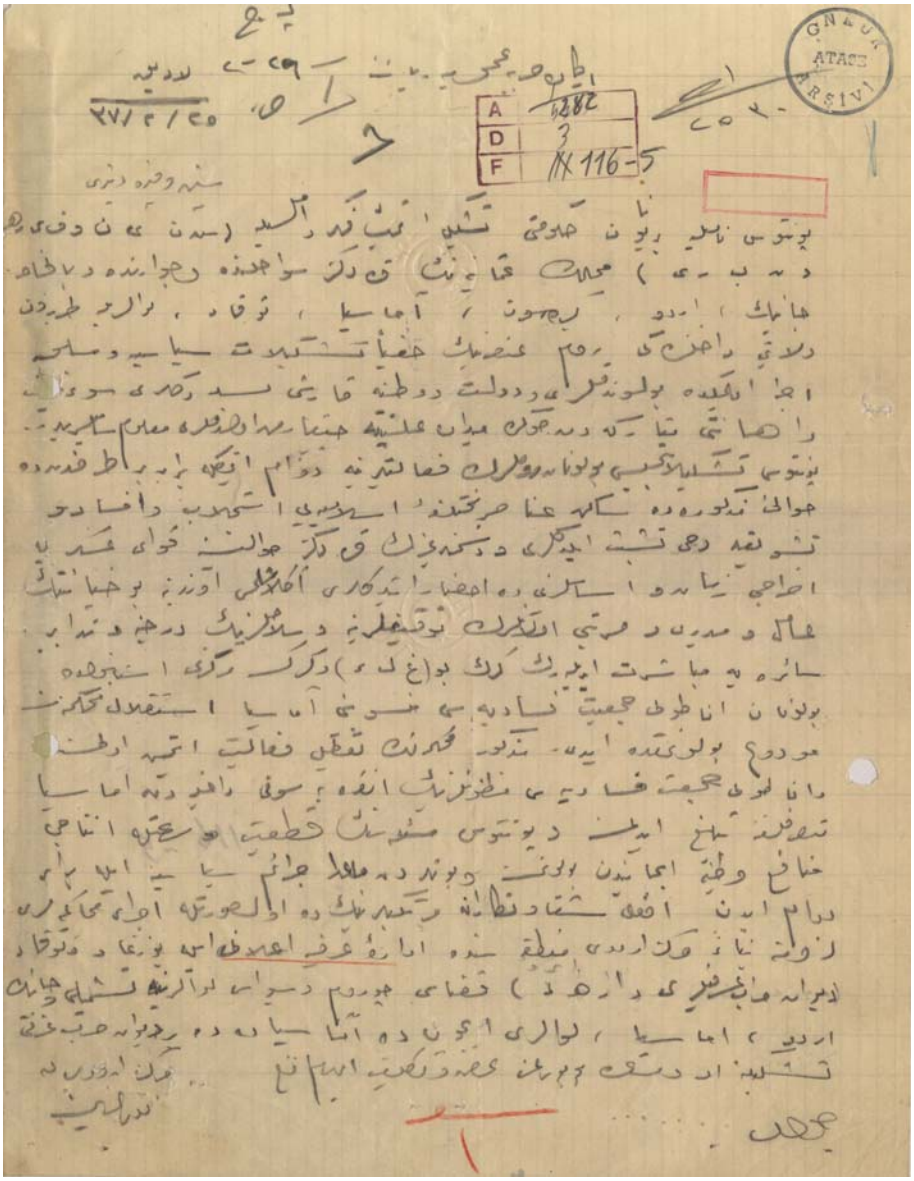
2. Merkez Ordusu Kumandanlığının iş'ârâtına nazaran Pontus hey'et-i fa'âlesinin geniş bir teşkîlâtı olduğu anlaşılıyor. Mıntıkamızdaki Rûm ahâlînin dahi bu gibi maksad ve emeller peşinde dolaşmaları pek muhtemel olduğu binâen aleyh dâimâ ve gizli olarak mû-şikâf-âne ta'kîbât icrâsı ve bi-l-hâssa karadan ve denizden gidib gelenler hakkında tarassudât icrâsı ve Metropolid-hânedeki meblağın bi-t-taharrî ahzı Şark Cebhesi Kumandanlığından emr buyurulmakdadır.

3. Pontus teşekkülâtının Trabzon vilâyeti, Giresun ve Lâzistan sancâkları mıntıkasında bulunduğu ihtimâline ve bu maksadla külliyyetli mikdârda para gönderildiği hakkındaki ma'lûmâta nazaran evvelâ bu teşkîlâta âid evrâk ve paraların nerede bulunduğu ve bu teşkîlâtla kimlerin yakından alâka-dâr olduğu bi-t-tahkîk anlaşıdıkdan sonra derhâl tevkifât ve tahrîkât icrâsı muvâfık görülmekdedir. Bu husûsda Trabzon Vilâyetince ve livâlarca esâslı bir sûretde yapılacak ta'kîbât ve tedkikat netâyicinin ve elde edilecek delâilden pey-der-pey Fırkaya ma'lûmât i'tâsı ma'rûzdur.

4. 25/2/37 târih ve Birinci Şu'be 370 numro ile Trabzon Vilâyetine Giresun ve Lâzistan Mutasarrıflıklarına arz edilmişdir.

3. Fırka Kumandanı
(İmza)

---------- ℘ ----- ☙ ----------

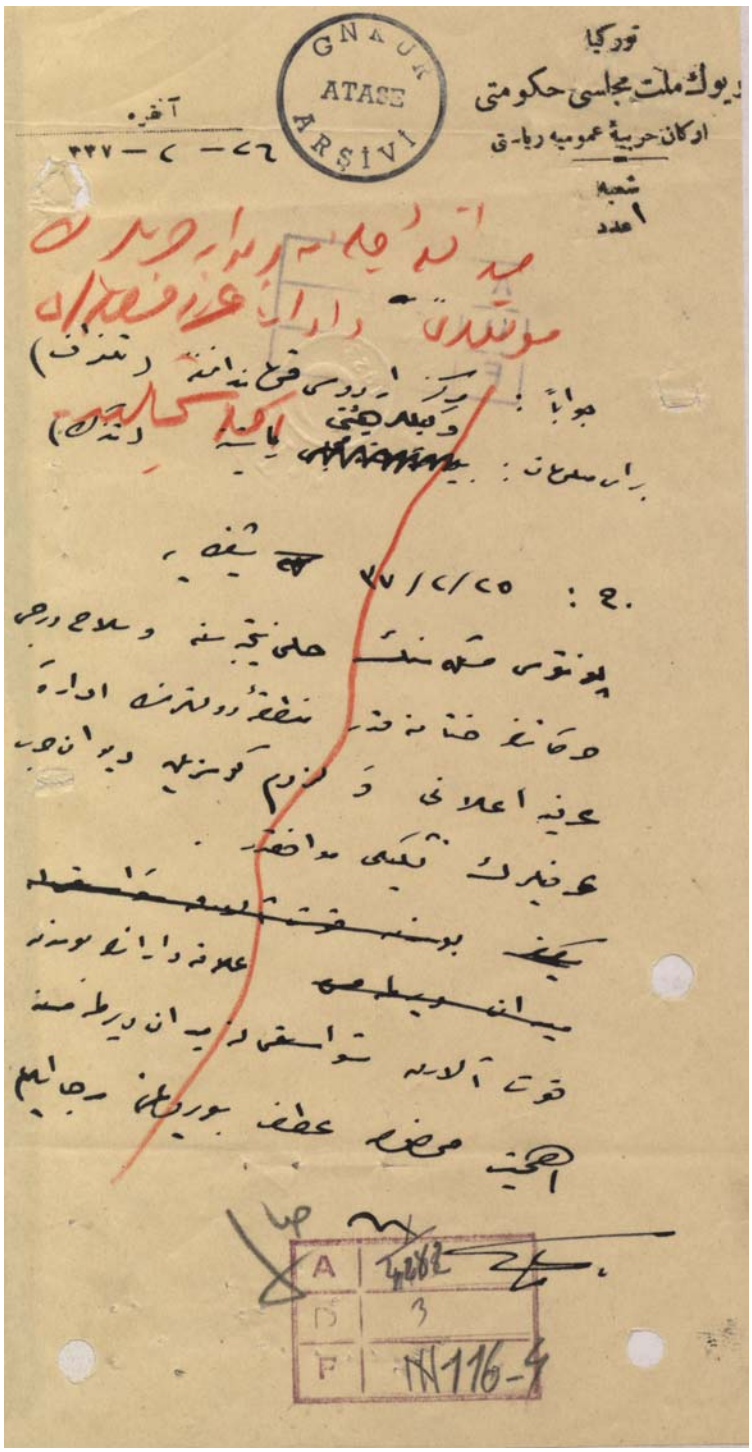
Ladik
25/2/37

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

Pontus nâmıyla bir Yunan Hükûmeti teşkîl etmek fikr ve emeliyle sinîn-i vefîreden beri Memâlik-i Osmâniyyenin Karadeniz sevâhilinde ve civârında ve bi-l-hâssa Canik, Ordu, Giresun, Amasya, Tokad livâlarıyla Trabzon vilâyeti dâhilindeki Rûm unsurunun hafiyyen teşkîlât-ı siyâsiyye ve müsellâha icrâ' eylemekde bulundukları ve devlet ve vatana karşı besledikleri sû-i niyyet ve ihâneti Mütârekeden sonra meydân-ı aleniyyete çıkarmış oldukları ma'lûm-ı sâmîleridir. Pontus teşkîlâtçısı bulunan Rûmların fa'âliyyetlerine devâm etmekle berâber bir tarafdan da havâlî-i mezkûrede sâkin anâsır-ı muhtelife-i İslâmiyye'yi isticlâb ve ifsâd ve teşvîke dahi teşebbüs eyledikleri ve düşmanlarımızın Karadeniz havâlisine kuvâ-yı askeriyye ihrâcı zamân ve esâslarını da ihzâr etdikleri anlaşılması üzerine bu hıyânetin âmil ve müdîri ve mürettibi olanların tevkiflerine ve silâhlarının dercine ve tedâbîr-i sâireye mübâşeret edilerek gerek bu (GLD) ve gerekse merkezi İstanbul'da bulunan Anadolu Cem'iyyet-i Fesâdiyyesi mensûbîni Amasya İstiklâl Mahkemesine mevdû' bulunmakda idi. Mezkûr mahkemenin ta'tîl-i fa'âliyyet etmiş olmasına ve Anadolu Cem'iyyet-i Fesâdiyyesi maznûnlarının Ankara'ya sevki Dâhiliyyeden Amasya Mutasarrıflığına tebliğ edilmesine ve Pontus mes'elesinin kat'iyyet ve sür'atle intâcı menâfi-i vataniyye îcâbından bulunmasına ve bunlardan mâ-adâ cerâim-i siyâsiyye ile berâber devâm eden ef'âl-i şekavet-kârâne mürtekiblerinin de ol-sûretle icrâyı muhâkemeleri lüzûmuna binâen Merkez Ordusu mıntıkasında idâre-i örfiyye i'lânı ile Yozgad ve Tokad Dîvân-ı Harb-i Örfîleri (DERHD) kazâsı Çorum ve Sivas livâlarına teşmîli ve Canik, Ordu, Amasya livâları için de Amasya'da da bir Dîvân-ı Harb-i Örfî teşkîline emr ve müsâade buyurulmasını arz ve teklîf eylerim efendim.

Merkez Ordusu K.
Nûreddîn

---------- ☙ ----- ❧ ----------

GNAUK
ATASE
ARŞİVİ
A 4682
D 3
F IN116-4

Türkiye
Büyük Millet Meclisi Hükûmeti
Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâseti
Şu'be
Aded

Ankara
26-2-337

Cevâben: Merkez Ordusu Kumandanlığına (Telgraf)

Berây-i ma'lûmât: Vekîller Hey'eti Riyâsetine (Tezkere)

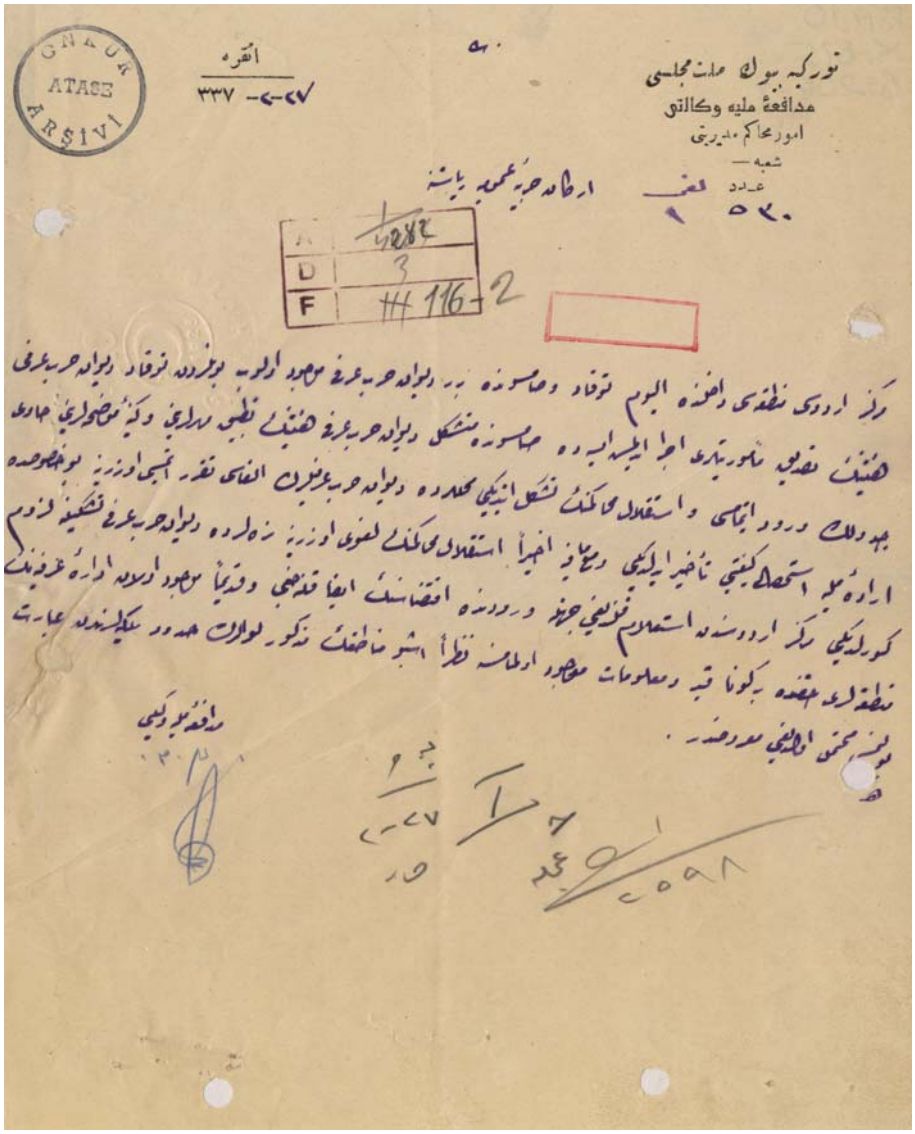
C: 25/2/37 şifreye

Pontus mes'elesinin halli netîcesine ve silâh derci harekâtının hitâmına kadar mıntıka-i devletlerinde idâre-i örfiyye i'lânı ve lüzûm gösterilen Dîvân-ı Harb-i Örfîlerin teşkîli muvâfıkdır.

Alâka-dârânın bundan kuvvet alarak sû-i isti'mâline meydân verilmemesine ehemmiyyet-i mahsûsa atf buyurulmasını ricâ eylerim.

Müdâfaa-i Milliyye dîvân-ı harblerin mevkileri ve idâre-i örfiyye mıntıkaları anlaşılmalıdır.

---------- ☙ ----- ❧ ----------

تورکیه بیوك ملت مجلسی
مدافعهٔ ملیه وکالتی
امور محاکم مدیریتی
شعبه —
عدد ۵۲۰

انقره
۳۳۷ -۷-۲۷

ارکان حربیهٔ عمومیه ریاستنه

مرکز اردوی نقدی دائره الیوم توقیف وحاضر اولان دیوانه حربیه موجود اولوب بونلرده توقیف دیوانه حربیه عرفی
تشکیل تصدیق مأمور یتلری اجرا ایلیه جکلرده حاضر اولان دیوانه حربیه تشکیل تطبیق مراجعی وکیفیت مخابراتی جاری
بولندقلری ورود ایتمسی واستقلال محاکمك نقل انیکی محلده دیوانه حربیه عرفیلرك انعقادی تقدیر ایتمسی اوزرینه بونلرك محله
اداره سیله استحصال کیفیتی تأخیر ایلیکی ریجاء اخبراً استقلال محاکمك لغوی اوزرینه نه اولده دیوانه حربیه عرفی تشکیلنه قدوم
کورلیکی مرکز اردوسنده استصدار قرارلری جریان ودرونده اقتضاسنك ایفا قدنجی وقتیاً موجود اولمیه اداره عرفیه نك
تشکیلی عقده یکونا قیه ومعلومات مخابره اولمامسنه نظراً اشبو مخابرات نه کونه لوازمات همه ور بیکلیسنده عبارت
اولدیغی تحقیق اولنمق مدوضه .

رئیس بیوکلیی

۱۳۰۱

چ ۴
۷-۲۷
۵۹۸

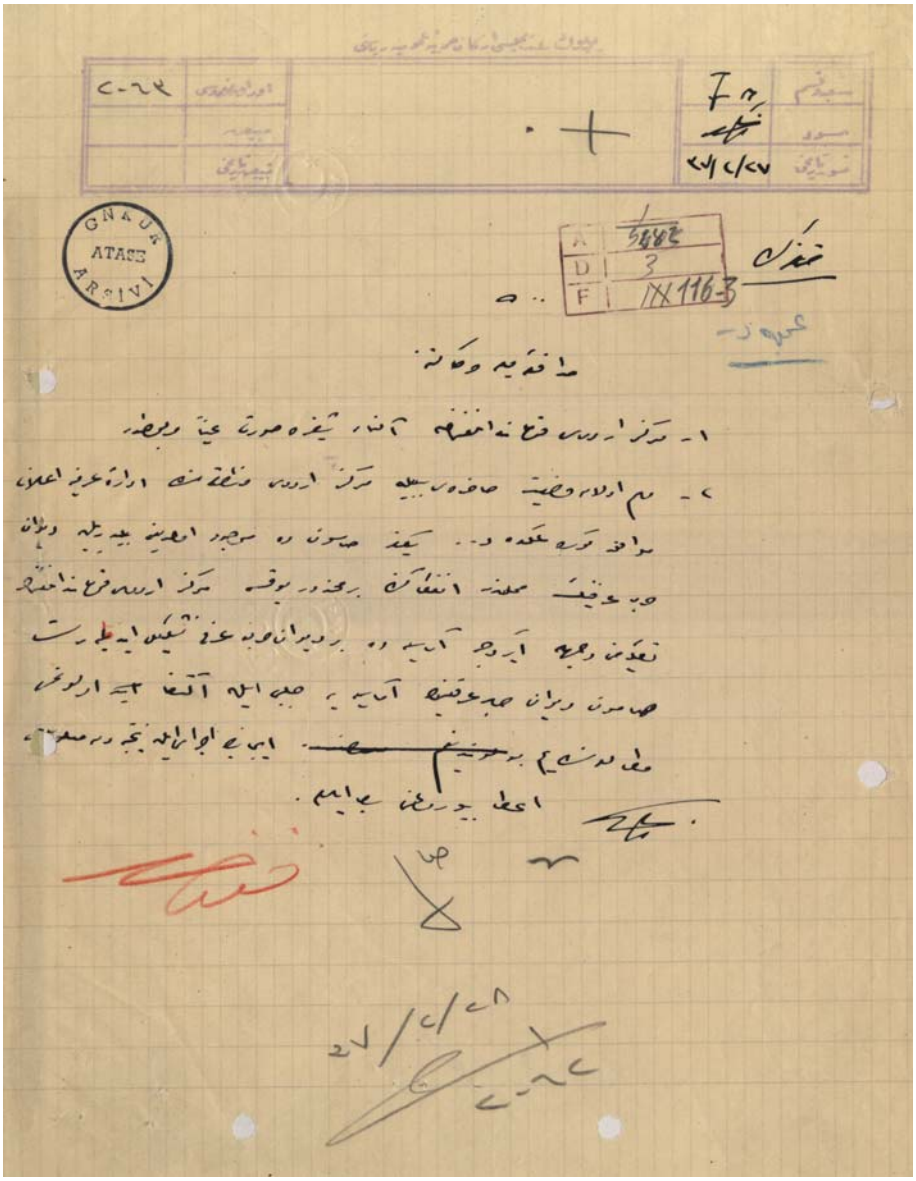
Ankara
27-2-337

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

Merkez Ordusu mıntıkası dâhilinde el-yevm Tokad ve Samsun'da birer Dîvân-ı Harb-i Örfî mevcûd olub bunlardan Tokad Dîvân-ı Harb-i Örfî Hey'etinin tasdîk-i me'mûriyyetleri icrâ' edilmiş ise de Samsun'da müteşekkil Dîvân-ı Harb-i Örfî hey'etinin tatbîk mührlerini ve künye-i muvazzahalarını hâvî cedvelin vürûd etmemesi ve istiklâl mahâkiminin teşekkül etdiği mahallerde Dîvân-ı Harb-i Örfîlerin ilgası takarrür etmesi üzerine bu husûsda irâde-i milliyye istihsâli keyfiyyeti te'hîr edildiği ve maa-mâ-fîh ahîren istiklâl mahâkiminin lağvı üzerine nerelerde Dîvân-ı Harb-i Örfî teşkîline lüzûm görüldüğü Merkez Ordusundan isti'lâm kılındığı cihetle vürûdunda iktizâsının îfâ kılınacağı ve kadîmen mevcûd olan idâre-i örfiyyenin mıntıkaları hakkında bir gûnâ kayd ve ma'lûmât mevcûd olmamasına nazaran işbu menâtıkın mezkûr livâların hudûd-ı mülkiyyelerinden ibâret bulunması muhtemel olduğu ma'rûzdur.

Müdâfaa-i Milliyye Vekîli
(İmza)

---------- ----- ----------

Büyük Millet Meclisi
Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâseti

27/2/37

Tezkere
Aceledir

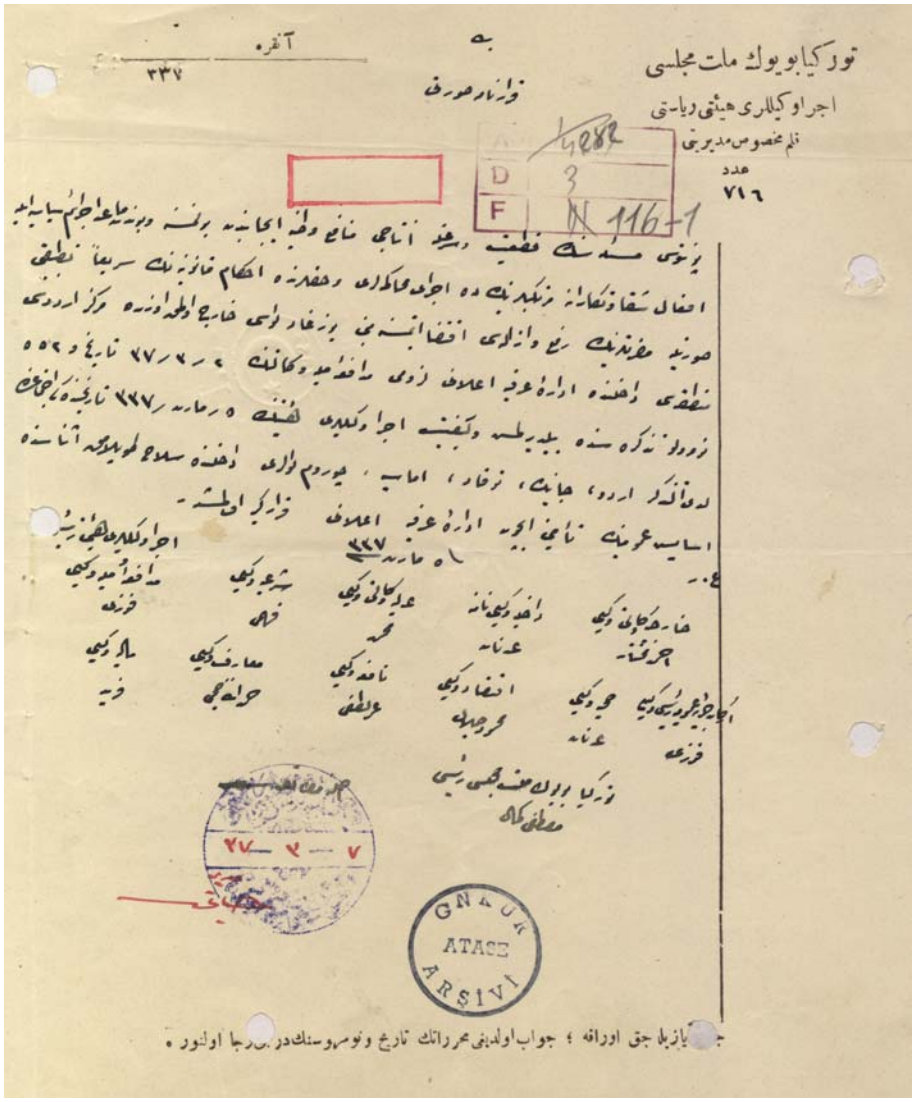
Müdâfaa-i Milliyye Vekâletine

1. Merkez Ordusu Kumandanlığından alınan şifre sûreti aynen merbûtdur.

2. Mühimm olan vaz'iyyet-i hâzıra sebebiyle Merkez Ordusu mıntıkasında idâre-i örfiyye i'lânı muvâfık görülmekdedir. Yalnız Samsun'da mevcûd olduğu bildirilen Dîvân-ı Harb-i Örfînin mahallinden infikâkinde bir mahzûr yoksa Merkez Ordusu Kumandanlığının teklîfi vechle ayrıca Amasya'da bir Dîvân-ı Harb-i Örfî teşkîl edilmeyerek Samsun Dîvân-ı Harb-i Örfîsinin Amasya'ya celbi ile iktifâ' olunması mütâlaasındayım. Îcâbının icrâsı ile netîceden ma'lûmât i'tâ buyurulmasını ricâ eylerim.

(İmza) (İmza)

---------- ----- ----------

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İcrâ Vekîlleri Hey'eti Riyâseti
Kalem-i Mahsûs Müdîriyyeti
Aded
716

Ankara
337

Karâr-nâme Sûreti

Pontus mes'elesinin kat'iyyet ve sür'atle intâcı menâfi-i vataniyye îcâbından bulunmasına ve bundan mâ-adâ cerâim-i siyâsiyye ile ef'âl-i şekavet-kârâne mürtekiblerinin de icrâ-yı muhâkemeleri ve haklarında ahkâm-ı kanûniyyenin serîan tatbîki sûretiyle mazarratlarının ref' ve izâlesi iktizâ etmesine mebnî Yozgad livâsı hâric olmak üzre Merkez Ordusu mıntıkası dâhilinde idâre-i örfiyye i'lânı lüzûmu Müdâfaa-i Milliyye Vekâletinin 2/3/37 târih ve 552 numrolu tezkeresinde bildirilmiş ve keyfiyyet İcrâ Vekîlleri Hey'etinin 5 Mart 337 târihindeki ictimâında lede-t-tezekkür Ordu, Canik, Tokad, Amasya, Çorum livâları dâhilinde silâh toplamak esnâsında âsâyiş-i umûmînin te'mîni için idâre-i örfiyye i'lânı karâr-gîr olmuşdur.

5 Mart 337

Hâriciyye Vekâleti Vekîli
Ahmed Muhtâr

Dâhiliyye Vekîli nâmına
Adnan

Adliyye Vekâleti Vekîli
Mehmed

Şer'iyye Vekîli
Fehmî

İcrâ Vekilleri Hey'eti Reîsi ve Müdâfaa-i Milliyye Vekîli
Fevzî

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reîs Vekîli
Fevzî

Sıhhiyye Vekîli
Adnan

İktisâd Vekîli
Mahmûd Celâl

Nâfia Vekîli
Ömer Lütfî

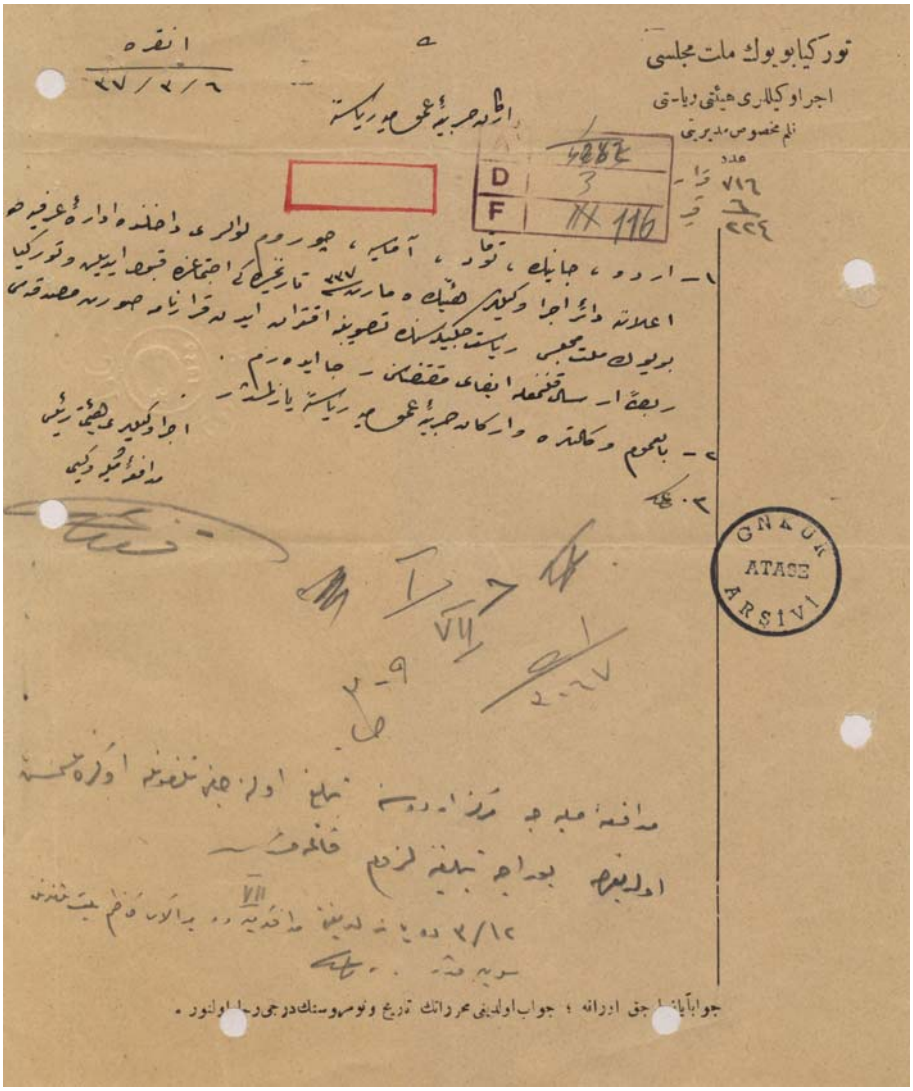
Maârif Vekîli
Hamdullah Subhî

Mâliyye Vekîli
Ferîd

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reîsi
Mustafa Kemâl

Aslına mutâbıkdır
7-3-37
Mühür (İmza)

---------- ----- ----------

تورکیا بویوك ملت مجلسی
اجرا وکیللری هیئتی ریاستی
خلم مخصوص مدیریتی
عدد ۷۱۶
انقره
۲۷/۲/۶
ریاست جمهور عمومی
D 3
F 116
جواباً یازیلجق اولورسه : جواب اولمق محرراتك تاریخ ونومرهسنك درج وذكر اولنور .

Ankara
6/3/37

Karâr: 216
Kayd: 6/224

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

1. Ordu, Canik, Tokad, Amasya, Çorum livâları dâhilinde idâre-i örfiyye i'lânına dâir İcrâ Vekîlleri Hey'etinin 5 Mart 337 târihindeki ictimâında kabûl edilen ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Celîlesinin tasvîbine iktirân eden karâr-nâme sûret-i musaddakası merbûten irsâl kılınmağla îfâ-yı muktezâsını ricâ ederim.

2. Bi-l-umûm Vekâletlere ve Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine yazılmışdır.

İcrâ Vekîlleri Hey'eti Reîsi
Müdâfaa-i Milliyye Vekîli
Fevzî

Müdâfaa-i Milliyyece Merkez Ordusuna teblîğ olunacağı telefonla öğrenilmiş olduğundan buraca teblîğine lüzûm kalmamışdır.

12/3'de yazıldığını Müdâfaa-i Milliyyede Mîr-alây Kâzım Bey telgrafla söylemişdir.

(İmza)

---------- ----- ----------

DİZİN

INDEX

1’inci Kolordu 32, 35
10’uncu Alay 29
10’uncu Kafkas Tümeni 60, 62, 64
11’inci Alay 120
12’nci Kolordu 85, 185
13’üncü Kolordu 118, 156
15’inci Kolordu 56, 77, 78, 81, 82, 83, 85, 118, 122, 131, 135, 138, 140, 141, 143, 147, 156, 190, 192, 193, 196
15’inci Tümen 3, 5, 7, 17, 207, 232, 239, 248, 251, 252, 254, 257, 260, 281
20’nci Kolordu 58, 66, 185, 190, 195
21’inci Alay 253
21’inci Atlı Piyade Alayı 252, 274
3’üncü Kafkas Tümeni 163, 245
3’üncü Kolordu 7, 9, 10, 15, 17, 18, 19, 23, 29, 43, 44, 58, 69, 82, 85, 135, 156, 185, 187, 190, 192, 207
3’üncü Ordu 37, 58, 69
3’üncü Tümen 66, 193, 311, 318
30’uncu Alay 60, 62
4’üncü Kolordu 60
45’inci Alay 5
5’inci Kafkas Tümeni 293
5’inci Tümen 29, 257, 276, 281, 284
58’inci Piyade Alayı 195
6’ncı Tümen 281
9’uncu Kolordu 107, 135
9’uncu Ordu 5, 7, 26, 39
Abas Jimnastik ve Musikî Cemiyeti 161
Abulbart 77
Adalar 46, 62, 91, 143, 218
Adalar Denizi 218
Adalet Bakanlığı 98
Adam, Kataki oğlu 165
Adana 118, 193
Adnan, İçişleri Bakanı 311, 325
Adnan, Sağlık Bakanı 311, 325
Adriyatikosya 11
Afyonkarahisar 151
Agatankos, Kırkkilise Metropoliti 95
Ahmet Muhtar, Dışişleri Bakanı 311, 325
Ahmet, Muslu oğlu 19
Akçaalan 227
Akdeniz vapuru 243
Aklef, Kahvecioğlu 297
Akropol 70
Alaçam 20

Albertis Markos	88
Aleki	168
Aleko	247
Aleko, Doktor	235
Aleko, Kantarcı	235, 259
Aleksandros Zimragaki, Albay	86, 110
Aleksandros, İhtiyar oğlu	235, 247
Aleksandros, Sinos oğlu	87, 88
Alıcı bucağı	20
Ali Fevzi, Muslu oğlu	20
Ali Fevzi, Trabzon ve Erzurum Tahkik Heyeti Başkanı (Tuğgeneral)	71, 74
Ali Fuat, 20'nci Kolordu Komutanı (Tuğgeneral)	66
Ali Haydar, Trabzon Vali Vekili	163
Ali, Karacaçal köyü muhtarı	19
Ali, Tokat Mutasarrıf Vekili	317
Alikya, Kara Sarafim oğlu	235
Alman Musevi Mektebi	161
Altı Mermer Okulu	176, 177
Amasya	19, 26, 37, 39, 41, 187, 217, 231, 232, 239, 244, 247, 248, 252, 253, 257, 263, 264, 265, 266, 274, 276, 279, 281, 284, 286, 287, 289, 293, 320, 324, 325, 327
Amasya İstiklal Mahkemesi	232, 239, 244, 247, 253, 274, 279, 281, 286, 320
Amasya Merkez Ordusu	252
Amasya Mutasarrıflığı	39, 276, 281, 320
Amerika	134, 146, 150, 198, 217, 219, 272, 293
Amerika Kilise Cemiyeti	217
Anadolu	46, 48, 107, 151, 207, 217, 218, 219, 279, 297
Anadolu Koleji	297
Anastas, Doktor	235, 251
Anastas, Mısırlıoğlu	88
Anastasyadis	126
Anastasyadis Aleko, Çarşambalı	235
Ançopulos Filipos	88
Anderya Benzos	297
Anderya Miroblu	168
Anesti	165
Aneti	267
Anglikan Kilisesi	217
Ankara	41, 65, 97, 195, 215, 251, 265, 320, 322, 323, 325, 327
Anteliste Lonta	299
Antipas, Albay	46

Antmiyus, Vize Metropoliti 126
Antranik, General 150
Antuan, Avukat 236, 254
Ardahan 83, 118, 151, 210
Ardasa 74, 107
Aristidi 166
Armutlu 20
Arnavutköy 126, 161, 177, 178, 179
Arnavutköy Okulu 177, 178, 179
Arvanti Ticarethanesi 88
Asar 82
Aspataris Avriliyos 88
Aspeter Rum Futbol Cemiyeti 161
Astir gazetesi 216
Aşlı 15
Atenagoras 46
Atina 86, 94, 95, 96, 98, 110, 114, 132, 152, 198, 217, 297
Atina Bankası 217
Atina hastanesi 297
Atina motoru 132
Atina tiyatrosu 297
Atlı Piyade Tümeni 253
Atmeydanı Rum Karma Okulu 178
Averof kruvazörü 7, 10
Avramidi Kostantin 164
Avrupa 95, 143, 193, 217, 218, 219, 284
Aya Analis Okulu 176
Aya Kostantin Okulu 176, 177
Aya Prasköy Rum Karma Okulu 178
Aya Yorgi Kiyarya Rum Karma Okulu 178
Ayahorhor Kilisesi 165
Ayasilos, Vasil oğlu 254
Ayastefanos Okulu 178
Aydın 97, 151, 158
Aydın Metropolitliği 97
Ayıderesi 287
Aynalıçeşme 87
Ayvasil Mahallesi 164, 167
Azerbaycan 210, 211
Babıali 79, 98, 114, 132
Bafra 15, 19, 20, 44, 82, 187, 227, 235, 236, 248, 259, 260
Bafra Hapishanesi 20
Bafra Kaymakamlığı 259

Bahriye Nezareti 11
Bakırköy 86, 111, 178
Bakırköy Okulu 178
Balat 126, 176, 177
Balat Okulu 176, 177
Balıklı 20, 31
Balıkpazarı iskelesi 31
Bandırma 47, 48, 49
Banika 167
Başkomutanlık Vekaleti 15, 31
Batı Cephesi Komutanlığı 215
Batı Trakya 218
Batum 3, 56, 58, 65, 78, 83, 118, 120, 134, 135, 138, 140, 141, 143, 146, 147, 151, 156, 158, 168, 190, 193, 196, 199, 209, 210, 211, 219
Batum İslam Cemiyeti 211
Bayburt 74, 107, 266
Bayburt Asker Alma Başkanlığı 107
Bebek 126, 178
Bebek Rum Karma Okulu 178
Beharopulos, Doktor 126
Bekos Panapotidis 88
Belgrat Mahallesi 178
Belgrat Rum Karma Okulu 178
Belines 141
Beşiktaş 126, 161, 177
Beşiktaş Okulu 177
Bevatidis 168
Beykoz Rum Karma Okulu 179
Beyoğlu 87, 98, 123, 124, 126, 161, 175, 176, 177, 218, 219
Beyoğlu Boks Kulübü 161
Beyoğlu Okulu 176, 177
Bilal Çavuş, Battal oğlu 19
Birinci Dünya Savaşı 31, 44, 46, 49, 50, 89, 150, 158, 159
Birleşik Pontus Cumhuriyeti 199
Bogos Nubar Paşa 200
Boğaziçi 218
Borika, Papaz oğlu 39
Boyacıköy 126, 177
Boyacıköy Okulu 177
Boztepe Mahallesi 165
Brede 267
Buğdaypazarı 235, 247
Buhara 211
Burgaz Adası Rum Karma Okulu 179

Bursa 47, 48, 94, 98, 114
Bünyadoğlu 143, 219
Büyük Millet Meclisi 215, 313
Büyük Okul 176
Büyükada 60, 62, 161, 176, 179
Büyükada Rum Okulu 179
Büyükdere 161, 178
Büyükdere Rum Okulu 161
Canik 24, 26, 37, 41, 58, 226, 228, 232, 239, 243, 248, 254, 256, 257, 260, 281, 286, 320, 325, 327
Canik Mutasarrıflığı 24, 58, 226, 228, 232, 239, 243, 248, 254, 256, 257, 260, 281
Celal, Bilal Çavuş oğlu 19
Cemal Paşa, Harbiye Nazırı 110
Cevizlik 74, 107, 141, 175
Cibali 124, 126, 176, 177
Cibali Okulu 176, 177
Cismani Meclis 98, 114, 123, 125, 126, 216
Clemenceau 49, 198
Çakaloğlu 24
Çakıllı 15
Çalikopulos Militadi 164
Çanakkale 217
Çanta 32
Çarşamba 19, 20, 43, 44, 177
Çarşamba Kız Okulu 177
Çatalca 32
Çeltek 20
Çene Haydar 266
Çengelköy 31, 179
Çengelköy Rum kilisesi 31
Çengelköy Rum Okulu 179
Çeşmemeydanı Sokağı 161
Çirmiçek 15
Çorak 19
Çorlu 32
Çorum 41, 316, 320, 325, 327
Çorum Bölge Komutanlığı 281
Çorum Mutasarrıflığı 281
Çömlekçi Mahallesi 165
Çukurbük 19
Dağıstan 146, 211
Damaskinos 88, 126
Damaskinos, Proia gazetesi başyazarı 123
Damyanidis 126

Darıca Rum Okulu 179
Darülaceze 124
Denikin 158, 210, 211
Denikoşen 198
Derbent 211
Dereli 19
Despina 267
Dışişleri Bakanlığı 9, 10, 11, 18, 31, 35, 37, 78, 132, 311, 325
Dides, General 10
Dimestoklu, Macaroğlu'nun damadı 235
Dimitradis 141
Dimitri Anesti Çavuş 20
Dimitri Melas Okulu 87
Dimitri, Teğmen 111
Dimitriyos Kolitilyani 134
Dimitriyos Kolokteyas, Yüzbaşı 86, 111
Dimo, Yunan Konsolosluğu Kavası 11
Divan-ı Harb-i Örfi 317, 320, 322, 323, 324
Diyaplasisyani Musikî, Eğitim ve Jimnastik Dersleri Cemiyeti 161
Diyasimas 46
Diyojen gazetesi 236
Doğu Cephesi Komutanlığı 56, 231, 232, 244, 245, 256, 281, 311, 318
Doğu Karadeniz Mutasarrıflığı 318
Doğu Makedonya 200
Doğu Trakya 89, 134, 218
Dokari 77
Dolapdere 126
Doroteos 51, 94, 98, 114, 115, 123
Doroteos, Bursa Metropoliti 94, 98, 114
Doroteos, Patrik Vekili 46, 98, 114, 124, 125
Dorzolas gazetesi 216
Dursun 82
Edebiyat Cemiyeti 217, 219
Edirne 35, 95
Edirnekapı 126, 176
Edirnekapı Okulu 176
Efremidi, Doktor 165
Ege Adaları 158
Eğriboz 70
Eğrikapı Rum Karma Okulu 178
Eksunha Mahallesi 166
Elefteros Pontus gazetesi 146, 209
Elenikos Pontus 299
Elenikos Sillogos Pontus 303

Elmalıköy 226, 227
Emin Çavuş, Ali oğlu 19
Emine Hanım, Ladikli 268
Emiros gazetesi 123
Emniyet Genel Müdürlüğü 86, 94, 123, 132, 138, 150, 163, 226
Epir 89, 134
Epohi gazetesi 165, 236
Erbaa 37, 41, 297
Erivan 146, 199, 200
Ermeni - Pontus Cumhuriyeti 200, 201
Ermeni Cumhuriyeti 197
Ermeni Güzel Sanatlar Birliği Cemiyeti 161
Ermeni Hükûmeti 70, 199
Ermeni Kulübü 161
Ermeni Patrikhanesi 160, 198
Ermenistan 50, 138, 210, 272
Ermis Jimnastik Cemiyeti 161
Erzincan 41, 266
Erzurum 7, 41, 56, 58, 69, 71, 77, 83, 107, 118, 141, 143, 146, 151, 190, 193, 196
Erzurum Kongresi 74, 107, 110
Eskişehir 151
Esperyoris, onbaşı 141
Estelyos Renklis, Binbaşı 115
Estil, eşkıya 236, 247
Ethem, Süvari Tugay Komutanı 299
Etniki Eterya 70, 94
Etnos gazetesi 216
Evangel Papas 126
Evangelistria Okulu 176
Eyfel Yunan torpidosu 86
Fakirlere Yardım Cemiyeti 220
Fatih Sultan Mehmet 95, 124
Fayt, Doktor 267
Fehmi, Şeriye Vekili 313, 327
Fener 31, 123, 126, 176, 177
Fener Caddesi 161
Fener Rum Patrikhanesi 31
Feriköy 126, 176, 177
Feriköy Okulu 176, 177
Ferit, Maliye Bakanı 311, 325
Fevzi, Millî Savunma Bakanı 311, 312, 315, 325, 327
Filegiye Defenkis Tescii 299
Fonlerubu Yorgi 164
Foti Palas Oteli 236

Franidi Yorgi 164
Fransa 118, 198
Fransızca Rumca Lise 176
Fydypydy Jimnastik Cemiyeti 161
Galata 31, 60, 97, 126, 177
Galata Okulu 177
Galatarya Rum Karma Okulu 178
Galinyos Mihailidi 164
Gavrail, Papaz Lazaros oğlu 297, 317
Gaziler tabyası 32
Gazinocu Ayasilos 235
Gebze 179
Gedikpaşa Okulu 176, 177
Gelibolu 47, 49
Gemlik 47, 49
Genç Dernekleri 160, 161, 174
Genelkurmay Başkanlığı 10, 43, 65, 81, 141, 196, 207, 215, 226, 232, 256, 272, 276, 279, 281, 284, 286, 287, 311, 315, 320, 322, 323, 324, 325, 327
George Skalyeri 86, 111
Gevgili 200
Giresun 17, 19, 69, 79, 97, 192, 281, 291, 318, 320
Giresun Mutasarrıflığı 281
Girit 96, 216, 217, 218
Gorgor 168
Gorgor, Sarraf oğlu 167
Göçmenler Cemiyeti 219
Görele 11, 56, 58
Grigor Grigoryadis 248
Grigor, Yorgi oğlu 254
Grigorikos Anastasyadis, Teğmen 115
Grigoriyos, Kadıköy Metropoliti 97
Grigoryadis, Doktor 235, 247, 251
Gül Cami-i Şerif Mahallesi 161
Gümüşhacıköy 26, 29, 289
Gümüşhane 41, 74, 107, 143
Gürcistan 141, 146, 210
Gürcistan Hükûmeti 146
Hacı Anastas Penapot 88
Hacı Hasan 19
Hacı İsmail köyü 259
Hacı, Tepecikli 235, 247
Haçatur 266
Haço, Ermeni 266
Haçopulos 126

Hadisyan 200
Hadisyan, Ermeni Başbakanı 199
Hamalbaşı 87
Hambos, Dükkâncı 236, 254
Hamdullah Suphi, Eğitim Bakanı 313, 327
Hamit Bey, Mutasarrıf 44
Hamsiköy 71
Hapali, Doktor Efremidi'nin damadı 165
Haralambos Velitas, Yüzbaşı 115
Haralambos, İdareetmez oğlu 299
Haralambos, Kantarcı 259
Haralamidis 124
Haralamidis, İstanbul Eski Vekili 123
Haralampolis Hristos 88
Haralampolis Sarafim 88
Harbiye Nezareti 3, 5, 7, 10, 15, 17, 23, 26, 29, 39, 43, 44, 56, 58, 64, 69, 70, 74, 77, 78, 79, 82, 83, 85, 86, 94, 107, 110, 123, 132, 134, 138, 140, 141, 143, 146, 150, 160, 174, 187, 190, 192, 193, 195, 196
Hasan Askerî, Bölge Komutanı (Çorum) 318
Hasan Efendi, Bafralı Kolaylızade 20
Hasan, Binbaşıoğullarından 266
Hasfırın Caddesi 161
Hasırlı Dağı 15
Hasköy Okulu 176, 177
Haşaryo, Rum çete reisi 247
Havza 19, 20, 24, 26, 39, 187
Haydarlı 13
Hektor, Değirmenci 235
Heybeliada 176, 179
Heybeliada Okulu 179
Heyumidi Filibos 164
Hopina'nın Hacı 236, 247
Hralaki 167
Hrisantos, Trabzon Metropoliti 94, 114, 115, 124, 131, 138, 141, 151, 156, 164, 197, 198, 199, 200, 201, 209, 219
Hrisostomos, İzmir Metropoliti 96
Hristaki, Eczacı 247, 259
Hristiyan Gençleri İttihadı 217
Hristo 266, 267
Hristo, Egşi oğlu 166
Hristo, Hacıbor oğlu 254
Hristo, Sürmeneli 236
Hroşo 166
Istıfâ 96
İbrahim, Canik Mutasarrıfı 228, 243, 248, 254, 257, 260

İbrahim, Dikkulak 19
İçişleri Bakanlığı 9, 19, 26, 37, 65, 78, 79, 81, 132, 138, 140, 226, 232, 247, 248, 256, 279, 311, 320, 325
İfali Yunan torpidosu 115
İgrene 19
İkonopolis Yorgi 88
İliya, Amir oğlu 167
İlm-i Kelam Okulu 176
İlya 20
İlya, Abacı 236, 254
İlya, Bekçi 39
İlya, Panayot oğlu 254
İlya, Sürmeneli Doktor 235
İlyasköy 236, 259
İncesu 15
İnebolu 195
İngiliz Hükûmeti 188, 199
İngiliz İşgal Kuvvetleri Komutanlığı (Batum) 152
İngiliz Olağanüstü Komiserliği (İstanbul) 193
İngiltere 87, 110
İnöz 46, 217
İperyodun 141
İpsile 15
İraklis Jimnastik Cemiyeti 161
İran 211
İrimahohoş 141
İskenderpaşa Mahallesi 164, 165
İslam Cemiyeti 120, 147, 210
İstanbul 31, 35, 44, 46, 48, 49, 50, 64, 86, 87, 89, 95, 97, 110, 111, 122, 123, 124, 134, 141, 150, 160, 164, 187, 190, 192, 193, 196, 199, 200, 215, 216, 217, 218, 219, 235, 247, 260, 272, 297, 320
İstanbul Muhafızlığı 64
İstanbul Rum Vekilleri 87, 110
İstavri 259
İstavri, Nikola oğlu 254
İstavri, Teknecikli 297, 317
İstefanaki Kara Todori 123
İstefanidis 168, 209
İstefano, Sava oğlu 39
İstekyanis, İzmir Valisi 97
İstema 299
İstikbal gazetesi 197
İstiklal Mahkemesi 232, 234, 239, 257, 259, 263, 264, 265, 272, 281, 293, 323

İstinye 126, 178
İstinye Rum Karma Okulu 178
İsviçre 87, 110
İtilaf devletleri 11, 18, 31, 35, 39, 46, 49, 60, 74, 132, 185, 188, 216, 217, 218
İtilaf Devletleri Liman Başkanlığı 218
İzmaragros, Çeşmeli 97
İzmir 11, 43, 44, 48, 60, 65, 69, 71, 77, 78, 95, 96, 97, 107, 110, 141, 151, 158, 192, 193, 200, 217
İzmir Limanı 11
İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti 151
İzmir Yunan Komutanlığı 60
İzmit 47, 49, 50
K. Maltiyidis 87
Kabayanidi Elkoyadi 164
Kadamut 13
Kadıköy 20, 97, 175, 178, 218
Kadıköy Rum Okulu 178
Kadri Bey, Baştabip 268
Kafkasya 152, 210
Kalamisa Rum Karma Okulu 179
Kalandirleti, Doktor 201
Kalapsaki Piriklis 88
Kalfopulos Yorgi 88
Kalyoncu Kolluğu 175
Kâmil Bey, Emniyet Müfettişi 259
Kaminyani 165
Kamyen Tardiyo 198
Kanalopulos 46
Kanalopulos, Yunan siyasi temsilcisi 98, 114
Kanburoğlu 114
Kandilli Rum Karma Okulu 179
Kangal 19
Kara Sarafim 235, 236, 247, 248, 259
Kara Todori 123, 126
Karaağaç 287
Karabağ 146
Karadeniz 3, 7, 10, 24, 25, 47, 49, 60, 65, 69, 83, 85, 86, 89, 115, 134, 135, 138, 151, 158, 185, 188, 197, 209, 218, 279, 318, 320
Karadeniz Ereğlisi 47, 49
Karadeniz Pontus Cumhuriyeti 86, 115
Karadeniz Pontus Hükûmeti 85, 89, 135
Karadokidis Milisodis 88
Karaköy 26, 29

Karaurgan 77
Karavasil, Hacı Pavli oğlu 39
Kardinya harp gemisi 65
Karga Deresi 15
Karisi Varidi Rum Kız Okulu 175
Karlı köyü 19
Kars 3, 5, 83, 118, 151, 185, 210, 242
Kartal Rum Okulu 179
Karucidris 126
Kasandopulos 126
Kastaki, Eczacı 235, 247
Kastamonu 195, 232, 256, 281
Kastamonu Bölge Komutanlığı 195
Kastamonu Valiliği 58, 281
Kastamonu ve Çevresi Komutanlığı 232, 256, 281
Katehakis 46, 48, 49
Katmanis, Doktor 132, 141
Kavak 19
Kavalis Nikolakos 88
Kazanova 96, 126
Kazanova, Cismani Meclis üyesi 98
Kâzım Karabekir, Tuğgeneral 58, 69, 77, 83, 135, 141, 143, 147, 190, 193, 196, 244, 311
Kâzım, Albay 327
Kazlıçeşme 178
Kefalidis Kurtil 236
Kemalettin Sami, 10'uncu Kafkas Tümen Komutanı (Yarbay) 60, 62
Kemerkaya Mahallesi 164, 168
Kenedy, Doktor 267
Keşfi, İçişleri Bakanlığı Müsteşarı 79, 132
Kılkış Yunan harp gemisi 47, 188
Kınalıada 177, 179
Kınalıada Rum Karma Okulu 179
Kırklareli 47, 48
Kızalan 20
Kızılhaç 11, 17, 32, 35, 49, 78, 218
Kirako 19
Kiregi 267
Kiremit Mahallesi 176
Kirkor 267
Kiryako 39
Kiryako, Yakim oğlu 319
Klearholi Markazonaki 86
Koçu 165, 235, 247, 259

Koçu, Papadopulos oğlu 254
Kofidi 165
Kokonodis, Dimestoklu 235, 259
Kolaro, Pake Acentesi 236, 259
Kolçak ordusu 158
Kolçak, General 210
Kolitidis, Doktor 126
Kolokirdpulos Atnasyos 88
Kondotyanos Nikolaeos 88
Konfalidi Estrati 164
Kopanaris Leandros 88
Kostantin Kostantinidis 87, 88
Kostantin Makridis, Emiros gazetesinin sahibi 123
Kostantin, Köy çobanı 39
Kostantin, Kral 143
Kostantinidis, Tekel İdaresinde Müfettiş 235
Kostantinos 197, 198, 200
Kosti, Hacı oğlu 259
Kosti, Hacıismail köyünden 236
Kotyos Dimitriyos 88
Koyulhisar 192
Kozaranos Estiloy, Yarbay 86
Kozmos Lazaros 88
Köroğlu 77
Kravji (Korkutan Ses) Kulübü 87, 111
Kumkapı 126
Kuruçeşme Rum Karma Okulu 178
Kuş köprüsü 266
Kuzguncuk Rum Okulu 179
Küçük Asya 48, 200, 216, 219
Küçük Asya Cemiyeti 219
Küçükçekmece Rum Karma Okulu 178
Küllüce 266
Ladik 41, 287
Ladikas Hristos 88
Lambo, Çavdar oğlu 166
Langa 126, 176, 177, 235
Langa Okulu 176, 177
Lanyo, Kaminyani oğlu 165
Lasir, Andriya'nın kardeşi 168
Latin Çıkmaz Sokağı 161
Lavertirinos, Metropolit 97
Lavranidis Taşçıoğlu 235, 254
Laz Ali oğlu Mustafa çetesi 20

Lazar 167
Lazari 20, 168, 236, 259
Lazari, Doktor Efremidi'nin oğlu 168
Lazari, Hancı 236, 259
Lazari, Kaloreci oğlu 167
Lazaros, Papaz 299, 319
Lefter 236, 247, 248, 259
Lefter Hoca 236, 248
Lefter, Erbaalı 247
Leondiri 209
Leonidis Yorgi 88
Lisan ve Ticaret Okulu 176
Lisikidilisif 168
Livabdi 146
Livabed 146
Lloyd George 49
Loid vapuru 141
Lonca Okulu 176, 177
Londra 150, 193, 198, 200, 217
Lüleburgaz 32
Lütfü, 3'üncü Kolordu Kurmay Başkanı 15
Maçka 71, 166
Mahmut Bey, Doktor 120
Mahmut Celal, İktisat Bakanı 314, 327
Mahmut, 20'nci Kolordu Komutan Vekili 185, 195
Mahmutlu 39
Makridis 126
Malatya 118
Maltepe Rum Okulu 179
Manastır 143, 200
Manisa 97, 151
Mankos Aleksandros 88
Manol Karavangel, Amasya Metropoliti 114
Manol Karavangel, Kayseri Metropoliti 94, 114
Manolaki 165
Manuk Asadoryan 319
Maraş 118, 251
Maraşlı Okulu 176
Margaret Kerafet 37
Marmani, Diş Doktoru 235, 247, 260
Marmara 218
Marsilya 197
Marvin, Doktor 266, 267, 268, 293
Maryam 266

Matizof, Ermeni Başbakanı 146
Matosos Yorgi 88
Mavi Kitap 217
Mavri Mira Cemiyeti 46, 47
Mavridi kardeşler 291
Mazarakis, Albay 217
Mecingerd 77
Mecitözü 29, 39
Meclis-i Mebusan 96, 125
Megakyan 65
Mehamcidi Arşidi 168
Mehmet Bey, Çorlulu 32
Mehmet Fikri, 3'üncü Kolordu Komutan Vekili 23, 29, 43
Mehmet Nurettin, Emniyet Genel Müdürü 86, 94, 123, 150
Mehmet, Adalet Bakanı 314, 327
Mela Okulu 176
Melas Dimitriyos 88
Meletyos, Atina Metropoliti 94, 98, 114
Merkez Komutanlığı 150, 251, 257, 263, 264, 274
Merkez Ordusu 226, 228, 231, 234, 240, 243, 244, 247, 252, 254, 257, 259, 264, 265, 268, 276, 278, 279, 281, 284, 286, 287, 289, 292, 297, 315, 317, 317, 318, 320, 322, 323, 324, 325, 327
Merzifon 26, 29, 39, 44, 266, 276, 278, 284, 292, 297, 299, 303
Merzifon Amerikan Koleji 26, 266, 276, 278, 284, 287, 289,
Merzifon Anadolu Koleji 299, 303
Merzifon Kaymakamlığı 26
Mihailidi Yorgi 167
Militadi 247, 260
Militadi Kakolidi 168
Militadi, Bafralı 235, 259, 260
Milityadi 235, 247
Millî Savunma Bakanlığı 279, 286, 287, 289, 311, 312, 322, 324, 325, 327
Milne, General 78
Molla Salih, Eloğlu 286
Mora isyanı 70
Mozenidi Yuyafu 164
Mösyö Hurst 44
Muhittin Mahallesi 165, 168
Musikî Jimnastik Cemiyeti 161
Mustafa Kemal 26, 39, 41, 110, 185, 265, 312, 325
Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye 65, 70, 74, 75, 107

Münir Bey, İskân Müdürü 65
Mütareke 10, 44, 70, 87, 91, 118, 141, 193, 197, 215, 216, 217, 218, 219, 227, 266, 320
N. Dedecis 126
Nabis, Amerikalı kadın 267
Nea Zoi (Yeni Hayat) Kulübüyle 87, 111
Nebyan 227
Neferaz, Çerkez 19
Nemeşk 82
Neonidis 126
Nersu matbaası 303
Niğde 192
Niko 165
Nikola Tosma, Giritli Yüzbaşı 111
Nikola, Dulluoğlu 235, 259
Nikolaidis Nikolaesus 88
Nikolaki 166
Nikolamela Rum Kız Okulu 175
Nikolatoy Meloy, Yüzbaşı 86
Niksar 37, 41
Nişan 266
Niyakola Dimlay 134
Nubar Paşa 150
Nurettin, Merkez Ordusu Komutanı 276, 284, 286, 287, 289, 320
Odessa 210
Ohannes 268
Ohannes, Yozgatlı 20
Olimpiya Jimnastik Cemiyeti 161
Oltu 158
Oniki Ada 89, 134
Ordu 79, 118, 167, 187, 192, 281, 320, 325, 327
Ordu Mutasarrıflığı 281
Orfeos kulübü 299
Ortaköy 126, 161, 177
Ortaköy Okulu 177
Osmanlı Bankası 235, 248
Osmanlı Devleti 31, 32, 35, 43, 46, 60, 65, 70, 71, 72, 79, 89, 97, 120, 125, 141, 146, 151, 185, 216, 217, 219, 320
Osmanlı Hükûmeti 94, 95, 96, 97, 98, 125, 147, 210
Ökseköseli 19
Ömer Lütfü, Bayındırlık Bakanı 312, 325
P. Raktopulos 126
Pake vapuru 190
Panayot Karbuzilos 236, 254
Panayot, Ünyeli 236, 248, 260
Pançalis Andonyos 88

Panço, Gazinocu 236
Panço, Sava oğlu 254
Pandazidis 126
Papa Nikola 166
Papa, Doktor 123
Papadopulos Yannis 88
Papadopulos, Osmanlı Bankası Müdür Yardımcısı 235
Papadopulos, Varyete Tiyatrosunun sahibi 235
Papas Aleksandros 88
Paraport 15
Paraskedöpulos 218
Paris 31, 49, 50, 87, 110, 114, 120, 122, 134, 138, 150, 153, 193, 197, 198, 199, 200, 210, 217
Paris Barış Konferansı 31, 43, 49, 50, 87, 114, 120, 150, 153, 197, 198, 199, 210
Paris, Doktor 235, 252, 253, 274
Parlis Manolaki 164
Parsu Anastas 247
Pasimakopulos 124, 126
Pasinler 107
Paşabahçe Rum Karma Okulu 179
Patrikhane 24, 31, 46, 49, 87, 88, 89, 94, 96, 97, 98, 99, 111, 114, 123, 124, 125, 131, 134, 143, 198, 201, 216, 217, 219, 297
Patrikhane Genel Millî Meclisi 123, 124
Patris vapuru 138
Pavlaki, Yadigâr oğlu 88
Pavlis 141
Pazar Limanı 198, 199
Pedos, Eşka oğlu 319
Pendik Rum Okulu 179
Perikel, Acente 236, 259
Perlidis, Manifaturacı 236, 259
Persis 216
Petrevelis 141
Petromoliçi Okulu 176
Petros Limenyakis 134
Petros Titakis, Teğmen 86
Pire 11, 48
Polatçaki 97
Polilitis 46
Polis Müdüriyeti 31
Pontus - Yunan Hükûmeti 234, 239
Pontus Cemiyeti 141, 219, 322
Pontus Cumhuriyeti 122, 134, 151, 152, 156, 198, 199
Pontus Cumhuriyeti İdare Heyeti (Batum) 156

Pontus gazetesi 216
Pontus Hükûmeti 66, 70, 83, 85, 107, 111, 118, 120, 132, 134, 135, 138, 146, 164, 165, 166, 167, 168, 185, 193, 195, 199, 209, 219, 279, 284, 287
Pontus İdadi Arzuken Kulübü 299
Pontus idare heyeti 209
Pontus Karadeniz Hükûmeti 134
Pontus Komitesi 120, 143, 158, 209, 245
Pontus Kulübü 284, 287, 292, 293
Pontus meselesi 3, 4, 46, 52, 120, 193, 197, 198, 199, 200, 201, 265, 272, 279, 281, 292, 320, 322, 325
Pontus Örgütü 231, 235, 303
Pontus Tüzüğü 301
Poti 209
Preşkeva, Hacı Yani oğlu 235
Proia (Sabah) gazetesi 88, 123, 216
Raktopulos 126
Ramazan, Karaçakır oğlu 19
Rastof 209, 210
Rauf Bey 107
Rawlinson, Yarbay 143
Refet, 3'üncü Kolordu Komutanı (Albay) 44
Repolis 198
Resmî Göçmenler Komisyonu 46
Ressamlar Cemiyeti 88
Reşadiye 187
Retis, Erdek Metropoliti 126
Rıza, Samsunlu 267
Rize 193, 198
Romanofski, General 210
Romanya 115, 134
Ruhani Meclis 216
Rum - Ermeni Birleşik Cumhuriyeti 198
Rum Cumhuriyeti 151, 188, 197
Rum Evakimyon Kız Okulu 177
Rum Göçmen Komisyonu 256
Rum İlkokulu 175
Rum izci teşkilatı 31, 60, 62
Rum Merkez Kız Okulu 177
Rum Öğretmenleri Jimnastik Cemiyeti 161
Rum Patrikhanesi 46, 87, 110, 123, 132, 160, 198, 199, 272, 279
Rumeli 35, 70, 217
Rus Terk Edilen Mallar Komisyonu 196
Rusya 65, 69, 79, 83, 118, 134, 138, 141, 146, 147, 158
Ruşen, 10'uncu Alay Komutanı 29
Rüştü, 3'üncü Kafkas Tümen Komutanı 245

S. Tepera 126
Saçopolyon Kız Okulu 177
Sadaret 46, 64, 69, 76, 118
Safraköy Rum Karma Okulu 178
Safvet-ül-beyân fî-ahkâm-il-Kur'ân 96
Salmatomruk 176, 177
Salmatomruk Okulu 176
Samatya 126, 176, 177, 178
Samsun 3, 5, 7, 9, 10, 15, 19, 20, 23, 24, 26, 43, 44, 47, 49, 65, 70, 77, 82, 164, 187, 192, 207, 219, 227, 231, 232, 234, 235, 236, 239, 243, 244, 247, 251, 252, 256, 257, 263, 265, 266, 268, 272, 279, 281, 292, 293, 318, 323, 324
Samsun Divan-ı Harb-i Örfisi 324
Samsun Limanı 7
Samsun Metropolitliği 281, 318
Samsun Mutasarrıflığı 5, 227, 239
Samsun Pontus Örgütü 232, 256, 263
Samsun Rum teşkilatı 244
Samsun Selanik Bankası 281
Samsun'un Sesi gazetesi 235
Santa 74, 107, 166
Santa Yaylası 107
Santarineko Rum Kız Okulu 177
Sarı Kostantin 19
Sarı Kosti 248, 259
Sarı Todor, Manol oğlu 236
Sarı Yanko 235, 248, 259
Saridis Aleksandros 88
Sarmaşık Rum Karma Okulu 178
Sava Andonyadis 235
Sava, Şiyabot Karadağlı oğlu 20
Sava, Yorgi oğlu 254
Selahattin, 3'üncü Kolordu Komutanı (Albay) 44, 82, 185, 187, 192
Selanik 31, 48, 86, 143, 146, 152, 217, 281
Selanik Bankası 217, 281
Selanik Jandarma Komutanlığı 86
Sen Sinod Meclisi 99, 114, 125, 126
Serapyan matbaası 305
Seras Mihailidi 165
Serkis 267
Seyanodis 126
Sibirya 158, 210
Silivri 32
Simaçopulos 126
Simeonidis 126

Simonaki, Avukat 235, 254
Simonaki, İhtiyar oğlu 235
Simotidis 168, 209
Sinemköy 31
Sinop 58, 65, 66, 192, 195, 219, 281
Sinop Mutasarrıflığı 281
Sipadi 46
Sirkeci 178
Sivas 15, 17, 23, 29, 41, 43, 44, 110, 118, 151, 192, 253, 265, 281, 320
Sivas Valiliği 281
Smith, Binbaşı 44, 65
Sofuklu, Andavallıoğlu 235, 254
Soğanlı köyü 19
Sohum 185, 209
Sokrat 167, 287
Sokrat, İskender oğlu 236, 254
Solakzade, Erzurum Müftüsü 107
Solon 217
Solter, İngiliz Bahriye Yüzbaşısı 44, 65
Solter, Yüzbaşı 44
Soma 151
Spektator Doryan gazetesi 87
Stelyanos Andrikos, Yüzbaşı 115
Subaşı 236
Sulh Lokantası 236
Sutredis 126
Sürmene 107, 192
Süvari Tugayı 281
Şam vapuru 152
Şark Meselesi 48, 50
Şefik Avni, 15'inci Tümen Komutanı 207
Şefkat-i İslam Yurdu 266, 268, 276
Şeküroğlu Caddesi 235, 247, 259
Şeri 15
Şerki, Amerika Temsilcisi (Albay) 146
Şevki, 9'uncu Ordu Komutanı 3
Şile Rum Okulu 179
Şile vapuru 5
Şiotopulos 126
Şişhane Karakolu 161
Şöni 235
Şöni, Yorgi oğlu 254
T. Cinotis 126
T. Feloros 126
T. İnglidis 126

Tabaklı köyü 19
Taftika 301
Tahtaköy Müfrezesi 20
Tanaş 167
Tanaş Y.,Değirmencioğlu'nun damadı 235
Tanaşaki 167
Tarabya 161, 178
Tarabya Erkek Okulu 178
Tarabya Kız Okulu 178
Tarabya Rum Sübyan Okulu 178
Tarkovasil, Yorgi oğlu 254
Taşnaksütyun 146
Tatarlı ormanı 20
Tatavla 31, 87, 111, 126, 161, 176, 177, 217
Tatavla Neşki Protodos Eğitimseverler Cemiyeti 161
Tatavla Okulu 176, 177
Tavmaktalos Kind 143
Tavşan Dağı 267, 276
Tekfur 15
Tekfursaray Rum Karma Okulu 178
Tekirdağ 47, 48, 49
Temsil Heyeti 74, 110, 112, 118, 185
Teodoros, Eczacı 235, 247
Teodosyadis Nayotis 88
Teofano, Yakim oğlu 299, 319
Teofilaktos, Doktor 146, 168, 209
Teofilos, Dimitraki oğlu (Eczacı) 247
Teofilos, Eczacı 235, 247, 259
Teoyani, Enfiyeci oğlu 235, 259
Tepebölmesi 20
Tercan 266
Terziler Cemiyeti 88
Tiberlos Periklis 88
Ticaret Cemiyeti 217, 219
Ticaret Okulu 176
Tiflis 141, 143, 146, 193, 209
Todor, Mamol oğlu 259
Todor, Yanni oğlu 254
Todoraki 165
Todoraki, Arzo oğlu 235, 236
Todoraki, Yağdancı oğlu 166
Tokat 41, 187, 266, 274, 281, 286, 297, 320, 323, 325, 327
Tokat Divan-ı Harb-i Örfi 322, 325
Tokat Mutasarrıflığı 281, 297, 317

Tokatlıyan Gazinosu 219
Tomaritis 123, 126
Tomarsis İstavros 88
Tomas Kaliyeris, Teğmen 86
Topkapı Rum Karma Okulu 178
Totumatidis, Tütün Fabrikasının Müdürü 207
Toyran 200
Trabzon 3, 7, 41, 56, 58, 65, 66, 69, 70, 71, 74, 76, 77, 79, 81, 83, 86, 94, 97, 107, 111, 114, 115, 118, 120, 122, 124, 131, 132, 134, 135, 138, 140, 141, 143, 146, 151, 156, 158, 163, 164, 165, 188, 190, 192, 193, 196, 197, 198, 199, 200, 209, 217, 219, 231, 236, 244, 245, 260, 272, 281, 311, 318
Trabzon - Erzurum Tahkik Heyeti 107
Trabzon Emniyet Müdürlüğü 245
Trabzon Limanı 141, 143, 193
Trabzon Metropolitliği 94, 114, 115, 124, 131, 138, 143, 151, 156, 197, 198, 199, 200, 209, 219, 281, 318
Trabzon Mevki Komutanlığı 56, 134, 135, 143, 146
Trabzon Tahkik Heyeti 71, 74, 76
Trabzon Valiliği 58, 69, 79, 132, 138, 140, 163, 244, 245, 281, 311, 318
Trakya 32, 46, 47, 89, 134, 200, 216, 217, 218, 219
Trakya Cemiyeti 218
Tuzla Rum Okulu 179
Tuzluçeşme Mahallesi 164, 168
Tüccarlar ve Memurlar Cemiyeti 88
Türkiye 31, 94, 96, 98, 114, 146, 199, 200, 209, 210, 265, 279, 312, 315, 322, 324, 325, 327
Türkiye Büyük Millet Meclisi 265, 279, 312, 315, 322, 324, 325, 327
Ukrayna 69
Unkapanı 161
Urla 11
Urlakuş 19
Ustrumca 200
Uzun Mido 166
Ünye 19, 260, 286
Ünye Kaymakamlığı 260
Üsküdar 175, 179
Üsküdar Rum Okulu 179
Vakfıkebir 56, 58
Vakit gazetesi 272, 291
Van 41
Varderpulos Mırmıroğlu 126
Varyete Tiyatrosu 235
Vasil 20
Vasil Yorika 39

Vasil, Arabacı 236
Vasil, Mihal Pamiraki oğlu 11
Vasil, Murat oğlu 254
Vasil, Pandeli oğlu 254
Vasil, Papadopulos oğlu 254
Vasil, Tütün Merkezinden Kalaycı 235
Vasilaki, Tekel İdaresi memurlarından 236
Vasilos 141
Vasilyadis Nikolanos 88
Venizelos 46, 48, 49, 50, 86, 87, 89, 94, 95, 96, 98, 111, 114, 115, 123, 124, 125, 134, 141, 143, 151, 185, 188, 197, 198, 199, 200, 201
Vesile, Hasan kızı 266, 268
Veysel, 15'inci Tümen Komutanı (Yarbay) 248, 251, 252, 254, 257, 260
Vikradoni 150
Vilayat-ı Şarkiye Müdafaa-i Hukuk-ı Milliye 70
Wilson, A.B.D. Başkanı 49, 198, 272
Yahya, Teğmen 260
Yako, Mütercim 305
Yaksimadas Grigoriyos 88
Yangın Cemiyeti 220
Yanko 26, 167, 235
Yanko, Avukat 235
Yanko, Baklacı 259
Yanko, Ömerli oğlu 235
Yanko, Rum çete reisi 259
Yanni 166, 254
Yanni, İstavri oğlu 161
Yanni, Kâhya oğlu 88
Yanni, Kantarcıoğlu 299
Yannis Yemyiros 88
Yanya 143
Yardım Cemiyeti 220
Yassıviran 32
Yeldeğirmeni Rum Karma Okulu 178
Yenihan 187
Yeniköy 77, 126, 177
Yeniköy Okulu 177, 178
Yenişehir 177
Yeonidis 126
Yermanos, Görice Metropoliti 95
Yermanos, Patrik 97, 98, 114
Yervasios, Ankara Metropoliti 97, 124
Yeşilköy 236
Yetimhane Okulu 176, 177
Yoran köyü 11

Yordato, Avukat 254
Yorgi Grigoryadis 235
Yorgi, Andon oğlu 235, 259
Yorgi, Andriya oğlu 168
Yorgi, Bafra Tekel İdaresinden 235, 236, 248, 259
Yorgi, Papaz 39
Yorgi, Zile Tekel İdaresi ambar memuru 317
Yorgo, Hacısava oğlu 236
Yorgo, Kara Sarafim oğlu 247, 259
Yorgo, Köse oğlu 236, 259
Yorgo, Tekel İdaresi ambarında kâtip 248
Yorika, Kerdanos oğlu 168
Yovanidis 146, 209
Yozgat 281, 320, 325
Yozgat Bölge Komutanlığı 281
Yozgat Divan-ı Harb-i Örfi 322
Yozgat Mutasarrıflığı 281
Yuakim Aktimiyos, Kuşadası Metropoliti 97
Yuakim, İnöz Metropoliti 96
Yuanidi Gosropulos 143
Yunan (SSLL) Kızılhaçı 141
Yunan Dışişleri Bakanlığı 86
Yunan donanması 7, 10
Yunan Elçiliği 87, 110, 115
Yunan Hükûmeti 46, 47, 49, 86, 97, 143, 151, 152, 197, 199, 201, 322
Yunan Kızılhaçı 32, 46, 132, 190, 196
Yunan Konsolosluğu 11, 46
Yunan Meclisi 96
Yunanistan 3, 4, 46, 48, 49, 51, 70, 77, 83, 86, 87, 89, 94, 96, 110, 111, 134, 135, 141, 151, 188, 209, 217, 218
Yusuf Bey, Azerbaycan Başbakanı 146
Zafiriyo 48
Zahit Mahallesi 266
Zalpili torpidosu 111
Zapyon Rum Kız Okulu 177
Zaven Efendi, Ermeni Patriği 47
Zeki Bey, Öğretmen 284, 292
Zeki Bey, Türkçe öğretmeni olan
Zengezor 146
Zigana 107
Zile 266, 319
Zoğrafyon 176
Zonguldak 190
Zotos Akzemenofon 88